SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 št. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 št. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźiši Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domju w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličuja. Za reklamowy rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifu. n. n.

Čisło (Nr.) 203 **Budyšin — srjedu, 1. septembra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Přihoty za sakske wólby.

W jenej zhromadźinje zobustawow demokratiskeje strony w Ramnowje pola Biskopiz dźerżesche sapósłkanz sakskeho krajneho zejma profesor dr. Kastner dźesći pschednoschi wo „tukhwilnym położenju w politiky a hospodarstwje“, kiž pschipoložuchanjo ſ wulkim pschipósnaczom pschijachu.

Pschi wotmolwjenju na jene praschenje se zhromadźinsny pschinjeseše pschednoschowar zwoju rěč na **wotmyslenu jenotnu kandidatnu lisćinu za bliske wólby do sakskeho krajneho zejma.** Wo lisćinje so rěčnik takle wupraji:

Tak dołho hač jednanja skónczene njejsu, njemože so hischcze nicžo wěste rjec. Kóžde zrosumjenje, což to mjes stronami prawizy, **dyrbimy powitacz,** dokelž wono najprjedy k wotjědnjenju wólbneho wojowanja wjedźe a wóczko na wulke nusnosce stata a hospodarstwa skožuje. Wjes dwěla a což ſ prawom jenotnu lisćinu **jako tajku** w najdalschich worschtach měschczanstwa zadobre witaja.

Na druhej stronje pak so což **wschelake khutne wobmyslenja** wotpokasacz njemóża. Podhlad nastanje, **jako by wobsedźe najswonkownischa strona prawizu** tehodla tak zyzny sajim na zenotnej lisćinje měka, dokelž so nadźija, so by na tole waschnje zwój stary sameŕ, **krucze swjasany blok prawizy** pschecžischczecz mohła. Hdyž pak chzedźa woprawdze mjes zyzkym, **aż marxistiszy smyslenym** měschczanstwom (Bürgertum) zrosumjenje zbudźicz, dha njesmědźa zenoż krucze **prawizne organizacije** se worschtowy sastojnikow abo dźěłaczerjow atd. bracz, ale dyrbja je **wschitke** pschiwabicz.

Dyrbja zebi což teho wědomni byez, so zebi tajke dorosumjenja, wo kotrychž wudawaja, so je za wobstacze stata nusne, njedźiwajo na politiske smyslenje, zame na **zebi jasne wusnacze i nětczischej statnej formje** a **wopprawdzite spuschczenje wschech tendenzow** zada, tiž pschecziwo nětczischemu statej wojuja. So zebi **hospodarstwo** runje w naschim czasu ſ wobsebitym dorasom zrosumjenje za zwoju zliwjenischu nusnosch zada, je zyle prawe.

K hospodarstwu zluschа też zrosumjenje za należnosce dźěłaczerjow, kiž zu pschetrjebarjo. Stónczinje pak zo njejsmě pschchladacz, so by polnyt, ſ kotrymž měli so sakzy wolerjo do **dweju lěhwow** rosschczěpicz, czežke schzehmki měł.

Ale runje za Sakslu je zwojim wschelakorym wobydlerstwom nastajnje njeje snjezomne, so zo tendenzy haja a spěchuja, kiž **sestajene krjezbneho knjezestwa, kotrez wschě kruhi wopschija, kiž praktizy zobudźěłaja, hacza abo wohrožuja.** Jenož hdyž zo pschi dalschich jednanjach na tele wězy, kiž zo zamo wot zo rosumja, dźiwa, móża jednanja k dobremu kónzej dóńcz.

Rozkora w młodoněmskim rjadu
(Jungdo).

Wulkokomtur młodoněmskeho zwjaska za Sakslu, Hans ſ Tschammer, je zo ſ wulkomischtrom tutoho rjada, **Mahraunom,** roskorik, dokelž je rjad do zwjska ſ nědźuschim kapitanskim leutnantom Ehrhardom, wjednikom nědźy sakalanych tajnych wojerskich organizacijow, stupik. Dotalny wulkokomtur ſ Tschammer je wojewik, so zu njepschewinliwe pschecziwnosce ſ **rjadowym** wjednistwom w Barlinje jeho pohnuke, zwoje sastojnstwo skožicz. Wón ſ dobom Mahraunowu politiku wótrje kritisuje, kotremuż porokuje, so je sakske zhromadźenjske hibanje za pschedstejace sakske zejmske wólby wotpokasak a so pschezo pyta měr kasnez. S dobom praji, so chze zo dale pschi zhromadźenistim dźele wobdźělecz. Sakzy rjadowi nischi wjednizy zu Tschammerez zwoje polne dowěrjenje wuprajili a zu zo tohorunja pschecziwo Mahraunej stajili.

S Mahraunoweho wojsewjenja je widźecz, so chze zo „Jungdo“ pschi pschichodnych sakskich wólbach wobdźělicz.

Wojacy němskostatneje wobory jako ratarscy dźěłaćerjo.

W pruskim zejmje zu sozialdemokratojo napraschenje sapodali, hacz je wérno, so zo wojazy jako ratarjay dźěłaczerjo wužiwaja. K temu zo wobtrucži, so zu zo na schleswiskо-holsteinskich kubkach wojazy němskostatneje wobory do ratarstwa pschistajeli a tam dźěkali. Sozialistojo zebi žadaja, so by zo prusko-němske ministerstwo wo to postarało, so wojazy w ratarskiwje dźěkali njebychu, dokelž je hischcze wjele ratarskich dźěłaczerjow bjes dźěła. Dale zebi žadaja, so maja zo czi offizerojo samolwicz, kotrež pschecziwo postajenjam kommanda wobornemo wokrjesa wojakam w ratarskiwje dale dźěłacz dabáa. Taiay offizerojo móża zo też se klubbu nuschczicz.

Podwubjerk studijowcje kommisije Zwjazka Ludow wo Radźinych sydłach wuradźuje.

Podwubjerk studijowcje kommisije Swjaska Ludow je pónđelu w sjawnym pożedźenju wo žadanju Schpanskeje a Pólskeje za stajnym sydłom w Swjaskowej Radźe jednak. Studijowa kommisija zo pjeza prózuje, žadanju Schpanskeje a Pólskeje njedźiwajo protestow Němskeje napschecžo pschijnicz. Czěchoslowakski zwonkowny minister dr. **Benesch** je nowinskim sastupjerjam rjekk, so mohło zo rozsrisanje w nastupanju Radźinych sydłom **w tym namakacz, so by zo Schpanskej a Pólskej nowowuswolenje do Zwjaskoweje rady po minjenju jeju mandatow sarucziło.** W nastupanju schpanskeho zadanja za Tangerom dr. Benesch mèni, so by wono njebudże móz polnje dopjelnicz. Pschijcezje Němskeje do Swjaska Ludow je jene ſ hłownych wumènjenjow za spomožne daledźěkanje w Swjasku Ludow.

Proces dla nědźusich němskich čerwjenokołkowanych tysachriwnowskich bankowkow.

Pschedźyda zwjaska mèjecželow starych němskich czerwjenokolkowanych tyżaźriwnowskich bankowkow, Rolle, bě sjawnje rjekk, so drje president němskostatneje banki dr. **Schacht** njeje wobschudźił, ale so hwisba. Knjezerstwo a dr. Schacht běschtaj na to Rolla ſschichnidźenja dla wobskorżikoj. Psched sudom wobskorżeny praji, so je w zhromadźinje zenoż rjekk, so jedyn znaty spjeracżel hižo mežazy dołho dr. Schachta **kata němskeho ludoweho hospodarstwa mjenuje.** Dale je rjekk, so je němskostatna banka ſ filialu internazionalneho ludoweho hospodarstwa. Roll zo też wusna, so je prajił, so je němskostatna banka zwoje **zobutawy** zjedała.

Pschi pschesłuchanju zwědkow kriminalny sastojnik **Krieck** praji, so je w kluzbje zhromadźinu wophtał, we kotrejž je Roll ſschichnidźaze złowa rěczał. Wón je horka mjenowane wurasy wopraudże trjebał. Na pschedbydowe praschenje, hacz móże zwědk wopschijicjeze zykeje rěcze wospjetowacz, wón wotmolwi, so je zebi rěcz hnydom napisał. Też druhi zwědk, kriminalny assistent **Lerch,** wobkwedżi, so je zo wobskorżeny ſe zwojimi wupadami stajnje pschecziwo wożobje dr. Schachtej wobrocził. Pschi wschěch ſschichnidźenjach je wurasnje na dr. Schachta pokasował. Druhi zwědzi tele wobkwedżenja potwjerdźichu. Wobskorżeny je dr. Schachta **wotroczka wulkokapitala mjenował.**

Rěcznik **Herold** jako Rollowy sastupjeř namjetowasche, so by zo 22 zwědkow pschebłyschało, kotrež chzedźa wobkwedżicz, so wobskorżeny Roll njeje ſschichnidźaze wurasy trjebał, na kotrejž jeho winnja.

Dr. Schacht roskoži, so je se zwojej znatej rěcžu pschecžiwo zrozwarjanjam nahódnoscžazych zwjazkow ſ wotmyslenjom wusłupił, so by njezwuschnosczi kónz cżinił, so zo thudym ludźom, kotrež zu ſ inflaziju bohużel zwoje pjenjezy zhubili, dale pjenjezy ſ tym ſ mószcze czahaju, so zo do sjawnych zhromadźinow wabja, hdyž zo wudawa, so zo stare tyżaźriwnowske bankowki nahódnoscža. To zo jenoż ſ wotmyslenjom stawa, so by zo ludźom jena tridzina sostupneho pjenjesa wurozschczała. Tehdy je rjekk, so wjedźizy nahódnoscżazeho hibanja ſ dźěła do agitatorow po powołanju a ſ dźěła do idealistow skłuschcża. Też je rjekk, so nahódnoscżaze prózowanje swjasskow nimale k wobschudźenju luda doźaha.

Pijće

Klemm-kofej

Wón je najlěpši

z kofejowcje wulkopalenje

Alfred Klemm w Drjezdźanach-A.

Wšudźom dostać

wšudźom znaty, jón pija hižo **na 50 lět.**

Generalny zastupjeř G. E. Heinick w Budyšinje na Moltkowej drózy 9.

Sud wobsamknu, so zo sudniske jednanje nima wotstorczicz a so njeje trjeba, zwědkow wobkorżeneho zlyschecz, dokelž tuczi majerje pod wliwom Rollowych lětakow steja, a so jich wobkwedżenja sa sudnikow žaneje hódnoscże nimaju.

Statny rěcznik Buerkle namjetowasche, so bychu Rolla dla ſschichnidźenja dr. Schachta k zastwu na ſsi mežazy zażudźili.

Rollowy zastupjeř **Herold** praji, so njemóże wobskorżeneho zakitowacz, dokelž wěc hischcze njeje rozjażnjena. Te. wobskorżeny je sčinczazymi zkowami praji, so žaneje wažnoscże na zakitanje njekładze, dokelž zu zo jeho zwědzy wotpokasali.

Po dlschim wuradźowanju zo wuzud wojewi: **Wobskorżeneho k 750 hriwnam pjenježneho chłostanja zażudźichu.**

S tuzym wuzudom zo zwjask wjerczelow němskostatneje banki (mèjiczelio starych němskich tyżaźriwnowskich bankowkow) njeje zatraschicz dał. Zwjask je pónđelu nowu zjawnu zhromadźiznu w Barlinje wotmèł. W njej ſ wulkej herjekaizy dóńdże, hdyž wjednik zwjaska zawěczenskeho nahódnoscżenja, Erwin Piechotka, najczežche poroki pschecziwo knjezerstwu a pschecziwo presidentej němskostatneje banki, dr. Schachtej, cżinjesche. W tym zamym zmyśle zo někotři druzy rěcznicy wuprajichu. Na jeneho pschitomneho, kotrež zebi swěri sawokacz, so prózowanja wo nahódnoscżenju starych bankowkow njesmèja wu'pěcha, so hnydom druzy wopytarjo zhromadźiznu walichu a rozsjendrjeni jemu drastu rostorhachu. Nimomerny wulki zychon nasta. Pjasce zo pschecziwo pschecżiwnicy nahódnoscżenja sdźěchu, se stokami zo machotaschе a k najhórschej bijeńzy by dochło, zdy hudźichu někotři rozmyślni zo bicžkam napschecżo njestajili. Pschihpomnicz ma zo hischcze, so Piechotka pschiwiskowarjow dr. Schachta „wulkowarjow“ mjenowasche. Jedym ſ pschitomnych bróńe žadasche, so mohła zo demonstrazija za nahódnoscżenje starych tyżaźriwnowczow, na 5. septembra postajena, ſ wuspěchom pschewjesc.

Program českich fascistow.

W Brnjeńskej „Morawskej Orlizy“ je wjednik czeskich fazistow dr. Sastera offizialny program czěskich fazistow wosjewił. Wón schowasche dypki wopschija:

Czěska rěcz je ſ jenicžkej statnej rěczu w Czěskłokowakskej. Wschě sakonje dyrbja zo ſ nowa pruhowacz, kotrež statej jeho polne nadźijezstwo njesarucżeja, ale zamo jeho hospodarstwe a sozialne roswicze hacza. Hi-31. augusta postajka, że zo hakle 1. septembra wotmèła. Storisse wutworjenje krajow a nědźusche krajne zejmy pożczicz. Wschě dowěrjenja njehódne a powrócżeńke elementy dyrbja zo ſe statneho zarjadnistwa a ſ wójska wusamknyez. Swjasana kandidatka lisćinja pschi wólbach dyrbi zo wotstronicz a rozsdźelenje knjezich kubkow njesmě zo pod wlim politiskich stronow stajicz, ale pod czisče narodne a hospodarske steijschczo.

Dale zo žada, so dyrbi zo politika se schulow wusamknyez a so zo młodzina niże 18 lět njesmě pschi politiskich zhromadźiznach wobdźělicz. Pschecżiwo schkodnikam a pschcradnikam republiki dyrbi zo njedźiwajzy na jich pschiwisłuschnosez k někajkej politiskej stronje najwótrischo zakrocżicz, njewotwisnosez zudnikow ma zo zakhowacz a njepschecżelam republiki ma zo hnada zapowědźicz. **Samódzjenje wobsteinosce nědźusich aktiwnych politikow po pschewrócze,** kotrež zu zo pschi politiskim dźele abo pschi statnym zarjadnistwje wobdźělili, ma zo krucze pruhowacz a to po swěczenym samoženjowym stawje ſ 28. oktobra 1918.

Disziplinarny prozeż pschecżiwo Gaidże.

W bližšich dnjach zo wojerski disziplinarny prozeż pschecżiwo generalej Gaidże, nědźuschemu schefej czěskłokowakskeho wójska, wotewri.

Wo hórniskim strajku w Jendźelskej.

Wukonjazy wubjerk jendźelskich hórnistich dźěłaczerjow wobsamknu, so ma zo jutsje schtwórtk konferenza dźěłaczerskich zastupjerjow do Londona zwołacz. Wotdźisčno seidże zo wukonjazy wubjerk ſ wukonjazym wubjerkom dźěłaczerskeje strony. Tón tydzeń ma zo někt rozsudna krocżel swjaska hórnistich dźěłaczerjow stacz, so bychu zo sadźewši pschewinnyte a so mohłe zo jednanja ſ dźěłodawarjemi zapoczecz. Sawdźenu pónđelu w Pontypoolu k cżeżkim srazenjam mjes dźěłonjemežerjemi a dźěłaczerjemi dóńdże, tiž zu k dźělu zwólniwi.

Wolizija dyrbjesche dwójzy zakrocžić. Wjele wožobow žo srani.

Španiski trónski naslědnik mrěje.

S francowsko-schpanišeje mjezy je powěsć doschla, so je žo strowosć schpanišekeho trónskeho naslědnika, kotryž bě Alfonsi XIII., infanta dona Juana, sa trónskeho naslědnika postajił, jeli so by kralowy prěnjonarodženy žyn žiwoj zhorjesći padležał.

W poslednim czasu pjerza pschečziwne hibanje pschečziwo schpanišemu diktatorej Primej de Rivera žyniše pschiběra. Wěrnosć wo tym je cžežko zhonić, dokelž knjezerstwo zamych na to žo powzahowazych powěsćow pschez mjezy njepuschcža.

Španiska sebi přimorske město Tanger žada.

Najwažnišiche pschinoršiche město pschi połnócnoafriskim brjohu je Tanger. Wšched schtwórtnače letami, hdyž bě Francowska žo nadnjezžiwa wulkeho dźela Marokkowskeje smogowała, bě žo wona ſ Jendželskej do knjezerstwa nad Tangerom dźelika. Jenož ſ wumjenjenjom, so Francowska Jendželskej w Tangerje žoho roskašowaca da, běchu Jendželscy francowiše nadknjezerstwo w Tangerje pschipóznali. Hižo tehdy bě francowsko-jendželske nadknjezerstwo w Tangeru Schpanjcanam ſ pobóržkom. Tanger je kolo wokolo ſ krajom wobdaty, kotryž je žo pod schpanišeje nadknjezerstwo stajiło. Hlowne wikowanje je schpanišeje Marokkowskeje bě pschez Tanger. Lohko srozumicz je, so Schpanišla po dobyczerstwej wójnje pschečziwo Abd-el-Krimej, nocže wjazu nadknjezerstwo Francowskow a Jendželczanow w Tangeru cžerpicz. Wona žedri žada, so by žo jej nadknjezerstwo w Tangeru wotstupiło. Pschečziwo tomu pak žo Jendželska a Francowska zepjerachu. Jendželska hižo tehodla schpanište žadanje wotpokasuje, dokelž Tanger njedaloko Gibraltara leži. Kaž je znate, su žo psched pohrda sta letami na Gibraltarskich skalach Jendželczenjo zakhopili a na nich twjerdźizny natwarili, ſ kotrejež wont zajedź je Atlantiskeho do žrjedźozemskeho morja wobkrjeza. Hdyž by žo Schpanišej knjezerstwo nad Tangerom pschipóznało, by stejischego Jendželskeje w Gibraltarje w mózy pschichodnej wójnje je stronu Schpanišeje wobroženje było. Tutomu straschej dźe Jendželska wobaracz a tohodla schpanište žadanje rozsudnje wotpokasuje.

Njedźiwajcy pschečziwnistwa Francowskeje a Jendželskeje Schpanišla swoje žadanje sa nadknjezerstwom nad Tangerom a sa stajnym žydkom w Radže Swjatka Ludow njepuschcži. Diktator Primo de Rivera je roszrěczenje je schpanišimi nowinarjemi měł, w kotrymž je hrošył, so Schpanišla je Swjatka Ludow wustupi a zyle schpanište marokkowske pažmo wopuschczi, jeli so žo jejne žadanja njedopjelnja.

W francowskim knjezerstwje so tohodla hižo ſ nuznymi wojerskimi naprawami saběraju sa pad, so by Schpanišla swoje wójsko ſ Marokkowskeje wróčzo wsala. Francowski zwonkowny minister Briand je swoje puczowanje do pojedženja Swjatka Ludow teje žameje pschiczinu dla wotstorcził. Ministerska rada, kotraž bě žo na 31. august postajiła, je žo hatle 1. septembra wotmeła. W njej je žo najzkerje wo Tangerskim praschenju jednało; pschetož francowske wotmołwjenje žo najzkerje dźensa schpanišemu knježerstwu pschepoda.

Politiske dorosumjenja w Grichiskej.

Nowe grichiske knježerstwo we swojim pozdejšnju wobsemknu, so chce žo strózenja, kotrež je diktator Pangalos se žuzobnymi statami wobsamknył, dźerzecz a so politiku dorosumjenja powjedze. Knježerstwo je też we tym ſ jena, so maja žo bliske wólby po žnimolczi zenotliwych knježerstwowych stronow wotmeć. Sakoń za wólby žo hižo pschihotuja.

Ze Serbow.

Dnjownica.

W Budyschinje, 1. septembra 1926.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 736, hygrometer — 3, najwyschcha dnjowa cžopkota 25 stop. po C. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer — 1, najnižscha temperatura w nozy 15 stop. cžopoty. — Nad Pólskej a baltiskimi krajemi roscžahuje žo wyschinu. Wětry, kiž ſ njeje wot ranja duja, pschinjesu skoro zyłej srjedźnej Europie rjane módre njebjo. Pola Jendželskeje storkaju symne połnózne wětry do cžopłych pokodnischich. Tohodla maja tam pomrócze wjedro. Ale kaž po dha, žo nasche wjedro ſ tym njeskasy. Mózno pak je, so žo pola nas też jenoż pomróczi. K dešczkam po wschém zdaczu njepschindże. Bórzy po potom saso twjerdnje. Juttje schtwórtk stóncžo 5,13 schadża a žo 6,46 thowa. Měsacz schadża juttje na ranje 12,03 a thowa žo popołdnju 4,42. Hamtske ſ Budyschina.

— **Proschaze wiki w Budyschinje.** Po wosiewjenju Budyschiskeje měschczańskeje rady wotmjenja žo w Budyschinje wot soboty 4. septembra saso proschaze wiki.

— **Budyschiske słobne wiki žu zajo zwobodne.** Budyschke hamtske hejtmanstwo nam dźensa wozjewja, so móže žo jasno kaž prjedy słót na Budyschiskich witkach pschebawacz. Słobne wiki žu potajkim zwobodne ta howjadu, cželata, zwinje, běhali, proschata a wowzy. Też móža jasno słótni wikowarjo je słotom po wjacy Budyschiskeho hamtskeho hejtmanstwa wokolo cžahacz. Sakas je też za Wisłopizu zdełnjeny. Sa wokrjes Lubijskeho hamtskeho hejtmanstwa pak sakas dale płacži.

— **Tajna rada dr. Menschel 70 lět.** Dźensa srjedu swjerczi tajny rada knjez dr. Menschel swoje 70-letne narodniny. Knjez dr. Menschel skutkowasche też zwobodnu jako hłowny lekat na 39 lět pschi Budyschiskej khorowni. Loni 1. kuzija je žo na wotpocžink podał. Jeho cžežke a famohwjelna polne sasłužnistwo je knjez prof. dr. Heß pschewjesał. Knjez dr. Menschel też hižcže dźensa priwatnje w swojim powołanju skutkuje. Pschejemy jemu hižcže dalsche zhožowne leta. — Knjez dr. Menschel bě žo 1. jan. 1886 w Budyschinje zasłužił. 11. meju 1886 bu w Budyschiskej khorowni za domjazeho lekarja pomjenowany. Hacž do teho dnja skutkowasche w khorowni jenož jako zastupjer. Wot lěta 1895 wjedźesche knjez dr. Menschel zhromadnje ſ knjesom tajnym zanitelnym radu dr. Reinhardtom Budyschisku khorownju. 21. meje 1911 mějesche swój 25-letny jubilej swojeho skutkowanja. Na tutym dnju jeho měschczańska rada k wyschischemu lekarjej pomjenowa. Póbla swojeho wobschérneho skutkowanja w Budyschiskej khorowni bě tajny rada dr. Menschel wot lěta 1892—1922 też ſ medizinišim pódlanikom radu Budyschiskeho wokrjesnego hejtmanstwa. We wójnišim czasu bě też hischcze we wojerskej słužbje jako radźicželski lekarik w rezerwowym lazarecze 1, II a III. Knjez dr. Menschel ma wopraschowe dźełapolne a nabożne bźělo za sobu. Jeho žedri w dalschich wokolinach khwala. Kelko zasłužbow je žedri pschi Budyschiskej khorownji dobył, to loni knjez wyschcki měschczanosta Riedner wožjezbe wuswěbny, jako knjez dr. Menschel swoje dotalne zastojnstwo w khorownji skoži. Knjez dr. Menschel njebě jenož jako wumjelski operateur wukhwalowany. Jeho žedri też koždy dla jeho pschečzelnje a nabożnje powahi wažesche. Knjez tajny rada dr. Menschel je też wulki pschečzel pschirody a schpórtu. Často a rady žo w Božej pschirodže pschekhodźuje. Wožebje dźe koždy schtwórtk porjadnje na Čornobóh. Najbóle pak pschedewschim wschelezaj jeho płowanje w płowarni wodźiwaju. Pschejemy knjesej tajnemu radže dr. Menschelej, so by žo hischcze dołhe lěta swojeje najzkpscheje sprowoty wjeselił.

— Ssšeborny błaczeński jubilej wozwjeczi dźełaczerka Charlota Rinkez, kotraž hižom na 25 lět dołho w fabrizy wobajzow firmy Gustav Langi w Budyschinje dźěła. Zitałoła wikowanska komora spožczi jej na to cžestne znamjenicžko na seleno-bełym bandziku. Jeje dźěłodawar jej znamjenitu pjenježnu dar ſ pejenemu ſyłobornemu jubilejej poschcži. Też jeji sobudźełaczerjo ju wschelako wobdarichu.

— **Njezkłyschana dźeswatrobitosć.** Tele dny ſnjesbozi w Sprjedźnej Sakſkej jedyn auto, dokelž běchu jemu ſpodzy hašnyle. Auto sajedże do schtona, so pschecžežiny a padny na tych, kotriž w aucze sjedźachu. Wšichni to dwoje manželskaj a tři njedorosczene dźěcži. Wjednik auta wosta pohnuschcheny w krjesli ležo. Cži pod autom njemóžachu žebi w swojim bjezstrózhnym połoženju pomhacz a wołachu wo pomoz. Dwaj kolesarjej jedźeschtaj ninio a žo wo ſnjesbożenych njestarschtaj. Wy dopałało, bychuli ſ najmjenischa njeskoro wo ſnjesbożenej wožy wjesmieli. Tak jena ſ wožobow imnjerć, bjes toho, so by jej wschó nješku pomoz poskicžił. Dwaj młodaj cžłowjeckaj, kotraj w aucze žobu jedźeschtaj, spytaschtaj wožs skrózhnyc. Tola ſ tym so hischcze cžešcžo sranjschtaj. Taku njemiłoscžiwosć a bjeswutrobitosć srědka nadeschdženy.

— Wobjedźesch gahrody Robert Galla pola "Tyjoch Liwow" w Budyschinje je kuhwiu wulku gahrodnisku wuſtajenju sarjadował. Wón je na 150 wschelakich druzinow dalijow wuskazył, kotrež mózha žebi wobydzerjo mésta Budyschina wobhladacz. Mjes tutymi kraſnymi bacžojtymi dalijami žu też wschelake pizzane asterki a gladiole. We vasach a kwětkowych horngach poſtrózena žo też wobhladowarjam wschelake kwětki, kotrež mózha žo ke kwěczelam a wenzam derje nałoscžiz. Koždy lubowar kwětkow może žebi wschelake kwětki wobhladacz a njetrjeba je kohodla kupowacz. Sastup je darmo. Nětkle, hdyž maamy tak kraſne połnoscžene wjedro, je wustajenja wschednje ſ wopytarjemi pschepjelnjena. Koždy, kiž je žebi wustajenju wobhladał, woprawdże jara połojeny wotendże.

— **Rozprawa połizije.** W Budyschinje 28. augusta 1926 nuzkaze kolo ſnamki „Fuchs“ kredmychu. Kolo ma cžorne kroſnja, ſwjena a błotowe ſchtikaki, rune wodźidło, pedale maju gimnijowe ſatkadki. Prědku je ſpinadło. Dale ma kolo brune kožane žedło, torpedowy ſamuhoły a schcžze wobkrjeze.

— **Njeſwoże.** Wczera wjeczor we 8 hodź. ſrasyschtaj kokoleſnaj rózł Bismarkſkeje a Dwórniſchczoweje hanby da žo, dokelž bě jedyn ſ njeju na wopaznej ſtronje wody rózł winył. Tutemu wobſchkodźi so prědkne kolo tak, so njemóžesche ſ nim dale jěcz. Kokoleſnyjmaj ſo nicžo njeſta. Prajeſchtaj, jedyn dale jědžo, druhi ſwoje kolo do wupoſrědžerjne dowjeſo. Nimodnuzh ležma nježkodo pytnychu, ſchtož bě ſa teho ſ kpſchinu, kiž běžche na wopaznej ſtronje jět, dokelž by hewak hiſchcze khkoſtanje wocžakowacz mół.

— **Budyschka ratarska ſchula** je Horni dwór w Pſchiſchczach kupiła. Wona dha kublo do wuczerjenje pſchetwaricz. S tym w Budyſchkim hamtſkim hejtmanſtwje druhe ſpytnijſche kubło naſtanje. Prěnje je w Pomorjach.

— **Pokhroma je ſaſchła** mjes ſkotom kubleria Adolfa Müllera we Wjelkowach.

— **Pokhroma je ſaſchła** mjes ſkotom kubleria Pawoła Hóžny w Scheſchowje čzo. 48. We wokrjesu Budyſchkeho hamtſkeho hejtmanſtwa a w mjesce Budyſchinje potajkim žaneje pokhromy wjazu njeje.

S **Hornjeje Kiny.** Pódźelu rano ſnjeſboži na tudomnej ſtatnej dróſy motorowy ſ Wjeleczina. Jemu běchu žo pſchi motorowym kole widły ſłamałe. Na dobre ſwoje ſyle mérnje jědźeſche. Tola njedźiwajcy toho ſo dwójzy pſchečzěſnu a na dróhu padny. S tym ſo khětro ſtrani. We wjaz bě runje pſchipadnuſe wotkrjeſna wothhladarſka ſkotra. Ta ſtranjeneho hnydom ſwobali. Wón bě ſo wobjeſe we wobliczu a na rukach khětro ſtranił. Na to po knjeſa dr. Höpfnera w Budyſchinje telefonowachu, kotryž ſo dale wo ſnjeſboženeho ſtaraſche.

S **Warnoczicy pola Wjeleczina.** Tudomna dobrowólna wohnjowa wobora ſmjeſe pſchichodnu njedźelu ſwój lětni ſwjeſdżeń w Kruſchwitzez hoſcženzu ſe wſchelakimi ſawjeſelenjemi.

S **Makeho Wjelkowa.** Tudomna bratrowſka jednota wojwjeczi ſandżenu njedźelu kaž tóhodlětnje ſwój miſijonſki ſwjeſdżeń. S mitymi ſwukami pſchičzelow ſo ſwjeſdżeń ſapočzinaſche, ke kotremuž dźeczi ſpěwachu. Na to ſzěſchowaſche hlowna Boża ſłužba. Ke miſijonar Riſper mjeſeſche ſwjeſdżenſke prědowanje. We Božich ſłužbach ſo wſchelake wězy pſchedawachu, kotrež bě miſijonar ſe Surinamy ſ Indiſkeje ſobu pſchiwjeſł. Popołdnju běchu potom w ſzrkwinſkej ſali wſchelake miſionſke pſchednoſchki. Na tute pſchednoſchki możebje ſe druhich wſow wjele ludźi pſchindźechu. Wožadny farař Hanka najprjedy w krótkim pſchehładze miſionſku dźeławoſcž mjes bratrowſkej jednotu roſſajeni. K. miſionar

Měr.

Powědančzko ſ tſizeczilětneje wójny.

6] (Pokračowanje.)

W blížſchich hnjach wobſtaraſchtaj wuſyuw.

S tym bě dźěła doſcž — a wonaj nanakaſchtaj makczaja k rěczam. Bał ſich njepytaſchtaj. Cžim ſyłniſcho **wobhlinjeſczu** jeju ſaczinicza. Hdyž běſchtaj zyle torno wuſtyłoj, wobhladowaſchtaj ſ najmjeńſchej ſpokojnoſcžu ſwoje dźěło. Młožny błyſchcz leſeſche na cžemnebrunej póſze. We prawidłowych ſmužach cžehnjeſchu ſo bróżdy dele. To běſche derjeżinjaza napſcheczniwoſcž napſcheczo ſanjerodženju wſy. Wonaj běſchtaj pſchejſtaje ſchtaj, kak budu nježaſelene kónczli wukulkowacz a k nałeſnjenemu ſłónzu ſładowacz. Kak ſrawjaze žito budże ſo w létnim wětſiku ſmahowacz a kolebacz. Kak budźetaj ſyłnje wonjazu płód domoj woſwez, a kak budże prawidłowy klepot zypow do nahromneho ranja klinczez. Snowa ſzłonowskataj ſemju, dobru macz, kotrejež dótknjenje cžini cžłowjeka potołnebo, dobrebo a mjekho.

„Nětko pohladajmoj do winizow! Ja ſo nadźijam, ſo ſo hiſchcze to abo tamne wukhowacz da. Jenoż we tajkim dźěle ja nicžo njerozumju.“

„Ale jo!“ ſiwje wona ſawola. „Mój pěſtoł mějeſche dwě winizy.“

Wonaj dźěſchtaj po wyſchinje horje a roſhladowaſchtaj ſo po winowych hałuzkach. Tu bě wjeſo ſ wjeſiſchego dźěła praiwje ſły napohlad.

„Wój, wulkeſmoj na wjeſiſchi hory! Rad bych zhył do druheho doła ſpohladnyczł!“ wón prajł, hdyž běſchtaj ſwoje znahladowanje ſkónczilkaj a ſebi pſchedewſchkaj. Ke pſchiſtupjeſchtaj najſajtra ſ wjerſchinymi witkami a kolikami winoſpſchikwjaſowacz. Mjeſiſchi hory bě ſe ſchkowronczej młodźinu pokrył, kiž japoża ſo jeſenjeczej. Rjenje běſche, mjes tutymi ſchtomami błyſchczej, kotryżej barba bě nežna jako prenja luboſcž a ſadoſcž. Jemu ſo ſachze, hołczynu ruku pſchimnyjeſ. Tola zyłu thwiłu ſebi won njeſwaſi, ſwojej ſadoſcži ſo podacz. Stónczenje won rjekny, wjaſoło, ſe pſchiſandżelemnyj woczonaj:

„Njeſbe by hyło, bychmoj-li ruku w ruzy hromadże ſchłoj? Njemóniſch?“

Wona ſo ſaczerwjeni, niczo pak njewotmołwi. Tuž won ſa jeje ruku ſahaſche, ſchęzo wuſtopne wocži k ſemi ſłożujo, na kotrejž błyſchczejſche ſo moch na ſłónzu. Wona ſo njewobaraſche. A tak dźerżeſche won jeje cžopłu, ſyłnu maku ruczku w ſwojej hurowej ſpaczi.

W tom bě tajſe nėme pſchińkwoſenje. A ſchto też to by wona pſchecžežiwo tomu mócz mołka? Wobaj běſchtaj ſebi **mjinje trěbnaj.** Bě to **tola** zyle pſchirodźiniſzy, so wonaj ſwój puczej pſches ſłowjeneje ruku w ruzy cžiniſchtaj, tole ſłowjenje, kotrež dwójzyſtaj ſ pilnej ruku natwarichu. Tak dźerżeſchtaj ſe ſaczuczom dospołnoſcže pſchi ſjedźenoſcže zyłu thwiłu. Kóżdy ſłyſchcheſche ſabiwanje ſwojeje wutroby. W łešu bě cžiſho każ w zyrkwi. Jenoż ſ nadała bě ſłyſchczej klepot dypornała. Zołta mjetel pſchelecža pſches pucz. Druha ſa nim. Wonaj kolebaſchtaj ſo pſched nimaj każ ſwótka liſtcžeza ju nadźija.

„Wój!“ rjekny wona nadobo. „Powjedu cže na jene mjeſtno, hdżež ſym w ſaſchłych hnjach cžaſto ſydała. Wot tam je dałoko do kraja widzecz. Rjeriſcheho mjeſtacža we wokolinje njeſbe.“

Won nėnnie na nju pohlada. Kaika cžerſtwa a cžiſta a kraſna wona bě! Każ bar ſemje a lėża! Schija a ruzy, w brunej barbje ryły rejnety, běchu ſyłnje a cžeriſkeje formy. Nad běłej, njadra wobmjejſowajej kaſcželn kolebaſche ſo luboſna hłowcžka. Jeje hubje, mózſcheſche dże ſ iwerjebrinami pſchirunacz, kotrež ſo we wjeſkim zunjo kolebaja. Zyły ryſ wobliczа dopominaſche jeho na wirėſanu hłowu, na Raſcžu lubu ſwjenju ſapodobnu, wulkeje luboſnoſcže, kotruż běſche pſchi nadběłowanju jeneje zurkwje jónu pſched ſurowym ſuſczenjom ſaſchował. Nibdy na to njeſabudze, kak bě jeho, ſaſunpiwſchi do powocžnje łódże, tole łuboſne ſwjeſco je ſwojej njewinowatej zjaroſczi ſajało a hnuło. Tosamſne tule wón też dźenſa ſaczu. „Cžu ſe tebje hajicz a pėſtowacz, ty luboſny nėzny cžłowjeczi wobraſo!“ prajeſche žebi ſamomu.

Njejaſzy ſjoſeſchtaj na wjeſiſchu ſłaby, kotraż ſo jako płomina w njezmėrnej wyſokoſczi do druheho doła woſ wiſaſche. Daloko a ſcheroko běſche tu widżecz. W brunoſelenych ſolmach poſtrózhowaſche ſo hora ſa horu hacž do ſzyſokich hór, na kotrychż hiſchcze ſnėh leżeſche a kotrež ſwoje rohi a rózki we ſpodżiwne cžiſtej módrinje nałėhnjeho dnja kupaſchu. Kanja pohběže ſo ſ łėża a ſnoſchowaſche ſo dołho dołoſo wokolo a nadobo ſtėli do hłubiny.

„Wohi ſajerčko“, prajeſche hołczka na poł wjeſele, na poł wobżarnje. Tón ſo tam dołeka paſe zyle ſpokojnje a ſe wuſtėſ ſ wyſokimi njepiſchecžeſel. Tak je ſo też nam w powėſtiji njebėſche.“

(Stónczenje pſchichodnje.)

Franka porěča wo mišionach w Madagaskaru w Himalajskich horach. Knjez mišionar Riffer pak wobzebje dźěćom rjane a wutrobne žkowa porěča a wukkadowaše wo wothladarni dźěći w Ssurinamje. Po krótkej pschestawzy porěča hišpcže k. Franka wo mišionskim žiwjenju w Tibeče a k. mišionar Riffer porěča wo mišionskim žiwjenju w Ssurinamje a Manikakowje. We tutych tšihodźinskich narěčach prawje spósnachmy, schto ma mišionar być, mjenujzy: kulturny a Bóži wojowak.

S **Bukez.** Pschi wulkim želesniskim mosće, kotryž pches Koperžanski a Něčžinjanski Dol wjedže, ma so nětschtožkuli swuporjedźeć. Hižo loni dyrbješe so most swuporjedźeć. Wschelake porjedźenja so na mosće horka wuwjedźechu. Tohodla želesniza dleschi čzaj jenož po jenej stronje jedseše. Nětko maju so wschelake skałoby a dźěry mjes kamjenjemi swuporjedźeć. Dźěła Barlinska firma Wolšholz wuwjedže. Nětko je w blischoszi mosta zhły dźeń tamny hołk skhsichcež, jame klepanje a wjerczenje do žylneho kamjenitneho mosta. Dźěła měchachu so hač do 15. oktobra wukonjeć. Myslimy pak sebi, so budu dźěła prjedy hotowe. Želesniza nětko njepóžiwajzy toho na wobčmaj kolijomaj jěrdźi. Pches most ma so wjele zyle pomału jěć.

S **Noweje Wsy** pola Huczinu. W nozy k wutorje wotpali so tudomna Schlerakez thěža, kiž je na podružnikow pschenajata. Woheń wokolo ½1 hodź. wudyri. Dokelž hižo zyty wječor žwězy njemějachu, myslu sebi, so je se sahapnjenjom milinu nastał. Khěža so do cžista wotpali. Pschi torhanju wuhnja so jedyn dźěłacžeć se Ruhethala na hłowje skani. Ležczanska wohnjowa wobora dosta prenje myto.

S **Kettiz.** Po wobsamknjenju zyrkwinskeho pschedstejicžerstwa žwjeczi so nasch zyrkwinski žnjowny dźakny žwjedženi njedźelu 19. septembra.

S **Wuharja** pola Kettiz. Sandźeny pjatk woswjeczischtaj tu krawski mišchtr Jan Krjeczmar a jeho mandželska žiwóf slozy hwaš. Wschelazy zjimaj na tutym tak wurjadnym puju žbožopschecza wuprajichu. Tež my starymaj jubilarowaj žiwoje žbožopschecza wuprajimy.

Z Pančic. Po nowinarskich powěšcach chce sakski stat swoje hłowne dróhi za lět bjezprósnje wutwarić, kaž je so to hižo na Kamjensko-Budyšsku drózy wyše Prěčce kruch připrawił. Nichtó tuto předewzate bóle njewita hač wsy, kotrež při drózy leža a kiž dyrbja wšędnje wobsérny wobkhod privatnych a čežitnych awtow a motorskich kołow a druhich jězdźadłow přetrać. Jězdza tu w přerězku wob dźeń na sto tajkich vehiklow přez wjes a zaprósa ludźi, skót a khěže. Najbóle maja statoki čerpjeć, kotrež njeposrědnje při drózy steja. A wěje-li k tomu wětřik wot njepřihódneho kónca, njetrjeba nichtó wokna wočinić. Samo při zawrjenych woknach próši so do jstwow. Nětko je so wašnje kołmazowanja wunamakało, kiž je njewotwisnje wot počasa, potajkim móže so w kóždym času nałožować a je wěste, zo so swojeje pódy přimnje a léta dołho dźerži. Woprawdže by to wołóžnosć była za wšěch, by-li so proch na dróhach a potom we wsach khětro zamjezował. Statne zarjadnistwo mělo so na to kedźbne činić, zo by z tutymi bjezprósnymi dróhami najprjódy na wsach započinało. Tu je najnuzniso. Wonkach so proch we polach, lěsu a kefkach zhubi, ale wjesnjenjo jón druhdy wjacy zmjesć njemóža. Skodźi khěžam, nadobje a strowosći a poćeża mnohim žiwjenje. Wobhladajće sej jenoh prózne mróčele, kotrež za spěšnje jězdźacym autom so po wsy waleja! Ale bjezprózne dróhi budu jězdźerjam samym z wužitkom. Najprjódy so jězdźadła tak njezakurja a potom njetrjebaja jězdźerjo a hosćo próch do so srčbać, hdyž chcedža jene auto abo druhe jězdźadło přesćahnyć, štož móže so husto wobkedźbować. To by z lépšinu było wosebje při napřemodźadženju z automobilemi a motorskimi kołami. By-li jenoż so prózstwa wjesnjanow bórzy dopjelniła.

Z **Noweho Dwora** pola Pančic. Wčera popołdnju w 4. hodźinje wudyri woheń w Domkec domskim. Wobstarnaj mandželskaj sedźeštaj runje při swačini. Zona chcyše hišće po nješto dóńć. Ze jstwy stupiwši začn wohnjowu wóń. Dołho njetraješe a cyła ľubja so paleše. A tak njemóžachu tam ničo wjacy wukhować. Tuž so wša hornja nadoba spali, tak ložа, posleśca, muzeska drasta a druhe. Mjez nimi też na 230 hriwnow pjenjez. Woheń je na hornjej ľubi wudyril. Kak je nastał, so hač dotal wuslědźiło njeje. W delnich rumnosćach mózachu wšelake wěcy wukhować. Ludźo a sykawy běchu drje bórzy na měsće, tak Jólčanska, Lejnjauska, Kłóstrska, Wujezdźanska, ale njemóžachu ničo wuskutkować, dokelž na wodze pobrachowaše. Tak běchu wobornicy nuzowani, khažu pottorhać, zo njeby woheń dalšeje škody načinił. Při khětro lohkim twarje bě tuto dźěło bórzy dokonjane a woheń zaraćeny. Wobsedžer ma nješto zawěsćene, ale njedźiwajcy toho jara škoduje. Tu budże dyrbjeć křesćanska lubosć k bližšemu zapřimnyć a njezboże pomhać wurunać. Derje, zo při južnym wětřiku so wo wsy wjacy spaliło njeje.

Z Jawory. Khroble padušstwo sta so w tudomnej mlokarni w nocy wot njedźele k póndźeli. Paduši přerězachu muchace wokno a zalězechu do delnjeje jstwy, hdźež měješe wobsedžer w swojim pulce wumjenjace pjenjezy. Njezboże chcyše, zo njebě runje tu nóc wokeńcy začinił a tak mějachu paduši lohke dźěło. Dokelž njemóžachu pult bjez hary rozpačić, donjesechu jón přez wokno na blizke polo. Tam jón rozbichu a wotewzachu z njeho na 50 hriwnow pjenjez, dwě mošnicy (też snadź z 10 hriwnami), złoty pjerščeń a truhacy aparat. Z čerje běše widzeć, zo su swoje dźěło bosy wukonjeli. To je so dyrbjało jara mjelčo stać, dokelž wobsedžer, kiž je w přenim poskhodze při wotewrjenym woknje spał, njeje ničo wo paduchach słyšał. Na polu a na lucy běchu paduši piwowe bleše z jeneho Khrósćanskeho składa zhubili, kotrež běchu nihdże druhdże pokradnyli. Z cylych wobstejnosćow je spóznać, zo su paduši z městnosćemi znaći byli. To rěči hižo za to, zo su po šćežcy, kiž wot mlokarnje při rěčcy do Pančic wjedže, so wotsalili. Ta so w nocy čežcy namaka. A tak mamy drje wospjet ze znatymi paduchami činić, kotříž su w tudomnej wokolinje dalše padušstwa wukonjeli.

Ze Smječkec. Njedźelu, 22. znjenca, wotmě so we žurli Janskich kupjelow konferenca zwjazka sakskich lěkarjow. Konferenca njebě wšak podobna razu hewašim dotalnym, dokelž naspomnjena, jónkrótce wob lěto powołana skhadźowanka, kotraž porjadnje swoje sydło na druhe městno přepołožuje, njebě we wóstej měrje za khutne dźěło postajena, za rozwaženje a rozrisanje wšelakorych ważnych problemow a prašenjow, ale dyrbješe wurjadnje jenoż k wočerstwjenju ćěła wot wšědnych napinanjow wulcy zamołwiteho powołanja służić. Tutomu wotmyslej posćěkuje so tu nadosć přileżnosće, na přikład: Rjany idylski twar, předa wšěm pak krasna tropiska štomowina (park) staj zawšće wobhladanja hódnaj. Po bohatej hosćinje a powitanskich narěčach, kiž so při njej džerżachu, tukhwilneho předsydy, k. prof. dr. Hessa a scědriweho pohosćela, k. dr. Rachele podachu so přikhwatani hosćo pod wjednistwom mjenowaneju knjezow k swojemu nadobnemu zamércej: přestudować a wupruhować wěste maćizny a moderniše připrawy na podłozy pokračowaceje wědy a pospytow na polu lěkarstwa k spomoženju čerpjaceho človjestwa. Wšo namakachu nanajdospołniso připrawjene, ani jeneho njedostatka njezamóchu wotkryć, to dyrbjachu wšitcy wobdźělnicy njestronisey wuznać a też přidachu. Najbóle wukhwaluja howjacu syrikowu a železowu mokřiznu (jeje knžoły žórla so w njeposrědnjej blizkosći). Poručeja ju k žiwemu wuživaniu (kaž při bolenju a drěnju stawow, přetoż wona často dźiwy wuskutkowa). W slědowacym předstajenju tšoch jednotliwych człowjekow — žónskeje, dźěsća a muzskeho — to dokumentalnje wobswědča. — Nuzajtra, po dołhim přebytku, wopuščichu žadni wulětnicy (na 50) zaso hospodliwy dom, hdźež buchu najprjódy wospjet pohosćeni, štož je znamjo njesebičneje zmyslenosće Rachelic swójby. Dźěl wotjědže na to z awtami, tamni pak wuzichu nowy typowy awtobus póstoweje čary z Khrósćic do Kamjenca.

S **Wojerez.** Raścha wokolina njeje hewak se wschelakimi wožebitymi pschirodnymi krasnosćemi žohnowana. Wschě wjesći su w cžichej delanskej holi skhowane. Mnohemu zusemu puczowarjej so nascha měrna wokolina wosebje lubi, dokelž sašo radšcho w horach pschebyta. Tola kóžde lěto je nascha cžicha hola jónu z wobdźiwajomnej krasnosću wuhotowana. Mróz kčeje a krasni šamotnu holu z milijonami a milijardami krasnymi a nésnymi módrymi kwětkami. Sajimawy, wotchcejwjazy to napohlad, wosebje la zusedo. Tak su njepłódne delanske pěšći tola z nésćimi krasnymi wuhotowane. Pczowarjam je taki wobras nimo měry witany. Kajke junczenje, kajke žiwjenje w hewak tak cžichej delanskej holi. Letuschi rjany nasymski czas, kaj so nétko skuczejnje pschijmjaju, je pczolam wosebje lubje witany. Popschczeny jim to, dokelž létża su so hižom dosć natcadate. Njedy sebi też ludźo s horow k nam tute krasne wrjsowne hlada wobhladacz pschichodu. Nascha luba serbska domizna je tola tak bohata na wschelakich podobnych domowinskich krasnosćach. Wobhladajmy sebi najprjedy krasnosć Bożeje stworby doma a potom puczujmy dale. Tak możemy potom najlepje swoje domowinske hona pschirunacz a sebi s naschim njebožkom ujesapomnitnym Seflerjom sašpěwacz:

Wěsch mi mój rjany wótczny kraj?
Wón stoty njej, to nježdaj,
Pod figowzom a palmami,
Sso jeho semja njekrasni,
O ně, o ně, wón poniżna
Je krasna Boża sahwoda.

Se **Selenchy Hósda** pola Wojerez. Znjesczazo namakachu tele buty rój pczolkow pschi wowsyczenju. Rój bě so na wowsyne siwjesa sedźdał. Znjesczazo njewědźachu sebi rady, kak maju z pczolkami wobkhadźeć, so bychu je njeroskhorile. Jedyn nasbonity pczolat sebi rój do kolcza sypny. Wón bjese wschcho schkita z pczolkami bźelasche, na czimż so znjesczazo jara bźiwachu. Wón możesche sebi rój sbjerczeć, dokelž nikomu njesłuschesche.

S **Krjebje.** Sandźenu pondźelu snjesboži tudomny samkarški mišchtr Erich Hauliczka s Noweje Wsy na Mrkowskej brohy se swojim motorskim kolom. Sso s jenym wosom sekkawschi, pschinidże na boku dróhi na mjesće a padny. Je sebi hłowu czežko franił. Jeho pschewodnik, tuczkownik Giesa, sebi jenoż s lohka wobliczo wobdrě.

S **Krjebje.** Sandźenu njedźelu wotmě nasche dźěłaczerske turnarske towarstwo swój lětny zjwjedžeń. Se sjnšodnych towarstwow bě wosebje Bělo-Wodźanske jara pilnje sastupjene.

S **Běteje Wody.** Wčera wutoru so pola nas na dwěmaj městnomaj palesche. Dopołdnja wokolo ¾10 hodźin w składowni wikowarja s kolonialnymi twarami Wilh. Henniga na Budyschskej dróhy 4 woheń wudyri. W składowni khowachu so wožebje tity a sawaleńska papjera. Też nješto zjwidłow so w składowni khowasche. Woheń je so po sdaczu hižo wot ranja zchlit, dokelž hižo zyty czaj sa wohenjom zmjerdźeschce, prjedy hač so kurjcź pocza. Wohnjowa wobora hnydom na pomoz pschikhwata. Kaž pschepytanje jasnje dopokasuje, je woheń je sašapnjenjom milinu nastał. Pschepalenu městnosć możachu derje spósnacz. — Lědma bě wohnjowa wobora k měru pschijschła, dha wokolo ½12 hodźin nowy woheń wudyri. W khěži schkleńczerstwo dźěłaczerja Schokty pschi Trjebinstim puczu so paleše. Woheń bě pod tjechu wuschol. Doniž wohnjowa wobora njepschijèdże, ludźo s bowami wodu do wohnja lijachu. Tola je snatej spěšnosću bě tež wohnjowa wobora tu a jeje prózowanju so bórzy poradźi, woheń podusnyć. Wobydlerjo běchu swoje wobžedženstwo s twarjenja snošnyli. Pomozni ludźo běchu jim k ruzy schli. Hač je tu pschicžina wohnja tohorunja sašapnjenje milinu abo hač je s druheje pschicžiny nastał, njeje dotal hišcze wuslašnjene. Tejle wohni pak stej s napomninanom, so bychu wobžedźerjo khěžow elektriske pschipraviy a groty dokładnje pruhowacz dali abo kóždu schkodu milinam wosjewili. Tak schkitaja so pscheb schkodu a njeńožom.

Hospodarski rozhlad.

Sstrjedu 1. septembra 1926.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 pólsk. markow	46,50
jendźelski punt	20,35	100 čěskosł. krónow	12,42
100 šwajc. frankow	80,96	100 franc. frankow	12,27

Efekty.

Na Barlinskich efektowych wikach so kursy wczera sašo trochu zhrabachu. Wobkhód bě zlaby a mérny. Wólnska pożczońka zapiša so se 4,75 hr. za 1000 hriwnow.

Produktowe wiki.

Wczera dopołdnja na Barlinskich wikach placžiny za rožku a pschenżu trochu popschczěchu. Wokolo pschipołdnja pak so sašo posběhnychu. Tukrajneho žita poskiczone so pschezo hischcze malo. Rožki běchu wobczołe malo pschijwjesli. Sstrjedźnohóbneho jeczmjenja poskiczeschce so też tózichto, njemamaka pak kupzow. Wowsyowe wiki běchu mérne. Zentnaŕ placžeschce wczera

w Berlinje:

pschenży 13,10—13,35 hr., rožki 9,95 hr.
hač 10,25 hr., jeczmjenja nalětnjeho pak 9,90—12,10 hr., najmjenscho 8,40—8,70 hr.
wowsa 8,40—9 sł. hriwnow.

w termijnowym wikowanju

sa september: pschenży 14,22½—14,25 hr., rožki 10,85—10,90 hr., wowsa 9,10 hr.
sa oktober: pschenży 13,80—13,82½ hr., sa rožku 11,02½ hr.,
sa dezember: pschenży 13,70—13,72½ hr., rožki 11—11,05 hr., wowsa 9,37½ hr.
hač 9,25 hr.

Na pschedaŕ:

Prožata we Lušy čo. 41.

Sso pytaja:

Polza sa dom, kiž ma dźěcži rad, w Budyschinje na Wělanskej dróhy 11III.
Polza, niz młódscha hač 18 lět, mandželska knježerstwoweho towarskeho radźiczela Höfselbartha w Budyschinje na Renatušowej dr. 8.
Rěmišli, Oskar Domschka w Porchowje.
Wotrocžk, A. Preuschke w Dźibrachczejach czo. 33.
Polza, kohlerez konditorzja w Bistopizach na Bismarkskej dróhy 7.
Polza sa dom, mandželska Korle Zeisti w Hródku, na Janskej haśy 2.
Polza, porjadna a cžista, dr. Zeese w Hródku.

Sšudnizy na pschehadźowanje:
schwórkł 2. septembra 1926:

w **Kamjenzu** w kasarnje dop. w 9 hodź.: 2 dospołnjej wuhotowani sa lěkarnju, frizerska toileta, khěrka, khamor, marmorowa garnitura, klawěr, nébdże 6,50 m. marengowych tkanin, nébdże 43 mtr. marengo Stellanskich tkanin, nébdże 23 mtr. módreho cžešanego pschedźena, nébdże 21 mtr. kroiżeje, nébdże 17 mtr. cžornego ratineja, nébdże 4 mtr. zelenego ľuńka a nébdże 9 mtr. symskeho slawscha;

w **Lubiju** na sudnistwje dop. w 10 hodź.: wschelake słote pjerščenjenje a cžažnikowe rjeczazy, mužaze koło, żelezny pjenježny khamor, drostowy khamor, stary mały sofa, blidzy sa pišaŕsku maschinu, 2 pišaŕskej maschinje (Adeal, Universal), pišaŕske blido, 2 kurjerskej blidze, 3 sčinowe stólcžki, lawka, blido, knihowy khamor, kuchinski khamor, 2 khadźowej lawzy, cžajowe blido, lišći, sofa, 2 blidzy, wuczahańske blido, schijaza maschina, 2 bělej marmorowej placže, liczaŕ sa wotmejnjazy prub, wschelake elektr. lampy, lampowe krywy a wschelake druhe elektriske wězy.

Pjatk, 3. septembra 1926:

w **Malej Borschczi** cžo. 16 dop. w 9 hodź. 2 knihowaj regalaj a sofa.

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki, dźenża dop. ¾11 hodź.: Wiki fu hischcze malo wuwiże, placžiny fu nezżu pschemenite. Tendenza: měrna.

Dop. ¾12 hodź.: Pschenża mérnje dże, rožki fu pschimalo posticżuje, placžiny fu krucżische. Tendenza: njepschemenjena.

Placžiny na Barlinskich produktowych wikach.
Žito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg hewak: 100 kg, placžina po złotej hriwnje.

	31. 8.	30. 8		31. 8.	30. 8.
Pšenca	262-267	265-270	buny	24-26,00	24-26,00
rožka	199-205	199 205	woka	30-32,00	30-32,00
nal. jačmjeń	198-242	198-242	módre łupiny	15-17,50	15-17,50
naz. jačmjeń	163-174	168-174	žołte łupiny	19-21,50	19-21,50
wowsa	168-180	168-180	seradella	—	—
kukurica	180-184	179-182	raps, wosušk	14,30	14,40
pšenc. muka	38-39,50	38-40,00	lany wosušk.	19-19,90	19,90
rżana muka	29-30,75	29-30,75	pooh. molasa	28,50	—
pš. wotruby	10,25	10,25	běrnj. kruški	21-22,00	22-22,50
rżane „	11,20	11,30	syno, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
raps	320	320	rżana sloma	1,00-1,40	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšenična „	0,95-1,80	1,00-1,35
hróch	33-37,00	33-37,00	wowsna „	0,70-1,10	1,00-1,15
pjoluški	30-33,00	30-33,00	jačna „	0,65-1,05	0,70-1,05

S Khołma. Njedźelu wječor wokoło 11 hodź. nasrowe wězy k wohnjej trubješe. Pola wikowarja Pawole Cžecha bě w domjacim wohenj wudyrił. Cžechej runje doma njeběchu. Domjace bě so žłomu kryte a žo do cžista spali, přiwdy hač wohnjowa wobora dojdźe.

S Barlschcza. Tu wotměchu tele dny tšeleuje na pruhu w měschcžanskim parku. Dźěłaczerka Ernstowa jědźeše z dźěła, chwilu tšeleuju pschihladowasche. Tu na njespožo kulka wotlecza a ju do pinzow trjechi. Rana syrjeje krawješe. Jejne sranjenje pak njeje na dobre spožo cžežke. Zona žo k lěkarjej poda.

S Ochoży w Delnej Łužicy. Jena młoda holza, kotraž je swojim kolom do Pizna jědźeše, srazy z jenym kolesnym hromadu. Pschi tym tak njespožowanje padny, so žebi suby wubi. Kolesnym je pjecza na njespožu wina.

S Khnrzebnsa. Wutoru dopołdnja wokoło ¾10 hodź. dźiwje žebi wěra Jónska Sofija K. sady měschcžanskeje rěsanje w Schprjewi žiwjenje wjacz. Ji je psched krótkim dźowka wumrěła a to bě žebi wohoa žona k wutrobje wjala. Nimodnuzu muž ju sašo z wody wuczahny a do měschcžanskeje khorownje dowjedźe. Ji dale strach wo žiwjenje njeh roży.

Z Łužicy.

* Se Schěrachowa. Pondźelu wječor wokoło 8 hodź. na tudomnym dwórnischczu wós tworowego cžaha je kokijow wuskoczi, žo hnydom preki pjches kolije runy a tak na tamnej cžarje hač do połnozy dalschi wokhod jahaczi. Wokoło 9 hodź. pschijědże pomozny cžah je Zitawy j dźěłaczerjemi, kotřiž j wulkimi wobczežnosczemi wós sašo na kolije statjchu. Wobkhod do Zitawy bě pschetorhnjeny. Tak dyrbjachu ludźo pschesupiez. Nichtó njeje pschi tom njeschožił.

S Wulkich Nědarjez. W sandźenej nozy žo na tudomnym żelesniskim sastantiskczu padnischi do twarjenja dobychu. Wšo žane pjenjesy njenamakachu. Tola pak wschelake wokna rozbichu a durje rospaczichu. S tym wšo doscz schkody naczinichu. Wot oktobra lońskeho Lěta žem žu žo hižo k tšeczemu rajez do twarjenja dobywali. Żelesniske sarjadnistwo pschisłubi tomu bohate myto, kiž padnychom swěsczi.

* S Wulkeje Schěny. Njeschože, kotrež žebi nimale wopor cžłowjeskeho žiwjenja žadasche, sta žo na kschiżowanischczu Spitzkunnersdorfskeje a Warnsdorfskeje dróhi. Tšeschirynjeski mischtr Alwin Linka cžežyše žo do Spitzkunnersdorfskeje dróhi sawinycz. Tu jemu nadobo auto napschezo pschijědże. Linka do auta srazy a padny. Wón žo we wobliczu thětro srani a běši ruzy wobdeć. Motorske kolo žo thětro wobschkodźi. Dokelž wjednik auta a motorowy wohaj pomałku jědźeschtaj, bu cžežyše njeschoże wotwobroczene.

* Se Zitawy. 16lětneho kowarskeho wuczobnika Flora bě pondźelu mucha do cžoka kkoka. Bórsy po tym měsesche žyłne khomuholenje, tak so dyrbjesche žo k lěkarjej podacz. Jako jeho lěkař pschehladowasche, dosta nadobo žyłny wutrobiny spink, tak so dyrbjachu jeho hnydom do khorownje dowjesez. Won bě žebi trej sajedźeli a hižom schtwórt wumrě. Hacz je jeho mucha j nětajkej khorosczu natyknyła, njeje wěste. — W Kkrnoschach tele dny wulke wětry sathadźachu. S městnami šlinkojtu deschcz wulku schkodu naczini. Wschelake dróhi buchu powodźene. We Weidenbergu wichor mnohe tšechi wotkry. Jenu drjewjanu brózeń wětšit wusběhny a někotre metry daloko wotnježe.

* S Rychbacha. Cžežko schkodowany bu tele dny žiwnowjeźer Mühla j Dyhmarjez. Wón bě žebi 3-lětn. konja kupił a někto j nim na polo jědźesche. Tu pschijědże auto nimoměry špěschnje a do konja sajědze. Kón žo na nosy tak straschnje srani, so dyrbjachu jeho na „ěstnje doklócz. Cžišło auta swěsczichu.

Ze susodnych a dalšich krajow.

S Dürhennersdorfa. Tele dny do dźěłaczerja Gustawa Weinholda jědźadłowa lokomotiwa sajědze. Jedyn wós mějesche žo j kolijow wotwjesez. Weinhold lokomotiwu wjedźesche a chyżeše wot njeje jedyn wós wotpowěžnyez. Pschi tym padny a lokomotiwa do njeho sajědze. Cžežkokranjeneho jeho do khorownje dowjesechu.

* S Drježdżan. Ssylne rosbuchnjenje sta žo tele dny na Kesselsdorfskej dróhy w Drježdżanach. W jenym domje kotoł rosbuchny, kotryž wschelake zokorowe twory žuschi. Pschi tym žo jena 65lětna žona, jejny 25lětny žyn a jedyn 42lětny muž wopakichu. Jich cžežko sranjenych do khorownje dowjesechu.

* S Drježdżan. Cžežke autowe njeschože sta žo sandźeny schtwórt wječor w Kluczu pola Drježdżan. Wikowarješi sastupjez Richard Sorga j Drježdżan pschijědże se žwojim autom po Khinsbórskej dróhy do Drježdżan. W aucze jědźachu 6 wošobow. Dokelž bě dróha jara błóczana, pocza auto wjerhacz. Wjednik auto hnydom nahle salpina. Auto sajědze do hriebje a žo swrócži. Wschitkich nutskadźeny bě pod wosom a žo trochu sranichu. Ludźo, kotřiž běchu runje w blišschosczi, jich wuswobodźichu. Sorga žo pjecza cžežko srani. Jeho sawobalichu a do thorownje dowjesechu. Tam pak bórsy na žwoje sranjenje wumrě. Dwě dalschej wožobje žebi ruzy skamaschtej. Jeju domoj dowesechu.

* S Kamjenicy. We wobydlenju krajneho wusiawa w Kamjenicach-Altendorfje sta žo tele dny žyłne rosbuchnjenje. Tam dwaj dźěłaczerjej je sažwěczenej žwězu do cžišczadła lešnischtaj. Tuž žo pluny w cžišczadle sapalichu. Jedyn j njeju žo cžežko wopalt. Druhemu žo ničzo njesta.

* S Penina pola Lipska. Jedyn 5lětny hólczej tykny hłowu mjes lěsnyczkami żeleseneho płotu. Stónczenje njemóżesche ju wjazy wucžahnycz. Tež ludźo, kotřiž runje nimo dźěchu, njemóżachu jeho j jeho położenja wukwobodźicz. Stónczenje jenoho samkarja sawołachu, kotrež lěsnyczki rosrěja. Hólczej budże wěso dlěši cžas na tajke njeschože spominacz.

Najnowše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěsez wo wjedrje sa jutšischi schtwórtk: Po zyłej Němskej dale rjenje.

W Großbeerenje w Braniborskej je pschi žwjedženju k wosomnjenju Großbeerenskeje bitwy w lěcze 1813 te krwawnym pukanu mjes monarchistiskimi wojerskimi wjsajkami a bohustawami němskonatneje thorhoje dóschło. Se sabijakami, pjastnikami a nožemi žo wojowasche. Tři wobroby žu žo cžežko sranike.

Wo wězy Riedu w Pötzlalu pola Innsbrucka je žo 19 statokow 15 wotpalilo. Woheń je wopity saparek, kotryž je žo žobu spalił.

W Luzku w Pólskej žo blizsche dny prozeż pschecžiwo 150 kommunistam sapocznje. Wobstorjeni žo na rubježnistwo a napjelnosce winuja.

Ruscu pola Roma žu žo cžišo ratarjo j granatu, kotruż běchu namakali, rostorhali, hdyż jej k semi padnycz dachu.

Chineske kommunistiske wójsko j Kantona je 26. augusta město Wuczung dobyło a Hankau wobžadźiło.

Swójbne powěsče.

Sžlubjenaj: Hedwiga Petermannez w Lipsku a Willy Uhlemann w Kamjenicu.

Swěrowani: Wilhelm Wagner j Madlenu rodź. Kühnez w Budyschinje. — Waklaf Petermank j Johannu rodź. Teuscherez w Budyschinje.

Semrěli: Helmut Hennig w Pschiwěžigach, 2½ lěta. Henrieta swud. Bombachez rodź. Glaserez w Kamjenzu, 77 lět. — Ida Friedrichez w Lubiju. — Augusta Knetlowa rodź. Szymanez w Běłej Wodźe, 56 lět. — Jan Gröger, wumjenkař w Dubrawje pola Hródka, 72 lět.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Proza we witi
žo wot 4. septembra t. l. sažo wotmětwaju.
Měschczanska rada. Spomožerstwowy hamt.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokoł" ma jutřo štwórtk wječor z dypkom we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Budyšin. „Sokoli" maju też kóždy štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnica.

Kursus serbskich rejow. Dalši kursus je sobotu, 4. sept., wječor we 8 hodź. w sali Serb. Domu. — Chcemy dwě nowej reji přiwukrnyć. Wjednikaj: M. L. a B. Kr. — Wobdźělić dyrbi so kóždy, kiž je so zapisać dał!

Lichań. Štwórtk wječor ½9 hodź. mamy spěwanje. Dyrbimy 12. 9. spěw „Jezu, prjedy dźi" wospjetować, tuž prosymy, zo chcyli tohodla wšitcy přińć, kiž su tutón spěw hižo wuknyli a sobu spěwali.
Předsydstwo.

Serbsko kolo w Hodźiju. Přichodna skhadźowanka budże njedźelu, 5. sept. (nic zabyć!), popołdnju w 5 hodź. Prosymy wšěch towaršow na to kedźbliwych činić a na postajenu skhadźowanku w prawje bohatej ličbje přińć. Wo přednošk so postaramy.

Slepo. Towarstwo „Swěrnosć" zmeje přich. sobotu, 4. sept., wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu pola Bastiana. Dokelž mamy wo jara wažnych dypkach wuradźować, njech chto raz nichtóžn njewuwostanje.

Sokolska drasta je dóšła.

Wotrow. Jednota Sokoł ma kóždy tydźeń štwórtk zwučowanje. Načolnik.

„Wrjós" a Khrósćanska „Pčolnica" přeprošujetej wšě swoje sobustawy a wšěch přećelow pčołnarstwa na srjedu, 8. sept., popołdnju wot 3 hodź. do znateje „Bušenki". Tam budże zaso rjenje, za to so postaramy. M. H. a J. K.

Zjednoćenstwo serb. wučerjow. Srjedu, 1. sept., ¼4 hodź. je w Serb. Domje posedźenje. Dźeński porjad: 1. Towarstwowe naležnosće, 2. Nowiša rozprawa wo Durinskich Słowjanach, 3. „Ducy z kowarnje".

Zwjazk łužisko-serb. studentstwa. Wubjerkowne posedźenje budże přich. sobotu (4. 9.) pop. w 3 hodź. w Serb. Domje. Starši.

Zwjazk serb. spěwanskich towarstwow zmeje swoje nazymske posedźenje hižo sobotu, 4. septembra (nic 11. 9.), ¼4 hodź. w „Běłym Konju" w Budyšinje. — Dnjowy porjad: 1. Nazymski koncert 24./IX. w Budyšinje. 2. Naš „Skowronk" a jeho přichod. 3. Jutrowne mysle. 4. Serbske nar. reje. 5. Rozprawy a namjety. Předsydstwo.
B. Krawc. J. Słodeńk.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleń w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuileton: A. Ducman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

„Adria"
a
„Presto"
mužace a žonjace jězdne koła
porućam po wšěch płaćiznach.
Też někotre trjobane mužace jězdne koła a 1 motorske koło, derjezdźerjane, mam tunjo na předań.
Paul Mühlbach w Kamjencu
na Budyšskej drózy 63.

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na Łukelnskej haży 34.
Telefon 2736.

Płowna pschedawarnja Rud. Sacka j Lipsku w Budyschinskim hanttikim hejtmanstwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch druzin.

Pójće a wobhladajće sebi mój skład, wšako kupować njetrjebaće, zo byšće so preswědčili što ja zamóžu.

Jězdne koła
wot 75.—, 80.— 90.—, hr. sem
specialne dobywaćelske koła z połnym rukowanjom
100.—, 110.—, 120.— hr.
najlěpše znamkowe koła
140.— 150.— hr. atd.
Sijace mašiny najlěpše fabrikaty wot 150.— 240 hr.
Gramatony po wšěch płaćiznach
a wšo štož, do tutych tworow słuša, dostanječe při poměrnym wotpłaćowanju a snadnym napłaćenju pola
Korle Wetzki w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach čo. 12
napřeco měšćanskemu dźiwadłej.
Porjedź. wšitko poniklowane a emajlowane.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny"!

Butrowe mydyće
— ratařskeho wobkhoda hodźi so z wuźiłom —
Standard-separatora
z wjelsa tak powyšić, zo so mašina ruče zapłaći.
Broncowy bubon — zaniklowane sudobje
Generalny zastupjeŕ:
Carl Gast w Budyšinje
— Ratařske mašiny a mocowe jězdźadła —

Wobućowy dom Mark w Kukowje.
Najtuńša kupowarnja wšěch wobućow; zhotowjenjo po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

Kedźbu!
5 nowych słomowych prasow
1 šěrokomłóćak
1 jara derjezdźerjanu młóćacu mašinu ze zubami
k zatwarjenju ma wjele niže dujowych płaćiznow na předań.
Ernst Fulting
mašinska wikowarnja w Njeswačidle.

Dr. Stöckel w Njeswačidle
zapućuje hač do 13. septembra
Zastupjeŕ je k. sanitatny rada dr. Langer z Rakec.

Živnosć
w Nowej Wjesy čo. 6
pola Worklec.
10 kórcow pola
a 2 kórcaj łuki
je tunjo na předań.
Wopalna kasa: 7500 hriwnow.
Bliže pola rěčnika Wićaza
w Budyšinje saks. notar.

Transmisije
kóždeje družiny
wolije, bencin atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27.

16 lětna holca ze wsy
(do šule wjacy kodźić njetrjeba)
pyta službu pola knježa, też k dźěćom. Bliže zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin".

Młodcho konja
dokelž je zbyty, ma na předań
kubleŕ Měrčink
w Khelnje pola Radworja.

Jurij Fahrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne koła, šijace mašiny, mantle a šlowcki. Samsna wupołnjeja.

Mjatličkowe bonbony
poruča jako wosebitosć
Herman Trumpler w Budyš.
na Jägerak. drózy 9. Žane klamy
Steja kóždu sobotu na Hłown. torhošću.

Kupanske ruby frotejowe
trjenja tunjo
K. Erler na Zitnych wikach 11.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźěl Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaci so za small rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšo wobličeja. Za reklamowy rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. u. n.

Čisło (Nr.) 204 **Budyšin — štwórtk, 2. septembra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Bolharski minister Burow za wulku Južnosłowjansku.

Wobsamknjenje grichisko-južnosłowjanskeho rěčenja bolharskim nowinam składnosć dawa, z czaša Stambulskeho njesahibyłu myšl zjednoczenja Bołharskeje z Južnosłowjanskej znowa rospominacź. „Mir“, organ bolharskeho zwonkownjeho ministra Burowa, zhłedowaje pische: Schto sadźewa Serbam a Bołharam smutsła jenicznego stata bydlicź, kaž stej Pruska a Bayerska w jenalich mjesach žiwej? Hdyž Serb z Bołharom rěkaš, rosumitaj so lózo, dyžli Bayer a Prušak so dorosumitaj. W zyrkwjach wobeju ludowy so Boża słužba w tej samej rěcźi wotmeńwa. Schto potajkim zjednoczenju wobeju južnosłowjanskeju ludowu sadźewa? Sa Khorwatow, Serbow, Mazedonzow a Bołharow by tajke zjednoczenje najrjeńsche wuhladu wotewrjło. Praschenje wukhoda k ägäiskemu morju by so potom se lohko'cźu rosrišałko, jedyn z najmóžnischich statow by nastał, kotryż by z kuješom położenja w blišim ranju był, kotryż Dunaj skoro hač do jeho wuliwa wobkńeje). Wot Serbow jenoż wotwišuje, hač so k tutomu samérej dóndże, hač so tale myšl do skutka staji. Měšto so dyrbu swój historiski nadawk sapćehjeli, su Serbja swjatk z Grichiskej wobsamkli. S tym su wulki skutk zjednoczenja južnych Słowjanow na njewěstu czaš wotstorcźili. Grichisko-serbski swjatk je njenaturski, wón njemóže dołho tracź. Schtož so njebudźi wotdźerźecź, je zjednoczenje balkanskich Słowjanow. S grichisko-serbskim rěčenjom so jenoż nětcźichi stan njeměra sakhowa. Měr a bjesstrach so halle na Balkan wróćitaj, hdyž budźa wschitzy Słowjenjo w jenym staće zjednoczeni.

Tele „Mirowe“ rosłoženja su wobzjewjenje wobtwjerdźowanja hódne, dokelž je „Mir“ knjeżerstwowy organ. Cźehodła Belgrad ruku njepschimnje, kotraž so jemu se Sofije napschećo dźerźi, je w'chak rozumicź. Južnosłowjanska Bołharskej njewěri. S Botharskej je wona najbórsche nasthonjenja cźinika. Hdyž bjeschcźej w přenjej balkanskej wójnje zerbske a bołharske wójsko Turkow zbisej a cźej Adrianopel dobyłej, tehdomnischi botharski kral Ferdinand je swojim wójskom w nozy zwjasleńe zerbske wójsko nadpadże, toła jeho nadpad so wotrasi. Sserbjo so z Grichami zjednoczischu a bołharske wójsko sbichu. Sa swoju pscheradu je so Bołharska cźežko zklostała. Grichojo ju z Magedonskeje wuczischczachu a jej wschě mótke pschitławy jebrachu. Město so by z teho wuczhu brat, kral Ferdinand na wjeczenje myšlesche. W swětowej wójnje wón hromadże z němskim a awstriskim wójskom Sserbiju znowa napadże. S swopředka Sserbija podleża, toła z pomozu Grichow a Franzowsow wona bołharske, awstriske a němske wójsko z kraja wuhna. Ferdinand dyrbjesche z kraja cźekńeć, a Bołharjej so z wobsamknjenjom měra wulke cźeże napołožichu. Pod knjeżerstwom Ferdinandowego žyna, Borwža, bo poměry mjez Bołharjej a Sserbiju połepschichu. Ministerski pschedźeda Stambulinski na zbliženje Bołharskeje k Sserbiji dźěłasche. Wuhnaty kral Ferdinand je žiwojimi pschiwiwolwarjemi we wójsku tele wotmyślenje pschekaty. Stambulinskeho fórzowachu a wot teho czaša Ferdinandowi pscheczełjo sažo we Bołharskej knjeża. Politiske zbliženje Bołharskeje k Južnosłowjanskej je tohodła w tu chwilu njemóżne.

Politiske železniske zawěry.

Ssobustawam němskeho rjeńa je so runje jako cźischcźana wěs zajimawe cźischcźane praschenje pschepodało, je kotrymž budże so němski rjeń nasymu saběracź. Němsko-nazionalna frakcija němskeho rjeńa so knjeżerstwo prascha, cźehodła je towarstwo němskeje železniznjy poruczilo, so by železniske sawěry powschitkownje „cźerwjeno-běłe“ barbja. W praschenju so na to kedźbliwe cźini, so je cźerwjeno-běła barba krajna barba Pólskeje. Tohodła je strach, so z tym w rańschoněmskich stronach njedorosumjenja nastanu. Němsko-nazionalna frakcija němskeho rjeńa tohodła pschecziwo tomu protestuje, so by železniske sawěry město dotalnych krajnych barbow tole powschitkownje wobarbjenje dostałe. Němske knjeżerstwo so stónczenje praschecja, hač je swólniwe, hnydom na towarstwo němskeje železniznjy skutkowacź, so by drohe a politiśky schkódne poruczenje towarstwa němskeje železniznjy wróćo wojmje.

Němsko-nazionalnemu praschenju budże so wěsce we němskim rjeńe pschichłoßowacź, dokelž směja pschecziwo poruczenju towarstwa němskeje železniznjy wobmyślenja. Republikanske strony chcedźa tohodła žadacź, so bychu so železniske sawěry zjednotnje z němskostatnymi barbami wobarbile. S tymle namjetom pak němsko-nazionalna strona njebudże spokojena; pschetoż cźorno-cźerwjeno-złota barba je jej z wulkim pohórschkom.

Wobzamknjenja Zwjazka Ludow wo Radźinych sydłach.

Studijowa kommisija Swjasta Ludow je rjedu swoje dźěła skónczała. Wona je wobsamkła, so by liczba stajnych rjadkow njejsmě powjetschicź. S tym je so **zadanje Schpanisteje sa stajnym rjadkom wotpokasało.** Němšći a schpanišći sastupjeć njejstaj so pschi wothłoßowanju wobdźělikoj. Poźlednischi pschipowědźi, so Schpaniske knježerstwo hakle so rosćuži, kak so k wobsamknjenju Swjasta Ludow staji.

Nowy naczilst sa reformu Rady Swjasta Ludow, kotryż **njestajne rjadka** nastupa, je so se wischěmi hłosami z **wuwjaczom** hłoża schpaniskeho sastupjerja, kotryż so **bobu njechłoßowasche**, pschijał. Pólski swonkownemu ministrej **Saleški** je franzowskemu swonkownemu ministrej Briandej idźelił, so by **Pólska z periodiskim Radźinym rjadkom spokoji**, hdyž so Pólskej móżnosć posticźi, so by so sa tśi léta z nowa do Rady wuliwoli.

Wotbronjenje wójskow.

Amerikanska pschirucźna kniha zledowaje liczby wo wojerskej zyłnosći europiskich statow pokasuje:

Jendźelska. 159 000 muži aktiwnych, 320 000 muži reserwy, 1215 létadłow, 300 tankow, 200 batterijow.

Franzowska. 738 000 muži aktiwnych, 3 500 000 reserwy, 1747 létadłow, 845 tankow, 700 batterijow.

Italska. 308 000 muži aktiwnych, 3 000 000 muži reserwy, 1138 létadłow, 160 tankow, 164 batterijow.

Rusla. 563 000 muži aktiwnych, 7 500 000 muži reserwy, 800 létadłow, 160 tankow, 700 batterijow.

Pólska. 306 800 muži aktiwnych, 2 400 000 reserwy, 800 létadłow, 220 tankow, 441 batterijow.

Czéstoßowakka. 150 000 muži aktiwnych, 1 200 000 muži reserwy, 500 létadłow, 60 tankow, 330 batterijow.

Južnoßowjanska. 115 300 muži aktiwnych, 1 600 000 reserwy, 270 létadłow, 186 batterijow.

Rumunska. 143 000 muži aktiwnych, 600 000 muži reserwy, 250 létadłow, 90 tankow, 330 batterijow.

Pólske wójniske łódźstwo.

Pólska je sa powjetschenje swojeho wójniskeho łódźstwa w Franzowskej dwaj sanićakaj torpedowych cźołmow a nekotre podmótke cźołny skasała. S twarjenjom tychle łódźow so hnydom sapoczinje.

Spytany attentat na municisku fabriku Škodowych fabrikow w Pilźnje.

Ssobotu w nozy wokoło 11 hodźin so straźnik municiskeje fabrikanje Schkodowych fabrikow dohlada, so so někcźto k pólrowej składowni bliži. Straźnik z składowni pschikhwatanschi widźesche, so smutska płota dwaj muźej stejitaj. Na straźnikowy alarmski wutśel so poddladnej wołoźbe do cźekańja daichtej. S wutśelom so druhi straźnizy pschiwotachu a widźachu, so stej tammaj muźej niż jenoż groćany płot pschersłakoj, ale so žu z nożemi tež groćane sadźewki hač na někotre metry wot schkładownje wołstronikoj. Staj chżiłoj bjes dwela pólrowom składownju do powětra sćelicź. S Kilina so policajski poź z policajskim inspektorom Kokotschku stasa. Poź łzed namaka a po nim pśches pola a kuli hač k koloniji „Mexiko“ bježesche, hdyž so łzed słubi, dokelž tam wjele ludźi wobkhadża.

Attentatej na železninju so w Schwajzarskej sadźewało.

W Němskej su so sarjadowny tydźeń na někotrych městach sće pschichoty na železninju cźinile. Powješcze wo tychle skótsmitwach su tež w Schwajzarskej napodobnjerjo nabjerale. Biśko Basela so železniski wothladać dohlada, so bécha na dźěłacź městnach schémy wot kolijow wotschrubowane. Grat, kotryż bé so z tomu wuźił, bé w blišich kerkach sthowany. Hdy by so sły pschihot njewuhłedźił, by blišchi czah z mosta do rěcźiscźa spody ućeho padnył.

Rozpadanki francowskeho pancerowaneho křižaka „Bouveta“.

Swjasć něhdyschich franzowskich wojowarjow w rańschim kraju, kotryż rospadanki panzerowaneho křižaka Bouvata, kotreż w morju pschi Dardanellach leża, za Franzowsku žadasche, je wot Poincarea zledowaneju wotnowku dostał: „Sstym list dostał, kotryż sće mi w mjenje něhdyschich wojowarjow w rańschim kraju pósłali, so by so pschecziwo wotbjewjeńenju protestowało, kotreż zlawnym rospadankam, w lěcze 1915 w Dardanellach potopjenych, hrožachu. Sće mje na to dopomnili, so „Bouvet“ hischcze pschezo cźaka někotrych stow franzowskich namorjakow we žebi chowa. Sstym musne naprawu cźinił, so by Waschemu zakrocźenje pola turkowskeho knježerstwo wuspěch mélo, a so by so žiwojbam a něhdyschim towarschkam tychle chrobłych namorjakow pokne smérowanje dostało.

Abd-el-krimowe puczowanje do zalby.

Kaž so z Marseille powě, je pósłka parna łódź „Abda“, z kotreż so Abd-el-Krim, jeho pschiwuzni a pschewodnizy wjesu, do Marseilleskeho pschistawa pschijeła a pschi kupje Frioul zastała, hdyž so něhdyschemu wjednikej rifskich Kabylow hrodźik k dwajdnjownemu pschebytkej pschipokasa. Sstylne wotdźelenje policije kupu strażowasche.

Bolschewikstim namórnikam je so zakasało, na franzowski brjóh wustupicź.

Kaž Parižski „Journal“ powě, je pschistawna wyschnosć w Cherbourgu muźstwam bolschewikskich wójniskich łódźow kotreż běchu njedźelu tam pschijźele, zakasała, na brjóh wustupicź. Łódźam, kotreż su wuporjedźenja potrěbne, je so wożebity pschistawowy dźěl pschipokasał.

Amerikanska pomoc za jendźelskich hórnikow.

Ssobustaw jendźelskeho delnjeho zejma, mišt Wilkinlouez, je w Ameriźy za pjenježne podpjeranje jendźelskich hórnikow wustupował. Sso do Jendźelskeje wróćiwschi je wosćewila, so je wulki wuspěch méła a zebi wutrobna zubudźitawosć amerikanskeho dźěłacźerstwa swjatka swěrcźita. 21 dźěłacźerskich organizacijow w Sjednoczenych statach połnóżneje Ameriki je wobsamkło, swoje zubudźitawy namołwjeć, so bychu rucze bohate pjenježne dary za podpjeranje jendźelskich strajdźowazych dźěłacźerjow składowale.

Přiwótsjenje położenja w Tangeru.

Schpanišći sastupjeć w Tangeru, Espinos, je w swisku z **naprawnjonym** hkownebo redaktora franzowskich nowin *„Depeche Marocconin“*, kotreż **su Schpanišću** słchiwdźitke, zebi žadał, so by **bo** tež administrator Tangerskeho pasma, Albergue, wotbadźił, dokelž tutón njeje njepschećelskemu stejiščeću mjenowanych nowin pschećiwo Italiker a Schpanišći napschećiwo stupił. Espinos dale žada, so bychu franzowskeho pólslanza we Tangeru teje zameje pschičinny dla nahwarili. Italski generalny konsul pjeća Espinosowe žadanja podpjerujo.

Nowe njeměry w Grichiskej.

Grichisay offizérojo su je sestajenjom noweho knježerstwa njejpokojom, dokelž so w nim politiske strony po swojej zyłnosći njesastupuja. Offizérojo dale rosćuńe žadaju, so bychu so **z** wójska njetuke wozoby wotstroniće. Se wscheho je widźecź, so w Grichiskej offizérojo krajnu politiku dźěkaju. Dokelž su woni do wschelakich stronow dźeleni, njeje wocźakacź, so Grichiska w bliščim cźasu trajne knježerstwo dostanje.

Zemjerźenje na Acorskich kupach.

Sstylne zemjerźenje je Azorke kupy z wjeczora Europy leżoze, podesćsko. Najbóle je město Horta cźerpiło. Někotre sta ludźi su pjeza žiwjenje zhubile. Nalwalna zołma, kotraž so z morja pschiwali, sapuśczenje doczini. Dla powschitkowneho sapuśczenja njeje zoły wobšah njesboża pschewidźecź. Portugalske knježerstwo pomozny expediziju sa Azory pschihotuje. W přenim rjedźe dyrbi so cźejko potrjechenemu městu Horcze pomoz podacź. Tji schtworźiny města su so sapuścile. Dokelž je so telegraf wobschkodźił, njejsu hischcze nadrobnische powěsće doschle. Po poslednich powěsćach su so schtyri sta khěžow wupuścile. Najbóle su wšyp pschi mótkim brjohu cźerpike. Lohke podsemske storki běchu hischcze wutoru sacźinjecź. Wscho wobydlerstwo pod holym njebjom pschebywa.

Protest Jendźelskeje w Chinje.

Jendźelske knježeŕstwo je posledne dny nusowane było, pola kommunistiskeho knježeŕstwa w Kantonje sakroćić. Sańdźenu sobotu su Kantonszy kommunistojo do motorskeho čołma, w kotrymž so Amerikženjo a Jendźelcženjo wjesechu, se wschěch stronow tsěleli. Čołm bě tohodla nusowany, so sawróćić. Jendźelcžanam so poradźi cžeknycž, njes tym so Amerikžanow sajachu a hakle po diplomatiskim sakroczenju puschcžichu. Motorski čołm je so shubił. Tež so wo druhich nasbylnoscžach powě, pschi cžimž su do wukrajanow s kamjenjemi mjetali.

Chinesko-ruska napjatoscž.

Chineske knježeŕstwo w Pekingu je ruske knježeŕstwo namołwiło, so dyrbi swojeho póstanza Karachana wróćo sawołacž. Bolschewiske knježeŕstwo je wotmołwiło, so Ruska diplomatiski wobkhad s Chinu sastaji, jeli so by chineske knježeŕstwo na tym wobstało, so so Karachan s póstanstwa w Pekingu wotwoła.

Chineske kommunistiske wójsko njeje hižo Hankau dobyło.

Do Londona je powěscž doschła, so je kommunistiske wójsko sbiło wójsko sjednocženych generalow, kotrež we wulkim njeporjedźe zosa. Hankau njejsu kommunistojo hischcže wobsadźili.

Amerika chze pjecža europiskim statam wójnski dołh spuschcžicž.

W amerikanskim knježeŕstwje so nahlad pschedobywa, so so sajimy Sjednocženych statow połnócneje Ameriki njespěchuja, hdyž dyrbja jim sadołžene europiske staty wulke summy sa dań saplacžicž. Tole měnjenje móže so w Americy ruczischo pschedobycž, hacž so nětkole wocžakuje. Jeli so dyrbjał so europiskim statam dołh spuschcžicž, dyrbjał lud wo tym wothłosowacž.

Revoluzionarojo w Nikaragui sbicži.

Po powěscžach s Nikaraguy w srjedźnej Americy je so knježeŕstwowemu wójsku poradźiło, po cžěžkim wojowanju revoluzionarow dospołnje sbicž.

Posedźenje Zjednoćenstwa serbskich wučerjow.

We wčerawšim posedźenju Zjednoćenstwa serbskich wučerjow w žurli Maćičneho Domu, kotrež tež wottwarjenaj wyššej wučerjej Smoła w Budestecach a Rjelka w Rakecach ze swojim wopytom zwjeselištaj, rozprawješe předsyda, wyšši wučeŕ Kral w Zarěču, wo přednošku wěsteho Krystofa Albrechta w Hali „wo słowjanskich sydlišćach na němsko-słowjanskich mjezach“. Wo tutej maćiznje rěčeše z přiležnosću dźěławeho kursa krajneho wustawa za předstawizny we Hali a to wot 1.—6. žnjenca 1925.

Fakta, kotrež tutón přednošk podawa, su wězo zajimawe a poćahuje so na nawječorny dźěl tehdom wot Serbow wobydlenych krajinow. Po zdaću je cyły přednošk na to złoženy, kulturny wuznam tehdomnišich Słowjanow pomjeńšić a wudawać, zo wobydlerjo tamnišich krajinow scyła Słowjenjo byli njejsu, ale Němcy. Měni, zo ani we Sleswig-Holsteinskej, ani w Durinkskej a nad Mohanom filologiske (rěčne) a stawiznaŕske wuzbytki čas a wašnje nastaća słowjanskich sydlišćow dospołnje wujasnić njezamóža.

W času ćahanja ludow sahaše durinkski stat přez Solawu hač k Łobju. Lěta 531 Frankojo jeho politisku samostatnosć zničichu. Pozdźišo pak so Durinkojo zaso zhrabachu, wotbychu podanstwo Avarow, zbichu jich l. 632 pod wójwodu Radulfom, kotrehož Słowjenjo podpjerachu. Tež nadknježstwo Frankow wotřasechu. Tola tuta njewotwisnosć njeběše trajaca. W času Korle Martella słuša Durinkska zaso k frankowskemu mócnaŕstwu. Z tuteho časa mamy nětko přenje lisćiny, w kotrychž so wo słowjanskich sydlišćach na wječornych brjohach Solawy rěči. Tak su w darownej lisćinje frankskeho krala Dagoberta z lěta 706 wot Słowjanow założene wsy w Jarobrodskim (Erfurtskim) wokrjesu mjenowane. Tež z listowanja Bonifacija z bamžom Zacharijom wukhadźa, zo je tutón znaty japoštoł Němcow w krajinach k wječoru wot Solawy Słowjanow ke křesćijanstwu wobroćił. (Byrnjež serbski njemohł?) Po tutych lisćinach bě wulkoležownostwo pak w rukach cyrkwje, pak durinkskich zemjanow. Po stawiznarju Eginhardu, kiž je žiwjenje Korle Wulkeho wopisał, je tutón tež mócnje do dóńta nawječornych Słowjanow přimał. W pozdźišich lisćinach (kónc 10. lětstotka) so tam a sem wo słowjanskich wobydlerjach Durinkskeje pisa. Po nich by wokoło lěta 1000 z nimi tam k kóncej było. To pak móžno njeje, dokelž w lěće 1007 założi so Bamberkske biskopstwo k wobroćenju tamnišich Słowjanow. Tak njemóžachu namjezni hižo přeněmčeni być. Tež wudawa so, zo w přenjej a druhej dobje (600—1000) hišće železo znali njejsu, dokelž tam železnych powostankow so namakało njeje. To je lohki rozsud. Serbja běchu tehdom hižo zlutniwi, hromadźachu stare železo, dokelž běše žadne, a je wospjet předźěłachu. Dźensniši dźeń hišće maja mnozy Serbja rataŕskeho stawa wašnje, kóždy stary hozdźik zběhnyć a jón přiležnje wužić.

Tež mjena za to rěča, zo su w tamnych krajinach Słowjenjo sydlili. Rěčnik přinjese wulku kopicu přikładow. Słowjanske sudobje a debjeńki, kotrež so k wječoru Solawy namakachu, słušeja do časa wot 600—1000 (po Götze). Tež Albrecht měni — kaž mnozy němscy stawiznarjo a starožitnosćerjo, — zo su Słowjenjo jenož rybacy a bońtwjerjo w Durinkskej (tak sudźi so tež wo łužiskich Serbach). Při tym mějachu hižo tehdom dospołnu rataŕsku terminologiju (wurazopis), štož přećiwo tomu rěči. Pokaza so na słowo „płuh“. Je-li su sej Serbjo je wot Němcow wupožčili (nawopak móže tež być), dha maja je tući z rätoromanskej. (Po nowišich slědach wukhadźa słowo ze sanskrita.)

Husto wšak nadeńdźemy w němskich kruhach, samo w tak mjenowanych „wučenych“, rozsud, zo serbske rólnistwo žaneho wuznama za kulturu měło njeje. Rad pisaja, zo so Słowjenjo po wućahnjenju Němcow w jich krajinach zasydlichu. Hdźe su so tući jow wzali, zo po krótkej dobje dobje nimale dwě třećinje Europy wobsydlichu, wo tom mjelča němscy stawiznarjo. Nochcedźa přidać, zo su za čas ćahanja ludow Serbja w nětćišej Němskej hižo zasydleni byli, tež we Łužicy. W prjedawšich časach dosta tón biskop cyrkwinski dźesatk wot tych, kotrychž běše křćił. Tak móžemy napjatosć mjez němskimi biskopami a ss. Cyrillom a Methodom dorozumić, zo jeju pola bamža wobskoržowachu. Bojachu so, zo přez jich dźěło swój dźesatk zhubja. Tak ma so Ćišinskeho „němska woda“ zrozumić. Po Šmidtu su wućehnjeni Němcy sej swoje „prawo“ na wopušćenych krajach wobkhowali. Tohodla sej je wot Serbow z namocu wróćo žadachu. Ze wšeho widźimy, kajke mysle němscy stawiznarjo wo nawječornych Słowjanach rozšěrjeja. Zo njejsu wšě woprawnjene, to wospjet z tamneho Albrechtoweho přednoška widźimy.

W dalšim zaběrachu so přitomni z wažnymi towaŕstwowymi naležnosćemi. Tute žadachu sej telko časa, zo wjacy za rěčne rozpominanje „Ducy z kowaŕnje“ khwile njozbywaše, ale to so na přichodnu zhromadźiznu wotstorči, kotraž ma so spočatk okt. wotměć. Jara zajimawe posedźenje traješe nimale 3 hodźiny. Předsyda wozjewi, zo so přisłowa, wot wyšeho wučerja Symanka zarjadowane, hižo ćišća. Njech so přichodny raz hišće wjetša črjódka serbskich wučerjow k tajkemu khutnemu, za naš lud wažnemu dźěłu zeńdźe.

Ze Serbow.

[illegible]

W Budyšinje, 2. septembra 1926.

September abo póznjenc.

S rjanym słóncžnym dnjom, kiž je po njelubojnym mokrym lěcžu nam wosebje witany, sastupichmy lětsa do póznjeńza. S wěstymi struchłymi sacžucžemi spósnajemy, so je so lěcžo minyło a so so nasyma bliži. Wětr počžina hižo psches schcžernischcžo ducž a słóncžko cžini se kóždym dnjom krótschi pucž. Tola nasyma a wosebje pósnjeńz je nam jara witany cžas. W sahrodźe shileja so sadowe schtomy a mjes selenymi łopjeschkami kukaja cžeŕwjene licžkate srałe płody. Se sadom smy lětsa sohnowani. To je derje, sad je strowy starym a młodym. We pósnjeńzu sapocžnu ludźo běrny sběracž. Běrnowe sně drje lětsa wschelake wupadnu. W njeskóncžnym mókrym cžasu lětuscheho lěcža su běrny wosebje w hlubschich połach jara cžeŕpiłe. Tam drje mało nasběraju. Pschi rjanych słóncžnych dnjach sybola so pola a łuki, pschecžehnjene s cžeńkimi nitkami — starožonjace lěcžo. Kak dołho hischcže, a potom nastupi nasyma swoje knježstwo.

*

— **Wo wjedrje.** Wcžera wjecžor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer +5, thermometer wo dnjo +26. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer +1, thermometer w nocy +15. Wuhlady na mało so pschěměnjace wjedro. — Wcžera rano bě wyschina nad srjedźnej Europu ale pohnujaza so k ranju. Sa to bě nowa wyschina nad Jendźelskej. Jena nižina bě satłócžena daloko k połnocy a njemóže nam nasche wjedro wohrosycž. Sa to pak je so nad Biskayaskim saliwom (morjo mjes Franzowskej a Schpaniskej) nowa nižina sewiła. Dyrbimy wocžakowacž, po kajkej drósy ta pocžehnje. Hewak wscho na rjane wjedro pokasuje. Schkleńza steji hischcže na rjanym, hacžrunjež je sawcžerawschim wo někotre stopjeńki wróćo schła. Jutse pjatk skhadźa słóncžko 5,14 hodź. a so 6,44 hodź. khowa. Měsacžk skhadźa w połnocy 12,57 hodź. a khowa so popołdnju 5,22 hodź.

— **Swjecženje zyrkwinskeje wustawy.** Dźeń 1. oktobra, na kotrymž so s nowa zyrkwinska wustawa sawjedźe, wotměje so w evangelskej dwórskej zyrkwi we Drježdźanach sławna swjatocžnoscž. Pschi tom krajny biskop dr. Ihmels w pschitomnoscži sastupjerjow krajneje zyrkwje swoje sastojnstwo, kaž jo wustawa porucži, nastupi. Se wschěch evangelskich zyrkwjow zyleje Sakskeje so w samsnym cžasu swoni.

— **Dźěłonjeměserjam wotedawa so margarina 3.** sept. pola knjesa pschekupza Bruna Halki na Swonkownej Lawskej hasy 9, knjesa pschekupza Rudolfa Pětschki pschi Mjasowych jětkach 7 a pola knjesa pschekupza Ericha Schneidera (Strieglerowcho nasł.) na Sserbskej hasy 1.

— **Kedźbu! Wobsedźerjo jěsdnych kołow!** Kriminalna polizija hakle je njedawno w tudomnych nowinach wschěch wobsedźerjow jěsdnych kołow namołwjała, so bychu swoje koła pschisamkli abo lěpje wobkedźbowali, hdyž so na krótschi abo dlěschi cžas wot nich sdaluja. Tola napominanje hacž dotal skoro žadyn wuspěch měło njeje. Tak je na pschikład schkodowaŕ koła snamki „Fuchs“, kiž je wcžera jako shubjene wosjewił, jedyn s tych wobsedźerjow jěsdnych kołow, kotsiž samo se schkody mudrischi njejsu. Jemu su mjenujcy hakle pschěd poł lětom samsne koło pschěd samsnym hoscženzom wotwjesli. Tehdy pak jo bórsy jaso dosta. W tymle padźe pak samo prajicž njemóže, hacž je koło wonka pschěd korcžmu stejo wostajił, abo hacž je je do wokhěže stajił, hacžrunjež je w korcžmje pschěs tsi hodźiny dołho schkleńczkował. — Kolojěsdnym, kiž na tajku bojasnu sabycžiwoscž cžeŕpja a kotsiž so w korcžmje rad „pschi lěpja“, móžemy jenož radźicž, so bychu sebi swoje koła stajnje pola piwowcho karancžka stajili. — Kriminalna polizija nomołwja wobsedźerjow kołow hischcže junu, so bychu tole warnowanje sa khutne wjali. Pschetož njedźiwajcy wschěch swědomicžiwych prózowanjow kriminalnych sastojnikow so jenož srědka poradźi, so wobkradnjeny jaso k swojemu kołu pschińdźe.

S **Bělschez.** Dźensa na ranje wokoło ½4 hodźin so tudomni wobydlerjo s wohnjowej haru se spanja wubudźichu. Pola wojnaŕskeho mischtra Ryczerja palesche so nowa wojnaŕnja. Woheń namaka w drjewje wjele zyroby a snicži zyłe twarjenje. Wschón grat a maschiny a wjele wužitkoweho drjewa so sobu spali. Nimo wjesneje sykawy pschijědźeschtej hischcže wohnjowej woborje s Hrubocžiz a Hornjeje Kiny k haschenju. Hrubocžanska sykawa přenje myto dosta. Wobsedźeŕ ma sawěscžene. Kak je woheń nastał, njeje snate.

S **Budestez.** W naschim Božim domje, kiž je swonka ponowjeny, swjecžimy bližschu njedźelu žnjowy dźakny swjedźeń.

Měr.

Powědańczko s tsizecžilětneje wójny.

71 (Skóncženje.)

„Nětko pak je měr!“ prajesche wón wažnje a sobom tež połojnje.

„Měr a radoscž!“

Wocži wobeju ponurischtej so hluboko wsajomnje jedne do druheho.

„Wěsch, schto by so mi nětko chzyło? Ja bych so chzyła na kromu skały posydnycž a nosy do doła bimbacž dacž. Tak sym to cžasto jako dźěcžo cžiniła, hdyž sym swoju kosu won cžěriła. To je jara wjesele, tak sydacž“, prajesche wona s cžichim schibałstwom we błosu.

„Ale strasche!“

„Ach schto dale strasche! Tak cžujesch hakle žiwjenje, hdyž wisasch mjes njebjom a semju.“

A hižo bě so tam wusynyła. Nóž khroble do wjeŕcha, bimbolesche wjesele s nohomaj na płoninje sedźo.

Wón sydźe so pódla njeje.

„Hlej wjchak“, prajesche wona, s ruku pokajujo. „Tam deleka, hdźež stoji wotpaleny młyn! Ludźo! Woni woraju tak kaž mój!“

Haj woprawdźe, tam hluboko deleka, so so cži pschi hladanju hłowa sawjercži, woraju rólnizy.

„Cži maju samo kruwy a konje do pluhow sapschehnjene! Cžile sbožowni.“ Wona styknu pobožnje ruzy. „Khwaleny budź Bóh! Nětko budźe saso derje w naschich krajach. S wysokich hór, s hlubokich lěsow so domoj nawrócžeja … Cžłowjek móže saso s cžłowjekom bycž a so swojeho žiwjenja radowacž!“

Wona sawysknу a saso a snowa wyskasche, so hory a skały klinczachu. Cži tam deleka sastachu so spodźiwajzy we swojim dźěle. Wona jim wjcha wjesoła a wólna kiwasche do doła. Tu cžujesche, so so snuwa. Kaž błysk sajědźe jej hrósba do moshow. Nadobo so jej pschěd wocžomaj sacžmi. A w tutom wokomiku cžujesche so wot nanajwysche napjateje mozy wróćžostorhnjena. Kaž worzlowej spinje dźeŕžeschtej ju dwě ruzy. Tutej ruzy tłócžeschtej jeje cžěło ke skalnej płoninje. Jedyn, dwaj, tsi wokomiki. Słyschecž běsche cžěžke dychanje mužowe. Potom sacžu wotmach. Nětko saso móžesche jasnje s wocžow hladacž. Wón bě jenu nohu wo pobocžny skalny wustup jeprěcž samohł. To bě jeje sbožo. Hewak by wona do hlubiny spadła a jeho sobu storhła. Tak pak bě wón namakał, wo cžož bě so jeprěcž a ju wróćžostorhnycž samohł. Wonaj hladaschtaj na so. Wobaj běschtaj wobłědłoj.

„Ja myslu tola, so chzemoj so radscho na krucžischu pódu stupicž!“ prajesche wón prosеje a schibale kukajo.

Hdyž na skale stojeschtaj, wsa wona jeho ruku a tłócžesche ju s dźakownoscžu. „Bjes twojeje sylneje ruki bych tam deleka ležała!“

„Njemyslisch hižo na to, kak sy mje wot sawutlenja wumohła?“ wón snapschecžiwi. „Mój smoj sa wěcžnoscž hromadźe swjasanaj. Wosud je naju hromadu swjedł.“

Wón wumota se spod swojeje koschle schnuru, sa kotruž běsche pjerschcžeń swjasany. Rozwažnje jón wotwjasa.

„Hlej!“ prajesche se swjatocžnym hłosom. „Tutón pjerschcžeńk sym swojej macžeri we smjertnej hodźinje se sprosnjeneje ruki scžahnył. S hórkimi sylsami sym jón macžał. A pschěs bitwy, hłód a mór sym jón nosył schowany hacž do dźensnischeho dnja. Nětko dyrbi pak twoj bycž. A tak slubisch so ty mi sa žonu, kaž chzu ja bycž se twojim swěrnym mužom hacž do skóncženja swojich dnjow.“

Cžeŕwjeń sala jeje zyłe wobličžo, hdyž wón jej pjerschcžeń pschitykny. Wona měјesche hłowu pokhilenu. Tu pschimny wón swaha jeje brodu a sběhny jeje wobličžo wysoko. Wona posběže swojej jasnej wócžzy k njemu. A wón widźesche, so so sylsy w nimaj błyschcžachu.

„Ty płakasch?“

„Ja so hańbuju“, wona scžicha rjekny, „so sym tak proscheŕzy khuda! Ani khudusckeho slěborneho pjerschcžeńka njemóžu cži daricž jako swój dar!“

„Ty, khuda? Wschako so mi sebje samu dawasch! Młodoscž, luboscž, žiwjeńsku radoscž, dźěławoscž! Ty sy tajki drohotny pokład, kajkehož njeje so w tutej wójnje žaneho dobyło! A schtó je khudy, kiž móže tu dźěłacž? Njeroscźe luby wschědny khlěb na polach? Njebudźe tłócžeŕnja saso wino tołz? Ow, mi njeje satrach! Ty a tón luby měr! Cžeho je mi wjazy trěbne!“

Wón ju wokoschi. We mjelcžazym sbožu so wobaj wobjimaschtaj.

Wokoło njeju swěcžesche so nalětnje njebjo. Wonjesche semja, młoda wjesoła roscžaza semja. Zyle daloko w módrinje njebjes wyskasche schkowronczk. Tón njesesche swoje wutrobne spěwy wjesele swětku napschecžo, kotryž so se spodźiwnej mozu s nalětnjeho dnja žołmjesche.

Hluboko deleka cžahachu worarjo swoje brózdy. A nětko smahowasche jedyn s kłobukom a wołasche wjesoło „hallo!“ do powětra won horje do skalneho wjeŕschka.

Taj horjeka pak běschtaj so do so sahladałoj. Niz hinak, jako by přeni muž wuhladał přenju žonu.

— Kónz. —

S **Bukez.** Wutoru popołdnja sta so w nasched wožy zjesdoše z motorskim kołom. Hóješ so dróha ł Lubija w nasched wožu zawinje, puknu so pschi jadnim bole zantl. Koło poča tohodla zwjerhacz. Młody muzikt, ć na sozijnikim žydle šedžesche, skoči ł kola, so njeby w schtoma srajnk. Pschi tom pak na dróhu padze a ebi dźěru do czoka wubi a so we wobliczu a na rukoj wobodrě. W blizkim domje jemu rany wumychu a jeho sawobalichu. Kołu dyrbjerschtaj kolesarjej do Porora na železnizu dowjesez. Ssamoj so też se železnizu do Radeberka domoj podachtaj.

S **Wjeleczina.** Pschichodnu wutoru popołdnju wot 5 hač 7 hodź. maja so wo jstwje czo. 1 stareje schule dźěći pschijěwicz, kiž k jutram 1927 do schule zastupa. Sa tsche dźěći ma so wospjetowanje wo jětrachczejenju bobuschinjesez. Sa dźěći, kiž su so jwonka schulskeho wozrjesa narodźile, ma so też narodźenske wospjetowanje pschebrołicz.

S **Lubija.** Saidźenu njedźelu zwjeczesche radźiny wjschi schi sekretar na wotzwoczinku Pawol Schmidt se swoji mandźelskej słoty kwaß. Schmidt w lěcze 1877 pola sachcze měschczańskeje wyschnoscze jako stawnik zastupi. Sole zastojnstwo pschez 41 let dołho zastawasche. W lěcze 919 poda so na wotwoczink. Wobaj jubilarai staj hische duchownje a cźělnje cźeschtwaj.

S **Lubija.** Wczera popołdnja wokoło 11 hodź. wožonski auto wobsedżerja rěčaka Oskara Woigta ł Lubija kołstawarku invalidneje renty Ernestinu Fiedlerjowu pschejedże. Jona žrjedża po dróhy domoj bjěsche. Sa njej auto pschijědże a ju pschedbjěżnje zatrubi. Fiedlerjowa pak ł wicza njeuběgsche. Jako auto pschi boku nimo žony jědżesche, wona runu zmuhu do njeho zabja. Auto pa pschejědże a cźěžisy frani. Sanitetnizy zranjenu do khorotnize dowjedechu. Lěkaŕ zpósta, jo bě žebi Fiedlerjowa dwihžel złamała a so na khribježe zmjetła.

S **Kettig.** Tudomnuj wikowaŕ ł barbami Arnoschi Schotta zwjeczesche wokera swój 25letny wobkhodny jubilej. Mějeczelej wobkhoda ł blišta a daloka mnoho žbožopschejczow pósłachu a wjele kwětkowych darow pschepodachu.

S **Manjowa.** Lětża je tudomny gmejnski pschedsitejczer knjes Michał Nowak 25 lět w saitojnstwje. W tymle dołhim cźasu je swoje saitojnstwo k spokojnosczi gmejny zwěrnje sastawał. Pschedy hač jeho sa gmejnskeho pschedsitejczerja wuswolichu, bě knjes Nowak hižo 10 lět gmejnskim tawnikom. Bóh spožcz jemu, jo by hischcze wjele lět we swojim saitojnstwje k lépschemu gmejny sklukowacz mohł.

S **Jaßenzy.** Pondźelu w nozy tudomnemu ryczeŕkubłowemu najcirkej Borowczejkej ł plokarnje w hrodze wjetschi dźěl schatow kradnychu. Zandarm ł polizajskim pśom sa pabuchom śledźi.

S **Wojerez.** W tudomnej tjělerni wotmeje so schtwórtk 9. septembra wulkorusti balalajkowy wjeczor. Orchester, kiž nětkle ł 25 wožobow wobsteji, je loni po zyłej pokodnischej Němsku, w Hollandskej a Schwajzarskej z wulkim wuspěchom skutkował. Pschednoschki rustich muzikich chórow, wulkorusticzkeho orchestra pod wustojnym nawjedowanjom wumělskeho dirigenta Alexandra Michailowskeho a Jurja Wasiljesja, posticzenja rustich narodnych rejow mischtrskeho rejwarja Iwana Orlika a rejwarki Heleny Bojarskej namakaja wschednje najwyschsche pschipósnace a schumjazy pschiwěsk.

S **Wojerez.** Liczba dźěłonjemějerjow je w naschim wokrjesu wot 15. augusta khětro spadła. Wjele dźěłonjemějerjow w twarstwje a industriji dźěło dosta. Tohodla je so jich liczba wo nětkle 10 prozentow snižiła. Tak mamy w naschim wokrjesu nětko 441, kiž khownu podpjeru dostawaja a 632, kiž pschirazkowu podpjeru dostawaja. W pschedwidźomnym cźasu drje so liczba wjazy njepomjenješchi.

S **Běłeje Wody.** Kaž hižo we wczerawschim cźisle powěchmy, so wutoru pola naš na dwěmaj městnomaj palesche. Wjeczor wokoło 6 hodźin sagjo na woheń trubjachu. Ludźo so hižo sajo do strascha podachu. Tola to njebě trjeba. Wohnjowa wobora měješche jenoż pschi Engelhardtez piwarni smuczowanje.

Se **Sleho Komorowa.** Na jamowej železnizy we wuhlowej jamje „Marja 3" sajědże lokomotiwa ł dwěmaj tepjerjomaj do bubona jeneho Kruppskeho pacharja. Stejischcźo sa lokomotiwnika so hromadu stłóczi. Wobaj woženjenaj lokomotiwnikaj so samjeczeschtaj. Jedyn tepjer so ł wusmyłowazej paru puknjeneho kotoła tak straschnje wopari, so dyrbjachu jeho do khorownje dowjesez.

S **Lipšy.** Wothładarka dźěcźi na hrodze, šotra Herta Bucner, je žebi žiwjenje wsała. Rano ju morwu namakachu. Schto je ju do zmjerczże hnało, njemóžachu hischcze swěsczicz.

S **Dubrjcicka.** W nozy k njedźeli we dworje pollubcerja a wobsedżerja mlyna a pjekarskeho mischtra Michała Schołty woheń wudyri. Młyn, kótrež a zwinjazge khlěwy so hač na sakładne murje wotpalichu. K wohnjej běchu schtyri hasnowy pschiśłe. Domske, pjekarnju, hródże a konjenz wohnjej wobróchu. Wschě žně, sloma, syno, wschelaka naprawa a maschiny, kaž tež młyn, kótrež so ł minu cźěri a wjele hospodarskich maschinow so zobu spalichu. Wobsedżer a jeho mandźelska běschtaj dźeń predy do Filipowa wotjěłoj. Woheń bu sakoženy. Dweju pólsteju dźěłaczerjow sajachu. Wobsedżer ma sawěsczene.

S **Jěrora pola Niffeje.** W žurli tudomneje pivarnje bě wot 28.—30. sept. hriwolwa wustajeneja. Sobotu wjeczor mějesche nasch snaty domowinski hribar, knjes hłowny wuczer Seidel ł Jablońza pola Muzałowa jasimawy pschednoschk wo prawnych a jedojtych hribach. Jedojtych hribow wschak pornjo prawnym hribam wjele nimamy. Njedźelu rano mějachmy potom sgromadny wukst do hribow. Tak so tworczitski pschednoschk ł praktiskim jednoczi. Też wschelake schule šuknodnych wobwu wustajenju wopytachu. Mnohy běchu žebi wschelake hriby na wustajenju zobu pschinjeżli. Tam mózachu so potom tich mjena swěsczicz.

S **Tornowa.** Bliško jeneho twarjenja w Torkowje leżesche hromada słomy a sjeny. 6-létny žyn jeneho tudomneho wobsedżerja, kotryž stajnje wjele bjes dohłada wokoło běhasche, sapali tamnu hromadu. Hnydom běchu ludźo k hasčenju pschikhwatali a woheń hischcze w prawym cźasu salachu. Na dobre sbožo bě wětřik runje je praweje stronu, tak so dalschu schkodu wotwobroczichu. Hižom dźeń psched tym bě žamžny hólcźez w Lěju hromadu słanja sapalił. Njech staj wobaj podawkaj za wschěch ł warnowanjom. S tajkich małych sapalerjow wuwija so w posdźischich létach wulky sapalerjo.

S **Radschowa.** Sobotu wjeczor wokoło 11 hodźin so na woheń trubjesche. W žuzodnym Khołmje palesche so statok wikowarja Pawoła Cźecha. Dokelž žyłkowy wody dosez njemějachu, możachu swoju dźělarnosczcź jenož na woheń samjesowacz. Dokelž bě cźicho, so strach sa wozrożene žuzodne twarjenja bórzy minu.

S **Wórkowow w Delnjej Łužy.** Pondźelu pschipołdnju žebi khěžer Wilhelm Selka w Wórkowskej kolonji ł wobwěžnjenjom žiwjenje wsa. Lékaŕ pyta jeho sajo do žiwjenja wrócicz, ale jeho posmrtny běchu podarmo. Pschicźina samomordarstwa njeje znata. Popołdnju pschicźina Selka se swojej mandźelskej k žuzodnej na kwaß hicz. —

S **Khocźebuza.** Tu ma so w najbliższim cźasu na 130 wobydlenjow natwarcz. Sa dwě ličbu ł kuchenj budże so potom 35—40 hr. podruźinskeho pjenjesa na měżaz płacźicz. Dale tu jo dźěłarnistwa rosšudźili, hdźežże 100 dalschich wobydlenjow pschibarcz. S swarjenjom ma so na nowy tydźeń sapocźecz. Měschczańzy sastupjerjo budu tutón tydźeń wo tutych wěcach zednacz. — Wczera popołdnja wokoło 1/412 hodźin sta so na Bjedricha-Ebertowej dróhy njeshoże. Dwaj kolesarjej dźiwschtaj jedyn rěčnik sapjchaj pschescźahnyc. Pschi tym pak dyrbjeschtaj so jenonm motorowemu wuwinucz. Jedyn kolesaŕ runje psched rěčnikim sapjchahom padny. Mějesche pak hischcze telko buchapschichtomnosczcze, so w prawnym cźasu stany. Jeho kolo so khětro wobschkodzi.

Swjedźeń dalijow.

W dnjach 3.—6. sept. poskićuja wulke městnosće wustajeńskeho palasta 5. wulki wosobity rozhlad bětnjeje zahrodnje wustajenicy. Počasej přiměrjeny stoji tutón w znamjenja našich nazymskich kwětkow a mjez nimi knježi najrjeńša a najrozsčerjeńša nazymska kwětka, to je dalija w swojich bohatych barbach a formach. Zahrodniey, wěcy wustojni kaž lud, wšitcy z jenajkej žadosću a wěipnosću wocakaja tutu dalijowu paradu, kaž ju w našim kraju tak spěšnje wjacy njewohladamy. Nimo našich domjacych zahrodnikow, kotřiž dalije pěstuja, su wšě znamjenite pěstowarnje dalijow ze swojimi najnowišimi wupłodami zastupjene. Też němske dalijowe družstwo jako najsławnišo zjednoćeństwo na tutym polu, wobdźěli so ze znamjenitej kolektivnej wustajenicu. Zajimać budźa też nowosće wukraja, kotrež dotal we wobkhadże hišće njedostanjemy.

Runje dalija je w posledních létach přeco hóle a hóle lubowana kwětka, runje kaž we wulkich štomowinach tak też w małej zahrodcy wjesnjana a na wotnajatej rjadcy měšćanskeho podruźnika a wona runje tohodla telko wjesela zbudźuje, dokelž hišće w narěwacej nazymskej stwórbje wšě možne barby zablyšćeć a rozliwać dawa. Wšitcy, kotřiž z lubosću swoju zahrodku haja, wjesela so na tutón rozhlad a pokaz dalijow.

Zo pódla dalijow też wšě druhe nazymske kwětki hódnje zastupjene namakamy, so samo rozumi. Też tu poskića prěnje firmy swoje najlépše. Pódla wšelakich rostlinkow, kotrež w hornech rostu a so do wosebitych pyšnych rjadkow hodźa, budźe też kralowna kwětkoweho swěta „Aj, ty róża najrjeńša!" nas hišće raz ze swojimi najwosebnišimi a najžadnišimi wupłodami swojeho splaha we wosebitym wotdźělu wustajeńskeje khodby zwjeselec. Wjednistwo wustajeńcy wudawa też za tutón wosebity pokaz zaso wjednika (wosebitu knižku), na kotruž wosebje spominamy, dokelž zmeje tón raz wažne přinoški wo stawiznach dalijow a jich kultury. D.

Wšědne železniske njezbožja a napady na železniske čahi.

S **Weilheima** pola Barsina so nam powě: Kaž hakle je nětkle znate, sta so psched Eglingskim dwórnischczom nadpad na železnjski czah. Krótko psched dwórnischczom běchu na železnišće kolise 5 metrow dołhu rjadu położili. Wjednik cźaha so na dobre sbožo w prawym cźasu na nju dohłada a tak możeše cźah w prawym cźasu sastaršcź a dalše njezbožo wotwobroczicz. Zandarmoju so hnydom se pšami sa słóšnikami pulchczicźu.

Železnišća direkcija w Stuttgarze nam powě: Sanhdźenu njedźelu popołdnju je jedyn pjekarski pomocnik je Freudenstadta pola Algirsbachskeje železnišćeje stazije tam wschelaku železnišću twarišu potrjebu na kolije nakładł. Njeklymanika runje pschi jeho dźěle pschešłapichu a sajachu

W **Clairvauxskej** wokolinje njedźelu wjeczor stadło krumow cźah nadpadny. Někotre wozy zyle wobschkodźichu. Wschelake kruchi železa a powostanki wosow wjazy hodźinow železnišći wobkhad haczachu.

Pola **Sonnenfelda** w Koburgskej wokolinje sgrabny lokomotiwa 26-létneho cźahnika Pawoła Fliegera a jeho pschejědże. Kola jemu jenu nohu wotjěłoschu a hischcze na cźěle cźežko sranichu. Tamna dróha nima zaso jawjeru. —

Cźežke železniške njezbožo sta so psched železniskim mostom w Nauwothcze w Jendźelskej. 10 wozobow pschi tym žiwjenje shubi.

Železniscy zastojnicy a železniski napad pola Hannovera.

Centralny dźěłaczerski swjazk němskich železnišćich zastojnikow nam sćežkowaze zdźěli:

Sastupjeć generalneho direktora krajneho železnizarskeho drużstwa je so wuprajił, so je wotwarjenje železniskich zastojnikow jenoż na wulkim Lehrtskim železniskim njesboża wina. W pryedawschich cźasach bu železnizy zastojnizy dwójzy wob dźeń a jónu w nozy železniske kolije wobkhodźili. Měrko pak je železniške zarjadnistwo 31. dec. 1922 železniskich zastojnikow tak wobmjesowało, to tuto pschepładowanje kolikow wjazy możne njeje. Tajka železniska cźara bě tehdom wosebje w nozy wjele wócźicźicha kaž w nětkschim cźasu. Železniski zastojnik stajnje je swojej latarinju mjes kolijemi khodźesche. Wón możeše tak žamo najmjenische wobschkodźenje na kolijach wotkryć. Wjele nječtó na železniskich kolijach njschto schkodowaš, to by tajki zastojnik bumom wotkrył, dokelž by tej wschelake klepanje dałeko a schéroko słyschał. To też kóždy dowidźi, schtóž wěz tróchu rozumi. Na kóždy pad žo njebychu słóšnizy k tajkim wobstrašowanym kolijam zwěrili. S toho potajsim kóždy widźi, so wotwarjenje železniskich zastojnikow za wěstosć železniskeho wobkhoda dobre njebě.

Generalny direktor Dorpmöller praji, so železnizy zastojnizy mjes železniskimi kolijemi w nozy njekhodźa, ale jenoż po podłankich schczełkach. Pschećiwo tajkemu wuprajenju mětł železnizy zastojnizy prawo, so hórcźicźi. To žo ša, jako by woni swoju pschisłuschnosć dosez zwódomicze njewukonjeli. Su drje ł městnami wuwjacza, kola kóždy nasmólny železnizar wě žebi typiski wobraz železniskeho dohładowarja pschedstajicź, kotryž je swojim gratom w deschczu a błónczkym wjedrje, we wětrach a njewjedrach, w sumje a horczocze mjes železniskimi kolijemi běha. Na pobócźnej schczełczy drje ł wóła žadyn rady póndże, dokelž tola mjes kolijemi wócźicźicho krocźi, a móże też kolije derje wobkhodźowacź. Pryedy hač bě tamny železniski napad pschihotowany, dyrbjachu 40 tośtych schrubow a 8 schipow wotschrubowacź. K tomu njebě jeno njeśmérna móz trébna, ale też dłéschi cźas. Stóśnizy móžachu potajkim wo mérje swoje dźěło wukonjecź, hdyž běchu wjesći, so kolije nichtó njestrańuje. Bu-li tam železniski dohładowar mjes kolijemi khodźił, by ich wócźicź pschi dźěle pschešłapił. Nadźijomnje njeje podobneje katastrofy trjeba, jo bychmy železnizarskemu zarjadnistwu dopokasali, so žu hižom pschewjele železniskich dohładowarjow se służby puścźili. Zentralny dźěłaczerski swjazk němskich železniskich zastojnikow a dohładowarjow zarjadowažnje, jo generalny direktor jich tak pschima a wobsłorżnje. Jenož dla nékotrych njeznaczenych zastojnikow žo unoży žwérni ranjeni cźuja.

Železnizy zastojnizy njechcźedża žo dale ł praschenjom sabéracź, kajke zarunanje materialneje a moralneje schkody je železniske zarjadnistwo woporam pożlednjeje katastrofy winowje. Generalny direktor Dorpmöller je hižom dotalnje próstwy zawoštajenych po železniskich wunitz wotpokazał. Njech wyschiscki rosšudnizy dotalnje jednanje železniskeho wjednistwa pośudźuja.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schtrowa powěźcź wo wjedrje za jutrischi pjatk. Ssudźo a rjenje, jenož we wjeczornej Němskej njewjedra.

Nětczischi sahki žejm śmješe wutoru 28. sept. swój pożlednje pożedenje. Na to žo rospuschczi.

*

Němske finanzne ministerstwo je pschehlad wo dochodach němskeho stata wot haprleje hač do junija wo sjewito. Niedostatk žo ł pożczonku 190 miljonow hriwnow wurjena

*

W Lipparodźe pola Lippstadta žo na dworje jeneho kubka wuheń lokomobile grota žylneho elektriskeho powoda dótknu. Kublerjowy 7létny žyn, kotryž na lokomobilu pschimny, žo mort, tohorunja kowaŕ, kotryž chcyše hólza ł maschiny sćahnyc.

*

Pola Rheinhausena žo je železniskeho nahnya se sachańnjenjom nimojedźazeho cźaha pěst wotwali a hraże dźeczi sażupny. Dwaj hólzaj žo morischtaj.

*

Franzowski ministerski pschedsyda Poincare žo s amerikanskim statnym finanznym sekretarom Mellonom seńdże, so by njecźawjasnje ł nim wo praschenju franzowskeho wójnskeho dołha pojednaŕ.

*

Wobaj jendźelskaj žejmaj staj wobsamkloj, so ma žo wuwjacźny staw dla strajka górnikow podześicź. Pschi debacze wo strajtowych hladakow statny sekretaŕ zjednoczonych należnoscow praji, so žo strajkowi hladaczy njesakazuja, jeli žo na mérne waschnje druhich ludźi wobrěcźeja, so bychu žo dźěła wostajili.

*

Pschi žwjedźenju k cźesczi italskeho krónprynza je létadło pola Bruneeka ł siemi padnyło. Létadkowaj wjedźenkaj žo zaraschtschataj.

*

Grichiske knježerstwo je jendźelske knježerstwo prajiło, so by jendźelskich namórskich oficźerow do Grichiskeje pósłało, kotřiž bychu grichiske wójnske łódźiwo wuwuczowali.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S Drježdźan. W jenej fabrizy na Alaunskej dróze w Drježdźanach bě žo jedyn 15-létny jamkaŕski wuczobnik elektrikemu grotej pschi jara pschibližiš. Prud jeho trjechi a jeho khětro wopali. — W jenej popjelowej jamje na Albertowej dróhy w Drježdźanach tele dny azetylowe płuny rosšudnychu, kotrež běchu žo tam ł karbitowych wodapadkow wuwile. Jelesne wěko, ł kotrymž bě jama wodżeta

wjele metrow wysoko sleca. S czischczom powietrza so murje wustorczichu. W diworje so wokmowe schkleny druheho twarjenja rospukachu. Mimo toho i rozbuchnjenjom hischcze wschelaka schkoda nasta.

* S **Drjezdzan.** Czecze njesbozo sta so tele dny na Moritzburgskej drozy njedaleko hoscenza „Feldschlösschen". Tam dwaj motorowaj do so srafschtaj. Wesche hizo czmiczka a wonaj njemejeschtaj hischcze zmeny samwiczene. Wschitaj to wyschichi policajscti strazmischtr Kurt Enger s Drjezdzan a 30letny produktowy wikowar Otto Bart s Launy pola Weixdorfa. Na Bartowym kole na sadnim rydle hischcze jeho 20letny zwak twarschi dzelacjeje Albert Benedix s Drjezdzan zobu jedzesche. Benzinowej totle rosbuchnyschtej a benzin so sapali. Benedix so na hlowje khetro srani, wleczesche pak so hischcze na tamnu stronu drohi a tam w hrjebi lezo wosta. Zakostnje sranischtaj pak so wobaj motorowaj, kotraj pod so palynmi slnckami swojeju motorjeju kokow lezeschtaj. Barta hischcze pod motorowym kolom wuczahnychu. Won be so na ramjenju czekko sranik a thetro wopalik. Wjele horje sranjeny be strazmischtr, won be zebi brodu rosrasnyl koicze selkamak a hischcze k tomu czekko wopalik. Dr. Baltzer s Noweho Reichenberka jemu prenju pomoc posticzi. Na to jeho do Drjezdzanskeje thorownje dowjesechu. Tam je hischcze we zamknej nozy wumrel, bjes toho so by wedomia nabyk.

* S **Beniga.** 100 000 hriwnow doka nadzelak a do wukraja czehnyk je tele dny tudomny wobzedzer jeneje fabriki, Wakiar Eisenschmidt. Wonz o je swojej mandzelskej najprjedy do Schpanskeje poda a wot tam zdjezdze do Rio de Janeiro. S tuteho mesta je tez swojom suatym domoj pisak. S jeho sawotstajenym wobzedzenstwom so nekto dolhinjzy a dawkowi berzy zabraju.

* S **Tharandta.** W jenej nozy saudzenych dnjow kradnychu njehanbicziwi paduschi z tschi jeneho tudomneho domjeho, tsioch podlanskich twarjenjow a jeneje polneje brozinje wjetke platinowe konczki. Wschitke twarjenja bechu na 10 metrow wysoke. Tuz be westa wuschiknosc k paduschstwu trebna. Paduchow hacz dotal hischcze njejsu zwescili.

* S **Glawchawy.** Po dzeschim pytanju pola Glawchawy w Scherjej horje dotke podjemske khodby namakachu. Sa khodbami so hischcze dale hledzi. Mesczanske sarjadowstwo chze w blizschim czasu khodby sjawnemu wobhladanju pschewostajicz.

* S **Krimiczowa.** Smjertne njesbozo sta so tele dny w jenej tudomnej blidarni. 45letny blidar Jencz s kuloweej piku drjewo resache. Tu jemu kruch drjewa do hlowy slecza a jeho na brodze czekko srani. Wbohi be zebi tez hischcze nop rosrasnyl, tak so borzy po njesbozu wumrje.

* S **Lipika.** W nozy k zobocze be tudy zyle nahle jednyn rjemjesnik wumrel. Jeho mandzelsku powozelu sajachu, dokelz ju winuja, so je jemu s jednom sawdanu. Jeho pschiwusni bechu ju wobstorzili, dokelz be wona czasto se swojim mandzelskim w njepschezenjozej zywa. Kriminalna policajza je jeho czelo czahala. Zona wjele swojim winu na smjerczi mandzelskeho prele. We blizschich dnjach so dalsche wezy wijasnja. — We saudzenych njach so 20letny fabrikski samkar pjany domoj motasche. Pschi kolijach fabrikskeje zelesniskeje czary padny na hromadu pjesa a tam lezo wosta. Lokomotiwa jeho pschejedze a zyly kruch zobu wotczesche. S tym jeho tak czesko srani, jo dyrbjachu jeho na mestnje do thorownje dowjesecz, hdjez borzy po tym wumrje. — Na Lipstowskej wulkej mahu poradzi so s kedzbliwosczu wopytowarjow policajki, 5 dypjacznych paduchow sajecz. Woni bechu jenoz tohodla do Lipska na wulku mahu pschijeli, so bychu tudy ludzi wobkradnyli.

* S **Kamjenzu.** (Chemnitz). Dwehrjiwnowy pjenjes pozeri psched nedzownom w Hartmannsdorfje jene 3-lisne djecko. Pjenjes w jednizy (Speilerohre) tczazy wosta. Djecko operkowachu. To pak nicho njepomhalsche. Tuz je do zolzka slowczichu a mutlachu hebi, so won po naturskim puczu s czerjewoj wunidze. Tohodla tez djecko wjele wutmuza dawachu. Podarmo pak mekaz dolho czakachu. Nitko be djeczo wjele hadu zebio a behawni dostalo. Tak zyle lohko pjenjes wotby.

* S **Plawna.** Pschi zelesniskich kolijach, kotrez we blizkosczi Plawna psches drohu wjedu, czahy wosobinski auto zobu hrabny. Nekotre wosoby, kotrez w aucze sjedachu, so czekko sranichu. Wjednik auta pak be jenoz s lohka srani. Wjednik auta wutna, so je s 25 km. spjechnosczu jek a so czah njeje zwonik.

* S **Marijanskich kupielow.** We jenym tudomnym hosczenzu nasta dla jeneho pincznika, kotrehoz bechu s domu wupokasali, kwawna bijenja. Pschi tym bechu jednym kuchat a jednym pincznik czekko franjeni, tak so dyrbjachu jich do thorownje dowjesez. Jako so policajza z autom na mesto bijeznu poda, srafschu z piwarskim autom firmy Jana Klazara hromadze. Wobaj autaj sa zyle rosrawschtaj. Nichto pak ho pschi tym na dobre zobo njesrani.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Schczehka njes Krottenschmidtskej drohi, Hrodzischkom a Fichtowej schulu so sa wschon jednu wobkhad zajmu. Schtoz so temu pschecziwi, so **pokhosta.**

W Budyschinje, 30. auguta 1926.

Mesczanska rada, policajski hamt.

Swojbne powesce.

Swerowanaj: Willi Mroso s Alnu rodz. Krawcez w Welej Wodze.

Semrjeli: Hana Köhlerowa rodz. Schlemerez w Budyschinje, 74 let. — Jan Bohumir Arnold, zelesniski pschehodny strazowar sw. zk. w Budyschinje, 77 let. — Frida Purschowa rodz. Jenczez w Trubjezach, 33 let. —

Towarstwowski powestnik.

Budyšin. Jednota „Sokoł" ma dzensa **stwórtk** wjecor z dypkom we **8** hodz. zwucowanje. Načolnik.

Budyšin. „Sokołki" maju tež **kóždy stwórtk** wjecor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnica.

Dirigenca a předsydstwa serb. spěw. towarstwow maju přich. **sobotu** (4. 9.) popołdnju 1/4 hodź. w sali **Serbskeho Domu** (nic w Bělym Konju) zwjazkowne posedźenje. B. Kr.

Lipsk. Naše „Serbske blido" zeńdże so zaso přich. **wutoru**, 7. sept., wječor we 8 hodź. w „Thüringer Hof" (Cantorei), Burgstr. — Należnje so prosy, zo bychu wšitcy Serbja, kotriž su w Lipsku, wšędy tam přišli.

Pančicy. Jednota „Sokoł" ma pjatk (3. 9.) pola br. Bělka w Wudworju wječor 1/2 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk, serbska wučba a sokolske należnosće. Wšitcy z dypkom. Starosta.

Slepo. Towarstwo „Swěrnosć" změje přich. **sobotu**, 4. sept., wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu pola Bastiana. Dokelž mamy wo jara ważnych dypkach wuradźować, njech tón raz nichtó njewuwostanje.

Sokolska drasta je dóšła.

„Wrjós" a Khróšcanska „Pčelnica" přeprošujetej wšě swoje sobustawy a wšěch přečelow přołarstwa, na **srjedu**, 8. **sept.**, popołdnju wot 3 hodź. do znateje „Bušenki". Tam budże zaso rjenje, za to so postaramy. M. H. a J. K.

Wulki Čisk. Jednota Sokoł wuhotuje **njedźelu**, 12. sept., we Wulkim Čisku swój **prěni** założenski swjedźeń. Započatk we 7 hodź. Pop. we 3 hodź. generalna pruha za wšěch, kotriž sobuskutkuja. Wo bohaty wopyt wšěch bratrowskich Jednotow kaž wšěch přečelow z blizka a z daloka prosy předsydstwo.

Zwjazk łužisko-serb. studentstwa. Wubjerkowne posedźenje budże přich. sobotu (4. 9.) pop. w 3 hodź. w Serb. Domje. Starši.

Zwjazk serb. spěw. towarstwow. Kedźbu! Naše 2. lětuše hłowne posedźenje je přich. **sobotu** (4. 9.) pop. 1/4 hodź. w **Serbskim Domje** (nic w Bělym Konju)! Njech so na nim prawje wjele sobustawow spěwanskich towarstwow wobdźěli. Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěšk: G. Janak w Budyšinje.

Za 20 hr. napłaćenja

a přihódne tydźeńske wotpłaćenje dostanjeće pola mje dobre **Opel-, Brennabor-** abo **Janko jězdne kolo.** Sprawne rukowanje.

Jan Schiebak w Budyšinje

na Mužakowskej drózy 4.

Žane klamy. — Kodźbujće na čo. 4.

Najwjetši wobkhod jězdnych kołow w měsće.

Poručam po najnižšich płaćiznach:

mužace a pacholace wobleki

wot 28 hr. sem

njedźelske a dźěłanske kholowy, zamkafske a drillowe wobleki, gumijowe mantle, jaki do wětra.

H. Gedlich w Budyšinje, Nordstr. 7.

Žane klamy! Žane klamy!

Princeske suknje ze šěrok. wušiwanjom jenoż **3 hr., kopřiwna 40 pj., twjelki 50 pj., štryk. wołma, barchentowe mužace košle 2.50 hr., kholowy, wupjerki, kožane šórcuchi, wósk. přikrywy a gumij. podpołožki.** Tute tunje płaćany jenoż na Zwonk. Lawsk. h. 10 pola J. Erler.

Trjebane a nowe

meble

kaž tež **wuhotowanja stwow** poruča tunjo

Ernst Stelzig, na Hrodowskej hasy 41

Podźěnje płaćić dowolam.

Jara ważne za woteběrarjow „Serbskich Nowin"

(Tu wutřihać).

September 1926.

50 pj.

(Podpismo woteběrarja „Serbskich Nowin".

Tónle wotrězk płaći w měsacu septembru 1926.

Zo bychmy wašim našim šesćenym čitarjam składnosć dali, zo móhli wšo, štož maju na předań, abo je-li chcedźa sebi něšto kupić, abo maja něhdźe druhu należnosć,

z nawěstkom

w „Serb. Nowinach"

wozjewili, smy jako něšto cyle nowe, wotrězki zawjedli. Kóždy čitar „Serbskich Nowin", kotryž při skazanju abo připósłanju nawěška wotrězk předpołoži, dostanje nawěšk wo 50 pj. tuńšo hač hewak płaći. Wotrěžk smě so jenoż w postajenym měsacu wužić. Skazaŕ nawěška ma swoje polne mjeno a wjes podpisać. Nowy wotrězk so kóždy měsac wočišći

Naklad. „Serb. Nowin".

Přezmórske jězby

Porjadne

woženje wosobow a tworow

do wšěch dźělow swěta

Składnosć

k zabawnym a wokřewjeńskim jězbam na morju

z porjadnje słužbu wukonjacemi parnikami.

Wobhonjenja a čišćerske pisma přez

Hamburg-Amerika Linie

Hamburg / Alsterdamm 25

a wšěch zastupnikow w kóždem wjetšem měsće tukraja a wukraja.

Ernst Sembdner w Budyšinje,

na Hórnčerskej hasy 21.

Dźensa došło:

najl. Chočebuski lany wolij pt. 75 pj.

čeratwy jědźany wolij pt. 65 pj.

čisty zemski worjeśk. wolij pt. 73 pj.

margarina, čerstwa pt. 57 pj.

Milchperle narunan. za butru pt. 83 pj.

škrobna margarina pt. 1.— hr.

tuk k pječenju . . pt. 75 pj.

Najlepše přiličny k pječenju dostanjeće stajnje čerstwe w margarinowym-tukowym a jědźny-wolijowym wosebitym wobkhodze

Th. Schleinitz w Budyšinje

jenoż na Zad. Bohatej hasy 9

Jurij Fahrmann

w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace maśiny, mantle a šlewchi. Samsna wupołnjeja.

Kollijate, wjezdowe, skótne, decimalne a tallojte wahi

wuporjeda při najtuńšim wobličenju

Wilhelm Benadowy nasl. w Budyšinje

12 Hornčerska hasa 12.

Mój

wobkhod z kožu

je nětk

na Kotolskej hasy 16

Willy Christ

NB. Poručam přirěz, póduše a wšu potrjebu za šowcow.

Nadobu a polstrowane twory

kupujeće derje a tunjo pola

Despanga w Budyšinje

Žane klamy! **na Mužakowskej drózy 4** Telefon čo. 8406

Wosebite zhotowjenje a předźěłanje polstrowanje nadoby, kładźenje linoleuma, wuwjedźenje wšěch dekoratiskich dźěłow

tež na wsy po najtuńšich płaćiznach.

Wšě šulske knihi

serbske a němske

dostanjeće najtuńšo

w Serb. kniharni w Budyšinje

w Serbskem Domje.

Jabłuka k prasowanju

kupuju kóždu **sobotu w Budyšinje**

Přewjezu kóždu pónjdźelu z dwórnišć. **w Ratarjec.,** a **pjatk z dwórnišća w Kubšicach.**

R. Kolschner

w Budyšinje

Rosenstr. 13. Telefon 8037

Wósowe ruby jara tunjo **gumijowe podłožki 50 pj.**

J. Erler, na Zwonk. Lawskej hasy čo. 10.

Łožowe damasty, běłe **počehnjenja**

K. Erler na Žitnych wikach 11

Wjetše holčace kołe

jara čerjezdźerżane, je hnydom na předań za 55.— hr.

w Budyšinje, Nordstr. 7 p.

Słomjaki

tunjo K. Erler na Žita. wikach 11

Makulatura

ma na předań

Smolerjec knihićišćerja w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 204

SERBSKE NOWINY

Štwórtk 2. septembra 1926

Winowatosće pčołarja w měsacu septembru.

Hižom počina zyle nasmjizy w Božej pschirodze wonjeć. Pčežki hu létża wo měhaj pridy hacj druhe léta ho k měrej pschihotowałe. Matki pschihotuja ho hižom k njeżenju žiwotich pohlednich jejkow. Létża hu wožebje nowe lehnidła pčežkow zyle wožłabnyle. Tón pčołat, kotryj je w auguscze žiwotim pčołam wjele zokora pizował, na też wiso žylnischi rój. Niechcu-li ho pčołowar létża schadżej wustajicz, so bychu jemu symske róje zahinyłe, dyrbi hischcze to někto warunacj, schtoż je pridy sanjerodżit. Pčežki maju ho zhromadnje do wožebiteho kołcza abo dwórjada srjedowacj. Wone maju ho na tydżeń dołho se cżopłym zokorom pizowacj, ale jeno po małych kuskach. Wschě kołcze maju ho pschehladacj. Sstakbsche róje maju ho sjednoczicz. Dale ma ho wobliczicz, kelko mjedu ma jebi pczežki nanożyłe a kak dołho bychu ſ nim twardżiłe. Potom masch pczołkam kóżdy wjeczor 2 puntaj zokora do 1 litra wody rospuschczicz a to jim tak dołho dawacz, dóniż njejsu na 20 puntow mjedu ſ njeho wudżełałe. 1 litr do wody rospuschczeneho zokora dawa nam 600 gr. mjedu. Gdyż wschě pczołki we wschich kołcżach stajnje pizujesch, njetrjebasch ho też bojecz, so jedyn rój druhemu wurubi. Chcżesch-li pak ho tajsche rubjenstwa sminycz, je-li masch tajse róje, kotrež rady druhim pczołkam do pizy létaju, nasypuj mjes jenotliwymi płastami rěs, abo pomasaj karbolowu kiżalinu psched kołczom wurubjenych pczołkow. Je-li cżi woży do kołczow do pizy łaża, mózesch je ſ tym kóżicz, hdyż gudobje ſ wotcżatym piwom njedaloko kołcża stajisch. Mrowjischcża pod kołczemi abo murje, w kotrychż hu mrowje, polij ſ wapnom. Pczołki pschepodże ſ wrjoskowate pastwy njewożcze. Wone maju ho hischcze też se symskej piju sastaracz, nimaju-li dosez żywroby, a to wožebje na złóżcznych dnjach.

Hwězdne njebjo w měsacu septembru.

Hižo wot sandżeneje soboty sem mamy krażmy pósonjołeczny cżas. Sełónco dże naš jónu hischcze tak prawje swohrěwacz, dże sażo narunacz, schtoż je w běhu lecza nad nami sakomdźiło. Tola dny bywaju dale a krótsche. Sa to pak mamy dołhe wjeczory, tuhżwilu wopraudże krażne, czopłe, jażne, hwězdne wjeczory. Kak wotschewnu napohlad sa mnohich na krażnje cżemnomódre nasymske wjeczorne njebjo, pożnyte ſ tyżażami a miliónami krażnymi hwězdami. Mnohi lubowar Božeje pschirody nětkrutżłukliż hwězdu po mjenje snaje, wožebje nasche planety. To hu khodżaze hwězdy. Wone mjenuja ho tohodła khodżaze hwězdy, dokelż hu kóżdy měsacz na druhim městnje. Wone puczuża dokolawokoło słónca, kóżda giwoju postajenu dróhu, jena krótschu, druha dlézschu atd. Naschi cżitarjo bychu znadź rady mnohu taksu puczowazu hwězdu wjeczor wobkedżbowali. Tuż je trébne, so najprjedy někotre po mjenje snaja. Wjeczor, hdyż je so dżeń nakhilił, widzimy ſ rantu zyanu wulku hwězdu ſkhadżecz. Je to planet Jupiter. Někotsi mjenuja ju wjeczornu hwězdu. To pak wón njeje. Wón kóżdy dżeń sażicho psched połnozu giwoj najrjwschischi skhodżenk dóstajnje wo někchżo wyschsche. S tym też stajnje sażicho a sażicho psched połnozu giwoj najrjwschischi skhodżenk dóstajnje. Jupiter ho też we septembru stajnje dale a dale wot semje skaluje. W lécze běsche Jupiter 607 miliónow kilometrow wot nascheje semje skaleny. W septembru pak na 642 mil. kilometrow. Planet Saturn je na spočatku měhaza hischcze 1¼ hodżiny a na kónzu měhaza ½ hodżiny we wjeczornych jetjach widżecz. Na Saturnu mózemy tak prawje wobkedżbowacz, kak spěchnje ho jenża wokoło słónza hiba. Mars kóżdy dżeń sażicho skhadża. Na sapoczatku septembra skhadża wokoło 9 hodż. a na kónzu hižo po 7 hodż. Wón je też ſ kóżdym dnjom jażnischi. Venus je w tuhżwilu najcha ranischa hwězda. Sapoczatk měhaza widżimy ju 1¼ hodżiny a na kónzu měhaza jenoż hischcze hodżinu. Merkur mózemy też na sapoczatku septembra k dołhemu ranju krótki cżaż wobkedżbowacz. Krażne je jażne nalymske njebjo na dołhich wjeczorach. Mnohemu posticzi wobkedżbowanje hwězdow wichelake wosschewjenje.

Přijmanske pruhowanje dobrowólnje wohnjowcje woboru w Njechornju.

Nascha wjeż pocżina pschezo bóle być wjeż žwjedżenjow. Njedżelu tydżenja wotmě ho tu žerbski žwjedżeń a sandżenu njedżelu mějesche nascha dobrowólna wohnjowa wobora giwoje pruhowanje sa pschijeczе do žwjatka sakschich wohnjowych woborow. Hižo tydżenje dołho bě nascha wohnjowa wobora pilnje žwucżowała. Wono njebě też niczo łohke sa nju, pschetož pruhowanski program napołoži wschitkim, wjednikam a wobornikam, wjele napinanja. Tak bě też bjes dżiwa, so hižo njedżelu rano ½5 hodż. trubjenje wschitkich se sponja wokasche. Woborniży ho hnydom wschitcy k hłownemu žwucżowanju seńdżechu. Też dopodnja pschinjeże sa wschitkich polne dżéło. Dyrbjesche ho tola na žwjedżeńsku luzy wscho do porjada stajicz. Pschipołdnju w 12 hodż. sestupa ho nascha wohnjowa wobora pschi wjeżnym hościenzu a wocakowasche pscheproschene woborу. Najata Bartiša kapała pschewodżesche wschě pschihadżaze woborу hacj k hościenzej. Wschitke běchu woborу ſ Worzyna-Bżeje Hory, Hrodżiščeja, Kortnizy, Kotez, Drodżżija, Schpikałow a Bodżej-Zyżez. Gdyż běchu wschitke w hromadze, sestupachu ho do žwjedżeńskeho cżaha a cżehnjechu ſ hudżbu do knježeho dwora, hdżej dyrbjachu ho pruhowanske žwucżowanja wotměcz.

Prěnje bě žwucżowanje nohow, jo scżehowasche žwucżowanje pschi žykanje a pschi rěblu. Pożledni dypt pruhowanja bě nadběh. Sajimawe bě wobkedżbowacz, ja kak krótki cżaż nascha wobora hižo žykasche. Mózachmy pak też na wobliczu kóżdeho žwucżowaneho woborníka kapki potu spóznacz.

Pruhowanjsku kommisiju tworjachu scżehowazy knjeza: Knjes pschedsyda Budyschskeho woborneho žwjatka Fričher ſ Bitkopiz, knjes Schubert ſ Njeżwacżidła a knjes wopalny direktor Rabowsky ſ Njechornja. Po žwucżowanju cżehnjechu woborу do žrjedża wsy, hdżej wschelażu rěcżnju rěcżachu. Knjes wopalny direktor Rabowsky pokaża na sameży dobrowólnje woborу. Sapschimny wscho do žiwa: „Bohu k cżesczi a blischemu k wobaranju.“ Knjes Fričher a Schubert wuprajischtaj giwoju spokojnosć je pruhowanjemi a napominaschtaj woborníkow, so bychu ho też dalejwon ſ taksej saharjenjosczu k woborje mělі. Knjes woborny hejtman Petzold dżakowasche so woborам, so běchu pschi dże, a hościom, so žu se giwoju pschitomnosczu tutón dżeń pomhali porjenschicz. Knjes administrator Köller ſ Worzyna pschednjeże wutrobny pozdrow wot knjeza hrabje se Solms a pschejeże nowosałożenej dobrowólnej wohnjowej woborje wjele sboża a spomożenja sa pschichod.

Po tymle žwjatocżnym jednanju rozeńdże ho zyła žyła na žwjedżeńsku luzy. Tam knježeńże wjeżoke žiwjenje. Běchu tam sażo wulki žwjedżeński stan nawarili, w kotrymż žebi woborniży a druzy wopytowarjo pschi karancku derje być dachu. Schtóż mějesche łóicht a mogżu, spyta też giwoje sboże pschi kolezu sboża. Nadżijomnje je prawje wjele wotleczało. Też tżélenje bě na žwjedżeńskej luzy słyschecz. Tżélachu mjenujcy wo kolbaży. A wsjesce je tej tu nětkrutżłukliż tolesko dostacz. To žamżne móże drje ho we wukukowanju prajicz. Pschecżerucże ho wjeżokym woborníkam popołdnjo minuty a hižo bě cżaż na reje. Mokoło 7 hodż. ho wschitcy ko cżaha sesupachu a cżehnjechu ſ hudżbu do Worzyńskeho hościenza, so bychu ho pschi wjeżokych rejach dale sabawjeli.

Někto mamy w Njechornju też prawu wohnjowu woboru. To je ſ jara wulkim wužitkom sa naschu wjeż. Sstuzi wona tola k powschitkownej wěrtosći. A tehodła je kóżdeho winowatoseć, wulkeho każ makeho, so woboru pschi kóżdej pschiležnosći je wschěmi mozami podpjera. -a.

Zaposłane.

(Bjez zamołwitosće redakcije.)

Njedawno pisaše jena Budyška nowina wo wuspěchach swjedżenjow mjez Serbami a to w Njeswačidle, Rakecach a Minakałe. Zo su wone z wuspěchom za skruczenje Němcowstwa byłe, rad wěrimy. Stoż je za Serbstwo při tom wotpadnyło, je tak skromne, zo scyła rěče hódne njeje. Při tym wukhwalowaše so dźěławosć němskeho wučerja w serbskej wsy, zo němski časopis za wjesne dźěći wudawa, kotrež su zwjetša serbske. Hdżež je tón zdomom, tam naš „Raj“ podarmo pytaš. Nima přistupa w serbskich šulach, hdżež je „Wolkenreiter“ z knjezom. To njeje případ. Je wšo derje přemysleny njenapadny system, kiž pomału ale wěsće skutkuje, a skónčnemu wuspěchej dowjedże, mjenujcy k wutupjenju serbskeho čuća a zmyslenja a skónčnje rěče a narodnosće.

To spěchuja też druhe towarstwa. Najlěpši příklad dawa nam jena wjes — njechamy ju hańby dla mjenować — hdżež němski turnverein „dźěławy“ swjedżeń wuhotowa. Hdyż by tón na dźěći swojich sobustawow wobmjezował, dha hišće by so činiło. Tak pak wupřestrěwaše swoju „dźělawosć“ na wšě dźěći šulskeje gmejny, bjez toho, zo je so wo tym šulskemu wubjerkej a wučerjam najmjeńše k wědżenju dało. Kaž druheho, tak hižo so też šulskich dźěći mocuja. Čuja so jako knježa na wšěch polach.

Njedźiwajo na 20 pjenježkow, kotrež dyrbjachu starši za dźěćom poskićene całtki a kołbaski a drohi přikus doplaćić, narosechu jim druhe wudawki, kotrež do wjacorych hriwnow dźěchu. Přibladowarjo dyrbjachu też 50 pjenježkow zaplaćić. Zaběh, to hišće dźensa njewědźa. Khiba za **němski kasperletheater**, kotryż wosebiće z města skazachu a **serbskim dźěćom** předwjedźechu. Snadź też za kekliju, kotruż po skónčenju druhaj kasporaj, synaj wotrodźenskeju staršeju, hraještaj a to w **serbskej katolskej drasće**. Čehodła njejstaj so **němsku drastu swojeju serbskeju maćerjow wobleklo**? Ta by so tutomu němskemu kekleršwu lépje hodźała hač kroj, kotryż serbske žónske z česću nosa. Kajki wohidny napohlad tutaj přehotowanaj, nimale 2 metraj dołhaj njeplechaj činještaj, móže sebi kóždy myslić. A přitomni Serbja njemějachu žanoho słowa poroka za tajkele njehańbite hanjenje Serbowstwa! **Widźimy, kak je hižo pola mnohich narodne čuće wutupjene. A tutu keklju zarjaduja a nawjeduja zwjetša evangelscy Němcoju mjez katolskimi Serbami!** A někotři renegatni Serbja — mjez nimi burski syn,

Jiraskowy podźěł.

I.

Češa su lětsa wopominali a wosławili tśoch narodnych rjekow: Palackeho Tyla a Havlíčku. To běchu mužoju, kotříž su ze swojim žiwjenjom a skutkowanjom, hač doma mjez ludom abo samo we wuhnanstwje, hdżež dyrbješe Karel Havlíček přebywać, češki narod zbudźowali, zakhowali a nětčišej swobodźe naroda zakład tworili. K tutym mužam přidružuje so też sławny češki spisowaćel Alois Jirásek, kotrehož 75. narodniny (23. VIII.) wosławi nie jenoż češki narod z wulkej horliwosću, ale też druhe słowjanske ludy, wosebje Južnosłowjenjo, z česćowanosću wopominachu.

My łužiscy Serbja na tohole sławneho mištra też zabyli njejsmy. „Lipa Serbska“ w Pančicach je lětsa dwójcy — 25. a 28. jutrownika — serbskemu ludej předstajowała Jiráskowu hru „Gero“ a při tom smy we „Serbskich Nowinach“ (hl. čisło 97) na wosławjenca spominali. „Naš čas we wobrazach“ je też k 75. narodninam Jiráskowy wobraz přinjesł a při tom z krótka jeho **jubilej** wopomnił. Zawěsće też „Łužica“ jubilarej wopomnjeće poswěći.

Sto Alois Jirásek za swój narod znamjenja, chcemy ze sčěhowaceho nastawka wučitać, kotryż njech też našich serbskich spisowaćelow k dalšej wutrajnej a přikładomnej dźěławosći pozbudźi.

II.

Alois Jirásek (pónd̆elu, 23. žnjeńca pjećasydomdźesaćlětny) zastupi do literatury w lěće 1871 z basnju „Žona přesmykarjowa“ (Žena podlouđnikowa), dźěła a twori literarnje runje pjećapjećdźesać lět a běše z rowjeńkom Svatopluka Čecha, Vrchlického, **Sládka, Zeyera a wšěch, kotříž w duchu tutych muži tworjachu a myslachu. Hdyž woni kčěwachu w połnem błyšću swojich basniskich mjenow,** zwostawaše wón přeco trochu po stronje jako ludowy spisaćel skromniších zamérow, wužšeho wuznama a čuješe so na dołhi čas hišće bóle we sćinu porunjo nowemu, dobywaćerskemu literarnemu rodu, kiž sebi raznje město činješe a wo kotremž wón we „Samoće“ njetajenje wupraji swoje dwělowanja. Ale hlej, dźensa, přeživši sławnych rowjeńkow, je so Jirásek toho dočakał, zo je jemu připadnył podźěł wjele bóle błyšcacy hač komužkuli z nich, jeho nutrnje česčnje cylički češki narod jako najzasłužbnišeho belletristu, jeho připóznawaju powšitkownje a bjez wuwzaća jako spisowaćela, kiž je ze swojimi knihami poskićił narodej najwjacy pokojenja a posylnjenja, je posypany ze wšěmi móžnymi dopokazami najwjetšeje dźakownosće, luboscе, poddatosće, zahorjenja, wobdźiwowanja. Hišće žanomu češkemu belletristej njeje so stało, zo by, dosahnywši takji wysoki wěk, widźał swoju starobu wobswětlenu z tym błyšćom dospołneho wuspěcha a zo by ze wšěch stron do daloka so čuł wobdaty jenoż z wobliczemi a hłosami wuprajacymi radostne postrowy połnutych wutrobow. Jirásek móže rjec, zo jeho swětła, kruta wěra do naroda jeho njeje zjebała, a zo narod jemu ju wotpłačuje w najwyššej měrje, w kajkež je to hač dotal zamóhł. Wućisnył je „Sławny dźeń“ z wopisanjom Žižkoweje bitwy na Vítkowje ze zhromadźenych spisow, dokelž z nim njebě spokojom, ale sam wuživa zaso swój sławny dźeń jako woprawdźity narodny rjek wulkich skutkow abo jako wuzwoleny kral „Maryly“.

A Jiráskowy sławny dźeń je wo to krasniši, zo jeho sława njeje jenoż na khwilu ze zwučacym zynkom, ale z trajacym, zawěsćenym wusłědkom dźěła, kotreż je połnje wopokazało a wopokazuje spisowaćelej swoju wozbožacu płódnosć. Čeho je Jirásek ze swojim horliwym dźěłom zachcył a zamohł docpeć, toho wšeho je też woprawdże docpěł, wusłědki, kotrychž je so wot njeho nadźał. wujewichu so na překwapjace wašnje, prócowanja, kiž na nje nałožowaše, přinjesechu najbohatše a najsłódše płody, kajkichž so jemu w najkhrobliších snach ani wudźało njebě. Kotry beletrista je hdy něšto podobneho dohonił, zo by jeho narod wuswobodźeny był ze stoletneho potłóčowanja a zo bychu sami wuswobodźerjo přikhadźeli jemu wokrućeć, zo su z jeho dźěła čerpali k tomu hłowny pohon a pozbudźowanje? Kotry beletrista je so hdy mohł tak jako Jirásek na woči přeswěčić, zo ani słowa njeje podarmo napisał, zo kóždažkuli wučba, kotruž je ze swojimi historiskimi romanami a powědańčkami dawał, je so woprawdże zakótwiła, a zo jeho knihi su mělе wšitkon tón wočišćacy, polěpšowacy, pozbohowacy wliw, kiž je je jemu na mysle přikhadźał! Hdy by dźensa trěbne było, wosebiteho dopokaza, zo beletrija (krasosłowjesławstwo) móže w narodnem wukubłowanju wukonjeć wjacy hač najzrěčniwiši předarjo, filisofowje, wučency, politikojo, to móže so Jirásek hordźiż, zo je jeho krasna proza z tajkim dopokazom a zo nad njej njemóže być wulkotniješo. Narod je wučił ważić sej sebje samoho, swojich khmanosćow, swojeho historiskeho postajenja, a narod sebi dźensa rozsudnje dobywa mjeze swětowymi narodami tón, je ważnosće, kotraž jemu přisłuša. Narod je wučił strachować so njewolnistwa a čemnoty słopcowskeje, so na kedźbu brać před mócnosćemi, kotrež wokoło rozšerjatej a wudźerżujetej, a narod nic jenoż zo je so z wotroćstwa a jeho mocy wuswobodźił, ale nimo toho ze wšej mocu a wutrajnosću dźěła k jeho zaćerjenju tam, hdżež namaka jeho zbytki. Narod je wučił pytać pomoc a zbožo jenoż w sebi, we swojej moralnej nadobnosći a ryzosći, we swojej rozswěčenosći, mudrosći, dołhoće, statnosći, a narod bóle załožuje swój přichod bjez błaznych nadźijow na cuze přećelstwo a skutkownu podpjeru. Kajki zbožowny, kajki krasny podźěł!

(Skónčenje sćěhuje.)

kiž so prjedy w serbskim katelskim towařstwje młodźeneow hańbowaše, z čeladnymi zhromadnje dźěłać, do němskeho turnvereina pak kóždeho kruwarja a wolaceho wabi a wšo sobu čini, štož hewak burscy synojo za wohańbjace mějachu a hišće maja. Su ći w němskim towařstwje něško khmańši!? Prjedy njeběchu jeho towařnosće a přećelstwa hódni. Dźiwać so dyrbimy, zo do tuteho towařstwa du, hdźež dyrbja jenož rjady pjelnić, zo by towařstwo z prawje wulkimi ličbami so błyšćić mohło. A to zwjetša ze serbskimi sobustawami. Tutych łójić je też jenož wotpohlad tajkeho dźěćaceho swjedźenja. Serbscy starši čuja so potom winowaći, do turnvereina zastupić, hdyž je jich dźěćom „tajki rjany swjedźeń" wuhotował, na kotrymž dźěći njeměješu khwile, k popołdnišim Božim službam hić a tak swoje njedźelske nabožne winowatosće dopjelnić.

A kak su so pjenježne srědki k tomu zwjedłe? Pódla naspomnjeneho wašnja buchu tři politiske gmejny a ryćerkubło namołwjene, tutón „šport" financielnje podpjerać. Woni dawachu po 30, 20 a 15 hriwnach a tak mějachu zarjadowarjo po zapłaćenju całtkow a kołbaskow rjany pjenjez wyše, kotryž ma so k lětu za wospjetny „športny swjedźeń" nałožować. Też zawjeseleński dawk so towařstwu spušći, mjez tym, zo je Sokoł jón płaćić dyrbjał. Prašeć so dyrbimy, hač maja gmejny něško telko pjenjez w swojich pokładnicach wyše, zo móža tajke prózdne zawjeselenja financěrować a hač su tajkemu nałožowanju gmejnskich srědkow też wšitcy gmejnscy zastupjerjo přihłosowali? Što bychu tući prajili, by-li serbski Sokoł tajke žadanje na nich stajił? Toho bychu drje zrałeho do błudnicy měli. Haj, buriko, to je něšto hinaše, tu jedna so wo němski turnverein.

Někotrym serbskim staršim počina switać, kajku hłuposć su zworali, zo su swojim dźěćom darmačka a prošeřstwa hladać dali — pola cuzych. Ze wšeho widźimy, z kajkimi srědkami so dźěła, Serbow njenapadnje za cuze ideje, Serbstwu škódne, dobyć. We swojej přinarodźenej prostosći to Serbja njedowidźa. Někotři nimaju jenu, ale pjeć tołstych deskow před wočomaj. Hdy budu skónčnje spóznać, zo su na wopačnym puću? Na dobrych Serbow, kotřiž z nimi derje měnja, njesłuchaja. Radšo běža do swojeje narodneje zahuby. Hdy budźe tutym zaslepjenym skónčnje switać? -a-.

Hospodaŕski rozhlad.

Schtwórtk 2. septembra 1926.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	46,50
jendźelski punt	20,36	100 českosł. krónow	12,42
100 šwajc. frankow	80.98	100 franc. frankow	12,51

Efekty.

Na Berlinskej bursy ßo wczera kursy efektow skruczowachu; wosebje sajimowachu ßo sa akzije bankow, elektriskeje industrije a podkopkow. Dołžne lisczžiny slotoweje pożczonki a te rożkoweje banki samóchu ßwoje kursy tohorunja posběhnycż.

Produktowe wiki.

Produktowe wiki pschinjeßechu pschenizy seßłabjenje placzisnow, dokelž je wjele dowosa, wosebje na wukrajne wiki. Rožka skerje něschto mało dobu. Wona je na wikach hischcze žadna, a pschi tymle rjanym wjedrje nima ratař khwile młóczicż. Młyny ßu s rožku schpatnje sastarane. Jeczmjeń ßwoje dotalne placzisny sakhowa. Wowß bě něschto mało tuńschi. Wczera placżesche zentnaŕ

w Berlinje

pschenizy 13—13,25 hr., rožki 10—10,35 hr., nalětnjeho jeczmjenja 9,90—12,10 hr., nasymneho 8,40—9 hr., wowßa 8,90 hr. hacž 9,10 hr.,

w termijowym wikowanju

sa september: pschenizy 14,10—14,12½ hr., rožki 11,02½ hacž 11,05 hr., wowßa 9,07½ hr.,

sa oktober: pschenizy 13,72½—13,75 sl. hr., rožki 11,05—11,10 hr.,

sa dezember: pschenizy 13,65—13,67½ hr., rožki 11,12½ hr.,

Sswinjaze wiki wczera ßrjedu w Berlinje
(Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pschihnali běchu 490 běhakow a 789 proßatow. Te placzachu

běhaki:

wulke	85—105 hr.
ßrěnje	55—80 hr.
małe	45—55 hr.

proßata:

wulke	31—38 hr.
ßrěnja	25—30 hr.

Někotre placzisny Drježdźanskich wikow
(Markthallen)

Hußy 7—8,50 hr., kaczki 1,40—1,60 hr., kury 1,30 hacž 1,70 hr., młode 1,60—2 hr., hołbje 0,50—1,30 hr., karpy 1,60 hr., hliny 2,50 hr., raki 0,10—1 hr., schczuki 1,20—1,30 hr., jabłuka 25—40 pj., kruschwy 15—25 pj., ßlowki 25—30 pj., bosanki 20—25 pj., holanske jahody 35—40 pj., brußnizy 40—45 pj., brěschki (Pfirsiche) 25 hacž 80 pj., liczowe wino 40—200 np., běrny 9—10 pj., zentnaŕ 4,70—5,50 hr., zybla 15—20 pj., buny 20—35 pj., tomaty 20—25 pj., karoty walczk 15 pj., kwětkojty kał 30—100 pj., czeŕwjeny kał 10—12 pj., běły 7—8 pj., kolrabi 5—25 pj., krěn 80—100 pj., selerij 5—50 pj., sa kórki 25—35 pj., czeŕwjena rěpa 5—10 pj., rjewjeń 10 hacž 12 pj., prawaki 50—100 pj., mlokaŕnska butra 1,90—2,30 hr., butra 1,90—2,30 hr., dobre mloko litr 31 pj., twaroh 28—32 pj., jeja 13—15 pj., muka wuczah 31—32 pj., najlěpscha 32—35 pj.

Na pschedań:

Wotawa stejaza na 2 jutrach, Adolf. Greischel w Hródku.
Dźěrzazy wós w Hródku, Berlinska dróha 6 delka.
Hońtwinski wěz a motor 7½ PS., Richard Jannasch w Budyschinje, Khěžorska haßa 5.
Kolo nowe, pola domownika w hosczeńzu „K słotej hwěsdźe" w Budyschinje, Žitne wiki 30.
Motorske koło, w Budyschinje, Pólny Hrodźik czo. 5.
Žonjaze koło a schijaza maschina, w Budyschinje, Jurjowa haßa 10, sadny dom.
Kóń, Měrczink w Khelnje; Nowakez mlokaŕnja w Budyschinje, Swonkowna Ławska haßa.
Proßata 4, we Łuży czo. 40.
Łożi s matrazu, khamory, kuchinska nadoba, we Wulkim Wjelkowje 37.
Hońtwinskej dwójnej tśělbi w Bělym Kholmzu czo. 5.
Kosoł běły bjes róžkow w Bukojnje 55 pola Wojerez.

Sso pytaja:

Dźěłaczeŕki, Adolf Greischel w Hródku; Klemm a Lorenz w Budyschinje, Dwórnischczowa haßa 7.
Holza do domu, Rink w Budyschinje, Khěžoŕska haßa czo. 22; w Budyschinje, Schliebenowa haßa 9 a II na lěwo, ßo samolwicž popołdnju wot ½6 hodž.; Ditrichowa, rěsak we Wjeleczinje; Weberka w Niskej, Mužakowska dróha 21.
Dźěłaczerjo, Gustav Holtscha w Niskej.
Schewskeho, Richard Kijank we Wojerezach.
Pohoncž Uhlitzsch we Wojerezach.
Molerski, Hans Schubert we Wojerezach, Pólna haßa czißlo 4.

Ssudnisky na pscheßadźowanje:
pjatk 3. septembra 1926:

na samje „Heye III" pola Wojerez dop. w 9 hodž.: słoty mužazy czaßnik, žonjaze koło, schijaza maschina, bowła, gramofon, pczołnizu s 5 prósdnymi a 1 połnym kołczom, fotogr. aparat, nadoba do lěhaŕnje, büfet, knihowy khamor, sofa, wuczahowaŕske blido, pißaŕske blido, stoły, dźěczaze a žonjaze schórzuchi, dźěcž. kholowczki, dypsaczne rubischka, (kupzy seńdu ßo w Zinkez korczmje;
we Wóßbórku pschipołdnju w 1 hodž.: büfet a schijaza maschina, (kupzy seńdu ßo na tśěleŕni);
we Lejnje pola Kamjenza dop. w 9 hodž.: parkowy wós, sofa;
we Ssowrjezach pschip. w 12 hodž.: 15 nowych kołowych wobruczow, 5 nowych schławchow, kroßniczko sa motorowe koło, (kupzy seńdu ßo na gmejnskim hamcže);

ßobotu 4. septembra 1926:

w Budestezach dop. w 10 hodž.: mužaze czaßniki, (kupzy seńdu ßo na gmejnskim hamcže);
we Wojerezach w hosczeńzu „K słotemu sawcej" dop. we 10 hodž.: dźělba meblow, zigarow, napitkow, koło, wschelake maschiny a motor.

Pschedawanje ßlanja:

njedźelu 5. septembra popołdnju wot 2 hodž. ßem: 50 loßow ßlanja ke kopanju. Kupzy seńdu ßo pola podružniskeho hata a pola Kinajchta pschi prěnim ßlanj. loßu.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenßa dop. ¾11 hodž.: Wobrot ßnadny, žadanki něschto wysche, rožka trochu drószcha. Tendenza: měrna, stajna.

Dop. ¾12 hodž.: Sa rožku ßebi wyschsche placzisny dźerža, wobrot jara ßnadny. Tendenza: czicha.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.
Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg, płaćizna po złotej hriwnje.

	1. 9.	31. 8		1. 9.	31. 8.
Pšeńca	260-265	262-267	buny	24-26,00	24-26,00
rožka	200-207	199 205	woka	30-32,00	30-32,00
nal. ječmjeń	198-242	198-242	módre lupiny	15-17,50	15-17,50
naz. ječmjeń	168-174	168-174	žołte lupiny	19-21,50	19-21,50
wows	168-180	168-180	zeradella	—	—
kukurica	178-182	180-184	raps, wosušk	14,30	14,30
pšeńč. muka	38-39,50	38-39,50	lany wosušk.	19-19,30	19,20
rźana muka	29-30,75	29-30,75	poch. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,25	10,25	bërnj. kruški	21-22,00	22-22,50
rźane „	11,20	11,30	syno, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
raps	320	320	rźana słoma	1,00-1,40	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšeńčna „	0,95-1,30	1,00-1,35
hróch	33-37,00	33-37,00	wowsna „	0,70-1,10	1,00-1,15
pjeluški	30-33,00	30-33,00	ječna „	0,65-1,05	0,70-1,50

Płaćizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

1. september 1926. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach.

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 474.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	54—55
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	54—55
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	48—52
Mjenje picowane wšěch starobow	43—46
Byki 355.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	53—56
Połnomjasne, młódše	48—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	42—46
Špatne	40—42
Jałojcy a kruwy: 667.	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	53—55
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	42—48
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32—38
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	25—30
Mjenje a špatnje picowane	22—24
Ćelata: 1610.	
Najlěpše wukormjene	82—90
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca	78—85
Špatne	68—75
Wowcy: 4736.	
Młódše a starše wukormjene	58—61
Starše wukormjene	45—52
Mjenje wukormjene (Märzschafe)	35—40
Swinje: 8432.	
Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½ lět stare	83—84
Wukormjene	84—85
Mjasne	83—84
Špatne	78—80
Rancy a kundrozy	74—78

Protyka za dawkowe termije
w měsacu septembru 1926.

Saplacżicż ma ßo

6. sept.: Dawkowy wotczah wot dźěłaczeŕskeje mśdy sa w czaßu wot 21. hacž 31 aug. 1926 wuplaczene mśdy. (Žadyn czakanski czaß.)

10. sept.: Bursowy wobrotowy dawk. (Žadyn czakanski czaß.)

10. sept.: Doprědne wosjewjenje a naplaczjenje na wobrotowy dawk měßacżnych placżerjow sa měßaz august 1926. (Czakanski czaß hacž do 17. sept. 1926.)

15. sept.: Dawkowy wotczah wot dźěłaczeŕskeje mśdy sa w czaßu wot 1. hacž 10. septembra 1926 wuplaczene mśdy. (Žadyn czakanski czaß.)

15. sept.: Pschemyßłowy dawk 2. podźěl 1926 wot wschěch pschemyßłnikow s wuwsaczom ratařstwa, hajnistwa a sahrodnistwa. (Czakanski czaß hacž do 17. sept. 1926.)

25. sept.: Dawkowy wotczah wot dźěłaczeŕskeje mśdy sa w czaßu wot 11. hacž 20. sept. 1926 wuplaczene mśdy, (Žadyn czakanski czaß.)

Ze susodnych a dalšich krajow.

* **S Marijanskich kupjelow.** W Marijanskich kupjelach jenemu kupjelanskemu hosczej drohotny parlowy rjećaschk kradnychu. Jako polizija wěz pschepytowasche, wußlědźi mandźelsku prawisnika dr. Franka s Dortmunda jako paduschnizu. Jena knjeni bě ßebi pschęd kupanjom ßwoju ruczny toschku na blidko położiła. Toschka bě ßo shubiła. Kupaŕnju sawrjechu a wschěch hosczi pschepytachu. Toschku namakachu w trjebanych schatach mandźelskeje prawisnika Franka. Frankowu hnydom sajachu, tola pak ju posdźischo saßo puschczichu, dokelž běschtaj ßo žonje mjes tym mjes ßobu doręczałej.

* **S Halle.** Do czaha, kotryž s Hamburga do Lipska jědźi, ßu njedźelu rano wokoło 5 hodźin tśěleli. Jene wokno 4. rjadownje je zyle rostśělane. Na dobre ßbožo nikoho njesranichu. Kaž ßo sda, je kulka saßo wotskocziła. Lipsczanska kriminalna polizija sa skóstnikami ßlědźi. K swěsczenju skóstnikow je 500 hr. wustajene.

* **S Wróćßławja.** W Hornjej Schlesynskej w Opolskej, Guttentagskej a Wulko-Tśělanskej wokolinje sańdźene dny wulki wichor sakhadźesche. Wschelake tśěchi mnohich twarjenjow buchu daloko wotnjeßene. Na jedyn woßobinski czah padny wulki schtom a rosbi wokna lokomotivy a tśjoch dalschich wosow. S Boßowskez parneho rěsaka wichor tśěchu wottorhny a na želesniske kolije czißny. W Opolu buchu nimale wschě twarjenja wobschkodźene. Hischcże hórje wjerczaty wichor we wsy Zawadski we Wulko-Tśělanskej wokolinje sakhadźesche. Na 15 metrow wyßoke schtomy buchu jako sapalki seßkamane. Telefoniske žerdźe buchu spowalane a nakładźene wozy na polu buchu spowróczane. W milinowej zentrali we Zawadskej padny jena žerdź na dweju montěrow a jeju czežko srani. Też w sahrodach bu wschelaka schkoda naczinjena. Na polach ßo wjazy ludźi czežko srani.

* **S Reichenhalle.** W Reichenhallu jedyn khorobny auto psches želesniske kolije jědźesche. Wjednik auta ßo na pschibližowazy czah njedohlada. Czah auto na 8 metrow ßobu wleczesche a jón skónczne do jeneje sahrody wjerhny. Pschewodnik, korczmaŕ Josef Gutter, bu czežko sranjeny. Khorej žonje, kotruž do khorownje wjesechu, ßo niczo njesta.

* **Se Striegawy.** Jedyn tudomny koleßaŕ běsche ßo sa czežity auto powßnyl. Hdyž ßo tutón mjes Puschkawu a Tuhelhami jenemu sapschahej wuwiny, bu koleßaŕ pschi tom k semi wjerhnjeny. Dokelž najprjódzy žanych bolosczow njeměješche, jědźesche dale. Tola po někotrych hodźinach saczu s nutska bolosczе. Te hladajzy pschiběrachu a ßo tak shórschichu, so skónczne ßmjercž jeho wot nich wumoži. S nowa dopokas, kak strachnje je, ßo sa auta abo druhe jěsdźadła ßo wěschecž. Kelko njesbożow je ßo hižo pschęs tutón a druhe njepoczinki sawinowało.

Přilopk.

* **Khłostaŕnja sa dwužónstwo.** Drježdźanski ławniski ßud wotßudźi 42lětneho rataŕskeho pomoznika Oskara Franza Machta dla dwužónstwa a falschowanja lisczin k 1 lětej a 6 měßazam jastwa. Wón bě ßwoju prěnju mandźelsku se schesczimi dźěczimi wopuschczik a ßo s druhej woženik. Druhemu rasej ßo na mjeno ßwojeho bratra ženjesche. — 7. sept. ßo w rumnosczach dotalneje konzertneje sale na Reitbahnskej dróßy w Drježdźanach nowe dźiwadło wotewri, kiž ßo „Komödi" mjenuje. Pschi dźiwadłowym sale je też rejwanska łubja.

* **Wotprawjenaj.** Ssobotu rano buschtaj dźěłaczeŕ Adolf Spiek a pschekupz Josef Grundis we Stargarcże wotprawjenaj. Wonaj běschtaj lětßa 30. januara liczerja Leona Virchowa a skótneho wikowarja Emila Koggu je Pyrizy skónzowałoj.

* **Mordarja wotprawili.** Pschekupza Huga Gellenbrinka s Linden w Poruhrskej ßu w ßudniskim dworje we Osnabrüku wotprawili. Wón bě w ßwojim czaßu bankoweho direktora Haarmana skónzował.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 kč. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 kč. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóždo čo. płaci 10 kč. pj. Wudawa a dźěi Smolerjec knihiśišćerńje, zapodr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2587.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 stot. pj. Wobdźěłanje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy n n rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifu. n n

Čisło (Nr.) 205 | Budyšin — pjatk, 3. septembra 1926 — Bautzen | Lětnik 85

Mahraun přećiwo diktaturje a prawicynemu blokej.

Wulkomišchtr młodoněmšeho rjada Mahraun je we Wróćławju rěcź wo tuchwilnym politiskim połoženju měł. Spomnjenja hódne je, so Mahraun na najwótrische waschnje diktaturu wotpokasuje. Po jeho ménjenju njeje diktatura se statnej formu. Diktatura móže nuzna być, so by ju anarchiji sadźewało, ale ženje njebudźe nadpyłne knježstwo trajne, jeli so jemu njeje móžno, nowy porjad we statu a ludu pśewześ a lud pśeswědźiś, so je tuton nowy porjad prawy. Młodoněmšti rjad dha mě̂sto stata wyšeznoseńe a politiskich stronow organizacij wutworjeny stat wjednikow, w kotrymž staj lud a stat woprawdźe sjena. Hač ža tajki stat w Němskej ś zyła postajiś hodźi, je jara dwěłny, a Mahraun znadź sam do teho njewěri.

Na kónzu źwoje rěcźe wón k pospytam pśichwata, blok stronow prawizy sakoźeś. Hdy by ju młodoněmšti rjad tutomu blokej prawizy pśicinkuł, by ju wón wot źwojich zamjenych nadawkow wotwobroćił. Wón njeźiwi ani blokej prawizy ani blokej lěwizy słužeś, ale zyłemu ludej a sa nowotwórjadowanje zyłeho luda wojowaś. Pśichi pśichodnym wólbnym wojowanju njech wón stat sakhowaze stronu podpjeruje, tola njech ju do hibanja stronow njeměnśa

Sakski „Jungdo“ sady Mahrauna

Kaž nowiny „Młodoněmc“ powědźa, je 31. augusta kapitl sakskich komturow młodoněmšeho rjada w Drjezdźanach pożedźenje wotměł. Wulkomišchtr Mahraun bě we nim pśitomny. Jenonmyślnje ju źiwjeśi, so je polna pśichesjenoseź mjes wulkomišchtrom a sakskimi komturskimi kapitlemi. Powschikowunje ju wobzarowasche, so je nětkuždy wulkokomtur ś Tschammer wustupił. Jenonmyślnje ju pohórschenje wupraji, so dźeł nowin prawizy pyta rozkoru mjes wulkomišchtrom a sakskimi bratrami naćinieź. Woprawdźe bě njejednota ś tym nastała, so bě rjadowy bratr, kotrymž bě ju k wyšokemu kapitlej w Barlinje póstał, njeprawu rosprawu podał. Wón je mjes tym ś rjada wustupił. Kapitl sakskich komturow ju pśicećiwo tomu wobara, so ju wojowanja politiskich stronow (Ehrhardtowych organizacijow) do rjada sanjeźu. Sakski komturski kapitl ju ś njesłamnej źwércu jako dźeł němskostatneho młodoněmskeho rjada wusnawa, kotryž sa narodne nowonarodźenje a źiwobdu Němskeje dźeła.

Němskostatna wobora wojakow do ratarskeho dźěła dawa.

W pruskim žejmje je sozialdemokrat Jürgensen źiedowaze naprašenje sapodał: Na knježich kubłach w Uhlenhorstu, Hohenheimje a Grönwohldu w Eckernfördešim wokrjeżu w Schleswig-Holsteinskej žu ju wojazy němskostatneje woboty do ratarskeho dźěła pśichistajili. W Hohenheimje je schodźał někotrych dźěłaćerjow puschći, prajiś, so žu tunjše dźěławe mohły ś němskostatneje woboty dostaś. S teho je jasnje widźeś, so dyrbjachu ju wojazy němskostatneje woboty k tomu sinjewuźiś, so bychu na schpatnu mšu ratarskich dźěłaćerjow tłóčili a liczbu dźěłonjemějacych ratarskich dźěłaćerjow powjetšili. Njedźiwajcy wobornowokrjeżneho kommanda w Schźećerinje, so ju wojazy hnydom ś dźěła wróćo wosmu, hišće pśichezo někotre w ratarstwje dźěłaju. Je statne ministerstwo źiwólniwe, we ministerstwje němskostatneje woboty žadaś, so ju 1. wojakam w ratarstwje jako tłóćerjam na mšu tak dołho dźěłaś sakasa, hač je wulka liczba dźěłonjemějacych ratarskich dźěłaćerjow se źiwojimi źiwótkami najbórschej nuzy wudata; 2. so ju winowaći offizerojo, kotśiž su pśicerźiwo poručenju wobornowokrjeżneho kommanda wojakam dale dźěłaś dali, pokhłostaju abo ju so ze słužbu puschcźa.

Sapoćatk ranschopruskich manevrow.

Nasnyšće manevry 1. němšeje diwizije su ju 1. septembra pśichi najrjeńšim wjedrje pśichi Pruskim Hollandźe Mohrungen sapoćałe. Minister němskostatneje woboty dr. Geßler, bě pśichi wojowanskich śiwćowanjach pśichitomny. Mjes tym so schtwórtk wojazy wotpoćowachu, so manever hyšće a zobotu w diwizijskim fwjatku dale powjedźe. Minister dr. Geßler je ju pśišć do Marienburga a wot tam do Königsberga podał, hdźež śmješe rosrěčenje ś wyschschim pśesidiom.

Ratarjo žebi wjetšne zło sa rěpu a zokor žadaju.

Pśichedźenja ratarskeje komory za sakstu provinzu je we swojim pokłednim pożedźenju žadał, so bu ju zło na twe krajny zokor wot 10 na 20 hriwnow sa dwójny zentnar powyschił, dokelž žu płaćiśiny sa rěpu w tu khwilu pscheniste.

Połnócna Němska jako zasydleński kraj.

Kaž je znate, je němski žejm k śpěchowanju sakhowdlenja 250 milijonow hrywnow pśichiwolił. S Württembergskeje je ju sa krótki cźaš wjazy dwójli sto ratarjow k sakhowdlenju w połnócnej Němskej samolwiło. Württembergski studijowy wubjerk, kotryž je wot 8. hač 17. augusta po Rańschej Prušej a Pomorskej pućował, je ju pśeswědźił, so móže ju württembergskim ratarjam, kotśiž doma za swoju dźěławosć lědma mětna namakaju, radźiś, so bychu ju do połnócneje Němskeje pśeseźydlili. Liczi ju ś tym, so w bliźschich lětdźesatkach kóžkoletnje pjeć abo schesć sakhowdlenskich wjeow nastanje, ś kotrychž by kóžda nětdźe 50 ratarjow a někotrych rjemjeślnikow wobstała. W bliźschim cźasu ju w Stuttgartu "połodnidźoněmska dźěłanska zhromadźizna sa ratarske sakhowdlenje" scźiśe.

Tunjosć na škodu bjezstrašnosće.

Towarjstwo němskeje żelesnizy je w połdelnimaj dwěmaj lětomaj 30 000 żelesnischich dźěłaćerjow se żelesnischich mischtrjiwow puschćiło a husto tunischich na cźaš dźěłaćerjow pśichistajiło. Żelesniske mischtrjiwa, kotrymž je dohładowanje kolijow dowěrjene, dyrbja dźěła pśichi wuporjedźenju żelesnizy wodźeś. Jaśne je, so wot źwědomitosće, je kotrejž so tele dźěła dokonjeja, bjesstrašnosć wobchada se hłownego dźěła wotwinjuje. Methoda towarjstwa němskeje żelesnizy po tajkim se mšu na schkodu wobchadowaze bjesstrašnosće słutuje. Wězywustojni tutomu systemej pśichipinuja, so ju někotre snjesbożenja na żelesnizy kopja.

Pruski snutskowny minister Severing pśicećiwo politiskemu satraschenju.

Pruski snutskowny minister je dla pśichiběražnych naźiwnosćow pśichi politiskich zhromadźiznach a sjawnym wokkołcźahanju wukas wudał, w kotrymž ju polizajske wyschnosće napominaju, so bychu pśicećiwo noschenju schćežowanych napissmow a bróńow pśichi wokkołcźahanju ruće a rozsudnje zakrocźiłe. Dale ju na pady pokasuje, pśichi kortychž maja ju zhromadźizny a wokkołcźahanje zakasaćś.

Spjećeńca w „Stahlhelmu“.

Krisa w „Stahlhelmu“ ju pśichezo dale rosschěrja. Frontsjy wojazy ju generalam a jich pschiwiskej spjećźuja. Sjawny konflikt, kotryž tele dny w Magdeburgskim swjatkowym wjednistwu nasta, ju ś wuciśnjenjom dweju spećowanskeju wjednikow, dweju spśkowaćelow, stónczi, kotrajž staj žebi pśichi wutworjenju organisazije wulke sakkuby dobytoj. Spjećimi frontsjy wojazy pśicećiwo monarchistiskemu a reakzionarnemu duchej, pśicećiwo wěcznemu paradowanju pśched wjerchami a „cźestnymi hosćemi“ bjes sakkuby protestuja, kaž je ju njedźelu zaso w Nürnbergu stało. Wobrocźeja ju teź pśicećiwo sozialnje reakzionarnym wotmyślenjam, ke kotrymž ju cźorno-běło-cźerwjene organisazije snjewuźiś dawaju.

Hłowneho redaktora „Stahlhelma“ sajeli.

W swóju ś femskim mordarstwom na hejtmanje swonka służby Wagneru, kotryž je ju pśichi wuśiwobodźenju kapitanskeho leutnanta Dittmara ś Naumburgskeho jastwa wobdźełił, ju hłowneho redaktora cźaźopiśa „Stahlhelma“, Biedricha Wilhelma Heinza w Magdeburgu sajeli.

Po sajatym „Stahlhelmowym“ redaktorje ju hišće pówě, so je Heinza hižo sa cźaš hornjoschlesyskeho žamoschtka jako jedyn ś najtwórschich wjednikow žamoschtka znaty być. Heinza, kotryž ju w Hornjej Schlesyskej teź Hauhenstein mjenowasche, źiwoju dźěławosć k tajkim wupadam pśicećiwo republiki wuźiwasche, so jeho žamoschtitowe trjschiske wjednistwo wospjet sjawnje nałwari a warnowasche. Hdyž bě ju stónczinje w Hornjej Schlesyskej njemóžny sejźiś, wón do Borschkeje dźěsche. Tam potom jeho organisazija, kotraž dweju bobustawom staji, Schlageter sa dobre saplaćenje Franzozowsam iwda.

Nowe bdźenje wo mšu w Hornjej Schlesyskej.

W Katowizach je ju na sjźdźe pólskich dźěłaćerskich organisacijow wobsamknjo, sa ma ju hač do 3. septembra wot dźěłodawarjow powyschenje mšdy wo 25% žadaś. Jeli so ju tele žadanja njebychu pschisiwolile, chcedźa 6. sept. strajk sa zyłe dźěłaćerstwo hornjoschlesyskich wokrjeżow Dombrowskeho a Krakowskeho rewěra wuwołaś.

Strajk pólskich hórnikow a dźěłaćerjow w schkrježernjach.

Zentralny swjazk hórnischich a skrježernskich dźěłaćerjow w Hornjej Schlesyskej, Makopólskej a Galizyskej žu sa 6. september generalny strajk pschipowědźili. We pogłednim cźasu žu dźěłaćerjo ś dźěłodawarjemi wo powyschenje mšdy jednali, tola so pschi tym njeje spokojazy wunoschł dozpił. 4. septembra so nowe jednanja sapoćnu. Jeli so ś nowa bjes wuspěcha skónczi, k generalnemu strajkej dóńdże.

Posudźenje Parižskich nowin wo wobzamknjenju studijowcho wubjerka Zwjazka Ludow.

„Écho de Paris“ měni, so ju Schpanista, kotrejž žadanje za sajźiny Radźinym žydłom je ju wotpokasało, je Genfa wróćo sćehnje. Pólska, China a jedyn stat połodnischeje Ameriki połstajne Radźine žydło dostanu. Franzowska tak dwaj stataj ś Rady Swjatka Ludow woteńcź widźi, kotrajž staj Franzozowsku žyměru podpjerałoj. Brazilska a Schpanisku. Wobaj krajej roshněwanaj ś rady dźěłaj a Franzozowskej porokujetaj, so ju njeje žwojich žłubjenjow dźerżała. Italska poćina hromadźe se Schpanischej hrjebosmórsku politiku, kotrejž móże Franzozowskej hišće pschesłabjenja naćiniś. Němska w Genfu jako dołhocźerka wustupuje. Wona ju najźerje 10. septembra do Rady pschijima. Nazionalistiski „Avenir“ praji, so žu ju w Genfu sajźiny ludow, ś Franzozowskej spschećelenych a teź sajinu Franzozowsku granile, ale franzozowski wěsywustojny wo studijowej kommišiji je hotowy, wscho pschijźiwolić, hdyž ju wo to jedna, so by ju tomu sadźewało, so by ju Briandowa politika rosbiła.

Schpanska ju pschi wuradźenjach Rady Swjatka Ludow wjazy njewobdźeli.

Pod pschedsydstwom cźeskosłowaskeho swonkowneho ministra dr. Beneśa je ju schtwórtk dopołdnja w 11 hodźinach Rada Swjatka Ludow k tajnemu pożedźenju sešła. Schpanisti sastupjeŕ w Genfu je sekretariatej Swjatka Ludow sdźelił, so ju Schpanska pschi Radźinych pożedźenjach wjazy njewobdźeli. Wuwostaće schpanskeho sastupjerja ju w tym smysle wulozuje, so Schpanska po pschikładźe Brazilskeje je Swjatka Ludow wustupi, dokelž je ju je stajne žydło w Radźe Swjatka Ludow sapowědźiło.

Druzojo znowa přećiwo Francowzam postawaju.

Po arabskich powěsćach, kotrejž wschak njeju jako wěrne potwjerdźene, žu w Damasku we wulkim roshorjenju, dokelž Druzojo wschědnje sajźo nadpady cźinja. Franzozowskim frańcźiskam njeje móžno, sbězkarjow na dźěłach cźasu wotehnaś. Boja ju nadpada na město same, a dźěł wobydlerstwa ju hotuje, ś města wucźahnyś. Franzozowskim wojakam je ju poradźiło, Druzow se wjazy Wadiel Schams, kotruž běchu wobsadźili, wuhnaś. Franzozowsojo žu pschi tym pjeźa wjele ludźi shubili.

Kaž ju powě, jer sultan Atrasch, wjednik sbězkarjow wjetšne wojowaze mozy zhromadźił. Jemu žo teź Druzojo pschidawaju, kotśiž žu ju hižo Franzozowsam podeźiłi. Franzozowsojo žu tychle Druzow, hdyž běchu ju jim poddali, zaso wobronili, dokelž wudawachu, so chcedźa pschećiwo Atraschej zobu wojowaś. Nětko žu ś dohańajej munizju a wubjernymi bróńjemi wuhotowani, kotrejž pschećiwo Franzozowsam trjebaju.

Kondylis wo grichisko-južnosłowjanskim zrěčenju.

General Kondylis je direktorej Belgradskeje „Politiki“ Ribnikarej, kotryž je do Athena pućował, so by na mežynarodnym wobsjelnoseńe wo grichiskej republiki studował, głowaze rosłoženje wo grichiskobzowjanskim srěčenju dał.

Hač dotal njeźbym khwile měł, srěčenje ś Južnosłowjanskej pruhowaś, dokelž ministerstwje, kotrejž žyj pschewsał, mi pschewnike eźeźe nakładujetej. Mózu pa serbskemu ludej rjec, so žym wiz jenoj ś najlepschimi sa

ſtuczemi napſchecžo tym napjelnjny, ſ kotrymiž ſtym we ſwětowej wójnje pſcheczſiwo ſhromadnemu njepſcheczeſej wojował, ale ſo ſtym wo tym pſcheſwědczeny, ſo je ſa ſerbſke wikowanje ſinjenjoua potrěbnoſcž, ſo ſo pſches Sſokuh Salonikſi wodſi.

Se ſtejiſchcza Grichiſſeja a Balkana je ſa naſ nuſne, ſo ſmy winowacži, parlamentne ſrěczenje potwjerdžiſcž dacž. ſo teſ rosbudženja w naſtupanju grichiſko-juſnoſłowjanſkeho ſrěczenja diktowacž. Sſym poruczil, ſo by ſo ſrěczenje wotpiſkało a ſo wjednikam wſchěch politiſkich ſtronow i pſchetudowanju pſcheporučało. Jako ſakſuſke knjeſerſtwo ſmy winowacži, k parlamentnej ſrěczenje potwjerdžiſcž dacž. Njewěm, hacž po wólbach na czołe knjeſerſtwa woſtanu, pſchenje ſtebi pak, ſo hychu jednotliwe ſtrony ſrěczenje hižo nětkole ſeſnałe. Stajnje budu jako miniſterſi preſident, kaž teſ jako wjednik narodnorepublikanſkeje ſtrony i pſcheczelwmi ſaczuczeni napjelnjeny a budu ſo i pſchejwědczenjom wo potrěbnoſczach Sſerbje wodžicž dawacž.

Diktatora Pangala budža dla wjelcpřerady sudźić.

Wotſtadženy grichiſki diktator ſaſtuženeniu khłostanju zjewnidže. Powěſcže ſ Grichiſſeje praja, ſo jeho ſ jeho powoznikami pſched ſud ſ wobſtórżbu wjelcpřerady ſtaja, dokelž je ſo pſcheczſiwo prawnemu porjadej a pſcheczſiwo ludowej woli knjeſerſtwa ſmeſował. Sdobom ſo roſpomina, hacž ma ſo ſamoſcženje Pangala a jeho pſcheczelow ſebracž, dokelž ſu ſwoju mózu na ſchkodu priwatnych a ſjawnych famow ſnjewužili. Nětko budże grichiſki ſud tych ſudźicž, kotſiž ſu pſches ludowe prawa pſchekchli, ſo hychu ſo knjeſerſtwa k ſwojemu wužiſcžej ſmozowali.

Pſchiwiſſowarjo generała Plaſtira, kotryž bě dla ſwojeho pſcheczſiwniſtwa dyrbjał do wukraja cžekuycž, a wjetſchi dżeł Athenſkich nowin ſadaju, ſo hychu generała Pangala a jeho pſchiwiſſowarjow ſatſělili, mjes tym ſo ſtaj Kondylis a Konduriotis pſcheczſiwo tomu. General Plaſtiras je rjekł, ſo dyrbitaj Kondylis a Konduriotis ſ parlamentom knjeſicž. Jeli ſo njebudżetaj tak cžiniczž, ſo wón na czoło wójſka ſtaji a Kondylisowe knjeſerſtwo powali. Sſo jeho je widżecž, ſo nětcžiſchi ſtatny pſcheworót biſchcže njebudże poſledni w Grichiſſeji.

Njeměry w Grichiſſeji.

General Kondilis je ſo podarmo prózował, porjad we Grichiſſej ruczje wobnowicž. Pſchi wobſtadżenju wojeriſkich ſłužbnych měſtnow ſu ſo Pangalowi pſchiwiſſowarjo ſpjerſili. Pſchi tym je ſo wojſpjet ſ bronjemi wojowało. General Kondilis je Pangalej ſdżěłił, ſo jeho pſched ludowy ſud njeſtaji, ale jeho porjadnemu ſudej pſchepoda.

Wójna w Chinje.

Londonſka „Daily Mail“ je Shanghaja powě: Kommuniſtiſke wójſka dale k Hankauej poſtupuje a ſtyknje na Wupeifuowe wójſko cžiſchcži, kotrež ſe wſchěm ſtwarkom ſe polnócznym ſtronam poſtajenja k ſebi cžehnje. Kommuniſtiſke wójſka ſu pſches Wuczang pſchi rěcžy Jangtſe ſ napſchecža Hankauu wotſtadżiło. Powěſcž. ſo ſu Wupeifua w bitwje na wutrobnje ſranili, ſo potwjerdżuje.

S druheje ſtrony telegramy ſ 30. auguſta ſ Hankaua powěduja, ſo ſu ſo nadděli kommuniſtiſkeho wójſka wotkaſyke, a ſo je Wupeifu na tutym dnju, ſchtož ſo hiſchcze 50 mil ſ połobnja Hankaua wojowaſche, k napſchecžiwnej offenſiwje pſchecſchoł. Rulki general Radel a wjele ruſkich offizerow kommuniſtiſke wójſko narjedżuja.

Se Shanghaja ja dale powě: Wójſko marſchalla Wupeifua je pſchihoty cžiniło, ſo by poſtupanje kommuniſtiſkeho Kantonſkeho wójſka ſadżerżało. W Cžin-Jangſchi, wanacže mil pſched Wuczangom ſo tželne brjeże wuſtupaju. Sſ połnócznych ſtron wjetſche poſtajenja do Hankaua pſchikhodżeja. Sun Cžuang-fang je jenoż maku liczbu wojakow Wupeifuej na pomoz pósłał. Wón chże po ſdacju neutralny wołiacž, jeli ſo ſo do jeho pjecž provinzow wójſka njeſmała. Wón rekrutow wuběra a pſchihoty cžiní, ſo by ſwoje provinzy ſchkitał.

Schmatanja w Chinje.

Dobycže kommuniſtiſkeho wójſka nad Wupeifuowym wójſkom je kommuniſtowe ſ nimo měry wulkej wólnoſcžu napjelnika. Strajkowi hladakoju do europiſkich łódżow tżeja, kotrež chineſkich puczowarjow woża. Tejele pſchicžiny dla jendżelſke kanonſke cžołny pódla brjoha inwkrajanſkeho dżela měſta Schamecna jědża. We Shanghaiu je ſo wobkhowanſki ſtaw wojſewſi.

Tychle wobſtejnoſczow dla Londonſki „Daily Telegraph“ ſadża, ſo by jendżelſke knjeſerſtwo ſakrocžiło, kotrež je hacž dotal berje měnjo pſchihladowało. S tym je ſo ſawinowało, ſo je ſo nětkhy kžějaze jendżelſke wikowanje w Chinje ſmicžało, ſo agitacžija pſcheczſiwo wukrajanam pſchiběra a ſo bojkott pſcheczſiwo Jendżelczanam w Hongkongu kónza nima. Njemóże pſchi tajchich wobſtejnoſczach Jendżelſka naſtork k tomu dacž, ſo by hromadże ſ Amerika a Japanſkej w Chinje ſakrocžiła?

Hibanje w Amerizy ſa rewiſiju wójnſkeho dołha nětkhuſchich ſjwiſtarjow.

Prjedawſchi amerikanſki wójniſki miniſter Baker je wſchej rahnoſczu ſa rewiſiju wójnſkeho dołha nětkhuſchich ſjwiſtarjow Sjednoczenych ſtatow ja cžaſ ſwětowe wójny poſtupuje. Jenni je ſo hižo poradżiło, ſa ſwoje wojowanje ſajim wjelcži amerikanſkich nowin ſłudżicž. Tej knjeſerſtwo poczina ſo ſ namjetanmi prjedawſcheho wójnſkeho miniſtra ſaběracž. Zyła wěc ſo w zyłej ſjawnoſczi žiwje roſpomina. Hacž dotal ſo njechodži cžeż, hacž je wjetſchina ſa rewiſiju wójnſkeho dołha, wjetſche pak je, ſo budże tole praſchenje pſchi oktoberſkich wólbach wulku rolu hracž. Jeli ſo budże wjetſchina ſa rewiſiju wójnſkeho dołha demokratiſka ſtrona reviſiju a anullowanje wójnſkeho dołha ja ſwoje wólbne heſło poſtaji.

Ze Serbow.

Powſchowniſke.

Pjatk, 3. pózńjejca.
Serapize, knjeżny.

† 1863 Jan Ponich, wobſedžer nětkole Meltkec kubla w Mjeſecach, prikladny ſwěrny Serb, ſobuſtaw Rachlowskeho evangelskeho towaſtwa, pilny dopiſowaŕ Serbſkich Nowin.

1369 wotjědu 55 Serbow z Turja. Mocholca, Dubohło pod wjednistwom Jana Arnošta Nowaka z Wjesela na plachtatej łódzi „Weser“ do Teksasa a zdobom ćrjóła Serbow z Rakojd a z Barta na parnej łódzi Galveston.

† 1899 w Prawoćicach Jurij Klósk, poſledni ſtaw nědhuſeje kralowskeje gardy w Drježdżanach, kiž z wjetſka ze ſerbſkich młodżenczow wobſtojeſe. — Klósk běſe też hiſće jako 78 létny ſtare wurjadnje dołhi a ſyłny muž.

† 1909 Adolf Sommer, wučeŕ w Budyſinje, horliwy narodowc, kiž je ſo ſtajnje tam ze wſej mocu zaſtajił, hdżeż móżeſe Serbſtwu nékak pomocny być. Wo nim ſmy hižo na jeho narodnem dnju 25. małoho rózka piſali. — Jeho wobraz ma ſwoje čeſtne měſtno w ſurli Maćičneho Doma.

1611 wotmėje ſo na farſkej zahrodże w Budeſtecach wot łužiſkich krajnych ſtawow wuhotowany wobjed za cžeſkeho krala a kežora Mathiasa, kiž na tutym dnju do Budyſina na hołdowanje wobeju Łužicow jědżeſe. — K wobjedu wotmė tehdomny farař w Budeſtecach Michał Swach nutrnu blidowu modlitwu. — Tuta ſo kežorej ſpodoba a po njej fararjej praji, zo ſmě ſebi nješto wot njeho wuprosyć. — Farař njeprjejeſe ſebi nješto za ſebjo — ſtoż běſe kežor wočakował, — ale jenoż to, zo by kežor dale jeho wosadże dowolił, při Božim wotkazanju kelich wuživać. — Kežor, hnuty z tajkej poniżnej próſtwu, do teho zwoli. —

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecžor w 7 hodź barometer 730, hygrometer +5, thermometer we dnjo +28. Dżeńa rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer +1, thermometer w nozy +18. — Pornjo ſawczerawſchim bě wczerawſche roſpołożenje nižinow a wyſchinow trochu hinajſche. Dżeńa mamy też bóle mróżne njebjo. Wjedrańnje pak mėnja, ſo wjedro ſwój ſtuchi a rjany tas też dale ſakhowa. S wjeczora Jendżelſkeje bě wczera nowa wyſchina. Nižina pola łupy Island a najſterje w poknozu nimo poczeńnje bjes toho, ſo naſche wjedro pſchejaſa nałajy. Wyſchina nad krótkoraniſchej Europu budże ſnano ſylna dóſcž nam tukhmiſne wjedro ſakhowacž. Schkleńza bě hacž do dżeńa rano nimale hacž na njewobſtajne wróżo ſchła.. Skoro ſo ſda, kaž by chżyka ſajo na rjane ſtupacž. Mały deſchczik by ſnadź wożebje woranju ſajo howił. — Jutſje ſobotu ſtónczko ſ. 16 hodżin ſtbadża a ſo 6,41 hodżin khowa. Mėſacžk ſtbadża na ranje 1,56 a khowa ſo wjecžor 5,57 hodżin.

— **Swobodne mjaſowe jětki (Freibank) w Budyſchinje.** Ssobotu 4. ſeptembra dop. wot 7—9 hodź. wotedawa ſo ſtwe howjaſe mjaſo punt po 40 pf., ſtwe ſwinjace mjaſo punt po 50 pf. Sſwinjace mjaſo wotedawa ſo jenoż na cžiſła 2001—2050.

— **Cžeſke wobthodne njeſhoje** ſta ſo dżeńa rano 347 hodżin na rózku Nowoſalſkeje a Dwórniſchcžoweje dróhi. Jedyn ſtarſchi wobyđlef ſ Nowoſalſkeje dróhi ſe ſwojim kokom na dżeło jědżeſche a ſo pſchi wulkej piwarni na Dwórniſchcžowu dróhu ſawinu. Sa nim pſchijńa póſtowy autowy omnibus Korſymſko-Budyſchkeje cžary. Kolejaŕ zyłe pſchi kromje jědżeſche, auto ſo pſchenahle ſawinu a kolejaŕja ſ koła wjerhnu. Tóm padże ſ hłowu na kromu khodnika a ſebi ſtrašnu ranu do hłowy nabi. Auto pak njeſaſta a jědżeſche dale na dwórniſchcžow. Po wupraſenju wocžitych ſwědkow je auto pſchepſpěchnje pſchijěł a ſo pſchepſpěchnje ſawinył.

— **Njekſiczomne ſadżerżenje.** Jedyn tudomny 58-létny ſamkaŕ ſtrjedu popoldnju we wukhodżowanſkich pſchi Walſkej dróży żónſke wobcžežowaſche. Polizajſki ſaſtojnik jeho tohodla k porjadej pokaſa. Pſcht tym ſamkaŕ ſaſtojnika ſ ſłowom a ſkutkom ſchkodżeſche. Saſtojnik jeho tohodla ſ pomozu druheho polizajſkeho ſaſtojnika na dwórniſchcžowu ſtražu dowjedże. Tam pak wón hiſchcze dale ſathadżeſche. Słónczuje dyrbjachu jeho wotwjeſcž a dże khłódy ſtadżicž.

— We jenym wobthodże na Schulſtej dróży wczera popoldnju we wukładnym wokinje woheń naſta, kotryż pak pſchiſtajeni ſa krótki cžaſ podujſchu. Naſtata ſchkoda je tohodła jenoż ſnadna. Woheń bě ſe ſaſapnjenjom miliny elektriſkeho próchżerbaka naſtał.

— **Domjazy kino ſo ſapaliſ.** Sandżenu ſtrjedu da ſamkaŕſki wuczońnik w ſtaršiſkim bydlenju tak mjenowany domjazy kinowy aparat běżeczj. Dokelž w elektriſkim grocže milina ſaſapny, ſo 400 metrow dołha wobrazowa ſchlebrża ſapali. Woheń nazdaču jenoż ſ pomozu domjazych wobydlerjow podtuſcženy. Sſawa ſo ſ wobnjom ſtbjlnje wobſchkodżi. Wobraſowa ſchlebrżba ſo zyłe ſpali. Tohodła njech je kóżdy hižo pſchi taſkich pſchedwjedżenjach we ſamknym ſajimje wobkhadnjny.

— **Njeſhoje.** Na rózku Moltkoweje dróhi a Ssukelnſkeje haſny ſchwórk popoldnju koleſaŕka do ludżaſeho automobila ſajeże. Kolo ſo ſtjelnje wobſchkodżi. Koleſaŕka ſama pak do ſchkody njepſchindże.

— **Kradnyli ſu** 1. 9. w tudomnej měſchczańſkej Sprjewinej kupańni jednory ſchéry żonſaſy ſchat, wuſki cžorny kożany paſ a maku wokſowu ſpinku. — Dale ſu kradnyli 31. 8. ſ jeneho dwora na Jägerſtej dróży ſtarſche muſaje kolo ſ cžornymi kroſnami, ſwjenami a błotowymaj ſchlitakomaj, horjeſchinjenym wodżidłom ſ cžornymaj zelluloidowymaj pſchimadkomaj, cžemnobrunym kożanym ſedłom, Torpedowoſtim ſamodełom, ſchérymaj gumijowymaj wobruczomaj, kotrejž ſtej nowej ſnamli „Peters Prima“. Wo wjeſowne ſdżělenja proſy kriminalna polizija w Budyſchinje.

Kříž pola San Antonio.

Powědańcžko.

Prjedy hacž Varone w hrimotażych wodopadach do měrneje krajiny ſpaduje, kotraž ſo ſchtwórcžnu miſu na połnóżnem kónzu Gardaſcheho jězora mjeſ měſtomaj Arco a Riva a pożledniimi Tirolſkimi horami we ſmėwżej płódnoſczi roſpſcheſtrěwa, je wón na połdra metra ſchéroka pohorſka rěka, wobdata ſe wſchej poeſiju južneho wyſhoreho pola.

Wokoło jeho brjohow njeta ſigowu ſwoje ſcžiny, kolebaju ſo nad bujnej ſelenju cžerwjene kwěſkojte hłoboczki dżędżela; bórzy cžerze won ſtuchaju pod hraſkojtej tżěchu winowych łěſnyow a brěſchkowzy wotkrażuja ſwoje roſcžaſe płody w jeho błyſkotażej hładżinje, bórzy ſaſo pſchekſakuje won pſches modrjetene ułiynſke kolo, abo wała ſo ſchumnje po dżiwich kamiſkach.

Wyſhoko běhaju ſo ſelene hory k wobėmaj ſtronomaj dola, a w jich winiżach leża male wjeſki ſ brunymi thežkami a płonymi ſtěchami — wſchitke huſto hromadże a wſchitke ſtare a cžiſche.

Pomałku poſhubuje ſo ſmėważa ſeleń ſkonin, a ſpjetrawe hładke ſkaliſka wuſtupuja w njejſmėrnych rózkach wyſoko ſahajo do hłubokeje módriny włóſchkeho (italiſkeho) zrjebja.

Hdyż łěcžne płónzo ſaha do wudolinow, to cžehnje ſo kuſto ſamo po tutych puczach, kiž ſo ſ janym wołanjom a ſchkrótkom njeſchetorhnje, ale ſda ſo ſ jenoſhwuczenym ſpěwanjom zpcžatow abo wěcžnje jewiſtim ſchumjenjom rěki być hiſchcze bóle ſponſiwe.

Tam horje njepſchikhadża żadyn zuſbnik, a też żadyn ſmoleſ njeſmaje ſonjazu cžiſchinu łěcžnych dnjow, kotraž tam horjeka tak błódzy dréma. Sdnadź tam tohodła njedóſhże, ſo jeho barbicž barbitoſcže w jich połnoczi nėżnych wotcžiſcžnjotv a nutrneje poeſije ſapſchijcej njeſamóże, abo dokelž ſo boji, ſo je kuſtapolny měr wokoło tutych perſpektiwow, do kotrehoż ſo wyſoke ſdonki nimale bjeſliſczowych topokow a ſkały a wſchelakore druhe wėzy w łubośnej pyſche rjaduja, ſ moleſtim motiwom (pohnuſkom), na kotrenż njeby ſo jenoż zyłe żadne wumėſłowe wohańbiło.

Wjeſki, ſtatok winiżarjow abo żónſke ſe ſjowſtnimi piżanymi rubiſchćami, kiž maju po neapolitanſkim wuſchinju wokoło wokſow ſwite, a ſchtoż hiſchcze ſo hewak żadjiwanemu wócžku ſtiſża, ſu drje ſamo na ſebi ſtafaża wulkotneje powabi ja molerja, ale bjeſ ſonjazeje poeſije a cžiſchiny tohole dola ſu wone runje jenoż ſe ſtafażu, kaſkuż ſamóża dolinu na njeſach Tirolſkeje a Italiſkeje wſchudże poſtajeczj.

Jena ſ tych ſchtyrjoch wjeſkow tam horjeka ma mjeno Pranſo, druhu mjemja San Antonio.

Jenoż na ſtopuſchčeroka jeżeża wjedże njes winiżami ſe jeneje do druheje. Ta cžehnje ſo ras njeſiſchiny dołho pſchi horatym wobkoſenju tak nahtym, ſo ſo cži hłowa wjerczi, zyłe wuſko a pſchi ſamej nahlej ſkalnej ſeżenje, ſo ſebi muż liſch, tu ſebi tola żana cžłowjeczka noha pſchecžecž njeſmėri.

Na jenej ſtronje tworja kalate cžernjowzy a wótre błonży huſtu pleczeſt a kwiſcžeraju ſwoje hakoſy na kromu ſeżeſk, jaka bychu pucžowarjej ſtraſchny pucž ſaracžicž chżyke.

Żadyn muł njekhodżi tam ſ tażażej nohu, a ludżo wottud a wottam po njej jenoż ſrědka khodża, ſ toho cžaſa, jo ma San Antonio ſwoju ſtarżnu zyrkwicžku a Pranſo też ſwoju.

Korjenje cžernikow a torncželow roſkocżeja ſemju pod ſeżeżku, a potom kula ſo dula po ſkoninje dele a ſa njěchto dnow ſażo jena; a dokho njetraje, potom roſbaja ſo na nahlej ſkalnej ſeżenje njepſchekhódna roſdrěcžer, ſeżeżka tam horje poroſcže ſ travu a bżjo ani njewėdża, ſo ſu tam horjeka ſdy ludżo khodżili.

Pſched łětami njewėdżeſche pucž nimo tutoho runje wopiżaneho měſtna, pſchetož roſdżěważa ſo hłubina ja- hdżeż ju ſemja a kamjenje ſo hacž do ſameje ſcžeżeżki wotroſcžena płonina, nad kotrejž ſo wuſkokopjerkotże ſtyſe- nuwki w połnoczeji ſwojich cžerwjenych kwėcžimow kolebachu a cžiſche mjetele ſ ſwėtli na ſwėtlu pſchelėtowachu.

Tehdy ludżo ani we San Antonio ani w Pranſo ſwojich ſwonow ſ modlenjom wołacž njeſhlyſchachu, a nėżdże w tutom cžaſu — tak ludżo dżeńa hlubſche tam horjeka powėdżeczj wėża — bydleſche we Pranſo ſamożity, ale hkuchoněnny wobżėdżeł wulkich winiżowu.

Tón cžłowjek běſche wſchė możne ſrěkli nakożowat a na wulu lėkarſow i błiſka a ſ daloka poſtnuchat —; wón ſwoſta hluchi, a ſrudoba połhnurjeſche jeho wobliczo dżeń wote dnja bóle a bóle.

Tu wón ſlubi: budże-li hdy ſażo zyrkwiniſke ſwony ſwoniecž ſtyſ chcež, chże khudej w horach leżażej wożadże ſ tomu dopomhacž, ſo by ſebi zyrkwicžku natwariła.

Tola, też tole ſlubjenje njeſchinjeże jemu żane połėpſchenje, a njeſrażu a mórkotażu na ſwój wożud wón jenoho wjeczora wuſżnu.

Tu ſo jemu dżiſeſche: wokno ſo ſcžicha wotwėra, a nuti dobywa ſo jaſna ſwėtkoſcž, jaſniſka błyſkcza naſėnjeho polneho mėſaca, a ſ powėtrże ſaſlinża zunje klinczeże, jako by wėtſik ſebrawał na ſlébrotrunjażej harfje.

A dokho wón ſłuchaſche, a jeho wucho pſjeſche ſ radoſczu każdołne melodje njewidżomneho trunażeho naſtroja.

Pſchezo połniſcho a ſwucžniſcho ſaklinczachu trumfy, a pruh ſwėtka, kiž ſo ſ wotewrjenym woknom ſcžerko a błyſchcžo na jeho kożo wulikwaſche, hu pſchezo jaſniſchi.

We błyſchczu pak ſnoſchowaſche ſo Maczeŕ Boża, ta njejeſche ſlébrom lilijn w rucy a pokaſowaſche tam na hórſtu ſkoninu, po kotrejž ſeżeżka pola cžerniſkow a błohow nimowjedżeſche.

Hdyż pak muż wotucži, bė wón ſamkutki ſe ſwojej ſrudobu, a hłuchota cžėżnjeſche jeho wuſcži każ wcžera.

A dwójzy pſchińdże nóż, a dwójzy hiſchcze ſiewi ſo jenm ſjwjata knjeżna we błódkoſtwucženem ſwėtle njebjeſtim, pokaſowaſche ſ lilija każ pėrni raz, a pryđy hacž ſo w tjeżej nozy ſhubi, praješche ſ cžicha: „Ntyj, tyj!“

(Pokraczowanje ſeżėhnje.)

— **„Ebeka"-tydzień w Němstej.** Kaž w mnohich druhich městach tu žo też w Budyšcinje městnjejsi najwjazy wobchodow kolonialnych twarow sjednoczili a tu pšeco někotrymi kšami pod mjenom „Ebeka" družstwo założili, so bychu twory shromadnje kupowali. Tole družstwo, kiž žo „Ebeka" mjenuje, pschiščuscha k Edeka-swjatšej w Barlinje, kiž twdžerzuje wulku kupowanšku zentralu te zamžnej dowožowarnju w Hamburku, mnoho wotnoškow po zyłej Němšej, zamžny nakład a hischcze dalsche wotdželenja. Saměr je sežiwjenje drobno-wikowarjow, kiž žo cžezy wo sdžerzenje swojeje eksistenzy bdža, dale prozowanje, so by žo z potunšchenym shromadnym kupowanjom wotebrałstwu kunjo a derje posturjowało. Edeka-zentrala stajnje wschě pšches nju kupowane twory na jich hódnosć kontrolluje a spyta pšecza nowe możnosce, so by lepschinły sjednoczenego kupowanja we wulkim wudospolnika. Ssobustawy nješo žoho nimaja srěčenja postajenjow pkažisnow. Tu knježi dospolnje liwobna konkurenza. **Wot 4. hacj. 11. septembra** wotmě je žo po zyłej Němšej **wohebity pschiwabjenski tydzień** — kiž žo **Edeka-tydzień** mjenuje — sa tule organisaziju. K Edeka-swjatšej němšich pschekupskich družstwow jap. tow. je nědže 3500 družstwow z nědže 35 000 samostatnymi drobnowikowarjemi pschisamknjenych, kiž shromadnje we wulkim kupuja. S tymle shromadnym kupowanjom dozpěje žo powschcna samožnosć, z njej je sažo Edeka-wobchodam możno, so pschetrjebarjam z tworu prezyeje rjadowanje po pschihódnych pkažisnach pozhtuwaju.

— **Polhroma je wudyrita** mjes skotom ryczerskubleria Beka we Lušču pola Njeswačidła a kubleria Michała Lebšy w Khrósčizach cžo. 13.

— **Polhroma je sajchła** mjes skotom žiwnoscherja Pawoła Dornika w Khrósčizach cžo. 27, kubleria Jakuba Kolle w Khrósčizach cžo. 63 a kubleria Jurja Dučmana w Khrósčizach cžo. 69.

S **Mateho Wjelkowa.** Njedawno a njenadžizy wumrě tu w kčežjacych klach 23-lětna mandželska a mać zwjeho 1½-lětneho džesca, Gertruda Stachowskowa. Wona wumrě wutoru wjecžor ½10 hodž., jako chzyschze žo lečujuca hicz. Boža ruczka bě ju sajała.

S **Budestez.** *Da-li Bóh, žiwjeczimy tu pschichodnu njedželu w naschim lubym, zwonka wobnowjenym Božim domje žniowy, dzakny swjedženi.* Hojczo z blisha a daloka **tu** z **wožadnymi nam** do Božeho domu wutrobne witani. Sserbske kemschenje je dopoldnja ½10 hodž.

S **Wjeleczina.** Pschi hyczenju poslednich stwjelzow jedyn synčž mkodostneho dželaczerja cžežzy trani. Pschi wotběranju pschiidže tón kožuh pschehlisko. Nanu dyrbjachu łaschicz.

S **Wjeleczina.** *Nasche łudarske towarstwo wuhotuje tu* 25. a 26. *septembra žadowu, jelenjowu a kwětkowu wustajenizu.* Wschitzy, kiž žo za to zajimuja, z blizsche a dalsche wokoliny žo na nju **pscheproschuja a nanotwjeja**, so bychu **bohacze** wustajeli. Hódnotne myta **tu wustajene.** Městnosiny pjenjes **žo** wjesela. Pschijjewjenja chzyle žo hacz do 6. septembra na pschedsydu Zadatšeho towarstwa we Wjeleczinje pózłacz.

S **Korsynja. Lokomotiva fabrikscheje** želesniznu **sajedže tudy** do jeneho łapschaha jeneho **tatarja.** Dostkowany wós žo khětro wobschkodzi. S **wulkej duchapschitomnosczu pohonicza** bu dalsche njesbožo **wotwobroczene.**

S **Cžornych Nožiz.** Tudomna dobrowólna wohnjowa **wobora** smjeje w cžažu mjes 2. a 8. septembrom nóżnestwuczowanje. K swuczowanju žo z rózkom trubi. So by **žo** wopaczjnym měnjenjam sadžabało, žo to wojsewi.

S **Hatschtrowa.** W nozy k schlwórkej mjes ½3 a 3 hodž. wopytaschtaj paduchaj tudomnu Tšiklerju. Wonaj **dobuschtaj žo do** delnich hóstnych městnoscžow. Pschi jeju **hóstnistkim** wotmołkenju pak **žebi** njeje **wěstaj** bytoj. **Pokładnju rozlamaschtaj** na dokelž bě **prózdna,** ju **žejo** wotłaschtaj. Jimaj niczo **hódnotne do rukow njepadże.** Potom **salěsčeschtaj** do **tšelenje** khěžli towarstwa tšelzow. Alle tež tam niczo njenamakaschtaj, schtož bychtaj **žobuwacz** mohloj. We wokolnych **zkladach** staj žo njekuczomnikaj do kantinow dobywałoj a w měsnjorezach ja pschewoblekanje za pjenjesami pytałoj.

S **Kamjenza.** Drježdžanski wuczeř, **kiž tu pola** swojeju starscheju na wotpoczke pschebywasche, je žo wot sandženeje **žrjedy** sem **zhubił.** Wón bě **žebi** k Němsko-Pałtschanskemu **hatej wuschoł.** Njeje njemóżne, jo je žo w hacze kupał a pschi tom swoju smjercz namakał. Jeho **drastu,** troczkowu (Hängematte) **a knihu,** kiž je tu zhubjeny pschi žebi měł, pschi hrjoły namakachu. W hacze hnydom sa zhubjenym pytachu, tola dołał bjes wuspěcha. Wuczeř bě **khorosche** dla **na dowolu.** Wón bě nimale 40 lět stary.

S **Wojerez.** Njesbožo z motorskim kolom sta **žo na drózy do Kinajchta. Młody** muzški, kiž chzyschze po **žadcu swoje wumělstwo** w jězdzenju pokazacz, jědzesche wodzidło njedzerżo. Prědkne kolo sajědże do **kamjenja, wobrazy žo a nasch** khrobły jězdzer leżesche, prejdy hacz **žo prawje dohlada, ze swojej maschinku w pschérowje. Won bě žebi stawy** khětro sestorkał. Też jeho kolo bě **žo žylnje wobschkodziło.**

S **Nuschizy.** W *naschej wsy* **žo** *žrjedu popołdnju* cžežke njesbože sta. Pschi schczipanju kruschowow padze 70-lětny murjeř Hermann Nycza z rěbła a wosta cžežko-franjeny leżo. Sa krótki cžaš bě lekarska pomoz k ruzy. Wobžarujomny starz bě žebi wobez nohy złamał. Jeho **wschickkowne** wobžarnja.

Se **Sslichowa** w Delnjej Łužizy.. Jako **žrjedu** wjecžor dżowka jeneho tudomneho khěžerja kruwy do **hródze** *honjesche,* **žo wona na nohy cžežko franí.** *Swójbni* běchu pschi hródznych durjach kopu stejo wostałili. Holza do njeje stupi a žo do nohi rěza. Na zbožo bě hnydom wězgwuštojna pomoz k ruzy.

S **Gołkoj.** K jenemu tudomnemu wobydlerjej pschiidże **žrjedu** muzški se sawjasanej hłowu a ruku. Wón **wudawasche, so je w Strobizach** z kotom **sniesbožił** a wobschkodzene **koło tam wostajił.** Naschego wjesnjana prosschesche, so by jemu pjenjesy se **želesniscu jěbu do Lubina dał,** sa to **możesche žebi do Strobiz po koło dóncz.** Jako nasch wjesnjan do Strobiz dżesche na **městro,** kiž **bě młody muzšk wojnamjenił,** so by **žebi koło wotewsak, tam žane njenamaka a spóna, so bě žo sjebacz dał.**

Se **Schprojzow** pola Mikowa. Ssrjedu w nozy wokoło ½12 hodžin wudyri tu w brózni tatarja Rosta **woheń.** Runjez běchu wjesnja **žytkawa** a **žytkawje** z Jězowa a Buhelza bórzy pola wohnja, njemóžachu, runjez se wschěmi mozami dżěkachu, Jumsakez se zlomu **trjty statok wuthowacz,** dokelž wětr runje na Jumsakez **cžehnjesche.** *Nimo toho* Jězorczanska a Buhelczanska **žytkawa** dosez schlawchow njemějeschtej, tak so dyrbjesche jena **na druhej wodu** pschiplumpacz. Cžorny Schězy je mjenujzy **pisches** 200 metrow wot Jumsakez zdaleny. Khołmjanska **žytkawa,** kiž ke konzej też hischcze pschikwata, dozyła dżěkacz njemóżesche. Nadoba a słót mózachu žo **wulkowacz.** Kak je woheń **nastak,** snate njeje.

S **Khorzebusa.** Wczera dopołdnja pschi cžišczenju **woknow pomozniza** Frieda Badochliz do dwora dele padże. Schtlenża žo pod holzu pschekama a pisches **na**statu dżeru **wona** do zementowaneho dwora padże. Sawołany lekař spóna, jo je žo snjesbożena zarasyła. Jeje cžełko do měschczanskeje cžełkownje dowjesechu.. Badochliz bě hatle 1. septembra **swoju** służbu pola jenej pychariczke **nastupiła** a hižo druhi dżeń žo se **zmjerczu** pschekwata.

S **Khorzebusa.** Policistaj žo prózowaschtaj, so by**schtaj mjeno jeneho** muzškeho **swěcžiłoj.** Pschi tym jeju **wožmjo druzy wobcžežowachu.** Policistaj žo z **wopróbka** z **gumijowym klumpachom wobaraschtaj.** Jako pak woni njepschestachu a žo na nimaj pschepschimowachu, wobaraschtaj žo z tšelenjom. Muzškeho, kotrehož mjeno chzyschtaj napisacz, pschi tym satšělschtaj.

Kładżenje rózknicho kamjenja za nowu šulu w Hornjej Hórcy.

Sandženu wutoru popołdnju w 4 hodž. so rózkny kamjeń za zentralnu schulu w Hornjej Hórzy położi. Pschi zwjatocznosczi běchu pschitomni knjes hamtski hejtman dr. Jungmann, schulske pschedstejicjerstwo, wucžerjo z Hornjeje Hórki, gmejnsky zastupjerjo a měschczanostojo z Hornjeje Hórki, Cžornych Nožiz, Dżěžnikez, Mnischonza, Małych Bodoli a Małych Dołšez kaž też mnoho wobydlerjow je Hornjeje Hórki. Mjes Hańšlez hoscženzom a twarjenjom Dworskupowazeho towarstwa budże nowe schulske twarjenje na něhdyschich schrebarščich zahrodkach stejeze. Twar leži w rukach knjesa architekta Bóhliga z Drježdzan, kiž ma w twarjenju schulow wjele nasnjonjenja, a knjesa twarskeho mischtra Lebella. Twarjenje ma być 2 poschodaj wyšoke, 31 metrow dołhe a 11 metrow schěroke. Wono dyrbi wopschijeć 6 schulskich zimow, rumne korridory, zimu za wucžerjow a jenu za wucžone žrědki, zimu za schulskeho wjednika, wucžbnu kuchen, bydlenje za domownika, zentralne tepjenje a schulske kupjele. Tak nowe twarjenje wěsce powychene potrjeby gmejnow, kotrejž do Hornjo-Hórc'anskeho schulskeho wokrjeza kinschcza a zadanja nowocžasnjeje schule spokoji. Turnowarnja hischcze podrachuje. Kóšty kaž žo sa 6 njedżel sestajeza a hotowa schula znadź žo jutry 1927 poživeczi. Pschi wutorninskej zwjatocznosczi knjes Wjela z Hornjeje Hórki zhromadzenych powita. Won zdžo wo hohem knjesej hamtskemu hejtmanej dr. Jungmannej pschepoda. Won wobkrucži, so je žo njedżiwajzy wotmérjeneho cžaža hem podał, dokelž bo łóżdy raz wježeli, hdyž žo sažo něhdże nowa schula twari. Won dżakowaschke žo wschém, kiž tu žohu na tym dżěkali, so je wětko tak dałoko pschischło. Też hamtske hejtmanstwo je kamjenje pohóžschcza z pucza sežuwało. Tola pschi schuli njeje twarjenje hłowna wěz, ale duch, kiž w nim wěze. Potom k. hamtski hejtman koprowu tyšu do rózknicho kamjenja położi ze słowami: „Sswětko, luboscz, žiwjenje!" Do tyły běchu pokazili wopschimo wo wuwiczu schulstwa w Hornjej Hórzy, pschekhodny schulski zakoń, fotografiju nětczišchich wucžerjow, sbérku pjenjes z inflazije, sbérku listowych znamkow a z listowymi znamkami dospolnje polepjenu listowu wobałku z cžasa inflazije. Knjes Wjela w mjenje schulskeho wobjerka a schulskeho pschedstejicjerstwa pschihłubi, so dże swoju zdlu mó na dopjelnjenje myšlow, na kotrejž je knjes hamtski hejtman pokazał, nałožicz. Knjes schulski wjednik Heber poswjeczi kamjeń je słowami: „Duch luboscze napelni jenju, so by bykło cžłowjeske towarstwo bratrski rjecžaš, kiž płodži wěrnosć, swětło a prawo." Knjes architekt Bóhlig rjekny: „Naman k cžešczi, wšu k pysche a dżěcžom k wucžbje." Knjes twarski mischtr Lebelt pak k zwukam jeneho hamora pschiwoła: „Tale schula žo twari, so by młodżina dopredła hladała!" Jako bě žo **žwjatoczny** akt pominył a **běchu tyšu** samurjowali, zhromadżichu **žo** hoscženo we Hanšlez hoscženzu, hdjež knjes wyschschi wucžer Lehman, spijacžel wopišma, jo pschedcžita a tak pschehlad wo wuwiczu schulstwa w Hornjej Hórzy poda.

Z Łužicy.

S **Wulkich Nédarjez.** Sandżene dny padny 31-lětna holcžka schewskeho mischtra Statnija do wody. 12lětny žyn **wudowy** Greczeloweje hnydom za njej skoczi a jej tak **žiwjenje wuthowa.** — Do hoscženza „Bergkeller" **spytachu žo w sandżenej** nozy paduschi dobycz. Wó jimaje **pak** běchu hischcze ludžo. Jedyn z paduchow dżěsche do hoscženskeje jitwy, mjes tym so druzy horjeka do komory salěschu. Tam pak nicžo njenamakachu. Runje pschi najlépschim dżěle jich pschepałapichu.

Se **Shorjelza.** Wobžarujomne njesbožo sta **žo tudy** na Satigiskej drózy z njekedżbnoscži jeneje žony. Wona chzyschze žo jenej drudzej žonje, kotraž po khodnitu jědżeschze, **wuwinycz.** Hdyž z khodnika stupi, pschejedże ju motorowy. Wón bu z zylym wotmołkenjom se swojeho koła wjerhnjeny a žo na prawej nohi strašchnje franí.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Kamjenizy.** Wulko Zeisigwaldskeje korczmy wobcžežowachu **někotři młodži** hólzy pschekhodżowarzow. Tuczi dyrbjachu policiju na pomoz jawołacz. Lětsu strazmischtr jich nažwari a spytasche jich rozepnacz. Hdyž **pak ani to njepomphasche,** chzyschze jich sajecz. Tu žo nadobo na 20 hólczikow z kerczłow na njeho **waličhu a** jeho wobstupichu. Hnydom teżak z nóżnjow wuczahny. Njemóżesche pak žo wulkeje cžrjódy wobróczi. Woni sa**jateho wuswobodzichu a cžekmychu.** Jeneho z nich pak tola **świerczichu.** Je to 22lětny twarski dżěkacžeř z Kamjenizy. Policija sa tamnymi **śledži.**

* S **Lipka.** Ssmjertne njesbožo na drózy sta žo sandżene dny w Lipšku. Jedyn 60lětny muzšk bě pschejahe z dróhowego żelesniznu wustupił. Won padny a žo tak cžežko srani, so dyrbjachu jeho do thorownje dowjesecz, hdjež bórzy na zwoje sranjenja wumrě. Dróhowa żelesniza jeho na 10 metrow zobu wleczesche. — Jeneho tudonneho 46lětneho pschekupza w jeho klamach morweho **leżo nadendżechu.** *Wón chzyschze żej na płunowym wa*rajku kofej swaricz. Pschi tym bě woda pschebżała a woheń wuhasnyła. S tym płun do klamow stupasche a pschekupz žo z płunom sajedosci.

*S **Plawna.** Jedyn auto jědżesche po drózy nimo Theumy a dyrbjesche psches żelesniste kolije pschejěcz. Tu pschijědże wosobinski cžah a auto zobu hrabny. Jedyn fabrikski direktor se Schlótkigta, jedyn fastopnik z Plawna a wjednik auta žo cžežko franichu. Wjednik auta wupraji, so je z 25 kilometrisker spěschnoscžu jěł a so cžah njeje klinkał.

* S **Geyera.** Wakłaŕ Wieland, kotryž je pola wobsedżerja fabriki nóhajzow i wjednikom automobila, jědżeschze se swojimi pschecželemi mjesczo swojeho knjesa i jeho autom do Auerbacha. Tam khětro alkoholej hołdowachu. Jako w połnozy domoj jědżechu, sajědżechu do zchtoma, tón powalivschi a wostachu na mostowym wobłożenju wischaz. Dwaj i nich buschtaj z auta wjerhnjenaj a žo khětro sranischtaj. Tamni se strózelemi wotenžechu a potom se strachom cžekmychu. Wós bu cžežko wobschkodżeny.

3

* S **Altenburka.** W Altenburskej milinarni pondżelu rano maschinista Mühla zmjertnje zinjeżoži. Mühla bijom na 22 lět w tudomnej milinarni dżěła. Pónđżelu rano 6 hodž. dżěsche tak ležwak do hlowneje zahibowarnje na swoje dżěło. Tam staj dwaj zaswarjałaj khamorak z groczanym samkom. Krótko po 6 hodżinach pytnychu druzy sastojnizy we wschěch zstwach spodżiwne synczenje. Hnydom sa pschicžinu sledżachu. Maschinistu Mühlu we tamnej zstwiczy leżo namakachu. Won jenoj hischcze zkabje rachżesche a bórzy po tym wumrě. Won bě prudowodej pschebliżo pschischol. Na wudewjernjach duri běchu wschelake wopalene blaki widżecz. Kak je žo njesbożo stało, njemóżachu hacz dotal hischcze swěsecz.

* S **Wrótzlawja.** Tele duy pschejědże cžah mjes Friedenstalom a Gießmansdorfom mandżelski wójnarja Wólcza. Wona žo njebě dohladała, so žo cžah bliži. Jako ludžo k njej pschiidżechu, runje pożlednje rady dżěchny.

* S **Berlina.** Mordarja hrabinki Lambsdorfowejo žu njedżelu w Berlinje sajeli. Won bě někotre hodżiny **psched tym jenu wothladarku Thorch nadpadnył. Pschi tym jeho lepichu.** Je to 25lětny dżěkacžeř **Wöttcher.** Won ma hižo wjazy nadpadow na zwédomyn. Kriminalna policija ma jeho za **mordarja hrabinki,** kotraž bu psched schtwórcz lětom wopor mordarstwa i podżiwłosczje.

* S **Naumburga** nad Kweißom. Njedżelu popołdnju wokoło ½5 hodž. tudy dwělětna dżowczicžka dżěkacžerja Franza Baumerta z Ellersdorfa do Kweißa padny. Nan bě so hižicžke krótko psched tym za dżěcžom wobhonjak. Sa schtwórcz hodżiny po tym jeho 5-lětny žyn k njemu pschidżeja a prajesche, so je jeho dwělětna sotra do wody padnyła. Nan hnydom k rěcy běżesche a dżěcžo wuczahny. Wschě pospyty k žiwjenjuzbudżenju na njej běchu podarmo.

* S **Merseburka.** We wjsy Hohenweiden pola Merseburka mejesche kubleŕ Bernstein zwoju 44lětnu žonu zyte léto w cžmowej komorje sawrjenu. Tam z njej hórje hacz je swérjeczom wobkhadżesche. Do komorki bě jenoł mate wokniesczko, z kotrymž trochu zwětka pschikthadżesche. Wokniesczko bě se żelesnymi kžyczkami satykane. Wboha dyrbjesche jenoj na stomje leżecz, wodnjo a wu nozy. Ssloma bě wscha zhnila a mokra. Ani na swoju potrjebu ju won njepuschczi a tej hischcze k tomu nusnje do komorki njestaji. Jejna drasta bě tak samajana, so wjazy snaczu njebě. Nosy mjesesche wboha hižo zyle zacžetke. Ju hnydom do thorownje dowjesechu.

* S **Wermsdorfa.** Na statnej drózy mjes Mnišlom a Wermsdorfom jedyn hornik jenu kolesaŕku nadpadny. Wona straschnje z kola padny a hornik ju z kowomaj khětro pschedżěła. Potom zaso do lésa cžekny.

Najnowše z cyleho swěta.

— *Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutrischu zobotu.* Hischcze cžopło a rjenje, tola tu a tam njewjedra

W Drježdżanach je 53 lětny żelesniski wothladaŕ Himmler zwoju 52 lětnu mandżelsku z tolstej lécžbnej zaraspt. Himmler je sam na policajstwo pschischoł a je rjekł, so je zonu sa swadżiwschi zu sabił. Jeho žu sajeli.

*

Pola wyschschej hajnikownje w Lauenatwje je rubježny mordaŕ Lemierez pomozneho hajnika a jeneho lécžneho dżelaczerja satšělił. Lemiereza pódła wjele rubježnych nadpadow a nutsdowydwanjow 13 rubježnych mordarstwow wi nuja . Na jeho sajecze je žo 7900 hritnuow myta wu stajiło.

*

Wjednik ruskich dżelaczerskich towarstwow Tomski chze žo pschi łżebże jendżelskich dżelaczerskich swjatkow w Bournemouthu wobdżelicz. Jendżelske kralewstwo je pschi kasało, so dyrbja jeho, hdyž na jendżelski brjoh stupi, tam policajstwo sajecz a z blischcej tódu wrócžo pózłacz

*

Francozowskaj létarskaj ossižeraj staj sa 27 hodżin dżesiejszpschischtajenja k semi z Paríza 5200 kilometrow dałoko k rapschenu lónzej persiskeho móŕskeho saliwa pschilécžałoj

Sensaciske předawanje

plyšowe tofle a cord. tofle rjanemustry, pólstrowane, wulk. 36/42 **0.95**

črije za małe dźěći pls. sukno, překlapl. barby, 17/22 1.25, **0.95**

domjace črije z tkaninow kaž wjelbłudowe kosmy, krasne woknate, pon. pon, wulk. 30/42 **1.40**

dźěć. črije „krute kaž železo", dobra kajk., čorne howj. boka. z wopr. kapu, kmana norm. forma, 31/35 7.95, 27/30 **4.90** 6.95, 23/26 5.90, 23/24

žonj. črije ze spinku, čorne, howj. Chevreau, nizki pjeńk **4.95** (sotřiny črij)

žonj. črije ze spinku, čorne, howj. Chevr., mod. forma, dobra kajk., elog. am. pjeńk **6.90**

žonj. črije ze spinku, čorne, wopr. hokskalf, rjana forma ze šěro-kož. cwjeřna, francowski pjeńk **8.90**

mužace nizke črije najl. čorna howj. boksowa koža, eleg. połkonč. form., z běł. šit. kromu **10.90**

mužace črije najlěpša čorna howj. boks. koža, dobra kajkosć, połkonč. a kulojta forma, z běłej šitej kromu **10.90**

mužace črije najlěpša brona howj. boksowa koža, mahagoni a nowe brune barby, nowa forma **12.50**

Tak směšnje tunjo njejsće hišće moje kajkostne twory kupowali.

Krisseller

wjedny wobućowy dom

w Budyšinje *na Bohatej hasy 29*

Wjesna korčma

„Dorfkrug" w Njezdašecach

Sobotu 4. a njedźelu 5. septembra

witańska hosćina

z jědźemi a pićemi sym so najlěpje zastarał.

Wo dobroćiwu podpjeru prosy

Karl Höhne.

Nowe kozace centrifugi

(60 litrow je zamóžnosć za hodźinu) za 35,— hr.

dale **nowe komoty z postrenkami**

předawa swobodnje

Arno Wuschick, prj. Wällnitz

přisłuchany a zjawnje přistajeny přesadźowar

— w Budyšinje na Sukelnskej hasy —

Je-li trjebaće

drastu za muži, žony a dźěći, kaž też šaty, **manufaktury,** też nadoby, **polstrowane twory,** jězdne koła, šijace mašiny atd.

Dopomńće so zaso na mnje.

Poskićam Wam kaž přeco, přihódne wotpłaćowanje při najnižšim napłaćowanju.

Carl Horn nasl.

w Budyšinje,

na Hłownym torhošću, nutřkhód na Jerjowej hasy 21.

Sobustaw zwjazka kreditdawaceho drobnowikowarstwa zap. tow.

K zhotowjenju a k předźěłanju

sofow, matracow, a chaiselongow

poruča so z najnižimi płaćiznami

Clemens Kubitz

sedlar a wutykowar w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 43.

Syra kopřiwina (Rohnessel)

přenjeje kajkosće

ca.	80 cm	140 cm	160 cm
	—.65	1.25	1.45

etamina, woknješkata meter po —.95 hr.

lodowe trěnja, woknješkojte $^{55}/_{60}$ cm šuka po 50 pj

ruby na blida, woknješkojte $^{110}/_{120}$ cm wobrubjene 1.45 hr.

po poměrnych płaćiznach a we wulkim wubjerku

A. Bokelmann nasl.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Wot 4. hač do 11. septembra 1926

přiwabjeńska wustajeńca

za

„Edeka"-twory jako kajkostne twory

„Edeka" woznamuje:

nakupowanje němskich kolonijalnych tworow wikowarjow

(Einkauf Deutscher Kolonialwarenhändler)

Něhdźe 500 nakupowańskich družstwow z 35000 jednotliwych wikowarjow z kolonijalnymi tworami za sobustawow su k wulkem nakupowanskem wobkhodźe hromadźe stupili a kupuja hromadźe přez „Edeka"-centralu w Barlinje, ze samsnym zawozom w Hamburku.

Tehodla poskićuje nakupowanje w „Edeka"-wobkhodach wšitkim kupcam sćěhowace wužitki:

Najwjetšu zamóžnosć najlěpše twory přihodne płaćizny.

Sobustawy „Edeki" w Budyšinje.

Wulke rozšěrjenje z dopokazom kajkosće!

Je-li motorske kolo trjebaće, hnydom prawje myslić

D-koło kupić

Generalny zastupjeŕ Carl Gast w Budyšinje

ratařske mašiny a jězdźadła.

Vogtlandske gardiny kromy, canki, wulki wubjerk, vitražowe tkaniny mtr. 40 pj. přikrywy na sofy, dołhe 2.50 hr. wumělske gardiny, też za małe wokna.

Erler na Z. Lawskej hasy 10.

Nazhonita starša žona abo holca

Serbowka, pyta so k wothladanju 3/4 lěta stareho dźěśća. Fotografiju, pisma, žadanje mzdy na **kn. z Kuenheim** Berlin-Dahlen Thienallee 43.

Vogtl. gardiny

K. Erler, na Žitnem torhošću 11.

Małe nawěštki

w „Serbskich Nowinach,,

maja dobry wuspěch!

Sserbjo

podpjerajće swoje

Serbske Nowiny

s małymi nawěšćikami.

Wšě čišćerske wěcy

serbske a němske

kaž zličbowanja, listowe hłowy kwitowanja, naćišće na listowe wobalki, kwasne spisy, słubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Smolerjec knihićišćerńja

z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serb. Domje

Frauen

Poručam swój wulki skład

přepaskow, měsačnych a předpadowych powjazow, podpołožkow. Sym radiubje k radže.

Wagnerowa w Budyšinje

před Sulefskimi wrotami čo. 9.

Emil Jurack

twornja mašinow, tow. z wobm. r.

w Njeswačidle

twari jako wosebitosć

zatwarjomne šćroke a zubičkate młóćace mašiny, słomowe prasy a walcowe šrótowanske młyny

Předawanje wšěch ratařskich mašinow a nastrojow

Najspěšniše wěcywustojne wuporjedźenje po najtuńšem wobličenju.

Butrowe wudobyće

— ratařskeho wobkhoda hodźi so z wužićom —

Standard-separatora

z wjetša tak powyšiło, so so mašina ruče zapłaći.

Broncowy bubon — zaniklowane sudobje

Generalny zastupjeŕ:

Carl Gast w Budyšinje

— Ratařske mašiny a mocowe jězdźadła —

Pożčonki na hypothcki

za ratařske leżownosće, nic niže 3 ha a wjesne domske twarjenja nic niže 10000 hr. wopaineho zawěšćenja wobstara po přihódnych wuměnjenjach bjez kóždeho napłaćenja

hypothekowa pisarńja

E. Rauc w Budyšinje na Hólic hasy 32

Sobustaw statneho zwjazka němskich kupćerjow.

Założene 1907. Porto na wotmołwa ma so připołožić.

Wšě šulske knihi

serbske a němske

dostanjeće najtuńšo

w Serb. knihařni w Budyšinje

w Serbskem Domje.

Příloha k číslu 205

SERBSKE NOWINY

Pjatk 3. septemb. 1926

Nowe železniske njezboža a napady.

Wutoru popołdnju šo na dwórnischczu w Freitalu-Zauherodze pschi pschestorkowanju wósow jedyn z wuhlom naładowany wós wotpowjeżny a jědżesche po kolijach dale k Počžapljam. Tam srěty do wotsobinskeho cžaha. Se syłnym storkom dwaj wosaj z kolijow wuskočžischtaj. Nichtó pak šo njestrani. Wokoło 5 hodźin mózachu sašo cžahi dale jědźicz.

Pola **Spitzenberka** w blischkosczi Regensburka bě nězchto pschi železniskich kolijach plesternaki (Pflastersteine) nałod, so bychu cžahi se kolijow wuskočžile. Železniłzy dohladowarjo šo w prawym cžašu dohladachu a je wotstronichu. Regensburkla železnistka direkzija je na swężenje słóžnikow 200 hr. myta wustajiła.

Pola **Bamberka** w Bayerskej w nozy k jutrjeju 5 twoholowych wosow z kolijow i wuskočzi. Bamberzisko-Lichtenfelzka železnistka cžara bě tehodla na khwilu sawrjena. Barlinsko-Minchowske spěschniki na Schweinfurt wokoło jěchachu. Hacž šo wo napad jedna, njeje hischcze wěste.

Na **Schönbergskim** dwórnischczu pola Plawna też jedyn wós z kolijow wuskočzi. Dwě hodźinje bě na tamnych kolijach wobthod sawrjeny. Wjednik lokomotivy wulke železniske njeszboža wotwobroczi.

Njedaloko **Gengenbachskeje** **železniskeje** **stazije** pola Frankfurta nad Mainom je wjednik lokomotivy wulke železniske njeszboże zjenoż se swojej duchapschitomnoszu wotwóbrocził. Spěschnik, kotryż 9,20 hodź. z Offenbachskeho dwórnischcza wotjědże, bě na 600 metrow za Gengenbachom. Nadobo šo pod lokomotivu kolije sběhnychu. Lokomotiwa hnydom z kolijow wuskočzi a z tym hischcze na 200 metrow dalschich kolijow wutorhny. Wjednik lokomotivy hnydom nahle zaspina. Lokomotiwa słónczne psched jenym podwodom zasta a tak so jemu poradzi, cžah zastajicz. Njeby-li wjednik lokomotivy telko duchapschitomnoszcze měł, by cžah po wyšokim brjóhu dese padnył. Cžah na druhe kolije pschestorczichu a za 1½ hodźiny mózachu zaso dale jěcz. Po tutych kolijach pak hischcze jěchu njemóża. Njeměrny strach su pucowarjo w snjesbożenym cžašu wustali. Na dobre šoża so nichtó pschi tym njestrani. Winu njeszboża hischcze njewjeda. S Offenbacha su wężawnustojni na městno njeszboża podali, so bychu wěz wuzaśmili.

*

Na Kralowzowsko-Pillawskej železniskej cžarje

su njedaloko Judtenskeje železniskeje stazije jahrodne durcžicžka wuhładžili a na železniske kolije cžiłli, a to z wotpohladom, so by cžah z kolijow wuskočził. Lokomotiwa pak durcžicžka hrabny, kruch šobu wjeczeche a te słónczne rozłama, tak so dalsche njeszboże njenasta.

*

Do spěschnika tżieli.

Mjez železniskimaj stazijomij Reinbekom a Bergedorfom do spěschnika, kotryż 6,05 hodź. z Berlina jědże 9,35 hodź. wjeczor do Hamburka pschijědże, tżłachu. Njekotre wokna buchu pschetrělene. Na dobre šożo nikoho njeranichu. Bergsdorfska policija sa njedocžinkami pšedźi nasta.

*

Dalsche napady.

Pola Lojzenburka słóstnizy dwaj žylnej železnej próhaj na železniske kolije położichu. Lokomotiwa je na 500 metrow šobu wjeczesche. Dalsche njeszboże pak z tym njenasta.

We **Mekelfeldskej wokolinje** słóstnizy w nozy do cžaha, kotryż z Bremena do Harburka jědżesche, z kamjenjemi mjetachu a z tym wokna rozbichu. Na dobre šożo so nichtóa njestrani. Njedocžinkow hischcze nimaju.

Na **Schmiedefeldskim** dwórnischczu žrjedu popołdnja wokoło ½3 hodź. lokomotiwa a 11 próżdnych wosow twarowego cžaha z kolijow wuskočzichu. Železniska cžara mjes Kleinmochernom a Schmiedefeldom a mjes Wrótslawjom a Glogawu bě dłeżschi cžas sawrjena. Ludźo njeżu pschi tym snjesbożili. Železniska direkzija je kolije pruhowała a wuznała, so je wjcho w dobrym rjedże. Sa pschicžinu njeszboża hischcze šlědża. Tu šo znano wo napad njejedna.

*

Ménjenje němskich lokomotiwnych wjednikow.

Pschedstejicžerjo němskich lokomotiwnych wjednikow na tym krucže wobsteji, so maju šo sašo wjazy dohladowarjow železniskich kolijow do służby stajicz. Němske železniske zarjadnistwo je we swojim cžašu wopadnje lutowało. Jako dopokaz njech su nam nětcžiske scžěhnki tajkeho wopadneho lutowanja. Tu dže na prénim městnje wo žiwjenje a strowoscz pucowarjow a dale wo zdyl železnizarstwa wobkhod. Pódźe-li tak dale, snjeże železniska direkzija hischcze wschelake srudne naschonjenja. Njech su jej tukhwilne wschědne njeszboża z pschikładom.

*

Železniske njeszboże we Schpaniskej.
17 morwych. 30 cžežko franjenych.

Na železniskej cžarje mjes Barzelonu a Valenzijou wožbinski cžah z kolijow wuskočzi. 17 wožbowow pschidże wo žiwjenje, 30 šo cžežko srani. Njeszboże nasta z tym, so běchu šo kolije dla wulkeje mokroty pschesunyle.

Cyrkwinske powěsće.

S Budyschina.

14. njedź. po św. Trojizy

W Michalskej zyrkwi w Budyschinje smeje rano ½8 hodź. herbstu spowědź a žiwate wotkasanje: farat Rječ. dop. z pschiležnoszcju b. Sakskeho krajneho starschiskeho dnja (Landeselterntag) ½9 hodź. herbstu žwjedżeńsku Božu słužbu; farat Mjerwa z Bukez a ½11 hodź. němsku žwjedżeńsku Božu słužbu: farat Buchwald z Glauchawy. Spěwanje zyrkwinskeho chora. — Sběrka za krajny swjask khcežcžanskich starschich towarstwow w Sakskej.

Krajnozyrkwinske shromadżenstwo w Budyschinje na Rózowej hasy 31.

Njedźelska schula wupadnje. Njedźelu wjeczor we 8 hodź. evangelisazijska shromadźizna. Thema: „Khwataj, wunoż swoju duschu!“ Póndźelu, 6. sept., wjeczor we 8 hodź. shromadźizna hobustawow. Wutoru pop. w 5 hodź. hodźina za žony. Wjeczor we 8 hodź. swjatk młodźiny za rosšudź. khcežcz, za młodženzow a žrjedu tehorunja. we 8 hodź. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblistka hodźina (List na Galatiskich). — Knjes shromadźizniwowy wothladar Zimmermann smeje biblisce hodźiny njedźelu, póndźelu a schtwórtk w Budyschinje, wutoru w Korsmiju a žrjedu we Wjelečinje. — Knjes shromadźeństwowy wothladar Kschižan smeje njedźelu pop. ½2 hodź. njedźelsku schulu a w 3 hodź. biblisku hodźinu w Bílej Horje, njedźelu wjeczor we Worzynje, póndźelu w Kumwalde, wutoru w Bukojnje, žrjedu w Kumschizach, schtwórtk w Suborniczach a pjatk w Tuczizach, pschežo wjeczor we 8 hodź.

S Budestz.

14. njedźelu po św. Trojizy (žnjowy dźakny žwjedżeń) smeje farat Domaschka rano w 7 hodź. němsku spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. herbske žnjowe dźakne pschiwodowanje. — Psched zyrkwinymi durjemi šo sběrka za sdźerżenje wožadneje diakonije sběra.

S Budeż.

14. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. herbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba (knjes farat Tyscher z Budyschina). Pop. w 3 hodź. khcežcžańska Boża słužba.

S Budyschinka.

14. njedźelu po św. Trojizy (dźakny žnjowy žwjedżeń) rano we 8 hodź. herbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. — Sběrka za wérowanske biblije.

S Hodźija.

14. njedźelu po św. Trojizy smeje farat Wejsar rano w 7 hodź. němsku spowědź, farat Voigt we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. herbske kemschenje. Sběrka.

S Huski.

14. njedźelu po św. Trojizy (žnjowy dźakny žwjedżeń) rano w 7 hodź. němske spowědź, we 8 hodź. němska a dop. ¾10 hodź. herbska Boża słužba. Sběrka za khudych. Pop. w 2 hodź. dźěcžikemschenje.

S Hornjeho Wujezda.

14. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. němske kemschenje. — Kaschcžiki za stutk luboscze we wožadże.

Sćrjedu, 8. sept., pop. ½6 hodź. pohrjebnje zyrkwinskich pschedstejicžerjow. W

S Ochcinu.

14. njedźelu po św. Trojizy (žnjowy dźakny žwjedżeń) rano w 7 hodź. herbska spowědź, we 8 hodź. herbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Sběrka.

S Drodźischcza.

14. njedźelu po św. Trojizy (žnjowy dźakny žwjedżeń) rano we 8 hodź. herbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Sběrka. Dop. ¾11 hodź. dźěcžikemschenje.

Jiraskowy podźěl.

(Skóncženje.)

Palacký je dnja 28. wulkeho rózka 1852 Havlíčkej do Brixena napisał, zo jenički Walter Scott by nam dźensa był spomožniši hač pjeć Žižkow, — dwaceći lět je hišće trało, prjedy hač tajki Walter Scott woprawdźe přińdże, ale přišoł bě tola, bóle demokraciši a měšcanšiši dyžli jeho jendźelski přikład, čim skerž wšak powolany, zo by słowa Palackého přiwjedł k płaćiwosći a zo by narunał tych jeho pjeć Žižkow. Scottowskich romantikow wostaji sebi w bóle realistiskej, strózbnišej dobje skoro jenož telko, zo by wabjeny był a druhich wabił ze šěrokej sćriznu stawiznow, we kotrychž wukhowach běše móżno do bjezkónčnosće słědźić za rozhorjacymi wosobami a podawiznami, wuwodźić je na Boże swětło hišće zawodźete z kuzłom tajnosće a wujewić wšón wšelakory jich wuznam. Hewak je českí Walter Scott postupnje zwotpołožił wšu dyrbomdejsku romantiku, dokelž horješe so přejara za ważnu, złožitu a cežku prawdu swojeho narodneho žiwjenja, hač dotal tak malo zapřijatu a přejatu. Wón nadeńdże w minjenych sydomdźesatych a wósomdźesatych lětach tajki narod, kiž měješe drje hižo někajke čnćiwe zapřijeće wo swojim narodnem byću, kotremuž wšak přeco hišće njedostawaše so trěbneho zwonkowneho, jasneho, wěsteho, dosć rozsahleho předstawjenja wo sebi samom, a to předstawjenje jemu nichtó njewutwori tak, kaž je to Jirásek činił, rozwodźewši před nim daloke kónčiny jeho historije we wšém jeje woprawdźitem zaludnjenju a žiwjenskim hibanju. Wobhladamy-li sej předhusitsku trilogiju „Mezi proudy“ (Mjez cečenjemi) abo pohusitsku trilogiju „Bratrstvo“ (Bratrowstwo) hladamy-li do romana „Psohlavci“ (Psyčehłowy), „Proti všem“ (Přećiwo wšém), „F. L. Věk“, „Temno“ (Cžmno), „Husitský král“, hladamy-li do kroniki „U nás“ (Pola nas) abo autobiografije „Z mých pamětí“ (Z mojich dopomnjećow), stajnje hiba so město samoho rjeka a jeho wosuda před nami cyła zemja abo cyły kraj abo cyłe město jako we hłownem stawanju *mortwych, kotrižz zdaja so zhromadnje wopuśćeć* swoje rowy, zo bychmy jich hišće w prawem času widźeli žiwych na jich městnach, w jich skutkach, wérach, zrodźenjach, wojowanjach, staroścach, džełach, radoścach wšelako přemješenych a mjez sobu přepleće-nych. Mamy mužow a žony, kotrychž mjenujemy zbudźerjow naroda; ale Jirásek njeběše hižo ze zbudźerjom, ale wozrodźerjom naroda, rysowaše stajnje cyłu jednu jeho dobu, cyłe jene jeho srjedźišćo ze wšej měšeńcu wšelakich wobdźělnikow tak, zo by přewjedł takrjec powšitkowny wobhlad starodawneje narodneje hotownosće we wšěch jeje stawach, samo też tych najbóle zabytych.

To pak běše džěło njemało wobćežne a njekrasnje ćežke, wosobje při profesorskich winowatoścach, běše to wobstajnje pilne a napinace słědźenje w archivach, pomjatnikach, knihownjach, musejach, bywachu to nowe a nowe studijowe pućowanja, dołhe pokhody po khodźomnych a njekhodźomnych krajinach, łaženja po hrodownych skałach a wjerškach, wukhodźowanja za drobnymi powěśćemi swědomiće pytanymi. Ale to běše też *džěło krasnje mytowace swojeho dźěłaćerja*, dokelž přinošeše jemu zjaw za zjawom a dokelž wšudźe, hdźežkuli so wobroći, zetkowaše so w zašłych stołětach našeje narodneje historije z ludźimi, kotrychž póznaše jeho pohonjowaše, zalubowaše, z ludźimi, pola kotrychž móżeše so z toho radować a wjeselić, kak wo nich rjeknje wozjewjerske, rozsudne słowo, kak za nich dobudźe kedźbliwosć a začuće.

Runje z teje mnohosće, kotraž so rozliwaše před nim a kotruž rozliwaše před nami, wunuri so Jiráskej tamna njezlemna, mużna, skutkowplódna, jasna dowěra, kotraž wot započatka hač do kónca za naše wobkrućenje z jeho dźěła dycha. Njech hinu a zapadnu jednotliwcy, *njech zrudnje dokónča* w eroticy, přeradnistwach, w podkupjenjach wójnske-hejtmanske bratrowstwa, njech rozhorjene a surowe žiwoły rozprestrěwaju swoje knježstwo po cyłej zemi, njech zablyskanja wuswobodźaceje wole swěća bóle blědniso a sporšo, Jirásek widźi stajnje narod ži w y a kak njese w sebi dale a dale wšitke wumjenjenja lěpšeho příchoda, njewusakliłe žórła wozrodźowczych myslićow, darow, počinkow, zalubowanjow, prócowanjow. So njebojeć! Jeho narod, kaž je jón zhromadźował lětstotki za stotkami před sobu, měwaše stajnje swojich młynkow, kotřž njepowolnjo so spjećuja knježskej złóśći, swoje Wojnárki, kotrež we kritiskim wo*komiku zaraćichu postup zahubjenja, swojich Kozinow*, kotrižz pod žibjeńcu přiwołachu na tyranow Boži sud, a też tajkich, kotrižz narodej po zdaću škodźa ze swojej zaslepjenoscu abo bojazliwosću, njewólniskej abo słabej powahu, a też tajkich, kotrižz bjezdźak přinošnja jenož k jeho zakhowanju. Jirásek wědźeše wubudźić narod we swojim narodze jako njepřewinjomnu móc, jako njewubywacu połń khmaneho, płódneho žiwenja, kiž sebi wobstajnje rodźi ze sebje *strózbych* stražerjow, škitarjow, hajerjow a wukhowarjow. Jo to ta samsna móc, w kotrejž zahorjacem začuću wón rjadowaše a nawjedowaše swoje rozsahłe, zamotane, nakopjene, romanowe składby, zo bychu so jich činowe pasma rozwiwałe a přewiwałe z najwjetšej jasnoscu kóždeje złóžki, tasamsna móc, kotrejž žana mnohosć njeběše tak njepodadjna, zo by ju njepřemohła ze swojim zakonjom jasnosće, sprawnosće, čistoty, jadriwosće, rjadu a składu. Pola Jiráska hodźi so woprawdźe rěčeć wo krasnych składbach, dokelž bě won sebje wědomy składowar samo hač we swojim literarnem jazyku, do kotrehož bě sebi w klinhač *do časow Wojnarkow a Wótcow*. Češa nimaja časow Přemyslowskich přez doby Božich bojownikow, čenju sadow a we wólbje słowow změšał wšitke minjene lětstotki, zo by też z njeho rěčał cyły narod wot češkeje, tak połnozwukoweje, podkopskeje, syteje, barbiteje, předstajowneje a wosebje nic tak zahorjeneje a łahodneje, z kotrejž bychu wšě wěcy, byrnjež čim we swojej beletriji snadź druheje rěče tak staro-nowoto też byłe dobre abo złe, po jich wašnju w tajkej mérje dowérnje do duše přešle. Wězo, historiski spisowaćel romanow by sebi zawěsće někotryžkuli raz přał, zo njebudźeše był z poddanom Habsburkow a směł pisać bóle swobodnišo, ale budźeše bjez toho *poddanstwa mohł za narod* wukonjeć telko, kelkož je dokonjał, a dobyć tu sławu, kotruž je sej dobył? Wšitko, štož je wadźiło a cěsniło, je přehłušeno z wyskacym horjenjom dnow, hdyž běše Jirásek z wuzwolenym tołmačerjom naroda we zjawnych wustupowanjach, kotrež wopowědachu abo dopřewodźachu skónčne rozłamanje putow a dobyće wotewzatych prawow. Žiwjeński podźěł běše Jiráskej z wosudom tak naměrjeny, zo radostna dźakownosć, kotruž čuje narod a wón sam, njemóże so hižo s ničim zamućić, ze žanej wopomnjeńku ani porokom, ze žanym zdychowańckom ani zastyskenjom. Pjećasydomdźesać lět je so docpěło, ale njeje wotplunyło, su tu, we nakopjenej dźěławosći a jeje wuslědkach, najlěpšich, kajkež so myslić hodźa. A hišće zbywaju lěta za dalše dźěła abo za směwacy so wotpočink — njeck, jenož jich je mnoho a mnoho!

(Ceske slowo, 22. žnjeńca 1926.)

S Klukscha.

14. njedźelu po św. Trojizy rano w 7 hodź. němska powědź, w 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Pop. ¼4 hodź. serbska Boža słužba z Božim wotkasanjom w Nowoscanskej schuli.

S Lupoće.

14. njedźelu po św. Trojizy rano w 7 hodź. němska powědź, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boža słužba.

S Maleschez.

14. njedźelu po św. Trojizy (zjnowy dźakny świedźeń) rano w 7 hodź. serbska powědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Sbérka za wosadnu khudźinu. Dop. w 11 hodź. dźěćikemšenje.

Semrěli: Hermann Pawol Richard Kern, jamnišći wuczobnik z Plußnikez, 15 l. 4 m. 23 dn. — Herta Lynd. Mišnarka, žiwnoscerka iwanjecirkla w Maleschezach, 41 l. 6 m. 27 dn. — Johana Helena, Jana Paw. Schmerera, kowařskeho mišchtra w Maleschezach dźowka, 11 dn. — Herbert Max, Gustava Maxa Rudela, žiwnoscerja w Brěsynzy m. dź., 8 hodź.

S Minakala.

14. njedźelu po św. Trojizy rano ½9 hodź. serbske kemšenje.

S Njeswačzidla.

14. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. němska powědź, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boža słužba. — Pop. w 3 hodź. serbske a w 4 hodź. němske kemšenje w Sarječu.

S Kotaczija.

14. njedźelu po św. Trojizy (zjnowy dźakny świedźeń) rano w 7 hodź. serbska powědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba. Zyrkwiny chor spěwa. Zjnowa dźakna sbérka za Boži dom po sbérca.

S Porschitz.

14. njedźelu po św. Trojizy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža słužba. Pop. ½2 hodź. dźěćikemšenje w Boschezach, ⅓3 hodź. zhromadźizna khěrchežij. towarstwa młodych hołzow pola wosadneje hotry.

Sćrjedu, 8. sept., wjeczor we 8 hodź. biblijska hodźina w Kunwizach psches knjesa sjedn. wotkładarja Kichižana.

S Rakez.

14. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. němska spowědź, dop. w 9 hodź. němska a ½11 hodź. serbska Boža słužba.

S Ruchwalda.

14. njedźelu po św. Trojizy dop. w 9 hodź. serbska a ¼11 hodź. němska Boža słužba.

Se Sslepeho.

Němska Boža słužba dop. w 9 hodź., serbska dop. ½11 hodź. We woběmaj budźe mišijonar Pape je Gojnerišcheho mišijonišnwa wo swojej dźěławosći w Indiji z pschednoschowacz. — Popoldnju w 3 hodź. Boža słužba za dźěći. — Sbérka za powschitkowny swjatk towarstwa žónskeje pomocy. Ssmjertny kěrluch bo spěwa za Hanža Dainza (Kulnja) z Nowoneho.

Swěrowanaj: Artur Herbert Heinrich z Běleje Wody a Lisa Neumanez z Brěsynzy.

Wumrěła: Hana swud. Krakowa (Wójtowa) we Mileraju, stara 80 l. 7 m. a 19 dn.

S Wóhlinka.

14. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Sbérka. Dop. w 11 hodź. kemšenje za dźěći. Pop. ¼4 hodź. młode hołzy na farje.

Pónjedźelu, 6. sept., wjeczor we 8 hodź. zonjace tow.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 3. septembra 1926.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	46,50
1 engelski punt	20,36	100 čěskosł. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	80,93	100 franc. frankow	12,73

Efekty.

Na efektowych wikach wčera na konzu krutosći kursow popuschći. Wobrot bě dobry. Wójnska požčonka zapisa so je 4,80 hr. za 1000 hriwnow

Produktowe wiki.

Powyschene žitowe płaćizny we wukrasu skutkowachu wčera tež na Barlinske wiki. Płaćizny so dźerzachu a z bźela mamo postupichu. Tutkrajneho žita pottčežesche so malo, tež kupzow wjele njebě. Rožki bě so wobezje mało. Mlyny pak ju pytaja. Wowsa bě so jenoż mało na wiki pschinjesło. Dobry ječmjeń khětro kupowachu. Zentrat płaćesche wčera:

w Berlinje

pschenzy 13.10—13,35 hr., rožki 10,15 hr.
hacz 10,45 hr., ječmjenja nalětnjeho 9,95
hacz 12,10 hr., nalymneho 8,40—8,70 hr.,
wowsa 8,40—9,05 št. hr.,

w Lubiju:

pschenzy 13—14 hr., rožki 10—10,75 hr.,
ječmjenja nalětnjeho 10—11,50 hr., wowsa 9—10,60 št. hr.,

w terminowym wikowanju

za septembr: pschenzy 14,12½—14,10 hr. rožki 11,15 hr.,
za oktober: pschenzy 13,82½ hr., rožki pak 11,17½ hr.,
za dezember: pschenzy 13,75—13,77½ hr., rožki 11,20—11,17½ hr., wowsa 9,15 hriwnow.

Wiki wčera w Kamjenzu.

Jabłuka 5—15 pj., kruschwy 5—25 pj., zjlowki 25 hacz 30 pj., brěschki 40—60 pj., kicžowe wino 35 pj., tomaty 20—30 pj., zjolotej kefcžk 8 pj., tórki 5—15 pj., k nakładjenju kopa 3,50 hr., buny 10—15 pj., běły kał 10 pj., cžerwjeny 12 pj., běrny 8 pj., bružnizy 70 pj., kurjatka 20—25 pj.

Wiki wčera w Lubiju.

Butra 1,05—1,15 hr., jeja 13 pj., twarohy 25 pj., tany wolij litr 1,80 hr., běły kał 8 pj., cžerwjeny 10 pj., ja morchej 15 pj., karoty 20 pj., jědźna koboda 30 pj., ja kwětkojty kał 15—60 pj., kokrabi 5—10 pj., tórki 30 pj., k nakładjenju kopa 2—3 hr., zbóla 15—30 pj., zolotej kefcžk 7—8 pj., buny 15 pj., cžerwjeny 5—10 pj., sellerij 25 pj., kurjatka 35 pj., jabłuka 20 pj., kruschwy 5—10 pj., bojanki 10 pj., kicžowe wino 60 pj., bružnizy 50 pj., běrny 6—7 pj.

Wiki wčera w Shorjelzu.

Butra 1—1,05 hr., jeja 12—14 pj., tórki 5—30 pj., buny 15—35 pj., běły kał 4—5 pj., cžerwjeny 8—10 pj., jědźna koboda 15—20 pj., rjenjeń 8—10 pj., morchej a karoty walcžk 5—8 pj., radiški 5—8 pj., rjeńcej 10 pj., běrny 4—8 pj., zbóla 10—20 pj., tomaty 20—30 pj., zolotej kefcžk 3—5 pj., kwětkojty kał 5—100 pj.

Wiki wčera w Khorjebuzu.

Butra 2—2,10 hr., jeja 13—14 pj., twaroh 30 pj., tany wolij litr 1,50—1,60 pj., howjase mjaso 1 hacz 1,20 hr., cželcze 1—1,10 hr., skopjase 1,30—1,40 hr. swinjace 1,30—1,40 hr., šwra pjeczenka 1,40—1,60 hr., šunkowy polcz a schmatz 1,40—1,50 hr., slinu 1,70 hr. hacz 1,80 hr., schcžuki 1—1,40 hr., karwy 1,40—1,50 hr. młode hołbje 70—100 pj., kury 2,50—4 hr., khapauki 2—3,50 hr., husy 1,30—1,50 hr., kacžki 1,50—1,60 hr., karnicke 1,50—3 hr., morchej 10—15 pj., kwětkojty kał 50—60 pj., cžerwjeny 10—15 pj., běły 10 pj., zbóla 12—15 pj., buny 15—20 pj., běrny 4 hr., jabłuka 7—20 pj., kruschwy 5—25 pj., zjlowki 13—20 pj., ja brěschki 60 pj., tomaty 15 pj., tórki 15 pj., k nakładjenju kopa 2,50—4,50 hr., bružnizy 20—30 pj., prawaki 60 hacz 70 pj., kurjatka 20 pj

Sswinjace wiki wčera w Khorjebuzu.

Pschiwjesli běchu 933 prošatow a 167 běhakow. Te płacžachu

prošata:

małe	12—18 hr.
hrěnje	18—23 hr.
wulke	23—28 hr.

Běhaki

małe	28—50 hr.
hrěnje	50—80 hr.
wulke	80—100 hr.

Na pschedak:

Cžystowny wol, młody hyzny, w Budyschinje we Wettinskim dworje.

Hospodarski wós, kiž 15—20 zent. njeje, w Budyschinje na Hornczerskej haldy 53.

Prošata, Richter w Dźibrachezijzach.

Sso pytaja:

Holza za dom, hoscženz na dwórnischczu w Kubschizach. Wotjenc, šudnika korchma w Dźězach.

Ssudnizy na pschedawanje:

w Hródku dop. w 11 hodź. na Kochanojskim puczu: bufej, pschihotowanjske blido, kulojte blido, rožkowy sofa, 12 stólzow, 2 motorske kole, želesny pjenjezny khamor, zigaretowa maschina, pisanske blido, twarowy khamor, běłba schewske potrjeby, tobak, zigarety, kolonialne twory, barba, 2 konjej, mukowy wós;

w Hródku pop. w 2 hodź. w Hrodowskim wokrjesu 2: radijowy aparat z blidom, bufej z pschihotschkom, brastowy khamor, wschelake rukawy za krawaty, kaž tež wschelake bebjeńki.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.:
Wiki hischcze mało wuwite, płaćizny z lohka zesłabjene.
Tendenza: wotcžakowaca.

Dop. ¾12 hodź.: Wobrot žnadny, pschenza tunscha, tendenza: mjerniska.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg hewak 100 kg, płaćizna po zlotej hriwnje.

	2. 9.	1. 9.		2. 9.	1. 9.
Pšenca	262-267	262-267	buny	24-26,00	24-26,00
rožka	203-209	199 205	woka	30-32,00	30-32,00
nal. ječmjeń	193-241	193-243	módre lupiny	15-17,50	15-17,50
naz. ječmjeń	168-174	168 .74	žołte lupiny	19-21,50	19-21,50
wowsa	168-181	168-180	zerdella	—	—
kukurica	178-182	180-184	raps, wonjak	14,30	14,30
pšenź. muka	27-29,50	28-29,50	lany wonjak	19-19,30	19,20
ržana muka	29-30,75	29-30,75	poch. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,25	běrnj. krutki	20-21,00	22-22,50
ržane „	11,20	11,30	syno, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
raps	320	320	ržana słoma	1,00-1,40	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšeńčna „	0,95-1,80	1,00-1,85
hróch	33-37,00	33-37,00	wowsna „	0,70-1,10	1,00-1,15
pjeluški	30-33,00	30-33,00	jačna „	0,65-1,05	0,70-1,50

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

2. september.

1 wol, 1 byk, — jałojcow a 1 kruwa, 708 ćelatow, 124 wowcow, 406 swini.

Płaćizny za

swinje: (přez 300 pt.) 83—84, 2. (240—300) 84—85. 3. (200—240) 82—83, 4. (160—200) 79—81; ranzy: 70—76;

ćelata a jawojcy: 3. 81—87, 4. 76—80, 5. 68—72.

Přilopk.

* **Sslepeho Jana sajeli.** Kaž so z Hanawy powě, su tele tydźenje we Ahrensfeldze w Hamelnskim wokrjesu pólskeho rubježneho mordarja „Sslepeho Jana“ sajeli. Wón bě dźesći cžasy z woprawdźitej hrozu sa zyle wezhydleństwo. Wón je hacž dotal 11 mordarstwow skutčił, kotrejž móžachu jemu dopokasacz. Wón je tež hižo mnoho żandarmow a hajnikow w lěsu satsělił, jako chaychu jeho sajecz.

* **Cžežke autowe njeschoźo w Brüsselu.** Auto hłowneho redaktora Brüsselskich nowin „Le Soir“ chyschesche so na jenym khižżowanischczu dróhow ludźom wuminycz, pschi tym sajedze na thódnik a strani schtyri wosoby. Jedyn žo mori, druhemu žo wobej nohy wotjědźeschtej. Tamnej wosobje žo jenož lohko sranischtej

Hamtske wozjewjenaj z Budyšina.

Hamtske hejtmanstwo chce pjatk 3. septembra t. l. popoldnju w 6 hodź. w Schusterej hoscženzu w Klukschu wo wotmyslenym rjadowanju Schprjewje so z wobdźelenymi třěčzecj. Ssobustawy podpisaneho družstwa so na tole jednanje pschecrošuja.

W Barcže, 31. auguśta 1926.

3. Schprjewine wudźerženske družstwo.
Hennig, pschedsydnya.

Přetorhnjenje elektriskeho pruda

Dla wukonjenja nuznych dźěłow pschetorhnjemy njedźelu 5. t. m. wot rano 7 hodź. hacž popoldnju wokolo 6 hodźin prud we wsach jeźěhowazeho wokrjesa: Nuknizy, Khrósczizy, Njebjelczizy, Thonberg, Protezy, Běleje, Nadrósnoje Hrabowki hacž do Bulerez.

Direkzija měschczanskeje milinarnje w Budyschinje.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. Jednota Sokoł zwužuje **kóždu sobotu** wječor z dypkom ½9 hodź. Kóždy młody Serb słuša do Sokoła! Načolnik.

Dirigenca a předsydstwa serb. spěw. towarstwow maju **jutře sobotu** (4. 9.) popołdnju ¼4 hodź. w sali **Serbskeho Domu** (nic w Bětym Konju) zwjazkowne posedźenje. B. Kr.

Drježdźany. Serb. tow. „Čornobóh“ zmóje płich. njedźelu, 5. sept., swój **wulět** do lubeje Łužicy: do Warnołčic pola Wjelećina, Mnišonsku horu atd. — (Arnsdorf — Ilthen — Mánchswalder Berg usw.) — Trjechimy so w 9 hodź. na hłownym dwórnišcu (Kuppelhalle). Njedźelska khartka płaći 2.60 hr. hač do Wjelećina. Čah wotjěžde 9⁸⁵ h. — Wšitcy znaći Serbja a druzy přeceljo so na tutón wulět wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

Hrodźišco. Spěwny wotrjad „Zerjow“ zmóje płich. srjedu, 8. sept., wječor z dypk. ½9 hodź. spěwanje we Woroynskim hoscenzu, potajkim nic w Njechornju. Dla wosobiteho zdźělenja a wudźělenja na wšitkich spěwnych sobustawow přez spomnjeneho korčmarja njech tola wšitcy přińdu.

Kursus serbskich rejow. Dalši kursus je sobotu, **4. sept.**, wječor we 8 hodź. w sali Serb. Domu. — Chcemy dwě nowej reji přiwuknyć. Wjednikaj: M. L. a B. Kr. — Wobdźělić dyrbi so kóždy, kiž je so zapisać dał!

Lipsk. Naše „Serbske blido“ zeńdże so zaso płich. wutoru, 7. sept., wječor we 8 hodź. w „Thüringer Hof“ (Cantorei), Burgstr. — Naležnje so prosy, zo bychu wšitcy Serbja, kotříž su w Lipsku, wěsće tam přišli. Prosymy wo dalše adresy Lipsčanskich Serbow, zo bychmy je přeprosyć móhli.

Pančicy. Jednota „Sokoł“ ma pjatk (3. 9.) pola br. Bělka w Wudworju wječor ⅛8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk, serbska wučba a sokolske należnosće. Wšitcy z dypkom. Starosta.

Radwoł. Jedn. Sokoł wuhotuje **njedźelu**, 5. sept., w hoscenzu w Haslowje zabawny wječor. Započatk ½8 hodź. Dźiwadło, zwučowanje, reje. Wšěch Serbow a bratrowske Jednoty wutrobnje přeprošuje Jednota Sokoł.

Serbske kolo w Rodźiju. Přichodna skhadźowanka budźe **njedźelu**, 5. sept. (nic zabyć!), popołdnju w 5 hodź. Prosymy wšěch towařsow na to kedźbliwych činić a na postajenu skhadźowanku w prawje bohatej ličbje přińć. Wo přednošk so postaramy.

Slepo. Towařstwo „Swěrnosć“ zmóje jutře sobotu, 4. sept., wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu pola Bastiana. Dokelž mamy wo jara ważnych dypkach wuradźować, njech tón raz nichtó njewuwostanje.

Wulki Čisk. Jednota Sokoł wuhotuje **njedźelu**, 12. sept., we Wulkim Čisku swój **prěni** założeński swjedźeń. Započatk we 7 hodź. Pop. w 3 hodź. generalna pruha za wšěch, kotříž sobuskutkuja. Wo bohaty wopyt wšěch bratrowskich Jednotow **kaž wšěch přećelow z blizka a z daloka** prosy

předsydstwo.

Zwjazk łužisko-serb. studentstwa. Wubjerkowne posedźenje budźe jutře sobotu (4. 9.) pop. w 3 hodź. w Serb. Domje. — Wólbow dla ma po możnosći kóždy wuběrkownik přińć! Staři.

Zwjazk serb. spěw. towarstwow. Kedźbu! Naše pop. ¼4 hodź. w **Serbskim Domje** (nic w Bětym Konju)! Njech so na nim prawje wjele sobustawow spěwanskich towarstwow wobdźěli. Předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerˇ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěsynzy. — Za nawěsći: O. Janak w Budyšinje.

Časopis za Serbskich ratarjow

Čisło 36. Budyšin, 3. septembra 1926. Lětnik 33

Koburkski škowronči hołb'.

(S wobrazom.)

Schkowronczi hołb dopomina na wożebitu barbu tutoho hołbja sawodobnu na schkowronczka. Kóždy kožat ma mjenujazy cžémnu kromu. Ta pak je na jenym boku schérscha hacž na drudim. Tak nastanje njeporj dny abo njerumy tschirózk. Pjerjo je schéromódre. Krchidła žu s cžornymi žmuhami pschewjasane. Hewak je pjerjo tschidłow jasnische. Pjerjo na wutrobnje je na cžérwjeń. Schtož postawu nastupa je schtowronczi hołb podobny na nalcheho polneho hołbja. Sdomom jem Duringskej (Thüringen) a jej pschimjesowazych krajinach.

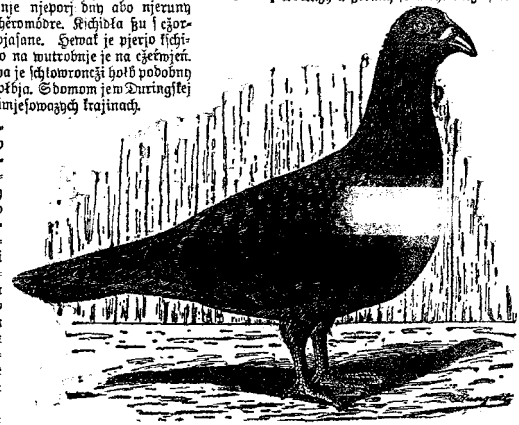

Na wustajenzy pjerjnu setkamy žo cžasto se schkowronczim hołbjom. Tón je tež wopranwny wužitkowny hołb. Wschelake jeho wożebitosce (Eigenschaften) wuznamjenjeja jeho psched druhimi hołbjemi. Wón žo wożebje w ratarstwje sa plahowanje hodži. Wob lěto schécj hacž wóžom króc̆ lehnje. Ssańcžka žwoje młode derje wulěhnje a staroscžiwje wocžehnje, je pilnje a rucže wukormjo. Młode schkowroncze hołbje žu, dokelž žu derje wukormjane pomérnje cžežke a tohodla žo lózy pschebawaja. Młodžata žu wot młodosce krute a tohodla porédło khwrja a sahimu. Dokelž žańcžki derje lahnu a žo sa žwoje młode staraja jim rady jeja druhich raßow podkładuja. Wone žebi na polach žwoju pizu pilnje pytaja. Dokelž žu jara krute njeje trjeba, jo kukawu pschecžopku wuhotujesch. Schkowroncze hołbje rady s naschimi pólnymi schcžižuja, jo buchu poßlednje porjedžili.

Kajke dźěła kładaju hospodarjej w septembru do rukow.

Ssmy w polnych žnjach. Žita drje žu nimale pod žuche. Wotawu žuichimy. Ale nasymna mytuje ratarja, sahrodnika a hospodarja sa psches zyke lěto nałożenu prózu.

We rjanych a cžopłych dnjach žad hladajzy srawi. Selenina (Gemüse) w sahrodach dorosčinje. Ssymjo kwětkow a seleniny srawi a dosrawuje. Nasche hospoßy je rěsaju a na hubi do powětra powěscheja a pak na rubý a rubischcža kładu. Lětża smějemy, kaž wjebra wustojmi měnja, žtónczity a žuchi september. Ale tola je mózno, jo tónz mějzaza hižo žylnische mrózy pobuz. Tohodla pschihoturj měchi, rubý, a wolenzy a žkomu, so wóht rucže sawodžeja, schtož w sahrodach

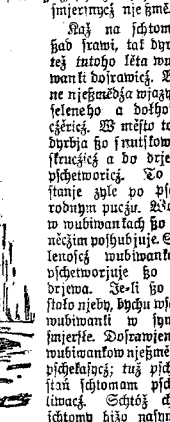

smjerimy nje žmě.

Kaž na schtomach žad srawi, tak dyrbja też tutoho lěta wubiwanki dosrawicź. Wone njeßmědza wjazy do seleneho a dołhoscze cžérjcź. We město toho dyrbja žo s rutschownje skrućźcź a do drjewa pschetworicź. To žo stanje zyle po pschirodnym pucžu. Woda w wubiwankach žo wonecžim połhubjuje. Selenosć wubiwankow pschetworjuje žo do drjewa. Je-li žo ta sloto njeby, bychu wschě wubiwanki w symje smjerske. Dosrawenje wubiwankow njeßměsch pschekasacź; tuž pschestań schtomam pschiliwacź. Schtož chze schtomy hižo nasymu hładzecź, dyrbjał žo hižo nětko w schtomownjach (Baumschulen) ja pschihodnymi schtomikami rozhladowacź. Pódla žo praschesch kaike družiny by hładał, pschiwobrocź žo knjeźskemu ßadej (Tafelobšt). Tón stajnje najlěpje placži. Srjenich družinow ßadu mamy w naschim kraju wjazy hacž na dosch. Knjeźski ßad pak kupujemy s wukraja.

Winowuym kicžam daj w gażowych měschkach dosrawicź, jo žo njebychu japrózchike a je žami samakake ani placži je nadypake abo muchi, wložy a druhe pschekaßazy je njenażrake.

W sahrodach je seleninu nimasch telko dźěła wjazy, kaž hacž dotal. Jenoż radišči a žołotej dyrbjał pschi žuchim wětsze hischcže krjepicź. Rjoża sahe pada a rano dołho leži a tak toitlinki s trěbnej włohu saftatuje. Wuznawaja jenoż hischcže špěchnje rosczazu seleninu kaž radišči abo pózinu žołotej, to žu rapunzlki. Tehorunja žu jedźnu łobodu (Spinat) sa symu a naléto. Polo schcžerboka (Endivien) wjasaj łopjena hromadze, sa

bychu wobkedźowaś. Jenoż na tych sa symske pschetrjebanje niczo njeczin. Te w pinzy wobkednu, hdyż je we oktobrje s pjenkom do pinzy stajich. Seleninu wostaj hacź do oktobra w sahrodzy. Jenicźzy napuknjene kałowe hłowy zmjesch wutrjesacź, dokelź zu dostrawjene. Pola tomatowych kerczkow wotrjesuj wjerschti a wjerschki wotnozkow. S nich wukhadźeja tczenicźka a te wjazy njedostrawja. Wschelazy też kopjeschka wotrjesuja, so by na płody lepje kionzo zwerczite a te prjedy strawite. Tu pak możesch wschelakeho menjenja dycź. We kopjeschkach tworja so wutki cjerźaze do płodow. Schtoż s wotrjesanjom na saźnischim sesrawjenjom dobudźesch, to na kaźkosci (Güte) płodow pschiwaźdźisch. — Hromadkowe zjadki (Spargelbeete) dyrbiśch płecź a wobkopowacź. — Wukładuj w sahrodzy desceiczki. Pod nje schlinki lesu. Tak możesch je lohzy sesberacź a saniczicź.

W kwertkowej sahrodzy na konz mesaza sa zyhlkowe kwetli hnój hłuboko sarjy a snowa wobhadźej. Kwetti s hornzow a hudobjow na leto do sahrodki na rjadki wuzadźene dyrbiśch spocatk mesaza saso do hornzow a hudobjow sesadźecź. Pjerschcź derje pschitkocź a hacź na błoto womaczej (einschlämmen), so bychu so lepje pschimmnyke. Donisch zyhlnische mroży njepadaja, wostaj je w sahrodzy pod hakym njebjom. Sakle pakźischa snoschi je tam, hdyż dyrbja psches symu wostacź. Dźiwje wubiwanki s cjernikow kedźbliwje wotrjesaj.

Pjerisna wożebje kury linaja. Wone popschestanu njescź. So bychu spesźnje wulinake a saso polne mozy nabyke, dawaj jim zyhlnjaju na wapnu a bjelku bohatu pizu (Kalk- und Eiweißhaltige Nahrung). Nekte dyrbja so kury wubehnycź, hewak nawucźa so pjerjo zracź. Hdyż je hrube njedro, poschicźuj twojim kurom czopke hrodże wo czaś linjanja, pschetoj tehdom zu smjerske a lohzy khipra. Mlodźiczkam pschicźin na nohi pjerschczenje. Na rjanych słonczinych dnjach hrodże dokładnje wukidaj a je wobeł. — Hdyż hubu a trutu njemóżesch wjazy na schczernischczach pasc, sapocźi s korm jenjom. Dawaj jim drobno nakranu repu s wotrubami a zitny schrót. Też kaczki możesch na ganie waschnje kormicź.

Też pczokaŕ swoje pczokki a kokcze na symu pschihotuje. Kozdy kokcź dokładnje pschehladuje. Nadrobnje wobhlada zebi matku a czerjo, zyniosej pczokkow a twar a hacź ju dozahazo sastarane j njedom a pyłkowinu (Knollenstaub). Schtoż njeje khmane, so porjedźi, schtoż mohło njedobahnycź, so naruna. Kokcź trjeba psches symu 8—10 polnych płastow njedu. Je-li telko nimaja, dyrbiśch jim zokor podawacź.

Tuberkuloza howjadłow a kak jej zadźěwaś.

Tuberkuloza abo žuchočina je też mjes howjadkami jara rozschérjena khorosćo. W nemskej republiku letnje psches milijon howjadkow na tuberkulozu schorjenych rěsaja. W lěcze 1907 dyrbjachu za 29 milijonow hr. howjasego mjasa prjecź cźišnycź, dokelź běchu howjadła na tuberkulozu ithorłe.

Tutu khorosćo thore skorzo s wumjetkami na strowe pichenjeże. Tak howjadło skhorjene na płuzowu tuberkulozu, kaschlujo sanjerodźi złomu, zynno, trawjenje a picże. Strowe skorzo, wot toho zramschi, pschijima kochorki khorosće a skhori. Njerjad a woda khorego na cźrjewowu a jerchenjowu tuberkulozu cźerpjazego skorzeża sanjeschwarni sabkanje. Też běżenje s tuberkulozneje rodźenzy samaże sabkanje. Tak rucże hacź strowe skorzo tajke sasczekanje zerje, schtoż so husto stanje, so zobu natknje. Mloko s tuberkulozneho wumjenja zawinuje tohorunja jara lohzy pschenjeżenje tuteje khorosće na strowe skorzo.

*Kak jewi so tuta khorosćo? Tuberkulozu mjenujemy wotewrjenu, hdyż skhorjene płuzow, cźrjewow a rodźenzy so sjawnje pokazuje. Samknjenu abo sawrjenu mjenujemy tutu khorosćo potom, hdyż hischcźe we hłuboko leżazych organach tczi, bjes toho, so bychu so žane wumjerki pokazowałe. Spocźatki khorosće bohużel tak rucże njepytnjemy. Khipri-li na płuzowu tuberkulozu, pschezo husczišcho sakaschluje. Pischi spocźatku skorzo hischcźe žylnje a krótko wotkaschluje. Posdźišcho je kaschel žłaby, wutły a błuki. Skorzo hładajzy dele bjerje. Kosmy su žerschczozite a so njeswecźa. Koża je twjerda a so njenaczahuje. Druhdy s noża wósyr běži a skorzo wósrojte wumjetki traka. Tuberkulosa wumjenjam tehdom hrosy, hdyż jena abo wjazy schtwórczinow wumjenja sarjetnu, hdyż je sarjeklišna twjerda a pomałku pschibera. Pischi tym na miołu žaneho pschemenjenja widjecź njeje. Hdyż so krutwu czistu wudejława a we wumjenju žuczki sawostanu, to pokasuje tohorunja na tuberkulosu. Sswina dristawa bjese wischeje pschicźiny (bjes toho so by młode selene a žnano runklizowu nacź dawaśa) pokasuje na tuberkulosu cźrjewow. Jeli rodźenza na nju skhori, so i njeje na wósyr a jetsenje podobne jedmjenje cźehnje bjes toho, so by žmjerdźało. Po nekźim wischeje organy skhorja.

*Na tuberkulosu drje skót w tajkich žytkach a tak rucże njepada a kónz njebjeże, kaž pola druhich natykowazych khorosćow, kaž n. pisch. pola pokhromy. Tu, hdyż je wramje ita, so stanje, so nadoba mjele skaczatam spada, hdyż je rucże dosch njedokalu. Tuberkulosa je bóle mjelczata khorosćo. Ale tola sawinuje mohł rjez hobrske schkodowanki. Na tuberkulosu skhorjene howjadła mjenje deja a so schpatnje kormja. Pischi sarešanju dyrbja s wjescha wjele kruchow mjasa saczischnycź, dokelź so sa cźłowjeske wužiwanje njehodźa. Sbytkne mjaso k wužiwanju tohorunja wjele hódne njeje. Tuberkulosny skót też do cźahanja khmany njeje.

*Kak móże nekto tatar žwój skót pisched tutej khorosću wobarnowacź? Pischede wschem dyrbi so postaracź, so jeho skót w kóżdym nastupanju strowy wostanje. Sam saso strowy skót tak lohzy tuberkulosa njenatyknje. Hrodże su cźasto pscheczopke a cźerstwy powětr nima do nich pschistupa. Tomu mosesch s tym wotpomhacź, so pschitprawy satwarisch, sastarowaze hródź s cźerstwym powětrom. Pischitprawy po systemje Schrythera su so sa najlepsche wupokasałe. Snano pol metra wysche semje wjedu psches sceinu do hrodże truby. K tym pschisamknu so runje stejaze hlinjane truby a pak tajke se schtyrjoch dostow. Te wjedu do truby nimale pod wjerchom we waju leżazej. Po tymle pucźu cźerstwy powětr wot delka stajnje pod wjerch stupa a so wot jow po hrodźi rospuschcźi. Pischetrjebany, czopły a skazeny powětr stupa k wjerchej. Ton s njeje s trubami w hrodźnym wjerchu a na sesche wustupowazymi cźeka. Najschpatnischi powětr w hrodźi je stajnje wysche dna. Tutón najhubjenischi powětr dyrbi so wot delka sem wotwodźowacź. To je mózno se schtyrikrótkatej drjewjanej trubu. Na konzu k semi dele wubehnje do schérokosće. Potom wjedże psches hrodźnu wjerch a tschu. Tónle systtem sastaranja hrodże s cźerstwym powétrom je so jako khmany wopokasał. Hrodź pschewejuje cźerstwy niz pscheczopły powětr. Sastaranje s cźerstwym powétrom samoźesch wobkedźowacź, hdyż mosćh w hrodźi rospuschcźišch, spósnawasch, kak won k trubje leczi, wotwodźowazu pschetrjebany powětr. S pschihódnymi sażuwadkami je mózno wobnowjenje powětra rjadowacź.

Skażenju powétra w hrodźi mózesch też s tym wobaracź, so so sa to staraśh, so hnojnisa rucże a w sawodźetych pschérowach wotbehnje. Sa cźelata je lepje, so je njepschiwjasujesch. Hdyż masch w hrodźi ruma, njech we wogebitych sabiczach pschebywaja. Tam móża so po swojej woli hibacź. To howi jich strowoscźi a wumjecźu. Najstrowsche sa skót wschak je pasiwa. Też je dorosćenym howjadłam pschahanje jara žkužobne. Pschede wschem hładaj w hrodźi na cźistotu. Snajmjeńscha junu wob lěto hrodź wobeł. S tutymi žredkami pschinoschujesch k strowosći twojich howjadłow a sadźewajsch, so so tak lohzy njenatyknu.

Hdyż pak je tuberkulosa do hrodże saczahnyła a skoro we wschěch wjetschich hrodźach to abo tamne skorzo na

nju khipri, potom masch też hischcże grédkow dosch, pschenješenju na strowe skoćata sadżéwacj. Tak rucże hacj žo cżi howjadło khore seśdanje, njewoštaj je mjes druhimi. Njedaj jemu wodu picj ſ tajkich ſamopojakow, kotreż žu pyches zgyle. Tak žo sabatka khoroſcj loža na strowy skót pschenješe. Tajke skocžo staj zyle žame ſa žo. Cżelatam njedawaj żenje mloko wot krumow, kotreż nimasch ſa zyle strowe. Cżelata wot krumow na tuberkulosu khorych, hdyż na śwét pschindu, ſ wjetscha hischcże njesju na tuberkulosu khore. Na nje žo tuberkulosa ſ mlokom krumy pschenješe. Jenoż tehdy žo cżelo w krumi natyknje, hdyż ma ta tuberkulosu w rodżenżu..

So bychu ſpóſnali, hacj ma howjadło tuberkulosu, kapnje jemu lékar nékotre kapki Fimatina do wóczkow. To je nékajka chemiſka żidkoſcj. Po 24 hacj 30 hodżinach póczinje žo wóczko hnoſicj, jeli je skocžo na tuberkulosu khore. Tajke hnojenje žo hižo pokasuje, byrnjež by howjadło jenoż trochu khore było. Jenoż lékar ſamóże ſe wéſtoſcżu te skocżata ſwuběracj, pola kotrychž je tuberkulosa hižo wotewrjena abo ſjawna. Fimatin pak móże tóżby nakožowacj a žo ſa nékotre pjenjeżki pschepokasacj, hacj ma mjes ſwojim ſtotom žane na tuberkulosu cżerpjace. Tak ſamóże tajke skocżata wožebje wjasacj a tych mloko njeżmě żenje cżelatam dawacj. Lékarſke pschepytanje žo wě wužada wudawki. Tohodla dyrbjeli ratarjo jeneje wży ſkótneho lékarja ſhromadnje ſkasacj. Tón móże hródż ſa hródżu pschehladujo pschepytanje tunſcho wobſtaracj, hacj hdyż žebi lékarja wožebje ſkasacj. Howjadła, kżinje na tuberkulosu khorjase, je najlépje hnydom pschedacj a pak doréſacj. Wone hroża ſtrowe skocżata natyknyc, dawaja žnadny wužitk a napoſledk jara nahle dele bjeru. Potom je ſchkoda jim ſdawaneje pizy.

Tłajanišćo hnoja.

(S wobrazom.)

Tłajanišćżo hnoja (Düngergärſtatt) je nowa pschiprawa ſa khowanje a porjedżenje hródżneho hnoja. Jedyn wężwuſkojny žo wo tutej pschiprawje takle wuprají: S pschehnacżom žo hodżi wuſnacj: Je-li by žo hodżało naſche wopacżne wobkhadżenje ſ hnojom tak pschiprawicj, ſo ſ njeho żanych hnojazych wutkow wiazy tos-

cżekało njeby, by móżno było, hnydom nuſy a bédy naſcheho ratarſtwa wotpomhacj. Wężwuſkojni ſu wobliczili, ſo ſ naſcheho hródżneho hnoja tſiſchtwórcżiny (Dreiviertel) hnojazych wutkow roscżekaja, pridy hacj hnój žo ſawora. S njeho pschedewſchém žo poſhubja amonijakowe dymy. Hnojowniſchcżo ſchéroko ſwoſchtowane a pschewoſtajene ćurom ſa roshrjebowanje dawa, hnój niż wjele wjazy hódny ſkomy. Tajke ratarſtwo żenje ſ wulkim wužitkom hoſpodaricj njemóże.

Nowocżażne wobkhadżenje ſ hnojom naš wuczi a žo ſa wužitne wupokaże, tak rucże hacj je ſe hródże jón tak ſwoſchtowacj, ſo żadyn powétr k njemu njemóże ani żane dymy roscżékacj njemóża. Tohodla jón do wuſkoſcże a wyſokoſcże woſchtuja. Hornju woſchtu ſ lohka wukiduja, ſo by žo ruczíſcho ſaparika. Sa to dyrbja ſpódnje woſchty wuſtudnycż a ſymne žo žadżecż. Parjenje hornjeje woſchty hnydom pschetorhnjech tak rucże, hacj ju twjerdże ſteptaſch abo nowy hnój na nju nakidach. Sa pschewjedżenje tajkeho khowanja hnoja twarja wożebite pschiprawy abo tłajanišćża.

Nasch wobras pschedwjedże tajke tłajanišćżo makeho hoſpodarſtwa. To je kaž kólnja na ſilo podobna a ſtéchu. S pschiſtajenjom jenak wyſokich deſkow jo móżno, hnój pschezo wyſche woſchtowacj. Do bóle hornich woſchtow hnój ſe ſchkripkom horje cżahaja. Jón kaž we wéſi abo tórmje 6—9 metrow wyſoko woſchtuja. W tutych tłajanišćżach pschetwori ſo hnój do tuczneho hnoja podobneho na pochowinu (torfähnlicher Edelmiſt). Tón trochu tłażale błódzy ſawonjuje. Tohodla dyrbjeſch błomu k ſabłanju krótko réżacj. S tajkeho ſabłanja nadżékany hnój žo lohzy kida, woſchtuje a hodżi žo wjele lépje rosdżélicj. S tutoho tłajanišćża žo hnój lohzy na wós mjeta. Trjebaſch wós jenoż pschipóbla ſtajicj a hnój na njón mjetacj. Tutón polépſcheny hnój na polo jenoż tehdom roswožuj a roskiduj, hdyż móżeſch jón hnydom ſaworacj, hewak ſ tutoho hnoja też hiſchcże wjele a wažnych hnójnych wutkow roscżéka. S tutoho hnoja tak wjele njetrjebaſch kaž cżerſtweho ſ hródże nawożeneho. Tak ſamóżeſch je ſamżnym ſtotom wjele wjazy a lépje pohnojicj hacj ſ cżerſtwym ſ hródże nawożenym hnojom. Někotři praktiſcy ratarjo ſu ſ tajkim hnojom nimale poſtżeża telko role pohnojili a ſ hnójnymi wutkami ſaſtarali hacj pschi ſtarym hnoženju ſ hródże abo hromady

K čemu trjebamy poprawym mlokopřepytowańſke družstwa

(Milchkontrollvereine).

Kóżdy ratař drje je dżeńża pſchekwédżeny, ſo žo dobre a też hubjene ſamownoſcże na ſkocżo pschi plahowanju bżéczinſzy pſchenoſchuja. Tehodla mamy jenoż tajki ſtót k plahowanju woſtajicj, kotryż žo ſ dobrymi ſamownoſcżemi wuſnamjenja. Je to ſtrowy ſtót, kotryż ſpéchnje rojcże, kotryż nam najwjazy wužitka pschinjeſy a kotryż pizu nanajlépje wužije. Żenje tajke cżelata njewjaſaj, kotreż wot hubjenych ſtarſchich pokhadżeja. Tute ſtuſcheja k réſu a niz k dalſchemu plahowanju. Tola, cżelo njeſchóżéżi jenoż po krumje ſwoje dobre a hubjene ſamownoſcże. Tu też na buku wjele ſależi a, cżelo też po nim ſwój pohlét ſdżéżi. Mnohi ratař drje je ſwojeho ſamżneho naihonjenja wé, ſo k niczomu njepſchiúdże, hdyż ma w hródżi hubjeneho byka. Trjeba jeho jenoż hiſchcże léto abo dwé na ſwoje krumy puſchczecż. Cżelata ſ dżéla po nim jeho hubjene ſamownoſcże, kotreż hakle žo potom pokaſuja hdyż ju jeho potomnizu dorośtli. Potom hoſpodarjej też niczo njepomha, byrnjež by ſtotej lépſchu pizu dawał. Smulki, kotreż buchu ſ wopacżnym plahowanjom ſawinowane, poſdżiſcho żana piza wjazy naruna a njewotſtroni. Wuſnamowmy drje, ſo hoſpodar ſ wjeſtcha jenoż tajke cżelata wjaſa, kotreż wot dobrych ſtarſchich pokhadżuja, tola druhdy pak žo tola ſ njekedżbnoſcżu ſtanje, ſo žebi hubjene cżelo ſwjaſamy.

S pſchehladowanjom mloka (Milchkontrolle) drje žo wiſché hubjene dóſti ſ hródże woſtroniza. Tola ſ tym njejémy hiſcha, je najwyſchi ſtodżeńt dozpéli. Dyrbimy žo pſchepokacj, kelko jenej dobrej dójzy poprawym wupiżujemy. Njedobra hdyż hoſpoſa na pſchikład rjekneje: ta abo druha je moja najlépſcha dójka, dokelż mi najwjazy nadeji. Sdadż też wjele pizy ſ wotedacżu a wutworjenju mloka trjeba a tak by

cje krowa nimo toho drobo pschischka. Zyle wopak cjinischi bodaj so prózujesch, so by cji wschón któt w hródži wjele nadejił a tak skotej prawje wjele pizujesch. Krowa, kotraj nima dobru zamownosć dójnosćze, by dórhy wukormił a tak by cji hischcze telko njenadejiła.

Kózda krowa w hródži dyrbi jenoż tu pizu dostawacz kotruż žebi se žwojej dójnosczu sahtużił dobra dójka wjazu a hubjena dójka njenje. Krowy, kotrez pschi njenje pizy wjele mloka a dosć tucżne mloko nadeja, su najlepsche dójki kotrez mamy žebi tak dołho hacz mózno we hródži wostajicź. Wot tajkich krowow mamy tez byczki wjasacz a je posdžicho na jatrjazy puschczecź, kotrez wot tajkich krowow wokhadżeju. Sčamownosć wot tajkich krowow wésće na potomnikow pschenđże. Mjes kózdym stadłom abo družinu (Rasse) nadeabżmy dobre a dubjene dójki. Kózda krowa może s pomozu wubraneje žylinjazeje pizy hischcze swoju dójnosć do wéiteje méry swyschicź. Stajnje wschak tez njeje hospodarsky, wéstu krowu k najwyschej dójnosczi s pomozu žylinjazeje pizy donuczicź, dokelż k tomu by snadź psche wjele pizy trjebak a tak by cje 15. litr mloka drósicho pschischoł, hacż 14. a tón sahe wjazy hacż 13., to réka, by wjazy wupizował hacż je swaj litraj mloka winojte.

S tutoho stejni chcza mamy stót jenoż do wéteje méry pizowacź. Kózda žylinjaza piza tez na kózdym kuble na žamžne waschnje njeskutkuje. Jeiny wuzitk je we wschelakich hospodarstwach wschelaki, dokelż kóždy hospodar swetscha swojim pizným rostlinam wschelako, hnoji a tak je chemiske skoženje wéstch rostlin tez wschelakore, na pschikład na tutej pódze wopschija wésta rostlina wjazy mineralnych želi hacż na tamnej. Druhe póby su druhdy sahe mokrische a s wodu so tez wjazy žiwin do rostlin dostanje, tuli we pódze abo dodawa je tam ratař.

(Skónczenje pschichodnje.)

Jednore kurjency.

(S wobrasomaj.)

Djenża dyrbimy we wschém lutowacź. Lutowacź dyrbimy pschede wschém pschi hospodarjenju. Kaž pschi plahowanju žwini su jednore žwinjaze chlewy nizenož najtuńsche, ale tez najstrowsche, tak su spójnali, so najjednorische kurjenży su s dobom najlepsche. Djenża dźemy twar takich kurjenżow, kaž tu w Hollandskej twarja, wopomnicź. Te su so tam sa jara chwane wopokasane a jako tajke pschipósnane.

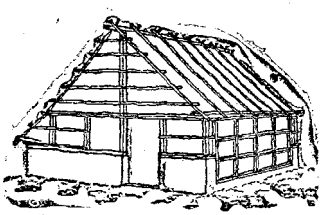

Tute kurjenży twarja nimale zyle se stomy. Podamy tu rysowanku a wobras tajkeho kurjenża. Je twarja we wulkosczach pschimérjenych wulkosczi stadła. Kurjenż na 20 kur, je na dni 20 tóżnych metrow wulki, tajki za 100 kur 30 tóżnych metrow. Po tutych mérach hodži so sa tózde stadło wumérickż.

Rózłowne stopy wsmi nészto žylnische a tez noschaze hrjady w žwiślach. Njetrjebawschi žylne a pschewjele drjewa wschak bracź njetrjebasch. Mjes rózłowne stopy sabij žnano 30—40 zm. rózno cżeńsche stolpiki, žnano pot tak tolste kaž rózłowne. Tsčha je runje tak jednora, tola dyrbi dołhahazy spad mécź. Na tólta pschibiji précżne žerdži. Tym pschiwjasuj tsčichne walczki. Tute žerdži niech su tohorunja na 40 zm. rózno.

Hdyž su nétko s kolikow kurjenż natwarił, trjebasch scżeny jenoż hischcze je stomy pschihotowacź, s tym so prétkuscham walczki, podobne tšéchnym, pschiwjasujesch. Blisko pschi semi scżeny s zementom wobmjetaj. Nétkore kury maja waschniczko do scżenow dypacź. Tak je po nécżim rosdypaju a ty masch lubu nusu s wuporjedżenjom. S dobom sadżéwasch, so rubjezna swérina kaž kury, kohelży a tez wulke mysche do kurjenża njemóża. K tomu porcżehi scżeny swonka a snutska pschi semi žnano ¾ metra wyhoko s zolowskim groczannym plecżidkom. Rum mjes plecżidkom a scżenu wutykaj s mochom. Nétko plecżidko s zementom wobmjetaj. Potom wokna ako

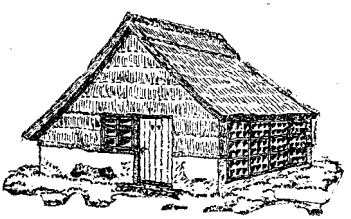

schkleżay sažadżuj. Skoro zyla scżena k pokodnju njech je schkleżana. Jenotliwe schkleżay njech su male. Te žedża w malych wobkutach, s groczannymi kokkami (Drahtstiften) pschitłóczene. W žwiślowej scżénje su durje, pódla nich tohorunja wokno. Scżeny a tšecha su wschó skomjane. Rjana skoma je redlischa hacż scżina. Skomu pschiwjasaj 20 zentimetrow tolsto. Na ponożk kładż hlinjane wihele. Préki psches tšechu a scżeny pschikle paj prékuschе.

Tajke kurjenży su w técże khłodne a w symje cżopłe. Cżerstwy powétr scżeny pscheżo pschedowa tak, so žo we nich žana njerodź ani khowacź ani lahnycź njemóże.

Prašenja a motmołwjenja.

Praschenje: Mój kóń ma w shibadłach pjaty prétkowneje nohi jédmojty wubitk. Też na wutrobnje ma twjerde wupuchliny. Kak mózu tomu wotpomhacź?

Wotmołwa: Wurybusce s cżistej lapu jétšjenje w shibadle. Potom nasypajcze na wubitk Zbolowy prószk (Zbol-Pulver). Pschi włożnym wjedrje tuto méstno sawobalcże. Schtoż pak wupuchliny na wutrobnju nastupaju, buchmy Wam radżili, so bysche je najprjedy stótnemu lékarjej pokasali, prjedy hacż někajki srédk nakožujesce.

Praschenje: Moja krowa pched cżelecżom stajnje hórke mloko deji. Loni méjesche krótko pched cżelenjom hórke mloko, létża hižo schtyri méżazy prjedy. Piza njebubże i winu, dokelż druhe krowy žamžnu pizu dostawaju a tola hórke mloko pched cżelenjom njedeja.

Wotmołwa: Krowy, kotrez na stare deja, maju cżasto hórke mloko. Dalscheje pschicżiny njewémy. Tomu wotpomhacź pak mózesce s tym, hdyž krowje kuchinstu żel, popjelnu żel abo krydu pschidawacże.

Praschenje: Moja kobła, kotraž dléschi cżaż na bélocżok (Weißfluß) cżerpjesche stónczanje na wétšikowu khorosć (Windkolik) sahiny. Je nad tym tez bélocżok wina? Kajke lékarstwa mam pschecżiwo wétšikowej khorosczi nakožowacź?

Wotmołwa: Bélocżok nima s wétšikowej khorosczu nicżo cżinicź. Wétšikowej khorosczi mózesce s tym wobaracź, hdyž konjom žanu mokru a saparjenu selenu pizu njedawacże. Dostanje-li pak kóń njedźiwajay toho hischcze wétšikowu khorosć, dyrbicże konjej prawje brjuch schamacź (Massieren). Też chinołołowe plazki su jara strowe. Kutło pschekłóji jenoż w najhórschim padże,

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wuchadźa wšědnje wječor wo wuchadnych 30 wot. pj., za pósłe a pola dowěrnikow 1,35 wot. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde so. płaći 10 wot. pj. Wudawa a dźěli Smolerjec knihičišćernja, zapodr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłanje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobilóscha. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifu.

Čisło (Nr.) 206 **Budyšin — sobotu 4. septembra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Politiski přehlad.

W **Sakskej** je prawe strowy dale wo sćěhowanje jenotnoje lisćiny za bliske wólby do krajneho sejma prózuja. To pak je jim někto tola tak lohzy njeličiło, kaž by chcyli to prjedy myslili. Němšcu ludowu stronu njepřećestajowaju nadběhuja. Někto pak je chcył němskonazionalnych a němšćich ludowcow trochu se schije žurnyka, hdyž je wojsewiła, so je hakle na swojim sjezdźe w Kólnje rozsudźił. Nadźija pak njeje pśechewała, so budźe němska ludowa strona wobernym swjatkam rad k woli. Sakski „Jungdo“ pak je swojeho wjednika zhubił. Wulkokomtur z Tschammer a Osten je swoje zastojnstwo złožił. Wón je z wulkonjšćerstwom za němšći „Jungdo“. Mahrannom rozkorił njeje, pśiczinja leži we jenej wopačnej rozprawje.

W **Němšćej** je wšelake dźiwne wěcy stajowaju. Na knježerstwo je zapodali pśimo, w kotrymž dwaj znataj spśimaczelaj wojsewjataj, je žu w rańšnej Pruskej offizěrozo němšće statnje wobory wšelake wójskowe wěcy do wukraja pśeńesuwale. Pśicherstwo spśimowaczelomaj dyrbi někto statny rěčnik zakročiś, jo by wěc zwjazał. — Krisa we „Stahlhelmu“ je pśecejo bóle rozpśesterena. Ssobustawy z generalami a z jich pśiwiwškom spokojom njejźu. Ssobustawy maja mjenujcy wěcyjnu paradnu kelliju žytu a monarchistiski reakcionarny duch je jim z pobórschkom. — Polnócna Němska žiwojim pólodnišćim bratram kraj z zažydlenju polśkeja. Němśi žejm je k spěchowanju tejele wuńdźiłi 250 milijonow hriwnow pśichwalili. We Württembergskej je so ta tole zažydlenje zajimuja. — Němska je wot konferency pódłanzow w Parizu ześi noty dostała. Wšyće ześi jednaja wo wotbrónjenju Němšeje. Prěnja nota rěcy wo wojeršćich swjatkach w Němšej, druha schwika njesakońe stojišćicho němskostatnege wobory a śtwórta wumjetuje, so Němska swjatkarskim žadanjam z wotpohladom cyłkowny cźini.

Swjatk Ludow je na nowy tydźeń někto seńdźe. Dołho je so wo wschelakorych pśichitach pśipało. Tón tydźeń zkazdźowaśe je studijowa komnišija, kiž wo žydłach w Radźe wuradźowaśe. Pśichi tym mějeśe mnoho pśechezwinoscow pśechewinycz. Wožeńe Schpanišća ji cźežkoty cźinjeśe. Někto pak je komnišija wobsamkła, so je liczba stajnych žydłow njejźe powyšicź. So je so Němśa pśichwalmje, to je někto śwěcźene.

Ruska je, kaž je zda, dale wo zjeršenje měra prózuje. Mojkowski komnišariat zwonkownych naležnoscow je pólskemu zwonkownemu ministrej namjetował, je měła je mjes Ruskej a Pólskej śrěcźenje wotsamknuc, kiž za to rukuje, so je stataj mjes sobu njenadpadnjetaj. Ssowjetske knježerstwo žebi pśeje, so by pólski zwonkowny minister do Moskwy pśichźeł a tam śrěcźenje podpisał. — Kommunistoju zu swoju porjadnu konferenzu na 15. oktobra do Moskwy zwołali. Na konferency ma je wo praschenjach mjeńynarodneje politiki, hospodarskeho położenja a dźěławoscźi dźěłacerskich swjatkow wuradźowaś.

W **Turkowskej** je je někto proześ pśećeśiwo Młodoturkam skónczył. Pjerjoch zu k zmjerci zasudźili a wobwěsźili. Turkowska ma też malu swadu z Francowskej. Francowska łódź „Lotos“ je w turkowskim morju do turkowskeje łodźe sajeła a ju do dna sćěpźała. Turkoju Francowsam winu na njesbožu dawachu a francowskeho kapitana Demonta sajachu. To žebi francowska łódźina wobšadka ludźi njedaśe a pola zjawjeho knježerstwa pśećeśiwo tomu protestowaśe.

W **Grichiskej** pśichezo hischcze prawy měr njeknježi. Offizerozo z nowym knježerstwom spokojom njejźu. Tu je so da, so w Grichiskej offizerozo politiku dźěłaju. Dokelž zu tej tuzi do wschelakich stronow dźěleni, njeje wocakakaz, so Grichiska bórsy trajne knježerstwo a z tym měr w kraju dostanje.

Schpanilka wobstoji dale na tym, so marokkowske město Tanger dostanje. Jeho dla radźcy žydło w Radźe Swjatka Ludow spuschcźi. Konferenza wo Tangerskim praschenju je bórsy swoka. Potom hakle je bóhit Tangera rozsudźił. Jendźelska a Francowska, haj samo Italska, rad njewidźa, so je Schpanilska Tangera tak mozuje. Schpanišći diktator Primo de Ribera je žebi se zjawjim wustupowanjom we wukraju a też w zjawjim kraju wjele njepśećeźelow sćinił. Wšchelazy bychu jeho najradšcho wottkronili.

Jendźelska dale pod hórnišim strajkom cźerpi. Na wuhlowych jamach je k wschelakim zwadam mjes strajkowazymi a dźěłazymi hórnikami dóšło. Knježerstwo je žylnu poliziju pósłało, kotraž ma porjad dźerzeć. Mišter Wilkinsonez, zwobustaw jendźelskeho delnjeho žejma je pola amerikanskich dźěłacerskich swjatkow za podpjeru za jendźelskich strajkowazych agitowała. Je měła wuspěch. 21 dźěłacerskich swjatkow w Amerizy chze zjenjeły k podpjerje strajkowazych hórnikow w Jendźelskej sbérała.

Němska delegacija w Genfu.

Němska delegazija, kotraž je k wuradźenjam Swjatka Ludow do Genfa poda, budźe z němšćeho ministra zwonkownych naležnoscow dr. Stresemanna, je statneho sekretara je Schuberta a ministerialneho direktora Gauża wobstejecz. Pódła teho budźe delegaziji pśichłuschcecź: zapósłanzy němšćeho žejma sozialdemokrat dr. Breitscheid, demokrat hrabja Bernsdorf, dr. Kaas z zentrumskeje strony a žwobodny knjez z Rheinbaben z němskeje ludoweje strony, dale statni sekretarojo dr. Pünder z němskostatneje kenzlije a Weißmann z pruskeho ministerstwa, ministerialnaj direktoraj dr. Kiep a dr. Schneffer, pódła teho někotśi wězowostojni ze wschelakich němskostatnych ministerstwow.

Rumunska budźe staty Maleje ententy w Genfje sastupowaś

Ministerska rada, kotraž je je sobotu 27. augusta we Sinai wotměła, je na wjedomje wzała, so budźe Rumunska Malu ententu w Radźe Swjatka Ludow sastupowaś. Rumunscy wotpósłanzy je 2. augusta do Genfa wotśeli.

Někotre nowiny zu powěść pśichinjeźe, so je Rumunska Ruskej pakt neutralnosće pośpiśiła. Knježerstwo je wospjewiło, so take powěść do holych wumpśelenjow złuscha. Rumunske knježerstwo njemóże podobne śrěcźenje ani namjetowaś ani podpisaś, dónjž bolschewiska Ruska rumunskemu njejsu na Dnjestrje njepschipóznaje.

Bamžowe pośrědnistwo za Schpanisku

Parizke a Londonske nowiny z Roma powěźa, so je bamž schwórik z Madridskim nunsiom, kotryž pschipadnje w Romje pschebywa, rozrěcźenje wo stejiscźu Schpanskeje k Swjatkej Ludow mě. Nunsius je, kaž nowiny powěźa, hyndom do Madrida wrócźi, so by audienzu pola krala a pola Prima de Rivera zadał, kotrymaž dyrbi rjec, so dyrbi po Vatikanowym ménjenju Schpanska runje tak w sajimje katolskeje zyrkwje, kaž w sajimje měra dale Swjatkej Ludow pschiłuschecź. Postupanje bamžowego nunsija dyrbi formu bamžowego wobsobnskeho namolwjenja na schpanskeho krala měcź.

Dr. Küz za europiske dorozumjenje

Němski minister za znutskowne naležnoscze je Genfskemu sjezdej swjatka za europiske dorozumjenje zledowazy telegram pósłał:

„Sjezdej zwoje postrowy sćelo, zebi sprawnje pschesu, so by z nicho wopraudźite dorozumjenje europiskich ludow wuschło.

Dr. Küz, němski minister znutskow. naležnoscow.“

Pijće

Klemm-kofej

Wón je najlěpši

z kofejoweje wulkopalerńje

Alfred Klemm w Drježdźanach-A.

Wšudźom dostać

wšudźom znaty, jón pija hižo **na 50 lět.**

Generalny zastupjeŕ G. E. Helnick w Budyšinje na Moltkowej dróży 9.

Financne położenje němskeje pósty.

Němska pósta je runje zwoju měźačnu rosprawu za julij 1926 wojsewiła. W njej je mjes druhim praji: Listowy wobchad je wo maliczkosć pschibêral, mjes tym so je paketowy wobchad něchto wrócźo schol. **Sćwj letatšeje pósty** je je z pschipśiwzjenjom někotrych cźarow k lupjelanu pschi połnócnym morju dale zhusćiła. Wobchad pólskich schekow w juliju wjetsche liczby dyźi w juniju pokasuje. Telegramowy wobchad je je wo njedźe 4 prozenty powjetschił. Liczba wobdźělnikow pschi koloschkrickowanju je je wo 30 000 na 1 237 068 pschiwótka. Wotsamknjenje połkadnje za julij wopschija w dołhodaŕ 24 milijonow wjazy dyźi w juniju. Wudawki je je po planje rozmile. Finanzne położenje němskeje pósty njeda hischcze zane połepschenje spóznacź.

Hischcze pschezo dołžnizy sakskeho ludoweho wopora.

Hobrski skandal ludoweho wopora po zdaću konza njenamaka. Jedna je wo sapkaczenje pschekschiwjenych pjenjes. 90 000 hriwnow bê je pschetschiwiło. S nich je 62 000 hriwnow hischcze njeje wrócźiło. Swjatk sakskich industrialnych rozsudźuje prěje, jo je tohorunja pjenjezy je ludoweho wopora brał, haczrunje je je psched žudom zwěsćiło, so je z najmjenjscha 45 000 hriwnow dostał.

Nowe jednanje z Hohencollernskimi.

Do Barlina 4. septembra generalny pokmocnik Hohenzollernskeho doma, knjes z Berg z Doorna pschijźe, so by pruskemu statnemu ministerstwu nowy namjet za rosrunańšku naležnosć pschedpołožił. Po tymle namjecze je Hohenzollernski dom zwólniwy, někotre wobsedźerstwa wotstupiś. Kak je pruske knježerstwo k tutomu nowemu namjetej staji, hakle rtne jednanja pokaza. Prózuja je, naležnosć je mózjnosći ruce zjadowacź. Nadźijeja je, so budźe je wěc tak spěchowacź móz, so budźe je hižo na konzu septembra pruskemu žejmej nadrobnje widźełana pschedłoha wuchadpołožaca móz.

Volharske zakanti w Němskej

Volharske ratarske ministerstwo je pośledze dny pola wschelakich němšćich firmow wjele ratarskich maschinow a grata skałało, kotrež dy[illegible] volharskim ratarjam po poniženej płacźiznje pschi[illegible]

Zjězd němskeje industrije w Drježdźanach.

Němskostatny zwjazk němskeje industrije je pjatk a sobotu w sakskim hłownym měsće ważny sjěd wotmě. Tam je hospodarskepolitiske žadanja němskeje industrije rospomina. Pśedawschi fakti a někto němskostatny finanzny minister dr. Reinhold je wo nadawkach finanzneje politiki rěcźał. Mjes mnohimi rěcźemi, kotrež je je pschednjejsze, je wosebje rěcź tajneho radźicela profesora Duisberga wo jeho pucźowanju po zwězcze zajimawa. Wón je najprjedy do Newyorka a wot tam k kupam wjeczorneje Indiskeje a k połnóznemu brjohej połodnišćeje Ameriki pucźował. Potom je Mandźursku, Chinu a Koreju wopytał. Powschitkowny zacźišćej, kotryž je tajny radźicel Duisberg je swojeho zwětowego pucźowanja bobu pschinjesł, wón z tym wupraji, so žnadź **maju je Sjednoczene staty połnócnje Ameriki jako jenizky dobyczerju zwětowe wójny wobhladacź.** Tam hospodarstwo najpolitischo kcźeje. Też za wocźehnjenje a zdźełanosć, za wědomosć a wumjećstwo je hobrske summy wudawaju. Pschi tym pak Amerićenjo je nazionalnej wolu napschełnjeni, kotraž je w tu khwilu we Němskej njenamaka. Sozialnu politiku, kotraž zacźucze samolwitosće a zamostatnosć jednotliwza žłabi, w Amerizy njesnaja. S najlěpschej sozialnej politiku je strowa hospodarska politika. Snamjenja stajenja wschak ku tej widźecź, kaž wurostki w nastupanju alkoholskeho sakonja pokazuja. Podobne je wobstejnosće w Kanadźe, hdźej ma ratarstwo pschewahu. Japanska je zwojim pilnym wobydlerstwom je wobdźiwanja hódna. Periodizky je wobjetowaze semjerenja je je sćerpnosću snjeżu a schtož je je wupuscźiło, je je spodźiwnej spěchnosću jako natwarzi. Też na tychle dalokich kupach žylne knježerstwo a wobydlerstwo namakamy, kotrejž stej z twjerdej wolu narodneje jenosće pschikazanej. Zyle hinak je w Chinje. Tu njeje žylneho a energiskeho knježerstwa. Kraj je z wojowanjom politiskich stronow rozcźerpcźone. Niedźiwajcy wschoze pilnosće pschi schtyrnacze hodźinskim dźěłanskim cźasu hubjenistwo a khudoba knježitej.

Na podłožku zwojich nabytych zacźišćejow tajny radźicel Duisberg

położenje w Němskej jara schpatne pośudźuje.

Wobstejnosće w Němskej su je je cźaz jeho njepschitomnosće skerje pohubjenscźike dyźli połepschike. Pschicźe pschezo nimamy němskeho knježerstwa, kotrež mohło je na žylnu parlamentariku wjetschinu sepjerać. Krajne knježerstwa jenu husto napschećzo steja. Politiske stronу su roskorjene a njejsena kaž pschedy. S pschěhnatymi sozialnymi politikami naprawami je zacźucze zamnjenje samolwitosće jenotliwza pschego dale pobrywa. Krajne knježerstwo a kommu-

nalne jarjadnistwa ſ njedobajazej ſluttuiwoſcu hospodarſa. Wulke hospodarſke ſwjaſki drje ſtu ſjena, tola jich wodje dźełanje njeje hišćeże dobajaze. Dyrbi ſo pilniſcho a wješełſcho dźełacʼ. Potom hakle ſaſo horje pośćże a ſežiwjenje naſcheho žiteho luda ſo polepſchi.

Wulke wobežeźnoſcże naſcheho hospodarſkeho žiwjenje pytaju

ſ razionaliſowanjom, typiſowanjom a ſjednorjenjom

dźełanſkeho a pſchedawarſkeho prozeſa pſchewinjeć. Tohodla ſo dźełanje do wulkich nowych hospodarſkich iwertworow ſjednoczeja. Tole roſwiſcze je wſchak też ſe ſchkodu, tola dobyłk je wjetſchi dyžli ſchkoda.

Tajny radźićel Duisberg na to połoženje jenotliwych wotnaſkow industrije wopiſuje. W nekotrych wotnoſkach industrije, kaž we wuhlowym hórnitwje a żelezowej industriji je ſo jako ſćełnik jendźelſkeho hórniſcheho ſtrajka wěſte wožiwjenje pokaſało. **We wſchěch druhich industrijach pak ſo wo połepſchenju njemože rěčeć.** Poſlednje njedźele je ſo ſ měſtnami położenje połubjenſchilo.

Sniżenje liczby dźełonjemérjerjow, ſwyſchenie akzijowych kurſow a pſchiběranje kutowanja ſu drje pſchiſłuſne ſjejwjenja, tola ſo wone njemože jako ſnamjenja roſſudźazeho wobroćenja k lepſchemu wobhladacʼ. Pobladanje na roſwicze naſcheje wiwowaniſkeje bilanzy to ſpóſnjacʼ dawa. Mjes tym ſo bě w prěnim połkležе wuwos wo pokmilijardy hriwnow wjetſchi dyžli dowos, je naſche wukrajne wikowanje w julizu ſe 126 miliſonami hriwnow ſaſo paſiwne.

Dyrbimy k trajnej aktiwnej wikowaniſkej bilanzy dóńcʒ, jeli ſo ſo njedyrbi ſežiwjenje naſcheho luda dale bełe ſtłóčeć. Dyrbimy lětnje nječhže ſi miliſjony hriwnow wuſſyłka mećʒ. Kak budże to dźiwaja na wikowaniſkopolitiſkile ſtejiſćhczo wukraja mózno, njeje wunamakacʼ. We wukraju ſyłnu nazionalizmus knježi, kotryż może ſo hospodarſkiy ſ formułu wuprajićʒ: domjazе wiłi ſłuſcheja domjazemu dźełu. Po tymle pſchikładze dyrbjeli ſo ſłoſowacʼ, hacʒ runje ſmy bóle dyžli druhe kraje na wuwos na ſwjecʒi wudźełkow pokaſani, na cžoż dyrbimy dźiwacʒ. Kóždy jenotliwy pak może ſ krutej ſluttuiwoſcu ſa to ſobu ſłutkowacʼ, ſo ſo na ſch **dowos po możnoſcʒi niſko dźerżi.** To pſaczi runje tak ſa banany kaž ſa automobile.

Pſchichodna bołharſka kralowa

Sagrebſći „Obſor“ powjeſ, ſo budże italſka princzeſna Giovanna ſ pſchewodom ſwojeho muża, Aoſtaſkeho wójſwody, do Bołharſkeje puczowacʒ. Sa cžaſ ſwojeho pſchebywanja tam k prawoſławnej wěrje pſcheſtupi. Na to ſo princzeſna ſe bołharſkim kralom Borysom ſłubi.

Abd-el-Krim na wjeſbje na kupu Reunion.

Abd-el-Krim je ſo ſchiwórſk wjeczor ſe ſwojej ſwójbu na parnej łódźi „St. Maudrier“ na ſwoje puczowanje do wuhnanſtwa naſtajił. Na łódźi ſu jemu a jeho ſwójbnym wóſom kabinow pſchipokaſali. S Abd-el-Krimom na parnej łódźi runje kaž ſ druhimi puczowarjemi wobkładźeja, tola nikomu ſ jeho pſchewoda ſo njedowoli, na wjeſbje do Indiſkeho oceana w jenym pſchiſtawje na kraj ſtupicʒ. Kupa Reunion, na kotrejż budże Abd-el-Krim ſnadź hacʒ do ſwojeje ſmjerʒerje dyrbjeć woſtacʒ, k ranju wot Afriki leż

Wójna w Chinje.

Wupeiſna pjecża ſajeli.

Po powješćach ſ Pekinga je marſchałka Wupeiſna jedyn ſ jeho ſamſnych generalow, kotryż ſjednoczene wójſko pſchećiwo kommuniſtiſkemu wójſku najwjedowaſche, ſajał a na wójſniſku łódź na rěży Jangtſe dowjedł. Kommunniſtiſke wójſko dale poſtupuje. Sjednoczene wójſko pſchi Wuchangſkej fronczje je pjecża w najwjetſchim njeporjedże a je pjecża cžeżko ſchkod zała. Kommunniſtiſke kantonſke wójſko, nad kotrymż ruſay offizjerojo roſkaſuja, ſo Hankauej bliži. Po ménjenju wojeriſkich wódźowuiſtojnych, kommunniſtiſke wójſko, kotreż je ruſke bolſchewiſtiſke knjeżerſtwo je wſchej wójnſkej potrjebu wuhotowało, ſa ſi njedźele Hankau doſcżehnje a budże ſa dalſche ſi njedźele pſched Shanghaiom ſtejecʒ. Wukrajenjo w Shanghaiu powſchitkownu kriſu wocżakuja.

*

Powješcʒ wo dobytej kommunniſtiſkeho Kantonſkeho wójſka je powſchitkownje pſchećiwtakała. Kaž je ſnate, bjeſchi ſo wójſkowy marſchallow Cżangkaiſolina a Wupeiſna ſjednoczeja a kommunniſtiſke wójſko pſched Pekingom ſtłeja. Poſledniſche bjeſche do Kalganſkeho hórſkeho pſchełhoda zoſako. Tam jo Wupeiſu ſnowa ſbi a jo do mongoliſkich ſtjepow wuhna. Wójſku Cżangkaiſolina a Wupeiſna ſo ſe ſtrony Japanſkeje podpjerascheſtej, kotraż jimaj bronje, munizju, łekarſtwa a wſchu druhu wójnſku potrjebu podawaſche. Jeju dobywje ſo tohodła jako dobywje Japaniſkeje nad Ruſſej wobhladowaſche, a ſ jeju poražejonjom je ſej Japanſka poražena. Nichtó njemóże do prédka widźecʒ, hacʒ budże Kantonſke kommunniſtiſke wójſko dale dobywacʒ. Japanſka a pódła njeje Amerika a Jendźelſka njemóża cżerpjecʒ, ſo ſo China pod ruſke kommunniſtiſke knjeżerſtwo ſtaji. Tele ſtaty ſpytaju nowe chineſke wójſka pſchećiwo Kantonſkemu kommunniſtiſkemu wójſku wuhotowacʒ. Jeli by tryeba było, ſnadź Japanſka Kantonſkemu kommunniſtiſkemu knjeżerſtwu wójnu pſchipowjedźi. Pekingſki dopiſowaſ Londonſkich „Times“ w ſwojich dopiſach na nuſnoſcʒ ſakroczenja wulkomocow pſchećiwo roſcherjenju kommunniſma w Chinje pokaſuje. Take ſakroczenje dyrbjało ſnadź wobronjeny charakter mećʒ. Pſchichodne podawki w Chinje budża najſcherje kedźbliwoſcʒ ſyłeho ſwěta na ſo wjaſacʒ; pſchetoż wone ſmjża roſſpudźazy wliw na roſwicze wobſtejnoſcżow w Aſiſkej, Amerizy a Europje.

Kerwawy ſtrajk dźełacʒerjow w pſchadowniach w Rhode Islandu w Amerizy.

W Rhode Island w Amerizy je mjes 1800 ſtrajkowacymi dźełacʒerjemi tamniſchich pſchadownjow a policiju k krwawemu ſražењu dóńcżło. Pſchi tym je ſo 9 woſobow cżeżko ranilo. Policija pyta cżrjódła ſ granatami, wopſchijaſchcʒ k ſyłnym deſchcżam a krupami pſches Wósbórk do Shorjeſkich ſtron. Wjele rajow w naſpich ſtronach Boże njewjedro dyri. Po tak póſdnich njewjedrach ſmémy ſo hiſćeże rjaneje nadmy ake też krute ſymy nadjecʒ. Nekotri praja, ſo Kita ſyma ſake pſchiſłuże. Kuntwory pytaja hižo w pinzach ſwój wukhow, kury a pſay też ſaſzicho hacʒ hewak ſinaja. — Wyſchiny bécʒu wječzera nad bołhorſkiſchej Europu a ſ wjeczora Europu. Schkleuza tehorunja ſaſo na rjane ſtupa.

Naſch wjedrawuiſtojny ſtaja nam na pſchichodne dny tele wjedre:

Njedźelu 5. ſept.: Słońcżne, mróčżele ſo pſchecżahuja, rjenje, wjeſelſcha ſuchło.

Póndźelu 6. ſept.: Njewobſtajne, tu a tam deſchcże, nimale khłódno.

Wutoru 7. ſept.: Kaž póndźelu.

Sſrjedu 8. ſept.: Słońcżne, mróčżele ſo pſchecżahuja, tu a tam deſchczik, wobnjo cżopło, wětr.

Schtwórk 9. ſept.: Słońcżne, mróčżele ſo pſchecżahuja, rjenje.

Albert Rager fotograf. atelje **w Kamjencu**

na raněj dróży Telefon čo. 239 na raněj dróży

podawa Wam najlěpše fotografije kóždeje družiny we wobkhódze a zwonka wobkhoda

Skazanki za fotografowanja přijimuje zwonka wobkhoda za muje też knjez frizěr Jupt w Pančicach

Ze Serbow.

Dnjownica.

Sobota, 4. póžnjeńca.
Rozalije Panormskeje.

* 1873 w Pančicach naš drohi Jan Jurij Słodeńk, nětkole tam też z wučerjom. — Lědma hdy je nětchtó w Serbach tak šěroko sahace dźěło wukonjał kaž wón, jako basnik, komponista, dirigenta, zjawny rěčnik, płódny spisowaćel — a při tym stoji w čežkem napinaćem zastojnstwje. A wšitko štož w čežkem napinaćem zastojnstwje. A wšitko štož je wukonjał, ma dobreho ładu a składu, njech je to jeho hra „Napoleon“, abo jeho kompozicije, abo jeho posledni nastawk, kiž je do Serb. Now. podał. — Tuž jemu dźensa z najnutrnišej wutrobu přeješmy wjele zboža. — Bóh žohnuj też dale Twoje dźěło, drohi přećelo! —

† 1905 Mjertyn Mogu, profesor w Eislebenje, delnjołužiski Serb, kiž je ludowe pěsnje a bajki hromadźił a zakhował.

† 1794 Hana Marja Pětřkowa, rodźena Gelanskec dźowka Handrija Gelanskeho, po kotrymž běše dar namrěła, cnze rěče nawukmyć. Tuta jednora Serbowka rěčeše dospołnje italscy a francowscy.

Přisłowo: Na mału khěžku też Bože słónčko swěći.

Njedźelu, 5. póžnjeńca.
14. nj. po swj. Trojicy. — 15. nj. po Swjatkach.

† 1892 slawny runař Handrij Kašpor w Brězwncy.

† 1618 Wjaceslaw Worjech (Varichius) farař we Hodźiju, kiž je prěni serbski katechismus 1597 wudał. — Jenički hišće zbytny eksemplar khowa so w Ponichowskej knihowni při Michałskej cyrkwi w Budyšinje.

* 1873 Bogumił Swjela w Skjarbošću, nětko z fararjom w Dešnje, čestny sobustaw Maćicy Serbskeje. — Bóh Knjez wobradź Ći wjele zboža, drohi bratřeć

* 1724 Hadam Šěrach, slawny počłar, farař we Budyšinku, wo kotremž je Předźenak w lěće 1926 wjele pisał. — Njech sebi dźensa jeho wobraz wobhladaja! —

1920 wuhotowa Zwjazk serb. stud. młodźiny pod wjednistwom stud. fil. Słecy prěni króć swjedźeńsku hru w Budyšskim dźiwadle. Hraje so baseń „Jan Wićaz“, kotruž je Marja Kubašec za jewišćo připrawiła z najwjetšim wuspěchom.

Přisłowo: Tanja kuř, rady drołe kuř.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 730, hygrometer +5, thermometer wo dujo +1·25 — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 734, hygrometer —1, thermometer w nozy +18. Wuhladny na mało ſo pſchemjenjaze wjedro. — We połnocy nimocżahaze nižiny pſchinjeſechu nam wječera ſ měſtnami njewjedro. Hroſnje ſakhadźachu wyſche Budyſchina a cżehnjeſchu ſo pod horami ſe ſyłnym deſchczom a krupami pſches Wósbórk do Shorjeſkich ſtron. Wjele rajow w naſpich ſtronach Boże njewjedro dyri. Po tak póſdnich njewjedrach ſmémy ſo hiſćeże rjaneje nadmy ake też krute ſymy nadjecʒ. Nekotri praja, ſo Kita ſyma ſake pſchiſłuże. Kuntwory pytaja hižo w pinzach ſwój wukhow, kury a pſay też ſaſzicho hacʒ hewak ſinaja. — Wyſchiny bécʒu wječera nad bołhorſkiſchej Europu a ſ wjeczora Europu. Schkleuza tehorunja ſaſo na rjane ſtupa.

Naſch wjedrawuiſtojny ſtaja nam na pſchichodne dny tele wjedre:

Njedźelu 5. ſept.: Słońcżne, mróčżele ſo pſchecżahuja, rjenje, wjeſelſcha ſuchło.

Póndźelu 6. ſept.: Njewobſtajne, tu a tam deſchcże, nimale khłódno.

Wutoru 7. ſept.: Kaž póndźelu.

Sſrjedu 8. ſept.: Słońcżne, mróčżele ſo pſchecżahuja, tu a tam deſchczik, wobnjo cżopło, wětr.

Schtwórk 9. ſept.: Słońcżne, mróčżele ſo pſchecżahuja, rjenje.

Mexikanski knjeżerſtwowy program.

Na mexikanſkim ſjejdże, kotryż je ſo tele dny w měſeje Mexiku wotmě, je president Calles program ſwojeho knjeżerſtwa ſa pſchichodne mětʒacy roſwił. Pſchi tejle ſtładnoſcżi je ſo mjes druhim też wo konſtituciji ſ zyrkwinymi wotchwalenjemi wuprajił a **zyrkwiny zakoń pſchipowjedźi, kotryż dźełarſkej duchowniſtwa wſchěch wěrſtwunjacʒow wobmjeſuje.** Pſchi dotalnym kulturnym wojowanju je ſo 130 ſchulow, 42 zyrkjejow, 73 klóſtrow a 7 zyrkwiniſkich wotkhorjenjow ſamkło. Calles potom wo jednanju ſ knjeżerſtwom Sjednoczenych ſtatow połnocznje Ameriki praji, ſo mexikanſke knjeżerſtwo krajny a petrolejowy zakoń pſchemjeni, jeli ſo ſpóſnaje, ſo jeju pſchewjedzenje k njeprawdoſcżam dowjedże.

Křiž pola San Antonio.

Powědańcżko.

1]
(Pokračowanje.)

Ale hdyž tžeże ranje naſta a winzaſ wuſtrójany pſches nowy ſon a widźenje ſ loża ſtany, njeſłyſchesche pſchezo hiſćeże ſpěwanje honacża, kiž ſ wotewrjenym wokrom jeho łekarnje pſchiležża a ſ wokanzeje deſti wótże do ſtoteho ſwěta mjodeho dnja ſaſpěwa.

A ludźo hladachu ſe ſpodźiwanjom, kak bur ſ łopacżu a motyki na ramjenju po wſej krocżeſche a ſo na ſwuſku ſcżežku winy, kotraż do San Antonio wjedźe.

Na horje na ſtoninje pocża ſvjec a kopacʒ, a pſchi ſtwórtle poldnja wurh rózowocżerwjeny korunk ſe ſemje, kajſchož pſchedy nihdy widźał njeběſche; ſ njeho cżeſcżeſche ſwětła, balſamiſka bréſchka, a pchebłyſchcżecżowata, nežnje ſwita ſakkapnja (muſchel) pſchi nim leżeſche, ta roſtžowſche na ſłónzu ſłybomdarbojty błyſchcżi kaž tucżel na njebju.

Bur tytmy woboje k ſebi a hdyž korunżi doma do ſchtkeńky położi, cżeſcżeſche wonjaza jaſna mokſchina pſchezo błſchcże a napjelni ſchtkeńczku ſtónżnje hacʒ do kromy.

A muž wot njeje běſe nakapa do ſwojeju hłucheju wuſchow. Hdyž nałajtra wokno wotewri, pſchiležża honacʒ ſaſo horje, tu ſaſtyſcha bur jeho radoſtmy ranſchi ſpěw, a wón ſaſtyſcha wětſik w liſcże ſchumicʒ a ptaczatow w halſach ſpěwacʒ.

Tu roſjaſni ſo jeho muczne, ſarudżene wócżko ſaſo wutroba jemu ſarpyſła, a wón padże we ſwětłu ſłónza ſtrej ſo ſchćerko a ſtocże ſ wotewrjenym woknom nutrokroſtwaſche, a podjakowa ſo Maćeri Bożej ſa ſpodźiwne wuſtrojenje.

Jako wón we ſłójnej radoſcżi pſchipoſłuchaſche wſchěm tutym ſynkam wonka we powětſiſe a na ſchtomach — tak ſebi tam horjeka powědaja — tu nadobo klincżeſche zyle cżeńke, ſpodźiwne ſwonjenje wokoło njeho, kaž wot dalokich derje nahłoſowanych ryły ſwonow.

A wón ſłuchaſche ſ woknom won a woprjaſche ſo nimodu ſwoju żony, hdże to tola ſ tajkimi ſpodźiwnymi ſwonami ſwonja.

Żona ſłuchaſche, ale nicżo njeſłyſchesche; tu ſebi powyſli: nětko njeje bur-winzaſ niż jenož hłuchi, nětko je też wobſłudnik. A wona ſchcżaſche ſ hłowu a machny ſ ruku, ſ cżinj chcżeſche burej woſtamjenicʒ, ſo nicżo njeſłyſchi; pſchetož ménjeſche, ſo ſ tym muſzom ſo tola dorěcżecʒ njemóże..

Ale łubjene ſwonjenje trajeſche dale; a hdyž bur-winzaſ ſa klincżenjom, kiž ſo jemu nětko zyle błiſko być ſeſda, ſtéżdżeſche, pſchiſtóże ſtónżnje do toho, ſo błyſchcżata ſakkapnija, kotruż běche ſ hojazym korukom wurył, tak ſwoni.

Wón wſa ju ſ wobkromy a pſchiłoži ju k wuchu. Ta klincżeńcże ſmutka, cżeſcżko a rjeńſcżo hacʒ ſłébornу ſtwónicʒ — klink — klank — klink — klank — a bé, jako by daloki hórſti ſwón ludźi wołał k modlenju.

Nětko wędżeſche bur-winzaſ, ſo je też ſakkapnija ſwjatege knjeżnineż dar był, kiż dyrbjeſche je jeho ſu ſlub dopomnacʒ, ſo ma ludźom w Pranjo k twarjenju zyrkwje dopomhacʒ. Dokelż pak bé khudoba wožadły w tamnem cżaſu tak wulka, ſo njemóżeſche ſtyrnych pjenjes ſa wjeſnu zyrkwicżku ke kapitalej, wot bura-winzarja wuſtajenemu, ſtwjecʒi, ta tón wot ſwojeje hłuchoty wuſtrowjeny cżłowjek ſamtutki ſe ſwojich ſrédkow natwari kapału ſ dalokoklincżatym ſwónczłom we wěži, kiż ludźi ſózdu ſłójmu njedźelu rano léta dołho k modlenju wołaſche.

A zyrkwicżka ſtojeſche horjeka na ſtoninje ſkalneje ſcżeny, hdyž běſche hojazy korunż narosſt — na leżowoſcżach gmejny San Antonio.

Tak ſebi to ludźo powědaju.

Stari wobeju wjom pomnja pſchecżeſ běku pſchecżelnu kapału; móża to też tajzy być, kotiż ſu w ſaſnich dźeczatyłt dnjach ſ maczerku hromadże pſched ſwjecżerjom Najſłójniſcheje Knjeżny tam horjeka ſo modlili — tu ſtawiſnu wſchak wſchitkim w doſe deleka ſmaja, haczrunjeż je zyrkwicżka dawno hižo roſpadła.

S wałaczej ſo hórſkej ſcżeny je ſo w mokrej deſchczowej nozy małeho rózka ſ wurjeſkotom ſapadła.

Měka be ſcżeńcy podmékła, a do réki hrimotachu dele ſkała a roſpadanki kapały.

Nežy ſaraczicżu pucż a wutworichu w doſe nażyp, ſe ſadły kotreżj je wody léta dołho mały jěſor tworjachu, dóńcż tón ſebi njebě durczka do nażypa na metr ſchéroke pcżenuſk, pſches kotreż dcżnża hiſćeże po doſe dele cżeſcże.

Staka a kapała ſo roſpuknyſchcżej, tak ménja ludźo; ale ſwón wotpocżiwa pſchezo hiſćeże tam deleka ſłhowany we kamjenjiſcżeju, wotpocżiwa hiſćeże deleka w ſtarem rěcżniſcżeju, a nékotrymżkuli, kotiż po njeſmémnje wyſokej ſcżeńcy, po khromach ſkaliſtkow a hór wjedźażej, du, ſynczi ſapadnjeny ſwón ſ hłubiny horje a napomina k modlenju.

Tohodła ſu, pſjedy hacʒ ſo pucż ſ ſamej ſkalnej ſcżeńcy winje, we hałach ławorczeja ſwjecżo Maczerje Bożeje wuczi duzy hłowa wjerczi, wjedże, poſaſtanje tam wokomic a pomodli ſo tróſchku.

Scżéna, nahła a woltwiſowaza, je zyle hoła. Ke jeje nogy leża roſmjetane roſwalkny horu a ſtarodawne kamjenje nékdy tak pcżeczełneje zyrkwicżki.

Wobſrjedża ſ kamjenjow wupina ſo łamotny ſcżeřny ſchtiż, na nim ſtej dwě ſłédżenjeej mjeni napiſanej: Kſchtiż pola San Antonia.

Tón pak njeſłu poſtajili na ſnamja, ſo je tudy rowſ jich Bożeho domu. Kſchtiż pola San Antonio je był hakle kiż dźeńcża mucżna a ſtara każ kamjeń we ſe błónzom pſchebjedźi, běſche hiſchcże krjewmtoda zónſka, ſmjerczej wjeſoła a rjana, każ nihdże żana w Pranſo a San Antonio — jako łubjeńſtwo pſchińdże na Riotta a wulka bolosć, kiż tej każ ſe żeleſnej pjaſcżu do wutroby bijeſche.

(Pokracż.)

Hrózbne njewjedra we Łužicy.

Błysk zarazy 71ětneho muža.

Po někotrych rjanych štónčnych dnjach, na kotrychž czopłota ſ kóžym dnjom pschiběrasche, mějachmy wczera pjatk tuźnotu, kotraž ſo kaž wotoj na ludźi a ſtót lěhasche. Njebjo bě ſakurjene a hižo wot ranja pokaſowachu ſo dźiwne mróczele. Jako ſo wokoło połodnja pschezo huſcziſcho hromadzachu, czujachmy, ſo nam czežke njewjedro hroſy. Hižo wokoło 2 hodźin ſaſtyſchachmy ſ poſonja Budyſchina prěnje hrimanje. S kwatkom ſo blizejesche a bórzy ſeklowachu ſo błyſki na cźmowym njebju, kotrymž ſylniſche a ſylniſche hrimanje ſcźěhowasche.

W **Budyſchinie** błyſk na někotrych měſtnach dyri. Na Hrodźiſchću mjes Budyſchinom a Zjdowom ſaraſy 71ětneho muža, něhduſcheho hoſcźenzarja Neumanna, kiž mějesche korczinu w Frankfurcźe na Zjdowje. Wokoło 3 hodźin poda ſo Neumann na polo, ſo by ſebi běrny nakopał. Wokoło 4 hodźin ſapny błyſk a jeho mori. Wucźeř w bliſtej Fichtowej ſchuli bě Neumanna na polu hicź widźał, a nětko dyrbjeſche wokhedźowacź, kak błyſk jeho ſaraſy. Wěźeſche hnydom k njemu a namaka jeho morweho leżo. Na prawym ſpanju mějeſche krwawy błak a broda bě ſeſmudźena. Cźapku bě błyſk ſrjedźa roſtorhnył a motyku roſtſchěſkował. — Dale dyrbi błyſk w Budyſchinje do wuhnja Nowakeż karoſerijowe ſaſtriki a jón wobſchkodźi. Pola Tſélan ſapny błyſk do Hirſchfeldſko-Budyſkeho elektrowoda a někotre groty ſpſchepali. Płomjo bě daloko widźeć. Budyſchin bě tohodla wjeſor hacź njehdže do 9 hodźin bjes elektriſkeho-wobſwětlenja. Pſchi zgłym ſylnym hrimanju ſo we Budyſchinje jenoż ſ łohka poprſchi.

Hórje hiſchcze hacź w Budyſchinje ſakhadźeſche njewjedro ſ połodnja a ſ ranja Budyſchina. Wokoło Hajniz a Budeſtez bě njewjedrowe bicze tak ſylne, kaž ſo hižo dołho njepomnja. Sa njewjedrom liſcze ſo ſylny deſchcź.

W **Dobruſchi** dyri błyſk do hróżnje ſiwnoſczerja Paula a ju ſapali. Brózeń, kiž bě ſ dźela nowa, ſo do cźiſta wotpali. S njej ſniczichu ſo zyle ſně a někotre tatarſke maſchiny. Sſukawa je Sſónkez prěnja haſcźeč pſchijeźe.

We **Wyſokej** Boże njewjedro dwóiży dyri. Prěni błyſk trjechi wjeſnu lipu a ju wobſchkodźi. Druhi ſajeźe do hróżnje kubleria Łuſaſcha. Na hunje mějachu wóſ wotawy ſrjezo. Tżn hnydom won ſtorczichu ſo bychu jón pſched wohnjom wutkowali. Tola woheń pſcheſkoczi ſ hróżnje na wóſ wotawy a wobej ſniczi. K haſchenju pſchijeźe Spłóſcźanſta ſyława prěnja a Nachlowſka druha. Wohnjowe wobory mějachu cźežke ſtejiſchczo, dokelż je we Wyſokej mało wody.

Pſchi cźežkim hrimanju padże wokoło Cźornoboha a Wujeźka ſylny ſliwk. Wody waſachu ſo do dolinow. W Mjeſchizach woda zyły dźeń wyſy, kiž w dolinje leji, powodźi. Wſchelazy ludźo dyrbjachu ſwoju nadobu ſ domow wunoſnycź a ſtót na wyſchiſche měſtna ſwodźicź.

W **Sſowrjezach** powodźi torhaza a ſchumjaza woda Jiraeſez łuki a wotawowe kopjena wotpkami. Hoyź bě ſo trochu ſbězała, widźachu ludźo na kerkach maſanu wotawu wiſaźo.

W **Brěſowje** nawali ſo woda wokoło ½6 hodźin. Ludźo běchu wſchitzy pſchetwapjeni a njewědźachu, ſchto ſo ſtawa, jako ſo wody rujo pſchiwalichu. Naſcha hewak ſnadna a měrna rěcźka pſchewobrośi ſo do ſadławje trhazeje rěki. Pſches puczi mjes hornjej a delnjej wju ſchumjeſche woda nětkhże meter wyſoko. Wſchelazy kotoježdni ſyptachu pſches wodu jěcź. Jeneho woda ſobu ſhrabny a bjes mała ſo wón tepi. W Heidźiz mkyże dyrbjachu ſkót wutkhwacź. Tam je woda ſwarjenje cźežko wobſkodźiło. Najboże ſu w Brěſowje mkyny ſ wodu cźerpiłe. Naſſtarſchi ludźo taiku wodu njepomnja, też w Jeńkezach nicź. Tam ſo kuki niże dróhowemo mosta jěſorej runachu, bě jena ſwětlina. Krótko pſched wodu ludźo tam hiſchcze wotawu kopjachu. Chżuchu ju wukhowacź, ale njemóżachu docźinicź. Woda pichindże pſcheruczę a kopjena ſobu wſa. Pſchi moſcźiku na Raboczanſkim puczu běchu płót wotſtronili. Mużojo tam wotawu kójachu, kotruż woda pſchinoſchowaſche. Twarjenja pſchi moſcźiku běchu jara wohrożene.

Slé je njewjedro też dale ſ ranju ſakhadźało. Tu pſchedleża nam ſcźěhowaje powěſcźe:

S **Bukez** ſo nam pijſche: Po cźežkej tuźnoce w ſandźenych dnjach roſpuſchczichu ſo dźenſa 3. t. m. ſakoſtne njewjedra nad Bukezami a wokolinu kajteż je lětha hiſchcze njepomnimy. Pſchicźežechu po 2 hodź. wot wjeczora wot Budeſtez pſches hory a ſakhadźachu dołhi cźaſ na naſchich horach a honach. Błyſki ſpadachu, ſeklowachu ſo a padachu k ſemi; ſuſk, wrjeſkot a hrimot njepſcheſtawaſche, tak ſo ſ khwilemi ani mjeńſchiny njewocźichny, ale jenoż hołk a hrimot a wothłóż. Se ſcźerych mróczelow liſcze ſo deſchcź, jako bychu wſchě ſpuſchczadła wotewrjene byłe. Ssuſod dla husteho deſchcza ledma ſuſoda widźeſche. Kóżdy pak bojaſnje kedźbowaſche, hdy a hdźe błyſk jaźeźe a hdźe płomjo wuſapnje. Tola po ſ khwilemi ſdaſche ſo, jako bychu ſo, wot Małowkeje a Wóſmużowoje hory wotrażene ſaſo wróczicź cźuże a ſahadźachu cźim hórje. Dla husteho deſchcza njeběź mózno dale widźecź a wobkedźbowacź. Jako pak ſo trochu wuſaſni, wuhladachmy wokoło Buſez, kotreż běchu dźiwnje wobarnowane, wſchelake ſ Bożim wohnjom naſtate wohnje. K ranju walesche ſo kur nad Njechanjom, hdźež ſo brózńe burow Alberta a Schuſtera wotpaliſchtej. Nad Wujeſdom wuhladachmy kur a płomjenja. Tam ſniczi woheń twarjenja ſiwnoſczerja Pfuhlanda. We Wujeſdźe je deſchcź nimale ſliwkej ſo runazy był a wjele ſchłody naczinił. S połow bě ſemju wotrpkawił a ju ſe wſchelakimi wězami do pcźerowow a ſpody moſtow ſnoſnył, tak ſo wody wotběźecź njemóżachu a ſebi bórzy druhe rěcźniſchcźa pytachu a ſchłody naczinichu. Tak běchu bliſko żeleźniſkeho moſta wulku dźeru do cźary wudrěłe a cźahi dyrbjachu pomaku a kedźbliwje nimo jěźdźicź. Na cźarze ſamej ſtejeſche ſ měſtnami wyſoko woda.

K **połnozy** ſtawaſche kur a ſapaſche płomjo. We Brěſyńzach wotpali ſo bróżeń kubleria Sſykory. A ke wjeczoru wuhladachmy ſ Bożim njewjedrom naſtaty woheń we Wyſokej, hdźež ſo tohorunja bróżeń kubleria Łukaſcha paleſche.

W Lubijſtim wokrjeżu je ſo ſamo 12 wohnjow woſjewiło. Niejmérne hromady wody ſa cźaſ wo 2 hodźin je ſo dele ſypnuchu, kajkeż naſchi ſtari ludźo wot léta 1874 wjazy njepomnja. Naſche małe a mérne rěcźki běchu ſa krótki cźaſ ſcźeroke torhaze rěki, kotreż ſe ſwojich rěcźniſchcźow wuſtupichu a pſchibócźne leżownoſcze powodźichu. We wſach dyrbjachu ludźo ſtót a nadobu ſ twarjenjow rumowacź, tak w Mjeſchizach, w Koporzach, w Nětcźinje a druhdźe. Schtoż njebě doſcź twjerdje, wody ſobu bjerjechu a tak wſchilake ſchłody naczinichu.

S **Koporz.** Wcźerawſche wulke njewjedro też naſchu cźiſtu wjeſ ſo wulkeho ſtracha ſtaji, mjenujcź tych, kotříž pſchi wodźe bydła. Wokoło ¼5 hodźin nawali ſo ſ horow telko wody, ſo hrożeſche haczenja pſchedrěcź. Woda rucźe poſtupowaſche, ſo nicźo wyſhe njewoſta, hacź hródze a bydlenja rumowacź. Tak ſo ſoſy a hunczka wot Kielmorgenez do wěſy wucźeřichu. Pola Pagaſtka dyrbjachu też nadobu ſ bydlenja wunoſnycź, w kotrymż woda ¾ metra wyſoko ſtejeſche. Też dźełaczerjo ſ tudomneho knježeho dwora ſwoje korczaki ſ kupjele do ſuchcheho noſchachu, haj ſamo ſtót na paſtwje durbjeſche ſo domoj wjacź. Hewak njeje wjeſcheje ſchłody naſtało. Někotre rohy ſu knježi hat wopuſchcźile.

S **Wujeſda** pola Lubija ſhonichmy, ſo je tam Boże njewjedro **do khěže** dźełaczerja Pfuhlanda dyrilo a ju ſapaliło. Żona bě doma, muż pak na dźele w Lubijſkej zokrowni. Żona najprjedy ſa tym njepſchimdże, ſo je błyſk do jejneho doma dyrił. Hdyż ſo dohlada, ſtejeſche hižo zyły dom w płomjenjach. Nětchto nadoby mózachu hiſchcze wutkowacź. Zyła khěża je ſo ſpaliła. Dalſche ſhonicź njemóżachmy, dokelż je telefon ſtónzowany. Też ſ Wujeźkom pod Cźornobohom njebě żane ſwiſajanje. W tych ſtronach je błyſk do wjele telefoniſtich ſcźežorow dyrił a groty roſtorhał.

W **Njechanju** wotpaliſchtej ſo ſ njewjedrom dwě wulkej bróżni. Wonej ſkuſcheſchtej kubleriej Albertej a Schuſterej. Wobej běſchtej ſe żnjemi napjelnjenej. Wobſhežerjej mataj ſawěſczene, tola niz pſchewyſoko. K haſchenju pſchijeźdźechu ſyłkawy ſ Njeſmarowa, Dażina, Lubija a Luchowa.

W **Brěſezach** dyri błyſk do hródźow kubleria Sſykory, tiž ſo do cźiſta wotpaliłchu. W Brěſezach je też ſe wodu hubjenje. Ta k haſchenju njedoßaha. Pola hoſcźenzarja Sſedlita je błyſk wulku dźeru do tſcźi wubił.

Tak bě wcźerawſchi dźeń ſa ſcźeroku ſmuhu Hornjeje Łużicy ſrudny dźeń. Wjele ſchłody je błyſk naczinił. Wjele żnjow je ſaſo ſniczenych. Ale też wody ſu ſaſo tběru ſchkodu naczinile. Wſchelakim, kiž ju hižo ſyno ſamaſake, nětko ſaſo do wotawy pſchińdu a ju wotnoſcha. Mérna rěcźka, kiż pſches Nadźaneju a dale pſches Porſchizy běži, wulkupi ſ brjohow a powodźi ſcźerokе ſmuhi. Na Porſchiſtich łukach pola Beſeje Hory je woda tohorunja kopjena wotpkawiła. Też druhdźe, wośeje pak pſchi rěcźach a rěcźkach je woda wulke ſapuſczenja naczinila. Tak w Drożdźiju, Niechornju, Běkej Horje, Skanezach, Nakojdach a dale dele.

Pjatk 10. ſept.: Sſtónczne, mróczele ſo pſcheżahuja, wodnjo cźopło, njewjedra ſu mózne, potom wotkhłódnjenje, wětrożte.

Sobotu 11. ſept.: Sſlónczne, mróczele ſo pſcheżahuja, rjenje.

Kutſe 14. njedźelu po ſwjatej Trojizy ſkhadża ſtónczko 5,18 hodź. a ſo 6,39 hodź. khowa. Měſacźk ſkhadża na ranje 2,59 hodź. a ſo wjeczor 6,24 hodź. khowa.

— **Saſejd do Delnjeje Łużicy. Konzert we Werbnje.** Sserbſke towarſtwo „Nadźija“ ſ Budyſchina cźini pſchihoty ſa ſwój ſaſejd do Delnjeje Łużicy. Hižo pſched 3 létami konzertowaſche ſ wulkotnym wuſpěchom we Wernje, hdźež jich delnjołużiſzy Sserbja ſ hórſtim wopytom a ſe wſchej łubóſcźu poczeſcźichu, jich witachu. Sa dźeń łětuſcheho konzerta poſtaji ſo 19. ſeptember. Konzert budźe ſaſo we Böttcherez hoſcźenzu (Böttcherozu kjarzne) we Werbnje, pop. ½5 hodź. S programa, tak daloko hacź je nam znate, dyżemy pſcheradźicź: Meſchany khór wuſtupi ſ mnohimi delnjołużiſkimi a někotrymi hornjołużiſkimi ſpěwami; jako ſoloſpěwarjo ſkutkuja ſobu knježna Freiſchlagez ſ Hornjeje Hórki a knjez E. Schlamaſ ſ Budyſchina ſ pjecź delnjołużiſkimi ſpěwami a jenym duettom. Sserbſke narodne weſe ſo pſchedwjedu, deklamazija a kraſne ſerbiſke dźiwadło w delnjołużiſkej rěcźi ſkónczi nimo méry bohaty, ſ parlemi ſerbiſkeho ſpěwa wubedźenу porjad. Naſchi ſerbiſzy bratſija a ſotry w Delnjej Łużicy cźakaju hižo dawno na rjany ſerbſki konzert w jich róднej rěcźi a ſpomimjo na kraſne hodźinki ſańdźeneho konzerta w lěcźe 1923, wěźcze też łětuſki konzert 19. ſept. 1926 we Werbnje ſ bohatym wopytom poczeſcźa, ſ luboſcźe k ſwojej róднej ſemi a rěcźi. Sserbſkemu towarſtwu „Nadźiji“ w Budyſchinje pſchejemy ſ wutrobu ſhożowuju ſaſejd do Delnjeje Łużicy k ſobu najwuſnamniſchemu narodnemu dźelu!

— Mohrez cźiſtjownja w Budyſchinje wobdźěli ſo na němſkoſtatnej powołańſkej wuſtajeńzy ſa němſke ſchewjeſke rjemjeſło w Stuttgarcźe, kotraż ſo wot 7. hacź do 9. auguſta wotmě. 200 němſkich firmow tam ſwoje wobrucźowe wubźěłki wuſtaji, mjeſ nimi běchu 4 ſe Sakſkeje. Mohrez cźiſtjownja bě ſ orthopädiſkimi a luxuſnowymi wobruczemi faſtkupjena. Na tele wuſtajene wobrucza doſta ſ ſłébornu medaillu. (Hižo Mohrez nan, kiž we mérzu t. l. nahle wumrě, je na kóżdej wobrucźowej wuſtajeńzy, na kotrejž je ſo wobdźělił, ſo ſ najwyſchimi mytami wuſnamjenił. Mohrez firma je jedyn ſ tych małe wołtkhodow, kiž móża taike wuſnamjenjenje dopołnacź. Po nanowej ſmjerczi nětko zynoſo je nanowych ſłopach wołtkhód dale wjedu. Jedyn je pſchekupz, druhaj dwaj ſtaj ſo we ſwojim ſchewſkim powołanju derje wuſwucźiłoj, ſtaj powołanje po rjemjeſlniſkim waſchnju nawukłoj a miſchtrſke pruhowanje wotpołożiłoj. Mohrez tworzy woſtanu tohodła dale dobre kaž dotal. Ssynoſo ſo prózuja, ſo bychu po nanje pokaſali, ſchto ſamóża. To je ſo jim radźiło, mytowanje to dopokaſa. We błiſchim cźaſu medaillu a mytowane wobrucźa we wulkadnym wokrjeżu wuſkała.

S **Budeſtez.** Wažny wopomnjeńſki dźeń bě ſa naſchu wjeſ wcźerawſchi pjatk, 3. ſeptembra. Wón ma też ſa měſto Budyſchin wobſebitu wažnoſcź. 3. ſeptembra léta 1611 bě ſche, potajkim pſched 315 létami, ſo cźeſti kral Matthias do Budyſchina pſchicźahnu. Budyſchſzy rycźerjo jemu hacź do Budeſtez naſpěchcźo jěchachu. Tu w Budeſtezach kral poſaſa, w ſarſtej ſahrodźe wobjedowaſche. Swjeżeleny nad taikej dowolnoſcźu, namokwjeſche kral na kónzu wobjeda tehdomniſcheho wobadneho ſararja, ſ mjenom Schwocha, ſo by ſebi nęſchto wot njeho wuprožył. Dołho ſebi njeſpchemyſłu, proſcheſche ſarař, ſo by kral dowolił, ſo ſmęło ſo we wohradźe Boże wotkaſanje we wobojim ſtalcze wudźełowało. Kral to dowoli a puczowaſche do Budyſchina dale. Potajkim je 3. ſeptembra poprawom dźeń, na kotrymż je ſo reformaczija do naſcheje wołtady ſawjedła.

S **Wulkeje Dubrawy.** Djeńſa ſobotu wjeczor we 7 hodź. wotmeje ſo w Nowakeż hoſcźenzu ſjawne poſeſdźenje gmejnſkich ſaſtupjerjow. Na dnjowym porjedźe ſteji twar wodowoda, pjenjeżna naležnoſcź a rjadowanje woteběrańa wody.

S **Maleſchez.** Wcźera ſu kubleria knjeſa Sandera je pſchepołnjowaniſkeje jatby puſchczili. Wěſcze druhich ſajatych też bórzy puſchcźa. Wſchě na nich rěcźane winowanja ſo wěſcze jako ſołe wunoſchowanja wupokaja. Sroſnińcź njemóżemy, kak je mohło wěſte hamtſke żórło pod piſmikom k. g. (Kriminalgendarmerie?) powěſcźe do nowin roſeſłacź, kaž by rjekł, ſo ſu ſajeźi hotowi ſłóſtnizy. To mohło ſo jenoż potom ſtacź, hdy by jich ſud ſaſudźił. S taſtim njewěrnym wunoſchowanjemi ſo jeno mjeno cźeſtnych mużow bjes winy wopanza. Cźeſcź a ſwoboda němſkich ſiacźanow a dawkipłacźerjow dyrbjała naſchim hamtam wyſch, wiſcheho ſtejecź. Njech ſebi wośmu w tymle naſtupanju ſwobodnu Jendźeſku ſa pſchikład. Ssmy wcźitni, hacź ſamoſtatwcźi ſaſtojnizy p'rcźeźiwo tym ſakhrocźa, kotříž ſu wot Drježdźan ſem wo Maleſchanſkich naležnoſcźach zyle ſtronſke, cźeſcź bjeſworoczniych muſi wopanzage powěſcźe do němſkich nowin ſłali. Prawdoſcź by ſebi to ſadała!

S **Koporz.** Naſch woſeńzar, kotrehoż wolij je nimale po zyłej Hornjej Łużicy ſnaty, ſwój wobkhod powjeſchi. Każ ſłyſchimy, je ſebi cźežiny auto kupił, ſ kotrymż ſwój wolij na wiki wokolnych měſtow roſwożuje. Nataſtowe cźe ſaſtajicź a je pola tohodła pſchenajał, ſo by ſwojeho rjemjeſła lépje hladacź mohł. Pſchejemy jemu ſhoże a dobry wuſpěch ſ jeho pſchedewjaſcźu.

S **Lubija.** Schtwórtk wjecźor wokoło 7 hodźin motorowy jenu ſchéſcźetnu holzu ſ Jerkez na Jerkowſkej dróży pſchejeźdże. Motorowy wótſije trubjeſche. Holza na to njedźiwaſche ale jemu do motoriſkeho koła ſabęża. Koło holzu na ſtronu wjerchny. Na dobre ſhożo ło holza jenoż lokło ſrani. Runak Oſterleben kotryż bě runje w bliſkoſcźi holzy prěnju pomoz poſkiczi a ju hnydom ſawobali. Każ wożowi ſwědkojo praja, je dźěcźo ſama na njeſhożu wina.

S **Lubija.** W nozy k pjatkej ſo mjes Rychnowom a Lubijom 20-létny dźełaczer Artur Neumann na żeleźniſke kolije cźišny. Cźaſ jemu wobej nozy wotjédże. Wón bě hnydom morwy. Cźołodła je ſebi żiwjenje wzał, njeje ſnate.

Najnowiše z cyeloho swěta.

Schkrowa powěſcź wo wjedre ſa jutje njedźelu: Po zyłej Němſkej pſchemjenjate wjedro abo kurjawa, ale nihdże k wažnym dešchczam njepſchińdże. Cźopłota ło mało pſchemieni.

S **wobjarujomnym pſchehladanjom ſtaj w elektrizitetnej dźełarni pſchi Wettinſtim namęſcze w Drježdźanach dwaj monteraj żiwjenje ſhubiłoj.**

General Ludendorff, kotrehoż mandźelſtwo je ło po 25 létnym tracźu ſ Ludendorffowej winu dźěliło, je ło ſ lékarku dr. Mathildu ſ Kemnizej ſlubił.

Na létanišczu w Staakenje pola Barlina ſtej pjatk dwě létadle ſ wyſokoſcźe 800 metrow k ſemi padlej. Létarjej ſo ſmjertnje ſranischtej.

Pola Schlierbacha njedaleko Heidelberga ſchtwórtk někotre woſty tworowego cźaſa ſ kolijow wujěchu, dokelż bě wozbowny cźaj do tworowego cźaſa ſawadźił. Dwaj doroſcźenaj a dźewcźoj dźěcźi ſu do ſchłody pſchiſchli.

18 809 hrivnow pſchekhłwiſchi bě Berlinſki pożarny aſſiſtent Becker hromadże ſe ſwojej lubku cźekmy. We Holſteinje ſu jeho ſajeli. 8000 hrivnow hiſcheze pola njeho namakachu.

W Bukareſtu je ło wulka chemiſka fabrika wotpalika. Woheń je ſe ſaſapnjenjom elektriſkeho pruda naſtał. Schłoda 40 milijonow leow wucźinja. Někotři haſcherjo ſu ło ſ wuſkhnjenjom kiſalinu cźežko wopalili.

Luxuſowy żeleźniſki cźaj, ſ Pariża do Prahi jěźdźacy, je pola Crailsheima w Bayerſkej ſ kolijow wujeł. Lokomotiwa ło ſwrócźi. Jedyn pucźowař a lokomotiwnik ſtaj ło ſkaliłoj. Materiałna ſchkoda je wulka. Wſchitzy wozaji ło w kaſarnach djerża.

Wše družiny
hnojidłow
ma stajnje na składzo
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach.

Kuchařka
poruča so kermušam a druhim swjedźenjam.
Marja Albertowa
w Budyšinje na Lessingskej dróży 18.

Hosćenc w Nowoslicach
Jutře njedźelu
žnjowy swjedźeń z rejemi.
Přeco1nje přeprošujetaj
M. Wowčeř a mandźelska.

Njedźelu, 5. septembra wot 1 hodź. sem
„kulenje kchelow wo myto“
w Leopoldowej korčmi we Worklecach.
Přeco1nje přeprošujetaj
hosćencař a kołojězdne towarstwo.

Weidlichec pjelsćinowy dom
w Halštrowje.
poruča swój wulki płaćiznyhódny skład
pjelsćinow
Kóžkowe wobsadki za žonjacu drastu, twórowe, oposum we wšelakich barbach, twórowe-skunksowe, barbj. skunksowe, wallabowe, wopraudźite skunksowe po 4 płaćiznach.
Wobsadki z wopraudźitého skunksa wosebje tunjo 155 hr.
Kóžkowe wobsadki za mužacu drastu z persianera, opossume, pišma, sedmihródčana atd. běbr po 3 płaćiznach.
Běbr wosebje tunjo 180 hr.
Žonjace a mužace pjelsćiny po měrje z rukowanjom a kiž derje sedźa.
Přihódne płaćenske wumjenjenja.

A. Pittner w Budyšinje
na Lessingskej dróży 5 Założene 1863
Wosebity dom
ruskich a amerikansk. mašinskich wolijow, awtowych a motorskich wolijow, naturskeho kolmaza, kožoweho tuka, vaseliny, kons. mašinskeho tuka, rjemjenjoweho wóska, mydłow a mydłowych prošnkow atd.
Našich česćenych wotebjerarjow njebudże wjacy knjez **Hejduška wopytować, ale mój wóz přijědże kaž hač dotal**, porjadnje dale a prošu, zo byšče dowěru na nowoho předawarja přenjesli, dokelž swojim wotebjerarjam ze znatymi tworami posłužuju.

Burja kedźbujće!
Nowe centrifugi **„Kelior“** z mosaznym bubonom, a nowozlobornymi ližičkami
Dźens najbóle wudokonjana centrifuga.
Podawa so po 12 měsačnych wotplaćenjach.
Wše ratarske mašiny a narunańske dźěle ma na składze.
Mašinska dźěłarnja a wikowarnja
Arnošt Falting w Njeswačidle.

Fotowe projekcijowe powjetšenske domjace kinowe aparaty
a wšo wěcy
za atěramske fotografowanje
Fotowy dom
Rich. Hutha
(mjeńši Arno Lehnert)
w Budyšinje na serbskej hasy 13
Wuwiwanje filmow a płatow kaž tež wotčahi wěcy wustojnje a najspěšniše.

Pójće a wobhladajće sobi mój skład, wšako kupować njetrjebaće, zo byšče so přeswědčili što ja zamóžu.

Jězdne koła
wot 75.—, 80.— 90.—, hr. sem
specialne dobywaćelske koła z połnym rukowanjom
100.—, 110.—, 120.— hr.
najlěpše znamkowe koła
140.— 150.— hr. atd.
najlěpše fabrikaty wot 150.—240 hr.
šijace mašiny
Gramafony po wšěch płaćiznach
a wšo štož, do tutych tworow słuša, dostanjeće při poměrnym wotplaćowanju a snadnym napłaćenju pola
Korle Wetzki w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach č. 12
napřeco měšćanskemu dźiwadłej.
Porjedź. wšitko poniklowane a emajlowane.

Najwjetši wubjerk
hólčacych
wobleikow
mantlow
jakow do wětra
Bozenskich mantlow
peterinow
Woprawdźite Stuttgartske wobleki
lacy - jaki - pallavary
jednotliwe kholowy po
mizkich płaćiznach
maj
Wilhelm Rudolph
w Budyšinje
na Kěžorskej dróży 8.
Drasta, kotruž sydźiwam, je hižo lěta dobo znata, a so rady kupuje a wuznamjenja so přez derjezdźerjate tkaniny a dobru přitrělu, najlěpše sedźenje a mizke płaćizny.

Lehmannec
konditorńja a kofejownja
na Serbskej hasy 8
Najpřijomniše hósne městnosće - Konditorske pjećwa přenjeje rjadownje.
Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncert
Wosebitosć: TORTY
so jako dar při kóždej składnosći hodźace.
Łód k jědźi. Fürst Pückler.

Sad
a spadany sad
kupuje po najwyšših dnjowych płaćiznach
Jurij Kandrika w Dobrošicach
pola Njeswačidła.

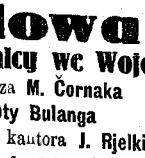

Jězdne koła a šijace mašiny
swětoweje firmy
Seidel & Naumann
su najlěpše němske wudźěłki
Zastupjeř swěto-mistrski jězdźeř
Gustav Marscher w Budyšinje
na Nowosalskej dróży 36.

Korta za skót
we wšěch družinach a we wšěch wulkosćach, kaž tež
lonowe rohy a šamoty
poruča po najtuńšich płaćiznach
C. Schneider w Budyšinje
na Waiskej dróży č. 41.

Hnojace wapno
derjezmato lohkopalace Kauffungske wapno přiwožuje so tutón měsac stajnje. Při wotezwzaću z lowrije stajnje wosebite płaćizny. Prošu, zo byšče sebi prawje bórzy skazali.
Hans Vallin w Halštrowje
Telefon 13.

8—10 centnarjow
syna
je na předań
w Rakecach č. 149
(Kača korčma.)

Twjelki trjenja tunjo!
K. Erler.
na Žitn. wikach 11

Jutře njedźelu budźe so stajaca
pr wodawa
při Njeswačidlskem-Bóšćanskem puću předawać.
Zkwamadźić maja so ½9 hodź. při Wětrowsk. mjezy. **Wobsedźeř.**

Kóždu sobotu 8—6 hodź.
kozace korniklaco, zajace a wšelke druhe kože a
kóžki
krupujetaj stajnje po najwyšših dnjowych płaćiznach.
Kleßling & Erdenberger
w „Połměsacu“ w Budyšinje na Žwonkowej Lawskej hasy.

Cychi 1 počehnjenje z 2 hłowakom. 7.— hr.
běłosmuhate počehnjenja 1 počehn. z 2 hłowak. 10.— hr.
ruby na bliča, twjelki trjenja najtuńše płaćizny
jenož na Zwonk. Lawskej hasy 10 pola **J. Erler.**

2 nowej **hospodarskej wozaj**
kotrejž 25 a 25 ctr. wudźerživej ma na předań Richard Urban w Trjebjency.

2 wysokosućelnej
jałojcy
stej na předań
w Lětonju č. 2.

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach.

Młoda čehniwa **kruwa**
je na předań
w Mnišońcu č. 2b.

Rjane młode sylne wysokosućel. dobre **płahowanske kruwy**

1½ lětne **rasowe jałojcy** (čorne pisane) **běłaki**, kiž so k płahowanju hodźa předawataj a zamjenjetaj.
Max Köhler Paul Köhler
wikowaŕ. z płahow. a rěz skotom
w Nižej Wsy w Njeswačidle
Wjes je bjez pokhromy, teborunja předawataj dobre **pózdnje běrny.**

Dobra podsahna **kruwa**
z čelećom je na předań **w Bronju** č. 2.

Čehniwe woły
čorne a pisane nětnje 11 centn. ma na předań
Hunius swob. kubło
w Ješicach.

Kswjedźenjam a kermušam
poručamy
jabłukowe wino
jahodkowe wino
dale
sadowe kisało
najl. kisało k nakładźenju
Hornjołužsadowa prasernja
w Budyšinje
Königswall 10

Jurij Fahrmann
w Budyšinje na hornčerskej hasy č. 10 poruča jadne kołe, šijace mašiny, manje a šlawchi. Samsna wupołrjedź.

Rejowańska wučba

za Kulow a wokolinu.
Započinamoj štwórtk, 9. septembra wječor we 8 hodź.
w zali „Němskeho kěžora“
kursus rejow a přistojnosće.
Naš wučny porjad wobpřija 22 rejow, też najnowše a najmoderniše.
Dowolimy sebi so zepjerajo na swoje wobswědčenje khmanosće, česćenych zajimarjow na to kedźbliwych činić, zo naju wěcywustojne rozwučowanje, za kotrež mamoj so pola widźaneho professora a balletskeho mištra dźensnišeho časa podźakować, najlěpši wuspěch w rejach a bjesadnej wučbje poskića.
Za snadne pjenjezy słubimoj **swědomite a dospołne wuwučenje.**
Wo dobroćiwu dowěru a podpjeru prosytaj z počesćowanjom.
Otto Marx a mandźelska, rejwański wučeř.

Zubna praxis w Kukowje (w kłóštrje)
Rěčne hodźiny:
Njedźelu wot 11—2 hodź. Wutoru wot 1—8 hodź.
Štwórtk wot 1—8 hodź.
H. Barth, sobustaw zwjazka němskich dentistow.

Pjatk pop. ¼7 hodź. zemrě po dołhim čežkim čerpjenju w 57. lěće swojeho žiwjenja moja luba mandźelska, naša starosćiwa mać, wowka a přichodna mać
Madlena Müllerowa
rodź. Pötschkec.
W mjenje wšitkich zawostajenych
hłubokorudźeny mandźelski.
W Rakecach, 3. septembra 1926.
Pohrjeb budźe póndźelu pop. w 4 hodź. wot žarowańcho domu č. 123 d.

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje
Telefon 3506 a 3507
Filialcy we Wojerecach a w Khočebuzu.
Telefon 3506 a 3507
Agentury: w Khróšćicach pola knjeza **M. Čornaka**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanga**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli)
w Nowem Měsće pola knjeza **W. Kowalika**
w Hrodźišću pola knjeza **M. Pawlika**
we Łazu pola knjeza **J. Haješa**
Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy na knižku zapołožować a po potrjebnosći zběhać
Zadanja pjenjezy wot 1. hapryle t. l. ze 4½—6 procentami. Pjenjezy so zadanja hižom wot dnja zapołoženja

Příloha k číslu 206

SERBSKE WOTNY

Sobotu 4. septembra 1926

„Serbski strach!"

W němšćich hłósćach so wospjet mucźi.

Pod hornim napisom so w saschkych dnjach wěsty Walter Herrmann z Frankobroda nad Wódru na Sserbow roscźerješi a počina sahy wo „serbšćim strasche" žonicź. Tutón w nowinarskim ćuźe nje snaty pisać je źiwój samuchny wukrok do jeneje wo **němskonarodneje Drježdźanskeje nowiny** sapodał. Hdyž réka, so na Sserbow pschihłodźeć a njewěrnosće roscźerjeć, dha su tamni Wschonjemźu najprjedy schkaraja a mucźa. S tych dnjow nowej jědu so mnohi Sserbja źiwźa. Tuj bjes dźiwa, so potom teź w jich smužku mjes serbšćim ludom skutkuje. Dźiwacź so dyrbimy, so je tamna nowina, kotraž měła na wěrnosć a sprawnosć dźerźeć, tutón elaborat tamneho Frankobrodskeho pisarja pschijata a wospjetowała. Hdyž so *pschecźiwo Sserbam* wěri, dha so wschón wjerch bjerje, hyrnjež bóle žmjerdźał.

Tutoho pisarja je jara roshorjło, so je so w měrcu t. l. w „Kulturwehr" pisało: „S wěstosću sy sheho źiwdomja sastaji po rěcźnym duellu Mussolini je Stresemannom wótra nowinka schkarańa něsto teź we wulkich němskich nowinach pscheczźiwo luźiskim Sserbam."

To tutón němski pisar prěje a mjenuje tutu wěrnosć „źiwu pólsku fantasiju". A něsto po Bohu dźakuje, so je jemu z tym pschileźnosć data, wospjet na „serbšći strach" pokasać a jón bliže rosrjadźać. Runje na njeho je nowinarski świet cźakał, so by Němcam wocźi wotewrił, kajki strach je strony Sserbow jim hrosy. Ssamt drje do tuteje bajki njewěri. Hewak njeby něktore rjadki dale liczbu wotedatych hłosow sa serbsku ludowu stronu wuzmeršchowali. Potom słoźuje so na hamtsku statistiku luduliczenja. Po nej licza wschě narodne mjenjschiny w Němskej (potajšim Polazy, Danoju, Sserbju, Frisoju, Litwinoju) wschu hromadźe 200 000 **wotsobow.**

Spisar teź do tuteje namałaneje ćěte krucze wěri. Haj, ćini spisowarźela nastawka w Kulturwehr" — mjenuje jeho Jana Skalu - „Luziana" — podhladneho, so je spomnjenu liczbu něsto na Sserbow pschenjeseł, potajkim je krałnej hamtskej statistiku „schwindł" hnał. Hišo z tuteje do njedźeź wołazeje hłuposće widźimy, z kajkim „wulkim duchom" mamy tu ćinicź.

Potom pak sabo měni, so ńamo tutej 200 000 sa Němsku žadyn strach njestaj. Teź Sserbja na to njemyšla, **někajke serbske praschenje narěsnyeź.** Tutón nadawk wukonjeja sa nich Polazy a Ćěchojo, kotśij chcedźa Sserbow „wo jich ludnej wołebitosći pschešwědźicź." Tutu žadu spisar do nohow staja. Wón nochże a z nim wjele tyšacź Němcow, so bychmy so

jako wołebity lud kulturneje zwjorasnosće

cźuli.

Nas dźiwsche mi němski lékař narěcźeć, so žnm teź narodnje Němc, schtož pak jenoź politiśy pschińnach. Dha mi njelogiku wumjetowasche. Někto po jeho wopraschach, hacź bych narodnje Polak był, bych-li znadź we Pósnanskim kraju k Pólskej pschipadnył. To wotpokasa. Sserbam narodne cźuće a pschešwědcźenje wsacź, to mnohy Němcy chcedźa. Sću hišo to Jakla dozpěli. To widźimy na cźrjódach renegatow, kotśij ćužitke hona strjewonjeesća.

Spisar spomina na serbsku delegaziju 1919 pod nawjedowanjom „Budyschskeho wuczerja" z rjanym němskim mjenom Ernst Barth. S toho widźimy, kak wobhonjeny je tutón spisar. We swojej jakožnej mudrosći žej myšli, so mjeno Barth pschindźe z Němcźiny. Potom dyrbjał wědźeć — njewěm, schto w žiwojim wschědnym powołanju je —, so je to němske słowo Bart bjes h pisa. Skowo Bart wuchadźa z kazinskeho Bartholomäus (Bartrom).

A potom pisa: „S swobodu jich ludstwa, jeho pěstowanje a sdźerźenje, njeje Němska jenoź dowolika, **ale žylnje podpjerała.**" Někt macźe! Tucźi njedźakni Sserbja! So němscich wuczerjow a duchownych wot stow lět žem Hišo do Sserbow tykaja a Bjedrich II. hišo z nimi Sserbow chcyschе „smělscheź", so bychu so sterje lépje pschenjemcźili, tutu wótzowsku dobrotu stata wobhladaja wěsći serbšći panslawistojo jako niczenje serbskeje narodnosće. So žo w schulach niczo serbšći njewucźi, teź nić na seminarach, hdźež so wuczerjo wukubłowachu, a druhich wyschich schulach, to njeje jenoź pěstowanje Sserbowstwa, **ale žamo krute podpjeranje.** Schtóž tajkule němšku starosć wo sdźerźenje Sserbowstwa njespóznaje, tón je se złowjanskej hłupošću bity. A hyrnjež němscy wuczerjo serbšćich dźesći bili, hdyž w schulskich pschestawkach mjes sobu serbšći rěcźa, abo do serbskich domow a statokow běhali a serbskich starschich se hroženjom namołwjeli, ze źiwojimi dźěcźimi doma němšći rěcźeć, z tym **so krucze Sserbstwo podpjera.**

Tamny pisar nochże, so bychu Sserbja se statnym ludom (mjenujcy Němzami) runoprawo měli. Měni, so chcemy z naschimi stórźbami sjawnosć zlepicź. Troschtuje so z tym, so pschewulka liczba wschćich němskich Sserbow je dospołnje spokojna a dźakowna za pschipósnatu statnu runoprawosć w Němsku, lépje hacź w Pólsce. Wona so wjeseli nad tym, kak so stat, kraj a wyschnosće wo jich kulturelne wobstejnosće staraja a wotpokasuje wschě posparty — to poźlednje wólby dopokasuja, — kotrež mohłe rossahlosć rospalicź."

Kóždy Němc tajkeho smyślenja kaj pisar, so wěso wjeseli, so maja wulki dźěl Sserbow tak daloko, so ho wjacy jako wozebity narod njeczuja, ale so sa narodny hnój sa druhe ludy hodźa. Dźiwacź so dyrbimy, so pschi tutej „statnej starosći" se Sserbstwom wróćo dźe a tuczi sastaracźerjo ho nad tym wjeselea. Kak so z moralku sniese? Hacź teź to pisar sam do toho wěri, schtož chce sjawnosći wěrywódne namołwacź. Skutki wyschnosćow a jich podstatnych organow wucźa naš zyle druhe. Teź ta kłaśna statistika luduliczenja. Rysy serbske wšuj so jako němske wudawaja, hdyž stej schula a fara němskej, kaž je to swjeczka w Pruśej. **Nochzedźa naš jako narodnu mjenschinu pschipósnacź.** Tajke ludarske srědki dźensa wjazy njecźahnu. Sswětowa sjawnosć wě, schto ma wo němskich kubjenjach a stkiwlenjach dźerźeć. Sa to je nam Frankobrodski pisar wospjet z najlépschim dopokasom.

Poršicy w starym času.

Hacź do léta 1222 mamy wo tutej wěsy prénju pisanu powěsć. Do njeje njemóże nichtó z wěstosću rjec, kajke je tu a we wokolinje było. To žu jenoź ménjenja a wumyślenja, kotrež móža žo po dacźu na namakanki w semi sepjeracź. Někto bé mi napadne, so dr. Frenzl w jenym Budyschskim dźeniku se žamowěstosću postaja, so ža **do** Serbow tu Němzy žydlili a to z rodu Burgundow. Skoźuje žo na namakane rowy pola Ketonja a te z wěstosću jako burgundske wosnamjenja. Hewak žmy na wyschschich schulach wulki, so Burgundojo (mjenowachu žo po němsku teź „Burgundionen") **pschi Wišle a Wódrje žydlachu** a buchu pschi cźahanju ludow k wjeczoru scźišchcźani, cźehnjechu 410 po Khr. z Alemanami pśches Rhym a sažydlichu žo wokolo města Wormsa. Kak ža tucźi do Sakskeje Horniseje Luźicy pschiśchli, je mi hódaźcźo. Na namakanych rowach a staroźitnosćach teź nihdźe njesteji, so žu tute wot Burgundow tworjene a dźelane. Potom njeje k wěrje podobne, so ža tute germaniske rody a ludy, kotśij tola mjes sobu teź w swišku stejachu, tak wusnawam, wěry dźělali, so mózachu tute porodach rosesnawacź. Autor cźe z tym rjec: Wšscho, schtož ma někajke staroźitnostneje hódnoty, wukhadźa z němskich rukow. Sserbja nicźo njemózachu. Ssamo w ratarstwje, schtož běsche tola jich najžylnischa strona, wjele njerozumjachu. Tak pisa: „Kaž je z namakankow na druhich městnach widźeć, znajachu Sserbja teź ratarstwo, hyrnjež w zyle **jednorej formje**, a dźerźachu žej donjazy stót." Cźe z tym porok, so žu Sserbja jenoź na honitwu khodźili a rybły kóśili, wotpokasacź. S tym pak nam žaneje dobreje słužby njewopokasa. Na němskich gymnasijach ho wuczesche, žamo germanista Kummer to pschida, so žu Němzy słowo „Pflug" je słowjanskeho (žerbskeho) pług (starośł. plug) wsali. S toho scźehuje, so žu Sskowjenjo pluh pryedy snali a natoźowali hacź Němzy. To dale dopokasuje, so žu woni w ratarstwje dale byli hacź Germanojo a tak wot nich wo tom niczo wuknucź njetrjebachu. Tuž njesteśe teź pola Sserbow ratarstwo na niskim skhodźeńku, njebésche **jednore**, kaž dr. Frenzel wudawa, ale lćežaze a bésche wunoschne. Tohodla teź Lipzcźanski superintendent Pauk wusna, kak wulkotnje žu Sserbja krajiny mjes Wódru a Łobjom kultiwěrowali a ratarstwo na najwyschschi skhodźeńk pschinjesli. Hewak by tuta krajina hola puscźina było. Woni žu z wulkej wusitosću a pilnosću senju wobdźěkali a wopłodźili. Wo starych Němzach romiscy stawisnarjo pisaja, so na lěnjej (mjedwjedźazej) koži leżachu, hońtwje a wójnje (rubježnistwu) holdowachu a pola zonam a njewolnikam wobdźěkacź dachu. Po sapiskach romiskich stawisnarjow běchu stari Němzy w manźelstwje bjes manźelskeje ćěty źiwi. So tucźi senisku pódu na někajki wyšoki kulturny skhodźeńk pschinjesli njesłuscha, to może žej kóždy myślicź. Jony běchu cźełnje žłabe a njewólniscy njemějachu žaneho sajima, semju swojich cźiwilowarjow wobdźěkacź wobdźěkacź. Tak žu wudawanja wo wyšokej senskej kulturje starych Němzow jenoź wumyślenka a njesarole a hona tak wulkotnje wobdźěkane byle, cźehodła žu žo Sserbja sažydlili, Němzy hižo pobyli. Hdyž žu jich role a hona tak wulkotnje wobdźěkane byle, cźehodła žu je potom wopuscźili? Sserbja njesłuschu nikoho wuhnali. Němscy stawisnarjo pisaja wo Němzach, so žu Sserbam jich statoki a pola rubili a jich hrubje wotehnali. Potajkim žu Sserbja hižo sažydleni byli, hdyž žu Němzy na nich pschicźahnyli. To je prosta logika a tu wschě nowinarske kumchty wuwinucź njemóża. Woni nochzedźa pschidacź, so žu Sserbja praštari, žnadź prénjotni wobydlerjo tych krajinow, hdźež žydła abo pryedy žydlachu. Wschudże žu najprjódzy druhy pobyli, najprjedy wschu wobdźěkali a Sserbja žu žo do hotoweho lózka położili. Pomjerschenje słowjanskeje (žerbskeje) hódnosće na kulturnym poli žłuscha do programa wěstych nam njepschecźelskich smyślenych ludźi. To žmy sdawna swucźeni a wschódnje hischcze nasłonimy.

Pčołarstwo pola nas a druhdźe.

Dwě wulkej pčołarskej zhromadźiznje hospodowaše w zańdźenym měsacu město Ulm n. D.: Skhadźowanku Němskeho pčołarskeho zwjazka a přizamkujo k njej 64. pučowanski zjězd pčołarjow němskeho jazyka. Pčołarski zwjazk wobsahuje 27 župow ze 104 000 sobustawami, z předsydu je rektor Breitholz z Neumünstera a nawjedowaše też cyły zjězd. Zastupjenje běchu Rakuska, Baworska a Württembergske knježeństwo, Württembergska ratarska komora a Němske ratarske družstwo. Jara za zło je so wzało, zo němskostatne knježeństwo z Barlina njeje za trěbne mělo, zastupjerja pósłać, do cyła wone nima ničeho wyše za němske pčołarstwo, ani kuska zajima. W srjedźišću jednanjow běše wojowanje přećiwo falšowanemu mjedej a přećiwo špatnemu wukrajnemu

Do Słowakskeje.

Cźah bě nabity polny. W Pěschćańskich kupjelach měješche žo drastny žwjedźeń wotmeć, wobjedu bě žo stajiło. Jěchachmy po dole réki Váh (Waag) k jewjeru. Winicy, stadła rohateho skotu na pastwach, pola a wózy leczacźu nimo naš abo my nimo nich. Na kukach sastarke studnje z habrskimi swodami, kajkejž maju hischcze w Delnjej Luźicy a Schlezyskej — dozyła w rańschej Europje. Howsały stót je wschón žamžnje barby, běły a cźerwjeny. Wulke stadła postiśeja krajny napohlad. Nasdala wobrubjowachu krajinu selene hory, k ranju Hłohowske a k wjeczoru Karpaty. Znka dolina je jena z najrjeńschich žrjedźneje Europy. Wyšche a wyschе žuwa žo cźah. W Pěschćańach je žylu wustupju. Ssmy wot Bratiślawy 82 kilometrow sdaleni.

Wucź po Pěschćańach je wot tajnych dešćźow zyle žłdki, a schtóž njekedźbuje, toho auta z błótom hacź do wuschow sapluskaju. Je to ratarske městacko ze 10 tyšacź wobydlerjemi; ale ma žłamne kupjele. Hdyž do kupjel khwatach, sekach tři raty zyganow po měsce skoku jedźazych, a najspodźiwnische bé, so mějeschе jedyn z tych wosow měšto schtwórteho kola bréšowu žerdź podtykniwu, zyle po zygansku. Za žebi na tajkej karje njebych jwérił žedźeć, ale zyganki a jich dźěcźi tam hopachu kaž ptaczki w hnězdże na bréšy bjese wicheho stracha! Tajki měr kóždy nima.

W kupjelach žo narodopiżny žwjedźeń wotmeć wasche, cźah běch hižo stomdźił. Saplacźich sastup a khwatach do sahrody. W schtyrjoch rěcźach (słowatšti, němšti, franzowski a jendźelšti) wucźeni hoscźom domjaszym a wukrajnym wo žłowakliščich drastach, waschnjach, sabawach, rejach atd. najwažnische rospowědachu. A hnydom pschicźeże je žwojej musiku młodźina z Boschazy a počza stajecź žwoju kraźnu meju. Ale žwj. Pětrej žo to najskerje njelubjesche, so „meju" w augusce stajeja, tuž pósła z khyskom a hrimotom nahle deschcź a krupy, so wschо do kupjelneho dwora roscźeła.. Druzy běchu hižo w dźiwadle. Pschetoż běschtej nadobo dwě pschedstajeni žłowakiskeho ludoweho wumělstwa. Bě dźě tu še wschěch kónzow Sstowakskeje telko ludźi, w narodnych drastach, so možachu žo z dźiwadłom a sahrodu wotménjejo pokasowacź, kak wědźa hischcze žo po žwojim waschnju wultkotnje drasćicź, kak žwjedźenje pěknje a žortnje žwjeźa, kak bjes wuczerjow jeno- a wjazpłóžnje sajimawje spěwaju. Wěso w murjach te pokasći dźěl žwojeje wołebitosću hacź do tónza. Bě na jedyn dźeń pschewjele noweho z bohatstwa žłowakskich drastow, rejow, waschnjow. Hdyž na program pohladnu, so někto hischcze na wschitke pasłiścźenja žiwje dopominam. Mam teź žej pohladnjow (wjele fotografijow), so mózu pschecźelam trochu pišanosć žłowakskeje narodnosće psched „wocźi" stajicź. Ale wschě wobrazy, wschě žłowa žu žłabe poruno žiwjenju žamomu, kajkeż tam knježeschе! A wyschnosć pokaje žo, ludej sakhowacź tele pokłady niż še žłowami kaž pola naš, ale še skutkami.

Po pschedstajenjach wjeczor deschcźowanje popuschcźi. Tuž žebi kupjele žame wobhladach. Wuhotowanje je zyle nowocźažne. Wob léto pschebywa tam 17 tyšacź khorych; wošebje hoja tu rheumatismus, ischias, nerwosnosć, žónske khorosće atd. 25 lékarjow tu skutkuje. Hotelow je tu na 12, najwjetšhej matej po 200 a 130 ſtwow sa hoscźi. S toho hižo kóždy pósnaje, so žu to zwětowe kupjele. Maja pschimjeno „Częśkoslowakika Spa". Pschetoż mósć pschepjelnjeneho Vaha na kupu, kotraž wotprjedź réki leži. A na kupje žu žórka a bahno (Moor); woboje schwablowe radioaktivne. Woda žórli žo 67 stopnjow C cźopła! To je pěkna horzota. S njej teź twarjenja wuhrěwaju a salutuja žej tepjenje. Pschetschedschi kupu a park, wrócźi so k dźiwadłu. Wšeſoke žiwjenje tu knježeschе! Hudźba je porjeschowasche. Wobhladach žej wustajenju žłowakskich wuschiwanjow — najwyschsche wumělstwo. Hdy by móschnja dowolika, by tajki rub na blido žobu wsak. Ale tak mužach žo z pohladom spokojcź.

Mějach pak wjeselu žadosć za tym, kiž běchu mje do Pěschćan žwabili. Tu bźě woni runje k wjeczeri cźehnjechu! Ja za nimi. Tam da bé žiwjenje. Herzy k wjeczeri hubźachu. Potom sažo wschitźo spěwachu. Wobkedźbowach — a prajach žej, so mužy mjes tym ludom tón a wony wuczeř być. A njebéch žo mylił. Tjoch wuczerjow mi pokasachu. Běchu wschitźy teź w narodnych drastach! A z jenym po połnozy žobu wotjedźech do Boschazy, wžy njedaloko Nowcho Města nad Vahom. Ale hakle po połnozy!

Schto tu cźinili po wjeczeri hacź do wotjeźda? Se zyłej mozu rejowali! Wokoło pol na 2 hodź. pocźa žo Pěschćańske dwórnischcźo pišanicź. (Kotśij běchu z delnich stron, běchu pryedy wotjeli, mi žo sda, teź cźi z dalokich Cźicźman). Běchu tu stari a młodźi z Boschazy, Kochanowy, Sarécźa. Kóždа wošada ma žwoje wosebitosće! Sažo naš cźah dale pschi Vahu horje wjesesche. Nóž bé cźmowa. Vah pjerjesche še žwojimi žokmami wo želesnisti nažyp — tak dałoko bé wustupił! S dwórnischcźa naš pohonch z konikomaj dowjese do Boschazy (po prawom wjesłu dale do Semanskeho Podhradia) k statokej mojeho žłowakskeho pschećela Jurja Figurn. Lédy běchmoj žo pósnaloj a hižo mějesche mje na schiji! Sskowjanska hospodlowosć!

Pšches hodźinu běchmy jeli w kośšej cźmć. Ssedźach drje jako njepschedwidźany hósć na kóšlach pschi pohonczu. Byłi měźacźi žwećźi, bych kraźnu jěsbu měł. Tola husta cźma wschudże! A tej my ani latarnje njemějachmy. Konje žo po cźmje snaja! Derje, so žo njedeschcźowasche. Mrócźele so cźorne po njebju cźerźachu. Lédy bé spósnacź, so jédźechmy do doliny mjes khětro wyšokimi horami. Potom pokasa žo wéża a dołhi rjad nišich domow cźehnjesche žo z wobeju stronow pucźa. Woda schumjesche žodźela pschi pucźu, njebé to Vah, ale jena poboczna rěcźka — tola tak žylna kaž Sprewja vo-

hnjedej. Jednotna skleńca z banderolowym zamknjenjom změje za přichod kóždemu kupcej za dobry domjacy měd rukować. Wukrajny měd ma jako tajki jasnje wuznamjenjeny być, wumjelski měd pak nima přichodnje docyła wjacy mjeno „měd“ wjesć. Hač budźe němskemu pčołarstwu z tym docyła hišće pomhane, je jara dwělomne. Wono ja so wot 1914 sem wo třećinu ludow pomjeńšiło a 1926 je přez njewjedra a dešcowy čas surowje škodowało. Bjez pomocy ze strony němskeho přeco so dlijaceho knježerstwa so pčołarstwo pomałku ale wšźe zniči. Pomhać zamóže njeposrědnje, zo *přidźěli pčołarjam* trěbny čisty cokor bjez dawka, kaž před wójnu, zo skónčnje wuda powšitkowny zakoń přećiwo pčołkacym khorosćam (hižom leži hotowy!), zo spěchuje pčołarstwo přez lěsne a železniske zarjadniske prawje jara, plahuju pastwu kwětkowu a kerćinowu, a zo skónčnje zakońscy podtłočuje wšón šwindl, wšě jebanstwo a wšź pancanje z mjedom. Do služby tuteje dobreje wótčinskeje wěcy su znamjenići zastupjerjo wědomosće stupili, a skutkuja při pučowanskich zhromadźiznach *jako rěčnicy: prof. dr. Langer z Prahi a prof. dr.* Armbruster z Barlina-Dohlem.

Kak čežke škodowanje je přez wotebjeranje pčołarstwa našim kulturnym rostlinam hižom nastało, pokazuje prof. dr. Ewert w Landsbergu n. W., znaty wěcywustojny němskeho pčołarstwa. Wustajeńca w zwisku ze zhromadźiznami a přednoškami zbudźowaše zajim na wšě strony a w kóždym nastupanju a *12 000 ludźi ju wopytachu. 1927* budźe němski pčołarski zwjazk w Halberstadtu so skhadźować, pučowanska zhromadźizna pak, do kotrejež też Němcy z Rakuskeje, z Wuherskeje, Rumunskeje a Swicy słušeja, budźe w Litomjericach (w Českosłowakskej) sydlić.

Wsusodnej českosłowakskej republicy so zwjazk wšostatneho českeho pčołarstwa tohorunja w zańdźenym měsacu, a to w rjanym měsće Pilznje, skhadźowaše a za čas sjězda zarjadowachu wobšěrnu wustajeńcu cyleho pčołarstwa. Cyły tydźeń traješe wustajeńca, wot 14.—22. augusta. Zaměšćena běše w jenej šuli ze wšěmi nastrojemi, wupłodami a wědomostnym dźěłom a ze žiwymi pčołami w zahrodźe mlokarskeje šule. Zastupjeř našeho serbskeho pčołarstwa je sobi, hdyž běše jako hosć Pilznjanskeho pčołarstwa přeprošeny, tam dojeł, zo by widźał, kak bratrowski češki narod pčołari. Mnohe začišće njehodźa so tu zkrótka rysować, ale na druhim městnje so hišće wobšěrna rozprawa poskići. Sobotu, 14. augusta, připołdnju wotewrichu wustajeńcu swjatočnje w přitomnosći měšćanskeho a knježerskeho zastupnistwa kaž pčołarjow cyleho kraja a popołdnju wubjerk zwjazka swoje jednanja wotewri. Njedźela běše imposantna zhromadźizna we wulkej přepjelnjenej žurli „bio Elektra“ wopytana drje wot někotrych tysac pčołarjow a zastupjerjow wyšnosćow a wědomosće. Z přikładnej kedźbnosću sćěhowaše nahladna zhromadźizna tři wulke *přednoški a potom poskići hišće wulki* film cyle žiwjenje pčoski přez cyle léto. Nimaš skoro za móžne, cyle hibanje a wupłodźenje w kolěu *tak dokładaje* w žiwym wobrazu zapřimnyć. Póndźela a srjeda poskićešej dalše přednoški. W běhu tydźenja wopytachu zwjazkarjo swětowy piwowar, Marijansku kupjel, slawnje znaty kamjenjowuhlowy dół w zbuchu najrjeńši dźěl Sumawy. W cyłym sjězdźe a we wšěch přednoškach běše widźeć, zo prócowanje a běda pčołarstwa njejstej hinašej kaž pola nas. Kaž pola nas, tak je tež w Čechach pčołarstwo namakało we wšěch kruhach wědomosće slawneho mjena muži, kotřiž pčołarstwo doprědka wjedu, ale stat ma hišće mało dorozumjenja za nje. Wobšěrny katalog ze stawiznami cyleho towarstwa a *rjanymi* nastawkami, wuhotowanje cyleho sjězda kaž cyła organisacija, 4 wobstojace češke pčołarske časopisy a „Včelařský kalendář 1926“ we wobšěrnym swojim wobsahu: to wšo swědči wo wysokim skhodźenku češkeho pčołarstwa a wone njestoji wróco porunjo druhim europskich krajow,-wo čimž dopokaz dawaše zajimawy přednošk zapósłanca Nár. Zbrom. Fr. Geršla „Zájem státu o včelařství u nás a jinde.“

A naše *serbske pčołarstwo* z našimaj dwěmaj towarstwomaj drje njestoji w tajkim wuwiću, kaž je druhdźe widźimy, tola wono tu je. Přichod změje za to starać, zo so wuwije jako dźěl našeho hospodarstwa a našejo ludnosće, a naša kóždołětna *nazymska zhromadźizna* w našej serbskej holi *ma zbudźować přeco* hłubši zajim za naše pčołarstwo.

Swětowy podawk.

(Wobras je wušy.)

Take por ſeukow pjenjes měcź, *njeje wólbr*, por hrinnarjow je hišćeje lépje. Haj wſchak, nječ pak je wopraſnoje dyrbiłch. Swjetſicha pak je nimaſch. A na niczim pak tak njepobrachuje hacź na pjenjeſach. To tón luby Bóh wě, hdźeha ju.

Schtoż někto Burez Jana naſtupa, *wo tym wěm, ſo ma.* Pod łožom ſteji běła tyſa, w kotrejž ju prjedy cžyże nutſka byłe, *tiż je loni k hodam bóſtał.* Tam nutćka pod liſtami wot łubkow a druhim cžaporom ma malu tyſyciczku ſ haptyki, hdźež je nan ſiwój pulwer měł. Pſches dwě hrihnje ma. Hdźe jenoż ma telko pjenjes joto? Je hakle jutry je ſchule a dźeła pſchezu doma w hoſpodarſtwje? Nó, mój Wožiczko, nan jemu druhdy nječhto da. A poſledni pjecžorak je wot pekarja jako pſchipiſk doſtał, hdyż je ſ konjomaj jóru hnoja na polo ſtorcził. Taiſich por groſcžkow ſo bórzy pſchecžiſnje. Jenoż druhi dyrbi je hnydom ſabić, takle na zigaretach, limonadje, ſchokoladje, abo hdyż nječhde nemſki kaſperlitheater hraje a druhu kekliju.

Ale naſch Jan ſo toho woſtaji. Lutuje a chowa ſej ſwoje drohe pjenjeſy. Pſhej ſtorjenje, nječto ſym ſej tola wublěcžił, hdźe ſwoje pjenjeſy ma. Dha ſu tam najdlěje byłe. Naſchi paduſchi ſu jara wuſtojini a wſcho wucžuſchła. „Jano, ſchowaj je nihdźe druhdźe, hewak po mich je!“ Je jej wulke wězy pchedewſał. Ma wulke rósnki we ſkowje, kaž naſcha macź pſchezy prajeſche. Chże ſej mjenujzy hubnu harmoniku póſtlacź dacź. Katalog je hižo ſej nałeto ſkaſał, mi ſo ſda wot Meinela a Herolda, nihdźe ſ Durringa. A na „Knjeſa Jana Burez we Wonezach“ ſu piſali. Dźenja ſteji adreſa hiſchcze cžorna na běłym, na wulkej ticže, hdźež je katalog cžał. *„Knjeſej Janej Burez“! I Kóždy raz* ſej napiſmo hordźe wobhladuje, hdyż katalog ſ tity wojuje. A wotpjet na nje pohladnje. Pſchejara ſo jemu to ſłowo „knjes“ ſda. Hižo dawno wě, kajki harmoniku ſej wubjerje. Hdźež ſtej ſwónczkaj horjeka. To móje potom pſchi piſtanju takle bim bam bim cžinicź. Haj ſ pokaſowakomaj dźe ſo wukonjeć. Ach, budźe to rjenjeſ! Hiſchcze ſchtyri gróſche a potom móje ſej ju ſkaſaćź. Wopſrowdźe, njedźelu ke koleſaſkemu ſwjedźenjeſ da jemu nan wulki pjecžorak, ſo mohł ſej na ſwjedźenſtej łuzy nječhto kupjeć. Ale naſch Jan to njeczini, hyrnjeſ cžopke kołbaſki *a zalikł ſ rybičkami bóle na njeho ſo ſmjałe.* S cžaſom dźěſche ſaſy domoj, wſa pjero a tintu a wupjelni ſkaſanſku karitku. To trajeſche zyłiczki hodźinku. Ale dobre a akuratne *wſcho běſche.* Sčahnuty mikawczka wyſoko. Dźenja njeje to iđkaſta kartka k ſwojſinym narodninam. To je waſne wobſtodne wobſamknjenje ſ wulkej firmu a to ma

Farař Neumannowy hojeński srědk

je też *stajnje* na składže w samsnej skladowni

w kral. priv. hrodowskej haptycy (haptykař Pawoł Leidler)

w Budyšinju na Hóśi č. 27. Tel. 3415.

Wulku „Farař Neumann“-knihu (320 stron, 200 wobrazow) dostanjo kóždy čitar, *kiž swoju adresu zapósćele*, wot firmy Ludwig Neumann & Co., *n Dirg M 28 darmo a bjezporniže připósłann. Dopisnica dosahu.*

Wokrjesna konferenca wójnskich wobskodźenych a zawostajenych.

Budyšćanske wokrjesne wjednistwo a Budyšćanska městnoſtna ſkupina ſtatneho ſwjaſta němſkich wójnſkich wobſchkodźenych a zawoſtajenych pſcheproſchenych ſwoje ſchonſtawy na ſaſobnu njedźelu k wokrjesnej konferency we „Münchner Hof“ w Budyšćanskim. S konferencu zjednoći ſo ſobom mjezyna ſhromadźiſna ſa ſeptember Budyšćanſke městnoſtne ſkupiny.

Wokrjesny wjednik, knjes Wicke ſ Budyšćina, wotewri konferencu dopołdnja w 10 hodź. a powita ſobuſtawy, kiž běchu w bohatej liczbje ſ Budyšćina ſamehe a ſ městnoſtnych ſkupinow Budyšćanſkeho wokrjesna pſchiſchli. Wobſeže poſtrowi wokrjesnu nawjedowaćku ſa wokrjesne hejtmanſtwo, knjeni Neumannowu ze Zitawy a wokrjesneho wjednika, knjeſa pótowego ſekretara Kolhera ſ Dybina. Tutej wobſeže běſchej ſo dobyłej, ſo bychtej na telle konferency ſa ſobuſtawy „ſtatneho ſwjaſta“ waż nej pſchednoſchkaj měłej.

Po wotbyczu wſchelakich organiſaſiſkich praſchenjow rozprawjeſche knjeni Neumanowa ze Zitawy nimale dwě hodźinje dołho wo ſwojaſkowym ſtajnje w Hamburku. Najprjedy wopiſowaſche pſchecželne pſchiježe ze ſtrony *Hamburſkich wyſchnoſnoſcow a ſwjatocžnoſcze na Ohlsdorfſkim* pohrjebniſchcžu, kiž ſo k wopomnjenju wopowa ſwětowje wójny wotmě. Samźr ſtajne bě, ſo by ſo wo pchecžach a namjetach jenotlinych wjaſkowych wotnoſkow, kiž běchu ſaſo jenotlive ſobuſtawy ſ praktiſkich naſhonjenjow hromadźile, jednalo a wobſamkło, kajke naprawy ſu te pſchewjedźenju a k dopjelnjenju namjetow trěbne. Powſchitkownje ſmě ſo prajiſ, ſo je ſo ſa ſtatny wjaſk w Hamburku mnoho dźěła wukonjało. Njech jmjeje tež wulpěch, ſo ſo na potrjebny wójnſki woporow lépje hlowa, hacź je ſo to dotal ſtało. — Tónle wopraſnje ſwědomicze wudźělany pſchednoſchk ſpudźi bohaty pſchiſlušk wſchěch poſłucharjow. S pſchiſlušnym wupraji ſo, ſchtoż ſmy hižo prjedy naſhonili, ſo je ſwjaſt, wobſeže Budyšćanſki wokrjeſ, hordy na to, ſo maja tajku ſilnu a ſamostajnu ſwojich rjadach, ſa wjedźerku, kotraž ſo też tóżby cžaſ k lépſchemu ſawoſtajenych wopraje.

Po krótkej pſchestawy dosta wokrjesny wjednik, knjes Kothjer ſ Dybina ſłowo k ſwojemu pſchednoſchkej. Wón rěcžeſche wo nowym pſchemjenjenju *němſkoſtatneho zastaranſkeho ſakonja, wo 4. nowelzy.* Njemóże ſo tuſto

ſa Budyšćina tu nóż. Dołha wjes je Boſchaza. Dwójzy po moścže rěcžku pſchejedźechmy, hacź ſaſtachmy pſched wucžerjowym ſtatkom.

Pſcheczeł Rigura je hiſchcze *młodźenj*, to rěka nježenjenj. Ma ſnano 30 lět. Hoſpoſa naju nóżneju bawronom łubje powita. *Juraj ſaſwěcźi, petrolijowu lampu*, hoſpoſa pſchinjeſe ſahtwk a wodźeczu na łehadło. Kóżdy hiſchcze hornczk dobreho mloka ze ſtibu chléba ſpożerachmoj a hižo ſpachmoj, bźeſche hižo póndźela a ſchtwórta ranſcha hodźina! W 10 hodź. ſtanychmoj.

Nětko mózach wokoło ſo hladaćź. Nad mojim łehadłom na ſcženje wiſkaſche *hontwinſka ſtolha!* Pſched Jurjowym łożom ſzedźeſche rjany hontwinſki poſ. Haj, mój pſcheczeł na hontwu thodźi taż naſch Konjeczan *Nimrod.* Elektriſke ſwětło hiſchcze ſem bóſchlo njeje, tola radio mój hoſcžičzeł hižo dawno ma a jara dobry. Rěczi a ſpěwa wóſtje a jaſnje, jendźelſti ſ *Londona*, franzowſki ſ Parisa, němſki ſ Barlina, ruſki ſ Moſkwy, cžeſki ſ Prahi, ſkowakſki ſ Bratiſlawy atd. Schtóż te rěcže wſchě rozumi, ma *ſabawy* dosć.

A rjanu knihownju ma mój pſcheczeł. Wożebje tym w ſkowakſkich knihach a cžažopiſach wo Sſowakſkej a Sſowakach cžitał a pomuczenje *namakał.* Sbožo!

Hoſpoſa, ſtarſcha ſónſka, bě hižo dawno krowy podeſiła, ſwinjom ſdawała, kury a kaczki puſchczika *a namaj* ſnědań pichihotowała, tódomu hornczk běłeho ſtóżdeho łoſeja a dulu ſruchcho chléba. Nihdźe w Cžechach, na Morawje a Sſowakſkej pomaſkow njeſnaja. Maju bobry chléb a tón *njepomaſany* ſtóżdź. Maczerje maju wjele dźěła ſalutowane, a dźěcži ſo ſ butru a ſchmałzom njeſamałaſaju! Naſcha hoſpoſa tóżdy tydźeń ras chléb pjerſcheſche w chachlach.

Hdyż do dwora ſtupich, ſo tu ſ kurymi (plinutkami) mjerwjeſche. Wuczeł pocža twójdaćź, kury poſtachu a ſdobom każ dźiwje cžerjachu do kurjeńza. Hwiſdanje *bě znamjo*, ſo ſo kraholź bliži, kotrehoż ſo njemału bo*ja. Potajtim* też kury (niż jeno pły) dreżeru ſnjeſu!

„Do dreżury dobre doścź ju naſche kury,“ Cžiſchinki nětko *praji.*

Hródź *bě* próſdna hacź na cžeło, kotreż bu pak hrjedu pſchedate. Wažeſche 120 puntow, wuczeł dóſta ſa tilo 6 krónow, potajtim 60 krócź 6 = 360 krónow, po naſchich pjenjeſach 45 hriwnow. Mjaſo rěſnjazy punt po 6 krónach pſchedawachu (to je 75 pj.) Kruwy paſeſche kruwar na polach a hrjobach tóżdy dźeń. Wjeczor je ho ſpoſa ſaſo dejeſche. Ranza běſche w khlewje pſchi hródź. Dwaj běhakaj pak mějeſchtaj w dworje wołzebitu thežku ſtajenu. To je ſ hrjadow ſtwarjenj thlěw, ſtejí na ſgnjłych ſtokpach ſnadź pół metra nad ſemju. Tajkich thlěwow tam wſchudźe nadeńdźeſch, cžaſto wjacy hromadźe. Sſu ſuche a ſwinje njeſmjerznu.

W kuchinſkej ſahrodźe bě wjchćzi roſtlinow doścź a rjanych na trawowej ſahrodźe běchu prěnje ſłowoti ſrate (*złotke a módre — 2. augutka*)! Mój hoſcžičzeł tež wjedro ſapiſuje, a na ſahrodźe widźach te wſchelake aparaty k tomu. A pſchi płocže brunczachu wjeſele pcžołty a noſchachu do kołezow. Lětha wſchak tež tam wjele do ſwěta a ſwětła njemóżeja.

Nimo ſahrody ſchumjeſche *pſchezo hiſchcze* połna rěka. Leżeſchtej tam ſrjedź wody na pěſkowej ławzu ſdonkaj ſadowesju ſchtomow. Wody běchu jej ſem ſanjeſłe.

Pſched wuczeſkim domkim ſteji zyrkel, ſpodźiwny twar. Nima wěże, je zyła kulojta, 12 wyſokich kamjeńtkow a na prawo ſchula — wſchěch twarjenja niſke, dołhe po jenym ſtodźe. Pola ſararjez ſchtwórtk wjeczor pobjerachmy. Won je ſtary, ſtatny Sſowak. Hoſpodaſiwo wjedźeſtej jeho mandźelſka a dźowka, kotraž bě też w Pſchibliſkej wſy. Ssyn, hižo duchowny, ſtuduje dale w Amerikiji je wjele Sſowakow). Bóh dał, ſo ſtmě ſónu w Bratiſławje na univerſitece ſtudowaćź!

(Wſchichodnje dale.)

Swětowy podawk.

(Wobras je wušy.)

Take por ſeukow pjenjes měcź, *njeje wólbr*, por hrinnarjow je hišćeje lépje. Haj wſchak, nječ pak je wopraſnoje dyrbiłch. Swjetſicha pak je nimaſch. A na niczim pak tak njepobrachuje hacź na pjenjeſach. To tón luby Bóh wě, hdźeha ju.

Schtoż někto Burez Jana naſtupa, *wo tym wěm, ſo ma.* Pod łožom ſteji běła tyſa, w kotrejž ju prjedy cžyże nutſka byłe, *tiż je loni k hodam bóſtał.* Tam nutćka pod liſtami wot łubkow a druhim cžaporom ma malu tyſyciczku ſ haptyki, hdźež je nan ſiwój pulwer měł. Pſches dwě hrihnje ma. Hdźe jenoż ma telko pjenjes joto? Je hakle jutry je ſchule a dźeła pſchezu doma w hoſpodarſtwje? Nó, mój Wožiczko, nan jemu druhdy nječhto da. A poſledni pjecžorak je wot pekarja jako pſchipiſk doſtał, hdyż je ſ konjomaj jóru hnoja na polo ſtorcził. Taiſich por groſcžkow ſo bórzy pſchecžiſnje. Jenoż druhi dyrbi je hnydom ſabić, takle na zigaretach, limonadje, ſchokoladje, abo hdyż nječhde nemſki kaſperlitheater hraje a druhu kekliju.

Ale naſch Jan ſo toho woſtaji. Lutuje a chowa ſej ſwoje drohe pjenjeſy. Pſhej ſtorjenje, nječto ſym ſej tola wublěcžił, hdźe ſwoje pjenjeſy ma. Dha ſu tam najdlěje byłe. Naſchi paduſchi ſu jara wuſtojini a wſcho wucžuſchła. „Jano, ſchowaj je nihdźe druhdźe, hewak po mich je!“ Je jej wulke wězy pchedewſał. Ma wulke rósnki we ſkowje, kaž naſcha macź pſchezy prajeſche. Chże ſej mjenujzy hubnu harmoniku póſtlacź dacź. Katalog je hižo ſej nałeto ſkaſał, mi ſo ſda wot Meinela a Herolda, nihdźe ſ Durringa. A na „Knjeſa Jana Burez we Wonezach“ ſu piſali. Dźenja ſteji adreſa hiſchcze cžorna na běłym, na wulkej ticže, hdźež je katalog cžał. *„Knjeſej Janej Burez“! I Kóżdy raz* ſej napiſmo hordźe wobhladuje, hdyż katalog ſ tity wojuje. A wotpjet na nje pohladnje. Pſchejara ſo jemu to ſłowo „knjes“ ſda. Hižo dawno wě, kajki harmoniku ſej wubjerje. Hdźež ſtej ſwónczkaj horjeka. To móje potom pſchi piſtanju takle bim bam bim cžinicź. Haj ſ pokaſowakomaj dźe ſo wukonjeć. Ach, budźe to rjenjeſ! Hiſchcze ſchtyri groſche a potom móje ſej ju ſkaſaćź. Wopſrowdźe, njedźelu ke koleſaſkemu ſwjedźenjeſ da jemu nan wulki pjecžorak, ſo mohł ſej na ſwjedźenſtej łuzy nječhto kupjeć. Ale naſch Jan to njeczini, hyrnjeſ cžopke kołbaſki *a zalikł ſ rybičkami bóle na njeho ſo ſmjałe.* S cžaſom dźěſche ſaſy domoj, wſa pjero a tintu a wupjelni ſkaſanſku karitku. To trajeſche zyłiczki hodźinku. Ale dobre a akuratne *wſcho běſche.* Sčahnuty mikawczka wyſoko. Dźenja njeje to iđkaſta kartka k ſwojſinym narodninam. To je waſne wobſtodne wobſamknjenje ſ wulkej firmu a to ma

hošcej wušdźěhnyć, so njesamowite wróćoſtajenje jawotajenych, kotrež ma ſo ſa něſchto, ſchtož ſo ſamo wot ſo rozumi, wobhladowacej, hiſchcże ſe ſakonjom njeje. Nimo powpiſcheneje a najwyſchſcheje wothladanskeje pyſchiłohi, kotraž jenož w jara ſnadnym dźěłu wójniſkim woyoram k lěpſchemu pſchińdźe, njepſchińdźe nowa novelka dozwła žane polěpſchenje ſa wójniſke wopory. Jara zajimawe běchu doſkadne rozſahnjenja pſchednoſchowarja, wo jednotlivych ſapołožanzow ſłyſcheć a ſebi ſ teho wzaćz, ſo najwjazy ſapołožanzow w němſkim ſtejnje žadyn ſmyſł wo praſchenjach wójniſkich woporow nima, ſo ſo jara mało nimo poſtajenych rěčnikow ja tele praſchenja ſajimuja. To dyrbi ſo ſ wěſtym wobſarowanjom prajić. Rěčnik porěča wo pſchemeńenju ſakonja wo cźežkowobſchkodźenych a wo poſtajenju wo wottwarjenju perſonala. S tym ſtónči ſwój wulki wažny pſchednoſchk, ſa kotryž ſo jemu ſ bohatym pſchiſkleikom dźakowachu. Tež tu ma ſo prajić, ſo ſo tež knjes Kother na njeſčežiżne waſchnje ja pſchiſtuſchnikow němſkoſtatneho inwaſka woprinje.

Na to poda wobſtphodny wjednik Budyſchſkeho wokrjeſa, knjes Hering ſ Budyſchina, praktiſke potimy, kiž maja ſo pſchi jednanjach wo powolanſkich a rekurſkich praſchenjach wědźeć. Sa kóždeho ſobuſtawa, hacź je do jednanja ſapleczeny abo niz, běchu roſtołożowanja rěčnika jara powuczkaże. Hdyž ſo pokiwy wobſtedźuja, pſchinoſchuja k temu, ſo ſo taſke jednanja ruče a hładaj wotbudu. Knjes Hering poda na kónzu hiſchcże wſchelake roſſahnjenja.

Zíwa roſtnołowa dopokaza, ſ kajkim ſajimom ſu pſchikomni rěčnikam ſcźěhowali, woni wobſtwědočichu, ſo ſu k ſobudźěłu w małym hotowi pomhacź, ło bychu ſo naležnoſcże wójniſkich woporow poſtpichnile, a ſo ſo wójniſke woporý wjazy jako pſchirodne dźěćzi ſtata wobhładowale njebychu.

Po wuradźowanju wſchelakich wożeſbitych naležnoſczow ſo konferenza krótko do 3 hodź. popołdnja ſkónči.

Ze Serbow.

W Budyſchinje 4. ſeptembra 1926.

S **Lubija.** W cźežkich myſlach wobwěſny ſo w nozy k piatkej 21lětny ſchewſki pomoznik Korla Fudeck we ſtarſchiſtim wobydlenju.

S **Lubija.** W nozy k piatkej ſpytachu zyrkwinſzy ruboježniży w tudomnej katoliſkej zyrkwi woporne kaſ.hćiti wurubicź. Tola te běchu hakle pſched krótkim cźaſom wupróſdnjene. Ssnadź ſu to ſamžni zyrkwinſzy ruboježniży, kiž ſu ſo njedawno do zyrkwje w Filipowje dobyli.

S **Huſki.** Na derjeſaſtkużeny wotpoczink poda ſo 1. oktobra naſch wyſokodoſtojny woſadny duchowny, knjes farař Handrick. Wot lěta 1885 je ſwěru a ſohnowanjom pſchi tudomnej zyrkwi ſkutkowaſche.

S **Pancźiz.** Pjatk, 10. ſeptembra, popołdnju w 2 hodź. ſo w hoſcenzu macjerjam roda podawa. Lěkař budźe pſchitomny.

S **Wudworja.** W nawjeczornych hodźinach ſhonichmy ſo je błyſk nibo ze Budyſchſkeho elektrowoda dyrił a tak ważny prud, kiž bo wjeczornoje Luźizy wjeđeże, pſchetorhnył. Tohodła běchmy zły cźaſ bjes elektriſkeje ſwěcy. Dokelž ſo rěcźeſche, ſo ſa zyły wjeczor žaneje njeđoſtanjemy, dha njeběchu nekotſi na ſhromadźiſnu Sſokola doſchli, wobeje niż wſchitcy, kotſiż měſzachu w poſpeżnju něſchto nawjedowacź. Tak ſmy ſo roſſudźili, ſo tuta ſhromadźina jako porjadna ſo pſchichodny pjatk (10. pó:njenza) wotmeje. Po tom njech ſobuſtawy ſaſo w prawje bohatej liczbje pſchińdu kaž we'era. Hdyž bě nawjecźorna krajina nimale na hodźinu w babylońſkej cźemnoſczi leżała, naſkoči nabodo (po 1/29 hodź.) elektriſki prud ſwój puć k wjecźoru a njeſabaſ ſo we wſach ſaſo ſwěcźeſche, hdyž pjelny cźmowedy napołhała cźinjachu. Tak ſłe runje njebě kaž w Kamjenſkim barſchcźu, hdźež bě che elektrowod (ſ Poleſnizy) pſchez hodźinu pſchetorhnjeny a ſa nekotrehožkuli wobtkodnika ſe ſcźěhnyli měł. Njech tutón njeluby ſapoczatk njeje žadyn njewjeſoły omen ſa pſchichod.

S **Kulowa.** W ſali hoſcenza „Němſki khěžor" ſapocźnje ſo ſótnórk 9. ſeptembra wjecźor we 8 hodź. kurſuſ rejow a pſchiſtojnoſcze, w kotrymž ſo mjes druhim tež najnowiſche reje wucźa. Kurſus wotmjewataj rejowanſkaj wucźerjej Ota Marx a mandźelſka. Na ſakładze wopiſmow wot najnałhadniſchich profeſorow a balletſkich miſchtrow rukujetej ſa najwjetſchi wuſpěch kurſa. Wuwuczeńſki pjenjes je pomérnje niſki. Hladaj tež nawſchtk w dźenſnjiſchim cźiſle.

S **Kamjenza.** Saſtdźene dny podachmy rosprawu wo njeſbožu w Wiſchheimſkej ſkale. Snjeſbożeny kamjenjeſkamar Ota Schäfer w Sčzenowje je nětko na ſwoje ſranjenje w khorowni wumrěł. Sawoſtaji ſarowazu wudowu a małoletneho ſyna.

S **Wulkeho Cźiſła.** Naſcha jednota „Sſokol" ſwjeczi njedźelu 12. ſeptembra ſwój prěni ſakoſenſki ſwjeđeńeń, na kotryž ſo wſchě bratrowſke jednoty, wſchě bratrowſke towarſtwa, kaž tež wſchitcy Sſerbjo ſ blíſka a daloka najwutrobniſcho pſcheproſchuja. Hłowne popołdniſche pſchedſtajenje je narodna ſłupina, kiž pſchedwjeđe wuſſwobođenje Sſerbowſtwa. Hiſchcże na druhu ſajimawoſcź chcemy pſchi tejle ſkładnoſczi pokaſacź. Na jutſiſchej njedźeli we Wojerezach młodźina ſ wożenjenymi wotmeńa). Tak ſmeja dalſchi wopytowarjo njeđźelu popołdnja we Wojerezach ſkładnoſcź, ſo ſebi ſerbſke narodne drasty Wojerowſkich ſtron wobhładaja. Njech tehodła kóżdy tule ſkładnoſcź wužije. Jednota „Sſokol" we Wulkim Cźiſłu je hiſchcże młoda jednota, kiž ſwěrnje na ſwojim měſtnje ſtej. Tohodła je pſchikſuſchnoſcź, wſchěch Sſerbow, ſo ju podpjeraja a jeje ſakoſenſki ſwjeđeń wopytaja.

S **Wojerez.** Pſchi poſledních ſwucźowanjach tudomneje wohnjowneje wobory bě tudy jene dźěcźo do alejſkeho hata padnyło. Dźěſcźo by ſo wěſcze ſalepiło, njeby-li knjeżna K. tak ſmužita njeběła a ſnydom ſa dźěcźom ſkocźiła a je wucźahnyła. Sſobuſtawy wohnjowneje wobory dźěcźo k jeho ſtarſchimaj donjeſechu. Smužitej knjeżni ſo hiſchcże hacź dotal ſ wuwjacźom ſtarſchejſu nichtó njeđakowachu. Jej ſtuſcha ſawjeźe wumoženſke wuſnamjenjenje. / W Cźorn. Halſchtrowje buchu w poſledním cźaſu wſchelake paduſchſtwa wobe wuwjeđene. Rybý ſ wjetſcha w nozy wuđża a jich cźaſto wjele nałoja. Sa paduchami ſłědża, a kaž ſo ſda, boſcź wuſpěſchnje.

S **Wojerez.** Dſeńacź njeđźel je wot cźaſa wulke wody, 17. junija, ſaſchło, prjedy hacź je ſo hewak měrny Halſchtrow do ſwojich brjohow wrócźił. Ale wjele cźaſa hiſchcże ſandźe, prjedy hacź ſo trawa ſnowa ſałožił, kiž je doſpołnje wothnita. — Po dléſchcej pſcheſtawaju je w naſchim měſcze ſaſo jena wożboda na tyfus ſhorika. Ruſne ſchkitanſke naprawy ſu ſo pſchewjeđe.

Z Łužicy.

* S **Wópakeje.** W naſchej wſy knježa hubjene wobſtejnoſcże dla wody. Tſi ſtudnje ſu pjpſchepytali a w nich ſchkódne nakaźliwiny nadeſchli, kotrež bychu tyfus ſawinowale. Kaž je ſo hacź dotal jwěſcziło, njeje w žanych tudomnych ſtudnjach cźiſta woda. Po prawym měli ſo wſchě ſtudnje ſawrjecź. Wodowod je w naſchej wſy jara nuſnje trěbny. Po dotalnym wobſamknjenju ma ſo je twarjenjom nowjeho wodowodu hižom nazymu ſapoczeć.

* S **Jabłońa.** Wjerzčaty wichor naczini tele dny tudy wulku ſchkodu. Se Schnablez fabriki bu blachowa ſtecha wotorhnjena. - Dale ſlama wichor wſchelake ſchtomy a žerdże. Wjazy ſchtomow bu ſ korjenjemi ſwutorhanych. Wſchelake ſtěchi buchu wotkrute a wotnjeſene.

S **Noweho Grodorſa.** Tudomni měſchczanſzy ſaſtupjerjo wuſwolichu tele dny noweho měſchczanoſtu. Na wupiſane měſtno měſchczanoſt pyšchu ſo 90 ſamokwiti. Skónczńje Alfreda Roßbacha, tukhwilneho měſchczanoſtu w Oberwürſchnizach w Rubn. horach ſa noweho měſchczanoſtu wuſwolichu. Nimale wjetſchina ſo ſa njeho wupraji.

S **Biſkopiz pola Lubija.** Na tudomnym ſtatnym kuble ſtužazy cźeladny ſpyta ſebi tele dny ſ jeom ſawdacź. Won bě ſo khětro Lyſola napił. Druſy cźeladni to bórſy pytnychu. Wěz hnydom wojſewachu. Jeho do Lubijſkeje khorownje dowjeſechu. Won chžyſche ſebi tohodła ſiwjenje wſacź, dokelž pſched tkhoſtanjom bojeſche.

S **Waklarjez.** Schtwórtk popołdnju wokoło 2 hodź. ſ wožni tudomneho kubleria Kahlerta wohoń wudyri. Brožnja ſo hacź na ſakładne murje ſpali. Wohnjowe woboty ſo prózowachu, ſo bychu dalſche twarjenja wohnjej wobrołi. Wſchě žně ſo ſobu ſpaliſchu. Schkoda wucźini na 30 000 hr. Woheń je ſ pſchetorhnjenjom pruda naſtał.

Ze ſuſodnych a dalſich krajow.

* S **Barrtramez** pola Noweho Měſta. Pſched nekotrymi dnjemi ſta ſo w naſchej wſy nimale ſmjerſchny podawk. Jedyn tudomny wjeſnjan bě ſo do jeneje nježneje Nowo-Měſchczańſkeje holcźki ſalubował. Jeho ſwěrna mandźelſka ſo na tom ſmjerzy hnéwaſche a ſebi wotmyſli, ſo na njej wjecźiż. Dokelž pak ſebi ſama rady njewódźeſche, naſchcźuwa ſwojeju ſnowu pſchecźiwo nowej pſchecźelnizy. Tutaj ju nětko w jenym hajku ſetkachu a khětro pſchemłocźichu. To pomhaſche. Sa zyły tydźeń ſ domu njeđźeſche. Lóſe huby ſebi powědachu, kaſſi dźiwny napohlad bo doſtatkych pukach měſeſche.

S **Radeberka.** Na motorowym kole jédźeſchtej tele dny dwě wožobje ſ Drježdżan po Radeberſkej ſtatnej dróhy. Pſched jenej korczmu ſajéđeſchtej do jenoho auta. Wožobje ſo ſ kola wjerhnyſchtej a ſo cźežka ſranitſchtej. Jeju do Radeberſkeje khorownje dowjeſechu.

* S **Drježdżan.** Wſchelake jebanſtwa mózachu tudomnemu 40lětnemu hižo tkhoſtanemu dźěłacźerjej Klámigej dopokakacź. Won bě hižo prjedy ſ 5 mężazam jaſtwa ſaſudźeny. K tomu jemu hiſchcże 9 mężazow pſchidachu. — W horach w blíſkoſczi Innsbrucka je ſtudijowy referendar Worm ſ Radebeula pola Drježdżan ſo ſarazył. Won w Taunheimerſkich horach na 50 metrow wyſoko dele padże a bě hnydom morwy.

* S **Pirny.** Tele dny jedyn młody mnjſki tudy we Lóbju rybý wudźeſche. Nabodo ſo jemu něſchto cźežke na wudu powěſny a won mjenjeſche, ſo je wulku ſcźežku dobażnył. W ſwojim ſtrachu ſwójich towarſchow na pomoz ſawóła. Njemało pak ſo dźiwachu, hdyž na 20 metrow dołhu ſykawnu hadźizu ſ wody wucźahnychu. Ju běchu tam pſchi cźiſczenju ſapomnili.

S **Trěbule.** Tſjo hórnjzy ſaſuppnychu ſo tele dny we tudomnych wuhlowych podkopkach. W jamje bě ſo ruchi jenje woſtwalił a wſěch tſjoch ſaſuppnył. Jenoho morweho wucźahnychu. Druſi ſ nich je jara cźežko ſranjeny. Won ma njeđźiwajzy zyły brjuch roſpróty. Se cźežka drje pſchi žiwjenju wostanje. Tſeći ninja žane ſmjertne rany. Snjeſbożeni maju ſo cźim bóle wobſarowacź, dokelž maju ſwójbu jeźiwicź.

* S **Kamjenizy.** Kataſtroſalne hubjene žně w Rudnych horach. Swjatk ratarjow w Rudnych horach nam ſdźěli, ſo mějachu na hnonowych ſnjach w Rudnych horach ſame njewjedra a deſchcze. Sſyſzu ſo k pizowanju njeđóđi. Móża ſ nim jenoż ſaſtacź. Dokelž bě zyle lécźo tudy jara ſymne, dha teſ ſ wotawy nicźo njeſmęża. Też žita ſu mokreho wjedra dla wjele cźerpile. Njemóżachu ani derje wukcźeć a tak ſo njemóżachu derje wopłóniicź. Tohodła Tohodła maju kłoſzy jenoż ſłabe ſornu. Najhubjeniſche pak budu létha běrnjaze žně, dokelž je dla wulkeje mokroty njemóżachu ja zyle léczo derje wobđźélacź. Tak je ſo mjes nimi wjele njerodże ja-ſtymjenitko. Też ſadu je w Rudnych horach jara malo. Se ſtaroſcźu hladaju tamniſchi ratarjo ſwojemu pſchichodej napſchecźo.

* S **Krimicźowa.** W tudomnej khajeni cźhzyſche tele dny 51-lětny klempnaſki miſchtr na pulſometru měſchcźo ſwuporjedźeć. Pſchi tom ſaſo paru do pulſometra puſchcźichu. Wbohi njemóżeſche ſo wutkowacź a ſo ſalóſtnje wopari. Krótko po ſwojim njeſbożu wumrě.

* S **Lipſka.** S letadłom cźežko ſnjeſboži tele dny tudomny létaŕ Wieſa. Won na létaniſchcźu w Mokawje pola Lipſka ſ 50 metrowej wyſokoſcźe dele padny a ſo cźežka ſrani. Bórſy po ſwojim njeſbożu w khorowni wumrě. Létadło ſo zyle rozbi. — Diwaj dźělacźerjej w ratarſkej ſpytnej ſtanji w Lipſku-Mökernu cźahnychtaj jedyn kotel wuczińcźiż. K tomu trjebaſchtaj troſcź (Äther). Jedyn ſ njeju pſchi tym kurjeſche. S tym ſo troſcź ſapali. Wobaj ſo cźežko ſranjeſchtaj, ſo dyrbjachu jeju hnydom do khorownje dowjeſcź.

* S **Lipſka.** 4lětne dźěcźo w jenym domje na Kratendorfſkej dróhy w Lipſku ſtorhnu hornz warjazeho cźaja na ſo. Pſchi ty mžo tak wopari, ſo bórſy po tym we khorownі wumrě. — Jedyn 26lětny ſamkaŕ tudy pſchi ſchcźipanju jabłukow ſe ſchtoma padże. Cźežkoſranjeneho jeho do khorownje dowjeſechu, hdźež bórſy po tym wumrě.

* S **Lippſtadta.** We ſhuſobnym Lipperodże ſałožichu ſ wuhenjom lokomobile do elektriſkich grotow. Jedyn ładź, kotryż ſo maſchiny dółtku, bu hnydom ſ prudom morjeny. Jedyn kowaŕ chžyſche jeho wottorhnyć, tola też wón morwy ſ ſemi padny.

* S **Jiczina w Cźeſku.** W Jiczinje, kotrež cźeſke měſtaczko je mnohim ſ wójny léta 1866 ſnate, bě ſo tele dny ſłóſtnik na ſpodźiwne waſchnje do twarjenja dobył. Won ſałeſe ſ tkſchnym wokniejſchkom do twarjenja a kradny ſ kuchinje něſchto dróbnych pjenjes. Na to ſaſo wuléſe a ſałeſe ſ druhim tſěſchnym wokniejſchkom do druheho twarjenja. Tam dobył ſo do lěpańnje, hdźež młodaj mandźelſkaj ſpałachtaj. Se ſwóju w ławi a ſ pſtkolu w prawej ruzy mandźelſkeju wubudźi. Zadaſche běhi wot njeju 20 tyſaz krónow (2500 hr.). Sſmjercź wuſtrožanaj mandźelſkaj jemu ſwoje zyle ſamożenje wotebaſchtaj. To bě na 300 krónow (37,50 hr.). Na to hiſchcże rubježnik móſchnu ſe 70 krónami a jedyn cźaſnik pokradny. Potom ſpěchnje njepóſnaty cźekny. Hacź dotal nimaju ja nim ſłěda.

Přilopk.

Cźeſke autowe njeſboża pſchi wupruhowańſkim jězdźenju pola města Husuma.

Pſchi wupruhowańſkim jězdźenju němſkich autowych ſjednocźeńſtwow ſta ſo na dróhy ſ Friedrichſtadta do Husuma załoſtne njeſboże. Auto pſchekupza Emila Heima ſ Drježdżan jédźeſche ſ 80 km. ſpěchonoſczu. Nadobo pocźa auto wjerhacź a ſajéđe po 3 metry wyſokim brjohy dele. Tam ſo do hrjebje pſchewali a ſo hluboko do błóta ſarp. Heim ſam auto wodźeſche. Won bě hnydom morwy. Druhi nutkaſajéđazy, pijmiſtkłajeŕ a dopijowaŕ Leonard Germann ſ Hanowera bu ſ woja wjerhnyeny a ſo w hrjebi tepi. Dwě dalſchej wożobje ſo jenoż ſranitſchej. — Pſchi ſamżnym wupruhowańſkim jězdźenju jedyn auto na Schleßwigſko-Eckernförderſkej dróhy do jenoho ſapſchaha ſajéđe. Dwe wożobje, kotrejż w aucźe bjeđźeſchtej, ſo cźežko ſranifchtej.

*

* **Saſjedobjezenje ſ mjaſom w Deiſterſlim dole.** We poſledních dnjach je we wſach Barſinghauſenje, Egerſtardeze, Kirchdorfje a w Beebenberku wjazy wożbowan na ſajedobjezenje ſ mjaſom ſkhorjelo. Hacź dotal hižom ſi wożoby wumrěchu. Cźeła pſchepytachu a w nich baratyſuſowe nakaźliwiny wobſtedźichu. Woni běchu rubane mjaſo jěbli.

* **Scherjenje na Möllnanſkim pohrjebniſchcźu.** Na pohrjebniſchcźu w Möllnje we Schleswig-Hollſteinſkej wot nětkotreho cźaſa ſem ſpodźiwne ſcherjenje wokoło bóha a ſwoje trjſli cźeri. Wożboju hacź dotal hiſchcże ſwjeżich njemóżachu. Kaž ſo twidawa, je to ſmano zona, kotraż ſ bělymi łapami wodźeła, po rowach wokoło rejwa. Hacź wona ſe zortom abo ſ bludnoſczu taſke wězy cźini, njeje ſo hacź dotal hiſchcże ſwjeżiło.

* **10 wulkich kubłow ſo wotpaliło.** We wſy Maſchkoten pola Tachowa w ſewjernych Cźechach tele dny w jenej brožni wulki woheń wudyri. Haczrunjeż ſe wſchěch ſtronow ſyłkowy ſ wohnjej pichiſdźechu, dha ſo njedźiwajuj wohoń ſ wulkej ſpěſchnoſczu roſſcherí. Na 10 wulkich kublow ſo wotpali. Sa 3 hodźiny 46 twarjenjow w pkomjenjach ſtejachu. Wſchě žně, kaž też wjele hoſpodaſtiſich maſchinow a wjele ſkotu ſo ſobu ſpali. Schkoda wucźini na 3 miljony krónow.

Z wobkhodneho žiwjenja.

Němſki Edeka-tydźeń wot 4. hacź 11. ſeptembra

Schto Edeka je? Schto Edeka chże.

Sſokowo Edeka je ſkojene ſ prěnich pijmikow ſkowom, kotrež němſki rěkaju „Einkaufsgenoſſenſchaften deutſcher Kolonialwarenhändler", to ſu kupowanſke ſjednocźeńſtwa němſkich wikowarjow ſ kolonialnymi twarami. We zyłej Němſkej ſu na 500 tajkich ſjenocźeńſtwow. K tutym ſjednocźeńſtwam ſtužeju 35 000 ſamoſtatnych wikowarjow ſ kolonialnymi twarami. Tute ſjednocźeńſtwa chżedża ſwoju ſamżnu exiſtenzu ſrjedźneho ſtawa ſchitacź a też we ſcherſchich wotrjeſach tunje kupowanje ſmożnicź.

Tute kupowanſke ſjednocźeńſtwa kupuja ſhromadnje pola ſwojich dodawacźelow a fabrikantow. Tak móża potom ſwojim ſobuſtawam, to rěka mjeńſchim pſchekupzam, wſcho tuńſcho pſchedawacź. Tak kupowar ſa pſchihódne płacźiſny obre twory dóſtanje.

Dokelž Edeka-organiſazija po zyłej Němſkej wobſtoji, ſu też Edeka-wobkhody w měſtach a na wſach. Wjedniſtwo nad wſchitkimi tutymi kupowańſkimi ſjednocźeńſtwami ma Edeka-ſwjaſk, kotryż ma ſwoje ſydło jako ſapſchańe towarſtwo w Barlinje. Edeka-zentrala twory ſaradźenje. Pódło hłowneho ſydła w Barlinje a ſawożowanſkeho měſtna we Hamburku ma Edeka-towarſtwo hiſchcże 12 filialow we najwjetſchich měſtach Němſkeje.

S tym ſo Edeka-organiſazija jako ſpomożne ſjednocźeńſtwo, kotrež ſa potuńſczenje žiwadłow dźěła. Wbohi hoſpody w Edeka-klamach kupuja, maju ſ tym diwoji wužitk: Wonk k prěnjomu k wobſtacźu wažneho wobſtawka ſrjedźneho ſtawa pſchinoſchuja. Dale ſu wjeſeſi, ſo ſu twory dale njepodroża.

Tohodła, hoſpody, kupujcże w Edeka-klamach!

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 4. septembra 1926.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	46,80
jendželski punt	20,36	100 česk. krónow	12,42
100 šwajc. frankow	81,02	100 franc. frankow	12,32

Efekty.

Na Berlinskej bursy mějachu efekty pschi spočatku skrućene kurzy. Podpěrjo so wotdrjehowachu. Rentowe papjery mějachu žnadny wobrot. Dołżne lisćiny stotoweje požčoški samoch. giwoje kursy porjedźichu.

Produktowe wiki.

Produktowe wiki pschinjeseechu wčera snižene placišny w pschenizy a w rožy. Amerika ma jara bohate pschenične žně. Rožka njebě wčera na wikach žadna. Ječzmjenjowe placišny so tohorunja wotdrjehowachu. Wowoš so skerje porjedźi. Zentnar placzesche wčera

w Drježdźanach

pschenizy 13,40—13,65 hr., rožki 10,75 hacz hacź 11 hr., ječzmjenja nalětnjeho 11 hr. hacź 12 hr., nahromneho 9,25—9,75 hr., sa wowoš I. 10,60—11 hr., II. 9,25—9,50 hr.

w Berlinje

pschenizy 12,95—13,25 hr., rožki 10,10 hacź 10,40 hr., ječzmjenja nalětnjeho 9,85 hacź 12,05 hr., nahromneho 8,30—8,60 hr., wowša 8,45—9,15 sł. hriwnow,

schiwórik w Kamjenzu:

pschenizy 13—13,25 hr., rožki 9,50—10,25 hr., ječzmjenja nalětnjeho 11—12 hr., nahromneho 9—9,50 hr., wowša 8,45—9,25 hriwnow,

w terminjowym wikowanju

sa september: pschenizy 14 hr., rožki 11,07½ hriwnow,
sa oktober: pschenizy 13,72½ hr., rožki pak 11,10—11,12½ hr.,
sa dezember: pschenizy 13,67½ hr., rožki 11,12½ hr.,

Na pschedań:

Kóšło w Sslomjeni w 1. wowčerni.
Piano w Budyšchinje, Kamjentna haša 34.
Sćowo, 10 zent., Schneider w Jěžoru.
Wós dźerżazy, München-we Werminghoffje, w Budyšchinje na Tšešańskej haši 4 delka.
Hospodarski wós, Hornjećtška haša 53.
Schijaza maschina w Budyšchinje, Scholta, Jurjowa haša čišła 10.
Kuchinski khamor w Budyšchinje, Jurjowa haša 10, sadni dom.
Kolo žonjaze a mužaze, w Budyšchinje w hoscenzu „Ke złotej hwězdźe“ pola domownika. — Holcžaze kolo we Budyšchinje, Połnózna haša 7 delka.
Kolezaj s pčołami w Budyšchinje, Baulowa haša 14 delka na lěwo.

Sso pytaja:

Pohonc, Wobar w Parzowje pola Wojerez.
Rězniki, Strympa w Budyšchinje na Swenk. Lawskej haši.
Pachol (Lausjunge), Baumgart w Budyšchinje, Khrjžorska haša.
Hoza do domu, villa „Dora“ na Židowje, we Wulkich Dębsezach čo. 27.

Ssudniszy na pschehadzowanje, pondźelu 6. septembra 1926:

we Wulkim Čišłu dop. w 9 hodź. w hoscenzu: kóń, zentrifuga, lěhanski sofa;
we Wulkich Sdźarach dop. w 10 hodź. w hoscenzu pschi zyrkwi; pišanski stroj;
w Kulowje pop. w 2 hodź. w Rěpšej hoscenzu: motorste kolo, dźělba papjery, tolste deski, schijazej maschinje, pišanski stroj, krowa, ranza, kryty wós, 3 hospodarske wozy a wschelake meble;
w Kamjenzu dop. w 9 hodź. w katarnach, twarjenje I.: bušej, pišanski blidši, dwójne loža, stejaza lampa, lěhanski sofa, drastnej khamorak, komoda, myjna komoda, sofy, blido, wobrazaj, 70 mtr. Klanela, 18 mtr. bluschowych tkaninow, dwanakt žonjazych wohajowc, benzinowy motor, běrny bělaza maschina, wós, 2 aschaj, schijaza maschina, 400 zigarow, 77 hadrjeschczow, 20 twjelow, Klamarske blidše, klamarska polca, kodowy khamor, žonjaze kolo, schtórnje a stupnje;
dop. w 11 hodź. w dworje radnizy: tepich, hełbu, motor;
w Semjeczkezach dop. w 11 hodź.: knježkej wosaj, (kupzy sendu žo w hoscenzu tam);
w Kozinje žrjedu 8. 9. dop. w 11 hodź. w Schcžépanez hoscenzu: krowa a konja.

Wutoru 7. septembra 1926,

w Njeswaczidle dop. ½11 hodź. (kupzy sendu žo na gmejnskim hamcze): zentrifuga, „Alfa“-motor 1 PS., schewska maschina, sofa, vertiko, bušet, draschla 2/1,50 meterska;
w Minakale dop. w 11 hodź. (kupzy sendu žo na gmejnskim hamcze: Landauer.

Na pschehadzowanje.

Sead na schtomje njedźelu 5. 9. pop. w 2 hodź. we Krenzez šahrodźe w Kulowje na Hoschowskej dróhy 14.
Sstanje pondźelu 6. 9. pschip. w 1 hodź. pschi Lubhoscenzišim puezu.
Drjewo palne a mužitkowe pondźelu 6. 9. pop. w 4 hodź. pschi Wóßlinczanskej dróhy.
Woboje w holi města Kulowa.

Škrowe depeše.

Berlinske produktowe wiki djensa dop. ¾11 hodźin: Wiki žu hjeslóschtne, žadanja žo njepschemenichu. Tendenza jara měrna.

Dopołdnja ¾12 hodźin: Wiki žu njepschemenjene. Tendenza stajna.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg, płaćizna po złotej hriwnje.

	3. 9.	2. 9.		3. 9.	2. 9.
Pšenica	259-265	262-266	buny	24-26,00	24-26,00
rožka	202-208	203-205	woka	30-32,00	30-32,00
nal. ječmjeń	197-241	193-242	módra łupiny	15-17,50	15-17,50
nat. ječmjeń	166-173	168-174	žołte łupiny	19-21,50	19-21,50
wowš	169-183	168-181	zeradella	—	—
kukurica	178-182	178-182	raps, wosušk.	14,80	14,80
pšenič. muka	37-39,25	37-39,50	lany wosušk.	19-19,80	19,20
rožna muka	29-30,75	29-30,75	poch. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,25	běrnj. kruški	20-21,0	22-22,50
rožne „	11,20	11,30	syno, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
raps	315	320	rožna słoma	1,00-1,40	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšenična „	0,95-1,30	1,00-1,35
hróch	33-37,00	33-37,00	wowsna „	0,70-1,10	1,00-1,15
pjeluški	30-33,00	30-33,00	ječna „	0,65-1,05	0,70-1,50

Drježdźanska burza.

Pšenica	268-273	běrnjace kružki	22,50-23,00
rožka	215-220	pšeńč. wotruby	10,40-11,00
nalětni ječmjeń	220-240	rožne wotruby	11,80-13,20
nazymsk. ječmjeń	185-195	pšeńčna muka	44,00-46,00
wows	212-220	rožna muka	34,50-36,50
čefwjeny dźećel	—	woka	35,00-36,00
raps	310-320	pjeluški	35,00-36,00
kukurica (Mais)	184-189	hróch	35,50-36,00
suche truhančki	12-12,50	cekrowe truh.	17,00-19,50

Wične płaćizny w Budyšinje.

wot 6. sept. 1926.
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najwyša płaćizna	najniša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	12,50	13,75
Rožka, nowa	50 „	9,00	10,50
Ječmjeń,	50 „	10,50	11,50
„ nazymski	50 „	7,75	8,75
Wows	50 „	10,00	11,00
„ nowy	50 „	8,75	9,50
Raps	50 „	16,00	16,50
Běrny, nowe	50 „	3,00	4,—
Butra	1 „	4,40	4,80
Syno, nowe	50 „	4,50	5,50
Słoma, z maš. młóć., pras.	50 „	1,00	1,20
„ „ „ k zasł.	50 „	1,40	1,60
„ z cypami młócena	50 „	2,20	2,60
Pšeńčna muka, 60%	50 „	23,75	24,25
Rožana muka, 70%	50 „	16,50	17,00
Pšeńčne wotruby	50 „	6,50	7,25
Rožne wotruby	50 „	6,75	7,25
Jeja	1 štk.	0,13	0,14
Prosata 261 štuk	1 štk.	18,00	28,00

(Za lěpšu tworu wyše płaćizny.)

Wične płaćizny wčera Wšo po złotej hriwnje	w Kamjenzu za 1 centn.	w Lubiju za 1 centn.
Pšeńcu	13,00—13,25	13,00—14,00
Rožka	9,50—10,25	10,00—10,75
Ječmjeń	9,00—9,50	10,00—11,50
Wows	9,75—9,25	9,00—10,60
Syno	5,00—6,00	3,50—4,50
Słoma z maš. młóć.	1,70—2,00	1,10—1,40
Słoma k zasłanju	—	—
Słóma z ruku młócena	2,50—2,80	1,80—2,00
Běrny pola ratarja, nowe	3,50—4,00	4,00—5,00
„ hač na železnicu	—	—
Butra	2,00—2,20	1,05—1,15
Jeja	0,12—0,13	0,12—0,13
Pšeńčne wotruby	—	6,50—6,80
Rožne wotruby	—	6,50—6,80
Pšeńčna muka	—	23,00—24,00
Rožna muka	—	16,25—17,00
Prosata, wulke	—	—
„ srěnje	65—70	—
„ małe	16—26	—

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

4. septbr. po hamtskim postajenju.
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniš. płaćizny hr.	najwyš. płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2,40
Čelace mjaso	1 „	2,50	2,60
Skopjace mjaso	1 „	2,20	2,80
Swinjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,80	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,56	0,58
Rožana muka	1 „	0,38	0,40
Khlěb	1 „	0,30	0,33
Jědźene běrny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,44	1,20
Hróch	1 „	0,48	0,80
Soki	1 „	0,40	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	2,10	2,20
Sušeny połc	1 „	—	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,26	0,28
Jědźena butra	1 kg	4,40	4,80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,12	0,14
Jědźene bany	1 kg	0,40	0,64
Cokor, drobny	1 „	0,66	0,72
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	2,10
Brunicowe briketty	1 „	—	1,25

Hamtske wozjewjenaj z Budyšina.

W měšćańskej hłownej kenzliji (w radnizy po 1 schodźe) wuleža čišła 51—54 přenjeho dźela a 35—37 druheho dźela němskostatneho sakonšeho łopjena a čišła 25—30 sadkeho sakonšeho łopjena w běhu bliščich 14 dnjow k nutspohladnjenju sa kóždeho.

W Budyšinje, 2. septembra 1926.

Měšćanska rada.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu pondźelu w Serb. kofejowni.

Budyšin. „Nadźija“ zeńdże so wutoru, 7. septembra wječor ½9 hodź. w kat. towaršowni k čitanju delnoužiskich spěwnych tekstow. Wočakujemy wšěch tych, kiž sobu skutkuja při našim zajěždźe do Delnj. Łužicy. — Pjatk spěwna pruha. Předsydstwo.

Bukecy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu sobotu wječor z dypkom ½9 hodź. Kóždy młody Serb sluša do Sokoła! Načolnik.

Drježdźany. Serb. tow. „Čornobóh“ zmeje přich. njedźelu, 5. sept., swój wulět do lubeje Łužicy: do Warnoćic pola Wjelećina, Mnišonsku horu atd. — (Arnsdorf—Wilthen—Mönchswalder Berg usw.) — Trjechimy so w 9 hodź. na hłownym dwórnišću (Kuppelhalle). Njedźelska khartka płaći 2.60 hr. hač do Wjelećina. Čah wotjědże 9³⁵ h. — Wšitcy znaći Serbja a druzy přeceļo so na tutón wulět wutrobnje přeprošuja. Předsydstwo.

Hrodźišco. Spěwny wotrjad „Zerjow“ zmeje přich. srjedu, 8. sept., wječor z dypk. ½9 hodź. spěwanje we Worcynskim hosćencu, potajkim nic w Njechornju. Dla wosebiteho zdźělenja a wudźělenja wšitkich spěwnych sobustawow přez spomnjeneho korčmarja njech tola wšitcy přińdu.

Kursus serbskich rejow. Dalši kursus je dźensa **4. sept.**, wječor we 8 hodź. w sali Serb. Domu. — Chcemy dwě nowej reji přiwukny. Wjednikaj: M. L. a B. Kr. — Wobdźělić dyrbi so kóždy, kiž je so zapisać dał!

Lipsk. Naše „Serbske blido“ zeńdże so zaso přich. wutoru, 7. sept., wječor we 8 hodź. w „Thüringer Hof“ (Cantorei), Burgstr. — Naležnje so prosy, zo bychu wšitcy Serbja, kotřiž su w Lipsku, wěsće tam přišli. Prosymy wo dalše adresy Lipsčanskich Serbow, zo bychmy jich přeprosyć mohli.

Pančicy. Lipa Serbska ma wutoru, 7. póžnjeńca wječor we 8 hodź. pola Šołćic we Wotrowje ważnu zhromadźiznu a spěwnu hodźinu. Nadźijamy so, zo wšitcy přińdu. Předsydstwo.

Radwoř. Jedn. Sokoł wuhotuje njedźelu, 5. sept., w hosćencu w Haslowje Sokolski swjedźeń. Započatk ½8 hodź. Dźiwadło, zwučowanje, reje. Wšěch Serbow a bratrowske Jednoty wutrobnje přeprošuje Jednota Sokoł.

Ralbicy. Jednota „Sokoł“ ma přich. wutoru zwučowanje. Kóždy dyrbi so wobdźělić. Načolnik.

Serbske kolo w Hodźiju. Přichodna skhadźowanka budźe njedźelu, 5. sept. (nic zaby¢!), popołdnju w 5 hodź. Prosymy wšěch towaršow na to kedźbliwych činić a na postajenu skhadźowanku w prawje bohatej ličbje přińć. Wo přednošk so postaramy.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerš w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuelleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžancy. — Za nawěški: G. Janak w Budyšinje.

Rżanu a pšeńčnu słomu
z hórnicu prasowanu, kupuje stajnje po wulkich dźělbach a najwyšších dnjowych płaćiznach
Hans Valbu w Halkrowje
Telefon 13.

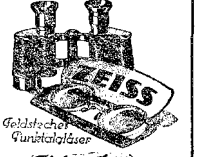

Goldsicher
Punktanpasser
Dipl.-Opt. Otto Schmidt
SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER
BAUTZEN

Kupuja
nowiny, akty, knihi po 4 pj. papjerowy wotpady po 3 pj. lapy, bleše běłeho wina bleše čefwjeneho wina oktowe bleše, wšě druhe bleše, po powyšonych dnjowych płaćiznach, železo a stare metale jenož na wupokaz wyšnoša
Popp na hornčerśk. hasy 18 telefon 3427.

Kožane sukno, šórcuchi jara tunjo
K. Erler, na Žitnych wikach 11

Specialist nowočasneje wóčneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje
na seminarskej hasy 4.

Meblowy Bjar
Wulki wubjerk w spańskich jstwach, bydleńsk. jstwach, kuchinjach a stólcach, sofach a šezelongach
po přijomnem dźělbn. płaćenju.
Tunjo! Dobre!
Při hotowych pjenjezach wysoki rabat!
Znapřeća piwarnje

Žony
kupuja přihódnje gumijowe wěcy wšěch družin a druhe žonjace wěcy, też krótke a wołmjane twory pola
Kindermannowje na Serbskich z napřeća starych kasarnow.
Dawa kóždy čas radu. Ręči serb.

Kožowe damasty, běłe počehnjenja
K. Erler na Žitnych wikach 11.

Čo. 36 W Budyšinje, 4. septembra 1926 2. lětnik

Šulski jubilej a domizniski swjedźeń w Poršicach.

Wjeß a wołada Porschizy ßwjeczachu ſańdźenu njedźelu ßwoje ßchule. Tuta wołada ßłuſcha ßobu do naſchich najlěpſchich ßerbſkich. Tu wejßu a njeběchu ſ domom jenoż Sserbjo, ale Sserbjo ßebi ßwoje maczérneje rěcze wědomni. Tamna ſchula je pſchikkadna ſa wſchě ſchule w Sserbach. S njeje wukhadźeja dźěći runje tak derje wukubłane w trjebonju ßwojeje maczérneje rěcze każ němczíny. Spitzarzel tutuch ryncźkow ſteji we wobkhodnym żiwjenju naſcheje domiſny. Wjozy roſow je měł pſchiležnoſcź ſcźěhowacź thmanoſcź dźěći tuteje ſchule w poſożiłſchim żiwjenju a ju pſchirunacź ſ thmanoſcźu dźěći ſněmzowatych ſchulow. Te ſe Porſchiſkeje ſchule ßu ßo pſchezo jako hódne a thmane wupokaſale a ßu roſumiłe, ßo brjoha pſchimnycź.

Porſchiſzy mějachu tehodła wſchu pſchiczinu ſpożczicź ßwojemu ßwjedźenej ras, ßahazy dałeko pſches wobłuk wiſchěneho wjeßneho ßwjedźenja. Wſchudźom pſcheblyßkowaſche ßerbſki ras. Podamy naſchim cźitarjam wſchelake ſkupiny ſ tutoho żadneho ßwjedźenja. Tak dopomhamy naſchim lubym cźitarjam, koſiż běchu pak jako ßobuſtatkowarjo pak jako pſchihladowarjo, ſałhowacź niż jenoż w pomjatku ale też we wocźomaj tut żadny dźeń.

Lubym Porſchiſkim Sserbam pak pſchejemy, ío byſchcźe woſtali dale ſe ßerbſkim pſchikkadom wſchěm Sserbam a ßerbſkim woładam. A wy ßerbſka młodźina, woßebje wy młode holcy, kak kraßne ſcźe we Waſchich pißannich narodnych draſtach. Dopominacźe naß na ſpěw naſcheho Selerja:

1. wobraß: **Porſchiſka zyrkew.**
2. wobraß: **Sſerbiſki kwaß w cźahu.**
3. wobraß: **Sſerbja w narodnej draſcźe pichi pſchaſy.**

„Wšěch ty tón kraj, hdźež rjenjiche róže ćeřeja na liśkach śwramnych cjeśnych hołičžow, a dowěrnje ſ miłych wócžow žmjeło we truntym dźele półnych rjanoſćow“.

Wažeże žebi žerbſtu draſtu a Waſchu žerbſtu narodnoſć dale-jako najoſchitrypmiſchu pachu.

Sſerbſzy kwažarjo.

Waſchiſchi wuczeř a kantor Hanczka w Porchizach, karjadon aſ 1. tebruara ku jedženja a dołho čzas wudeła, kwěći 11. septembra ſwoje 59. narodniny.

Jan Jurij Sſtoderk, wuſchſchi wuczeř w Pančizach. Njeſyprózniwy ſobudźěłaczeř na wſchěch ſtrona ch narodnych prózowanjow. Wón je ſnamjenity hudźbnik a ſobuwuhotowař najſchich wulkich konzertow. Wodźi runje tak wěcže a wuſtojnje ſerbſke pjero kaž dirigentny lijeſchk. Dženża ſobotu 4. ſept. ſwjeći ſwoje 53. narodniny.

Ado.ſ Sommer,
ſnaty žerbſki wuczeř, ſemrě
9. ſept. 1909.

Bohumił Schwjela,
delnjołužiſki far.ř w Deſchnu pola Khorzebuza. Běſche dlěći cžaſz i forarjom we Wochoſach pola Běteje Wody. Dženża je Schwjela ſtorozjemcžſki delnjołužiſki ſpiſowaczel. Jutre njedźelu (5. 9. ſwjeći ſwoje n. rodniny.

Alanjen B. Hongthen amerikanſki wupóſłanz we Londonje, dźěła ja to, ſo by Amerika Europje wójnſki dołh ſpuſchčzíła.

Joſef Wenzig, ſnamjenity cžeſki ſpiſowaczel, wumrě pſched 50 lětami.

Lětuscha shadzowanka katolikow we Wrótzlawju.

Wrótzlaw je hłowne město Schlesiskeje. Kaž nětdy zwa Schlesinka, bě tež Wrótzkow psched nětkotrymi stoletami zyle zdžowjanki, wošebe pólski. — W Delnjej Schlesiskej hudlachu Serbja. Psched 100 lětami zo koło wokoło Wrótzlawja jenož pólsce rěčeschе. Do tutoho města běchu lětha w druhej połojcy arguste shadzowanku katolikow Němskeje powokoli. Na nju bě nuntius Pazelli i Berlina w lětadle pschileczał. Pazelli je psched nětkotrymi lětami tež nasch Budyschin wopytał a je katolikam derje znaty. Na wobrazu widźimy jeho pódi cźitanju Božeje mschě.

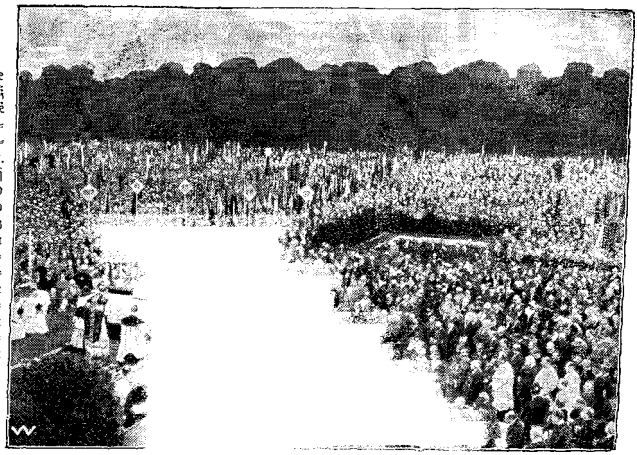

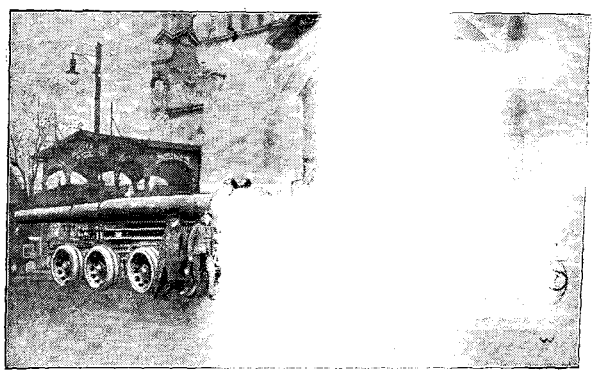

Cźežku cźesku artilerija motoru cźahnu.

Na městno koni wuźiwamy dźensa bóle a bóle motoru do cźahanja. Industrija a ratarstwo su w tutych nastupanju najdale. Psched nětkotrymi lětami młócźachmy nasche zito hischcźe s konjemi. Dźensa młócźimy skoro jenož s motorami, twjetscha cźěri je milina (elektrizitela). Ta pak je pola nas wokoło Budyschina hischcźe pschedrobna. Tohodla kajeże dwory a wjetsche kubła trjebaja hižo motory wichelakich druźin a tepja pak se synym moliom, pak s benzinom abo spiritusom. Na nalchim wobrazu smy s pschitźiladowariom, kak cźežke kanony cźěsteke artilerije tež motory cźahnu.

Město Stříbrow w Cźěskoßlowakskej.

Cźěskoßlowakska je jara bohata na podsemskich pokładach. Ssamo błêtoro a stoło tyja tam wot starodawna žem je semje. W městaczku Stříbrow abo žerdźicy Salébromy rynchu nětko, loż hižo mjeno praji, błêtro je semje. — W nowischim cźasu pschestachu. Nětko chcedźa tam s nowa jopoczeć błêtro wurywać. Městaczko je hižo jara stare, wjenuja je hižo w lěcze 1183. Kěžor Korla IV. spoczěi jemu měschczanske prawa. W husitskich wójnach je město wójsko Jězki wobkhowało. We wichorach 30lětneje wójny je město jara cźerpiło. Nasch wobraz wjedże nas pschez kamjeńtny móst do města.

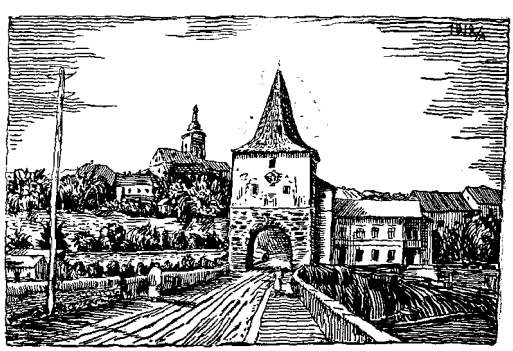

Hwězdna tharila w septembru.

Hwězdne wobrasy swjasuja dypkate cžorki. Kózda ma swoje cžisko. Pißmiki su skrótschenja mjenow jaßnych hwězdow we wobrasu. Kóždy druhi dzeń je steijschcžo mězßaczka sapißane.

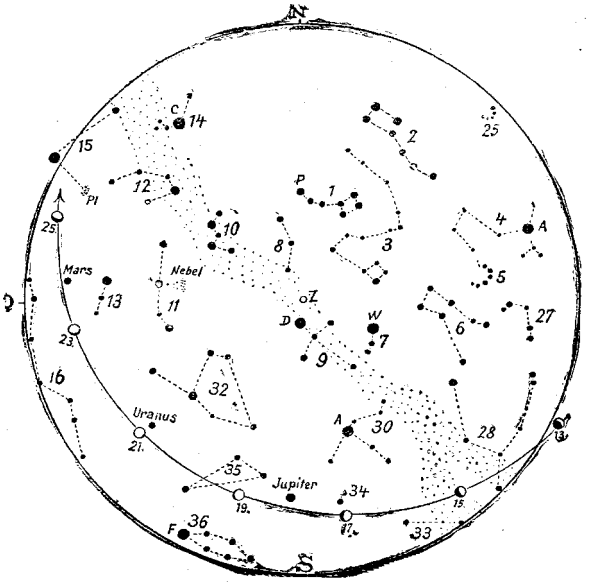

1. Maly mjedwjedź (Bär) P polarna abo połnózna hwě da
2. Wulki mjedwjedź
3. Smij
4. Cžołmoj

A = Arktur.

5. Krona
6. Herkules
7. Waryto, W = Wega
8. Cepheus
9. Koły (Schwan)

D = Deneb.

10. Cassiopeja
11. Andromeda
12. Perseus
13. Boran (Widder)
14. Wójnik (Fuhrmann)

C = Capela.

15. Byk. P = Plejady
16. Mórska ryba
25. Wkoßty Bereniki
27. Had
28. Noscheř hadow
30. Worjoł. A = Atair
32. Pegasus
33. Tšelz
34. Kosoł
35. Wódny muž
36. Ryby. F = Fomalowa koza.

Z = Zenit.

Planety: Jupiter, Uranus, Mars.

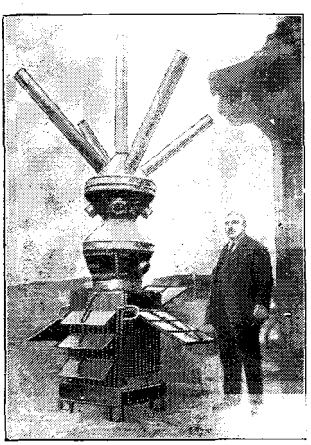

Maschina zuschi nowe twarjenja.

Tele dny wotměwa zo zławna Lipscžanska maßa. Na njej wschak też tón ras wulki wobrót njeje. Nascha industrija nima tohodla rjanych wuhladow do pschichodneje symy. Też létza tam wschelake nowinki pokasuja. Mjes druhimi maschinami zu tam zuschak nowych twarjenjow wustajili. Kaž kóždy wě, wostawaju nowe twarjenja dołho zyre. Mězßazy haj léta sańdu, prjedy hacž okładnje wuschnu. Hižo nětko zuscha tajke twary z pomozu wschelakich kachlow. Stajeja do nich tak mjenowane kokßowe kosche (Kokskörbe). W tych zo koks zeli a z njeho wustupowaza horzota scžěny zuschi. Na naschim wobrasu widzimy nětko nowu druzinu kachlow. Te zyre scžěny za wjele krótschi cžaß wuzuscha, hacž je to harž dotal możno było. Ssuschenje je też, kaž praja, wjele tunjsche.

Hdże je wojnazy?

Wupytanje wobraza w tydzeńschim cžißle:

Stajcže wobras na hlowu; postawu wikowacki wuhlabacže mjes wiczynymaj budomaj.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósle a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźeł Smolerjec knihihdźerńja, zapr. dr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěsткi, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźelne so stajace nawěsткi a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy n n rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. n n

Čisło (Nr.) 207 **Budyšin — pónjdźelu, 6. septembra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Němskim sozialdemokratam so wobdźělenje při knjeżerstwje poskića.

Na Drjezdźanskim industrijowym sjěźdźe je rheinski wulkoindustrialny dr. **Silberberg**, prjedawšchi bliski sobudźěłaćer Huga Stinnesa, dźiwanje sdźěłaną rěcź mějł, w kotrejž so sozialdemokratiji wobdźělenje w němskim knjeżerstwje poskići. Dr. Silberberg praji, so so němska cźežka industrija nětkole k republikanskej stajnej formje wusnadwa, mjeńšym so je so wona hač dotal k monarchistiskim stronam dźerała. Kunje jejne nětcźiske stejišćo k republiky da wuprajeć da skrućenja němskich wobstejnosćow wěrić. D. Silberberg so potom pśeceźiwo finanznej politiky dr. Luthera wobroći a praji: šebrace sdźełka hoiowych pjenjes pśedewšerśow a tich wotwobdźenje po dalokich wokolopuśach a wotpuśach ma so po skrućenju němskeje hrimy pałkowej a finanznej politiky dr. Luthera pśichiśpiśaś, wo kotrymž je žeńi sjawnosć tu a tam myślila, so je śpiecźeńom, śpěchowarjom a dowěrnikom němskeho hospodarstwa.

Stónćnje so rěcźnik poměram mjes industrialnymi pśedewšerśelemi a dźěłaćerjemi pśichwalił a praji, so dyrbi sjawnje a dźakownje pśipóznaś, so su žeńi dźěłaćerje swójski sobuźěłaćerjo swójskich sobuźěłaćerjow. W tutym swišu won s dźakom na prenjejšo němskeho prezidenta Bjedricha Eberta spominaśe. Njeje pśedpóstajł, so je so mjes němskim pśedewšerśelstwom pśichodnjenje buchwy stako. Njeźmjemy pśedpóstajeś, so ma pśedewjazaja wjetšina němskich dźěłaćerjow we sozialdemokratiji a w zentrumskej stronje swoje politiske stupjeńśtwo. Dr. Silberberg praji, so je w najwjetšej mjerje powšichkownje politiku a hospodarstwo njesprjećne a njewěste położenje, hdyž wulka strona, kaž je sozialdemokratija w němskim parlamentarizmje w bóle abo mjeńše wjeskamołwitej opozicji. Nětdy prajachu, so je nejwótšna pśichcźiwo dźěłaćerjam knjeźicź. A je-li so je to prawe, rěcźnik słónći, njedyrbimy so bojeć, ś teho nastupki tśaś. Njedyrbi so hyś sozialdemokratije knjeźicź, w kotrejž ma wulki dźeł němskeho dźěłaćerśtwa swoje politiske stupjeńśtwo. Němska sozialdemokratija dyrbi so k samolitemu sobuźěłanju pohnuś, a wona teź jako strona wosadnje, hdyž so k temu njeroźudźi.

Hižo loni je nětcźiski němski kanzler Marx spytał, wulku koaliziju w němskim rjeśe stworiś, kotrejž dyrbjała teź sozialdemokratoju pśichiłuśeć. Sozialdemokratija a tehdy swoje wobdźělenje wot wumjenjenjow wolwiśne činiła, kotrejž zentrumska strona a demokratoju njeznjašachu wopśimaś. Njeje wozałkał, so sozialdemokratoju ton kšuć hyś tajkich wumjenjenjow do knjeżerstwa sastupja. Najwjaj, ź cźimuž znadź so swólniwi, budźe derjemjenjaca neutralnosć. Dr. Silberberg so myli, hdyž mjeni, so sozialdemokratija rozpadnje, jeli so so trajnje sapowdaś, so pśichi knjeżerśtwje wobdźěliś. Jejna nětcźiska neutralnosć je jej jara spomožna była, licźba jejnych sastupjerjow we němskim rjeśe je pśichi poklednich wólbach na 130 muži trosiła.

Zwjazk za europiske dorozumjenje.

Schtwórtk je so w Genfu konferenca sešła, kotraž je žeńi wotmysliła, sa dorozumjenje a hromadźedźěłanje mjes europiskimi ludami dźěłaś. Swjatk ja europiske dorozumjenje dyrbi so sakóźiś, kotrejž dyrbi we wuśim swišu se Swjatstom Ludow skutkowaś. Wuznamni politikarjo s 18 europiskich krajow su hižo tutemu pśedewjazu pśichiłowali, sa kotryž so na němskej stronje wožebje sajimuja němski kanzler Marx, hrabja Bernsorff, prezident němskotatneho ćuda dr. Simon a dźěłaćeriski wjednik Rudolf Wissel; na franzowskej stronje: wójnski minister Painleve, profesor Emil Borel, sapósłanz Barthelemi; na jendźelskej stronje: nětcźiski ministeriski prezident Max Dowall, Orlordski universitny profesor Gilbert Muray a nětcźiski liberalny ministeriski roswuczenja Fisher.

Jane polěpšenje na dźěłowych wikach

Dokelž wobtłod hubjenje dźe, je w metallowej, papjerowej, kožanej a drjewowej industriji mało dźěłaćej. Saradźenje dźěła sa pśichiłuśnikow tychle powołanjow bě powšichtkownje śłabe. Njespokojaca bě možnosć dźěła w hosćeńcarskim a rosmnožazym pśemysłe. Dale je popuschćiło dźěło w twarskim pśemysłe, tak je we nim wjele dźěłopytajcych. Teź bě pśechkupkim a pisarnskim pśichiśitajam cźežke dźěło saradźiś. Składnosć ke dźěłu w tekstilne industriji je so polěpśiła. Mošnje kśejenje a barbjerowje su dźěłame mozy pśichiłake. Teź tobakowa, zigarowa a śchatowa industrija je so troschku wožiwiła.

Cźažopišaj „Stahlhelm" a „Jungstahlhelm" sakasanaj.

Pruske knjeżerśtwo pśeceźiwo cźažopišam wojerskich organizacijow, kotrejž pśeceźiwo republikanskej statnej formje schěćiwaju, kruce zakrocźuje. Wono je cźažopišj „Stahlhelm", „Jungstahlhelm" a „Magdeburger Elbwacht" zakasało.

Němcy pśed schpaniskim wójnskim ćudom.

Po powjeśći Madridskich nowin su je dwanaco Němcy, kótaž su pśeja s Hamburga, pśed schpaniski ćud w Melilli stajili. Wšichnych dwanaco su wobskorźeli, so su wojerske potajnosće za cźas wójny pśeceźiwo Abd-el-Krimej pśeraźili. Ssudźenje budźe pśeja někotre dny trać.

Privatna požčonka za Belgisku.

Belgiski wulkoindustrialny a bankier Alfred Löwenstein je knjeżerśtwu spóźił, so chce wulki dźeł swojeho samóženja knjeżerśtwu do wole dać. Jedna je wo 200 milijonow němskich hriwnow, kotrejž swojemu knjeżerśtwu jako požčonku bjes danje na dwě lěcze k porucźnosći pśeskeje. Wo tutym bajkowstwie muju, kotryž bě hač dotal jenoj mjes bankierami znaty, so pśedowaje powěź: Löwenstein je 45 lět stary a je wot swojeho nana maku pśedewdawanju w Brüsselu namrěł. Wón potom do wyskeje finanzy dźěła a dźenża transportske družtwo w południchej Afriki kontrolluje. Wón ma swoju ruku śkoro we wšěch europiskich bankowskich spekulacijach. Wot nětkotrych njedźel w morskich kupjelach w Biarrizu w Franzowskej bla swojeho wodwychnjenja pśebywa, to rěka, wón je žeńi wot jendźelskeje imperialneje lětarskej kompagnije zyku cźerpjenu lětadłow wojnaca; kotrejž jemu s Brüssela a druhich městow wšyske možne powěsće s politiki a industrije, listy, agentow a zwobudźěłaćerjow pschinoschuja, so bychu so jeho potajnosće po kabelowym (telegrafowym) puću njewotpósłuchale. Sa swojich hosćeji, swojich agentow a swoje hospodarstwo je wón žydom willow w Biarrizu wojnajał, s kotrychž je wón jemu sa wodźerjow lětadłow postajił. Schtyrjeći sekretarow a stenotypistkow su w jeho słužbje w Biarrizu.

Ludowe wotpłoćowanje w Schpaniśe.

Kral Reuterez powěsćejnja s Madrida zhoni, je patriotiska unija knjeżerśtwu namołwiła, 11., 12. a 13. septembra ludowe wotpłoćowanje w zyłej Schpaniskej wotmjeć, so mohł kraj rjeć, hač ma **dowěrjenje k Primej de Rivera**. Unija je namjetniła, narodnu zhromadźiznu zwołaś. Minister znutśkownych naležnosćow je na to do ludoweho wotpłoćowanja zwołił, a wyschnosćam pokaz njestronitosće pśichkazał, so bychu so woprawne saćuźa kraja zjewiłe.

Němska so do Zwjazka Ludow přijała.

Rada Swjatka Ludow je žobotu dopołdnja jenohłósnje namjetu a rosprawu pruhowanskeho wubjerka k sesłajenju Rady Swjatka Ludow, sthwalika a wobsamkła. Němskej charakter stajneho Radźineho žobustawa wot wokomika je sastupjenja do Swjatka Ludow spožčicź.

S tymžesamym wobsamknjenjom so licźba njestajnych Radźinych žobustawow wot sceśerch na dźewjeć powyschi.

Programm Němskeje po pschijeću do Swjatka Ludow.

Londonski „Daily Telegraph" pišče, so chce Němska hnydom po žiwojim sastupjenju tutón postupanski programm pśeswjeśeć.

1. Němska budźe žadaś dalsche hnydomne smjerschenje wobsadźeńskeho wójska, dalsche połóženje swjatkarskeje kontrolle wójnskich ćudow, policije a żandarmerije a bórsomne wucźišnjenje wobsadźeńskeho wójska s Porheimskeje, dokelž so wobsadźenje s Locarnskim duchom njesnjeseje.

2. Němska budźe žadaś, so by so franzowske wójsko se Saarskeho kraja wróćiło wsako, a so by so ludowe wotpłoćowanje, w tymle kraju hišće pśed cźasom wotmjeło, kotrejž je so s Versailleskim mérowym rjeśenjom postajiło (15 lět).

3. Němska budźe žadaś, so by so swjatkarska wojerska kontrolna kommisija wotwołała, a so by so kontrolla nad němskim bronjenjom Swjatkej Ludow doweriła.

4. Němska wupraji, so postajenje kontrolle we wotmitiarisowanym porheimskim pasmje Versailleskemu śreźenju napśeśiwo śtoji, a so może jenoj Swjatk Ludow dohladowańske wopyty poruczeć, jeli so so jemu wožebite wobcźežnosće sapósćelu.

5. Němska budźe so prózowaś, dopokasaś, so ma prawo na mandaty, a so może so jej mandat spožčiś, a je-li so so dotalne mandaty znowa ras dźeła bo so nowe mandaty wutworja.

6. Němska budźe žadaś, so by so jej po możnosći bórzy sastupjenje sekretariatu Swjatka Ludow a teź w druhich Genfskich sastupjeństwach Swjatka Ludow a to w pomjeru k druhim móznostam spožčiło.

Parijske nowiny sa stajne Radźine žydło Pólšteje wusłupuja.

Parijski „Temps" a druhe nowiny prošenje pólskeho stajneho žydła w Radźe Swjatka Ludow s nowa rospomnjaju. Žadaju, so dyrbi so **Pólska teź tam sastupowaś, hdyž ma Němska žwojeho sastupjerja.** Hač so Schpaniska s Genfa wróćo sćehnje abo niz, nicźo njepjeśemeni, Pólska pśichi žwojim žadanju wostanje. Wěrno njeje, so smjeje Němska, hdyž je do Rady sastupika, žyle žwobodnej ruzy. Němska je so pśichi wuradźenjach studijoweje kommisije wobdźěliła, jeno dla ma tu žonmu moralnu samolwitosć, kaž druhe kraje, kotrejž so w kommisiji sastupuja. Němska je te žame winowatosće napśeśeo Pólskej pśeswjedcaj kaž druhe staty.

Parijske nowiny pśeceźiwo Schpaniskej.

Wobsamknjenje schpaniskeho knjeżerśtwa, dla wolpokasanja jeho žadanja sa stajnym Radźinym žydłom pśi dźěłach Swjatka Ludow so nic dale wobdźěliś a njejabk wotwjeźowanje schpaniskeho sastupjerja s Genfa, njejstej w Pariśu pśekchwatałej, dokelž so hižo dołho s tutej mózy nosću liśiłi. Wotmołwjenje Prima de Rivera na Briana da Chamberlaina nimaju w Pariśu sa wožudne. Pod wliwom optimistiskeho smyślenja w Genfu, nadźijeja so, **so so Schpaniśa, runje kaž Argentinska, jenož natwrilnje wróćo sćehnjetej a so so pśichi prenjej lěpschej kladnosćej sajo do Genfa wróćitej.**

„Matin" pišče, so so pśichilpomnjenje Prima de Rivera, so je so Schpaniska na žwojemu stejišću podrjadowane město pokasała, so hodźi lóhko postorcźiś. Schpaniska ma drje wulku sajdźernosć, wona pak njeje sa cźas žwětowneje wójny žanoje wuznamnieje róle hrała, a **pschitomnosć Schpaniśeje w Swjatku Ludow njeje na lójdy pad nuzu.** Sadźerjenje Primo de Rivera je njewujeźosćej sbudźiło. Na žadyn pad njeźmě so wostaće Schpaniśeje w Swjatku Ludow s tym wukmicź, so jej Tangerski kraj a pśichstaw pśeweostaji.

Aktivne zapśimnjenje Japanskeje w Chinje?

Kórejski generalny gouverneur, genral Kodoma, žiwojemu knjeżerśtwu namjetuja, so by we wójnje pśeceźiwo Kantonskemu kommunistiskemu knjeżerśtwu aktivnje sapschinyło. Tohodla dyrbjała so żelesniza s Mukdena do Tjanzina s japanskimi wojakami wobchadźeć. S dobom dyrbjałe so apanśt wójnske łódźe do morja pśed Tjanzin pósłaś, so by so pśichi blokadze Kantona wobdźěliło. Aktivne sapschinjenje Japanskeje je teho dla nusne, dokelž so japanśke schkrowanje a industrialni w Chinje jara wohroženi cźuja.

Japanske kanonske cźołmy su w Hankawje hižo 250 namórskich wojakow na kraj wuwadźiłe. S poknozy su so wulke pohibjenja na puć do Hankaua nastajiłe, Japanska so prózuje, generalneho gouverneura Sun-Chuang-Fanga pohnuś, so by so pśichi wójnje pśeceźiwo Kantonskemu kommunistiskemu wójsku wobdźělił.

Chinesojo so jendźelskeho kanonskeho cźołma smozowali.

Londonske „Times" su s Hongkonga hišćeze njepotwjerdźenu powěsć pschinjesłe, so su **Chinesojo na rěcy Yangtse so jendźelskeho kanonskeho cźołma smozowali.**

5. krajny sarščiski dźeń w Budyšinje.

W Budyšinskim wotmě so wczora njedźelu 5. krajny starščiski dźeń. W Božich słužbach a shromadźiznach předowasche a rěčeše so wo ważnosći tuteho wočehnjenja dźěći. W Michalskej zyrkwi měsčeše jnes farar Mječwaj Bukez

herske zwjedźenske předowanje.

Wón zakoji swoje słowa na Sjew. Jana 3, 2 a 3: **„Sbudź so a posyl to druhe, kiž chce wumrěć, pschesoj ja njejsym twoje skutki polne namakał psched Bohom. Tak spominaj nětko, kak jsy dostał, a dźerž so a čiń pokutu.“** Dźensa shromadźuja so starschi we wschelakich shromadźiznach a Božich słužbach w naschim měsće. Wjele pjenjez a próżu je so na nje nakopiło. Tola też někotry młody hólc a někotra młoda holca dźensa shromadźiznu wopyta. Je tola starschisti dźeń. W nowischim czasu swjerzi so tóżde léto na **wěstej** njedźeli dźeń macerje. To je rjenje. Na tutym dnju pominaja dźěći na swoju macz a schto na njej maju. Njech so tóżde dźěćo Bohu dźakuje, kiž hischće macer ma. Macźer sebi dźěći hischće pschemako waża. To njesmy jenoż **słowa, ale w** žiwjenju je **wopraudźe** tak. Hladajmy jenoż do swojoho, tam **móżemy** je wobkedźbowacź, hacź tak njeje. Napoleon je ras prajił: „Schtož Europa potrjeba, su hischćanske macerje.“ A schtoż tehdom płacicźe, **njedyrbjało** to dźensa wjazy płacźicź, wjazy móżne być? Lubi bratja! **My** wichtizy, tiž směmy nanojo być, swjate samolwjenje sačuwamy niż jenoż sa dom a statok, ale sa hischćanske wotczehnjenje w naschich domach, pschetož, hacź też to tu a tam njelkaza, ako hacź drje so druhdy njehańbuja evangelska wot Khrysta. Tohodla, hischćanjezy starschi, budźiće so. To je napismo naschoho rospominanja. Proseta noweho žiwa chce nam

1. **słorżbu** do **mukroby** a **zwědomja** sajschčepicź a
2. **dyrbimy** so **we to starać, so by słorżby pschego mjenje a mjenje byle.**

1. Sswoje słorżby dla móhli projetu nowoczasnoho człowjeka mjenowacź. Dźensnyschi dźeń kóżdy słorži, jedyn na to, druhi na druhe. Jeni słorja na bjesdźe łoscź, druhi na wobydliesku nuzu. Proseta słorži na **wjele** wjazy. Wón praji, posłuli to **druhe**, tiž chce **wumrěcź!** Wo wumrěcźu rěčeźcź, je někdźo cźežše, bacźrunjeź wěmy, jo wschitzy ludźo wottaj czasnu a schtó wě **mój** kónz, wón hnadź je blizko. Niczo **nam njepomha, hdyž** smjercź s kwětkami zawobkwamy, ju **mukladujemy** s rjanymi człowjeskimi myslenemi. Někotři dyrbja ruce **je** zwěta pisches wyschichu móz abo słótnistu ruku. Hdyž pak **je** nětko wo to jedna, schto njetrjeba a njesmě wumrěcź, schtoż dyrbi je **zohnowanjom** ja **druhich** žiwe bucź, to je nascha **młodzina.** Kčežaza młodosći, ty nadźiju pschichodnych czasow! Hdyž ta wumrě, schto potom? Hdyž zohnowany schčežanski dom zadyn dom wjazy njeje, hdyž swoju **winowatosći** wjazy njeczini, wjazy dosći njeczini, schto **potom?** Pola nas Wohudźarkowano tak njeje, kaž w pohanskich krajach, hdźež macź zo worodźe je symnej **wutrobu** swoje dźěcźo słonzuje. Je pak pola nas husto tak, so starschej synlne dźěcźatko i wjeselom **witakaj, so wječerjenjeźaj** je wschej starosczu. Skabe dźěcźo pak **nimaja tak** sančź a je jenoż tak pódla wočehnjetaj, a **wjele** dźěcźaznch rowow na naschich pohrjebnischach njetrjebaše **być,** njebychu-li starschej na tym **wina** byli. Přenje dźěcźo starschej **jwjetišu** s wjeselom witataj, i **druhim** też **hischće** dże, ale **potom** —? Macźerje boja **so pschewjele** dźěći, dokelž potom wjazy tak **swobodne** njejsu. Nanojo so boja, je směja dwójzy a trójzy tekło **dźětacź.** Slé je, hdyž je hižo w jwonkownym tak. **Hdyž pak** jnutskownje wumruwa, schtoż wumrěcź njesmědźesche, schto potom? We wjele padach so to woprawdźe stanje. Dźensa dże wulke evangelske hibanje pisches naschu młodźinu jtamn. Swětowny jsčo **młodźinu wšěče bjez zohnowanja być njeje.** Ale tekło **młodych ludźi dohajnje dha tuto hibanje.** Njepischačelio **hischćežanskemu domej a wotczehnjenju sa žiwjenjom** steja. Kelko hódy a jedotych rěkow njewuliwa so do naschcho ludu kóżdy dźeń! Wjele młodżenzow a młodych holzow dźensa wjazy hischćežanzy być nochzedźa. Schto mamy wot nowcho schulskeho jakonja wočakacź? Budźe wón na hischćežanstich starschich dźiwacź abo budźe dźiwacź na tamnych, tiž su pischczijwo nabožnej wucźbje. Nimamy runje w Sakiśe dosć pischikładow, tiž na ważnosći hischćežanstwa njedźiwaja. Schto **dyrbi** naschi lud **hischćeže wukrycź?** To dyrbi wumrěcź, to dyrbi prjeź! **Druhi jako praja, wy** wschо pischczorne widźiśe. Njewidźiśe dha to **kražne** žiwjenje? Hry a sport, njeje to žiwjenje? **Dźensa praja,** jo móże w strowym cźěle strowa dusza bydlicź. My pak prajim, strowa dusza je nasch saměr, cźěło je jenoż **hrědł** k temu. So **by** tola naschi **wobdi młody** lud swoju duschu njesapomnił! Letža sjmu na naschich polach husto słwjeza ł rjantymi, ale próżnymi a hłuchimi kłosami nadeschli. **Wina** toho je **shnity** korjeń. So jo tola njeby młodźina **takim** płodnym **zamk runała!** Hdyž naschi ratarjo mnoho **taškich** próżnych kłosow namakaja, praja jo ju **podarmo** dźěłali. *Je-li pak jo wětšo bóżźemu žnjeńcarjej tak jenđe.* Wón njeje sjebanu, ale cźłowjeske snopy. A luby nano, luba **macźi, ty masch** samołwjenje ja to, so jsy na tym wina.

2. Starajmy so wo to, so by słorżbow mjenje było w naschim cźasu. Proseta praji: Ja njeśjom twoje skutki polne namakał. My njeśjemy słorżicź, to nicžo njepomha. Jara tunjo też je, so na druhich słorżimy, na schulu na zerkej, na stat, so swoju pischikładnischnosći njeczinja. Lubi starschi! Tak hłoka njewoterdźecźe na starschistim dnju. Proseta praji: ty, ty a sajso ty. Twoje **skutki** njeśju polne namakane. Luby nano, luba **macźi, sy** też dosć cźinił/a sa swoje dźěcźi! Ssy ł nimi rěcźał wo snutskownych wězach? Abo běšče cźe toho haniba? Ssy ty woprawdźe dobry pschikład dawał? **Możemy** wjele **pisacź** wo ludu, wo **słromadźiznach** a **organisazijach. Hdyž** starschi po tym žiwi njejsu, dha to **wisko** nicžo **njepomha.** A **tak** hakle potom w domje steji, hdyž dźěći pytnu — a dźěći derje widźa — so starschej jenoż sa jwonkownym strejtaj? Nimataj jenje cźaj sa **swoje** słowa, sa modlitwu. Hdyž dźěći widźa a jilysha, kak starschej wuśměchujetoj to, schtoż je zwjate, kak **móżemy** potom lepšiu nadźiju sa pischichod wočakacź. Dźěći jsu Boži dar. Derje tomu, tiž ma jich dom pokmy! Ssy je wot toho Knjesa dostał. Kak někotry nan spoznaje, schto dźěcźo je, hdyž jemu do wóczka pohladuje. Dźěcźo je **swojimi** žiwymi stawcźkami husto dosć **zoły dom hromadu** dźerźi. Dźěći pak su też dar naschcho Knjesa Jesuša. Kak je wón k **sebi** wabił! Schtóž **tajke** dźěcźo **horjewośmje,** tón wośmje nje **horje,** wón **rjetnje.** Dźeczaze **wutrobu** su jahrodka **naschcho** Boha. Wón tam žuje, krjepi a pléje. Ty dyrbiśch jemu pschi **tom** pomhacź. Njeje to kražne jaitojnistwo? Njecha-li jo dha sóudźicź? Schto dyrbimy cźinicź? Sboudźe, schtoż **dże wumrěcź?** Wono njedyrbi wumrěcź! Wono **njewumrě,** jeli **swoju pschikłuschnosći cźinimy.** Kak kražnje bě to prjedy, hdyž starschi i dźěćemi hromadźe do Božcho domu khodźachu. Dźěchu nimo zolmjazeho žita a psches kčežaste łuki. Wscho wołasche naš do Božeho domu. Njebě to rjenje? A njeje to dźensa wjazy **možno, woprawdźe** niž? Woni bjeru nam njedźelu? Schtó ju nam bjerje? My sami! Tak wumrě lud. **Rimamy** janu njedźelu wjazy. Dyrbimy **wschitzy** so **zhromadźicź?** Chodźiła niz bóle „ně“ prajicź, fo niz pschecźiwjecź? **Starajmy** so, sboudźmy so!

Pšched nami steji nascha młodźina. **Dyrbimy** też **tak prajicź, kaž** schwjedźi kral Korla IX., **jako jeho** zwjedne **ludy wo** pomoz proschachu, na swojeho młodeho **synna Gustava Adolfa** shładuje praji: **Wón budźe** jo **cźinicź.** Też nascha młodźina budźe cźinicź, schtoż my njemójemy. Ale wona wumjedźe jo jenoż s tym Knjesom. **Abo** wona **zgula** njebudźe. Niz wumrěcź, ale žiwa być **dyrbi** nascha młodźina. K tomu **dyrbimy** ju my starschi pomhacź. Tohodla hischće junu, **hischćežanzy** starschi, sboudźcźe so! Hamjeń.

Ze Serbow.

Dolnownica.

Pónđźela, 6. pózńcźenca,
Magna.

1005 **padny** wójsko nemskeho khěžora Hendricha II. do skradźeneho jakuństwa Serbow a so dospołoje zniči. —

† 1729 **Handrij Smoleŕ,** farar w Njeswačidle, wudawar psalmow.

* 1863 w Baćonju Jakub Sewčik, farar w Khrosćencach — ze starosserbskoje a pobožneje katolskeje swójby. — Z nutrnej dowěru dźensa na njeho spominamy, dokelž wěmy, kak jara móże so na tutoho swěrnoho knjeza naš narod spušćić we wšitkich jón nastupacych prašenjach a prosymy Boha, zo by nam jeho hišće dołhe lěta strowcho a cźileko zakhował. Wjele je naše narodne žiwjenje spěchował, jako wubjerkowník Maćicy Serbskeje — zarjadujo jejny musej, jako wubjerny redaktor Katolskeho Posola, kiž měješe pod nim njewšědny wuznam, jako spisowaćela, basnika. — Hdyž běchu jeho truny, kiž nětdy tak rjekowsey klinčachu, dołhe lěta mjelčałe, **zanošowachu** nam nadobo nowy krasny spěw wo Khrósćeńskich zwonach. Tuta baseń, cyle ze serbskeho ludowoho žiwjenja **wupłodźena,** je wuraz jeho połožnoje duše, njech mócnje zwoni do wšitkich wutrobow a też dźensa narodny dźeń naseho česćownoho wótcźinca zazwoni.

Přisłowo: **Druhi lud a druha wěra, wšudźinko pak płaci swěra.**

*

— **We wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer — %, thermometer w nozy +15. Wuhlady na mało so pscheměnjaze wjedro. **Połnikenje k** namětnym bolschczam. — Wczera rano hałabsche wyschina wot Biskanskeho jakiwa (morjo injes Francozowskej a Schpanskej) **pisches** zyłu **Europu** hacź do Rusźeje. Tuta **zyłna wyschina** je naschim wotamam wopraudźiła **zymowu** prażeńzu **pschinjesła.** W połnozy niźiny nimo cźahaja. Te mója, tak wjedraźnje hudźa, nam tu a tam je **swojimi wubrźkami** njewjedra pschinjesła. Wóh chzoź naš a nasche hona **pisches** taškim cźežkim njewjedrom wobarnowacź, kiž měješe nascha domizna pod Czornym Bohom sandźenu **zjatk popołdnu.** Teź w druhich stronach Sakiśe je je **zamknej** zahubnej njemdrosći **zschnowało.** — Jutše wutoru sthadźa **zlónczko 5,21 hodź.** a **so 6,35 hodź. khowa.** Měsacźk sthadźa **rano 5,09** hodź. a **so wjecźor 7,06** hodź. khowa. Jutše je **młodny** měsacźk. Pschichodźenak staja wětšił a dešćeš.

— **Schkitajcze kčežaza wróš.** Nasche holanske **pólli so tukhwilu pod milijonami** drobnymi kwětkami **kraźnja.** Mnohewo **puczowarja** kčežaza wróš do **hewak tak** měrnete a cźichcze **hole wabi.** Ale mjes mnohimi **młodźemy wobkedźbowacź, kak** njezrjesomni cźasto wróš **torhaju** a žebi **zyłe horischcze zwoju** domoj bjeru. Mnoży **žebi wrjós domoj** bjeru, **to bychu** jón **posdźischo jako** cźaj pili. Pschecźiwo tomu **wschak so hischćeže tak** jara njehóršchimy. **Wosebje** sajmadźujemy **puczowarjow,** korjiż zyłe **zónza wrjósy** njetrjebawschi **torhaju a žebi** s nim jenoż **potom zwoje** domoj **pojcha.** Se **schčežipanjom so wjele młodeho wrjósa** sniczi. Sčasom i korjenjemi so jednotliwe pjenki jwutorhaju. **Kelko młodych** kčežazych **hałžkow so hischćeže jedźuja** po puczu rosthusi. Tajte njetrjebawsche kónzowanje **młodeho wrjósa mału so sakasacź.** Kóżdy pak **mohł telko hischćerodnelio** zaczuża **w žebi** měcź, so by **so taikeho** njezwużiwanja **dha a tutu** naschu jenicźku naźmurku **pych** psched sahubu **wuchowa.**

— Pjatk popołdnju z cźežnym motorom na Židowje jenu mšecźanu **wjesełbu.** Pschi sawinjenju na **Wjelskowskim** dróhu sakoji **motor do murje Kautzińskej twarjenja.** Pschi tom padże na 2 metraj hłuboko na **hinsku jenoho** jaonzeho twarjenja. **Teź pschipowjesćenjena młóczarna pocża** po dele **zuwacź.** Na dobre **sbožo so wojo slama a tak młóczarna na dróhu stoja wosta. Wjednk w prawym cźasu bele skocź.** Pola motora bě so **wobzidło** stamało a **s tym** je nje**sbožo sta.**

Kříž pola San Antonio.

Powědańczko.

2]

(Pokračowanje.)

S toho cźasa je ta wulka krudoba w jeje wocźomaj, a k toho cźasa wona žyda po zyłych ścach w „loggiji“ (zwitwark) a wjerczi nětk z temi jeje krućelja, kiž dźerźi pod swojej prawej paźu.

S toho cźasa tež to hižo žadyn **pożmějk hrał** njeje wokoło Nioćźinoho ecka, dokelž je horjo stajnje **pola** njeje na próżu žydało, **kotrejž** je jej hłubokе šadby do cźoka a ligow jarjko.

Sněžowasche-li je Riotta hdy pschedy, to **je toho žnjeńcza** klinczejche jeje zwita wopłaka wutroba, a w jeje wocźomaj **bě** žboju, a to běšche jasne kaž njebjo nałćeza.

Nětko pak je žnjeńcze wotemrěło, a jeje wutroba bije drje hischće swoje mucźne pukotanje, ale macź Riotta by dźiwała spacź, dołhi, hłuboki spak, i kotrehoż njebywa wotnicźenja t bolacźam jemje.

To je hischćeže ta žamjona „loggija“, do kotrejž bě tehdy **w žmajnitowej** nozy wušmupła.

Zyła wješ spalcze; jenoż **měsacźk je swojim** zelenowym žwětłom strażowasche a sapschedże j nim „loggiju“ do tschepotazeho błyczenja.

Jenoż měsacźkowe žwětło strażowasche a Girolamo.

Ton pschihłubje zwaha po winiczach horje, hdźež měsacźkowe žwětło **zelёborne** łćežkeži na trawu cźikacźke, a psches Ufe pisches murju do loggije.

Tam běšche wokeńca t Nioćźenemu wokru — stara **rostkata wokenja,** z **psches** kotrejež **rostkoczeńzy** dyrbjesche **měsacźkowe** žwětło **błyskcźate** po **pažnu** pschasacź — **nuts do cźichеje** jitwiczki a k Nioćze do loża.

Tu pachoł stany a pschikłoži wuchо k jenej takiej **rostkatinje.** Riotta drje tola hižo spasche.

— „Riotta,“ sawoła Girolamo jcźicha, a potom hischćeže ras wołi/cho: „Riotta!“

Tu pschihłubje Riotta snutska k wokeńcy a wołasche: „Haj! Je tam **někdźo** wonka? A schto chzeze **wot mnje** — **někdo** blizko k polnocy? Ssy to ty, Gangolfo?

„Ně wschak, Gangolfo je dawno **pisches horu do San Antonia,** Riotta. Ja to žym, Girolamo. **Rad bych chzył** žlowcźko z tobu porećeźcź, luba Riotta. Runje Gangolfa dla bych chzył z tobu porećeźcź.“

„Schto by mi wo Gangolfu rjeź měł? Wón žraj tola psched dwěmaj hodźinomaj tu w loggiji žedźałoj a bromadźe wjeselowałoj.“

„Ně/chto bych cźi powědacź chzył, Riotta, schtoż njeběšche jo psched dwěmaj hodźinomaj hischće/e stało.“

Tu pschihłubje holza jcźicha jwon do měsacźkowcho žwětła.

„Hdy by jenaj tak pschejara blizko k polnocy njebyło, Girolamo!“ — Ně/to pak bych rad wědźała, schto je jo za tej małej dwě hodźinje starej mohło mjes wami wobwimaj, schtoż je tajke majne, jo njebych to teź hischće jakse dołej jahe zhonicź mohła.“

„Riotta, mój žnuj jo we swadze rosećehłoj, Gangolfo a ja.“

„Schto, wój njejstaj dobraj hromadźe, wój dwaj, a tak tola najlepšej pschecźelaj bywałoj moje žiwe dny? A i wotkel je swada pischła, žnjem-li wědźecź?“

„Runje twojcźela, Riotta!“

Tu woja holza rabicźko, tiž wokoło ramjeni nježesche, kruczejche hromadu a žydże jo na zamjentum kawku, pschi kotrejž njedźeła jo w jaźnemi kaž wodnjo žwětłe **nozy zole** błeboro.

„Tu pożpi so ke mnje,“ prajeschе Riotta. **„A někto** bych to **tola rad** zhonita — mojedła, ty prajeschе, žaj jo na rosmněwakoj?“

Girolamo hładaсźe na tónсźk swojeho cźrija a njeležeschе.

„Nó, tuj dha tola rěcź, ty!“ prajeschе Riotta a jo **žmjeżeschе.** „Schto dha masch, jo cźi žlowo w ercze wsahnje?“

Tu žuwajcze žebi pachoł cźapku, kotrejž wschak bjeźeschе bjes toho hižo **runje** na jeho žwětłych włoskach žedźała.

„Nó, Riotta, dokelž to tola raś jo wuprajicź dyrbi, — /wojedła žnuj **jo swadźiłoj,** dokelž cźjemoj cźe wobaj ras ja jónku měcź, Gangolfo a teź ja.“

„Jesuš Marija,“ wužmja jo Riotta. To běšche jeje šleborne žmějwanje, w kotrenż bě telko wujeżela, a kotrejž wuronjeschе jo nij jenoż j jeje ercza, ale dźeschе teź we wyschej radosći j jeje wocźomaj. „Jenicź jo j mnu chzeiaj — a to wobaj nadobo! Dźi wschak, dźi, Girolamo, a njeczyń žebi je mnu žwój žort. To tola žyła njeźdże, Girolamo.“

„Runje to dźe je, cźehodła žnuj žebi do włosow sajkoj,“ prajeschе pachoł jcźicha, a sajso hładaсźe dele na **žwój** cźrij, „tohodła teź to žym rjekł, jedyn i naju drje pschi tom pschе krótko wotendźe. — Hacź dotal bě teź zyłe wjeżele, dokelž nat nochzyschce žadyn tón łyć, kiž jo wotrjekuje, to da **jene** słowo to druhe a — a — nó haj: na jene dobo **dźerźi** mje Gangolfo sa wlożny a ja Gangolfa. A dokelž dźěsche prjedy prajił, tebje žawołacź a jo wopraschacź, kobo i naju **by** žebi ty najradscho wjała, so je to hłupe a njeležе, a **wo tom** wón nicžo wědźecź njecha, tuj bě žnuj ja tam tu a jo cźe prašcham: **Chzeźch-li mje měcź,** Riotta?“

To klinczejche jara hłuboko, a w tom małem prašeńczku tejsche ja tejn dweju, kotrejuž to nastupaśche, žyły žwět **žłowcźko w prawym cźasu wotmołwicź. — ta nětko cźeschе,**

(Pokračowanje schčežuje.)

— Dźenja pónđżelu, 6. septembra, je ho měšćańska plowarnja sajo wotewrila. Kupanjki cząš a kupanske płaćišny su na zedłach napišane, kotrejž na plowarni na Różowej haju čo. 19 wiša.

— **Ratarske dźěłaćerske zwónby**, dejerjow abo njeje-zjenu muzíku a zónsku cźeledź posticza abo wobstara we najbliższim cząsu zarađźenja ratarskich dźěłaćerjow. Ratarjo móža ju sebi dźěłaćerjow na Hródowskej haju čo. 10 pschisłaćić. Telefon ma cźisło 2861. — Tuta zarađźenje je na kóždej pschedawanskej njedźeli měšaza, wot 10—12 a pop. wot 2—4 wotewrjena.

Budyšcźańska zarađźenja ratarskich dźěłaćerjow hižom nětke hólzow a holzow k sběranju běrnow a k rěpje do-mjezwoženju posticzi. Tute móža so potom jednotliwje abo w skupinach ratarjam na běrny sběranje na wšěj won posłać. Njech so ratarjo w prawym cząsu wo nje ja-mnoźwja.

— **Pruhowanja wólbokmanoscze.** Wot 1.—4. sept. běchu na tudomnym katolšim seminaru pruhowanja wólbokmanoscze. 17 wuczerjow a jena wuczerka, kotruž je ministerstwo k sdźělanju luda pschipokazało, so na pruhowanju wobdźělichu. Jako płowne pschipósnjacza wě-domoscze sapisachu: dwójzy 1b, dźewjećej króć 2a, trójzy 2, trójzy 2b a jónu 3. Za praktiske schulske kmanoscz sapisachu dwójzy 1b, dwójzy króć 2a, schésćej króć 2 a tři króć 2b.

Z **Radworja.** Wulka žałosć je podesła tu Delanec swójbu na Haleju. Zwónosćer Jurij Delan jědźeše poslednju sobotu wječor z konjom swojeho swaka Winarja a Běrkec deskowanym wozom wot Khelna dom do Radworja. A hdyž niže šamoho Khelna přez železene kolije jědźeše, přihna ćah z Budyšina, kiž tam krótko do 7 wotjědźe, a lokomotiva hrabny wóz zo so dospolnje rozbi, tež z kolesami, a něhdże 100 me-trow wlečeše wboheho Delana sobu. Potom ćah za-sta. Žałosnje wołaceho Delana z rozbitym nopom położichu do pakowneho woza. A w Radworju jeho Wósporski ćah hnydom do Budyšina do khorownje sobu wza. Tam nětko leži nikoho njepznawajo a rěč měšejo! Kóń je so někak wottorhnył a přičěri sam do Radworja — jako zrudoby posoł. Cohodła pak tož tam žaneje zawjery njeje pod Khelnom? Hižo njeboh Hrjehork je tam raz skoro wo iżwjenje přišoł.

A nětko tajkele njezboże!! Latowanje železnicy na tymle strašnym městnje snadź človjek ze swojej krewju zapłaći. Niže Khasowa, hdźež jenož połojca ćahow jězdźi, stoji w lěsu při pólnym puśiku khěžka, ale tu, hdźež Wojerowske a Wósporske ćahi ze zarěžka (hłubokeho puća) blizko zady Khěžkec kubła a štomow po spadowacej zemi khwataju, tu njemějachu za nuzne, zawjery natwarić. Cehoż smy so dawno bojeli, je so stało: jedyn Radworčan bu wopor tejele, — —, kak dyrbju to mjenować, zo bychu mi sudnika na šiju njepóslali? Přetož človjek njewé, kak želez-niske zarjadnistwo wo sebi mysli. Kajke bě to z mo-stom niže Njeswačidła? A w Hózku je ćah tež raz bjez mała zapřah hrabnył a kuću. Njech to dźe sto króć „bjez mała“ abo „nimale“ abo „přisa-mom“, ale jónu móže pak „woprawdźe“ konja a wóz a luźi přejěć. Polak je mudry po škodźe rěka pólske přisłowo, ale tež Němc lěpši njeje. Tu widźiće! Stó tu škodu zarunał? Słyšeć ćah njeje a tež hwizda-nje, hdyž wóz ropoce. Jurij Delan je hakle por lět woženjeny; najbłubje zrudźena ja staj z jeho njezbo-žom jeho młoda žona a synk, jeho stary nan, bratr a sotra a dalši přiwuzni. Tola cyła Radworśka wosada wobžaruje Delanec hrózbneho njezhoża dla. Cehodła dyrbi bibliske słowo přeco hišće prawo měć, zo so ja-ma přikrywa — hakle, hdyž je dźěło do njeje padło! Prajće, čehodła? Njeje katastrofow w Němskej hižo dosć! Ludźi bjez dźěła je wšo połno, ale — tul hubu!

S **Krakez.** Našmu wjeś je wczera njedźelu wjeczor w 11 hodź. woheń potrjechił. Kramzej statok je wotpa-li. Sa króći cząš płomjenja domjće a brózeń do procha a popjeła pschewobročichu. Bohužel je njeporadźi, hdyž a kury wukhowacź. Krawzeju njeběchu doma. Najšerje je štóstnika ruka woheń założiła.

S **Huczinu.** Dźenja rano w 4 hodź. wotpali so Neu-manez je štomu kryte domjće. Na pomoz pschikhwata-schej jako prěnja zjawa Borschecźanska a jako druha Stróžiczanska. Też tu njeje znate, kak je wohoń nastał.

S **Małeschez.** Wczera njedźelu swjećeschże nascha wozada swój žnjowy zwjedżeń. Na Bożej słužbje we naschej zyrkwi běchmy lubje pschekhwapjeni. Dźakne kěrluschże, kotrejž wozada ſ nutrnosću spěwasche, njepsche-wobdźachu jenoż nasche rjane pschjećele, ale też žylna

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 4. septembra 1926.

Kurzy sobotu w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	46,56
sandźelski punt	20,36	100 šćekost. krónow	12,42
100 šwajc. frankow	81,02	100 franc. frankow	13,32

Efekty.

Na Berlinskej bursy so kursy sandźenu sobotu trochu wotbrjehowachu. **Wobrot** ſnadny wosta. Dołhe ličźiny rozkłoweje banki sanróchu swoje kursy wo 10 np. po-kleđźicź.

Produktowe wiki.

Na produktowych wikach mehe sobotu pschewjele ži-wjenja. Wlačźiny pschenicy a rožki so sterje strucźowachu. We wowsu njebě sloro žaneho pschemjenjenja. Jećźmjenjowe płaćišny so wo 10—25 np. po zentnarju powyschichu. Sobotu płaćejsche w Berlinje zentnar pschenicy 13—13,25 hr., rožki 10,15—10,45 hr., jećźmjenja na-ćišnjeho 10,10—12,35 hr., najwutšeho 8,40—8,65 hr., wowsa 8,45—9,15 hriwnow,

w termińowym wiłowanju

sa september: pschenicy 14,05—14,15 hr., rožki 11,15 hr., wowsa 9,12½ hr.,
sa oktober: pschenicy 13,80 hr., rožki 11,20 hrivnow,
sa dezember: pschenicy 13,70—13,75 hr., sa rožku 11,20 hr.,

Na pschedań:

Wóz, na pol kryty, knježi dwór we Wyšokej pola Na-mjenza.

Dźěćaju wóz w Hródku, Schleyzyka haja 1 belka; Bór-ćin 10 III na prawo, w Budyšcźinje; na Lazaretiskej haju 11 belka na prawo a na Sserbšćich hrjebjach 3, sadni dom II, w Budyšcźinje.

Kóń, šrěnjołetny, Baake, wósnik w Kamjenzu; žołty kóń, mjes dwěmaj k wupytanju, we Wjeleźinje 97; 3½ letny walach, Kralowski mlyn w Delnjej Kinje.

Wolmišchza (Küchenherd), Gebauer, wobuczowa fabrika w Běłej Wodźe.

Kachle żelesne, Hórski hrodźiš (Bergschlößchen) w Hródku.

Hlinjane kachle, Morawa w Budyšcźinje, Różowa haja čo. 14.

Sćomo a ſtoma w Běłej Wodźe, Moltkowa haja 9.

Khamor drastny, w Budyšcźinje, Lazaretska haja 5 belka na prawo.

Kolo motorje, 3 PS., Raiffeisenski skład w Hródku.

Matraza w Hucźinje 27.

Płót żelezny, 5½ mtr. a hnušnja (barna) w Hródku, Dołha haja 27.

Wołaj młodaj, knježi dwór w Ruschi pola Hródka.

Wół, Hunius w Jeschizach.

Krowa, młoda, do cźahanja, Mnischoliz 29. — Krowa, młoda, do cźahanja, ſ cźelećom w Komorowie 21 pola Kinicza.

Cźelźka w Pschiwoźźach čo. 20.

Kóły, dobrej dóżyty, w Sdźarach čo. 22.

Sto pytaja:

Rowaršći, Ziegert we Wulkim Wošuku.

Holza do domu, Winklerka w Budyšcźinje, Lessingowa haja 21. — Holza do domu dr. Ernesti w Lubiju, Kłósmarkowa haja. — Holzu, kotruž może warićź, star-schu, Bindselowa we Welźej. — Holza do domu, kr. Großmanka w Budyšcźinje, Hausenowa haja 123. — Holza do hoscźenza „Sekeny schtom“ w Ketlizach. — Holza do domu, Kliemowa w Bukezach.

Na pschenajerje:

Wotawa, 300 šoſow, na kněžich łukach w Kopanzach pola Hródka, ſrjedu 8. 9. dop. w 9 hodź. Kupzy sćehu ho pola mlyna.

Sćad Hańskowšcźe gmejny, ſrjedu 8. 9. pop. w 5 hodź.

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki dźenj dop. ¾11 hodź.: Wiki mérne. Tendenja cźicha.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje po tunź abo 1000 kg kowak 100 kg, płaćizny po złotej hriwnje.

	4. 9.	3. 9.		4. 9.	3. 9.
Pšeńca	260-265	259-265	**bony**	24-28,00	24-26,00
rožka	202-209	202-209	**woka**	30-32,00	30-32,00
nat. jećmjeń	202-245	197-241	**módre łupiny**	15-17,50	15-17,50
sax. jećmjeń	168-178	166-172	**žołte łupiny**	19-21,50	19-21,50
wowsa	169-183	169-183	**sardella**	—	—
kukurica	178-182	178-182	**rapa, wosuńk**	14,80	14,80
pšeńč. muka	37-39,25	37-39,25	**lany wosuńk**	19-19,80	19,80
rjana muka	29-31,00	29-30,75	**poch. mélasa**	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	**běrnj. kruški**	20-21,00	22-22,50
rjane „	11,00	11,20	**syrup, 50 kg**	3,40-3,90	3,40-3,90
raps	315	315	**rjana słoma**	1,00-1,40	1,05-1,40
žane symje	—	—	**pšeńčna „**	0,95-1,30	1,00-1,35
hrósh	33-37,00	33-37,00	**wowsna „**	0,70-1,10	1,00-1,15
pjeluški	30-33,00	30-33,00	**jećna „**	0,65-1,05	0,70-1,50

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

4. september 1926. Płaćizny po centa. a zł. hriwnach.

Skótne družiny a woznamjenjenja.

Woły: 763.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznje hódnoće hač do 6 lět	54—55
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	48—53
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	43—47
Mjenje picowane wółki starobow	38—42

Byki 501.

Połnomjasne, wurośćene, najwjetšeje rěznje hódnoće	53—56
Połnomjasne, młódše	48—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	42—46
Spatne	40—42

Jałojey a kruwy: 831.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznje hódnoće	53—55
Połnomjasne, wukormjene jałojey najwjetšeje rěznje hódnoće hač do 7 lět	42—49
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojey	32—40
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojey	26—30
Mjenje a spatnje picowane	22—25

Ćelata: 1225.

Najlěpše wukormjene	85—90
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca	80—85
Spatne	68—75

Wowcy: 6667.

Młódše a starše wukormjene	58—63
Starše wukormjene	47—54
Mjenje wukormjene (Mérzschafe)	37—42

Swinje: 6151.

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	84—85
Wukormjene	84—86
Mjasne	84—85
Spatne	82—83
Rancy a kwadrony	77—80

kapała Sserbskeho Ssokoła. Tu su žehi šerbšzo Sso-kołjo psched nětdże 4 měšazami sakóžili. Wečera naš pschešłapichu ſ taſkej luboscźu su so młodźi hudźbnizy žwojemu nadawjej wěnowali. Jich nawjeduje stary praktiski hudźbnik a wopraunu mišchtr w trjebanju hudźbnych strojow. Je to knjes Petschka ſ Bremjenja. Dothe léta je był ſ hudźbnikom w kapali Budyšchich pschi-chom a potom žobuštaw Budyšchskeho měšchćańskeho orchestra. Woprawdźe lěpscheho wuczerja naschi hudźbnizy „Ssokoła“ nještu móhli nadeńcź, hač jeho we knjesu Petschku maju. S taſkej wěstoscźu, kaž ju wczera w naschim Božim domje po tak krótkim cząšu wuczenja wustupili, cźeśći wuczerja kaž wuczomzow. Naſch mišchtr Petschka je pschi tom dobry Sserb a pěstuje psche-dewschem šerbšku hudźbu. Je hižo wjele mjeńšich wježnych kapałow wuwił. Te pišlaja na rejach na-scheje wokolizny ſwjeśicha žerbšte melodije.

S **Mješchiz.** Sšrjedu 8. septembra pop. w 1 hodź. budu w Mješchizach cźišło 12/13 ſwjawni, schrótowański mlyn a dwě loźi na pschešładźowanje pschedawacź.

S **Němskich Pošlic.** Sšrjedu bě so tudy w Němsko-Wałšcźańskim wulkim hacźe wuczeł Th. ſ Drjećkan pschi kupanju w nim ſhubił. 26 ſaſtojnizy tele dny sa nim ſlědźachu. Ssobotu nětko jeho cźěło w blišscźej kupa-nischcźa ſ wody wuczahnychu.

S **Kamjenza.** Ssobotu dopołnja tu we wobydlenju twarišcha mišchtra Marja Roika w kuchni woheń wudyri. Wschelaka kuchinska nadoba so hobu spali. S pomozu druhich wobydlerjow domu a ſ pomozu „Minimaxa“ dalschenu wošchkodźenju wohnja sadźěłachu.

Se **Sleho Komorowa.** (Běrnjaza khorosćź). Ke doscź wulkej schkodźe, kotraž je tudy ſ wulkej wodu nastała, je so hišcźe druha pschibliźiła. Widarišći mišchtr G. je na žwojim polu běrnjazu khorosćź pytnył. Běrnjaze selo je zyle strowe, tola běrny žame gramowcźiwje smor-schcźene. Najprjedy žehi myšlachu, so je běrny Kolo-radšti bruk napadnył. Nětko pak je so šwěsćiło, so ma-ju běrny raka. Mokolo pola su hrjebje narośli, so by so khorosćź dale njepschihnorita.

S **Delnich Bruſ.** Piatk dopołdnja wokło ½12 hodź. wudyri woheń w domšćim dźěłaćerja Pawola Broki. Woheń so ſ wulkej spěšchnoscźu rozšěri. Połła wjeh-neje ſtykawy bě tež hišcźe tudomna dobrowólna wohnjo-wa wobora pschihotowała. Tola woda potrachowaſche. Wodu k haschenju ſ 200 mtr. ſdaleneje jamy bjerjechu. Sšušchnu brózeń wohnjej wobrócźichu. Kak je woheń na-stał, njeje znate.

S **Běcheh Khołmja.** Psched nětčźo cźaſom běcźe žehi jedyn tudomny wjeśnjan na naschem rěsaku tři porsty na prawej ruce ſ dźěła wotrěſnył, dokelž bě do kulowateje pily ſ ruku pschišchoł. Jeho tehdy hnydom do Wojerowskeje khorownje dowjedechu. Nětk je so jaſo domoj wrócźił a jěduje kóždy druhi dźeń k lěkarjej do Wojerez na wobale-nje. Radsijomnje jebo rany borzy ſajija, schtož žehi wěrno pscheju!

S **Wjelcźeje.** Schtwórtk wjeczor pojdźe tudy na Hóžnicźanskej drózy mandźelsku sahrodnika E. se Wjelcźeje zuły muzíki nadpadźe. Wona ſ Hóžnicźanske-ho dwórnischcźa dźěsche. Jako žona wótcźe wo pomoz wokasche, nadpadnik cźekny. Pschi tom jej ruczku to-schku ſ 30 hriwnami rubi.

S **Běłeje.** Na tudomnej wjeśnej drózy kołoježdźny do wožobinskeho auta frajer. Dešeł ſ Běłeje Wody cźa-ſche so runje na wjeśny puć na prawo ſawinycź. We ſamnjatym wokomiku po wjeśnym puću auto napschećoch pschijědże. Kołoježdźny w runej mérje do auta ſajědże, dokelž so jemu wjazy wuwinyć njemóžeſche. Pschi tom padny a so na cźołe tak ſrani, so dyrbjeſche hnydom lé-karišu pomoz pytacź.

S **Lubanja.** W tudomnych ſchulach je tele dny wo-ſypjizna epidemija wudyrita. We někotrych rjadowniach ſamo tśeśina dźěći wjazy do ſchule njekhodźi. — We kěrcźkach w blišscźi Lubanja tele dny na pol pschecźitale cźěłko dźěcźa namakachu. Polizija wěz pschepytuje a ſa mordarku dźěcźa ſlědźi. — W Lubanju tele dny dwě wošobje na ſajědoscźenje ſ tubanym mjaſom ſhorichto-tej. Na dobre ſwožo njeje khorosćź runje jara strašcźna.

S **Niſſeje.** Nozhorjazy podawk ſta ſo tele dny we wožobinſkim cźaſu na żelesnišćej cźarje mjes Niſſej a Hórku. Młody hólz, kotryž ſ ſtarſchim muſom hobu w cźahu jěšeſche, dźěſche na wušmuh. Tam wokno rozbi a ſ cźaha wuſkoczi. Cźah hnydom ſaſlajichu. Tola, jako ſa cźekinjeſom ſlědźachu, njemóžachu jeho nitkuže wjazy namakacź. Wón bě ſnano do blišscźo lěſa cźekny. Schto je hólz ſkuſił abo cźehodła je cźeknył, njewémy.

S **Druźlez.** Gmejnizy ſarjadowarjo ſu tudomnego dotalneho měšchćanoſtu Alwina Prenſchu na dalſche 6 léta ſa měšchćanoſtu ſnowuſwolili. Wón je hižo na 15 lět w Druźlezach ſ měšchćanoſtu.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Schkrowa powěšć wo wjedrje ſa julije wutoru: Khłódnischo. Druhdy ho podeſchcźuje, wožebje w pół-nóžnej Němſkej, w połowiſchći rjane ſuche wobſtajne wje-dro dale traje. Naſcha krajina je wožrjedźa a tohodła je ſa naſ wjedro trochu wohrożene.

Ssobotu je w ſrjedźnej Japanſkej wichor (Keisun) ſahnadźał a wulku ſchkodu nacźinił. W Tojohaſchi ho ſchulſke twarjenje ſahnyny. Dwě dźěśći ſtej ho ſaraſuj-ej a 90 je ho cźežko kranito. W městje je ho 300 khe-jow pocźrjelo. W Hamathu ho fabrika wupuśći, wo-ſom dźěłaćejerjow ho mori, 25 ho ſrani. Bliſto Hama-nuthu ho ſ taifunom mjes Totiom a Nogoju żeleſniſti cźah powali. Někotre wohrody ho ſranichu. W Jodźedźe w provinzy Jozjigi ho 40 twarjenjow wupuśći. Na wojerſtkim létanischcźu pola Nagoje ho 40 létadłow woh-ſchkodźi; někotre ſ nich ſu cźiſće ſlónzowane. W Kaba-ſak blišo Potohamy taifun ptachtaku tódź powrěźi, 15 muži ſ wobſtarli je ho tepito.

Hłowna zhromadźizna wjazka serbskich spěwnych towarstwow.

W Budyſchinje, 4. póßnjenja 1926.

Nětcżiſchi pſchedßyda, hudźbny direktor Bjarnak Krawz, roſ:oži pſchicżiny p"ſdneho powo:anja Swjaſka. Spominaſche na ſemrěteho pſcheczela a hudźbnika dra. Pilka, kiž je ßwoje warhto na wěcżne ſ ruki położil a kotrehož wulki wobras ſteji něłko w Macżicżnej żurli a cżaka tam na ſaměſtnjenje. Wěnowaſche ſpěchowarjej ßerbſkeje hudźby ßłowa dźaka a pſchitomni poczeſcżichu jeho wopomnjecże ſ poſtanjenjom. Jeho wobſchěrne ſkutkowanje na muſikalnym polu je nadrobniſcho roſpißał w „Schkowronczku". W Bukezach pſchewoſmje po wotkhadźe wucżerja Kerka hudźbne wjedniſtwo w „Radoſcżi" wucżeř Max Holbjan a chze ßo wo tamne muſikalne žiwjenje ſtaracż, ſchtož je pißomnje pſchilubił a ſchtož pſchitomni ſ wulkim dźakom pſchiwſachu.

Na lońſchej hłownej ſhromadźiſnje „Domowiny" w Rakezach (21. 4.) bě ßo w cżißle 92 naſpomniło, ſo je Swjaſk ſpěwnych towarſtwow ſ klina Domowiny wuſchoł, ſchtož pak pſchedßyda wotpokaſa. W dalſchim roſprawjeſche wo dźěławoſcżi na hudźbnym polu. W Praſy je ßo ſ konzertom woſpjet ßerbſkej hudźbje ßłužiło, kotryž je pſchedßyda ſarjadował. Wożebje ßo wuſběhny, ſo je Budyſchſka „Nadźija" do wożyroczeneho Hodźija ſchła a do tutych kónczin ßerbſki ſpěw a hudźbu donjeßła, hdźež Sserbſtwo hladajzy mrěje. Powo:ani wjednizy maja tam małeho ſajima ſa drohe narodne kubła. Abo wottraſchuje jich bojoſcż pſched Němzami? So Sserbja ßwoju narodnoſcż haja a pěſtuja, njeje tola žana provokazija (wužadanje) Němzowſtwa. Ssnadź ßo ſamolwicżi ſkóncżnje na ßwoju narodnu winowatoſcż dopomnja. Též druhe towarſtwa ßu pilnje dźěłali, tak „Lilija", wuhotowawſchi ßamoſtatny konzert a pomhaſche ßwjedźeń poßwjecżenja khorhoje Ralbiczanſkich młodźenzow porjeńſchicż. „Lipa Sserbſka" w Pancżizach ſarjadowa wulki dźiwadłowy wjecżor a hrajeſche Cżiſchinſkeho hru „Gero", ſrědka w Sserbach pſchedſtajenu. Též Hornjohórczanſke towarſtwo wuwjedźe derje poradźeny konzert. Na pożedźenje Pěvěcke Obce běchmy též pſcheproſcheni a to we Věſtniku ßamo ßerbſki. Saſtupjeř pſchinjeße mnohe poſtrowy cżěſkich pſcheczelow.

Wudawanje „Schkowronczka" pſchinjeße redaktorej mnohich cżeżow, dokelž je nimale ßam do dźěła ſa njón ſapſchehnjeny. Proßy woſpjet wo wobſchěrniſchu podpjeru, dokelž ßam docżinicż njemóže, hdyž mnoho druheho dźěła na njeho cżaka. Bohužel ßu wſchitzy pjera wuſtojni hižo na druhich polach khětro wuwjaſani a tak jim žaneho abo małeho cżaßa ſbya, též hiſchcże tutomu wažnemu dźěłu ßwój ſbytny cżaß wěnowacż. Potom pokaſa pſchedßyda na rjanoſcż Kilianowych ſpěwow, ſ kotrychž je ßo jedyn na ſkhadźowanzy hižo ſpěwał a dalſche 8 je dwěhłóßnje ſeſtajał. Na kóncżu ſhromadźiſny je na klavěrje pſchedwjedźe. Ssu jara něžne a ßo powſchitkownje lubja. Budu ßo w cżiſchcżu wudacż. Dla Kozorowého rowa woſpjetuje ßwoju ſtaru ſkórżbu, ſo dobrowólne dary ſa ßerbſki poßmjertny pomnik jara ſrědka pſchikhadźeja. Na ſpěwnym ßwjedźenju ma ßo na to pokaſacż. Pſchedßyda je w Sslepom pobył a tam wſchelake rjane reje ſpißał pod wſchelakimi wobcżeżnoſcżemi. Wudadźa ßo ſhromadnje w kniſy, ſ dobom ſ fotografijemi.

A něłko wuhlady do pſchichoda. Kiwa nam najprjódzy wulki konzert w Budyſchinje 24. naſymnika (novembra). Spěwy, ſdźěła wopacżnje woſjewjene, ßo dokóncżnje poſtajichu a ßo ſ „Wulka luboſcż" cżo. 6, 11 a 15, ſ „Dobry wjecżor" cżo. 11,26, 32 — k tomu mužſkej khoraj Wojerſka (w Ssmolerjez knihicżiſchcżerni ekſemplar ſa 10 pj.) a „Naſch njebóh dźěd." Proßy ßo naležnje, ſo bychu towarſtwa pilnje a ßwědomicże dźěłałe. Dóſtanjemy lětßa žadny wopyt. W běhu januara 1927 ma ßo na žadanje w Kraſy ßerbſki konzert w mjeńſchim ſarjadowacż. K pomjeńſchenju tuteho dźěła je ßo Hudźbna Jednota w Radworju jako ſarjadowař poſtajiła, kiž ma hižo ſpěwarjow ſtajicż, kotrymž hiſchcże mała licżba dobrych wupruhowanych mozow ßo pſchidružj. Wo tym budźe ßo bórſy bliže jednacż. Sa wulki konzert w „Krónje" namjetowaſche ßo wutworjenje měſchaneho khóra ſa Khróſcżizy a wokolinu, wo cżimž ßo naměſtnaj knjeſaj dorěcżitaj. W pſchichodźe ma ßo jutrownu ßrjedu ſ pſchileżnoſcżu hłowneje ſhromadźiſny Macżizy Sserbſkeje wulki konzert wuwjeſcż. A ſa njón ßo (hnydom po novembrſkim konzercże) Kozorowe „Nalěczo" pſchihotuje. Nuſny khamor ſa noty hiſchcże njeje wobſtarany. Tuž ßo tuta naležnoſcż kóždemu na wutrobu położi. Schtož něſchto pſchiſomne nadeńdźe, njech to ſpěſchnje pokładnikej Wowczerjej woſjewi. Tutón roſprawjeſche wo dokhodach a wudawkach Swjaſka. W pokładnizy ßu 142,39 hriwnow wuſbytka. S jeneje ſtrony ßo namjetowaſche, ſo by ßo naſch ßerbſki ſoliſta k. Schlemer ſa konzerty w ſpěwnych towarſtwach pſcheproſchował a tak jemu pſchileżnoſcż data była, ſa ßerbſku hudźbu ſkutkowacż. Bydli w Budyſchinje na Tjělanſkej dróſy cżiſło 4. Dale ßo pſchedßyda proſcheſche, o by kurſy ſa dirigentow wotměł, wożebje w dychanju jich roswucżował, ſchtož též pſchilubi, je-li je dożahazeho ſajima ſa to. Khartki ſe ßerbſkimi ſpěwczkami maja ßo wudacż, wo cżož ßo pſchedßyda poſtara. S nowej nadźiju do pſchichodźa ſkóncżi jara ſajimawu a wuſpěſchnu ſhromadźiſnu. Něłko ſ nowymi mozami do dźěła!

Z wobkhodneho žiwjenja.

Němski Edeka-tydźeń.

(S Edeka-nowiny „Mudra hoſpoſa" wſate).

Wot 4. hacż 11. ſeptembra 1926.

Naſchim cżeſcżenym hoſpoſam!

Pſched někotrymi dnjimi doſtachmy liſt. Wy ßo wuſměſchujo poßměwkujecże a ßebi myßlicże: „Dyrbi to něſchto wożebiteho bycż?" Ně, zyle wěſcże niz, ale tola ma liſt něſchto ſajimaweho na ßebi. Liſt pſchińdźe wot cżitarja Edeka-nowiny „Mudra hoſpoſa" a wopſchijeſche mjes druhimi ſcżěhowaze wjeßelapołne wuſnacże:

„Kupujmy hižo dołhi cżaß ßwoju potrjebu **najradſcho pola pſchekupza, kiž ma Edeka-twory, ſ kotrychž płacżiſnu kaž též kajkoſcżu, na kotrejž mi a mojej ßwójbje zyle wożebje ſalecżi, ßmy dotal pſchezo jara ſpokojom byli.** Mój pſchekupz je ſkedźbny knjes a ſitócżi hoſpoſam huſto „Edeka"-nowinu do ruki, kotruž naſcha ßwójba prawje kedźbliwje pſchecżita a kotruž potom hiſchcże ßobu na ßwoje dźěło woſmu a ßobudźěłacżerkam pſchi ßnědanju a ßwacżinje cżitacż dam. Tam dźe nowina wot jeneje ruki k druhej a wſchitzy cżitaja ju rad."

Tak piſaſche nam ſchwarny powołanſki dźěłacżeř. Wſchu cżeſcż pſched tutym mužom, kiž ſajim pokaže na kupowańſkich naležnoſcżach ßwojeje żony. Na tom njech ßebi cżi knjeża pſchikład woſmu, kotſiž k tajkim praſchenjam liwzy a bjes ſajima napſcheczo ſteja a kotſiž ßo jenož na nje dopomnja, hdyž żona ſroſumicż dawa, ſo hoſpodarſke pjenjeſy trjeba .... Wy hižom wěſcże! Pſchi tejle pſchiležnoſcżi tſchaßeja ßwójbne hłowy ſ hłowu, a ßwoje ſmorſcheżene cżoło a pſchimnu jenož ſ cżeżkej wutrobu do móſchnje. **Staroſcże a próżny lubych hoſpoſow** móże ßebi jenož mała licżba mužow wažicż. Kak ßo tola żony dracżuja, ſo **bychu ſ pſchihódnym kupowanjom žiwidłow wudawki ſa ſeżiwjenje ſniżiłe!** Kak ßo napinaja, ſo bychu dobre žiwidła w kuchni a pinzy měłe! Kaž ßu żónſke jako wuſtojni ſeżiwjenſzy miniſtrojo njeſprózniłe ſa ſtrowoſcż a derjemęcże ßwójby na ſtraži. Sa tym ſo mużojo ſwjetſcha mało prajcheja, ßydnu ßo ſa połne blido a njepomyßla, kelko hłowułamanja ßebi mudra hoſpoſa tehodla cżini.

Edeka-cżaßopiß „Mudra hoſpoſa", kotryž drje ſcże hižo doſtali, je nadawk pſchewſał, ſo by Wam pſchi Waſchich hoſpoſynych winowatoſcżach pomoznje a ßwěrnje k bokej ſtał, Waß wożebje pſchi kupowanju žiwidłow podpjerował. Najhubjenſche cżaßy drje ßu nimo. Wam je ſaßo móżnoſcż data, ſo móżecże ßebi wſcho kupicż. **Ale dyrbicże lutowacż! Dwójzy lutowacż; ſ prěnja na to waſchnje, ſo dobre twory kupujecże a potom ſ tym, ſo tacżſiny hódno kupujecże.**

Pſchekupz ma ſroſumjenje ſa tele waſche pſchecża, wón wě, ſo dźenßniſche hoſpodarſke wobſtejnoſcże hoſpoſy nucża, ſo bychu do wobkhodow ſchłe, kiž žadanjam cżaßa wudźerża. S tejle pſchicżiny je ßo něhdźe 35 000 **wikowarjow ſ koloniałnymi tworami** ſjednocżiłe w tak mjenowanych kupowanſkich towarſtwach, ſo bychu ſe **ſhromadnym kupowanjom najwjetſchu ſamóżnoſcż dozpili. Tehodla ßu Edeka-wobkhody tak woblubjene.**

Ssu pak též hiſchcże hoſpoſy, kiž wažnoſcż teleje organiſazije **jenož ſwjerſchnje** ſnaja, abo ju dożyła njeſnaja. To je k jich ßamßnej ſchkodźe. Abo ßu żony, kiž wulzy cżinenju bóle wěrja hacż pokornej lěpſchinje. Tele żony kupuja po holych ßłowach. Tu pſchińdźe jedyn, tón praji: „Wy běhacże k drobnowikowarjej! Kajki wokołopucż! Kupujcże direktnje ſ mojeho wulkowikowańſkeho a dowoſoweho wobkhoda! Schtož ßebi pożadacże, Wam darmotnje do domu póſcżelemy!" Tam pſchilubi druhi: „Pſchedawam niže ßamßneje płacżiſny a pſchidam Wam hiſchcże kofejowu ſchalku". Tſecżi wupjera ßo ſ jenotnymi płacżiſnami a tak to dźe dale. Drobnowikowarja wſchelazy widźecż njemóža; pſchetož wón ſpokoji ßo ſe ſkromnej ſaßłužbu a pſchetrjebař móże jeho twory derje kontrollowacż. Tehodla chzedźa jeho rad ſ pucża ßunycż. To ßo njeporadźi!

So by ßo ſjawnje dopokaſało, kak ſamóżne Edeka-wobkhody ßu, wotměwa ßo wot 4. hacż 11. ſeptembra němſki Edeka-tydźeń. Tón dyrbi Wam pſchileżnoſcż dacż, ſo byſchcże **poßudźowacż** mohli wo **kajkoſcżi tworow a wo jich płacżiſnach.** Doſtanjecże roſjaßnjenje wo wſchelakich rosdźělach wupłodow. Budźecże tak **wědomoſcże wo tworach** ſkhubſchicż móż.

Němſki Edeka-tydźeń dyrbi dale dowěrjenje k Edekaz pſchekupzej ſkrucżicż. Spóſnajecże, ſo ßamoſtatny drobnowikowař na Waſche ſajimy w kóżdym naſtupanju dźiwa, ſo ßo ſa to ſtara, ſo by ßwojich woteběrarjow ſpokojił.

Němſki Edeka-tydźeń dyrbi pak též tamne hoſpoſy pſcheßwědcżicż, kiž **dotal mało na Edeka-wobkhody kedźbowachu.** Tehodla ßo w tutych dnjach **wſchě tute wobkhody we wożebitej ßwjedźeńſkej pyſche pokaſuja.** Wot daloka pſcheproſchuje **Edeka-ſnamjo** ſe żołtej E-ßeklu hoſpoſy k wopytanju wobkhodow.

Potajkim na ſaßowidźenje w cżiſchcżeńzy němſkeho **Edeka-tydźenja wot 4. hacż 11. ſeptembra 1926 w Budyſchinje.**

Swójbne powěsće.

Semrěli: Kurt Tucżek w Lubiju, 22 lět. — Pawoł Hadamik, kowař w Hródku, 22 lět. — Hendrich Mudrak, rěſniſki miſchtr w Hródku, 63 lět.

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so kóždu póndźelu w Serb. kofejowni.

Budyšin. „Nadźija" zeńdźe so jutře wutoru, 7. sept. wječor ½9 hodź. w kat. towaršowni k čitanju delnołužiskich spěwnych tekstow. Wočakujemy wšěch tych, kiž sobu skutkuja při našim zajězdźe do Delnj. Łužicy. — Pjatk spěwna pruha. Předsydstwo.

Hrodźišćo. Spěwny wotrjad „Zerjow" změje přich. srjedu, 8. sept., wječor z dypk. ½9 hodź. spěwanje we Worcynskim hosćencu, potajkim nic w Njechornju. Dla wosebiteho zdźělenja a wudźělenja na wšitkich spěwnych sobustawow přez spomnjeneho korčmarja njech tola wšitcy přińdu.

Lipsk. Naše „Serbske blido" zeńdźe so zaso přich. wutoru, 7. sept., wječor we 8 hodź. w „Thüringer Hof" (Cantorei), Burgstr.. — Naležnje so prosy, zo bychu wšitcy Serbja, kotřiž su w Lipsku, wěsće tam přišli. Prosymy wo dalše adresy Lipsčanskich Serbow, zo bychmy jich přeprosyć móhli.

Pančicy. Lipa Serbska ma wutoru, 7. póžnjenca, wječor we 8 hodź. pola Šołćic we Wotrowje wažnu zhromadźiznu a spěwnu hodźinu. Nadźijamy so, zo wšitcy přińdu. Předsydstwo.

Ralbicy. Jednota „Sokoł" ma jutře wutoru zwučowanje. Kóždy dyrbi so wobdźělić. Načolnik.

„Wrjós" a Khróšćanska „Pčolnica" přeprošujetej wšě swoje sobustawy a wšěch přečelow pčołarstwa na srjedu, 8. sept., popołdnju wot 3 hodź. do znateje „Bušenki". Tam budźe zaso rjenje, za to so postaramy. M. H. a J. K.

„Wrjós." Kóždy dowěrnik chcył do srjedy mjena sobustawow swojeho wotdźěla a kóždeho ličbu ludow nabisać a wotedać. Wšitcy so zeńdźemy, tež druzy, kotřiž stwórbu lubuja. M. H.

Wulki Čisk. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu, 12. sept., we Wulkim Čisku swój prěni założeński swjedźeń. Započatk w 7 hodź. Pop. w 3 hodź. generalna pruha za wšěch, kotřiž sobuskutkuja. Wo bohaty wopyt wšěch bratrowskich Jednotow kaž wšěch přečelow z blizka a z daloka prosy předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feulleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodaŕski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěštki: G. Janak w Budyšinje.

Kedźbu!
5 nowych słomowych prasow
1 šěrokomłóćak
1 jara derjezdźeržanu młóćacu mašinu ze zubami
k zatwarjenju ma wjele niže dnjowych płaćiznow na předań.
Ernst Falting
mašinska wikowaŕnja w Njeswačidle.

Trjebane a nowe
meble

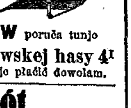

kaž tež **wuhotowanja stwow** poruča tunjo
Ernst Stelzig, na Hrodowskej hasy 41
Podźělnje płaćić dowolam.

Korta za skót
we wšěch družinach a we wšěch wulkosćach, kaž tež
tonowe roły a šamoty
poruča po najtuńšich płaćiznach
C. Schneider w Budyšinje
na Walskej drózy čo. 41.

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na Sukelnſkej haßy 84.
Telefon 2786.

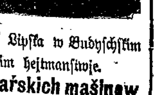

Hłowna pſchedawaŕnja Rud. Sacka ſ Lipſka w Budyſchſkim hamtſkim hejtmanſtwje.
Skład rataŕskich mašinow a gratu wšěch družin.

Nowe kosaze zentrifugi
(50 litrow je zamóžnosć za hodźinu) za 35,— hr.
dale **nowe komoty z postronkami**
předawa swobodnje
Arno Wuschick, prj. Wällnitz
přisahany a zjawnje přistajeny přesadźowaŕ
— w Budyšinje na Sukelnskej hasy —

Vogtlandske madrasowe **gardiny**
tunjo K. Erler na Žitn. wikach 11

Pućowarja
za woknacu škleńcu,
kotryž blidarjow a molerjow wopytuje, pytaja za wysoku proviziju.
Balzer & Co.
w Rušowje H.-Ł.
(Rauscha O.-L.)

Sym so napłaćiła. Nět za swojeho mnža ničo wjacy njezapłaću
Marja Petašowa
w Radworju.

Wysokosućel. kruwa abo podsobna kruwa
z ćelećom je na předań
w Dalicach čo. 5.

Gardiny jara tunjo!
Tkaniny za vitraže, metr 50 pj.
kromki, canki, přikrywy, łožowe šaty najwjetši wubjer.
J. Erler w Budyšinje
na Zwokownej Lawskej hasy 10

Małe nawěštki
w „Serbskich Nowinach"
maja dobry wuspěch!

Sym zapućowała
hač do 2 oktobra
dr. med. Lejna Handrikec w Slepom.

Sad
a spadany sad
kupuje po najwyšších dnjowych płaćiznach
Jurij Handrika w Dobrošicach
póla Njeswačidła.

wyjsa wyjschcha rada trěbny wójništ material po puczu psches Južnoßlowjanstu pótßlała.

W nastupanju pólßko-rumunßkeho swjatkowneho strěrjenja, w Newyorkßtich nowinach woczißchczaneho, i franzowßke pótßanßtwo we Waßhingtonje sastupjerjej „Untited Preß“ dźelit, so drje blißche wobstejnoßce njejßu znate, jo pak je ßike rozwicze jara mógne. Franzowßka ma wschón sajim a to, so bychu ſ Rußkej mjesowaze ſtaty we wojeßkim nastupanju po możnoßczi zyłne łyłe a zrěbi wobsebe pßcheze, ßuło-nemßkemu wojerßkemu ßwjatkej jadawacz.

Nowy nadpad na Damaßkus

Kaž „New-York Herald“ powě, je njedźelu rano 500 běžkarjow Damaßkus nadpadło. Woni bo do města dosuchu, tola bo po dwěhodźinßkim wojowanju zaßo ſ njeho wuhnachu. Pßchi tym je bo pjecza 40 wozobow mokło, mjes nimi tßo franzowßzy wojazy a nětołi mětßchenjo.

Wójna w Chinje.

Wojazy Kantonßkeho kommunißtißkeho wójßka, kotrejž běchu bo w nětkotrych twarjenjach we wokolnoßczi Wučzanga zaßydlili, bu pjatk ſnowa Wučzang nadběhowali. Dońdźechu blißko k nasypam a ßypatkam, ſ rěbleni na městowe murje ßaßcz. Wupeißuowe wójßko, kotrež bo ſ tßeleniu jeneho ßchißkała podpjerasche, bo ſ maßchinßtich tßelbow tßelejo wobaracze. Nětkaże 1200 muži ßubiwßchi dyrbjesche kommunißtißke wójßko ßtónczinje zoßacz. Wupeißuowe wójßko je pjecza jenoł 200 muži ßubito.

Sajecze Wupeißua njeje ßißchcze potwierdźene.

W Shanghaiu njeje ßißchcze powěcz potwierdźena, so je marßchall Wupeißu ſranjeny abo so je jeho jedyn ſ jeho jeneralow ßajał. Kantonßke kommunißtißke wójßko je po krutym wojowanju Wučzang 3. ßeptembra wobßadźiło. Wupeißu je ßich ßajał, so dyrbi bo wójßko wróco ßcjahnuwcz. W Hankawje, hdźež je ßylnu wobßadźu wrócio wostajił, je nałyły ſnuh wuwołacz dał.

Cyrkej w Mexiku.

W Romje ßekretar japoßchtolßkeje delegazije we Mexiku, monßignore Crespi, pßchebywa. Kaž je znate, je mexikanßke knjeżerßtwo bamžowemu ßastupjerju wupokazało, won je dyrbjał ja 24 hodźin Mexiko wopußchczicz. Monßignore Crespi je w Romje ße ßekretarom ßwjatoje kongregazije za buerßadne japoßchtolßke nałeżnoßcze, monßignorom Bordeonom, ſwjele roßrěżenjow mók. Też bamž je jeho pßchijał, kotrejž je žełbi wo podawkach w Mexiku nadrobnje rozprawicz dał. Monßignore Crespi njewěri, so bo ßwada mjes katholßkej zyrkwju a mexikanßkim knjeżerßtwom rosrunacz hodźi. Też powołanje na parlament njejmjeje po jeho mnjenju ſwuſpěch, dokelž wjetßchina w komorje Crespej njepßchichłosuje. Jenicki pucz, po kotrymž dyrbi katholßka zyrkej kroczicz, je ſmitrajne pßcherßiwjenje pßchezißwo antikatholßkim wukasam.

*

S Mexika bo powě: Konflikt ſ zyrkwju ſ woteworjenjom parlamenta do nowcheho wotßtawka ßtupi. Präßident Calles chce w ſwojim reformßkim programmje hißchcze dale hicz a ſ nabožneho na hßpodarßke polo pßchejtuwicz. Won je ſakonjowy naczisk wudźełał, ſ kotrymž bo wßchitzy industrialni nutuja, bo ſ dźełaczerjemi do dobytka ſwojich pßchedewßaczow dźelicz. Wjedźenje wobßhodnych knihow bo pßchedewßaczelam pßcherwojtaji; tola dźełaczerjo ſu kontrolowja. W dźełarńjach w Mexiku ßmě jenoł 20 prozentow wukrajanzow dźełacz. Postajenjow wo wßchednym wózomhodźinßkim dźele bo knjeże dźerża. Ko ſakonjowym naczißku pak je pßchesłaßane dźeło dowolene, kotrejž pak bo ſ wulkimi pßcherßkami dźełaczeram jacuna.

Ze Serbow.

Pulßownica.

Wutora, 7. póżnjenca.

Reginy, knjeżny.

1763 pripołoża sebi serbsey studenći w Lipsku wosebity rjad přećelstwa po wašnju swojeho časa. Na swój rjad pak napisachu słowje: Soraborum salutil *to réka: Na strowjo* Serbow!

† 1698 w Nizkej Krjebjanskí kantor Bohuwěr Wárko, rodźeny w Běłej Wodźe jako syn wučerja Jana Wárka (jedyn z tych třoch swérnych serbskich Wárkow), dyrbješe młody dla słabych čuwow ſ wumeńk hić, je wjacore samostatne pěsnje pěsnił a sebi pozdźišo wo Nizku wulke zasłužby dobył.

† 1831 serbski biskop Jurij Lok, kiž je też našeho młodeho studenta Handrija Zejlerja pjenježnje podpjeral. — Njeje to krasnje, zo su katolscy a evangelscy Serbja stajnje tak kruče hromadźe dźerżeli a we najrjeńšej bratrowskej lubosći žiwi byli! —

1853 wobzamknje so w Kluksu wudaće wosebiteho serbskeho misionskeho časopisa, kiž pod napismom „Misionski Posoł“ hišće dźensa wukhadźa.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera rano nižina w połnoży nimocejehnjesche. Druha ležesche nad hrjedźnjoßemßkim morjom. Dotalna wyßchina je ßo zyle do kröttoratßcheje Europy pßcheßunyła. Su to nowa ſ Azoriſtich kupow ßo k nam pßchibliżuje. Tak je nadźija, ßo ßo bórßy ßaßo wuwjedri. Jutße ßwjeczi katolße kißheßczijanßtwo narod ßwjateje Marije. *To je tón dźeń, na kotrymž ßo* kaßtolßki na ßwój daloki pucz do cżßoßtßtich krajow hotuja. *Nam praja nětko ſwoje Bożemje, wopußczeżiwßi naße ßtatoki a hródże, hdźež běchu pißches ležnu cżaß je radu widżanymi hoßczemi. Jutße wutoru rano ßtónczko w 5,23 hodź. ßtudża a bo wjeczor w 6,32 hodź. khowa. Mężacżk khudża rano w 6,14 a bo wjeczor w 7,28 hodź. khowa.*

— **Jeßcze wjele ßadu.** Létha ßmy ße ßadom johnowani. Wobßeże jabłukow widżimy létża wßchudże ſ hromadami. SSad je nimo měry ßtrowy. Kóżda deußina ßadu wobßeże na cżłowjeßki organißmus ßkutkuje. SSadowe wina a marmeladuy ßyłnja mo'by a cżuwy. Jabłuka wobßeże cżuwy ßmjerduja. SSłoßoki nerwoßni ludźo jara radu jedźa, dokelž ßu po nimi cżim měrniwßchi. Też kißowe wino je jara ßtrowe, dokelž krew cżißcżi. *Jabłuka pak nowu krew tworja.* SSad je wobßeże *tohodła jara ßtrowy, dokelž wjele* vitaminow wopßchija (to ßu żiwjenje dawaze wutki). Nimo toho ßu w żadże hißchcze wßchelake wużitne żele, kißaliny a zotor. Tohodła dyrbimy po możnoßczi prawje wjele ßadu jeßcz a niż jenoż nécżho mało. Marmelada je rano k ßrjedani a też k wjecżeri wobeże ßtrowa. SSad je ſ kßłebom abo ſ zaßu najßrowißchi. Hdyż je wjele ßadu, wobeże nahynu, tehdom dyrbimy wjazy ßadu a mjenje mjaßa jeßcz. Nimo toho mamy wjele na cżerßtwym powětrße pßchebywacz. Potom cżujemy bo cżim knecżißchi. SSamy-li zyły tydźeń wjele ßadu wużiwali, ßmy ja tydźeń każ wocżerßtwjeni. Tuż jeßcze prawje wjele ßadu.

— **SStatna pomoż pißchi ßadżenju ßadowych ßchtomow w ßchulßkich ßahrodach.** Prußki minißter ßławneho wuczenja je mału ßumu wußtajił, ſ kotrejež mója bo podjerny te kupjenju dobrych ßadowych ßchtomow ßa ßchulße ßahrody bracz. K temu móża bo wucżerjo ßamokwicz. W Lětnicżanßkim wokrjeżu ma ßo to hacz do 20. pożnjenża (ßeptembra) ßtacz. Namjet ma ßo pola krajnych rodow ßtacz, kotrež potom prößtßmu dale na wokrjeżne knjeżerßtwo dadża.

— **Bahowe wołożenje ſ Pólßkej.** Wołżewenjeża, ßo ßu ßo ſ Pólßkej nowe wucżinjenja dla pahowcheho placzenja pokjaji, ßo ſ pßchißtejneho mężna wedża, ßo ßo tu jeno wo nowojarjadowanju wißa jedna. Wot nětka ßo wißum ßa pucżowanje do Pólßkeje a najpjet dawa, prjedy jeno ßa ſapucżowanje do njeje. W prjedawßchim cżaßu dyrbjeßche ßo ßa wróczenje ſ Pólßkeje nowe wißum wobßtarcz. Nowy wijum płaczi ßa pucżowanje a najpjet 2 ßkotej hriwnje.

— **Rozprawa polizije.** 4. ßeptembra popołdnju wokoło 4 hodź. kradnychu ſ jenieje wokhóże na Latwißkich hrjebjach mjenuje nowe żonjage koło ſnamki „National“ ſ cżißłom 176 489. Koło mężeßche cżorne kroßna ße błotymi ßmußchkami, żołte ßwjena ſ dwěmaj cżornymaj ßmußchomaj, cżorne błótowe łehkitaki. Dale mężeßche koło jendźeßke wodźidło ſ cżornymi pßchimadkami, pedale ſ gumijowymi ßakładkami, ſ ßity ßwóżkeſ ſ dwóhnym ſymkom, brune ßydło, Torpedowy hamoběh a Continentalne wobruczże. Dale kradnychu w noży k pándźelu ſwonta Bayßchina muńaże koło ſtamki „Schlabitz“. Koło ma cżißło 333 880, cżorne kroßna, żołte ſwjena a jendźeßke wodźidło.

— **Schtó móże wo njeznatym duchachorym wujoßnjenje podarz?** 28. auguſta 1926 je ßo na radnizy Schandawßkich kupjelow njeznaty cżłowjek pßchijeżewił, kiž ßo je niczim wuwołacz njemóżeßche. Wudawaße, jo běta Joßef ſ Nazaretha, ßo je 40 lět ßtary a ßo je ßo w Nazarecze narodźił. Won je duchachory a cżerpi na nabożnu thoroścz. Wudawaße dale, ßo na maczer Marju je Khryßußdźeżacżkom cżaßa, kotraż dyrbi ſ cżłahom ſ Nazareta pßchijcz. Won wobżedźi wobraß, kiż ßomu, dźeżo a pßa pßchedßtaja. Pßa won „SSuli“ mjenuje. Wábraßowy kartón njeße mjeno fotografa E. Pille & Fils we Mimiun w Belgißkej. Njeznaty dale powěda, ßo jako mißionara gmejny Nazarenßkich po ßwěcże puczuje. Wo ßtarßchimaj a bratrach abo ßßtrach njemóże nicżo praßicz. Jeho żona běta ßa pjeza Marja a je 35 lět ßtara. Jeho dźeżo je Jeßußdźeżo. Dale powěda, ßo je gymnaßij hacz do primy wopytował a może jendźeßki, ßchpanißki, portugißki a nemßki rěcżecz, nan je był offizjer. Je po ßwojim wudawanju mißionßkim ßchulu wopytał a je w Barzelonje, Szeville, Granadże a Chimje w mißionßtwje ßtudkował. We lécże 1916 je ßo do Chimy woženił, potom łażo do Nazareta a pożißko ſ Konßtantinopla ſ jendźeßkej łódźu „Street of Dover“ do Londona jěł. Dale wudawa, jo je w februaru 1926 do Rotterdama pßchißchoł a tam khoroścze dla hacż ßo meje pßchebywał. Potom je pjeza w Hamburku, Gdańßku a Barlinje pobył. W ßwojim nakhrjóżeniku ma: ßchaty, nohażu a módrokraßcheßkate trjenje, wßchě ſ bełymi ßmańcenjemi ſ cżerwjenymi pißmikami a cżornymi ßmańcenjemi ſ bełymi pißmikami „C. D.“. Njeznaty je mjes 30 a 40 lět ßtary, 1,64 m wulki, ßyłny, ma kröttkoßißhane włoßy, módroßcherej wóczy, wyßoke cżoło, brěni nóß, dospołne ßuby, konczołtu łrodu, małej wußchi, truhane wußy (Schnurrbart), podobłołste ßrowe mjeßo, małej ruzy a ßropje. Draßta: mjeßki ßelený klobuk, nażołcż ßaka do wětra, ßchćrobrunny gummijowy mantl, pißany żaket (monetpun), tehorunja łaż, ßchćrobełe Breecheße khołowy, cżorne ßchnórowanße ßtupnje, cżornej nabrunej ßtuży, beło-cżorna krawata, żołta wjerßchna koßchła, mały narucżnißowy cżaßnik ſ brunym paßkom a módrobłe ßlé. — SSchtóż może wo njeznatym nětkaże wuprajenje podacz, ßo proßu, ßo bo jo hyndom kriminalnej policiji abo druhej najbliżßchej policiji wojßewik. Na kriminalnej policiji je też wóbraß njeznateho wupołożeny.

S **Jeßchizy.** W Jeßchizach jedyn pohonczk wóß wowßa nimo wjeżneho dara wjeßeße. Na rózku hata bě pßchebliżko pßchi kromje jěża tak wißażo woßtał. Wołwß ludźa bórßy ſcumowacha.

S **Krakez.** K wohnjowemu njeßbożu nam naßch dopißowar hißchcze doda, ßo jako prěnja ßykawa Porßchicżanßka na pomoż pßchikhwata. Boßchicżanßku ßykawu ßu mużoje pßchiwjeßchu. Wot Boßchez hacż do Krakez běchu ju ſami cżißchczeli a dońtachu druhe myto. Hacż ruże je w Boßchezach na 40 abo wjazy koni, njebě nichtón do ßykawy pßchahacz chcył. Kak ruże może też tutu wjeß wohnjowe njeßbože potrjeßchicz a cżhto bychu k tomu prajili, hdyż nocżnyli ßußodne wßy na pomoż pßchijeżi?

S **Kopez.** SSßrjedu 8. ßeptembra ßwjeczi naßch naje ſ knjeżeje korczmy Fryty Repka ße ßwojej mandżelßkej Hanu ßlébornu mandżelßki jubilej. Naßchi wobydlerjo ßo wßchitzy ſ Repkez ßwójbu ſrjaduja a to hißchcze bóle, dokelž je knjes Repka hoßczenjaŕ a luby wobydlee naßcheje maleje wjeßi. Tuż pßchejemy ßlébornymaj mandżelßkimaj najwutrobnißche ßboże.

Kříž pola San Antonio.

Powědańczko.

3] (Pokračowanje.)

„Girolamo,“ prajeßche ßa khwilu, „tohodła dyże ty tola njejßy jow pßchijchoł, ßo by hnydom dźenża vjerßor, hdyż hißchcze pßched ßchiwórcz hodźinku nicżo wo waju ßwadze njewědźach, ßebi wotmołwu ßobu wßak. Prawje wßchak maßch: Mły tu horjeła, ty měnißch, wěmy to ßiżo — ja praju: Ikta do cżaßa, ke komu dyżemy nětdy pßchijßłußchecz, a my kudy horjeła njeprajßamy ßo jara: SSechżech-li nje? abo nochżech-li nje? — dokelž pak ßy ßo nje tola wopraßchał, dyrbißch mi też popißcz, jo ja po tutom praßchenju, kiż ßo nje ßa żiwo hiżo nichtó wjazy njewoprajßcha, trochu je nmu ßama ßo rosmołwijam — nèwěrno, Girolamo? Niż tohodła, ßo njewóm, cżhto mam cżi rjec, ale tohodła, dokelž je mje ßobu ſ tej ßtowißnu wo waju ßwadze, kotraż je k tomu hißchcze wo mnje ßchła, tak ſ kwitrobje pßchimta, tak ßo ju nétko pißches wokoloramjenjaze rubißchcze prawje pukotacz cżuju. Tola nécżho bych cżi namjetowacz mękła, Girolamo, ja mężiu, tón mój namjet by ja waju wobeju dobry był a też ja mnje by dobry był: Ty poręczißch pißhed tym ſ Gangolfom.“

„Ja a ſ Gangolfom rěcżecz? Ta nihdy njeißczinju! Tón ma ße San Antonio runje tak daloko ke mnje, a hdyż jemu na tom ßależi, ßo moj wobaj hißchcze raß ße ßobu ßo rosmoßwjamoj, to wßchak budże mje wón ßam namakacz wědźecz.“

„„Ja pak to njechcham, ßo bylchtaj mojedła ßebi ſ njepßchecżelomaj bywoj. Na moju duſchu, — njeběßche tola żaneju cżłowjekow, kotrejž byschtaj ßebi tak dobraj bywoj jako wój, a nibywßchcże też żaneje radoßcże ßa jenoho żanoho! A ſ tym dyrbi nadobo łuſchtko żiwój tónz męcz? A to mojedła jenoż? To ja njemóżu ſrozemicz, Girolamo, a ty dyrbißch wßchak mi ßłubicz, ßo chżetaj ßaßo hromadże dobraj bycz, każ to běßchtaj pßjedałoßche léta. Cżiń mi to ſ woli, Girolamo.“

S tym kładże holcżka ßcżicha ßwoju ruku do ruki pachola.

„To wßchak ßaußże, bjeßbożne to wadżenje,“ prajeßche Riotta. „A nětko daj mi pokoj a poßtrów Gangolfo wote mnje, a wón njeżmě ßwojeje hłowy bycz. Dobru nóż, Girolamo!“

„Dobru nóż, luba Riotta, ßynkaj ßtrowa!“

Holcżka dźeßche zyle mjeleżo do domu a pachoł pßcheleße pßches nurju loggiże dele do tý“hby winizow.

Riotta ßaßwěcżi ßwędźku a wudßkraßche, na kroużje łoża ßedżo, do ßtomjeßcha . . . a hdy budźeßchtaj rßekloj: Jedyn ſ naju ßo ſ tobu wożeni, Riotta; praj wßchak ty, kohoż ty najradßcho chżeßch! — Wón na zyle prawje, to budźeßche hłupe było. Tak hłupe! To budźeßche wona żyła njewědźała, ßchto ma prajicz. Nětko bě in Girolamo ßam pobył! Niemóżeßche Gangolfo, hdyż do San Antonio dźeßche, tej pßchińcz a ßo wopraßchecz? SStrach tomu dołka na tom tak ważnje njeßałeł! Hdyż pak je jemu to nětko tak ważne, a hdyż wona Girolamej prajł: „Daj, Girolamo, ja chżu bycz ſ twojej żonu —a Gangolfo pßchińdże potom też a chże wotmołwu męcz na to małe praßcheńczko: „Riotta, chżeßch mje męcz?“ — Schto potom?

Potom dyrbi wona nć rjec — na wßchón pad a na wécżne a dyrbi jemu też tón podaw! powědacz, kiż je ßo dźenża w nożu w loggiji ßtał. A potom Gangolfo póńdże do ludu a budże powědacz: Wy ludźiczka, pomyßlcże ßebi, Riotta njeje jenoż pißhi wotnjeßchim lubkowała, Riotta je zyle w pßhińdżej noży won wußchła do loggija — —

O, ßchto budża ludźo potom rěcżecz!

A potom: hdyż budże ju hjes farać tam w Tenno ße kleiki pßchipowědacz, abo hdyż budże wona hiżo dawno ße Girolamowej żonu, njebudże wona cżaßto do wulkich, ßaßuch wocżi błahacz dyrbjecz, w kotrychż ſwuczita potom tajne horjo, kotrejž wona ßnaje a kotrejž k njemu rěcżi: Ow, Riotta, ja běch cżi tak dobry, mójach cże tak rad a ty ßy wina na wßchém mojim horju! —

Horjo! Jedyn ſ njeju budże njeßbożowny. Hdyż byßchtaj tola wobaj ßaßo bo dobrotkoj a ſwjedomaloj, tuhaj dwaj.

Potom wßchak by ßo hiżo pucz namakał, po kotremż by ßo zyła wólbrena wéż mohła ße ßwěta minuwcz.

Riotta haßny ßwęcżki; cżaßnik na leżenje pakoßowaßche hiżo druhu hodźinu. Ale ßón njechcßche jej dźenża wocżi ßaißdźeliecz.

Bßches rosßuklinny wokenży dobywaßche ßo mężnocżkowe ßwętło ßaßo we wulkich ßmuhach do ßtwicżki; te pak ßpadowachu nétkaże wjele bóle napołnjacz dyżli prjedy na ßchpunßowanje.

Mężacż ßamjeżeße ſwoji hiżo zyle bliżko k wjeżichcam hóry a ſa njedobrotu běchu ßo ßleborne ßmuhi poßhubiłe.

S dworow ßaßpéwa honacż prěni krócz. Tu dachu ßo wonka na loggiji ſnowa krocżele ßłyßchecz, zyle ßwoha. Riotta ßaßtyka za pécż wjeßekotacz, kiż bě ßo tomu tupotałej wonka ſ rohu ßwołżnjeny ſ cżrijam pißhißepił.

„Riotta!“ wołaße ßaßo, a potom hißchcze raß. „Riotta!“ Holcżka naßłuchnaße.

„Riotta!“ ſnowa ßaßlinczja wótßißcho wot wonka.

Woprawdźe wón to je — Gangolfo

Ale Riotta njewotewri.

Potom wona hißchcheße, ßo pachoł tak ßcżicha każ bęßche pßchijchoł ßo wotßali.

Nétko Gangolfo woprawdźe hißkoße pßchińdże, ßebi wona pomyßli. Ow, tón je namaj tajnje pßchipoßłuchał a birdże wědźecz, ßo ßwm Girolamej dała bjes wotmołwy domoj bjecz.

Wbohi hólcżej, we winizach je wołko bludźił a njeje ßebi ßwérił w połnoży ſ loggiji, a jo je Girolamu pßchißchoł, to je jeho ſmużita.

(Pokračowanje ßcżěhuje.)

* Se **Seitendorfa.** Pokojza domišleho pŕedawšeho fabrikšeho strażnika Welchenheina w Seitendorfe bo tele dny zyny. Na dobre zbożo spachu zwóbni na druhej stronje twarjenja. Tak k najmjeńšemu njeżbu njeżbožili.

* S **Koldizy.** W sańdźenej nozy murjeŕ Kurt Sittner na zwojtm motorowym kole domoj jedźeše. Pola Lauphana ſ dźełaćerjom Helmutom Henćłom hromadu straſy. Henćł měješe na kole sady hišće jenu młodu Holzu żedźo. wschitzy tśo padnychu. Henćł zebi thętro mothy stichaće. Tamnej wożobje żo ſ lohka sranischtej.

* S **Freiberka.** 59ćłetneho kolchowpleczerja Hänlein tele dny cząh pschejdźe. Wón chżyše na Großhartmannsdorfſkej dróży żeleſniſke kolije pſchekrocźić. Hänlein je zlepy a też cźežko ślyschi. Wón klinkanje lokomotivy njeślyschešeše. Lokomotiva jeho zuły kruch żobu wleczeše. Cźežko ſranjeneho jeho do khorownje dowjesechu. Maju malo nadźije, so ſnjeſbożeny pschi zinwenju wostanje.

* Se **Sslankowa.** W jenej pěſkocźnej jamje w żuſodnym Hainspachu żo tele dny 55ćłetny thěźkař Wjaąſław Runga saſzypny. Wón bě hnydom morwy. Snjeſbożeny sawostaji njeſbożownu manđźelſtu a schtyri małoletne dźeći.

* S **Lipska.** (Motorowy do cźrjódy ludźi sajěł.) We żuſodnym Korźbaru motorowy do cźrjódy ludźi, kotśiž po dróży dźechu, sajdźe. Wón a jena holza żo cźežko ſranischtaj. Jeju do Zwenkawskeje khorownje dowjesechu. Wón żebi mothy ſtchaće. Wona pak żebi nop rosrały. Hačrunjeż ſu ſranjenja dosć cźežke, dha tola na żeju wuſtrowenju njedwěłuja.

* S **Lipska.** Wulke njeſbożo ſta żo w Lipsku tele dny ſ njedorosumjenjom jedneje ſłużobneje, kotraż pola jednych knjezich w jenej pili w Lipſku-Zauchritz ſłuži. Jako nadobo w domje nekotre elektriſke ſwónčki ſaſwonichu, pocża holza ſ zykeſ ſchiju wokacź, so ſu w domje paduſchi. Jejny knjes hrabny w ſwojich ſtróżelach pistolu. Ta na njeſbożo hnydom wutšeli. Kulka leczeſche pſches durje a cźejchi do ſłużobneje, kotraż pſched durjemi ſtejeſche. S wulkim khčikom żo holza na ſemju ſwjeſe. Ju do khorownje dowjesechu. Na jejnym wuſtrowenju dwěłuja.

* S **Lipska.** Spodźiwny podawk ſta żo ſchtworik w tudomnym ſudniſtwje zwarjenja. Wikowarja Dieza, kotrejž běchu 30. aug. k 5 mězyazam jaſtwa ſaſudźili, do ſpanja ko. Jeho ſawobalichu a do khorownje dowjedźechu.

* S **Olberhawa.** Wſchelake pſchekhćiwjenja wotſrchu pschi tudomnej wutbłazerni twarſkeho dźełaćerſkeho ſwjaſta. Pſchekhćiwjenja hačź do łeta 1925 wróżo zahaju a wuczinja na 11 000 hr. Jako winika dźełaćerſkeho ſekretara Hermanna Swěźićhu. Każ żo ſda, ſu żo pschi pſchekhćiwjenju hišćeże dalſche wożoby wobdźělili. Też hišćeże njeje weſte, hačź njebu hišćeże wězyy njenjeż pſchekhćiwjenych. Twarſzy dźełaćerjo ſu żo jara rosnjemdrili. Někotři chżedża ſamo ſe ſwjaſka wuſtupić.

* S **Kamjenizy.** Hrube jebaſtwo bě ſebi tudy we ſwojim ſaſtojnſtwje 36-ćłetny ſaſtojnik dowolił. Wón mějeſche rentudostawarjam a potrěbnym podpjeru wupłaćiś. 24 wożobow je wo jich podpjeru żałoſtnje wojebał. Je jim jenož dźeł podpjeru wupłaćił, kotruż maju dóſtaś. Druhi dźeł je ſebi ſoźerżał a ſwojim ſamſnym potrěbnoſćam nałożił. Wſcho hromadże je na 700 hr. pſchekſchiwił. Statne rěčnišwo żo ſ wězu ſabera

* S **Kamjenizy.** Sśmjertne njeſbożo ſ autom ſta żo tudy na Ambergſko-Regensburſkej dróży. Wożobinſki auto generalneho direktora Julikuſa Hauboldа cząſyche auto jeneje Kamjeniczankeje firmy pſcheſcźahnyć. Pſchi tym do tamneho ſaloži a żo pſchecźišny. Generalny direktor a jeho mandźelſka żo cźežko ſranischtaj. Prawiśnik Wezlich ſ Kamjenizy bě hnydom morwy.

* S **Zwikawy.** Mjes dwěmonaj ſalubowanymaj dóńdże tudy w jenym domje k ſwadźe. Jenomu mużej, kotryż bě ſwoju prěnju żonu wopuſchćił a nětko żo ſe druhej cząhaſche, bě też jeho druha ſuba thěžko njeżwěrna. Wón żo na nju tak roshori, ſo ju ſ britwu do liza ſrěſa a pódła lěwego wócźka ſtraſchnje ſkała. Ju hnydom k lěkarjej a poſdźišo do khorownje dowjesechu. Jeho pak policija jaja a wotwjedże.

S **Rychbacha** w Schleſynſkej.. Młody pſchekupj ſ Rychbacha, kotryż żo k druhemu rafej wojeni, cząſyche po ſłónczenju kwaſa, kiž pak je hišćeże żobu cźinił, żamomordarſtwo wukonjecź a żo pſched żeleſniſti cząh cźišnyć. Tola ſtrażowarjo cząru dowjedźechu jeho do thěźki ſtrażowarja, wón wutorhny pak żo jim a poda żo wołpjet na kolije, hdźež na pot wuźłetamy na cząh cźakalche. Ludźo wołjewichu to najbliśšej ſtaźiji. Ta pódła lokomotiva, kiž ſ wulkej ſpěſchnoſću na mésto pſchikhwatałe, hdźež żamomordaŕ leżeſche. Krótko pſched nim pak nahle ſaſta, wjazore wożoby ſ lokomotiky ſłoczichu a pſchimmychu młodeho muża, kiž cząſyche prěki pſches pola cźekmyeź, a dowjedźechu jeho k poltźiji, kotraż jeho tak dołho ſkowa, donż macź po njeho njepſchińdźe. — Někotre ſ njepalenym na kholowy je na najlěpſchi ſrědk ſa bjeſbżwědomiteho młodušchka.

* Se **Schtzetzina.** Wo wohnjowem njeſbożu w Grosendorfje p. Stołpa ma żo dobacź, ſo po poſledních powětšach je żo 27 żiwnoſćow je wſcho hromadże 50 twarjenjemi ſpaliko. Kak je wohenj naſtał, njeda żo ſ wěſtoſću praſiś, dokelž pſchepytowanja hišćeże dokónczene njeſtu. Mjes tym ſo żo ſ jeneje ſtrony powěda, ſo ju jón dźěći ſadźěwale, kotreż ſu pſchi jenej ſłomjanej hromadze ſe ſapałkami ſej hrajkałe, wětka ſ druheje ſtrony, ſo ſu żehliwy popjeł na żitnu hromadu cźišnyli a tak je potom wohenj naſtał. Ludźo njeſtu wo żiwjenje pſchijschli. W cząſu wohnja běšche wjele ſtotu na paſtwiſchcu a tak je ſo malo ſpaliko. Sškodowani bydła tak dołho na knježim dworje abo w tamnych 11 ſtatokach, kotreż buchu pſched wohnjom wuthowane. We Stołpinſkim wokrźeju żo ſa wotpalenych ſławnje hromadźi.

Swójbne powěśće.

Sę mrěli: Madlena Müllerka rodź. Pötſchkeź we Bukezach, 57 łět. — Clemens Neumann w Budyſchinje na Židowje, 71 łět. — Juriſ Hermann Wylanſky w Budyſchinje, 22 łět.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Njedźelſki mér w friſerſkich wobtkhodach.

Budyſchſke wotkrjeńe hejtmanſtwo je poruczyło, ſo pomozniży, wuczobniży a dźełaćerjo w friſerſkich wobtkhodach na njedźelach a pſchikłaſanych ſwjatych dnjach nicźo dźełaćź njeſmědźa.

Scźehoważe wumělenja ſu dowolene:

Friſerſkim pomozniſkam a wuczobnikam je na njedźelach a ſwjatych dnjach dowolene

1. nanajwuſchſche tři hodźiny ſwónka friſerſkeho wobthoda ſwoju ke kwaſam pſchihotowaćź a hładźicź, abo hrajerjom k pſchedſtajenju dźiwadła pſchihotowaćź.
2. Na prěnim ſ dwěju pſchikłaſanych ſwjatych dnjow, kotraż ſtaj hnydom ſa żobu a na 1. a 3. njedźeli ſu wot 8—11 dźeła w friſerſkim wobthodźe dowolene.

Wozjewjenja ſ 30. auguſta 1923 a 23. februara 1925 ſu ſ tuthym ſpěchujenje.

W Budyſchinje, 4. septembra 1926.

Měſchćanſka rada a pſchemyſlowa wyſchnoſć.

Knjeni Meta Kießlingowa w Bjedruſku je wo dowolnoſć proſzyła, ſo ſměła ſwoje wodowe napinadła wo 25 zentimetrow powyſchicź.

Tónle namjet żo po § 33 wodoweho ſakonja a § 17 pſchemyſlowehо poſtajenja wozjeni ſ namolwjenjom, ſo bychu żo pſcheczinjenja pſchecziwo požadanemu wuźiwanju wody ſa dwě njedźeli wot dnja, hdyż żo tole wozjewjenje wocźiſchcźi, na podpiſanym hamtſkim hejtmanſtwje ſapodałe.

Wobdźělenі, kotśiž żo w tymle poſtajenym cźaſu njeſamolwja, ſhubja prawo k pſchecźinjenju pſchecziwo naprawam wyſchnoſće.

W Budyſchinje, 31. auguſta 1926.

Hamtſke hejtmanſtwo.

Pſchedbyda ſchuſſkeho wotkrjeża w Radwoŕcu je prožył, ſo ſmě żo dźeńſka a hoſpodaŕſka woda ſe ſchuſſkeho nowotwora na ſahonju cźo. 450 Radwoŕſkeje ſakoſźkeje knihi do hajneje rěźki na ſahonje cźo. 642 ſtamtšneje ſakoſźkeje knihi pnſchcźecź.

Tónle namjet żo po § 33 wodoweho ſakonja wozjewi ſ namolwjenjom, ſo bychu żo pſcheczinjenja pſchecziwo požadanemu wuźiczu wody w běhu dwěju njedźel wot dnja, hdyż żo tole wozjewjenje wocźiſchcźi, na podpiſanym hamtſkim hejtmanſtwje ſapodałe, hdźež też plany k nutſpohladnjenju wuležą.

Wobdźělenі, kotśiž żo w tymle poſtajenym cźaſu njeſamolwja, ſhubja prawo k pſchecźinjenju pſchecziwo naprawam wyſchnoſće.

W Budyſchinje, 31. auguſta 1926.

Hamtſke hejtmanſtwo.

Cźiſczenje dróhow.

Po wobſtejazych pſchedpiſmach je **kóżdy wobſtejer leżownoſcze winowaty, ſo ſjawne mésno dróhi pſched jeho leżownoſcu hacź do pokoſźy dróhowe ſchěrki pſchiſtajiwa y ch mésnach hacź do 10 metrow wot leżownoſcźowe miejy ſtajnje cźiſte dźerżi. Mésnoſcź dróży ma żo tydźeńſzy ſnajmeńſcha dwójzy a to hrjeb a hobotu a też na pſchedwjeczoru ſwjatych dnjow, jeli nuſne też hewak, wucziſcźicź. Wobſtejer maja żo ſmuh pſchi thódnikowej kromje ſtajnje cźiſte dźerżeź.**

Pſched mjeczenjom ma żo dróha derje wokrjepicź, ſo pród naſtał njeby.

Sakaſane je, ſmjece do wónzuchowych dźěrow ſypacź abo papjeru, ſadowe ſhnitki, bělſnu ſłódkich jabłuczkow atd. na dróhi a ſchcźeżki mjetacź.

Wobſtejerjo a wodźerjo pſtow ſu ſa to ſamolwicźi, ſo jich pſtu thódniti njeſanjeſchwarnja. Nuſne wudawki ſa cźiſczenje żo jim napoloja.

Schtóż żo pſchecźiwo tymle poſtajenjam pſcheńdźe, żo thłoſta.

W Budyſchinje, 2. ſept. 1926.

Měſchćanſka rada **polizajſki hamt.**

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Nadźija“ zeńdźe ſo dźenſa wutoru, 7. sept. wječor 1/2 9 hodź. w kat. towaŕſowni k čitanju dolnoługiſkich ſpěwnych tekſtow. Wočakujemy wšěch tych, kiž ſobu skutkuja při našim zajěźdźe do Delnj. Łužicy. — Pjatk ſpěwna pruha. Předsydſtwo.

Rukecy. „Radoſć“ ſpěwa jutře ſrjedu (8. 9.) wječor we 8 hodź. Započnje ſo z nowym programom, tuž njech wšitcy z dypkom přińdu. Dirigent.

Drježdźany. Serb. tow. „Čornoboh“ wotměje přich. štwórtk (9. 9.) wječor 8 hodź. ſwoju měſačnu zhromadźiznu polna knjeza Zmija na Christianskej dróży 22. Wšěm ſobuſtawam a druhim ſerbſkim přećelam ſo ſobudźěli, zo budźe nam naš ſobuſtaw, knjez Heidan, přednošk dźerżeć wo dźenſnišim Serbowſtwje. Přińdźće w prawje bohatej ličbje. — Njedźelu, 19. sept., budźa ſo ſerbſke kemše w „Křižnej cyrkwi“ wotdźerżeć. Přódowanje změje knjez farař Riotta, tuž chcemy wšěm našim Serbam też tón króć zaſo bohaty wopyt na wutrobu położić. Předsydſtwo.

Hrodźišćo. Spěwny wotrjad „Zerjow“ změje jutře ſrjedu, 8. sept., wječor z dypk. 1/2 9 hodź. ſpěwanje we Worcynſkim hoſćencu, potajkim nie w Njechornju. Dla wosebiteho zdźělenja a wudźělenja na wšitkich ſpěwnych ſobuſtawow přez ſpomnjeneho korčmarja njech tola wšitcy přińdu.

„Wrjós.“ Kóżdy dowěrnik chcył do ſrjedy mjena ſobuſtawow ſwojeho wotdźěla a kóżdeho ličbu ludow napiſać a wotedać. Wšitcy ſo zeńdźemy, też druzy, kotříž ſtwórbu lubuja. M. H.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hoſpodarſki dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

K němſkoſtatnemu
Edeka-tydźenju
wot 4.—11. septembra

Edeka

wosebite znamjo Budyšſkich kolonijalnych wobkhodow, kotrež ſu k **zhromadnemu wulkonaknpowanju** w nakupowacej centrali **ſo zjednoćile** pod mjenom

„EDEKA“

Rukuje za

dobrosć a hódnosć Edeka-tworow

Rozomna a zlutniwa hospoza kupuje tohodla we **wobkhodach**

ſobuſtawow „Edeka“ w Budyšinje.

R. Hoppstock, barbjerńja

w Budyšinje, Hauensteinergasse

barbi a čiści

mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

a wšo štož do toho słuša.

Britwje, truhanſke aparaty a nožiki,
::wótřeńſke rjemjenje::

poruča w najlěpšim wuwjedźenju

Ernst Frick, britwjowa toćerńja na Třełanskej dróży 4
Wosebita toćerńja britwjow a chirurgiſkich instrumentow kaž też wšeho krawſkeho ryzika.

Twjelki trjenja tunjo! K. Erler. na Žitn. wikach 11

Spróćniwy młody Serb

pyta 200 hr.

k poždenju na 1/2 łěta za dobru dań.

Poſkićenja pod „C 88“

na wudawarńju „Serb. Nowin“.

Cychi 1 počehnjenje z 2 hłowkomi. 7.— hr.

běłosmuhate počehnjenja

1 počehn. z 2 hłowk. 10.— hr.

ruby na blida, twjelki trjenja

najtuńše płačiny

jenož na Zwonk. Lawskej hasy 10 pola **J. Erler.**

Žony

kupuja přihódne gumijowe wěcy wšěch druzin a druhe žonjace wěcy, też krótke a wołmjane twory pola

Kindermannowje

na Serbskich hrjebj. 34 a 2 a napředa ſtarych kaſarnow. Dawa kóżdy čas radu. Ręči ſerb.

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihiličerńje

w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»Š. N.« płaca měsačnje we wudawarni 80 sł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,60 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaci 10 sł. pj. Wudawa a dźěri Smolerjec knihičišćernja, nap. dr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaci so za mały rjadk 20 słot. pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaci so 60 słotych pj. Rabat po tarifu. w. n.

Čisło (Nr.) 208 **Budyšin — wutoru, 7. septembra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Dr. Ninčič z prezidentom Zwjazka Ludow.

Shromadźizna Swjatka Ludow je pondźelu popołdnju z 42 z 48 hłosow južnoslowjanskeho ministra zwonkownych naležnosćow dr. Ninčiča za swojeho prezidenta wuzwolika. Wotpósłanzy tutón wunosćił se z tym pschikleskanjom powitachu. Dr. Benesch dr. Ninčičej zbožo pschesełe a na to dopomni, so Ninčič wot 1915 skoro njepschestawajo na wobdźerjanje knježerstwowym městnje dźěła a jeho za woporniweho zwobdźěrkarja na europiskim měrje mjenowasche. Pschedsydstwo pschewjasche so dr. Ninčičej za czesć, jeho krajej z tym wopokasanu, dźakowasche.

Dr. Benesch wo dźěłakwosći Swjatka Ludow so pozdźe dwanacze měšazow rosprawješe. Wo praschenju wotbronjenja praji, so je wotbronjenje pokaczowało. Praschenje wotbronjenja njehodźi so w nětčišim czasu w swojim zuktu rosrisować. Dyrbi pak so po możnosći k internazionalnemu dojednanju wo wójnskim bronjenju dóńć. Njeporadźenje hubjenje pschihotowaneje wotbronjenskeje konferency by z katastrofu było.

Dr. Benesch dale wulku ważnosć na rosrisańske sprježenja za zuktu internazionalnu politiku a wospjetuje so europiske staty podschmórny. Locarnske sprježenja, tónle wulki internazionalny podawk, smjeje pódla swojeje wulkeje politiskeje hódnosće też za Swjatk Ludow rozsudźazy wosnam, dokelž su se sastupjenjom Němskeje do Swjatka Ludow swjasane. Staty, kotrejž su Locarnske sprježenja podpisałe, nětko zuty rjad jednazkich wobsamknjenjow a rosrisazych sprježenjow sawjedu.

Na tónzu dr. Benesch wobzarowasche, so je dwaj staraj se Swjatka Ludow wotstalujetaj. Wón chce so na tajke staraj wobroćić, so bychu z tym wot teho wotdźerżeli, swój dźěl samolwitosće spuschćić, kotraž je swójom sobustawam Swjatka Ludow napokazena.

Pólska dyrbi z Němskej do Rady Zwjazka Ludow zastupić.

Parižske nowiny so žiwje za pschijeće Pólskeje do Rady Swjatka Ludow sajimuja. Po nakwilnym wustupjenju Schpanskeje a sastupjenju Němskeje Franzowskej wo to dźe, so by so Pólska zbožo w Radźe zwěsćiło. Tole prózowanje je so z tym zamym pozdźenju, w kotrymž so pschijeće Němskeje wobsamknu, namjet pschijaja, so by so liczba njestajnych zbožow w Radźe wot schěsća na dźesać powyschiła. Jene tychle zbožow ma so Pólskej dać. Franzowski minister zwonkownych naležnosćow je so z wuspěchom namjetej pschecziwjał, po kotrymž dyrbjesće so wo powjetschenju liczby njestajnych Radźiznych zbožow hatle wothłosować, hdyž budźiše hižo Němska w Swjatkowej Radźe zbožata a wo njestajnych zbožatach zbou hłosowała. Parižski „Temps“ pische, so je so Briand na tajke waschnje po możnosći prózował, pólsku kandidaturu wo Radźne zbožo pscheczivo pschełapjenjam swěsćicz, pschetož pschezo je so jako wěz prawdy a politiskeje mudrosće wobhladało, so Pólske zbudi, so tón zamy dźeń w Radźe sastupjeństwo dostanje, na kotrymž Němska do njeje sastupi. Wěsće njeby so wěz posdźiskho tak lohko zjednowacz data, dokelž Němska ważnosć na to kładźesće, so by so jenoż wona do Rady pschijała. Byez dźiwa je Němstej wobsamknjenje studijoweje kommisije jara njelube a wona Briandej njewoda, so je němski manewer skakł, a so je so jemu porodźiło, wobeżnjosće wotstronicz, kotrejž sastupjenju Němskeje a runoczažnemu sakhowanju prawoho Pólskeje napscheczo stejachu.

Turkowska chce do Swjatka Ludow sastupicz.

Dopisowar Parižskeho „Tempsa“ w Genfu je z najlepschcheho zórka zhonił, so je turkowske knježerstwo diplomatiske kroczele cziniło, so by wotstewito, so chce do Swjatka Ludow sastupicz. Wono zhebi jenoż wumjenja, so by so jemu njestajne Radźine zbožo w poknej zhromadźiznje pschewestaji, so by niz jenoż swoje samkne sajimy, ale tež sajimy krajow blizkeho ranja, kaž Perstskeje a Afghanistana sastupowało. Turkowske knježerstwo je tole wumjenjenje w liscze nawiskało.

Schpanska chce swoje wójsko z Marokkowskeje wróczo wsaz.

Londonska „Daily Mail“ je powěsć z Tangera pschinjesła, po kotrejž so tam powrěda, so so schpanske wójsko pschihotuje, Marokkowsku wopuscheczicz. S tym by so stejischeho Franzowskeje we Marokkowskej jara poczeżiło. Schpanska chce Franzowskej za jejne njepschecelske stejischo pscheczivo schpanskim zadanjam za stajnym zbožom w Radźe Swjatka Ludow a za zobuknjenjom w Tangeru wotpłaczicz. Hdy by schpanske wójsko z Marokkowskeje wuczahnyło, dyrbjała Franzowska nětczišne schpanske pazma wobhadźicz a tehodła swoje wójsko w Marokkowskej powdowicz.

Pólska a rumunske tajne zrěčenje.

Na wokołopuczu pschez Newyork je Londonski „Daily Expreß“ z Genfa telegramm wo tajnym zrěczenju Pólskeje z Rumunskej zhonił, kotrejž je Franzowskej znate. Zrěczenje njeje so hischcze sekretariatej Swjatka Ludow pschedpokoziło. Tjo pólzy a rumunzy wyschschi offizjerojo zu zrěczenje podpisali. Jeli so by k wójnje mjes Pólskej a Němskej abo Ruskej a woběmaj žuzbodomaj zbožom doschło, bychu rumunzy wojazy dla schkitanja wěste czary pólskeho kraja wobhadźili. Na druhej stronje pólzy wojazy městna pólskeho kraja wobhadźa, hdy by so Rumunska do wójny z Madźarskej abo Bolharskej zaschmatała. Sa możnu wójnu z Ruskej njeje so niczo postajiło.

Wosjewjenje tajneho zrěczenja w „New York American“ zo z listom twidospolnja, kotryż je jedyn se zrěczenjowych zobupodpischowarjow, rumunski general Petala, rumunskemu wójnskemu ministrej 3. junija 1926 napisał. List wo namjecze franzowskeje wyschschicheje wójnskeje rady jednaj, so by pschi ruskim nadpadze na Pólsku sjednoczene pólske a rumunske wójsko po możnosći ruczje Dnjeperska czaru wobhadźiło. List dale praji, so so njeběmž swoprawdźitej podpjeru se strony franzowskeho wójska liczej, dokelž by so zjawne měnjenje Franzowskeje pscheczivo wójskowemu zakroczenju pscheczivo, tola by w najhórschim padze fran-

Wojerski zběžk w Španiskej.

Primo de Rivera swoju diktaturu znowa posylnił. Połoćena spjećenca w Barcelonje. Wójnske łódźstwo na stronje spjećiwych offićěrow

Primo de Rivera swoju diktaturu znowa posylnił

Offizjerojo schpanskeho wójska njerad diktaturu Prima de Rivery njeju. Wołoběje so zjylne pschecziwjenje pschecziwo njej mjes offizjerami artilleristiskeho korpja pokazowasche. Kral Alfons XIII. je dołho khabkał, pschecziwo offizjeram zakrocżiz, kotrejž bjes pschicżiny njeju z diktaturu Prima de Rivera njepokopom. Stónczenje je so kral za tuteho pschecziwo offizjeram rozsudźił. Staty nawěschtnik a sastojnske nowiny wójnskeho ministra staj dwaj wukazaj wojsewiłoj. S prěnim so **wobkhlenjenski staw za zuty Schpansku, Balearske a Kanariske kupy pschipowědźi**, z druhim so **wschitzy aktiwni artilleristy offizjerojo z wuwłaczom tych w Marokkowskej se służby puschcza. Woni mudu służba a jim so zakazuje, uniformu dale nošenj.** Offizjerojo reserwnych formazijow strażowanje wojerskich twarjenjow a roskazowarstwo nad artilleriju pschewozmu.

Po knježerstwowym wosjewjenju je kral Primej de Rivera z swoje dowěrjenje wobnowił a jemu porucził, spjeczinjeczi artilleristiskich offizjerow porazeć. Druhe wójsko hronadze z artilleristiskej reserwu je dołhoczu dizjiplinu zakhowało.

Zyły dźeń je so wójnski minister z generalnymi kapitanami rozrěczował. Tuczi su powědźili, so je so dizjiplina pola zwonkownych artilleristiskich korpsow dołhonje zakhowała, a so **so we wschelakich garnisonach po nerzim podezikuja.** Wobeżbje to płaci so dospołnje wo garnisonach w Andalusiji a Kataloniji. We Segowii, hdyż sdźerżowe plomjenja najprjedy wupraznychu, e so porjad wobnowił. Knježerstwo bo wjeselił, so może sjawnosći zdźělicz, so je so nałeżnosć, bjerniez khutna była, na spokojaze waschnje wotbyła. Tónle wunoschł je so bjes krejschelecza a bjes nakożenja nażywnosće dozpił. Naschkararjo a wjednizy czeżeze spjeczenizy so wobeżbje samolwiczi sczinjo

*

W druhim knježerstwowym wosjewjenju so na czeżke pokożenje pokazuje, do kotrehoż je so kraj z pschibrazanymi padauni **njepokhłuschnosće we wójsku** dla pischemjenjenja kralowskeho wukasa ze 6. junija t. l. wo wojerskich wusnamjenjenjach we wójnje dowjedli. Tak je schef artilleristeje sekcije pokmonóz wójnskeho ministra njemjeo wyschschim artilleriskim offizjeram na dowoleniju porucził, so bychu so sazo do służby wróczili. Schef artilleriskeho regimenta w Segowii je teharunja pokmonóz njemjeo porucził, so dyrbja wojazy pscheczivo możnym naddźham Madridskich wojakow pschihotowani być. Też we wojerskej akademiji we Valladolidu su so offizjerojo spjeczili.

Kaj knježerstwo wudawa, w zhlym kraju měr knježi. Gmejnske sastupjerstwa a jenollive wołoby, mjes nimi wjele offizjerow, su knježerstwu swoju pschiwinjnosć wobzwězili a zwoju służbu poskiczili. S wuwjazom artillerije su wschě wójskowe dźěle też zyły reserwny korps artillerije najstrucziscu dizjiplinu pokazałe. Kasarny 1. pólnoartilleriskeho regimenta pschi dokach zu so wupróznike a so z wodźělenjom infanterije wobsadźile.

Połoćena spjeczenza w Barzelonje

Mužstwa diwjeju artilleriskeju kasarnow su so sopotwědźile, generalnemu kapitanej poskuchacz a swoje bronje woziedacz. Offizjerojo so teho runja sapowědźichu, kasarny wopuscheczicz, kotrejž na to kawallerija a pěschzy wobstupichu. Byez wuzwinanja bronjow so offizjerojo po jednanju podczinychu.

*

Parižski „Journal des Debats“ je rosprawu wo podawkach w Schpanskej pschinjesł, kotruż je telefonisce z Hendaja pschi schpanskej mjezy dostał. Tale rosprawa praji:

Sdźelenki puczowarjow pschi schpanskej mjezy naprawy Prima de Rivera wudospołnjeja a rosjasnjeja. Konflikt z artilleristiskimi offizjerami je so z khabłatym sadźerżenjom Prima de Rivera pschiwótsił. **General je najprjedy jednal a njeje potom swoje zlubjenja dopjelnił. Offizjerojo chcedźa so zjecza dale spjeczowacz a na podpjeru se strony podoficzerow licza. Direktorojo a personal bronjowych fabrikow w Oviedo a La Trubia za pjecza sakitanje organisowali a wobtwjerdzene lehwo z maschinistkimi sćelbami a tankami pschiprawili.** Psched někotrym dnjemi so artilleriscy offizjerojo hibanja pschecziwo diktaturej zdalowachu, kotrejž generalaj Weyler a Aguilera wodźitaj. Najskerje je Primo de Rivera wobkhlenjenski staw wojsewił, so bychu so wschelazy sdźerżacźy wojazy njemohli sjednoczicz.

Ssobudźělaczer „Journala des Debats“ je z wołoubu z kraloweje wokolnosće rěczał. **Kral je hižo wot někotrych njedźi wědźał, so je napjatosć wulka.** Wón pak je so je spěschnoscu rozwizeja pschekhwatał. Srosumicz je, so chce generala Prima de Rivera tak dołho dźerżecz, hacz je nałěduika za njeho namakał, k kotremuż ma wójsko dowěrjenje. We tu khwilu pak hischcze nichtó njewě, ichtó mohł z pohrjednikom měra być.

Wójnske łódźstwo na stronje spjeczenych offizjerow.

Reuterej powdźeczuja z Gibraltara zhoni, so su so po powdźeczach z Calixa tamnische **wójnske łódze na stronu spjeczenych artilleristich offizjerow stajile,** kotrymž je so zakazało, z kasarnow wunicz. Podobnje je też sadźerżenje offizjerow wójnskich łódźow w Barzelonje. Schefa artillerije a artilleristeho kommandeura w Segowii su sjali a wjele druhich offizjerow je służby wotstronili.

*

S Hendaje pschi franzowsko-schpanskej mjezy „United Kreß“ powě, so je so zyke wójsko sdźerżarjam pschisamkło. Wojazy su z jena z offizjerami.

Hacz je sdźerż pschecziwo diktaturje Prima de Rivera dowdył, abo hacz je so porazył, njehodźi so hižo někole spóznacz, dokelž je so wobkhlenjenski staw na Schpanskim połoži. Knježerstwo jenoż powěsće pschez mjezy pschepuschcza, kotrychž wopschijerze je so dobre spóznało

*

„Chicago Tribune“ powě, so na městno Prima de Rivera najskerje bórzy półzanz pschi Baikanje, general Magez stupi. Kral Alfons chce jeho powołacz, dokelž so wobzežnosće mjes Primom de Rivera a offizjerami ležma hodźa pschewinjecz. Primej de Rivera so njeporadźi, so z swojimi wojerskich pschecziwnikow dowoborac.

Diktator je manifest wojerwik, w kotrymž so na wulke pokroki pokasuje, kotrejž su so pod direktorijom w zmutskownej a zwonkownej politiji dozpił. Primo de Rivera je pschipowědźił, so wyschschu narodnu zhromadźiznu zwoła. Jej maja so w městnych padach knježerstwowe wobsamknjenja z pruhowanju pschedpokoziecz.

S **Rodez pola Pomorz.** Pšchi pjatkownym šlwku chtej žo wof 13 zentnarjow cžežki a jakožga bliško cženju ka. ryczerskubkowemu najenkej Petermannez Jbubikej, kotrejž bešchtej na paštwischczach sawrjenej. Pšchi pytanju wbobej skocžeczi w rézy satepjenej namalackchu. Jeju bo Jenkez wotwjesechu.

S **Bukez.** Ssobotu wjeczor buchu wschelazy wopytowarjo Cžornoboha ſ draßnym wohnjostrojom pšchekwapjeni. Pšchišikuchnizy krajneje woboty bechu pola Bismarkowez posawy bardojty wobeň sapalili, kotrýž bé daloko wobderžowacz. Kaž jedkliwe hady rackety žyczo k njebježaum jedžachu. Hobrke lézne schtomy bechu ras se selenym a ras se cžerwjenym žiwétkom wobdate. Mnohy nózni wulkenizy a pšchekbodzowarjo žo nad rjanym wohnjostrojom wjeselachu.

S **Lubija.** K tudomnej saradžowarni džela schtwórtk popoldnju sakladny kamjeň položichu. Wschelazy sastupnizy wobdželenych gmejnow bechu pšchitomni. Nowa saradžowarnja žo pšchi Nowo-Salzjkej dróhy twari a smeje ſi posthody. S njej žo zyły wobras naschebo města porjeschi. Najprjedy hamtšk hejtman dr. Kunze ſi krócz ſ hamorom wo kamjeni dyri. Po nim k. měschczanoſta dr. Ungethüm jako zobustaw wotrjeknebo wubjerka, k. měschczanſki rada Müller jako wjednik nowotwara a k. twarſki mischtr Seifert jako wumjebdžer nowotwara też ſi krócz wo kamjeni dyrichu. S twarom ma žo špechowacz, tak so by žo hacz do 1. hapryla 1927 dotwarił. W hornim poſkhodze žo schtyri wobydlenja wutworja, so by žo dželа nuły na wobydlenjach wotpomhało. Murjerſke dželа wumjedže k. twarſki mischtr Hermann Seifert ſ Lubija a cžešlike dželа pschewosmje k. twarſki mischtr Oehma ſ Lubowje. Pšchi rycžu sakadu na podsenſku wódnu žiwu storcžichu.

S Lubija. Cžežke plunowe rosbuchnjenje sta žo tu wczera dopoldnja we wobydlenju herza Schreiberа na Mathildzenſkej dróhy. Knjeni Schreiberowa bé w kuchni pytnyła, jo wschо sa plunom šmjerdží. Hnydom plunowód pschepyta. Pšchi tym je žebi wětcže šwezu jaſwěcžila. Nadobo plany rosbuchnychu. Durje a wokna žo won wjerhnychu. Schreiberowa žo cžežko wopali. Jin hnydom šanitelni cžerwjenеho tschiža zawobalichu. Dželacžerſka samarijska kolona ju do khorownje dowjeze. Dalſche powésče hischcze nimamy.

S **Delnich Kundraczig.** Skoty šwaß šwjeczeſchtaj tu nurjeſ Schlenkrich a jeho mandželſka. Knješ Schlenkrich hischcze na murjeſtwo thodži.

S **Kamjenza.** Wot pschichodneho schtwórtka žem na wschěch schtwórtkach we ſeptembru pósſki auto mjes Kamjenzom a Kulowom jédži. Tukhwilu jédži jenož na pruhu. Budže-li jésha wunoschna, budže wón też na dalſchich mežazach na schtwórtkach do Kamjenza jédžicz. Auto wotjédže ſ Kulowa wot póstoweho twarjenja 6,50 hodž., ſ dwórniſchcza 7,05 hodž. a je we Wóžlinku 7,20 hodž. a w Kamjenzu na dwórniſchczu 7,55 hodž. S Kamjenza wotjédže auto popołdnju 5,15 hodž., je we Wóžlinku 5,55 hodž., we Kulowje na dwórniſchczu 6,10 hodž. a pola poſtowego twarjenja 6,15 hodž.

Se Slehy Komorowa. W nozy k ſobocze žo ſpytachu paduſchi do tudomneje katolſkeje zyrkwje dobyć. Pšchi rospaczenju ſamkow jich pschesłapichu. Paduſchi njepóſmarzi cžeſnuchu.

S **Wojerez.** Pšchi njedželſtim napschemojeſdženju ſ Drježdžan pšches Kamjenz, Wojerezu, Nowe Město Radeberg a ſajo do Drježdžan je napschemojeſdžeł cžo. 62 rodženy w Drježdžanach na ſtatnej dróhy mjes Njedžichowom a Wojerezami do jeneho auta ſrajſk. Pšchi tym padny a žebi ruku ſlama. Wjednik auta jédžeſche dale, žo wo ſranjeneho ani njeſtarajo. Snjeſchoženy bjes wědomja leżo wosta. Wojerowſka ſanitetna kolona jemu prknju pomaz poſticži.

S **Wojerez.** W nozy k póndželi wudyri w domſkim pschekarja Kobalza w Wómzach na njejnate waſchnje woheň. S wulkej wróżu ſtuhodow pak žo wulka ſchkoda wotwobroczi. Drjedy hacz wohnjowa wobora pschijédže, bechu woheň hižo ſhaſcheli. Praja, ſo bu woheň ſaloženy. — Na ſwinjaze wiki do Wojerez bechu ſaidženu ſobotu 551 proſatow a 4 béhakow pschiwjeſli. Proſata płacžachu 15—24 hr., béhaki 55—70 hr.

S **Jamy Marga pola Wojerez.** Jenu tudomnu 15-létnu holza chżyſche žebi žiwjenje wſacz. Wona žo hižo bléſchi cžaſ ſ cžežkimi muſkelmi noſchesche. Ssobotu dopoldnja žo ſ domu jejneho knjeſžowa wotkhali. prajizu, ſo do Cžornoho Halſchtrowa ſkoži. Holpola hnydom druhu ſluſobnu ſa njej póſła. Jako žo ta k Cžornemu Halſchtrowej pschibliži, bé wona hižo pod wodu. Holza wokaſche ludži na pomoz, kotſiž w bliskoſcži na polu dželachu. S njej bé wowcžerſki poſt hobu bežał. Toho ſa njej do wody wucžeri. Tón ſo podnuri a holzu k brjóhej pschinjeſe. Tam ju mužoju wuczkahnychu. Wona bé hižo do womorhy padnyła. Ju jaſo k žiwjenju ſhudžichu.

S **Luborasa.** Njehańbicžiż paduſchi ſo tele dny do domu kowaríſkeho mischtra H. na Khocžebinſkej dróhy dobychu. Paduſchi želesne lézuczki pschereżachu a tak ſo do kowarnje dobychu. Tam wſchelake kowaríſke graty kradnychu. Ssamo na dworje jedyn khamor rospacžichu a je njeho wſchelake wézu kradnychu. Nimo druhich wézow też dwaj nowaj ſchrjeżakaj (Schweißapparate) kradnychu. Wobkradnjeny ma wjele ſtow hriwnow ſchkody. Ssamžneho kowaríſkeho mischtra žu też hižom k tjerżomu raſej wobkradnyli. Nadžijomnje policija paduchow bórzy wuſledži.

S **Wóchoš.** Nascha ſchula bésche ſaidženu póndželu, 30. auguſta, hromadże ſ Cžežinjanſkej ſchulu wušła na horu Cžerwjenu kamjeń pola Lubija cžiniła. Bechu ſ cžežkim autom hrabja Renimowеje papoweje fabriki w Hamorach žo wjeſli, kotryż ma ſtichcze jedyn pschijowdychak. Wšche ſich wſcho hromadże wokoło 75 wožobow, kiž žo ſobn wjeſechu. Rano wokoło 7 hodž. bechu wotjéli a wjeczor wokoło teho ſameho cžaſa žo ſajo wrócžichu. Wschitkim je ſo jara lubiło, hdyż bechu tas tej nječhto druheje kratiny widżeli, kotraż je cžiſcze hinaſcha, kaž nascha hola tu w Delanach.

S **Mitkowa.** W nozy wot njedžele k póndželi pobychu tu w pschedawarni Shorjelſkeho konſumſkeho towarſtwa paduſchi. Woni ſaležachu pšches wokna nowotwaſenеho poſtkhodu nuts a pokradnychu je ſ klamow tworyw hódnoſcži wot 800—400 hriwnow. Też pokradnyli, w kotrejž pak bésche jenoż nječhto drobnych pjenjes, ſobu wjachu. Policajſki poſt ſ Bękeje Wody namaka cžer, kiž pšches kolije Kohlfurſto-Falkenberkſkeje želesnizy bacži ke Krjebjanſkej dróhy wjedżeſche. Tu ſo ſhubi. — Najſterże žu paduſchi te ſame wožoby, kiž žu ſo w februaru tutoho léta pola pschekupza Rázy w Krjebi nutsklamali.

S **Djžkow.** Na dnju 2. ſept. ſwjeczeſche tudomny dolholétny ſobuſtaw wojeſkeho towarſtwa, knješ Bohuwer Schmidt, ſwoje 90. narodninу. S bliška a ſ daloka bechu ſo pschiwuſni a ſnatzi ſeſchli, ſo dychu jemu ſwoju pschesli. Knješ Schmidt je wschelake podeńdženja we ſwojim žiwjenju pschežiwił. Wón wobdżéli ſo też na wójnach 1866 a 1870/71. Wojeſke towarſtwo ſwojemu cžeſnemu ſobuſtawej ſhožo pschesesche. Schmidt je pschi ſwojej wyſokej ſtarobje hiſchcze ſtrowy a cžiły. — Sandženy pjatk bechu też w naſchej wokolinje wulke njewjedra. Tajke cžežke njewjedro tu létha hiſchcze njepomitnymy. Błyſk ſa błyſkom ſapaſche k ſemi. S uſtnami dé Voże njewjedro dyrilo. / Voże njewjedro też do hródże tudomneje hajnkowneje dyri a w njej dwé rjanej krowi ſaraſy. Druhemu ſtolez ſo niczo njeſta. Błyſk bé tymny. Tak ſo na dobre ſwoju twarjenje njezapali. W ſuſobnych Němſkich Jenkezach bé Voże njewjedro do ſajmy dyrilo a je ſapali.

S **Hródka.** Naſch měſczan, měſchczanſki rada Adolf Petrick, wczera ſe ſwojej mandželſkej ſwój ſloty kwaſt wohwjecził. Se wſchech ſtronow jemu wſchelazu ſnaczi ſhožo pschejachu. Też měſchczanſke ſarjadniſtwo bé jemu ſwoje ſhožopschejaczymi bé też towarſtwo fabrikantow, kotremuż knjes Petrick léta dołho pschiſlukuſchesche.

S **Lipsk.** Tu je žebi 75-létny wumjeńkaŕ Pl. žiwjenje wſał. Wón bé ſo hižo wjeczor ſ domu wotſalił. Na druhi dżeń rano ſa nim pytachu, dokelž njemóżachu jeho ſamžnu wjeczor nihdże namakaċ. Jeho w léżu ſady hajnkownje na ſchtwónje wobwiſnjeneho namakachu. Wón je pjeża w duchownym jaczemnjenju rutu we ſo ſtożił.

S **Lutow.** Tak bórſy hacz knjes dr. med. Söldner Luty wopuſchczi, kaž ſmy hižo jomu ſpomnili, ſo też tudomna khorownja ſawrje. Khorowniu ſalożichu tehdom, hdyż w dalſchej wokolinje khorownje twarjachu a hdyż tam njemóżachu hiſchcze nikoho ſameſczicz. Mjes tym ſu we wokolinje, każ na pschikład we Wojerezach, a we Stym Komorowje khorownje pschitwariłi, tak ſo móża do nich wjazy khorych pschijimowacz. W tudomnej khorowni pak ſu hiſchcze wſchelake njedoſtatki. Nimamy tu ani k tomu pschiſpiwajeru kuchenſ, pinzu, ſaſtaranje ſ lékarjom a doſcz wumuczenych wotkładakow khorych. Dla wſchěch tutych njedoſtatkow ma žo khorownja ſawrjecz.

S **Wjerbnja.** Njedżelu 19. ſeptembra ſmjeſemy tu popołdnju 1:5 hodž. w Böttcherez hoſcženju ſerbſki konzert. Kaž nam ſ zyleje bliſkeje a daleſheje wokoliny wojſewjeja, wjeſelża ſo delnjoluſkiſjey Sserbja na tutón ſadny dżeń, na kotrymż ſo jim ſaſo jónu nurja kraſne ſynki w jich domownej delnjoluſkiſjej rěcži do wutrobow. Tuż budże naſcha wjeſ njedżelu 19. ſeptembra waſna ſchadżowanka wſchěch mlodych a ſtarych delnjoluſkiſich Sserbow a jich pschejcželow a pšijanoſcz narodneje drašty naſchich lubych Błotnowcžankow budże wſchě pucże a ſcžeſli w taſkej mnohoſcži bedżicz, każ to jenoż ſamóże kraſne léczo, bogo luki a brjóżki ſ kwétkami. Tuż pschińdże wſchitkim ſ nam na kraſnu ſwjedżeń ſ dżiwadłom. kiž wuhotuje ſerbſke towarſtwo „Nadżija“ ſ Budyſchina (ſ. L.) pola naſ ſ wokſchewjenju wſchěch delnjoluſkiſich bratrow a ſotrow!

S **Pschichnewo** w Delnjej Luſizy. W ſaidżenej nozy ſo paduſchi do klamow rěſniſkeho mischtra L. dobychu. Tam na 50 kolbaſow kradnychu a też wjele polcža a bwoje pleza ſobu wſachu. Policija ſa paduchami ſledži.

S **Kuſowo** w Delnjej Luſizy. Na ſwobjinne waſchnje domapytaſche njeſhožo tudomneho 20-létneho ſyna mlynka Taubiza. Jako bé hiſchcze 2-létny hólczeż, padny poſthodże dele, tak ſo žebi nop rosrasy. Po dokhim cžaſu bu wuſtrowjeny. Poſdżiſcho, jako bé hižo wo něſchto léta ſtarſchi, padny ſ kola a to tak, ſo thipreſche. Poſdżiſcho hiſchcze jónu ſ kolom ſnjeſhożi. Tele dny chżyſche něſchto kruſchowom naſchcžipacz. Na rěbu ſo pschehlada a padny 7 mtr. wyſoko dele. Wón žebi rjap ſlama a bé hnydom morwy.

S **Khorżebuſa.** Tu je ſo ſaidżene dny montér Willi Weiß, kotryż na Drježdżanſkej dróży 19 bydleſche, ſhubił. Weiß ma ryke włoſy, jendż. wuſy a podołhoſte wobliczo. Wón na ſlewu nohu kromi. Jeho ſu hiſchcze 2. ſept. dop. w 11 hodž. na Drježdżanſkej dróży 152 widżeli. Wot tam ſo k Drježdżanſkemu pschedměſtej poda. Je-li ſy jeho něchto widżał, njech wéż na kriminalnej policiji wojſewi.

Z Łužicy.

* S **Kunnawalda.** Na tudomnej wjeſnej dróży ſapſchaſ a auto do ſo ſrahſchtaſ. Wobjedżer rěkała we Dażinje pschijédże ſe ſwojim autom po wjeſnej dróży horje. Dowoſowaŕ Libſcher ſ Kunnawalda pschijédże jemu naſpſcherco. Auto w runjej mérje do toni ſajédże. Wobaj konjej padnyſchtaj, ale ſo na dobre ſjožo jara njeſramſchtaj. Pšchi woſu ſo wožo ſlama a wóſ ſo thżiſo wobſchkodži. Pola auta ſo ſchkitańſka ſchkleiza roſbi. Tola móżeſche ſa krótku khwilku dale téż. Ludżo ſo njeſranichu.

* S **Habrachezig.** Jenemu ſandarmej pjatk popoldnju jatu cžekny, kotrehož dyrbjeſche na Budyſchſke ſnjuſhowo dowjeſcz. Zandarm hnydom policiju na pomoz ſawoła, kotraż ſo ſ pżom ſa cžekaukom puſchcži. Hacz dotal pak jeho hiſchcze njenamakachu. Wón je ſnaw pſches mjely pjerchnył.

* S **Waltersdorfa.** Pšchi wohnju tudomneje Kalertez brożnje dwaj wohnjowaj wobornikaj ſnjeſhożiſchtaj. Wohnjowy wobornik Buttig ſ wyſokeho rébla padny. Druhe knjes Melitus, ſo we wobliczu cžežko wopali. Wjeczor wokoło 10 hodżin ſo hiſchcze jomu palicž ſapocza. Woheň žuku nóż ſtražkowachu.

* Se **Zitawy.** Tele dny na rózku Jurjoweje a Goetheſkeje drohi wożobinſki a cžežiży auto do ſo ſraſchtaſ. Autaj ſo žnižje wobſchkodżiſchtaſ. Ludżo pak njeſhu ſnjeſhożili. Schto je na njeſhożu wina, njeſhu hiſchcze ſwjeſcžili.

* Se **Shorjelza.** Na tudomnej Barlinſkej dróży koleſaŕ a jedyn wobkhodny auto do ſo ſraſchtaſ. Auto ſajédże do wulkadneho wokna jeneho ſtólnikarja a je roſbi. Też koło ſo cžežko wobſchkodżi. Nichtó pak ſo njeſtrani.

Synoda.

W Drježdżanach, 6. 9. 26.

Dżenſa dopoldnja w 11 hodż. ſo nowy wotrjeſ poſhożenjow 12. trajneje ſynody ſapocza. Knjes preſident Setzen poſhożenje wotewri a po wutrohnym powitanju rosjaſni, ſo je nuſne bylo, ſynodu hiſchcze tas ſhromadżicz, dokelž ma ſo ſakoń wo ſawjedżenju noweho ſakkadneho ſakonja ſa zyrkej (Kirchenverfaſſung) hiſchcze do 1. oktobra dowuradżicz. Se ſawjedżenjom noweho ſakkadneho ſakonja maja wjele nowych ſakonjow do mozy ſtupicz, kiž maja ſo dowuradżicz.

Potom ſpomni ſe žłowami na ſemrjetych, kiž ſu néhdy a kiž ſu hacz dotal ſynodże pschiſtłucheli. Mjes tymi, kiž jako nowe ſtawy ſynoda prěni tas na wuradżowanjach ſo wobdżélichu a kiž mějachu preſidentej do ruki lubicž, ſo chżedża lépſche zyrkwje ſpěchowacz, bésche też knjes ſarar Domaſchka ſ Budeſtez. Wuradżowacz mésche ſo ſrjeżenje mjes konſervatoriju w Lipſku a krajnej zyrkwju, wukukanje zyrkwinych muſikalnych ſaſtojnikow (kantorow) naſtupaże.

Seminary ſaſdu w blišchim cžaſu. Wyſche němſke ſchule kantorow wjazy wukukacz njebudża. Tuż je ſo konſiſtorſtwo ſa to ſtarako, ſo by ſo taſke wukukanje we Lipſku ſtako.

Pschejeſche ſo, ſo by konſiſtorſtwo wucžomzow tam po mozach podpjeralo, ſo by nowy wuſtaw ſwiſk ſ potrjebnoſcžemi wonkach na kraju njeſhubił.

Wobſarowaſche ſo, ſo ſeminary ſaſdu, ſ kotrychż ſu w běhu léſtotka tyſacż ſwérnych wucżerjow a kantorow wukhadżeli.

Knjes konſiſtorialny preſident pschilibu, ſo konſiſtorſtwo wuprajene pschecża po możnoſcži dopjelni.

Srěczenju ſo jenohłóżnje pschihłoſowaſche.

Hanczka.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Schtrowa powěść wo wjedrje ſa julije ſrjedu: Ssylnje pomrócżeno, jenoż tu a tam žłabe deſchcże.

Cžeſke automobilowe njeſhoże je ſo ſobotu w nozy na dróży mjes Wurzenom a Eilenburgom ſtako. We mſti ſ 35 wobſadnymi wobżadnymi póſłki omnibus do drohoweho ſchtoma ſawadżi, ſo po poldrametra wyſokim brjoży bele wali a ſo ſapali. We wozu jedżachu ludżo ſo ſ woknami wón wutkowachu. S wokolokżagymi ſchkleiżowymi cżerjopami ſo 21 wożobow mjenje abo bóle wobſchkodżi. Nékotre wożoby bechu jebi ſtawy ſtamake.

*

S **Magdeburgſkeho jaſtwa je mordaŕ Schröder, kotryż je knihiwjednika Zellinga ſkónzował, hromadże ſe jenym ſobujatym, jaſtwownika, kotryż ſtimaj jedyj pschinjeſe, k ſemi poraſyt a pšches tſchi cżekuczi jyntak. Se cżaſom ſo cżekinjenzow dohladachu a jeju ſajachu.**

*

Barlinſki pschekupz Willy Kretoſchiner, Rumun a Ernest Edelſtein a litewſki pschedſtejeſcżeż twaroweho dwórniſcża w Klaipedże Nudas ſu ſ wunyſlenymi poſnjatkami twarow towarſtwu němſkeje želesnizy 400 tyſacż hriwnow wuwéſchżili. Nudaſa ſu ſobotu we Zürichu ſajeli.

*

S **taſſunom (wichorom) w Japanſkej je ſo po poſlednjej powéſczi 31 wożobow morikło a 151 jo ſraniko. 630 twarjenjow je ſo wobſchkodżiło a 254 wupuſcżiło.**

Ze susodnych a dalších krajow.

* S **Peniga.** Na dróży ſ Peniga do Arnsdorfa jédżeſche jedyn ſapſchaſ pšches želesniſke kolije. Tam njeje žana želesniſka ſawjera. Nadobo pschijicha cžaſ, na kotryż ſo pohonczy pryjedy dohladak njeché. Lokomotiva konjej na 25 metrow ſobu wlecżeſche a wobaj mori. Też wóſ bu ſyle roſbity. Każ ſ dżiwom ſo pohonczej niczo njeſta.

* S **Drježdżan.** 60-létny pjekaŕſki mischtr Richard Wilhelm bé jako pokładnik wotkładaŕſkeho towarſtwa ſ mészczańſkich pjenjes na 900 hr. pschekſchiwił, dokelž bésche we wulkej nuſy. Jemu bé pſched króttkim cžaſom mandżelſka wumrěła. Też mjes ſwójónymi bechu cżaſto wſchelake khorosże. Mjes tym cżaſom pak je pjenjeſy ſajo narunał. Lawniſki ſud jeho k 200 hr. pjenjeżneho khłoſtanſa wotſudżi.

* S **Riesy** pola Drježdżan. Ssmjerne njeſhożo ſta ſo na tudomnym Lorenzkirchenſkim torhoſchczu. Walki cżežiży automobil tudomneje piwarnje jédżeſche pomaku mjes hermanſkimi budami. Nadobo ſchtyri młode wożoby pšched auto ſtocżichu. 23-létna Frieda Schreierez ſ Golſiha pšched autom padny. Jene ſadnje koło auta jej pšches hłowu pschejédże. Snjeſhożena bu na méſtnje morwa.

* S **Harthawy.** Ssmjerne njeſhożo ſ nutorſkim kokom ſta ſo tele dny na dróży ſ Wendiſchheina do Rauheina. Drjewowy wikowaŕ Arno Schubert jédżeſche na ſwojim motorſkim kole jara ſpěchnje do Rauheina. Jemu pohonczy wożbjedżerja mlokarnje w Harcże napſchecžo pschijédże. Wón do konjow ſakoči a bu k jenomu ſchtomej wjerhnjeny. S tym žebi nop rosrasy. Lékaŕ móżeſche jenoż ſebu knjezu ſwjeſcżicz.

S **Rodez pola Pomorz.** Pschi pjatkownym slimku wschitkej žo wot 13 zentnarjow cžežki a jakoža blisko cženju tn. tyczeŕtkublowemu najenkej Petermannez Schubitej, kotrejž běschtej na pastwischczach sawrjenej. Pschi pytanju wbohej sločžeczi w rězu satepjenej namakachu. Jeju bo Jenkej wotwjesechu.

S **Bulez.** Ssobotu wjecžor buchu wschelazy wopytowarjo Cžornoboha z krabnym wohnjostrojom pschekwapjeni. Pschiščinschnjy krajneje wobory běchu pola Bismarkoweje postawy barbojty wohenj sapalili, kotryž bě dalako wobkedžbowacj. Kaž žehlive hady rakety žnjeso k njebježam jědžacu. Bobr ke lězne schtomy běchu ras se selenym a ras se cžerwjenym zwrěkkom wobdate. Mnohy nózni wulketniizy a pschekhodžowarjo žo nad rjanym wohnjostroju wjeselachu.

S **Lubija.** K tudomnej saradžowacni djěla schtwórtk popołdnju sakkadny kamjeń pokožichu. Wschelazy sastupnicy wobdželenych gmejnow běchu pschitomni. Nowa saradžowarnja žo pschi Nowo-Salzkej dróży twart a smě-se tři postkody. S njej žo zyły wobras nascheho města porjesiłschi. Najprjedy hamtšti heitman dr. Kunza tři krócz j hamorom wo kamjeń dyri. Po nim k. měschczanosta dr. Ungetthům jako sobustaw wokrjesnjeho wutwjerka, k. měschczanšti rada Müller jako wjednik nowotwara a k. twaršti mischtr Seifert jako wuwjedjer nowotwara tež tři krócz wo kamjeń dyrichu. S twarom ma žo spěchowacj, tak so by žo hacž do 1. hapryla 1927 dotwarił. W hornim posthodze žo schtyri wobydlenja wutworja, so by žo sdźela nuzy na wobydlenjach wotpomhako. Murjerske djěla wuwjedje k. twaršti mischtr Hermann Seifert s Lubija a cžežlske djěla pschewojnje k. twarši mischtr Dehma s Lubowje. Pschi ryczu sakadu na podjenšlu wódu žiwu storczichu.

S Lubija. Cžežke plunowe rosbuchnjenje sta žo tu wczera dopołdnja we wobydlenju herza Schreiberza na Matkhidženšker dróży. Kuzeni Schreiberowa bě w kuchni putnyła, jo wschu sa plunom žmerdži. Huydom plunowdo pschepyta. Pschi tym je žebi wésče žnožu sajsnožčika. Nadobo plamy rosbuchnychu. Durje a wokna žo won wjerchnychu. Schreiberowa bo cžežko wopali. Ju šmyhom sanitetni cžełnjeneho tschica sawobalichu. Dželacžerska samaritska kolona ju do khorownje dowjeze. Dalsche powésče hischcže nimamy.

S **Delnich Kundraczi.** Stoty kwaš žwjecjelchtaj tu murješ Schlenkrich a jeho mandželska. Knjes Schlenkrich hischcže na murjeŕstwo khodži.

S **Kamjenza.** Wot pschichodneho schtwórtka žnm na wschěch schtwórtkach we septembru pósišli auto mjes Kamjenzom a Kulowom jědži. Tuklwilu jědži jenoz na pruhu. Budže-li jěsha wunoschna, budže wón tež na dalschich měžnzach na schtwórtkach do Kamjenza jěždzicj. Auto wotjědže z Kulowa wot pósłuchego twarjenja 6,50 hodź., z dwórnischcza 7,05 hodź. a je we Wóšlinku 7,20 hodź. a w Kamjenzu na dwórnischczu 7,55 hodź. S Kamjenza wotjědže auto popołdnju 5,15 hodź., je we Wóšlinku 5,55 hodź., we Kulowje na dwórnischczu 6,10 hodź. a pola pósłuchego twarjenja 6,15 hodź.

Ze Sleho Komorowa. W nozy k šobotu so spytachu paduschi do tudomneje katolskeje zyrkwje dobyć. Pschi rospaczenju samkow jich pschestrachichu. Paduschi njepósmjachi cžełnychu.

S **Wojerez.** Pschi njedźelšticzi napschemojedźenju z Drježdzan pisches Kamjenz, Wojerezy, Nowe Město Radeberg a jažo do Drježdzan je napschemojedźer cžo. 62 rodjeny w Drježdzanach na statnej dróży mjes Njedźichowom a Wojerezami do jeneho auta srasnk. Pschi tym padny a žebi ruku stama. Wjednik auta jědžeschе dale, žo wo sranjeneho ani njestarajo. Snjesloženy bjes wědomja ležo wosta. Wojerowska sanitetna kolona jemu prěnju pomoz poskicži.

S **Wojerez.** W nozy k póndźeli wudyri w domiskim khlěbarja Kobalza w Němczach na njeznate waschnje wohen. S wulkej próza žuržodow pak ho wulka schlod wotwobroczi. Prjedy hacž wobnjowa wobora pschijěžže, běchu woheń hižo shascheli. Praja, so bu wohen jalożeny. — Na šmrinjeze wiki do Wojerez běchu saroženu šobotu 551 protokolow a 4 běhalow pschinjesli. Protokola płaczachu 15—24 hr., běhalki 55—70 hr.

S **Jamy Marga pola Wojerez.** Jena tudomna 15-letna holza cžasnje žebi žiwjenje wjacj. Wona žo hižo dlejschi cžas j cžežkimi wuhlemi noschesche. Ssobotu popołdnju žo j domu jeneho knježstwa wotžali, prajizu, so do Cžornoho Halschtrowa stoczi. Holpota šmydom druhu služenu sa njej pózła. Jako žo ta k Cžornemu Halschtrowej pschiblížił, bě wona hižo pod wobu. Holza wolasche ludźi na pomoz, kotiž w bliskosczi na polu dźełachu. S njej bě wowcžerschi poš šobu bžal. Toho ja njej do wody mucžeri. Tón žo podnuri a holzu k brjohej pschinješe. Tam ju mužojo wucžahnychu. Wona bě hižo do womory padnyla. Ju jasno k žiwjenju sdubžichu.

S **Lubarasa.** Nichaúbicžił paduschi je tele duy do domu kowarskeho mischtra H. na Khocjebuscher dróży dobychu. Paduschi želesne lěžyzki pschera chu a tak je do towarnje dobrychu. Tam wschelake kowarske graty kradnychu. Ssamo na dworje jedyn khamor rospaczichu a je njeho wschelake wězy kradnychu. Nimo druhich wězow tej dwaj nowaj schkrejakaj (Schweißapparate) kradnychu. Wobkradnjeny na wjele stow hrimwow schkody. Ssamstneho kowarskeho mischtra žu tej hižom k tjeczonu rajej wobkradnyli. Nadžijomnje policija paduchow bórzy wuslědzi.

S **Wochow.** Nascha schkula běsche jandożenu pónbželu, 30. awgusta, khromadże z Cžełnjanskej schkulu wulkit na horu Cžełnjenu kamjeń pola Lubija cžinika. Běchu j cžełnym autom hrabja Arnimoweje papoweje fabriki w Hamorach žo wjesli, kotryž na hischcže jedyn pschipowěschak. Běsche jich wicho khromadże wokoło 75 wosobow, kiž žo šobu wjesechu. Rano wokoło 7 hodź. běchu wozkli a wjecžor wokoło tsoho žamcho cžaka žo sajo wrócžichu. Wschitkim je žo jara lubiło, hdyž běchu ras tej nschto druheje krajiny widżeli, kotraž je cžełeje hinajcha, kaž nascha hola tu w Delanach.

S **Mitowa.** W nozy wot njedźele k póndźeli pobychu tu w pschedawarni Shorjelskeho konsumskeho towarstwa paduschi. Woni salěsnychu pisches wokna nowotwarjeneho posthodu nuts a pokradnychu je klamow tworu w hódnosczi wot 300—400 hrimwow. Też pokradnju, w kotrejž pak běsche jenoz nschto drobnych pjenjez, šobu wjachu. Policajski poh j Běteje Wody namaka cžer, kiž pisches kolije Kohlfurtsko-Falkenberkskeje želesnizy hacž ke Krjebjanskej dróży wjedjesche. Tu so šhubi. — Natskerje žu paduschi te šame wožoby, kiž žu žo w februaru tutoho léta pola pschekupza Rázy w Krjebi nutskamali.

S **Djězow.** Na dnju 2. sept. šwjeczeschе tudomny dołholětny šobustaw wojerskeho towarstwa, knjes Bohuwěr Schmidt, šwoje 90. narodniny. S bliska a s daloka běchu so pschiwusni a znaczi sjechi, so bychu jemu šnožo pscheli. Knjes Schmidt je wschelake podeidżenja we šwojim žiwjenju pschežiwił. Wón wobdżěli so tež na wójnach 1866 a 1870/71. Wojerske towarstwo šwojemu cžestnemu šobustawej šnožo pschejesche. Schmidt je pschi šwojej wyšokej starobje hischcže strowy a cžiły. — Saidżeny pjatk běchu tež w naschej wokolinje wulke njewjedra. Tajke cžežke njewjedro tu lětsa hischcže njepomninmy. Błysk sa błyskom žapasche k jemi. S městnami bě Boże njewjedro dyrilo. / Boże njewjedro tež do hrózbe tudomneje hajnkownje dyri a w njej dwě rjanej krowi saraži. Druhemu ikotej so nicžo njesta. Błysk bě tymny. Tak žo na dobre šnožo twarjenje njelapali. W šušednych Němskich Jenkezach bě Boże njewjedro do sajmy dyrilo a ju sapali.

S **Hrózka.** Nasch měsczan, měschczanski rada Adolf Petrick, wczera je šwojej mandželskej šwój 50ty kwaš wošwjeczi. Se wschěch stronow jemu wschelazy gnaczi šnožo pschejachu. Tej měschczanske sarjadnistwo bě jemu šwoje šnožopschecze pschisypółkało. Knjes měschczanšti rada Petrick ma wulke sasłužby jako dołholětny měschczanski sarjadowar. Wón je też ludowu kucheń na sapoczatku šwětoweje wójny šobu sakožił a ju hacž do djenšnischeho duha wjedże. Mjes šnožopschejazymi bě też towarstwo sabrikantow, kotremuž knjes Petrick léta dołho pschischłuschesche.

S **Lipse.** Tu je šebi 75-letny wumjeńkar Pl. Žiwjesze wsał. Wón bě žo hižo wjecžor j domu wotžalił. Na druhi dżeń rano sa nim pytachu, dokelž njemóžachu jeho žaušiny wjecžor nihdże namakacj. Jeho w lěsu sadny hajnkownje na schtomje wobwěšenjeho namakachu. Wón je pjerža w duchownym sacžemnjenju ruku we žo složił.

S **Lutow.** Tak bórzy hacž knjes dr. med. Söldner Lutý wopuschczi, kaž šmy hižo jómu spomnili, žo też tudomna khorowizna sawrěse. Khorowizu sałožichu telydom, hdyž w dalschej wokolinje khorowizje twarjachu a hdyž tam njemóžachu hischcže nikoho samješczicj. Mjes tym šu we wokolinje, kaž na pschiklad we Wojerezach, a we Słym Komorowje khorownje pschihwariłi, tak so móža bo nich wjazy khorych pschijimowacj. W tudomnej khorowni pak žu hischcže wschelake njedostatki. Nimamy tu ani k tomu pschiprawjenu kucheń, pinzu, sastaranje j lěkarjom a bosez nuwuczenych wothladarkow khorych. Dla wschěch tutych njedostatkow ma žo khorownja sawrjeć.

S **Wjerbnja.** Njedźelu 19. septembra sanjeńmy tu popołdnju 1¼5 hodź. w Böttcherez hosczenju herbšti konzert. Kaž nam j zyleje blišcze a dalscheje wokoliny wosjewjeja, wjeselja žo delnjolužiczy Serbja na tutón žadny dżeń, na kotrymž žo jim jasno jómu nuzja krajne symki w jich domownej delnjolužiskej rěcžu bo wutrobow. Tuž budże nascha wješ njedźelu 19. septembra wažna khadżowanka wschěch wusokych a starych delnjolužiskich Serbow a jich pschecželow a pisanoseš narodneje drasty naschich lubych Błotowcžankow budże wjsche punce a sejczki w tajkej mnohosczi bebicj, kaž to jenoż samože krasne lěcžo, bebjo luki a brzózki j kwětkami. Tuž pschińdże wschitkich k nam na krasny žwjedżeń j dżiwadłom. Kiž wuhotuje serbske towarstwo „Nadźija“ j Budyschina (j H. L.) pola nasch k wolschewjenju wschěch delnjolužiskich bratrow a sotrow!

S **Pschicnelo** w Delnjej Lužizy. W saidżenej nozy žo paduschi do klamow rěznikarja mischtra L. dobychu. Tam na 50 kolaašow kradnychu a też wjele polcza a dwoje pleza šobu wsachu. Policija sa paduchami šlědzi.

S **Kudowa** w Delnjej Lužizy. Na špodżiwne waschnje domapytatsche njesnožo tudomneho 20-letneho šyna mlynka Taubiza. Jako bě hischcže 2-letny hólczeš padny pósłuchodże dele, tak so šebi nop rosrany. Po dołhim cžasu bu wustrowjeny. Pósłuschcžo, jako bě hižo we nschto leta starschi, padny j kola a to tak, so khipnjesche. Pósłuschcžo hischcže jómu j kolom šnjesnožu. Tele duy chžysche nschto kruschowow nascheżipacz. Na rěbu žo pschehlada a padny 7 mtr. wusoko dele. Wón šebi rjap stama a sě šmydom morwy.

S **Khorzebnja.** Tu je žo šaidżene duy monker Willi Weiß, kotryž na Drježdżanskej dróży 19 bydleschе. Jhubił. Weiß ma ryże włosy, jeidź. wušy a podołhojte wobliczo. Wón na lěwu nohu kromi. Jeho žu hischcže 2. sept. dop. w 11 hodź. na Drježdżanskej dróšy 152 widżeli. Wot tam žo k Drježdżanskemu pschedmuešlej woda. Jeli by jeho nschto widżał, njech wéz na kriminalnej policiji wošjewi.

Z Łužicy.

* S **Kunwałda.** Na tudomnej wjeśnej dróży japschah a auto do žo srasyschtaj. Wobjedżer rchaka we Dażinje pschijědże je šwojim autom po wjeśnej dróży horje. Dowolowaŕ Libscher k Kunwałda pschijědże jemu napschecžo. Auto w runjej wérje do kopi jadże. Wobaj kopej padunyschtaj, ale žo na dobre šnožo jara njesrawischtaj. Pschi woju žo wojo šlama a wós žo khěro wobschkodži. Pola auta žo schkitanista schkleiza rosbi. Tola móžesche sa krótku khwilu dale jěcž. Ludźo žu njesranichu.

* S **Habrachczicz.** Jenemu žandarmej pjatk popołdnju jaly cžekny, kotrehož dyrbjesche na Budyschske šyrowiznu dowjesc. Žandarm huydom policiju na pomoz sawoła, kotraž žo j pšom sa cžekarkom puschczi. Kaž dołal pak jeho hischcže njenamakachu. Wón je šnamo pisches mjezy pjerchnył.

* S **Waltersdorfa.** Pschi wohnju tudomneje Katertez bróžnje dwaj wohnjowaj wobornikaj šnjesožiscžichaj. Wohnjowy wobornik Buttig s wyšokeho rěbla padny. Druhi knjes Meiltus, žo we wobliczu cžežko wopali. Wjecžor wokoło 10 hodźin žo hischcže jonu palicj šapocža. Wobaj šyku nóž strožowachu.

* Se **Zitawy.** Tele dny na rózku Jurjoweje a Goethejeje drohi wožobinski a cžežiły auto do žo srasyschtaj. Autaj žo šylnje wobschkodźischtaj. Ludźo pak njeżju šnjesožili. Schto je na njesožu wina, njeżju hischcže swěsčili.

* Se **Shorjelza.** Na tudomnej Barlinskej dróży loseżaŕ a jedyn wobkhodny auto do žo srasyschtaj. Auto jadżeše do wukladneho wokna jeneho slótnikarja a je rosbi. Też koło žo cžežko wobschkodźi. Nichtó pak žo njestrani.

Synoda.

W Drježdżanach, 6. 9. 26.

Djenża dopołdnja w 11 hodź. žo nowy wotrěsk pożehdżenjow 12. krajneje synody sapocža. Knjes president Seizen pożehdżenje wotewri a po wutrobnym powitanju rosjasni, so je nusne było, synodu hischcže ras shromadżicj, dokelž ma žo sakoń wo sawjedżenju noweho sakkadneho sakonja a zyrkej (Kirchenverfassung) hischcže do 1. oktobra dowuradżicj. Se sawjedżenjom noweho sakkadneho sakonja maja wjele nowych sakonjow do mozy stupicj, tij maja žo dowuradżicj.

Potom spomni se štowami na semrjetnych, kiž žu nědży a kiž žu hacž dotal synodze pschińtuschcheli. Mjes tymi, kiž jako nowe stawy synoda prěni ras na wuradżowanjach žo wobdżělichu a kiž mějachu presidentej do ruki lubicj, so chżedża lěpsche zyrkwje špěchowacj, běsche też knjes šaraŕ Domaschka j Budeště. Wuradżowacj mějesche žo srěczenje mjes konserwatorju w Lipsku a krajnej zyrkwju, wukublanje zyrkwinych muzikalnych šastojnikow (kantorow) nastupaje.

Seminary šaudu w blišchim cžašu. Wusche němske schule kantorow wjazy wukublacj njemóžachu. Tuž je žo konsistorjuwo sa to starało, so by žo tajke wukublanje we Lipsku stało.

Pschejesche žo, so by konsistorjuwo wucžomzow tam po mozach podpjerało, so by nowy wusław swišł s potrjebnosczemi wonkach na kraju njeschubił.

Wobjarowasche žo, so seminary šaudu, s kotrychž žu w běhu lětštotka tohżaju šwěrnych wucžerjow a kantorow wukhadżeli.

Knjes konsistorialny president pschilubi, so konsistorjuwo wuprajene pschejcže po możnosczi dopjelni.

Srěczenju žo jenohkróżnje pichihkowasche.

Hanczka.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Schtrowa powěsć wo wjedrie sa julije žrjedu: Sswinje pomrócženo, jenoż tu a tam žłabe deschcze.

Cžežke automobilowe njeshoże je žo bobotu w nozy na dróży mjes Murzenom a Eilenburgom stało. We mhli ſ 35 wobsobami wobšadżeny pósłił omnibus do drohowcho schtoma sawadźi, žo po poldrameiza wyšokim brjoży dele wali a žo šapali. We woju hedżaju ludźo ho ſ woknami wen wulkowachu. S wokolokklazymi schkleńczowymi cžerjopami žo 21 wosobow mjenje abo bóle wobschkodźi. Nékotre wosoby běchu žebi štawy štamałe.

*

S Magdeburgskeho jastwa je mordaŕ Schröder, katryž je knihtwjednika Hellinga štonzowal, khromadże je jenym šobujatym, jastwownika, katryž jimaj jedź pschinješe, k šemi poraješ a pisches tischi cžekmcj šyntak. Se cžašom žo cžekcznjenow dohladachu a jeju sajachu.

*

Barlinski pschekupz Wilij Krotoschiner, Rumun a Ernest Edelstein a litewski pschedstejicjeŕ tworjenego dwórnischcza w Klaipedze Rudas žu ſ wumnjelnymi pohnjkami tworom towarstwu němskeje želesnizy 400 tyhaz hrimwow wuwěschżili. Rudasa žu hoboku we Zürichu sajeli.

*

S kaifunom (michorom) w Japanskej je žo po poslednjej powěsczi 31 wosobow morilo a 151 žo franiko. 630 twarjenjow je žo wobschkodżiło a 254 wupuscilo.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Penigza.** Na dróży ſ Penigza do Arnsdorfa jědżesche jedyn šapschah pisches želesniske kolije. Tam njeje žana želesniska sawjera. Nadobo pschijicza cžaj, na kotryž žo pohonczi prjedy dohladak njebě. Lokomotiwa konjej na 25 metrow šobu wlecžesche a wobaj morit. Też wóz bu žyle rosbity. Kaž j dżiwom žo pohonczej ničžo njesta.

* S **Drježdżan.** 60-letny pjekarski mischtr Richard Wilhelm bě jako pokładnik wothladarskeho towarstwa ſ měschczanskich pjenjez na 900 hr. pschekschiwił, dokelž bě sle wulkej nuzy. Jemu bě pschedk krótkim cžašom mandželska wumrěła. Też mjes šwojimi bě cžasto wschelake khorosczje. Mjes tym cžašom pak je pjenjesy jaloš ranał. Lawomiski šud jeho k 200 hr. pjenjezneho khłostanja wotsudźi.

* S **Riesy** pola Drježdżan. Ssmjertne njeshoże sta žo na tudomnym Lorenzkirchenskim torhoschczu. Wulki cžežły automobil tudomneje pjwarnje jědżesche pontaku mjes hermanskimi budami. Nadobo schtwri mlode wožobny pisched auto słoczichu. 23-letna Frieda Schreiberez ſ Gohlisa pisched auto padny. Jene šaduje kolo auta jej pisches hłowu pschejedże. Snjesložena bu na mjestnje morwa.

* S **Harthawy.** Ssmjertne njeshoże ſ motorskim kołom sta žo tele duy na dróży ſ Wendischheima do Rauheina. Dżewjećowy wikowaŕ Arno Schubert jědżesche na šwojim motorskim kole jara špědnje do Rauheina. Jemu pohonczej wobjedżerja mlokatnje w Horeže napschecžo pschijědże. Wón do konjow jataj a bu k jenomu schtomej wjerhnjeny. S tym žebi nóp rosrany. Lěkaŕ mózesche jemu jeho šmjerch šwěsčicj.

* Se **Seitendorfa.** Połoja domskeho prjedawschego fabrikskeho strażnika Weichenheina w Seitendorfe žo tele dny zypny. Na dobre žožo spachu zwójbni na druhej stronje twarjenja. Tak k najmjeńschemu njeźiu žnjeschožili.

* S **Koldizu.** W sańdźenej nozy murješ Kurt Sittner na swojim motorowym kole domoj jědźesche. Pola Lauphana s dźěłaćerjom Helmutom Henczlom hromadu hrały. Henczl mějesche na kole sady hischcze jenu młodu holzu žedžo. wschitzy tžo padnychu. Henczl žebi khětro mothy stichaže. Tamnej wožobje žo s lohka zranischtej.

* S **Freiberka.** 59lětneho koschowpleczerja Hänlein tele dny cząh pschejěžže. Wón cząsnje na Großhartmannsdorfskej dróży zelesniske kolije pschekročzicź. Hänlein je žlepy a teź cźežko žłyschi. Wón klinkanje lokomotivy njeźłyschescheše. Lokomotiva jeho zuły kruch žobu wlećesche. Cźežko sranjeneho jeho do khorownje dowjesechu. Maju malo nadźije, so snjesboženy pschi žiwjenju wostanje.

* Se **Stankowa.** W jenej pěťkojcznej jamje w žuždownym Hainspachu žo tele dny 55lětny khěžkař Mjazaklaw Runga sańzapny. Wón bě hnydom morwy. Snjesboženy sawostaji njesbožownu mandźelsku a schtyri makolětne bźěcźi.

* S **Lipska.** (Motorowy do cźrjódy ludźi sajěť.) We žuždownym Kocžbaru motorowy do cźrjódy ludźi, kotrjž po dróży bźěchu, sajědže. Wón a jena holza žo cźežko sranischtaj. Jeju do Zwenkawskeje khorownje dowjesechu. Wón žebi mothy stichaže. Wona pak žebi nop tosrały. Hačzrunjeja žu sranjenja dosć cźežke, dha tola na jeju wustrowjenju njedwěłuja.

* S **Lipska.** Wulke njesbožo sta žo w Lipsku tele dny s njedorosumjenym jedneje žłužobneje, kotraž pola jednych knjezich w jenej vili w Lipsku-Tauchritz žłuži. Jako nadobo w domje někotre elektriske žwónczki sazwonichu, poča holza s zyrkej schiju wołacź, so žu w domje paduschi. Jejny knjes hrabny w swojich stróželach pistolu. Ta na njesbožo hnydom wutšeli. Kulka leczeše psches durje a rjechi do žłužobneje, kotraž pched durjemi stejeschе. S wulkim schkiłom žo holza na semju swjese. Ju do khorownje dowjesechu. Na jejnym wustrowjenju dwěluja.

* S **Lipska.** Spodźiwny podawk sta žo schiwórtk w tudomnym žudnistim twarjenju. Wikowarja Diezu, kotrehož běchu 30. aug. k 5 mězazam sajatwa sazudźili, do sjpanja ko. Jeho sawobalichu a do khorownje dowjedechu.

* S **Olbernhawa.** Wschelake pschekschiwjenja wotkrychu pschi tudomnej wuplaczerni twarskeho dźěłaczerskeho wjasła. Pschekschiwjenja hačz do lěta 1925 wróco žahaju a wuczinja na 11 000 hr. Jako winika dźěłaczerskeho sekretara Hermanna swjescichu. Kaž žo zda, žu žo pschi pschekschiwjenju hischcze dalsche wosoby wobdźěliłi. Też hischcze njeje weste, hač njebu hischcze wjazań pjenjes pschekschiwjenych. Twarjazy dźěłaczerjo žu žo jara rosnjemdrili. Někotri chzedźa žamo se swjasła wustupicź.

* S **Kamjenizy.** Hrube jebakstwo bě žebi tudy we swojim sastupnistwje 36-lětny sastojnik dowolił. Wón mějeschе rentudostawarjam a potrjebnym podpjeru wuplaczicź. 24 wosobow je wo jich podpjeru žałostnje wobjebał. Je jim jenož dźěl podpjery wuplacził, kotruž maju dóstaczź. Druhi dźěl je žebi sdźerżał a swojim žamnym potrjebnoscam nałožił. Wschu shromadže je na 700 hr. pschekschiwił. Statne rěčnistwo žo z wězu saběra.

* S **Kamjenizy.** Smjertne njesbožo s autom sta žo tudy na Ambersko-Regensburskej dróży. Wožobinski auto generalneho direktora Julijusa Haubolda chzysche auto jeneje Kamjenicźanskeje sirmy pschesczahnyc. Pschi tym ba tamneho saloži a žo pschecźiny. Generalny direktor a jeho mandźelska žo cźežko sranischtaj. Prawisnik Wezlich s Kamjenizy bě hnydom morwy.

* S **Zwikawy.** Mjes dwěmomaj salubowanymaj bóndže tudy w jenym domje k swadźe. Jenomu muzej, kotrjž bě swoju prěnju žonu wopuschčił a nětko žo se druhej cźahasche, bě teź jeho druha luba khětro njeswěrna. Wón žo na nju tak roshori, so ju i britwu do lica srěsa a pódla leweho wócźka straschnje skała. Ju hnydom k lěkarjej a posdźišo do khorownje dowjesechu. Jeho pak polizija saja a wotwjedże.

S **Rychbacha** w Schlesynskej.. Młody pschekupz s Rychbacha, kotryž žo k druhemu rasej woženi, chzyschе po khónczenju tważa, kiž pak je hischcze žobu cźinił, žamomordarstwo wukonjeczź a žo psched żelesniski cząh cźišnyc. Tola strażowarjo cźary dowjedechu jeho do khěžki strażowarja, wón wutorhny pak žo jim a poda žo wospjet na kolije, hdyž na pok wužiekany na cząh cząkasche. Ludźo wosjewichu to najbliżschej stazji. Ta póšła lokomotivu, kiž s wulkej spěchnoscźu na město pschikhwatasche, hdyž žamomordaŕ leżeschе. Krótko psched nim pak nahle sasta, wjazore wobožy s lokomotivy stoczichu a pschimnychu młodeho muża, kiž chzyschе prěki psches pola cźekacź, a dowjedechu jeho k polizji, kotraž jeho tak dołho khowa, doniž marź po njeho njepschińdże. — Někotre s njepalenym na tholowy je na najlěpschi žrědź sa bjesstwedomitzeho młodušchka.

* Se **Schrzerzina.** Wo wohnjowem njesbožu w Grotzendorfje p. Stolpa ma žo dodacź, so po poslednich powješcach je žo 27 žiwnoscźow se wschu hromadźe 50 twarjenjemi spalilo. Kak je wohenj nastał, njeda žo s wěstoscźu prajicź, dokelž pschepytowanja hischcze dokónczene njejźu. Mjes tym so žo z jeneje strony poweda, so žu jón dźěcźi sadźewale, kotrež žu pschi jenej słomjanej hromadźe se sapałkami žeł hrajkale, rěka z druheje strony, so žu żelliwy popjeł na žitnu hromadu cźišnyli a tak je potom wohenj nastał. Ludźo njejźu wo žiwnje pschischli. W cząsu wohnja běsche wjele skotu na pastwischczu a tak je žo malo spalilo. Schkodowani bydła tak dołho na knjezim dworje abo w tamnych 11 statkach, kotrež buchu psched wohnjom wuchowane. We Stolpinskim wokrjeżu žo sa wotpalenych zjawnje hromadźi.

Swójbne powěsće.

Se mrěli: Madlena Müllerka rodź. Pötschkez we Bukezach, 57 lět. — Clemens Neumann w Budyschinje na Židowje, 71 lět. — Jurij Hermann Wytanšk w Budyschinje, 22 lět.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Njedźelski měr w friśerskich wobkhodach.

Budyschske wokrjesne hejtmanstwo je porucźiło, so pomnoziwši, wuczobnizy a dźěłaczerjo w friśerskich wobkhodach na njedźelach a pschikasanych žwjatych dnjach mjeżo dźěłacź njesmědźa.

Schźehowace wumjenjenja su dowolene:

Friśerskim pomocznikam a wuczobnikam je na njedźelach a žwatych dnjach dowolene

1. nanajwyschsche tři hodźiny žwónka friśerskeho wobkhoda žony ke kwašam pschihotowacz a hładźicz, abo hrajerjow k pschedstajenju dźiwadła pschihotowacz.
2. Na prěnim s dweju pschikasanych žwjatych dnjow, kotraž stat hnydom sa žobu a na 1. a 3. njedźeli žu wot 8—11 dźeła w friśerskim wobkhodźe dowolene.

Wozjewjenja s 30. augusta 1923 a 23. februara 1925 žu s tutym sběhnjene.

W Budyschinje, 4. septembra 1926.

Měschczańska rada a pschemyślowa wyschnosć.

Knjeni Meta Kießlingowa w Bjedrichu je wo dowolnosć prošbła, so smjela swoje wodowe napinadła wo 25 zentimetrow powyschicź.

Tónle namjet žo po § 33 wodoweho sakonja a § 17 pschemjenjakowego postajenja wozjewi s namolwjenjom, so bychu žo pschecźiwjenja pschecźiwo požadanemu wuživanju wody sa dwě njedźeli wot dnja, hdyž žo tole wozjewjenje wocźischcźi, na podpisanym hamtskim hejtmanstwje sapodate.

Wobdźěleni, kotriž žo w tymle postajenym cząsu njesamołwja, słubja prawo k pschecźiwjenju pschecźiwo naprawam wyschnosće.

W Budyschinje, 31. augusta 1926.

Hamtske hejtmanstwo.

Pschedbyda schulskeho wokrjeża w Radworju je prožył, so smě žo dźesańska a hospodarska woda je schulskeho nowowuara na sahonje cźo. 450 Radworšteje sakonskeje knihi do hatneje rěcźki na sahonje cźo. 642 žamžnieje sahonskeje knihi pschecźekcź.

Tónle namjet žo po § 33 wodoweho sakonja wozjewi s namolwjenjom, so bychu žo pschecźiwjenja pschecźiwo požadanemu wužiczu wody w běhu dweju njedźel wot dnja, hdyž žo tole wozjewjenje wocźischcźi, na podpisanym hamtskim hejtmanstwje sapodale, hdyž też plany k nutspohladnjenju wuleża.

Wobdźěleni, kotriž žo w tymle postajenym cząsu njesamołwja, słubja prawo k pschecźiwjenju pschecźiwo naprawam wyschnosće.

W Budyschinje, 31. augusta 1926.

Hamtske hejtmanstwo.

Cźišcźenje dróhow.

Po wobsteječych pschedpismach je **kóždy wobsteječ leżownosće winowaty, so sjawne městno dróhi pscheď jeho leżownosću hač do pokoja dróhowe schěrokosće pschisjawn y ch městnach hač do 10 metrow wot leżownosćowe mjeży stajnje cźiste dźerżi. Městnosć k dróży ma žo tydźenju najmjeńscha dwójcy a to w jutrach a žobotu a teź na pschedwjeczorn žwjatych dnjow,** je nusne też hewak, wucźišcźicź. **Wožebje maja žo smuhi pschi khódnikowej kromje stajnje cźiste dźerżecź.**

Psched wjeczernom ma žo dróha derje wokrjepicź, so próch nastać njeby.

Sakasane je, žmjecźe do wónzuchowych dźěrow łupacź abo papjeru, žadowe žłuthi, bělisnu žłódkich jabłuczkow atd. na dróhi a schcźežki mjetacź.

Wobdźěłerjo a wodźerjo pjow žu sa to samołwicźi, so jich pjwy khódnikam njesanjeschwarnja. Nusne wudawki sa cźišcźenje žo jim napokoja.

Schtóž žo pschecźiwo tymle postajenjam pschewinje, žo khłosta.

W Budyschinje, 2. sept. 1926.

Měschczańska rada polizajski hamt.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ zeńdźe so dźensa wutoru, 7. sept. wječor 1/2 9 hodź. w kat. towaršowni k čitanju delnoługiskich spěwnych tekstow. Wočakujemy wšěch tych, kiž sobu skutkuja při našim zajěždźe do Delnj. Łužicy. — Pjatk spěwna pruha. Předsydstwo.

Bukecy. „Radosć“ spěwa jutře srjedu (8. 9.) wječor we 8 hodź. Započnje so z nowym programom, tuž njech wšitcy z dypkom přińdu. Dirigent.

Drježdźany. Serb. tow. „Čornoboh“ wotmje přich. štwórtk (9. 9.) wječor 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu pola knjeza Žmija na Christianskej dróży 22. Wšěm sobustawam a drnhim serbskim přećelam so sobudźěli, zo budże nam naš sobustaw, knjez Heidan, přednošk dźeržeć wo dźensnišim Serbowstwje. Přińdźće w prawje bohatej ličbje. — Njedźelu, 19. sept., budża so serbske kemše w „Křižnej cyrkwi“ wotdźeržeć. Předowanje změje knjez faraŕ Riotta, tuž chcemy wšěm našim Serbam też tón króć zaso bohaty wopyt na wutrobu položić. Předsydstwo.

Hrodźišco. Spěwny wotrjad „Zerjow“ změje jutře srjedu, 8. sept., wječor z dypk. 1/2 9 hodź. spěwanje we Worcynskim hosćencu, potajkim nic w Njechornju. Dla wosebiteho zdźělenja a wudźělenja na wšitkich spěwnych sobustawow přez spomnjeneho korčmarja njech tola wšitcy přińdu.

„Wrjós.“ Kóždy dowěrnik chcył do srjedy mjena sobustawow swojeho wotdźěla a kóždeho ličbu ludow napisać a wotedać. Wšitcy so zeńdźemy, też druzy, kotriž stwórbu lubuja. M. H.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerjec w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

K němskostatnemu Edeka-tydźenju wot 4.—11. septembra

Edeka

wosebite znamje Budyšskich kolonijalnych wobkhodow, kotrež su k **zhromadnemu wulkonakupowanju** w nakupowacej centrali **so zjednoćile** pod mjenom

„EDEKA“

Rukuje za

dobrosć a hódnosć Edeka-tworow

Rozomna a zlutniwa hospoza kupuje tohodla we **wobkhodach**

sobustawow „Edeka“ w Budyšinje.

R. Hoppstock, barbjeŕnja

w Budyšinje, Hauensteinergasse

barbi a čiści

mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

a wšo štož do toho słuša.

Britwje, truhanske aparaty a nožiki,

wótřeńske rjemjenje

poruča w najlěpšim wuwjedźenju

Ernst Frick, britwjowa točeńja na Tŕčlanskej dróży 4 Wosebita točeńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž też wšeho krawskeho cyzaja.

Twjelki trjenja tunjo! K. Erler. na Žitn. wikach 11

Sprócniwy młody Serb

pyta 200 hr.

k požčenju na 1/2 lěta za dobru dań.

Poskićenja pod „C 88“ na wudawarnju „Serb. Nowin“.

Cychi 1 pochehjenje z 2 hłowakom. 7.— hr. běloamuhate počehnjenja 1 pochehn. z 2 hłowak. 10.— hr. **ruby na blida, twjelki trjenja** najtuńše płaćany jenož na Zwonk. Lawskej hasy 10 pola **J. Erler.**

Žony

kupuja přihódnje gumijowe wósy wšěch družin a druhe žonjace wěcy, też **krótke a wolmjane twory pola**

Kindermannowje na Serbskich hrjebj. 34 z napřeća starych kasarnow. Dawa kóždy čas radu. Rěči serb.

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihičišćerńja

w Budyšinje.

Přiloha čisla 208

SERBSKE NOWINY

Wutoru 7. septembra 1926

Serbja we Völmsdorfje.

Kóžde lěto, na wěstym k tomu postajenym dnju, rano před žiwjedźenjom „Do njebjes wjacha žiwj. Marije“ (15. žnjeńca), wotkhadża ſ „Metropoly“ kamelſkeho Sſerbſtwa, ſ Khrósćicz, wobſebity putnikſki cſah abo prózdźin k juhu, do ſa łužiſkimi horami a ſakſkej hranizu leżaceho hnadowneho měſtacka „Völmsdorf“ (w ſerbſkej Wjelicy). Nahladna liczba pobożnych wěrnych ſ najwjetſcheje dźěle a wſchěch wokolnych pſchimnjeſowanych katolſkich farachijow a ſtron ſo potom hromadźe ſeńdże, ſo bychu krocžo po dalokich puczach, mjeſ žohnowanymi polami a kłobnymi kukami, khwaliłi a cžeſcžili Bożu maczer, tu „Regina coeli“ — Njebjeſa kralownu. Synki poſłěhowazych khrſuſchow a nutrnje ſchepjatazych modlitwow klinżo potom po honach, wot zunjeho, podwitazeho powětra, ſabórki a doliny, pſches wupſchestrěwaze wulke ſelene kłonimy do dala njeſene, hacž do pſchichodnych ſtcži wobſorje a ſaſtuje (ſakhodże) cžemnomódreje hole leżo ych Jatakow. „O Marija ſtwjch!“, „O Marija, ſchkinj nas!“ gorli ſ mnoheje tyſchneje wutrobh horje k wyſchinam. Wona ſich horze proſtwy wuſłyſchi, dokeł miloſczinje ſze być nascha ſaſtupjerka a pohrěbniza pola tróna Boſcha. Mamy ſo jej jenoż dowěricz, wobſebje pak kruczu ſ niekhłahzaju ſwoſtacz we wěrje ſtchi wſchěch ſtruchtoſczach, njech ſu to kaſtežſkuli domapytanja pſchezo. Njeſzpju tola wſchitkóże ſtónczne pomoz. —

Sſtwobdni wſchěch putow ſwjatnych ſtarożczow, pſcheſ kótrych ſu je ſ namozu wotſchadźli, roſpominaja nětko wonka ſo pißanej Bożej pſchirodże Khutne wězy. Sſebi powuhſła na ſachodnoſcz wſchěch khtoſczow a hołych mamowowych kłuſkow tu na ſemi. Jenoż wěſty poſtajeny cżaſ je ſamóſemy wobkhowacz, potom ſo ſ nimi ſaſo roſſohnjemy, dyrbimy wotſtal cżahnycz . .

Raſch idejal je druhdże — — —

Horſtiwoſcz ja ſpěchowanje Bożeho kraleſtwa je wſchěch ſo puſtow wſaka. Ani ſprózniwoſcze njeſacżwaja, wſchǫ ſe khłokoſcz pſchewinu. Na taſke waſchnje ſo ſkruſcz, poſłuſnje ſo wjetſchi dźěl puczа. Hdyż poſłednju hórku dozdźa, dha ſahraju harmoniſke ſwuki ſwonow ſwjatnizy, kaſo harfy ſionſke jaúbżelow, wone ſtrowja a witaju naſu cżrjódźiczku. Bórſy na to ſe pſcheſtupja pokorni putnicy brjóh pſchitwarkow Bożich. Pornjo drożotuimy parom ſo we wócżkach błyſchcżi ſyſze, ſnamjo cżiſteje raboſcze a wjeſela. Wutrobhy mózniſcheho khłapaju —

Po wukonjenju a wopytanju wſchelakich zyrkwinſtich potrjabow, na ſamſnym dnju, pytaju putnicy bórzy ſwój nózłéh a ſo we khłódnym ſparje wożcežeſtwja. Straſzanje dokonjaneho puczа běchu hohrike..

Nasaſtra rano bjeru hižo ſaſo Bożemje. Cżeſke je ſżélenje. Miedźane khłoby ſ wężow ſich pſchewodżeja. Sſwjatny měr a pokoj w ſebi, wróczа ſo nazpět do lubeje domiſny, do ſwojich ſtatkow. Dopomnjeniki na tutón ſwjaty ſtutk pak woſtanu dołho żiwe a ſakhowane we wyſſłach pobożnych putnikow. —

Też lětſa běchu wſchě worſchty wobhdleiſtwa ſaſtupłene. Prawje tak. Tute měſtna ſu a woſtanu njeſaprahnite ſórła bohatych Bożich hnadow a żohnowanja — ja traj a lud. Bóh daj, ſo by tónle praſtary dobry ſerbſki nałożt, kiż pſched dobu 200 lět hižo naſta, a kiż ma jehodła nimale hiſtoriſkeho roſa a bywa ſymbol khłubokeje khcheſcżijańſkeje ſmyſlenoſcże a pſcheſjednoſcże, hiſchcże dołho ſtrat, ſo ſóſerżał a pěſtował wot generazije k generazijt, dóńż nam budże tracż Sſerbowſtwo: „Bohu k cżeſczi a Sſerbam k wużitku.“

Dwě łódźi pola Kronſtadta do ſo zrazyłoj.

Na 150 wożobow żiwjenje pſchiſażiło.

Cżeſke łódźine njeſboże ſta ſo we wójnſkim pſchiſtawje w Petrohrodu w Ruſkej. Tam ruſka parna łódź „Burevěſtnik“ do němſkeje parneje łódźe „Hertha“ ſrały. Na 150 wożobow je pſchi tym żiwjenje pſchiſażiło. Tola njeje hiſchcże wěſte, hacž ſo liczba mórwych hiſchcże powiſchi. Na łódźi „Burevěſtniku“ bě 563 puczowarjow. Wulkowanſke łódźe jich 285 wożobow na bróh pſchiſłuſchecha. Kimo toho hiſchcże ſtejachu mnoſy puczowarjo ſami żiwjenje wukhowachu. Wjetſcha liczba puczowarjow běchu ſo jeneho wułěta ſe Leningradu domoj wróczili. Njekowſtu ſmużitoſcz wobkhowachu wożebje namórniczy, kiż ſ tym wułětnu roſbuchujenju parneho kótła na łódźi ſadżěwachu.

Njeſboże ſta ſo na 30 ſtopow wot mórſkeho brjóha. Wſchitcy puczowarjo běchu ſ wjetſcha w delnich rumnoſczach. Jako łódźi do ſo ſraſujchcżej, padnychu nimale wſchitcy na ſemju. Mjeſ puczowarjemi naſta wulka hara a tak bě njemóżne, wukhowanſke cżołmy na wodu puſchecżicz.

Mjeſ morwymi ſu też mandżelſka a dźěcži wjednika łódźe. Woni ſpachu w ſamknjenej ſtwicżcy na łódźi. Kluczа mjeſneſche kapitan pſchi ſebi. Dale je mjeſ morwymi pſchedſtejaceſ politiſkeho wodźělenja Kronſtadſkeje łódźowneje ſtrażje. Jena němſka parna łódź jedyn cżołm na pomoz wupoſła. Jako cżołm k brjóhej jědżeſche, jón cżi powroczicżu, kiżiż ſe żołnami bědżachu. Jenoż jedyn namórnik, kotryż ſ cżołmom jědżeſche, ſo ſ wulkej próżu wukhowa.

Dalſche powěſcże we wulkim mórſkim njeſożu pola Kronſtadta nam ſcżehowaje powěſ: Ruſki parnik ſa puczowanych „Burevěſtnik“ wjeſeſche argentiniſkich wulkinikow te parnikej „Cap Pokonio“. Jako běchu tuczi wuſtupili, jědżeſche „Burevěſtnik“ ſe 404 puczowarjemi do Kronſtadta. Nóż bě jara cżemna. Nadobo ſaſłyſcha wjednik łóże „Burevěſtnika“ w blisſkoſczi nawěſcżne ſwidowanje ſignalpiſtle) němſkeho parnika „Hertha“. „Burevěſtnik“ jemu na wopaczinu ſtronu wuwinu. S tym ſraſy parnik „Hertha“ do mjeſneje ſcżeny „Burevěſtnika“ a wuraſy do njeje wulku dźeru. Puczowarjow bě wulka hroſa ſajała a tak běchu wſchě dźěła k wukhowanju jara wobcżežne. Położa puczowarjow ſo tepi. Mjeſ morwymi bě też wjele matroſow ſ Kronſtadta. Na parniku bě jenoż jedyn wukhowanſki cżołm a 170 pomocznych paſow (Rettungsringe). Jedyn wukhowanſki cżołm, kotryż bě parnik „Hertha“ wupóſłała, ſo powróczi. Mjeſ morwymi je najwjazy żonow a dźěczi. Wina na żałoſtnym njeſożu je ſaſtupnik wjednika łódźe. Wón ſo tamnej łódźi na łiwizu wuwinu.

Pjeć dźěči pſchewjele.

Hdyż ſo ſtary młodżeńz abo wudowz ſ wudowu na dwě dźěſcżi woženi a nětko po kwaſu nadobo ſhoni, ſo je ſbożowny nan ſydymjoch dźěczi, to drje jemu na nětkotry cżaſ łóſcht k jědźi a k picżu ſaůdże. Ani potrjeſchenu mandżelſki ani ſudnik ſebi tudy druhdy rady njeweſtej.

Wobſtarny blidař we Londonje měſjeſche ſnajomſtwo ſ jenej wudowu. Wón bě jej wuſnak, ſo ma ſtajne ſamobnyże jako ſtary młodżeńz ſtónczniże ſtyte. To bě wudowje wěſo witana wěz. Tuż ſo ſtónczniże k ważnej ſrocżela mandżelſtwa roſbudźiſchtaj. Wudowa drje wo dwěmomaj dźěſcżomaj ſpomni, ſchtoż jejny nawożenja wěſo najradiczho njeżłyſcheſche. Tola błaniſka lubożcż, ſ kotrejż bě wſchón ſajaty, jeho pſchewiny. Chżyſche ſwoże młodżeńzarſtwo na ſtary dżeń na kóżdy pad ſtónczicż. Tak ſo na ſtawniſtwo k wěrowanju podaſchtaj. Do żyrkwje hicż hiſchcże na tutym dnju ſa nuſne njemżeſchtaj. Wſchaj ſbożownaj ſo po wěrowanju do wobydlenja wudowy podaſchtaj. Tu pak bu jena mandżelſka pokoja nimo měry pſchekwapjena. Pſched khżnymi durjemi bě ſo thór wobſtejazy ſe 7 dźěcżimi ſeſtupak, kotrež nowemu dawnowoczakowanemu nanej ſwjatocżne powitanſke ſaſtaniczko ſaſpěwachu. To bě wěſo naſchemu blidarjej pſchewjele. Měſto wjeſeloſcże ſo wſchón ſ hněwom pjerjeſche. Mjes młodymaj mandżelſkimaj naſta wulka ſwada. Mandżelſki ſo wſchón pyrjeſche a na ſwoju młodu mandżelſku rejeſche. Wona też nětko ſwojemu jaſnkej prawo da, hdyż bě ſo dołho doſcż pſched nim tajiła. Dżěczi pak njewědżo, ſchto ma to rěkacż, ſe zykej ſchiju piſchczachu. Młody mandżelſki ſtónczniże ſwojeho dwěhodżinſkeho mandżelſtwa żyty, cżekny do ſwojeje prjedawſcheje ſtiwicżki, ſo by tam w cżichej komorzy wobſtorżbu pſchecżiwo ſwojej młodej mandżelſkej napiſał.

Tele dny buſchtaj nětko wobaj pſched ſudnika ſadanaj. Mandżelſki ſtorżeſche dla jebańſtwa, wona dla ſkonmyślaneho wopuſchczenja. Jejna wobſtorżba pak wjele njepjekaceſche, dokeł mějeſche wona doſcż pſchicżiny, ju wopuſchcżicż. Ssudnik ſtónczniże Salomoniſki wuſud wuprajt: Mandżelſtwo może ſo roſbźělicż, tola wón dyrbi ſo ja dwě dźěcżi ſtaracż, dokeł je ſo na dwě dźěcżi żenik, wo kotrymajż je wědżał. Blidař ſcżahaſche khętro dołhe mjeſwocżo. Wudowa pak bě wjeſota, ſo je ſ łohka ſtaroſcż wo dwě dźěcżi wotbyła. Ssnadź ſo nětko ſ pjeczimi dźěcżimi jkěrje a kěpje woženi.

Wusudźenja.

§ Sauđżeny pjatk mějachu ſo 21-létny Oskar Auſt, 18-létny pjekař Rudolf Becker, 24-létny Albert Rychtař, 19-létny Pawoł Schmidt a 28-létny maſchinſki ſamkař Pawoł Jakub, wſchitcy ſ Budyſchina, pſched kawniſkim ſudom jamelnjecż. Wſchitcy buchu hižom prjedy khłoſtani. Schmidt ma tu khwilu dla falſchowanja liſcżiny 3 měſacy jaſtwa wotpeſkuczicż. Becker je wot nětkotrho cżaſa jem w nuczeniſkej wocżakjenjeri w Dażinje. Auſt, Becker, Rychtař a Schmidt ſu wſchitcy ſobuſtawy ſwjaſka wobrónjenych kommunijtow. Auſta a Bekera ſu ſe ſwjaſka wuſchmórnyli, dokeł njeſtaj pſchinoſchki płacziłoj. Auſt bě 6. meje wjeczor pſchekupza Jakiſcha ſ Budyſchina w měſczanſkich pſchekhodźowanjſchczach nabił. Jakiſch jenoho żandarmu na pomoz ſowoła, kotryż Auſta ſapja. 4. junija 1926 bě Schmidt wjeczor na Sedanſkej dróży drogiſtu Brandeſa, kotryż je hrajeł pola Stahlhelma, jadżerżowak a jemu wſchelake wudma nadawał. K tomu je jeho hiſchcże nabił. Nětkotre wohoby, kotreż mérnje nimo dżěcżu, jeho pſchimnuchu a po żandarma dóńdżechu. Nimo měry hrubje pak ko Auſt, Becker, Rychtař a Schmidt 6. junija w hoſcżeńzu Sokułahora jadżerżachu. Wjeczor pſched tym běchu w Hokej torcżinje w Budyſchinje pili. Poldźiſcho podachu ſo do reſtauracije „Alt Bautzen“. Wot tam jědżechu ſ najatym autom do hoſcżeńza Sokułahora. W tutom hoſcżeńzu běchu runje reje. W korcżmarſkej ſtwi Schmidt bjeſ wſcheje pſchicżiny ſżékcżerja Cżerſchika ſ pjaſcżu mjes wocżi dyri. Tež mjes rejwarjemi wſchelaku haru cżerżachu. Nětkotrych rejwarjow pliſtowachu. Rejwarſki na kaſki ſeſtorkachu. Herza Nowaka tak do wócżka dyrichu, ſo khwilku na ſemi leżo woſta a wjazy dale pjſkacż njemóżeſche. Herz Mandel hebi taſke hrube cżinjenje ſakaſowaſche. Becker, Auſt, Schmidt a Rychtař jeho po ſthodże do wokněże dele cżerżachu. Wot tam do kuchiny cżekny a durje ſa ſobu ſamknu. Auſt durje roſbi. Mandelej běchu hižom prjedy kożdu roſtorhali. Schmidt chżyſche na rejwarjej łubi jenoho wojaka nabicż. Wojak ſo hnydom wotſkali. W korcżmarſkej ſtwi pak ſo dale pjerjechu. Bjeſe wſcheje pſchicżiny hoſpodarſkeho pomocznika Baſchniza ſ Jaſenicy pola Budyſchina ſ pjaſcżemi bijachu. Wón żiwnje kraſnjo na ſemju padny. Jako chżyſche krew ſaſtajicż, woni na njeho wołachu, hacż hiſchcże doſcż nima. Tak jemu hiſchcże nětkotre wotyhnychu a do njeho kopachu. Pſchi wſchej bijenju blida a ſtółczki ſpowalachu. W ſtiwicżcy Schmidt jenoho priwatneho muża hrabny a jeho dajeſche a bijeſche. W korcżmarſkej ſtwje bě też pinczniza Donatej. Schmidt ju tak wo ſemju morżny a do hrjebłow ſtorcżi, ſo dlſchi cżaſ bjes wědomja leżo woſta. Hoſcża ſ poſłeżiu a ſ wokmami roſcżěkachu. Jako dżyſche korcżmarka Haſchyna po policiju telefonowacż, Schmidt na nju rejeſche: „Wy jako korcżmarka dyrcże po policiju telefonowacż? Hańbujcże ſo! Na naſ móża 10 żandarmow pſchińcż. Niczo druhe ſo ſtacż njemóże, thła ſo wjazy krewje poczecże.“ Kłaż Mandel wyraj, je Rychtař ſtajnje tamnych ſchczuwał. Jakub njej ſo na pukach ſobu wobdżěli. Wón dżyſche mjes nimi jednacż. Wokoło 1 ſo Auſt, Beker, Rychtař a Schmidt ſaſo ſ korcżmy wotſtalichu. Na dompucżu ſo ſaſo Schmidt a Auſt bijeſchtaj. Pola żeleſniſkich ſaiwjerow, tam, hdżež dróha pſches kolije wjedże, dżyſchtaj wonaj żeleſniſke ſaiwjery ſwotorhacż a żeleſniſkeho dohładowarja Chriſtopha nabicż. Wón żebi ſa ſwojeju khżěku tell namaka a dżyſche ſo ſ nim wobaraczż. Wón njemóżeſche ſaiwjeru ſpuſcżicż, hdyż cżaſ ſe Sſporſzeja pſchijedże. Schmidt w dohładowarjowej khżěży jene wokno roſbi. Stónczniże ſo wotſtalichu. Nano wokoło 2 ſo na Tſchanſkej dróży do referendara Gelawa, ſaſtojnika Wagnera a pſchekupza Merkla dachu. Jako dżyſchu ſo ſ nimi do bijeży dacż, ſo napadnjeni ſe ſwojimi khżemi wobaracheju. Rjelpuſkow khżěro ſmorſkachu, hacż ſtónczniże tſjo żandarmojo na pomoz pſchińdżechu. Jakub bě w hoſcżeńzu Sokułahora woſtał. Wón bě ſ pinczniza Donatej domoj ſchoł. Wona je jeho wobkorżika, ſo je ju dżyſ wumozowacż. Poſdźiſcho ſiwoju ſtórżbu wróczo woinu. Auſta a Schmidta k 5 měżazam, Rychtarja k 3 měżazam a Bekera k 2 měżazomaj a dwěmaj tydżenjomaj jaſtwa ſajudźichu. Jakuba wuwinowachu. Schmidta prawiſnik Marſchner, Jakuba pak referendař Krjeczmař laſtupowaſchtaj.

Amerikanſki njewidomny hobrſki powětron.

Njewidomne hobrike łétadło, kotreż w ſtatnej dżěrżanſt łétadłow w Sjednoczenych ſtatach tele dny ſhotowichu, je drje najhróżniſche niczadło, kiż je hdy żadyn kraj wobżedżał.

Wěſo ma Franzozowſka najżykniſchu łétadłowu móz. Też Jendżelſka pſchepſahuje na liczbje, na mozy a ważnoſcż wojeſkich łétadłowu móz Sjednoczenych Statow. Ale żadyn ſ njenowaneju europſkeju krajow njenjenuje taſku bróń żiwoju, jako Amerika wot toho cżaſa, hacż „Cyklop“ natwari. Cyklop może hróżnu hromadu wo 60 zentnarjow bombow a roſbuchadłow nad mrócżele ſkhmycż. Njeżdżiwaju tejele ſ połnym prawom wobdżěwanje ſamóżnoſcże waży łétadło ſame jenoż 160 zentnarjow. To wo namjenja ſa leczaju niczaju maſchinu wuzikowy efekt, kaſiż ſo hiſchcże pola janeho taſkeho łétadła doſcżahnyć njeje. Łétadło cżert motor, kiż ma 825 konjazych żylnoſcżow. Propeller je njeſmérnje dołhi, méri 15 ſtopow (nětkoże 5 metrow). Pſchi makej ſpěchowoſczi może ſo ſa njenjeſchinu 1200 krócż wobnjeſtnycż. Tola wjerczenje może ſo jara pſches normalnu njeſu poſpěſchicż.

Ale to, ſchtoż łétadło k najſtraſchnijſchej bróni ſcżini, je to, ſo wone dożyła widżeczż njeje, hdyż leczi „Cyklopa“ wutiſłe maſchinſkich tſélbow a kanonow njeſrjechja. Wſchě wobaranſke naprawy njepſchecżelowu leżnja ſo na njewidobnoſczi leczażeho hobra kuczomne. S wumětſkej pſchiprawu wocżini łétadło njemuja tak huſtu kuſowu a parowu mrócżel, kotraż njepſchikhżuje jenoż cżeło „Cyklopa“, ale dożyła zyłe njebjo, hdżež łétadło leczi. Njepſcheczeliwy njepſchewidżomnyh dróhach a pſchi żiwym wobſkhadże jědż wobſkładniwje!

Kedżbuj wobſebje na dżěczi, ſu njewobliczomne we ſwojich roſſudkach!

Njeſawróczej ſo na wobſkhódnych dróhach. Je-li pak żyw biſch, wocżinjej wocżi a daj ł wěſzenju, hdże chżeſch jěcż!

Wobſkedżuj policajſke a jěſdżadłowe poſtajenja!

Rosmuſli ſwej, ſo hiſchcże 4 metry trjebaſch, dóńż maſ jeſch ſ 15 km. ſpěchnoſczu ſaſtacż!

Jědź ponalu na ſaſtanniſchczach ſtatnych wobkhódnych hrjebkow a ſalés radiſcho ſ koleſa, je-li je wobkhód żylny!

Warnuj pſchimnych ſwaha ſe ſwónczkom; injewużiwaj jón jako ſtraſchidło ſa ſkót a ludźi!

Njeſchkżiżuj żenje krótke przejdy abo ſady jeneho wozu njewjeſchej ſo ja nje, njepuſchcż nohy ł pedalow abo wobej ruży ł wobżidła!

Ponuſli, ſo pſchi ſetkanju diwejoch jěſdżadłow pſchi khſichiniſchczu tón wot prawiży prénje prawo ma, dopředka jěcż!

Bjež ſo pſched kolijemi nadróſnjeje żeleſnizy na kedżbu; pſchi mokrym abo wlóżnym wjedrje ſo rad na nich wobſmunjeſch, pak do nich ſajedżeſch, ł kotrychż tak łohko ſo wuſwobodżicż njemóżeſch! Staraj ſo wo ſwuſchczomnu a derje ſwědżatu tatarinju!

Přiłopk.

* **Džěłarnja wopacžnych pjenjes w lěßu.** W jenym lěßu pola Immenstadta w Bayerskej polizija džěłarnju wopacžnych pjenjes wusběhny. Džěłaczeř wopacžnych pjenjes bě jedyn 60lětny pleczeř koschow. Wón měješche w ßwojej džěłarni wjele ßlěbornych a słotych wězow, kotrež na 10 000 hriwnow wobliczichu. Jeho sajachu.

* **Njesboże s motorskim kołom dla — ßornika.** Do motorskeho koła, na kotrymž mužski a žónska ßedžeschtaj a wot Coßwig do Roßlona jědžeschtaj, skocži w bliskoscži hajnkstwa Schlangengrube ßornik. Jěsdžerjej padnyschtaj a ßo cžežzy sranischtaj. Ssornik běsche na městnje morwy.

* **Struchła ßmjercž jenoho džěscža.** W Zellu nad Moselu hrajesche ßebi jene džěcžo na drosy. Tu jemu nadrosna wałka nóžku wotjědže. Jako džěcžo cžežkosranjene hischcže na drosy ležesche, pschijědže auto a jo pschejědže. Džěcžo bě hnydom morwe.

* **Schtyri woßoby ßo pschi nóznym cžołmowanju tepile.** Jene Tangermündske towařstwo měješche tele dny ßwój saloženski ßwjedženʼ w Görgeskej kuparni. Pschekupz Pawoł Scholta s Tangermündy wjeseśche někotrych snatych se ßwojim małym motorowym cžołmom na Łóbjo. We cžołmje je nanajwyschе sa 5 woßobow městno. Běchu pak ßo pjecž mužskich a schtyri žónske do cžołma jeßydali. Rano wokoło 4 hodžin ßo cžołm powrocži. Wobßedžeř cžołma, jeho dwaj pscheczelej a dwě žónskej ßo wukhowachu. Dwě młodej holzy, pschekupz Bormann a železniski sastojnik ßo tepichu.

* **Daloki pucž małeho balona.** Pola Külsheima namaka tele dny rataŕ R. na ßwojim polu mały balon. Wón bu 22. augusta w Hanbordinje w Połnoznej Franzowskej do powětra puschcženy. Na balonu bě „Lille" napißane.

* **Wóßom tyßaz krócž na Krknoschach pobył.** Tele dny we wßy Spindelmühle w Krknoschach jenoho muža k rowu njeßechu, kotryž bě wschěm touristam a woppytowarjam Krknoschow derje snaty. Bě to lisiynoscheř wjazßław Hollmann. Na 30 lět dołho je we lěcže a symje, we wschelakich wjedrach na Krknosch postupował. Wón měješche schtyri městna na Krknoschach s póstu sastaracž a tak je wóßom tyßaz krócž na horje pobył.

* **Wulkomordaŕ cžeknył.** S Rumunskeje khłostaŕnje Germingsalva je 42-lětny wulkomordaŕ Veres wupjerchnył. Myßla ßebi, so je do Němskeje cžeknył. Wón ma na 38 rubježnych mordaŕstwow na ßwědomju.

* **Lěto khłostanja dla 1 hr. a 90 pj.** We Verdenje bě jedyn pomozny wuhibowaŕ a pschedawaŕ jěsdnych kartkow jenu jěsdnu kartku s pißmikom R wosnamjenił, schtož sa wrócžojěsbu placži. S tym bě kartku falschował. Kartku bě jenomu puczowazemu pschedał, kotrehož we Hannoveru swěscžichu. Wuhibowaŕ měješche s tym jenož 1,90 dobytka. Jěsdnu kartku na ßudnistwje jako lisczinu (Urkunde) wobhladowachu a jeho k najnižschemu khłostanju dla falschowanja lisczinu wotßudžichu, to je jene lěto khłostanje a 150 hriwnow pjenježneho khłostanja.

* **Cžah bjes wjednika dale ßnowa:.** W pschedmjescže Newcastle (w Jendželskej) sta ßo spodžiwne železniske njesbože. Elektriski cžah sajědže po ßamj cžarje do nakładženeho cžaha. Prěnjej wosaj sajědžeschtaj do ßo. Tsi woßoby ßo sranichu a dyrbjachu je do khorownje pschewjescž. Wjednik cžaha běsche ßo shubił. Jeho cžěło namakachu dwě mile sdalene wot městnischcža njesboža. Móžno, so je s woknom jěsdneho cžaha hladał, pschi tym s hłowu do mosta praßnył a won padnył. Cžah ßnowasche potom bjes wjednika dale.

* **32 lět spała.** We wßy Oknö w Schwedskej je 65 lětna žona žiwa, kotraž je dženßa zyle strowa. Wona je 32 lět dołho spała. Jako běsche wona hischcže młoda holza, dha nadobo krucže wußny. Ju jenož s mlokom pschi žiwjenju sdžeržachu. Wona hacž na kóscž a kožu woteběrasche. Po cžaßu bě tež zyle sestariła. Jako potom skóncžnje se ßwojeho położenja wotucži, měnjesche, so je hischcže zyle w tamnym cžaßu žiwa. Sswojich pschim[...] jaych [...]a njesnajesche. Zyle pomału hakle ßo do nowych wobstejnoscžow sažiwi.

Hospodaŕski rozhlad.

Wutoru 7. septembra 1926.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	46,65
jendželski punt	20,37	100 čěskosl. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	81,06	100 franc. frankow	12,36

Efekty.

Berlinska bursy pschinjeße wcžera efektam dale seßłabjene kursy. Rentowe lisczinu měјachu horjebijaze kursy a w nich běw obrot nimale žiwy.

Produktowe wiki.

Produktowe wiki pornjo ßobocže pschewjele pscheměnjenja njepschinjeßechu. Wukraj drje snižene placžisny powě, tola na naschich wikach měјachu pokhilenje, ßo skrucžicž. Pschenza dobu po zentnarju 5 np., jecžmjeń 10—15 np. Wcžera placžesche zentnaŕ

w Drježdžanach:

pscheńzy 13,40—13,65 hr., rožki 10,10 hr. hacž 11 hr., jecžmjenja nalětnjeho 11 hacž 12.25 hr., nasymneho 9,25—9,75 hr., sa wowß I 10,50—10,95 hr., wowß II pak 9.15—9,90 hriwnow.

w Berlinje

pscheńzy 13,05—13,30 hr., rožki 10,15 hacž 10,45 hr., jecžmjenja nalětnjeho 10,25 hr. hacž 12,40 hr., nasymneho 8,50—8,75 hr., wowßa 8,45—9,15 hriwnow,

w termijowym wikowanju

sa september: pscheńzy 14,12½—14,25 hr., rožki 11,15 hriwnow,

sa oktober: pscheńzy 13,80—13,85 hr., rožki 11,17½ hacž 11,21 hr.,

sa dezember: pscheńzy 13,65—13,85 hr., sa rožku 11,17½ hacž 11,21 hr., wowß pak 9,17½ hriwnow.

Na pschedań:

Kruwa podßobna młoda s cželecžom w Jitru 39.
Meble, hajnkownja w Roholnje.
Ssyno, Rosa w Rajzu, wudwor, pola Hródka.
Ranza, hajnkownja w Joßnje pola Hródka.

Sso pytaja:

Schofěr, Robert Rowland w Lubiju.
Samkatski sa automobile, Marbach a Berger w Lubiju, Póstowa haßa.

Ssudnisky na pscheßadžowanje,

ßrjedu 8. septembra 1926:

w Hornim Wujěsdže pop. ½5 hodž. — kupzy sendu ßo w Rätzez hoscženzu — ßyjaza maschina;

w Hródku pop. w 2 hodž. na Kochanojskim puczu: pißanski stroj s blidkom, pißanske blido, listowa waha, polza, klamaŕske meble, 5000 zigarow, sofa, büfej, blidko sa kurjerjow, 5 stólcžkow, wucžah. blido, schijaza maschina, khamoraj, klavěr, motor s wodowej plumpu, 3 motory, dynamo;

dale w ßamßnej hodžinje pola Hiligez, Schloßbezirk 2, ßudžik módreje a ßudžik seleneje barby;

schtwórtk 9. septembra 1926:

w Delnim Wujěsdže dop. w 11 hodž. w Haschkez hoscženzu ßonjaze koło;

we Lucžu pschip. w 1 hodž. w hoscženzu mužaze koło;

w Tranjach pop. w 3 hodž. w hoscženzu zentrifuga;

we Łaſu pop. w 4 hodž. w [...]cženzu pschi torhoschcžu 3 mužaze koła, 2 žonj. ko[...], fotowaŕski aparat, wschelake meble;

w Běłym Kholmzu w Grundmanez hoscženzu pop. we 5 hodž.: koło, tsjělba, klamaŕska polza a blido, turnaŕske stupnje, druhe wobucža, drjewjanzy, nohajzy, wołma, schórzuchi, schokolada a wschelake meble;

w Ptacžezach pop. w 2 hodž. w Schlenkrichez hoscženzu vertiko a wucžah. blido;

w Kamjenzu dop. w 9 hodž. w kajarni, twarjenje I: dospołna nadoba sa lěharnsku jstwu, jědžnej serviſaj, khofejowe a cžajowe servisy, bowla, 5 deńcžkow, 3 kuchinske wuhotowanja, knihowy khamor, schijaza maschina, klamaŕskej blidže, klamaŕska pokładnja, pißanski sekretar, wolijowy wobras, polzy, toilety, wuhlowe kaschcžiki, khlěbowe tysy, khofejowe młyny na sczěnu, schudraki, kuchinske wahi, deńcžka sa žehlenje, mužaze koło, hrabje, vasy, likěrowe blidka, wohrěwanske blesche, sawarjowaki, mlokowe ßudobjo, likěrowe a piwowe servisy, mutlcžki, biksy, ßanki, trużki, komody, klavěr, kachle do kupanskeje jstwy, elektriske lampy, tarcžowej pili;

w Hnaschezach pschipołdnju w 12 hodž. — kupzy sendu ßo w kantinje we pschemyßłowym dworje — džěrnschiapaza maschina hacž do 70 mm. pschemjera sa hnydomne saplacženje na pscheßadžowanje,

Schtwórtk 9. septembra 1926

dopołdnja w 9 hodž. budže ßo w pscheßadžowaŕni justizneho twarjenja sa hnydomne saplacženje pscheßadžowacž Wohlmutowy aparat, pschirěsowanska a Singerowa schijaza maschina sa schewzow, kontrolowapa pokładnja, 8 pißanskich maschinow (Smith Premiere & A. E. G.), 10 pißanskich blidow, 2 s nastawkom, 7 büfejow, piano, drascžazy khamor, 3 stojaze cžaßniki, 3 ulstry, 30 schtrykowanskich woblekow a 5 ßwiterow sa hólzow, ßud winoweho kißała, ßud ßyropa, kofejowa narunanka, keksy oliwowy wolij a 170 puntow hrocha, džělba spirituosow, 8 wolijowych wobrasow, 2 lěhanskej sofje, stoł k pißanskemu blidu, blidowa lampa s cžerwjenym schkitom, žónska toileta se schpihelom, 3 pschestrěńzy, wschelake blida, polstrowa ławka, wschelake velourowe macžisny, ławka s wobłoženjom, 4 polstr. stoły, pjezakowy cžaßnik, postawa, klubowa garnitura, 2 klavěraj, knihowy khamor, khamor sa ßlěborne wězy, 3 pěskowzy, 2 syenitaj (ßwěcženzaj), džělba zigarow a tobaka, 4 elektriske kachle, radiowy khamor, vertiko, frakowy woblek, cžaßnik na sczěnu, kofejowy warjak, 2 klamaŕskej tafli, 52 bleschow sekta, 10 tysow wschelakich bonbonow, plischowa garnitura, stołpowy schpihel, 2 fredenzy, 1 komoda k wumywanskemu blidu s marmorowej platu, 4 polstr. stoły, plüschowe sofa, pißanski pult, 2 elektromotoraj 4 a 6 PS., 7 porow žonjazych cžrijiji, sawěschity měch, 11 kg. konopoweho pschedžena, wustajenski khamoc, wustajenske polzy, 2 stółzaj, 2 łatowej regalaj, klamaŕska pokładniza (Komet), nowa schijaza maschina (Veritas), něhdže 20 kg. kucžoweho laka, sofa s wobtwarkom, vitrina.

Ssudniski wukonjeř hamtskeho ßudnistwa w Budyschinje

Se ßwobodneje ruki

pschedawa cžajaŕ na ßudnistwje w Biskopizach: papjeru rěјazu maschinu, wobrasaj, wschelake powucžaze knihi, 4 wanje.

Pola a luki pschenaja

Mužakowske knježstwo póndželu 13. 9., wjecžor w 6 hodž. w Reulingez hoscženzu „K měrowemu dubej" w Běłej Wodže.

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki džensß dop. ¾11 hodž.: Wiki ßnadnje wuwite placžisny, mało pscheměnjene, pscheńza skěrje něschto nižscha. Tendenza jara měrna.

¾12 **hodž. dop.: Kaž pschеd hodžinu, rožka na placžisnje wobstawa. Tendenza cžicha.**

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg, plaćizna po złotej hriwnje.

	6. 9.	4. 9.		6. 9.	4. 9.
Pšeńca	261-266	260-265	buny	24-26,00	24-26,00
rožka	203-209	203 209	woka	30-32,00	30-32,00
nal. ječmjeń	205-248	202-245	módre lupiny	15-17,50	15-17,50
naz. ječmjeń	170-175	168-173	žołte lupiny	19-21,50	19-21,50
wows	169-183	169-183	zeradella	—	—
kukurica	180-183	178-182	raps, wosušk	14,40	14,30
pšeńč. muka	37-39,00	37-39,25	lany wosušk.	19-19,30	19,30
ržana muka	29-31,00	29-31,00	poch. melasa	23,60	—
pš. wotruby	10,00	10,00	běrnj. kruški	20-20,40	22-22,50
ržane „	11,00	11,00	syno, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
raps	315	315	rżana słoma	1,00-1,40	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšeńčna „	0,95-1,30	1,00-1,35
hróch	33-38,00	33-37,00	wowsna „	0,70-1,10	1,00-1,15
pjeluški	30-33,00	30-33,00	ječna „	0,65-1,05	0,70-1,50

Drježdźanska burza.

Pšeńca	268-273	běrnjace kružki	22,50-23,00
rožka	215-220	pšeńč. wotruby	10,40-11,00
nalětni ječmjeń	220-245	ržane wotruby	10,40-11,20
nazymsk. ječmjeń	185-195	pšeńčna muka	41,00-43,00
wows	210-218	ržana muka	32,50-34,50
čeŕwjeny dźečel	—	woka	35,00-36,00
raps	305-315	pjeluški	35,00-36,00
kukurica (Mais)	184-189	hróch	35,50-36,00
suche truhančki	12-12,50	cokrowe truh.	17,00-19,50

Płaćizny rěznoho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

6. september 1926. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach.

Skótne družiny a woznamjenjenje.	
Woły: 111.	
Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	58—61
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	47—53
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	40—43
Mjenje picowane wšěch starobow	33—38
Byki 220.	
Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	58—61
Połnomjasne, młódše	53—55
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	47—51
Špatne	52—54
Jałojcy a kruwy: 365.	
Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	57—59
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	47—51
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32—37
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	23—27
Mjenje a špatnje picowane	22—25
Ćelata: 576.	
Nájlěpše wukormjene	84—88
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca	78—82
Špatne	67—74
Wowcy: 595.	
Młódše a starše wukormjene	63—66
Starše wukormjene	58—62
Mjenje wukormjene (Märzschafe)	50—56
Swinje: 1838.	
Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½ lět stare	88—89
Wukormjene	88—89
Mjasne	87—88
Špatne	85—86
Rancy a kundrozy	75—80

Zapósłane.

Sława dopisowarjej w S. N. dla tamneho dźěćaceho swjedźenja w njemjenowanej wsy, hdźež je so serbska drasta wohaniła a wusměšała. K wobžarowanju su jeno te žony, kotrež su swoju drastu k tajkemu keklefstwu požčiłe. **Wjele serbskich žonow.**

Z wobkhodneho žiwjenja.

K němskostatnemu Edeka-tydženju wot 4.—11. septembra.

Je drobne wikowaŕstwo njetrjebawsche?

Cžasto ßo praji: drobne wikowaŕstwo je njetrjebawschi staw, kiž jenož tomu ßłuži, so pschetrjebajomne twory podróža. Jenož s pschedßudkami pschedpojata abo hubjenje saradžena hospoſa wěri do tajkeje bajki. **Pschekupz kolonialnych tworow** je jako pośledni rosdžěleŕ tworow runjewonnusnje **trěbny faktor ludoweho [ho]spodaŕstwa.** Jeho džěławoscž njedowucžěrpa ßo trasch s pośrědkowanjom tworow, ale pschinjeße twory do njepośrědneje bliskoscže pschetrěbarja, wón cžini twory s wjetscheho džěła pschirucžne k trjebanju. S wotrjadnym składowanjom a wotrjadny[m wu]běranjom je wo to postarano, so dostawaju pschetrjeb[arjo] sa ßwoje pjenjesy tež dobre žiwidła. **Pschekupz koloni[al]nych tworow stoji pschetrjebarjej najbližsche,** wón je s jeho dowěrnikom. Wón snaje jeho pschecža a dawa je tomu dale kiž twory džěła. Pschi wschěm ma najwjetschi sajim na tom so by **ßwojim pscheczelam kedźbliwje a derje pośłužował.** Staw kolonialnych tworow pschedstawja wulku skupinu džěławych ludži, wón je s džěłom ßwoje postajenje dobył, wón je ßwój hospodaŕski wusnam s džěłom ßebi dobył, wón dopokasuje wobstajnje s cžeżu a s wuspěchom ßwojeje džěławoscže woprawnjenoscž ßwojeho bycža. **Drobnowikowaŕstwo s kolonialnymi tworami** njeje jenož kontrolowaze městno sa fabrikantow a produzentow, wono je tež se sarěcžnikom sa konsum. By-li ßo wotstroniło, by roswujdženu njehospodaŕske ßwojowólne knježstwo nastupiło, a pschetrjebarjow bychu potom jara lohko snjewužiwałe wschelake sa dobytkom pożadliwe žiwjoły (elementy). **Kóżda hospoſa** t[o] dopósnaje a tohodla **pschindže pschekupzej kolonialnych tworow rada s dowěru napschecžo,** dokelž móže ßo pscheßwědcžicž, so tutón powołanski staw ßo sa jeje ßamßne interessy kóżdy cžaß najlěpje a najpschihodnischo postara dźak jeho wězy wustojnoscži a wotrjadnistwu.

Tole wosnamjenjene hospodaŕske postajenje powołanskeho a sakońskeho drobneho wikowaŕstwa wotraža ßo w woßobach a w powołanskej džěławoscži Edeka-ßobustawow. Klamy tudomnych „Edeka"-ßobustawow budža w statnem Edeka-tydženju sa to hischcže zyle woßebite ßwědcženje w sjawnoscži dawacž. Mudra a slutniwa hospoſa budže kóżdy cžaß rada w Edeka-klamach dobre a placžisny hódne Edeka twory nakupowacž.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na póće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźiźi Smolerjec knihźiśćerńa, zapodr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2887.

Za nawěźiki, kiž maja so hač do 8 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłanje so stajace nawěźiki a tabele so wyšše wobiłuje. Za reklamowy tu rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tariffe. tu tu

Čisło (Nr.) 209 **Budyšin — srjedu, 8. septembra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Kongres narodnych mjeńšinow w Genfje 1926.

Rosprawja Jan Skala-Barlinšti.

Lětuschi sjěd narodnych mjeńšinow Europy ma, se stojnišćeńa praktiskeho politiskeho dźěła pohódnoćeny, wjeśchi wuznam, hač pschedchodźiski prěni kongres. Niz jenož tohodla, so žo tón króćej jenotliwe dypti programa podrobniścho wobdźěłachu, kiž buchu z wuběrkowymi dźěłami spěchowane, ale pschedewšchěm też tohodla, so buchu njewujasnjene wopschašowanja a z tutymi sastupjene žadanja wotstronjene. Hižo mjes pschihotowaznymi dźěłami da žo jasnje spóznać, so budźe wobcežeńe kongresa žo z politiskimi postajenjemi sameŕa a njepschajźliwymi politiskimi žadanjemi, narodne mjeńšiny nastupaznymi, kongres njemóžnicź. Wotměwanje kongresa samo je pokasało, kak je žo wobrot we waschnju myślenja jednotliwych mjeńšinow k lěpschemu bjespórocžnemu zhromadneho dźěła wschěch wustutkował.

Se schtyrjoch komisijow (wuběrkow), kotrymž sależesche wobdźěłanje programa a formulowanje resolucijow, žadaschtaj sa žebje najwjetschi wsajim kulturelny (dźěłanosćny) a organisatoriski (sjarjadowazy) wubjerkaj; hospodariti a prawnopolitiski wubjerkaj pak nimataj mjeńšeńeho podźěła pschi politiskim dźěle, dyžli prěnjej dwaj mjenowanaj wubjerkaj.

Na prěnim městnje wschitkich rosłožowanjow stoješe praschenje narodnokulturneje swobody. K jeje wutkowanju poruči žo pschedewšchěm wot němskich mjeńšinow kulturna autonomija. Swježelage je, so žu žo wjednizy němscich mjeńšinow wot witwa němskostatnych politikarjow wuswobodźili z tym, so na lětuschim sjěźdźe běchu sa to, so by žo žadanje sa kulturnym samosarjadowanjom z politiki wumjeli. S tym je hlowny dźěl tych zyle woprawnjenych porokow, kotrejž pschedewšchěm narodne mjeńšiny w Němskej cźinjachu, žo wotbył jako njewěžowny.

Sławne wukožowanje wo tutom praschenju, kotrejž je žo w cźasu mjes woběmaj kongresomaj wjedło, je měło prawy wuspěch, tak so mózachu nětko też pschecźiwnizy kulturneje autonomije — njedźiwajcy wobmyślenjow pschecźiwo katastrej — kongresowej resolucije pschihłosowacź.

W sarjadowanstim nastupanju hodźi žo tohorunja wurjadnje wusnamny wobrot mjes stupinami, kotrejž „Ludowy swjask mjeńšinow“ hišće krótko psched kongresom propagowachu, sapinacź. Wo praschenju tajkeho sarjadowanja njeje žo dožyła rozrěčanka. —

Wschém wobdźělenym je žo bjes dwěła wujasniło, so budźeše njedźimajcy wschěch njedospołnoscow, kotrejž ma ludowy swjask statow na žebi, pschipowědźenje wojowanja pschecźiwo njemu wschitko druhe wosnamjenisko, hač wuprajena wola narodnych mjeńšinow k positiwnemu měrnemu dźěłu. A z tutym wotpokasanjom je sdobom też positiwnje wuprajene, so wjetschina wschěch we Genfu sastupjenych mjeńšinow widźi w dźěle sa dorozumjenje mjes jednotliwymi statami to najwažnišše mjeńšinowe politiske dźěło.

Roswiwanje rěcznego praschenja sta žo we prawnopolitiskim wubjerku. Kongreż je resoluziju, wot njeho wubźěłanu, pschijał. Tola ledy buźe móžno, wschě scźěhwki tohole rozsudźenja dołędźacź, dokelž je individuelne połoženje jednotliwych mjeńšinow tajke, so by žo cźežke wojowanje sapoczało, hdy njeby wjetschina jednoho stata se žwojeho zamknjeho póznaca to prawe scźěhowała. Niz mjenje problematiske žu žadanja we hospodaŕskim nastupanju, kak jara woprawnjene buchu wone žame na žebi też byłe a kajši wuznam buchu wone też za proletarske mjeńšiny měłe. Wot politiskeje wustojnosće mjeńšinow a niz mjenje też wot politiskeje strukosće wjetschinow budźe wotwisnosć, kak daloko hodźi žo tu sadźěłacź abo snjemóžnicź, so by jedyn dył druhemu do schkody. Jako na wosjewjenja wole zyłeho kongresa budźe žo na nje też potom dźiwacź dyrbjecź, je-li bywaju nětkuže snutskownopolitiske cźeźkoty, kotrej drje jwjetscha scźežka nješchto druhe pschedstajeja hač jewnjenje, kiž žo pominje.

Jako płód kongresa w Genfu žmě žo też — wjele we žwojim offizielnem wobłuku žo wotmětše — wutworjenje dźěławeje zhromadnosće žłowjanskich mjeńšinow wobhładowacź. Pohonjenje k tomu wutkadźeše wot Lužiskich Serbow, kotrejž njeju statnje wjasani, a tohodla móža we wschěch prašenjach neutralni byćź; sa wutkutkowanje tohole pohonjenja maju žo w prěnim rjedźe pólskim mjeńšinam w Němskej dźakowacź. Tajkale zhromadnosć dźěławosće je pschihódna. k tomu, so žo dźěła kongresa spěchuja a jeho stutkowne możnosće podpjeraju, kaž je žo to też wot kongresoweho presidenta, dra. Wilfana pschipósnało; nimo toho pak też tomu połěkuja, so by žo tón jazyk nic njewažny problem žłowjanskich mjeńšinow w žłowjanskich statach rosrišał. Dokelž ja tule zhromadnosć dźěławosće, kotraž z wobsebitym dorasom wusběhuje, so njecha być z wojowanskej organisaziju pschecźiwo druhim mjeńšinam, placza te žamžne wumjenjenja w nastupanju mjeńšinow njepolitiskeje organ. kaž sa kongreż žamón, to je žo tu, po mojim sdaću, woprawdźe krocźel scźinika, kotraž je tkmana, wuspěham też tam pucze rubacź, hdyž knjeza dźenžnišchi dźeń jenož njepłódne saprěwanja.

W zmyku może žo lětuschi kongreż jako wuhotowanje pohódnoscźicź, kotrejž se serijosnym dźěłom pucze ruba k rosrišanju problema, ke kotremuž žo hodźi dozpěcź, hdyž žo po tutych puczach budźe dale krocźicź. Bynjejž by pschehnate byłto rjeź, so je praschenje wo narodnych mjeńšinach z wójnistim strachom sa Europu — tu drje by pschecźe jenož myšl porodźiło — to njejsmě žo pschehładacź, so je njerosrišany problem ze cźežkim sadźěwkom sa powschitkowny měr naschcho kontinenta. Swjask narodow a sastupjene w nim staty maju możnosć, pruhowacź resoluzije kongresa narodnych mjeńšinow Europy jako wuzwjedk ważnych dźěłow, dokonjanych wot wězywusłojnych ludźi, kotrejž žu žebi pschi tom wědomi žwojeho samołwjenja. Ssmě žo wocžakowacź, so budźe žo z toho to prawe wuwudźicź, dokelž njemóža staty znadnischi wsajim na měrnem roswiczu w Europje měcź jako narodne mjeńšiny.

Liščina njesozialdemokratiskich stron za wólby do sakskeho sejma.

Strony prawizy w Sakskej žu namjetowali, so bychu njeje zicźiśiśe strony sa pschichodnu wólbu do sakskeho sejma zhromadnu liščinu wólbnych kandidatow postajile. Hižo nětkole pak žo jda, so žo njesozialistiske strony wo tutej zhromadnej liščinje njedospěchaju. Póndźelu žu w Drježdźanach w połedźenju krajneje měšćanskeje rady wo njej jednali. Sastupjerjo kola dźěłacźerskich towarstwow w nim wosjewichu, so je kolo dźěłacźerskich towarstwow politiśy neutralna powołanska organisazija, kotraž žo tehodla pschi politiskich wólbach njewobdźěli a wotmyślenu jenotnu liščinu wólbnych kandidatow njemóże podpjeracź. Na to sastupjerjo kola dźěłacźerskich towarstwow z połedźenja wuchodźechu.

Sastupjerjo demokratow prajichu, so po wotpokasowazym stejišćeńu tak wulkeju powołanskeju organisazijow, kajkaj sej němski sastojnistwo stwjałk a kolo dźěłacźerskich towarstwow, žo njehodźi, myšl měšćanskeje jenotneje liščinu do skutka stajicź. Wotmyślene sjednoczenje ma po wotpadze tak rjelnych wolesliskich wórschtow tharakter prawizynchoho bloka, kotrehož sabada na to dźe, so bychu žo w Sakskej wobstejeze politiske napschecziwnosće pohubile. Němska demokratiska strona pak je strona žrjedźiny a politiki wurunanja wjedźe. Taisu politiku może pak jenož sastupowacź, hdyž žama do wólbneho wojowanja cźehnje. Hewak pak wona jako sastupjerka wołobuiskeho hospodarstwa žebi pisźeje, so by žo pschi wólbach wjetschina njesozialistiskich stronow dopjła. Po tutole rozłożenju žobinstawy demokratiskeje strony teho runja salu wopuschczicźu.

Kaž je žtyschcź, chzedźa žo druhe strony a zwjasli njedźiwajcy teho myšle zhromadnje liščinu dźerźcź a žo prózowacź, so by žo sestajała.

Kandidatojo demokratiskeje strony sa sakski sejm.

Na wokrjesnym sjěźdźe němskeje demokratiskej strony w Kamjenicźansko-Zwikawsko-Plawenskim wokrjesku žu žo na prěnim městnje jako wólbni kandidatojo postajili nětkuschi kulturowy minister profesor dr. Seyfert, dotalny sapółłanz Oskar Günther w Plawnje a dotalny sapółłanz dr. Weigel w Annabergu.

Krajne pschedsydstwo zentrumskeje strony

je w Drježdźanach połedźenje wotměło, w kotrymž je žo wo zhromadnej kandidatnej liščinje njesozialistiskich stronow jednało. Wobsamkło je žo, so je zentrumska strona swólniwa, žo zhromadnej kandidatnej liščinje pschisamknjecź, jeli so žo wschě njesozialistiske strony na njej sastupuja. Jako kandidatow sa sakske žejmske a kommunalne wólby žo krajny pschedsydstwo měšćanskeje radźicźel Bruger w Budyschinje a farar Beier w Lipsku postajiłschtaj.

Napřećiwnosć w młodoněmskim rjedźe.

Swada w młodoněmskim rjedźe (Jungdo) w Sakskej njeje žo hodźiła směrowacź. Luźiska skupina rjada politiskim sajadom wulkomischtra Mahraunu njepschihłosuje a je žo teho dla wot rjada wotschcźěpiła. W zhromadźisnje w Lubiju je žo na to žo początkowaza resoluzija pschijała. Luźiska skupina ma politiku dotalneho sakskeho wulkokontura z Tschammera sa jenicźku możnu sa narodne roswioje Sakskeje. Resolugija Mahraunowu politiku sahudźuje. Kajke sjěźdźowi smjeje wotschcźěpjenje luźiskeje skupiny Młodoněmcźanow sa rjad, njeje hischcźe nětkole do prědka widźecź. Druhe krajne skupiny žo hischcźe krucze Mahraunowje politiki dźerża.

Demonstracija kommunistow přećiwo wukazej pruskeho ministra Severinga.

Barlinsko-Braniborski kommunistiski wokrjesk je hromadze z centralnym wubjerkom dźěłonjemjerjow, je swjasom cźejwjenych frontiskich wojowarjow, njewotwisnymi sozialdemokratami a Lodebourjim sozialistiskim swjaskom demonstraziju pjerćiwo wukazej ministra Severinga wotměł, kotrejž mjes druhim noschenje naschcźinowych plakatow atd. pschi sjawnych demonstrazijach sakasuje. Někotsi rěcznizy wótre wupady pschecźiwo Severingej cźinjach. Pschi demonstraziji žo nětkuže 8—10 000 wobsobow wobdźěli.

Winikow železniskeje katastrofy pola Leiferdy zajeli.

Kriminalna policija w Hannoverje dóstała muža, Weber žo mjenowazeho, sajała, na kotrehož tukasche, so je so pschi attentacze na żeleśniki cźah pola Leiferde wobdźěłił. Kaž je znate, bě žo cźah tam swročźił, dokelž běchu žo kolije wot tranow wotschrubowale. Pschi tym je 23 wobsobow žiwenje zhubiło. Hdyž Webera pschesłyschachu, wón wudawasche, so je žo jeho bratr pschi rowje jeju nana wusnał, so je w młodoscźnej lohkomyślnosći hromadze se žwojim pschećelom Schlesingerom attentat tłucził. Wobaj w Barlinje pschebywataj. Sastojnizy Hannoverskeje kriminalneje policije žo z lětadłom do Barlina podachu. Hromadze z Barlinskimi policajskimi sastojnikami ahsł sa bjesdomnych pschepytachu a wobeju łłošnikow, technika Willia Webera a herza Schlesingera namakachu. Wobaj žo hnydom do policajskeho presidija dowjedźeschtaj a pschełyschcźeschtaj. Mjes tym so Weber prjeseše, je žo Schlesinger njeskutka polnje wusnał. Też Weber, kotryž je paduschtwa dla hižo z pjecź měźazami jastwa pothkostany, žo stónźnje wusna. Njetrajnje staj njeskutk dotho pschihotowałoj. Najprjedy staj na dwórnischczu w Braunschweigu spinadło kradnyłoj, kotrejž chzychzitaj na kolije połožicź, so by žo cźah swročźił. Tole wotmyślenje pak spuschczitschtaj, dokelž jedyn muž z żeleśnizy pschiźidźe, hdyž chzychzitej spinadło k attentatej wuzicź. S wměmaj schrubowakomaj, kotrajž staj w wothładarskimaj budomaj namakałoj, staj na to w nozy pschi měšacźku kolije wot tranow wotschrubowałoj. Po swročźenju cźaha staj chzyhzoj snjeseložennych puczowarjow a póstki wós wurubicź. Wěschtaj zhubi wotmyślitoj, Amsterdamski expresny cźah swročźicź, dokelž žo nadźijeschtaj, so w nim najwjazy pjenjes namakataj. Expresny cźah pak ł połnej spěschnoscu pschez městno pschejědźe, hdyž běchtaj kolije wotschrubowałoj. Na to wotschrubowane kolije rozebrałschtaj, a tak so bliźschi cźah że žałożnym wozudom potrjechi, kotrehož by žo prěnjschi iminył. Hdyž pak snjeseloženy cźah wohładaschtaj, žo tak stróźischtaj, so žo wotmyślenchu rubicźnjiwa wostajiłschtaj a do Hannovera cźehnyłschtaj.

Pijće

Klemm-kofej

Wón je najlěpši

z kofejoweje wulkopalerńe

Alfred Klemm w Drježdźanach-A.

Wšudźom dostać

wšudźom znaty, jón pija hižo **na 50 lět.**

Generalny zastupjer G. E. Heinick w Budyšinje na Moltkowej dróze 9.

Wojerski zwjazk mjez Polskej a Rumunskej přeciwo Němskej a Ruskej njeje so wobzamknył.

Rumunske zastupjerstwo pschi Swjatku Ludow w Genfu wčera, so je jo wojerske wrjeczenje mjes Polsku a Rumunskej za pad wójny s Němskej abo Ruskej wobsahowało.

Franzowske wójnske ministerstwo teho runja zapřeła, so polsko-rumunski zwjazk wobsteji. Tajkeho zwjazka njeje trjeba, pchetož jo samo wot sebje rozumi, so budże Rumunska Polsku a Polska Rumunsku ze swojim wójskom podpjerowaci, jeli so jo do Polskeje abo Rumunskeje zuse wójsko nalwali.

Trjeba, pschetož jo samo wot sebje rozumi, so budże Rumunske delegazije w Genfu iwo polsko-rumunsko-franzowskim wojerskim zwjazku potwjerdżiło. Wono pschipomni, so jo po wotzewjenym textu jenicžky *iwo wuprajenje mjenjenja* generalneho staba franzouskeje wuschcheje wónskeje rady jedna.

Njemery pschezistwo židam w Polsce.

W městaczku Dobrsinje je psched někotrymi dnjemi pschezistwo židam k njemerom dochło, pschi kotrychž je wobydlerstwo 40 židow franiło. W městaczku bě jo njewěrna powěsć rozschěrila, so su židzi rituelne morderstwo skuczili. Powěsć bě s tym naistała, so běchu cžěsto zygansteho dźěcza pschi židowskim pohrjebnischczu namakali. S policajskim pschepytanjom pak na zjawne wuhonje, so su zyganjo sami dźěcza zabili, dokelž bě bankowku w hódnoscži 300 złotych rostorhało. Zyganjo běchu na to sami powěsć rozschěrili, so su židza dźěcza słonzowali. Policija je hižo winowatych zyganow sajała.

Ruske wójnske łódźstwo w Čornym morju.

Powěsć, so 18 ruskich wójnskich łodjow s Baltiskeho morja do Čornego morja pschijědże, je w Rumunskej njemer sbudźiła. Bolschewiske knjezerstwo je wobzamknło, Baltiske wójnske łódźstwo do Čornego morja pschewjesćej. Franzowska je, kaž je znate, ruske zarjadowanje, kotrež je Wiserge ležachu, jenož *z tym wumjenjenjom* Ruskej pschepodale, so jo tele łodje w Čornym morju njetrjebaju. Ruskoju zlubjenje dźerżachu, tola Baltiske łódźstwo nětko do Čorneho morja pósczelu a Biserske łódźstwo w Baltiskim morju wostaja.

Sozialdemokratoju Herriota jako měšćanostu wotsadźili.

Lyonskemu měšćanskemu rjadej Herriotej, prjedawschemu ministerskemu pschedsydu we Lyonzy sozialdemokratoju pschezistwo wupowědźili. Jo hu su měšćanostu wuswolili, hdyž je so k sozialdemokratiskim zastupam dźerżał. Dokelž je wón do nětcžicžeho Poincareowcho ministerstwa zastupił a Poincareowu finanzu politiku podpjeruje, mimaju k njemu zanjeho dźiwerjenja. Sozialdemokratiscy měšćanjay zastupjerjo jeho namolwjachu, i by měšćanostwo złožił. Sozialistiski namjet so j 30 pscheziwo 26 hłosam pschija. Herriot pak so sozialdemokratiskim zastupjerjam njepodwoli a je jim wotmołwił, so maja wuswolerjo wo jeho zastojnstwje rozsudźicz.

Skromadźina měšćanskich zastupjerjow so rozhorjena rozerše. Swada najzterje k temu powjedże, so zyła radikalna frežija měšćanskeho zastupjerstwa wróco stupi, jeli so Herriot pschi nalejnosći, kotraž je sa město ważna, w mjenjschinje wostanje. Potom dyrbi so sa Lyon zastupjerstwo wuswolicz, pschi czimž wuhladu sa sozialdemokratow njebychu pschidobne. Tež Herriotowi pscheziwnizy njemóża zapřeć, so je jeho zarjadowanje sa město jara wuzitne było.

Wójnski sud za Španiskich zběžkarjow.

Depesche, kotrež je franzowske knjezerstwo s Madrida dostało, powěsće potwjerdżeja, so je Primej de Rivera fo hischcze raz poradżił, swojich pschecziwnikow porajcz.

Poslednje powěsče s Madrida praja: Púdźelu wjeczor bě spjeczenja artillerijskich offizjerow nimale zyle poražena. Wschě so spjeczowaze organizazije, runje kaž wojerska akademija, su so hižo podczisnyle. Wósstowi wjdnizy a offizjerojo, kotrjž su lojalnje bibanja sdobdźili, so psched wójnskim sudom stajali. Pschi pokhkostanju knjezerstwu njesahudze, na zastaja. Pschi kotrejž je bě artillerija dobyła. Krima złužby dźiwacj, kotrež je bě artillerija dobyła. Prima de Rivera praji, jo podawsi poslednich dnjow njejsu politiski charakter mělc.(?) Offizjerojo su so jenoż knjezerstwowemu wukasej spjeczili. Wojahy su pschezo zwěrni a disziplinowani byli.

Napschecžo tutej knjezerstwowej rosprawi nowiny „Paris-Scir" powěsć rozschěrjeja, so je so hibanje dale rozschěriło, hocž je so dotal wudawało, a so so njeje jenoż w Pampelunje krej pschelałało.

Chinezojo su jendželske łódże zebrali.

Kaž so j Londona powě, je pola Waushiena pschi rěcy Yangtse k njepschecželnosczam mjes Jendželczanami a wojakami chinesteho generala dochło, kotryž je *marschalliez Wue* peitsuej podstajeny. General bě spytał, ći jendželske parne łódże na rěcy sebracz, dokelž bě jena j parnych łódjow pjerza dwě mjenschej chinelskej łódži potepita. Po powěsći Reuterez powěscženje stej pak po łódži potepitej, hdyž su chinelzy wojazy spytali, so jendželscje łódże smozowacz, a po Jendželczanju pschedpadnikami wobarachu. Chinesojo su wopraudze dwě j jendželskich łódjow wobhadźili. Kommandant jeneho jendželskeho kanonistkeho czołna je so podarmo prózował, tejle łódži z ruki Chinesow wuswobodźicz. Teho dla je jedyn kanonski czołm a jena łódź j jendželskimi namórskimi wojakami pschecžiwo Chinesam wotpósłachtej. Chinesy wojazy do tejsle łódjow hylnje skočachu. Jendželczanju rasnje wotmołwjachu, tola běchu skónczuje nuzowani, so po rězy dele wrócžo scžahnyez. Na jendželskim kanonskim czołmje su so kommandant a pjecžo muzojo sranili. Na jendželskej transporstej łódži su wojazy pjecza hischcze cžežo schkodowali.

Japansko-amerikanska njecžednota w Chinje.

Po telefonskim žadanju amerikanskeho konsula w Hankawje, Lojhardia, staj *dwaj kanonstaj czołmaj* s *kompagniju namórskich wojakow se Shanghaia do Hankaua k zastitanju tamnischeje amerikanskeje kolonije* wotpósłaj. (Koło wokoło Hankawa, kotryž nad hobrjej rěku Yangtse leži, Wupeihuowe wójsto s Kantonskim kommunistiskim wójskom njemdrje wojnje.) Knjezerstwo Sjednoczenych statow palnonjeze Ameriki, kotrež tule powěsć wosjewja, k temu pschipomni, so je so japanske knjezerstwo pschecžiwo dojednanju wjeczornych mógnoscžow pschestke, dokelž je hižo jaworcžerostkim na samžnu ruku poručžiło, so maja so japanjay wojazy w Hankawje na kraj wuzładźicz, město, so by Japanzy pschewobarjaju wjetschinu w wukrajanskej koloniji hromadze s druhimi mógnoscžemi postupowało. Dźiwaju na wobmyslne położenje w Hankawje a n to, so sabydleni wuczinjeja, nima amerikanske knjezerstwo wotmysljenje, so dla samomózneho postupanja Japanskeje wobczežowacz.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Srjeda, 8. póžnjeńca.
S. Marije naroda.

* 1721 w Cornecach Michał Jan Walda, pozdźišo farař w Radworju, šolastik a kantor Budyšskeho kapitla. — Je w Prazy a też w Romje studował, w Radworju je založił 1768 bratrstwo „Jesusoweje smjertnoje styskniwosće" a zemrě 14. winowca 1794 w Budyšinje. — Walda je najwuznamniši katolski serbski kórluš, kiž je nimo wjele přełożenych *kěrlušow też samostatne wudał.* — Wot njeho pokhadża tak mjenowany „Wandrowski kěrluš" — kiž bu też wot evangelskich Serbow přijaty a wjele spěwany a čišćany. — Walda spisa modleršse knihi „Jězusowa Winica" a kěrlušowe knihi „Spěwawu Winicu". — Zaběraše so ze spisanjom rěčnicy a słownika a z přeložnjom cyleje biblije. — Tajke narodne literarne prócowanje dohu jemu wjele njepřećelstwa — ale wódźeše, zo jenoż swoju přisahanosć wukonja a dźěłaše swěru hač do swojeje zbóžneje smjerće na swojim wulkem polu.

Přisłowo: Hdyž so khěžka nańdże, dha so scžežka zańdże.

*

Swjedźeń Marije naroda.

Dźensa swjeczi katolska zyrkej swjedźeń naroda swjateje Marije. Swjedźeń swjateje Marije naroda je tak rjec poslednji lětny swjaty dźeń. S měšnami je tež tutón swjaty dźeń hižom zyle sbožnjeny. Tola mjes katolskimi Serbami jón hischcze hódnje wošwjeca. Na tutym dnju khodźa dźe po starodawnym wuczenym waschnju herbske prozejšijony se swjatej Marju do Nóžanta. Serbja khodźa schtyri króć sa lěto w prozejšijonach do Nóžanta. Jutry a swjatki wutoru, na swjateje Marije domapytanja a na dnju naroda swjateje Marije. Serbske prozejšijony du s Khróšcžij, Nalbiz, Njebjelcžicy, Marijinej Hwězdy, Wotrowa, Budyšchina, Kulowa, Bacžonja a s Kamjenza. Ssamo z dalokeho Schěrachowa hischcze kóždołetnje dwójzy prozejšijon do nalcheho herbskeho luboho *Nóžanta pschichódźa.* W *pschedawschich cžasach* jeć je Sskankowa a s Wulkeje Schěny prozejšijon do Nóžanta khodźesche. Hačzunjeć je zyrkej dosć rjana a wulka, njemóże tola na swj. Marije, wošesze khodź su w Nóžanteze prozejšijony, wschěch wopytowarjow zamšemnicž. Zyrkej je wschědnje nabita pokna, tak so dyrbja mnohy psched zyrkwju stacž. Kelko wěriwych khcheschcžanow je hižom w prozejšijonach do Nóžanta khwatało? Kelko je tam hižo pschedznadowanym swjeczeczom tróschcž a pomoz pytało? Kelko prósstwow bu tam wuzłyschanych, kelko khorych wustrowjenych, wosbeže też se strony druhowěriwych naschich evangelskich herbskich bratrow? Nahladnosć je sebi naschi herbski Nóžant nadobył w dalokich a wschěrokich krukach. Kotremu Sserbej by njedyl znaty, hdyž samo Němzy jón cjelcja. Jutry wutoru khócža wěriwi s prósstwu do Nóžanta, so by nam Macž Boża schkitala naschе herbske hona a nam žehnowała žyw a žně, dom a ssót. Na dnju naroda swj. Marije chodźa so Serbja jako sa jwschě bóstate Boże dary hódnje podźakowacz. Tak je to było sdawna, tak njech to też wostanje wěcžnje. Sserbiki ludo! Waj sebi žiwoje stare wótzowske nałožki. Sserbski lud je stajnje płacžił jako nabožny lud a to njech wón też dale wostanje.

Doniž herbski Nóžant stoji —
Doniž prozejšijony khodźa
Do Nóžanta a tam prosche,
Tracž budźesch, herbski ludo broni.

*

— **We wjedrje.** Dźensa rano chžiwe schkleńza skrje na hrosne. We połnocy nimo czahaze mjezny su nam žylne samrócženje a deschczowanje pschinjesle. Deschczik je ta sakkhmutu rolu jara witany. Woranje bě w połednich dnjach jara wobczežne. Wot Biskayskeho zaliwa sem bliži so nam pschez Franzowsku wyschina. Tak hnjedźiny so nadjeczi, so bu nam wjedro bóry stajl. — Jutrje schtwórtk sthadża klónczko 5,24 hodź. a so 6,30 hodź. Mjesacžk sthadża rano 7,20 hodź. a so wjeczor 7,43 hodź. thowa. — Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 734, hygrometer 0, thermometer we dnjo +25. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer —1, thermometer w nozy +15. Wuhladny na nałkhwilnje wjedro.

— **Jstwine kwětki** žnny w lěcže s wjetschcho dźela na sahrodach měli. Tak bórzy hacž pak su so někotre dny septembrahijom minyle, sjuschcza nasche jstwine kwětki sahu do jstwow, wošesze palmy ako druhe mjechke kopjenate kwětki. Nozy wynaju cžasto hižo khłódne a tak jim wonka njehowi. Prjedy hacž pak kwětki do jstwy bjerjesch, wotmyj je najprjedy cžjsce. Hornzy maju ko wošesze derje wurjedźicz. Tak bórzy hacž by kwětki do jstwy staiłt, staraj so wo wlóžny powětr we jstwje. Jstwiwym kwětkam we ssuchich jstwach niłdy njehowi. Cžim wjazy so w jstwje tepi, cžim sjuschcžichi je powětr a cžim wjazy wone tej cžerpja. W tajschich jstwach, w kotrychž je barbjene schpundowanje, kwětkam lěpje howi, dokelž tajke schpundowanje jwjetscha wschędnje tejka. Hórje je w tajschich jstwach, we kotrychž su žname pschikrywadła. Tam so średła z wodu rjedźi. Wš tajschich jstwach kwětki himu. Maschi-li tajke ssuche jstwy, staj na wokno hornczki ako schklicžki z wodu. Wlóžny powětr je tej ludźom jara strowy, dokelž njeje próschny, ale je stajnje cžisty.

Kříž pola San Antonio.

Powědańcžko.

4] (Pokračowanje.)

Abo je wón naposlednu na toho cžakał a staj so jako kujednialoj, tutaj dwaj?

Riotta pschemyhlowasche hacž do běłeho ranja, a ja njedołho potom, hdyž běchu swětłe smuhi na schpundowanju błędke a so schubite, wopuschcži tołzo a wotewri z wotmachom wokeizu.

Wonka běchu schtomy a winowe liscžo z rožu wonjaze, ale swětło běžche hischcze wołojane a cžemne.

Jenoż pschez Monte Baldo pschihladżesche zuni pschipowdażny dych — mjodny dżeń.

Wo wjzy horje nětko stupasche, kaž bě błyschcež.

Schtó też to nětko hižo na dźelo cjehnje, hdyż tola aut 6 z kastanjom saspěwat njeje, pomyschli Riotta a hladasche pschez smjerkaze swětło do nje na wjesmy pucž. Tu dże je wón jako, Gangolfo!

A tón bě ju hižo wuhladał a pschisporjesche swoje krozele.

„Ty sy hižo stanyła, Riotta", jawoła wón s dróhi horje a dyschcze do loggije zastupicž.

„Gangolfo, proschu cje, dźi!" wołasche jemu holczka schepotajo napschecžo, „dźi tak ruże hacž mózesch — hdy by cje schtó je mnu po rosmołwjecž błyschał, nětko w tutej łožnjej hodźije . . . dźi, Gangolfo, dźi!"

Tola Gangolfo njeslyschesche.

Tuj Riotta woleżu zaprażny a sażuny ju sjutska krucže.

„Ha, Riotta, wěsch hižo? Swoikel też to hižo wěsch? Njewěrno, Girolamo je cži wupowědał a to w nozy — kak dha je Girolamo tola do loggije pschischeł? A ty ty jeho trošcžik k sebi pscheproßyła, njewěrno? A nětko je tu wón prjedy mje pobył, ow, tón Girolamo pak je to spěschnje cžinicz mał."

A Riotta sakuženy sej hubje krwawjej z hańby a je słobami a sadżerżowajsche sej twischi, jako by mohła słowa pachoła z tym cžinicz njeslyschane też sa ludźi w žuzbodnych statokach. Gangolfo drje tola prawy w rosmoje njeje!

Woni wotewrja po žuzbodnje wokna a twischcha, kajtu rosmołwi Riotta zyle rano sahe tak wótsle hižo wjedże. Nětko je po wschěm — po wschěm. Cžehodła jenoż Gangojo jej tole nacžini, a wona bě jemu tola tak dobra!

Ssylzy wulinychu so j Rioczinych wocžow a wona swjese so wschi tołu a sary swoje wobliczo do sahtukow.

Dżeń bo minu, a hdyż so wjecžerschi sahe j cžicha we wjecžernem swětle žełtacžu, pschindże Girolamo.

S tschepotanjom pschija jeho holicžo.

„Sby ty Gangolfo widżał? Je wón pola tebje bobył? Sby ty w San Antonio był? Rěcz wschak, rěcz!" a ruzy Rioczinej so spinascžej, a wona strachocžiwje cžakasche na słowa pschestrapnjeneho pachoła. Prjedy hacž mózesche tón słowcžko wuprajicz, da so Riotta hižo sahe j nowymi praschenjemi do njeho.

„Schto, ty njewěsch, so je wón tu bobył, zyle rano sahe do běłeho dnja, a ty njewěsch, so j dróhi žem pschiběża a žuzbodow a — a —"

Jeje błóž so j nowymi hylsami podusy, a sahe sarychu so Rioczine běłe łuby do cžežiwjeneju hubow.

„Wschitko je nimo mjes Gongolsom a mjese nnu, ja bych žebi pschała, so by morowy był, morowy, tak je mje franił. A ludźo budża nětko j poristami na muje pokasowacz — — ow Girolamo! A ty njepóidźesch tam do San Antonia — słyschisch, Girolamo! Ach, njetrjebała tola toho jenje wjaząy widżecz."

A potom Riotta powědasche, kak běsche ju Gangolfo wuprěschchował. Girolamej njepała jo to wschitko tajsche rosharjenja hódne byez, ohdy bychu ludźo wědżeli, so wona, Riotta, s jeho žonu budże, potom . . .

„Ně potom? Potom — Cžim hórje! Potom budża rjez: Gangolfa je wona lubowała a Girolama je žebi brata."

A Riotta da so jnowa do hórkeho płakanja, dónži mack, kotrejež bě wona wob dżeń zyłu stawiźnicžku wupowědała. Jo je žwarjenjom do toho njemęschesche.

Po něcžim smérowa so jeje wutroba sahe, a myślicžka, so Gangolfo j powěsću: Girolamo je so j Riottu błubił, cžežke, ale derje sahłuzene khłostanje dostanje, pschiwjedże ju sahe zyle k rojemej.

Haj, ludźo dyrbja schonicz: Girolamo woženi so j Riotta — hischcze dżeńza dyrbja to wědżecz. A do San Antonia so tale powěsčej jutrje rano też hižo rosnjeße.

(Stónczenje pschichodnje.)

— Rubježny morđar „Sślepy Jan“ we Łužizy wokoło brudźi. Kaž nam Žitawska kriminalna policija dźeli, je pjeca 3. septembra po zyłej Němskej znaty połčit rubježny morđar „Sślepy Jan“, ſ prawym mjenom Jan Sennierz w Hirschfeldze pobył. Tam dasche ſebi pola jenoho ſchewza ſkrije porjedźić. Haſ je tutón cžłowjek wopraſowje „Sślepy Jan“ był, abo haſ ſu jeho ſ druhim ſamsnik, njeje hišcze zyle wěſte. Haſ dotal hišcze nicžo wěſte zjewdźeny, haſ je ſo Sślepy Jan teſ na druhich měſtnach łužizy pokazał. So bychu ſo ludźo njemyliłi, dźemy jeho wobſobu bliže wopiſaſ. Wón je wokoło 30 lět ſtary, 1,80 metrow dołhi, trochu pobilleny, ma wohidne, ſuche a njeſtrowe wobliczo, cžemne wocži, pod wocžmi hłuboke kola, dołhi nóſ, na lěwe wóczko je ſlepy. To je jenoż na tym ſpóſnaſ, ſo ſo wóczko hłabje błyſkota. Dale ma wón cžemne włoſy a wjazy błuſnow na cžole a je dołhonohaty.

S Kubšicy. (Poſwjećenje ſykawnje.) Dobrowólna woſ njowa wobora w Kubšicžanſkich woſtwjećeſi ſandźenu njedźelu ſwoju nowu ſykawnju. S bobom bu teſ bo wokſjeſnjeho ſwjatka wohnjowych woborow pſchijata. Wot ½11—½12 hodź. luchu wſchě druhe wohnjowe wobory pſched ſykawnju ſwjatožnje powitane. Na ſwjedźeńſkim měſtnje kapała pod wjedniſtwom k. Maza Böhme hrajeſche. S pochodom bo ſwjedźeńſki porjad ſapoča. Hejtman Kubšicžanſkeje wobory, knjes Hermann Dittrich, wobſtejeſ hoſcženza, wſchěch ſ rjanymi ſłowami poſtrowi a bo wſchěm ſa wobdźelenje džakowaſche. Dobrowólnu wohnjowu wobornu bě jenoż možno ſałožić ſ powmoſu a podpjeru ſwérnych pomoznikow. Džakowaſche bo wſchěm, kotřiž běchu k poradźenju ſwjedźenja pſchinoſchowali a wobſeže k kupjenju noweje motoroweje ſykawy doponuhali. Woſobje džakowaſche bo k. měſchčanoſcže Hettmannej a jeho gmejniſkim ſarjadowarjam, kaž teſ wſchěm Kubšicžanam. Po ſeho ſłowach ſanjeſe ludomne ſpěwne towarſtwo ſwjatkowy ſpěw: „Podajmy ſej ruzy k ſwjatkej“. Na to knjeza Schofczig ſ Kubšicz ſwjedźeński prolog pſchednjeſe. Knjes měſchčanſki Hettmann měſeſche dłeſchu narěcž a poſtrowi w mjenje Kubšicžanſkeje gmejny k. wokrjeſnjeho ſaſtupjerja Fiſchera ſ Bikopiz, wokrjeſnjeho wjednika Kaipera ſ Hajniz, faraża Handrika ſ Porſchiz a wſchěch dalšich hoſčí a wohnjowe wobory. Wón wuſpěwny, kaž bu 11. februara 1926 tudy wohnjowa wobora ſałożena a ſa někotre tydźenje hižo łapoczaſchu ſ nowotwarom ſykawnje pod wjedniſtwom k. twarſkeho miſchtra Nauendorfa a k. Klugi. Twar bu jara rjenje wumjeđeny. 25. meje mějachu prěnju pruhu ſ nowej motorowej ſykawn pod nawjedniſtwom k. wokrjeſnjeho ſaſtupjerja Fiſchera. Dźeńa (njedźelu) je poſtajeny dźeń, na kotrymž ſo nowa ſykawnja ſwojemu ſamérej pſchepoda. Namolwjeſche wſchěch wobornikow, ſwoju winowatoſcž ſwérnje dopjelnicž. Po wuſpěwanju kěrluſcha: „Tebje my Boha khwalimy!“ měješche knjes farař Handrik-Porſchicžanſki ſwjedźeńſku rěcž na ſakładze ſłowow: „Moje wocži pytaju ſwérnych we kraju.“ Wón roſłožowaſche zohnowanje a ſtrachownoſcž wohnja. K tomu poda wſchelake pſchikłady wo Prometheuſu a wo Schillerjowej pěſni „Wo ſwonu“. Pokaja pſchi ſkónčenju rěcže hiſchcze na to, kak mamy je woſebje we wohnjowej nuſy ľubowcy k bližſchemu. Taſchi wuži, kotřiž chcedźa w tutej nuſy bližſchemu pomhaſ, ſmy we Kubšicžach namakali. Swjedźeński porjad je ſpěwom „Khwalcže Knjeſa“ ſkónčiſchi. Na to wobhladachu ſebi nowu ſykawnju. Pichtimanſke pruhowanja wotměchu ſo w dworje knjeſa Pětſchki. Wón bě teſ ſwjedźeńſku łuku ſ ſwjedźenjej pſchewoſtajił. Pruhowanje wjedźeſche k. wopalny inſpektor Fiſcher ſ pſchitomnoſcžu k. poručnika a wokrjeſnjeho wjednika Kaipora ſ Hajniz. Pruhowanja ſo nanowo we wumjeđeſchu. Knjes hejtman Dittrich ſo wſchěm w mjenje wohnjowneje woborſ džakowaſche. S wohnjowych woborow běchu pſchitomne: Budyſchſka, Jenkecžanſka, Rachlowſka, Dobruſchowſka, Porſchicžanſka, Boſcherzanſka, Miechoriſka, Budyſchinſka, Rabocžanſka, Delnjo-Kinjanſka a Bukecžanſka.

S Klukſcha. Po dołholětnej pſcheſtawce je ſo w naſchej wſy ſkónčnje ſaba jedyn wojnarſki miſchtr ſabodźił. Wón ma teſ wſchelake maſchiny ſ kowjedźenju wſchelakich dźěłow po najnowſchej módze, najlěpje a najtuńſcho. Wojnarſki miſchtr jenoż ſtare wózy njeſwuporjedźa, wón teſ wſchelake nowe wozy, graty a druhe wězy twari. Njech ſo k njemu ratarja naſcheje wokoliny dowěrja a jemu wſchelake dźěła pſchewoſtaja.

S Korſunja. Wobžarujomne njeſbožo ſta ſo pſched ſchewſkim wokſkóhom knjeſa Roberta Pawła w Korſunju. Dwě młodej hołzy je Solanda běſchtej pſched ſcheiſkimi klamanſi je ſwojimaj kołomaj ſaſtałoj, ſo bychtaj ſebi we wulkadnym wokſnje nowe cžrije wobhladałej. We ſamſnym wokomiku pſchijědže motorowy ſe Schěrachowa nimo. Wón dě ſo na rózku dróhi pſchehladał a ſtłubi móz nad ſwojim kołom. S zyłym wotmachom do hołzow ſojedže. Jena ſ njeju ſtebi nohu ſłama. Wina na njeſboku je pjeca motorowy, dokelž bě ſkerro pijany.

S Hodźija. Hodźijſka kermuſcha budźe lětſa ſa zyłk Hodźijſki wožadu wurjadny dźeń. Naſcha wožada ſwjeſcži mjenujcy lětſa ſwój 850-létny jubilej ſwojeho wobſtaſcža a to pſchichodnu pónđelu 13. ſeptembra. Nětko ſtaj teſ ſwjedźeńſki porjad ſarjadowali. Na jubilejnym dnju ma ſo ſ zyrkwinſkeje wěže bele pſiſkać. Dopołonja ½9 hodź. budu ſhromadne Boże ſłužby ſa Sserbow a Nimcow. We ſwjedźeńſkim cžaſu ſo kemſcherjo do wſuj wožahnu. Dop. ½9 hodź. ſo w farſkim dworje ſhromadża. Na ſwjedźeńſkim cžaſu ſo wobdźěla wyſche rjadowanje ſchěſcz ſchulow, młodźina, ſonjaze towarſtwo, zyrkwinſky ſaſtupjerjo, měſchčanojeza, wojerſke towarſtwa a wohnjowe wobory, kaž teſ wſche druhe woſbadne towarſtwa a wſchitzy wožadni, kotřiž chcedźa ſo wobdźěliſ. Nichtó njebudże wobſebje pſcheproſcheny. Wichaſ je ſo ſhromadne pſcheproſchenje hižo njedźelu na kěrluſ wſjewiło. Wſchě wožadne towarſtwa ſu potajkim wotrobnje witane. Cžaſ poczeſnje pod pſchewodom hudźby wojerſkeje wohnjowneje woborſ na najbližſchim puću do zyrkwje. Zyrkej ſo tak dołho ſamknje. S ſrjedźanſke lawki deleka ſo ſonam pſchewoſtaja a chorhojniſy ſhromadża ſo ſ wobeju bokow woltarja. Ssobuſtawy towarſtwow podadźa ſo na khóry. Budźe-li jara hroſne wjedro, dha ſwjedźeńſki cžaſ wuwoſtanje. Porjad w zyrkwi pak woſtanje, kaž ſmy ſpomnili. Sſwjedźeńſku rjadowarjo budu ſobuſtawy dobrowólneje wohnjoweje woborſ. Spěwy ja ſwjedźeń ſu hižo wotcžiſchcžane. Kóždy może je ſa zyle tuni pjenjes na farje nježeli a pónđelu dóſtaſ. Khudym ſo wone darmo pſchewoſtaja. Też konfirmantoja cžiſchcžane ſpěwy po wſach wokoło noſcha. Spěwacž budźe ſo ſ pſchewodom piſchczelow a hudźby dobrowólneje wohnjoweje woborſ w Hodźiju a Zicžinku. Wuprjedzenje zyrkwje cžini nam mnohe wobcžežnoſcže, dokelž ſo do ponowjenych ſcženow žane hoſđże biež njeſmędża. Njeđźiwajcy toho pak ma ſo zyrkej nanaſkrańſkiſcho wupiſchicž. Wobſebje chcemy woltar prawje rjenje wuđeliſ. Schtóž chce někotre kwětki ſ wuprjedzenju woltarja pſchewoſtaſicž, ſo proſy, ſo by je hacž do hobotu pſchipołdnja w diakonacže wotedaſ. Dla hubjenych hotpodarſkich wobſtejnoſcžow ſmy wſcho tak ſarjadowali, ſo njebychu wožadni pſchewołe wudawki měli. Schtóž chce něſchto ſa ſwjedźeń wuprowacž, imješe k tomu po kemſchach ſkładnoſcž. Bóh dał, ſo bychmy prawje rjane wjedro měli, ſo bychmy móhli naſch tak ſadny a nadobny ſwjedźeń naſnadobniſcho woſwjeſcžiſcž.

Z Marijneje Hwězdy. Nakrajna automobilna ſykawa, wo kotrejž je ſo hižo wjacy króć piſało a wjele rěčało a kiž ma potom też w dalšej wokoliniže wohenje pomhaſ haſić, je ſo pola firmy F. A. Fischer w Zhorjelcu ſkazała. Zo mohła ſo ſykawa lěpje a bliže k wodźi ſtorčić, su ſo po dołhim rozmyſlenju za tak mjenowany „Lafetten-Typ“ rozſudźili. W běhu dwójcoch tydźenjow budże automobilna ſykawa hotowa. Wšo dałše ſo hiſche wozjewi. Naměſtna wobora a też wokolina je wjeſoła, zo je ſkónčnje wěc tak daloko doeđeła.

Z Pančic. Na wokrjesne hejtmanſtwo zapodaſa pröſtwa dla zdźerženja ſtatneje autoweje cary mjez Budyšinom a Kamjencom je zdźěła wuſpěch měła. Wozy budu njedźelu a na ſwjatych dnjach ſtyri króć z Budyšina do Kamjenca jězdźić a to 6,26, 10,10, 2,10 a 7,50 wječor a naſpjet 8,00, 12,19, a wječor 7,19 a 9,20. To hižo je rjany poſtup. Wulka wjetſina gmejnow, wosebje Kamjenſkeho hejtmanſtwa, pak ſej přeje, zo byſtaj wozaj też wſědnje ſtyri króć jězdźiłej. Hač traſ někotři burja w Budyšſkim wokrjesu ſu zarjadniſtwu w Budyšinje ſo podwolili a jemu prihłoſowali, kotřiž móża ſej kóždy čas konja a wóz popřeć, dha to njeplaći za pućowarjow, kotřiž ſej tak wupomhać njemóża. Znata wěc tola je, zo ſo jězdźadło čim bóle wuživa, čim wjacy přileżnoſće je do Budyšina abo do Kamjenca. Tuž ſu ſo zajimcy tohodla do Drježdźan wobročili a ſo nadźijeja, zo změja tam wjacy zrozumjenja za žadanja wjetſiny namjeznych gmejnow. Nowy plan budże drje ſo z 1. oktobrom započeć. Budyſſke zarjadniſtwo nochce ſo ze ſtyrjomi jězdami na wſědnych dnjach ſpřečelić. Tute pak bychu wſć njedoſtatki třoch wozow (kaž měſačnje na 400 prózdnych km. wot dwórniſča na lětaniſčo w Kamjencu, přenoſowanje jězdźerjow tam, hodźiny po ſwjatoku atd.) wotſtronile. To by k lěpšemu za zarjadniſtwo a ludźi było.

Z Worklec. Naša hewak čicha wjeſka bě zaňdźenu ſobotu njejabcy ze ſwědkom woſebiteho ſwjedźenja. Na tudomnym rycžerſkole ſo wotdźerżuje porjadnje kóžde lěto žadny žnjeniſki „feſtival“ — domſchowanka. Prawo wobdźělenja na njej njewobmjezuje ſo jenoż na ſwójbnych přiwuznych a domjacych přiſtajenych, ně, jeny wobluk wobſahuje, a do njeho ſtuſa wšón dalši dźěłaćerſki luđ, kotryž tam ſwoju wěſtu zaſłužbu pyta. Tuti ſo nětko popołdnju wo wjeſnym hoſćeńcu hromadu zeńdźechu, hdźež bě na žurli woſebny wobjed za nich přihotowany. Při wjeſołej zabawje jim tutón wurjadnje zeſłodźa. Swobodnej woli běchu na to ſlědowace hodźinki přewoſtajene, ale w poſtajenym čaſu ſo mějachu wſitcy nazajtra na dworje nadobneho daříćela zaſo zhromadźić, hdźež njeſprócniwi luđbnicy hižo njeſćerpliwje čakachu. Pod přewodom muzikalnych naſtrojow zaſnoſowachu nutrny, džakny kěrluſ „Te deum“ (Tebje Boha khwalimy), jako ſławu a česć ſtworićelej wſěch bytoſcow za dostate dobroty. Wón dawa ſłónco, rjosu a khłódny dešćik a nam też w poſlednich žnjach ſkónčnje ſuchi přihodny čas wobradźi, zo bjez wjetſeje ſkody zamóžachmy dróhotne zeńſke płody z pola wotwozyć. Bjez dźiwa, zo je nětko radoſć ratarjow wulka. Na dźenſniſchi wobličzach ſo to zjewja, nihdźe njepytnješ pokhmurniwoſć a jěrku myſl. Jenoż přećelne a wutrobite počahi k ſwojemu ſobućłowjekej — bjez rozdźěła hač ćeladny, wſědny dźěłaćer abo ratar — ſo hódnje pěstuja. Dale tak! Hlejće, kajke přemóžacy zaćišć tola tutón napohlad, kiž je zawěſće zymbol ſerbſkeje přezjednoſće, nimowólnje na cuzeho čini. Widźi pyšne Serbowki a jich woſebnu narodnu drastu, z kotrejž dodawaju čaſej pisany raz. Na čole tutoho kroća wupruhowani hercy a hudźbu napřemó. Dospěwawši, po dlěšim puću hač k hoſćeńcej, zapiſkaja hižo k wjeſołej rejcy. Zlóſtnje nóſki zaſtupja hnydom do dźěła. Stari a młodźi, bjezo wuwzaća ſo kowſaja a wjerća po žurli, žadyn noch ſo wuwoſtać. Truny rža, wuſtawacych znowa wibja a pohonjeja k wutrajnoſći do hudźenja trompetow ſo měſeja zynki nježnych ſerbſkich ſpěwow, wtkhadźace ze mnohich rtow. (Hauka, brune wóčko .. ! Zady naſej pjecy kuntwory . . . a druhe.) Haj, radoſtna myſl ma pola kóždeho jenotliwca přewahu. Skoro zapomnichu, zo na nich bunjacy khołej a dobry tykanc čaka. Muzſki ſplah wſak bóle khmjelowej bróžcy hołdowaſe, wulkeje lačnoſće dla a dokelž ſo piwo darmotnje wot daříćela poſkićeſe, ſtož dobremu poradźenju a harmoniji naſpomnjenčho ſwjedźenja dopomha hač do konca. Woprawdźe budźa ſo hižo přeco wobſtejace přećelne počahi mjez wjeſnjenjemi a najeńkowym ſtatokom přez to hiſće bóle wobkrućeć. Rynčec ſwójba je znata jako dobra ſprawna kśeſćanſka a ſerbſka a je powſitkownje lubowana. Njech Bože žołunowanje a ſkit ju wobſtajnje přewodźa.

S Ruſchiź pola Halſchtrowa. W naſchej wſy ſta ſo wóndźelu ſjunjertne njeſbože. 70-létny Hermann Ritſch kruſchwu ſcžipaſche. Přiſchi tym padny ſ rěbła a cžežko ſtajenej leſo woſta. Wbohi ſe ſebi wobej nohi ſłamał.

S Hóſła pola Kulowa. W Hóſkowſkej ſchuli ſu mjez dźěćimi woſypnyli wudyrile. Schtóż ſu hačž do nyſmſkich próđninow ſawrjeli.

S Wojerez. We wuhlowej jamje „Maria III“ lokomotiva do jenoho rjeđerja jaſđeše. Wobaj wjedniſkaj lokomotiwy běſchtaj hłubom morwaj. Tepjeſ ſo cžežko ſtrani.

S Połpicy. Pónđelu wjeczor w domje khježkarja Mitaſcha wohenj wudyri. Khježka ſo hačž na ſakładne mużje ſpali. Jenoż nětko domjazeje nadobny wukhowachu. Wſcho druhe ſo jobu ſpali. Tři ſtykawy ſ wohnjej pſchijědżechu. Prěnja bě Lichańſka, druha ſ Nowcje Wſy a třeća wjeſna ſykawa. Wobſtejeſ khěžki cžim bóle zhołowanje, dokelž je hižo dłeſchi cžaſ bjes dešća. Też ma ſam niſko ſawěſcžene. Kſchešcžańſka luboſcž budże dyrbjeć tu ſapſchimnycž a jemu pomhaſ nowy domcžk natwarić. Kak je wohenj naſtał, njeje nam znate.

Hospodarſki rozhlad.

Sſrjedu 8. ſeptembra 1926.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólſk. markow	48,65
Jendźelſki punt	20,38	100 čěſkoſł. krónow	12,41
100 ſwajc. frankow	81,06	100 franc. frankow	12,40

Efekty.

Na Berlinſkej burſy měſachu efekty wjeſera pſchi počžatku ſkrućene kurſy. Poſdźiſcho krutoſcž popuſchčeſwaſche. Rentowe dołżne liſčiny, pſchedewſchěm ſtatowe, ſamóchu ſwoje dotalne kurſy ſakhowacž.

Produktowe witi.

Produktowe witi woſtachu wjeſera powſchitkownje měrne. Pſchenjezowa placžiſna ſo wo 5 np., wotdźerżi. Rožka bě na witach žadna a ſama; ſwoja placžiſnu wo 10 pjenježkow poſběhnyvcž. Jecžmjeń pſchi dotalnych placžiſnach ſawoſta. Woſwjeſ bě wo 10 pj. drožſchi. Wjeſera placžeſche zentnar:

w Berlinje

pſchenjezy 13—13,20 hr., rožſi 10,25 hacž 10,55 hr., jecžmjenja naſětnjeho 10,25 hr. hacž 12,40 hr., najmnjeho 8,50—8,75 hr., woſwjeſa 8,55—9,20 hrywnow

w termiſowym wikowanju

ſa ſeptember: pſchenjezy 14,05—14,17½ hr., rožſi 11,42½ hr.,

ſa oktober: pſchenjezy 13,35 hr., rožſi 11,25 hacž 11,32½ hr.,

ſe dezember: pſchenjezy 13,70 hr., rožſi pak 11,25—11,22½ hr., woſwjeſa 9,27½ hr.

Na pſchedań:

Sofa w Budyſchinje, Ssukelnſka haſa 30 a na Kwo.

Pſchepodawanje bykow.

Pſchepodawanje bykow budże ſchtwórtk 23. ſeptembra na kónjazym wuſtajeniſchczu w Rakſu pola Drježdźan. Na pſchedań pſchińdu nježdże 20 wubranych a mjotowanych bykow.

Sto pytaja:

Rohowcz, Falla, młyn w Kanezach pola Hodźija

Dźiłaczeſki, Jandak w Hródku. — 6—8 dźełaczeſkow, Dźełaczeſ (Marktheifer), Berger w Lubiju na *Lipowej haji 4.*

Ssukelnſka fabrika w Budyſchinje.

Sſudniſzu na pſchepodawanje:
ſchtwórtk 9. ſeptembra 1926:

w **Cžornowje** pola Kamjenza dop. w 10 hodź. — kupzy ſeńdu ſo w hoſćeńcu — ſchijaza maſchina;

w **Lubiju** na ſudniſtwje dop. w 10 hodź. 3 wnczaſ. blida, 4 mjeſche ſtoły, 2 piwo tocžajeſ ſtołpaj, 2 piwowej ſtejajej wrjeczeńcy, 2 ſofy, knih. khamoraj, vertiko, pjaniſtej blidźe, ſmoking ſ kholowanu, pjenježny khamor, 3 pomniki na rowy, pſchiprawa ſa draſtu powjeſchenje, 3 małe blidka, ſchijaza maſchina, ſchijaze blidło, ſchpihel, biſet, połza, wſchelaki elektriſki cžapor, pſchiprawa k myczu;

Skrowe depeše.

Barlinſke produktowe witi, dźenja dop. ¾11 hodź.: Witi žnadne, žadanja trochu wjetſche, poſtajenja žnadne. Tendenza měrna a ſtajna. o

Dop. ¾12 hodź.: Witi ſo njepſcheměnichu. Tendenza měrna kaž pſched hodźinu.

Płaćizny na Barlinſkich produktowych witkach.

Zito a wolijowe ſymjo po tunl abo 1000 kg hewak 100 kg, płaćizna po złotej hrywnje.

	7. 9.	6. 9.		7. 9.	6. 9.
Pšonica	260-264	261-266	buny	24-26,00	24-26,00
rožka	205-211	203-209	woka	30-32,00	30-32,00
nal. jecžmjeń	205-248	205-248	módre łupiny	15-17,50	15-17,50
naz. jecžmjeń	170-175	170-175	žołte łupiny	19-21,50	19-21,50
wows	171-184	169-183	seradella	—	—
kukurica	180-183	180-183	raps, wosušk	14,40	14,40
pšeńc. muka	37-39,00	37-39,00	lany wosušk.	19-19,30	19,30
rožna muka	29-31,00	29-31,00	poch. molasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	běrnj. kruški	20-20,25	22-22,50
rožne „	11,00	11,00	syno, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
raps	315	315	rožna ſłoma	1,03-1,40	1,05-1,40
lane ſymjo	—	—	pšeńčna „	0,95-1,20	1,00-1,35
hróch	33-38,00	33-38,00	wowsna „	0,70-1,00	0,95-1,00
pjołuški	30-33,00	30-33,00	jeſan	0,65-1,00	0,70-1,00

Z Łužicy.

S Habrachetſ. Tele dny motorowy na ßwojim kole po wjeßnej dróßy jědżeſche. Pola twarjenja konſumſkeho towaŕſtwa jena žona ſtajnje njerosßudnje po dróßy khodżeſche. Motorowy do žony ſajědże a padny. Na ſadnim ßydle měješche hiſcheże ßwojeho towaŕſcha ßedżo. Wobaj ßo ſraniſchtaj. Žonje ßo niczo njeſta.

Se **Sohlanda.** Motorowy pſchejědże pjatk popołdnju 5 lětne dżěczo tudomneho koreżmarja Heinricha. Motorowy chdyſcże nijeß dwěmaj ſapſchahonaj pſchejěcż. Tu jemu nadobo dżěczo do koła ſaběża. Motorowy jara wobhladniwje a pomału jědżeſche. Tohodla ßo tež dżěczo dale czežko njeſrani.

Se **Seifhennersdorfa.** Sbożo w njeſbożu měješche tele dny jedyn kłojěſdny. Wón chżyſche ßo jenomu ſapſchahej wuwinycż a bu pſcheß moſtowu murju wjerhnjeny. Tam padże na 6 mtr. ſ wyßoka do rěki dele. Na ſpodżiwne waſchnje ßo jemu niczo dale njeſta, tak ſo ßam ſaßo ſ wody wulěſe.

Synoda.

W Drježdżanach, 7. 9. 1926.

Dżenßa rěczeſche a wuradżowaſche ßo wo khłoſtanſkim ſakonju ſa duchownych. Stary ſakoń wot 1891 ma wſchelake njedoſtatki, tohodla je zyrkwinſke knježeŕſtwo nowy namjet wudżěłało, wo kotrymž je ßo wot wubjerka ſa ſaßady hižom w ſańdżenych tydżenjach wuradżowało. Wón je ßo nimale po ßłowje pſchijał; jenož wotrěſk, kiž ßo ſ khłoſtanjom duchownych ſaběra, kiž wopacżnje abo błudnje wucża, je ßo pſchedżěłał a na kónz ſakonja ſtajił. Faraŕſke towaŕſtwo je ſa ſakoń wſchelake pſchecża wuprajiło, tola ßo na nje, kaž rosprawjerjej faraŕ Ruß a knj. ſ Noſtitz ſ wobžarowanjom prajeſchtaj, njeje dżiwacż mohło. Po wuradżowanju jenotliwych paragrafow ßo wo tutych wothłoßowaſche a najwjazy ßo jenohłóßnje pſchija. Namjet, ſo dyrbjało ßo w kóždej eſoriji tak mjenowana „bratrowſka rada" ſałožicż, kiž by ſrudne pady prjedy ſhładkowała hacż na ſjawnoſcż pſchińdu, namaka drje ſroſumjenje, tola do ſakonja ßo pſchijecż njehodżi; bratrowſke rady njech dale dobrowólnje dżěłaja, njech dale ßo dowěrjenja ßwojich ſaſtońſkich bratrow ſwjeßeleja, ale je ſakońſzy ſrjadowacż ßo njehodżi. Dale ßo wěſte ſtrony pſcheczjiwo tomu wobroczeja, wo krjeßny zyrkwiny ßamt, pſcheſtupjenja duchownych wobſkorżi a potom ßam pſchepytuje. Měli ßo wożebiczi pſchepytanſzy ßudnizy poſtajicż. Tole žadanje ßo wotpokaſa.

Dowuradżicż ßo namjet njemóže, dokelž bě czaß czeknył a wjazy dżěła na naß czakaſche.

Hanczka.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěſcż wo wjedrje ſa jutſje ſchtwórtk: We połnóznej Němſkej hiſcheże njewobſtajne, hewak wſchudże ßucho a ſ czaßami jaßne ale khłódniſcho.

Na małej železnizy pola Merhena běchu ßo njedżelu na kolije železniſke tramy położiłe, ſo by ßo bliżſchi czah ſwrócził. Czah pak móżachu pſched ſadżěwkami ſadżerżecż a tramy wotſtronicż. Hdyž ßo czah wróczi, dwójnu liczbu tramow na kolijach leżo namakachu. Tež tón króćż móżachu czah ſ czaßom ſadżerżecż. Bórſy po tym ratarjo na kolijach 15 dalſchich tramow nadeńdżechu. Jako winika popołdnju dżěło njeměјazeho molerſkeho pomoznika ſ Osnabrücka ſajachu.

*

Pola Regensburga je železniſki tworowy czah automobil, kotryž bě ſ zyhelemi nakładżeny, ſhrabnył. Pſchi tym ßo benzin w automobilu ſapali. Schoférej ßu ßo noſy a delni žiwot na ſwuhlenje ſpaliłe. Žona, kotraž na automobilu ßedżeſche, ßo hnydom mori. Schtyri druhe ßobujědżaze wożoby ßo czežko ſranichu.

*

Prjedawſchi němſki khěžor chze Hollandſku wopuſchczicż, dokelž tamniſche jěre wjedro jeho ſtrowoſczi njehowi. Je ßebi wotmyßlił, ßo do połodniſcheho kraja pſcheßydlicż. Franzowſke, italſke, jendżelſke a belgiſke knježeŕſtwo njeßu ßo khěžorowemu žadanju ſapowědżiłe. Wón dyrbi jenož ßlubicż, ſo ßo do Němſkeje njewróczi.

*

Sa ſchpaniſkeho kronprynza je ßo tſeczi kralowy ßyn 13lětny Juan, poſtajił, dokelž je prěnjonarodżeny ßyn, njewulěkujomnje khory je druhonarodżeny. prynz Jaime hłuchoněmy.

*

W Colorado w połnóznej Amerizy je ßo póndżelu železniſki czah ſwrócził. 30 wożobow je žiwjenje ſhubiło, 50 czežko a něhdże 50 lohko ßo ſraniło. Pola Chicago je ßo druhe železniſke njeſbożo ſtało. Wono je ßebi 8 człowjeſkich žiwjenjow ſa wopor žadało, něhdże 100 wożobow je ßo ſraniło.

Z wobkhodneho žiwjenja.

W tudomnem Centralnem dżiwadle (Zentral-Theater) wjerczi ßo ſ pſchiczžiny „Edeka"-tydżenja jara rjenje naczehnjeny film „mudra hoſpoſa". Tutón film wożnamjenja na pſcheßwědczaze waſchnje hódnoſcż nakupowanja žiwidłow ſa hoſpoſu we „Edeka"-klamach. Wobknježaze heßło toho(l)e filma je: „Budž mudry a lutuj, kupuj Edeka-twory!" W nahladnych a pſcheßwědczazych wobraſach rosk(ł)adże ßo potom wobhladowarjej, ſo wupadnje nakupowanje we Edeka-klamach ſtajnje k doſpołnej a najlěpſchej ſpokojnoſczi.

Człowjek widżi najprjedy, kak hoſpoſa doma połno ſtaroſczow ſ pjenjeſami, jej ſa domjaze hoſpodaŕſtwo pſchepodatymi, liczicż a pſchezo ſaßo pſchemyßlowacż dyrbi, kak mohła tele pjenjeſy na najwužitniſcho nałożowacż. Potom poda ßo na pucż nakupowacż a pſchińdże k ßwěmaj klamomaj ſe žiwidłami, kotrejž ſtojitej ßebi runje ſnapſcheczа a kotrejž na taſlach pſchi klamowych durjach wukhwalujetej ßwoje pſchiwabjaze twory. Wobaj pſchekupzaj naſtupazeju klamow hladataj ſ njepopſcheczom na ſnapſcheczа woſſewjene płaczżiſny a rosmyßlujetaj wo tom, kak byſchtaj mohłoj ßo wuběhowacż we poſkiczenju niſkich płaczżiſnow. Sdobom pak pſchi tom tež wobaj ſpóſnajetaj, ſo ſ niſkim napſchemopoſkiczenjom njeje ani pſchetrjebarjam ani ſimaj ßamymaj pomhane. Tohodla ſtarataj ßo wo to, ſo byſchtaj ßwoje twory tak tunjo hacż móžno nakupowacż mohłoj, dokelž móžetaj ſe potom jaßo płaczżiſny hódno na konſumentow wotbycż a ſ tym ſim nanajlěpje poßłužicż. Jedyn měſiczel klamow pſchińdże tohodla na myßliczku, ßwoje twory njepoßrědnje wot dowoſowarja (importěra) kupowacż, ale wón njemóže to po ßwojim wotmyßlenju tak wuwjeſcż, dokelž dowoſowaŕ móže twory jenož we wulkim wotedawacż, ſa czož jemu pjenjeſy w doßahazej měrje ßo njedoſtawaju. Tón druhi pſchekupz wſchak je ßo mjeß tym pola Edeka-drużſtwa jako ßobuſtaw pſchipowědżił a něſko pokaſuja ſczěhowaze wobraſy filma, ſ kajkimi lěpſchinami je to, ſo je pola Edeka-drużſtwa ſe ßobuſtawom niž jenož ſa jeho wobkhod, ale tež ſa pſchetrjebarjow. S tym, ſo je ſe ßobuſtawom pola Edeka-drużſtwa, ma něſko móžnoſcż, pſchetrjebaŕſtwu prěnjorjadowne twory ſa najpſchihódniſche płaczżiny poſkiczecż. Tohodla pſchińdu hoſpoſy ſ czrjódami do jeho klamow a woteńdu ſ nich ſ połnymi paketami ſ najwjetſchej ſpokojnoſczu. Tola niž ßama hoſpoſa ßo raduje nad ßwojim ſchwarnym nakupowanjom w „Edeka"-klamach, ale tež jeje ßwójbni pſchiwuſni ſraduja ßo jara ſ njej ßobu; pſchetož:

„S toho czaßa, ſo je ßo Edeka něſko ſjewiła,
wſchěch ludżi wulka ſpokojnoſcż wobknježa."

Kóždej hoſpoſy ßo należnje porucża, ßebi tutón ſilm wobhladacż hicż, kiž na tajke dobre waſchnje lěpſchiny nakupowanja w „Edeka-klamach pſchedwjedże.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokoł" ma jutře štwórtk wječor z dypkom we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Budyšin. „Sokołki" maju tež kóždy štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnica.

Bukecy. „Radosć" spěwa dźensa srjedu (8. 9.) wječor we 8 hodź. Započnje so z nowym programom, tuž njech wšitcy z dypkom přińdu. Dirigent.

Delni Wujezd. Serb. tow. „Zahrodka" změje njedźelu, 12. sept., pop. w 4 hodź. pola Haškec swoju měsačnu zhromadźiznu. Po tym přijimuje hospodaŕski wotrjad skazanki symjentneho žita a symjentn. běrnow. Hospodaŕski přednošk je přilubjeny. Wot nětka je zaso kóždu wutoru wječor ½9 hodź. spěwanje. Předsydstwo.

Drježdźany. Serb. tow. „Čornobóh" wotměje jutře štwórtk (9. 9.) wječor 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu pola knjeza Zmija na Christianskej drózy 22. Wšěm sobustawam a druhim serbskim přećelam so sobudźěli, zo budźe nam naš sobustaw, knjez Heidan, přednošk dźeržeć wo dźensnišim Serbowstwje. Přińdźće w prawje bohatej ličbje. — Njedźelu, 19. sept., budźa so serbske kemše w „Křižnej cyrkwi" wotměwać. Prědowanje změje knjez faraŕ Riotta, tuž chcemy wšěm našim Serbam tež tón króć zaso bohaty wopyt na wutrobu položić. Předsydstwo.

Lichań. „Zernička" změje jutře štwórtk wječor na poł dźewjećich spěwanje. Prosymy należnje wšěch Serbow w Klukšanskej wosadźe, kotřiž hišće na boku steja, zo chcyli našemu towaŕstwu přistupić a nam tak pomhać zdźeržeć drohu serbsku rěč a nałožki. Předsydstwo.

Malešecy. Jedn. Sokoł wuhotuje njedźelu, 26. sept., wulki dźěćacy swjedźeń w Malešecach. Započatk pop. ½2 hodź.

Pančicy. Jedn. Sokoł změje pjatk (10. požnjenca) wječor we wosmich zhromadźiznu pola Bělka we Wudworju. Njech wšitcy přińdu. Starosta.

Serbske spěwanske towaŕstwa. Na 2. hłownym lětušim zwjazkowym posedźenju 4. septembra je so wobzamkło, zo maju so na wulkim nazymskim koncerće, 24. novembra, w Krónje w Budyšinje slědujuce měš. khóry spěwać: 1) „Wulka lubosć" čo. 6, 11, 15. 2) „Dobry wječor" čo. 11, 26, 32. K tomu hišće dwaj mužskej khóraj: „Wojeŕska" (dostać we Smolerjec knihaŕni 1 eks. za 10 pj.) a „Naš njeboh dźěd" (Kocorowe mužske khóry). Njech so tute wozjewjene spěwy nětko hnydom prawje swědomićiwje wuknjeja a derje přihotuja.
J. Słodeńk, hł. dirigent.

Wulki Čisk. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu, 12. sept., we Wulkim Čisku swój prěni założeński swjedźeń. Započatk w 7 hodź. Pop. w 3 hodź. generalna pruha za wšěch, kotřiž sobuskutkuja. Wo bohaty wopyt wšěch bratrowskich Jednotow kaž wšěch přećelow z blizka a z daloka prosy
předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodaŕski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěški: G. Janak w Budyšinje.

Pójće a wobhladajće sebi mój skład, wšako kupować njetrjebaće, zo byšće so přeswědčili što ja zamóžu.

Jězdne koła
wot 75.—, 80.— 90.—, hr. sem
specialne dobywaćelske koła z połnym rukowanjom
100.—, 110.—, 120.— hr.
najlěpše znamkowe koła
140.— 150.— hr. atd.

Šijace mašiny najlěpše fabrikaty wot 150.— 240 hr.
Gramafony po wšěch płaćiznach
a wšo štož, do tutych tworow słuša, dostanjeće při poměrnym wotpłaćowanju a snadnym napłaćenju pola

Korle Wetzki w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach čo. 12
napřećo měšćanskemu dźiwadlej.
Porjedź. wšitko poniklowane a emajlowane.

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na ßukelnſkej haßy 34.
Telefon 2736.

Hłowna pſchedowaŕnja Rud. Sacka ſ Lipſka w Budyſchſkim hamtſkim hejtmanſtwje.
Skład ratařskich mašinow a gratu wšěch družin.

Wobućowy dom Mark w Kukowje.
Najtuńša kupowaŕnja wšěch wobućow; zhotowjenjo po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

„Adria"
a
„Presto"
mužace a žonjace jězdne koła
poručam po wšěch płaćiznach.
Tež někotre trjebane mužace jězdne koła a 1 motorske koło, derjezdźeržane, mam tunjo na předań.
Paul Mühlbach w Kamjencu
na Budyšskej drózy 63.

Butrowe wudobyće
ratařskeho wobkhoda hodźi so z wužićom
Standard-separatora
z wjetša tak powyšić, zo so mašina ruče zapłaći.
Broncowy bubon — zaniklowane sudobje
Generalny zastupjeŕ:
Carl Gast w Budyšinje
Ratařske mašiny a mocowe jězdźadła

Mój wobkod je šwórtk cyły dźeń a pjatk hač do pop. 6 hodź.
začinjeny
Franz Kühnberg w Budyšinje
wobućowy wobkhod na Lawsk. hrjebjach 12

Weidlichec pjelsćinowy dom
w Halštrowje.
Zo bych swojim česćenym wotebjerarjam w Budyšskej wokolinje přihódniše nakupowanje poskićał, sym
knjezej Jurijej Hocy w Budyšinje
Kirchplatz čo. 1
napřećo Serbskej cyrkwi wulki skład pjelsćinowych wobsadkow za žonjacu drastu we wšěch płaćiznach a wšě družiny kóžkow přepodał. Kupujeće pola knjeza Hoki w Budyšinje po samsnych tunich płaćiznach, kaž w mojim wobkhodźe. Je-li pjelsćiny trjebaće, wobkedźbujće mój skład w Budyšinje.
Přihódne płaćeńske wuměnjenja!

Transmisije
kóždeje družiny
wolije, bencin atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27.

Hypotheki
za ratařstwo wobstara
nahódnostne hypotheki
zbytkne hypotheki
kupuje
Paul Just w Zdźěri
čo. 6 pola Wulkeje Dubrawy.
pola Budyšina.

2½ PS. motorske koło
hnydom k jězdźenju hotowe, ze wšěmi wuswědčenjemi (D. K. W.) ma za 150.— hr. na předań.
Max Seifert w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 29.

Kupanske wobleki ruby
tunjo K. Erler na Žitn. wik. 11.

Kupuju
nowiny, akty, knihi po 4 pj., papjerowy wotpady po 3 pj., lapy, bleše běłeho wina, bleše čeŕwjeneho wina, ektowe bleše, wšě druhe bleše, po powyšenych dnjowych płaćiznach, železo a stare metale jenož na wupokaz wyšnosće.
Popp na hornčeŕsk. hasy [illegible]
telefon 3427.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósća a pola dowěrnikow 1,80 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźěl Smolerjec knihićišćernja, sapdr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěstki, kiž maja so had do 9 hodź. dop. wotedaď, płaći so za mały rjadk 20 alot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. n. n.

Čisło (Nr.) 210 **Budyšin — štwórtk, 9. septembra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Němska so do Zwjazka Ludow přijała.

Polna shromadźizna Swjasła Ludow je štrjedu dopołdnja 3/4 12 hodźin jenohłósnje wobsamkła, Němsku do Swjasła Ludow přećijecź. Wobsamknjenje žo je žylnym pśichilejkanjom pśihija.

We wotewrjajej rěcźi president Nincźicź dźeń pśichijeca Němskeje do Swjasła Ludow historiski dźeń mjenowaśke. Pśedawšnji pśehdźyda pruhowanskeho wubjerka je pśiswórjenje Rady a nětcźišći pśehdźyda prawneho wubjerka shromadźizny, Motta, w žywjej rěcźi praji, so je sa Swjasł Ludow je žiwjenjowej potrěbnoscźu, so Němska do njeho stupi. Tole pśichitwórjenje je žo pola njeho léto wot léta wožywniło, a nichtó jo wjazy njepśeśe.

Němska delegazija po pucźu do Genfa.

Sstrjedu pśihipoldnju je pola němskeho swonkowneho ministra dr. Stresemanna po telegrafiskim pucźu powěsćź generalneho jetretarja Swjasła Ludow wo wothłosowanjom wunoschku doschła. Němska delegazija je žo na to štrjedu wjeczor na pućowanje do Genfa podała a tam schtwórtk popołdnju pśihijźe.

Wobsadźenje njestajnych sydłow w Radźe Zwjazka Ludow.

Kónz tehole měźaza dyrbja žo Radźine njestajne žydła wobsadźićź, so by žo Pólšej smóžnilo, skoro runoczasnje s Němšej do Swjasła Ludow jastupiśe. Briandej je žo po takim poradźiło, w studijowej kommiśiji sabadu pśichitowacźej, so dyrbi Pólska hromadźe s Němšej do Rady jastupiś. Žadanje Němskeje, so žo w Radźe njeśmě niežo pśechemnicź, pśiedy hacź njeje do njeje jastupiła, žo potajkim njeje dopjelniło. Hdyž Stresemann do Genfa pśijźidźe a žo ng swoje městno w polnej shromadźiśnje žydnje, budźe žo pśched twjerdym wobsamknjenjom polneje shromadźizny wo pśichitworjenju Rady widźećź, kótrejž žo njehodźi wjazy pśichemnicź. Polnej shromadźiśnje wschak hišcźe strach hrosy, so budźe **schwedźił jastupjeŕ pśichećiwo wobsamknjenju studijoweje kommiśije protestowaćź**, a so budźa jeho pśihi tejle składnoscźi Norwegska, Danska, Finska a Hollandska podpjerowaćź. Schwedske knježeństwo chze pśihi tym prajićź, so wobsamknjenje studijoweje kommiśije po wróćozjećehnjenju Schpanišeje žaneho smyła wjazy nima.

Pośledni wupuć sa Schpanišku?

Jedyn Genfski rospratwnik je shonił, so wschelake delegazije pośledni pośpyt cźinja, Schpanišku namołwićź, so by w Swjasłu Ludow wostała. Mjes wschelakimi móžnoscźemi dopišowaŕ praji, so chzedźa Schpaniśkej njestajne Radźine žydło s wobnowjomnym mandatom posticźićź. Tehodła dyrbi žo s dźewjećź njestajnych žydłow jenoź wótrom wobsadźićź, so mohł dźewjaty sa Schpanišku próžny wostaćź.

Italska a Španiska wo Tangerskim prašenju.

Kaž „Matinowy“ rospratwnik s Genfa powź, je derje wobhonjena italska woboba rjekła, so chze žo Italika pśichi rozšyrjanju Tangerskeho prašenja, kaž pśichi wšyćkich dalejkomóśtich prašenjach wobdźělićź, tola njeje wěrno, so je wona Schpaniśkej žłubika, so budźe ju pśichi prózowanju wo stajne Radźine žydło podpjeraćź. Italska je žo wuraśnje sapowědźała, tajku pśichitkuschnoscź pśiheswaćź. Runje tak njeje Italska Schpaniśkej radźiła, žadanje w nastupanju Tangera hišcźe je žadanjom sa Radźinym žydłom swjasaćź. Pśaj tym žo wjele bóle wo cźišće schpaniške postupanje jedna.

Němske tajne „ludowe wójsko“

General Petain, nětcźišći hłowny roskasowaŕ franzowskeho wójska, w nowinach **„Ere Nouvelle“ žada, so by wobhadźeniske wójsto hnydom Porheinsku wopuschćiło**, dokelž by žo s tym politika a wójeske położenje hnydom rosjasniło a dokelž by žo s tym wjele pjenjes salutowało, pśichedewšchim pak tehodła, dokelž žo samo, kótrehož dla je žo Porheinska wobhadźiła, na žane waschnje r[illegible] njedopjelnja.

Němska wotbronjeniske postajenje na to waschnje wobeźdźe, so w němskostatnym wójsku offizérske wójsko wutworja, kótrejž móže žo s muźtwami sportiskich swjasłow a wójeńskich organizazijow lohko do žylneho ludoweho wójska wutworicź. Wschelake wójeńske swjaski bóle abo mjenje tajneho charaktera pśches schćećź milijonow muzow liczą, kótrejž žu s wotdźělenjemi němskostatneje woboru hižo k wójnskim formazijam sjednocźene. **Njeshožowanych 50 000 muži, kótrejž ma Franzowska po pomjenschenju wobhadbi hischcźe pśichi Rheinje stejo, by žo, hdy by wójna wudyrkła, kaž wěcźej hłowy wotdulo.** Tehodła je najlěpśe, drohe a njewušne wobhadźenje Porheinskeje spuschćiło, dokelž mohł hewak franzowski lud katastrofje napschećžo hicź.

Tajna konferenca baltiskich statow.

Moskowske nowiny žu powěźećź s Pariża pśichinjeśe, so je žo po žadanju Pólšeje njes pólskim, finskim, lotyschkim a estonskim knježeństwom tajna konferenca tychle statow w Genfu sa cźas sjeźda Swjasła Ludow dojednała. Tam dyrbi žo wo stykach baltiskich statowk bolschewiskiej Ruskej a wošebje wo jich rukowanskich srěcźenjach jednaćź. Pśechećiwo wobsteju Rumunjske žu žo někotre staty wotpokasuju sadźerźeśe. Estonska je žo hižo na to swjasała, so budźe žadanja Pólšeje podpjerowaćź.

Amacony w Ruskej.

Zentralny wukonjazy wubjerk je wukas wudał, po kótrymž dyrbja studentki toźame wójeńske kursy wopytaćź, kaž studentojo. Wone žo w reglemancze swucźowanja, w pólnej słužbje, w trjebanju tśělbow, maschinskich tśělbow, kanonow a płunowneje bróńje wuwucźuja. Pśichi wożebitym pśichihodźenju, so wone teź k lěkarskej skupinje pśichipuschcźa. Studentki žo k wobhadźenju offizérskich městnow njejeru, ale dyrbja žo w pśenim rjedźe w štabach, w powěźećźerstwje, sanitetnej słužbje a inźenieurskim korpsu sameśćźićź.

Rumunsko-italski swjask pscheczeljstwa.

Rumunski ministerski president Avarescu žo 14. septembra k rosrěźenju s Mussolinom w Romje wocźakuje, hdźež dyrbi žo swjask pscheczeljstwa podpjaćź.

Nowe spischihańanstwo žo w Bołharskej wotkryło.

Bołharska telegrafowa agentura powź: Wyschnoscźe žu nowu spischihańańsku organizaziju wotkryle, katrejež žobustawy kommunistiśtej młodźinje a radikalnym ratarjam pśichłušnjechja. W Sofiji a w provinzy žu někotre wožoby sajeli. Na napraschenje je ministerski president w žobranju (šejmje) wotmołwił, so kommunistiśka tajna organizazija wobsteji, a so budźa žo žudy s njej w bliźšchim cźasu sabĕraćź.

Spjećenca „jenoź njedorozumjenje“

Kaž žo s Madrida do Parisa powź, je powschitkowne mĕnjenje rosschĕrjene, so žo bórzy amnestija sa spjećiwych artilleriskich offizérow wuda. Teź žu pśheswĕdźeni, so žo wjeschina offizérow saso do słužby wrócźi. Sdźeleńka, kótrejž je žo wutoru wjeczor wudała, praji, so je spjećenca jenoź s njedorozumjenjom mjes knjeźerstwom a offizérami nastała. Kral ko štrjedu s Madrida do St. Sebastiana wrócźi, so by tam žwoju dowolenju dale wužił. Wot pomjenowanja generala Berenguera sa schefa kralowskeho wójeńskeho hospodarstwa žo wocźakuje, so žo roshorjenosć śmérkuje. S tejle wólbu je kral jasno wjele ludźi sa monarchiju dobył, kótrejž žo po nĕcźim krala sdalowachu.

Wutoru popołdnju žu žo pośledne artilleriske wustawy a muniziske fabriki podcźišle. Sstrjedu žo postajenje wożebitych žudow wocźakowasche, kótrejž dyrbja bjes krutosće spjećiwych generalow a offizérow wotbudźićź. Bližšche dny žo wobleźnjeśi staw sdĕźnje.

Zapozdźena powĕsć ze Španiskeje.

Ssrjedu je pśeni njezensurowany telegramm s Madrida London dožahnył. Wón je žo pśiches mjelu doniesł a žo l Biaritza (w Franzowskej) dale pósłał. We nim žo praji, so je žo spjećeńża we wójsku sastajiła, tola położenje je žo jenoź po cźaśu polepschiło. Kral je w straschnym położenju. We wójsku a we wójnskim tódźiśnje je revolucijski duch dale žiwy, a se spuschćenje wutworiło. Madrid je śmérom, njeměrne pak žu garnisony w provinzy, Barcelona žo s rosshorjenjom tschaše, a po powěśćach wocźitnych zwédkow je ke krwawnemu wojowanju mjes syndikalistami a wojakami dóschło. Diktator je na sadźerźenje kommunistow a Katalonistich pokasowanschći na krala tajśi saćźišćźa cźinik, so je tón jimanišći wukas pśheswěźiwo offizéram podpisał, ale kralowe wobroćenje k lěpschemu diktatora bě tak njejabke, so **offizéram** dych wsa. Tole wobroćenje je s pśichiznu, so je Madrid na stronu pśheswěźiwo kralej staja. Ssylnišća polizajska skupina lokalnych wschnoscźow znaduje **Primej de Rivera pśichi pśichodnym ludowym wothłosowanju ke dobrěcźu dopomha**, schtož pak na žane waschnje njeby krišu słónczyło.

Druhe dopišowarjo pśichi mjesy powědźa, so je jara cźeźko shonicź, kajke je wopraudźite położenje w Schpaniśkej; pśichetoj Primo de Rivera je tóžbe swobodne powěśćeństwo w kraju potlócźił, a nowiny jenoź po mjenje wobsteja, mjes tym so je wukrajne nowiny do kraja njepuschćeja. Wjacho hromadźe je žo 2 500 artilleriskich offizérow sajako.

Schpanišla Marokkowsku njewopuschćiś.

Schpanišli swonkowny minister Yanguas je pśched nowinarjemi rasnje saprěł, so chze Schpanišla swoje wójsko s Marokkowskeje wrócźo wsaćź. Schtož Tangerske praschenje nastupa, dyrbi je wono dla swojeje łokocźiwosće w polnym wobhaju na powschitkownej internazionalnej konferenzy wuprawićź a to po możnosći hnydom po skónczenju wuradźenja Swjasła Ludow.

Nowe šmatańcy w Grichiskej.

S Athena powěśćeje wo nowych schmatańcach pśichihadźeja. Po nich je president Konduriotis wrócźo stupił. Wón je žo pjeća s Konditisom roskórił a pjeća hižo s Athena do žwojeje domizny na kupje Hydra podał. Njepokojnosćź s nětcźišćimi knježeństwoma dla noweho wólbneho systema stajnje pśibĕra. Londonske „Times“ powědźa: Podhladne hibanje wschelkatkich offizérow a wójskowych wotdźělenjo wulki njenĕr sbudźuje. Wobsebite wobhladniwośtne naprawy žu žo cźinike. Sjawne twarjenja žo pśheswěźiwo móžnym nadpadam schkitaju.

Wójna w Chinje.

Marschall Wupeifu žo po sdaću njemóže wot žwojeho porażenja sabo shrabaćź. Kantonske kommunistiske wójsko je pódźelu Wučźanu, Hankaw a Hanyanu, kótryž nad rěku Yangtse snapschećeja Hankawa leži, wobhadźiło. W pośledniśchim mĕśeźe je najwjetśa bróńjernja Chiny. Wupeifu je je žwojim wójskom do Honanskeje provinzy zofał.

Wosramjasze sa Wupeifuowu wotběžaru nahladnosćź je wróćowostaśe jeho wrotowych straźow pśichi dźewjećź wrotach, kótrejž do Pekinga wjedu. Na jich městu žu žo mandźirujy wojazy postajili. Wrotowni straźniśy, 1000 muži, běchu jenoźjay Wupeifuowi wojazy w Pekingu. Hacź runje žo jich wróćowostaśe s podawkami na polodnjschej fronće rosšaźnja, je bjes dwĕla, so je je žo teź Wupeifuowy wliw w polodnju słubił.

Pśichi wojowanju pola Wanjhiena na rězy Yangthe, žu žo iśło namórśay offizérojo a schtyrjo matrosojo jendźelskeje parneje łódźe „Kaiwa“ morili; licźba ranjenych je pjeća wulka. Kapitanaj a muźtwa kanonskeje cźołnow „Widgron“ a parneje łódźe „Kaiwo“ běchu žo rosžudźili, žwojich krajanow, k kótrymž Chinesojo sće wobkhadźachu, wukhowacź. Jim žo poradźi, pśerjech sy nich wutkowacź, schesteho běchu Chinesojo morili, hdyž pyta, k franzowskemu kanonskemu cźołnej pśuwacź. Nětkole stej dwě jendźelskej łódźi s chinesitmaj wobhadźomaj w rukomaj general Yang Sena.

Kantonske wójsko je nadběh na Hanyang pódźelu wjeczor sapoczało. Napschećžo stajene wójsko pod rosšasowaśtwom generalow Cźinjunaa a Liutsolunga stejeśche, ł kótrejuž tutón sakitanje mĕsta žam wodźeśche, mjes tym so tamny hórki pódła mĕsta wobhadźene dźerjeśche. W nozu Liutsolung, kótrehož bě Wupeifu hakle 4. septembra sa žiwilneho gouverneura Hupeskeje provinzy pomjenował, k njepschećelej pśheńdźe a žo pśichi nadběhu na hórku pola Hanyanga wobdźĕli, pśichi cźimž žo Cźinjunaowe wójsko skoro žyle snieźi. Tale hórka

Přesłyšenje winikow železniskeho njezboža pola Leiferde.

Pschesłyschenje młodostneju słóstnikow, kotrajž staj ßakostne njesboße pola Leiferde naczinikoj, 21-lětneho herza Oty Schlesingera se Stuttgarta a 22-lětneho elektrotechnika Willia Webera se Schottmara w Westfalskej, je dalsche rosjaßnjenje njeskutka podało. Pschede wschěm je ßo tež Weber połnje wusnał, kotryž swoprědka přejesche, so je ßo pschi attentacźe wobdźělił. Weber je wuprajił, so je hromadźe se Schlesingerom a ßwojim bratrom Walterom w czakarni schlesyskeho dwórnischcza do drobna plan swróczenja železniskeho czaha se ßlědowazym wurubjenjom rospominałoj. Bratr Walter pak ßo njeje poßdźischo chzył wobdźělicź a wón je tehodla hromadźe se Schlesingerom attentat ßam wuwjedł. Słóstnikow ßu ßrjedu do Hannovera dowjesli, so byschtaj ßo na městnje njeskutka pola Leiferde pschesłyschałoj. S jeju wusnacza je spósnacź, so staj k ßwojimu attentatej někotre hodźiny czaßa trjebałoj, a so je ßo jeju dźěło czasto pschetorhło. Tehodla ßmě ßo sa to měcź, so budźische ßo njeskutkej sadźěwało, hdy budźische ßo železniza, kaž je ßo prjedy stawało, w nozy strażowała. Towaŕstwo němskeje železnizy ßo hischcźe sapowěduje, tole nózne strażowanje saßo sawjescź. Ssnadź pak budźe s njesbożom pola Leiferde nutsowane, ßwoje wotpokasowaze stejischczo pschecziwo nóznemu strażowanju pscheměnicź.

Dr. Dorpmüller wo wuwjedźenju attentata.

Generalny direktor towaŕstwa němskeje železnizy dr. Dorpmüller je sastupjerjej „Vossische Zeitung" rosprawił, na kajke waschnje je ßo attentat na Kölnski spěschny czah wuwjedł. Słóstnikaj staj zyły tydźeń njepschestawajy pschi městnje njeskutka pschebywałoj, wscho nadrobnje pschepytałoj a woßebje železniskich strażnikow wobkedźbowałoj. Dokelž žějdneho plana njeměješchtaj, ßebi w přěnich nozach rjad czahow sapißaschtaj a ßo potom sa Amsterdamski czah rosßudźischtaj, kotryž chzyschtaj s kradnjenym spinadłom swróczicź. Spodźiwne bě, so czah hładko psches spinadło pschejědźe. Na to wobsamknyschtaj, schěny wotschrubowacź a tónle wotpohlad w bližschej nozy, potajkim k 10. aug., wuwjedźeschtaj. Tola tež to ßo jimaj jenož s dźěla poradźi, tak so Amsterdamski czah drje schkrě pryskajo, tola bjes snjesboženja psches schěny pschejědźe. Roshněwant, so bě ßo jimaj tež druhi sły pschihot „njeporadźił, wobsamknyschtaj, na kóždy pad sa krótki czaß pschijědźazy. Kölnski czah swróczicź. Tehodla do schkałoby mjes schěnomaj spinu tyknyschtaj. Hdyž běschtaj to dědma sczinikoj, hižo spěschny czah pschikhwata. Skoku 30 metrow do lěßa běžeschtaj a tu katastrofje pschihladowaschtaj. Se założnym kichiczenjom snjesbożenych człowjekow pak ßo tak wustróžischtaj, so ßo plana czah wurubicź, wostajiwschi czeknyschtaj.

Na praschenje, hacź ßo towaŕstwo němskeje železnizy sa lěpsche strażowanje železnizy postara, dr. Dorpmüller ßlědowaze wotmołwi: „Pschecziwo słóstnikam, kotsiž na tak raffinowane a wězywustojne waschnje dźěłaju, najlěpschi strażowanski personal niczo njepomha. Dohladowanje na železnizy, woßebje w nóznych hodźinach, ßo khětro poßylni. Se wschej rasnosczu ßo na tym dźěła, so by ßo ßylne wottrjebanje sa czaß wójny a po wójnje wotstroniło. Hacź do nalěcźa 1927 ßo elektriske wobßwětlenje w spěschnych czahach powschitkownje pschewjedźe. Na kónzu dr. Dorpmüller nadźiju wupraji, so po rosjaßnjenju attentata puczowazy publikum a železniski personal směrujetaj.

Bratra Willia Webera, pschekupza Waltera Webera, je polizija w Hannoverje pod podhladom ßobuwědźenja, sajała. Dale ßu w Bielefeldu wottwarjeneho železnizarja a dwě žónskej, kotsiž ßu podhladne pschispomnjenja wo attentacźe czinili, sajeli.

Hłowny dźěl myta, 27 000 hriwnow, na wujaßnjenje attentata wustajeneho, dundakej Schröderej pschipadnje, kotryž je wuprajenje ßwojeho towaŕscha Waltera Webera wo attentacźe poliziji wosjewił.

s dobom Hankaw a Wuczang wobknježi a je s wažnym artilleriskim stejischczom, kotrež je nětko w rukach Kantonskeho wójska. Železnizu wužijo, je ßo Wupeisu do Hunana wróczo sczahnył.

Tsělenža do jendźelskich kanonskich czołmow.

S wobhoniteje strony je ßo powěscź potwjerdźiła, so ßu wojazy generala Yang Sena, jeneho kommandeura Wupeifuoweho wójska, do tsjoch jendźelskich czołmow tsěleli. Kanonske czołmy ßu ßo dyrbjale s czeßkim schkodowanjom sawróczicź. Jendźelski póßlanz w Pekingu je spytał, s Wupeifuom jednacź a jeho pohnucź, so by parnej łódźi, kotrejuž je ßo general Yang Sen smozował, wudał. Kommandeurojo jendźelskich wójnskich łódźow, w rańschoasiskich morjach pschebywazych, ßu ßo do Shanghaia na konferenzu seschli, so bychu wo dalschich kroczelach wuradźeli, kotrež maju ßo pschecziwo Yang Senej czinicź.

Protest Chiny pschecziwo Jendźelskej..

Swonkowny minister Kantonskeho kommunistiskeho knježeŕstwa, Eugen Chen, je pschecziwo naßylnemu wußadźenju jendźelskich wojakow na chineski kraj protestował. S wußadźenjow wojakow ßu Chinesojo do stracha pschischli, so jich jendźelszy wojazy sarubaju. Jedna ßo wo jendźelske wotdźělenja, kotrež ßu ßo poßlednje dny dla schkitanja łódźerjow, Jndźelczanam ßlusschazych, na kraj wußadźile a chineskich strajkowych hladakow s jendźelskeho wobßedźeństwa wuhnale. Swonkowny minister je ßo dale na sadźerženje jendźelskich kanonskich czołmow wobczežował a je ßebi žadał, so bychu ßo jendźelske wójnske łódźe a wußadźeni namórszy wojazy wróczo wsali, a so ßo chineskemu łódźnistwu na rěkach pschi mótskim brjóßy njeby dalschich wobczežnosczow czinjło. Skónczńje je na daloko rosschěrjene powěscźe pokasał, so Jendźelska marschalla Wupeifua, najhórschego njepschecźela Kantonskeho knježeŕstwa na kóžde waschnje podpjeruje, a je ßebi krutu neutralnoscź se strony jendźelskich wyschnosczow žadał.

Ze Serbow.

Wopomnjeńczka.

Štwórtk, 9. póžnjeńca.
Gorgonija, martrarja.

† 1872 Arnošt Rychtaŕ, druhi předsyda Maćicy Serbskeje, sudniski direktor w Budyšinje. Běše so we Wulkim Wjolkowje 1810 na žiwnosći narodźił; prawo w Lipsku wustudowawši, zasydli so w Budyšinje jako rěčnik, hdźež sebi přez swoju sprawnosć bórzy wšitkich dowěru doby. Je sobu bjesadu załožił a wjele lět z jejnym předsydu był, po smjerći dra. Klina 1855 wuzwolichu jeho za předsydu Maćicy Serbskeje, je potajkim 17 lět dołho tuto čestne zastojnstwo wukonjał. Za serbske naležnosće je přeco raznje a swěrnje wustupował a tak naš narod spěchował. — Je jenož 62 lět stary zemrěł. — Swoju smjerć je z wěstosću doprědka prajił. —

Přisłowo: Nitka žona drjewa, bórči či kaž čmjeła.

*

— **Wo wjedrje.** Schklenža je saßo jara na rjane sléßła. Wyschina wczera ranu s Biskayaskeho saliwa hacź do Franzowskeje ßahaza, je ßo wěczcźe dźensa hacź k nam wupschestrěła. Nižiny běchu nad połnóznej Europu, nad ßrjedźnosemskim morju a tsecza s wjeczora Jendźelskeje. Tak nam wobstajne wjedro w bližschich dnjach zyle wěste njeje. — Jutsje pjatk skhadźa ßłónczko 5,26 hodź. a ßo 6,27 hodź. khowa. Měßaczk skhadźa dop. 8,25 hodź. a ßo wjeczor we 8 hodź. khowa.

— **Sakske knježeŕstwo** je w poßlednim czaßu wjele wo dźěłonjeměrjach spominało, kotrymž ßo tola wjele tyßaz hriwnow podarmo wuplaczi. Nětko ßu postajili, so maja dźěłonjeměrjo wschelake nusne dźěła wukonjecź, kotrež maju ßo tež s podpjerow sa dźěłonjeměrjow ßobu placzicź. Tak ma ßo tež nascha domowinska Schrewja ke połnozy wot Budyschina sběhnycź a wuczischczicź. Runje lětßa ßu wobydlerjo a ratarjo nad Schprewju jara schkodowali. Jim chze sakske knježeŕstwo nětko pomhacź, so by wulka woda w Schprewji w pschichodźe wjazy telko schkody njenaczinila. Knježeŕstwo je ßo wo wězy hižo s Budyschskim hamtskim hejtmanstwom doręczało. Najprjedy ma ßo Schprewja mjes Delnjej Hórku a Lichanjom a mjes saksko-pruskimi mjesami a Lubatu (Löbauer Wasser), to je mjes Hrodźischczom a wuliwom Lubaty do Schprewje, sběhnycź. Sběhanje Schprewje ma tón saměr, so by wulka woda w pschichodźe bórsy wotběžała. Wscho hromadźe budźe to na 420 000 hr. placzicź. Stat k tomu 357 000 hr. pschewostaji. Dalsche 35 000 hr. pak maju ßo jako pożczonki swjescź. S přěnim dźěłom ma ßo hižom sa dwě njedźeli sapoczecź. To budźe naschim wobydlerjam nad Schprewju witana wěc. S přěnja budu wobydlerjo nad Schprewju psched wulkej wodu bóle schkitani a s druha směja wobydlerjo dźěło.

— **Margarina sa dźěłonjeměrjow** ßo jutsje pjatk 10. septembra pola knjesa pschekupza Jana Renczа na Sedanskej dróßy 22 pschedawa.

— **Sswobodne mjaßowe sětki w Budyschinje** ßu pschichodnu ßobotu dop. wot 7—9 hodź. wotewrjene. Howjazeho mjaßa placzi punt 40—50 pj., ßwinjazeho 50 pj. Sswinjaze mjaßo wotedawa ßo na czisła 2051—2100.

— **Mataŕska schula w Budyschinje wosjewja:** Pschichodny symski semester sapocznje ßo wutoru 19. oktobra dopołdnja w 9 hodź. Schulerjo sa tsi a dwě połlětne wotdźělenje móža ßo hischcźe pschijecź. Czi, kotsiž chzedźa schulu wopytacź, móža ßo pola knjesa direktora prof. Stellenbergera w Budyschinje samołwicź.

— **W nozy k póndźeli je ßo daloko a wschěroko snaty** wikowaŕ s kożemi knjes Ota Büttner w 83. lěcźe se ßwěta minył. Jeho wobkhod na hłownym torhoschczu je wěsczе mnohemu snaty. Kotry Budyschczan by jeho tež njesnał. Wschědnje ßmy jeho widźeli, nimale hacź do poßledujeho dnja po haßach khodźicź s jeho dołhej bělej brodu. Wbohi bě hižo dołho njedźiwajzy zyle ßlepy. Skóro na lětożeßatki dołho je ßwój kschiž sczeŕpnje snjeßł. Wschudźe pak bu rady witany. Nětko je jeho skónczńje ßmjertna ßmjercź wumóžiła. Njech wotpoczuje w měrje.

— **Budyschsko—Wojerowska dróha** je we Wojerowskim wokrjesu dla naßypowanja wot 11. sept. sawrjena.

S Lutobcza. We Preißnerjcz skale w Lutobczu dóńdźe tele dny ke krawnej swadźe. Dźěłaczeŕ Schczěpan s Kamjeneje a Günther s Lichanja běschtaj ßo khětro pscherěczałoj. Schczěpan bě ßo tak roshoril, so kruch železa hrabny a do Günthera czißny. Günther ßo wschón s krwju polaty na semju swjeje. Hnydom lěkarja s Wulkeje Dubrawy na městno njesboža sawołachu. Se sanitetnym autom jeho domoj dowjesechu. Schczěpan bě jemu železo na njesbożo do hłowy wjerhnył a s tym jeho khětro sranił. Wón ßo ßam poliziji wusna. Schczěpan je hewak zyle sprawny człowjek, jenož, so ßo s lohka roshori. We tym móžemy tež tónle njeskutk pytacź. Günther je starschi człowjek a wudowz. Wón njeje pjecźa ßmjertnje sranjeny. S nim ßo porjedźa.

S Kupoje. W Kupoji ßu dla naßypowanja dróhi sawrjene a to gmejnski pucź s Minakała do Sdźarow wot dźensa 9. hacź 12. septembra. Jězdźicź ma ßo tak dołho na Kupoju a Komorow. Sawrjeny je gmejnski pucź s Noweje Wßy nad Schprewju do Komorowa pola Klukscha a to wot 10.—14. septembra. Jězdźicź ma ßo psches L i ch a ń. Dale je tež sawrjeny gmejnski pucź s Kupoje do Klukscha wot 13.—17. sept. Jězdźicź ma ßo na Minakał a Sdźary.

S Koporz. Tudomny wojnaŕ a najeńk knježeje korczmy knjes Fryza Repka woßwjeczi je ßwojej mandźelskej wutoru ßlěborny kwaß. Wschelazy snaczi a wjeßni jimaj ßwoje sbożopschecźa ertnje a pißomnje sdźělichu.

S Talpina. W naschej Wßy sta ßo tele dny njesbożo s jěsdnym kołom. Koleßaŕ se Sserbskich Pasliz jědźesche po wjeßnym puczu dele. Nadobo ßo jemu pschi kole wodźidło słama, tak so na drohu padny a ßo na hłowje khětro srani. Halschtrowska sanitetna kolona jemu přěnju pomoc poskiczi. Jako běchu jeho swobaleli, dowjesechu jeho domoj do Sserbskich Pasliz. Jeho sranjenja njejßu pschejara strasche.

S Lichanja. Spodźiwny popad czinjesche njedźelu jedyn tudomny wudźeŕ w Schprjewi. Wón měnjesche, so ßebi rybu doßahnył, tola jako wudu s wody wuczahny, widźesche s pedźiwanjom, so ma raka na wudźe wißajo. Rak je ßo ßnano něcak do bornizy saplet, pschetož na druhe waschnje ßebi njemoža spodźiwny popad wußwětlicź. We Schprjewi hižo lěta dołho žane raki wjazy widźeli njejßu.

Križ pola San Antonio.

Powědańczko.

(Skónczenje.)

A ludźo w Pransu a San Antoniu to ßhonichu. Dokelž je nimo tych někotrych ßmjertnych pschipadow sa lěto kwaß s jeniczkim podawkom we wyßokim dole, to stojachu we wschěch durjach hromadźe a rěczachu ßebi wo ßlubje Girolamowem s Riottu.

Někotsi pak rěczachu mjelczo, czi rěczachu wo Gangolfu a měnjachu, kwaß wschak tu hischcźe njeje, Gangolfo je wschón rosjłobjeny s bołosczu a žarliwosczu, a je-li wschitko njejeba, tak směje ta zyła wěz hischcźe schpatny kónz.

Mjes tym so tam w Pransu w sczěhowazych njedźelach ke kwaßej pschihotowachu, ßedźesche sajpěty a połhłostany Gangolfo we ßwojej komorzy a mjelczesche. Hdy bychu tola jenož wschě dny ßo hižo pominyłe, abo hdy by wón tola prjecź był, daloko prjecź, so by wo wschěm niczo njewědźał!

A dny dźěchu pomałku nimo.

Faraŕ pschipowědasche mjeni Girolamo Bettineschi a Riotta Vareje s klětki a stoži jenoho dnja jeju ruzy psched woltarjom do ßo.

Woni běchu wschitzy na rejach na kwaßnym wjeczorje.

Gangolfo pak ßedźesche w němej spjerawosczi tam we podtsěschnej komorzy w San Antoniu, a sda ßo, jako by jeho mjersanje w tej měrje pschiběrało, w kajkejž w domje Girolamowem a Rioczinem ßo zyle wujednawachu.

Tam pschińdźe k woběmaj dopomnjecźe a pschimny ßo s mjehkej ruku jeju wutrobow; to dopomnjecźe wubudźowasche jimaj pschezo snowa stare lubosne wobrasy a pschecźelne wjeczory s njeliczomnymi małymi radosczemi, kotrež běschtaj s Gangolfom dożiwiłoj. A nětko bě tón tajki ßwojeje hłowy a samyßleny, a běsche, jako by jeho wóczko ßwětło ßłónza hidźiło, kiž bě na sbożo nowomandźelskeju we Pransu ßwěczilo.

Jeneho dnja, hdyž ßo radostne wyskanje pschi winowanzy po horach rosłěhowasche, poda ßo Girolamo na pucź do San Antonia.

„Pschiwjedź jeho ßobu, ßłyschisch, Girolamo!" wołasche Riotta sa ßwojim mužom s woknom won, „a njesabudź jeho postrowicź wot Riotty!"

Potom ßo Girolamo we khódbach winizy shubi, dźěsche psches rěku a stupasche po kromowej sczežzy horje.

Hdyž wón pschi ßwjeczeczu Macźerje Božeje k městnu pschi skalnej sczěnje ßo winy, bě jemu, jako bychu wot horjeka kroczele ßo słyschecź dale; wón posasta czakajo, dóniž puczowaŕ tamne městno, na kotremž njemóže jedyn druhemu s pucźa hicź, pschekrocził njeby.

Rě, jeho wucho bě jeho jebało, pucźił běsche ßwobodny. Nichtó ßo njebližesche. Girolamo kroczesche dale doprědka, ale hdyž wón, po lěwizy tón hłuboki kaž hora spad, kroczel sa kroczelu horje stupasche, pschińdźe nadobo wokoło rózka, hdźež je sczežka lědy hischcźe na stopu schěroka a róže ßu dorostłe do kerczizy, kaž muž wyßokeje — Gangolfo.

Wobaj stojeschtaj ßebi kaž sprostnjenaj napschecźo.

„Ja du wróczo, Gangolfo, pój! Ty tola dźesch do Pransa, a ßym-li ßo tudy s tobu setkał, to ßu mi pucź salutował, a mój móžemoj hromadźe hicź — ke mnje domoj. Riotta da czi wjele dobroh prajicź a wjeßeli ßo na twój wopyt pola naß. Ja myßlu... Tola schto je s tobu, Gangolfo? Njemóžesch dha sabycź? A schto tam pschezo tak dele wudźěrasch?"

„Sslysch-li jón?" prajesche Gangolfo.

„Schto dha to?"

„Swón — swón — kak tón woła — wón tebje tež woła, Girolamo, ßłyschisch? Jaßne swonki, wone płacźa pschezo tebi — pschezo tebi —"

To bě na poł rěczane, na poł spěwane.

„A te czěmne — te tam — te płacźa mi — pschezo mi."

A je ßwojimi ßłowami napodobowasche pachoł swonjenje swona, kotryž tam deleka něhdźe w horje leži.

Mój Bożo — tón je wobłudnik, myßlesche Girolamo.

„Pój, Gangolfo, póńdźemoj hromadźe."

A poda jemu ruku, s hróßbu tschepotajo.

„Haj, póńdźemoj, pój Girolamo", prajesche błudny, „chzemoj tola pohladacź, hdźe je!"

A wón poda jemu wupschestrětu prawizu, satorhnjenje — a wobaj swalischtaj ßo do hłubiny.

A tu je horjo pschischło na Riottu, kiž jej wutrobu roskocźi. A pośměwk w jeje woczomaj je město dał wulkej srudobje; jeje wutroba drje hischcźe bije ßwoje muczne pukotanje, ale macźeŕka Riotta by chzyła spacź, dołhi, hłuboki spar tam deleka, hdźež kschiž stoji s tymaj woběmaj mjenomaj.

— Kónz. —

žiwy. Sšuano žu žo ſ wulkej nudu nětkaŕ do Schprewje dostali.

S **Bóleriz.** W sandźenej nozy žo pola měschćanosty Ota Mayera w Bólericzach paduschi do twarjenja dobychu. Paduschi ſ woknom nuts salescheu a wurubichu gmejnsku pokładnizu. Wón wotsere za wobuchami ſ hačź dotal podarmo.

S **Kukowa.** Wjerchnji sad paduschi cźasto w Klóschterskej wokolinje wschelake njerhmanosće kneza. Tudomny wobydlerź bě žebi loni mkodu jabłučnišku žadźił. Wona hižo Wjelka žiwoje prěnje jabłuka lubjesche. Wobžedźeŕ žo nad plodami nimo měry wjeselesche. Schtyri jabłuka běchu na schtomje a to njewschědnje wulke. Jene waschesche we pschertežu 1½ punta. Tola jeho radosć dołho njetrajesche. Njeljubžow, kaſkichž je ſej tudomna wokolina polna, jenu jabłuka njepschichu ale je jemu w nozy kradnychu. Jenu ſ mjerjanju najmjeńšche jabłuko jako dopomnjenku wostajichu. Woni buchu hódne kłosstanje sastajili.

S **Wojerez.** Schkitajske wrjóž. Nasche delanske pěsti a hola žo tuksowiju pod kčźejazym wrjožom kražnja. Tola cźasto dyrbjachu wobkedźbowacź, kaŕ njerozumni ludźo zyle horschcze kčźejazeho wrjožu torhaju a žoju domoj bjeru. Taźe njetrjebawschе torhanje ma žo kneze sažudźicź. S tym cźešpi kražnoseź najcheze hole. Je-li tak dale pónde, budźemy bórzy dyrbjecź kruczišcho pschećiwo taźkemu schkodowanju wustupowacź. Kóždy mohł telko pschirodneho sacźucźa w žebi měcź, so by nam pomhał tutu nasmyšlu kražnoseź, jeniczku debu naschcze najmjeńše hole dźerzecź. — Wulke žyły baczonow mózachmy w sandźenych dnjach w naschej wokolinje widźecź a wobkedźbowacź. Se cźrjódami pisches naschu krajinu do cźopleho kraja cźełnjechu. Na łukach cźasto we wešich skupinach wotpočowachu. Sašimane bě pschi tym zyle jich sadźerżenje a jednanje. Někotři ſ nich běchu jich wjednizy. Kóžda skupina mějesche swojeho wjednika, kotryž žnadź na 50 mtr. psched nimi leczesche. We kóždej skupinje na 50 baczonow naliczichmy.

S **Bjenadźiz.** Tudy je wjazy wožobow w poślednich dnjach na bahnizu skorjelo. Bahniza (Sumpffieber) hewak w tajich krajach zakhadza, hdźež je wjele wody. Wschelazy teź na tutu khorosć wumrěja.

S **Bjedrichez.** Wobžarujomne njesbožo sta žo tele dny na tudomnej wokrejnej dróży. Jedyn kołojšiny bo wosobinskeho auta sajedże a padny. Wón žebi nóp rosrany a žo hewak hišchcze cźežko srani. Wón je na žiwojim njesbožu žam wina, dokelž je na lěwej stronje a bjes šwižy jel.

S **Ranja** (Groß-Räschen). Póndźelu wokolo 9 hodź. sta žo w blizkosći tudomneje železništeje stažije wobžarujomne njesbože. Cźah jedźesche do jamy „Stje". We samsnym cźasu wotjedźechu ſ dwórnischcza jamy „Stje" pjeć ſ wuhłom nakładowne wozy tamnemu cźahej napschećežo. Pola železništeje mosta nad mlynskej hrjebu krajnchu wozy do cźaha. Dwaj wolaj ſ wulkim wotmachom do žo srajsychtaj a žo po hrjoły dele kulichtaj. Njesbožo žebi Bohužeł teź cźłowjeske žiwenje zadasche. Spinarja Schturma ſ Ranja wozy tak smjerjechu, jo bě hnydom morwy. Wón žebi teź nop rosrany. Schturm sawostaji žarowazu wudomu a dwě małoletnej dźěcźi.

Se **Sastomnja.** Dźełacźeŕ F. S. we Sastomnju wyta žebi wcźera pschiwołanju ſ wobmjeźenjenjom žiwjenje wzacź. Sstužboja sabłyschachu w jeho wobydlenju dźiwne stonanje a fachtenje a dźěchu do ſtiwy pohladnyeź. Wón njebě burse za žobu sanknył. Bě žo sa tozo wobwěsnył. Jeho hnydom wotrěnychu a hnydom sawołany lěkaŕ ſ Kalawy jeho sažo k kiwjenju ſtudźi.

S **Delchna.** Tele dny w naschej wsy paducha dožahnychu, kotryž bě duzy do Wětoschowa ſdźiwe koło kradnył. Na dnju paduschiwa bě měsćizeje koła cźeknył, kotryž sa nim jědźesche. Jeho na ſtudnistwo dowołesechu a tam do wěſteje komorki tkerychu.

Se **Cźišze** (Wolfshain) w Delnjej Łužizy. W naschej wsy sta žo tele dny žmjertne njesbože. Wumjeńkaŕ Arnoschcht Krügaŕ jědźesche ſ krumowaj do leža po ſtanze. Jako ſtanje nakładowasche, kruwje nadobo cźeknyschtej. Pschi tom kruwje Krügera potorhnyschtej. Wós jemu pisches wutrobnjo pschejědźesche, jemu hrjebła mutsiestorka ſmutska cźežko srani. Lěkaŕ dr. Habendorf móżesche jenož žmjerć wobeheho starza wobkruczicź.

S **Góida.** Hajnikej Julijušej Nožzy bě žo tele dny poradźiło, džiwjeho honiwjerja w lěsu łapicź. Je to wotrocźł Paiwoł P., kotryž pola kubleŕa N. w Bluntu słuži. Hajnik bě jeho wobkedźbował, kaŕ dźiwjeho runje ſ natyknanym nakhribjetnikom a ſ nabitym trojnikom ſ lěsa wuńcź. Wón na njeho jawoła: „Sastacź, ruzy horje!" Tola paduch na to ani njemjeńšesche, ale dźiwjeho žo wobaracź. Hakle hdyž hajnik k druhemu rajej sawoła, žo paduch poda a ſwój trojnik prjedź cźišny. Jako bě jeho hajnik derje pschepytał, dowjedźe jeho do Góiby. Tam jemu nakhribjetnik wotewrichu. W nim mějesche P. runje satšélenchо młodeho ſtornika. Wón žo wusna, so je hižo wjazy ſtornow a ſtornikow satšélił a prajesche, so je jemu jeho kujes to kasał. Satšélenu dźiwinu žu potom hromadźe jědli. Hačź je jeho wulnacźe wěrne, ma žo hišchcze rozſudźicź. Jemu wjele tšélwa a tšélbu jebrachu.

S **Lubnjowa.** Pschi njedźelnju woknow njesbožu žobota dopołdnja tudomna ſtudźobna Frieda Radochlźa. Wona žo pschehlada a na dwór dele padny. Dokelž je dwór je zeuentom wulaty, bě hołza na měſtnje morwa.

S **Khorczebuſa.** W nozy ſ wutorje wokolo ½11 hodźin sta žo na Khorczebusko—Wětoschowskej dróży žalostne njesbožo ſ automobilom. 33-létny ſyn Kurt, ſamkańskeho mišchtra Pawsiza na Bartinskej dróży cźo. 28 bydlazeho, pschi tym žiwjenje ſtubi. Wobžedźeŕ restauracije Paiwoł Jonathan žo srani. Kaŕ je žo njesbožo stało, njeschodźi žo ſ zyla wunjasnicź. Kaŕ Pawsiz, kotryž je hewak jako měrny jězdźeŕ znaty, khodźesche zyle měrnje ſ Wětoschowa do Khorczebuſa. Blišk pisched Dubym widźesche nadobo, jo žo ſ dałoka nekaſka ſwjaza mischtri. W samsnym wokomicźu poczа jeho auto wjerhacź a žo wurocźi. Pawsiz žu ſ auta wjerhnjeny. Jonathan paŕ padny pod auto. Na dróży běchu ludźo ſe ſwjezu kiwali, dokelž dźiwjeho ſobu jědź. Hnydom k sinjeshoženym pschikhwatachu a ji[illegible]

pomoz poskicźichu. Hnydom do Khorczebuſa a Wětoschowa do khorownje powěsć poślachu. Wobaj autaj na měſtno pschijědźeschtaj. Pola Pawsiza jenož žmjerć ſwěsćichu. Wón bě žebi nop rosrany. Jonathana do Khorczebuſkeje khorownje dowjesechu.

S **Khorczebuſa.** Khorczebuſki hermank bu lětša dosć bohacze wopytany. Ludźo hišchcze dosć tworow kupowachu. Njesbožo žo žane njestachu.

S **Rósworka.** Pschi pjatkownym hrimanju bě Boże njewjedro do tudomneho nowowara ſtinanzneje wuhnjorske dyrbło. W nowotwarje w samsnym cźasu 4 bźełaczerjo ſtojachu. Jeneho ſ nich Boże njewjedro saraſy. Tamni běchu wschitzy pohłuschcheni. Woni cźežzy thori leža a žu žnadź zyle slemjeni.

Zaposłane.

Wotmołwa, kiž njeje žana!

Knjez wyši hejtman z Einsiedel je, kaž so zda, wotpokazał, na zjawny list němskostatneje khorhoje wosobinscy wotmołwić a my dyrbimy najprjedy spomnjenku redakcije „Bautzener Nachrichten", wobsahowacu protest srjedźoněmskeho „Stahlhelm"-wjednistwa přećiwo jara zrozumliwemu pozbudźowanju knjeza knjeżerstwoweho presidenta Grützenera w Merseburku zastojnikam přisłušenje k „Stahlhelmej" zakazać, kotrež wotmołwjenje přijimać. Knjez z Einsiedel pak přiswoja sebi z tym, ze wšěmi zastojnikami, kotřiž Stahlhelmej přisłušeja, našu na kónc zjawneho lista stajenu wotmołwu. Abo měješe redaktor „Bautzener Nachrichten" nadawk, spomnjenku po porućnosći „Stahlhelma", potajkim knjeza z Einsiedel, pisać? Stoź je tam prajene, je wšo drube hač jasna wotmołwa na naše cyle jenozmyslne prašenja.

W protesće so wupraja, zo je „Stahlhelm" dopokazał, zo chce jenož po wustawnem puću swoje zaměry docpěć, zo je tež zastojnikam politiska swoboda ménjenjow a koalicije data. Wězo dawa němskostatna wustawa tež zastojnikam tuto prawo, wona pak tež praji, zo ma zastojnik ze służownikom cyłka a nic ze służownikom jeneje strony być. Wjele stow přikładow pak dopokazuja, zo so wulki dźěł zastojnikow — wosobje w justicy — do służby prawych stronow staja. A hdyž přewažaty republikanski dźěł wobydleństwa tutych knjezow k porjadkej wola, a sebi jich wotstronjenje žada, tak je to z winowatosće napřećo statej.

Radikalne zwjazki na prawicy a přisłušacy k nim zastojnicy pak su prawo zhubili, so na wustawu powołać móc. „Standarte," organ „Stahlhelma", dokonja samo nimo šćuwanja přećiwo stacej a wustawje, zamordowanja republikanskich muži stata wosławjeć a to zawšźe njeje žane wustawne prawo zastojnika republiki, zo wón k docpěću swojich politiskich zaměrow organisacije wuźiwa, kotrež chcedźa ze srědkami politiskich mordarstwow, z feminymi a tajnymi zwjazkami, z namołwjenjemi ke krajnej přeradźe stat, kotremuž dyrbja zastojnicy służić, podrywać.

My dopominamy při tom na zamordowanja Erzbergera, Rathenawa, Gareisa a dr., atentat z wodźičnatej kisalinu, na Scheidemanna činjeny, skutki, kotrež wuskočichu ze scéwanicy tak mjenowaneho wót činskeho čišća. Dopominamy na němskostatneho presidenta Bjedricha Eberta, kiž bu hač do swojeje smjerće a přez row wot tych samych ludźi šćuwany, na kotrehož so tukaše a přisłodźeše.

Republikanojo docyła njemóža čerpjeć, zo z jich dawkowymi přinoškami so wot zastojnikow stata srědki hromadu nošа, zo by był nasylny přewrót zarjadowany a organisacije so wutworile a spěchowale, kotrež njechadźa ničo wo wojowanju z duchownymi brónjemi wědźeć, ale kotrež znaja jeničky hrubu namóc, krow a železo, přisłodźenje a tukanje jako wojowarske srědki. Móžemy sebi myslić, zo tam, hdźež njeje idejow a mocow za duchowne wojowanje, tohodla runje hruba nasylnosć, intrigi a přisłodźenja jako posledni wukónc mudrosće knjeza.

Snadź budźe knjez z Einsiedel nětko tak luboscziwy, k wotmołwje, kotruž smy jemu jako jeho datu po porućnosći zastojnikow „Stahlhelmej" přisłušacych, do erta położili, so wuprajić.

Podkrejsne wjedalstwo čorno-čerwjeno-złoteje khorhoje.

Z Łužicy.

S **Biskopiz.** Mjeschćanske sarjadnistwo je wschelake nowe twarjenja w poslednim cźasu natwarilo, so by mały wobydleństwa wotpomhało. Twarjenja maju wschelake mjena, kaž „Waldeck", „Grüneck", a „Schöneck". W twarjenjach wjazy stow ludźi bydli. Mnohy wschak hišchcze njeje žu měsazy dołho žadyn podruźinski ſtjenjes płacźili. Tuchi ludźo budu žo se ſwojich dotalnych wobydl. wupokazacź a do ſtarych żelezniſkich wosow pschepěstowliczź. Do jich wob. bydlenjow pak druzy poczаhnu, kotříž porjadnje płacza.

S **Dubrachcźiz.** Sandźene dny pišachmy, so je tudy žandarmeŕ jaty wupjerchnył. Někto cźełkaza we Selfhennersdorfje jaſachu. Wón bě žo hnydom, jako žandarmeŕ cźełny, do Selfhennersdorfa k ſwojej njewjeſce por dak. Njeſamilna polizija jemu tam dołho měr njepopschaja. Bórzy žo jeho łubosće žón ſtónczi.

* Se **Shorjelza.** W nozy ſ kobocze žo na Rósboritej dróży cźo. 15 dźeł wjetcha hypny. We wobyblenju ſpachy tři dźěcźi. 1½ léta ſtara Charlotta Jeschkez a jejny 7létny bratr žo cźežko sranjschtaj. Wobej dźěcźi do khorownje do wjeschu. 12-létna Johanna Jeschkez, kotraž też w žam ſtej domorje ſpasche, bě žo tak cźežko sranika, jo na bucźe do khorownje wumrě. Jej bě wjetch runje na wutrobnju padnył. Macź dźěcźi, kotraž bě někaſke pikotanje we wjetſche błyschała, dźěſche to wobžedźerjej domu wosjewicź. Jako žo saſo wrócźi, bě hižom po njesbožu. Wobydlerja ſ twarjenja hnydom wuczahnychu.

Se **Shorjelza.** Cźežke njesbože sta **žo we nozy ſ nje**dźeli na Lutherjeſej dróży we Shorjelzu. Motorowy ſ pschipowěschakom pschijědźe po Melanchtonskej dróży dele. W pschipowěschaku jena žona hódźesche. Dróha bě hubjene wobſwětlena. Motorowy žebi myślesche, so Melanchtonſka dróha hišchcze dale wjedźe. S zyłym wotmachom do płotu na kónzu dróži sajedże. Tam ſ kola padny a žo we wobliczu khěrko srani. Žona žo jenož ſ łohka srani. Motorowe kolo je wěsto zyle rozbite.

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

zapisane družstwo z wobmjezowanym rukowanjom

10% rabatowy tydźeń

Jenož hač z 15. sept. sobu

Prosymy našich sobustawow tutu přihodnu składnosć při nakupowanju drastow a wobuća nic dać nimo hić.

Prošu wobkedźbujće naše wukładne wokna!

Wulki wubjerk dźěćacych, žonjacych a mužacych črijow
Wosebje tunjo košlacy płaſ, syra kopřiwina, makowe šaty

Z dobom poručamy tunjo we wšěch našich kolonialnych wobkhodach:

Barlinsku libitu kołbasu (trajacu)	pf. 1.60 hr.
salami kołbasu I	„ 1.80 „
servelat kołbasu I	„ 1.80 „
Holsteinsku blokowu kołbasu	„ 1.80 „

Ze swojeje pjekarnje:

Twarowy, makowy a sypkowy (Streußel) tykanc / Wšě družiny pšeńčneho pječa wobłubowany **rżany khlěb** l. druž. jenož **60** pj.

Sobustawy zastarajće so we swojim wobkhodže. Předstejićerſtwo.

Synoda.

W Drježdžanach, 8. 9. 26.

Wuradźomnje wo khłostańskim šakonju ša duchownych šo dale wjedźeše. Tón dźěł šakońskeho namjeta, kiž šo ł khłostanjom wopačnych wuczbow dla šaběra, dźěše rosmotrjenje ł schwalenje sbudźi. Rena strona chže postajenje ł pschedležazeho šakonja wumałacź a chže wožebity šakoń wutworicź; druha chžyše je na jich městnje wostaricź. Synoda wobsamkny, so maja na ćwojim městnje štejo wostacź.

To je mało rjadkow, šmy pak na maćišnje wot 10 hacź do 3 hodź. hdźeli. Hanczka.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Schtrowa powěsć wo wjedeje ša šutše ńjatk: Pomročene, tu a tam šnadny deschćik.

Němšku pschijawschi je połna schromadźizna Swjasta Ludow jenohłósnje Němšku šlatne Radźizne šydła spožcźiła a pschecźiwo schčěnacze hłosam wobsamkła, so maja šo nještatne šydła je schčěcź na dźewjecź rosmnožicź. Powjetschenje liczby nještatnych šydłow je šo potajtim runje ł wjetschinu dweju tšećinow pschińdźało.

*

5. septembra je šo na želesnišći cźah w Hornjej Schlesiji, ł Opola do Carlsmarkta jědźaźy, attentat spytak. Pola Malcho Dobrnja bě šo wulka želesna plata na kolije położyła. Cźah by šo wšecze šwrócźił, hdy budźischce šo lokomotivnik šadźewka njedohladał a cźah nještajił.

*

W Rheinje šu šo pola Duisburka tšo płuwarjo zepili.

Pschedsydstwo ruskich dźěłacześtich šwjazkow je wobšamkło, hnydom tši milijony rublow jendźelskim strajkowazym hórnikam pómjatcź. Pjenjesy šu ruskim dźěłaczerjam wot mšdy wotczahnu.

*

W Gollnowje je 30 wozobow na tyfus šhoriło. Najšćerje je šo khorosći ł wužiwanjom nakaženeho mloka pschenjeśło.

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija." Jutře pjatk wječor z dypkom 1/2 9 hodź. je w Kat. tow. pruha za Delnjołužiski koncert. Spěwamy z „Dobry Wjacor" čo. 6. 7. 14. 18. 25 a 33 a „Hanka, ty brune wóčko". Přečitajće sebi tute spěwy! Štóž jutře sobu njepruhuje, njemóže sobu jěć. Tohodla přińdźće wšitcy, bratřa a sotry! Dirig. Předs.

Budyšin. Jednota „Sokoł" ma kóždy štwórtk wječor z dypkom we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Budyšin. „Sokołki" maju tež kóždy štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnica.

Delni Wujezd. Serb. tow. „Zahrodka" změje njedźelu, 12. sept., pop. w 4 hodź. pola Haškec swoju měsačnu zhromadźiznu. Po tym přijimuje hospodarski wotrjad skazanki symjentneho žita a symjentn. bórnow. Hospodarski přednošk je přilubjeny. Wot nětka je zaso kóždu wutoru wječor 1/2 9 hodź. spěwanje. Předsydstwo.

Drježdźany. Tow. „Jednota". Njedźelu, 19. sept., je naš wulět do Klotzsche (Rest. „Weißes Roß"). My zhromadźimy so popołd. w 3 hodź. pola „Arsenala". Komuž so jow derje njehodźi, móže tež hnydom hač do Klotzsche jěć. Wšitcy Serbja su nam wutrobnje witani. Wo bohate wobdźelenje prosy předsydstwo.

Drježdźany. Serb. tow. „Cornoboh" wotměje dźensa štwórtk (9. 9.) wječor 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu pola knjeza Zmija na Christianskej drózy 22. Wšém sobustawam a druhim serbskim přećelam so sobudźěli, zo budże nam naš sobustaw, knjez Heidan, přednošk dźeržeć wo dźensnišim Serbowstwje. Přińdźće w prawje bohatej ličbje. — Njedźelu, 19. sept., budźa so serbske kemše w „Křižnej cyrkwi" wotměwać. Předowanje změje knjez farař Riotta, tuž chcemy wšém našim Serbam też tón króć zaso bohaty wopyt na wutrobu położić. Předsydstwo.

Khrósćicy. Jedn. „Sokoł" wuhotuje njedźelu, 19. sept., w Njebjelčicach Sokolski swjedźeń. Na njón so wšě Sokolske Jednoty a wšitcy druzy lubi Serbja wutrobnje přeprošuja. Započatk 1/2 8 hodź. — Jednoty so w Serb. Pazlicach zhromadźa. Wot tam čehnjemy zhromadnje do Njebjelčic.

Lichań. „Zernička" ma dźensa štwórtk wječor na poł dźewjećich spěwanje. Prosymy naležnje wšěch Serbow w Klukšanskej wosadze, kotřiž hišće na boku steja, zo chcyli našemu towařstwu přistupić a nam tak pomhać zdźerżeć drohu serbsku rěč a naložki. Předsydstwo.

Małešecy. Jedn. Sokoł wuhotuje njedźelu, 26. sept., wulki dźěćacy swjedźeń w Małešecach. Započatk pop. 1/2 2 hodź.

Pančicy. Jedn. Sokoł změje pjatk (10. póžnjeńca) wječor we wosmich zhromadźiznu pola Bělka we Wudworju. Njech wšitcy přińdu. Starosta.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźěł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěł: Arnošt Bart w Bręzyncy. — Za nawěški: G. Janak w Budyšinje.

Tunje poskićenja
z nowa nakupowanych
nazymskich a zymskich drastow

Za žony

Sukuje z čes. sukna 6.75, 5.75, 475, **3.95**
bluzy 7.50, 6.75, 5.75, 4.50, **2.95**
kostum, sportski 18.50, 5.50, 1150, **9.50**
kostumy z čes. sukna, 27.50, 24.50, **19.50**
módre a čorne
tkanin. woblekl, čes. sukn, 8.50, 5.90, **4.50**
woblek, čista popelina . . . 14.50 **9.75**
nowe barby
woblek, ryps. nowočasny, 22.50, 18.50, **14.50**
mantl, suknowy . . . . 24.50 hač **8.50**
mantl, flawšowy . . . . 19.50 hač **8.50**
mantl, wołmjanc rypsowy **19.50**
mantl, velour de leinowy, z wopr. pjelsčinowym khornarjom 39.50, **29.50**

Za mužow

kholowy, krute tkaniny . 5.90, 4.90, **3.90**
lacy, wšelake barby . . . 6.50, 5.50, **4.50**
kholowy, eleg. smuhi . 13.50, 10.50, **7.50**
woblek, gabardina . 55.00, 45.00, **35.00**
woblek, česane sukno . 89.50, 79.50, **69.50**
narunanje za měru. módry
woblek, jehłowe smuhi, najl. dźěło 55.00, 49.00, **39.50**
sportski woblek, z 2 khol. 49.50, **39.50**
sport. woblek, kordowy, z 2 khol. **59.50**
gummij. mantle 27.50, 24.50, 19.50, **14.50**
zymske mantle 59.00, 49.00, 3900, **29.50**

Lětna drasta wjele niže płaćiznow.

Drježdźanski drastowy dom
w Budyšinje **Birnberg & Co.** při Mjasowych jatkach 5

Kedźbu!

5 nowych słomowych prasow
1 šěrokomłóćak
1 jara derjezdźeržanu młóćacu mašinu ze zubami
k zatwarjenju ma wjele niže dujowych płaćiznow na předaj.

Ernst Falting
mašinska wikowarnja w Njeswačidle.

Walter Rinnelt
wosebny frizěr za knjezow, knjeżny a knjenje
zhotowja wšě włosowe dźěła.
Najwjetši skład wšěch toilet. towarow, wotfihanje po wašnju bubiskem a pažskem (Bubi und Pagenköpfe).
Při prawjenje towařstw. dźiwadłowych frizurow.
Najspěšnišo a porjadne poslužanje.

Wosebity dom cigarow a cigaretow
w Budyšinje, na Kamjentnej hasy čo. 17
při hotelu „Krone".

Trjebane a nowe
meble
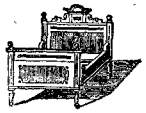
kaž też **wuhotowanja stwow** poruča tunjo
Ernst Stelzig, na Hrodowskej hasy 4
Podźišnje płaćiš dowolam.

Soły chaisłony łoža matracy bilety
blida a stoły kuchińske nadoby
we wulkim wubjerku
R. Richter
w Budyšinje
na Serbskej hasy čo. 15
Telefon 2215
meblowy wobkhod.

Dobry jenopřežny
4 lětny bruny ńišak
(rańšo-frieski) je na předaj pola
Škale w Khrósćicach.

Łožowe damasty, běłe počehnjenja
K. Erler na Žitnych wikach 11.

Wšě šulske knihi
serbske a němske
dostanjeće najtuńšo
w **Serb. knihańi w Budyšinje**
w Serbskem Domje.

Dźensa dóšło:

najl. Khočebuski lany wołij pt. 75 pj.
čerstwy jědźany wołij pt. 65 pj.
čisty zemski worjesk. wołij pt. 73 pj.
margarine, čerstwa pt. 57 pj.
Milchperle narunan. za butru pt. 83 pj.
škrobjna margarina pt. 1.— hr.
tuk k pječenju pt. 75 pj.
Najlěpše začinki k pječenju dostanjeće stajnje čerstwe w margarinowym-tukowym a jědźno-wołjowym wosebitem wobkhodźe.
Th. Schleluitz w Budyšinje jenož na Zad. Bohatej hasy **9**

Domjaca holca
kotraž chce warić nawuknyć, pyta słužbu. Bliše je zhonić we wud. „Serb. Nowin."

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčeškej hasy čo. 10 poruča jědźace kola, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wupołrjedź.

Wuspěšne nakupowanje přinjese za hospozu najwjetši wužitk!
Tohodla kupuje šwarna, rozomna a rozhladna hospoza nětk a přeco swoje
kolonialne twory we wobkhodach Budyšskeje
Edeka
EDEKA
Tam dostanjeće najlěpše twory po najnižšich płaćiznach
dokelž prěnja zasada **Edeka-wobkhodow** je:
kóždy přetrjebaš dyrbi kóždy čas wužić.
Wuspěch z čestneho, překupskeho dźěła.
3 podpjerace dypki Edeka wobkhodow:
kajkostne twory — přihódne płaćiz. — najwjetša samóstojnosć
Sobustawy Edeki w Budyšinje.

Přiloha k číslu 210 **SERBSKE NOWINY** Stwórk 9. septembra 1926

Zlět serbskich pčołarjow w Delanskej holi.

W Bušecy, 8. póžnjeńca 1926.

W rańšich hodźinach sej nichtó njemysleše, zo mohło so na popołdnjo hišće tak rjenje wuwjedrić. A tola sedźachu pčołarscy vulětnicy při słónčnym zjedrje pod hołym njebjom a dachu sej pola Němcec derje hić, kiž tydźenje dołho na 100 kołčow wobstražuja a wobhladuja. Provizoriska zahrodna korčma běše górzy připrawjena a wšitcy mějachu sedźo přileżnosć, na jara powučacy přednošk a rozmołwu připoduchać. Po „dobrej“ akademiskej stwórćinje wotevrì wučeŕ Hajna-Konječanski zlět a witaše sobutawy Serbskeje Pčólnicy w Khrósćicach a Wrjosa w Delanach a rjanu horstku hosći, wulkich a małych, kiž so hromadźe dobre połsta. Po rjanych nazymskich dnjach, praješe, šerješe runje dźensa. Smy w časach zlětow žiwi a naspomni krótko wulkej zhromadźiznje w Ulmje a Pilznu. Tam su runje wo samych bolopačach wuradźowali, kotreż nas traša a česnja. Smy sej też tajki mały zlět zarjadowali. Snadź přidruža so hišće wjacy towarstwow. Spominaše na slawneho serbskeho pčołarja, njeboheho wučerja Sommera, kotrehož je nam smjerć přezahe rubiła. Što běše mohł hišće dobreho za serbski lud wukonjeć! Wobzarowaše, zo tu w Božej stwórbje nas wobdawacy lěs njeje naš. Móžeše to před 80 lětami być. Też „Bušenku“ je pózdźerjeł kapitalism. Dźensa so nastajnje wo zasydleju rěči a pisa. Ale w delanskich kónćinach njeje možno, zo mohł dźěłaćeŕ kusk blečka a pólka dostać, samo nic tón, kiž za wulkoležomnostwo dźěła. Spožiwne začuća žeru so do našich wutrobow, hdyž takle lěsne hona a holu překhodźiš. Z rjeńšim wuhladom do příchoda skónči swoje zajimawe powitańske słowa. Doda pak hišće, kak so wšědni ludźo za pčołarske dźěło a za tutón zlět zajimuja. Žiwnosćeŕ Domaška w Smjerdźacej je mały spěw wudźěłał po hłosu: „Tam we tej holi Drježdźanskej!“

Tam we tej holi klósterskej
Tam leži jena mała wjes.
Fidrala, fidrasasa, tam leži jena mała wjes.

A we tej wjescy jedyn knjez,
Kiž wulki lub'waŕ pčołow je,

Wot ranja hač do wječora
Wón hlada, kak te znošuja.

Wrjosowu pastwu lubuja
A wjele mjedu nanoša.

Hdyž kołče potom połne su,
Do Horin so zas dowjezu.

W Róženće pola Eiseltee
Sej dadźa nješto dobre pjec.

Dokelž wón pékne piwko ma,
Tuž kóždy rad tam zastawa.

Tutón spěwčk prosteho Delana je hódny, o so w tamnej stronje dale zakorjeni.

Na to jimaše so předsyda Khrósćanskeje Pčólnicy, Kiwnosćeŕ Kmjeć, słowa. Zo je pčołaŕ wot nopa hač do nohow, to hnydom spóznaješ, hdyž ze swojeho wobšérneho repertoara jeno tak sypa. Hdyž jemu při tom tu a tam trósku seleny wuraz so podsunje, štó jemu to za zło wozmje! Stoj pčołaŕstwo nastupa, je wšudźe doma, wě kóždemu prawje a derje radźić a jeho ertne wuwjedźenja dychaja wotrjadnje praktisku nazhonitosć. To wuwažuje jeho słowo. Powědaše nam, kak su naši prjedownicy w dóńcach měd domkhowali a my — **po puńcikach**. Tuž staješe zakładne prašenje: **Čehodla tak wjacy njeje a kak je to přišło?**

Měnja, zo nimamy wjacy mjedowcho časa. Naše podnjebjo (klima) je so přeměniło. Prjedy su też suchotu a mokrotu měli. Ta je našich prjedownikow bóle trašiła, dokelž njejsu nowočasnych připrawow měli. Słyšeli za winami. Pčołaŕ dyrbi swoje nazhonjenja do zjawnosće dać, kaž to druhe powołanja činja. Pokazowaše w tym na ratarstwo. Rozpowěda nadrobnje wšelake čežoty z matku. Tohorunja wotpokaza porok, zodosahacych mjedowych pastwišćow nimamy. Hižo Korla Wulki (we 8. lětstotku po Khr.), kiž je našich prjedownikow zabiwał, je so dźiwał, zo je w tehdomnišich Serbach před kóždym domčkom pčólnicu nadešoł. Dopokaza na mnohich příkładach, kak su so pčólne pastwišća rozmnožiłe na štomach a keřčkach, na polach a honach. Mamy mnohe nowe rostliny.

Wina snadnych mjedowych žnjow tči w něčim druhim. Nimamy mjedowych pčołow. Naše pčoły su so strašnje pohubjeńšile. Měšeńca z cuzymi pčołami južnych krajow (z Italskeje atd.) je naše domjace pčoły zanjerodźiła. Wone njejsu swoje dobre samotnosće w ródnym kraju do našeho kraja přenjesłe. Podobnje ma dźě so z wulkim skotom, na př. z howjazym a z konjemi. Čehodla mělo pola pčołki hinak być. Nimamy wjacy stare serbske čorne pčoły. Horcokrejne ludy nas přeplawja. Njejsu za naše klima, su tu jeno z hosćom, nie domjace. Dyrbimy na našu čornu pčołu wróćo a pokaza wšelake puće, kak móže so to stać. Wěsty farař Rjeda je cuze pčołki do nas zawjedł. Druzy su jeho sćěhowali. Rozłoži nadrobnje, kak je čas dźěławosće pčołki praktiscy zarjadowany a dopokaza, zo po prawom pčołka za nas jenož jedyn tydźeń dźěła. By-li to na dwaj wupřestrěć mohła, kelko mjedu bychmy wjacy měli a wukhwalowaše spróchniwosć a płódnosć čorneje pčołki, pokazujo to na wjacorych příkładach.

Předsyda dźakowaše so rěčnikej a rozprawješe wo wustajeńcy w Pizni. Smy kaž w politicy też po pčoły do cuzby šli, do Ameriki, do Cyprije, do Italskeje a druhdźe. Čorna pčoła namaka so w cyłej srjedźnej Europje. Trjebamy dobre matki. Ludy sej mjelčo swoju matku plahuja. Pčołaŕstwo je dźěł našeho hospodaŕstwa. To hišće wšě knježeŕstwa dopóznali njejsu, hewak bychu wjacy zrozumjenja za tak ważnu wotnohu ludoweho hospodaŕstwa měli. Wozjewi, zo budźe so k lětu wulka wustajeńca w Pražy zarjadować a kotruž budu też Serbjo wopytać, zo bychu widźeli, kak daloko naši južni susodźa w pčołaŕstwje su.

Kublej Dučmann-Khrósćanski skoržeše na měšeńcu, kiž je z cuzymi pčołami nastała a žadaše sej doraznje, zo by so wupruhowana čorna pčoła powšitkownje pola nas wospjet so zaměšćiła a plahowała.

Wyšši wučeŕ Hila rěčeše wo starych pčołarjach, kotřiž hišće w tunach swoje pčoły zaměšachu a so wo matku dale njestarachu, tu sej pčoły sami plodźachu. Z cuzymi su so naše pčoły zanjerodźiłe a tuž dyrbja, je-li chcemy wjacy wuspěcha měć, so zasy wotstronić.

Z druheje strony so na njedosahace pčólne pastwišća w namjeznej Slezynskej pokaza. Też pčołarjo měli so dokładnje wuwučić, zo bychu swoje rjemjesło dospołnje zrozumili. Naše pčołaŕstwo ćerpi pod konkurencu wukraja. Pola nas njedostanu pčołarjo bjezdawkny cokor. Ministerstwa njejsu so hač dotal přepokazać dale wo ważnosći pčołaŕstwa. Mnozy pčołarjo nimaja dosahacych srědkow, sebi jón kupić, druzy njećinja to w zajimje hospodaŕstwa a pčołaŕstwa samoho.

W swojim dosłowje žadaše sej předsyda bóle powšitkowny zajim za pčołaŕstwo. Naš dorost dyrbi so za nje zhrěć. Hižo w šuli dyrbi so na rostliny pokazować, kotreż su ważne za pčołacu pastwu. Nětko so nimale wšo měd mjenuje, byrnjeż w nim wjacy cokora było. Na to ma jenož tón prawo, kotryż su pčoły z kćěnjow nanosyli. K tomu přihotuje so zakoń. Tohorunja žadaja sej pčołarjo zarunanje při mrětwje pčołow (tak mjenowany „Bienenseuchengesetz“) a wujasni, kajki wuzitk ma ratarstwo z plahowanja pčołow. Naš dźensniši zjězd je dopokazał, zo žiwy zajim za pčołaŕstwo mjez Serbami knježi a tón ma so zdźerżeć a pěstować. Tuž namjetowaše pčołaŕski wječor, hdźež mohli so pčołarjo raz k wjesołej zabawje zeńć. Wobdźěła hižo přihodnu hru z pčołaŕskim předmjetom. Po dobrej dwě hodźinje skónči jara žiwu zhromadźiznu, kotraž njebudźe bjez wuspěcha za naše domjace pčołaŕstwo.

Hižo do njeje běchu sej zajimcy swoje a cuze kołče bliže wobhladali. Ale zwjetša wšudźe prózdne blaki a tak też zaki. Hakle posledni tydźeń su pčoły pilnje donošowale. Hewak hišće by napohlad zrudniši był. Runje na dnju posedźenja běchu sej po njeličomnych tysacach wulećale a wróćichu so w hromadach we wokomiku, hdyž njebjo so začmi a dešć hrožeše. Z přikhadźacych mróčelow móžachmy dowidźeć, kelko běše na pastwišću pobyło. Bórzy po nawróće so někotre mjeńšiny dešćowaše, štož běchu pčoły do časa začełe. Hišće někotre dny a pčolarjo ze swojimi kołčemi so nawróća. Nic we wjesołej mysli. Ale tohodla nic nadźiju zhubić. Budźe čorna pčoła powšitkownje zawjedźena, změjemy zawěsće zasy wjacy wuspěchow. Mnozy zeńdźechu so hišće w Róženće k malej piwnej zabawje, hdyž sej hišće to a tamne dorčećachu. Wulět do „Bušeńki“ běše za wšěch wokřewjacy za wutrobu a dušu a k lětu zasy tu do lěsneje swjatnicy.

Nazymske kwčtki.

Mamy tuchwilu ćežku pólwosłowsku cžaš. Boże słónčko se swojimi luboslunymi najsmilšimi pruhami chce naš kat prawje swohrewacz, bóle hač hdy za zyte lećo. To wopsebje naschim nasymskim kwčtkam prawje howi. Kat so mnohe zahrody z nimi pišanja. Najsmše kwčtki su pycha naschich zahrodkow. Cjernjowe róže drje su ščoro hač bo pozdnich pschekcége, tola na jich městnje leźeja druze, daisje, asterki, z městnami hischcže petonize a druze. Asterka, to je grichische mjeno. Stari Grichojo tutu kwčtku tak mjenowachu. Asterka rčka herbšti hwězdniza. Mjeno pochadźa snadź z jejneho hwězdojitego napohlada. Ju hižo w starodawnych cžasach w zahrodkach pčstowachu. Dźenża mamy na 4000 družinow pola naš. Naschi asterka, kotruž my w naschich domowinskich zahrodkach plahujemy, wokhadźa z Khiny. Tam je jejna prčnja domisna. Do Europy hakle ju w lěcže 1728/30 pschenadźichu. Najprjedy bě wona w Francowskej znata, posdźischo też we Němskej.

Wokoło léta 1784 bu pola naš hischcže jena druha kwčtka sajwjedźena, kotraž je asterje tróchu podobna. Je to jurina abo dalija. Němcy ju też mjenuja Georgine. Mjeno dalija bosta kwčtka po schwedskim botanikarju Dahlu. Najprjedy bu wona w kralowskich zahrodach w Madridze pdźana. 13 lět posdźischo sajwjedźechu ju też w Francowskej. Najprjedy bu wona jim wešo tak prawje njeradźi, dokelž wo jejnym pčstowanju wjele njerozumjachu. Mjes tym wešty Alexander z Humboldt z Ameriki někotre kwčtki dalijow bobu pschiwjese, kotrež bě tam na žiwotim puczowanju nadeschoł. Tak ju z Ameriki do Němskeje zawjedźechu. Profesor Wildenow ju Georginu pomjenowa a to po wulkim botaniskim wučerjeju Jurju w Pětrohrodźe. Bórzy pochadźa dalije w Němskej wschudźe pčstowacz. Po cžasu bu wona wešo pschezo dale wudospolnił. Mamy dźenża wschčch formow a wschčch barbow dalije. Tola cžistu módru dalija wuplahowacz, njeje ju hač botal hischcže žanomu zahrodnikej poradźiło. Tak bu nam nasche zahrodny tuchwilu w krajnym pósdnjo-lčcžnym wjedrje z krajnymi pišanymi kwčtkami krajnja. Wotschewjacy to napohlad po dołhim trudnym dschcžojitym cžasu. Kelko schkody bu nam lětža hižom njewjedra nacžinile a hischcže ju njeda być z njewjedrami le konzej. W Ljubljskim wokrjesu je bo pjatk pschi njeběrnym njewjedru, kotrež też psches naschu Budyschčku krajinu cžehnjeschce, 15 statokow z Božim njewjedrom wotpalsko a to w běhu dwě-joch hodźin. Wotawy maju ludźo někto nimale pod šuche. Wschc bo počzina prósdnicy, wschc schčericy, wschc wotemrčwa, hačzrunjesch mamy tuchwilu krajnu cžaš.

Na zahrodach hižom ku
Wschudźe kwčtki pogbedne.
Mnohe hižom morwe bu
Druhe zforza w bożemje —
Donjž lčžne dny bo minu —
Donjž w mrózach njesahinu.

Ze susodnych a dalších krajow.

* S **Drježdźan.** Dwaj moučeraj w tudomnej milinarni bo pjatk popołdnju z nječim pschchladschcym. Wobaj bschchaj hnydom morwaj.

* S **Dschaza** pola Drježdźan. Tele dny pschijebje auto jeneje Barlinskeje firmy po tudomnej Drježdźanskej drózy. Na pschižowanischczu drózhow pschijebje jemu motorowy napschecžo. Motorowy bě 22-lětny žyn kublerja Breitlinga z Ganeiga. Auto jeho hnabny a na 40 metrow daloko bobu wječesche. Cžežko sranjeneho jeho sčehnychu. Jena noha bě zyle wotorhnjena. Też druha bě cžežko sranjena. Wbohcho hnydom bo Dschatzkeje khorownje bowjesechu. Tam jemu wobej nohy wotewschachu. Pschi operaziji pak wbohi wumrě.

* S **Hirschberka.** Też psches Hirschberkiš dok cžehnjesche saudženy pjatk žyhne njewjedro. Nimale hdyž pschestacza bhyšk k sjemi ježdżachu. We Hirschberku žamom bě na wjasy městnach njewjedro dyrilo, też bo wěže tudomneje katolskeje zyrkwje. Na dobre sbožo bhyšk nihdže njenapali. Se žyhnym slihwom běchu mnohe drózhi zyle powodzene.

* S **Rautenkranza.** W Rautenkranzu jedyn hólz runje z krutej poruczinosću žywjeho nana jara spokojom njebě. Tohodla nječesche za lepsche, bo takle trochu po lěžu wokoło honičź. Jako nětko sabo jomu we žiwotim cžažu domoj njebě, nasta w domje starscheju wulki njemčr. Hólz pak bo njewróćzi. Jedinemu wječnanej napadny spodźiwna myślička. Sapocža k wohnjej trubicź. Wón myšlesche: Hólz budże měnicź, so bo we wbu pali a tak pschčhnje domoj pobčhnje. A — wopraudże. Mjes wczjhnymi, kotřiž bo k wohnjej pschibližachu, bě nasch hólz. Tón bě hnydom noht na thribjet wsak a myšlesche žebi, so bo doma pali. Starschej jeho wešo najpschečzelnischo njepowitaschtaj. Nan jemu nětkotre z brčzowskim schoktu pschcha, o hólzej cžakanje na dlschi cžaš sandże. Haj, — pomhacz dyrbischi žebi wobjezdź.

* S **Lauenawa.** Też w Lauenawskej wokolinje je pólski rubježny mordaŕ pod mjenom Slepy Jan žiwoje słóšnistwa wukonjak. W tudomnej wyschschej hajnkownji njedawno statneho pomozneho hajnika Hendricha Majera a lčžneho dźaktarja Hendricha Bodu w lěsu satschelenego nadendżechu. Hnydom mějachu polskeho mordarja Slepeho Jana za pohladneho. Kaž nam nětko Peinska kriminalna policija zdźeli, je Slepy Jan też dlschi cžaš, a to wosebje wot 19. hačź do 27. awgusta w Peinskej wokolinje w Hannoverskej wokolo brudźił. Jenemu muzej dyschche dundak, kotryž je po wopisanju Slepemu Janej podobny, žlěborny cžešnik a sloty cžahnikowy rjemjeschk pschedacź. Tón pak njemčschche runje pjenjesy a skała žebi jeho popołdnju hischcže jónu. Wón žebi też cžišło cžahnika napija. Muž pak je žiwojim cžahnikom wjazy njepschihdże. Jako wón nětko wo dwójnym rubježnym mordarstwje cžitasche, wosjewi wčz hnydom policiji. Tak bu wupokasa, so bu cžahnik jenomu z morjenju rubjeny. Nětko tamnemu muzej wschelake fotografiše pschedpokažichu. Wón hnydom jeneho mjes wobrazami jako tamneho pschebawarja spózna. To bě potajkim dawno pytany Slepy Jan. Wot toho cžasa žem njeběu jeho w mtamnej wokolinje wjazy wohladali. Wón ma wjcho hrómadże na 13 mordarstwow na hnydomju a nimo toho hischcže wschelake napady a rubježnistwa. Wyschschi prezidenta Hannoverskeje je k łapłapjenju słóšnika 3000 hr. wustajił. Cžasto bo wjele po nim powěda, so bu jeho sajeli. Druhdy sabo praja, so bu jeho jeho towarschsoho słónzowali Ale wschitke tute powědanja a rožnoschowanja pak bu njewěrne. Hačź botal njeje bo policiji hischcže poradźiło, jeho sajeczź.

* S **Rumburka.** Na želesnischich kolijach žebi tele dny jene 4 lětne dźěcžo hrajkałsche. Tuž wožobinski cžah pschijebje. Wjednik lokomotiwy bo w prawym cžažu na dźěcžo bohlada a dyžsche cžah sastajicź. Dźěcžo pak njeczěłsche. Hižo lokomotiwa nad dźěcžom pschebčhje. Jako dyžchu pod lokomotiwu morwe dźěcžo wuczahnuwši, widźachu ł žiwojemu wulkemu spodźiwanju, so je dźěcžo jenoź ł lohka sranjene.

* S **Georgswaldy.** Sśmjertne njeschožo sta bo tele dny w jenym domje pschi Filipowskej drózy w Georgswaldze. Rosalija Rótigowa, kotraž tudy pola žiwoje dźowki bydlesche, padny po kamjentnych schodźenkach tak njeschožownje, so bo sady na hłowje cžežko srani. Sa nětkotre njeschčiny po žiwojim njeschožu hižom wumrě. — Njeschožo ł autom sta bo tele dny na Rumburskej drózy psched hoschcenzom

„zur Schweiz“. Cžežiły auto tudomneho wulkokupowanskeho bruźiwa chcyšche ho pšched hoišcenzom jenemu jaspchahej wuwinyc. Wjednik auta dyrbješe tohodla zyle pšchi hrjebi jěcź. Jako pak chcyšche sajo bo wobžiedź drohi sajěcź, sapraji nadobo spintadło. Auto wróćo jědźešche a ho hižom w bližšchim wokomiku bo hriebje swróćił. Někotre wobjedy, kotrež na ucze sobu jědźechu, hischcze we prawym cžasu dese skocžichu. Dwaj muźaj, kotrajž předku jědźeschtaj, njemóžeschtaj ho wulkowacź a podmyšchtaj autom sobu bo hriebje. Na dobre sbožo pak ho žadyn njestrani. Někotre hodźiny ho minuchu, prjedy hacź auto sajo s hriebje sdźěwychu. Auto bě ho jenož s łóhta wobschkodźił.

* S Děžina. Wobžarujomne a cžežke njesbožo sta ho tele dny w Maschezach pola Děžina (Teschen). 10kliny Franz Rychtař na luzy woły paseše. Jeneho wola mješesche na wotesdźay, kotruž bě žebi wokolo pasa swjatał. Wół ho nadobo rosnjemdri a cžekny. Hótz ho zyły kruch po bróšy sobu wlecžeše. Na bródže a ligach ho tak wotwlecže, so wschudže kósce wustupichu. Nimo toho bě ho jemu jene wucho zyle wotwlakło. Wbohoho hóiza do khorownje dowjesechu.

* S Děžina. Rubježne mordarstwo sta ho pjatk rano we Wernstadze pola Děžina (Teschen). Tam paduchi domše schowskeho mischtra Križe wopytachu. Jako Križa a jeho žyn ropot wušłyschešchtaj, bžežechtaj do poblanskeje jstwy. Tam paduschi z pistolemi do njeju tšelachu. Križa ho morwy k semi swjese. Jeho žyn pak ho cžežko rani. Rubježnizy wostajiwschi wschoho cžekmych. Sa nimi nimaju śleda.

Z wobkhodneho žiwjenja.

K němskostatnemu „Edeka“-tydźenju!

Stara stawišna!

„Wróśkt w rugy je lepschi dyžli holbik na tšesche.“

W dźensnischim cžasu cžinja ho pšches wschelake klincžaze žiudźenja pospyty, so bychu ho z próstnymi žłudźenjemi wobohim rowjenkam pjenjezy wuklukale. Też we wobkhodze bywaju eksistency, kotrež ho na to nedźa, hinaschy ćišcź. Tute eksistency su ho pscheczźiwo samostatnym drobnym wikowarjam sa žiwidlanmi snjepschecźelkile.

Cžehodla? Dokelž jim njeje we hodź, so bywaju tež sprawni pschekupzy, kotrjž wuhwola žebi runy pucź a pschecźiwo njeprawdze a njepocźinkam protestuja.

Bywaju wobkhodny rozesłyłaze žiwidła, kotrež žłubuja pschetrjebarjam njebjeź módrinu. S dobrkrom (Nachnahme) wukupjeli taju twarowu poštylku a namakaschu w njej njelhmanu twaru. Tola pschepośdże! Sóły žiwe rjane pjenjezy pschejpschěchnje dowěrnyjchódnemu cžłowjekej wotedał.

Druhi krócź pschindże sajo tajki, kotryž wukhwaluje bajkowsku pschilepjosćź k kupjenju; rěka: „Dostanjeeže twory sa tu placźiznu kaž wulkowobkhodnik!“ a hlej, tón cžłowjek ho dacźu žiwo dźerži. Ale njepraschej ho jenož, kak tej tu ho dobroczźiwy kupz najhórje sjeba.

Wšcho to njejsu prawe pucze, kotrež pschetrjebarjej rukuja, so wón sa žiwoje pjenjezy to dostanje, schtož dźe mócź.

Tohodla dawa ho dobra a derjemerjenza rada: Kupujcze we solidnych znatych městnych kłamach. Tam mójeeže ho žami kóždy cžas we tom pschepschedźeć, schto ho poschicza.

Tam móże kóždy po žiwojim dobrosdaću wuběracź a po žiwojej samžnej woli. Stara stawišna wostawa wěcźnje nowa: Sdźiwojemu pschekupzej dyrbich dźiwaru wobkhowacź, potom salutujesch žebi pjenjezy, cžaj a mjerzanje. „Edeka“-kłamy ho prózuja, žebi poskužiłź. Tohodla wopytuj je, pschetoż w nich kupujesch kóždy cžas najlepsche twory sa najmjšle placźišny. Němskostatny „Edeka“-tydźeń je cźi ta snowa dopokasał!

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 9. septembra 1926.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	46,65
jendźelski punt	20,35	100 čěskosł. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	81,06	100 franc. frankow	15,89

Efekty.

Na Berlinskej wuzwa wužera mějachu efekty pschi spocžatku trochu njewótke kursy. Tola potšdźischo ho krucźischa tendenza wuwi. Dołżne liscźiny žiwoje dotalne kursy jachowachu. We wódnskej pożčžonizy wobrot pschewulki njebě.

Produktowe wiki.

Produktowe wiki pschinjesechu wužera chlébowemu žitej trochu skrucźene placźišny. Pschenża a rožka jamóżechtej žiwojej placźišnje wo 5 np. po zentnarju powyschicź. Wotwoš a jecźmjeń pschi žiwojich dotalnych placźišnach sawostajchtej. Wužera placźesche zentnar

w Berlinje

pschenży 13,05—13,25 hr., rožki 10,30 hacź 10,60 hr., jecźmjenja nałetnjeho 10,25 hacź 12,40 hr., nahmneho 8,50—8,75 hr., wowsa 8,50—8,75 stotych hriwnow,

w termijowym wikowanju

sa september: pschenży 14,22½ hr., rožki pak 11,25—11,27½ hr.,
sa oktober: pschenży 13,90 hr., rožki 11,25 hacź 11,27½ hr.,
sa dezember: pschenży 13,77½—13,80 hr., rožki 11,25 hr., wowsa 9,32½ hr.

Sswinjaze wiki wužera žrjedu w Berlinje
(Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Na nje běchu pschibnali 185 běhakow a 566 proßatow. Te placźachu:

běhaki:

wulke	50—100 hr.
hrěnje	55—80 hr.
male	45—55 hr.

proßata:

wulke	31—38 hr.
hrěnje	25—30 hr.

Wiki wuzitkoweho skotu w Leer w Ranšk. Friesiste) sandźenu wutoru. Pschihnali běchu 401 skoczo. Wone placźachu:

Wyšokošuczelne krowy

1. rjadowanje	650—750 hr.
2. rjadowanje	475—575 hr.
3. rjadowanje	350—650 hr.

*

Wyšokošuczelne jałowy	350—650 hr.
Prósdniki	150—350 hr.
Wyžki a cželeži	120—240 hr.
Proßata	21—26 hr.
Běhaki	40—65 hr.

Wubrany rjany skót derje dźesche, z bóle schpatnym klazasche.

Někotre placźišny Drjezdźanskich wikow
(Markthallen)

Huśy 1,30—1,50 hr., kacźki 1,40—1,60 hr., kury 1.30 hacź 1,70 hr., młode 1,60—2 hr., holbje 0,50—1,30 hr. karpy 1,60 hr., hliny 2,50 hr., raki 0,10—1 hr., schćukut 1,20—1,30 hr., jabłuka 25—35 pf., kruschwy 5—25 pf., hłowki 20—25 pf., bosanki 12—20 pf., cžorne jahody 50 pf., bruśnizy 45—50 pf., bréschki (Pfirsiche) 25—80 pf., nježowe wino 40—1,80 np., běrny 9—10 pf., zentnar 4,70 hacź 5,50 hr., zybła 15—20 pf., buny 20—35 pf., tomaty 15—20 pf., karoty walcźk 13—15 pf., kwětkowty kal 80—110 pf., cželewjeny kal 10—12 pf., běły 6—8 pf., ja holrabi 5—25 pf., hrěn 80—100 pf., jelerji 5—50 pf., ja górki 35—45 pf., cželewjena répa 5—10 pf., rjenjeń 10 hacź 12 pf., prawaki 50—100 pf., mlokarnika butra 1,90—2,20 hr., butra 1,90—2,30 hr., bobre mloko litr 31 pf., twaroh 28—32 pf., jeja 15—16 pf., muka wuczah 31—32 pf., najlepscha 32—35 pf.

Na pschedań:

Dnjke w Kamjenzu, Nježowska bróha 3 belka.

Kóń, mjes 4- a 7-létnym na wuběrk, Wirt w Stróži pola Wulkich Sdźarow.

Koło motorjske w Budyschinje, pschi Pólnym hrodźiku 5. Motorske koło z pódlanskim wotpyłkom, Kotoška haśa cžo. 11.

Wós parkowy w Trupinje cžo. 115.

Wós deskowany, hłaby krumjazy, w Budyschinje, Dornschnabel cžo. 5. — Wós deskowany a wojerski, mlokarnja w Halschtrowje.

Krowa mloda, žylna wyšokošuczelna, w Delnjej Kinje cžo. 25 b.

Hrabata w Malwu Nicheddrienie 25.

Młyn k schrotowanju, Hanusch w Běłej Wodźe, Selena haśa 26.

Sto pytaja:

Holza do domu, Hauptmanka we Wojerezach, „Słota hwězda. — Holza kotraž móże warieź, Henelka w Hródku,

Pachol (Laufbursche) w Budyschinje, Hschiž haśa 10.

Drjezdźanska bróha 41. — Zacholowskowa w Hródku, Berlinska bróha 12 belka. — Reuterka we Wojerezach.

Holza (Laufmädchen), Kubikowa w Hródku, Dolha haśa cžo. 47.

Dźěłaczeski A. L. Heinza w Hródku.

Sdźělenja na pschepadowanje
hobotu 11. septembra 1926

we **Wojerezach** dop. w 10 hodź. w hoiczenzu „K słotenu kawej“: módry wobleč, lětni a zymski pschewoblek, krakowy wobleč, wušoki klobuk, wschelake knihi a mesle, tkaniny sa wobleči, Radio-pschiprawy, žad žuschenizu, mužaze kolo, schewjka maschina, zigary a napitk, 2 konjej a 2 konj. płachcźi;

dop. w **11 hodź.** na šamžnym mjesnje: drastny khamor a pišanske blido.

w **Rišcźi** na sudnischwe dop. w 10 hodź.: soja, 2 stolaj, kredenza, pišanske blido, klamarjeł khamoraj

Wumeni:

Krowu, jenu mlodu bóiku, druhu wyšokošuczelnu, na rěsny skót, Kochwacź w Nowej Luzy

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki dźenj dop. ¾11 hodź.: Wiki hischcze njewuwite pschi žnadnym wobrocže. Tendenza njewuwite.

¾12 hodź dop.: Wiki dale měrne, pschenične placźišny popuschcźuja, rožka měrnischa. Tendenza jara měrna.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg hewak 100 kg, płacźana po złotej hriwnje.

	8. 9.	7. 9.		8. 9.	7. 9.
Płonca	261-265	260-264	buny	24-26,00	24-26,50
rotka	206-212	205-211	woka	30-32,00	30-32,00
nal. jećmjeń	205-248	205-248	módre lupiny	15-17,50	15-17,50
naz. jećmjeń	170-175	170 -75	žołte lupiny	19-21,50	19-21,50
wows	171-184	171-184	seradella	—	—
kukurica	180-183	180-183	rapa, wosušk	14,40	14,40
pšešć. muka	37-39,00	37-39,00	lazy wosušk.	19-19,80	19,80
rjana muka	29-31,00	29-31,00	poch. melasa	22,50	—
pł. wotruby	10,00	10,00	běrnj. kruški	20-20,00	22-22,25
rjane „	11,00	11,00	sync, 50 kg	3,40-3,80	3,40-3,90
rapa	310	315	rjana słoma	1,00-1,40	1,05-1,45
lane symjo	—	—	pšešćana „	0,95-1,20	1,00-1,30
hróch	33-38,00	33-38,00	wowsna „	0,70-1,00	0,95-1,00
pjeluški	30-33,00	30-35,00	jećna „	0,65-1,00	7,05-1,00

Płacźizny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

8. september 1926. Płacźizny po centn. a zł. hriwnach.

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 279.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće haš do 6 lět.	54—56
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	50—53
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	43—47
Mjenje picowane wšěch starobow	40—42

Byki 265.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	52—56
Połnomjasne, młódše	48—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	43—46
Špatne	—

Jałojcy a kruwy: 541.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	53—56
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće haš do 7 lět	42—50
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	52—40
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	26—30
Mjenje a špatnje picowane	22—24

Čelata: 1850.

Najlepše wukormjene	90—95
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca	85—92
Špatne	72—80

Wowcy: 3565.

Młódše a starše wukormjene	60—65
Starše wukormjene	47—54
Mjenje wukormjene (Märzschafe)	37—44

Sswinje: 8716.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, haš do 1½ lět stare	84—85
Wukormjene	48—85
Mjasne	84—85
Špatne	82—83
Rasowe a kupdrowe	76—78

Listowanje.

P. N. Dla rańschego njeměra, kotryž wam tutón wikować je selenimu naczini, njebudźeeže dnje wjele cžinieć móz. Njepjemócže jemu w jeho wobkhodze cžežoty cžiniecź abo jón sadźewacź. Je-li pak ho to k wulkej harje twaroże, dha móżeeže ho pola polizije hórschcźiej a fjej wostrowjenje zadacź. — Na hornjej lubi bliđarstwo sarjadowacź, njeje dowolene. Niedyrbjał ho podruźnitź po waschej sakašni měcź, dha wasjeswe to polizij, tiž tutón njedostaćk hnydom wostrowi. Sa wohnjowy pschipad by wam sawdźeržerija cžežoty cžinika. Pšches bliđarstwo na hornjej lubi ho wohnjowy strach we wjele powjetschi. To tola kóždy dowidźi.

J. W. Wěste sarunanje šmě jej tamna strona žadacź, ale wono dyrbi dyrbjeć pschimjerjene. To pak ho w tom padze dyrbjeć njesha. Jeli so ho dowuzjednacź njemóżeeže, njesłyšiwa Wam druheho hacź stórzbu na wudaeže wězy sapokožicź. Niech potom wikowar naspjetnje Waš wobstorźi a žiwoje žadanja staja. Wězywustojni budu potom rozsudźicź, hacź je sarunanje pschinjerjene.

E. M. Po Waschim wopišowanju wobstejnostejow njetrjebaeže wocźakowacź, so Waš pšches stórzbu k sarunanju schkody sahudźa, hdyž móżeeže sudnistwu dopokasacź, so na trěbnym dohładom njeješe pobrachowacź dała a so sceže na dźeżo nastajnje kedźbowała a tak žiwoju winowatosćź bepjetnika. (§ 832 BGB.)

D. R. Waschе žadanje na pohódnoscźenje mohło ho jeno pšches sudnistwo stacź, dokelž to žwobodnemu nahódnoscźenju podleži, potajkim pod nahódnostnym sakoń njepadnje. Tola njenadźijamy ho wuspěcha, dokelž je ho dołhi bžo dleschi cžas do 1922 wróćił a sudnistwa rozsud (němskostatneho žuda) tajke pady nahódnoscźenja njepschida.

K. B. Po § 530 stat. jak. knihi (BGB) móże ho darowaco žadacź, hdyž je wobdarjeny po cžežoty pschecźiwu barickejej ab ojeho pschimuwanym pschechol z hrubym njedźakom. Dokelž ho barickej na to powołacź njemóże, dha budźe drje ho žadanka jako njewuspěchanjena wotpokasacź. Ssudnistwo žej dopokas „hrubeho njedźaka“ žada, wo kotrymž w pschedležacym padze ho ikoro rěcźeć njemóże. Tuwjele njewuczinicźe.

H. J. Mójeeže dla sarunanja schkody ho jenoj pschedźerjecź, wot kotrehož scže kruwu kupił, potajkim stótnehu witkowarja. Tomu ho pschewostaji, so ho tohodla na žwojeho pschekupza wobrocźi. Wo wyšokošuczi sarunanja njeje mójemy ho wuprajieź, to dyrbieeže ho wězywustojneho wopraschecź.

G. S. Hdyž scže kaž druhy podruźnizy schaty w jahrodźe žuichił, dha wam po naschim mjenjenju to hjese wschehu japowědźicź njeźyć, hdyž to prawo sa druhich podruźnikow dale wobstoji. So wy hospodarjej thóity sa trjebanje mětnu k žuschenju a mźdu sa poschła wobliczeeže abo wot podruźnjeho pjenjesa wocźehnjeeže, njesha ho nam prawo bycź. Jeli so ho j dobrym njewujedźeeže, hdyž je poruczonme, sa na podruźny wujedźanski hami dźeeže. Tak najlepje wěcź ke kónzej dóndże.

P. G. Jeli jej japkaceńe žadc, dha by ho pschi tym wo „wotnajeeže“ jednało. To pak njeje wuzinjene pa Waschim ménjenju a tak nima prawo, žebi to žadacź. Wej ma ho jeno jako „pożczenje“ wobhladowacź a maja ho potom wschędne wudawki za žderżenje, pschemenjenje a pohubjenjschenje wešy sarunacź (je-li žnadź ho pschi wotpożczenju konja abo woła schto stało). Kaž so žda, njejsteej wupożczeć za to niczo, tak drje też žadanja njewobsteje (§§ 535, 598 a sćžehowaze w stat. jak. knihach).

* **Sajedźenjeeže z hribami.** W měsece Rheinje běcź w jenej žiwójbje hriby jedli a ho j nimi sajedźejcźili. Dwě dźeśeći hnydom na druhi dźeń wumrěschtej. Nětko ho nan, macź a 15 létny žyn wumrjeli. Starschej zatwostajenej ši žyrotth w starobje 1—4 lět.

* **Cžerwjena khorosćź we Westfalskej.** W Ernizach pola Dortmunda je cžerwjena khorosćź (Ruhr) wudyrila. Hacź wožobow je na nju sthorjelo. 10 dźeći je hižo wumrěło. Khorych w barakach lěkuja.

** **Wo twitowanźu.** A.: „Ssym jenemu thadli 200 schillingow požcził, ale nimam wo nich žaneje twitowanźi. Schto dyrbju cźiniecź?“ — B.: „Pitajeeže na njeho, jo dyrbi wam tamne 200 schillingow wróćicź, kotrež scže jemu požcził.“ — A.: „Wěm, budże wam to wotmolwicź a tak smjeeći waschu twitowanku.“

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźěłi Smolerjec knihiźišćarnja, nap. dr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2887.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobsežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobilěcuja. Za reklamowy n n rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. n n

Čisło (Nr.) 211 — Budyšin — pjatk, 10. septembra 1926 — Bautzen — Lětnik 85

Němska w Zwjazku Ludow.

Se sastupjenjom Němskeje do Swjatka Ludow je nětčišche němske knježerstwo najwjetšhi moralniki wuspěch w twonkownej politiki dozpěło. Němska je so sašo do rjada wulkomozow stupika a jeje hłós ma mjes nimi w Radźe Swjatka rune prawo.

Cžaš sankcijow a diktatow je nimo. Wschelake postajenja Versailleskeho měra njesměja wjazy płacžiwosće, dokelž su so jaka njetrěbne spóznałe. Wobhadźenje Porheinskeje s franzowskim, jendźelskim a belgiskim wójskom znadź wjele prjedy pschestanje, hač je w Versailleskim měrje postajene. Też wojerska kontrolla nehdyžkuli swjatkarjow nad němskim wójskom znadź bórzy pschestanje. Nětčišći hłowny roskasowar franzowskeho wójska, marschall Petain, ma dalsche wobhadźenje Porheinskeje sa njetrjebne a njewuschne, haj žanu sa straschne. Tamnych 50 000 franzowskich wojakow njmohło nowal němskeho wójska sadźerjeć a hy so s němskim wójskom kaž wěchej ztonty wotbiło. Też wojerska kontrolla swjatkarjow njeje samohła swój nadawk dopjelnić. Niedźiwajcy tejele kontrolle je Němska wojerjay sčehnika a je wědźała, se sportiskimi towarstwami a wojerskimi organisacijemi postajenja Versailleskeho měra wobeńć. Hdyž budže Němska w Barisu žadać, so hy so cžaš wobhadźenja Porheinskeje pschikrótčił, a so hy wojerska kontrolla swjatkarjow w Němskej pschestała, budže trjebacj njesamknjene durje wotewrić. Franzowsojo zu dopóznali, so telej ostajenja Versailleskeho měra žaneho smyslja wjazy nimaju. Tehodła so němskemu žadanju njesapołožeja.

Se sastupjenjom Němskeje do Swjatka Ludow je nowy wotrěsk němskich stawiznow sapoczina. Puta, z kotrymiž dě Němska wuwjasana, su hižo popuschčite a so bórzy zyle roszpuschcža. Němski lud po swojej wjerschinje teho dla sastupjenje do Swjatka Ludow swjeseloscju wita. Jenož **wjednizy němskonazionalneje a němsko-ludowskeje** strony **hischcze nocžuedża wuzitnosć Locarnskeho sprěcžnja** pschipósnacj, kotrež so na sadawy Swjatka Ludow sakonje. Pschihłuschenju Němskeje k Swjatkej Ludow so teho dla pschecžiwjeja, so bychu z tym błyschczatny wuspěch swokownoje politiki nětčišcheho knježerstwa trochu saczmili.

Hłosy francowskich nowinow wo zastupjenju Němskeje do Zwjazka Ludow.

Pariške nowiny sastupjenje Němskeje do Swjatka Ludow bjes wulkeho zahorjenja witaju. Powschitkownje pra-

ja, so je Němska se swojim pschijećzom do Swjatka Ludow wulke lěpschiny dobyła, kotrež w žanym prawym pomjerje z pschiswolenjemi njeteja, kotrež je Němska cžinila. Parišći „Matin" praji, so njeje pschehnate, hdyž so rjekuje, so je Němska malu konzežiju cžinila, so pak su swjatskarjo dźesacz wulkich konzežijow cžinili. Po „Matinowym" mjenjenju budże Němska hischcze dalsche dobyrki sa swoje zbudźenje w Genfu dracz. **„Sda so jara mało wěrje podobne być."** Matin praji, „so wjazy dyžli zydom lět krajiny stata dale wobhadźeny dźerża, **kotrež so jako stajny zobustaw w Swjatku Ludow sastupuje.**" Na tule politiku sjednanja pak njeskorjimy, dokelž ma jako solidny sakoj wažne akkordy metallowoje industrije a k pschedźetajenju dojednanju za cudu, wuhlo a chemiske produkty powjedże.

„Petit Parisien" naihłownischi wosnam jenohłósneho pschijeća Němskeje do Swjatka Ludow w tym widźi, so nětko **Locarnske sprěcženja do mocy stupja.**

Wojowanje wo nowe Radźine sydła.

Po powdźećach Parišćich nowin so w Genfu wo dźewjecz njestajne Radźine sydła se wschej wótrosću wojuje. „Information" chze wědźeć, so so mandataj Belgiskej a Hady. Praschenje Schpaniskeje njeje hischcze rosjasnjene. Uruguaya naiskerje wo jene lěto podlěchtaj. Se statow polednischeje Ameriki matej Kolumbia a Kuba dobre wuprjedy hač so pokna shromadźisna rozsudźi. Schpanišku z poštajnym zydkom do Rady wuwolicj, dyrbja wotpohlady schpaniskeho knježerstwa w nastupanju jeho pschihodneho stejischcza napschećo Swjatkej Ludow stacz. **Briand a Chamberlain staj teho dla telegrafiszy pola Prima de Rivera wo rosjasnjenje proszyłoj.** Jeli so budże wotmołwjenje schpaniskeho diktatora spokojaze, so Rada na zlědowaze waschnje sestaja:

Stajne žydła: Němska, Italska, Franzowska, Jendźelska a Japanska.

Njestajne žydła na jene lěto: Belgiska, Uruguay a Kolumbia.

Njestajne zobustawy na dwě lěcze: Hollandska, Kuba a Rumunska.

Njestajne žydła na sši lěta a zdobom sašo wusnjwolne: Polska, Schpanska a China.

Defizitowy strach za němskostatne finansy.

Psched nowinskimi sastupjerjemi je němski finanzny minister dr. Reinhold rěcz wo reorganisaziji w němskim finanznym ministerstwje měł. Wón ma sa nusne, so by finanzne sarjadnistwo reformnuje. Wschu dwójne dźelo, wschu połdanske a napschećiwne dźelo dyrbi so wotstroniecz. dźelo spěchnischo wotbyć. Bjes sarjadnistwowje reformy Samolwitosć jenotliwza dyrbi so pozbylnicz a so sastojnische pak němska finanzna politika njemóże wobstacz. Minister potom na **plany němskostatneje pożczonki** pschidże. Pschi pschijeću němskostatneje pożczonki dyrbi so dopokazacz, so žmy z cžasa wuschli, hdyž dyrbische po pożczonka na ztoto, dollarski podłožk atd. stajicz. Němskostatna hriwna dyrbi so pschi tychle zwonkownostjach sašo k cžesći pschinjesecz. Hdy so tajka pożczonka wobstarnje a z kelko prozentami so wona sadani, tole praschenje so hischcze njehodzi rozrisacz. Němska pak žehi njemyslí, pożczonku pschewušoko sadanicz. Też w praschenju danineje měry dyrbi so Němska na město stajicz, kotrež so jej zdaleka.

Minister hischcze dźeli, so je Němska jenož se wschej prózu straschneho skalika finanzneho defizita so zminyła. Němske finanzy budża pak pschezo blizko pschi defizitowej mjezy jedźicz.

Skućerjej Leiferdskeho attentata w Hannoverje.

Stólnikaj, kotrajž staj attentat na żelesnizu pola Leiferde skuczikoj, staj so krjedu pschipoldnju do Hannovera pschiwjezłoj. Jeju transport je so z najwjetšhimi wobhladnistnymi naprawami stał, dokelž so policija bojesche, so by lud jeju lynchował, hdy by jeju spóznał. Wobschěrnym naprawom wyschnoscžow ma so dźakowacz, so je so wjesba bjes pschipadow měła, hačrunje bě so krótku psched wojeźdom hollandskeho cžaha z Barlinskeho dwórnischcza njes puczowarjemi powěsć rozschěrila, so staj złostnikaj w cžahu. So so njeskuk rozjasni a so policija jeju zastapi, njeběchta swopředka sa mórje měkoj. W tymle mjenjenju běchtaj so z tym popłynikoj, so bě so w zjawnosći hischcze w poslednim cžasu z tym liczikło, so je so njesboże z nětkajkim pschipadom stało. Nadźijeschtaj so, so so tele mjenjenja po nječzim wschudże pschećiwischcza a so so bjes stracha we wulkim mjeże Barlinje zhubitaj.

Po puczu z Barlina do Hannovera pschewodźaczy sastojnizy Webera a Schlesingera, hdyż so nimo Leiferde wjesescha, na městno njesboża kedźbliwosći sczinichtaj. Na nimaj njebě wobkarowanja a roskaza widźecz. Ssamo, hdyż so na katastrofalne sczěhnyki zwojeho njeskutka pokasachtaj, njehmutaj wostalchtaj.

Rozpuščenje strony pólskich njewotwisnych sozialistow.

Pólske ministerstwo znutkownych nalěžnoscžow je rospuschczenje njewotwisnje sozialistiskeje strony poručiło, dokelž so wona na kommunistiskich agitazijach wobdźěla. Organy politiskeje policije zu měttnosće njewotwisnje sozialistiskeje strony we Warschawje sastojnizy sasyłowale. Pschi pschepytanju domow zu so dokumenty namakale, so je tale sozialistiska strona z pólskej njesakonskej kommunistiskej stronu hromadźe dźełała. S dobom je so poručiło, wschě zwonkowne organisazije njewotwisnych sozialistow rospuschczecz.

W Cžeskosłowakskej so wojerske wólbne prawo zdźehnje.

W Cžeskosłowakskej je so wojakam, kaž druhim wobydlerjam, po pschewobrace 1920 tajne wólbne prawo pschi politiskich wólbach dało. Naschonienje je wucżiło, so njeje za stat spomožne, hdyž so wójsko pschi wólbach wobdźěla. Kóžda politiska strona so wo hłosy wojakow prózuje, wschě pak so z kommunistami pschetrjecha, kotrež z wólbnej agitaziju z dobom wójsko sa kommunismus dobycz pytaju. Wójsko dyrbi pak swunka politiskich zwadow wostacz. Teho dla je knježerstwo žeznej zakonjowy nacżisk pschedpołožiło, z kotrymž so wojakam wólbne prawo pschi politiskich wólbach wosnje.

Wotkryče noweho kommunistiskeho sprisahanstwa w Bołharskej.

Policija w Sofiji je wot někotrych dnjow na stopach nowoje kommunistiskeje organisazije w Bołharskej była. Kaž je ministerski pschedsydża Ljapčew w zbornarju na praschenje wotmołwił, je wona tón tydźeń łětaki krajny cheradniskeho pschijeća roskšerila. Ssobustawy tejele organisazije attentaty pschećiwo nawjedowazym wołbam, hłownje pak pschećiwo nimo poslancam w Sobranje, so bychu wobcežnosće z wukrajom sbudźili. Po zhonjenju z dowěry hódneho zórka je so plan zyłeho postupanja na bolschewiskej konferenzy postajił, kotraž je so w auguscze w Badenje pola Wina wotmełła. W njej je so wobsamknło, so ma so nětčišcha napjatosć na Balkanje k wotewrjenju powročerskich skutkow w balkanskich krajach wuzicz, wosebje pak w Bołharskej a to se zwobuskutkowanjom radikalnych ratarjow. Sa nutón samyšl su so organisatoram attentatow z bolschewiskeje strony wulke sumny pjenjes do wole dale. Ssobustawy tejele nowoje pschihotowanskeje organisazije so we wokomiku sajachu, hdyž so na sjezd podachu, na kotrymž mějesche so pozbłednje wobsamknjenje stacz.

Prozeß pschećiwo ideżkarskej organisaziji w Sebastopolu.

Wyschschi wójsti sud w Sebastopolu je prózeß pschećiwo 23 wobydlerjam sapoczał, kotrež su so lońe „Ulrich" sinzoiwale, półrownu pinzu w Sebastopolu do powětra ztelile. a někotre druhe njeskutki skućzile.

Měr w Španiskej.

Kaž so z Madrida powě, je general Primo de Rivera krjedu nowinarjam rjekł, so wschudże w kraju sašo nětr knježi. Kral je runje wukas podpisał, z kotrymž so wobkjenjenski staw sašo zběhnje. Niedźiwajcy teho po Madridskim telegrammje „New Nork Heralda" so sda diktatura Prima de Rivera pschez tónzon stejecz. Jedna so jenož wo praschenju někotrych njedźel, znadź žamo někotrych dnjow.

Parišći „Journal" z Madrida zhoni, so je so dla wobdźelenja pschi zběhu 2400 offizjerow (mjes nimi 6 generalow) wobkorzikło, z kotrychž pak so jenož 150 psched wójnski sud stajl. Najcežische zkłostanje maja wucżerjo wojerskeje akademije w Segovii wocżakacz, z kotrychž je zběhnyło hibanje wuschło.

Schpanišći directorium zdźelenku wojerja, kotraž praji: Dźensa w 1 hodźinje pschipołdnju njeje na schpaniskej połkuhje a na kupach žaneho artillerisheho korpja, žaneje fabriki a žaneho arsenala wjazy, kotrež so njejsu kommandej schefsow druhich brónjowy podezitnje. Knježerstwo to wojerja, so knježowanje wuspěcha njekwalo, so njehordósy je zwojim dobyczom bo se zwojej mozu, pschetož wobžarowanje, kaž budże tež wjele artillerischich offizjerow wobžarowacz, so je so konflikt dyrbjał na tajke waschnje skónczicz, hačrunje je knježerstwo swólniwosć pokasało, tola so wotpokasało. Sakoń so, so by so pschikład postajił, kruce nałoži, tola bjes njemužnoho wužadanja. Manifest so z pschipowědźenjom skónczi, so so wobkjenjenski staw zběhnje.

Śmjatanca w Athenje.

S orichischeje sašo njepokojaze powěsće pschichadźeja, kotrež, bynjcz bute pschehnate, dopokazuja, so so politiske wobstejnosće hischcze njejsu w kraju skućzile. Tak Belgradski „Politika" je Skoplja powě, so je nahladna wojna bła, kotraž je schwórkk dopoldnja do Ssolunja (Saloniki) pschijeła, shonika, so su offizjerjo Athenskeje garnisony 7. septembra dopołdnja knježerstwo wotbadźili a ministerstwo se wschelakich stronow ponjenowali. Powěda so, so su Kondylisa sajali, tola so wuwoerjenju koalisiskeho knježerstwa sašo puschcili. Republikanny president je spytał cžakacz, tola jenn jen prajili, so so pschewrót pschećiwo njemu njeměri, ale jenož pschećiwo Kondylisej, kotrehoż na městnje ministerskeho presidenta rad njewidźa. Na bórzy w Ssolunju zu so krjedu do njewaopisonneho stracha dali a drachma (grichiski pjenjes) je hłuboko padła. Hacż da

Frjedy wjeczor zu w Ssolunzin posoženje w Athenje jako fara kritiske wobkladaki. Rossczerjene powjesce njejsu so na wernosc prubowarj mohle, kotrež je so telefonske zwjazanje z Athenom pschetorhte. Schtwórk rano njejsu so tele powjesce jako zyle wérne wupokazale, z najmjenschima niz kaj hakle statny pschewrót nastupaju.

Wupcituowe poražcnje.

Kantonske kommunistiske wójsko pod generalom Czang-Kaischkom je, kaž je so hižo wczera zdalko, jara wažnu brónjenju (arsenal) w Hanganju dobyło. S tym je najwjetscha a najwosnamnicha munizielka fabrika a dželarnja brónjow frjedženje Chiny do rukow Kantonskeho knjezerstwa padła. Marschall Wupeifu je po pschedležazych powjescach z nowa z pschewahu poražcnje pozerpił. Kaž je loni Feng Yuischang wot njeho wotpadnywschi z Czang-tsolinej pschestchol, tak je jeho nětkole general Lio-Tso-lung, jedyn z jeho najzchich voskafowarjow, je swojim wójskom ke Kantonskim kommunistam pschestchol a z tym bitwu pola Hankawa rosshudził. Wupeifu z wjeczorej zofa. Dżele jeho wójska so jemu pjecza spjeczuja. Wojowanje je so pjecza zyle sastajiła. Po mérjenju wukrajnych wójerskich wézy wustojnych w Pekingu je z bitwu pola Hankawa wójna mjes Wupeifuom a Kantonskim knjezerstwom skónczena.

Ruskej protestowarskej nocze pschecziwo Chinje

Ruski ludowy kommisar za zwonkownu politiku, Czicjerin, je chinskemu knjezerstwu dwe protestowarskej nocze pschepodacz dał, dokelz je wono parne lódże chinskeje tarischeje żelesnizy zebrało a ruske bolschewiske schule sawrjekło. W notowaj so praji, so pschetrjebjenje tajkich napraswow je stronu chinskeho knjezerstwa pschichadnym pschecziwnym stykam mjes wobémaj statowaj thérre ładżewli naczini. Sa to budże jenicznje chinske knjezerstwo samowinte. Skónczuje Czicjerin pschesswédczenje wupraji, so chinske knjezerstwo Ruskej hnydom wotnowolwi a so budże bórzy naprawy czinicz, z kotrymiż je konflikt wurunna.

Wojowanje na rézy Yangtse.

Pschi wojowanju na rézy Yangtse mjes jendżelskimi wójnskimi łódżemi a Wupeifowymi wojakami zu zo kapitanski leutnant Darlay z schkiżaka „Despatch“ a dwaj leutnantaj a schtyrjo matrozojo morili; dalschej dwaj offizeraj a 13 muży je so franko.

Sakreczenje Sunczuanfanga pschecziwo Kantonskemu wójsku.

General Sunczuanfang, gouverneur pjecz provinzow Kiangji, Kiangsi, Czetiang, Anhiwai a Fukien, je kommandantej pobozerskeho Kantonskeho wójska ultimatum pósłał, w kotrymż hrozy, so pschecziwo njemu offensiwu zapocznj, jeli so je Kantonske wójsko k polodnju njewrócži. Na druhim mésnje chodża wjedżecz, so je kommandant Kantonskeho wójska powschitkownu offensiwu pschecziwo Kiangsi pschikazał, a so zu Kantonzy wojazy hižo do tejele provinzy zaczahnyli.

Ze Serbow.

Dydżowniczka.

Pjatk, 10. pożnjenca.
Mikławša Polentinskeho.

1884 wopyta češki wučenc, nětčiši presidenta Domaž Masaryk Michała Hórnika w Budyšinje. —

Wotrodżene.

O ty najlubši Pawole swjaty!
Kak tola husto na tebje spominam,
Kiž ty sy był w Khrystusu jaty. —
Podležal wšelkim často sy strachotam

Na suchim kraju, w hłubinje morja,
Wohidny Židam, wohidny pohanam.

Sto ći najbóle nacini horja?
Sto bě najwjetši wot wšěch ći zrudobow? —
Njeběchu to ći strachoty z morja,
Ani ze Židow, ani wot pohanow,
Ani wot pukow, ani wot jastwa;
Ale wot samsnych falšniwych bratřikow!

Tak, — štož dže Němcam słódka je pastwa —
Hdyž tu w Serbach njelepje němcuju,
Zaprěja sami swój narod, zaepja, —
Takle za serbsku wótčinsku wutrobu
Čini najwjetšu — bratrow, maćerki hidżeř —
Čini najwjetšu w o t r o d ż e n c zrudobu.

J. E. Wjelan.

*

Lastojčki čahnu.

Hdyž liščiczka na jemju prénje žu pable
A kwětki na fahrodach prénje hu zwjadne —
Też lastojczki czahnu do cżopłeho kraja,
Kak tychnje a żelnje nam w božemje praja,
Kak hnyknje wobje cżikotaju
Hdyž z nami rossżohnwacz žu maju.

Po letuschim mokrym a swjetsche khłodnym lecżu chze nam Bóh tola hischcze nekotre rjane dny wobradżicz. Hačrunjez njejsu hłónczże pruhi wjazy tak czopłe kaž w lecże na żnjach, dha žu nam tola nitczische mile wjedro jara lubi. Wosebje wotrawam je wjedro derje howito. Mitko počżnu ludjo k żnjwam a k běrnam spěrancu pschihotowacz. Kelko dżela hlada ratarjam do rukow. Kajka nusnota wschudże. S hobrstimi krocżelemi pak so lecżo k swojemu konzej bliži. Nałymna je psched burjemi. Hižo žu tu dawno jejne pópży. Dny bywaju dale krótsche, wozy khłodne. Nono je na łukach wulka rosa, czasto hižo turjata. Ptaczki so hromadża, nekotre žu hižo dawno wotfsal, druhe so k dalschemu puczowanju pschihotuja. To wschitko žu znamjenja, so nam je nałymna dale a bóle bliži. Stare pschisłowo nam praji: „Hdyž je Marje naroda, w bożemje praji kastojczka.“ To je też wopraudże wérne hłowo. Pschirodospytnizy žu wobkedżbowali, so so lastojczki swjetscha wokolo 6. abo 10. septembra wotstala a to w naraschej Němskej. Wokolo 8.—12. sept. w polnócnej a frjedżnej Němskej a wokolo 15. sept. namjespołstscho w polodnischej Němskej tute krajiny wopuschczża. Lastojczki stajnje telohom wot nas czasnju, hdyž so nitle a hojne powětry do wyschich worschtow sczahnu. Na tym woni pytnu, so je so czas jich wotkhada pschibliżił. We wulkich czrjodach so khadżuja. Hischcze tam a sem létaju — hischcze wjesele žebi czikotaju — a nadobo so słuchnu a — prjecz žu tuczi łubi spéwarjo, najchi łéczni hosczo. Stsiknje za nimi khadamy. Kaž so wuczeni świdżelki, lastojczki w tych krajach, hdjež hyrmu pschesżiwja, kaž w Italskej, Schpanskej, Grichiskej, Aziskej a Afrizy we wschych skupinach zhromadnje bydla, dóniż so k nam sazo njewrócża. Tola pak njemóżachu to hischcze zyle sajnje dopokasacz. Lastojczki jenoż w nozy lecża a to wjele pjeschinischo, hacż najpjeschinischi létak. Wone so po hwězdach słożuja a tak so zyle wésce na prawe mésnja namakaju.

Czasto sthschimy, so so lastojczki nałeto sazo na swoje stare mésnu do swojich rótnych wsow wrócża. Wohnjel pak dyrbimy wobkedżbowacz, so lastojczki po létach dale a bóle wotebjeraju. K tomu su wschelake pschicżiny. Nam je znate, so italjan. lóżerjo ptaczkow łóżże léto wjele spéwnych ptaczkow, też lastojczkow dohajmu. Tute ptaczki nasycha na wiki a je tam pschedawaju. Na zich dołhim puczowanju też często wotpocżnu. Trudny so na tajke miliunowe groty żydnu, w kotrychż je wulka nahromadżenosć. Tak zich po tyżnjach morowych na semju padnje. S najmjeschinimi wje njepschecżelom lastojczkow je też ptakowka (Vogelpfinne). Ptakowši so jim pod kschidła żydnu a tak sim krej wuzyżaju. Wroble sahnjeżuja so do jejnych hnězdow a wone njejsu dosez mózne, so buchu jich wuczerpne. Tuż chcemy je znajmjenscha my, kotrjż jich wulki wužitk znajemy, schitacz.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 739, hygrometer —2, thermometer 1/24. Dżensa rano we 8 hodż. barometer 738, hygrometer 0, thermometer w nozy —15. Wuhladny na jasne, i dżela pohmurjene, hewak so mało pschemenjuje wjedro. — Wyschina lećesche wczera rano nad Francozowskej a Jendżelskej. Wétcze je so hacż k nam hnula a nam dżensa sdobne wjedro pschinjeżła. Nižini bżichżej nad połnocnej Europu a i krótkeho wjeczora kupy Island. Schtlenża wschak je tronje wrócżo ischła. — Intre sobotu klónczo 5,28 hodż. schadża a żo 6,25 hodż. khowa. Mżeżacż schadża dop. 9,32 hodż. a żo wjeczor 8,20 hodż. khowa.

— **Winowe léto 1426.** Runje léżża psched 500 létami bé nimo méry i winom żołnowane léto. We žamžnym lécże bé so też komet na njebju ftewił, kotryż też psched tym po ludżazym powedanju bohate winowe léto weschżeschże. Winej kometowe wino narjekuchu. W Stuttgarcze płaczeschże bow wina (300 sitrow) 13 krejzarjow. (Krejzar = pf.) Ludzo mózachu i najmjenschim pjenjesom, kotrež teżdom mésjachu, to bé jedyn hafeł w korczinje wschm worczišnu zaplaczéż. Mnohy dwójzy zahoben do korczmy pschihżdżechu, so buchu sa 1 hafeł wotpili. To běchu cżasny, kajkeż bryje mjedy wjazy njedożiwimy.

— *Njejsu zane twory njetrjebjasch ani pschijimacz, ani wrócżo pósłacz.* Kaj nam krajny swjasł nemskich rjemjeslnikow zdżeli, pschipósłeżelu so mnohim wobydlerjam cżasto wschelake twory bjes toho, so buchu je skasali. Se tutym nasanu dostawaczelej druhdy wschelake wobczeżnosże. Cżasto cżuja so nusowani, tajke twory kupicz. Twory su cżasto mjenje hódne a jenoż po spodżu kunje. Dostawaczel njeje winowaty, twory pschijimacz, ani je wotpósłacżelej wrócżicz. Njech twory tak dołho wrócżo położi, donjeż jemu wotpósłacżel jam po nje njepschidże. Też njetrjebjasch je kunje wosżebje khowacz. Szyka njeje dobre, spdakola wulke skasanki pschijimacz.

— *Pósta škorji.* Jo ludzo w połednim cżasu wschelak żad, tuk abo podobne wézy we tajkich pakczikach sekelu, kotrež njeżiu dosez derje sawalene. Wézy so w pakczikach na puczu skaża abo sesczkerża a tak druhe pakcziki samalaju. Pósta wschcżi namolwja, so bychu tajke wézy, kotrež so lohko skaża, kaž butra, tuk, żad, sahodły, podobne w horzym cżasu njeslali, khiba to je wézy derje sawalene, kaž na pschikład we blachowych tyschach atd. Pod druhimi wumenjeniemi pósta tajke wézy i zula njepschijima.

S **Nodez.** Nasch korczmaż je njedżelu swoju nowu żurlu na swjatoczne waschnje wotewrił. Żurla je zyle po najnowschim wulwarjena a wumolowana. Najsajimawschje je wobswétlenje a wumjelzły wumolowany wjerch. Wichichodnu njedżelu je hischcze we nowej żurli jedyn swjedżeń. Tak może žebi kożdy żurlu i pschileżnoszcu wobhladacz.

S **Malescheż.** Wubjerk za ludowe spomóżenje wubohich pschichodnu njedżelu a pónożelu pola Lipiczej wustajeniu kwétkow a płodow i nasichich wjesnych sahrodow. Wustajecz budu je jenoż Malescżanjo a Ptuschnicżanjo, a to we bohatej liżbje, kożdy to najrjeschże. Schtóż wustajecz wopyta, smjeże swoje wjesele nad nami, a może też sa swoju sahrodku néschto nowukupicz. K tomu nasch pschileżnosć, njedżelu wjeczor pola Syndżiz pschednoschk klyschcerz: „Moja sahrodka“. Rézecz budże knjes ratarski radżićel Runhauer i Budyschina. — Pola nasch mózechu też katalogi wulkich sahrodnitwow darmo dostacz. Tuż pschiidź, hladaj a wukh! Sch.

S **Wulkeje Dubrawy.** K sniczenju schromowych schłodnikow chze nascha gmejna letsa hušnażowy lépk wukupicz. Lépk budże naschpscheje kakosże a njebudże pschedrohi. Schtóż chze žebi też hušnażowy lépk ako schromowy wósk skacz, njech so w prawym cżasu hacż do 13. sept. pola gmejnskeho pschedstejicżerja samolwi.

S **Husti.** Letuschże léto je też wopomnjenjske léto za naschu wjeż. Léta 1756, potajtim psched 160 létami pschewsa kralowskopólski a kurwjerschtskakiki komorny rada Pětr Zwobodny knjes i Riancourt patronatskno nad tudomnej zyrkwinskej wosżadu. Jeho pschedchadnik bé hrabja

Dwaj listaj.

Humoreska z franzowskeho.

I.

Jara cżesczemy knjeże!

Runje wozrach Wasche pschecżelne pscheproschenje, kiž je mi wulke wjesele cżinilo. Bżes komdżenja budu wschitko z twojemu pucżowanju pschihotowacz, a Wy dostanjecze moj list jenoż hrótko do mojeho pschichada.

Z dżiwmajcze jako Wy, tak też Wascha knjeni mandżelka a Waschа knjezna bżowka sawżesczenje mojeho hłuboheho poczesczowanja, kotrež budu Wam nadżijomnje pratnje bórzo móz wobohinjzy wupraczej.

Maurice Valton.

II.

Mój luby Alberto:

Dżenża a pschichodne dny njelicz z tym, so t Tebi pschinidu; jutsje rano wopuschczu Paris. Ow, ja wschak na twojemu czoh njepojedu, dżakuju pénje. Schtóż łód nastupa, to mam jenoż banillowy-lód jako khłodżeżerku rad. Ja pojedu zyle jednorze do Compiegne, niz dale.

Ta wéz ma žo njerunjzy tekle:

Moja dobra cżeta Wórschkla, kotraż ma tam deleka staschich znanych — njemjenimy jich knjesa, knjeni a knjezinu Dourcher — ma w myślach, mje bohacze wojeniez, tak nébżże stotyżaz frankow njewjesczinskeho pschidawarja, njedżiwajzy na jónu tak wulke nanrésziwstwo. Krażna to pschiležnosć, kotraż dżu za khornat hrabnycz... Papa Dourcher, kotrenmż je moja cżeta zawdżesze wo inni krażny wobras namolowarka, mi pisa a mje pscheproschuje, so bychu nekotre dny na brodże pschebywacz. Chzeża mje tam widżecz. Budu lubojny a njepschecżiwity... Se swojej dostojnosczu, je swojim rjanym wobliczom a je swojimi wózom a dwaczeżi létami mózu żebi to też popschecz...

To dalsche wschak mózesch jeżi myślicz; bród je někajka stara baraka, kiž może žo do hromady żypnycz, papa wółbrueho pervenu njemja, kiż żebi na żwoje mjechi z pjenjesami néschto wobczisa...

„Famojnje!“ prajesche żebi młody muż, „ta wéz žo derje sapocznje!“

Trjebalsche jenoż do durjow storczicz, a hnydom fallinczo elektriski żwonczk, potom pokaja žo tu muzikk na wonkownem schodże, kiż jemu hnydom napschecżo pschichwata a žo jeho wopraschа: „Knjes Maurice Valton, njewérno?“

„Zyle prawje, mój knjeże“, znapschecżiwi Maurice, „mam-li cżesczé, z knjesom Dourcherom wézesz?“

„Haj, ja żom to żam.“

Wonaj tkóżeschtaj żebi ruży.

Knjes Dourcher mózesche nébżże pjeczdżesżat lét mécz. Nimale wuski, elegantne wustupowanje, żiwej wóczży, strowa barba mizeswocza; won mészejche krótku brodu po kżomaj, kiż jemu jara derje pschistojesche, a Maurice żebi sażo praješche: „Tón luby muż žo mi jara derje lubi... Kaž żom prajił, ta wéz žo derje sapocżina!“

„Ale saistupeże jenoż, cżesczeny knjeże Valton“, pokracżowaschе holpodaż. „Njemjeżże żadyn strach... ta baraka je solidna a Wam na hłowu njepadnje!“

„Troschki hordżity“, pomyślł Maurice, „na, to dyrbi być.“

Potom won zdwórliwje zaprotestowa: „O mój knjeże, to je tola krałowske bydlenje!“

„Pschejara luboscziwje“, znapschecżiwi pohmékwiżo knjes hrodż. „Nie prenj bo njeho pobrachuje. Ja żom bohużel jenoż ton. kożdeho hewak wółbrueho pervenu njemja, kiż żebi na żwoje mjechi z pjenjesami néschto wobczisa...“

Schto tola knjes Dourcher tu rjekny? Maurice spohladny trochu zdżiwjany na njeho, ale jeho hosczicżel so nékak dżiwnje wuzmjenkny. Sażo won mémjesche, so dyrbi pschecżiwo tomu protestowacz! „Ow, schtóż tajke néschto praji...“

„Ton bu rad że mnu dżelicz chcył, nic wérno? ... Ssyny zyle waschcheho mérnjenja.“

(Pokraczowanje żeżehuje.)

Hendrich Cristian ſ Keyserling. Keyserling je komorneho radu ſ Riaucour do Huſki pſchiwjedł. Won mjeſeche hacź do lěta 1768 nad wobadu patronatſtwo. Potom pſcherwja patronatſtwo krajny hrabja Hanbrij ſ Riaucour, kotryż je hacź do lěta 1794 wobſkhowa. Won je też 16. nowembra 1770 tak mjenowany ſwójžmy Fideikomiß ſakoſił. Nieſawoſtaji pak žaneho žyna, ale jenoż dwě dźowcy. Po tamnych prawach dźěłał naſſtarſcha ſiwótne kubła we Luſicy. Wona ſo 28. junija 1779 ſa hrabju Theodora ſe Schack wuda. Po ſmjerſcźi ſwojeho nana też pſchcze jeho kubła ſdźěłał a wumrě 18. junija 1831. Wot toho cźaſa je w Huſy rób (Stammlinie) Schall-Riaucour, kotrehoż ſwójba hiſchcze dźenża hród w Huſy wobydli.

S **Debhez.** Po dwěnomaj moſtomaj, kotrajž mjes Wulkimi a Małymi Debhezami pſches Sprewju wjedźetaj, njeſmě ſo ſ cźeſtnymi autami jěźdźicź.

S **Wětſchowa.** Lěta 1916 bě ſo tudy jedyn ſtužobny jenoho bura ſhubił. We wójnſkim cźaſu wſchak to dale niczo wožebite a napadne njebě a bu bórzy ſabyte. Jeho jako ſhubjeneho do gmejnſkich knihow ſapiſachu. Hakle nětko po 10 lětach ſo wukoka, ſo je jeho tamny bur w nozy w hródźi ſaraſył a jeho cźeko na polu pſchi Tſchadowitzi puczu ſahrjebał. Bura, kotrehoż mordarſtwa winuja, chzichu ſaſudźeny pjatk ſajeź. Won pak je ſo njes tym je wěſty ſhubił. S toho je widźeć, ſo cźiſte ſiwedomje nima. Jeho hiſchcze wſchelakich druhich njeſkutkow winuja. Polizija ſo ſ podaſkom na drobne ſabjera.

S **Nježwaczidła.** Tudomna wohnjowa wobora wotměje wot wožera 9. hacź do 15. ſept. ſwoje haſcheniſke ſwuczowanja. K ſwuczowanjam budźe ſo kóždy ras trubicź.

S **Hańlowka** pola Kamjenza. W tudomnej ſkale je tele dny njeſenjeny ſkałaŕ Seidler ſe Swětkeje pola Połcźnizy ſ 5 metrow wyſokich rjoſchtow dele padnył. Won ſebi wutrobnjo rozmjeçe. Jeho hnydom do khorownje dowjeſechu.

S **Bartona.** (Mamutowe koſcze namakali.) W tudomnych wuhlowych podkopkach dźěłaczeŕ we 6 mtr. hłubokoſći we hlinje wulke kamjenje namaka. Jako dźiwiche je wukopaczź, roſtama ſo jedyn ſ nich. Nětko widźeſche, ſo ſu to hobrſte koſcze jenoho ſwěrjeńa. Pondźelu nětko wězywuſtojni a pſchirodoſpytnizy na měſtno dojeźdźachu, koſcze ſebi wobhładachu a je fotografowachu. Najdźěſcha kóſcź, kotraž je na ſchiri kruchi roſkopana (ſchkoda) je mamutowa. Mamut je wulke pſchedhiſtoriſke ſwěrjo, kotrež bě wjetſcha hacź naſch nětcźiſchi ſkon a bě w ſoowym cźaſu też w naſchej Luſicy ſiwe. Kóſcź je 0,80 mtr. dołha a je po ſdacźu dźeſ noſi hoberſkeho ſwěrjeńa. Też na druhich měſtnach naſcheje Luſicy, kaž w Budſchiſinje, Ochranowje, Sborjelzu a Zitawje ſu we ſwojim cźaſu mamutowe koſcze namakali. Koſcze ſo ſnano do Budyſchiſkeho muſeja pſchewjeſu.

S **Běłeje Wody.** Woheń wudnri ſchtwórtk pſchipokdnju wokoło ½1 hodź. w ſadnim twarjenju cźo. 30 na Mlynſkej dróſy. W hornim poſthodje mjeſeche Spinez firma ſwój ſkład cźopłodźerjazneh bieſchow (Thermosflaſchen). Woheń je ſnano ſe ſaſapnjenjom miliny naſtał. Wohnjowa wobora ſo prózowaſche, woheń tak bórſy hacź możno ſalecź. Murje ſtejo wotſtadu. Tſchcha pak ſo zyle ſpali. Schkoda je, kaž ſu wobliczili, doſcź wulka. W domje bydleſche też jena ſwójba. Wboiy nimaju nětko žane wobydlenje. — Srudna ſtatiſtika. Lětſa wot januara ſem ſu ſo na 21 namjetow dla dźelenja mandźelſtwa na tudomnej poliziji pſchipowdźili. S toho widźimy, kak wulka roſkora tuhwilu mjes młodymi mandźelſtimi knježi. Njech ſebi nad tym kóżdy pſchiłład wośmje, ſchtóż ma myźle ſo ženicź. Hewak cźaſto hoſpodaŕſka nuſa mnohich k roſwiſanju mandźelſtwa donuczi. Tu pak ſu druhe winy. — Tohodła najprjedy pruhuj, prjedy hacź ſo na cźaſ ſiwjenja ſwjaſaſch.

S **Łukowa.** Wczera rano běchu tudomni wobydlerjo ſ wohnjowej haru ſe ſpanja wubudźeni. W ſuſodnym Gleßmannsdorfje ſo wulka ſe žnjemi napjelnjena bróžeń ruczkekłublerja Paſchki paleſche. Na telefonowanje Łukowſka autoſpomna prěnja na měſtno wohnja pſchijěźe. Dale pſchijěźechu wohnjowe wobory ſ Karchowa, ſ Kſchawlizy a ſ Zyrkowa. S haſchenjom mějachu wulke wobcźežnoſcze, dokelž na mětnje woda pobrachowaſche. Hakle jako ſ bliſkeje hrjebje wodu wſachu, mózachu wjetſchi ſtrach wotwobroczicź. Na dobre ſkožo bě wětſik ſe praweje ſtrony. Hewak by ſo woheń też na ſuſudne twarjenja wupſcheſtrěł. Hacź do 7 hodź. rano wohoń haſchachu. Wjele žnjow, kaž też wſchelake pizowadła ſo ſobu ſpalichu. Woſy a druhi hoſpodaŕſki grat wulkowachu. Woheń je ſtóſnika ruka ſakoſika. Polizija ſa ſapaleŕjemi ſlědźi.

S **Khocźebuża.** W nozy ſ ſchtwórtkej běchu ſo paduſchi do tudomneje ſwětkowobrazańe dobyli. S zuſymi kluczemi ſebi hłowne durje do piſaŕnjow wotewrichu. Żelezny pjenježny khamor ſ mozu roſpaczicźu. Paduſchi na 2500 hriwnow bankowkow a wokoło 1000 hriwnow ſlěbornych a drobnych pjenjes kradnychu. Kaž ſo ſda, běchu paduſchi ſ tutym cźornym rjemjeſłom derje ſnaczi. Woni ſo ſnano ſ raniſchim cźahom ſ Khocźebuża wotſtalichu.

S **Khocźebuża.** **Schuleńka ſo ſhubika.** Wot popołdnja 8. ſeptembra ſem je ſo tudy ſchulſka holza Jadwiga Herfurtez, narodźena 27. haprnila 1914 w Khocźebużu na Kalawſkej dróſy cźo. 69, ſhubika. Wona je 1,20 metrow dołha, ſrjenjeje poſtawy, je w cźemnej ſukni, w falt a cźornych cźrijach. Wona je ſo duży ſe ſchulc kupacź ſchła. S Kupanišcźa hacź na Blechanſtu dróhu dźěſche je ſwojimi ſobuſchuleŕkami. Wot toho cźaſa ſem je ſhubjena. Myſla ſebi ſo je ſnjeſboźka. Jeli by nječtó holzu widźał, chzył wěz na kriminalnej poliziji woſjewicź a to w měcźanſkim domje I, we ſtrjwi cźo 6.

S **Łukowa** w D. L. Na cźaſ, kotryż ſe Schandawy do Barlina jěźdźi, ſu njedźelu wjecźor wokoło 11 hodź. njeſnaczi ſlóſtnizy pola Łukowſkeho dwórniſcźeża ſtcźeli. Wohnjowe ſchkleniny a wobluki bachu nobożkodźene. Wozowby ſo njeſranichu. Kulku pak w wosu njenamakachu. Kaž ſu ſwěſcźili, je kulka najprjedy do wokniowego wobluka ſleźała a wot tam do wokna. Statuenu rěcźniſtwu ſu wěz wozjewili. Polizija ſa ſlóſtnikami ſlědźi.

Z Łužicy.

S **Kundraczitz.** W blisſoſći tudomneje wołowneje fabriki na wjeſnjej dróſy, bě motorowy na hromadu kamjeni ſajěł a padnył. Jako ludźo pſchikhwatachu, namakachu jeho hižo we womorje. Jeho njemóžachu wótſnacź, dokelž žane pižma pſchi ſebi njemějeſche. Mókrota na mjerow pſchejdźi měſtnom njeſboża bě rjadownju ſchuſlſkich dźěći pſchejcźahnył, mimo kotrejež kaž dźiwi jěźdźeſche. Zyle pſchi ſamym jene ſi nichi porafy.

* S **Baldrijanez.** Pondźelu dopołdnja wokoło ½11 hodź. ſapoczа ſo w naſchej wſy nadobo k wohnjej trubicź. Se ſkonu kryta Rychtarjez brózeń ſo paleche. Wołeń ſo podźiſcho hiſchcze dale na domſke wupſcheſtrě. Wobej twarjeni ſo hacź na ſakładne murje ſpaliſchcźej. Wjele nadoby a gratu, kaž też wſchě žně ſo ſobu ſpalichu. Kak je woheń naſtał, njeje nam ſnate. Delnjo-Bóſkowſka wohnjowa wobora prěnja k wohnjej pſchijěźe. Smělnjanſka bě druha. Wſcho hromadze bě na 9 ſtykkowoh pſchi haſchenju.

* S **Bartona.** Boże njewjedro dyri ſaſudźene dny do grotow tudomneje wuhłoweje fabriki a wośi motor. Tepjeć Haßmann bě ſe ſwójimi ſuhźimi na luzy wotawu žyk. Jako domoj dźeſche, jeho Boże njewjedro ſaraſy.

Synoda.

W Drježdźanach, 9. 9. 1926.

Djenża ſo muradźowaſche wo ſakonju wo ſawjedżenju noweje wuſtawy w luth. krajnej zyrkwi w Saſſkej. W lěcze 1922 je ſebi krajna zyrkej wuſtawu wutworiła, tola ſawjeſcź ju njemóże, dokelž ſaſkti ſtat wo dźelenju ſtata a zyrkwje niczo wěcźerj njechaſche, woſtejże niczo wo pjenježnych ſarunanjach, kiž ſebi zyrkej żada. Woſebje napſchecźiwne běchu nahłady zyrkwinſkeje a ſtatneje wyſchnoſcze wo tom, hacź na ſtat ſarunanje płaczicź, hdyž hamtiży hetmanoju a Budyſchinſke wokrjeſne heſtmannſtwo zyrkwi wjazy njeſtuża; też ke mſodje ſaraſyjom ſtat niczo pſchidawacź nochzyſche. Tola němſkoſtatny żud w Lipſku wo ſwojim wuſudźe na ſtronu zyrkwje ſtupi. Na to je ſaſkti ſtat 17. julija 1926 ſakoń wudał, pſches kotryż ſo zyrkwinſke ſarjadnoſtwa (Behörden der Landeskirche) ſběhnu, to ſu krajne konſiſtorſtwo a koinſpekzija hamtiſtich heſtmanow. Zyrkej może ſwoju wuſtawu ſawjeſcź. Stat ju podpjera kaž hacź dotal. Tute płaczenje ma ſo poſdźiſcho ſběhnyeź pſches to, ſo ſtat zyrkwi weſtu ſarunanuſku ſunu ſapłacźicź. Jednanja wo tom budźa jara cźeżke, woſzebje, hdyž ſnano w ſejmje, kiž ſo naſpomu woli, kewiza pſchewahu dóſtanje.

Rosprawjeź běſche exz. dr. Schröder.

Knjes dr. Müller ſebi ſadaſche, ſo by zyrkwine knjeżeſtwo ſo wuprajiło, hacź ſ pſchijeczom tutoho ſakonja naſchej zyrkwi ſadnu ſtrach njebroſy. Knjes preſident Böhma wuprajі, ſo ſu w pſchedležazym ſtatnym ſakonju prawa krajneje zyrkwje doſpołnje ſchtitane.

Na to ſo ſakoń pjchija, jenoż § 2, kiž wo wólbach do ſynody rěcźi, ſo na wuſtawſki wubjerk wrócźo pokaſa a budźe ſo w druhim muradźowaniu pſcheměnjeny pſchijjeczź.

Na to rosprawjeſche knjes Hickmann wo khłoſtaniſtim ſakonju ſa krajno-zyrkwinſtich ſaſtojnikow. Sakoliſki namjet ſo w prěnim muradźowanju pſchija. Hanczka.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Kinsbórka.** Pondźelu wjecźor wokoło 7 hodź. ſta ſo na Kamjeńſko—Kinsbórkſkej dróſy wobżarnjomne njeſoożo. Jena lokomotiwa na narańſchim dwórniſcźu, tam hdźež dróha pſches kolije wjedże, auto ſobu hrabny a jón dohromady ſtłóčі. Cźi, kotliż w aucze ſedźachu, ſo na ſpodźiwne waſchnje wukhowachu. Auto wotwjeſechu.

* S **Drježdżan.** W nozy ſ pondźeli běchu pytli, ſo ſu ſo paduſchi do zyrkwje Najſwjeczijſcheje Trojicy dobywali. Paduch bě hižom ſ wokom do zyrkwje ſaſół. Jako po policiji telefonowachu, pſchijěźechu nětkoſi mużoju ſ autom na měſtno. Mjes tym paduch ſ druhim wokom cźeły. Na pohrjebniſchcźu wicho pſchepytachu a to ſe ſaſwěcźenymi ſmólnizami. Paducha nihdże njenamakachu. Won bě dawno pſche wſchě hory. — Pondźelu pſchipołdnju ſedym 17-lětny dźěłaczeŕ ſ wěze tudomneje radnizy dele ſkoczi. Won bě hnydom morwy. Pſchicźina ſ ſamomordaſtwu je njeſnata.

* S **Freiſula.** Pſchi tudomnym nowoſwarje cźełoſwuczowańſkeje hale bě jedyn pohonc̀ ſe ſwojim ſapſchahom ſaſtał. Konjej ſo na brjóſchku pſchi puczu paſeſchtaj. Se jeneje ſtrony pucka bě wyſoki brjóh. Nadobo poczа wóſ po wyſokim brjóſy dle jěź a konjej ſ nim. Pohonc̀ pródźowaſche, konjej ſadżerżeczź, tola podarmo. Skónczuje ſo wóſ deleka w hrjebi do jemje ſapreć. Konjej běſchtaj na kolije maleje fabrikſkeje żeleznizy wjerhnjenaj. Kaž ſe dźiwom ſo konjomaj niczo njeſta. Wóſ ſo wěſo khětro wobſchkodźi.

* S **Pirny.** Pjatk popołdnju też w tudomnej wokolinje wulke njewjedra ſakhadżachu. Na połach, dróhach a puczach bu wjele ſchkody naczinjene. W Paysdorfſe Boże njewjedro do domſkeho cźeſłe Oswalda Schipana dyri a je ſapali. W jenej ſtuſobnej ſtwy ſo też jena bróżeń ſ Bożim njewjedrom wotpali. We Schönbachu, Sebnizach a druhich wſach ſo też wjazy twarjenjow ſ Bożim njewjedrom wotpali. Mimo toho hiſchcze wjele ſymnych błyſkow do twarjenjow a ſchtomow dyri. Na Łóbzu bě wulka woda. W Neuſtadźe ſwoda ſ mětſnami do pinzow ſtupaſche, tak ſo dyrbjeſche wohnjowa wobora ſ mětſnami ludźom pomhacź, nadobu wukhowacź.

* S **Kamjenizy.** Rosprawjeń podawk ſta ſo lele dny na Stollbergſkej dróſy. Dwaj trochu pjanaj mużej jenoho konja po dróſy wjedżeſchtaj, kotrehoż běſchtaj na pſcheſadźowanju kupiloj. Jedyn ſ njeju ſebi wumiſłił, na kolo ſalkcź a kóń dyrbjeſche jeho cźahnyć. Kolo konjej ſa ſpſtronki pſchiwjaſaſchtaj. Kóń ſo naboja a cźerjeſche jako njemdry po dróſy dele. Kolo ſo jemu mjes nohi ſchmjatałche. Zyle krawe ſo ſkoczo ſlónczuńe na jemju ſwjeſe. Też njeroſymny koleſaŕ bě ſo khětro do hłowy ſbił. Tamny pak cźekny.

* S **Kamjenizy.** We Schwizkim dole ſo tele dny 16-létny hólz w wězy kupaſche. Pſchi tom do wodowoh wjerzeła trjeſchi a ſo tepi. Jeho cźeło pola Diethendorfſkich ſchpuſchcźadłow k poſżedńjemu raſej widźachu. Hacź dotal njemóżachu je wukhowacź.

* Se **Saxby.** Ssmjertne njeſboże potrjechi tudomneho bźnarja Schrama, kotryż ſwoje domſke błeſche. Won pſchi tom ſ rěbła padnу a ſo tak cźeżko ſrani, ſo w ſamžnej nozy wumrě.

* S **Glawcźawy.** Měſchcźańſki ſarjadniſki kolegium ze wobſamkuje, ſo ma ſo w bliſkim cźaſu rěka Mulda tudy pſchepołožicź. Tute wuwjedżenje je ſo na 4½ miliјona hriwnow wobliczilo. Tute dźěło budu dźeſkowjenjeja wukonjeć. Dźěła budu na 10 łt tracź.

* S **Lipſka.** Wulke njeſubohnoſcze dożiwi tele dny tudy jedyn wópytowaŕ Lipſkowſkeje maſy. Won bě we wjazy korcźmach khěrko worcźiny napraſkał. Nano ſebi pjaneho na dróſy leżo nadeńdźechu. Jako bě ſo trochu wuſpał, pytny, ſo je ſwój ſloty cźaſnik, kiſkowne nawoczi a ſiwoju pjenježnu liſtownju ſhubił. Najprjedy ſebi myſleſche, ſo je jemu wězy nječtó kradnył. Tuż hnydom k poliziji běżeſche, kotraž ſo nadróżnje ja wězu wuprascháwaſche. Skónczuje ſo won dopomni, ſo je wězy nihdże w jenej korcźmje jako ſaſtawk (Pfand) zapodał. Njemóżeſche pak ſo wjazy dopomnicź, w kajſich korcźmach je pobył. Polizija ma nětko ſ pytanjom korcźmarja dźeło. Hacź dotal ſo wězy hiſchcze njeſbu namakale. — Wyſchſchi měſchcźanoſka dr. Rotha ſo pſchichodny ſchwórk do Bremena poda, ſo by wot tam do Newyorka wotjeł. Won tam na 6 njedźeli ſwoſkanje. Tak dołho budźe jeho knjes měſchcźanoſta Hofmann ſaſtupowacź.

* S **Lipſka.** Jako w Lipſku na Naußidſkim puczu jenu khěżu torhachu, ſo nadobo jena murja ſnjony. Murja padny na dźělaczeŕa Cöpſelda a jeho ſ dźela pod roſpadankami pohrjeba. — Jenemu mużej na Ryżerſkej dróhy wjertanka jeneje wjazy na ſłowu padny a jemu nóp roſraſy. Won bě hnydom morwy.

* S **Lipſka.** Struchły kónj wulkeła potrjechi tudy dwoju młodeju cźłowjekow. 31-létny modelowy twórz ſ Lindenawa pola Lipſka dźaſyſche ſe ſwojej lubej njedźeli na ſwojim motorowym kole do Tübeneſkeje hole dojeżdź. Jako dźaſyſchtaj na puczu trochu wotpoczińnjeź, ſebi na ſchpiritußowym warjaku wobjed ſwaricź, bě ſo ſchpiritus prjedy wupalił, prjedy hacź bu wobjed ſwarjeny. Na pſchiſrěcźowanje kónſleje dźaſyſche tróſchku ſpiritusa do warjaka pchiſlecź, błeſcha hnydom roſbuchny. Jónka ſo na zyłym cźele żałoſtnje wopali. Motorowy ju hnydom na ſwojim kole do Düben k lekaŕej dowjeſe. Też wón bě ſo pſchi torhanju drasty cźeżko wopalił. S autom wobeju do Jurjoweje khorownje do Lipſka dowjeſechu. Cźeżko wopalena tam pondźelu rano w żałoſtnych bołoſcźach wumrě. Wón bórzy ſajo wotkhori.

* S **Panten** (w Schleſyjſkej). Każ wſchudżom, je ſo też tu pſches powodźenje wobſtkodźenym wot ſtata kredit dał a to na jutro luki 80, na jutro pſcheplawjeneje role 100—150 hriwnow. Na to běchu wſchelazy wobdżeżerjo namjety w naſpomnjenej wyſokoſći ſtajili. Wone ſo na ſwoju leſownoſcź ſkałachu, hdźež dyrbjeſche komiſija ſchkodu wobliczicź a kredity poſtajicź, kotrež mějachu ſo hacź do 1. oktobra 1927 ſ nitkej danju wrócźicź. Tamni wobſedżerjo dyrbjachu ſo bjeſe wuſpěcha domoj podacź, dokelž njeběſche komiſija pſchiſchła a dźenżniſchi dżeń hiſchcze na nju cźakaju. Nimo ſchkody mjau nětko jich ſa blaſnjow. To tola cźiniċź njedyrbjeli.

* S **Warnsdorfa.** Jedyn tudomny ſamkaŕſki miſchtr ſwojej mandźelſkej pakcźik ſe wſchelakim nowym gratom pſchepoda. Zyły pakcźik bě na 350 kronow hódny. Muż prajeſche, ſo jeſi po pakcźik wěſty Wóhmer ſ Rumburka pſchiſłe. Jako nětko puczowaſy k jonje pſchiſłe, pſchepoda wona jemu pakcźik a prajeſche, hacź je wón Wóhmer ſ Rumburka. Tón tomu wěſo pſchiſłoſłowaſche a ſ pakcźikom woteńdże. Wſche wězy, kiž běchu w pakcźiku, pak puczowazy dźěłaczerjej Janej Libſchej ſa 6 kronow pſcheda. Libſch dźaſyſche tute wězy ſajo dale pſchedacź a dźeſche ſ nimi k tamnemu ſamkarjej, cźejež wěcy poprawnym běchu. Tak wězy ſe ſpodźiwnym pſchipadom ſajo do prawych rukow pſchińdźechu.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Schkrowa powieſcź wo wjedrie ſa julije ſeboła: Cźopliſcho, ſuchо a rjenje.

Wot 1. oktobra njebudźe w puczowańſkich pażoch mjes Němſkej a Schwedſkej wjazy wiſum trěbny. Jenoż wukrajenjo, kotrež w Schwedſkej dźěło pytaju, wiſum abo wożebitu dowolnoſcź potrjebaju.

*

W rybaſkej wěży Kolbergu-Deepu ſrjedu ſ jeneje brózńje woheń wudri a ſo na 18 twarjenjow roſſěri. Hoſcjam mórſkich kupjelow, kotrež wo wěży bydlachu, ſu ſo ſ wulkeho dźěła jich wěży ſpalile.

*

Litewſka pſchibrjóżna parna łódź „Reibada" je ſo we wětrje w Rižſkim mórſkim ſalіwje ledma tſi mile wot kraja, potepiła. 10 namórjakow a 30 puczowarjow je ſo tepiło.

*

W Bukareſtu jedyn pſchicźeſhenjeny Albaniſ pſchi ſwadźe na dróhu wubeża a do ludźi, kotſiż běchu ſo ſa nim puſchcźili, ſ revolwrom ſtrělesche. Pſchi tym tſi wobſoby ſmjertnje ſrani. Hakle hdyż bě wſche kuli ſwutſtrělał, mózachu jeho ſajeć.

*

Jedyn dźěłaczeŕ w Bukareſtu młodu holcu ſe ſwojeho wobydlenja ſa wložanu na dróhu wuwleče a jej pſched woczomaj wuſtróżanych nimokhodźazych ludźi tſi kulki do żiwota ſtreli. Potom ſpyta cźerjeńcź, tola jeho doſcźejechu a ſajachu.

*

Jena rumunſka oppoſizijka nowina napomina rumunſke knježerſtwo, ſo njedyh w Italſkej ſłaſanych 150 000 ſtrělbow pſchijjało, dokelž je tuſon materiał, potrjebazy ſ awſtriſko-wuherſkeho wójſka, hižo ſaſtarjeny.

*

Benizelos ſo pſchecźiwo wobnowjenju monarchije w Grichiſkej wupraja.

Wusudźenja.

§ Budyšichli sawnikli šud jednajše wutoru pšicheźiwo 23-lětnemu Janej Lublej ſ Kukowa, 20-lětnemu Jurjej Warnaczej ſ Worklej a 20-lětnemu Janej Ssuſchzyj ſ Kukowa. Woni běchu 28. měrza 1926 wječor na puću ze Kukowa do Khróšćija hrubý njeſkutk wuwjedli. Kamjeniſti hamtſki ſudnik Lubka a Warnacza k 4 a Ssuſchku k 6 měſazam jaſtwa ſaſudźi. Woni ſo pšicheźiwo wuhudej we Budyšchinje hórſchachu. Lubk bě teſ hižo pſedy khłostany. Tamnaj pak njeběſchtaj hišchće khłostanaj. Wječor 28. měrza 63-lětny murjeſ Wilhelm Kühna ſ Halſchtrowa do Khróšćija džeſche. Jako bě trochu ſprózny, ſtyſny ſo na hrjózk pichi puću. S khribjetom bě k pućej wobroćeny. Na dobo jeho něchtó wot jadyſ ſ kjowa do hłowy dyri a je nohomaj kopaſche. Stónčnje jeho do hrjebje wjerhnychu. Wón bě diwe njedźeli khory leſał. Hiſchće na ſtamtnym dnju napadnikow ſwójſchichu. Ssuſchka praješche, ſo je jeho ſ ruku, niz pak ſ kjowa bił. Lubk a Warnacz wobkruczejchtaj, ſo je jeho ſ zyła bitoj njeſtaj. Wſchitzy tſjo pſedachu, ſo běchu 28. měrza hromadźe do Kanez a do Sſwinarnje na piwo jeli. Wot tam jědźechu najpſredy jako do Panczija a ſtónčnje ſ Panczija do Khróšćija. Jako do Khróšćija jědźechu, pſchijědźeſchtaj jimaj ſkónty wikowař Hahn a zigarowy wikowař Leſka ſ Halſchtrowa napſchećo. Woni wobkruczachu, ſo je Hahn na nich ſawołał: „Tamle pšédku jedyn w hrjebi leži, wón chyzyſche naſ napadnyć, wotwjeſće a nabiće jeho!“ Lubk a Warnacz pſajeſchtaj, ſo je Ssuſchka do pšédka běžał. Jako pak wonaj k njemu pſchiſtupjeſchtaj, bě jeho Ssuſchka hižo nabił. Wonaj pak jeho ſ zyła bitoj njeſtaj. Ssudniſtwo wěz jako ſhromadne franjenje na cźele wobhładowaſche a pſajeſche, jo ſu ni-male wſchitzy jenak winowaći. Lubka a Warnacza kóždeho k 100 hriwnam khłostanja abo k 20 dnjam jaſtwa a Ssuſchku k 150 hr. khłostanja abo k 30 dnjam jaſtwa ſaſudźichu.

Z wobkhodneho žiwjenja.

Němſkoſtatny „Edeka“-tydźeń.

Kaž w mnohich druhich městach, tak ſu ho teſ w Budyšchinje měſtneſkeho kolonialnych wobkhodnych ſ wjetſcheho dźela ſjednoćili a pod mjenom „Edeka“ pſched něſchto lětami druſtwo ſałožili, ſo bychu ſhromadnje twory nakupowali. Tole druſtwo, „Edeka“ ho mjenowaze, pſchiſtuſcha „Edeka“-ſwjaſkej w Barlinje, kotraž wudźerjuje wulku centralu za nakupowanje ſe ſwojim dowolnym brjedźiſchćom w Hamburku, nuzohe wotnoſki w Němſkej, ſwój ſtamtny nakład a hiſchće dalſche wotdźelenja. Samoh druſtwa je ſeſtajenje drobnych pſchekupzow, kotſiž maju wo ſwoju eksiſtenzu ho cźežy bědźicź, kaž teſ prózowanje, ſ potuſchenym ſhromadnym ſkakanjom ſwojim pſchećelam płaćiſmyhódno a derje ſłužićź. „Edeka“-centrala wukonja wobſtajnje ſajkoſtnu kontrolu nad wſchěmi wot njeje nakupowanymi twórami a pyta ſa pſchezo nowymi możnoſćemi, lepſchiny jednoćenego nakupowanja we wulkim ſtupnjowacź. Mujednawanja abo poſtajenja płaćiſtwow mjes dobutawami ſo njeſtawaju, bywa dospołnje ſwobodne wubjerowanje.

Se 4. hač do 11. ſeptembra wołbnya ſo w zyłem němſkim kraju wobſebity **pſchiſtawjenſki tydźeń** — mjenowany **Němſkoſtatny „Edeka“-tydźeń** — ſa tutu organiſaciju.

„Edeka“-ſwjaſkej němſkich pſchekupſkich druſtwow ſaſtaw. ſu nětkjež 500 druſtwow ſ 35 000 ſamoſtatnych drobnych wikowarjow pſchiſamknjene, kotrejž pěſtuja ſhromadne nakupowanje we wulkim. S tutym ſhromadnym nakupowanjom dospěje ſo powyſchena khmanoſć w pośiczenju, a ſ tutej maju jako „Edeka“-klamy możnoſć, ſwojim pſchetrjebarjam ſ prěnjoriadowanymi twórami po pſchihódnych płaćiſmach pohibjeź.

Hamtske wozjewjenaj z Budyšina.

Do ſamoſtejiſchego ſapiſka je ſo dźenſa ſapiſało, ſo ſtrojowy wjerchſeſ Korla Semmer w Budyſchinje ſanoho prawa na ſamoſtejnu ſwoje mandźelſkeje rodź. Wenkez nima.

Tuto płaćі wot 4. ſeptembra 1926 ſtem.

Hamtſke ſudniſtwo w Budyſchinje.

Do **wikowańſkeho regiſtra** je ſo ſapiſało: 1. 7. aug. 1926 na łoſeno 475 waggonowu a maſchinowu fabriku akc. tow. prjedy Bulch w Budyſchinje naſtupajo: Po twohſamknjenju ſhromadźiny 27. haprileje 1926 je ſo po notariatiſkim protokolu ſ tuſcheho dnja towaſtwowſke ſrěźenje ſ 12. 12. 1896 w § 4,1 pſchemeniło. Sakładny kapital je ſo na ſydom miljónow hriwnow ſnjiſk a to, ſo je ſo ſa 2 700 000 hriwnow towaſtwowych, na mjeno mějićela ſapiſanych prěnjotnych akcijow Lit. A. wróćowało. Snjiſenje ſakładneho kapitala je ſo pſchewjedło. 2.) 4. ſeptembra 1926 łopjeno 80 kommanditſke towaſtwo firmy Grützner & Faltis w Hajnizach naſtupajo: Prokura Richarda Naacki je haſła.

W Budyſchinje, 4. ſeptembra 1926.

Hamtſke ſudniſtwo.

Do Regiſtra kubłowych prawow je ſo dźenſa ſapiſało, ſo ratař Walter Gottfried Sachſe w Pluſnitezach po mandźelſkim ſrěźenju ſ 5. julija 1926 nima prawo k ſarjadowanju a wuſiwanju ſamoſenja ſwojeje mandźelſkeje Julie Margarety rodź. Schefflerej.

W Budyſchinje, 28. auguſta 1926.

Hamtſke ſudniſtwo.

Towaſtwowſki powěſtnik.

Budyšin. „Nadźija.“ Dźenſa pjatk wječor z dypkom ½9 hodź. je w Kat. tow. pruha za Delnjołužiſki koncert. Spěwamy z „Dobry Wjacor“ čo. 6. 7. 14. 18. 25 a 33 a „Hanka, ty brune wóčko“. Přečitajće ſebi tute ſpěwy! Stóž dźenſa ſobu njepruhuje, njemóže ſobu jěć. Tohodla přińdźće wſchitzy, bratřa a ſotry!

Dirig. Předs.

Bukecy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu ſobotu wječor z dypkom ½9 hodź. Kóždy młody Serb ſłuša do Sokoła!

Načolnik.

Delni Wujezd. Serb. tow. „Zahrodka“ zmóje njedźelu, 12. ſept., pop. w 4 hodź. pola Haškec ſwoju měſačnu zhromadźiznu. Po tym přijimuje hoſpodarſki wotrjad ſkazanki ſymjentneho ſłata a ſymjentn. běrnow. Hoſpodarſki přednošk je přilubjeny. Wot nětka je zaſo kóždu wutoru wječor ½9 hodź. ſpěwanje.

Předſydſtwo.

Drježdźany. Tow. „Jednota“. **Njedźelu, 19.** ſept., je naš wulět do Klotzſche (Reſt. „Weißes Roß“). My zhromadźimy ſo popołd. w 3 hodź. pola „Arſenala“. Komuž ſo jow derje njehodźi, **móže** też hnydom hač do Klotzſche jěć. Wſchitzy Serbja ſu nam wutrobnje witani. Wo bohate wobdźělenje proſy

předſydſtwo.

Pančicy. „Lipa Šerbſka“ ſpěwa wutoru (14. 9.) wječor we 8 hodź. w Pančićanſkim hoſćencu. Njech pak wſchitzy přińdu.

Předſydſtwo.

Pančicy. Jedn. Sokoł zmóje pjatk (*10. późnjenca*) wječor we wosmich zhromadźiznu pola Bělka we Wudworju. Njech wſchitzy přińdu.

Starosta.

Sowrjecy. Spěw. tow. „Sołobik“ zmóje přichodnu wutoru z dypkom ½9 hodź. pola Palerjec jara ważnu zhromadźiznu. Po tym budźemy ſerbſke reje wuknyć. Te ſu tola woprawdźe rjane a zajimawe. Bratřa a ſotry, přińdźće wſchitzy a přiwjedźće też prawje wjele druhich ſerbſkich přećelow ſobu!

Nawjed. zhromadź.: Šelcig.

Serbſke ſpěwanſke towaſtwa. Na 2. hłownym lětuſim zwjazkowym poſedźenju 4. ſeptembra je ſo wobzamkło, zo maju ſo na wulkim nazymſkim koncerće, 24. novembra, w Krónje w Budyšinje ſłudujuce měſ. khóry ſpěwać: 1) „Wulka lubosć“ čo. 6, 11, 15. 2) „Dobry wjećor“ čo. 11, 26, 32. K tomu hišće dwaj muſkej khóraj: „Wojeńſka“ (Jednaſ we *Smolerjec* knihačni 1 ſka. za 10 pf.) a „Nje boh dźěd“ (Kocorowe muſzke khóry). Na ſo tute wozjewjene ſpěwy nětko hnydom prawje ſwědomićiwje wukњeja a derje přihotuja.

J. Šłodeńk, hł. dirigent.

Wulki Čisk. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu, 12. ſept., we Wulkim Čisku ſwój prěni załoženſki ſwjedźeń. Započatk w 7 hodź. Pop. w 3 hodź. generalna pruha za wšěch, kotřiž ſobuſkutkuja. Wo bohaty wopyt wšěch bratrowſkich Jednotow kaž wšěch přećelow z blizka a z daloka proſy

předſydſtwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleſ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hoſpodarſki dźěl: Arnošt Bart w Brěžnycy. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Na kredit

kupujeće najlěpje

mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu, šaty, manufaktury, wobuće,

kaž też

meble a polstrowane twory

w lěta dołho znatym

meblowym a tworowym kreditowym domje

Carl Horn nasl.

w Budyšinje na Hłown. torhošću,

nutrikhód na Jerjowej hasy 21.

Požčonki na hypothcki

za ratafake ležownoſće, nic niže 3 ha a wjeſne domſke twarjenja nic niže 10 000 hr. wopalneho zawěſćenja wobſtara po přihódnych wumělenjach bjez kóždeho napłaćenja

hypothekowa pisarnja

E. Rauc w Budyšinje na Hošic hasy 32

Sobuſtaw ſtatneho zwjazka němſkich kupcerjow.

Założene 1907. Porto za wotmołu ma ſo připołožić.

Tunje kordowe a pluſowe totle

z filcowej abo kožanej póduſu 36/42 **95** pj.
koz. zandale bruna howjaz. koža 36/42 **4.50**
džełanſke crije, bruna howjaza koža **3.00**
ſkórnje z dwójnej póduſu **13.90**

drjewjancy z dobrej kožu drjewa za drjewjancy, drjewa za crije.

Willy Sommer w Budyšinje

na Serbſkich hrjebjach 8.

Składnoſtna kup

1 wulki ſpihel z podſtawkom, 1 draſtowy khamor, nimale nowy, 1 wyſoke łožo z matracu, nimale nowe, 1 jědźne blido ma tunjo na předaj

F. Wenzel w Budyšinje

nakupowańſke a předawańſke centrale w Budyšinje

na Pauliſkej dróży 42, rózk Jägerſkej dróżki.

Čerpiće na ſłabe poživanje, njeſłodźi wam, ſće nervozni, boli was žołdk, njemóžeće ſpać, tak pijće tola

haptykarja Meissnerowe

baldrianowe wino

Tuto dostanjeće wěſće

w Khróſćańſkej haptycy.

Poručam ſo jako **wóznik**

Jězdu **kóždu ſobotu za Jaſenčanſku wokoliny do Budyšina a zaſo wróćo.** Wupřaham w Hokec hoſćencu. Kupuju też ſad a předawam kóždu pónděłu ſad k praſowanju.

Jurij Leimer w Nowej Jaſeńcy.

K zhotowjenju a k předźěłanju

ſołow, matracow, a chaiſelongow

poruča ſo z najnižimi płaćiznami

Clemens Kubitz

ſedlař a wulykowař w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 43.

Syra kopřiwina (Rohnessel)

prjenjoje kajkoſe

ca.	80 cm	140 cm	160 cm
	—.65	1.25	1.45

ſtamina, wokњeſčkata meter po —.95 hr.
łodowe rjeńna, wokњeſčkote 55/55 cm ſtuka po 50 pj.
ruby na blida, wokњeſčkote 110/110 cm wobrubjene 1.45 hr.

po poměrnych płaćiznach a we wulkim wubjerku

A. Bokelmann nasl.

Emil Juracк

twornja mašinow, tow. z wobmj. r.

w Njeswačidle

twari jako wosebitoſć

zatwarjomne ſčroke a zubličkate mlóćace mašiny, ſłomowe prasy a walcowe ſrotowanſke młyny

Předawanje wšěch ratafſkich mašinow a naſtrojow

Najſpěšniše wěcywuſtojne wuporjedźenje po najtuńšem wobličenju.

Frauen

Poručam ſwój wulki ſkład

přepaſkow, měſačnych a předpadowych powjazow, podołožkow. Sym radujuc k radźe.

Wagnerowa w Budyšinje

před Sulefſkimi wrotami čo. 9.

Wot njedźele, 12. IX. ſem mam nowy transport raňšo-pruſkich wyſokoſusločnych a nowodójnych

kruwowu jałojcow

kaž też někotre **čelcy** tunjo na předaj

Hermann Priemel, wikowańſka z płahowańſkim ſkotom

w Kulowje. Telefon čo. 4.

Do kóždeho ſerbſkeho doma ſłuſeja „Serbſke Nowiny“!

Najwjetš. wubjerk

tobakowych trubkow
Zibelſkich trubk. jena 3.— hr.
rohowych trubk. „ 2,50 hr.
pola

Walter Straube

w Budyšinje na Zmuč. Lawsk. hasy 8 (Otto Brandt naſlědnik)
założeny 1880. Najwjetši ſkład předeſčnikow a wukhodn. kijow.

Kupanſke wobleki ruby

tunjo K. Erler na Žitn. wik. 11.

Šulerjo dóſtanu dobru penſiju pola

Hübnera w Budyšinje

na Lubjańſkej dróży ho. 4.

---

2 šijacej mašinje

1 komodu, 2 dźěćacej wozaj

ma tunjo na předaj

Max Seifert w Budyšinje

na Kamjentnej hasy čo. 23.

Domjaca holca

kotraž chce warić nawukny(, pyta ſłužbu. Bliše je zhoniće po wud. „Serb. Nowin.“

Přiloha k čisłu 211 **SERBSKE NOWINY** Pjatk 10. septembra 1926

Němskostatny zwjazk němskich wójnskich wobškodźenych a wójnskich zawostajenych.

S němskostatneho swjazka němskich wójnskich wobškodźenych a wójnskich sawostajenych běschtej Budyšanske wokrjesne wjednistwo a městna skupina w Budyšinje žiwoje dobustawy na sajdźenu njedźelu na wokrjesnu konferenzu w „Muničowskim Dworje" w Budyšinje pšeproša, kenž bu sobom shromadźizna městneje skupiny w Budyšinje sa mězaz poznjenz sjednoczena.

Wokrjesny nawjedowar, knjes Wizke-Budyšanski, wozjewri dopołdnja w dźeżaczich konferenzu a postrowi dobustawy we wulkej liczbje se šamoho Budyšina a s městnych skupinow Budyšanskeho wokrjesa pšišćehowdźi. Po dokónčenju wšelakich organisatoriskich praschenjow rosprawješe knjeni Neumannowa se Žitawy w nimale dwěhodźinskim pšednoschku wo swjatkowem sjěźdu w Hamburku. We salwodze rospowěda wo pšeceźelnem pšihotowanju se strony Hamburskich wuschnosćow a wo žiwjatočnosći na kórchowje w Hamburku-Ohlsdorfu, kotraž bu wopomnjeźu woporow we šmětowej wójnje poswjećena. Sjězd měsjeske samer, radu składowacej wo pšeceźach a namjetach jednotliwych wotdźělow swjazka, kotrejž běchu so s praktiskimi nasłonjenjemi jenotliwych dobustawow nahromadźile, a potom wobjasnjowej, schto je nusne činiś, so bychu so namjety pšichwalene abo dopjelnite. Powschitkownje może so rjec, so je so wulke dźěło w Hamburku sa němskostatny swjazk dokonjało, njech by teź tón wuspěch měło, so by so pšeceźam wójnskich woporow lěpje napscheceło pšiskicho, hač je so to hač dotal stało. — Pšichodnoscht bu se žiwym pschitśiwym witany.

Po krótkej pschestawzy wustupi wokrjesny nawjedowar, knjes Kother s Dybina se žiwojim pschednoschkom wo nostrem pschemjenjenju němskostatneho sastarańskeho sakonja wo IV. noweli. Njeschodźi so dosć jara naspomnicś, so je to s wróćosostajenjom sawostajenych, kiž njeda so dowusamkowiś, hdyž hamtskorozumjaze wulkowańske sastaranje sawostajenych njeje so pschezo hischće se sakonjom stało. Nimo polepschenja powyschenje a najwyschscheje wothladowańskeje pschikłohi, kotraž wěsto jenoš jara znadnemu dźělej wójnskich woporow k lěpschemu pschińdże, njepschinješe nowa nowella sprjka žanoho polepschowanja sa wójnske woporny. Jara sajimawe běchu podrobne wukazowanja pschednoscherja wo jednanjach samych w němskostatnem sejmje. Rěčnik rospowěda hischće stenografisku rosprawu wo tom. Tu wóžachmy kłyšeć, kajke stojnišćo sajmuja jednotliwi sapósłanjo němskostatneho sejma, a s toho spóznać, so swjet china němskostatnych sapósłanjow nima sapschihcjeze wo praschenjach wójnskich woporow, so je so jara mało s nich nimo k tomu postajenych referentow sa tute praschenja sajimuje. S wobžarowanjom dyrbi so to wusnać. Jednajo napóslednu wo pischemjenjenju sakonja, nastupazeho cźežkowobschkodźenych, a wo wukazu, nastupazem wottwarjenje wožobow, skónči pschednoschowar swoje jara wažne wuwjedowanja, sa kotrejž so pschipołuchaŕstwo s bohatym pschikłeskom dźakowasche.

Wobaj rěčnikaj, knjes Kother a teź knjeni Neumanowa, woprujetaj so na njeźebiczne waschnje sa pschiłuschnikow „němskostatneho swjazka".

Jednaczel Budyšanskeho wokrjesa, knjes Hering w Budyšinje, pschikamknu hischće praktiske pokiwy, kotrejž su jara wažne sa to, kak ma so pschi potwolanskich a rekursowych jednanjach cźinicź. Sa kóždeho jednotliweho dobustawa, wschо jene, hač ma hižo někajke jednanje abo niz, běchu wuwjedźenja rěčnika jara powuceże. Schtóž budźe so po podatej radźe stajowaś, budźe tomu pschinoschowaś, so so jednanja spěschnje a hładzy dokónčeja. Na kónzu poda knjes Hering nimo toho hischće wschelake wuzaznjenja.

Potom sapoča so rosmołwa. Ta pokasa, s kajkim wjazimom pschitomni běchu pschipołuchali; woni so wuprajichu, so dźensa se žiwojim dźełom w drobnem tomu dobu dopomhaś, so by so położenje wójnskich woporow słepschiło tak, so njeby so s nimi wobkhadźate, jako bychu pschirodne dźěći němskeho stata byłe. Hg.

Cyrkwinske powěsće

S Budyšina.

15. njedźelu po św. Trojizy:

W Michalskej zyrkwi směje farar Tischer rano ½8 hodź. němsku spowědź a swjate wotkazanje, farar Rjeda dop. ½9 hodź. němske a w 10 hodź. serbske žnjowe dźakne předowanje. Spěwanje zyrkwineho khora. Sběrka ja wulki swón.

Schtwórtk pop. w 3 hodź. žonjace towarstwo na dwórnischczu.

Semrěli: 28. aug. nowonarodź. dźowka Alfreda Bruna Duczmana, dźěł. w Dobrnschi. — 31. aug. Gertrud Hilžbjeta rodź. Ludwigez, Maxa Franza Stachowskeho, żelesowjeźerjeza w Maksym Wjelkowje, mandźelska, 23 l. 4 m. 21 dn. — 3. sept. Arnosch Clemens Neumann, hoscźenzaŕ na Židowje, 71 l. 25 dn. — Günther Heinz, Pawoła Gustava Kěžnika, fabrikskeho dźěłaczerja w Nowoscach, syn, 2 m. 5 dn. — 4. sept. Jan David, skałaŕ w Delnjej Kinje, 42 l. 9 m. 4 dn.

Krajnozyrkwinske shromadźenstwo w Budyšinje na Rózowej haźy 31.

Njedźelu dopołdnja ¾11 hodź. njedźelska schula. Wjeczor we 8 hodź. pschednoschk knjesa shromadźenstwowego wothladarja Schmaußera w Lubiju. Wutoru wjeczor we 8 hodź. swjask młodźenzow. Sstrjedu wjeczor we 8 hodź. žnjowy dźakny swjedźeń swjaska młodźiny J. C. Rěčnik knjes faraŕ Siegesmund. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. biblisка hodźina (List na Galatiskich). Knjes shromadźenstwowy wothladaŕ Zimmermann směje biblisке hodźiny njedźelu pop. ½5 h. na Židowje cźo. 146 wjeczor w Lubiju, wutoru we Wjasońzu, strjedu w Semicach, schtwórtk w Budyšinje a pjatk w Hornjej Hórzy. Knjes shromadźenstwowy wothladaŕ Kschižan směje njedź. pop. ½2 hodź. njedźelsku schulu a w 3 hodź. biblisku hodźinu w Bělej Horje, wjeczor w Nowych Porschizach, póndźelu we Wulkej Dubrawje, wutoru w Suborniczach, strjedu w Zuježach, schtwórtk w Trjebjenzy a pjatk w Kotcach, wschudźe wjeczor we 8 hodź.

S Bukez.

15. njedźelu po św. Trojizy (dźakna njedźela) rano ½7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Zyrkw. chór spěwa: „Tebje, Jehova, chzu ja khwalicź". Ssobuskutkowanje posawnoweho chora. Sběrka sa sastaranje wožadźinych khorych a potrěbnych.

Wutoru wjeczor w 7 hodź. shromadźizna žónskeho towarstwa pola Rabowskez.

Semrěła: Madlena rodź. Burkez, mandź. Jana Gustava Grandy, khěžerja w Bukezach, 69 l. 7 m. 5 l.

S Barta.

15. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ¾10 hodź. němska Boża słužba (w kapalcy). Sběrka za wobnowenje zyrkwje we Annabergu.

Semrěł je Arno Woldemar Hanczk, mandź. synk Arnoschta Maxa Hanczki, dźěłaczerja w Subornicach, 4 měš. 1 dn.

S Budyschinka.

15. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske kemschenje, ½10 hodź. kemschenje sa dźěći.

S Czelnoho.

15. njedźelu po św. Trojizy dop. w 9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boża słužba.

S Delnjeho Wujesda.

15. njedźelu po św. Trojizy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje.

S Hucźiny.

15. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba, dop. w 11 hodź. kemschenje sa dźěći. Sběrka.

Sběrka na žnjowym dźaknym swjedźenju je wunjesła 38.96 krinowoh.

S Hodźija.

15. njedźelu po św. Trojizy směje farar Voigt rano w 7 hodź. serbsku spowědź, farar Wejsar we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje.

Póndźelu jako na kermuschi so 850-létny zyrkwiny jubilej swjeći. Rano so kerluschе s wěže piskaja. Dop. ½9 hodź. so swjedźenska Boża słužba sa Sserbow a Němzow hromadźe wotmje, předowanje směje farar Voigt. Zyrkwiny chór spěwa i wopołdnja: „Tón Knjes je moja nadźija a žiwnosć," po předowanju: „Wulki Bože, khwalbu cźi, žiwy Knjeze, jaspěwany". Kerluschе su cźischcźane tak so njeje spěwarskich trjeba. Božej słužbje dźe swjedźenski cźah do předka, kotryż so ½9 hodź. na farskim dwórje sestupa, a do kotrehoż su wschitke zobustawy, wožeże wschitke towarstwa wožadby wutrobnje pschepschoschene. Po Božej słužbje so sběrka sběra sa założenje noweho pohrjebnischcza.

S Huski.

15. njedźelu po św. Trojizy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a ¾10 hodź. němska Boża słužba.

S Hornjeho Wujesda.

15. njedźelu po św. Trojizy (žnjowy dźakny swjedźeń) rano we 8 hodź. serbske kemschenje, dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Sběrka. Pop. w 2 hodź. Boża słužba ja dźěći a sa młodźinu.

S Drodźischcza.

15. njedźelu po św. Trojizy němski hamt, rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba. Sběrka.

Semrěłoj: Jan Marćin Hajcha, syn žłužobneje holzy Leny Augusty Hajche w Skanezach, 4 m. 21 dn. — Johanna Marja Hanczowa, mandź. młynka Arnoschta Emila Lonija Hancze w Kortnizach, 50 l. 9 m. a 1 dźeń.

Tebi . . .

Róża moja	Róża moja
Sy nadobna.	Maš zubóčki.
Šłaŕtnosć twoja	Pruhi broja
Je kralowska.	Kaž dejmantki.
Róża moja	Róża moja
Maš liśćicy.	Sy zakćóła.
K sebi wabja	Była luba
Kaž jabłučcy.	Mi zahrodka.
Róża moja	Róża moja
Maš zerniczy.	Sy jenička.
Bół mi hója	Z hwězdow raja
Kaž balzamy.	Sy zernička.
Róża moja	Róża moja
Maš hubčičku.	Wysk žiwjenja.
Słódkoh' boja	Krasa moja —
Mi studniczku.	Hač do kónca!

Pawoł Krjećmak.

S Khwaczicź.

15. njedź. po św. Trojizy (žnjowy dźakny swjedźeń) rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Sběrka za Annaberg.

Póndźelu wjeczor we 8 hodź. směje biblisku hodźinu knjes Kschižan s Běleje Hory w Nowakez hosćenzu we Wulkej Dubrawje.

S Klukscha.

15. njedźelu po św. Trojizy (žnjowy dźakny swjedźeń) rano w 7 hodź. serbska spowědź s Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Paćerska wjeczba w Klukschu na pjatk pschepołożena.

Semrěła: Lejna Jeremiašowa, mandź. žiwnosć. Herm. Pawoła Jeremiaša w Jatschobje, 36 l. 2 m. 30 dn.

S Kotez.

15. njedź. po św. Trojizy (žnjowy dźakny swjedźeń) rano we 8 hodź. němska swjedźenska Boża słužba (wožadny farar). Khór pišta. Dop. ½10 hodź. serbska swjedźenska Boża słužba (wožadny kantor), w 11 hodź. němske dźěćaze swjedźenske kemsche (wožadny farar). Swjedźenska žnjowa dźakna sběrka s wobchadom wokoło woktarja.

Pjatk wjeczor we 8 hodź. pola Bohotez w Kotezach němska biblisка a shromadźenska hodźina. Předowanje ma puczowanski předaŕ Kschižank s Běleje Hory.

S Lupoje.

15. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. němske předowanje so cźita.

S Maleischez.

15. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba. Sběrka k sdźerżenju Hanineje zyrkwje w Annaberku.

S Minakala.

15. njedźelu po św. Trojizy (žnjowy dźakny swjedźeń) rano ½8 hodź. serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske kemschenje. Sběrka za wěrowanske biblije.

Wutoru pop. ½5 hodź. we Wjeselu pola Brodźiz serbska nutrnosć a spowědź.

Semrěł: Korla Gusta Schwarz, khěžewobsedźeŕ we Minakale, 66 lět.

S Rohaczicz.

15. njedźelu po św. Trojizy rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba.

Semrěła: Frieda, mandź. Dwarśk. mischtra Pursche w Trubyzach, 34 lět.

S Rjeśwarcźidła.

15. njedźelu po św. Trojizy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Sběrka za wobnowenje Annaberskeje zyrkwje. — Pop. w 2 hodź. kemschenje za dźěći (knjes faraŕ Renez s Lupoje).

Sstrjedu pop. w 3 hodź. poseźenje žónskeho towarstwa w knježim hosćenzu.

S Porschicz.

15. njedźelu po św. Trojizy (žnjowy dźakny swjedźeń) rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Sběrka. Dźěćiteńschenje w Porschizach ¾11 hodź. sa starsche a pop. w 3 hodź. sa młódsche dźěći, w 2 hodź. towarstwo młodych muzkich a wjeczor we 8 hodź. biblisка hodźina w Nowych Porschizach psches knjesa sjednocź. wothladarja Kschižana.

S Rakez.

15. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. Boża słužba za serbske dźěći.

Semrěła: Madlena, Jana Müllera, murjerja we Rakezach, mandźelska, 56 l. 10 m. 4 dn.

S Wóšlinka.

15. njedźelu po św. Trojizy (žnjowy dźakny swjedźeń) rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemschenje. Sběrka. Dop. ½12 hodź. Boża słužba w Lěśkej.

Nowa kniha.

K schulskemu jubilejej a domisnišćemu swjedźenjej w Porschizach je wyschichi wučeŕ Hanczka, kiž běsche duschu zyłeho swjedźenja, knižku wudał, kotraž so se schulskimi, historiskimi a ludopisnymi wobstejnoścemi wěsy a wobłady saběra. Sa schulu běchu lěta 1726 — 1826 — 1876 — 1926 ważne. Rospadowaja wučerńca dyrbjesche so 1876 ś nowa natwaricź. W lěcze 1813 spali so nimale zyła wjeś. Najpórdźy natwarichu zyrkej. Se schulu žej tak nusnje njeczinjachu a ju hakle 1826 dotwarichu. Schulski jakoń ś lěta 1873 jadasche žej pomjeschćenje liczbny schulerjow jenotliwych rjadownjow, dobom pak rosmnoženje schulskich hodźinow a pschedmjetow, tak so jena schulska sstwa wjazy njedoßahasche. Tak běsche gmejna nusowana, nowu schulu natwaricź a to w lěcze 1876, kotraž hischće dźensnischi dźeń steji. K žwojemu 50létnemu jubilejej bu pschistojnje wuporjedźena a pschedstaji so demjazym a zušym w žwjedźenskim kabacze.

Žiwjenje a dźěławosć někotrych wučerjow, kotśiž dłeschi cźaś w Porschizach stuttowachu a hischće sstukuja, tak kantora Rothenburga, wučerja Templa a wyschicheho wučerja Hanczki (wo nim je pisał wučeŕ Wowcźeŕ we Wulkim Wjelkowje), žu wobschérnischo wopisane. Jara spodoba so wusnaće wucźerja Jselta, někto w Komorowje pola Klukscha, kaźka pschikładomna dowěra mjes wučerjemi a sastupjerjemi schulskeje gmejny

Ja dawna žem w Porschizach knježi. To bohužel wschudze w Serbach njeje.

Wo lubej dominje a jeje stawiznach, wo eje wobydlerstwu a toho mjelochach a waschnjach powědaja nam we wjasanej a njewjasanej rěči autorojo wyschitchi wuczeř Hanka, fararjej Handrik a dr. Rösebeng, Max Schimberg w Njeswačidle a Ota Schumann we Worzanje. Wšo najwažnjo hdže za tutu knihu (wobsahuje na 40 stron) je wotpočzowako na schérotkich a bohudžak hischcze cžitkych a strowych ramjenjach nětcžišcheho nawjednika tamnischeje schule, kiž je swojej žortnej žiku wschě pohmurjene mjesnosca a myšle sacžěri. Teš běši žamomu, hdyž druhdy i dźelom šej nuts a won njewěbješche. Knižka wopschija mnoho stawiznišeho, žo sluschuje na historiske liščiny schérschej sjawnosči njesnate, kotrejž so j wjetscha doškownje zituja. S tutym dźelom je šej njesprózninwy kantor trajazy pomnik k jubilejej we wutroba chPorschicžanow a wokolnych staitš. S nim je swoje wobschérne jubilejne dźeło krónowal a dopokakal, so hischcze jeho pjero šestarilo njeje, kotrejž tak wuschikuje wodźi, a so jeho duchowna hibiczliwosć dale žiwoju žiwu wjedzi. A hdyž hischcze někotre léta wudžerži, cžehož so krucze nadźijamy — mamy tu njedostatk na taitich dobrych pschikładownikow serbskich wuczerjach — dha woswjeczi w Porschizach swój 40lětny wuczerski jubilej, kotrejž njech so wosbobje a jeje skutkowanju pschimérjenje woswjeczi. Wy-li knižku teš w serbskej rěči spisał — by drje to jenož finanzielne praschenje byko —, by snjej swojemu tak horzolubowanemu serbskemu ludej hischcze bliže šnuptk. Kak rjenje je, hdyž taiska dowěra mjes wuczerjemi a powolanymi sastupjerjemi schulskeje gmejny knježi, kaž w Porschizach. Wo tym swědczi nam Hanczkowa kniha, kotreiž naiwjetsche rosschérjenje pschejemy. Dodacž hischcze dźu, so je ju Smolerjej knihicžiskcžerinja cžiščanka a s rjanym plaschcžom wobdawa. Teš pschidate wobrazy su derje wuwjedzene. Tak dźi knižka do zykeho swěta a powědaj najschérschej sjawnosći hacž do najdalschich cžasow wo ważnych jubilejnych dnjach w Porschizach

Jurij Skodenk

Přilopk.

* **Sdyhom dźerži hrajkachu swobodnje.** We wšy Ihringhausen pola Kassela sta so tele dny žalostne njeswoje. Sdyhom dźerži hrajkachu swobodnje pschiwoldnju w pěskowej jamje. Naboho so wulka sdyma wotwali a wschě dźerži sa sdyhnu. Dwě běschtej hnydom norwej. Dwě dalschej do chorownje dowjesechu. Tamne so jenoš s sohka sranichu.

* **Zalosina žiwjona struchlohra.** Na Landshutskej bróhy w Barlinje sta so tele dny krawny njeskutk. Tam 22-lětny studenta Kurt Stern někotre rady bo pschekuzya Bahnwatera tkeli. Wón runje we wobydlenju jeho maczerje pschebywnesche. Bahnwater bu j tym cžežkeju ranjenu, tak so dyrbjachu jeho hnydom do chorownje dowjesch. Stern so ham polizili staji. Podawk so jako žiwjona struchlohra wobhladuje. Sternowa macž je mězicželka konfezijowcho wobkhoda. Pschekuzy Bahnwater bě j jejnym radzicželom. Wón so tež bo žiwjobnych naležnoscžow nětcheschc. Bahnwater bě do jejneho wobydlenja pschijschol, hdyž j njej nětchto tajnje jednasche. Jejny žiwy njeswědžeschc tak dolho sastupich. Na to Stern po kriminalneho sastojnika pósla, kiž Bahnwaterej sakasa, so do žiwjobnych naležnoscžow nětcheš. Jako bě kriminalny sastojnik wotescholl, bóschže mjes Bahnwaterom a Sternom k bitwje. Bitwa stónczi j tym, so Stern nětkotre rady bo Bahnwatera tkeli.

* **Sswinjo je pschedawatni.** W Herzfeldze pola Barlina bě jenomu wobsedžerjej swinjo cžetko. Sswinjo sabeža žebi do jeneje pschedawarnje. Pschedawatki so nad taikim wopytom njemalo rosshorichu. Jako bě swinjo nětkotre rady tam a tsem běhało, sasa cžekny. We sklabach bě teš wschelaku naprawu powalilo. Stónczinje žebi wobsedžeč sasa po hunczatko pschinidze a tak běchu wosh hyódni sluzobni směrowani.

* **Hobrisi wobeń w jenym kinje w Irislej.** W Drumcollogheru pola Dublina w Irislej w jenym kinje wulki wobeń wudyri. Kinowe twarjenje bě zyle j drjewa natwarjene. Jako wobeń wudyri, nasta mjes wopytowarjemi wulka hara. Wschitzy so zhromadnmi k durjam walachu. Tam nasta žalostna cžišchczenisa. Na 36 doroscženych a 11 dźěcži falikcžichu. 30 dalschich wobsowbo po sranichu. — Wo tutym žalostnym njeswoju so nam dale nadróžnische powěsče jdźa: W drjewjanym, na 15 stopow wysokim twarjenju wobeń wudyri. Zyle twarjenje so naskorim twarjenju wobeń wudyri. Wjese ludźi pod rozpadankami žalosczo žiwoju žmjerc namakachu. Jenoš malo liczba so jich wulkowa. Kak je wobeń nastał, njeje nam hischcze znate. Hdyž wobeń wudyri, bě kino nabity polny. Wopytowarjam pschiwolachu, so bychu so mérnje sadżerżeli. Tuczi sa so kaž njemdri k durjam walische a j tam wulkod satnkachu. Nimo toho hischcze wschudze šmerżu hasnjachu. 40 cžełow hacž dotal j rospadankow wuczahnychu.

* **Wulka horzota w Schpaniskej.** W Schpaniskej knježi njeswérna horzota. Je to potajkim jene j najhorzischich lečžow wot 30 lět sem, kaž nam tamne nowiny piscžu. Najsajimawsche pak je, so nichtó prawje njewě, kelko stopni horzoty poprawom je, to rěka, kelko stopni na słónzu abo w khłódku. Kralowski meteorologiski institut wschędnje owa liczbje temperaturu wosjewi a to najniżschi a najwyschischi stopjeń horzoty. Tute liczby pak su pschenisse a zyły Madrid so na tom hniewa. S kralowskim thermometrom žebi hischcze blasnistwo hroja, prajiży, so maju woni snadź swój thermometr w pinzy wiżajo. — Rowina „El Sol“ chżyschze so wo wesokich horzoty pschekroczeżicz. Powjeżnych thermometer na murju naptscherżo słónzej. Thermometer pokasowasche hnydom 55 stopni. Woni hischcze někto też niczo wesse njewěbjachu, dokelż thermometer wyschesche liczby hacž 55 stopni njemješesche. Sdnadż je tam na słónzu znano na 60 stopni horzoty.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 10. septembra 1926.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	46,65
jendźelski punt	20,35	100 čěskosl. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	81,06	100 franc. frankow	12,39

Efekty.

Na Berlinskej bursy swiešelowachu so wežera efekty spokojazeho wobrota a skruczenych kursow. Sa to wosta wobrót w dožinych lisčinach žnadny. Wójnska ložczonka staji so na 4,80 hr. sa 1000 hr. a měsesche žiwischi wobrót.

Produktowe wiki.

Na produktowych wikach wežera wsete wobrota njeběš. Placžiny so njepschemeničhu. Žito bě drje na wikach žadne, tola njeběš po nim pschewjele napraschowanja. — Wežera placžesche zentnar

w Lubiju:

pschenicy 13—14 hr., rožki 10—10,75 hr.,
jecžmjenja nalětnjeho 10,50—12 hr., wowsa 8,30—8,80 hr.,

w Berlinje

pschenicy 13,05—13,25 hr., rožki 10,30 hacž 10,60 hr., jecžmjenja nalětnjeho 10,25 hr. hacž 12,40 hr., najmjeniho 8,50—8,75 hr., wowsa 8,55—9,20 hr.,

w termijnowym wikowanju

sa septembr: pschenicy 14,25 hriwnow,
sa oktober: pschenicy 13,92½ hr., rožki pak 11,27½ hriwnow,
sa dezember: pschenicy 13,80 hr., rožki pak 11,27½ hriwnow.

Wiki wežera w Lubiju.

Butra 1,05—1,10 hr., jeja 13—14 pj., twaroh 25 pj., tany wolij 1,80 hr., běły kal 6 pj., cžerwjeny 10 pj., ta morchej 5 pj., karoty 20 pj., jedźna loboda (Spinat) 15 hacž 20 pj., kwětkaty kal schtuka 30—60 pj., kotrabi ta schtuku 5—10 pj., kórki schtuka 10—30 pj., ke kładżenju kopa 1,50—3 hr., zyble 15 np., buny 25—30 pj., tomaty 13—30 pj., połotej keżcžk 5—8 pj., radiski wałcžk 10 pj., rjerwjen (Rhabarber) 15 pj., reichej 10—15 pj., cžerwjena rěpa 10 pj., selerij 20—25 pj., banje (Kürbis) 10 pj., pětrzilka 10 pj., hriby 50 pj., jabłuka 10—15 pj., kruschwy 4—12 pj., bosanki 15 pj., wino 45—50 pf., holanske jahody 40 pj., krěni 1 hr., błowki 20 pj., běrny 5—6 pj.

Wiki wežera w Kamjenzu.

Jabłuka 5—15 pj., kruschwy 5—15 pj., błowki 20 pj. hacž 28 pj., brěžki 50—65 pj., wino 45 pj., kórki 10 hacž 25 pj., běły kal 10 pj., cžerwjeny 12 pj., buny 20 pj., kwětkaty kal 30—70 pj. schtuka, běrny 6½—8 pj., jedźna loboda 20 pj., pruženy 70 pj., bayerske 50 pj., cžerwjene jahody 50 pj., kurjatka 30 pj.

Wiki wežera w Shorjelu.

Butra 1—1,05 hr., jeja 12—14 pj., zyła 2 puntaj 25 pj., běrny 10 puntow 45 pj.

Wiki wežera w Khorzebuzu.

Howjase mjaso 0,90—1,20 hr., cželcze 1,10—1,30 hr., skopjase 1,20—1,30 hr., swinjase 1,20—1,40 hr. pleczina žyta (Schinken) 1,50—2 hr., połcž kuchcheny pak 1,40—1,60 hr., schmalz 1,40 hr., jeja 13—15 pj., butra 1,90—2 hr., twaroh 30 pj., tany wolij 1,50—1,60 hr., hliny 1,70 hr., schczuki 1—1,40 hr., karoty 1,50 hr., ja młode hołbje 0,75—1 hr., kury 2—3,50 hr., kapony 1,30—4 hr., huzy 1,30—1,60 hr., kacžki 1,30—1,50 hr. kotrabi 20 pj., morchej 10—15 pj., truki 40—45 pj., jedźna loboda 15 pj., kwětkaty kal 50—60 pj., cžerwjeny 15 pj., běły 10 pj., połotej keżcžk 8—10 pj., zyła 8—10 pj., selene buny 15—25 pj., kótrěpa 5—10 pj., běrny zentnar 4,50 hr., jabłuka 5—20 pj., kruschwy 10—20 pj. błowki 25 pj., prawaki 40—45 pj., kurjatka 20 pj.,

Swinjaze wiki wežera w Khorzebuzu.

Na žwinjaze wiki běchu pschihnali 669 proßatow a 42 běhakow. Te placžachu:

proßata:

małe	12—18 hr.
hrěnje	18—24 hr.
wulke	24—28 hr.

běhaki:

małe	30—55 hr.
hrěnje	55—80 hr.
wulke	80—110 hr.

Na pschedań:

Koła w Hródku, Botha, Lipschanšta dróha 7.
Jakolza wyšokoškuzielna, Jan Budar, w Goldze pola Hr.
Wlido, Schmidt w Hródku, Luisyna haša 8.
Wóz dźerżazy w Budyschinje, Rydarske wroika 7 delka.

Sso pytaja:

Pohonc je šwójbu w Woboschojzach pola Hródka.
Hołza do domu, khojesownja „Wischnjowa haleja“ we Hródku.
Sserkl, Frindt we Wolschchnizy pola Lubija.

Na pschesadżowanje:

Djerżel na schczeženiskeju, šobotu pop. we 3 hodź. pola Krausez zyhelnizy na Njebjelczańskich honach.

Sswindnizy na pschesadżowanje

jutse hobotu 11. sept. dop. w 11 hodź. w Hródku na Kochanojskim puczu: Hontwinska tkélba, 40 bikow burnow, 50 kruchow mydła, 38 bikow emaliskowcho laka, żelesnyj pjenježny khamor, pišański stroj, koło, klamarske twory, barby, tobak, zigary atd.;
w žamžnym cžasu pola Gustv Hiliga w Hródku, Schlossbezirk 2: wulka dźelba schkleńczanych twarow.

Skrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki dźenj dop. ¾11 hodź.: Pschi žnadnym wobtkadże pschenica łaj wežera, rožka drožscha. Tendenza mérna.

¾12 hodź. dop.: Pschenża a rožka drožschej. Tendenza kaj psched hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg howaca 100 kg, płaćizna po złotej hriwnje.

	9. 9.	8. 9.		9. 9.	8. 9.
Pšońca	261-265	261-265	buny	24-26,00	24-26,00
rožka	206-212	206-212	woka	30-32,00	30-32,00
nal. jecžmjeń	205-248	205-248	módre łupiny	15-17,50	15-17,50
nar. jecžmjeń	170-175	170 -75	žołte łupiny	19-21,50	19-21,50
wowsa	171-184	171-184	seradella	—	—
kukurica	180-181	180-183	raps. wosušk	14,40	14,40
pšeńč. muka	37-39,00	37-39,00	lany wosušk.	19-19,30	19,30
rjana muka	29-31,00	29-31,00	poch. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	běrnj. kruški	19-19,25	22-22,25
rżane „	11,00	11,00	syno, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
raps	310	315	rżana słoma	1,00-1,40	1,05-1,45
lane symjo	—	—	pšeńčna „	0,95-1,20	1,00-1,30
lrošch	33-38,00	33-38,00	wowsna „	0,70-1,00	0,95-1,00
pjeluski	30-33,00	30-33,00	ječna „	0,65-1,00	0,65-1,00

Płaćizny rěznecho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

9. september.

2 wolaj, 3 byki, 6 jałojcow a kruwow, 744 ćelatow, 7 wowcow, 830 swini.

Płaćizny za

swinjo: (přez 300 pt.) 84—85, 2. (240—300) 82—83. 3. (200—240) 80—81, 4. (160—200) 77—79; rancy: 70—76;

ćelata a jawojcy: 3. 88—90, 4. 80—84, 5. 70—76.

Listowanje.

A. St. W oktobru 1919 měsjecze hypotheka hódnosci 996 šk. hr., jo by potajkim nahódnoscženju 249 hr. wuczinilo. K nahódnoscženju sese jenoš winowaty, je-li žez to wěricjel (Waisch žyn) žada. Je-li pak to njeczini, dha trjeba ko hypotheka jenoš w sakładnych knihach (Grundbuch) wuschmórnycz, k czomuž je wšo dowolnosez Waischeho žyna trěbna. Trjebacze to nanjetowacz. Wěz je mjenje 200 hriwnow hódna, tak so shromadne khóšty 4 statnych hriwnow wuczinja.

A. M. Teš požczonki na dołżne wopišmo, polajtim niz pšćes hypotheku swěrzene, maja žo nahódnoscžicz. Wupokasa žo taika požczonka jako samožna sakoža (Vermögensanlage), dha postaja § 63 wotn. 1 nahód. sak., so nahódnoscženje njeběmé 25 proz. stoteje hódnoscže pschekroczicz. Hacž je dołżne wopišmo kolkowane (gestempelt) abo niz, nima žanoho wliwa na winowatosez pohódnoscženja.

O. Z. Waische wudawanja njedožahaja k postajenju, hacž ma žo požczonka jako samožna sakoža po pschedpisach nahód. sak. § 25 proz. stoleje hódnoscže nahódnoscžicz abo je dobrowólna požczonka a tak swobodnemu nahódnoscženju podleji. Wyschcze dyrbjał snajmjenscha dołżne wopišmo we wotpišu pschipokazicz. Sa sadanjenje a wróczopschacženje je ważne, pod taikimi wumjenjenjemi žu žo pjenježy wupožczicze. Sšudnistwo może pak po žwojej woli wo nahódnoscženju rosshudzicz.

Wójnska podpjera za starschich. Starschiska renta je po statnym sastaraczerskim zakonju podawa, hdyž potrjebnosczą pschedłeji a zemrěty (shubjeny) waschi sastaraczer był a je abo to po žwojim wustupje j wojerstwa był by. Potrjebny je po zakonju cžowjek, hdyž wasche mjezacżne dołhody (w pschereschu) njenje 39,25 hr. wucžinja. Je-li žo tuta dołhodna mjeża w małym pschekroczi, dha może žo, je-li žo za podpjeru wupraja, wona poskicžicz. Namjet ma žo pola wokrjeżneho sastaraczerskeho swjasta (Bezirksfürsorgeverband) abo pola sastaraczerskeho hamta (Versorgungsamt) stajicz. Cžas za stajenje taiskich namjetow wotběži 31. měrza 1930.

W. H. Po § 88 wotn. 2 nahód. sak. sapoczina žo sadanjenje hacž j pschichodnym schtiwórczětkom po sapiżanju. Hdyž žo wy po tutym postajenju spjeczujesze, dań placžicz, dha to njemóże sa waż nětkajich schtiwórczych sežehowo měcz, dokelż žu sudnikowa to tak rosshudźite. Je-li pak chcezże žo dalschich njeluboscžow wudacz, dha dań tak dołho saplacžeże, tola pod wumjenjenjom, so žo sažo wrócži, hdyž žo dla najpomnjenjeho sakoscženja postajenja sudnistwo na Waischu stronu stajt, schtoż žo na khóšty pad też stanje. Tak najlépje wézy w tu khwilu ! pucža dźeże.

Směški.

** **Dischcze bóle prakticki.** „Kak žym bobyczerja picht wubjehowanju namakał? Zyle jednorje. Sawsdy wocži, kłó ! jehłu do programa — a tu bé.“ — „Cžohodła njeschcze hnydom widlicki wjak. Potom běschcze wschéch tżóch mél.“

** **Hdyž chze spacz.** Knjes Schołta a knjes Meier stat pschipadnje w jenej wšy na ličnim bycžu. Knjes Schołta bydli w korczinje a knjes Meier w małej khěži, njeposrédnje pschi kolijach małeje želesnizy. „Macže dha ! zyła méra k ! spanju? Cžaki žnanja nastajnje nimo.“ — „To je zyle jednore. Sechju-li spacz, powjeschnu cžežwjenu łatańnju ! wokmom won. Tak dołho cžaš sastanje, domiż katańnju nasjpet wosjmu“, měnjeschze žo poßmějwku Meier.

** **Dobre poruczenje.** „Schto je lékar cži prajił, hdyž jemu powědaschze, so na moje poruczenje pschihódżeschz?“ — „Měnjeschze, so dyrbżu jemu hnydom do prédka saplacžicz.“

** **Dumas we wustajenizy.** Sskawny molef wustajił wobraz młodeje žony, běsche dże rjana, ale žałożnje šucha. K jeje nožomaj žedźi wulki žyłny poß. „Schtó to je?“ praschesche žo snata žona štawneho spisowarja Dumaża. — „To? To ! poß, kij cže wobstrańuje.“

Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 37. Budyšin, 10. septembra 1926. Lětnik 33

Kak załožiš a hladaš parnišćo.

(S 3 wobrasami.)

W dobrej pjerschtzi ſ parnischczow (Komposithaufen) mataj ratař a ſahrodnik hnojidło runje tak dobre, łaž tunje, haj nimale zyle darmo. Tuta pjerschczá wubjernje derje hnoji. Tehodla ſměmy też w tutym lěcze rozpominacz, kak parnischczo ſakožimy, a kak ſ nim wobchadzamy.

Najprjedy wuhotajmy měſtnoſcz, hdże je ſakožimy Pschedewſchěm dyrbi měſtnoſcz chłodna być. Hdżeż chłodka nimaſch, ſmějeſch jón, hdyż kerczli naſadżeſch abo tajke roſtlinki plahujeſch, kotrež bórſy kłodk dawaja, łaž na pſch. wijate buny, wijate banje (Kürbis) abo wijate łórki. Na hotowe parnischczo naſadżej banje. Pod ſchěrokimi łopjenami tuteje roſtlinki pſchetwori ſo parnischczo do mjelneje

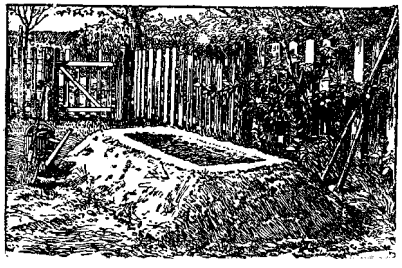

žypotateje pjerſchcze. Parnischczo ſałož najradſcho, hdżeż chżeſch jeho pjerſchcz roſmjetacz a hdżeż maſch wſcho, ſchtoż dyrbi w hromadze pſchetłacz a ſo pſcheparicz w blizkoſczi. Maſch-li pjerſchcz ſ pſchěrowow njeby hoſpodarſky było, chżył ju) dalokich łukow abo polow do ſahrodki woſjeſz.

W ſahrodniſtwoje a w ratařſtwje maſch ſ hromadami wſchelakich wotpadkow ſa ſkotej dawanje ſo njehodżazych. Tola hdyż ſu pſchetłake a ſo derje pſcheparike, dawaja dobry hnój. Do tajkich wotpadkow ſłuſcheja ſmjecze ſ dwora a doma, hnijaze wobkopowanki, liſcze, wotpadki ſ kuchinow a ſahrodkow, wopłokowaja a mydlinowa woda, wſche wotpadki pſchi rězanju, frej a wucziſczenje cżrjewow, ſerſchcze a wotſchkrabowanki, hatne błoto, pjerſchcz ſ pſchěrowow, wuplěwanki, kidanje ſ nuſnika, kurjenz, a pjerſchcz ſ drjewowweje kołnje. Do parnischcza njeſłuſcheja kamjenje, grat, błachowe a żelezne wotpadki, ani hornczerſke, ſchkleńczane abo żelezne cżrjopy. S tajkim njerjadom naměſchana pjerecz a na łuk roſmjetana ſahubi cżi ruczne łožy a te ſpuczażnych maſchinow. S travou a ſe ſynom ſeſerje mjeniſche ſ tutych wupadkow ſtót a na nje ſchoriwſchi ſahinje. Pjerſchcz ſ pſchěrowow a błoto ſ hatow w parnischczach pſchetłake a pſcheležane, je ſo jako wubjerne hnojidło wopokazało. Tuta pjerſchcz a błoto wopſchija wjele hnójnych, roſtlinam howjazych, wutkow.

W nimaj wuwiwa ſo bórſy bohata nakażlina (Bakterien), ſpěchowaza roſcżenje. Tuta pjerſchcz howi rolam a łukam, łkudym na nakażlinje. Wona ſemja wulkotnje porjedži. Na rolu, ſ tajkej pjerſchczu hnojenej, możeſch też łuſchczinu (Leguminoſe = Hülſenfrüchte) plahowacz — je-li hewak

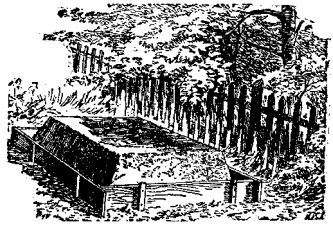

njeje prjedy ſa tajke roſtlinki ſo pſchihodżała. Hódnotu pjerſchcze ſ parnischcza powyſchiſch a na hnójnych wutkach wobohacżujeſch, hdyż do njeho drjewowy popjel měſcheſch. Wuhlowy popjel, we mjeńſchiſch roſměrach ſměł wſchak teho runja pſchidawacz. Tola popjel kamjentneho wuhla (Stein-

kohlenasche) pjerschczi swadźi. Hnójne wutki dale pschisporjesch, hdyż parnischczej kalijowe hele. Domaschowu rudu (Thomasmehl) abo wapno pschidawasch. Hdyż cżiste haschane wapno nimasch narunaja jo też twarśke wotpadki abo wotpadki pschi torhanju twarjenjow. S wapnom derje sastarana pjerschcż parnischczejow howi pschedewschém kukam a pastwischczam a salutujesch żebi ſ tajkej pjerschczu rosmjetanje wapna.

Druhdy polij parnischczo ſ hnójnizu, wożebje tehdom, hdyż ju ani na polo ani na kuki wosyczi njemóżesch. Tute polinanje dawa parnischczu trěbnu wlohu a sastara je schczerdriwje ſ dušykom (Stickstoffen). Wapno njeſměsch żenje krótko do, ani krótko po polinanju ſ hnójnizu pschidawacź. Wapno dušyk wuczěri. S hnójnizu parnischczo schczerdriwje ſ na'ażlinu wobohaćujemy. Te sażo tworja mjelnu a gypsctatu pjerschcź. S wapnom w parnischczu sadżěwasch, jo żo w nim wschelaka njeluba njerodź, każ stonóżki ani pschekoſanzu (Insekten) njesażnjeschża. Jeli sy ſ pjerschczu, se stonóżkomi żo mjerwjazej, le kórkam hnojit, te bórzu nežne łopjeschka woteżeru a lórki sażinu. To wschak możesch sadżěwacź- je-li parnischczo w symje na smjerſu sěmju a pschi smjerſu roswosesch. Tehdom tuta njerodź w duzy kónż wosmje a ptaczkom ſ nimi w symje blidko kryjesch. Je-li sy swoje parnischczo prawje pschihotował maſch w nim bohaty kużoł derje sſutkowazych hnojidłow. Ale trěbne je, jo swoje parnischczo prawje a rosumnje hladasch a pschihotujesch.

Parnischczo sażuż 1½—2 metraj schěroko (hl. 1. wobr.). Żenje pak njeżmělo wysche metra byczź. Stónżo a powětr dyrbja żo do njeho dobywacź. W symje dyrbi dokładnje pschemjerjenycź. So njeby hnojniza ſ njeho roscżěkała a kury je rozbrjebale njebychu, wobdaj je każ na naschim 2. a 3. wobrasu ſ deſkami.

Powětr rospołożuje w parnischczu tkajace nahromadżenki, schtóżne wutki pschetworjuje do hnojnych. Po dokładnym pschemjerjenju je pjerschcź mjelna a gypsotata a stónczżnje cżěmneje barby. Tehdom tutaż a fahrodnik měnitaj: parnischczo je dosrawiło. To pak njeje mózno w běhu jeneho lěta. Tajke parnischczo dosrawi hakle po 2—3 lětach. Tak je radno, kóżde lěto parnischczo sałożicź. Starsche dosrawjene mózejsch rosmjetacź.

Kóżdolětnje w symje a pak naléto dyrbisch parnischczo jónu pschemjetacź. Kopacź sa łopaczom wotkakuj pjerschcź a ju drobno rosklepuj. Je-li k tomu cżaża, ani trěbnych dżěłacżerjow nimasch, mózesch je też pscheworacź — je-li hromada dosć niska je. Tute pschedsěanje spěchuje pschełeżenje a dosrawjenje parnischcża. Do roswożenja polij parnischczo hischcże jónu ſ hnojnizu abo ſ kidanjom se mjenika.

Żenje njeměschej do parnischcża kakowe korjenja. Pjerschcź ſ tajkeho parnischcża na kakowu rolu rosmjetana jawimuje sczornjenje kakowych żadżeńkow. Do parnischcża njeżměsch żenje żymjo njerjada ani pluwow měschcź. S tym by sanjeschwarnjenje role spěchował. Wijawowe a wohnischczowe sornjatka leża wjele lět w jemi a tola na rolu pschinjeżene snowa łkhadżeja. Tajke żymjo mózejsch we żywojim hospodarstwje tola hischcże wužicź. Trjebasch je jenoż seschkrótowacź a pak tak dołho waricź. dónżż żo ſ njeho idi wužmusch njenawari. Skót, tak pschihotowane żymjo też njerjada rady a ſ wužitkom jeżerje.

Hdyż je pjerschcź w parnischczu dosrawjena, mózesch ju roswożyc a rosmjetacź. Podobnje hrdóżnemu hnojej rosmjetaj ju cżeſko. Tuta pjerschcź hodźi żo lěpje hacź hrdóżny hnój ſa hłubiche sarywanje do jemje. Jamki, do kotrychż dżesch schtomiki żadżecź, porjedź ſ tutej pjerschczu. Pjerschcź ſ dosrawjeneho parnischcża je nimo měry bohata na hnojnych wutkach. Tohodła sſutkuje a hnoji niż jenoż tucże, ale też na dłeschi cżaż. Sa kuki je runjenom a wostanje najlepschi hnój. Nowocżażni ratarjo hnoja swoje kuki jenoż hischcże ſ drobnimi pschikupnymi hnojemi. Pschi tom żu posabi.i, jo maja w derje wokhladanym parnischczu dermo njesaprahnity kużoł najlepscheho hnoja. Naschi prjedowniżu a wótżojo běchu w symle nastupanju psches nać. Drohe pschikupne hnoje derje hischcże njeinajachu, ja to pak cżim bóle parnischcża twarjachu a je hładachu. Wo cżaż symy je roswożowachu a rosmjetachu. S tym żwoje kuki a pastwischcża ſaſtarowachu ſ derje sſutkowanym hnojom. K tuym natoſam dyrbimy żo sajo wrócicź a ſakhowany nokotru hriwniczku w mózyni.

Sadarstwo.

Pschi schczipanju żada

(Se 3 wobrasami.)

Sadowe żně mytuja naloženu próżu ratarja a ſahrodnika. Żně wschak cżahnu żo po wjedrje a kak żu schtomiki nalěto kżěże. Ssyhne mrózy wo cżaż kżenja snicża cżasto wo jenu nóż nadżiju ſahrodnika.

Njech żnímy żo bohatych żnjow nadżecź abo njech żu mjenje schczedrjwe, cżim lěpsche pak tola żu, hdyż żwoje sadowe schtomiki ſtarościiwje wothladasch. Pschede wschém dyrbisch sadowe schłódniki w lěcze wutrajnje saniczowacź. Dale dyrbisch schtomiki psched wschelakimi thorwiczemi wobarnowacź. Cżim nutrnischo żo tutym dżěłam wénujesch, cżim schczedrinischo bohate żně twoju próżu mytuja.

Kónż julija żu pola naż wischnje je schtonowe. Potom pschińdu wschelake drużiny sażnych żłowkow, jabłukow a kruschwow. Cżim hłubje do naſmyły pschińdżemy, cżim bohatsche żu żně w jabłukach a kruschwach. Pósłny żad wostaj, tak dołho hacź je mózno, na schtomach.

Do lěcźneho żadu a teho sażneje naſmyły słuscheja żłowki, kruschwy, jabłuka, brěcźki a aprikosy. Sšad, kotryż dżesch hnydom pschetrjebacź, njech k ledżi, k warjenju, k żuschenju abo ttóczenju, żmělch schczipacź a pak ſschaſicź. Knjeżle (to rěka wożebne jabłuka na blido) a kruschwy dyrbisch stajnje ſ ruku schczipacź, wożebje, hdyż dżesch je pschedawacź. Sażne jabłuka a kruschwy njeżmělch pschedobko na schtomje wostajicź, hewak hnidliczku ja. Potom wjazy tak derje njeżłodża. Sażny żad żo tak derje njedżerżi każ pósłny. Tola

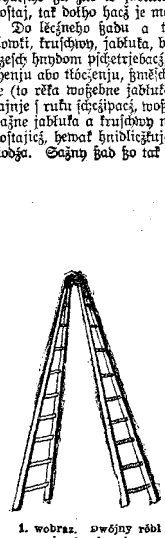

1. wobraz. Dwójny ródl k różnobranju.

2. wobraz. Ródl k schipanju sadu.

żo sażne jabłuka a kruschwy, runje każ brěcźki a aprikosy a nješchto cżaża dłeże dżerżo, hdyż je pryedy doſpołnoho dosrawjenja ſ ruku schczipasch. Sšo wé schczipanje njedosrawjeneho żadu je trochu wobużnischo, dokelż żo schischka tak łohzy hakożi njepuschczi. Do dosrawjenja schczipany sażny żad składź do kaschczikow, twutkadżenych ſ cżisej, potajkim njepocżijischcżanej papjeru. Te wostaj wotemrjene słejo. Też możesch je na blida, pokładżene ſ tajkej papjeru rosskasej. Tohorunja możesch je ſ pochowinu (Torfmull) posypacź a na tutu jabłuka a druhi żad rosskasej. Brěcźki na prětkach abo spalkach, kónż julija abo w auguscze sranjacź, kedżbliwje pschimaj, dokelż żo do nich łohzy jamki wutłocza. Te łohzy pohnihaja. Koża brěcźkow je jara mjechka. Tohodła wobdawaj wulke brěcźki ſ papjertanymi abo gażowymi

mješkami. Tak wobarnujesch je pśed prochom, wožami pezołkami a ptačkami. Też aprikosy na šame waschnje wobarnuj.

Jeli chcesch wulke abo šažne male kruschwicžki kašcź. dyrbja byćź dokładnje srałe a je schischku schcźipane. Potom je wucźiścź a hnydom składź abo šawarź. Tajke płody njeźmêłe do kładjenja dołho leźeć. Wulke a płódke aprikosy, seleńki (Reineclaude) a brêžki, je-li chcźesch je kašcź, njeźmêłych w horzym prażeźnym pschipołdnischim płóncu schcźipaćź, ale rano. Sažny žad sa schmadrunks źmêsch tschaśeć. Pod jabłucźiny, kruschwiny a płowrcźiny, stejaze pschi pucźach a ś kamjenjemi wuzźypanych a wurkładźenych dworach, składź płomu a pak płomjane wokeźy, jo pschi schcźipanju a tschaźenju dele žadaze płody žo pschejara wobite njebychu. Schtomy schcźedrinje ś płodami napowješchane najpryjedy ś šaha jatschaźi. Dele šwadane płody hnydom jesbêraj, jo žo płody jedyn wo druhe wobite a rospukane njebychu. Potom tschaźe dwójzy a trójzy šylniśchо. Kóždy krócź pak płody jesbêraj. Wschón šažny a pózdny žad schcźipaj a tschaźi na šuchich dnjach.

Šusto dosćź žo pschi schcźipanju pschemako na kedźbu bjeru. Pod schtomami nadeńdźesch ś hromadami wotnoški ś njatwischcźemi, to rêka ś tymi dobrymi hałuźkami pschi-

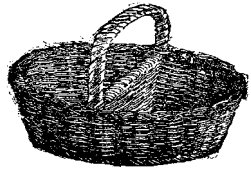

8. wobraz. Dwójny koš za šdiparja sadu.

chodne nałêžo kcźejazymi a do płodow roscźazymi. Sa schcźipanje žadu na wotnoškach žahajeźh dalako je schwma abo na wyšokich njepschistupliwych wjerschkach trjebaja wožebite pschiprawy. Też ś tymi cźasto njatwischcźa dele šdrêja, hdyž ś nimi dosćź kedźbliwje njewobkładźeja. Srałe jabłuko abo kruschwu pschimni ś prawej ruku. Ś łaha, ale rucźe ju wotwjerći, ale tak, so njatwischcźo šobu njewotwjertnjesch. Sšlokli w cźejcźach hromadźe šlejazy, šapschimni ś polnej horschcźu, ale tak, so natwischcźo šobu njewotwrchnjesch.

Schtomam šwadźa też ś tym, so na nje we wobucźach je żelesnymi hodźikami a kołkami wobithymi a żelesne podkowy mêjazymi waža. Hodźiki a podkowy šarêwja žo do schkoty wotnoshow a hałošow. Tute rany wožebje mkodnym schtomikam druhdy tak jary šwadźa, jo pócźne khipricź a šlónczinje šahimi. Tohodła waž na schtomy pak boźy a pak w mjechich wobuc.ach. Lêpje hischcźe je, so šapja na schtom njeleśesch. K schcźipanju žada staj šebi dwójny rêdl (hł. 1. wobras) abo wožebity schcźipaŕski rêdl (hł. 2. wobras). Poślednischi je ša schcźipanje žo wožebje pschihodźazy. Toho horni tónź mjes wotnohi położ. Tak šamóźesch žad ś wobejoch stron schcźipacź.

Sešchcźipany žad kładź do podołhojtych koschow. Take kosche mója wožrjebša jcźenu mêcź, potajkim dwójny bycź. Tak šamóźesch pschi schcźipanju hijo mate a wulke płody wožebje kašcź. S tym šalutujesch šebi dźêło poldźišchego wubêranja. Tón potrjebujesch je żelesnej hoku na prêtkuśch rêbla.

K cemu trjebamy poprawym mlokopśepytowańske družstwa (Milchkontrollvereine).

(Skónczenje.)

Chcźesch-li žo wo pschetrjebaneje płody a hódnoścźi wêšteje krowy pschešwêdcźicź, trjebaśch k tomu wêšte mêŕidło, kotrêž pschetrjebanje płody a wunoschny wuźitk šlotu mêri.

Dójnoścź žo ś tym mêri, so žo pschepokašasch kelko kilogr. mloka krowa nadeji a kelko tuka wono wopschija. Wjaz pak žo ś tym šwêśći kelko schkrobu wopschija. Cźašto žo wo tym piša a hospodaŕ tomu dosćź njerozumi. Cźêmy to ś krótkimi ślowami rošjašnicź. Maśch-li na pschikład krowu, kotraž 10 zentnarjow waži a ša dźeń 10 kg. mloka nadeji, hdyž by jej kelko pizy ša dźeń dawaś, kotraž 5,5 kg. schkrobu wopschija. Maśch-li nêłko krowu na paśiwje a wona cźi tam nadeji 12 kg. mloka ša dźeń, dha wêch šo wona hischcźe k wutworjenju dweju kg. mloka wêšu mêru schkrobu trjeba to je 0,47 kg. schkrobu. To ma žo potom pizy pschiliczicź, kotruž je krowa wschêdnje w hrôdźi doškawała. Że to potom wschо hromadźe 5,97 kg. schkrobu. Hdyž by nêłko zyłe lêto tak śpisowany schkrob na pizy licził a k tomu mloko a jeho tuk, potom wêch na tónzu lêta, kelko kg. mloka je cźi wêśta krowa ša wêšty dźêl schkrobu w pizy nadejika.

S tym maśch tak rjeź wudawki a dohłady krowy wot zyłeho lêta nabiźane. Wêš wschak njeje zyłe jednora, pschetoź hospodaŕ dyrbi nêšchto wo tym rozumicź, ale je wulky wuspêšchna.

We wschelakich krajinach wschak je taśe licźenje hižom dawno šnate. S tym kôždy hospodaŕ kôžde lêto wê, kelko ma wot kcźejcźa wuźitka a kelko je pschitšadźiś.

Cźêmy-li na wjetšchich kubkach dójnoścź šlotu abo druhi wuźitk šwjeśchcź, dyrbimy tak mjenowane šlupinśke pizowanje (Gruppenfütterung) pschewjeśeć. Na mjeńšich kubkach a źiwnoścźach drje hodźi žo tak mjenowane individuwalne pizowanje pschewjeśeź, to rêka, kôžde krowje môžemy wêšty dźêl wotmêrjeneje pizy dawacź. Mjeńšchi źiwnoścźerjo móža žo też ś tajkim pizowanjom nadrobniśchо šaberacź, dokeź je to ša nich dosćź wunoschne. To pak žo na wjetšchich kubkach tak jednorje pschewjeśeć njeźodźi, dokeź je hospodaŕ je wšchêm na zuśych pokazany a cźi šu cźašto dźeńźniśchi dźeń dosćź njeśpuśchcźomni. Tam žo jenoź šlupinśke pizowanje pschewjeśeć hodźi. Tute wobsteji we tym, so žo wêšty dźêl šlotu wožebje wobźêli, kotryž žo nimale je šlajnej dójnoścźu runa a tym žo nêšto wêśta pschimêrjena pizа dawo. Tak wotkhźêlene krowy pak cźašto njepschešlaje. Hewak žo krowy ś tym jara łpłóchcźa. Że tomu wobsteji hischcźe strach, so moźe žo krowy ś nêkajkej khorošcźu natykнyć. Na pschikład stoji-li na jenym mêśnje khora krowa a pschešlajischi-li ju a pschiźidźe na jejne mêśnо druha, dha žo ta šama lohko natykne, je-li tamna nêkajku nakažliwu khorošcź mêła. S tutych pschicźinowny je wêšo individuwalne pizowanje wjele khmańśche abo radniśche.

Mójesch ześbi hischcźe ś tym pomhacź, so wschomu šlotu jenajku šalkadnu pizu (Grundfutter) dawaśch a źyłinzу pizu po wuźitku jednotliwje rozdźêliśch. Nacźrunjeź na małу ratař druhdy jara mało cźaša k mlokowej kontroli, dha je tola taśa kontrola nimo mêry wažna.

Tehodła je waźne, so tajki ratař do mlokopschehladowańśkeho družstwa šaśtupi. Powschitkownje žo pschejе, so by žo nêtcźišchi wunoschć mloka hischcźe wo wjele šwjeśchcź, dokeź žo wjele mlokowych tworow ś wukraja k nam pschiwožuje. W lêcźe 1913 žo ś Nêmšteje 82000 dwójnych zentnarjow mloka wožesche. W lêcźe 1923 pak dyrbjachmy k nam hischcźe na 40000 dwójnych zentnarjow mloka dowožowacź. Dale žo w januarju 1924 pśches 10000 dwójnych zentnarjow mloka k nam pschiwožowaśche. Butry dowožowaśche žo w lêcźe 1923 na 13000 dwójnych zentnarjow, w januarju 1924 na 18000 dwójnych zentnarjow a w februarju 1924 žamo na 60000 dwójnych zentnarjow.

S tutych licźbow widźimy, wo kelko mêli žo naśche mlokowe wobsteјnoścźe hischcźe šlêpschicź. To pak žo jenoź ś rošschêrjenjom dójneho šlotu njeśtanje. Dyrbimy žo prózowacź je šamóžneje licźby šlotu wjazy mloka a tuku dobycź, bjes toho, so bychmy produktne wudawki šwjšchili. To njeje njemóžne. W Schwedšku je žo wêśtemu hospodarjej poradźiło, wunoschk mloka w běhu lêt nimo mêry šwjšchicź. Tutón hospodaŕ mêśeśche krowu kotraž w pschêrêźku ša jene lêto 2849 kilogramow mloka nadeji. Mloko nêjeśeche 3,31 tuku. Wón dospe, so jemu krowa ša dwê lêcźe dójnoścź tak šwjšchi, so mêśeśche ś nje-

je ſa jene lěto 3669 kilogramow mloka, kotrež 3,24% tuku wopſchijeſche. To je wo 820 kilogramow mloka ſa lěto wjazy. S danſkich mlokowych druſtwow ſtuſchimy hiſchcze lěpſche wuſpěchi. Kruwa wobſhedjerja Jörgenſen w Jellingu nadeji ſa jene lěto 7771 kilogr. mloka, kotrež 3,84% tuka wopſchijeſche. S toho nadſtějachu na 333 kilogr. butry. Hdyž to druſy doſpěja, cſohodla nje-je też mjes nami takſi wunoſchk mózny. K tomu ſtuſcha prawe pſzowanje a mlokopſcheſladowarſke druſtwo (Milchkontrollvereine).

Jednora připrawa při žitosyčacych mašinach za łojenje symja njerjada.

(S wobrasom.)

Žita ſu pola naſ, niz jenož poſtyčene ale też hižo domoj. Hdyž dźenſa wo jednorej pſchiprawje ſa łojenje njerjadowego ſymjenja porěčimy chcemy jenož na to dopomnicź, ſo je w ſymje khwile doſcź ſa pſchicźiſnjenje taſeje pſchiprawy. Ta je jara jednora. Pſchi blidže na kotrež ſtwjelza padaja ſo na tu tromu, njemějazeje žaneho płoczíka truch tſeſchneho žkoba

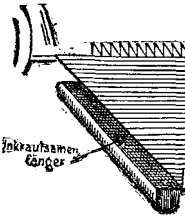

pſchiklepa. Tón pſchiſtrji ſ grotowym pleczadkom, ſo kloſti a žkoma do njeho napadoke njebychu. Se ſtwjelzami na blidu padaze trucźki wohniſchcźo žonopa a woki ſu ſwjetſcha ſrale. Wone ſo wuronja. Po blidže kuleja ſo jich kulojte ſornjatka a padaja na ſemju je-li tam žkobika było njeby. Tak pak hromadza ſo w nim. Na jenym jutru ſu hacź do 40 puntow njerjadowego ſymjenja nahromadźili. Tak rucze hacź je žkob polny wuſtypnje ſo ſymjo do měcha. Te pak ſo hodźi roſſchrotowane pak warjene ſkotej dawacź.

Kak wobaraš so přećiwo šlinkam?

(S wobrasom.)

W tejle naſymje ſmějemy najikěrje wjele ſchlinkow. Mokrota tutoho lěta a lěcźa je ſchlinkam jara howiła. W pózdnim lěcźe wotkładuje ſchlincźa ſanczka nějhdże 400 jejkow do pſchihódnych ſchkałkowm a kwěkanzow we roli. Hižo ſa 8—10 njedźel ſo ſ nich hotowe ſchlinki wuwija. Najprjedy ſtycźa ſo na młodych dźecźelach a łukach. W oktobrje wala ſo na młode ſtywy. W roſtoſtych nozach wukonjeja ſwoje ſahubne dźěło. Tak rucze hacź ſo ſacźmi, wuléſu ſe ſwojich khowankow. Rano pſchi prěnich pruhach ſtónza roſcźěkaja a wukhowaja ſo pod hruſlemi, łopjenami a wichudźom tam, hdźeż maja ſchkit pſched cźoſkymi pruhami ſtónza. Jenož wotſrane banczíki a kaž dźerkawz pſcheſrane łopjeſchka pſcheradża ſtóſtnikow a ſawoſtajena wóſrojta cźěr praji nam, ſo ſchlinki ſu cźi nózni njedocźinkojo.

Pſchecźiwo nim ſamóſeich ſo wobaracź tam, hdźeż ſu najmjeſhche. Schlincza każa je wóſrojta a cźěło jara wodźane. W tym je khiproicź ſchlinka. Wón njeſmjeſe ſele ani łuſatehó prócha. Jeli jeho je ſelu potruſchiſch, wupocźuje wóſyr a wodu. S tym dha łuſanje a palenje na koži wotbycź. Ale tute ſtyſne puſchcźenje wody a wóſyra ſchlinka ſaniczí. Tohodla dyrbimy je ſ wumjetanjom ſele ſaniczowacź. Tunju a derje ſtukowagu łół mamy w drobno rosmlětym kainicze. Kainitowe jamy ſa tute dźěło woſebje drobnomlěte družiny podawaja. Druſy ſaſo ſamohaſchene wapno mjetaja. Hdyž pola na wapnje hłódne njeſu, próſchne wapno rady njemjetaſch.

Schlinki ſu ſwjerſcha na roli jenož wjecźor podźe abo rano ſahe. Hižo worajo wjele ſchlincźich jejkow a ſchlinkow wuworaſch. Je-li tam wjele nadeńdźeſch, je

radno, hnydom 3—5 zentnarjow po kórzu abo jutru ſ teho drobno rosmlěteho kainita na polo rosmjetacź. Pod żelu wjele ſchlinkow a tych jejkow ſahinu, woſebje, hdyž rolu hnydom pſchewokcźiſch. Hdyž na młodych ſtywach wjele ſchlincźeje cźerje a nażrane bancźiki wohladaſch, rosmjetaj w ranſchim ſwitanju na kórz abo jutro hnydom 2 zentnarjej kainita. Starſche ſchlinki jenicźke potrószchenje hiſchcze njemori. Tehodła ſ ſchtwórcź hacź pok hodźiny hiſchcze ſamu dźělbu kainita rosmjetaj. Deſchcźowacź pak ſo njeſmě hewak deſchcźik ſół wopłoknje a tak ſchlinkam niczo njeſwadźi. Na hiſchcze małych ſchcźerniſchcźowych dźecźelach doſaha něſchto mjenje kainita, dokelź tam ſchlinki wjele khowankow nimaja. Cźim ſtajniſchto kainit rosmjetaſch, cźim lěpje ſtuttuje.

Wudamk ſa kainit ſo cźi dwójzy ſapłacźi. Ty ſ nim ſniczíſch ſa twoje ſtywy ſahubne ſchlinki, ſ dobom pak rolu pohnojiſch.

Prašenja a motmołwjenja.

Praſchenje: Moja kruwa ſo ſtajnje ſtejo cźeli. Mětko je jaſo krótko do cźelenja. S cźim móżu ju pohnucź, ſo ſo k cźelenju lehnje.

Wotmołwa: Kruwy ſo cźaſto ſtejo cźela. Pſchecźiwo tomu niczo cźinicź njemóżeje. Njeſpytajcźe ju ſ namożu położicź. Pſchi tom mohli ji a cźeleczu ſwadźicź.

Praſchenje: W mojej ſahrodźe je ſo wróncźnik (Krähenfuß) ſakorjenił. Kak móżu jón ſe ſahrody wotſtronicź? Wón je běłokorjenjaty.

Wotmołwa: Hdyž macź wróncźnik, tón wěſo ſ cźeſka je ſahrody wukorjenicźe. Dyrbicźe w dłe korjenja je jemje wucźahnyć, tak bórzy hacź młode roſtlinki wubiwaju.

Praſchenje: Koppto prědneju nohow mojeho ſtilětneho konja ſchpatnje roſcźe. Pódufich roſcźe lěpje. Swonkowne kromy koppta ſu mjehke a drjebi..te. Schto mi pſchecźiwo temu wukaſujeźe?

Wotmołwa: Něhdy koppto ſa żalbu jeneho franzowſkeho lěkarja maſachu. Tuta żalba bě dobra a kopptej howjeſche. Ju pſchedawachu pod mjenom Giraucoonſka żalba (Giraucoone-Salbe, wupraj: Zirokoenſalbe). Njeweměmy hacź ju w haptyſkach abo drogowych tłamach hiſchcze pſchedawaja. Pokaźcźe konja ſtótnemu lěkarjej, ſnano wam tutón něſkajti ſrědk wukaże.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na póśće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a ćišći Smolerjec knihićišćeŕnja, zapdr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěšḱi, kiž maja so hać do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobćežnje so stajace nawěšḱi a tabele so wyšše wobličija. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 212 | Budyšin -- sobotu, 11. septembra 1926 — Bautzen | Lětnik 85

Swjatočne přijimanske posedźenje w Genfu.

Hižo do ſpocżatka poßedźenja je pſchedßydſtwo pod dr. Ninczicżom ſ połnej liczbu na ßwojim měſtnje. ½11 hodźin ßo prěni krócż ſaſwoni. Wulke delegazije ßu dospołnje pſchitomne. Mjes mnohimi ßwójbnymi wotpóßlanzow ſtej tež Streſemannowa mandźelſka a jejny ſtarſchi ßyn. 35 minutow po 10 hodźinach ßo poßedźenje wotewri a to ſ formalitu, ſo rospraẃnik pruhowanſkeje kommißije mandatow ſwěſcżicż da, ſo ßu połnomozy němſkeje delegazije w rjedźe. Na to preſidnt Ninczicż němſkich wotpóßlanzow proßy, ſo bychu ßo na ßwoje měſtna ſeßydali. S dołhim pſchikleſkanjom powitani dr. Streſemann, ſe Schubert a Gaus do ßale ſtupja. Ninczicż w ßwojej powitanſkej rěczi praji, ſo je tónle podawk w dwojim ſmyßle połny wažnoſcże a ſtawiſnjſki, dokelž 1. univerſalnoſcż Swjaſka Ludow wo krocżel dale pſchinjeße a 2. pſchijecże dalſcheje europiſkeje wulkomozy do Swjaſka Ludow dalſche rukowanje ſa měr a ſpomoženje ßwěta woſnamjenja.

S krótkimi ßłowami wón potom ſaſtupjerjow Němſkeje jako ßobuſtawy ſhromadźiſny Swjaſka Ludow wutrobnje powita. Po preſidentowym napominanju potom němſki miniſter dr. Streſemann ſnowa pſchi dołhim pſchikleſkanju, k kotremuž Chamberlain a Briand ſnamjo dataj, na tribunu ſtupi.

Dr. Streſemann w ßwojej rěczi praji, ſo Němſka ſ dźenßniſchim dnjom do ßrjedźiſny ſtatow ſtupi, ſ kotrymiž je ſ dźěla wot dołhich lětdźeßatkow w njepokaženym pſchecżelſtwje ſjednocżena, kotrež běchu ſ druheho dźěła w poßlednjej ßwětowej wójnje pſchecżiwo Němſkej ſjednocżene. Stawiſniſzy je woſnamne, ſo Němſka a tele poßledniſche ſtaty ßo někto w Swjaſku Ludow k trajnmu měrnemu hromadźedźěłanju ſchadźuja. Tónle podawk pokaſuje jaßniſcho, hacż to ßłowa a programmy ſamóža, ſo móže Swjaſk Ludow powołany bycż, politiſkemu roswiwanſkemu wojowanju cżłowjeſtwa prawidło dacż. Widźimy we wjele ſtatach, kak hódne ſa ſtat njeparujomne duchowne wórſchty ſahinu. Docżakamy wutworjenje nowych, roſpadnjenje ſtarych formow hoſpodaŕſtwa. Widźimy, kak hoſpodaŕſtwo mjeſy krajow roſpacżi a ßo wo nowe formy internazionalneho hromadźedźěłanja prózuje. Stare ßwětowe hoſpodaŕſtwo njeměješche ſa ßwoje hromadźedźěłanje žanych wuſtawkow a programmow. Tola wono bě ſałožene na njepißane tradizionalne ſaměrjenje tworow mjes dźělemi. Naſch nadawk je, jón ſaßo wobnowicż. **Hdyž chzemy, ſo by ßo ßwětowe hoſpodaŕſtwo bjes myłenja roswiło, potom ßo to njeſtanje, hdyž ßo kraje mjes ßobu wotſamkaju, ale hdyž to wotſtronimy, ſchtož je hacż dotal hoſpodaŕſtwo ludow dźěliło.**

Wažniſche, hacż wſcho, ſchtož je ßo materielneho ſtało, je duſchowne žiwjenje ludow. Ssylne drożdźenje myßlow mjes ludami ſemje wojuje.

Jeni ſaßadu narodneho wotſamknjenja ſaſtupuja a wotpokaſuja internazionalne doroſumjenje, dokelž nochzedźa to, ſchtož je ßo narodne ſcżiniło, ſ powſchitkownym ſapſchijecżom cżłowjeſtwa narunacż. Ja měnju, ſo žadyn lud ßwoje narodne ßamßne žiwjenje njeſpuſchcżi. Bóh njeje ludy jako jenaki zyłk ſtworił. Ludam je wſchelaku krej dał, wón jim jako ßwjatu wěz jich duſche jich macżeŕnu rěcż da, jim jako domowinu kraje wſchelakeje natury da. **Tola njemóže ſmyßł Božeho ßwětoweho porjada bycż, ſo cżłowjekojo ßwoje najwjetſche ſamóžnoſcże jedyn pſchecżiwo druhemu wobrocżi a ſ tym powſchitkowne roswicże natury pſchezo ſaßo wrócżo cżißnje.** Tón budźe cżłowjeſtwu najbóle ßłužicż, kotryž korjenjejo w ßamßnym ludu, to, ſchtož je ßo jemu duſchowneho a duchowneho dało, k najwjetſchemu woſnamej roswiwa, a ſ tym pſches mjeſy ßamßneho luda roſcżo, zyłemu cżłowjeſtwu něſchto dacż ſamóže, kaž ßu to wulzy wſchěch ludow cżinili, kotrychž mjena ßu w ſtawiſnach ßwěta ſapißane. Politiſke doſkutkowanje tychle myßlow leži w ſnutſkownej winowatoſcżi ſtatow k ſhromadnemu měrnemu hromadźe ſkutkowanju.

Tale ſnutſkowna winowatoſcż k **měrnemu hromadźeſkutkowanju tež ſa moraliſke praſchenja cżłowjeſtwa płacżi. Sa nich njeßmě žadyn druhi ſakoń płacżicż dyžli ſakoń prawdy.** Němſka je ßo hižo, prjedy hacż je do Swjaſka Ludow ſaſtupiła, prózowała, w ſmyßle měrneho hromadźedźěłanja ſkutkowacż. Wo tym ßwědcża rosrißaze ſrěcżenja, ſe wſchěmi ßußodnymi ſtatami wobſamknjene. **Němſke knježeŕſtwo je ßo rosßudźiło, tule politiku ſe wſchej rosßudnoſcżu dale wjeſcż. Pódla wſchelakich druhich wutworow Swjaſka** Ludow ßo tu woßebje prózowanje wo internazionalny prawny rjad jedna, kotryž je wo ſałoženju ßwětoweho ßuda widźomny wuras doſtał. **Woßebje wažne ſa ſkrucżenje měroweho porjada mjes ludami ßu dale prózowanja, kotrež ßo na wotbrónjenje pocżahuja.** Dospołne wotbrónjenje Němſkeje je ßo ſ Verſailleſkim ſrěcżenjom jako ſpocżatk powſchitkowneho wotbrónjenja poſtajiło. Njech ßo poradźi, powſchitkownemu wotbrónjenju w praktiſkim dźěle bliže ſtupicż.

Pocżahi Němſkeje k Swjaſkej Ludow ßo wſchak jenicżzy ſ něiko datej možnoſcżu ßobudźěłanja na wulkich ſhromadnych ſaměrach njepoſtaja. Swjaſk Ludow je wjele bóle we wſchelakim naſtupanju měroweho ſrěcżnja ſ lěta 1919 wukonja. S teho ßu napſchecżiwnoſcże mjes Swjaſkom Ludow a Němſkej naſtała. Nadźijam ßo, ſo ßo jednanje wo rosrißujomnych praſchenjach ſ naſchim pſchichodnym ßobudźěłanjom w Swjaſku Ludow położi. Tež ſměje wſajomne dowěrjenje wjetſchu politiku ſtworjazu móż, dyžli druhe metody. **Myßli Swjaſka Ludow je napſchecżiwne, w Swjaſku ßobudźěłaze ludy dźělicż do tajkich, ſ kotrymiž ßo ſympathije jenotliwych ßobudźěłarjow ſwjaſuja.**

W tutym ſwißu raſnje měnjenje wotpokaſuju, ſo by ßo dotalne ſtejiſchcżo Němſkeje po tajkich ſympathijach abo antipathijach ſłožowało. Němſka chze ſe wſchěmi ludami, kotrež ßo w Swjaſku Ludow ſaſtupuja, na podłožku wſajomneho dowěrjenja hromadźe dźěłacż.

Cżujemy ßo dale ſ jena ſ ludami, w Swjaſku ſjednocżenymi, we wěſtej nadźiji, ſo by ßo wjele hódne ßobudźěło Schpaniſkeje Swjaſkej ſakhowało. Ssmy pſcheßwědcżeni, ſo namołwjenje wſchitkich mócnoſcżow tutón wulki kraj a ſchpaniſki lud pſcheßwědcża, kak jara myßlam, kotrež ſaſtupuje, ſchkodźi, hdyž budźe ßo Genfa dlěſchi cżaß ſdalowacż. Hakle ſ univerſalnoſcżu budźe ßo Swjaſk pſched wſchitkimi ſtrachami ſchkitacż, ſo ßwoju politiſku móż na druhe ßłužby, dyžli na cżiſcże měrowe ßłužby, nałožicż. Na podłožku ſhromadnoſcże, kotraž wſchě ſtaty bjes rosdźěla w połnej runoprawoſcżi wopina, móžetej pomozniwoſcż a prawda cżłowjeſke wośudy wodźicż. Jenož na tutym podłožku hodźi ßo ſaßada ßwobody natwaricż, wo kotruž ßo kóždy lud a kóždy cżłowjek bědźi.

Sa wſchě tu ſjednocżene ludy ßłowo wulkeho myßlerja płacżi, ſo ßo my cżłowjekojo k ſplahej wuſnawamy, kotryž chze ſ cżěmnoſcże k ßwětłu krocżicż. Njech ßo dźěło Swjaſka Ludow na podłožku

ßwobody, měra a jednoty

wukonja. Potom k nam wſchěm wottyknjenemu kónzej bliže pſchińdźemy. Němſka ma krutu wolu, na tym ſe wjeßełoſcżu ßobu dźěłacż.

Streſemannowej rěcżi, kotrehož bě ſhromadźiſna žiwje powitała, na wſchelakich měſtnach ſ hłoßom pſchihłoßowachu. Njech ſa ßłowami, kotrež je rěcżał, tež ſkutki ßlěduja. To ßebi woßebje Lužiſzy Sserbjo pſcheja, kotſiž ßu hacż dotal podarmo na dopjelnjenje ßwojich žadanjow cżakali.

Briandowa rěč.

Hdyž bě ßo dr. Streſemannowa rěcż do franzowſchcżiny a Jendźelſchcżiny pſchełožiła, ßo franzowſki miniſter Briand ßłowa jimaſche. Wón ßo nadźijeſche, ſo Swjaſk Ludow wſchě woprawnjene nadźije ludow dopjelni. Bjes Swjaſka Ludow njeby tajki dźeń móžny był, na kotrymž ludy, kotrež ßebi w najžałoſtniſchej wójnje napſchecżiwo ſtejachu, ßwoju ſhromadnu wolu k ſhromadnemu dźěłu pſchi ſkutku měra wobßwědcżeja. **Kónz ſe ſ wójnu. Wot něiko ßudnik nazionalne konflikty wuprawi.**

Pucże do teho njeběchu powolne, a ßmy dyrbjeli cżežke wojowanje wobſtacż, prjedy hacż k wottyknjenemu kónzej dońdźechmy. Mamy ßo ſ hibanjom w ßwojim ßamßnym kraju bědźicż, kotrež wot naß duch ßebicżiwoſcże žada. Dyrbimy ſpytowanja wotpokaſowacż, kotrež naß pſchecżiwo druhim ſchcżuwaju a dyrbimy duch ſjednanja ſow pſchinjeſcż. Sso wotrjeknywſchi wěſtych ßebicżiwych pſchicżinow ßo naſche ludy powjetſcha; dyrbimy naſtawazym praſchenjam ſe ſcżeŕpnoſcżu napſchecżo ſtupicż a wſchě podawki w duchu ſjednanja a rosrißazych ßudow wułožicż.

Se ſkóncżazymi ßłowami **preſident Ninczicż** ſnoſchawy ſacżiſchcż wuſběhny, kotryž ßu rosłoženja Němſkeje a Franzowſkeje cżiniłe.

Briandowe ßłowa wo němſkim Rheinje.

S Genfa ßo powě, ſo franzowſki miniſter ſwonkownych naležnoſcżow Briand prěje, ſo je wo internazionalnym Rheinje tak rěcżał, kaž ßo w němſkich nowinach roſchěrja. Wón je wjele bóle rjekł, ſo ßo jako ſcżěhwk Locarnſkich ſrěcżenjow wocżakuje, ſo krej wobeju ludow njebudźe ženje wjazy Rhein barbicż, a ſo budźa na woběmaj ſtronomaj Rheina ludy ſ wotmilitariſowanym ſmyßlenjom bydlicż.

Pijće

Klemm-kofej

Wón je najlěpši
z kofejoweje wulkopalеŕnje

Alfred Klemm w Drježdźanach-A.

Wšudźom dostać

wšudźom znaty, jón pija hižo **na 50 lět.**

Generalny zastupjeŕ G. E. Holnick w Budyšinje
na Moltkowej drózy 9.

Pólska so swojich žadanjow twjerdźe dźerži.

Dopißowaŕ „Petit Pariſiena“ w Genfu je ßrjedu rosrěcżenje ſ pólſkim ſwonkownym miniſtrom Saleſkim měł, ſo by jeho měnjenje wo pſchijecżu Němſkeje do Swjaſka Ludow ßłyſchał. Saleſki jemu ßlědowaze praji: „Saſtupjenje **Němſkeje je bjes dwěla ſ jenej ſ najwažniſchich etapow Swjaſka Ludow.** Němſka je ſe ßwojim ſaſtupjenjom ſwjaſana, ßwjatocżnje ßlubiła, ſo měr poßylni. Genfſka organiſazija ßwojim ßobuſtawam wěſte prawa a title dawa, kotrež móža w internazionalnym žiwjenju wužiwacż, tola wona jim tež rjad nadawkow napołoži, kotrež ßu cżim cżežſche, hdyž ßo wo wulki kraj jedna. Němſka je ſ połnym wědomjom winowatoſcże pſchewſała, kotrež po paktu Swjaſka Ludow ſa wſchě ßobuſtawy płacża. **Němſka** pſchichodnje na ſtronu tych ſtatow ſtupi, kotrež chzedźa internazionalne žiwjenje na wulke ſaßady Genfſkeho ſwjaſka ſałožicż, a nichtó njemóže wažnoſcż tejele wězy pſcheniſko wažicż. Nowy element do politiſkeho žiwjenja Europy ſaſtupi. Rukowanja, w paktu Swjaſka Ludow ſapſchijate, ſdadźa ßo we wulkej měrje poßylnjene bycż.“

Na dopißowarjowe praſchenje, kak ßo wažny podawk w Pólſkej pſchijima, Saleſki wotmołwi: „Pólſka ßo najbóle nad poßlednimi Genfſkimi podawkami wjeßeli. **Wona ßebi jenož jene pſchżje: ſo mohła ſjawnje a ſprawnje hromadźe ſ Němſkej dźěłacż,** ſo by ßo kóžde njdoroſumjenje ſhubiło. Cżaß wulkich politiſkich ßwadow je ßo nadźijomnje ſe ſaſtupjenjom Němſkeje do Swjaſka Ludow ſkóncżił.“

Na kónzu ßo dopißowaŕ Saleſkeho wopraſcha, hacż ßu we Warſchawje ſ wobſamknjenjom ſhromadźiſny Swjaſka Ludow w naſtupanju Radźinych ßydłow ſpokojom. Pólſki ſwonkowny miniſter wotmołwi: „Pólſka je ſtajne ßydło w Radźe žadała. Wona dyrbi pſchi wažnych pſchicżinach, ſ kotrymiž móža ßo naſche žadnja podpjeracż, ſawoſtacż. **Njejßmy na žane waſchnje ßwoje žadanje ſpuſchcżili.** Jenož jeho dopjelnjenje móže woprawnjene ſajimy Pólſkeje ſpokojicż, a pólſke knježeŕſtwo ßebi kóždu ßwobodu wuměnja, ſo w dalnym wokomiku ſnowa ſa doſtacże ſtajneho Radźineho ßydła wuſtupi. Tola wona nochze wobcżežnoſcże hiſchcże bóle powjetſchicż a kompromiß rosbicż, kotryž móža wſchě ſtrony pſchijecż. Pólſka pſchewjele na pokrok a roswicże Swjaſka Ludow dawa, hacż ſo by jeho exiſtenzu pocżežowała.

Pruſka požcżonka w Amerizy.

Pruſka ßebi pola Newyorkſkich bankow 120 milijonow dollarow požcżi, kotrež ßo ſe 6½ prozentom ſadanja.

Woteběranje bjesdźěłoſcże w Pruſkej.

Licżba dźěłonjeměјerjow je w druhej połojzy augusta na ſwjeßelaze waſchnje woteběrała. Wona je ſe 1 600 000 na 1 549 000 wrócżo ſchła. Woteběranje potaſkim 54 000 abo 3,4 prozenta wucżinja.

Wjecżeŕ Worowſkeho.

Genfſka polizija je pjatk krawza Leopolda Grünberga ſ Ruſkeje w Zürichu ſajała. Tutón je hrožaze ßłowa pſchecżiwo ſwjaſkowemu radźicżelej Motze a advokatej Aubertej rěcżał. Jedna ßo wo cżłowjeka ſ padawej khoroſcżu. Wón je pjecża rjekł, ſo chze attentat na ruſkeho diplomata Worowſkeho wjecżicż.

Italſko-južnoßłowjanſka napjatoſcż.

W poßlednim cżaßu ßu mjes italſkim a južnoßłowjanſkim knježeŕſtwom wěſte wobcżežnoſcże naſtałe. Italſke knježeŕſtwo je tehodla ſdźěliło, ſo ſrěcżenja, ſe južnoßłowjanſkim knježeŕſtwom ſ lěta 1924 do mozy njeſtaji.

Nowy zběžk w Grichiskej.

Grichiska je šajo revoluziju pomeła. Republikanska garda bé ſ Kondolyiowym knjeżerſtwom njespokojom a bé ho rozbudźita, jo powalicź. Shonowichi, ſo chże republikanska garda direktorium jako nowe knjeżerſtwo wuwolacź, ministerſki pſchedhyda Kondylis kasarny, w kotrychź běchu nětre bataillony republikanſkeje gardy ſamẽjesene, ſ knjeżerſtwowymi wojakami wobſtupicź da. Kondylis offizierow nawolichu, ſo hychu ho poddali, też jim wón na nětotre lẽta penuſiju pſchilubi. Wojakam wón ſaſtupjenje do żandarmerije poſkicź. Gardźinaj kommandantaj po nětotrym kombẽju prajeſchtaj, ſo ſtaj ſ tutym poſtricẽjonom ſpokojom, proſcheſchtej pak, ſo hychu ho knjeżerſtwowi wojazy wróżo wſali, ſo by ho poddacze na mjenje wonjaze waſchnje ſtata. Kondylis do tejele pröſtwy ſwoli. Republikanska garda pak ſo njepoddа, ale ſpyta, ſo do ſmutkowneho mẽſta pſchedobyć a do knjeżerſtwowych wojakow tſelesche. Na horach wokoło Athena ſeſtajene artillerija do republikanſkeje gardy tſelesche. Panzerowanaj wojaj republikanſkeje gardy ſtoſtaj do hlownych dróhach hacź k muſtawinenu mẽſtu jẽdżeſchtaj a pſchi jẽſtwe ſo ſ njeju njepſchetrawajwy do ludźi na dróhach tſchelesche. Wulka liczba njewobdźẽlenych ſo czẽkło rani. Poſpyt panzerowaneju wojowu, ſo do miniſterſtwo dobyć, pak ſo njeporadźi. Knjeżerſtwowi wojazy jedyn ſaſtřelichu, druhi do powětra buchnychu. Wojowanje mjes knjeżerſtwowymi wojakami a republikanſkej gardu ſi hodźiny trajeſche. Mẽr je ſo ſaſo wobnowił, a knjeżerſtwo położenje wobkuzeji.

*

42 człowjekow je ſo pſchi wojowanju na dróhach marſiu, mjes tym ſo je ſo nẽhdże 100 ludźi, njes nimi 22 czẽſko, ſraniſo. Sbožź republikanſkeje gardy je ſo dopołnje potkoźił. Kondylis je ſ knjeſom. Wjednikow ſbożkarjow, wujchkow Zernaſa a Detirka, hu ſajeli.

Pſchi wojowanju na dróhach ſu też kommunijtiſke elementy ſapſchimnyle, kotrejż ſpytachu, powſchikownu ſchmahanju k kommunijtiſkemu puczej wuzicź. Pſchi wojowanju mjes nimi a kretiſkimi żandarmami ſo nẽkotſi njewobdźẽleni ludźo nimohuzy ſranichu. Wot ſchwórika ſaſo dopołny mẽr knježi. Taſ daloko hacź ſo nẽtkole pſchewidźecź da, njeje ſo hewak ſwonka Athena nihdże mẽr kachł.

Kendylis je manifeſt ſa lud wudał, w kotrymż praji: Pſchi wczerawſchich podawkach je lud, mẽſchczan pſchecziwo kommunijtam, monarchiſtam a pretorianam (wojerſtemu knjeżſtwu), pſchecziwo njeporjadej a bjeskněżſtwu dobył. Wo wutworjenju koalitiſkeho knjeżſtwa, kotrejż je ſo wotpokaſało, njehodźi ſo wjazy rẽczecź. Wólby budźa 24. oktobra, byrnjež by mjes tym 30 wojowanjow było. Wſchitkży cźi, kotſiż ſu wczera knjeżerſtwowe wójſko nabydli, ſo pſched wójnſki ſud ſtaja.

Mjes ſajatymi ſu mjes druhimi prjedawſchi anarchiſtiſki miniſter Woſikis, monarchiſtiſki prjedawſchi ſapóſłanz Tſukalas, monarchiſtiſki nowinar Awelpides, monarchiſtiſki nẽhdyſchi general Droſopulas, monarchiſtiſki nẽhdyſchi miniſter Merkurius a wjele kommunijtiſkich herjekarjow.

Wojowanje w Chinje

Kantonſkży wojazy do wſchẽch ſoukrajnych łódżow tſeleja.

Kantonſkży wojazy ſu do jendźelſkeho famonſkeho cźołna „Bee" na rẽzy Yangtſe tſẽleli, pſchi cźimż je granata do łódże dyrika. Do dweju amerikanſkeju ſaniczkow torpedowych cźołnow ſ maſchinſkimi a ruczajnymi tſẽlbami tſẽladu. Dwaj muzej wobſadki ſtaj ho ſraniłoj. Kantonſkży wojazy do wſchẽch ſoukrajnych parnych łódżow tſeleja, kotrejż w Hankawje nuts a won jeſoża. Wſchelake japanſke a jendźelſke łódże ſu ho ſ kulemi pſcherafyle. Jedyn chineſki puczowar na jenej jendźelſkej parnj łódźi je ho morił.

Sunt Schuan-fang Kantonſkemu knjeżerſtwu wojnu pſchipowẽdźił.

General Sunt Schuan-fang, tupan w Shanghaiu, je Kantonſkemu knjeżerſtwu formalne pſchipowẽdźenje wójnu póſłał a porucził, ſo dyrbja ho hnydom wſchitkży wojazy w provinzach Cźekiangu, Nyanwei, Kiangſu, Fukien a Kiangſi mobiliſowacź. Wopraudźe je Sunt Schuan-fang hižo wot nẽkotreho cźaſa we wójnſkim ſtawje ſ Kantonſkim knjeżerſtwom, dokelż jeho wojazy na ſtronje Wupeifua wojuja.

Ze Serbow.

Dnjeſowanjow.

Sobotu, 11. pózńjeńca.
Prota a Hyaca.

* **1867** w Hućinje Jan Arnošt Hančka, kantor a wodźeř šule w Poršicach, kotrehoż su cyrkwini zaſtupjerjo w Budyšskim wokrjesu jako pósłanca evangelskich serbskich wosadow do zynody wuzwolili. — Tam je hižo wjacy króć z wulkej rozhladnoſca naše serbske naležnoſce zaſtupował a sebi dźak našeho luda dobył. Za naše šule je z druhimi serbskimi wuċerjemi wudał nowe čitanki, do kotrychż je ſam wjele wuſtojnych ſamoſtatnych nastawkow piſał. — Bóh jeho nam hiſće dołho zakhowaj!

* **1853** dr. phil. Marćin Rjenč, farař we Wjelećinje, ſerbſki ſtawiznař a ſpěchowař wſitkich ſerbskich pročcowanjow, kiž je nam přezahe hižo 28. winowca 1910, jenož 58 lět ſtary, zemřeł. — Jeho nadobna powaha woſtanje nam čas žiwjenja droha a njezapomnita.

1870 ſwjeći ſo wulkotnje 800-lětny jubilej Hodźijskeje cyrkwje.

† **1861** w Zhorjelcu rektor gymnazija dr. Korla Anton, pilny hornjołužiſki ſtawiznař.

Přiſłowo: Nimo ćerna bjeř ſej drastu hromadu.

Njedźela, 12. pózńjeńca.
15. n. p. s. Trojicy. — 16. n. po ſwjatkach.

1871 ſwjeċeše prażske ſerbſke towaſtwo Serbowka we wobydlenju Michała Hórnika ſwój 25 létny jubilej. — Po tym zeńdźechu ſo Serbowčenjo ze wšelakimi přećelemi w katolſkej towaſni, hdźež při zahorjacych rěčach, wjeſelych ſpěwach a přećelnym rozrěčowanju założenje towaſtwa wopominachu. — Při tutom ſwjeċenju namjeſtowaše Hórnik za noweho dobladowarja na město zemrěteho Erbena profeſora ſłowjanskeje filologije Měrćina Hattalu. Ze ſtaršim běše tehdy Jakub Skala. —

† **1866** nahladny ſerbſki bur Handrij Smoła we Leſawje, zaſtupjer Serbow w Hodźijskej wosadze.

† **1881** w Sabinje w Teksasu Jan Kilian, wodźeř ſerbskeje wosady, z kotrejež běše hromadze z Wukrančic wuċahnył. — Jan Kilian běše hłuboko pobožny.

Přiſłowo: Slub ma nohi, dar hakle ruce.

*

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 732, hygrometer +2. thermometer wo dujo +27. — Dźeńa rano we8 hodź. barometer 734, hygrometer —2, thermometer w nozy +17. Wuhladny na malo ſo plcheńenjace wjedro. Pokhilenje k namẽſnym dełchcźam. — Wyſchina ſ Agoriſtich łupow je ſ wulkim wotmachom ſwoje knjeżſtwo hacź na ſrjedźnu Europu wuſchěrſtła. Su wohrożuje niżina w połnocy a jena ſ wjeczora Jendźelſke. Hacź do wczerawſchego wjeczora ſchkleńca ſpadowaſche. Dźeńa rano cźhe ſaſo na rjane. — Jutje, 13. nedźelu po ſwj. Trojizy ſkhadża ſłónčko 5,29 hodź. a ſo 6,23 hodź. ſhowa. Měſaczk ſtudża dow. 10,41 hodź. a ſo wjeczor 8,42 hodź. hhowa.

— **Kurſus ſerbſkich narodnych rejow** pod nawjedowanjom knjeſa kral. hubš. direktora Bjarnata Krawca a knjeżny Měranki Leſchawiz wotmě ſo ſaſtupenu ſobotu 4. ſept. wjeczor we 8 hodź. w Sſerbſkim Domje. Wopyt a jajim bé nimo měry ſwjeſelazy, ſchtož je ſ dopokazom, ſo ſo tute kraſnje reje wſchẽm wulzy ſpodobaju. Pichtwunkhymy 1 powſchikowni ſerbſku a 2 delnjołužiſkej reji, tak ſo wobkrajeżimy nẽkto 2 limboriſej, 2 delnjoł. a 1 powſchikownu reju. Lubjocź k wẽzy a wutrajnoſcź a wuſchikoſcź dworja ważny faktium, kiž pſchinjeſe ſaſo ſirowy duch do ſabawow na ſerbſkich ſwjedżenjach. Njech ho 'dale a bóle ſaſtẽwa do naſcheho luda k powſchikownemu lẽpſchemu. Towaſtwa, pſchimajeże ho dale gratu, to je pſchecże knjeſa direktora Krawza a jeho ſwérneje pomozniży a „Nadźije" jaka ſarjadowarki kurſa. Pſchedhyda tow. „Nadźije", knjes Krjeczmar, bjakowalche ho knjeſej direktorej Bj. Krawzej ſa jeho wopornine dẽło a pſchepoda knjeżni Leſchawiz jako bjakne pſchipóſmarcze kurſa poſledni poſtrow lẽża, kwẽczel kwẽtkow. Bychmy-li mnohich k'taſkich ſwérnych dźiwacźerjow mẽli, kiž njeſebicźnje ſwój cźaſ a ſwoje wzaty wopruſa, ſ naſchim zyłym towaſtwnym żiwjenjom w naſchej lubej ſerbſkej domiſnje by wdcze pſchiſchcze wo wjele lẽpje ſtało. Strowy ſerbſki duch iſ wſchẽch ſabawow a poſkicźenjow ſerbſkich towaſtwow. Pſchichodnje reſwaniſke ſwjeczowaniſke hodźiny fu kóżdu pręnju ſobotu w nẽſaſu pod nawjedowanjom knjeſa kral. hubš. dir. Bjarnata Krawza a jeho pomozniży a ſrjedź nẽſaſa jónu ſa naſ ſamych k dowolnjenju. K pſchichodnej ſamoſarjadowańſkej hodźinje ſeńdźemy ſo pſiatk 24. ſeptembra. Dale ſ wjeſołym dźẽſom a ſ wutrajnoſcźu k powſchikownemu lẽpſchemu.

— **Sozialnym reninarjam** wupłaczuje ho podpjera ſa ſeptember 1926 wurjadnje ſchtwórk 16. 9. 1926, dop. wot 8—11 hodź. w ſjemnowni, pichi ſemi.

— **Statna dróha ſe Shorjelza do Drježdżan** je we Wulkej Hartawje mjes Dwórniſchcźowej dróhu a żeleſnińkim mokom wot 15.—30. ſept. dla pleſtrowanja fawrjena. — Wjdźicź ma ſo tak dołho pſches dwórniſchcźowu dróhu.

— **Žónſka polizija w Saſkej.** Saſkſke ſmutkowne miniſterſtwo cźhe poſa polizajiſkeho preſidija żónſku policiju ſawjeſcź. Najprjedy ho żónſke do ſłużby wosmu, kotrejż ſu hižom ſwoje 28. lẽto pſchekrocźiłe. K tutomu powołanju ho jenoż żónſke ſ dobrymi cźẽlnymi a duchownymi wumẽnjenjemi pſchiwoſmu a tajke, kotrejż maju k tomu trẽbnu ſdżẽlanoſcź. Tute żónſke polizijſti budźa też w kriminalnych padach ſwoju ſłużbu wukonjecź, to w taſkich padach, hdźež ho wo żony a dźẽcźi jedna.

— **Kedźbu pſched wopacźnymi pjenjesami.** W poſlednich dnjach ſu we wſchelakich wjach njeſmaczi jebaju ſpytali, ſtare 5biljonſke bankowki mjes ludźimi roſcherjecź. Wone ſu jara naſchim nẽtcźiſchim 5hriwnarjam podobne. Wſchẽch ludźi napominamy, ſo hychu pſchi pſchijimanju pjenjes prawje kedźbliwi byli. Stare 5biljonſke bankowki ho wot nowych 5hriwnarjow ſ tym roſeſnawaju, ſo ſu nẽſchto ſchercźe, ale kótke. Je-li by nẽchtó taſkeho cźłowjeka lẽpił, njech wez poliziji wo-ſlewi.

— **Njeſboża.** Wczera pſchipołdnju wokoło ¾1 hodź. kołoſjoſow, kotrejż ſ Kózicźe dróhi na Zitte wiki jẽdźeſche, w runej mẽrje do motorſkeho kola ſajẽże. Wobaj ho po prawym na prawo wuwinychtaj. Kołeſaż njeje pjerża doſcź kedźbował, ſadyn ſ njeju ho njeſranił. Też kołeſi ho njewobſchkodźichtej. Pſchekowne kolo kołeſarja je trochu ſhibnjene. — Wokoło 3 hodź. na Kózicźe dróży muſtki a żónſka ſ kołomaj do ſo ſraſnjichtaj. Chżychtaſtaj ſo autej wuwinjeć. Żónſka padny a ſo trochu ſtróżi, a na khwilku do womorcy padny. Bórzy ho ſaſo ſhraba. Ani wón ani woma njeſtaj na njeſwoju wina.

— **S Mjeſtwarzidła.** Saidźene dny tudy jenemu młodemu muſkenu ſ jeneje wołkéże jẽdne kolo krabnychu. Sa paduchom nimaju ſlẽda.

Albert Rager fotograf. atelier w Kamjencu

na rańšej dróży Telefon čo. 239 na rańšej dróży

podawa Wam najlěpše fotografije kóždeje družiny we wobkhodže a zwonka wobkhoda

Skazanki za fotografowanja přijimuje zwonka wobkhoda za mnje też knjez frizer Jupt w Panšcoach

Dwaj liſtaj.

Humoreſka ſ franzowſkeho.

2] (Pokračowanje.)

Mjes tym běſchtaj wobaj muſaj po ſwonkownym ſthodże horje doſchłoj a do ſalona ſaſtupiłoj, kiž běche nanajpſchihodniſcho wuhotowany.

„Wy hnydom knjenje ſawohladacźe", praji domjazy knjes, „mjes tym ſmẽju wjeſelo ſ wami troſchku pobjeſadowacź... Apropos, njeſjeſe žanych ſawjaſadkow ſobu pſchiwjeſt?"

„Tola; tym kofr we wukhowańi ſawjaſadkow na dwórniſchcźu woſtajił."

„Dyle derje; ja po njón póſcźelu."

Knjes Dourcher ſaklinka a ſłużobnik ho ſjewi.

„Pierre, dojdźeſce po kofr tohole knjeſa na dwórniſchcźo."

Maurice do tomu cźłowjeſej liſcźik ſa ſwoje ſawjaſadła; ſłużobnik woteńdże.

„Wy ſcźe potajkim wobſtajnje w Parižu ſ domom; cźeſcźeny knjeże Valton?" dźeſche knjes hrodu. „Nimacze ſam niczo ſa dźẽło?"

„K cźemu to?" woprascha ho młody cźłowjek ſ ważnym wuraſom we wobliczu, „moje ſamoženje je wjazy hacź dożahaze..."

„Ja wẽm, ja wẽm!... Wascha cźeſcźowna cźeta je nam two tom roſpowẽdała. Ale žiwjenje w Parižu je hrobe..."

„Haj, ſa pſchecźinarja, ale ſa porjadneho cźłowjeka niż, kiž we ſwoje wudaiwki roſumnje roſdẽlecź."

„A wy ſcźe tajki roſumny cźłowjek, cźeſcźeny knjeże Valton? To dyrbju wam ſwój kompliment ſcźinicź!... Kelko ſtmow ſe ſamcźiteje žiwótby budźechu ſa ſchtyri lẽta... pſchetož to drje ſu tola ſchtyri lẽta hižo ſaſchłe ſ toho cźaſa, to mẽſcźeche njeſbožo, ſiwojeho knjeſa nana ſe ſmjercźu ſhubiłe?"

„Haj, mój knjeże, ſchtyri lẽta!"

„Wy ſcźe ſa ſchtyri lẽta nanowe bjeżdźinſtwo takrjez ſe wotkom von cźiſhnył... wjeſełe je drohe w Parižu..."

Maurice pocza ſo njepſchijomnje cźuċ; komplimenty hrodoweho knjeſa klinczachu jemu ſaj hórka tronija... A potom won nẽtko hižo k tſeċemu raſej we ſłowach ſwojeho lubeho muża tekamtne wuraży ſaſo wuſłyſchja, kotrejż běſche we ſiwojim liſcźe, ſiwojemu pſchecźelej Albertej napiſanemu, wużiwał... Njebéſche to bjezwinje?

„Waſcha cźeta", pokračowaſche knjes Dourcher dale, „je nam two waż taſi ſawjedżazy wobras naczińſła, ſo njemożachmy ſo pſchecźu ſpjecźowacź, ſ Wami ſo wożobinjicź póſnacź... a wopraudźe hdyż waż cźłowjek takle widźi a rẽcźecź ſłyſchi..."

„Proſchu, wupraicźe ſo!"

„To mam waż ſa ſiwoju wożobu jako lubośneho a njepſchecźiwiteho cźłowjeka."

Młody cźłowjek ho połkoni a napſcheczíwi, poczinjeja ſo każ ſkromny, ponižny młodżenc: „Wy mje zyle ſamnicźicze, cźeſcźeny knjes Dourcher!"

„Snjeſpokojicźe" budźeſche pſchiſprawniſcho dyło."

— Ale tón tola zyle tak rẽcźi każ mój liſt — pomyſłi ſebi Maurice, a bojaſne pſchedcźuċe ſo jeho ſmożowa

IV.

W tutom wokomiku ſaſłyſcheſchtaj łohki ſnpot kroczełow; ſalonowe durje ho wotkrychu a knjeni Dourcher ſtejeſe ho wot ſiwojeje dźowki pſchewodżana: Wo nẽſchto lẽż młódżeńe jeje muża, běſche madame Dourcher tola hiſtſcze jara nahladna wożoba; wona bé każ ſo łohko wérickej hodźi, budżo, prjedy jara rjana dyła.

Schtoż jeje dźowku naſtupaſche, ta běſche ta ſama powabnoſcź; wóſmnaſcze lẽt, ſrjedźna poſtawa, ſchwiżna a rjenje twarjena, běła a rózowa pleċ, ſ pyſchnej krómu brunych każ kaſtanje włoſow, inteligentnje ſhladowajej wocźi, poſmẽwkowajej hubje, tajka ho wona Mauricej ſjewi, kotrejż bé wſchóm ſaħorjeny.

Ale — njejebaſche ho wón? — jenm bé, jako by w pohladnjenju, ſ kotrymż ho wobej żónſkej na njeho mẽriſchtej, dźiwnje wuſmẽſchliwy wuraz był.

Wobaj muzkej ſtanyſchtaj, hdyż knjeni a dźowka ſaſtupijſchtej, a knjes Dourcher dźeſche jimaj trocźałku napſchecźo.

„Dowolcź", dźeſche k nimaj, ſo ſboh wannaj bratrowza naſcheje cźeſcźeneje pſchecźelnizy pſchedſtajił."

Potom pokaſa ſ ruku na młodeho muża: „Knjes Maurice Valton, kiž „in punkto" lodu jenoż ſa vanilinym lodom ho młodži."

Wſchi tuthi ſłowach ſcźeſcźeſchtej ſo hubje wobeju żónſeju, jako byſchtej lẽdy mohlej ſyzlne ſmjeċe potłócźicź.

Schtoż młodeho muża naſtupaſche, to jewi ſo jeho wobliczo ſmjerċ wuſtrózane. Tola knjes Doucher wobroczi ſo nẽtko k njemu a machny wołpjet ſ ruku, na ſiwoju żonu a dźowku pokaſujo.

„Cźeſcźeny knjes Valton, tuhy pſchedſtajam wam madame Dourcher, ſiwoju mandźelſku, dobru tołſtu żonu, kotraż bóle ſa zyblemi haċź ſa pocźuſijom wonja, a Henriettu, ſiwoju dźowku, hłupu putku!"

Nẽko njemóżeſchtej ſo wobé żónſkej wjazy ſdżerżecź a poczeſchtej ſo wótſje ſmjeċ. Maurice ſo haċź ſa wuſchomaj ſaċerkwjeni a ſajakota: „Mój knjeże... taſke żorty... ja wopraudźe njerozumju..."

„O, wy wſchcak dorozumicźe", ſnapſcheczíwi knjes hrodu. S tym wucźeże ſkożenu cźapku papjery ſ dyhſaka, kiž roſwali a młodemu mużej pſched wocźi dżerżeſche.

„Że je waſch liſt, mój knjeże; njewẽrno, wy jón tola ſpóſnajeczе?"

(Skónczenje pſchichodnje.)

S **Bórku.** Mješ skokom swobodneho kubleŕa Schuberta w Bórku je pokhroma a jilintawa wudyrka. Do dwora je pschistup fawrkeny. Wobkedžbowanski wobwód je zyła wješ.

S **Kopory.** Gmejnska rada je wobjamknyła, jo ma jo hnydom nowa šykawa kupiecz. Tohorunja na jo hnydom nowa šykawnja natwaricz. Wopalna jawěsčenska komora posłicki k tomu wěstu podpieru.

S **Malešecz.** Kaž je znate, wotmewa jo tu w tutych dnjach wješna zahrodnika wustajenza, kotruž sarjaduje Malešcanski wubjerk za ludowe spomožerstwo. Wustajenza je wotewrjena njedželu wot 10 hodž. dop. hacž do 7 hodž. wječor, pondželu pop. wot 1—6 hodž.

S **Wětšecz.** Snjeswožiłoj staj tu wczera rano dźełaczerjej, kotrajž z kolomaj na džełko jěchzeschtaj. Knjeza Jungowy auto wotwinu jo runje wot dróhi do Zyšez dwora, jako kolesarjej jara špičnje po horje dele pschijěchzeschtaj. Prěni z njeju bě jo nětak pschehladał a tak jadeže druhi, kiž njemóžesche w prawym czasu wjazy zastacz, z połnym wotmachom do jeho kola. Na swoje žeby kolesarjej jenož kožu wobodrěschtaj. Kole pak jo jara wobskodžischtaj.

Z **Pančic.** Naš automatiski telefonowy hamt sej wczera dopoldnja někotři knježa s Barlina (tak ministerialny rada Kuche) a z Drježdžan (wyšši póstowy rada Wagner a póstowy rada Dehn) — wšo hromadze na wósom knjezow, kotřiž běchu z dwěmaj awtomaj přijeli — bliže wobhladowachu. Chcychu też so přepokazać, hač wšo prawje dže a hač njejsu někajke njedostatki so wupokazałe. Prjedy wšak některe mějachmy, na př. tón, zo na zazwonjenje so druzy zamołwjachu, kotrychž sej skazali njeběchmy. To pak je nětko do čista wotstronjene a wšo derje „funkcioněruje". Tajki automatiski hamt pak je woprawdże spodźiwanja hódny twar nowočasneje elektrotechniki. To je wšo tak sašmjatane, zo so to wot mało ludźi rozumi. Spokojeni jědźechu cuzy knježa dale a to do Přěčec a Budyšina, hdyž też tajke hamty wobsteja. *Dźeń a bóle złožuje so póst na tajke nowočasne* přinprawy a zalutuje z nimi ludźi a pjenjez. A wobkhod to z woběmaj rukomaj wita, dokelž mnoho wołoži a čas so zalutuje, kiž runje tu pjenjezy woznamjenja.

Z **Wudworja.** Wčera wotmě Paučanska Jednota swoju porjadnu měačnu zhromadźiznu w „Herbskej gryčicy", kotraž bóše derje wopytana a na kónci hišće někotři towaršojo Khrósćanskeje Jednoty po zwučowanju dońdźechu. Chcemy tola zhromadnje z Wotrowskej w Njebjelčicach sokolski swjedźeń wuhotować a to njedželu, 19. póžnjenca, w tamnišim hosćencu, na kotrymž chce so też naša Jednota bohače wobdźělić. Dla zwučowanja, prosteho a na rjadach, městnje dźělenelho, ma so najprjódcy z přisłušnymi hosćencarjemi jednać. Na to dźerżeše hospodarski pomocnik Lešawa swój stawiznarski přednošk. Najprjódcy wjedźeše nas w duchu k rowam našich wótcinecow, kotrychž dopomnjeće dawa nam móc a sylnosć. Běše sam k nim khwatał a to na Mikławšk w Budyšinje, hdyž rjana črjódka spi, kaž Hórnik, Róla, Nowak, Łušćanski, Skala. A na druhej stronje Sprjewje, na Hrodźišću, je naš njezapomnity Smoler swój posledni zeński wotpočink namakał. Mjez nimi šćebotaca rěka wě mnoho ze struchłych stawiznow Serbow powědać, wo jenom Gero, kiž da 30 serbskich wjednikow skradźu zamordować. Spominaše na druhich wuznamnych Serbow. Jědźiwši po Budyšsko-Kamjenskej drózy pokaza na serbske sydliša, kaž Žičink, Słonu Boršć, Hodźij, Njeswačidło a Klóštr, hdyž nětdy Pětr Mlónk, Handrij Zejler, Imiš a Křižan, Waltaŕ a Čišinski skutkowachu abo tam jich kolebka steješe. Swjate su nam tute městniša. Potom přeúdże do prastarych časow, hdyž Słowjenjo sydlachu wot Rhynskich brjohow hač Dnjeperej a wot sewjerneho morja hač hluboko do Grekskeje. Hdyž Serbja z Němcami so zetkachu, nastachu krwawne bitwy, dokelž jich ze swojeho z namocu wučěrichu. Němcy wjedźechu brónje lěpje hač radło a zabiwachu serbske splahi kaž dźiwi skót a rubjachu jim statoki a derje wobdźělane pola. Potom rozłožowaše, kak su serbske sydliša nastałe a jich mjena. Tute tworjachu po naměstnej wosebitosći, po wěcach, kotrež běchu bohače zastupjene abo po mjenach jich załožerjow a pokaza to na mnohich přikładach. Tute sydliša nadeńdźechmy wot Wezery hač k Wisle, wot sewjerneho a baltiskeho morja hač daloko k juhu. We Łužicy (wot łuže, tonidła) zasydlichu so zahe a dóstachu po tom swoje mjeno, kotrychž nasledniey smy. W dalších porjadnych hodźinach budże so serbska rěč wučić a ma so to dobre činić, štož je němska šula w prjedawších létach zanjechała. Najhubjeńši člowjek na swěče je, kiž njemóže swoju maćernu rěč čitać a pisać. Wjele tajkich Serbow nadeńdźeš. A hdyž so zastupjerjam druhich mjeńšin w Genfje praješe, zo najwjacy Serbow pisomnje ani w swojej maćernej rěči ze swojimi staršimi a přiwuznymi wobkhadźeć njemóže, nochcychu to wěrić. Při tom spóznachu, zo so Serbam narodnje najhubjeńšo dže. Wyšši wučeŕ Slodeńk, kiž budże tute rěčne hodźiny nawjedować, rozłožowaše najprjódcy něšto powšitkowne wo rěčach seyła a pokaza na wšelakich přikładach, zo su wšě jeho z jeneho korjenja wušłe. Najstarša je tak mjenowany sanskrit. W Europje maja Słowjenjo wjetšinu (kotřiž so na słowje spóznaja) a móžeš z pomocu słowjanskeje rěče wot Němskeje hač do Wladiwostoka (w narańšej Aziji) sahać. Serbjo su so we wójnje bórzy z jatymi Rusami a Polakami zrěčeli. To Němcy njedokonjachu, ale trjebachu wšudźom a wšudże tołmačow. Serbska rěč je jara wažna jako kluč k druhim słowjanskim rěčam. Maćerna rěč ma sc pěstować a plahować, wobkhodna pak jenož přiwučić. Skorźeše, kak Serbja njetrjebawši nastajnje cuze słowa (zwjetša němske) do swojeje rěče měšeja a to na cuzeho zaćišć čini, zo dosahacych słowow nimamy. To je lěnjosć a njeroda. Je na času, zo tu skoro wotpołožimy. W přichodnej hodźinje budże so praktiscy započeć a tuž ma so kóždy z dybzačnej knižku, kajkež běchu tam wupołożene, a z tužku zastarać. Mnohe sokolske a druhe spěwy klinčachu při prewodże harmonija po cyłym domskim a wubudźichu we młodych a starych wutrobach nowu lubosć k narodnej wěcy.

Se **Sśeho Komorowa.** Jena 19lětna holza jědźeše do Drježdžan. W cžahu sejna jo s młodym muzjitim. Tón jej pschirěčowaše, so by s nim na Sły Komorow wokoło jěła a tak jo w Bukowje dołheho cžakanja šmitnyła. Tam jo do korczmy podaschtaj. Wobaj znano wjele pjenjes njemějeschtaj. Jako běschtaj hižom shromadnje na 16 hrimnow worczšiny napraskałoj, wotewrje muzjiti prajizy, so po zaltny ke kofejej dóńdże. Won jo wjazy njewrócził. Jako wopuschczena jeju worczšinu šaptacžicz njemóžesche, pósłachu po połizaju. Tuta ju do žudnitšeho jatwa dowjedże. Wobaj mějeschtaj znano jebańše wotpohlady. Shubjeny je na 1,75 metrow dołhi, wokoło 30 lět stary, ma cžémno-rjune włosy a módrej wocži. Bě w schérym wobleku a schérym kłobuku.

S **Wojerez.** Na tudomnym Kŕchowje steji hilchcze derje jožerżany kŕchiž s napismom:

Groß und reich ward ich geboren,
Armlich wurde ich erzogen.
Mühselig war mein ganzes Leben
Ich ward verfolgt auf allen Wegen,
Bis ich dereinst zum Himmel am
Vollendet hatte meine Bahn."

Tu jedna jo, kaž jo powěda, wo jenoho jakiheho pryntza (* w februaru 1774, † 18. jan. 1856). We Wojerezach. Mješ ludom mjenowasche jo Lejman. Jena dopjelnjiza pokaluje, kak wšěty Geza s Wettina, kotrehož je podobny bónt potrjechił, wěnz je šerku na row kładże a to 30. meje 1809. Tón je w Shorzelzu bydlił. Hacž je hischcze žiwy, wěste njeje. W sakskich stawiznach nizko bliščze wo tamnym njenamakamy, s zyła też niz, hacž je wobrazowže jakki pryntz był.

S **Horow** pola Wojerez. Wobsedžeł tudomneho mlyna je žebi we swojim cžasu młodu gornu domoj pschinješł a ma ju nětko doma we swojim khlěwczku. Wodnjo wona stajnje wjele wokoło běha a je jsłudna a dobrocžiwa. Dźerži ju też dorosćeni maju s njeje swoje wjeselo. Wona jo da hładkowacz a pschijima też jara rady wschelake khłoschcženi, kaž zokor a podobne.

S **Łaja.** Po dołholětnej pschestawzy wotměje jo we naschim zyrkwinskim wokrjesu jasno jomu mišijonski swjedźeń, a to schtwórtk 16. sept. we Łaju. Budże šerbske a němske swjedźenske kenšenje, potom swjedźeń za dorosćenych a dźěći w rjanym Łasowskim parku, kotryž je knjes s Loebenstein pschećelowsce ja to pschewostajił. Tutón swjedźeń je jo na dźěławy dźeń postajił, dokelž ju njebjele se sportiskimi a druhimi zabawami swjetscha pschepjetnjene. Wotawa je s najwjetšeho dźěła domojstkowana, běrny pak jo hischcze njeběraju, tak drje šmě jeden ratać s dobrym šwědomjom na pol dnja pródstinu wjazy, so by swoju buchu wołschewił na Božim błowje. Nadźijomnje budże też pschijěłuschnym druhich powołanjow mužno, na wokomik cžeju dźěławeho dnja wotpołožicz, niz jenoż, so bychu jo w Božej stwórbje wołschowili, ale też wobsebje, so bychu w duchu pytali zhromadnje we knjesom świeta a jeho japoschtołami se wschěch krajow a ludow. Snadź knjeza dźělodawarjo swojim dźěłaczerjam za tutón dźeń požadany dowol njewotpokazaju, so bychu wschitzy na swjedźenju jo wobdźělicz mohli. Pokaža jo też na nawěschcik w dźensnišnim cžišle.

S **Khorczewza.** Cžežity auto němskostatneje póšty jědźeše z wulkimi sczežorami nałkadženy po Barlinskej dróhy. Za nim jědźeše elektrika. Nadoho pomjenjichi póštiři auto swoju špěchonosć a tak saběhe elektrika do njeho, pschi cžimž jo sczežory do prědka šmuchu a wjednikowu khežku rostłóczuschi, autowemu wjednikej Adamej ruku rosmjezcžechu. Jedyn dźěłaczer. jo na kolenu srani. Auto jo jara wobschkodži.

S **Krošna.** Boże njewjedro sarasy pschi pjatkownym hrimanju pohonicza a dwaj konjej. Hačrunjež we Krošnu samom žadyn dóschcz njeměješchu, bě na blišich polach mały sliwk. Na jenom polu wjazy wobowom wowsz nałkadowachu. Jako jich hrimanje a dóschcz pschekwapi, salěchu wschitzy spody wosa, so bychu na wjedro dožakali. Boże njewjedro dyri do kont a jeju sarasy. Też pohoncza, kotrež bě blize pschi konjach, Boże njewjedro sarasy. Dwě wołobje spody wosa buschtej na bok wjerhnjenej.

S **Trjebina.** Krótko psched žnjemi bě jedyn ratař jenoho młodeho hólza z jenej zyle młodej schulstej holzu w žicze trjechił. Jako to hólzowymaj staršichmaj zdźěli, jo tutaj na ratarja rosporischtaj, prajizy, so by radšcho mjelczał, jelt žebi njecha jako žuzobow rosnjewacz. Nješchto dnjow pozdźischo bě hólz s lóstwom a hnéwom tamnemu ratarjej jeho banje (Kürbis) na hromadach roskopał, dokelž je bur podawt jeho staršchimaj wojsewił. — Staršej měłoj młodeho njekhmanika radšcho hódnje pokhłostacz.

S **Kuschcje.** We nozy k póndželi buchu naschi wobydlerjo s wohnjowej haru se spanja wubudżeni. We wjeśnej korczmje běchu runje reje. We „Sserbšćim Domšim" bě woheń wudyrił. Domsše jo do cžišta spali. Jara mało nadoby s njeho wukhowachu. Dale jo woheń hischcze na hródże a brózeń kublerja Jakuba wupschestrje. Też tutej twarjeni jo do cžišta spalischtej. Wschelake maschiny a hospodarski grat, kaž jej wschě žně jo žobu spalichu. S wulkej próżu štót wuthowachu. Wjele kur pak jo žobu spali. S wulkej próżu pschitomnych Jakubowe domske wohnjej wobarachu. Haschenja běchu jara wobcžežne, dokelž je starej wjesnej žurkawu wjele zapocżeju njemóžachu. Kaž cži praja, kotřiž běchu pscht wohenju pschitomni, bychu Jakubowe twarjenja wohnjej wobrółi, hdy bychu trochu khmanischu žurkawu we wjzp mělł. Wotpaleni maju šawěsczene. Kak je woheń nastał, njeje znate.

Synoda.

W Drježdžanach, 10. 9. 1926.

Wuradźowacz mějesche jo wo wudawkach krajneje zyrkwje wo cžaju wot 1. oktobra 1926 hacž do 31. měrza 1927. Rosprawjeŕ běšche knjes dr. Hederich. Wudawki na tuto poł lěta wuczinja 3 300 157 hriwnow. Stat je k tomu 105 130 hriwnow wuczišmył, tak so ma jo pisches zyrkwine dawki 29502 hriwnow nawdacz.

Měšcžanski rada dr. Schreiber wobjaruje, so je wožadam husto cžežko, k twarbam pjenjezy pošcžene dóstacz. Tohodla je jo družba „Landeskirchliche Kreditgenossenschaft załožiła; tutej dyrbjake wschě wožady jo pschijamknyć.

Dale jo wupraji, so dyrbjało wschudżom znate byrć, so krajna zyrkej studentow theologije podpjera; też Sserbja dyrbjeli wědzecz, so bychu zwojich synow na wyšschje schule pušcali a duchownej nušy mjes Sserbami so wotpomhało.

Jako krajnozyrkwinski dawk smječe jo wot 1 hr. dokhodneho dawka 4 pj. zběracz; to je jenomu pschewjele, druhemu pschemało — potajtim runje prawo.

Hanczka.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć powěsć wo wjedrje ja jutšje njedželi:** *Hišće cžopło a swjetscha žuchło.*

Brjehowšti žud (w Hornjej Schlesyskej) je katarja Kornetzkeho dla njeprawdzeneho attentata na železniški cžah te khłostańi na 3 léta sadżudźił. Wobstorkowanj bě cžeśti kamjeń na kolije walił.

W Hannoverje je nětkuže 150 wožobow na tyfus šthorło. Tukaju na to, so je jo thorośc̆ i wodu Richlingskeho wodowoda sanjeschła. Wodowod je jo tehodła sastajił.

Jendželski naměstny admiral Sinclair je s łschižkom „Hawkins", mjes kotrehož offiźerami je też młódšci žyn jendželskeho kraia Jurja, po rězy Yangtse horje jěł, so by łodji, kotrejž žu Thinejojo jebrali, wuswobodźił a Jendželczanow w pschirěčnych městach schkitał.

W Hollandskej je wožobowy železniški cžah pola Leydena s kolijow wujeł. Lokomotiwa a dwaj wožobowaj wosaj žu po brjohu dele walichu. Schkiri wožoby žu so morite, nětkuže 40 so šranito.

Towaršstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija." Příchodnu wutoru (14. 9.) zeńdźemy so wječor 1/2 9 hod. w Kat. tow. k wjesołej zabawje. — Pjatk (17. 9.) je hłowna (poslednja) pruha za Dolnju Łužicu. Wšitcy spěwarjo a spěwarki, kiž su poslednje pruhi wopytali, njoch cyła wěsče přińdu — też wutoru! Předsydstwo.

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so kóždu póndželu w Serb. kofejownj.

Bukecy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu sobotu wječor z dypkom 1/2 9 hodź. Kóždy młody Serb słuša do Sokoła! Načolnik.

Delni Wujezd. Serb. tow. „Zahrodka" změje njedželu, 12. sept., pop. w 4 hodź. pola Haškec swoju měsačnu zhromadźiznu. Potom přijimuje hospodarski wotrjad skazanki symjentneho žita a symjentn. běrnow. Hospodarski přednošk je přilubjeny. Wot nětka je zaso kóždu wutoru wječor 1/2 9 hodź. spěwanje Předsydstwo.

Drježdżany. Njedźelu, 19. sept., budźa so serbske kemše w „Křižnej cyrkwi" wotměwać. Předowanje změje knjez farař Riotta, tuž chcemy wšém našim Serbam też tón króć zaso bohaty wopyt na wutrobu położić.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica" wotměje njedźelu, 19. sept., pop. w 3 hodź. w Hänzlec hosćencu swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je dobroćiwje přilubjeny. Dowórnicy maja wšém sobustawam to wozjewić. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Hrodźišćo. Spěw. wotrjad „Zerjow" spěwa příchodnu srjedu (15. 9.) wječor 1/2 9 hodź. pola Symankec w Njechornju. Wšitcy njech wšěce přińdu. Kefk.

Lipsk. Naše „Serbske blido" zeńdźe so nětko zaso kóždu wutoru wječor we 8 hodź. w „Thüringer Hof" (Cantorei), Burgstr. — Naležnje so prosy, zo bychu wšitcy Serbja, kotřiž su w Lipsku, wěsće tam přišli. Prosymy wo dalše adresy Lipsčanskich Serbow, zo bychmy jich přeprosyć móhli.

Małešecy. Jedn. Sokoł wuhotuje njedźelu, 26. sept., wulki dźěławcy swjedźeń w Małešecach. Započatk popold. 1/2 2 hodź. Wustupić budźa wšitke sokolske dźěći z prostnym a narjadowym zwučowanjom. Sokolske hry a skupiny. Wšitkich serbskich staršich na tutón wurjadny serbski swjedźeń přeprošujemy. Dźěćacy wotrjad. Mal. Sokoł.

Pančicy. „Lipa Serbska" spěwa wutoru (14. 9.) wječor we 8 hodź. w Pančicanskim hosćencu. Njech pak wšitcy přińdu. Předsydstwo.

Sowrjecy. Spěw. tow. „Sołobik" změje příchodnu wutoru z dypkom 1/2 9 hodź. pola Palerjec jara ważnu zhromadźiznu. Po tym budźemy serbske reje wukny. Te su tola woprawdże rjane a zajimawe. Bratša a sotry, přińdźe wšitcy a přiwjedźe też prawje wjele druhich serbskich přećelow sobu! Nawjed. zhromadź.: Šołcig.

Wulki Cisk. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu, 12. sept., we Wulkim Ćisku swój prěni załoženski swjedźeń. Započatk w 7 hodź. Pop. w 3 hodź. generalna pruha za wšěch, kotřiž sobuskutkuja. Wo bohaty wopyt wšěch bratrowskich Jednotow kaž wšěch přećelow z blizka a z daloka prosy předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěšćki: O. Janak w Budyšinje.

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Telefon 3506 a 3507 — **Filialcy we Wojerecach a w Khoćebuzu.** — Telefon 3506 a 3507

Agentury: w **Khrósćicach** pola knjeza **M. Čornaka**
w **Kulowje** pola knjeza **Oty Bulanga**
w **Rakecach** pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli)
w **Nowem Měsće** pola knjeza **W. Kowalika**
w **Hrodźišću** pola knjeza **M. Pawlika**
we **Łazu** pola knjeza **J. Haješa**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy na knižku zapołožować a po potrjebnosći zběhać

Zadanja pjenjezy wot 1. hapryca t. l. ze $4^1/_2$—8 procentami. **Pjenjezy so zadanja hižom wot dnja zapołoženja**

„Póhanjo budźa w twojim swětle khodźić!" Jes. 60, 3.

Najwutrobniše přeprošenje na

wokrjesny misionski swjedźeń

štwórtk, 16. septembra 1926

we Łazu.

Swjedźeński porjad:

1 hodź. pop.: **Serbska Boža służba** přednje k. farař Mjerwa z Bukec.

$^1/_4$3 hodź. pop.: **Němska Boža służba.** přednje k. sup. Lindner z Noweje Wódrjeńcy. khór: Wach auf, du Gelst der ersten Zeugen. (Reger.)

$^1/_4$4 hodź. pop.: **Swjedźeń we Łazowskim parku za dźěći a dorosćenych.**

Witanje přez wjesnego fararja. — Rěč a rozprawa misionstwa: k. farař Mjerwa z Bukec a k. sup. Lindner z Noweje Wódrjeńcy. — Spěwy, deklamacije. — Skónčnu rěč k. sup. Köhler z Wojerec.

Zběrka k lěpšemu Barlinskeho misionskeho towarstwa.

Superintendent Wojerowskeho cyrkwinskeho wokrjesa **Köhler.** — Synodalny zastupjeř za zwonk. misionstwa **Woblak,** wyšši farař. — Łazowska cyrkwinska rada **Mahling,** farař.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na Serbskej hasy 8

Najpřijomniše hóstne městnosće - Konditorske pječiwa přenjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—$^1/_2$7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncert

Wosebitosć: TORTY

so jako dar při kóždej składnosći hodźace.

Łódź k jědźi. **Fürst Pückler.**

Hosćenc w Sernjanach

njedźelu, 12. sept. 1926.

žnjowy swjedźeń

K tomu přeprošuje **hosćenčar.**

Hosćenc w Njebjelčicach

Knježny wola

Njedźelu, 12. póžnjenca 1926. Započatk w 8 hodź.

K tomu přeprošuja

knježny a hosćenčar.

Přiwabjacy wječor

wuhotuje

Khrósćanska jednota „Sokol"

njedźelu, 19. septembra w **Njebjelčicach**

zwučowanje, dźiwadło, reje

započatk 8 hodź.

Hosćenc w Minakale

jutře k žnjowemu k swjedźenju

krasne reje

sylna kapała, nowočasne reje.

Wo bohaty wopyt prosytaj

F. Šolc a mandźelska.

Wšitcy do Serbskej gruchty w Konjecach

k žnjowemu swjedźenju

wječor z 8 hodź.

wosobne reje

Pampuchi a čopło kołbaski.

Přećelnje přeprošujetaj **Heinrich Jakubec a mandźelska.**

Třělenje w Halštrowje

12. a 13. septembra t. l. na wobymaj dnjomaj

wulke wuchnjenje a wróćenje třělcow.

Wjele zawjeselenja za lud.

Budyšska dźěłarnja sudow
tow. z wobm. ruk. Telefon 3035
w Husarskich kasernach, poruča

winowe, kałowe a kórkowe sudy

we wšěch wulkosćach. Nowe a trjebane **plokace wanje,** też wuwjedźemy wšě wuporjedźenja. **Sudy k naselenju mjasa a sudobja za rostliny.** Kupujemy wolijowe sudy.

Zo njebychu njejasnosće nastałe, činju wěstkich na to kedźbliwych, zo maja

kordowe a plyšowe tolle za 95 pf.

póduš ze šćěpjenej kožu

Willy Sommer w Budyšinje

na Serbskich hrjebjach 8.

Hdyž chcesće woprawdźe dobry wobraz měć,

dha dźiće do

fotografiskeho atelijeja

Rich. Kutha

mějeśeŕ **Arno Lehnert**

w **Budyšinje** na jerjejšej hasy 13

Kóžde njedźelu wot $^1/_4$11—3 hodź. wotewrjene

Weidlichec pjelsćinowy dom

w Halštrowje.

poruča swój wulki pladźinyhódny skład

pjelsćinow

Kóžkowe wobsadki za žonjacu drastu, twórowe, oposum we wšelakich barbach, twórowe-skunksowe, barbj. skunksowe, wallabowe, woprawdźite skunksowe po 4 pladźinach.

Wobsadki z woprawdźiteho skunksa wosebje tunjo 155 hr.

Kóžkowe wobsadki za mužacu drastu z persianera, oposuma, pižma, sedmihróbčana atd. běr po 3 pladźinach.

Běbr wosebje tunjo 180 hr.

Žonjace a mužace pjelsdiny po měrje z rukowanjom a kliderje sedža.

Přihódne płaćenske wumjenjenja.

Fotografijowy Meister

ateljeř w Budyšinje na Kěžorsk. dr. 15 hódźa wjedźela wotewrjene

Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewjesćinskich wobrazow, też na wsach. Tel. čo. 2836.

KELLING

Nětk je čas

nazymsku a zymsku drastu

z chemiskim ječiscenjom abo přebarjenjom **sasa** k wužiwanja zhotowić. Za łahodne wobkhadźenja a swědomite wuwjedźenja rukuje **W. Kelling**

Swoje klamy:

W Budyšinje na Kěžorskej dróży 6 na Přiščanskej dróży 16 telef. 3638

w Khoćebuzu na Hródkowskej dróży 4, telefon 1774

we Wojerecach na Cyrkwinskej dróży 22

w Běłej Wodźe na Bismarckowej dróży 16

Kermuša w Hodźiju a Přěčecach

njedźelu, 12. septembra 1926.

Zwisk ze stałnym awtom

12^{30} připołdnju wot Budyšskeho dwórnišća do Přěčec.

10^{30} wječor z Přěčec do Budyšina.

— Dale jězdźa wozy wot Budyšina do Kamjenca: —

2^{00} hodź. pop. wot Budyšskeho dwórnišća do Hodźija.

8^{00} hodź. wječor wot Hodźija do Budyšina.

Wozy zastanu při pósće, Serbskim Domje a hosćencu „Kronprinz".

Kraftverkehr Freistaat Sachsen A.-G.

— w Budyšinje, na Třěšanskej dróży čo 45. —

Weidlichec pjelsćinowy dom

w Halštrowje.

Zo bych swojim česćenym wotebjerarjam w Budyšskej wokolinje přihódnišo nakupowanje poskićał, sym

knjezej Juriju Hocy w Budyšinje Kirchplatz čo. 1

napředo Serbskej cyrkwi **wulki skład pjelsćinowych wobsadkow** za žonjacu drastu we wšěch pladźinach a wěć družiny kóžkow přepodał. Kupujeće pola knjeza Hoki w Budyšinje po samsnych tunich pladźinach, kaž w mojim wobkhodźe. Je-li pjelsdiny trjebaće, wobkedźbujće mój skład w Budyšinje.

Přihódne płaćenske wumjenjenja!

Princeske suknje ze šěrok. wušiwanjom jenož **3 hr.,** kopřiwna **40 pj., twjelki 50 pj., štryk. wolma, barchentowe mužace košle 2.50 hr., kholowy, wupjerki, kožane šórcuchi, wósk. přikrywy a gumij. podpołožki.** Tute tunje pladźiny jenož na Zwonk. Lawsk. h. 10 pola J. Erler.

Sadowe prasy

za zhotowjenje jabłukoweho wina poruča

Carl Gast w Budyšinje.

Homöopathie Original Dr. Schwabe Leipzig

Přiwisowarjam homöopathije a biochemije

w Rakecach a wokolinje z tutym wozjewjam, zo smy

Rakečanskej haptycy haptykarjej Robertej Oće

skład našich homöopathiskich a biochemiskich lěkarskich připrawow a specialnych srědkow w zazyglowanych originalnych wobwalkach přepodali. Dale su naše originalne wudźěłki na składže w haptykach kotrež su z emailjowym wuwisom woznamjene.

◇

Štóž so za homöopathiju a biochemiju zajimuje, njech sebi darmo płaćiznowy zapisk a brošuru skaza.

◇

Dr. Willmar Schwabe

Najwjetša a najstarša twornja, kotraž jenož homöopathiske srědki dźěła z biochemiskim wotdźělom

w Lipsku.

Zubna praxis w Kukowje (w klóštrje)

Ręčne hodźiny:

Njedźelu wot 11—2 hodź. Wutoru wot 1—6 hodź.
Štwórtk wot 1—5 hodź.

H. Barth, sobustaw zwjazka němskich dentistow.

Z pućowanja je so wróćił

dr. Fischer

wosebity lěkař za kožowe a splažne khorosće, na

Wilhelmskej dróży 8.

Ręčne hodź. $^1/_2$9—10, $^1/_2$2—3, 5—$^1/_2$7 hodź., srjedu $^1/_2$9—11 hodź. sobotu $^1/_2$9—1 hodź.

Wšitkim přećelam a znatym, kotřiž su so při naju slěbornym kwasu na nas dopomnili a nas z darami počesćowali, też Koporčanskim sobustawam pozawznjeho khora

wutrobny dźak.

Fritz Repka a mandźelska.

W Koporcach 8. IX. 26.

Přiloha k čisłu 212 **SERBSKE NOWINY** Sobotu 11. septembra 1926

Budyšski nowy telefoniski hamt.

Na sajdźenu štrjedu pśiśeproša sarjadniśtwo Budyšskeho telefoniskeho hamta sastupjerjow nowinarstwa, so by jim ras automatiske telefonowanje na hamtšu ześamym pokazało. Tutón nowy automatiski hamt je dźiw człowjeśskeje techniki. Hdyž wézywustojny automatiske hibanje śedma sapśichija, dha lajik ženje do toho njepśichódźe. Wobdźiwajo śejimy pśiśed ześamopśiśamkowazym aparatom. Wošebje w méśtnosći, hdźež žebi aparat žwoje telefoniske cźišća pyta, dostanje człowjek hluboki sacźišćowy wobśamóžnosći człowjeskeho ducha.

Delkach w pinzy hromadźeja ho wšě kable. W tutych kablach leži 2800 dwójnych žiłow (grotow). Hłowne kable rozdźela ho w tak mjenowanych muśach do śtažśich kablow, ś kótrychž kóždy 50 dwójnych žiłow wopśichija. Rozdźelenje wjedu horje do 1. posthoda ke hłownemu rozdźelakej.

Dale je w pinzy w méśtnosći ześamaśiny. Tam śeji transformator méśćańskeje milinarnje ś 8 000 woltow žynłym prudom. Dwe pśelnjeńskej maśinje je podała dźěłarnja Sachsenwerk. Tutej maśinje podawatej śtajny prud, ś kótrymž ho dwě hromadźeńskej bateriji pśelnjujetej. W mjenowanej méśtnosći je tež pśelnjeńska wuhibanska tafla pśihiprawjena. Wot njeje wjedźetaj zentimeter tołśtaj koprowaj grotaj do hromadźeńskeju baterijow.

W hromadźeńskej méśtnosći śejitaj hromadźeńskej bateriji, kótraž ma 31 wotdźełow a 730 amperowych hodźin. Baterija podawa prud ša telefoniski wobkhod ša wolerjow (to je kiž žebi žwoje cźišća woli) ša dalekoitny hamt a wobežje ša nałożenje mikrofonow pola wotdźełnikow. K tomu śłužachu pśedy elementy, kiž buchu w śnatnych drjewjannych kaśićkach. Kóžda battrija podawa prud, kiž ho w méśće ša dwaj bnjej trjeba.

Hłowny rozdźełak leži w pśenim posthodźe. Kable, kiž ś 50 žłabymi rozdźelenjenymi grotami, pśichódu, rozdźela ho tu na śwésćenśe łatki, kiž ś 25 dźełow wobśeja. Na kóždej łatce leži potajkim 25 pśiśamknjenjow. Hłowny rozdźełak móže 3 000 pśiśamknjenjow pśihimśaś (tuchwilu ma wšędże 1430 pśiśamknjenjow). Tu leža pśichikhadźaze pśiśamknjenja pśeki a pódła, na druhej stronje ho po cźišćach śrjadowane. W ześamnej rumnosći je hišćoze hłowny rozdźełak ša pśiśamknjenja do daloka a wokrježa, kołowe pśenjeśenśe śejidło, 3 śejidła ša nałożenśiśimi mosćami ša milinu ša wobdźełnikow, kiž maja pódlanke pśiśamknjenja, ka tež nékotre śejidła ś relaišami ša daloki a śpěšny wobkhad. Dale je w méśtnosći hłowneho rozdźełaka pruhowarnja pśihiprawjena, kiž śłuži k wobmjesowanju a wotstronjenju śkhodow w grotach.

Pśichódźemy dale do śale wolerjow. Dokelž žebi na hamtše ertnje pśiśamknjenśe cźišćo žadacy njemóže, dyrbja tam aparaty bycź, kiž je storkami elektriskeho pruda ześamne cźišćo na hamt pśichinjeju. Wšitkomne abo śkyśkomne śnamjo pśihi sawokanju wobdźełnika wšazy bycź njetrjeba. Wód (telefoniski aparat) ma bycź swjasany ś aparatom, kiž telefonisku naruna. Wolerjowe dyrbi žo, tak rucze hacź je ś pśiśiśamknjenjom swjasany, je signalom wojśewicź, nimo toho dyrbi pola pśiśiśamknjeneho wobdźełnika mikrofon ś milinu sastarać. Wolerjowe dyrbi dale, storki cźišćowoje tarcze wobdźełnika pśihijeć a je k wutworjenju swjasanja wužiś.

Je-li žadane pśiśiśamknjenje žwobodne, dyrbi žo wokanśki prud k sawokanemu wobdźełnikej pósłaś. Tak rucze hacź sawokany wobdźełnik wotmotkwi, dyrbi žo wokanśki prud wottajiś a swjask sa rěčenje wutworiś. Pśiśiśamknjenja, na kótrychž žo runje rěčźi, dyrbja žo śchitaś, so bychu je žebi dalšni žadali. To pśaśi sa wśitke swjasanske pucze, po kótrychž rěcź běži.

Ssamopśiśiśamkowazy śystem, kiž žo w Budyšskim wužiwa, sakładuje žo na wunamakanje Američana Strowgera, kótrehož patenty žu na firmu Siemens a Halśke pśheśchśe. Je wéśte, so śystem němśkotnatneje pósty žo mnohim wukrajnym śystemam runa, wśelake žamo pśchertjeśiś njehodźi.

Ke tóžbemu wolerjej śłuśheja nékotre releje, kiž wolerja wodźa. Shromadne śkutkowanje wśěch tutych relejow pśihi swjasowanju abo rospuśchćowanju świśkow je jara śaśchmjatane.

Tu je 2 000 pśenich pśchedwolerjow. Kóžde pśiśiśamknjenje ma jako wokanske śnamjo 1 pśenjeho pśchedwolerja. Sa dalśche tworjenje świśkow je tu hišćoze 168 druhich pśchedwolerjow, 160 pśenich śkupinowych wolerjow, 160 druhich śkupinowych wolerjow a 160 pśhiśiśamknjeńskich wolerjow. Pośledniśche wužiśa žo tu śa méśtnośtne a dalśche swjasanja. Sa swjasanje do daloka wužije žo nimo toho hišćoze 40 dalnych śkupinowych wolerjow a ša śpěšnu wobkhad hišćoze 40 pśenich a 20 druhich śpěšnych śkupinowych wolerjow.

Sa wupłodźenje śawokazeho pruda śtej tu dwě śadźbje wošebitnych wolanśkich maśchinow. Jenu žyneji hromadźeśśa batrija na pósće, druhu méśćańska milinarnja.

Njedośtatki we wolerśkej pśhiprawje pokasuja lampy wśelakeje barby. Njedośtatki žo hnydom wottronja.

Ważne je wošebje, so žo hamt cźišćo dźerži, dokelž pśeś śytemej jara śchkodźi.

Tśi žónśzy śastojnizy wobkledźuja śtajnje signale a [illegible]

Wošebje naśpomnicź ma žo liczenje rěčenjow. Liczaki kat derje dźełaja, so žu jenož na tyžaz 2 hubjenaj liczakaj namakali.

Pśihi pśedawśchim śystemje njebé telefonisitkam pśhi śnlnym wobkhadźe hišto móžno, so wśě śwjasanja napišachu. S toho wukhadża, so žo tak mało méśtnośtnych rěčenjow śapiśa.

Na dalokośtnym hamśe śteji 13 hamorow ś 22 pśhiśiśamknjenjemi do daloka. Dale žu 3 A-méśtna a 6 B-méśtnow śa śpěšnu wobkhad ś Budyšchina do Zitawy, ś Korjmja a Kumwalda do Zitawy a nawopak. Spěšny wobkhad śawiedźe žo po něcźim ś Lubiiom, Neugersdorfom, posdźišcho se Shorjelzom, Zicźenjom, Njeśwaczidłom, Schlandom, Wjasońzu a druhim.

Na wokrjeśnym hamśe śteji 12 hamorow ś 43 pśhiśiśamknjenjemi do wokrjeża. Licźba pśhiśiśamknjenjow w nakhwilnym hamśe žo po cźasu śtajnje pomjeńśchuje, śa tym hacź žo na Lužiśkich hamtach automaty sawjedu.

So by žo telefoniśki wobkhad we Lužizy śpěchował, wobśteja we Lužizy śćěhowaze štrjedźišćicźa w Budyšchinje, Lubiju, Neugersdorfje, Zitawje a śnadź tež we Shorjelzu. Kóžde štrjedźišćicźo dóśtanje nétotre pobocźne hamty (automatiske hamty). Ssrjedźišćicźa rjaduja wśěch wobkhad žwojich pobocźnych hamtow, te pak maja dalśe pśhiśiśamknjenja jenož w štrjedźišćicźu.

Sastupjerjow pśchewodźeśchtaj knjes pósłowy direktor Wünścha a knjes telegrafowy inśpektor Kühn, techniśki wjednik Budyšchskeho automatiskeho hamta, kiž zyku pśhiprawu roskładowasche. Dcź.

Tworjawosć a maćizna w śwětowym hospodarstwje.

H-a. Njepśhijomna wobśtejnosć je, hdyž žuśtoď druhemu žanu dowěru nima. Wón ma ś žwojim sadźerśenjom žo po tym, ś połnym prawom. Mjenje pśhićiźny dawa žwojemu žuśtoďej, cźim wěcźi śchi pśhed nim budźe Ale śaliwśćenje śrěba wjele ducha, pjenjes, mozy a maćizny. Wšchě tute štrědźi mohe žo płódniścho sakoźiś.

Tak je w małym a tež we wulkim. Wšchě jednoliwe staty prózuja žo two hospodarśku ześamotatnosć, so bychu, tak daloko hacź možno jedyn wot druheho njewotwisni byli. Pśchećiwo tomu njehodźi žo niczo rjeć, tak dołho hacź žo mozy krajow ś kwźitknemu dźěłu napinaja a žo hospodarźiły trjebaja. Wopak je, hdyž žo prózowanje dła druhich staroćzow stanje. Ja žo njemylu, hdyž praju: **Wšchém ludam by žo lépje śchło, njebychu-li trjebali śhodawacź mnźłe žwojich žuśtodow a tohodła wyśoke wudawki méli.** S pjenjezami, kótrez žo sa wójśka płaćza, mohło žo naśche žyłe žiwjenje połóźiś.

Pucź śrośmnjenja mjes ludami a ś pśchewinjenju nap'chećiwnych sałądow budźe pomałku žwobodniśchi. Dopóśnace wśelke rośće, so je śenja sa ś wšěch wulka dosć a hdyž žo wustojnje wobdźeła, nałeź tež je wśchěmi ś žiwjenju nuśnymi maćizinami wobśtara. — Prajiću žo hišćoze njehodźi, hacź traśch žo Europa bórśy do Wićho-Europy pśchewobroći, abo jenož źlowne śjednoczenśtwo załoźi. Możno je teź, so žo jenož nékotre staty hospodarźcy śwjasaja. Wéśte je, so budźe wutwar wobkhadnych śrědkow (żeleźnizow, létadłowych cźarow atd.) śwětohospodarśkemu śrośmjenju žyłnje pśhinośchowacź. Wobaranje pśhećiwo tomu je njemóžne. Roświwanje ntóźi žyłnje ś wulkim rěčenjam a połép'chenju privatneho, ludoweho a śwětoweho hospodarśtwa.

Je jara śajimawe, so Amerika hižo dłéśchi cźaś žwoje hospodarśke wobśtejnośćze śjawnje wojścwi. Kóždy móże ś tutoho wukrućź. Teź Méniśka je pśhed kótkim cźaśom śapoćzała konjunktурne pśchepytowanje. Wono wup'chećtrěwa žo na ważne podawki na dźěłowych,

Do Słowakskeje.

(Pokračowanje.)

Zyrkej a śchuła w Semanśkim Podhradźu śtej evangelśtej. W Boschazy śtejitej katolśka zyrkej a teź śchuła. Nimo toho je tam hišćoze śtatna (šwětna) a židowśka śchuła a židowśki templ (modleńnja). Je to doścź pśanośćze na jenym méśtnje, ale to je wumśaće tu! Wo wadach mjeśe wśchelakimi wumwaćźemi njeźtym nicźo pytnuł. Evangelśki wućźeŕ a katolśki kapłan hrajeśchtaj kóždy dźeń śkoro hodźinku abo dwě śa jenym błidom karty. Wśchtaj žebi kaž bratraj. Kak pola naš? Sswj. Jan japoschtoł je śtajnje pŕedowak: Dźećzatka, lubujće žo!

Ssrjedu popołdnju bě w Boschazy pohrjeb. Evangelśti śtarz bě śemrěł, dozpéwschi 85 lét. Dźéch ś Inśeśom śararjom a wućźerjom žobu. Pśched domom śtejeśche kaśchcź a śchtyrjo pśheczeźo śapałachu žebi śmółnjaj, kótrež žo potom k cźeśći njeboćźiśkeho dymiźo palachu. Knjes śarał wobleźe žo — kaž katolśay duchowni na pŕedowanju — běłu kośchulku a śaśpéwa psalm. Pśchewodźerjo a wućźeŕ jemu wotmotkwjachu. Potom śpéwachu pohrjebny kérluśch, a na to pśheczéźita duchowny śeźenjo wo ślepym, kiž Jesuśa proścheśche: Knjeźe, so bych widźał! A pŕedujo rośtoźi žiwjenje cźłowjeka a wobžebje śemrěźa, kiž bě 7 lét ź lepośćzu bity na pomoz žwojich dalśich pśchiwuśnych pokasany był (Mlišćichi pśchiwuśnych njebé mél). Hnujaze bélśche, kat žo morwy pśches hort duchowneho śa wśché dobroty ńźakowasche a žwojim pśchiwuśnym pośledńje bożemje dawasche. Cźi pśhi kaśchcźu kleczachu. Hišćoze jedyn kérluśch a pśchewodźenje kwatasche na kerchow. Lédy bě kaśchcź do rowa puśchcźeny a hižo jón dwaj ź noścherjow pśchede wśchěmi ź motyku śakopawśchtaj. Hdyž kérluśch doklinca, bě cźertstwa hórśka nad powośtankami źlepeho śtarza hotowa.

Pśhi kerchowje śtoji katolśka zyrkej ź wyśokej wéžu a žwonami. Tola w śawitym dole mjes horami žwonjenje wśchudźe njedośtuścha. Tohodła žu na wśchelakich méśtnach wéży hišćeze wośebite śwónźy śtajene, drjewjane a pak murjowane. W tóžbej śwón wiśy, kótrež ľud k modlitwje a ke mśchi woła. Tohodła na pśch. evangelśka zyrkej śama žaneje wéże mécź njetrjeba.

Hdyž ś wucźerjom po wśy dźéchmoj, śetkachmoj holicźo ź połnej falu kruśchowom. Wśo pośliczi jemu a teźmi nétotre k woptanju. Schtó by njebrał! Hdyž śatuźnych, wuhladach cźerwjene mjaźo. Tajke kruśchwy tym jako hólcźej nébdy śbérał a jédł, nékto ša śkoro 30 lét je w Sśkowaśkej śaźo nadeúdźech! Spodźiwne. We Lužizy žnano wjele tajśich kruśchwow njeje. — Mój pśchećeľ Juraj je w Boschazy na kublesćhku rodźeny, a śtaršej tam hišćoze hośpodarita. Sajtupichmoj do toho śtatoka. Macź bé doma, druśy béchu wśchitcy na polach. Porećźachmoj ź dobroduśchnej rjanej žonu a dóndźechmoj śa huna na śahrodu, hdźež žołte śłowki ś hromadami pod śchtomami leźachu. Béchu śrale, ale thwile jim śbérací njebé, wjedra dła! A dobre béchu! Na wulkej žadowej śahrodźe śtejeśchtej śuśchemi. We kóždej móże žo 5 zentnari žadu nadobo śuśchicź. Schkoda, so béchu hobrike žanje durje śalehnyte, bych běhi radu nutśkowne śarjadowanje tajśich pjezow wobhladak.

Pśhiúdźechmoj potom do zyganśkeho kuta. Je tam wokoło 10 domow; zyganki a błudne dźéći tam pśched nimi śłónźcźo wuźiwachu. Muźow widźach pśhi puścźach na hromadach kamjeni, cźepjo ź hamorom kamuśchki klepaź. Do druheho dźéła žo žnano śapśchahnecź njedabża! Śsu wśchitcy bohu, ale śtajnje w kłobuzy. Pucźe wśchak śa pośzypanjom žadachu. Kamjeni je wśchudźe doścź, a žu hižo ńkétro drobne; trjebaju jeno do réźi po nje dojéź. Réka je wścha polna; pésća ma mało, byrnjeź pśhi pośledních śłiwkach wjele pucźa a polow a łukow wotedréźa. Wśyśche wéży na pśh. widźach, so bé na 20 metrow pólneho pucźiśa wotnjeśka, a śrjedź wéży śe ś dóńkami a hakośami wumlété dźéry pśhi pucźu pkatachu. Woda ma hobriku móź; hdyž rychle śpaduje, hłśchcźe wjetśchu! Hdźeź hewak tatarjo śe śtotom pśches réku jéźdźa, by žo w śliwkach śtót śatepił a wotpławił!

Hdyž jónu po wéży dźéch, śłyśchach ź réki łuśkanje a njemóźach žej wumyślicź, śchto to réka. Tuž pohladach. W réży śteji źónśka, pśched žobu ma ławku, tola niž śe śchtyrimi, ale jeno ź dwémaj nohomaj. A na ławzy, kótraž potajkim kaž pśnyzéł we wodźe ležáźi, dźerźi žona ź lěwizu śchatu a deśćiśćiku w prawizu pjerje na nje a śtajnje wodu žobu cźéra. Zima a potom śchaty na druhim boku pjerje. A to łuśka, hdyž takle „pśka!“ A śchaty žo derje wurjedźa. Nétko widźach, cźohodła maju w śtatokach tajke połojcźne ławki. Prašchećź bé mje hańba!

Jónu dopołdnja puśchcźićhmoj žo na Bukowu horu do hribow. Ludźo hižo žita domoj wośachu, pśchetož jim bé runje tak mokate, a rośtko kaž naśchim we Lužizy, a tuž ź bojośce wożachu, śchtož bé wobośhtko. Teź parnik hižo mlócźeśche. Do wośow mějachu pak konjej pak howajśej kocźećźi śapśchehnjenej; ź jenej kruwu nikoho njewidźach. Konje pśchahaju kaž pola naš, ale howjada hinak — jednorišcho. Skocźerjomaj tyknu „jarmo“ na śchiju, to je podobne na drjewjane wokno bjes śchleńzow, a śrjedźa pśchetyknu dołhu żelezhu tyćźku (hóśdź) pśches wojo. Tak matej kruwje abo wołaj wokno krućze na śchiji kaž naśche bukli kwałke, jeno so je jarmo tak śchéroke, so na dwě howjadle dołźaha. Śkót śaćźehnje a wós žo hiba. Pośtronkow, worćźikow a wójnikow njeje śzyła trjeba! Teź wotećźku nimaja. Śkót na ľkowo pożłucha, a jeli nuśno, pohonć žo pŕedka dołéhnje.

Wśyśche na horach paźe žo howjaźy a wowćźi śtót. Pśches śchleńzu wićho jaźnje widźimoj. Sa pół hodźiny dóndźechmoj léź; kraźne buki horu pśhikrnwaju, tu a tam karpatśki dub mjes nimi śteji. Mój hriby pytamoj. Ja wśchak hribaŕ njeźtym, teź tu žo mi śwopŕedka niczo pokajaćź nochzyśche; tola bórśy nawuknych teź hribaricź. Sběrachmoj jeno kurjatka a ša hodźinu mješachmoj korb połny: wobjed.

Duzy dom pśchiúdźechmoj po wśchelakich rjanych śchćeźkach k polu, na kótrymž konopjo roścźeśche. Pŕeni ras to widźach. Wyśkoke śtwjeza kaž muź, kopjeśchkate, dwě druźinje śmélchanej, pŕenja na ľokź, druha śelena. A žona pŕenju druźinu torhaśche. Pścheczeľ mi rośeśtaja, jo je konopjo (Hanf) dwudomśka rośtlina, mužśka a ľónśka. Muźśka pŕenja śrawi, tuž ju pŕenju torhaja. Konopej dawa krutu dołhu nicź a pśchihotuje a pśchetrjehuje žo runje tak kaž leń. Tón teź maju.

Popołdnju pśchećhodźowach žo hišćeze ras po wéży. Wśchudźe wśchě twarjenja niśke, jenož hród na knjeźim dworje (haj teź tam žu knjeźa!) a katolśka śchuła śtej po dwémaj śtodomaj (na „najśtwu“ a na łubju pod śćechu). Na delnim łónzu mójach žej ź wyśkoteho brjoha wobhladacź, kak žej w dole muź a žona ź hliny žyhele dźélataj a na žuśchenje ź formy śadźataj. To dźe w śkok! Je to tam žyle wożebita hlina. Ś pluwami a wodu dawa dobre žyhele. Ssamo žyganźo žej po tymle rezepcźe ńkéku śtaja! Je tunja a dźerźi. Wśchě domy tam tajke žu a śteja njepowalne. Tśécha je pat śchindźelowa (drjewjana) pak śchidlizowa (śchifrowa) a žyhelowa. Na jenym méśtnje wuhladach do hlinoweje horp žyłu komorku wuhrjebanu, w kótrejž w nuju wućźek namakaśch. Cźłowjek tola wjele śpodźiwnebo wohlada, hdyž žo śwaji ras nécźtho metrow dale dojéź. Semja a kamjeń, woda a polo, śkót a ludźo, rěcź a bydlenje, jédło a napoj — wśchitke je hinasche a cźaśto jara — a tola ľ mnohim śaźo naśchim poméram pododne a bliśke! (Pokračowanje śćěhuje.)

twórowych a pjenježnych wikach. Ale Amerika je Němſkej w tym naſtupanju wo wjele doprědka. Harvardowy inſtitut ſa hoſpodarſke pſchepytowanje je dźěło pſches běh konjunkturow w Němſkej ſ lěta 1898—1914 wudał. Tuto dźěło je ſa němſke hoſpodarſtwo jara ſajimawe a tež ſa wutwar ßwojeho konjunkturoweho pſchepytowanja. Wono wujaßni wjele podawkow. Němſzy hoſpodarſzy wězywuſtojni pokaſachu amerikanſkich pſchepytowarjow na tute dźěła. Woni chzedźa tež jendźelſke a franzowſke hoſpodarſtwo na tute waſchnje pſchepytowacž. Hacž dotal je dźěło pokaſało, ſo běchu poczahi mjes ludowymi hoſpodarſtwami jara wuſke a ſapleczene. To pak niczo njeſnate njeje, ale pſchihodniſche je, hdyž móža ßo podawki w liczbach pokaſacž. Wunamakanja móža w prawym cžaßu ſa hoſpodarſtwo wužitk měcž.

Němſki inſtitut ſa pſchepytowanje konjunktury je ſwjaſany ſe ſtatiſtiſkim krajnym hamtom. Pſchepytowacž chze wón hibanje hoſpodarſkeho žiwjenja a wikow w nutſkownym hoſpodarſtwje; dale ſwiſki mjes hibanjemi płaczіſnow na ßwětowych wikach. Nimo toho pěſtuja někotre wulke nowiny pſchepytowanje konjunktury. Wono wupſcheſtrěwa ßo na dźěłowe, tworowe a pjenježne wiki a wobkhad.

Jara ſajimawe ßu liczby pſches *bjesdźěłoſcž a krótkodźěło* w Němſkej. Na pſchikład w oktobru lěta 1925 5,8 proz. bjesdźěłoſcže a 12,4 proz. krótkodźěła. Woni běchu w prjedawſchich lětach wjele wyſchſche a ßu w tu khwilu najwyſchſche. Na *tworowych wikach* ßo liczby tež ſtajnje tam a ßem hibaja. Měrjaza liczba bě tu na dnju 28. oktobra 1925 122,5; 11. novembra padny na 119,9 a 9. dezembra bě ſaßo na ſtarej liczbje 28. oktobra.

Na *pjenježnych wikach* ßu wupokaſy krajneje banki jara wažne. Kónz lěta 1924 bě krajna banka 4274 milijonow hriwnow do wobkhoda ſwjedła. W dezembru lěta 1925 běchu hižo 5206 milijonow hriwnow. Tuta wudata pjenježna ſumma bě najprjedy ſ 39,1 proz. a poſdźiſcho w lěcže 1925 ſe 40,8 ſe ſłotom a ſ deviſami ſawěſczena. Krajna banka je w lěcže 1925 potajkim ſkoro milijardu pjenjes ſnowa wudała.

Po *dańſkej ſtopje* ſpóſnajemy, hacž maja banki mało abo wjele pjenjes. Powyſchi ßo dań, bywa jara mało pjenjes a wjele intereßentow ſa pjenjeſy. Pomjeńſchi ßo dań, je runje nawopak. Pſches wójnu a druhe wobſtejnoſcže poſdźiſcho bu naſche pjenježne położenje hubjene. Najlěpje widźimy to na wyßokej němſkej dańſkej ſtopje a na wyßokej liczbje bjesdźěłoſcže. Tež w Jendźelſkej buchu ßwětohoſpodarſke poczahi hubjeńſche a wona ma wulku bjesdźěłoſcž, ale dańſka ſtopa je tam lěpſcha. Němſku wyßoka dań jara wobcžežuje. We wobkhadźe mjes bankami płaczachu ßo kónz lěta 1925 ſa měßaczne pjenjeſy w Barlinje 10—11, w Frankobrodźe 9—10¼, w Hamburku 9—10½ abo w pſcherěſku 10,5; 9,9 a 9,6 proz. — We Londonje płaczachu ſa tſiměßaczne ſměnki niž zyle 5 proz. a ſa dźeńſke pjenjeſy 5 proz. (krótko prjedy 3½ proz.) — We Amerizy płaczachu ſa dźeńſke pjenjeſy 6 proz. (Dźeńſke pjenjeſy ßu we wſchěch krajach ſtajnje něſchto dróżſche. Wyſcha amerikanſka dań pokaſuje napſcheczo nižſchej jendźelſkej na dobry wobkhod a jara wyßoka němſka dań na hubjeny. Mjes tym pak je ßo krajny bankowy diſkont wo něſchto ponižił. Sadołžjenje Němſkeje we wukraju je tež wažne. Dr. Schacht liczi je na 3—3,5 milijardy hriwnow. W poßlednich měßazach hakle je ßo tutón dołh ſ krótkoczaßnych do dołhoczaßnych kreditow pſchewobrocził, *kotrež maja induſtrijowe* firmy, kraje, měſta a druhe.

Pjenjeſy ſ wukraja doſtacž, njeje lohko. Tute pjenjeſy wužitknje ſa powſchitkownoſcž napołožicž a je w prawym cžaßu ſadanicž a wotpłaczicž, je hiſchcže wjele czežſcho. Tohodla dyrbimy my *kapital tworicž* na kóżde waſchnje. S nim móżemy my tworjawoſcž a macžiſnu do wupłódnych kubłow pſchewobroczicž. Na kubła k wužiwanju njeßmě ßo ſabycž, pſchetož ſ nimi doſtanjemy mozy k tworjenju wupłódnych kubłow.

Korzymski hród so wurywa.

W ſtarodawnych cžaßach, pſched wjele ſtow lětami ſtojeſche w Korſymju wulki hród. Mnohe powědańczka ßu nam ſ njeho ſnate. Tajkich hrodow bě w ſtarych cžaßach jara wjele. Woßebje w Połnoznych Czechach běchu ßebi ſtari ryczerjo na wyßoke hory twjerde a krute hrody natwarili. Hiſchcže dźenßa widźimy ſ měſtnami mnohe roſpadanki ſtarych hrodow na wyßokich horach. Tajke roſpadanki widźimy na pſchikład na horje Jeſchczed njedaloko Młodeje Boleßławy. W tutej wokolinje je wjazy tajkich roſpadankow. Na tutych wyßokich ſkałach ßydlachu něhdy mózni knježa, kotſiž ſe ſazpěczom na ßwojich podanow dele hladachu a jich nimo měry krjudowachu. Wbozy podanojo dyrbjachu czežko ſa nich roboczicž a njeměјachu druhdy ani ßuchi khlěb k jědźi, mjes tym ſo knježa na horje rjane žiwjenje wjedźechu. Podanjo dyrbjachu jich miłoſcžiwych knjeſow mjenowacž a wſchě jich pſchecza a žadanja ſpokojicž, mjes tym, ſo běchu tuczi knježa cžaſto doſcž njemiłoſcžiwi a hrubi. Běda tajkemu podanej, kotryž jich *wolu we wſchěm njedopjelni.* Wěſo njeběchu wſchitzy najhórſchi. Mjes nimi běchu tež někotſi dobri, tola tych bě runje tak mało kaž dźenßa. Tuczi ryczerjo naſtachu poſdźiſcho rubježni ryczerjo. Móżniſchi na ßłabſcheho pſchiczahny a jemu jeho hród wurubi a ſapali. Tón chzyſche ßo ſaßo na tamnym wjeczicž a naſchczuwa ßwojich pſcheczelow pſcheczіwo njemu. Tak ſaßo jónu ſhromadnje na tamneho czehnjechu a jemu jeho hród ſapalichu. Tón chzyſche ßo ſaßo na ßwojich njepſcheczelach wjeczicž a tak njeměјeſche wjeczba, palenje a mordowanje kónza. Ale běda wbohim jatym, kotrychž pſchi tajkim rubjeńſtwje ſajachu. Tych druhdy njewuprajomnje czwělowachu. Mjes jatymi běchu cžaſto wboſy ßłužobnizy abo podanjo. Tych ſnak na konje ſwjaſachu a ſ nimi druhdy dny dołho domoj jěchachu. Doma jich do hłubokich wěžow czißnychu. Tam dyrbjeſche wbohi jaty zyle njewinowacže w czmowym jaſtwje ſdychowacž, dóniž jeho ſkóncžnje ßmilna ßmjercž njewumoži. A kak ßurowe běſche tajke jaſtwo. Zenje žana ßłónczna pruha jatemu wjazy do jeho jaſtwa njeſaßwěczi. Knjes měјeſche nad nim doſpołnu móz. Cžaſto tajkeho jateho njeßmilnje krjudowaſche. Knjes poſtaji ſa *jatych do jaſtwa jeneho* kata. Tón dyrbjeſche jatych kóżdy dźeń wſchelako czwilowacž. Czwile běchu někotre tak ža-koſtne, ſo je nóchzu ani tudy wopißowacž. Hdyž njemóžeſche knjes ßwojeho njepſcheczela do paſorow doſtacž, potom na wbohich podanow a ßłužobnych ßwój hněw wulichaße. Tajke hrody mjenowachu ßo rubježne hrody. Tola ſkónczſnje tež jich pokleczo potrjechi. Woni wotemrěchu abo buchu ſamordowani. Jich něhdy tak kraßne hrody ſpadachu. Dźenßa widźimy ſ měſtnami jich roſpadanki ßo kaž ſcherjenja k njebju ſběhacž. Někotre ßu ßo zyle ſe ſwjerſchiny ſemje ſhubili. Do tajkich rubježnych hrodow ßłuſcha tež naſch Korſymſki hród. Tež w nim bydleſche něhdźe w 13. a 14. lětſtotku hiſchcže rubježny ryczeř. Hród ſkónczſnje ſapalichu. Sbytki ßebi w dole wobydlerjo wotwoſychu, a po cžaßu ludźo ani wjazy njewědźachu, hdźe je hród ſtał. Hakle w nětſiſchim cžaßu ßu ſapoczeli, ſaßo ſa roſpadankami hrodu pytacž. Wokoło pjecž lět nětko hižo wurywanja traja. Budyſchſke, Schěrachowſke a Korſymſke ſtednoczeńſtwa ßu ßo k tutomu ſajimawemu wurywanju roßudźili. Wurywanje lěto wot lěta na nahladnoſczi dobywa. Tukhwilu je knjes prof. dr. Needon ſ wjědnikom wurywanja. Korſymſzy knjeſojo Picž, Schubert a Steuda ßu jemu k pomozy. Hacž dotal běchu wurywanja ſ wopravdźitym dobrym wuſpěchom. Knjes wuczeř Steuda, kotryž ma na wurywanjach *woßebity podźěl*, je ſaúdźene dny mnohich Budyſchczanow po roſpadankach hrodu wodźił. Wſchě wurywanſke dźěła ßu wopravdźe hižom wobdźiwanja hódne. Delnje wrota do hrodu ſ puczom a wrota, kotrež do hrodowſkeho dwora wjedu, ßu hižom wuryte — *a to hacž na kamjentny pleſter.* Hižom ßu tež w hrodźe wſchelake rumnoſcže wuryli, kaž kowaŕnju ſa brónje, młynſzu ſ wulkimi młynſkimi kamjenjami atd. Lětßa ßu ſaßo dwě wulkej jſtwi wuryli. Wulke dźěło bě woßebje wurywanje hrodowſkeje wěže, dokelž bě wona hižo ſ dźěła zyle hromadu padnyła. Wulke dźěła ßu hižo dokonjane, tola wulke dźěła hiſchcže na dźěłaczerjow cžakaju, prjedy hacž budźe wſcho ſkónczene a zyły hród wotkryty. Knjes prof. dr. Needon je ßo hižo cžaſto ſ praſchenjom ſaběrał: Schtó bě wobßedźeř abo ſakitowař hrodu? Cžehodla bě natwarjeny? Cžehodla ſniczeny? atd. Hacž dotal ßo njedachu tute praſchenja hiſchcže pſchepytacž, na kajke waſchnje bu hród ſapuſczeny. W prjedawſchich cžaßach tola žane roſbuchadła njeměјachu. Hród pak je zyle dokładnje ſapuſczeny. Sa Korſymſki hród ßo tež daloko we wukraju ſajimuja. Knjes prof. Bodo ſ Ebhardt, kotryž je wulki ſpytnik ſtarych hrodow, daſche ßebi někotre fotografije roſpadankow Korſymſkeho hrodu pſchipóßłacž. Pſchichodnu njedźelu, 12. ſeptembra, chze ßebi Žitawſke ſtawiſniſke *towaŕſtwo* ſajimawe wurywanje wobhladacž. Auto wojědźe tež ſ Budyſchina njedźelu popołdnju w 2 hodź. ſ Lawſkich hrjebjow. Jěſba płaczi tam a domoj 1,20 hr. Jenož ſchtóž ßo do cžaßa w Dürerſkim domje ſamołwi, móže wěſcže ßobu jěcž. *Auto jenož pojědźe, jeli ßo doſcž ſamołwja.*

Swoje
rěčne hodźiny
wotměwam dale kóždu njedźelu wot 10—5 hodź.
w Rakecach
pola k. Hampela, wikowaŕnja z jězdnymi kołami, na Hłownej drózy.
Při čežkich padach přińdu w kóždym času.
Telefon Drježdźany čo. 33254.
Erich Frauendienst
homöopath a hojerski magnetisěr
w Drježdźanach A. Holbeinstr. 117
Najlěpši wuspěch!

Hdyž sej Pětr wujědže.

(Wobras ſe wßy.)

Tajki młody hólz a rjany khadła, kaž naſch jedyn je, njewoſtanje njedźelu po njedźeli we ßwojej wjeſzy. S zyła niž, hdyž je tajke rjane wjedro. To ßebi woſmjeſch ßwoje koło a wujědźeſch ßej do ßußodneje wßy a hiſchcže dale. Naſche wjeßne holzy poczinaju mi ſtare a woſtudłe bycž. Ssym ßo na nje nahladał. Druhdźe ßu wo wjele rjeńſche holzy. Haj, to móżecže rjez, ſchtož chzecže. A druhdźe maju cže tež bóle ſancž hacž we ßwojim hnědźe. To je ſtare prajidmo: Profeta ródny, niczo hódny. A Sserbjo narjeknu němſkemu khlěbej zakła. Dokelž wſcho ſa lěpſche dźerža, ſchtož je zuſe.

Naſchemu Czunkez Pětrej tczi hiſchcže wobjed w ſchiji, běſche kulki měł, a hižo je we ßwojej komorzy. Chze ßo wupikacž kaž to woßebni ludźo czinja. Czini rad nobl. Pomadu ßej na włoßy namaſa, ſo metry daloko wonja. A ßwoje tſi pjerſchczenje dźenßa ſ krydowej lapu wurybuje, ſo ßo hižo naſdała błyſchcža. Chze ßej do Něhdźez na wokrjeßny ßwjedźeń wohnjoweje wobory wujěcž. Doma drje ßu tež reje a Madlena ßej wocži wuhlada, hdźe jeno je. Njech czini. Tak daloko hiſchcže njeje, ſo by ſ njej ſwjaſany był. Hdźe tež to. Nětko je hiſchcže ßwój knjes a ßmě czinicž a woſtajicž ſchtož chze. A jeho towaŕſchaj chzetaj ßobu. Nó, to budźe rjenje.

Woprawdźe. Schtwórcž hodźiny poſdźiſcho koleßuja naſchi tſjo rjekojo ſe wßy, ſo porczma jeno tak lětaja a manſchety hacž na porſty dele ßo ßuwaja. Jako dźiwi jědu a ſtupaja krucže do pedalow. Maja nuſnje. Kaž by ßo wo ſekundy jednako a kaž bychu w Něhdźezach hižo na nich cžakali.

Zylicžke popołdnjo krocža po ßwjedźeńſkej łuzy. Kupuja ßej zakty a kołbaſki a macžeja ſe krucže do ſonopa. Wupija jene koło piwa, potom koło palenzow a hiſchcže ras tajke koło. Wjercža tež koleßo ßboža, mjetaju kóſtku, ſteja khwilku pſchi herzach a du woſpjet dale. Tyßaz krócž woběhaja ßwjedźeńſku měſtnoſcž, tyßaz krócž hladaja do dybjaczneho ſchpihela, hacž ßu rjane doſcž a włoßy hiſchcže ſhładkowane. Cžahaja ſa ſchlips a wupjeraja ßo hordźe, kaž by jim kral ßwinje paßł. Khóts dundr, ßu tu rjane holzy. Napadnje wótſſe rěcža a ßo ßměja, ſo bychu ludźi kedźbnoſcž na ßo ſložili. Nobl a ſdźěłani czinichu. Wudawaja ßo ſa burſkich hólzow. Ras kſchižuja ruzy na khribjecže, ras ſapřěja je pod pažu. Tohodla dźě ßej tam wujědu, hdźež je wjele zuſych a jich njeſnaja a hdźež móżeſch někoho „maſkěrowacž". Se ſpodźiwanjom dyrbja na nich hladacž a ßej myßlicž, Bóh wě ſchto ßu. Wſchitzy dyrbja wudźěracž na tajkich woßebnych knježykow, kotſiž ſ někajkich kónczin ßem pſchińdu a holzy dyrbja ſa nimi ſchije naczahowacž. Někajki dyrdomdej chzeſch tola ſ tajkej „něžnej popku" dožiwicž. Na tajkej ßwjedźeńſkej łuzy njeda ßo wjele czinicž, hacž ßo kuſk preſentowacž a luboſczіwje a ſalubowanje na ßo pohladnycž. A to tuczi tſjo „burſzy hólzy" tak prawje czinja: Ras ßu ßej na tu ſkupinu holzow wothladali, ras ſaßo na druhu. Woni ßej „*hejmfóru*" pytaja. Prawje „fajn" dyrbi bycž. By-li tola wonka ſkoro ke kónzej było a nutska reje ßo ſapoczinałe. Ale reje ßu ſabicže drohe. A ſchěßnaki ßu ſkoro wſchitke ſ móſchniczki ſlětałe. Njedyrbjachu telko raſow kołbaſki jěſcž a tam tym rjanym holzam telko kołow k pſchepiczu dacž.

A wjeczor ßo kołoßalnje na rejach „amiſěruja". Woßebje Czunez Pětr. Pjerſchczenje je ßej ſ *pjeſłom* wopſjet prawje wußwětlił, ſo ßo błyſchcža a tamnaj rjadaj, kotrejž je pſchi biczu ſ heju ßej dobył, wupowěßnje hordźe na ßwojej rjekowſkej wutrobje. Kóżdu turu rejuje. A naſtajnje ſ tamnej něžnej popku w naczeŕwjeń ßukni. Ta wſchak ma hižo mjenje abo bóle ßwojeho, ale tón dyrbi dźenßa mydło wjeſcž. Tajki zuſy khadła, ſ zyła burſki hólz, ſ tſjomi rjanymi pjerſchczenjemi, to czehnje. Wěſo potom domjazeho „njeeſtiměruja". Wona pſchińdźe, kaž ßo ßamo roſumi, po Pětra, hdyž knježny *wola*. Tón chze najradſcho ſ wuhenjom wujěcž, tak wjeßoły je, ſo ßo jemu tajkale czeſcž ſtawa. Je tajku popku ſe ßłódkej hubku ßej dobył a druhim wotwjedł. A pſchi rejzy bledźi jej wo wulkim kuble doma. Praſcha ßo jeje, hacž njecha k jeho blidu ßo ßydnycž, hnydom chze bleſchu ſekta k lěpſchemu dacž. Nětko hiſchcže niž, ßnadź poſdźiſcho a poßměwknje ßo luboſnje na njeho. Hacž njecha ſ nim khwilku na rtoßu won hicž. Tu nutska je tajki dym a grawoczіwa czіſchcženza, ſchtož ßo jemu tak prawje njelubi. A hdyž tomu pſchihłoßuje, wotwali ßo jemu wulki kamjeń ſ wutroby. Je dźě jeho poßledni gróſch, kiž ma hiſchcže w ſaku. Jenu turu chzetej hiſchcže rejwacž a potom na czerſtwy powětr hicž.

Jeho towaŕſchaj ſtaj ßej tež kóżdy jenu ſhładałoj. Na Pětrowy namjet dźetaj tež ßobu won. Tutu turu chzedźa dorejwacž a potom na roßu. Du po wßy dele. Ssměja a woſchczeraja ßo. Lědy běchu někajke ſto kroczeł ſchli, wobdachu jich nadobo zyła czrjóda wjeßnych hólzow. Prjedy hacž Bóh ſchkodu wobhlada, pſcheklepaja naſchim tſjom rjekam mordaŕſzy kožu. Sa někajke dźeßacž mjeńſchin jědźechu hižo zyle czіſche ſe ßwojimi kołami ſ Něhdźez. Njemyßlachu ßej wjazy na to, ſo ßu ßo ſa burſkich hólzow wudawali. Njedźiwajo na puki — rjenje pak tola bě! To běſche ras tajki dyrdomdej, kajkiž hólzy tu a tam dožiwja. Ale tamnym holzam ßu pak něſchto napowědali a jich tak rjenje k norje poměli. Mój jedyrko, ßu jim wſcheho dracža wěrili.

Hdyž wokoło jědnaczich domoj pſchijědźechu, běchu hiſchcže we wjeßnej korczmje reje. Tuž rucže do korczmy. Koła woſmu ßobu do korczmaŕſkeje jſtwy a ſtaja je k billardej a hižo ßu na žurli. Wot wonkach, ſ Něhdźez pſchińdu, hdźež je žałoßnje rjenje było. Tak ßo nadumaja. Pětr požczi ßej hriwnu a rejuje pěknje ſe ßwojej Madlenku. A duzy domoj jej ßwěrnje wupowěda, ſo ſe tamnymaj k woli do Něhdźez ßobu jěł. A rejwał tam wjele njeje. S prěnja běſche ßmjercž połne a ſ druha nochzyſche ji to k luboſczі czinicž. Tajkale witka! Na wſchě druhe holzy hwiſda. Ju ma najradſcho. A wona jemu wěri.

Z wulkej wodu nastała škoda mjez zwěrinu we Łužicy.

Sswětowa wójna a cžaßy po njej běchu ſa naſchu dźiwiſnu khětro woßudne. Wſchelakich dźiwich hońtwjerjow ßo ſ hromadami w lěßach mjerwjeſche. Sa dźiwinu bě tež w měſtach wulka torhańza, dokelž wſchudźe mjaßo a druhe jědźe pobrachowachu. Hajnizy po móżnoſczi wjele dźiwiny honjachu, dokelž chzychu ju droho pſchedacž. Tak bu naſcha dźiwina wutſěłana. Nichtó ßo jara wo nju njeſtaraſche. Mnoſy hajnizy we wójnje padnychu. Wſchudźe bě po wójnje na nich njedoſtatk. Se ſcžěhwkom wſchěch tutych wobſtojnoſczow bu naſcha dźiwina tak rědka, ſo dyrbimy dźenßa krucžiſcho wo wězach roſpominacž, njechamy-li, ſo by nam dźiwina zyle ſahinyła. Wſchědny lud ſzyła njewobkedźbowaſche, kak mało dźiwiny mamy, tola hajnik, kotryž je dźeń wote dnja w lěßu, to ſ hroſu ſaczuwaſche. Bě wulki cžaß, ſo wězy trochu hinak ſarjadowachu. Tak myßleſche mnohi hajnik po wójnje. Wěz ßu tež ſkónczſnje pſchemění. 1. julija 1925 nowy hońtwjeŕſki ſakoń wudachu. S tutym ſchkitańſki cžaß wſchelakeje dźiwiny podlěſchichu, Hladarjo ſwěriny ßo ſa dalſche roſmnożenje ſtarachu a tak tež ſ dźěła ßwój ſaměr dozpěchu. Hacžrunjež hiſchcže na tym ſkhodźeńku kaž do wójny njeběchmy, dha běchmy tola ſ naſchej dźiwinu zyle ſpokojom. Tola nětko potrjechi naß njeßměrna wodowa kataſtrofa. Lěßy a pola, łuki a hona, wſcho bě powodźene tak, kaž ani lětdźeßatki wjazy njepomichmy. So pak je wulka woda tež naſchej dźiwinje khětro ſwadźiła, to hakle nětkle czim jaßniſcho widźimy. Se wſchěch ſtronow Němſkeje a tež ſ dalſchich krajow ßłyſchimy ßamu ſkóržbu, kak naſcha dźiwina hinje. W druhich krajach njeje niczo lěpje. Woßebje pak bu tež naſcha Lužiza na tuto waſchnje khětro domapytana.

Se wſchěch ſtronow ßłyſchimy ßame ſkorženje, ſo je nimo měry mało ſajazow. Nětko je mjes nimi tež hiſchcže ßłonjawa (Milzbrand) wudyriła. Někotryžkuli ſajaz na tutu khoroſcž ſahinje. Mamy tež mało młodych ſajazow. Tuž budźe jich lětßa tak mało ſajeczich pjeczenjow kaž drje hiſchcže ženje. Niczo lěpje njeje ſ dźiwimi karniklemi. Mjes tymi młode dla wulkeje mokroty hnydom w jamach ßwitnychu. Dale je lětuſche mokre wjedro tež dźiwej pjerſtnje

mało merch wiele wadźiwa. Najhórje kupada mjes dźiwowini kaczkami. Lětża w lěcze jara mało młodych dźiwich kaczkow widźachmy. Najbóle to na kaczich hońtwach wobkedźbowachmy. Najprjedy žebi hajnizy myślachu, so młode kaczki hišće lětacz njemóža. Posdźišo pytnychu, so je jich hišće dale mënje. Jenoż ¼ a ⅓ telko satšelachu, mjes tym so ehwat na 250 kaczkow satšelichu, satšelichu lětża jenoż na 50.

Najwjazy bu wěsće bažanty a kurwoły pod wulkej mokrotu cžerpjele. Jich hnězda wulka woda ſ městnami powzkawi abo wotnješe. Kelko pšcht t om sabiny. Na dowe sbožo šu so w prawym cžasu nowe sakonje k dalšemu schkitanju šwěrziny wudale. Bažanki so lětża sayta štelecz njebšmědža. Tak mamy ſ najmjeršicha nadźiju sa pšchichodne lěto. Też honitwa na šorny je lětża sakasana, schtož so ſ dźakom pschipóznawa.

Mjes tym, so je wjele dźiwiny ſ wulkej wodu a mokrotu sahinyło, je so wichelaka rubježna šwěrina nimo měry pschisporila, kaž lischki a wotšepje schwinzy, kotrež běchu pola naš w poštednim cžasu jara žadne.

Winowatosć kóždcho hajnika je lětża, so dźiwinu prawje pěstuje. Tšelenje dźiwiny ma so prawje sarjadowacz. Też ma so honitwa prawje wobkedźbowacz, hacž nichtó sakonje njepschekroči. Powschitkownje so też hišćeze pschaje, so by so ſ drobom (Schrot) tšelenje zole sakasako. Tajka natšelena dźiwina jenoż potom hišćeze dalšich splahi kaha. W jenym nastupanju je to też cžiwilowanje šwěrjatow. Kóždy honitwjer dyrbjał khorosče mjes dźiwinu wobkedźbowacz a tak pschećiwo nim ſ prawymi šrědkami sakrocžicz. Tuž schkitajmy naschu domowinsku šwěrinu.

Cyrkwinske powěsće.

S Budyschina. (Michalska zyrkej.)

15. njedźelu po ſwj. Trojizy

Pjatk 17. 9. wječor w 7 hodź. w Dobruschi pola Schleinitzez bibliška hodźina (farat Tischer).

ſwjatowy dźakny ſwjedźeń;

W Pětrowskej zyrkwi rano ½7 hodź. ſpowědź a Boże wotkasanje: farat Menda, ⅛8 hodź. předowanje: farat Eder. Spěwanje zyrkwinskeho khora: „Knježe, kak šu Twoje skutki tak wulke". Dop. ½10 hodź. w kapali Boże słužby sa tych, kotšiž cžežko słyšachu: farat Groša. Pschip. w 12 hodź. předowanje: farat Siegesmund.

W Marijinej Marcžinej zyrkwi dop. w 9 hodź. předowanje: farat Siegesmund. Zyrkwiny khór spěwa: „Džakujcže šo Knjezej", motetta Roberta Schwalma.

W Tuchońskej zyrkwi wječor w 6 hodź. předowanje: farat Groša. Krajna sbórka sa ponowjenje a pschelewarjenje Annenskeje zyrkwje w Annaberku.

W Wutoru pop. ¾3 hodźin w Pětrowskej zyrkwi modlerska hodźina sa njedźelnicze.

Tydźenska słužba mašu: w Pětrowskej zyrkwi farat Eder; w Marijinej Marcžinej zyrkwi farat Groša.

Se Sćlepcho.

Sserbska ſpowědź a Boże wotkasanje rano ½8 hodź., šerbska Boža słužba dop. w 9 hodź. němska ¾11 hodź.

Sbórka sa diakonišiski dom w Kluczburku.

Sšmjerjny khrušch so spěwa sa Maxa Zuroz a sa Heinricha Nowaka ſ Milerasa.

Semrěł. je Heinrich Nowakez pola Mileraja, stary 14 lnjow.

Z Łužicy.

S Bjiskopiz. W nozy k ſobocze šu so na schtyrjoch městnach w naschim měsce paduschi do twarzenjow dobywali. W tšeleni wokno wutločzichu a do twarzenja salěsechu. Tam wichž khamory rospačzichu a sa pjenjezami pschetrychu. Jako pak žane pjenjezy njenamakachu, wuprchu někotre blesche palenza, kotrež tam stejachu. Skónčnje jedyn cžasnik se scženy wjachu a jón wotnjesechu. Cžasnik je kulowaty, w pscherěžku 20—25 cm wschkroš, ma žołty wobluk, běły cžišłownik (Ziffernblatt), cžorne romle liczby a cžorne pokasowarje. Dale šo do tudomneje katolšeje zyrkwje dobychu. Też tam wokno wutločzichu, ſ nim do zyrkwje salězechu. Móžno, so je jich bórzy nječto jeicherli, dokelž niczo njekradnychu. Podarmo polizajskeho pša ja paduchami pótšakach. W poštednim cžasu šu jich w bližšej wokolinje na 10 katolšich zyrkwjow wurubili. Dale šo w Hornich Pózkowach na dwěnomaj měsnomaj do twarzenja dobychu, a to ma so cžim bóle wobžarowacz, dokelž šu wobkradnjeni khudži ludźo. Pola jenoho skalarja na 1 hr. brobnych pjenjes kradnychu. Najprjedy wjcho pschehrjebachu. Też jenej twidowje w šuſpodstwje wichelake dróbne wězy kradnychu. Paduchow hišćeze nimaju.

* S Habrachcžiž. Tudomna nowa tšelenja je tak daloko dotwarjena, so móže šo dźenſa ſobotu k powschitkownemu wužiczu pschewostajicz. Sanóženu ſobotu tšelenju na pruhu wobšwětlichu. Jako hoſcženzar budze w njej sajo hoſcženzar Weida, kotryž ma hotel k jelenej w Jilowje.

S Jenſchez. S kokom ſnjeſboži tudy tele dny 40lětna mandźelska murjerskeho polěra Maxa Krausy w Zitawje. Wobaj mandźelſtaj po horje dele jebźejchtaj. Zona ſ kokom do ſchtoma ſawadźit a padny. Snjeſboženu, kotraž we wobliczu jara krwawješe, do tudomneje khorownje dowjesechu.

Se Shorjelza. Sstrjedu rano nadpadnychu pšy 12-letnu holzu, ſdrochu ji drastu ſ ščžła a ſkušachu ju jara ſrašnje. Sstušodam šo po bližšichim prózowarstwu powrózi, holzu rosnjemdrjennym ſkočzatom wutorhnyčz. Ju šwjedźachu k lekarjej dowjesez, kiž rany wuczišči. Pšy pak ſtótnemu lekarjej na wobkedźbowanje pschepodachu.

Ze susodnych a dalších krajow.

* S Wallrody pola Arnsborza. Jedyn tudomny wobydlel, kotryž je jižo dlěšichi cžaſ wot ſwojeje mandźelſkeje dźiweny, lakaſche ſobotu rano wokolo 6 hodźin, hacž jeho mandźelſka ſ khěže njewuſtupi. Jako wona wuſtupi, daješche ju a dźahſche ju ſaklócz. Napadnjena hnydom ludźi na pomoz wolaſche. Jejny boroſczeny tym jej na pomoz pschiběža a macz wuſtwobodźi. Jeho pschirodny nan, jejny druhi mandźelſki jeho do rukow ſkala. Napadnika jaſachu a na hamtſke ſudnistwo do Radeberka dowjesechu. Dalſcha rosprawa wo podawku ma ſo take: 26-letny prjedawſchi ſchkleńčzer a pschileżnosny dźełacžer Pawol Plättig je Radeberka bě ſo ſ 10 lět ſtarſchej wópušcej wudowu Zeyrakowej wożenik. Tuta tróchu njerowna žeitwa bě jeho wot prěnjeho dnja ſem njeſbožowna. Mjedenmu mandźelſkemu ſo wjele dźełacz njechaſche. Tehdyla dyrbjeſche wona pódla njenjesy ſaſtupowaſche korczmaſku we Wallrodźe, dokelž bě tamna korczmarka khora. Tute wobſtejnoſcže nětkaž pſched lětom k dźelenju mandźelſtwa dopomhachu. Plättig cžełnjeſche do Drježdżan. Sobotu rano nětko nadobo do Wallrody pschijědże. Dźěſche do domu jeho nětbuſcheje mandźelſkeje. Jako wona po ſhonjaſe dele pschijědże, ſtupi jej napſchećžo a prajeſche: „Jónu ma ſo tola ſtacz. Ja cže ſakłóju a do pingy honjeſhu. Tam cže na kuſki rosrubam a ſahrjebam." Hnydom też do njeje ſ nožom kló. Mjes nimaj nasta ſalóſtna bědźenja. Jako žona na pomoz wolaſche, pschiběža najprjedy jejny 16-letny žyn a jejna dźowka na pomoz. Macz hižo na ſkhodźe leżeſche. Ju wuſtwobodźichtaj. Też žyna won pschi tym ſkala. Hnydom do Arnsdorfa po poliziju telefonowachu, kotraž też hnydom na kolach pschijědźeże. Plättiga hiſchcze pola ſhodu nadeńdżechu, hnydom ſajachu a jóho najprjedy do Radeberka dowjesechu. Posdźišo jeho na Drježdżańſke ſtatne rěčnišnow dowjesechu. Plättig bě je raniſchim cžasom do Wallrody pschijěł. W żeleſnišnim cžahu je wichelakim wožobam nóž pokasował prajiwy, ſo bźenża hiſchcze nješchto wuwjeđże. Luđžo jeho dale ledźbu njemějachu a žebi myślachu, ſo je pjany. Sranjenja Plättigowoje, kaž też jejnehu žyna njejſu jara ſtrašcžne. Woma ſebi rany ſawobali a hnydom ſaſo na dźeło dźeſche. Plättig ſwój njeſkutk wuſnawa.

*S Noweho Města. Na kolisnje dróhi pola Rugiswalda na Sebnicžańſko—Nowomeſchczańſkej dróhi ſandżene dny motorowy ſe ſwojim kolom padny a bjes wědomja leżo wosta. Jeho do Nowomeſchczańſkete khorownje dowjesechu. Sswój nakhribjetnik bě ſebi na dróhi leżo wostajił. W nakhribjetniku mějeſche wſchelake kommuniſtiſke liſty a liſczjny. Nakhribjetnik na poliziju wotedachu.

* S Drježdżan. Tu tele dny paducha gummijowych podłoſkow ſajachu. Jena 11lětna holczka ſo w wuſhodźowanišchczach na njeſnateho dundaka dohlada, kotryž ſ dźeczazych wojeſzkow gummijowe podłoſki a pjeluſchki kradnjeſche. Wón ſ pjeluſchkami hnydom cžekny. Tola, jeho bórzy ſaſo doſahnychu. Jena holza, kotruž bě wón mjenujcy prjedy wobkradnył, jeho na haſzu ſaſo ſesna a jeho policiji pſchepoda. Je to 31lětny njenormalny piekarſki pomocznik. Wón ſo wſchěch njeſkutkow wuſna. Jeho do ſaſtwa wotwiedźechu.

* S Drježdżan. Tu nětko ſkónčnje nowu luhowu kupjel „Běły jelen" ſałožichu. Kaž ſo nam ſ Drježdżan powě, je tamna luhowa a wotkhorjeńſka kupjel ſe ſakładnym kapitałom 70 000 hr. natwarjena. Kupjel wobſtoji ſe pschiprawy ſa luhowe a wotkhorjeńſke kupanje, kubłanſkeho warjenja a penſionatow. Sałkki ſtat je druſtwu ſ tomu wjetſche ſahony pſchenajał. Sałożeržo tutoho druſtwa ſu wobſtejcžer fabriki, kommerzijowy rada Albert Naumann, dr. med. Wega, pſchekupz Wegeleben, pſchekupz Bruno Kirchhof a tajny rada profeſor dr. Kornelius Kurlitt.

* S Drježdżan. W tudomnej wulkej ſahrodźe běchu njekhmanizy w jenej nozy wſchelake ſapuſczenja naczinili. Sšu wſchelake pomniki a wumjeſtke wězy wobſchkodźili. Tola tuchi hrubi njedoczinkoho ſo hiſchcze ſ tym njeſpokojichu. Nimo toho hiſchcze wſchelake ćwětki a kčzěſt ze ſemje ſwutorhachu. Haczrunjeż na wſchelake wošoby tukaju, njemóža hacž dotal tola nikoho ſwěſcicz.

* S Pirny. Na tudomnej Hórſtej dróhi blizko Pſchikowských kaſernow krawſki miſchtr O. Kachler ſe Schandawſkich kupjelow do cžežkeho auta ſrały. Wjednik auta drje auto nękoire metry prjedy ſaſtaji. Tola pak Kahler njedźiwajcy toho do auta ſajédże. Jeho we womorje do khorownje dowjesechu. Wón bě ſebi wěnz ſlamał. Jeho man, kotryž ſadny na pódlanſkim ſiedle ſiedżeſche, ſebi nohu ſtama.

S Wurzena. Roshorjacy podawk ſa ſo tele dny we ſwójónej kupjeli „Goldenes Tälchen". Sskužobna tuzemi Finkoweje ſo kupałſche. Nadobo wołaſche wo pomoz. Knjeni Finkowa, kotraž bě pschitomna, ſtoczi w drazeze do wody a holzu wětſej ſmjerczi wuthowa.

* S Lipita. Cžežke njeſbožo ſta ſo w nozy k njedźeli na dróhi mjes Wurznom a Eilenburgom. Pósłowy auto, na kotrymž na 35 wožobow ſiedźeſche, ſajédże do ſchtoma, padny po 1½ metra wyſokim brjóhu dele a ſo ſapali. 21 wožobow ſo cžežko a lohko ſrani. Mnoſy ſebi ſtowy ſeſlamachu. Hacž je wjednik na njeſbožu wina ako niz, njemóžachu hiſchcze bopokałacz. W ſamym cžasu bě wulka kurjała.

* S Kamjenizy. Tele dny w bliſkoſczi Frankenbergſkeje khorownje njeſtateho muzikſkeho w bjeſpomoznym położenju leżo namakachu. Jeho pod ſchkit wjachu. Njeſnaty wobkrućza, ſo je nadobo na pomjatk wołakał a ſo njemóže wo ſebi ſamom, kaž też wo ſwojej ſwójbje to najmjenſche ſdźěłcz. Jenoż telko wědźeſche, ſo je pſchekupz a ženjeny a ſo ma doma dwě dźěczi w ſtarobje wot 5 a 8 lět. Wón praji, ſo jeho ſwójba jara daloko wot Kamjenizy bydli. Wón je ſaſdżenu njedźelu w Muldenhüttenach pola ſnatych był. Póndźelu je ſo ſaſo ſ Muldenhüttenow wotſełił. Potom je pſches Freiberk ſchol a tam je nadobo na pomjatk wołakał. Njeſnaty też ſnano k pſchekupſkemu ſtawej pſchiſłuſcha, je wokolo 35 lět ſtary, 1.76 m dołhi a ſchwižny.

* S Kamjenizy. Póndźelu rano na ſchižowanišchczu Palmſkeje a Drježdżańſkeje dróhi dwě dróhowej żeleſnizy do ſo ſrašyſchtej. Jedyn wóz ſo hnydom ſwórčzi. We wozu běchu 8 wožobow. Jedyn muzſki ſo ſrani. Tamni ſe ſtróżelemi wotendźe.

S Zwikawy. Pschekupz Waktar Patrak je wot auguſta 1925 ſem hacž do hapyrała lětuſcheho lěta w jenej Oberlungwicžańſkej fabriji za 35 000 hrźiwnoh nohajzow kradnył. Wón w tamnej fabriji dźełaſche. Wſchitke kradnjene wězy je ſa ſyłe tunje pjenjezy jenemu Kantjeniczańſkemu ſkałaji pschedał. Też teho ſajachu, dokelž je puſtu ſwójbu. Zwikawſki ſakonik ſud ſožeho k dwěmaj lětonaj ſaſtwa ſaſudźi.

* Se Scheibenberka. 30-letny wyſchiſchi inżeńer Alfons Kirchmayer ſ Bayerſkeje cžyſyche ſo tele dny po powſoru po 37 mtr. wyſokim moſcze dele puſchczicz. Nunje pſched nim bě jedyn dźełacžer po powjaſu dele jěł.

* S Eiſleben. Sstrjedu popołdnju ſo w Chlodihłſkich podkopkach jena ſcžena ſaſuwny. Wjazy ludźi ſuchu po rospadankami pohrjebani. Dwaj bělčzaj hnydom motrowaj. Nětkaſi ſo cžeſko tranichu.

* S Jablonza w Cžechach. Pſchi ſyłuwym hrimanju dyrbi Boże njejewjedro do jeneho hoſcženza. W hoſcženſkej ſtwi bě ſłužobna. Ta bu ſ cžiſchcžom powětra ſ wotnom wot wjerhnjena. Wona pak ſo na dobre ſbožo njeſrani.

* S Komotawa w Cžechach. Krowawny njeſkutk ſta ſa pjatk w Komotawje. Korczmarſkej żynaj mandźelſkeju Korle a Thereſije Naſowſkej běchtaj ſo mjes ſobu ſwadźiłoj. Bjedrich Noſowſki hoſcžom w korczmarſkej ſtwi poſłužowaſche. Jeho bratr Korla bě ſo w ſtwizy na konopej lehnył. Rano 4 hodźin Bjedrich do pinzy po bleſchu wina dóńdże. Jako ſo wrócži, cžyſyche do ſtwizy. Bratr pak bě žebi ſtwizu ſamknył. Jako jemu Korla wotewri, ſo ſwadźiſchtaj a ſtóncžnje nabiſchtaj. Se ſłobami Bjedrich ſwojeho bratra ſ bleſchu na hłowu dyri. Korla ſ krewju połaty na ſemju padny a krótko po tym wumrě. Bratr pak ſo ſzyła njehnu a prajeſche: „Tonu cžu hižom pomhacz a jemu jeho kožu wuklepacz". Na to ſo wotpalił a jědźeſche do Kralowych Warow. Tam jeho ſajachu. Mjes nimaj knježeſche hižom dawno wěſta napjatoſcz, kotraž nětko ſ tak ſrudnej ſtruchłohru ſtóncži.

* S Liberja. Nałka žmjercz potrjechi tele dny redaktora Liberzańſkeje nowiny, k. Otu Huttera. Wón cžyſyche ſ autom do Jabłonza dojcz. Pola Reinowizy auto na wulki kamjeń na puczu ſajédże, poczа wjerhnacz a ſajédże do hrjebje. Auto ſo jenoż ſ łóhka wobſchkodźi. Wjednik a redaktor, kotraž ſobu jědźeſchtaj, ſo ſzyła njeſranichtaj. Redaktor Hutter, kotryž je trochu na wutrobu ſłabły, ſo tak wuſtróża, ſo jeho hnydom Boża ruczka ſaja. Hutter hałże bě 31 lět ſtary.

Přilopk.

* Spodźiwny błyſk. W Aſeltalforcze pola Quedlinburga ſajédże kuloſty błyſk, wulki ſchtom roſpacząrſchi, do holcžeje ſchulſkeje rjadownje. Błyſk roſtorha wóſom ſchulſkim holzam cžrije a nohajay, hewak ſaneje druheje ſchłody njenaczinjiwſchi. Potom kulaſche ſo ſ wocžinjenymi durjemi dale.

* Běły ſzornik. Hajnik ſ Pinneberga měſeche ſhožo, běłeho ſzornika ſatšelicz. Je to jara žadny pad, dokelž bycz dotal ſu błoh dźiwinu tuteje druſiny ſrédka wobtedźbował.

* Spodźiwne hacżenje wobłhoda. Pschi pſchekładowanju ekſpreſnych twarow Barlinſko-Frankfurtſkeho cžaſa we Merſeburgu wobſchkodźi ſo kołcz ſ pczołami. We wulkich cžrjódach roſlétachu pczoły po dwórniſchczu, hdźež mjes żeleſnizarjemi a puczowazymi wulku roſhorjenoſcz wubudźichu. Tak nětkoży dyrbjeſche ſe ſlej dopomnjeńku dale jěcz. Cžaſ mójeſche hałke po dlěžſichim ſakomdżenju wotjěcz.

* Wujaſznjenje potajneho kravneho njeſkutka w Magdeburgu. Lědom ſo ſu tu mordarja Schrödera, kiž bě, kaž je ſnate, Hellingna ſt nzowak, ſ żmjerczi ſaſudźili, maju tu hižo ſaſo druhu mordarſku afteru, kotraž bě hiſche ſwój cžoſ w Magdeburgu wulku roſhorjenoſcz ſhudźika. Psched dlěſchim cžaſom bě hu weſtu Sanderez w jenym Magdeburgſkim bordellu morwu we łożu namakali. Wjazy ſajatych běchu po pſchejſłyſchenju ſaſo puſchczicz dyrbjeli, dokelž jim niczo dopokałacz njemóſachu. Nětko ſu druhu cžaſu ſajeli, dokelž je pódbladna, ſo je mordarſtwo łhcžiła. Pscheběžne pſchejſłyſchenje je ſwědczikło, ſo nóž, ſ kotrymi běchu Sanderez ſakłoli, tamnej ſajatej błuſcha. Jedna ſo tu wo weſtu Minu Doenies, kotraž pak njeſkutk energiſky prjeje.

* Spodźiwne njeſbožo ſta ſo tele dny w měſtaczku Herne. Młoda holza bě žebi ſwojej pħaj ſobu do ſpankeje ſtwy wſała. W nozy pħaj płunowe hadźizy pſchekuſſachtaj. S tym plun do ſtwy ſtupaſche. Rano holza a pħaj w komorje mornych nadeńdżechu.

*Żyłe cžrjódy ludźi w Hannoverſkej na żeleſnizy injecžiſzeneje wody ſhorjeli. W Hannoverſkej je wjele ſtow ludźi khorjeło. Winu khorošcže pytaju w injecžiſzenej wodźe. To mamy ſ łétuſcheho mókreho cžaſa. Wulke deſchcže ſu ſanjerodźenu ſeńſku ſwjerſchninu ako wyſhe hnoje do ſpody ſwumoplokowale. S tym je ſo też ſpódnja woda injecžiſzikła. Statne ſarjadnizwo ſo ſ wězu ſakera, ſo by w pschidchodźe k taſkim khoroſcžam njedoſchło. Nětko pak ſu wodu ſ nowa bakteriologiſzy pſchepytali a zaho jako njeſchłódnu wuſnali. Tak ſo wobydlerjo wjazy khoroſcže bojeczi njetrjebaju.

* Sły żort. W měſcze Haſelu ſebi nękotſi młodſi hólaſ ſły żort dowoliſchu. Tam jenej holzy na rejach morwu muſch do ſhabatoweje łapy tykniychu. Jako ſo jolza łhabat woblerze a do łapy pomaha, ſo tak wuſtroża, jo na cžimvy cžežko ſhori. Ju do khorownje dowjesechu, hdźež nětko bjes nadźeju leži.

* Ssamomordarſtwo jeneho univerſitneho profeſora. Profeſor univerſity w Budapeſcže dr. Edmund Krampecher je tele dny ſ 1. poſthodu ſwojeho domu na dróhu ſkočził. S rosbitymi a ſłamanymi ſtawami leżo wosta. Jeho do khorownje dowjesechu, hdźež bórzy po tym wumrě. Krompecher dlěſchi cžaſ na njeſahonju khoroſcž cžerpjeſche.

* Dwělětne dźěczo ſo žive ſpalilo. 4 lětna dźowczička jeneho inżeńera w Spandawje na Charlottenburgſkej dróhy bě žebi ſe ſapałkami hrajkała. Nan a macz běchtaj wotešchi ſo. 4 lětna dźowczička a 2 lětna dźowczička běłchtej ſomej w ſtwje. Starſcha holczka dóńdże do kuchinje po ſapałki. W ſpanitkej komorje nětkotre ſ nich ſapali. Pschi tym ſo wokniowy ſawěſchi ſapali. 2 lětna dźowczička ſo ſa ſawěſchkom pſched wohnjom khowaſche. Wona ſo tak cžežko wopali, ſo na ſwoje ſranjenje wumrje.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 11. septembra 1926.

Wčerawše kurzy w Barlinju

1 rotar	4,194	100 pólsk. markow	46,54
jendželski punt	20,35	100 čěskosł. krónow	12,42
100 šwaic. frankow	81.02	100 franc. frankow	12,00

Efekty.

Berlinska bursa bě wčera mérna, tola běchu kursy efektow sférje skrućene. Wójnika požčonka postupi na 5,12½ hr. za 1000 hriwnow. Dołne liščiny rentowne banki běchu skrućene a dobuchu 10—20 pf. po zentnarju.

Produktowe wiki.

Produktowe wiki pokalowachu wčera skrućene mjeńcowo wobšežje w kłěbowym žicu. Amerikanske wiki běchu tehornuja krućišche. Rěka, so w Kanadze žo dešcha a ſ tym pšeńcžne žně žo jakomdża. Pšenca a rožka dobuchtej po zentnarju 10 pf. Wčera płaćejsche zentnar:

w Drježdźanach
pšenicžy 13,25—13,50 hr., rožki 10,75 hač 11 hr., jećmjenja nalětnjeho 11—12,10 hr., nałymneho 9,25—9,75 hr., wowša I. 10.50 hač 10,90 hr., II 9,90—9,15 ſt. hriwnow,

w Berlinje
pšenicžy 13,10—13,30 hr., rožki 10,30 hr. hač 10,70 hr., jećmjenja nalětnjeho 11—12 hr., nałymneho 9—9,50 hr., wowša 8,50—9 hr.,

w Chorjetzu
pšenicžy 13—14 hr., rožki 10—10,90 hr, ſe ſmjenja nalětnjeho 10—12 hr., nałymn. 8 hač 9 hr., wowša 7,25—8,25 ſt. hriwnow,

w termijowym wikowanju
ja september: pšenicžy 14,28¾ hriwnow,
ja oktober: pšenicžy 13,48¾ hr., rožki pak 11,38½ hač 11,38¾ hriwnow,
ja dezember: pšenicžy 13,42½ hr., rožki pak 11,40 hriwnow.

Wiki wužitkoweho skotu wčera pjatk w Berlinju
(Magerviehhof-Friedrichsfelde).

Pšchinahi běchu 377 dejnych a žućelnych kruwow, 137 cjelatow, 1 woła, 3 byki, 17 prózdnikow.

Młode bójki a žućelne kruwy płaćachu:
1. družiny 450—570 hr.
2. družiny 300—420 hr.
3. družiny 300—450 hr.

Wyšokokurzelne jałowizy:
1. družiny 300—450 hr.
2. družiny 220—280 hr.

Prózdniki a druhi skót k rězu a ke kormjenju 42 hr. hač 46 hr. po zentnarju.

Konjaze wiki wčera pjatk w Berlinje
(Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Na nje běchu pschihnali 411 koni. Te płaćachu:
1. kajkošcje 1100—1400 hr.
2. kajkošcje 800—1000 hr.
3. kajkošcje 500—800 hr.
Dobijaki 100—400 hr.

Wiki ſ howjadami a konjemi běchu mérne. Woł 3. hač do 5. oktobra wotměwaja tam wustajeńzu wužitkoweho skotu.

Na pschedań:
Dźěrzaty wós w Budyšinje, Schlachthofstr. 171 na Lewo.
Srěbž, kobla, Müller w Terpje pola Hróbka.
Kachle hlinjane w Budyšinje, Moltkowa haša 6.
Kury 6 a 3 khopony w Budyšinje, Hausenowa haša 7.
Wyšokokurzelna kruwa je na pschedań w Nowoßlicach čišło 9.

Što pytaja:
Dospoſa, knježi dwór w Jěſorn.

Na pschehadźowanje:
Sslanje, 30 łošow, njedźelu 12. 9. pop. w 2 hodź., zyle blisko pschi Małym Cyšku.
Pastwy a ſtruſy, Lipicž we Wojerezach, Schlossergaße 3,

Ssudnistwo na pschehadźowanje,
pondźelu 13. septembra 1926:

w **Bukojnje** pola Wojerez dop. w 10 hodź. w hoſcenźu mužaze koło;
w **Kulowje** dop. w 10 hodź. w hoſcenźu mužaze koło;
w **Kulowje** pop. w 2 hodź. w hoſcenźu „K tſom krónam" pjenjeżny khamor, klamarſki blidže, mała połza, zigary, bilard, blida a ſtólzy, Landawski kryty wós, elektriſki motor, 4 mužaze wobleki, 3 płachcže, wschelake meble;
w **Kotzinje** pschip. w 12 hodź. w hoſcenźu „Kſchiž": kruwa, čorna ſchaka;
w **Niſkej** pop. w 4 hodź. w hoſcenźu „K hwjezdže": motorſke koło, M. F. 3. 2½ PS.;
w **Kamjenzu** dop. w 9 hodź. w kasarnach, twarjenje I: mjina toilela, 3 mtr. mórheho a 3 mtr. Marengo-kamgarna, 2 klamarſkej blidže, klamarſka połkadnja, knihowy khamor, ſchijaza maſchina, kofejowe a čajowe ſerwizy, bowla, 5 beńcžkow, 3 kuchinſke garnitury, wós, 2 wulkej blachowej wani, 4 mtr. lymſkeje płaſchcžoweje kłaniny, piano, pišańſke blida, 2 ſofy, bůfej;
w **Praworzizach** dop. w 9 hodź. — kupzy ſeńdu žo na gmejnſkim hamcže — 1 kchidło (Flügel);
w **Dalſchitzowje** dop. w 10 hodź. (Radna pinza): kruwa;
w **Bukowzu** na gmejnſkim hamcže 13. ſept. dop. w 11 hodź.; byk;

wutoru 14. septembra 1926:

w **Nowej Wsy** Koalowſkej pola Wojerez dop. w 11 hodź. gramofon, ſchijaza maſchina;
w **Drětwje** pschip. w 1 hodź. w hoſcenźu dźelba wschelakich wobuczow;

Skrowe depeše.

Barlinſke produktowe wiki, dźenja dop. ¾11 hodź.:
Wobkhod mało žiwy. Poſtiſcenja žnadne.
Dop. ¾12 hodź.: Poſtiſcenja dale błabſche, wobkhod wobmjezowany. Tendenza kruta.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg hewak 100 kg, płaćizna po złotej hriwnje.

	10. 9.	9. 9.		10. 9.	9. 9.
Pšenca	262-266	261-265	buny	24-26,00	24-26,00
rožka	208-214	207-212	woka	30-32,00	30-32,00
nal. jećmjeń	205-248	206-248	mórske lupiny	15-17,50	15-17,50
naz. jećmjeń	170 175	170 ·75	žołte lupiny	19-21,50	19-21,50
wows	171-184	171-184	zeradella	—	—
kukurica	180-183	180-183	raps, wosušk	14,40	14,40
pšenź. muka	37-39,00	37-39,00	lany wosušk.	19-19,30	19,30
ržana muka	29-31,60	29-31,00	poch. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	běrnj. kruški	19-19,25	22-22,25
ržane „	11,00	11,00	synd, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
raps	310	310	ržana słoma	1,00-1,40	1,05-1,45
lane symjo	—	—	pšeńčna „	0,95-1,90	1,00-1,80
próch	33-38,00	33-38,00	wowsna „	0,70-1,00	0,95-1,00
bjeluški	30-33,00	30-33,00	ječna „	0,65-1,00	7,05-1,00

Drježdźanska burza.

Pšenca	265-270	běrnjace kružki	21,50-22,00
rožka	215-220	pšeńć. wotruby	10,40-10,80
nalětni jećmjeń	220-242	ržane wotruby	11,00-13,00
nazymsk. jećmjeń	185-195	pšeńčna muka	41.00-43,00
wows	210-218	ržana muka	32,50-34,50
čefwjeny džećel	—	woka	35,00-36,00
raps	300-310	pjeluški	35,00-36,00
kukurica (Mais)	184-189	hróch	35,50-36,00
suche truhančki	12-12,50	cokrowe truh.	16,00-19,00

Wićne płaćizny w Budyšinje.

11. wot sept. 1926.
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najwyša płaćizna	najniša płaćizna
Pšenca, nowa	50 kilo	12,50	13,50
Rožka, nowa	50 „	9,00	10,50
Jećmjeń,	50 „	10,50	11,50
„ nazymski	50 „	7,75	8,75
Wows	50 „	10,00	11,00
„ nowy	50 „	8,50	9,50
Raps	50 „	16,00	16,50
Běrny, nowe	50 „	3,00	4,—
Butra	1 „	4,20	4,80
Syno, nowe	50 „	4,00	5,00
Słoma, z maš. młóč., pras.	50 „	1,00	1,10
„ „ „ k zasł.	50 „	1,20	1,40
„ z cypami młóčena	50 „	2,20	2,60
Pšeńčna muka, 60%	50 „	23,75	24,25
Ržana muka, 70%	50 „	16,75	17,25
Pšeńčne wotruby	50 „	6,50	7,00
Ržane wotruby	50 „	6,75	7,25
Jeja	1 štk.	0,13	0,14
Prosata 759 štuk	1 štk.	12,00	25,00

(Za lěpšu tworu wyše płaćizny.)

Wićne płaćizny wčera Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centn.	w Lubiju za 1 centn.
Pšenicu	12,75—13,00	13,00—14,00
Rožka	9,80—10,30	10,00—10,75
Jećmjeń	9,00—9,50	10,00—12,00
Wows	8,50—9,00	8,30—8,80
Syno	4,50—5,50	3,50—4,50
Słoma z maš. młóč.	1,30—1,50	1,10—1,40
Słoma k zasłanju	—	—
Słóma z ruku młóčena	2,25—2,50	1,80—2,00
Běrny pola ratarja, nowe	3,50—4,00	4,00—4,50
„ hać na železnicu	—	—
Butra	2,00—2,20	1,05—1,15
Jeja	0,12—0,13	0,12—0,13
Pšeńčne wotruby	—	6,50—6,80
Ržane wotruby	—	6,50—6,80
Pšeńčna muka	—	23,00—24.00
Ržana muka	—	16,25—17,00
Prosata, wulke	—	—
„ srěnje	60—70	—
„ małe	16—28	—

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

11. septbr. po hamtskim postajenju.
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniš. płaćizny hr.	najwyš. płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2,40
Ćelace mjaso	1 „	2,20	2,60
Skopjace mjaso	1 „	2,20	2,80
Swinjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Tukrajny swinjacy šmałc	1 „	2,80	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,52	0,60
Ržana muka	1 „	0,38	0,40
Khlěb	1 „	0,30	0,33
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,44	1,20
Hróch	1 „	0,48	0,80
Soki	1 „	0,40	1,20
Amerik. swinjacy šmałc	1 „	2,10	2,20
Sušony połć	1 „	8,—	8,20
Dobre mloko	1 lt.	0,26	0,28
Jědźna butra	1 kg	4,20	4,80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,13	0,15
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,64
Cokor, drobny	1 „	0,66	0,72
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	2,10
Brunicowe briketty	1 „	—	1,25

A. Pittner w Budyšinje

na Lessingskej drózy 5 Założene 1863

Wosebity dom

ruskich a amerikansk. mašinskich wolijow, awtowych a motorskich wolijow, naturskeho kolmaza, kožoweho tuka, vaseliny, kons. mašinskeho tuka, rjemjenjoweho wóska, mydłow a mydłowych próškow atd.

Našich česćenych wotebjerarjow njebudże wjacy knjez **Hejduška wopytować, ale mój wóz pjelędże kaž hač dotal**, porjadnje dale a prošu, zo byšče dowěru na noweho předawarja přenjesli, dokelž swojim wotebjerarjam ze znatymi tworami posłužuju.

Pójće a wobhladajće sebi mój skład, wšako kupować njetrjebaće, zo byšče so přeswědčili što ja zamóžu.

Jězdne koła

wot 75.—, 80.— 90.—, hr. sem

specialne dobywaćelske koła z połnym rukowanjom

100.—, 110.—, 120.— hr.

najlěpše znamkowe koła

140.— 150.— hr. atd.

najlěpše fabrikaty wot 150.— 240 hr.

Šijace mašiny

Gramafony po wšěch płaćiznach

a wšo štož, do tutych tworow słuša, dostanjeće při poměrnym wotpłaćowanju a snadnym napłaćenju pola

Korle Wetzki w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach č. 12

napřeco měšćanskemu dźiwadlej.

Porjedź. wšitko poniklowane a emajlowane.

Najl. damasty — běłe pochenjenja
— we wulkim wubjerku — — najniše płaćizny. —
O. Jäckel na Moltkowej drózy 31.

Meblowy Bjar

Wulki wubjerk w spańskich jstwach, bydleńsk. jstwach, kuchinjach a stólcach, sofach a šezelongach

po přijomnem dźělbn. płaćenju. **Tunjo! Dobre!**

Při hotowych pjenjezach wysoki rabat!

Znapřeča piwarnje

Vogtl. gardiny

K. Erler, na Žitnem torhošću 11.

Trjebany módry woblek a 2 trjebanej łěč. přewoblekaj

ma na předań

A. Stache
krawski mištr
w Małym Wjelkowje č. 8.

Petkusku symjeńtnu rožku

připóznaty 1. wotsywk poskića ze wšěch skladow

A. Lorenz
w Budyšinje.

Česke pjerjo

kiž derje pjelni — nsjtuńš, płać. O. Jäckel na Moltkow. drózy 31.

Wolm. ložowe płachty strowot. ložowe płachty

O. Jäckel na Moltkow. drózy 31.

Dubowe kałowe a winowe sudy

ma we wšěch wulkosćach na předań bětnarstwo w Hrodźišću A. Paulick.

Čehniwe woły

čorne a pisane nohdże 11 centn. ma na předań

Hunius swob. kubło w Ješicach.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj. papjerowy wotpady po 3 pj. łapy, bleše běłeho wina bleše čerwjenoho wina

oktowe bleše, wšě druhe bleše, po powyšenych dnjowych płaćiznach, **żelezo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnosće.

Popp na hornčersk. hasy 18 telefon 3427.

Najlěpši Eiderski tučny twarožk

9 puntow 6.— hr. franko (Dampfkäsefabrik)

Parna twarožkowa fabrika Renńsberg

Kóždu sobotu 8 - 6 hodź. kožuce karuškace, zaječe a wšitke druhe koże a kupujetaj stajnje po najwyšich dnjowych płaćiznach. **kóžki**

Kleßling & Erdenberger

w „Potměsacu" w Budyšinje na Zwonkowej Lawskej hasy.

Wšitke picowadła

Zitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach.

Wšě družiny łanojidłow

ma stajnje na składže

Zitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach.

Kulturwehr

njech sebi kóždy w „Serbskej kniharni" w Budyšinje skaza. Wukhadża měsačnje a płaći štwórćělětnje 2,50 hr.

Naš čas we wobrazach

Co. 37 W Budyšinje, 11. septembra 1926 2. lětnik

Njewjedra a wulka woda pod Čornym Bohom.

Pjatk 3. septembra 1926 popołdnju ščežachu žo čorne mróčele nad naschimi łužiskimi horami hromadźe. Bórzy rospuschčachu žo ćežke njewjedre se šlimowitym deschčom nad naschimi horami a krajinu pod nimi, wosebje pod naschim Čornym Bohom. Měrnje plufkotate rěčki pscheworirichu žo sa někotre mjenschiny do schumjazych rěkow a taskim wotmachom walesche žo woda z horow dele. Mutne zofmy napjelnjachu nasche lubozke bóle po doležku ležeze wjesli kaž Wujezk, Mjechizy, Rachlow, Brěžow a Ssowrjezy. Naschi wjesnjenjo dyrbjachu zamo se swojim stoiom z hródzow ćekać.

Pohlad na Sowrjecy z powodźenu dróhu do Rachlowa

Powodźene łuki mjez Sowrjecami a Brěžowom.

Podamy dźensa dwaj wobrasaj z tutych wohrożenych wjesow. Pschi tom błysk sa błyskom z čornych mróčelow zapasche. Je pschewodźazy wjelkot pschipowedasche, jo błyski bija do twarjenjow a ickomow. Woprawdźe, njewjedra wo ćaš zyłeho ława njejsu w naschej krajinje telko jahuby naćinile, kaž tute njewjedra w běhu dweju hodźin. Też najstarschi ludźo w tutych stronach taikeho njewjedra a slimka njepomnja. Po letdźesatkach budźa na nje hischcze spominacz. Někotry z naschich čitarjow budże dźensnischu wobrasowu pschikładu thowacz, so by powjedak a pokasacz mohł, hlejcze, takle bě pola naš na tutym struchłym pjatku.

Amerikanizy Čechojo w Topolcziankach.

Čechojo, do Ameriki muczahnywschi runje tak na swojej domisnje wisajo kaž naschi Texaizy Serbja. Sswoju rěcz a narodnosć waza zebi jako drohotne kubło. Hačrunjz su někotsi Čechojo so wobohatnyli, čim truczischo so woni k swojemu narodej wusuawaja. Hdyž Serb troschku samożenja nabywa, ména so ma nětk nimzowacz. Na wobrazu widźimy, hdyž amerikanzy Čechojo presidenta Maßaryka wopytuja.

Weber a Schlesinger, njejkmješomnaj słuežerjej žałostneho železniśteho njesboża w Hanoverskej.

Skoro k wěrjenju njeje, so mohł człowjek na złhodźenk dźiwjeho swěrjeża japadnyć. Poliziji je žo poradźiło, śtóśnikaj wuśłědźić a jaječ, kotrejž staj žałostne njesboże pola Leiferde w Hanoverskej zawinowałoj. Pśichi tom 22 wožobow wo žiwjenje pśichińdże. Staj to 22lětny Weber (hlej wobraz: kruta pjaśeć kriminalneho poliziśty jeho dźerži) a 21lětny Schlesinger (na prawej stronje naśeho wobraza). Prěni je elektrotechnikar a druhi hudźbnik. W nozy 19. augusta wotśrubowałoj śćeny dźerżaze śpinki pśichi tramach. Tak Barlinśki śpěśnik i kolijow wujěbže a njewurjekliwu žałośeć wjele žwójbam pśichineše.

Prenje ežene lekarki.

W Prazy wotmětowaśe žo internazionalna złhadźowanka lěkarkow Cźechojo maju hižo wjele lěkarkow. Prěnje ś nich nam naśe wobraze pśichodźaja.

Město Tanger na nawjeczornym bejoju Afriki. Město leži kražnje pśichi atlantiśkim ozeanje a ma něhdźe 30000 śwjetśicha muhamedanśkich wobydlerjow.

Jaroslaw Sku[illegible] njeda so w źriedźnej Europie dołhe puśćowe nje w lětadle bjeź toho, so by žo na semju puśćiło.

Studenc inżenjerstwa G. B. Palerze, pśichedźyda złukraznego wotrjada zentralneho Swjazka cźeskeho studentstwa.

Mjezynarodna złhadźowanka studentow w Prazy. Pólśeho studenta inżenjerstwa Mkunka wuswolichu za generalneho sekretara złhadźowanki.

Brasilijanske wotpósłanstwo na mažy w Prazy.

Pósledneja nasymska maša w Prazy mě-jeiche sa Czéskoškowakisku wožebitu wusnam. Kupzy běchu žo tam s zyzeho žwéta sejchli a też schczedriwje skajanki wudžélowali. Bohužel nasicha Lipiczanska maša s kóždym létom bóle wotkladuje. Dhyž tam w prjedawschich létach pisches 12 000 kupzow a wustajerjow na nju pischikhadžachu, naličichu jich létša néhdže 8000. Posbéhowanje Prožiskeje mašy a spadowanje Lipiczanskeje mašy žu też w druhich krajach spóknali. Brasilisku, bohaty a wulki stat w pokonschej Amerizy, wusmoli runje Prahu, so by žwoje wupkody a wudžélki Europje pschedwjedka. W póbla stejazym wobrazu zejnawamy žo s hamtiskimi sastupzami tuzeho stata na mašy w Prazy.

Statna brasilijanska wustajeńza na mašy w Prazy.

Hižo w sastarstu wotmélwachu w Prazy wulke mašy. Na nje pschikhadžachu pschedawarjo a kupzy s zyleje Europy. Hdyž czélki lud žwoju samostatnosć a žwobodu shubi, važnosć mésta Prahi hladajzy wotbérasche, doniž stónčznje mašy zyle nje-pschestachu. Nétko žu Czechojo sašo žwobodny lud a maja sašo žwój stat. W Prazy žu starožkawne mašy sašo wobnowiti. Te hladajzy na važnosći dobywaja. Te hižo s teho wukhadža, so je Brasilijanske knjerstwo wupkody a wudžélki žwojeho kraja na nasymnej mošy wustajiło. Dosel je préni króć, so je tuto knjerstwo w Europje sa žwoje rolerstwo a industriju wustupiło a sa to runje Prahu wusmoliło, je po zyłym žwéze wulke spodžiwanje wumebiło. Naschich czitarjow w pódlanskim wobrazu do tuteje wustajeńzy wjedžemy.

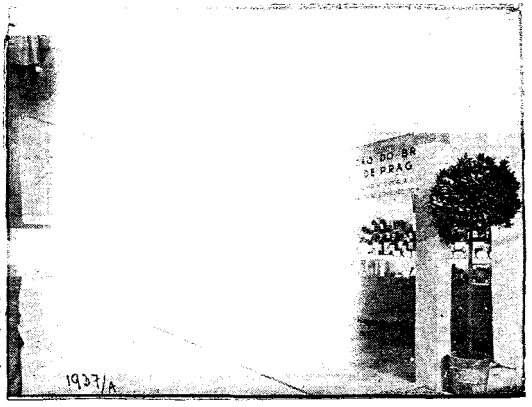

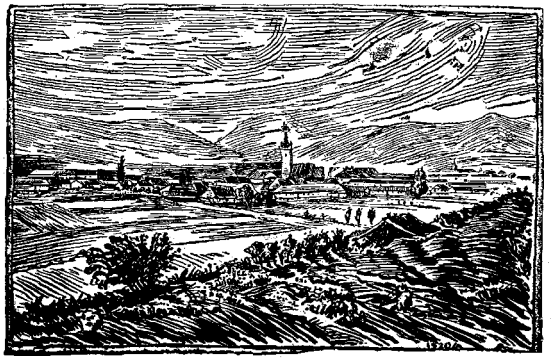

Turcj žwjatcho Marczina.

Tute luboske méstaczko leži w Sekowakiskej w rjanej krajinje tam, hdyž wyške horischcza Karpathon do nižschich hórkow wubéhnu.

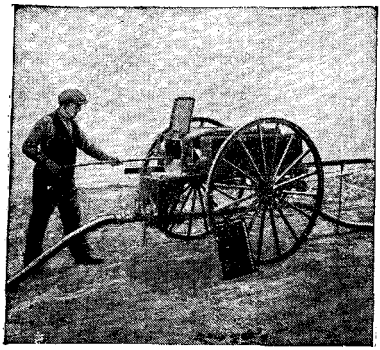

Nowa pschiprawa palazy wolij shaschecź.

Palaazy wolij, wožebje petrolej, njebě hacź dotal mózno shaschecź abo salecź. Nětko pak su pschiprawu wunamakali, haschazu teź palazy petrolej. W Amerizy jene petrolej se semje tocźaze towařstwo tajku pschiprawu nałožuje: „Amdyso-jeschćak". Kaž hižo pomjenowanje praji, je tuta pschiprawa jeschcź podustchazy woheń. Na naschim wobrazu tutu pschiprawu pschedwjedźemy. W Amerizy pschiprawu wupruhowachu. Sapalichu zyry wolij a 454 litrow gasolina. Woheń paleschе zo na 10 mjeńschinow. Potom sapocźachu na płomjenja se spomnjenej pschiprawu jeschcź zykacź. Sa krótki cźaz hižo woheń podużychu. Husto je zo stako, so w Amerizy a Ruskej zo petrolejowe zórła sapalichu a zo měźazy dołho palachu. Nětko maja stóncźnje pschiprawu, tajke wohnje podużycź.

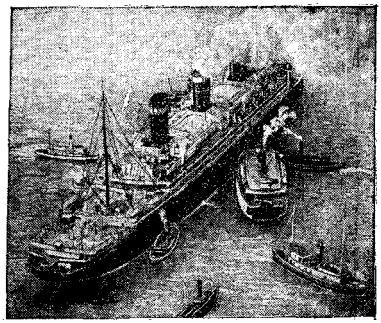

Parnik „Vaterland", nětdušchu němsku łódź cźezdza Americźenjo na pschewadźowanje pschedawacź. Jenoż Americźenjo změdza gadźecź.

Dr. [illegible] **minister Cźěšłoślowakskeje** rosrěcźuje zo w Genfu z dopišowarjom nowin. Podawa jemu rosprawu a wunoschku poźlednich ważnych **poźedźenjow. Pschipódla** je hischcźe jeho sekretar.

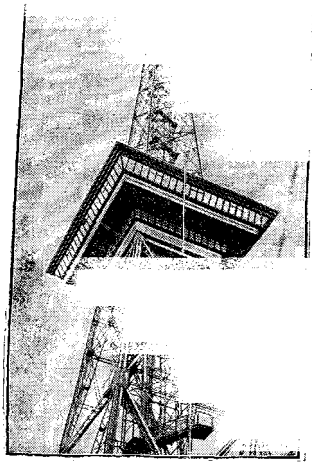

Wěźu za rosćěłanje sćěkowych powěsćejow natwarichu w Barlinje. Wyšoka je 138 metrow. We wyšokosći 50 metrow je hosćeńz a 130 mtr. wyšoko pak korćma.

Hdźe je hajnik?

Wuphtanje wobraza w tydźeńschim cźišle:

Staje̊e wobraz na hłowu. Mjes dwěmaj woźomaj wóźłazy ẑedźi.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,80 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a ćišći Smolerjec knihićišćernja, zap. dr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2637.

Za nawěški, kiž maja so haš do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobchodnje so stejace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy u w rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifu. u w

Čisło (Nr.) 213 **Budyšin — póndźelu, 13. septembra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Njeporadźeny bombowy attentat na Mussolina.

W Genfu žo žobotu popołdnju w domje Swjatka Ludow powěsć rozńjese, so je žo tón samy dźeń popołdnju wokoło 9 hodźin w Romje na Mussolina, hdyž žo do hroda Chigi wjesełche, bombowy attentat stućił. Mussolini njezranjeny wosta, mjes tym so žu žo někotre wožoby cężko skrambe. Jara j wěsta wustupowazu powěsć psches Milano w Baselu a bórzy tež w Genfu shonichu.

*

Wo atentaće na ministerskeho pschedsydu Mussolina žu žo śledowaze nadrobnosće wosjewite: Nadpadnik bě žo na bróły pola Porta Pia někotre kroćele wot nowinskeho klotka (pschedawarnje) sdaleny stupił. Na dobo fašistiskeho tuk sašłyschachu. Schofer Mussolinowego automobila bě žo nadpadnika dohladał, kotryž pschi nowinskim klotku po dźacu na někoho cakasche. Gdyž automobil ministerskeho pschedsydy nimo jědźe che, spyta młody cłowjek dróhu pschekročeć, so by žo automobilej pschibližił. Schofer spyta žo njesnatemu bulwinc, so jeho njeby pschešeł. Spodźiwne porćinjenje njesnateho bě tej policajskemu agentej w druhim automobilu, kotryž Mussolina pschewodźeše, nadpadło. Myślachu sebi, so chze njesnaty ministerskemu presidentej próstowne pismo pschepodać. Njesnaty pak we ruce bombu dźeržeše, sdyžtej ruku a bombu na automobil cišny. Bomba automobil do boka trjechi, wotrasy žo a na semi s wulkim wrjeskom rozbuchny. Wós ministerskeho pschedsydy bě mjes tym s wulkej spěchowšu dale jěł, a bombine tschěšli jón ani njeźu dohaśe. Policajski agent druheho automobila žo hnydom za nadpadnikom puschći, kotryž do jeneje khěže cekny, hdyž jeho sajachu. Mussolini bě w automobilu stanył a bě schoferej pschikasał, so by sastał. Wobhoni žo sa tym, schtož bě žo stało a žo potom do hroda Chigi dowjesej da.

Sshlmy wrjesk bě w zylym tamnym dźelu města słyschcej a bě hrozu wubudźił. Na bróły běchu kschiki bolosće ludźi zhromadzene, kotrejž běchu žo s bombinymi tschěškami skanili. Ranjeni žo hnydom do zhorownjow dowjesechu. Jedyn dróhowy mjeršeř je na žmjerć skanjeny.

Nadpadnik je kamjenjeczełar Ermelo Giovanni. We lěcze 1908 je žo w Castelnuovje w Toskanskej narodźił. Policajstam praji, so je žo hakle dźenża z kwikaja wróćił a to pschi psches Alpy, dokelž wukrajneho puczowanskeho pasa ani druhich dokumentow pschi sebi njeměsche. Wón anarchistiskej stronje pschisłuschi a je žo s Marseillesa na puć nastajił. Pschi namešće Colonna bě žo wulka cerjoda ludźi sdźěłała, kotraž Mussolinej swoje sympathije wobzwěduje.

*

S Roma žo dale pische: S rosbuchnjenjom bombły, kotraž žo do Mussolinowego automobila cišny, žu žo jedyn pschedawar nowin, jedyn dróhowy mjeršeř a schtyrjo ludźo skanili, kotrjž po dróły dźechu. Drohowy mjeršeř žo njedźiwajo swojeho skanjenja na nadpadnika wali, so by jeho sadźerał. Policisti žo jenoš s wulkej próźu porodźi, nadpadnika psched lynchowanjom wobarnowaš.

Mussolini je poručił, so žmjeđa nowiny jenoš knježerstwowe rosprawy wo attentaće wojewicy. S zyłeho kraja zbožopschejaze telegramy pschihadźeja. Rom je w nimo měry wulkim roshorjenju, kotrež žo we wulkich zhromadźiznach na dróły jewi. Mussolini s tym njeskranjeny wosta, so žo bomba wot automobila wotrasy.

Nadpadnikowa wožoba.

Po pozdnich powěsćach wo attentaće na Mussolina nadpadnik Ermelo Giovanni rěka. Wón je 25 lět stary a žo w Castelnuova di Garfagnana narodźił. Wón je po sdaću politisti cźerjenjerej, kotryž je w Franzowskej pschebywnak a zbožou rano do Roma pschijědźe. Psches njesy wón po železnizy njepschinidźe, ale pěschi, tak so mózeše zo ju bjes paža pschekročeć.

Za nadpadnika so smjertne khłostanje žada.

Tukaju na to, so je žo attentat pschećiwo Mussolinej po wobłamknjenju pschisłuchanstwa stał. Roshorjenosć žo niz jenoš pschećiwo opposizizi na pschećo fašistowej w Italskej, ale tež pschećiwo wuczaharjam w Franzowskej wobrocża a wósebje psched Franzowsami njesłušatwa. Wot Franzowskeje žo žada, so by wschitkich italiskich pschestupnikow wudała. „Giornale d'Italia" na pschikład franzowske knježerstwo sławnje za fašistam njepschećelske hibanje samolwitje cźini a praji, so žo jeho politika njehodźi dźeże snjesć. So by žo njemčanam sadźewało, žu žo wschitcy fašistiscy a dźel prawidłownych wojakow mobilisowali. Město žo s wojakami a roshorjenym ludom mjerwi.

*

Ssmjertne khłostanje, kotrež je žo w Italskej psched njedźe 50 lětami wotstronjło, žu najsterše w bliskim cźasu sasso sawjedźe. Komora, kotraž je žo hnydom sešika, je jo žadała, a Mussolini je ju w nimo měry rozhorjazej rěcźi na lud pschipowedźił. W tutej rěcźi wón praji: „Romjenjo! Cźornokoschlazy! Se saborjenym wokanjom, s kotrymž mje tsecźi raz na tutym balkonje witacźe, Waschu zyłu wěru a Waschu połnu poddanosć sacžuwam. Priedy hacź k Wam wo podawku, kotryž mje nastupa, rěcźu, chcu psched Wami tamny nadobny wobras fašistiskeho tolwarstwa wurocźesć, kotryž je na tym samym dnju psched dwěmaj lětomaj psches fśótnistu ruku stał: Armanda Casalana. Njeknu wam malo ale wažne. **Najprjódzy žebi pscheju, so žo po skónczenju demonstrazije njeby sjawny porjad kasnk.** Mulki lud, kajkiž je italski, swoje cźuwy najpschesco wschem podawkam we žywjej mogy dźerži. Wulka strona, kajtaž je bjes dwěla fašistiska, žebi samolutnje dospołnje wo tym dawa, so žo w žanym nastupanju njeźmě pschećiwo najwjetschej ludowej bizziplinje pschesećej. Tola chcu z tehole balkona někotre khutne słowa porećzeć, kotrež dyrbja žo tym do drobna wuložeć, na kotrychž žu složene. **Skónczejcz dyrbi žo z wěstej khłostajomnej a njeźłyschanej scźerpnosću s tamneje strony njesch** (pschi tychle zkowach bu pschikleśanje tak zyłne, so je Mussolini nusowany, někotre minuty sastacź, prjedy hacź może dale rěcźeć), hdyž z bi wopraudźe pschećeželstwo waza, pschećeželstwo, kotrež moja taike podawki wobudnje wohrožuje. Po dokładnym rosmyślenju zym k pschełwećenju dojchoł, so dyrbja žo **druhe naprawy cźinicź** (wokaja: schišenjenzu!) To njepraju swoje dla, pschetož zym rad we strasche žiwy, ale italskeho luda dla, kotryž z napinanjom žo wyshe dźela; pschetož to je jeho winowatosć, jeho pschedprawo, jeho nadźija a jeho sława. Italski lud njeźmě žo pschezo sašo fescherjeć i małej liczbu słótnikow. **Kaž žmy sjitem trajnych a pschezo žo wospjetowazych generalnych strajkow potorzili, tak chcemy kónz cźinicź z attentatami, žamo hdy dychmy dyrbjeli k žmjertnemu khłostanju pschimnyeć.** (Mózne pschikleśanje.) Na tajke waschnje budze pschezo wobcźežnische, fašistiske knježerstwo a měr italskeho luda do straschy swojeć. Wěsće, so, hdyž k ludej rěcźu, žanych hołych słowow njecźinju. Tola pschipowědam jenoš naprawy, kotrejž wutrajnje a systematizy pschestupju, naprawy, kotrež su hłuboko załožene w charakteru nowoje fašistiskeje Italskeje.

Mussolini žo na to pschi mózným pschikhłoštowazym wokanju, kiwanju z rubischkami a machanju z khłobukami wrócźo sećeže. Hudźba pika fašistiski spěw „Giovinezza".

Komorine wobłamknjenje wopraudźe niz jenoš dokonjane attentaty nastupa, ale žmjertne khłostanje žada, so by žo attentatam pschećiwo žiwjenju knježerstwowje hłowy zadźewało.

Kral je jara wutrobny zbožopschejazy telegram Mussolinej pósłał a tež nastawk bamžowcho „Osservatore Romano" wo attentaće je cźopłischo dźerżany dyžli hewak.

Dr. Lutherowe kolonisazijske plany.

Londonske „Times" s Peru powědźa, hdyž runje bywschi němski kanzler dr. Luther pschebywa, so tutón kraje pyta, hdyž mohło bo němske wobydlerstwo, kotrež žo njemóże w Němskej jeźiwicź, sałydlicź.

Nadpad na Dortmundsku poliziju.

W nozy k njedźeli pschi pukach žo ludowa cźerjoda do policajstwa policajskeje straże da. We nuslnym wobaranju leżali wucźežechu. Pschi tym jeneho dźěłacźerja do **wutrobna kłochu**, s cźimž **žo wón mori.**

Směrowanje wobhadźeneho kraja.

S wotmyślenjom, so by žo wcho se załožonosće hischcze psches Londonski protokoll wumjelo, žo němske knježerstwo na to žwjasa, so žo nikomu njetwotplacźi, kotryž je wobhadźenstwim wpschiwoscźam poštuchny byk a jim złuźi. To žo wež na wobzwy počahuje, kotrež žu wobhadźenstwim wpschiwoscźam powěsće wo pschestupjenjach pschećiwo němskim zakonjam abo pschećiwo wukazam z rosžudźenjam porheinskeje kommisije abo pschećiwo wukazam pschisłuschnych wpschiwoscźow podawałe. Wjelepscherada, krajna pscherada a špionaža pak žo khłostanja njesmim.

Schpanjska se Swjatka Ludow wustupiła.

Ssobustatwy Swjatka Ludow žu žo bjes wulpscha prózowałe, Schpanjsku namokwicź, so by dale w Swjatku Ludow sawostała. Schpanjski konsul je žobotu pschipodanju do generalneho sekretariata Swjatka Ludow pschichoł, so by notu žwjeseho knježerstwa pschepodał, w kotrejž Schpanjska žwoje žobustatwstwo w Swjatku Ludow wupowědźi.

Tež Kuba žebi stajne žydło žada.

Président Machado je sastupjerjam Kuby w Genfu porucźił, so bychu politiscźenje politajneho Nadźineho žydła wotpokasali, dokelž knježerstwo njeje šwólniwe, druhe dyžli stajne žydło pschijeć.

Franzowske wójnske łódze w Gdyni.

Poslednje dny je do pólskeho mórskeho pschistawa we Gdyni pola Gdanska wotdźelenje franzowskeho wójnskeho łódźiwa, wobsteżaze z tsioch sanicźakow podmórskich cźołmow a podmórskeju cźołmow, pschijěło. We Warschawje žo k cźesći offizjerow franzowskeho łódźiwa žwjedzenje pschihotuja.

Pólsko-rumunsk: wójerske hromadze dźełanje.

Pjatk žu do Warschawy offizjerojo rumunskeho generalneho staba pschijěli, so bychu, kaž nowiny pischu, žebi pólsku wójnsku industriju wobhladali.

Sjednanje w rumunskej kralowskej žwójbje.

Kraj „Chicago Tribune" z Bukaresta powě, staj žo rumunski kral Ferdinand z nězbuschim rumunskim kronprynzom Karolom dospołnje sjednałoj. Karol žo do Rumunskeje wróći.

Abd-el-Krimowe wopomnjenja.

Nowiny „Echo de Paris" Abd-el-Krimowe wopominanja wocźišćeźuja. Ssobotnischi staw wopschija nadrobnosće wo wobronjenju rifskich Kabylow. Abd-el-Krim powěda, so stajnje njeje wjazy dyžli 3000 muži prawidłownych wojakow pod brónjemi měł, kotrjž žu porjadnje mundu dostawali. Jeho druha wojerska móz je šdmy 90 000 muži wucźinita, njeje pak dla žiwjenskich dźełow ženje z bohom pod brónjemi była. Munizije a wójnskeho materiala je telko Schpanicźanam sebrał, so budźischce mohł z nimi wulkowikowanje sapocźeć. Schpanišzy žu pschi swojich poražejenjach niz njemje dyžli 300 kanonow a wjele tyhaz ćelbow sawostajili. Krótko psched wudyrjenjom njepschećelskeho je wón z Franzowskeje wjele telefonskeho materiala a dwě letadle kupił. Wschitko hromadze je wón pjeć wulkich letadłow měł, z kotrychž žu Schpanicźanjo dwě a Franzowzojo jene wottscheli. Najwjetsche wjezełu sa cźaż wójny je wón z kokoschkrickźkowanjom měł. Wón je wschednje wschě dobałdlive bjesgrotowe powěsće wotpokłuchał a je žo wosebje nad powěsćemi z Marokkowskeje wjeselił. Tele powěsće žu tak fantastijowe pokne byle, so je žo z nimi wulzy sabawił, tak wosebje powěsć, je je žwojeho zwaka dał psched kanonu swjasacz dał. Jako górko wědomoscźow žo kokoschkrě njeźu wuzicź hodźiłe, dokelž žu z dźela njewěrne powěsće podawałe a žu pschepodźe pschikhadźałe. Nas žu kokoschkrě samo wulke dobycze rifskich Kabylow powědźiłe. Tejle powěsći je wón wěrił, tola też wona je njewěrne była.

Nowe Španiske ludowe zastupjerstwo.

Dopisowarjej Parišskeho „Journala" w Madridze je general Primo de Rivera rjekł, so je **1500 offizjerow, kotrjž žu po pschi wojerskim hibanju wobdźelili, połpłoćte.** Kaž bórzy budze ludowe wothłosowanje nimo, wón wosjewi, **žo nowy parlament wutworí,** kotryž žo prénje dny oktobra w Madridze wotewri. Jedna žo wo parlament połwokanskich stawow s 300 na tři lěta se wschěch rjemjeslnow a połwokanjow wusłuschnych sapósłankow. Mjes nimi budźa też někotre žony. Nowy parlament budźe niz jenoš wuradźowaze, ale też sakonjedawaze sastupjerstwo, **kotrehoš** pschihłoštowanje je muline, so bychu sakonje do nozy stupiłe. Wón budźe žo tři kročź wob tydźeń skhadźowaš. Mězna swoboda budźe žo dospołnje schćitaš, a zenjura jenoš potom sapschimnje, hdyž je stracha, so by wosjewjenje rěcźow w ćakraju a wutraju schkodne sćutkowało.

Primo de Rivera ma twjerde stejišćo.

Przedawšchi amerikanski pósłanz w Schpanišzy, Moore, je žobotu s Madrida do Parisa pschijěł. Sastupjerjej

„New-York Heralda" je rjekł, so je stejiščejo „Prima de Rivera luźerdšce dyłli hdy prjedy. Hdyž je Schpanišku wopuščeźił, je tam dospołmy měr knjeźił. Primo de Rivera hižo wšitke pśichoty cźini, so by źiwótown wustajeńzu we Philadelphii wopytał.

Njeporadźeny statny pśewrót w Grichiskej.

Pśesident grichiskeje republiki je pjatk wjeczor ſ Hydry, hdźej je někotre dny dla swojeho wodbchnjenja pśebywał, so do Athena wrośił. Won je naprawdy, kótreź je ministerstwowy pśesident Kondylis pśecźiwo zbźarjam nałoźił, w połnym wobsahu sthwalił.

Wo pokojenju w Athenje so powźe: Knjeźerstwo je pśecźiwdźerjene, jo je so mjes monarchistami a kommunistami dorozumjenje dospiło. Město na sahu swój wśędny napohlad. Banki a flamy su wotewrjene, a wobydlerstwo swoje dźeło hlada. Sjawne mjenjenje na knjeźerstwowe naprawy sa prawe a źebi źada, so bychu so sbźarjo cźeśko dothkostali.

Wojowanje w Chinje.

Kantonske prędnje wójsko je pola města Cźirsina, 20 kilometrow dale Hanyanga, Wutpeifuowe zofaze wójska dobahnyło. Kantonske wójsko njeje so, hdyž je dale pośupowało, ſ njejsćerjelſkim wójskom sadźerźało. Tupan Sun towy. W tu tśiwilu wón wójsko w prowinźy Kiangśi mobilizuje, so by Kantonskemu wrócźowało do Kantona zalehnyło. W Hankawje a Wuczangu leźoze dźele Kantonskeho wójska swoje stejiščeńca wobhwerdźuja a źwoju potrjebu na municiji ſ dobytego arsenala w Hunyangu wudopołnjeja. Wukrajne parne tódźe, kótreź so Hankaua jédźa, dyrbja sahotrazu tśeleńzu Kantonskeho wójska pśecźekaś, pśedy hač do dokow dojedu, kótreź so ſ jendźelskimi a japanskimi kanonkami cźakowani schkitaju. Spomnjenja hódne je, so Kantonske kommunistiske wójsko do tódźow ſ nemšeſej khorhoju njeśeła.

Smjerćenje belgiskich mišionow w Chinje.

Po wojsewjenju belgiskeje mišije ſu chinescy wojacy belgiskeho měšnika Lauwersa morili, ſi sastanišcźeńca belgiskich mišionarow spalili a źydom druhich we wobhaźnu japoschtoliskeho dikariata sapusćili.

Ze Serbow.

Dnjownica.

Pondźela, 13. pózneńca.
Materna.

1683 město Wien, kiž je so 7 njedźel dołho wot Turkow nadběhował a pśi samom dobył, wuswobodźi so pśez pólskeho krala Jana Sobieskeho, kiž je kśesćijanstwo wumohł. — Lědma 100 lét pozdźišo so Pólska rozdźeli.

Sobieskemu.

Nětko mócnje certej młodostnemu
Pěsnje złotuške so źorliće;
Hdyž so k tomu městnu bliźiće,
Hdźeź stoły sławy wyska Sobieskomu. —

Za to wšemu swětoj kśesćanskomu,
Stambułej a Mekcy prajiće,
Přede wšěm pśed woći stajiće
Sprewi tam, tu Istrej njedźaknemu!

Khorohwi pak, kotruž syn tón sławy
Połměsacej wzał, ju darował
Křižej, napis njesće do Warśawy:

O by to Europa cyła znała,
Zo je trón ju nědhy zakhował,
Kotryž wona potom podtorhała!
Jan Kollař. — Přełožił Cźišinski 1883.

Jan Kadyserh-Wjela je pěsnił:

Jan Sobieski je zhonił dosć,
Kak płaći cuza dźakownosć.

*

— **Wo wjedrje.** Dźensa rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer +2, thermometer w nozy +16. Wuhłady na njeńsnje wiedro. — Wječera rano wěrjachmy žłuśiteho wyschinu jenoź hišćeźe na krótkorauśiscej Europie. W nozy k njedźeli so k wjeczoru śiwjše wjedro cźišeśe. Rano njewjedrowe mróźele śpěchuje k ranu cźeśeśe. Rano njewjedrowe mróźele śpěchuje k ranu cźeśeśe. Khwalatchu bjes toho, so bychu nam deśeca pśichinśeśe. Boże błónćko wo dnjo ſ tuźnotu hwjatoho Janskeho dnjowa prażeśe. Popołdnju wokoło 4 hodź. ſo cźerne mróźele se wšěch stron běłachu. Na Hródź a Kitawu ſo žłuśe hrimaśe. Jene njewjedrowe so holi cźełynjeche, druhe wot Zitawy. Wobeź so pola Sporjeźa ſjednoźeśichej. Tam ſu měli wětśe žłuśiśe deśeśe. Budyšćańska krajina bjes deśeśa wosta. Dźensa rano hač tuźałła na sapad (to rěka k wjeczoru). Wot wječerowscheho wjeczora schleźeźe jaśo na rjane stupa. Pózdnje njewjedra pśichinśeśu hišćeźe rjanu naju na ale krutu łymu. Łaśwjeźeli maš hišćeźe wšitke wopuśćeśile njeśu. — Jutře wuterau śthadźa stónźko 5,33 hodź. a ſo 6,18 hodź. khowa. Mjeźačk śthadźa po pśichipołdnju 1,01 hodź. a ſo wjeczor 9,42 hodź. khowa.

Naśch wjedrawuśtojnu śtaja na pśichodne dny tele wjedro:
Wutoru 14. 9.: Njenje, mróźele ſo pśecźeźahuja, małe cźopło, tu a tam njewjedra.
Ssrjedu 15. 9.: Mróźele ſo pśecźeźahuja, tu a tam deśeśicźik, hewak rjenje.
Schtwórtk 16. 9.: Sćónźno, rjenje, wodnjo małe cźopło, w nozy khětro khłodno.

— **Knjes farar Tyscher, pśeni farar Michalśeje** wosadny. Pśichodźeśicźerśtwo Michalśeje wosadny wuznoli dotalcźnu druheho farara, knjesa farara Tyschera, ja pśenjeho farara. Druhe městno ſo wupiśe. Pśicźenjemy knjesej fararjej Tyscherjej prawje źohnowanja poźne śtukowanje w tulej swótkej śterbśkej wosładze. Bóh cźuł spožcźićej, so by jeho městno naśupił wobdarjeny śerbśki duschowny pastyŕ.

— **Kedźbu, hdyž grat śtoju wótaźicźe.** Cźasto ſmy wobkedźbowali, so mnohi wschelaki grat njekedźbnje śtoju wostaja, kaž widwy, hrabje, kožy atd. Kelko njeśboża je ſo ſ tym tola śtało. Tajke ſranjenja ſu cźasto dosć jara śtrašcźne a jawnuja wschelake njesahojomne khorośće a śmo ſmjerćej. Tohodla wšěch warnujemy, so bychu pśichi tym wjazy kedźbnośće nałožili. Kožy a hrabje maju ſo hnydom powožnyć.

— **Pśichrajna renta sa wójnśtich wobśchkodźenych a sawóstajenych** sa měźaz september wupłacźuje ſo pjerjedu 15. sept. dop. ½8—12 hodźin w płacźerni w Budyśchkej ſejmowni na Hradowśkej haju 10.

— **Jaworki** (Kastanien) **pśched 10 lětami.** Jaworki, tute brune płody ſrawja. Dźěći maju ſwoje wužełe nad nimi. Waźa ja nimi po śchtomach a mjetaju **kamjenje** na śchtomy. Cźasto ſebi někotrykuli ſholowy pśichi tym rostorha. Śchtó pak ſebi dźensa hišćeźe na tamne cźasy wróćo myśli. 1. septembra 1916 běchu wojsewili, so ſo njeſmědźa ſołte jaworki na ſadyn pad niczicź. Sjalwe wikwanje ſ jaworkami bě krucźe łakałane, běchu k tomu wóśte łupowarnje postajene, kotreź tajśe ſołdźe a jaworki łupowachu a je potom za drobe pjenjezy dale pśedawachu. Wschelake krute łasnje tehdom mějachmy. Pśiwonanje běrnowe ſwinjom pławśeźe jako wulki wótcźinśti hŕěch, w tamnych cźasach wulkeje nuśy a bědy. Sołdźe a jaworki mlěsachu a ſwinjom městо běrnow pśipodachu. Naśchi nałožli hołdy a hołzy, kótreź běchu tehdom hišćeźe dźěći, naśchachu zyke měśchi ſołdźi do městom a běchu wjeźeli, so **ſebi** pśichi tom rjany pjenjez saſtužiłu. Cźasty ſu nimo a śchtó dźensa na wšach njes wobhlerjenmi hišćeźe na nje ſpomina. Wbohi měśchenjo pak tamne hŕóbne cźasy tak bórzy njeſapomnja. Běchu to ſurowe cźasy ſwětoweje wójny ſa nich.

— **Kedźbu pśched jebakom.** Kriminalna policija warnuje kóždeho pśched 55 lětnym pśechkupzom Adolfom **Hendrichom** Beutnerom ſ Wopalenizy, kotryž w poślednim cźasu w ſakiśej Hornjej Łužicy wokoło brudźi. Budawa ſo sa kupjelańskeho direktora we Wopalnizy a ſpytuje ludźom na wschelake wajsnje pjenjezy wurěcźeć. We někotrych korcmach je też tśěrnu worcźišnu napraſkał a niczo njeſapłaćił, wudawajo ſo sa Wopalnicźańskeho kupjelańskeho direktora Beutnera. Wón je 1,70 mtr. dołhi, tośiły, ma pokne łukojte wobliczo, na ſlowje pśech a krótko wośtśihane wuſy. Wschudże je najbóle nadpadny je ſwojim khrobłym wustupowanjom. Kohož je Beutner nětkuž wobśchudźił, njech ſo na kriminalnej polizeji w Budyśchinje ſamolwi.

— **Padušchiwo.** Kradnyli ſu we wokolinje we nozy k 21. 8. 26 damaſtowe pśichewobleźenje, ſerdźite płatowe pśichewobleźenje, 3 ſahłkowe pśichewobleźenja. 2 ſyśche, 2 trjeni, ſwjeśchnu kóchlu. 2 ſonicźej kóchli, wśitke śchaty ſu cźerwjeno-běłe. a ſ pśimikami A. K. wośnamjenjene; dale 3 kuchiſke trjenja a 8 rubiſchkow ſa trěcźe, 1 brunc a 2 běłej frottejowej rubiſchcźy. — Dale kradnychu w cźasu wot 21. hač do 29. 8. 26 motor cźo. 2605, 1 PS., 20 woltow, 800 amperow, fabrikat „Schulze".

— **Mnohy ſahrodnizy** nad pśched tak mjenowanym miśinowym płahowanjom (Elektrokultur) warnuja. Wjele ſo wo jejnym wuſpěchu pita. S wuſpěchom pak ſ zyła tak śe njeje. Mnohy ſahrodnizy ſo pśecźiwdźerjachu, so ſo ſ miśinowym płahowanjom ani najnjeśchi wuſpěch njepokaźe. Njech ſo naśchi ſahrodnizy abo mńezjeźcy małych ſahrodow hišćeźe w tu tśiwilu njedaju narěcźeć.

— **Wožaze kakunjene w hubje.** Wožaze kakunjene do schije a ſajka je tohodła tak ſtrašcźne, dokelž pśches nje śchija ſaczka a tak pucźe do pluzow ſo ſaśwrěja a cźowjek móże ſo ſadušiś. Kaž wěźowuśtojny w jenym Londonskim cźaźopiśu wozjewja, je pśecźiwo tomu njemylny pśedk. Ma ſo winowe płaśo pśez abo zubła jěźeź. Jich wutk ſaczkanju hnydom ſaczeri, dokelž jeźbiwki jeda na błank śniežitaj. Tu jedna ſo wo praſtary pśedk, kiž śeźe hižo w pśeńini wěku śnaty. Na njón je ſo pśeźas powabło. W jendźelskich lěźach wokoło cźahaze zyganoſo pśi jón wośpici wumamakali a jón śtajne nałožuja. Njedostatk je to, so potrjechany na 2 abo 3 dny ſłodźenje jihubi. Wjeſo tajka kura ſ kśałom nicźo dobre njeje. Radźcho ſe zubłu spytaćź. Tola naikhmańśche je kóždym padźe je, hnydom k lěkarej hicź, hdyž je hišćeźe cźaśa dosć. Najlépje wschak je, ſo ſo kóždy pśichi jédźenju ſadu na kedźbu bjerje. S nim pśichińdu jeno wožły do hubý. Tuž pśichełładajcźe dokładnje kóžde jabłuko, tóždu śruſchinu abo ſłowku, prjedy hač ju jéźeće.

— **Wažne ſa pucźowarjow ſ pśami.** W pośledním cźaśu je ſo cźasto ſtało, ſo njeumódźachu pucźowarjo ſe ſwojimi pśami do żeleźniſkich wośow ſtupicź, dokelž njemějachu wopiśnjo, so jich póź njeje ſkaženy. Njech ſo kóždy, schtóž chce ſo tajkich wobcźežnoſcźow ſminuwź, w prawym cźaśu ſa wopiśmo poſtara.

— **Pohrjeba je wudyrźała** pola Alfreda Borcherta w Budyśchinje, Scharfenweg 6. Wschitko wupſchahanje we ſpomnjenym dworje je krucźe ſakſajane.

S **Dobrušcźe.** Kaž je ſnate, je wdowowdowy wjeſoł „Schprjewiny dół" ſ wjeśiſchinu iwar nowemu wdowodu wobſtajnikoma. S twarjenjom je ſo hižo japoczało. Schtóž chce wdowodu do domu měcź, dyrbi ſo hač do 17. ſept. do liſćiny na gmejnſkim hamcźe ſapiſaćź. Schtóž to cźini, tomu położi wjeſoł wdowodu darmo hač do pinzy. Pośpiśe pśichijomknjenja ſo hižo wot hłowneho pruda na kóły wobſtejerja wobliczą. Wschitko dalśche je na gmeinſkim hamcźe ſhonicź.

S **Bórta.** Schulſki ſtujeeń wotmě ſo tu wcźera njedźelu na tudomnej ſ Bórtcźańskemu hoſćeńcźej pśichijelowanej wjaſi. Na městnicźku běchu wschelake pśichedawańśe ſtany jamełſtnjene ſ wokſchewjenju cźełła ſtarych a młodych. Schulſke dźěći pśichedwjedźechu wschelake wuczowanja a hry, ſo bychu ſo potom ſawjeſelili pśichi towaſchnych hrach, pśichi tśelenju ſa pjakom, hornzrosbicźu a druhich kraſnych a ſłóſchtnych dźěćacych ſabawach hač do pózdnjeho wjeczora. Wſeźni ſtujeja wuczerjo a jich źiwjenſke towaſchſki (mandźelſke) běchu ſo je ſahorcźenjom k wóźu měli a tuž wuwi ſo wopraſndźe rjany wokſchewjazy ſwjeźeń ſ ſpokojnoſcźi młodych a ſtarych. Wjedro derje mjenjeſche ſ dźěćimi, ſtarſchimi, wschěmi druhimi wcźińnymi mrěwanje do łěża a hajow. Tam ſpaduje liſcźo ſtocźane do jeje błěwornych ſyćzow.

Schtyrjo mużojo, kotreź ſ cźejkej ſtopu po łěźnej dróży ſtupachu, pośłatchaju a pośłuchachu: trubjenje měſtneho jelenja ſaklinźa ſe błubinow. Hłuboj tajkele pśichcźele klinźa w dobyćeźerſkej pśeni kiała lěźow a hajow, tu pśichſtanu kontrolny łěźnych ludźi trochu pukotacź a nosy na pucźowanju pośłaſtanjetej, ſo by tak ſwokatych cźertjow hrubje a njeſwjatocźnje tule ſwjatocźnoſcź ſmérkacźeho hórſkeho łěża njeſkałył.

Bóhłoy Knjes běſche nětko teź hižo błěwornu měźaczkowu łatarnicźku ſ njebjeſkim wokniejcźkom wupowěźnył. Nětkuž wona ſwěcźeſche ſeſadły mjeńkeho pśichdźenja kurjawy; pśichtoź to běſche cźeńki ronjazy ſo błyſkcź w natkhilacźej ſo nozy.

Hišćeźe ras njeſejcźe do trubjenje rujawcho jelenja po horach. Nětko wabźachu mużojo: jeleń je ſebi wuſchoł je ſchtomiſchcźojo won na tratowik kopza, a jeho kopyta ſtoja tam w łahodnem ſwětle tyhazorych cźerwjenych pólnicźkow, kotreź ſwoje cźicźe płomjeńcźka w trawzy dźerża, dóniż njeſtej pośłednja pěśeń ptacźatow a pośłednje wonjenje kwětkow ſ namjeſneho łěża cźahnyłej ſa pominywſchim ſo łěcźom.

Jedyn ſe ſchtyrjoch muži, kiž mějeſche kożane khołowy hač do koleń jako ſnamjo, ſo je nětkuž ſ dałoka ſem pśichcźahnył, ſtajł ſebi ſwój ſmjerćej hubjeny końcźojty ſtokut ſ pjerkom bóle ſ cźoła nałnał a drapaſche ſo pśi tom ſa wuſchomaj.

„Snajeſch-li jeho, Vito?" wopraſcha ſo a ſkowa wuronuchu ſo jeſpodu jeho ſchcheſcherathyni ſchćerjuni wuſyani. „A měnjſch-li ſnadź, ſo tón tam w łěźu na nas cźaka?"

Bit ſamłaſka ſ ſaſykom: „Safraporiſti, tón, — haj, bóh bychmoj toho tatle měroj, ty mój lubý Gibo!"

Mjes tym ſo wobaj ſaśo hižo do łěża ſluchaſchtaj, woſeńdźeſchtaj druhej diwaj wotſal.

(Pokraćowanje ſcźěhuje.)

Dwaj listaj.

Humoreſka ſ franzowſkeho.

(Skónćenje.)

Maurice trjebaſche jenoź na njón kukmyć, potom bě jemu nadobo wſchło jaſne: Tutón liſt běſche wón tola ſwojemu pśicźeźelej Albertej napiſał a pśiſe njeſapśichijomne ſamylenje do wobałki, na knjeſa Dourchera adreſowaneje thknył.

Wón njemóźeſche tule ſatalnu wopraſdźitoſcź ſapreć.

„Ow, mój knjeże", wjaſoleſche wón, „Wy widźiće mje zyle ſnjemćerniſeneho ... Ale tajſe wězy praja ſebi pśicźeźelja mjes ſobu, ani ſo bychu pśichi tom ſebi nicźto ſtoho myślili ... Nad zyła ſaſo wſchitko wróćo wojnu, wſchě te błupe wuraźy, kiž ſym naſchmórał."

„Ow, ja wſchak ſo na to njemjerſam", měnjeſche knjes Doucher, „a ſ dopokajom ſa to wuſmějewam ſo runje tak wutrobnje kaž mojej knjeni a knjeźna hromadźe ſo ſmějetej ... Dozhła pak je waſch liſt jara potwucźaju ſa naſ: wón nam dźěłuje, ſo ſeſe ſa ſchtyri lěta ſwoje nanowe naſmrěwſtwo pśicźeźiliſ ... Wy mi prajeźe, ſo to jenoź waſ ſamych ſtara. — Zyle prawje! Ale ſchtoź m je naſtupa, to je tón dóńit, kiž dyrbje mojim tolerjam potrjechićź dacź, w tom padźe, hdyž ſo ſ mojej dźowku wożenićźe. Wy mějeſche wotmyślenje, tymle mojim tolerjam rejwacź dacź. Buyptajcźe ſebi nětkajcźe druheho błupata, a dyžemy naſche pocźahi na tutón wopyt wobmjeſowacź!"

Něchtó klepaſche, to běſche Pierre, kiž ſ kofrom ſ dwórniſcźa pśicźampa.

„Mój knjeże", wopraſcha ſo ſłużownik, „ja ſmějem derje wam kofr hnydom do ſjiwy, ſa waſ pśichipotowaneje, pśichinjeſeć."

„Ně wſchak, Pierre, njeczińće ſebi ſ tym ſanu haru —" Potom wobroćeſ ſo knjes Dourcher ſ Maurice a praſeſche: „Ja waſ hižo dźeſe wróćo njedźerju, cźeſćeny knjes Valton; wodajće, ſym-li waſ hižo pśichełdko wot waſchich ſawjeſelenjow wottorhnył; to wſchak ſo wjazy ſtacź njeſmě."

To běſche roſzohnowanje po wſchej formje.

„Pierre, wotnjeſeće tutón kofr ſaſo na dwórniſchcźo."

Maurice ani na to njepomyſlił, ſo by poſtrowił; kaj pjany cźumpajo ſo motykowaſche po wonkownem ſchodźe dele, pśheńdźe pśches ſahrodu a ſo ſhubi.

„Ta wěz by była wotbyła!" ſawoła knjes Dourcher, „nětko dyžemy poſněhaźi!"

V.

Pśenje ſnate wobliczo, kotreź Maurice w Parisu ſetka, běſche jeho pśicźeźel Albert, kiž k njemu pśichiběża a rjekny: Kajſi dźiwny liſt ſy mi ty tola napiſał: S pocźeſćowanjom, a madame a knjeźna dźowka?"

„Ach, njerěcź mi wo tom! ... Ja ſym błupy wožoł, idiota, kopał! — Mózachy bohate namrěwſtwo dobyeź, a ſ wopacznej adreſu ſym hród, rjanu ſónku a tiſſtatyhaź frankow ſhubił."

„Ah! To je njepśichijomne! Ale pśchilježnoſcź drje ſo ſaſo powiśi!"

„Ach, ně wſchak ně, tajſa ſkładnoſcź nihdy na nihdy wjazy njepśichindźe!"

— Kónz. —

Pśesmykarjo w namjeznem lěsu

Powědańcźko.

Holla, tu pśichithadźeja ſchtyrjo derje ſnaćźi ſ města herzow pśches namjezny lěź.

Běſche wſchak hižo dóſe cźma hač dźeń. Kurjawa roſlěſe ſo po drjewje, wuwabi ſo na holinu a roſhladowaſche ſo to tu, to tam, jako by widźeeź chyła, hač je puć ſwobodny — kaž pśicźeźmykarjo: kuriawa pśicźeźmykaje wote-

Hdyž so wjeczorne šměrki na hona khachu, jesnupachu so dźěrći do cžaha, wobrónjeni ɣ lampijonami pod pschewodom hudźby a šmólnizonoschertow (schulska rada) nastajiwschi so do schule, kiž hižo je šwjećkami krašnje wobšwětlena jim cžaru a wukhow pokalowasche. Tu so je wuczerjemi rossahowawschi podachu so dźěrći a starschi dźakuje myšle do domowneych statkow. To bě jako jónu njesapomnita blyschcžaza parla w pomjatku dźěrći — ja zyle léto. Dźeń schulskeho zježdženja da naš starych — też jónu hišcze ɣ dźěćom być, srjadnjo so na wolbozažym wjeselu dźěrći!

pkr.

S **Běłšchez.** We naschej wsy budże so 20. sept. hońtwa pschenajecź, a to na cžaš wot 1. septembra 1926 hacź do 31. augusta 1935, niž kaž bu najpriedy wopaki wosseiwene, hacź do 1927.

S **Khwarcžiš.** Spodźiwne naturiske jewjenje wobkedźbowasche tute dny jedyn ratař pschi woranju. Namaka mjenujcy messke brunki, kotrež běchu zyle šwjerscha na roli. Wulěsenje messkich brunkow nětkle w septembru je drje šcžěwk pósdnich czopkych lěcžnych dnjow, mjes tym so je lětša w mezi ɣamej mjeske brunki w pschewulkej ličžbje njepokasachu. Kundrošow bě lětša mało widźecź.

S **Radworja.** Naša wjesnjan Jurij Delan, kotrehož bě žobotu tydzenja pola Khelna lokomotiva hrabla a — kaž šu wumělili — 47 metrow žobu wlekła, je žobotu ɣwojim sranjenjam w Budyschkej thorowni podlešał. Rana do sadnjeho nopa je tola thětro hluboka hyła. Njebohi je 33 lět dołpěł a sawostaji we hłubokej rudobje mandželsku, ɣ kotrejž bě jenož nětkotre léta jara šbožowny žiwy, a ɣnyka. Srjedu powstanli wbohemu Radwołczana w Radworju pokhowaju. Bóh pokojej wschěch sawostajenych! Sawěcže je ɣmjerzł lépscha, hacź so by njebohi tu cžaš žiwjenja njewuhojnu na mošny w hubjesstwje na wumoženje cžakał, kaž to druhdy bywa. Wšo šu jeho blížschi wschitzy na jeho wustrowjenje so nadźijeli, tola schtó dopóhnaje ɣ naš Boże pucže?

S **Khańowa.** Wčera psched dwěmaj njedźelomaj schcžipaschе naša wjesnjan a murjeř Jakub Kubiza na rědku zad. Rěbl so ɣwjertny a wón padże 20 ɣemjasow (prěkuschow) hłuboko tak njesbožownje, so žedł łoscz w hornjej prawej paži rosschěhka. Nětko leži w Budyschkej thorowni, tola je nadźija, so budże ja 5 njedźel jaco doma kermuschu ɣwjeczicź móg. To Bóh dał!

S **Njesdaschcz.** Tu wotewri je njedawno nowonatwarjena korczma. Kschcžili šu ju ɣ rajnym mjenom „Dorfkrug"; so je tu wo piwowy karanczk jedna, drje kóždy domazy a zuły po napišmje a twarje ɣsnaje.

S **Maleschcz.** Pola Lipicžeg ɣtaj Pluššniczanski a Maleschanski sahrodnik wustajeńcu sahrodnitkich wupkodow a płody ɣ naschich wjesnjach sahrodnikow pschipraniwloj. Na njej njeɣtaj jenož tutaj dwaj sahrodnikaj wuštajiłoj, ale też nasche pilne hospoɣy se ɣwojich sahrodkow. Skoro k wěrje podobne njeje, schto w naschich wjesnjach sahrodkach wscho rjaneho a dobreho naplahuja. Wschitko ma rjany napohlad a je dobre k jedźi. Nascha sahrodnitka wuštajeńca je ɣ Drježdżanskej wschat runacź njemóże a też nocžze, ale schtož je tu wuštajene, pschehłapi je ɣwojej wschelakorosczu a nahładnosczu płodow a wupkodow. Dźenża wjeczor we 8 hodź. směje k. Umhauer, wuczeř pschi ratarskej schuli w Budyschinje, pschihódny pschednoschk. Pschejemy, so bychu jón ɣ naschе je wěry a wokolinu hohace wopytali.

S **Hrodźiščza.** Kónz augusta tutoho léta je ža we naschej wosłaże domjaza sbérka za Budyschsku hakoju Gustaw-Adolfskeho towarstwa do skutka stajiła. Nascha wosłada měsesche léžka po turnusu, kotryž je ɣa te k Budyschkemu towarstwu pschihłuschaze wosłady poɣtajeny, domjazu sbérku wukonjeli. Gustaw-Adolfske towarstwo ma ɣa hesło ɣkowo ɣ lista Pawoła na Galatiskich 6, 10: „Cžińmy dobrotu na wschitkich ludźoch, najwjazy pak na tymi, kiž nascheje wěry ɣu." Polětkuje nusu evangelskich bratrow, kotrež w rosprószchenju (diasporje) hydła. W pschipiščmje Budyschskeho towarstwa na nasche zyrkwinske pschedstejećerstwo rěka, so prošmy, tiž na Gustaw-Adolfske towarstwo pschihdu, husto sastmaze ɣwedżenje niɣ enoż wo ɣwonkownych wuskoscach, ale też wo nusy ɣwedomja dawaju, w kotrejž evangelske wosłady ɣu. Kóždy, kiž ma evangelsku zyrkej lubo, směje tohodla wschcze nješchto za tutón nadobny skutk, kotryž so po wschelkim schwedskim kralu mjenuje, wyschc. A wěscze tajka liczina hromadzenja, kotraž we wosładze wokoło dże, pohlad do snutskownoho žiwjenja wosładnych dowola. Njech też jich wjele, kotrež scherpatku sbérzy pschinoschcza, prawje njewjedźa, kajke samérny Gustaw-Adolfske towarstwo ma, dha tola cži, kotrež so wot sbérki wusamknu, zanu wutrobu za tutón skutk nimaju. Pola naš ɣu žez paczerske dźěcži prózu dawake a ɣu sahorjenje a rad wot jeneho doma k druhemu sčhte a sbérake. Ssu wjele wotewrjenych wutrobow a rukow namakake. Wosłedze chcemy to na dźěłaczerjach, kotrež toła wěscze je jesiłskimi łukami bohacze žohnowani njesłu, wuščehnuc, so mnohych sbérarjow njesłu wotpokasali, ale po ɣwojej mozy pschinoschowali. To ma wěscze wjele w cžeżkim cžasu prajicź. Wobžarowacź jenoż je, so je žo tak někotry tulbeř wusamknuł. 273 wosładnych ɣu dawali. 200 hr. je hromadze pschischko. Te 11 wsow wosłady maja sčehowazy dźeł na sbérzy: Drožđżi 36,50 hr., Hrodźiščcžo 34,70 hr., Wichowy 20,10 hr., Rakojdy 18,50 hr., Worzyn 10,— hr., Skanezy 17,50 hr., Běła Hora 15,— hr., Njechorń 14,50 hr., Kortuizy 12,— hr., Wujesk 7,— hr., a Brěžezy 6,20 hr. Też wunoschk tuteje sbérki budże nusu pomhacź wotstronicź a wosładni kotrejž ɣu rutu wotewrili, móża pschesłedżeni być, so ɣu dobry skutk cžinili.

S **Lubija.** (Sdźenje dla Budyschanskeje plišy.) Bludarski mischtr Heida ɣ Cžornjowa pola Lubija běscze ɣ woltiskej shromadźišnje, kotraž so pschi skladnosczi prezidentskeje wólby 27. měrza 1925 w Bukezach wotmě, a w kotrejž bejmski sapósłaniz Domšch rěczesche, hospodarskemu pomoznikej Měrtej ɣ Meschicz mózny plišu wotpiknył, dokelž běscze tón pschi ɣdawanju němskeje hymny zigaretu kurzo šedżo sosnał. Měł běscze na to Heidu wobstorził. Lubrski šud pak wobstorzeneho wuɣwobodźi a unłażni ɣwój ɣmšud tak, so je žo Heida ɣ njetaknymɣm Měrtowym sadżerżenjom ranjeny cžuł a so je jenoż tute pschihwidzenje na městnje wrócził. — Budyschcži krajny a Drježdżanski wyschi schi krajny šud saběrachcžeł žo potom dale ɣ tutej należnosczu. 2. junije 1926 wróczi Drježdżanski wyschscho šud akty Lubijskemu hamtskemu šudnistwu, so by hischcze jónu wo należnosczi jednał, dokelž so cžełej bliodarstwo mischtra ɣ zyła ranila njebł, ale jenoż jeho nazionalne cžuscze. Po podarmnym wurunanisłim połysche, jedinacze nětko saúdżenu pjatk Lubijski hamtski šud w khwodźinskim ɣpohdżenju hischcze ras wo zdżel należnosczi. Tón króć zamudi so blidarski mischtr Heida dla jednoreho ranjenja na cžele, kotrehož bě žo ɣ wotpukenjom plišty winowaty ležinik, ɣ 25 hr. pjenježnjeho khłostnja a ɣ saplacženju thětro wyschich khóstow wschěch šudnischich instanzow. Hdyž jakitaž wobstorzeneho na to pokała, so może žo to też wo hrube schidałstwo abo ɣnadź wo wobaranje w namozy jednacź, ɣtwi tomu jakitaž skórżbnika napscheczo, pokazajo na wušud Budyschskeho šuda w podobnym padże.

S **Wujerja** pola Lubija. Schtwórtk popołdnju tudomny sapołkaśat Thiemann że ɣwojim motorowym kokom po Ketlicžanskej horje dele jédżesche. Delka pschi knježim dworje sapschah jetka. Jako bě žo ɣ sapschahej pichiblížił, saběža jemu runje 7lětna holczka do koła. Wón ju pschejédże, dokelž njebě jemu wjazy móżno, koło sastajicź. Dźěcžo ſo khětro ɣrani, tak so dyrbjachu je ɣnydom do chorownje dowjesć.

Se **Semiz.** Wobžarujomne njesbožo sta žo pjatk we sakstim granitnym akzijowym druźstwje. Pschi wumělenju kamjenjekamarja pschi kamjenjeklepařskej maschinje padże cžejši żelezny dżeł dźěłaczerjej Maxej Leunerej je Semiz na nosy. Skoro hodźinu dołho trajesche, prjedy hacź mójachu 8 zentnarjow cžejki kruch wotstronicź a tak wbohemu cžłowjeka, kotremuž bě żeleso mjaso hacź na kósce ɣ nohow sdrěło, ɣ bolosnjeho połoženja wusbwobodźicź. Ranjenja ſu tak cžejke, so drje njebudże wjazy khmany ja ɣwoje dotalne dźěło.

S **Panez** pola Hornjeho Wujesda. Mjes ſkotom ryczerkubleiti Rosy Schönoweje ɣ Panezach je pokhroma a schlintawa wudnyła. Jako wobkedźbowanjki wotrjeł je zyła wjeſ. Pschisłup do dwora je ɣ sujym sakasany.

Se **Swinatanje.** Wěsze ɣnamjenja ɣu ɣ dopokasom, so w naschej wokolinje někajki njedoczink abo ɣamo zyła padusczna zwólba sapoczina ɣwoje cžorne rjemjeſko wukonjecź. Minohe w pożlednim cžasu wuwjedżene a ɣptane dohɣwanja do wschelakich statokow to nimowólnje wobtrucżeja. Po hakle njedawno skuczenym padusczstwje w blišej Jaworstej mlokarni ſtedowaschcs bórzy na to pad, so tuczi njekrasnikojo nětkle ɣ nowa podźelachu, tón ras nětko naschu měrnu wjesku wopytachu. W nozy ɣ trzeżdże salěchu woni do hródżow tudomneho wjesneho młyna a pschi tym kosy a pódła toho hischcze wosnym karnikłam sobu kasachu. Też powjas a wotstronjeny samk wschu ɣobu, najsterje dla wulkeje haj skoro pschikkadomneje porjadnosce. Potrjechenym wobsłedżeł, so wě, pisches tónle „dobrny skutk lubosce k blížschemu ɣwojich ɣobuczłowjekow sacžujomnu schkodu poczerpi. Nadźijomnje jo pschiłkluschnym instanzam bórzy radźi, nęschto hódne wuſsłędżicź, schtož by nasajtra ſjimanju a sajeczu tamnych hižo napomnjenych njeknicžomnikow dopomhało, kotrež hižo dżesżu khwilu mjes wjetschich stajenych sadżewkow, woprawdże wschčch wobydlerjow trascha a ɣ hrózbu napjelnja, to by kóždy sawěscze ɣ dżakom witał.

S **Brětnika.** Nad samożenjom firmy Schöllelez a Fichtl, kożowje fabriki w Brětnej, je žo 6. sept. konkurs wotewrił. Wšeżny ɣudnik Alwin Wagner ɣ Wulkich Rědarjez je žo sa konkurschcho sarjadnika postajił. Konkurſne żadanja maju žo hacź do 26. sept. 1926 na hamtſkim ɣudnistwje w Pożezuach wosſewicź.

Hospodarski rozhlad.

Pondjelu 13. septembra 1926.

Kurzy sobotu w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	46,54
jendźelski punt	20,35	100 čěskosł. krónow	12,42
100 šwajc. frankow	81,02	100 franc. frankow	12,00

Efekty.

Na Berlinskej burshy bě sandżenu žobotu wobhład we efektach wichelaki. Pschi ſpoczatku běchu kurzy khrużene. Posdżischo so wotdrjebjowachu ale ſkónczne so jaho ſtruczichu. Dołżne liczimy mějachu krute kurzy.

Produktowe wiki.

Produktowe wirki jawostachu sandżenu žobotu dale pschi ſnadnym horjebiczu khlébowemu ɣ žita. Pschenica dobu 5 np. a rožża 10 np. po zentnarju. Jeczjmjeń a wowsk jawostachjaj pschi dotalnych płaczišnach. Sobotu płaczesche zentnar

w Berlinje

pschenizy 13,15—13,35 hr., rožki 10,50 hr.
hacź 10,80 hr., jeczjmjenja nałetnjeho pak 10,25—12,40 hr., nasymneho 8,50—8,75 hr., wowsa 8,55—9,70 hriwnow;

w termijowym wikowanju

sa september: pschenizy 14,40—14,42½ hr., rožki 11,45—11,55 hriwnow,
sa oktober: pschenizy 14—13,97½ hr., rožki 11,45—11,52½ hr.,
sa dezember: pschenizy 13,90—13,92½ hr., rožki 11,45½ hr.,

Wiki sandżenu žobotu w Hródku.

Butra 1,90—2 hr., jeja 13—14 pj., jabłuka 7 pj., ruschkwy 10 pj., ſlowki 8 pj., górki 15 pj. cžeſnjowy kał 10 pj., běrny (10 puntow) 45 pj., buny 15 pj., tomaty 11 pj., zybla 15 pj., hodźikaty kał 10—15 pj., běły 10 pj., ſelena loboda (Spinat) 25 pj., jelerji 30 pj., morchej 12 pj., lany wolij litr 1,50 hr.

Dobrowicžišku ɣmjentnu rožłu nasche ratarske wulkowikowanske druźstwo „Sserbski hospodar" w blížschich dnjach dóstanje. Tutu rožłu hižo mnohy žerbšzy ratarjo 3. lěto ɣnja a ɣu ɣ njej, schtož sorno a ɣlomu nastupa, wurjadnje spokojom.

Kosczowu muczku kupuje „Sserbski Hospodar" w Pólskej a to ɣ tajku, kotraž ma hischcze ɣwoju polnu ɣnoſaju móz. Tele dny dóſta prenje wagony. Naschi ratarjo, kotriž ju dóstachu, ſu ɣwoje pschipóſnacze ɣuprajili. Je to ɣama dobra kajkosez, kaž nehdy naschi prjedowniczy a nanajo knpowachu a mjetachu. Pschi tej druźinje wostańcze, napominachu Sserbskeho Hospodarja.

Na pschedaŋ:

Wuskokosuczelna krowa je na pschedaŋ w Nowoſkizach cžisło 9.

Kowarnja wjesna, dalsche wukazuje „Wantz. Tageblatt.

Khěża ɣ 2 kórzomaj pola w Budesiezach cžo. 53.

Twarſkej leżowmoſzi, Schmiedel, twarz w Njeżwacžidle.

Dekolo, 4/10 PS., w Huży cžo. 62.

Krowa mloda ɣuczelna w Porjowe 94

Sto pytaja:

Dżowka, kotraž może derje dejicź, Kichžan w Tšelanach.

Inspektor młódschi 20 lět k 1. 10., ɣnježi dwór w Małych Radmerizach.

Hołza do domu, knježi dwór w Nječinje; Schnableż Khosjowinja w Lubiju; Jühna, rémik w Riſkei. Obernitzerstr. 7.

Drjewowa awkzija.

Drjewowa awkzija wotmeje ɣu žobotu 18. 9. 1926 poɣ. ½2 hodź. w radnej pinzy w Budesiezach

18 żerdkow, 13 cm.,
8 mtr. ſchcžepow, 48 mtr. poln. kuluchow
drjewo leži w Debsczańskej ɣoli.

Awkzija.

Awkzija trawjenja, kuli a pola w Kamjenzu ſchtwórtk **16.** 9. popołdnju:

trawjenje pschi knjeżej holi poɣ. ½5 hodź.
polo pschi Stollez paleni poɣ. ¾5 hodź.,
łuka pschi ɣlunarni (Gasiwerk) poɣ. ½6 hodź.,
łuka pschi Schpikaſskej holi poɣ. ¾5 hodź.,
9 polow na khežor Wilhelmowym namésce poɣ. ½6 hodź.

Ssudnische pschedażdżowanje.

Na ɣudnischiwje w Budyschinje pschedawaja ſrjedu 15. 9. doɣ. w 10 hodź. Bogteż leżownoscź w Barcże. Jeje hódnotu ɣu na 11 898 hr. postajili.

Pschedażdżowanje.

Sdźelowy wobrozak (nowe) a truńnja na pschedażdżowanje wutoru 14. septembra 1926 doɣ. ½11 hodź.

Schijaza maschina (Viktoria) a ſpjatowa na pschedażdżopołdnju 13. sept. 1926 pschip. w 12 hodź. w Hornich Schulschezach.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźensa doɣ. ¾11 hodź.: Płaczišny wo 5 pj. wyschſche, wobrot jara žnadny. Tendenza: měrna — kruta.

Doɣ. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Tendenza: kruta.

Płaczišny rěznecho skotu na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tunl abo 1000 kg hewak 100 kg, płaczišna po złotej hriwnje.

	11. 9.	10 9.		11. 9.	10. 9
Pšeńca	263-267	262-266	buny	24-26,00	24-26,00
rožka	210-216	208-214	woka	30-32,00	30-32,00
nal. jačmjeń	205-248	205-248	módre łupiny	15-17,50	15-17,50
naz. jačmjeń	170-175	170-175	žołte łupiny	19-21,50	19-21,50
wowsa	171-184	171-184	zeradella	—	—
kukurica	180-183	180-183	rapa, wosnak	14,40	14,40
pšeńč. muka	37-39,00	37-39,00	lany wosnak.	19-19,80	19,30
rżana muka	29-31,75	29-31,60	poch. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,60	běrnj. kruški	19-19,25	22-22,25
rżane „	11,00	11,00	syno, 50 kg	3,45-3,90	3,40-3,90
rapa	310	310	rżana sloma	1,00-1,40	1,05-1,45
lane ſymjo	—	—	pšeńčna „	0,95-1,20	1,00-1,30
próch	33-38,00	33-38,00	wowsna „	0,70-1,00	0,95-1,00
hjeluški	30-33,00	30-33,00	ječna „	0,65-1,00	7,05-1,00

Płaczišny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

11. september 1926. Płaczišny po centn. a zl. hriwnach.

Skótne druźiny a wozmamjenjenje.

Woły: 759.

Polnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěžneje hódnosće hač do 6 lět	54—56
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	50—53
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	44—48
Mjenje picowane wšěch starobow	40—42

Byki 462.

Polnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěžneje hódnosće	53—56
Polnomjasne, młódše	48—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	43—46
Spatne	—

Jałojcy a kruwy: 876.

Polnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěžneje hódnosće	52—56
Polnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěžneje hódnosće hač do 7 lět	42—50
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32—40
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	26—30
Mjenje a špatnje picowane	22—24

Cełata: 1560.

Najlěpše wukormjene	84—89
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca	78—85
Špatne	66—75

Wowcy: 7450.

Młódše a starše wukormjene	56—63
Starše wukormjene	45—50
Mjenje wukormjene (Märzschafe)	34—40

Swinje: 6588.

Polnomjasne, wosobitych rasow a jich křižanjow, hač do 1½ lět stare	82—84
Wukormjene	84—86
Mjasne	84—85
Špatne	83—84
Rancy a kundrozy	76—78

S Kamjenza. K paduschiwu w gmejnskej wyschnosczi **w Wólerjach**, hdjež paduch na 1400 hr. hotowych pjenjes pokradny, žo nam hischcze powě, so je paduch wž jenej smužny rodu kasak, kotrež je na 500 hriwnow wupitzana a spadnje 1. 12. 26. Smenku je Kinsbórska wotnoška giroweje centrale w Drjedžanach wustajila. Paduch je wokno wutlocžił a žo tak do twarjenja dobył. W jenej jstwje je chamorowy kluč namakał a tak žo i lohčej prózu do chamora dobył.

S **Makowa.** Tele dny žo w nozy do składownjow Shorjelčanskeho konsumskeho towarstwa paduschi dobuchu. Paduschi s pinčznym woknom do twarjenja salescheu. Woni wjele zigarow, schokolady a wschelake lišery kradnychu. Wischo chromadže je na 400 hr. hódne. Rano hnydom policiju samokachu, kotraž žo do wuhlowych składow sa paduchami puschči. Tam žu žo paduschi do wězow dželili, dokelž tam wjele schokoladoweje papjery namakachu. Wot tam žu žo dale do Krjebje podali. Dale nimaju za nimi žleda.

S **Běrje Wody.** Jedyn pomocnik tudomneje blidarnje tele dny straschnje snjesboži. Wón s kulowatej pily drjewo rjesa'če a tykny ruki jara blisko k pile. Pila jemu jara wotrěsny a tanne porsty srani. Jeho do Khocžebuskeje khorownje dowjesechu.

S **Kalawy.** Wschi tudomnej Broskej zyhelnizy bě pjatk rano cžežity auto je 120 zentnarjemi winoweho lišaka do hrjebje sajel. Wschi aucze bě žo wótka sklamala. Auto žo na dobre žbožo njeswrócži. Wjele hodžinow trajesche, prjedy hacž auto sažo sbehnychu. Ludžo pschi tom njeržu snjesbožili.

S **Lukowa.** Jena stara žona džischo tele dny je swojej 3 letnej wnuczku do hrjobow. Wódla chajžiše hrebi tež nješchto drjewa nasběrachu. Sa chwilu wostaji džěcžo pschi lonzu drjewa žedžo. Jako žo sažo wrócži bě žo džěcžo zhubiło. Wschě pytanje sa nim bě podarmo. W hnjerinym strasche běješche žona do wsy po ludži. Czi zyły lěs pschepytachu. Džěcžo pak njebě k namakanju. Starschej běschtaj pola snatych na wopytsche. Jimaj wěz telefonijsy do Klicžu. Popoldnju žo na 30 wosobow na pytanju wobdželichu. Wokoło ½6 hodž. wjecžor jena žona, kotraž bě też w hribach khodžiła, džěcžo namaka. S wulkej radoscžu macj džěcžo pschija, kotrež bě wot dop. 10 hodž. žem w lězu wokoło bludžiło.

S **Khocžebuza.** 100 hr. myta je tudomna direkcija komornych zyželichowu tomu pschilubika, schtož jej njehnadžitcho paducha, kotryž je s pjenjezmi khamora zwěsto-hrajerjne w nozy 7 9. septr. 3800 hr. pokradnył, wuzhledži. Jeli so schkodowanemu pjenjezy sažo wrócža, je wón tomu, kij je jemu k tomu dopomhał, 20% myta i tamneje sumy pschilubił.

Z Łužicy.

S **Noweho Salza.** Wczera popołdnju wokoło ½5 hodžin czehnjesche žalne hrimanje pisches nascheu wokolinu. S městnami je Boże njewjedro dyrilo. Tež do blyskowda tudomneje wěže je dyrilo. S městnami žo wulke deschcze rozpuschczischu. W Nowym Salzu na 10 mjenschinow dołho krupy padachu. Dale k połdnju na Częstosaskich mjesach měsachu hischcze wjazy deschcza.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Drjezdżan.** W tudomnej cžełowej palerni ležeše w měsacu auguscze 83 muzżich a 76 žónskich cžełow spalichu. Wot prěnjeho dnja, hdyž bu w tudomnej cžełowej palerni prěnje cžało palene (22. meje 1911) je žo tuhi 19 352 cžełow spalilo. — **Cžežke njebože** tudy we nazu k połdnji na rózku Schandawskeje a Schlüterskere drohi sapiščachu. Pschekrupy, kotryž tudy na Zöllnerskej drohi bydli, dajsche wokolo ½2 hodž. do drohowneje železnizy sastupicž. Nadobo pschijědže auto a jeho powali a cžežko srani. Hacžrunjež sa nim wolachu, jědžesche auto dale, wo sranjeneho žo ani njestarawschi. Wón njesmaty cžekny. Snjesboženeho bjes wědomja do khorownje dowjesechu.

* S **Drjezdżan.** W nozy k póndjeli běchu žo do tudomneje zyrkwje Najwjecžišch. Troijzy dobyli. Ludžo hnydom paduchow pytnychu a po policiju pósłachu. Prjedy hacž policija pschińdže, bě žo paduch zhubił. Na pohrjebnischczu pschi zyrkwi bě kłokuł a pjenjezu listownju zhubił. Hacžrunjež hnydom policajschko pša sa nim pósłachu, njemóžachu jeho nihdže wjazy namakacz.

* S **Noweje Strelizy.** Na praktiliku myslicžku bě tudy jena 10letna holza pschischła. Wona cžekny se sastarańje „Bethanije" pola Noweho Brandenburka. Najprjedy hrebi hólcžazy wobleť wobstara a klónczinje da hrebi tež hischcze wlożny wotsihacz. Nětko cžinjesche sacžischcz jako najbóle „nobl" hólz a hrebi hischcze na to nješchto bycz da, hdyž w zwojim wobleku s bubihłowu po hażach khodjesche. Slónczinje bu policiji wěz nabyadna a wona hrebi ju k hebi na hołpodu pscheproszn. Nadobo žo powjas-rostorhny, a K. padny na 15 mtr. wysoko dele. Jeho cžežko sranjeneho do khorownje dowjesechu.

* S **Rumburka.** Sesmělschny podawk sta žo tele dny w sjušdownym Aloisburku. Jedneho dundaka běchu we jednym domje wotpokasali, dokelž mějesche zyle strowy napohlad. Prošeše pak žo sórzy sažo wrócži a wupi hornj mloka, kotrež we wołhěži na połzy stejesche. Nimo toho hischcze jedyn laz tradny. Jako bě žo wotžalił, pyny jedyn wobydlef paduschstwo a cžerjesche s nowymi kožanymi toflemi w horjschczi sa nim. Kožane tofle do dundaka cžišny. Dundak tofle hrabnywschi cžerjesche kaž s błyskom wotžal. Wobydlef ani tofle ani dundaka wjazy njewohlada.

* Se Schežerzina. Na jenym kuble we Wuzowje pola Schežerzina dželaczej Beilka zwój kwaš zwjezeželche. Hosczo we wulkej burstej zjawi rejowachu. Nadobo poczа wschо pod nimi pikotacz a kwaśni holczo žo do zinzy bele pschepadnychu. Běchu žo rjady pschelamale. Pschi tom žo też jena lampa rozbi a tak wojeń wudyri. Někotrym zonam žo hnydom drasta zapali. Mjes kwaśarjemi nasta wulka brosa. Sedom wozbow žo cžežko wopali. Dwě žonje hnydom do khorownje dowjesechu, hdjež bjes nadžije leżitej.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powješ nw wjedrje sa jutšnim wuterom: Khłódnischo a pschemjenjato.

W horjanschlesyskim hórnistwje je žo po wjele wobježenoscžach rozeržazy wuhlu wuprajił. Po nim žo mjda wot 1. septembra we 8 prezentow powyschi a hacž do 11. nowembra płaczi. Wupowědženje ma žo dwě njedželi prjedy płaczi. Sa želesowu a metallowu industriju smeje žo blizše dny wobzebite jednanje.

Dželaczerjo w Lübeckskich łódženjach wo nowy tarif jednaju. Zadaju žebi zašosawjedženje wósomhodžinskeho dželańskeho dnja, powyschenje mzdy sa nkodostnych dželaczerjow, powschitkowne polepschenje mjdy a letnu dowolenzu (próżdniny) sa kóždeho dželaczerja we łódženi.

W Genthinje s Hagenbeckoweho zyrkuża law cžekny. Pisches nětko cžerjo do wulkadneho wokna butrowych klanow stocži, pschi cžimž žo je schkleńcžowymi cschkłami zhubi a rjeka. Hdyž bě s klamow wuskocžił, žo w jenej wołhěži schowa, hdjež jeho zyrkużowy personal sažo popadje.

Na połodnischim boku Karpatow w Rumunskej petrolejowa studjeń pschebeża. S njesnatymi pschicžinami žo petrolejowa rěka sapali. Woheń žo cucze rozschěri a wšy Mětlonej hrożesche. S hrotu jejne wobydlerjo cžekny. Hdyž běchu žo plomjenja sbschałe, žo hrózny wobraz sapuscženja posłuchi. Wschě schtomy a połne płody běchu žo sežmudžile.

Dyšnjowa khorość w měsce Hannoversleje je žo dale rozschěrila. Hacž do soboty je nětkaže 500 cžłowjekow schorikło. Schesc wozbowow je wumrjelo.

Přilopk.

* **Cžežke njewjedro w Rizy.** Cžežke njewjedro, kajež město Riga wjele let wjazy njepomni, satkadžesche tu wcžera njedželu mjes 3. a 4. a mjes 5. a 6. hodžinje. Po palatym horazym dnju pschicžahny w schtworzej hodžinje žurowe deschczowe njewjedro. Sa wokomik běchu drohi powodżene. Potom poczachu krupy padacz, wulke kaž hołbjaze jeja a tworbe kaž żeleso. Na schtomach, kerkach a polach a też na thežach nacžini žo s rosbicžom wokowo wulka schkoda. Drohi běchu bóle kaž je gnežom pschikryte a krupy mózachu žo se łopaczu zhpacz. We schesc hodžinje wołpjetowalsche žo njewjedro, tónkrócž jako slunk s krupybicžom. Pschi cžežkim hrimanju a błyskanju praskachu krupy wo wokna. Hubjscho leżaze drohi a městna žo powodżichu, tak žo dyrbjesche wohnjowa wobora japschimnycz. Błysk dyri do wyšokeho muhnja Lauchhammerskich dželaŕnjow, njespapali pak. Druhe njewjedro trajesche stoko hodžinu dołho. — Też we połnóznych Cjechach zaschcze Łužicy wokolo Žitawy a Wokpakeje běchu wcžera wjecžor podobne njewjedra.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. — **Bjesada** skhadžuje so dżens wjecžor we 8 hodž. Dokelž ma so wo ważnych należnoscžach rěcžeć, prosy so, zo by kóždy přitomny był. Też hosčo, knjenje a knjeżny, su witani.

Budyšin. „Nadžija." Jutře wutoru (14. 9.) zeńdźemy so wjecžor ½9 hodž. w Kat. tow. k wjesołej zabawje. Kóždy dyrbi přitomny być dla skónčneho postajenja liczby wobdżělnikow při koncertnym zajěždże do Deln. Łužicy, cyle wěsče pak mužcy spěwarjo. — Za dźiwadłohrajerjow je z dypkom ½8 hodž. pruha na jewišču. — Pjatk (17. 9.) je hłowna (posledn.) spěwna pruha. Wšitcy spěwarjo a spěwarki, maju přitomni być! Předsydstwo.

Hrodźišco. Spěw. wotrjad „Zerjow" spěwa přichodnu srjedu (15. 9.) wjecžor ½9 hodž. pola Symankec w Njechornju. Wšitcy njech wěsče přińdu. Kefk.

Khróšcicy, Paučicy, Wotrow. Sokolske jednoty zwučuja zhromadnje wokuru (14. 9.) we Wotrowje a pjatk (17. 9.) w Khróšcicach. Započatk wjecžor we 8 hodž. Starosta.

Kedžbu! Wšě **sokolske noty**, wupožčene ze sokretariata, dyrbja so hnydom, dżensa wróčić. Wosebje trjebamy hnydom do Khróšcic: muzske VII. zlěte za orchester. Jednaćel.

Malešecy. Jedn. Sokoł wuhotuje njedźelu, 26. sept., wulki dźěcžacy swjedźeń w Malešecach. Započatk popołd. ½2 hodž. Wustupić budża wšitke sokolske dźěći z prostnym a narjadowym zwučowanjom. Sokolske hry a skupiny. Wšitcich serbskich starších na tutón wurjadny serbski swjedźeń přeprošujemy. Dźěcacy wotrjad. Mal. Sokol.

Našim towarstwam a sokolskim jednotam póstachmy před 2 njedźelomaj pokazku kwitowanjow. Hdyž pak hišče wšě skazanki došle njejsu, prosymy z tutym naležnje, zo by so to skerje a lóje stało. Čišćerńja.

Sowrjecy. Spěwne towarstwo „Sołobik" změje jutře wutoru z dypkom ½9 hodž. pola Palerjec jara ważnu zhromadźiznu. Po tym budźemy serbske reje wuknyć. Te su tola woprawdże rjane a zajimawe. Bratřa a sotry, přińdźe wšitcy a přiwjedźe też prawje wjele druhich serbskich přećelow sobu! Nawjed. zbromadź.: Šeleig.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleř w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Feirichowe přestajomne
komoty
za woły a kruwy
kupujeze jenož woprawdźite
w Holbinje
(Taubenheim a. d. Spree)
abo kóžda sobota w Budyšinje na prosacych wikach.
Jenož tworja přenjeje zjadowanje, lěta dołho 100 krós wurubowana

K zhotowjenju a k předźěłanju
sołow, matracow, a chaiselongow
poruča so z najnižimi płaćiznami
Clemens Kubitz
sedlar a wutykowar w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 43.

Burja kedžbujće!
Nowe centrifugi „Melior" z mesanym bubonom, a nowoeléhornymi klěčkami
Dżens najbóle wudokonjana centrifuga.
Podawa so po 12 mešanych wotpłačenjach.
Wšě ratařske mašiny a narunańske dźěle ma na składže.
Mašinska dźěłarnja a wikowańnja
Arnošt Falting w Njeswačidle.

Serbski Hospodař
ratařske wulkowikowańske tow. z. w. r.
w Budyšinje a Khróšcanu.
Khwalobnje znata **Dobrovička**
symjeńna rožka
Poručamy wurjadnje dobru
pólsku kosćowu mučku

Z pućowanja wróćo
Dr. Stöckel w Njeswačidle

Vogtlandske gardiny
kromy, canki, wulki wubjerk, vitražowe tkaniny mtr. 40 pj. přikrywy na sofy, dołhe 2,50 hr. wumělske gardiny, też za małe wokna.
Erler na Z. Lawskej hasy 10.

Młódšeho **pjekarja**
pyta hnydom
Jurij Proska
pjekarnja a kolonialny wobkhod w Khróšcicach

Jězdne kola
z rukuwanjom ma jara tunjo na předań **Max Seiferi** w Budyšinje na Kamjentnej hasy 29.

princeske suknje khołow. za žonj. kóšle tunjo **K. Erler** na Žitn. wikach 11

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny"!

Derjezdżerjany, mało trjebany
6 PS. bencin. motor
je na předań.
Bliže je zbonić wo wudawarni „Serbskich Nowin."

Trjebana
běrnjaca mašina
za 50 ctr. je na předań
w Swinarni čo. 22

Małe nawěstki
w „Serbskich Nowinach,"
maja dobry wuspěch!

Po Božej woli zemrě na sčěhwkach čežkeho njezboža **sobotu** připołdnju naš droholubowany syn, bratr, mandźelski a nan

Jurij Delan z Radworja

33 lět stary

Hłubokozrudźeni zawostajeni.

W Radworju, 14. septembra 1926.

Pohrjeb budże srjedu rano we 8 hodž.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pł., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóždo čo. płaci 10 zł. pł. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, nap. dr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2587.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pł. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobilěcja. Za reklamowy rjadk płaci so 60 złotych pł. Rabat po tarifje. = =

Čisło (Nr.) 214 — Budyšin — wutoru, 14. septembra 1926 — Bautzen — Lětnik 85

Demonstracija za rubježnicho hejtmana Hölza.

Pšeched khłostańju w Großstrehlitzach pšeched wokmom komorki, w kotrejž kommunistiski wjednik Max Hölz šedźi, wšcheduje wulke demonstrazije jeho kommunistiskich pšecełelow wotměwaju, pšichi kotrychž je ke krwawnym srażenjam i cźišćku policijskami dośło. Měšćanjanźy sastupjerjo w Großstrehlitzach su tohodla jenohłósnje wobjamkli, němskeho justizneho ministra nałožnje prošnej, so by jo Hölz do Barlina wotwjedł, so by jo w Großstrehlitzach nět wróćił. Justizny minister je słubił, so Hölza i Großstrehlitz do druheje khłostańnje wotwjesć da.

Nakupjenje starych brónjow za Rumunsku.

Nowiny „Cuvantul“ pišu, so je rumunske knježerstwo w Italskej wjetšu ličbu maschinskich tšělbow tučnych tšělbow a karabinow za 400 milijonow leow kupiło, hač runje su tele brónje ledma 100 milijonow leow hódne. Jedna jo wo stary material cźešćich legionow. Mjenowane nowiny su k swojej powěsći pšidźiwonnile, so je wójnske ministerstwo, město to by swoju skasanku wróćiło, za tym šlědźi, kotryž je nałožnosć pšeched sjawnosć pšinjesł.

Italska žada, zo by francowske knježerstwo pręciwo italskim cźekinjećam zakročiło.

Póndźelu dopołdnja je w Genfu jedyn dohusstaw italskeje delegazije, kotryž je jo runje z Genfa wróćił, spožełk, jo je Mussolini pšeched wšej italskeje delegazije, Scialoji porucził, so je z Briandom wo pšecpytanju w franzowskim kraju porěčał. Po możnosći dyrbi pšecełiscźelec, so by Briand dowolił, so by jo pšecpytanje pod dohladom Swjatstwa Ludow pšewjedł. Italske knježerstwo je aktowy material do Genfa pósłało, kotryž, kaž wotpołanz rjekny, by porazejo skutkowało, hdy bychu jo zdźełała znali. S tehole materiala dyrbi dowidźeć być, so w Franzowskej italsko-franzowske tajne swjazki existuja, kotrejž su swoje mordarske plany pšecełiscźo Mussolinej wobjamšle a někotre nadpady na Mussolina pšihotowuja. Franzowska statna policija tymle swjazkam nadpadnu sněježliwosć wopokazuje. Wona jim agitaziju mjes italskimi dźełaćerjemi, pjenjezy sběrace a bróńe kupowace dowola. Hačrunje je italska policija hižo husto nadrobne idźelenki franzowskej policiji złapała, njeje so nježo stało. Nawopak je so z Parisa do Roma spožełło, so je so italskej pjonaji njesałeji, so do francowskich nałežnosćow měšećej. Italska policija muha dopokasać, so je posledni attentat hižo pšeched dwěmaj njedźelomaj znaty był a so je we tym powěsći do Franzowskeje dała.

Italski wotpołanz je dale prajił, so Mussolini nocze zanych wobcežnjećelow z Franzowskej zbudźić, měni pak, so je dokładne pšecpytanje w Franzowskej nuzne, so by so sto z korjenjom sniežiło. Sekretariat Swjatsa Ludow mohł z pšihlołowanjom so zajimowazych możnosćow tajke jednanje sawjesć. Mussolini nima sabadnje nježo pšecełiscźowo tomu, so je wuno,cht pšecpytanja wotjewi.

*

Parišći „Temps“ powě, so je franzowski minister zwonkownych nałežnosćow Mussolinej zbožopřeco k tomu połtak, so je so zbožownje mordarskeho attentata smuwył. S dobrom je w mjenje franzowskeho knježerstwa tež franzowski połtanz w Romje wožobnje Mussolinej zbožopřeco wuprajił a pšichi tejle składnosći pšecełiscźowo nastawkej w „Giornale d'Italie“ protestował a nadźiju wuprajił, so budźe italske knježerstwo naprawy cźinić, so by so italske sjawne mjenjenje na njeprawy puć njedowjedło; byrnjež skutcźer attentata z Franzowskeje pšichichoł, tola wěrne wostawa, so je z italskim staćanom.

*

Italske knježerstwo wuraznje wusběhuje, so je Gino Lucetti nadpad po poruczniosći organizazije wuwjedł, kotraž je tež attentat pšihotowała. Wšchelazy wocźicźi šwjedy praja, so je blizko Sćwjatych Wrotow, po tajkim městna, na kotrymž je so attentat stał, žołty automobil cźakał, z kotrehož je nadpadnik wustupił, mjes tym so schtyri druhe wožoby w automobilu wostachu, so bychu po attentaće z nadpadnikom cźekli.

Nadpadnik je poslednje wóšom lět w Franzowskej žiwy był a je w Marseillu, Nizzy a Parišu bydlił, z wokal je so husto na tajne pućowanje do Italskeje nastajił. Na wuzobnje na franzowske złowa „Vive la mort (žiwa žmjerći) do koše wukalane. W Romje je Lucetti tydźeń pšchebywał, so by mordarski plan pšihotował. Won wudawa, so nima žanych towarschow a so je z individualistiskim anarchistom. Na praschenje pšecpytowazeho sudnika, cźehodła je wulkeho muža, kotrehož zbyły žiwot wobsiwa, mjerićej dźiwk, Lucetti wotmolwi, so je wožeboe tohodła do Italskeje pšišeł. Na sudnikowe praschenje: „Cźehodła masch revolwer pšchi sebi?“ nadpadnik wotmolwi: „Bych snadź dyrbjał kwěcźel sobu p'chinjeć?“ „Schto chcześ z tym rjeć?“ so sudnik woprascha. Wotmolwa: „So bym cźapł revolwer wunzicź, hdy bych wotpohlad z bombu njedoschił.“

W Romje su někotrych anarchistow sajeli, mjes nimi znateho pryedawšcheho anarchistiskeho wjednika Malatestu, kotryž bě po wójnje elektristu dźełarnju wotewrił. Najwyschcheho schefa italskeje policije su wotpadźili, runje tak tež Romskeho policajskeho direktora.

*

Swojich pšecełelow w ministerstwje pšchijimajo, Mussolini praji: Hdy budźiske bomba do automobila padła budźich ju shrabnył a na nadpadnika wróćo cźišnył, kaž tym to hnuło sa cźaš wójny cźinił. Mussolini je sakuzyjerjomaj „Associate Preß“ a „United Preß“ porěčał. Praji: „To je tśeći attentat sa někotre mježazy, tola tež wono mje nje roshorjiło. Prajece Amerićanam a Italcźanam w Ameriźy, so ani pistolije, ani bomby, ani druhi mordarśći grat mje na mojim puću njesadźerża.“

Wikowšitkemu sekretarej jendźelskeho połtanzstwa je Mussolini rjekł, so je bjes samyhła, še pšichoty pšecźiwo jeho žiwjenju cźiniłi, dokelž je so jemu wšchcźišto, so nježiwjenje mjenjerje njewrje. Won do tehole wěschcźenja wěri.

*

Nadpadnik na Mussolina so z wopaczným mjenom mjenował.

Cźłowjek, kotryž je attentat na Mussolina stućił, je so, kaž su někto wuzhedźili, z wopaczným mjenom mjenował. Woprawdźe wón Gino Lucetti rěka. Won hižo wot 2. februara w Romje pšchebywa. Dokelž žebi policija myšli, so je wón z gratom daloko rosschérjeneho spschihabanstwa, su wjele podhladnych ludźi sajeli.

*

Roshorjenje w Parisu.

Mussolinowe sthrobolace rěcze pocźinaju so tež tym Franzowsam njepodobacź, kotrejž jemu dotal swoje sympathije wuprajachu. Jeho poslednja rěcź z balkona Chigiskeho hrodu a hischcze w žyhlischim mjerje wupadły satyriskeho hłownego organa „Giornale d'Italie“, kotrejž so direktnje pšecźiwo Franzowskej mjerjachu, su w Parisu wichor roshorjenja zbudźiłe. Mussolinowe rěchma sthrowane namołwjenje, so dyrbjało franzowske knježerstwo pšecźiwo italskim cźekinjećam, kotrejž su so pšeched satyriskej daktaturu wukhowali a franzowsku hospodliwosć wužiwaju, je wschej wótrocźu postupowacź, maju ja njeschkyschane. Knježerstwo je so roshudźiło, w franzowskim kraju tóźe pšchihabanstwo pšecźiwo wukrajnym knježerstwam se wschěmi gréđkami potlócźiś. tola se wschej roshudźenosću wotpokasuje, franzowsku hospodliwosć kamaćz a politiskim cźekinjećam statne schkitanje sapowědźiś. Se attentatom na Mussolina njemóże so na žane waschnje franzowske knježerstwo wobcežiś; pšchetoj jenicźky italski policiji saleji, attentatej sadźewacź, kotryž je Italcźan we italskim kraju stućił. W franzowskim knježerstwje na tymle stejiscźu wostanu; pšchetoj mjenja, so so z Mussolinowymi nahladami a jeho nowinami njedowjerjenje sbudźuje, kotrejž hrosy, dobre poměry wobeju ludow sniciźeć.

Strajk jendźelskich hórnikow so njeskónći.

Po Londonskich nowinach su so wschěch wokrejne swjazki organizatjow wobhrodźerjow hórnistwa sapowědźiłe, hórnistwowemu swjazkej połnomóz sa jednanje wo wuprawnjenju swadow we wuhlownym hórnistwje na narodnym podkładu dać.

Komedija ludowcho wothłosowanja w Španiskej.

Po namjecze Prima de Rivera na schpanitschi lud wo tym wothłosowacź, hač ma Primo de Rivera dale we knježerstwje sawostacź. Prěni dźeń wothłosowanja je so bjes pšchipadow minył. Ličba hłosow, kotrejž su so sa Prima de Riveru wotedale, je knježerstwowe pšecźo polnje dopjelnika. W Madridźe žamym je so 22 000 hłosow wotedało.

Wothłosowanje je so tak pšchewjedło, so njeje ludowe rosbudźenje, kaž bě wocźakacź, niczo druhe dyžli komedija. Pšichitajenju wyschnosćow a wulkich fabrikow w Madridźe so k pitanju namołwichu z pšichpomnjenjom, so so japiš tych sestaja, kotrejž so sapowědźa, knježerstwu Prima de Rivera pšichłosowacź. Jatne je, so mějachu pšchitajenju pšchi tajtich wobstejnosćach za mudreiche, podpisacź, hač so njekubym sćěhowkam wustajicź. Młode knježny patriotiskeje unije, kotruž je Primo de Rivera jałoźił, do thosejowskim a kinow běchachu a tam sawjednje so šmětkajo ludźom pjeknjene pjero z próstwu do ruki tłóčachu, so bychu podpisali. Nikoho so njeprascha, hač ma prawo k podpisanju. Wosnamjage je, so so w městno cźach schpanskeho połtanzstwa w Pariju, hdźež móża w Franzowskej pšchebywacy Schpaniscźenjo žiwoe pšchihłosowanje wobswědźicź, tež dopisowarjam Parišćiskich nowin pjero k podpisanju połticźowaschе, a so so wot nich njeadachę, so bychu so jako Schpaniscźenjo wupokasali. W Barcelonje su ludźi sajeli, kotrejž su so sapowědźili, podpisacź.

Japanske wikowarstwo so do njeměra dało.

Dobyće Kantonskeho kommunistiskeho wójska pola Wuczanga a Hanyanga je mjes wikowarjowmi w Tokio njeměr šbudźiło. Boja so, so budźe japanskemu wikowanju w Yangtsowym dole strach hrozyć. Nekotre wjele samožne firmy a wikowanske komory su knježerstwo prosyke, so by naprawy k schkitanju japanskich fajtowo na rěcy Yangtse cźiniło. Njedźiwajo teho je so japanske knježerstwo po idźelenju swonkowneho ministra rosudźiło, so nětcźischeje politiki neutralnosće w chinskej wobwdlerjej wójnje dale dźerzeć.

Wojowanje w Chinje.

S chinestich juntskownych provinzow su powěsće došchle, so so **běli wotrozeni cźuja**. Wjetšina jendźelskich mikionarow je juntskownu Chinu wopuschcźiła a we misionskim pró dninstim domje w Hakawskej provinzy pšchebywa. W Hankawje, pšched kotrymž nětkole pjatnace franzowskich, jendźelskich a japanskich wójnskich łódźow tótwinje, su wukrajnizy lépje schkitani. Njedźiwajo teho su zuje mozy pšichoty cźinile, so mohło so njepšecźelnosćam wobaraci. Tak su Sjednoczene staty połnóznoje Ameriki, kotrež hischcze pšched nětkotrymi dnjemi prajachu, so nimaju žaneho sajima na Yangtse, swoje mjenjenje na dobo pšchemeńśile a dwaj saniczakaj torpedowych cźołnow pšched Hankawa pósłałe. Jendźelske namórske wojerstwo mozy so z kładowej macź-nej łódźu powjetschu, kotruž su z łódźiwowcho komanda w ágáiskim morju wzjali. Wona hižo do Indiskeho morja pluwa.

S Londonskim „Daily Telegraphom“ Reuterej powšcźerjuja rosschérjecź da, so sady njepšecźelnosćow pšecźiwo wukrajnym łódźam na rěcy Yangtse w Chinje Nusta steji. Marschall Feng, kotryž so pryedy kschesćijanski general mjenowaschе, je njedawno w Moskwje pobył, hdyž z dobom sapuścył Kantonskeho knježerstwa pšchebywaschе. Feng je swjatkarjam Kantonskeho kommunistiskeho wójska a ma so jako pšecźiwnik Wupejina a Cźangkajšina wobhladacź. Feng w tu chwilu z pomozu Rusjeje w Mongoliskej wójsko sběra, kotrejž dyrbi so Cźangkajšinej napšcźeco stajicź.

Chinscojo do amerikanskich wójnskich łódźow tśeleja.

Po posledních konsularskich powěsćach, je Shanghaju a Hankawa do Washingtona pósłanych, je chinska cźežka artillerija do tśoch amerikanskich saniczakow, kotrejž jendźelske a amerikanske łódźe po rěcy Yangtse dele pšchewodźachu, nize Hankawa tśelała. Saniczaki su na tśeleniu wotmolwite a su jemu chinscu łódź wumjescźile.

General Sun a kantonske wójsko.

Reuterej powěsćerinja powě, so je z prěnjenym wojowanju mjes wojakami generala Suna a Kantonskeho wójska pšchi mjezy provinzow Kiangsi a Hunan došło.

W Shanghaju dobyće Kantonskeho wójska jako dobyće bolschewikiskeje Rusjeje wobhladuja, dokelž ruzny offizjerojo Kantonske wójska nawjeduja, a so ruske letadła we nim so k wobhonjenju wužiwa. General Sun budźe pšecźiwo 200 000 muži žiwnemu wójsku dyrbjecź wojowacź, kotrejž jeho wójsko po liczbje khętko pšekšahuje. Kantonske wójsko je derje organisowane a wuhotowane, dokelž móża so z doby teju bróńerjenjom (arsenalow) w Hankawje, a Hanyangu je wschěm wójnskim materialom.

General Sun na pjecu mało pschecjiwow njes chinskimi wótwodami. Jeho sjetkschezo jako krute njewobhladuje. Potowjeze ſ Pekinga, je Kantonske wójsko hižo Kingsiana wobkładžił.

Ze Serbow.

Serbowenca.

Wutoru, 14. póžnjenca.
Powyšenje swjatoho kříža.

† 1852 w Čornecach kubleř Jakub Rjenč-Walda. Je sebi wulke zasłužby dobył wo założenje towarstwa serbskich burow, kotremuž je hač do smjerče z jenak hwjezdu swěru služił. Ani prócy ani woporow njeje lutował, zo by pomhał serbske burstwo zdźerżeć a pozběhnyć. — Krasna, kruta powaha, kiž běše za wšo dobre zahorjena, wosebje pak za Serbstwo a serbske burstwo. Ani z khorošcu njeje so wottrašić dał, winowatosce, kiž běše přewzał, swěru hač na posledk wudokonjeć. Tohodla so tež jemu daloko a šěroko w serbskim kraju dowěra a česowanje a lubosć wopokazowaše. — Pokorny a tola w swojej čestnej powazy kralowski serbski bur Jakub Rjenč-Walda. Jeho row je při Baćońskej cyrkwi, kotruž je pomhał sobu twarić. —

† 1763 farař Jan Bohuwěr Kühn w Kluksu, założeř wučerskeho seminara, wudawař biblije a nabožnych knihow — zasłužbny spisowaćel.

Přisłowo:

Za tym hač přědař, za tym tež kemšerske wusi.

*

— **Wo wjedrje.** Wčera wječor w 7 hodź. barometer 736,, hygrometer —2, thermometer we dnju +18. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer —2, thermometer +13. — Wčera rano łejachu wobšérne niźiny nad dolhoraišcej Europu. Mjes tym pak je ſo nowa Uzorišca wyšina na Biskayskim ſaliwom jewiła a wčera rano hižo hač nad Franzowstej ſo wupschestrěła. Bjes dwěla roschěrjuje ſo tež nad ſrjedźnej Europu. Schkleńza ſtupa ſaſo na rjanc. Jenoj wčera wječor ſo trochu ſpróšchi. — Jutſje ſrjedu ſkónčžo ſo 5,23 hodźin ſkhadza a ſo 6,32 hodźin khowa. Měſacſt popołdnju 2,09 hodźin ſkhadza a ſo wječor 10,25 hodźin khowa. Jutſje je ſwatember a 1. bertlik měſacſo.

— Staw ſynowa w Saſkej ſapaſcaſt ſeptembra 1926. Wjedro w měſacu auguſcze ſpřemjeni ſo wonjo ſchrokhadnym beſchczownym měſazam jenoj tak daloko, ſo njemějachmy runje wjacy njepschestawajcy beſchcze; jako khowny ſnjowy měſaz bě pak wón hišcze dołcz njeſtarny. Jenoj ſ nazwjeſchcej próze buchu, po powěſczach ſtatiſtiſkeho krajneho hamta, žně domkhowane, kotrejž běchu často hišcze njedoſtate a njedołpołne wuſthmyte, tak to budža ſ wulkeho dźela ſo w brjóžnach kaſpeč. Poſtłecnje ſnche cžopte buy na auguſcze a nětcžiſke rjane wjedro, měſacu jenoj hišcze važnoſcž ſa žně w hórſkich krajinach. Dotalne wumrótčenja pokaſaju, ſo budže wunoſchk žnjow hišcze ſnadniſchi hač wočakowachmy. Mało błónczneho wjedra ſ wjele beſchczom a ſ tym ſwišowaze wunwicze ſchłodnikow, wosebje womjatka a ſwjeſkamiczerja, jadźewachu dorotczenju ſorna, tak ſo malo waži. Nimo toho je wjele ſlabeho. Też wunoſchk nalětnjeho žita je je ſamſnuch pſchicžinow cžaſto mjeńſchi. Žně ſaſnych běrnow mało ſpokoſtchu, wosebje tohodla, dokelž ſo njehodźeſche wjele běrnow dla raka wuſchcž. Sſuche wjedro może wuhladu la pódnje druźiny běrnow a ſa wěru hišcze ſleſchcžicž, barzo runjež ſu pola jara jarotczene a rola ſwjerdnjena. Wobeje je w mokrych ſtronach a cžeſtich rołach rěpa hubjenje ſtejí, tak ſo ju ju ſpóſtla horjeſpołałi. Seſena pza ſtiſza dobre wuhladu na naſymu. Wotawa je ſo derje dom ſkhowała. Hajuſchcža ſu ſpokojaze, hołeż žita dotho leżale njeſhu. Sdźela ſu ſnowa ſtyeż dyrbieli. Sa Sakſku ſu ſo ſcžehowze noty w pſchecžiku wobliczile, pſchi tom wotnamjenja 1 jara dobry, 2 dobry, 3 ſrjedni, 4 ſnadny a 5 jara ſnadny ſtaw. Wowſ 2,5 (2,8), běrny 3,5 (2,4), rěpy 3.2 (2.7), zotkowa rěpa 3.0 (2.7), dźeczel 2.5 (2.8), luzerna 2.3 (2.6), łuki 2.4 (2.6). Liczby w ſpinkach wotnamjeńczeju ſtaw w ſeptembrze 1925.

— **Ssadowe žně** ſu ſo ſapoczałe. September je měſacz, w kotrymž ſwjetſcha wjchon ſad doſtawi. Létſa ſmy wotſehje je ſadom ſohnowani. Hałky khileju ſo ſe měſtnami hacž k ſemi. Ssadej mamy najprjedy dacž derje doſtawicž. Jenje njeſchczipajmy jón pſchesahe. Ssad hišcze druhdy wjele narosce a wotſehje na kaſkoſczi nadobudže. Schczipacz mamy jón poprawnym potom, hdyž liſczo pócznje zyle żołtnyczi. Symiki ſad, to je tajki, kotryž w ſymje khowamy, dyrbimy ſ wulkej kedźbliwoſczju ſchczipacz, dokelž tak borſy hacž ſad wo ſemju abo druhe twjerde pſchedmjety ſrazy, potom ſo dokho njedźerži. S niſkich ſchtomikow abo ſe ſpalerſkich abo formowanych ſchtomikow ſ łohſchej prózu ſad ſchczipamy. Sa to mamy ſaſo ſ tym ſ wyſokich ſchtomow wjele hary. Cžaſto njemóžemy ani wſchón ſad na wyſokich hawjach doſahnyczi. K tomu trjebamy ſadſchczipaki (Obſtpflücker). Ssad je potom ſrazy, hdyž ſo ſchichti derje puſchczeju. Zenje pak pſchejara haſty njeſkamaj. S tym ſchtomej nimo měry ſwadźiſch. S prenja na tajkich halžkach ſadym ſad k łétu nimaſch a ſ druha ſo do tajkeje rany nakažliwiny dobudu a tak móje ſchtom ſ łohka raka dóſtacz. Schtom, kotryž ma raka, ſam borſy ſahinje a nimo toho hiſchcze druhe ſchtomy nakaſy. — Wjele pak też na to dawaj, hdże ſad ſnyſach. Wulečeż ma ſo ſad w tajkich komorach, hdźež nimale ſtajna temperatura. W ſymje ma w ſadowej komorzu žnadź 2—5 ſtopnjow cžopłoty bycž. Że-li cži žnadź w ſymje druhdy ſad ſmjerſinje, tak ſo jobo jenje njedótkaj. Wón njech ſam wot ſo ſaſo roſtaje. Też ſo to maſch ſo ſtaracz, ſo powětr w tajkej komorje wložny woſtaje. Cžaſto wokna wotewrěwaj. Njeje-li powětr w tajkich komorach doſcž wložny, ſtaj do nich ſzudobjo ſ wodu. Najſcžſchi wobkhowaſch ſad na łakach. Maiſch-li runje jara dobre druźiny ſadu, kotrychž maſch malo, a cžeſch-li, ſo ſo wone dołho dźerża, ſkładź je tak, ſo ſchijchli k ſemi pokaſaju a pupki horje. Plody njeſmědźa ſo jene druhich dótkacz. Tajke pipienje pak ſebi jeno tehdom dowolimy, mamy-li žadnu druźinu. Też wjazy druźinow hromadu njeměſchej. Kóžde dwě njedźeli ſnaimjeſiſcha ſad pſchewuběraj. Hubjeny wotſtroń. Też to ma ſo wobkedźbowacz, ſo ſo ſad njenacžeſnje, ſchtož ſo ſwjetſcha pola jabłukow ſtanje. Njeměj wobeje bje zyhlu a běrny w tajkich komorkach. Tak hładajcze, ſo letuſche bohate ſadowe žně derje wužijemy.

— **Liczba dźekonjemějerjow wotcběra.** Liczba dźekonjemějerjow je we druhej połoju auguſta dale ſpadowała. 15. auguſta bě w kraju 1 603 000 dźekonjemějerjow. 1. ſeptembra jenoj hiſchcze 1 049 000. Liczba dźekonjemějerjow je potajſtim wo 54 000, to je 3,4 procentow ſpadła.

— **Roſprewa polizije.** Sańdźnu ſobotu w Budyſchinje muſaze kolo ſnamki „Ideal“ tradowaſch. Kolo na cžiſło 81 167, cžorne kroſtna ſe žołtymi ſmuhami, žołte ſwjena ſ cžornymi ſmuhami cžorne błotoſchtikli, wodorune wodźidło, ſ cžornymi papierowymi pſchimadwami, pedale ſe ſchtyrizóſtojnymi gumijowymi ſakladkami a ſ Rotagrowym ſamowdźomi. Dale kradnychu ſonjaze kolo ſnamki „Preſto-Othelo“, cžiſło 803 985 (je pródku na kroſnach). Kolo na cžorne kroſna, žołte ſwjena ſ cžornymi ſmuhami, jendźeſtle wodźidło ſ cžornymi pſchimadlami, pedale ſ gumijowymi ſakladkami, nikłowany ſwón ſ napiſhmom „Paul Mühlbach, Kamjeń“ a torpedowy ſamobéh.

— **Sso ſhubił.** 9. ſept. 1926 je ſo bankownik Erich Böttcher ſ Budyſchina na Wowjeſerſkej dróſy 23 bydlacy ſ wobydlenja ſwojeju ſtarſcheju wotſalił. Hacž dotal njeje ſo hišcze domoj wrócził. Mjeńka ſebi, je ſo je ſwonu nékajke njeſboże ſtało. Böttcher je 1,72 mtr. dołhi ſchiwiny, błédy a ma cžemne włoſy. Jako ſo wotſalił, bě we cžemnoſelenym wobleku ſ běłymi ſmuhami a w brunych cžiſach. Jeli je nécžto Böttchera po 9. ſept. widźał, njech to kriminalnej polizji wojſewi.

— **Paduſchſtwo.** Kradnyli ſu we wokolnoſczi Budyſchina w nozy k 11. ſept. jene kojowe póſtanje, jenu honiwinſku rjeſbu a jedyn kij. Dale w nozy k 10. ſept. ſkoty ſonjazy cžaſnik, ſkoty rjeczaſk, 6 wulkich a 6 małych łiczkow, jene ſkote naiwoczi a ſonjaze kolo ſnamki Preſto cžo. 336 087.

S **Khwaczicz.** S pomozu poſaunſkeho khora ſo pſchi bohatym wobdźelenju na ſwjedźenſkich ſerbſkich a němſkich kemſchich naſch lětuſchi ſnjowy dźakny ſwjedźeń wotmě. Knjes farař Sarjenk mějeſche dźakny pſchipoſłucharjow na ſwojim prědowanju. Tam a ſem hoſcžo ſwojeho hoſpodarja ſwjeſelichu. Mjeczor be rejwanſka łubja nabita polna. Bjes dźała ſo ſnjé njechowaja. Knjeſowe ſtowo „Naſch wſchédny khléb“ je wulke.

S **Khwaczicz.** Ssobotu tu we ſwójbje k. Krolla holczka ſ lékarſkej bleſchku ſe ſiwjenjom a ſmjerczu hrajeſche. K. Kroll, kiž wó ſtimje dźéłacz daſche, ſo na krótki wotpocžink ſe ſwojej dźowku do łoja poda. Dźecžo, najſterje njeſtrózne, ſo k woknej poda a pſchi tym mjes wjazorami bleſchkami jenu ſ patajej mokſchinu hrabny a ſo ſ njeje napił. Holczka na jemju padże. Macž, kiž pſchiſtupi, ſo wuſtroja a webej ſtarſchej ſo na próſdnu bleſchku dohladaſchtej. Spóſnachu, ſo dyrbi lékař do domu, kiž też ruce pſchijédże. Mjes tym jandźel ſmjerce k ſebi. Alétnej holczaju poſtupowaſche. Lékař pak hnydom ſapſchimny a wuſtutkowa, ſo ſo pałépſcheje bliżeſche. Dźecžo budźiſche wopraudże wumrélo, njebudźeſche lékař tak ruce pſchiſchoſt. Njedźelu holczka ſaſo po wſzy ſtrowa běhaſche. — Boża pomoz a pokow.

S **Wulkeje Dubrawy.** Sſawne ſchcžépjenje jétrow w tudomnym ſchcžépjenſtim wotrieju budże dźenża wutoru popoldnju ½3 hodź. w Nowałej hoſcženzu we Wulkej Dubrawje, kaž hižo junu ſpomniti. Dźecži ſ tajkich domow, w kotrychž natykowaze khoroſcže knjeża, njeſmědźa ſo k ſchcžépjenju pſchinjeſcz.

S **Nječina.** Naſcha maka měrna wjeſka, hacž runje w dole ſkhowana, mějeſche loka na njedźeli a póndźeli kóżdeho tydźenja bohaty wopyt. Se wſchěch kónczin ſerbſkeje a němſkeje Luſiży pſchikhadžachu k nam ludźo, ſwjetſchego dźela khori a bjadźni a hyłachu nadu a pomoz pola naſcheje ſtowoje ſony. Wjele jich pſchijédże ſe ſeleſinzu, wjele ſe japjeſchaſom, ſamo ſ autami. Běchu huſto dale hacž ſ Luſiży ſem pſchiſchli. Wſchitſky pſchikhadžachu polni nadźije a dźéchu, kaž ſu nam wjazy wobkrucžili, też ſpokojeni woſtaſ. Też naſchim Serbam je Nécžiſka ſelowa ſona ſnata. Nétkrey wot naſ je też tu pobył a radu a pomoz pytał a też namakał. Na druhich dnjach tydźenja pak běſche Burkhardtowa, kaž rékaſche, ſwjetſchego dźela ſwonka, dokelž bebi je ludźo k ſwojim thorym do domow proſchachu a wołachu a to nježo a wyhrozy, bohaczi a khudźi. A wona dźéſche te k ſódenu a ſkutkowaſche hižo ſe ſwojim ſmětrowazym poniżnym waſchnjom a ſe ſwojej njeſwědcženej radu wołożejo na kóżbeho. Jara wjele ſrédkow też ſnajeſche a wojeſche ſ nimi ludźi a ſłot. Nétk pak je ſnma ſwojeje wyſokeje ſtarobu dla wożłabła a khora, ſo wothładanja potrjeba. Tohodla je Nécžin wopuſchczéła a ſo k ſwojej dźowzy do Klucža pola Dřežđžan pſchejehdźiła. Mnohy budża to wopraudże wobžarowacz. My pak pſchejemy ji hiſchcze mérny a ſpokojny wjecžor ſiwjenja.

S **Bukez.** Ssobotu wjecžor wokoło ½10 po Kubſchicžanſkej ſtatnej dróſy jedyn kóń ſ ſnjeżźim woſom pſchibéża. Wón bě jenomu wobhładżerjej, kotryž do Kummawalda jędźeſche, cžekny a nétko do Bukez pſchibéża. Dwě wobjobje, kotrejž we woſu mutſka ſedźeſchtej, mójeſchtej ſe prawem cžaſu dele ſkocžicz. Kaſko ludźo na konja wołachu, ſawiny ſo wón wuſtrożany po tak mjenowanej Kramez hajſy nuts. Tam wós pocža tak wjerhacz, ſo ſkónczinje na jenym płocže wiſajo woſa. Skónczinje kóń ſaſta. Pſchi woſu ſo jene kolo a woſawe widły ſlamachu. Koń ſo ſ jeneho boka trochu ſrani a ſebi kopyto roſbi. Wón bě też zyle pſchepoczeny kaž by jeho nécžto ſ wodu połał. Konja trochu ſawobalidźu a Stangezom do konjeſza ſtajichu. Skónczinje wokoło 11 też wobſedżeſ konja k Stangezom dóńdże. Konja domoj dowjedżechu. Wós pak hakle naſaſtra domoj dowjeſechu.

Přesmykarjo w namjecznem lěsu

Powědančko.

2]

(Pokračowanje.)

„Trěbne wjchak by było!“ prajeſche dołhi Wjaſław do-pródka krocžo. „Sejinka a Florinka njejſtej zaneho njeſa doma widźałej, ſ toho cžaſa ...“ Bě, jako budźiſche dołheno. Sprěżnenu ſnuſej bołojcz ert ſatkuła, hdyž wón ſo wottwobrocži a ſa ſwojim totwaſchom, ſtupnu na ſkowach, cžehnje cže. Wón cžuyſche rjec: „S toho cžaſa, ſo ſu mi moju ſonu pohrjebali.“ Tale ſona běſche ſ dźélom ſwojeju rukow pjenjeſt ſa pjenjezom do domu nośyez pomhała, hdyž muſ na ſwojim thorokoju ſtrowym dnjan napſcheczo hladaſche; pſchetoż druhdy bě izyła hubjenje ſa Jugla. Ale licž. Pětna to ſtawiſnicžka, ta wo Joſefinzu; a ſdźiwja, ta jeho ſona, a bě jemu dźéczi a hubjenſtwo w domje ſawołaſła.

Wjaſław Jugel — to je tón, kotrehož ſu potom „ſapaſerja“ mjenowali; pſchetoż tón wulki woheń, kiž je wón ſakoſik, je w jenej nozy zyle měſto herzow ſpożerał. Sa Joſefinku, to běſche mjenujzy ſapalerjowa dźowczicžka, kaž jandźel pékna a nadjeſitſay rjana, je Gid na ſwoje ſtare dny cžyſt ſaluboway hrěch ſtuczicz a lubemu Bohu jeho najbóle błyſchczatu hwězdzicžku ſ njebjeſkeje ſahrodki dele tſelicz. Pětna to ſtawiſnicžka, ta wo Joſefinzu; a ſdźiwja, ta ſtawiſnicžka wo Florinzu a wo helſtim wohnju, kiž je we hórkim lězu ſałhadżał. Schtóż njeſnaje jej „ſ měſiacžka herzow“, tomu chzu ju něſto twupowědacz; leż dyż je taſti cžłowjek w naſymſkej nozy, a kurjawa pſchecže ... Tuż, proſchu, pětnje kedźowacz, tu khwilu!

„Stojeze!“

„Schtó dha ma jow tak ſatraſchnje dźiwje rejcz? Leż kola wuſtrożany wotnicži je ſwojeho prénjeho ſparta!“

„Stojeze!“

Nadobo je jedyn je ſchtomow wuſkocžił a ma tſelbu we ruzu, tak ſo trjeba jenoż tróſchku naſtajicz, ſo by tomu je ſchtyrjoch łéżnych mużow kulku do wutrobý ſaczerito, tiż traſch by poſypytał, pod ſchtitom kurjawy cžekneyż.

Sażo ju jich ſchtyrja; pſchetoż Gid a Wit ſtaj mjes tym ſpěſchnje pſchikhwataloſ: Namjeſnj ſtrażnik je też hižo durcžiczka ſwojeje latarnicžki wocžinił; tuż nadobo wuſkinje ſo promjo ſywětła na ſchtyrjoch muży. A hiſchcže pſchikhadża druhi ſ tſelbu, naſtajenej ſ wuſtelu, ſ łéża; pſchi tej cži ludźo ſ ſlowniſkeje ſtraże khodźu dwaj a dwaj hromadże w nozy po pſchejmyſkarſkich puczach a ſchcžekaju.

„Dw wy ludi ludźo“, ſmějeſche ſo Gid a plazny pſchi tom ſ płonej ruku we ſwoje kożane kholowy, „ow, wy ludi ludźo, kajki rěżaju wótr duje w tutom cžaſu po namjeſnem lěſu!“

„Směrom!“ ſareji na njeho ſtrażnik hraniży a powłoczi mużam po rjadu ſe ſwojej latarnicžku do mjeſnowzow. „Gib!“

„Hm.“

„A nétko Bit — ſnaty dźiwjeniz.“

„Knjeże!“ roshori ſo Tirolſti Gid, hdyž to ſuwzijyſcha. Ale Bit połoji jemu ſwoju ruku na ranujenjo: „Njeſboh ſo, ranicži?“ Potom wobroczi ſo na dohladowarja: „Macże prawje, ja ſym Bit.“

„Dzeſi: Wjaſław Jugel.“

„Zyle prawje.“

„A tutón jowle?“

„Ty mój Jeſidarko nż, njeſnajeſch dha uże tu wjaſy?“ Gid ſumy ſwój kónczkoty klobuk. „Namjeſnj ſtrażowarjo chzeeże bycž a njewjeſże, ſo je to tón proſeta?“

„Proſeta?“ praſcheja ſo ſtrażnizy kaž ſ jeneho erta.

„Wobhladajcże ſebi jeho, moji knjeza, — Jan Bratſik tutoho cžaſa drjeworuhar w hórſtim wobwodże,

Tónſamſny Jan Bratſik — kaž je doſcž ſnate — je ſo wjele lét połdźiſcho ſ nowym mjeſchczanoſtu měſta herzow ſtał. Ale pſched tym je jeho ſty namjeſny ſtrażnik pſchi pſchejmyſkowanju lepiť a konterbandu (pſchemyto) ſcžinił. To pak je ſo jemu ſlé podeſchło, tomu ſchwarnemu dohladowarjej; pſchetoż ſmoljſchkrabar, kiž běſche w tutej nozy hiſchcže ſ wołokocžabazym herzom, je jemu tohodla ſchwarny kult ſahrał, pſchi kotrejż ſu cžerczi hele ſwoju rejſu ſe ſwerowym namjeſnym ſtrażowarjom měli.

Jako ſtrażowarſ Bratſikej tak ſ praiſchenjemi do mjeſnowcža ſwjeſzi, kotrejż je wot ſmoły a procha ſ dźéła trochu ſwohidżene, to pócžuje ſo Gid ſaſo hižo pyricz.

„Diw, wy ludi ludźo, je to ſ waſchnjom w lěſu? Wopraiwdże wſchitke dyhſaki cžłowjeſej pſchewobrocženja! Schto mélo też to w nich mutſka bycž hacž ſama khudoba a horſchcž niczo, hdyż cžłowjeſ ſ lěſneho dźéła domoj dże?“

„Wocžińcże wazoki!“ pſchikaja namjeſny ſtrażnik, mjes tym ſo druhi ſwoju tſelbu ſtoji a ſmérom pſchez ranujo powożny. Mużojo wotewrichu ſwoje kożane mészchi, we kotrychž běchu rano hebi ſwój khléb do lěſa ſobu brali. Dwaj běſchtaj próſonai. Dyſtihdżeſaſ Bratſik a pſchichodny ſapaleř běſchtaj wob dźeń mészchto hribow naſběraloj.

„Gotowo!“ Dohladowar ſkowy, ſo bychu ſchli.

Ale Tirolſti Gid woſta pſchi pjatej trocželi ſaſo ſtojo: „Knjeże“ ſahwoła wón na ſtrażnika, „my ludźo tu we wokolnoſczi ſymy hłupi doſcž ...“

Jeho rozběwanja ſmužitoſcž běſche runje pſchi tom, jenm ſ rozumom cžeſnyczi, tu hrabnyſchej jeho Bitowej a Bratſikowej pjaſcži a cžehnjeſchej jeho tam, hdźež mějeſche hicž. Bratſikej njebě wutrobа mjes podrobnym pſchehladowanjom ani jenicžki kas njeſtajuje ſabiwała, a tłubu bě tomu „ſelenemu“ dym ſwojeho hubjeneho tabaka do mjeſnowcža pachał. Nétko won rjekny: „Ty tola njeſdźeſch, cžłowjeże — ty tola tak hłupy njebudźeſch, njebudźeſch ho dyżcž wot taſkeho pſche njerozumyhlene ſłowo do khłódka ſadźicz dacž.“

(Pokračowanje ſcžehnje.)

S **Bukez.** Lubiński hamtkti žud tele dny friśeŕskeho pomoznika Hietschera, kotryž bě pśed někotrym cźasom w tudomnym friśeŕstwie wobkhodźe w źkužbie, k dwěmaj měšazomaj jastwa sažudźi. Wón ju tuthwilu we Bayerskej.

S **Běłych Nožliz.** Kradnyk je žobotu popoldnju wokoło 6 hodź njesnaty wikowaŕ ſ zaftami pśed Bergmannez korczmu dźe nowej kolešy sa ruczny wozyeź. Kolešy bě pohonecź zobupśichwjeſł a tam zakžiť. Wonej źiuſchetaj chudoj žonje. Njesnaty paduch je 25 lět stary a je na kole do Wjasońzy dale jał.

S **Lubija.** Krawny wukonz bóſta njedźelu źiwjedźeń wohnjowoje wobory we Wotkłhanju pola Lubija. Murjer Ossvin Wunſcha, kotryž je žobuſtaw wohnjowoje wobory, źiwadźi žo je źiwojimi towaŕšchemi. Pśichi tom žo nimo měry rosnjembrí. Bźeźeſche domoj po źiwom pístolu a hrožeſche ſ njej wjeſném, kótšiž chźoźu pśicźiwo njemu fakrocźiś. Swadźi žo teź je źiwom mśišcźanoſtu Geiera, do kotrehož tśeli. Geier cźekny do domu źiwoleho bratra, hdźež jeho Wünſcha sćźehowaſche. Teź do mśišcźanoſtu šamehо tśeli. Tón žo ſ tśełbu wobaraſche a trjeći Wünſchu do wutroby. Wón bórſy po tym wumrě. Mśišcźanoſta je hajnik a ma prawo na tśełbu. Mśišcźanoſta je dobrowólnje źiwoje ſastojnſtwo ſložił, dóniž njebudźe wéz sašo w tźeźe. a žo wujašnił, ſchtó je na źmjerczi Wünſche wina. Hamtiſe hejtmanſtwo je jeho ſaſtupjerjeł, kajeſej gmejnſkemu ſtarſchemu Zähnje tak dołgo mśišcźanoſtwo pśichepodało.

S **Lubija.** K wožudnemu wokónzej nózneje ſwadźby dóńdźe tudy mjes jenym radnym dźěłacźerjom a žynom jenoho pśemyſłowſkeho mišchtra. Spomnjeny žyn bě žebi pśed jenym hoicźenzom ſwoje motorſke kolo ſtožo woſtajił. Radny dźěłacźer bjes dowolnoſcźe na nim wotjeźe. Jako žo wón ſ motorowym kolom ſašo wrócźi, naſta mjes nimaj wótra ſwada. Radny dźěłacźer woſbeźeŕa motorſkeho kola ſ latarnju mjes wócźi morſny. Ranjeny do womory padny a bu tak ſranjeny, jo dyrbjachu jeho hnydom k ĺekarjej dowjeźś. Sanitetni pomognizy joho potom do jeho wobydlenja donjeſechu.

S **Rakez.** Hižo na 36 lět je žo minyło, jo bu tudy wohnjowa wobora ſakoſena. 16. měrza 1890 ju tudomny piwarz, knjeſ Hendrich Keller, ſakoſi. Lětha ſu tam někto nowu ſykawnju a nowu ſtupańku wéžu natwariłi. Wéża ſo ſaidźenu njedźelu na ſwjatoſcźne waſchnje poſwjećźi.

S **Komorowa pola Rakez.** S hróſbu ſpominadźe naſcha wjes wczera 50 lět wrócźo. Runje wczera 13. ſeptembra pśed 50 létami žo w naſchej wśu 8 wobdźeńſtwow wotpalk. 13. ſeptembra 1876 rano wokoło 3 hodź. bě w bróžni Lubierja Jurja Wéluſcha woheń wudyri. Woheń ſo ſa króśki cźaſ na 7 dalſchich wobdźeńſtwow roſſćeŕi. Wſchě twarjenja ſo do cźiſta wotpalichu. Wotpalichu ſo Domaſchkez, Handruſchkez, Kralez, Krawcez, Wéluſchez, Kſchiſanez a Lipiczez. Nichtó ſ nich njemějeſche ſawěſćenje, chiba jenož Kralez. Tak bu ſchkoda ninmo méry wulka, dokelž bźchu wśitcy ſwjeſća thudźi ludźo. Cźłowjeſće wopory ſebi woheń runje njeźadaſche.

S **Marijneje Hwěźdy.** Tudomne knjeſtwo je pola firmy F. a. Fiſcher w Shorjeſcu nowu automobilowu ſzykawu ſkałało. Wśele je žo hižo wo njej rěcźało. Nowa auťowa ſzykawa budźe w zyłej wokolinje witana.

S **Bukowa pola Kamjenza.** Saidźene dny bliſko żeleſnjiſkeho mosta, kotryž pśiches Cźorny Halſchtrow, na żeleſnjiſkich kolijach mjes Bukowom a Shym Komorowom cźeło młodeho muſſkeho namakachu. Bě to wikowaniſki pomocnik Oto J. ſ Kamjenza. Wón bě ſebi źiwjenje wjal a to je ſeſkhowaneje pśicźiny, kaž nam Khocźebński ſwjaſk wikowaŕſkich pomocnikow ſdźěli: J. bě w jenym towaŕſtwje ſ tuthwjeſerjom. Joho 31. julija je ſkužby puſchcźichu. Wón bě hatle 1. hapryla dowukmł. Tak bě nětko bjes ſkužby a bjes khleba. Wón njechcźaše žwojeho nana wobcźežowaś, kotryž na ſam jenož mało ſaſłužby. Teź njechcźaše a njemóžeſche to pśiches wutrobu pśichenjeś, ſo by ſwojim tśom bratram 19, 16 a 13létnym, poſłedni kuſk khleba wot huby wotorbnył. Nimo toho widźeſche dokoła wokoło wjele młodych ſaſtojnikow, kotrjž běchu ſe ſkužby puſchćeni. Tak jemu žadyn thmany pśichod njetkwaſche. Tuž wbohi ſadwćźowa a ſebi źiwjenje wja.

S **Kamjenza.** Skałaŕ ſ Njeboźećźicy bě žobotu popoldnju ſkoczy ſ dźela ſe ſwojim kokom ſnjeſłožił a wośta we womorje leżo. Ludźo, kotrjž po dróhy pśichiłdźechu, namakachu jeho na dróhy leżo a jeho domoj dowjeſechu. Wón bě ſebi mołhy ſtichał a na hłowje khćrzo ſranił.

S **Kulowa.** Teź do Kulowſkeje wožady je bahnija abo malarija ſaćahnyła. Dotal ſtharjechu jena wobora w Kulowje a jena w Němcach pola Kulowa. — Na pśicźeſadźowanje valneho drjewa, kotreż naiche méſto pśicźeſadźowaſche, bě žo jara malo ludźi ſeſchło. Dyrbjachu ſahe ſ pśicźeſadźowanim pśicźekaś, dokelž nichtó ani ſadźeŕſtu hódnotu płaćźicź njechaſche.

S **Kulowa.** Jara łubjene bźerny mamy lětſa w naſchej wokolinje. Tak łubjene bźernjaze lěto pola naſ hišćcźe njeſpomnja. Jyſe ſahony ſu poroſćene ſ dornami a trawu, kotraž je bźerny ſadušyła. Stót na taſtich polach bažemy abo ſ mětłami ſamo trawu ſpjeſmy. Na taſtich polach, kotreż bźchu pod wodu, ſu ſyła ſane bźerny njenamakamy. Teź na drubich mokrych łejowniſcźach bo ani pśaza njepłaćźi, bźerny łapaś. Pola ſ płukom pśicźeſoraju a pśicźewlócźa. Potom łotke hladaju, ſchto jim ſoſwa. Na jenym jutru naſbźeŕaju mału kubjełku abo najwjaźy bźeuj mźejaj bźernow k pśizowanju. Jenož na někotrych zyłe ſuchich polach je wunoſaś trudu ſpołožaju. Wboſy wobydlerjo ani ſymjo njeſmeja. To budźe wopraſowdźiś lěto bźdy ſa nich, na kotreż nihdy njeſapomnja.

S **Kulowa.** Lejowniſći hornczerſkeho miſchtra Bernharda Leibnera ma ſo 10. nowembra na hamtiſkim ſudniſtwje we Wojerezach na nuczeniſće waſchnje na pśicźeſadźowanje pśicźedawacź. Dale ma ſo na ſamźnym ſudnińſtwje a na ſamźne waſchnje lezomnoſći ſichidarja Alfreda Klemera na Młynſkej haźy 7 pśicźedawacź.

S **Śeho Komorowa.** Pjatk pop. wokoło 3 hodź. w jamje Viktoria III pola Śeho Komorowa wuhłowny pŕoh rosbuchny a žo ſapali. S tym ſo dwaj dźěłacźerjej, ſamkaŕ Sch. ſ Viktorije III a Si. ſ Nowej wſy cźežko ſranjeſchtaj. Jeju hnydom do Slo-Komorowſkeje thorownje dowjeſechu. Motorowa ſzykawa ſ Viktorije a Sſejſowſka ſzykawa k haſchenju pśicźijeźeſchtej. We fabrizy Viktorija je ſo na thwilu dźeło ſaſtajiło.

S **Wulkeho Cźiſt** (v. Wojerez). Tudomniſcźa jednota „Sokol“ wuhotowa ſaidźenu njedźelu ſwój pŕeni ſaloſeŕſki ſwjedźeń. Jednota ſałoži ſo 17. ſept. 1925 jako druha herbſka ſokolſka jednota w Pruſkej ſe ſobuſtatkowanjom D.-Wujeźdźanſkeje jednoty. Młodaj W.-Cźi cźanſkaj muſaj, wdomaj Sſerbaj, nawjedźujetaj tu ſerbſku młodźinu na pśikładne waſchnje. Cźełowjeſowańſki wjeczor młodeje jednoty dopokaŕa zylaſtódome a bohładne dźeło. Że wopraſowdźe wobdźewanja hódne, kak tamniſchi młodźi wjednizy ſe ſamźnym pobonjenjom a cźerpało ſkoro jenož ſe ſebje pokraczuja a herbſkej idźejomoſći a wuknjeja wuluhlanſke dźeło, kotreż ſabałbuje wulki dźeł inteligentnych Sſerbow, kotrjž ſo wo ſwój herbſki łud a jeho kulturne źiwjenje tak mało ſtaraja. — Wokoło 8 hodź. wotcźeŕi ſwjedźeń jednoczny ſtaroſta powitawſchi bohatu liczbu Sſerbow, ſwjeſcha ſe wſy. Na to poſcźa br. dr. Sdźeża wo herbſkim Sſokole, jeho ſamórach a ſtejiſcźach, nawjaſnjo na barby naſcheje ſokolſkeje draſty. Sćźehowaſche bohaty a we wſchěm derje pśicźewjedźeny cźeſko wuknjeſowańſki program: Bukeczańſke proſtne (20 muzi, muſſtwo dopjelnjene ſ Kulowſkeje, Komorowſkeje, a D.-Wujeźdźanſkeje jednoty), ſwjeczowanja W.-Cźiſcźanſkeje jednoty ſamoze na pŕeſtuſchu a bradlach (nijźche a wyſchiſche wotdźeleńje), ſwjeczowanje wubraneho muſſtwa na pŕeſtuſchu, ſkupiny (Kulowſkeje jednoty — 14 muzi). Shromadźena wjeſ, młodźi a ſtari, muſožo a žony, wobdźiwachu ek'aktne a teź cźeſke wukonjenja. W drubich herbſtich wſach kolo wokoło njeźwotu ſo wjeſće dodźiwaŕ mógli, ſo herbſka młodźina ſama — bjes nėmſkeho nawjedowanja, kaž ſu to ſmjeźeni — nėſchto dokładneho dokonja. So by kola teź druhdyże ſpómała, to njeje cźeſcźomne, ſo zuſym a ſa zuſeho wadźicź dacź ſu wowzu, tiž njewédźa, ſchto durbja. Cźiſcźanſzy Sſokolo móža wſchěm jako dobry pśikład ſłużicź. Njech ſo jim pśichſamkum. **

S **Radrózneje Hrakowki.** Njedźelu popoldnju cźeſnjeſche hrimanje pśiches naſchu wokolinu. Woże njewjedro dyri wokoło 4 hodź. bo hróžnje tudomneho žiwnoſcźerja Hendricha Zinki a ju ſapali. Teź hródże ſo ſapaliche. Bróžeń bě je ſilonu kryta. Wſchě w njej khowane žně, kaž teź wſchě maſchiny, ſo ſobu ſpalichu. Wobnjowa wobora hnydom ſpjelnje ſapſchimny a tak bu dalſchi ſtrach wotwobroczeny. Haczrunjeź na wobhbeźeŕ ſawěſćene, dha tohdła hišćcźe khćrzo ſchkoduje.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 14. septembra 1926.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	46,86
Jendźelski punt	20,36	100 česk. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	81,05	100 franc. frankow	12,10

Efekty.

Na Barlińskej burzy twotwinwaſche ſo wczera wobkhad we efekach pśichi doścź njewótšnych kurſach. We wikowanju ſ dołžnymi liſćinami kurzy ſlotowneje požcźołki a to rózkowneje banki nėſchto mało pśichiładźichu.

Produktowe wiki.

Produktowe wiki pśichinjeſechu woſebje khlébowemu žitej powniſchene płaćźiny, hačrunjeź w Barlinje wot hoboty w mlynach ſtrajkuja. Pśicźeńża powyſchi ſwoju płaćźinu po zentnarjin wo 10 np. a rózka wo 15 np. Wczera płaćźeſche zentnar

w Drjezdźanach

pśicźeńzy 13,50—13,75 hr., rózki 11—11,25 hr., jećźmjenja nałśtnjcho 11—12,10 hr., nazymneho 9,25—9,75 hr., wowſa I 10,50 hacź 10,90 hr., II. 8,75—9 ſt. hriwnow,

w Berlinje

pśicźeńzy 13,25—13,45 hr., rózki 10,65 hacź 12,40 hr., nałymitneho 8,50—8,75 hriwnow wowſa 8,60—9,25 ſt. hrwnow,

w termińowym wikowanju

ſa ſeptember: pśicźeńzy 14,62½ hr., rózli pak 11,70—11,75 hr., wowſa 9,40 hr.

ſa oktober: pśicźeńzy 14,10—14,20 hr., rózki 11,60¾—11,67½ hr.,

ſa dezember: pśicźeńzy 14,07½—14,12½ hr., rózki 11,52½—11,62½ hr., wowſa 9,45 hriwnow.

Kupuja:

Jabłuka jśerane, Kutſchka w Lubiju, Stare torhoſchcźo.
Konja ſrjezjeho w Mjedźoſju cźo. 9.

Na pśedaŕ:

Khéża **knjeźiſka,** w Małeſchcźach, kótrjž ſahrodu, ſ kónzu. 15 000 wopalneje pokładnizy.
Wyſokokuczelna kruwa je na pśedaŕ w **Nowoſłužach** cźiſło 9.
Konjej, Nowak, młokarnja w Budyſchinje, Swonk. lawſka haźa 18.
Kóń liſchka, Sparmann a Co., w Semiźach.
Kruwa wyſokokuczelna a thorunja jałoza, teź na hohowjadła k rěźu wumeńcź, Tamm w Sślepom.
Kruwa wyſokokuczelna młoda, w Wiſkopiźach, Bismarkowa haźa 1.
Kruwa do cźehnjenja, młoda, w Płacźejach.
Motoriſke kolo, Michling w Hródku.
Kortko ſwinjaze a 6 młodych belgiſkich karniklow, hobrow we Wojerezach, Bahnhofſtan. 6.

Sto pytaja:

Krawſći, Hilmann w Dolnjej Hórzy.
Hołza do domu, w Budyſchinje, Küttner, Hauenſteinſka haźa. — Hłubełka w Hródku, Drjezdźańſka dróha 66, k rěźam pop. wot 4—7 hodź. — Wiſźingarka w Hródku, Nołplatź 4. — Płüſchowa w Hródku, Wilhelmowa haźa 21. — Buſſyna w Běłej Wodźe, Arnim-Promenade 5.
Bachol (Lanſjunge) w Hródku, Drjezdźańſka dróha 53.
Pohonecź, Nowak, **piwowy ſklad** we Wojerezach, Budyſchſka dróha.

Sbudniſzy na pśicźeſadźowanje;
ſrjedu 15. ſeptembra 1926:

w Hornim Wujeźdźe ſrjedu 15. ſept. pop. w 5 hodź. — łupzy ſeidu ſo w Rátzez hoſćenzu — ſjatawa;
we Wojerezach dop. w 10 hodź. w hoſćenzu „K ſlotemu łowei“ ſofa, wóſ, degardt, łyſtowy wóſ, łokte ſaułi;

ſchtwórtk 16. ſeptembra 1926:

w Delnim Wujeźdźe dop. w 9 hodź. w Haſchkez hoſćenzu bertiko, ſofa, piano;
w Schźeńzy dop. w 11 hodź. w hoſćenzu: zentrifuga, 3 ſwinje;
w Lubuſchu pśichp. w 12 hodź. w Skoinzez hoſćenzu: pol zentnarja hwěźdowego tuka (Lagerfett);
we Łaſu pśichp. w 1 hodź. w hoſćenzu pśichi torhoſchcźu motor;
w Běłym Khołmzu pop. w 3 hodź. w Grundmannez hoſćenzu: łóń, kruty wóſ;
Na pśicźeſadźowanje, ſchtwórtk, 16. ſept. 1926, dop. 9 hodź. w pśicźeſadźowarni nowehо ſudniſtwa:

1 knihowy khamor, 2 joſje, 5 ſydłow, 1 kuloſje błido, 2 kurjeńſkej błidzy, 1 błidowa lampa, 1 pśiſtoł, wſchelake tkaniny, 1 ſalonowy ſchpihel, 1 trjebane muzaze a 1 žonjaze ſoło, 1 radijowy aparat, 1 brillantowy kollier, 1 pśicźedawaniſke błido, 3 tworowe khamory, 2 pśiſańſkej pultaj, 3 bufeje, 1 wuczahowaniſke błido, 1 piano, 1 gramofon, 5 ſtejazych cźahniſkow. 1 pjenježny khamor, 1 ſchewcźa maſchina, 1 łodowy khamor, 1 truhła łowka, 2 wołtjowej wobrajaj, 4 elektromotory 4, 6 a 10 PS., 1 tkcźeńſka maſchina, 1 auto (Nacke 16 PS., detektor), 1 pśiſańſka maſchina, 6 pśicźewoblekow, 1 dźełba zidźanych nohajzow, 1 dźełba žonj. a dźećź. filzowych toflow, tofle, ſale, tkaniny (boile a žida), 24 jynſtiſch cźapkow, 72 pśenjornych kłobukow, dźełba ſchtórni, ſchpihel, 7 pśiſańſkich błidow.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/11 hodź.: Žito hišćcźe pśchezo žadne, wiki měrniſche. Tendenza: měrna.

Dop. 3/12 hodź.: Žito něſchto tuńiſche, tendenza: měrna.

Płaćźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg hewa: 100 kg, płaćźana po złotej briwnje.

	13. 9.	11. 9.		13. 9.	11. 9.
Pšenica	265-269	263-267	buny	24-26,00	24-26,00
rožka	213-219	210 216	woka	30-39,00	30-32,00
nał. jećmjeń	205-248	205-248	módre lupiny	15-17,50	15-17,50
naz. jećmjeń	170 175	170 .75	žołte lupiny	19-21,50	19-21,50
wows	172-185	171-184	zeradella	—	—
kukurica	180-183	180-183	raps wosušk	14,40	14,40
pšeńč. muka	37-39,00	37 39,00	lany wosušk.	19-19,20	19,30
rżana muka	30-32,50	29-31,75	poch. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	bźrnj. kruški	19-19,50	19-19,25
rżane „	11,00	11,00	syzo, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
raps	310	310	rżana słoma	1,00-1,40	1,05-1,45
lane ſymjo			pšeńčna „	0,95-1,20	1,00-1,30
hróch	33-38,00	33 38,00	wowsna „	0,70-1,00	0,95-1,00
pjeluški	30-33,00	30-33,00	jećna „	0,65-1,00	7,05-1,00

Drjezdźanska burza.

Pšenica	270-275	bźrnjace kruški	21,50-22,00
rožka	220-225	pšeńč. wotruby	10,40-10,80
nałśtni jećmjeń	220-242	rżane wotruby	11,00-13,00
nazymsk. jećmjeń	185-195	pšeńčna muka	42,00-44,00
wows	210-218	rżana muka	32,50-33,50
čefwjeny dźećel	—	woka	35,00-36,00
raps	300-310	pjeluški	35,00-36,00
kukurica (Maiz)	186-191	hróch	35,50-36,00
suche truhańcki	11,50-12	cokrowe truh.	16,00-19,00

Płaćźizny rźneho skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

13. ſeptember 1926. Płaćźiny po centn. a zł. briwnach.

Skótne druźiny a woznamjenjenje.

Woły: 122.

Połnomjasne, wukormjene, najwjeſoſeje rźneje hódnoſće hač do 6 lět . . . . 58—60
Młode ujźane, njewukormjene, ſtarše wukormjene . . 47—53
Mjenje wukormjene młode, derje pśicźowane ſtarše . . 39—42
Mjenje pśicźowane wšěch ſtarobow . . . . . 32—37

Byki 252.

Połnomjasne, wurośćene, najwjeſoſeje rźneje hódnoſće . 58—61
Połnomjasne, młódše . . . . . 52—55
Mjenje wukormjene młódše a derje pśicźowane ſtarše . 47—51
Špatne . . . . . 42—45

Jałojcy a kruwy: 321.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjeſoſeje rźneje hódnoſće . . . . . 55—59
Połnomjasny, wukormjene jałojcy najwjeſoſeje rźneje hódnoſće hač do 7 lět . . . . . 45—51
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy . . . . . 34—39
Derje pśicźowane kruwy a mjenje pśicźowane jałojcy . 25—28
Mjenje a špatnje pśicźowane . . . . . 22—24

Cźelata: 647.

Najlěpše wukormjene . . . . . 34—38
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca . . . . . 76—80
Špatne . . . . . 67—72

Wowcy: 580.

Młódše a ſtarše wukormjene . . . . . 64—67
Starše wukormjene . . . . . 58—64
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) . . . . . 50—58

Swinje: 2288.

Połnomjasne, wosebitych raſow a jich křižanjow, hač do 1½ lět ſtare . . . . . 84—85
Wukormjene . . . . . 84—85
Mjaſne . . . . . 82—84
Špatne . . . . . 80—81
Kanoy a kundroy . . . . . 70—75

S **Noweje Wsy.** Njedźelu pschipołdnju w naschej wsy njesnateho człowjeka wobkedźowachu, kotryž bě zaso po wopisanju dawno pytanemu tuhejenemu morderjej Janet Lemericzej podobny. Wón je pozitzil wobjerwowizu, kotraž hnydom zusche saso. Jeho jako bludarja Zana ł Polstejc swěsćichu. Wón mějesche też jenoż jene wóczko. Hewak pak wjelo podobne je Sćepnym Janom njemějesche.

Se **Sswětleje.** Njedźelu pop. tudomny hoscheńcaŕ k Elišowemu dworej, k. Julius Geißler zyle nable je mrě. Jako bě domoj wrócił, psched swojim wobydlenjom nadobo morwy k semji padże. Boża ruczka bě jeho sajała.

S **Wukrancźij.** Sandźene dny w konjenzu tudomneho wobsedźerja Nowaka wobeń wudyri. Nowakez swójbu dyrbjachu hatle je spanja wubudźić. Ssuhoża mjes tym konje ł palazeho konjenza wumjedźechu. S wopredka bě jasche, kaž by je mela brożeń też hischcze japaliczk. Tola ju wohnjej wobróchu. Jeli by je brożeń japalika, potom by je woheń też hischcze na domske wupschestrě. Pryedy hacź je sussedne wohnjowe woborp dojedźechu, běchu woheń nimale jahaschili. Mjesle stomy, syna a jedyn wós je sobu spali. Wobsedźer mějesche jaschcene. Kak je woheń nastał, njeje znate. — Lětusche nasmjesche prósdniny tudomnych schulow traja 21 dnjow. Prósdniny japoczinu je pjatk 24. septembra a traja hacź do 15. oktobra sobu wopschijatzeho.

S **Běleje Wody.** Serjedu papołdnju wokolo 3 hodź. kradnuchu ł wothěže knjeza Krawza na Mušakowskej dróhy mužaze jedne kolo stamki „Erik“. Kolo bě na 50 hriwnow hódne.

S **Czornego Khołmza.** Nasche jatze městno je pschezo hischcze wuprošujene. Prózujemy jo, dósłacz jasno jerbischze rěcze mózneho duchownego, pschetoż Boże slowo jenoż wutrobu hnuje, pschednjejene w drohej macźerńej rěcźi. Mjes fararjemi jerbischze rěcze mózmymi je jo knjes farar Bar ł Wochos k nam samolwił. Nětdy ł mi-sijonarom w dalokej Chinje je ł lubosću k Sserbam też nascha macźerna rěcź nawukniył. We njej je jo pschezo bóle wudokonjał. Sserbam je je źiwernym pschećelom. We Wochosach nawjeduje tamne jerbiske towarstwo. We najchim Božim domje je nětko hižo dwójzy prědował. Wóy chcył jo na naschej jerbiskej wobłaźe źmilicź a nam jerbiskeho buschowo pałtyra póslacź.

S **Lubnjowa.** Nózny stražnik Bjedrich Piskar je Sseď pola Lubnjowa jěźdźesche tele dny na cźokmitu. Jeho nadobo Boża ruczka saja. Wjeczor potom doma wumrje. — Mokerśi wucźobnik S. ł Babelsberka bě sobotu rano jatśeł. Wón jo ł jenej holzu cźahasche, kotraž jemu źwoje znajomstwo wupowjedźi. Hólz jo psched domom jejneju starschiju jatśeli.

S **Krošna.** Tudomny pohoncź Schołta jěźdźeshe tele dny na polo a mějesche źwojeho źyna sobu na wołu. Jako kolisnu wobjehže, padny joho sótny źyn ł wosa. Sadnje koło jomu psches htowu pschejehže a jemu htowu hnydom rosmjerze. Wón bě hnydom morwy.

S **Rósborka.** Kulojty błysk dyri tele dny do tudomneho nowotwara finanznoho twarjenja. W twarjenju běchu 4 dźěłaczerjo. Jedneho ł nich Boże njewjedro sćrały. Tamni buchu pohnuschćeni a nětko cźeźko sranjeni w thorowni leża.

S **Krjebje.** W njedźelsćim pożedźenju zyrkwineje sady a zyrkwineho sastupjerstwa bu w pschitomnosći k. patrona barona je Schlotheim k. vikar Harald Theila jenohłósnje sa fararja wusmoleny. Dokelż pak wón hischcze nemóże stacźanstwo nima, pschihodże nasterje k nam najprjódzy jako vikar, a ma jo hatle potom jako farař sapołasći hdyż je ł jeho nutralisaziju wscho farjadowane.

S **Ruschizy.** 40létny jubilej źwojeho pschebywanja w naschej wsy wobwjeźi njedawno tudomny wyschći wucźeŕ Lehmann. Wón je pschi źwojej dosći wyłoźej starobje hischcze strowy.

S **Khocźebuza.** Tu je jo 8. septembra wokoło 7 hodź. słužobna Ellenqua Felsenträgerez, kotraž je jo 27. měrza 1910 w Borschći narodźiła, słubiła. Wona bě w posledním cźasu tudy na Hajnijej drozy w słužbje. Hołza je 1,60 dołha, ma cźemno-ryże włoży a połne tu-łojte wobliczo. Bě dźěłansta drastu wobleczena. Wona je pjecza ł jenym hermanstim wikowarjom sobu schła, kotryż tudy ł połstrani witowasche.

S **Khocźebuza.** Pjekaŕki wucźobnik Hermann Fickert, kotryż je jo 7. julija 1910 w Schicźinje narodźił, je tele dny 130 hriwnow pschekschiwił a ł nimi cźeknył. Mysla jebt, jo je jo ł hermanstimi pokasowarjemi a wołokoźahaŕjemi na puć podał. Fickert je 1,65 metrow dołhi, cźemno-ryże włoży a sady na htowje błusnu. Wón je w jschérym wobleku, w schérej cźapzu, cźornych cźrijach a w mokmjanym pjesłu. By-li jeho nechto widźał, njech wež polizíji wosiewi.

S **Wjasta w Del. Luźizy.** S nimo měry wulkim wichorom a njewjedrom bu nascha wotolina wczera donapytana. Wokoło 1/2 5 hodź. jo njewjedro nad naschej krajinu rosbuschcźi. Wuhladawschi na njeho schćerocźemne mróczele, wędźachmy, jo nam wjercźaty wichor hrozy. Wichor schtyri wulke schtomy ł korjenjemi wukorjeni. Bjez njewjedro dyri do nowotwara jeneho dźěłacźerja, ale njesapali. Schkoda jo ł wopredka wjetscha sdasche, hacź wopraudźe bě.

S **Garonowa w D. L.** Jedyn koleśaŕ jěźdźeshe ł kożu na kole a pschescźahny hołzu, kotraž ł pola dźěshe. Swojou kożu njemějesche w nóźnach. S niekedźsnoscźu hołzu khwo-tro do ramjenja truba, tak so możnje kramjeshe. Hnydom dyrbjesche jo ł lěkarjej podacź, kotryż ji ranu saschij. Wo sboju móże jo pschi tom hischcze rěcźecź, so niebe sranjenje straschnische. Podawk njech je ł wotnowanjom.

Synoda.

W Drježdźanach, 13. sept. 1926.

Wuradźowacź mějesche jo pschemenjenje zyrkwineho sakonja wo prawach zyrkwinych sastojnikow. Knjes dr. Löbner rosprawjesche. Po prawym pschiczinu njeběsche, so by jo sakoń pschemenił; je hatle tola 1. haprleje 1921 do mozy stupił. Dokelż pak su njes tym zyrkwine sudy jo wutworike, ma jo sakoń tutym pschiprawicź.

Nětkosi sastojnizy pschi woładach su jo hórschili, so sakoudawaŕ krajnozyrkwinych a woładnych sastojnikow rosshěli, dokelż menja, so budża jo tohodła pśches woładnych polbehnyć. Synoda sa tajke menjenja žane srosumjenja njepokasa.

Schtóż chze do zyrkwinskeho sastojnstwa sastupicź, ma pryedy pruhowanje wobstacź.

Potom jo k druhemu rasej wo khłostanstim sakonju sa duchownych wuradźowasche. Dokelż chzyschе jo wulki dźeł synodalow na źwjeczinej w Augustusbadu wobdźelicź, hdyż ma jo sakkadny kamjeń sa nowy wustaw knutskowneho mitionitwa pokojźicź, mějachu jo wuradźowanja w 3 hodź. skónczicź. Tuž bo jenoż namjezy sa druhe wuradźowanje stajichu a cźi, kiž su je pschinjesli, źmedźachu wo nimi rosprawjecź.

Hanczźa.

Z Łužicy.

S **Hornich Pózkowow.** W nozy k sobocźe bo hižom sasso w naschej wsy paduschi do wschelakich wobydlenjow dobywachu. Pola wojnarskeho mischtra Gnawka rosbichu w dźěkarni wulke wokno. W njej kradnychu wschelaki grat, nože, wjercźele a wscho mózne. Wot tam podachu jo do kuchnje a wobydleńskeje jitwy, hdyż sćěkhawaze wězy kradny: 20 hrimnow, stoły żonjezu cźaźnik ł rjeczaskom, śilęborne male a wulke kźizy, tyglu mydła a skote nawoczi. Na to salěschu paduschi do wobydlenja knjeni Herzogowej, kotraż je žuknjom mikuje. Tam kradnychu nowe mužaze koło. S wobydlenja wobsedźerja sahrodnikowa k. Thimy kradnychu 17 hriwn. pjenjes a wschelake pożitwnosće. Też pola póstowego sastojnika Schlenźricha su nuts dobywachu. Jako chzychu żelesne lěźnzti pschećerśacź, Schleńtaŕ wotuczi a paduschi jo nabojawischi, cźekuchu. Warnujemy kóždeho psched kupowanjom tajkich wězow.

S **Habrachźij.** Njewjedro ł krupobiczom cźehnjesche njedźelu wokoło 4 hodźin psches naschu wokolinu. Krupy hischcze dołho leżo wostachu. Sliwkej podobny deschcź jo nad zyłej krajinu rospuschcźi. Njewjedro pak we wuskej źmuży cźehnjesche. W Nowym Gersdorfje, Jiwowje a w Lubiju mějachu mało deschcża.

* S **Noweho Gersdorfa.** W nozy k pjatkej bo njehaubicźiwi paduschi do tudomneje pjekańnje pjekaŕskeho mischtra Eisolda nuts dobychu. Paduschi je jstwinnym wotnom nuts salěschu a w klamach wscho pschehrjebachu. Woni běchu žebi pjecza jenoż na pjenjezy wotmyślili. Nimo toho pak hischcze jedyn cźaźnik potradnychu. Haczrunjeż hnydom polizajskeho pża ła paduchami póstachu, njemózachu paduchow nihdże wjazy wuźlędźicź. Paduch bě po śpacźu ł wjeźnymi wobstejnoscźemi trochu snaty.

1000 na tylus khorych w Hannoveru.

Hacź dotal 13 morwych.

W běhu njedźele a póndźele je tyfusowa epidemija w Hannoveru straschnje pschiběrała. Na 700 wosobow lekuje jo w khorownjach. Może jo ł tym liczicź jo je liczba 1000 daloko pschekroczena, hdyż jo cźi sobu licza, kotiż jo hacź dotal njeźu pschipowědźili.

Khorosći je jo tak nadobo rosschěrika, so njeje mózno, wschěch hnydom do thorownjow dowjesć. Khorownje ł zyła njedokahaju a tak je jo wjazy schulow wuzrumowało a na nathwilne thorosće pschiprawiło. Wobydleśtwo może jo wutoru sa darmo pschećiwo tyfusej schćěpicź dacź. Pruske spomožeńe ministerstwo je wjazy wupruhowanych lěkarjow k podpjerje Hannoverskich wotpóslało. So je wina na thorosći samasana hannoverska woda, je nětko też pruske spomožeńe ministerstwo pschipóslało. Hižo psched wjazy njedźelemi bě wjele wobydlerjow na źołdt sthorilo. Hižo tehdy jo swěsći, so je we wodże wjele bazillow, tola wo tyfusowych jo nicźo njenaśpomni. Tute pak tuž jo dyrbjake też tehdom hižo we wodże namakacź, pschetoż tyfus trjebe 1—3 njedźel, pryedy hacź wudyri. Tak jo thorosći, ł kotrejž jo jo ludźo psched wjazy njedźelemi natyli, hatle nětkole pokasuje. Pruske ministerstwo za ludowe spomożeśtwo drje je źwój cźaj wodu cźiśicźacz a desinfiśerowacź dało, tak so jo nětkole tam žane bakterije wjazy namakacź njemóża, njedźiwajo toho pak dyrbi jo hischcze ł dalschim pschiběranjom tyfusa liczicź, dokelż je psched nješto njedźelemi najsterje wjele ludźi je samasanej wodu tyfusowych bakterijow ł žebi wsało.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powješć wo wjedrje za jutrischu njedźelu: Khłódno, śuchło a rjenje.

Tyfusowa thorosć w městeje Hannoverje hischcze pschezo pschiběra. Liczba thorych, kotiż su jo thorownjam pschepodali, je jo na 733 powyschiła. Wojakam je jo zakasało, na dowolenju hicź, so by jo thorosći dale njesanjesła.

Też mjes Opołom a Carlsruhe w Hornjej Schlezyskej je jo śly pschihot na zelesninju śmužił. Lokomotiwnik bě pytnył, so bě cźah na jenym městnje zakhabłał. Hdyż tolije pschepytachu, namakachu, so běchu w lěku na jenym městnje śpiny wot schénowu wotschrubowane a schény zběhnjene.

Blisko Cochena jo psched nětkotrymi dnjemi żelesniše tramy na kolije położichu, so by jo cźah swrócźił. Sadźewk mózeshe jo ł cźasom wostronicź. Tele dny su do Trjerskо-Koblenzskeho wołobotowho cźaha ł kamjenjemi mjetali. Jedyn pryedawschi żelesništi dźełaczer je pjecza tramy na kolije położił, so by jo sa to wjecźił, so běchu jeho ł dźěła puschcźili.

Turkowske knjezerstwo je druheho offizjera franzowskeje parneje łódje „Gotos“ sajało. Franzowski ministerstwi pschedsyhła Poincare je turkowske knjezerstwo namołwił, so dyrbi jatcho offizjera bjes komdżenja huhdom puschcźicź.

Swójbne powěśće.

Semrěli: Ernestina Schneiderowa rodź. Bartez we Budyschinje, 59 l. — Arnoscht Fricza w Lubiju. — Herman Morij Panašch we Wulkich Dębzegach. — Arnoscht Eduard Ricza w Budyschinje na Zidowje. — Helena swud. Jenschowa w Klukschu. — Arnoscht Max Pěschta w Budyschinje.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija.“ Dźensa wutoru (14. 9.) zeńdźemy so wjeczor 1/2 9 hodź. w Kat. tow. k wjesołej zabawje. Kóždy dyrbi pritomny być dla skóńcźeneho postajenja liczby wobdźělnikow pri koncertnym zajeźdźo do Deln. Łužicy, eyle wěsće pak mużcy spěwarjo. — Za dźiwadlohrajerjow je z dypkom 1/4 8 hodź. pruha na jewišću. — Pjatk (17.9.) je hłowna (posledn.) spěwna pruha. Wšitcy spěwarjo a spěwarki, maju pritomni być! Předsydstwo.

Drježdźany. „Hromadnik“ spěwa kóždy 1. a 3. štwórtk w mósacu pola Gusty Zmija, Christianstr. 22 p, wjecźor 8/4 9 — 10 hodź.

Drježdźany. Tow. „Jednota“. Njedźelu, **19.** sept., je naš wulět do Klotzsche (Rest. „Weißes Roß“). My zhromadźimy so popołd. w 3 hodź. pola „Arsenala“. Komuž so jow derje njehodźi, móże też hnydom hač do Klotzsche jěć. Wšitcy Serbja su nam wutrobnje witani. Wo bohate wobdźělenje prosy předsydstwo.

Khróśicy. Jedn. „Sokoł“ wuhotuje njedźelu, 19. sept., w Njebjelčicach Sokolski swjedźeń. Na njón so wšě Sokolske Jednoty a wšitcy druzy lubi Serbja wutrobnje přeprošuju. Započatk 1/2 8 hodź. — Jednoty so w Serb. Pazlicach zhromadźa. Wot tam cźehnjemy zhromadnje do Njebjelčic.

Khróśicy, Pančicy, Wotrow. Sokolske jednoty zwučźuja zhromadnje wutoru (14. 9.) we Wotrowje a pjatk (17. 9.) w Khróśicach. Započatk wjecźor we 8 hodź. Starosta.

Kedźbu! Wše **sokolske noty,** wupožčene ze sekretariata, dyrbja so hnydom, dźensa wrócźić. Wosebje trjebamy hnydom do Khróśic: mužske VII. zlěta za orchester. Jednaćel.

Malešecy. Jedn. Sokoł wuhotuje njedźelu, 26. sept., wulki dźěćacy swjedźeń w Malešecach. Započatk popołd. 1/2 2 hodź. Wustupić budża wšitke sokolske dźěći z prostnym a narjadowym zwučowanjom. Sokolske hry a skupiny. Wšitkich serbskich starších na tutón wurjadny serbski swjedźeń přeprošujemy. Dźěćacy wotrjad. Mal. Sokoł.

Našim towarstwam a sokolskim jednotam pósłachmy před 2 njedźelomaj pokazku kwitowanjow. Dokelž pak hišće wšě skazanki došże njejsu, prosymy z tutym naležnje, zo by so to skerje a lěpje stało. Čišćeŕnja.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Wjesna zahrodniska wustajenca w Malešecach

je hač do **štwórtka podlěcena.** Wběndje wot **pop. 4 hodź. hač wječor do 8 hodź.** wotewrjena.

Zastup za dorosćenych 20 pj., za dźěći 10 pj.

Srjedu wječor wot **8** hač do **9 hodź. ludowe hraće na huslach při burskim hlidźe.**

Wo předešny wopyt prosytej

Wsy Malešecy a Plusnikecy.

I. hypotheki
na měšeńske a wjesne leżownosće wobstara
prawizniski bůrow
Koban w Budyšinje
na Kreublerskej drózy 6.
Telefon 2814.

Vogtlandske madrasowe gardiny
tunjo K. Erler na Žitn. wikach 11

Najwjetš. wubjerk
tobakowych trubkow
Zibelskich trubk. jena 3,— hr.
rohowych trubk. „ 2,50 hr.
pola
Walter Straube
w Budyšinje na Znutš. Lawsk. hasy 8 (Otto Brandt nasledźnik)
założeny 1880. Najwjetši skład předešenkow a wukhodn. kjow.

Trjechana masina
k běrnam zběranju je za 50 hriwnow na předań
w Swinafni čo. 22.

Swobodne městna | Přemjenjenje městna

Přistajenja
za wšě khmańše žónske połowanja do domu, swójby a šule (też za mužske powołanja).

Nawěšiki za znaty swójbny tydźenik

„Dahcim“
kotryž je přez cyłu Němsku a susedne krajnosće sylnje rozšěrjeny a poskićenja a doprašowanja wuspěšnje a wěsće zmóžni, přijimuje naša

předawarnja
na Lawskich hrjebjach čo. 4.

Poskićenja, doprašowanja dla městna atd. trjebaju so jenčź pola nas zapodać a wudawki (bjez přirażka) zapłaćić. Kóždy so z dypkom a dowěrliwje posłuži, bjez někajkich wudawkow za naprašowarja, kotremuž so z tym kóžde dalše dźěło zalutuje.

Płaćizny nawěška w „Dahcim“ su porno wulkemu nakładej tunje a wučinja tukhwilu za čišćany rjadk rjadowca (7 złóžkow) za poskićenja 80 pj., doprašowanja 60 pj., dalše małe nawěšiki 1 hr.

prosymy, zo chcyli so nawěšiki po možnosći z čas. zapodać.

Přiloha k číslu 214 **SERBSKE NOWINY** Wuloru 14. septembra 1926

850 lětny cyrkwinski jubilej w Hodźiju.

Lětuscha kermuscha bě ſa Hodźijſku woſadu wopraudźity jubilejſki dźeń. 850 lět je ſo minyło, ſo Hodźijſka zyrkej wobſteji. Hižo dołhi czaſ bě ſo woſada na ſwjatočne woſwjeczenje zyrkwinſkeho narodneho dnja hotowała. Pilne ruzy ſu ſo hibale a prózowale, ſo by ſo ſwjedźeń prawje derje poradźił. So je ſo jim to zadźiło, wczerawſchi jubilejſki ſwjedźeń pokaſa. Zyrkwinſke ſaſtupjeńſtwo a wjeſne towarſtwa a ſjednoczenſtwa ſu ſhromadnje wjeleſtronſke pſchihoty pſchewjedle. Hodźijſka woſada je hiſchcze dobra zyrkwinſka woſada. Kóždu njedźelu ale woſebje na wjetſchich ſwjatych dnjach je Bóžı dom ſtajnje polny, njech je na ſerbſkim abo nemſkim kemſchenju. Woſada dźerży ſo kruce ſtarych wot wótzow namrětych zyrkwinſkich kubkow. To dopokaſa woſada też na ſwjedźeńſkim kermuſchnym dniu, pondźelu 13. ſeptembra 1926. Zyła wjes bě ſo ſwjedźeńſku pychu wobleka. Pletwy a wěnzy a khorhoje witachu woſadnych a ſwjedźeńſkich hoſcźi do Hodźija.

Rano wokoło ½9 hodź. ſeſtupa ſo

ſwjedźeńſki czaſ

pſched farſkim domom. Wokoło ½9 hodź. poda ſo na puć do Bożeho domu, ſ kotrehoż wěze jemu ſwony ſwjatočnje napſchećo wołachu. Na czole czaha krocżeſche wohnjowa wobora ſ hudźbu. Ju ſcźeſhowachu ſchulſke dźećı ſe wſchěch ſchěſcź ſchulow Hodźijſkeje woſadny ſe ſwojimi wucżerjemi. Sa nimi krocżeſchtaj woſadnaj duchownaj, zyrkwinſke a ſchulſke ſaſtupjeńſtwo a wſchitke wjeſne a woſadne towarſtwa. Wjele khorhojow poſrjeſchene ſwjedźeńſki czaſ. W huſtych murjach ſtejachu kemſcherjo ſ wobeju bokow zyrkwinſkeho puczika a dachu pißany czaſ pſched ſwojimaj woczomaj nimo czahnyć.

Swjedźeńſka Boża ſłużba.

Sa ſwjedźeńſkim czahom czíſchczachu ſo kemſcherjo do kraſnje wupyſcheneho Bożeho doma a woſbładźichu ſa krótki czaſ wſchě 1500 měſtnow. Nekotre ſta dyrbjachu ſamo ſtejeć a wſchelazy dozpła nuts njemóžachu. Zyrkej ſama jewjeſche ſo w ſwjedźeńſkej pyſche. Se ſtołow a lubjow ſtrowjeſche liczba 850, kotraž bě ſ běłych nalikow a ſelenych hałoſtow nawita. Też woltar běchu ſe ſwjedźeńſkej twětkowej pychu wobdali. Zyła nutſkowna zyrkej ſdaſche ſo nam być rjana twětkowa ſahroda. Knjes ſahrodnik Forgel a woſadne jónſte towarſtwo ſtaj ſ wulkeho dźěła pychu wuwjedlej. Ale też druſy woſadni ſu k temu ſwoju pſchinoſchowali. Swjedźeńſka Boża ſłużba ſapoczała ſo ſ kěrluſchom „Dnjo wyſłanja, dnjo wieſela“, kiż bě woſadny knjes farař Voigt ſam ſa jubilejſki ſwjedźeń po ſnatym hłoſu „Wotcużcze, tón hłóſ waſz woła“ pěſnił. Woltarnu Bożu ſłużbu mějeſche woſadny knjes farař W j e ſ a ř. Swjedźeńſku epiſtolu bě wſak ſ proſety Hagqaja 2, 10 a ſwjedźeńſke ſczenje ſe ſczenja ſwj. Jana 4, 23 a 24. Po tym wuſpěwa hakle pſched krottkim czaſom ſaſo woźiwjeny zyrkwinſki thór pod nawjedowanjom knjeſa wſchitcheho wucżerja a kantora B ě l i k a ſ dobrym hłoſom „Tón Knjes je naſcha nadźija a żyłnoſcź.“ Knjes farař Voigt dźerżeſche najprjedy

żerbſke ſwjedźeńſke prědowanje

a hnydom na to němſke. Sa żerbſke prědowanje bě ſobi wuſwolił tekſt ſ 1. liſta ſwj. Jana 3, 1. „Hlejcze, kajku luboſcź je nam tón Wótz wopokaſał, ſo dyrbimy jeho dźěcźi mjenowane być.“ W ſwojim prědowanju roſkłoż nětko tele myſle: „Budź powitana w Bożim domje, luba Hodźijſka ſwjedźeńſka woſada. Wichitzy hoſcźo budźeże witani do naſcheho lubeho Bożeho doma. Hdyż je żnjowe dźěło na polach ſbożownje dokonjane, ſmě żebi ratařſki lud dźeń měra popiſchecź. Měr dźenżniſcheho dnja pak hłubje leżi, njeje ſwonkowny. W Bożim domje pſchebywa Bóh Knjes mjes nami.“

Tu dopjelni ſo woprawdże tamne kermuſchne ſłowo „Dźenża je ſo tutomu domu ſboże doſtako.“ Swjedźeńſki prědar dźeli ſwoje prědowanje do dweju dźělow: 1. Wjeſelcze ſo, wy ſtawy Hodźijſkeje woſadny, nad ſwojim Bożim domom, kiż wam praji, ſo ſcże Bože dźěcźi. 2. Wopomnicze, kajke woſzebite wyſoke prawo a kajka ſwjata pſchiſłuſchnoſcź je wam ſ tym napołożena.

Boże dźěcźi, ſchto to rěta, wě łóżby, kiż dźěcźo rěta a łóżby, kiż dźěcźi ma. Staroſcze a cżeſkoty żiwjenja dźěcźo njeſnaje, wone ſpuſchcźa ſo na nana a macżer. Starſchimaj njeje żane żadanje pſchewulke, hdyż ſo wo dźěcźowe ſboże jedna. Hdyż je ſo dźěcźo na ſły puczˇ ſadudźiło, dha ma na ſemi jene měſto, hdźež ſo jemu hrěchi wodadźa, dha wě, w ſtarſchiſtkim domje mutrobje ſa mnje horzo bijeſej. W ſtarſchiſtkim domje jenoż cżuje ſo dźěcźo domach. Hakle w zuſbje ſo dopomni, kak rjenje domach bě. W zuſym domje duje ſurowy powětr. Dźěcźo cżuje ſo ſkhowane w ſtarſchiſtkej luboſcźi. Taſe dźěcźi ſu prawe ſnamjo a pſchirunanje ſa tych, kiż maja Jeſuſa ſa Sbóżnika a móża ſo pſchecźo Boże dźěcźi mjenowacź. Sſwjaty Jan mějeſche Jeſuſa ſa ſwojeho Sbóżnika. Wón cżujeſche ſo ſa tuto żiwjenje ſthowany w Jeſuſowej luboſcźi a w ſmjerczi powołany k wěcźnemu żiwjenju. Hdyż my kermuſchu ſwjeczimy, ſpominamy na to, ſchto na ſwojim Bożim domje mamy. Wſcho w Bożim domje, dupa, kłětka, woltarſ atd. ſwjedźeji wo tym, kajku luboſcź je Wótz nam wopokaſał.

Naſch Bożi dom je woſebje dom ſjednowanja ſa zyły żerbſki lud. W lěcze 1076 ſo ſa kraj Milczanow (ſpłah Sserbow) ſakoji. W powołany, ſo by ſłużił zyłemu żerbſkemu ludej. W naſchej Hodźijſkej woſadże běchu żiwi ſtawni mużoſe, kotříż ſu ſo ſtarali ſa duſchu żerbſkeho luda. W létach 1587—1618 ſtutkowaſche tu ſarař Warichius, kiż katechismus w żerbſkej rěcźi wuda. Se naſcheje woſadny wuthadźeſche dale tón muż, kiż bibliju do żerbſkeje rěcźe pſchełoż. Wón bě poſdźiſcho ſ ſararjom w Budeſtezach, je to Michał Frenzel. Wón je ſo w Běcźizach narodźił. Dale ſtutkowaſche tu ſarař Jmiſch, kiż nam Sserbam wſchěm njeſapomnity woſtanje. Wot jeho Hodźijſkeje woſadny wuliwaſche ſo ſohnowanje do zyłeho żerbſkeho luda. Jmiſch ſakoji nam też naſche lutherſke knihowne towarſtwo. Słónczníje mějachmy tu ſararja Kiſchżana, kiż je lětdźeſatti dołho „Mišionſki Poſoł“ wudawał. Won je też njeſprózniwje ſa żerbſki lud dźełał. Je wjele do njedźeſtkeho kopjena „Pomhaj Bóh“ pißał. Wón ſteji we ſwojej miłoſći mjes nami. Schtóż je wjele doſtał, wot toho budźe ſo wjele żadacź. Tohodła napołoži nam ſwjate prawo też ſwjatu pſchiſłuſchnoſcź. Hdyż my we ſwojim żiwjenju nječhto ſe ſwojich dźěcźazych lět wobſtejimy, dha jeběi jo tak njeważimy, każ hdyż dyrbimy jo jebi hakle cżeżky ſaſtłužicź. Mamy też wulke wobſtejeńſtwo, evangelij. Je ſnadź wina toho, ſo jebi jo tak mało ważimy, ſo ſmy hižo wot dźěcźazych lět w nim wocżeſhnjeni? Dźenża mnoho ludźi żaneje domiſny wjazy nima. Wſchelazy, kiż ſo nehdże we wulkim měſcze narodźichu, njewědźa, hdźe jich tolebka ſtejeſche. Bóh ſwarnuj naſ pſched tajkim woſzudom. Schtóż do Boha njewěrı, je duchowny dom ſhubił. Też naſchej zyrkwi hroſy ſtrach w tychle praſchenjach, ale bojecź ſo njetrjebamy. Kſcheſcźanſka wěra a zyrkej ſtejitej, tajkejż ſtej a běſchtej a njeſhubitej niczo na ſwojej hódnoſcźi. Ale tu jedna ſo wo to, hacź ty hiſchcze cźiſte ſkoto w ruzy dźerżiſch. Kak ſtejiſch ł ſwojemu Bohu? Bóh chcźył nam wocźi wotewrićź, ſo bychmy ſ nowa ſpóznali, kak bohacźi we ſwojim Bożim domje ſmy. Bóh chcźył nam dacź ſwojeho ſwjateho Ducha, chcźył naſ dźerżecź na prawym puczu, ſwěrnych Bożemu domej. Njech wotpoczńuje Boże ſohnowanje nad naſchim luboważnym Bożim domom a nad wſchěmi, kiż won a nuts thodźa. Bóh budź ſ wami ſe ſwojim ſohnowanjom do wſcheje wěcźnoſcze. Hamjeń. — Po wuſpěwanju kěrluſchoweje ſchtuczki měſeſche farař V o i g t

němſke ſwjedźeńſke prědowanje

po 100. pſalmje. Dźělej prědowanja běſchtaj ſamſnaj, każ w żerbſkim prědowanju. Schto maſch na ſwojim Bożim domje. Njerěcźi jeho naſtacze móznu rěcź. Wěmy, kaf je naſch Bożi dom naſtał. W lěcze 1006 dari němſki kral Hendrich Hodźij Miſchnjanſkemu biſkopej. Biſtop wukonjeſche wulke miſionſke dźěła. Da 6 kapałow natwaricź. Bliſkje njewěmy. Ssydom lětdźeſatkow poſdźiſcho ſakoji biſkop Benno Miſchnjanſki w lěcze 1076 tónle Bożi dom. Na dnju ſwj. Bartromja 1076 jón poſwjecźi. Wo dalſchich ſtarych ſtawiſnach wjele powěſcźow nimamy. W lěcze 1512 naſta wjelb zyrkwje, kajtiż jón w jeho formje hiſchcze dźenża mamy. W lěcze 1559 ſo pola naſ reformazija ſawjedże. 13. januara 1580 wotpali ſo zyły drjewjany twar wěże a zyrkwineje tſchi. Schkoda bě wo kraſne ſwony, kiż ſo tehdy ſboju roſeſchtrěchu. Zyrkej mějeſche tehdy 6 ſwonow. S nětcźiſchich ſwonow ſo wulkaj w lěcze 1590 w Freiberku lijeſchtaj, maly ſo w lěcze 1823 w Małym Wjelkowje lijeſche. Naſche ſwony maja kraſny ſynk. Tohodła je też we wójnje wotedacź njetrjebachmy. Wo nje by woprawdże ſchkoda było. Wěża ſo w lěcze 1832 doſkadnje ponowi. W lěcze 1862 ſo ſchindle na tſiſche ſ zyhelemi narunachu. W lěcze 1892 ſta ſo poſlednje doſkadne ponowjenje. 2. februara 1559 wotmě ſo prěnja evangelſka Boża ſłużba w naſchim Bożim domje.

Poſledni Hodźijſki katolſki duchowny Schlemaŕ wěru njepſcheſitupi, ale pſchełożndli ſo do Khróſcźa. Wot toho cżaſa ſtutkowachu w Hodźiju 16 ſararjow a 20 diakonow. Po ſałożenju reformazije ſałożichu ſo w Hodźijſkej woſadże też ſchule w Hodźiju, Cźerwjenych Nołlizach, Bolborzach, Dźiwocźizach, Koblizach a Myſchezach.

Schto mamy pak nětko na ſwojim Bożim domje? Spóſnajcze, ſo Knjes Bóh je, wón je naſ ſcźinił ſa ſwój lud a k wowam jeho paſtwy. Njeſtykſchicze ſ toho, ſo dyrbimy ſ hnady ſbóżni być. Njeſtykſchicze ſ toho, ſo dyrbimy na tónle ſakoſk kſcheſcźanſtwa twaricź. Haj, ſa kelko maſch ſo ſwojemu Bożemu domu dźakowacź! Dźenżniſchi dźeń je mějnik w ſtawiſnach tutoho Bożeho domu, też mějnik w twojim żiwjenju. Wjetſcheho pozdawka w cźłowjeſtim żiwjenju njeje, hacź ſo ſo cźłowjek wot Khryſta ſapſchijecź da. Kak je bykło bjes kſcheſcźanſtwa we wutrobje, domje, ludu a zyłym ſwěcźe? Wjele kſcheſcźanſkeho je ſo hižo ſhubiło. Wjele jich je, kotříż wo kſcheſcźanſtwje niczo wjazy wědźecź nochcźeda. Tola pak je thutny cżaſ wjele ſwědomjow wubudźił. Kóżdy jenotliwy je powołany, ſo by był wojowar ſa ſwoju kſcheſcźanſku wěru. Tohodła njech je tutón jubilejny ſwjedźeń wołazy hłóſ w twojej dułchi. Spóſnaj, jo je Knjes Bóh, njeměj ſa ſnadne, ſchtoż maſch. Tak ſohnuje naſ Bóh. A wón, kiż je ſwoju ſchtitazu ruku nad naſchej woſadu dźerżał, ſchkitaj też dale. Hamjeń.

Po prědowanju pſchednjeſe zyrkwinſki thór hiſchcze ſpěw „Wulki Bożo, chwalbu cźi“. Po liturgiſkej ſłużbje knjeſa ſararja Wjeſarja ſtónczi ſo ſwjedźeńſka Boża ſłużba.

Pomałku roſeńdźechu ſo kemſcherjo. Pſchi wulkhodźe we wěſt bě knjes farař Wjeſař wobras ſtareje zyrkwje wupowěſnył, na kotrymż ſo zyrkej woſebje ſe ſwojej wyſokej tſchu wuſnamjenja.

Jubilejſka Boża ſłużba, haj zyły jubilejſki ſwjedźeń woſbłježnikam, woſadnym ka hoſcźom, njeſapomnity woſtanje. Njech Hodźijſka wulka woſzada, kotraż 42 wjſow wopſchija, dale woſtanje ſłwérna ſwojej wěrı, ſwojemu Bożemu domej a ſwojemu Bohu a njech knjeſi w njej dale dobre khſcheſcźanſke waſchnje. Dcź.

Nowočasne křesćijanske wumĕłstwo.

Wuſtajeńſa w Budyſchkim muſeju.

Budyſchſke wumĕłſke towarſtwo pokaſuje wot 12. ſep. hacź do 3. oktobra we wuſtajeńſkich rumnoſcźach Budyſchkeho muſeja wuſtajeńſu nowocźaſneho kſcheſcźanſkeho wumĕłſtwa, kotruż ſarjaduje nemſke ſjednoczeńſtwo ſa kſcheſcźijanſke wumĕłſtwo ſe ſydłom w Mnichowje. Wuſtajeńſa, kotraż ſo njedźelu w 10 hodź. dopołdnja wotewri, budźe pſchiſtupna pſchezo njedźelu, brjedu a ſobotu a je dże jena ſ najważniſchich ſ połledneho czaſa. Je tam widźecź wjele rjanych wobrazow derje ſnatych wumĕłzow, kotříż pſchedſtajeja dokonjane dźěła; tola też mjenje ſnacźi wumĕłzy ſu ſ dobrymi dźěłami ſaſtupjeni. Wſchě wobrazy pak wuraſuja w pſchezo nowych variazijach kſcheſcźijanſke powědańcźka, legendy, mythy, baje a wěrypſchehwědcźenja. Dwojemu dźedźa wobrazy a plaſtika wot najmjenſchich hacź do najwjetſchich woſebje wuras dacź: wuſnaczu ke kſcheſcźijanſkej wěrje a k nowocźaſnemu wumĕłſtwu. A tola dyrbi ſo wuſnacź, ſo ſo tuta nowocźaſnoſcź njepokaſuje, łaź tak huſto, w ekſtaſiſzy pſchemeńenych formach w nimowólnje hromadże ſeſtajenych barbach; ně wjele bóle nadeńdźemy tu cźaſto ſjednorjene a krucźe wuwjaſane formy. Njech ſobi kóżdy, ſchtóż to móże, wobhlada tutu wuſtajeńſu, ſměje woprawdże ſwoje wjeſele a duchowne poſbĕhnjenje pſchi tym. — Jenoż nĕkotre dźěła njech ſu naſpomnjene. We hłownej ſali jima naſ woſebje poſtawa ſ duboweho drjewa w nadźiwjeńſtej wulkoſcźi wot Seb. Reſcha, „Ecce homo“ pomjenowane. Dale ſbudźujetaj kedźbnoſcź wulkej wjeſchnej wobraſaj: Sſwj. woprawjenje a wotewſacźe ſ ſchtiża. Cźemnokraſnu wolijowy wobras wot Joſeſa Knſtla pſchedſtaja kſchiżowanje a ſajima ſkoro pokoju jeneje ſcźeny. Khryſtuſowe kſchiżowanje ſtaj żebi mjes druhimi też hiſchcze Felix Baumhauer a Pawoł Thalheim ſa motiw wuſwolikoj. Swojoraſne wumĕłſke ſaczuzce rěcźi ſ wobraſow prof. Mateja Schieſtla: „Sſwj. wotkaſanje“, „Wopyt pola putnika“ a „Hórſka kapała“. Prof. Rudolf Schieſtl wuſtaja ſaſo 8 rjanych drjewowych rěſbow: „Khryſtus forus“ a „Marija w lěżu“ njech ſo wuſběhnjetaj. Dale wuſtaja tam Xaver Dietrich ryżowanzy: „Khryſtuſowa hłowa“ a „Madonna“. Nimo wobraſa ſa wobmjecze (Freſko): „Boże błído“ je wuſtajenych ſchěſcź ſ rutu barbjenych drjeworěſſow Pawoła Thalheima, ſako „mały paſtor“ pomjenowanych. Prof. Lea Lamberge-rowej ryżowanzy ſ wuhłom „Pawoł“ a „Madonna“ ſłuſchatej do najrjeńſchich zyżeje wuſtajeńzy. Rjane ſu też Huberowy wobras „Khryſtuſ a dźěcźi, prof. Engelowy wobras „Paſcże moje wowcze“, „wuſtrowjenje 10 wuſbadnych“ a „Dobry paſtyr“. Albert Figel a Felix Baumhauer pokaſujetaj ſtiży ſa pißane wokna. — Dale njech ſu hiſchcze naſpomnjene plaſtiki R. Baura, K. Riebera, H. Panzera a H. Faulhabera. Hans Panzer wuſtaja też hiſchcze jednory drjewjany reliej „Prědowanje na horje.“ Prof. Fr. Guntermannowe dźěło „Je dokonjane“, Heinza Schieſtlowe „Sſwj. Dorothea“, Pawoła Schenerbowe „Boża martra“, Seidlerowe „Měſchniſki ſtaw“ a „Burſki ſtaw“ a Deibelowe „Khcźiżowanje“ njech ſu hiſchcze ſłónczníje naſpomnjene. — Se tutymi pokaſami njeje daloko wſcho pomjenowane, ſchtoż je rjanecho na wuſtajeńzu widźecź. Njech ſo hiſchcze jónu na to pokaſa, ſo w Budyſchkim tak rjane a wumĕłſtwu hódnoſtna wuſtajeńza tak thĕtſe ſaſo njebudże.

Swjedźeń krónowanja hnadowneho ſwjeca w Filipowje (Filippsdorf).

Filipow — ſchtó ſ katolſkich Sserbow by tutu ludowu wjeſku na cźeſko-ſakſkich mjezach njeſnał. Wſo pſched 60 lětami ju hiſchcze w Sserbach nichtó dale njeſnajeſche. Tola wot 13. januara 1866 je wona w dalokich a bliſkich wokolinach wjele nahladnoſcze nabyła. Nětka ſwjeczi ſo 60-lětny jubilej Filipowſkeho hnadowneho mĕſtna, kaj ſmy ty hižo kĕſta w januaru ſpomnili. Wſchelake żywatocźnoſcze ſo tam hižo wotmĕcźu. Wcźera njedźelu na dnju mjena ſwj. Marije bu Filipowſke hnadowne ſwjeczo na ſwjatočne waſchnje krónowane. Hižo ſobotu bě ſo wjele tyſaz ludźi ſeſchła a to ſ bliſka a ſ dalóka. Ssamo ſ Karlowych Warow, ſ Litomĕrźa a hiſchcze daſe běchu cźeſczowarjo Filipowſkeje Maczerje Bożeje do Filipowa pichtjeli. Też naſchi Sserbja wſo nihdże na taſkich a podobnych ſwjatoczńoſcźach njepobrachuja. Schwarna cźrjódła bě ſobi tam dojeła. Wjeczor ſo ſwjatoczńoſcź ſe ſwĕcźkowym prózeſłużbjónom japoczeſche. Bě to nimo mĕry krapny napohlad, hdyż wjele ſtow ludźi rjenje rjadowanych w rynkach ſe ſaſwĕcźenemi ſwĕcźkami po wſěm kroczachu k tomu běcźu, ſ kotrehoż wſchě wokna w bliſkich twarjenjach wokoło zyrkwje wobſwĕtlene. S zyrkwje pak błyſchcźeſche ſo mjes dwěmaj wjſokimaj ſ elektriſkimi lampkami wuſbadźanu hchiż, kotruż bě daloko po kraju

widźecź. Po zwjatočnym prozeźijónje wotmě so w katoliski cźełoswuczowarni tak mjenowane zwjedźenske hracźe (Festspiele). Hracźe wopytachu na 800 wopytowarjow. Sastup bě niski: 40 zwjenjeźkow. Hry běchu jara kraśne a hmjaze a woźebje zwjatočnosći pschimérjene.

Hłowny zwjedźeń na pak bě halle nadajtra nźeźelu. Sadny zyrkwje bě wulke zwjedźenske mésno pschiprawjene, kotreź na wjazy tyšaź ludźi tamędźi. Swjatočnu pontifikalnu Božu mšu zwjeźeše Litoméricźanski biskop pod hłownym njebjom. Knjez pater rektor Filipowski redemptorist wón mésejske zwjedźenske pśedowanje a roskładze wuznam zwjedźenja a nadobnosć hnadownego mésna Filipowa. Po zwjatočnej biskopskej Božej mšy bu hnadowne zwjeźo kronowane, schtož knjez biskop i wulkej dostojnosću wukonjeśe — a schtož bě hłowny zamér zyłeho zwjedźenja. Na to njeźechu hnadowne zwjeźo we zwjatočnym prozeźijónje do zyrkwje. Pontifikalny njschpor zwjatočnosći popołdnju na słónźi.

Wusudźenja.

§ **Khłostanska komora.** 34létny pschekupc Gustav Adolf Schołta w Budestecach bě we swojim cźasu ſ motorowym kołom sjinesłoźił. Wón méjeśeše so psched kamnišćim ſudom samotwicź, so je so dhanł na tuto waschnje njeprawnje wobohacźicź. Wón 18. julija 1924 we Kumwałdze ſ motorowym kołom padny, jako ſ Budestecu domoj jėdźeše. Jemu bě poſ wobjedźerja młyna Arnolda w Kumwałdze do koła sabėžał a wón pschi tym ſ koła padnył. Pschi tym so na nosy trochu ſrani, tak so dyrbješe so k lėkarjej podacź. Po nėkotrych dnjach Schołta Arnoldej sliczbowanje na 227 hr. pschipóśła. Do tutoho sliczbowanja bě woblicził 12,50 hr. ſa porjedźenje koła, 75 hr. ſa lėkarja a 100 hr. ſa narunanje ſhubjeneje mšdy. Arnold na tutych wudawkach dwėlowaše. Stónczinje, hdyž jemu jeho manželſka pschirėczowaše, da so narėczeć a ſaruna Schołcze zyłu wėſ ſ tym so jemu nėkotre zentnarje muki a ſorna a 140 hr. ſapłacźi. W ſeptembru da so ſebi koło ſ nowa wupoſrjedźicź a to pola Bürgela w Radeberku. Wón bě pschedpiſał, schto ma so na kole wšo porjedźicź. Mjes tutymi wuporjedźenjemi bėchu dźėła, kotreź ſ tamnym njeſbożom dožnła njeſwišowachu. Schołta Arnoldej sliczbowanje na 201 hr. pschedpokłaći a jemu ſ wobſtorźbu hrożeše, jeli njeſapłacźi. Arnold ſtónczinje Schołcze na 400 hr. ſapłacźi. Schołta pak pjenjeſy zyłe druhemu ſamércej nałožowaše. W dezembru 1924 ſo Lubijſke ſudnišćwo ſ wėzu ſaběrašeše. Lubijſti hamtſki ſudnik wuſna, ſo je Schołta dhanł Arnolda wojedaź a ſaſudźi Schołtu k 2 mėźazomaj a 1 tydźenjej ſaſtwa. Statne rėczniſtwo ſo pschećźiwo tomu hórſcheše. Tuto hórſchenje pak dźenſa ſaczišnynchu. Na jeho hórſchenje khłostanje ſnišićhu. Jeho ſakitowaŕ bě dr. Oppermann w Budyſchinje.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Drježdźan.** Wyſchſchi poliſajſti leutnant dr. Götza ſpyta ſebi w jenym tudomnym hotelu zywjenje wſaćź. Wón chcyše ſebi ſ jėdom ſawdaćź, ſchtož ſo jemu njeporadźi. Jeho do khorownje dowjesechu.

* S **Drježdźan.** Cźornidłowna fabrika Leonardi ſwjeźeśi tuton mėźaz ſwoje 100-létne wobſtaćje. Léta 1826 ſałoži Kriſtijan August Leonardi tutu poſdźišo ſwėtłoſławnu cźornidłownu fabriku. Leonardiowe ſchulſke cźornidła ſu dźenſa po wšėch krajach roſcźerjene a płacza ſako ſwėtłaſławne. Léta 1901, hdyž ſpomnjene fabrika fabrika ſwoje 75-létne wobſtaćje ſwjeźeśeše, pschipoſłachu jej ſe wſėch krajow mnohe ſhožopſchećza.

* S **Drježdźan.** Tu je ſo ſańdźene dny 5-létny Alfred Moritz Riemer na Weinlingſkej dróhy cźo. 15 pola ſwojeju ſtaršiſheju hydłazy a tukhwilu na wopyće pschebywazy, ſhubił. Wšėch pytanja a napraſchowanja ja nim bėchu najprjedy bjeſ twitwėcha. Nėtko ſu jeho cźėło we Koczebaudze ſ wody wucźahnyli. Wėn je na Łóbjowym brjoſy wokoło běhał a do Łóbja padnył.

* S **Glawchanny.** Dwě ſchulſkej rjadowni mėjeſchtaj tele dny wulkė do Auguſtusburka. Tam dźėcźi k wobjedu hribowu polimku jėdźachu. Hriby pak bėchu jėdoźe. Hižo na dompucźu ſkorjachu ſe 60 dźėcźi 40, ſo je ſim ſhubjenje. 20 dźėcźi naſajata do ſchule njepschiſhdźechu. Mjeſcź bo khorownje dowjesechu. Wėz ſo pschepytuje.

* S **Lipſka.** Jako ſo tele dny jene knjeźiſtwo w Lipſku ſ wopyta domoj wróćźi, namaka ſwoju 21létnu ſłužobnu ſ płunom ſaſjedźojcznu w kuchini na ſemji leźo. Na płunowym warjaku ſtejeſche pschićźe hornją ſ njewotwarjenym mlokom. Pódła leźeſche dźėćźaca mlókowa błeſcha. Hadźiła bě ſ warjaka wotorhnjena a wiſaſche dele. Wſche poſpyty, jej ſaſo źiwjenje wróćźicź, njemėjachu wuſpėcha. Wona je dhanła znano 1½létnemu dźėćźu mloko wotwaricź. Pschi tym je jej ſe hyło a je padnyła, hadźiła ſ płuno-wodźidła wutorhła. Dźėćźo, kotreź w ſparni leźeſche, bė ſtrowe, dokeź bėchu durje do ſparnje trućeſe ſamrjene. Pschićźinu ſ ſamomordaſtwu ſane njepschedsełeźa. Wona bě ſtajnje dobra a źiwjenjewjeſoła. Tak ſo tu ſ cźeſka wo ſamomordaſtwo jedna.

* S **Lipſka.** Sśmjerne njeſbożo ſ autom ſta ſo pjatk popołdnju wokoło ½5 hodź. na Rakwicźanſkej dróhy w blišſkoſći wokmoweje cźeſtarnje. Jedyn motorowy dhaźe jeden auto pschećźahowaš. Jemu napschećźo pschijėdźe druhi auto a jeho pschejėdźe. Motorowy bė na méſtnje morjwy. Se ſanitetnym autom jeho cźėło naſpśedy do anatomije dowjesechu.

* S **Lipſka.** Na zyle njechańbite waſchnje woſkradnyſchtaj dwaj paduchaj tudomnu wobkhódnizu ſ lożuchami. Wonaj ſebi jenu wėz ſa ſaſchtaj, wo kotreź jo dźeſe wjeſoſcźetaj, ſo ju nėttke hiſhcźe w klamach nimaju. Wobſydźeſtaj klamow bė tohodła nuſowana na krótku khwilku klamy wopuſchcźicź. Sa tuton cźaſ kradnyſchtaj ſ pokładze 100 hriwnow. Padniſchiwo bu jimaj cźim łóhſche, dokeź bė ſebi wobkhódniza kluc ſabyła. Pobawk njeſch je ſ napominanjom ke kedźbliwoſći.

* S **Kamjenicź.** We wſchelakich męſchcźanſkich jahrodach létſa trukłazy ſ druhemu raſej kėjża. W jenej ſahrodźy na Trefurſkej dróhy bėchu we ſańdźenych dnjach ſamo nėkotre trukłazy doſrawiłe.

* S **Kamjenicź.** We wobkhodźe w pschedmėſeźe Hartau ſyptaſche 20-létny żeleſoliſeŕ dwėhrimwaka wotbycź. Wobkhódnik pjenjes ſako wopaczny ſypóna a poliſaji powješe da, kotraž żeleſoliſerja ſaja. Pschi nim namakachu hiſchcźe wjazy wopaczných pjenjes. Teź w jeho wobydlenju hiſchcźe wopaczne pjenjeſy namkachu, kotreź jemu wotewſachu. Na ſudniſtwje ſo wuſna, ſo hałe wot nėkotrych dnjow ſem wopaczne pjenjeſy dźėła a ſo je 3 dwóhrimwjaki ſa zigarety wudał.

* S **Kamjenicź.** Wośobinſki auto pschejėdźe tele dny **na tudomnej Lohrſkej dróhy** 17létnemu wucźobnika. Jeho do khorownje dowjesechu, hdźež bórſy wumrė.

* S **Bjermalda.** Sbožo w njeſbożu mėjeſche tudy tśichikrylſtiſi miſchtr Oskar Dittrich ſ Kirchberka. Wón krylſeſche tśichu jeneho proſzazeho wikowarja. Tu na rėdku nimo ſtupi a pakny na ſuchowu ſamu. Na ſamje njebėchu pschećźiwne rjady, tako ſo je pschekama a do ſamy padny. Zyłe wėſeſe by ſo w huſtet juſche ſatepił, njebyhn-li hnydom ludźo w blišſkoſći k pomozu byli. Woni teho hnydom ſ njepschi'omne'e lup'e'e wu ſahnychu a tak ſaſ ſtrej ſmjerćźi wukhowachu. Wón bė ſebi na dobre ſbożo jenoź trochu ramjo ſmjatk.

* S **Hirſchberka.** Roshorjeny poſ bė ſobotu w Herſchdorfſe pola Hirſchberka jene dźėćźo we wobliczu zyle rostorhał. Poſ bė dawno ſako jara ſaſtchny a ſtrašny znany. Haćźwuješ je tudy dla ſkaſenoſeze ſawėra pſow, njemėſeſche tuton poſ jenje żadyn pranź. Dźėćźo ſebi bliško jeho hėty hrajkałoſhe. Nadobo ſo poſ na nje wotorhny a dźėćźo we wobliczu tak ſkuſa, ſo jomu zyle cźiwaki mjaſa ſ liczłow wutorhła. Wbohe dźėćźo hnydom do khorownje ſw. Jadwigi we Warmbrunze dowjedźechu, hdźež bu hnydom operérowane. Wbohe dźėćźo ſmėſe cźaſ źiwjenja ſwohidźene wobliczo. Pła pschehładachu. Wón pak njeſe ſkazeny.

* S **Lėhnizy.** Tu je jedyn ſaſtojnik w jenej tudomnej ſabrizy nimo mėry wjele pjenjes pschećźiſchiwił. Hacź dotal na 39 000 hr. wobliczićhu. Wón je knihe ſałſchował. Jako jeho ſajaćźu, njemółźaću wjele pjenjes pola njeho namakaź. Wón je je ſnano hižo pschećźinił. 1300 hr. jemu wotewſachu, kotreź hiſchcźe méjeſche. Wón je 27 lėt ſtary a njeżenjeny. Jeho do pschepytowanſteje ſatkny wſachu. Wón je pjeźa hižo wot léta 1923 ſem pjenjeſy pschećźiwił.

* S **Lėhnizy** (Liegnitz). Mandżelſka tudomneho ſuſtizneho inſpektora **Bera** na Doreſkej dróhy nadeńdże ſwojeho 23létneho **ſyna morweho** psched piſanſkim blidor: ſbżdźo. Wón mėjeſche cźeſchinku (Teſching) pod paźu, ſ kotrejeż bė kulta wuleczała a jemu wutrobu pschećźełika. Hacź ſo tu wo njeſbożu abo ſamomordaſtwu jedna, njeje hiſchcźe ſwėſcźene. Morwy bė runje psched pruhowanjemi.

* Se **Strowelina** w Schleſyſkej. Spodźiwne ſamomordaſtwo ſkući tudy jedyn hižom wobſtarny cźłowjek. Wón dźeſche na ſenu kuku a tam ſebi zyły żiwot na wjazy męſinach roſpró. Jeho ſmjertnje ſranjenjeho nadeńdźechu a hnydom do khorownje dowjedźechu. Wón je pjeźa we duchownym ſaćźinjenju tuto hróſhne dźėło wukonjał.

* S **Warnsdorfa.** Cźeſko ſnjeſbożi tele dny we wobkhodźe Hendricha Stolły miſchtr Keil. Wón prawu ruku do pschewėrtnita tpknų a ſebi pſchi tym hnydom iſi porſty wotorhny. Teź tamne porſty ſebi ſrani.

* **Město Athen w Grichiſkej** ſo tele dny ſe ſylnym ſemjerjenjom domapyta. Wjele twarjenjow ſo ſaſpyppychu. Hiſchcźe ſylniſche ſemjerjenja pak w Pelopones ſakhađachu. Tam w méſtomaj Sparcźe a Leonidijonje wulke ſapuſcźenja nacźinichu. Wjazy wobſobow ſo morichu.

Přilopk.

* **Elektriſke ſwėtłomjetaki ſa lokomotivy.** Wſchelake njeſboża a napady na cźahi, kotreź ſo w poſledźim cźaſu ſtawachu, ſu ſnowa zadanſe ſa polépſchenje lokomotivnych ſwėtłomjetakow ſłudźile. Nėmſkoſtatna żeleſnica ſabera ſo hižo dźeſići cźaſ ſ taſtimi poſpytami. Je hižo wobſamkła, po nėcźim na wjėcźich lokomotivach elektriſke zentrale ſatwaricź a potom elektriſke ſwėtłomjetaki wuźiwaćź. Pschewjeſe pak ſo njeſmė ſ tutej porjedźenku wocźakowaćź. Każ ſmy ſ autom ſnaſhonili, njeſmu pschepyłne ſwėtłomjetaki wjazy ſ wuźitkom, wobſebje niż ſa ſpėchne cźahi, kotreż potrjebaju 400—500 metrow ſpinanſkeho puća, pſzedy hacź ſaſtanu. Na tutu ſkalenoſć pak njehodźi ſo pucź też pschi dobrych ſwėtłomjetakach ſaſnje pschewidźeć, wotſhladajo zyle wot toho, ſo je wobſwėtlenje zenoź wuźitne, hdyż ſo wo runje cźaſy jedna. Naſchćeźo pschijėdźaze cźahi pak ſo ſe ſylnym ſwėtłom ſwėtłomjetakow we wobkhódowanju ſignalow a cźary ſtrźe myła. Tutych pschićźinowu dla drje njebudże ſo móź lokomotivſkich ſwėtłomjetakow jara powyſchicź ſmėcź.

* **Wjeſch ſo ſnypnył.** Pschi twaźu ſubleŕa Bilki we Wuſowje pola Neugarda ſta ſo cźeſke njeſboźo. Pschi rejwanju ſwojeſchu ſo nadobo twaſſerjo ſe ſchpundowaćźlampa, tak ſo woheń naſta. Nuńże ſapali ſo twaźarjam ſtoł, wośebje jónſtim. Swdom wośobow ſo cźeſko wopali.

* **Cźerwjene włoſy a żeńtwa.** So mjes tutymaj wopschejeczomaj jwiſti wobiteja, je jedyn wėzywuſtojny dopokaſaćź dhaźł. Wón wobtrucźa, ſo jónſke ſ cźerwjenymi włoſami ſo wjele khėtſiſcho wudaćźa, hacź druhe. Teź we wuſtawach ſ ſ bludnych namakaju ſo ſrėdła jónſke ſe cźerwjenymi włoſami. Na wſche padny drje budże ſcźełmě tutoho wobtwjerdźenja, ſo naprajchowanje ſa cźerwjenej barbu jara pschibėra. Budże ſebi tola nėtko tak nėkotrażkuli knjeźnicźa ſwoje włoſy cźerwjene barbicź.

* **Twarowy cźaſ do cźejiteho auta ſajéł.** Njedźelu popołdnju jėdźeſche cźejity auto pſches żeleſniſke kolije na dróſy mjes Straubingom a Chamom pola Regensburka. Nadobo pschijėdźe twarowy cźaſ a auto ſobu ſtorhny. Pſchi tym ſo benzinowy kotoł ſapali. Wjednika auta ſebi wobej noſy a żiwot cźeſto wopali, tak ſo maju mało nadźije na wuſtrowjenje. Jena żona, kotraž na auće ſobu jėdźeſche, bė hnydom morwa. Schtyri dalſche wośobu ſo cźeſko ſranichu. Wjednik auta je pjeźa na njeſbożu wina.

* **Żyłu ſwójbu morili.** Każ ſo nam ſ Veronu powě, je jedyn paſtyŕ pola hory Moscal żyłu ſwójbu morwu w jenym domje leżo namakał. Morjeni bėchu nan, macź a żyn. Wschitaż méjachu pſcheréńjene krki a hewat hiſchcźe druhe rany na hłowje. Ani pschićźinu morbarſtwa, ani mordarja njeſnaja. Dokeź je ſwójba jara khuda, jedna drje ſo tudy ſ cźeſka wo rubjeźne morbarſtwo. Sa mordarjom ſlėdża.

* **Rubjeźny wjednik Nikolika** hižo dleſchi cźaſ na Cźeſko-Wuherſkich mjeſach ſwoje ſurowoſće wukonja. Wón je ſ wjednikom organiſowaneje rubjeźneje zwólby. Tele dny leżeſche w lėſku w blišſkoſći Kirlibaby ſe ſwojej zwólbu. Jako ſo drjewowy wikowaŕ Leßnaŕ ſe ſwojim autom ſ tamnym Ležćźam bliżeſche, w kotrymż rubjeźniży leżachu, wuſkoczichu woni nadobo na njeho a jeho auto jedźerżachu. We auće jedźachu 7 wożobow, mjes nimi tśo wojeſoj wyſchſoko, kotrež bėchu wobrónjeni. Tola pak niemóżachu nad rubjeźnikami dobyć. Rubjeźniży jim wſchė pjenjeſy, debjenki a pjenjeſy ſebrachu. Stónczinje ſich hacź na koſchiu wuſkłeſkachu. Jako bėchu ſ tym hotowi, dowjedźechu jich nėkotre kroćźele dale k druhej cźrjódże, kotruż bėchu też runje wurubili. Też tamni bėchu ſ autom pschijėli, kotryż w blišſkoſći ſtejeſche. Rubjeźniży bėchu kóżdemu kruće ſakaſali, po ſ méſtna hibnyć. Rubjeźniży jich ſtrażowachu. Sa khwilku pschijėdźe tśeći auto. Też tutón rubjeźniży wurubichu. Tak nėttko 14 wośobow jenoż w koſchlach pschi leſu jėdźachu. Wjazy hodźinow dołho jim rubjeźniży ſe ſmjerćźu hrożachu. Rubjeźniży cźakachu hiſchcźe na dalſchi popad. Dokeź pak żadyn auto wjazy njepschijėdźe, dha ſkónczinje wokoło 9 hodźin ſ jenym autom wotjėdźechu. Najprjedy pak wobaj motoraj tamneju autow wobſchkodźichu, tak ſo njemółźaću na nimaj wjazy dale jėdź. Tak wjele hodźinow mjes tym ſańdźe, prjedy hacź poliſaja wo tym néſchto ſhoni. Saſtojniży pak hnydom wjedźachu, wo kajtich rubjeźnikow ſo jedna, dokeź jim wurubjeni jich wjednika nadrobnje wopiſachu. Hnydom ſo na hońtwu ſa nimi puſchczichu a też nėkotrych ſ nich ſajachu. Tola jich wjednika njemółźachu ſajeć. Wón bė mjes tym hižo pſche wſchė horŋ. Wón może ſo nėhżdyżkuli wuthowaćź, dokeź je bohaty a tak w hoſpodarſtwje derje płaćźi. Druhdy ſebi njeſmérne pokłady narubi. Jeho narubjene ſamożenje ſo na wjazy miliżonow wobliczi.

* Alkoholna ſakaſnja. Amerikanſki arzybiſkop Curby w Baltimore, kiż je tuthwilu w Iriſkej, je— każ „New-Yorſki Herold" piſa — njedawno ſwoje mėnjenje wo alkoholneſ ſakaſni (Prohibition) wupraſił, ſo je to jara ſtraſchny experiment. Je w bėhu ſchėſćź lėt naſhonił, ſo ſ proſibiziju w Sjednoćźenych ſtatach ſaneho boſaħażeho wuſpėcha méli njeżbu. Mėnjenje, ſo ſu we triſkim ſnrohobnym ſtarże ſe ſwojimi 3½ miliżonami wobydlerjemi mėnje wopiwſow hacź w jenym amerikanſkim mėſće ſ ½ miliżonom ludźimi. Wſchė łódże ſwėta njeſamóża alkoholne pschepżiwanje podwijaćź. To je ſa mnohich njewschėdnu dobyć. Mjes radikalſtimi pschiwżiwnikami alkoholneje ſakaſnje ſu amerikanſki pschiſtawarjo, kotiż ſu ſwj ſa ſtrótki cźaſ njeſmérne bohaſtwa ſaſtużili.

Hamtske wozjewjenja z Budyſzina.

W leżownoſtnych knihach ſa Hodżij — hamtſki podźeł, liczina 26 — na mjeno ratarja a rėſnika **Karla Maksa Cźignera w Hodżiju** ſapiſana leżownoſć ma ſo 20. oktobra 1926, dopołdnja w 9 hodź. na ſudniſtwje — ſtwa 186 — na dyrbjeńſke waſchnje pschepżedażowaćź. Leżownoſć je 34,9 arow wulka a na 20 220 hr. woſchacźowana. Wopalenſka kaſa wucźini 37 200 hr. Ke cźenju pschijėdże t. cź. 90 proz. pschiraźka. Na leżownoſći ſtoja tele twarjenja: domſke, rejwanſka tubja, dwė hródźi, brożnja, ratarſke twarjenje a kólnja. Kóżdy ſmė do ſdźelenjow leżownoſtneho hantła a druhich podłożkow wo leżownoſći dominował. Schtóż ma hewak nėkajże prawo, kotreż njeje hacź do 30. julija 1926 było ſobuſapiſane, njech ſo w prawem cźaſu wojjewi.

Hamtſke ſudniſtwo.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Ssudniży pschežażowacź budże ſo 18. nov. 1926 dopołdnja w 10 hodź. na ſudniſtwje wo jitwje cźo. 85 we leżownoſtnej knihi města **Kulowa** w 3. ſwjatku na 146. łopjenu ſapiſanej wobżeżeć 2. aug. 1926 wikowaŕ ſe ſyjerſtimi tworami Alfred Klammer w Kulowje) ſapiſana leżownoſć, w Kulowje na Mlynſkej haży 7; dawk na twarjenje 85 hr. Schtóż ma prawo, kotreż pschežażowanju napſcheċźivo ſtejі, njech ſo w prawym cźaſu wo to poſtara, ſo by ſo jednanje ſkónczilo abo tukhwilu ſaſtajiło. Hewak ſtupi po pschežażowanju na méſto pschežażowanſkeho pſchednjeta prawo na wudobyt ſ pschežażowanja.

Do Wojerowſkeho wobkhodneho regiſtra A. je ſo 27. 7. pod cźo. 215 ſapiſało: firma parny rėſak a truhak, mėjiceŕ Julius Grünzer we Wujeſdże w Schl. a jako wobżeżeŕ drjewowy wikowaŕ Julius Grünzer we Herrnskreiſchenje w Cźeſkoſłowakiſkej.

Ssudniży pschežażowacź budże ſo 10. nov. 1926 dop. w 10 hodź. na ſudniſtwje wo ſtwje 85 w leżownoſtnej knihi města Kulowa w 3. ſwjatku na łopjenje 133 ſapiſana leżownoſć: w Kulowje na Hornczerſkej haży 18 leżaza, podżél na njedżélenych dwórſkich rumach.

Dla wuporjedżeńſkich dźėłow na moſcze psched hrodowſtej piwarńju je Leſſingſka dróha wot pondżele 13. ſept. ſa wobkhad ſawrjena.

Sswinjazy mór je wudyrił pola wjednika baggera Franza Stieha w Bukojni. Saſchol je pola khėżlarja Kurta Roble we Wulkich Sdźarach.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Z.S.N.e płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,80 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde do. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dóstawa kniholičšćernja, zapadr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 8 hodź. dop. wotedaj, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłanje so staji nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy w n rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifu. w n

Čisło (Nr.) 215 **Budyšin — srjedu, 15. septembra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Stresemann w francowskim kraju.

Dr. Stresemann je njedźelu z Genfa na wulki do Chamonix wotjěł. To je prěni króć po wójnje, so němski minister w słužbje na francowski kraj stupi. Sa cyłe Genfske wuradźenjow że Briand a Stresemann na konferenzu sendźetaj, w kotrejž budźe że wo wuprawje někotrych zeńkowych Locarnskich sprěcženjow jednacz.

Dr. Reinhold a hesenska finanzna nuza.

Hesenski stat je do wulkeho dołha zaleź. Wina na tym je, so je kraj z dźela z zuzym wójskom wobsadźeny. Hesenska je że wo pomoz na němski stat wobroćiła. Tele dny je němski finanzny minister dr. Reinhold hesenske knježerstwo w Darmstadtu wopytał. Wón je žadał, zo němski stat Hesenskej tak daloko z dopołdnym wupłaćenjom wjenjes wupomha, kaž to nusna statna potrjeba żada.

Mordarski proces přećiwo Schröderej.

Schtwórtk że pśed Magdeburgskim pśichiłažnym sudom pod pśedsydstwom krajnoźudniskeho direktora Löwenthala **mordarski proces pśećiwo Schröderej** sapoczonje, kotrehoż pśedewzaćiwina je lud žiwe sajimała, dokelž pśichopytowazy ćuźnik nochcyše wěrić, so je Schröder mordarstwo skućił. Mésto njeho pytałe pśechapa Haasa mordarstwa winowacz, kotrehoż bě sajcz dał. Halle po zakrocenju pruskeho justizneho ministra ću njewinowateho Haasa z jastwa puscyli. Schrödera ću nětko dla rubjezneho mordarstwa, dla falschowanja schekow a dla sawjedzenja k wopaczne pśichapy wobtorźili. Po źiwotnim ramjanym wuznaću je Schröder w lěcze 1923 knihiwjednika Hellinga w jeho wobydlenju w Groß-Rottwerslebenje pola Magdeburga skónzował a wurubił a cełko we pinzy zahrjebał. Swój wopor bě na to waschnje k žebi wabił, so bě Hellingej dobre mésmo z wumjenjenjom zaplaczenja 500 hriwnow kawzije lubił. Wo tele 500 hriwnow jemu pśichi mordarstwje pśichode wyšeho dźesche. Wón je też je schekowymi knihami, kotrež je skónzowanemu wotewzał, schoći falschował a bě z wopśedka jenoź dla falschowanja schekow wobtorźeny. Halle i pśichopytanjom schekowego falschowanja że Schröder jako mordar wotkry.

So by podpłah wot žebje wotwobroćił, bě Schröder Magdeburgskeho pśechapa Haasa winował, so je tuton źiwojeho knihiwjednika Hellinga skónzowacz dał, so by je jeho wulke podwjedźenje bankow njewotkrył. W tutym ćuźu Schröder schofera Reutera, pola Haasa pśichłajeneho, a pśimitśiskarja Fischera winowasche, so staj że pśichi mordarśtwje wobdźěłkoj. Haas, Fischer a Reuter ću że po dołhim bźenju z pśechoptowańskeje jatby puschcyli. Zim je że wotschtodźenje sarunanje sa bjes winy porjerjenu jatbu pśichipiło, hdyž bě Schröder skónzenje źiwoje wobstorźby pśećiwo nim wrócio wsał. Pśichekuju Haas chze nětko z pśichsamknjenjom k mordarśtwowemu prozeju Schrödera dla pśichwódzenja wobstorźacz, so by z tym wutśledźił, hacź je że Schröder z tśeceje strony na wopaczne wobstorźenje nadwjerał. Schröder, kotryž pśichcze njeje 30. kčo źiwjenja dožył, bě z wopśedka z kowarskim pomognikom, wostaji pak że źiwoseho rjemjeźła a że z jeńanstwom źiwjeze. Wudawasche że jako student, doktor, offizjer zwonka słužby a žebi pola brodutnharja nětkotre bluśmy na wobliczu narjsacz da. Se źiwojim wobchadźenjwom mjeńesche husto wuśpech, dokelž je wjele cźitał a wo wśěch możnych wězach žobu rěcźeć wědźesche.

Pólske radźine sydło.

Parizšti „Matin" rosrěcźenje źiwoseho politiskeho redaktora Sauerwina z pólskim zwonkownym ministrom Salestim wo powedanju wojźewja, so ću Pólšcy dwěłetne znowa wuśwolowne Radźine městno namjetnyli. Pólski zwonkowny minister je k tomu rjek.: Ssmy najwjetśe pśichiwolenja cźiniłi, so by k krišy njedošło. Pśichi jednanjach w meji je jendźeliši sastupjeł lord Cecil rjekł, so Pólska njebudźe źiwoje sjednanje śejśicheźo trjebacz wobzarowacz. Nichtó mi njeje dwěłetne žydło namjetował a to teho dla, dokelž je nětcźišchi nacźišk i dojednanja wuschoł, wo kotrymž bo njechodźi wjazy wadźicz. Ménju, so žadyn źobustaw Swjasła Ludowa njesamóže, tole dojednanje cźestnych muzow franiez. Tśiłetne zastupowuśwolowne žydło je że Pólšcy z wjeleźiwym dojednanjom zaruczyło, kotrež je telko hódne, kaž wšchě kontrakty.

Pólska hrosy, se Swjasła Ludowa wustupicz.

Genfski rosprawnik Parizšteho „Journala de debats" powě, so na Pólska wotpohlad, se Swjasła Ludowa wustupicz, jeli so że jej tśiłetne zastupowuśwolowne Radźine městno zapowě.

Francowska a italska po attentaće na Mussolina.

Hižo dawno je italskim fašistam z pohorschkom, so italźej politiscy cźeknjenźi wulkow w Francowskej namakaju. Tam maju tuźi źiwoje sjednoczeństwa, w kotrychž na powalenje fašistiskeho knježerstwa wurabźuja. Ssamo jene italske nowiny wone wudawaju. Nadpadnik na Mussolina, Ernest Lucotti, antifašistiskim sjednoczeństwam njeblizsche, won je że anarchistam pschidał a je pśeca attentat na Mussolina se ramjanego pohnuca wuwjedł. Njedźiwajcy na to, so mjes poślednim atentatom a antifašistiskimi cźeknjenjami w Francowskej njeje žanyho hnuśa, fašistiscy tale skadnosć wužija, so bychu antifašistam wulkow w Francowskej poczeźili. Italski statny podsekretar Grandi je w Genfu francowskeho ministra zwonkownych naležnosćow, Brianda, wopytał. Pśichi tym je że wo antifašistiskim hibanju w Francowskej jednało. — Grand Briandej nětkotre pśichcza pśedpołoži, kotrež bě jemu Mussolini na pucź žobu dał. Briand je wo tom do Parisa rosprawił a je italskemu statnemu podsekretarej žłubił, so budźe francowski smutkowny minister naprawy cźinicz, so by so antifašistiske hibanje w Francowskej zamjerjowało. Po tom, zo je k dojednanju do'chło; pschetož njes zastupjerjemi italskeho knježerstwa w Genfu so powedasche, so je Briand Grandej dalokožohaze lubjenja cźinił. Francowski smutkowny minister może pak jenoź tak daloko pscheciwo antifašistam sakrocźicz, kaž to francowske zakonje dowoleja. Tohodla so też w Parisu žadanju zastupjerjow sapowěduje, so dyrbi so pscheciwo antifašistam se wschej wótrosću sakrocźeź.

Wožebity doras je po tom statny podsekretar na to kładł, so bychu że w Parisu wuchadźace antifašistiske nowiny „Corrieri degli Italiani" potšorźile. Pokasuje że na to, so francowske knježerstwo w zakonju žadyn paragraf njenamaka, po kotrymž mohło so Mussolinowe žadanje dopjelnicz. Jenož hdy bychu że wone direktnje pscheciwo italskemu kralej Viktorej Emanuelej zamjerne mérike, mohło so pscheciwo nowinam sakrocźicz. S tym mohło też druhe knježerstwo wot francowskeho knježerstwa žadacz, so bychu że jemu njeluhe nowiny potšorźile.

*

Wo rosrěcźenju italskeho statneho sekretara Granda z Briandom w Genfu „Matin" śledowaze nadrobnosće podawa: **Briand** je na to pokazał, so Francowska, kotraž wjazy hyšći 800 000 Italcźanow w swojim kraju hospoduje, wot kóždeho jenotliwego wutrkajana njemóže žadacz, so by swoje politiske ménjenje twisnał. Runje tak malo może Francowska kóždeho jenotliwca nusowacz, so by że do swojeje wótcźiny wrócił. Hdyž ću Italcźenjo w Francowskej, Schwajcarskej a nětkožekuli druhdże politiske pschestupjenje skućili, njeje że jenje na to myśliło, knježerstwo abo italski lud za to zamołwity cźiniz. Jeli so by italska policija dopokazała wo tym podata, so że napadny pscheciwo zobustawam italskeho knježerstwa pschihotuja, potom bychu francowske wyschnosće mjne naprawy cźinile a podhladne wobkoły pak wotpokasałe, pak wótrisko pscheciwo nim sakrocźiłe.

Grandi je na tole Briandowe znapschecźiwjenje wotmołwił, so **w Parisu mohł rjez generalny štab Mussolinowych njepschecźiwkow žydli. Italska wocźakuje, so francowske knježerstwo tele elementy wustorcźi.** Dale italske knježerstwo wocźakuje, so francowske wjednistwo w Parisu wuchadźace antifašistiske nowiny „Corriere degli Italia" zakaże. — Briand je na to wotmołwił, so że po francowskich zakonjach njehodźa takle nowiny zakasacz. Hdy by Francowska zakasała, tele nowiny rosscherjcz, bychu z tym žanym prawom druhe knježerstwa to žame žadacz mohle.

Pijće

Klemm-kofej

Wón je najlěpši

z kofejoweje wulkopalerńje

Alfred Klemm w Drježdźanach-A.

Wudźom dostać

wšudźom znaty, jón pija hižo **nad 50 lět.**

Generalny zastupjeŕ G. E. Helnick w Budyšinje na Moltkowej drózy 9.

„Matin" hischcze dodeli, so je że Grandi z musnym Mussolinowym telegramom namołwił, so dyrbi że pola franzowskeho zwonkowneho ministra wobcźežowacz. „Matin" namjetuje, so by że Mussolini sam z Briandom rosrěcźał.

Nadpadnik pśejdy w Marseillu dźełał.

Pśichopytanje franzowskeje policije je wupokazało, so je nadpadnik Ernest Lucotti, kotryž je bombu do Mussolinoweho automobila cźišnył, wopraudźe w Marseillu dźełał. Wón je tam žamołwity žiwy był a njeje hacź dotal ko nětkaž pscheźiwo zakonjej pschechodł. Lucotti je że w lěcze 1900 w Amerika w Italskej narodźił, po taksim je 26 lět stary. Sapoczatk septembra je z Marseilla wotpucźował a że do Roma podał.

Dromadne sajcze dla attentata na Mussolina.

Dotalne pschepytanje policije je njedźiwajcy napschecźiwneho nadpadnikowego wudawanja tukanje powjedźało, so zu anarchistiwo attentat pschihotowali. Policija je wuschukowała, so zu znacźi kommunistiscy wjednizy Lucettowemu planej pschichłuzowali. Tak je policija zhonila, so je Lucetti w Francowskej jenemu anarchistej italskeje kolonije rjekł, so je attentat pscheźiwo Mussolinej wobsankujeny. Policija je wschě wobohy sajała, kotrež zu z nadpadnikom wobthódźale. Mjes sajatymi je zyła Lucettowa žwójba, jeho pscheźelźo, dalozy pschiwusni a znaći, hromadze nětdže 350 wozowow.

Nazymnosće pscheźiwo katolikam a kommunistam w italskim parlamenće.

Fašistiscy zapósłanzy zu w italskim parlamenće wjednika katolskeje ludoweje strony, Groncha, a nětkotrych kommunistiskich zapósłanzow z khódnischezow parlamenta wuhnali

Swołanje italskeho parlamenta.

W bliźšim cźasu zu italski žejm zwoła, so by **wo zažałowjedźenju žmjerjnicheho khłostanja** wuradowak. Po nowym zakonju dyrbja zo niz jenoź wschě attentaty pscheźiwo kralej a ministram, ale też spschitžabanstwa pscheźiwo fašistiskemu knježerstwu że žmjerjcu khłostacz.

Španiske ludowe wothłosowanje.

Ludowe wothłosowanje, kotrež je zo pódźelu stónczało, je zo w zyłej Schpanskej smérom wotmołko. We wsche wsuhi zu mé.chezenosći zamołwitych wobydlerjow sbérali. Wschitzy zastojnizy a pschistajenzy zu podpisali, dokelž žebi njeswěrichu, zo žiwojim pschedstajenym pjeczicz. Hacź do wjeczora bě zo do Madrida wuneschk 5 milijonow hłosow półźał, tola hischcze wunoschk nětkotrych provinzow podrachuje. Liczy wscho hromadze je 6 milijonam hłosow.

Sćmjerne khłostanje za direktora artillerskeje schule w Segowii.

Po powědźi Parizšteho „Journala" z Madrida je wójnski žud w Segowii direktora tamnischeje artillerskeje schule k žmjerci a 15 wucźerjow k jastwu na cźas žiwjenja zasudźił. Wutrud zo hakle wojsewi, hdyž je jemu wójnska a łódźiwopwa rada pschichłosowała.

Porażenje Schpanskich w Marokkowskej

Parizšti „Temps" je powědźeł wocźišchcał, so Schpanicźenzo zašo na wjetschim dźělu žiwoje fronty z rifskimi kabylemi wojuja. Wot 11. septembra zu žylne rifske wotdźělenja w kraju płaha Beni Khaled wójsko schpanskeho majora Capaza a kaida Abd-el-Wareta, wobstupike. Wschelake rifske zhłapi pjeza zhlap Ktamow, kotrež pscheźiwo Schpanskej wojuja, podpjeraju.

Wojowanje w Chinje.

Marschall Cźangtsolin je 500 wojakow zaśelicz dał

Po chinesklich powěźećach zu po pschikazni marschalla Cźantsolina 500 kavalleristow, w Kalkanje stejazych, wotbrouili a sesaśelecz dali. Wojazy, kotrež kavalleristenmu korpsej generala Muczana pschinjeli chceja, zu ratarjow a pschekupzow wurubili. Marschall Cźangtsolin je rjekł, so w pschichodze wschě rubjenistwa na podobne waschnje postócźicz da. Mókotsi k žmjerzi zažudzeni jěchu zu cźełki a nětko rubjo po kraju cźahaju. Wojakam, kotrež zu że sa nimi puschczili, njeje że hacź dotal poradźiło, jich zajecz.

Amerika wójnske łódże do Chiny sejele.

Londonske „Daily News“ ſ Newyorka powědźa: Dwaj **amerikanſkaj matrosaj** ſtaj ſo pſchi ſſelenży mjes Chinesami a amerikanſkimi wójnſkimi łódźemi na rěcy Yangtse pola Hanyanga blisko Hankawy **ſranilo**j. Departement wójnſkeho łódźſtwa wozjewja, ſo je **położenje tak thuine**, ſo ſu amerikanſke wójnſke łódże aſiſkeje eſtadry do wulkwa rěki Yangtse na wſche padły ſajſke. Dwěnaj ſaničaſkomaj torpedowſkich zkolnow je ſo poruczło, ſo dyrbja 2000 Amerićanow w Hankawje ſchkitaċ.

Wurunanje jendżelſko-chineſkeho pſchipada

Kantonſke wójſko w Hankawje je pſchetałko, do wulkrajnych łódźow ſſelecż. Położenje Kantonſkeho wójſka je ſo ſ pſchipowědźenjom wójny je ſtrony generala Sun-Czuanfanga pohubſeriſchito, dokelż nowy pſchecżiwnik hroży, Kantonſkemu wójſku puċe k połodnju ſakehnyċ. Mjes tym je ſo poradźiło, ſwadu wo ſebraczu dweju jendżelſkeju łódźow pſches jeneho Wupeiſkowjeho generala ſ jednanjom wurunaċ. General je ſwólniwy, ſebranej łódźi twdaċ. Pſchi bombardowanju Jendżelſcanow na město Wan Sien je ſo na chineſkej ſtronje pjeċa na 2000 morwych a ſranjenych naliczilo.

Wobkhad mjes Shanghaiom a Hankawom pſchetorhnjeny.

S Pekinga ſo powě, ſo je ſo wobkhad parnych łódźow mjes Shanghaiom a Hankawom pſchetorhnył. Runje tak je ſo łódźy wobkhad pódla bjesgrotowieje telegrafije mjes mĕſtami Ucż-ſanſkeje provinzy pſchetorhnył.

Wotwjedżeny prezident.

Nĕhdże 1000 Jaquiſtiſch Indianow je żelesniſki cżah, ſ kotrymż pſiedawſchi mexikanſki preſident Obregon puċowaſche, napadnył. Po ſtſihodźinſkim wojowanju ſ pſchewodźacym muzſtwom Indianoju dobuchu a Obregona ſajachu. Posdźiſcho ſo Obregonej poradźi cżekmycż a ſjwój ſtatok w Nowajoa bohżahnyċ, ſ kotkal je telegramm preſidentej Calleſej pôſtal a jemu wojewſki, ſo jeho wobchyta. Wobhonicżi ludźo mĕnja, ſo ſu pſchiſwiſowarjo Huerty, kotrżj je ſ Obregonom preſidentſtwo wojował, Indianow narĕżeli, ſo bychu cżah nadpadli a Obregona ſajeli. Preſident Calles je hnydom ſylne wotdźĕlenje wojakow do kraja Jaquiſtiſch Indianow ſ pſchikasom pôſtak, ſo bychu wjedenika Indianow ſajeli.

Mexikanſka zyrkwina ſwada.

Mexikanſki epiſkopat je wobſamknył, Guadalajaraſkeho biſkopa do Roma pôſtaċ, ſo by wo położenju katolſkeje zyrkwje w Mexiku roſprawił. Arzybiſkop mĕnjenje ſaſtupuje, ſo ma ſo kóżda ſjednanſka politika ſ mexikanſkim knjeżerſtwom wotpokaċ. Mexikanſky katolizy duchowni namjetuja, ſo by Vatikan w'ċé katolſke kraje pohnuł, ſo bychu mexikanſke tiwory tak dołho bojkotowale, hacż ſu ſo wobſtejnoſcże w Mexiku ł lĕpſchemu zyrkwje porjedżże.

Ze Serbow.

Dyſſawniċa.

Srjedu, 15. póżnjeńca.
Kwatembra.

1878 swjeċi so stoletny jubilej poswjećenja Różeżańskeje hnadowneje cyrkwje. — Tuta cyrkej je jedna z najwjetſich naſcheho kraja, a tola je hiſċe njedosahaca, hdyż so tam naſi pobożni katolscy bratrja k zhromaduym Bożim ſłużbam zeńdu. Potom so tam mócny wosadny ſerbſki kĕrluż pozbĕhuje k njebjesam. — Strażnicy tuteje ſwjatnicy su ſtajnje wurjadni mużożo byli, kiż su ſebi wo naſu rĕċ a naſ narod wulke zaſłużby dobyli. — Bĕchu to wſitcy bratrja ſwjateho Bernarda, tutoho wulkeho basnika a wučeńca w ſrjedżnem wĕku. — Mjenujemy z nich jenoż ſławneho Tecelina Mĕta a Thaddeja Pacaka — nĕtko tam hiżo wjele lĕt ze żołnowanjom ſkut- kuje naſ wulcy ćeſcżeny pater Romuald.

1004 kĕżor Hendrich II, nadpadnje Budyſin.

Pſiſlowo:
Muż njezamóże z wozom nawozyċ, ſtoż żona w ſóreuże wotnoſy

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer +1, thermometer we dnjo +19. — Dżeńſa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer 0, thermometer w nozy +11. Wuhladny na mało ſo pſcheměnjaże wjedro, ſ cżażami pokhmurjene njebjo. — Naſche wjedro ſo pſchego dale porjedża. Azorſka wyſchina dĕ ſo wczera hacż na wjeczornu Němſku wuphſchestrċła. Skhſcżiża poſtupuje. Nižiny w połnozy nimoċejehnjo, ſhubijuja na mozy. Nowa nižina ſ krótkeho wjeczora kupy Islaud najſtĕrże w dalokej połnozy nimo poċjahnje. Jutſe ſchiwórtk ſkhadża ſlóńcko 5,36 hodź. a ſo bo 6,13 hodź. khowa. Mĕſaċk ſkhadża połnocnje 3,12 hodź. a ſo bo połnozy 11,20 hodź. khowa.

Wopytajće Kamjensku
wustajeńcu
zahrodnistwa, ratarſtwa a hospodarſtwa
wot 28. septembra hač do 3. oktobra 1926
Evangelska ludowa šula.

— **Sserbſka Boża ſłużba w Drjeżdżanach.** Każ nĕſto lĕtdżejſatki dołho, tak też lĕtża ſo 16. njedżelu po ſwj. Trojizy ſkſchiżta zyrkej popołdnju ¼4 hodź. Sserbam ſa pſedowanje a wudźĕlenje Bożeho wotkſazanja wotewri. Pſedowanje je tón raz kujes farar Domaſchka knjeſej fararjej Nioże pſchepodak. Wſchitzy Sserbja ſ Drjeżdżan a wokolinY ſo wutrobnje do Bożeje ſłużby pſcheproſchuja.

— **Margarina ſa djĕtonjemjerjow** wudawa ſo pjatk 17. 9. 1926 w ſcżehowazych kamach: Pola pſchekupca Arthura Wendlera na Bismarkſtej dróży 10, pola Hany Frenzlowoje na Sznkelnſkej dróży 38 a pola firmy Joſefa Riedla na Sserbſkich hrjebach 30.

— **Wſchelake njeſbożа** na dróży dżeń a hóle pſchiběraju. Wożebje autowe njeſbożа bĕchu w **poſledniem** cżaſu ſkoro **nĕżicżo wſchĕdne**. Najwjaċy **winа je na tym wĕſo kokwróżne** jĕdżenje, **kajke** mójemy cżaſto **wobkedżbowaċ. Kelko njeſbożow je tajke** jĕdżenje **hižo ſawinowako**. Wĕſo ſu tež **druhdy druhe winy**, ſchtoż **wożebje wulke** mĕſta **naſtupa. Tam** dże je tak žiwy **wobkhad** na dróhach, ſo ſo druhdy ani pſchi najlepſchej woli njemożeſch autam abo **motorowym wuwinyċ**. Pſchekroczĕſch li dróhu, budź prawje kedżbliwy. Dżeſch-li ſ leweho **ſkhódnika** na prawy pſches dróhu, **wobroczj ſo najprjedy**, hacż ſa tobu jene kolo, **motorowy abo auto** njeżedże. Dżeſch-li ſ praweho ſkhódnika na lĕwu ſtronu, jedż **naj napſcheczżiwnje**. Kelko njeſbożow ſo cżaſto na dróży ſtanu, ſo je **puċowaċ ham** ſa nje ſamolwity. Cżeja **wina**? — cżeja ſchkoda?

— **Sſadowe ſchtómy a ſłużdowy płót.** Cżaſto wudyri mjes ſłużdoweni ſwada dla ſadowych ſchtómow, kotrež zyle blisko pſchi ploċe ſtoja. Wobſtejeż leżownoſcże ma prawo na korjenjach, kotrež je ſadoweje ſahrody do jeho roſtu. Wón ma też prawo haloty wotrĕżaċ, kotrež je ſłużdoweje ſahrody do jeho ſahrody pſchewiſuja. Naprjedy pak ma ſłużdu napominaċ, ſo by je ſwotrĕſał. Stoji-li na njejeż ſchtom, ſłuſcha położa ſchtóma, hdyż ſo puſchcża, każ też położa płodow ſłużdowej. Sſłużdu móże ſtĕbi żadaċ, ſo by ſo ſótom wukradł. Też do dżła ſe ſchtómom ſo wobaj ſłużdaj dżĕlitaj. Jeli pak by ſo

ſłużdu ſwjeſeho prawa na ſchtómje ſdał, by dyrbjał tón dżĕſo ſapłaċżiċ, kotryż chże ſchtom wukopaċ. Sa to nima tamny ſaneho prawa na wukopanym ſchromje. To ſame płaċi wo ĕerku, kotryż na mjeży ſtoji. Płody, kotrež ſo ſłużdowe ſahrody padaju, ſłuſcheja ſłużdej.

— **Nowa khorosċ pſches mału trawnu wóſchku.** Wjele ludźi, wożebje ſahrodniży a woſoby, kotrež maja we ſahrodkach dżĕlacż, cżerpja wot nĕkotrych tydżeńow ſem na khórosċi koże, kotruż běži wopaċżnje jako ſcżĕżnk kańenja kuntworow pſchedſtajeja. Hroſne ſwjerbjenje, a to na taſkich mĕſtnach cżła, hdżeż kuntwory njepſchińu, każ pod paku, pod kolenom a łóſcżom, wożebje pak wokolo paſa, ſawjedże cżłowjeka, ſo ſo ſtajnje draſa. Wjele wożbowom bóſtanje ſamo ſymjan, tak ſo dyrbja wjazy dnjow we łożu woſtaċ. Pſchiċżina tuteje khorosċe je mała wóſchka, milba, kotraż na łopjenach pócżkateho ſadu, kórkow, wożebje pak kunow pſchebywa. Schłóż ma ſ taſkimi roſtlinami cżinicż, toho łohko taſke milby nadpadnu. Najlepſche hižo je ſo tón pſched khoroſcżu mułkowe, kotrżj je ſylny doſcż, ſo ſo njedrapa, hyrnjeż jeho bóle ſwjerbiło. Sĕrdżi, kotrež ſo pſche kańenje kuntworow nałożuja, njepomhaju tu nicżo. Nadżijomnje ſo lĕkarſkemu poradźi, wuwicże tutych milbow bórzy ſpóſnaċ, potom hakle móże ſo prawje napſcheczo nim wojowaċ.

— **Hiſchcże njebudże nałyma.** S njewjedrami a wichorami, kotrež ſaſtupenu njedżelu ſakhadżachu, je ſo horzota ſaſtupenego tydżenja trochu ſtajiła. Skoro wot ſapoczatka ſeptembra ſem mĕſtachmy cżopły cżaſ. W pſchimorſkich krajinach liċżachu na 25. w ſrjedżnej a w połodnjowſkej Němſkej na 30 ſtupnjow C. Taſki cżopły cżaſ wot lĕta 1921 ſem wjazy njeměċżachmy. Wĕſo hdż 1919 ſ khłodnym cżopłiſchom w ſeptembru. Wichor je k nam nĕſto trochu khłódny powĕtr pſchinjeſł. Khłódny cżaſ pak njebudże wobſtajny. Wot kupy Island ſo k nam nowa ſolma cżopłoty bliži. Tak móżemy ſo potajkim jaſo cżopłeho wjedra nadżijeċż.

— **Cżło ſ wody wucżahnyli.** Wczera popołdnju wokolo 2 hodź. wucżahnychu po wotpuſchczenju mlynſkeje hrjeble pſchi Bĕleſkej dróży cżło 32-lĕtneje mandżelſkeje ſeneho techniſkarja ſ połodnehо pſchedmĕſta. Dla ſwadow w mandżelſtwje ſe ſtejí ſónſka hiżo pſched wjazy nedżelemi cżahła ſ pſcherĕſnjenjom žity žiwjenje wlaċ. Use thorowni pak ju ſaſo wuhojichu. Tola duſchowniċe wona dale cżerpjeſche; mandżelſtwo dĕ ſo mjes tym roſwjaſalo; dwĕ dżĕcżi bĕſchtej ſo ji pſchewoſtajiłej. Też ludźo we demje, hdżeż bydleſche, drje ſe ſjewiſchi **malo** pſchecżelnymi rĕcżemi k tomu pſchinoſchowachu, ſo ſkónczinje je ſadwĕrowanjom a w cżekſkich unhłach pónżelu wjeczor do wody ſkoċi, hdżeż na taſke wobżarujomne waſchnje ſmjercż namaka.

— **Dwłaży paduch.** Dżeńſa w nozy jedyn żandarm dospołnje pjaneho muża na dróży leżo nadeńdże. Wón mĕſeſche dwĕ łuſżuży w mĕſche pſchi ſrebi. Jeho jako jeneho ſłalarja, w Budyſchinje bydlażeho ſwĕſcżichu. Wón je pjeża łuſżuży nĕhdże kradnył, dokelż njemóżeſche ſ wĕſtoſcżu jeſ i wotkel jeju ma. Wobĕ łuſżuży ſtej bĕżej. Prawy mĕjicżel łuſ njech ſo na polizajſkej ſtraji ſamolwi.

— **Kradnyli** ſu 14. 9. 26 pop. wokolo 5 hodź. ſ wołkſże na Lawſkich hrjebach żonjaże kolo ſ cżornymi łroſnami, cżornymi ſwjeſami ſ mórwymi ſmuhami, bjes ruczneho ſpinadła, ſe ſchérym ſtakom.

— **Kedżbu pſched zebakom.** W poſledniem cżaſu cżaſtoſche wĕſty ſebak, kiż ſo Droga mjenuje, po Wulko-Hajnowſkej wokolinje. Nĕtko je ſo pjeża do Łużizy podał. Wón ſo pola duchownych a wucżerjow ſamolwja, ſo dże jich kławĕry khoſowaċ. Pſchi tym pak jenoż ludźi wojeba, dokelż ſam niczo wo kławĕru njerozumi. Warnujemy kóżdeho pſcheđ nim.

S **Jenkeż.** Wczera popołdnju wokolo ½3 hodź. ſabża wulki wowcżeſki poż w runet mĕrje do kolow jeneho auta, kotryż ſ Lubija pſchijeżdże. Auto ſo na dróży ſwjertuje a ſajeżdże do ſchtoma, ſ tym, ſo ſo wodżidło ſlama. Wjednik auta a dwaj ſnjeſaj, buchu ſ woſa wjerhnj

Přesmykarjo w namjeznem lĕsu

Powědańcżko.

3] (Pokrażowanje.)

Tu dżĕchu woni pſches ſamotny nożny namjeſny lĕż. Kurjawa wot mĕkacża ſo błyſchcżata wiſaċże jako cżerne ſlĕbrowe we hołosach. Khwilu ſtupachu woni mjelcżijo — bĕ jako bychu na to cżakali, ſo by proſeta wosważne ſłowo rĕcżał, każ bĕſche to ſ jeho waſchnjom. Ale hnĕw żerjeſche a żehleſche ſo w Tirolſkim Gidu: „Łudźicżka“, wón rjekny, „tſi njedżele mamy hiſchcże tam w němſkim lĕżu pjeſti kopaċ a mamy kóżdy wjeczor a kóżde rano pſched tym ſudy — wón pokaſowaſche wokżo — dybjaki wobroczejeſ? Knjeże —“ Gid kojeſche dych. Tu ſo nadobo jeho wocżi roſſaſnjichu: „Prajicż chju wſchak wam to jene! Wſi ſtej **ſtjedy** njedżelach dyhlinny na kamjenju w namejnem lĕżu — wſchako wĕſeże, hdżeż ſu żej wupażenu khĕżku natwarili, **ku** mału thżicżku!“

„Lĕhwo ſ mochu je tam hiſcheże mutſka“, tiwaſche pſchihłoſujo Jugel. Hdy by tón njetrjebał na kóżdem dnju te ſchtyri hodżiny puċża po nożcżinnem lĕżu na dżĕlo a ſ dżĕła cżahaċ, by wſchak jemu prawje było. Runje jemu najbóle. Też Wit bĕ ſ tym pſchesżedne. Jenoż proſeta trochu roſważowaſche — cżżiny tróżchu cżeżidła „ja“ a **wożicżka** „pſcheczżiwo“ na wahu. „Kużok na kamjenju je ſaprawnyż w tutom ſuchim lĕcże a hiſchcże njeczeże . . .“ **wón** prajeſche. Ale dokelż Gid pomoży wedżeſche, to bu „ja“ cżeżiſche.

Prawje tak. Jutſe poczahnu cżi ſchtyrjo lĕżni mu**żjo** na iſi njedżele bo wupażeneje khĕżki na lĕżnem kamjenju. S tym ſo namjeſnemu ſtrażnikej jeho żort pſchi**torhnje**. Njech wón pſchecżeżiło, koħoż chże, tón cżłowjek.

Na nożcżornem ſaſtjem ranju — mjeħolaty deſchcżik **ſnjeſche** ſo ſ wĕtrom a naſymſka kurjawa wuleżeſche ſo po **hórſkich** tonidlach wucżahnyſchtaj Gid a Wit ſ delnjeho **dżĕła** wſiy won: pſchetoż ſa tutón cżaſ njebĕſche kĕżorka miloſcż wjeſe hiſcheże ſa ſwobodne hórſke mĕſtaczko pomjenowała.

Bruchaty żudk mĕjeſche Wit na ramjenju leżo a pocża hnydom trochu ſmorcżeż, hdyż pjeſſi lĕżny puċ nahle a ſe ſcżokowaſi horbaty na horu horje wjedżeſche. Prĕdku pſched nim ſtupaċże Tirolſki ſ latarnu. Hdyż do ſchtomowiny ſaſtupiſchtaj, wuhladaſchtaj na hornim kónżu wży thodżaże ſwĕtło. To pſchikhadżaſche wot Kamjenjeho dwora ſem. Tuż wedżeſchtaj: ſwĕżu dżerji Jugel, a ſa nim kroċżi proſeta ſ mĕchom połnym nepli a ſ khlĕbom a ſ nĕcżimi kuli hiſcheże, ſchtoż bĕſchtaj w tutej raućhej hodżiżnje ſa ſwoje ſežiwjenje w lĕżu wot hoſpoſy Kamjentneho dwora doſtakoj. Pſched ſlownej dróżu bĕżitej lĕżnej ſcheżeżu hromadu, a tam ſo cżi ſchtyrjo mużojo ſetkaju, hdyż ſapożnje żwitaċż.

Wit chże ſaſo raś wodychnyċż, pſchełoż won njeſe żud. „Tłoċżi pak tón dundr? Daj wſchak jow na khwilku!“ prajeſche Gid.

„Ty uješ ‘noż ſwoju latarnicżku a hladaj, ſo ſkerje a lĕpje hromadże horje pſchińdżemoj!“

Do noży padaſche po nĕcżim pſĕżninje ſwĕrſeſchko. Sda pak ſo, jako bychtej bĕſchcż a kurjawa pſchezo ſaſo ſ mokrymi rukami je wuhaſchowaſej. Hodżinu bĕſchtaj mużej hiżo po mokrem puċżiku pſches lĕżnu ſchtomowinu ſchoj, wobſtajnje a mjelcżijo. Bjes ſwuka bĕżeſche ſtoty błyſcżej ſwĕrſeſchka pſchezo pſched nimaj do prĕdka. Wit dyrbjeſche wyſche ſtupajo pſchezo pod ſo ſhladowaċż: żudk cżiſcheże ſche.

„Saklinkotane!“ wón nĕſto rjekny a ſalfocżo żebi jón porum, „je dha zlowna dróha dżeńſa rano ſo żyle ſe ſwĕta ſhubiła?“

Sa khwilku Gid: „Doczakaj wſchak drobjatko!“ — Tu puſchcżi Wit ſwoju cżeżu pomałku dele na lĕżnu póbu a cżapny ſo na ſchcżokowoż, mjeſ tym, ſo Gid ſe żudżikom ſo ſo tużoſej mĕrjeſche. Klepaſche też trochu wokolo cżapa, ſo wſchón lĕż ſaklinca.

Holla, tam na zlownej dróży ſu ludźo! Wĕſo, proſet a jeho towarſch cżakaſchtaj hiżo zyłu ſchtwórcż hodżinu, a dokelż bĕchu ſchćre ſmĕrkł ſo mjes ſchtomiſka ſakehnyle, hladaſchtaj tutaj wot horjeka dele, kak ſo tamnaj ſepjeraſchtaj ſo pſchi tom też loahow otwi ńuwwchi ohpcżic o raſchtaj, żud poſledni cżłwak puċża po nahlej hórzy horje dokuleċż. Hiſchcże trochu dych połóſiſchtaj, pryedy hacż k zlownej dróży pſchińdżeſchtaj, a wuradżowaſchtaj ſo pſchi tom też, po kajkim puċżu hyſchtaj wot nĕtka dodrĕdka ſchoj. Wſchako dwaj puċżaj k wupażanej khĕżży wjeſchtaj: jedyn ſdĕła ſo nahle pa kopzu horje, je pjeſſi a krótki. Druhi wjedże po zlownej dróży, wjedże hacż nimale ł zlowniży a winże ſo potom horje do lĕża. Tón je wo pol hodżinki dĕſchi, ale niż tak wobcżeżny.

Mjes tym, ſo hiſchcże radu ſkładujetaj, pſchiczampaju wopraſdże namjeſni ſtrażniży duzy po puċżu. Dadża ſo też hnydom do wacżoka, kiż je proſeta na kronu hrebje pſchi dróży ſtajił. „Kojeſ, tobaċ . . .“ hiſchcże zyłu liſcżinu wĕżow, kiż zu podleża, chże ſtrażnik ſwĕſcżeċż. Ale proſeta rjekny: „Njeczińcże ſebi njetrjebaċże dżła, knjeże — to wſcho je jenoż żiwidło ſa ſchtyrjoch muži, kotſiż budża wot dżeńſaſcheho na lĕżnem kamjenju bydliċż.“

Wĕſo, te wbohe wĕżki maju ſa tym też taſki napohlad. Njeſbo toho hódne, ſo by nĕchtó ſo jich dła na puċż pſcheſmikowanja ſwaſiċż. Ale, — cżehodła tola Gid a Wit — wobaj podhladnaj — deleka w lĕżu ſtojitaj. Schto tam taj cżiniłaj? A żudk mataj pſched ſobu ſtojo? Pĕtnje ſtaj jón ſa łónżo ſucżeho drjewa zlowakoj?

S tſjomi ſkokanti bĕ dohladowat pola Tirolſkeho a „dżiwjerja“, mażа wokolo łuda a wobroczża jón: „Aha“, praji ſ wużmĕſchowazym pohladnjenjom a pokaża na do żuda napalene napjĕmo: „je to też ſa tych khudych lĕżnych muži? Ruſterſki ſamotok, ſchwarny, dobry . . .“

„To wſchaċ je prawje!“ prajeſche Gid a ſpohladny na Vita ſchibale. Namjeſny ſtrażowaċ pak je ruku na ſud ſtożił: „W mjenje ſakonja,“ wón rjekny. „Kuſejeże tutón **żud zyle horje!**“

(Skónczenje wſchihodnje.)

Wjednik auka hebi Nohu skank. Tamnaj kujesaj je stroželemi wotekdžeschtaj. Auto ho khetro wobschkodži.

S **Džikinkez.** Nascha dobrowólna wohnjowa wobora chze w nozach wot 14. hacj 19. septembra swoje zwuczowanja wotmeczi. Wosseiwimy to tohodla, so by so nichtó njetrjebawschi njestróził, hdy by jeho w nozy trubjenje k wohnjej je spanja wubudziło.

S **Maleschez.** Tudomna zahrodnika wustajeńza, kotraž je so tudy njedżelu a póndżelu wotmeła, traje nzkko hacj do schtwórtka. Wona je wschitke wot popoldnju 4 hacj do wjeczor 8 hodż. wotewrjena. Dżeńza rjedu je wot 8—9 hodż. konzert na husłach. Njedżelu a póndżelu bé so jara wjele ludzi na wustajeńzu jeschko. Schtwórtk wjeczor so wustajeńza skónczi.

S **Brězowki.** Njedżelu wumrje tudy najstarschi wobydler nascheje wsy Matej Jurk. Wón bé 87 lét dozpél a pkaczesche wschudze jako czesny a sprawny muż. Mjes ludom jeho hinak njemjenowachu hacj starcho hajnika. Wón bé hacj do poslednjeho dnja strowy a czily. Njemózesche so wjazy do nétczijschich hubjenych czasow sażiwicz. Rady spominasche na stare dobre czasy swojeje mlodosze

S **Zitka pola Nakez.** S rjanym pschikladom je tudy Marja Frenzlez, s Delnjeho Wujesda, kotraż je na 10 lét pola tudomneje Méschcherjez swójbu y hospodarskej pomocznizu. S njewschednej swérnu je wona swojemu knjezństwu w slugh a dobrych dnjach k pomozy byla. Wona tez we najwjesczich domapytanjach swójbu njewouschczi. Runje tohodla je sejna wutrajnosczj tak khwalby hodna. To tez sejne knjezństwo s dżakom pschtrowana. Tohodla je knjezństwo na wokriesne ratarske towarstwo namjet pschwódlalo, w kotrymż sebje mytowane swoje dołhoty neje slużbowneje pschcze. Saudżenm njedżelu pschepoda jej knjes wyczekubier dr. Kaufmann s Luha w mjenje wokriesneho towarstwa z rjanymi słowami czesny diplom za 10-létnu swérnu służbu pola samżnego knjezstwa. Diplom ma czim wjeschu wažnosczj, hdyż je jón njesapomnity iemrěty tajny radżicjel prof. dr. Gräja podpisał. Spomnimy tez na tutym mjestnje swérneje służobneje. Njech druhi jejny pschikład sczehuja.

S **Rózanta.** Saudżenm sobotu pschindżechu 151 wulke prozesbijony do Rózanta a to je Schpittala pola Kamjenza s Kulowa a je Schérachowa. Tak knjezesche we wsy zinwy wobchad. Sobotu popoldnju w 4 hodżin bu swjatożny njichpor s powitanjom knjesa patera Romuwalda. Putnikojo pola hospodlinych wjeżnjanow pschenozowachu. Njedżelu rano, jako běchu wschitzy k Bożemu bludu pohuli, podachu so sasno na dompurz. Wjele s nich dżichu do Khóschtra Marijneje Hwézdy ke mschi. Schérachowski prozesijón poda so pisches Lejno, Czéschtezy, Wéżicy a Hodżij do Schérachowa. Wjeczor w 6 hodż. běchu sasno w Schérachowje, hdżez jich duchowny powita. Saużenu njedżelu bé nimomérny czpżo, schtoż bé za putnikow khetro wobrężne. Wschu pak radu jmjeschu.

S **Mikoczij.** Paduschstwa dżesi a bóle pschibéraju. Comu budu nasymske a symske dołhe wjeczory a nozy hischcze bóle polékowacz. Tuż so wospjet kedżbne czini, dwór a statok derje wobstrażowacz a wschu na krute samki wéschcz, so ho snajmjenscha padusznej zwólnje dżéko poczeżi a snadj so pschi nim pscheradża. Někotrym sedma kasnja swjata njeje a wujża kożdu pschileżnosczj k swojemu njekhmanemu rjemjesstu. Tak pokradny na béhym dnu j burischko domschko nechtó musże koło. Ale **policija bórzy wuslédżi**, so bé paduch prjedawschi czeladnik a mózesche je tez bórzy sako wrócziez. Hinak seidże ho jenemu dżelacerjej w Panczijach. Tomu pokradnyczhu w nozy schaty j béleizgy a dżenża je hischcze nima. Snadż swijsuje to j paduschtwom w Sswinarni hromadże. Runje w khóschtritej wokolinje zsu so w běhu faschtych mézajow mnohe paduschtwa stake. Kajke budże hakle to w pschichodnym czasu se swojimi dołhimi nozami? Mnohim so dżelacz nochze, ale zíwjenje chedża wuzíwacz. Lénjosczj je wschech njepocżinkow sapoczatk.

S **Wojerez.** Saudżenm njedżelu we Wojerowskej wokolinje zhyne njewjedro sakhadżesche. Psched njewjedrom so zhylny wichor sdehny, kotryż wulku mnoho'cz wuhloweho procha s jamy „Erika" do mésta honjesche. Boże njeczesno na wjazy méstnach dyri a w dwelake schtomy a mi[illegible] aroty wobschkodży. Desdżesa so runja sliwej s urócz[illegible]sche. Réka Czorny Halschtrow na 30 cm. wjazy wo[illegible]. W njej bé zyle samuczena woda. S méstnami sanio wustupi. Wichor je na schtomach, wotzebje mjes sadom wjele ichkdy naczinił.

S **Laja.** (Wobrjesiny mišijónski zwiedżeń.) „Khrystuß je kral!" To běsche zimaze, wot banża samczyo wudate hesko sa kżuschi sjéd katolikow we Wrótzlawju. Mišijónstwo evangelsteje zyrkwje dżela hižo dwaj kżestokaj dołho pod tutym hesłom. Jeje samér njeje politiski a niz hospodarski, ale jenoż tón: ludzi bjes rozdżela rasow, sdżerkanosche a wobsedżenstwa sa kralestwo Jesu Khrystsa dobycz, sa kralestwo méra a luboscze, we swécze pokmym Gidy predowacz wodacze. Tak je wona so rozschérila po zyłym swécze a je tez hižo někotry rjany wuspech swojeho czéżkeho dżela wobladala. Spodżiwnje je so jeschlo **wozebje mišijonaram** s Némstcze runje w pożledním czasu. We wójnje su jich storo wschech s mésnow jich skutkowanja wuhnali a dołhe léta dyrbjachu na nje czakacz. Tez w Khinje dyrbjesche so hischcze w powójnskim czasu néschto podobne dożpécz. Jenoż wozebinskemu sakroczenju Khinskeho presidenta ma so dżakowacz, so je so sim tak njeseżdże, każ mišijónaram w druhich krajach. A dżensa? Franzowsojo, Jendżelczenjo a Amerikczenjo simédża so lédom na dróhach pokazacz, a tez jich mišijonaram so hinak njeżdże. Njesżu so bohużel pschezy wot swjasanja wéry j politiku a hospodarstwom wotdżerżecz dali. Mišijonarojo i Némscheje pak móża so wschudże pokazacz a wužiwaju powschitkowne dowéru, dokelż so jenicżky na rosschérjenje Bożeho słowa słoju. Tak sta so njedawno jeschowazu podawk. We njetschim khorhoju, kotryż bésche pschistawne policiji podbladny. Dowż czolm pschepytachu, namakachu w nim franzowskeho duchownelho, kotryż so pod némskej khorhoju wéżesche, hacj pod franzowskej. Njech je, my to rady pschiswolimy, pschedoż my njechamy bój, ale mér, niż hidu, ale wujednanje, pschetoż my wémy, so budże jónu jedyn pastyk a jedne stadło! — Schtóż chze wjazy sjonicz se skutkowanja mišijónstwa, njech wopyta mišijónski swjedżeń we Lasu. Hlej tez nawéschik w dżensnischim czisle.

S **Klétneho.** Tudomne evangelste towarstwo knjezstwow wożiwjeczi saubżenu njedżelu swój sakożeński swjedżeń. Popołdnja bé swjedżeńska Boża służba se swjedżeńskim predowanjom, kotreż mésesche knjes pastor Reymann s Lehnicz. Popołdnju wotmé so potom swjedżeń w sahrodże pod selenym schtómami. Wjele hosczi, samo se Shorjelza, Barkina, Khockebuja, s Rósborka a Wukranczija běchu na swjedżeń pschidmatalo. W swjedżeńskim pschednoschku rosklabowasche knjes Reymann żiwjenje Mérczina Luthera a jeho mandżelskeje Kathariny s Bora. Se shromadnym spéwom so swjatożnoscz sklonczi.

S **Wélschowa.** W tudomnej wokolinje su tele dny se sbéranjom bérnow sapoczeli. Wérny su w tudomnej wokolinje wschelake. W nizinach je wjele shnikych. Na wyschinach pak maju rjany normalny bérnjazy wunoschk. Mjes bérnami je wjele khorych druzinow. Bérny maju so derje swukeracz, prjedy hacj so do pinzow zypaju. Hacj dotal placża pósdne bérny tudy 4—5 hr. zentnar.

S **Wukranczij.** 17. oktobra budże we Wukranczijach nowy wósnski pomnik sa padnjenych poswjeczeny. Méstno hižom k tomu pschihotuja.

S **Riksse.** Schulski rada Rosborskeho schulskeho wokrjesa, knjes schulski rada Krolow, k 1. oktobrej nasch wokres wopuschczi, so by psamsne město w Frankfurcze nad Wódru nastupił.

S **Gołkojz.** Saudżenu sobotu na poliziji wosjewichu, so je nechtó do wotsobinskeho czasa, kotryż mjes Hallu a Khocżebusom jedżi, tsélil. Policija je nétko njedocżinka wuslédżiła. Je to 13létny schulski hólz, kotryż je se swojimi schulschulerjemi wulét czinił a je funkawu kamjeń do czasa czisnył. Jene wokno 2. rjadowanje bu s tym rosbite. Ludżo njesju snjesbożili.

S **Khorżebusa.** Ssobotu wokolo ½12 hodż. wuczahnychu s hata tudomneje sastaratuje cżélo witowarki Marje Weiswejeje rodż. Schafscżij na Sahrodnischej haży byblazeje. Weißowa běchu schwórtk pop. w Runstez korczmje psched Nowo-Méschczańskimi wrotami widżelt. , Tam j jenym dotal njesnahym mużom nétotre piwa a palczizy wupi. Wokolo 5 hodż. so wobaj wosspalichtaj. Tohodla je wulzy wažne, so so zusebo njeno swérczi, so bychu dalschu wésnosz méli, hdże je Weißowa potom wostala. Hacj so tu wo mordarstwo abo samomordarstwo jedna, njemożachu hacj dotal kżichcze swésczicz. — Njedżelu knjesesche na Módrej sunuzy f Mlodlej żyłny wobthad. Wokolo ½4 hodż. sasta na sastanischczu pschi żidowskim pohrzebnischczu nadróżna żelesniza. Sa njej pschijżédże druhi wós, kotremuż żywadło sapraji. Wón do prénjeho woja sajedże a jón khetro wobschkodżi. Ludżo njesju snjesbożili.

S **Khorżebusa.** Njedżelu popoldnja bu wohnjowa wobora na Cżétitku dróhu 10 wolana. Tam bé so sapoczało schpundowanje palicz. Woheń bórzy sjalschachu. Dokelż w kupatni żadyn blach psched kachlemi nimaju, je i kachli wjele wuhla wupadało a tak so schpundowanje sapalilo. Nano hakle so na woheń dohladachu.

S **Gósda pola Hrádka.** Ssobotu popoldnju tudy pola ratarja Mrósta woheń wudyri. Sa krótki czas stejeschtej hrósz a bróżeń we plomjenjach. Gósdżowska wohnjowa wobora so pilnje prózowasche, so by so woheń dale njerosschérił. Tez s Jasenja bé wohnjowa wobora k haschenju pschijéla. Woheń bórzy wobmnjesowachu. Posdżischo pschijédżesche Hródkowska motorowa żykala a dalsche wohnjowe wobory. Njerjadnachu pak wjazy pschi haschenju pomhacz. Praja, so je so wotawa saparila a tak woheń nastał. Wobsedżeł czim bóle schkodnje, dokelż je jenu na samżnym dnju jenicżki kón na rélanje (Kolik) sahinył. Wón ma k temu hischcze nisko sawésczene.

Synoda.

W Drjezdżanach, 14. sept. 1926.

Dżensnischi dnjowy porjad je jara wobschérny. Tuż mamy so na dołhe pohedżenje pschihotowacz. s

Najprjedy wuradżowasche so wo sakonskim namjecze k sawjedżenju krajnozyrkwinskeje wustawy. Najwjaz sajima sbudżischu postajenja wo wólbje synodalow. Wustawsti wubjerk namjet pschedpokaži, kiż ma ho tak: „Sa wólbu ma so postajicz, so maja so wólbne namjety, jeli dyrbja placżiwosczj mécz, najpodżischo ti njedżele do wólby wólbnemu komisarej pschepodacz. Tajke namjety maja wot 50 wolerjow jenoho wólbneho wokrjesa podpisane bycz a komisar ma je 10 dnjow do wólby na sjawne dacz."

Namjet méjesche wjele pschecżiwnikow, kiż ménjachu, so je wón wustawje napischeczinwny. K. prof. dr. Wóhma tajsich wobmyslenjow njemjesesche. Synodala Hickmann chze na město „50 wolerjow" sstajene mécz „30 wolerjow", na město „tsi njedżele" „dwe njedżeli" a na město „10 dnjow" „1 tydżeń". S tutymi wotmenjenjemi ho namjet s 62 pschecżiwo 16 hłoham pschija.

Sslédowasche druhe wuradżowanje khkostanskeho sakonja sa duchownych. Wojowasche ho wożebje wo jene postajenje. Yo namjecze sakonja ma pschepytowanika komisija wsdatka, schtoż k rosjasnjenju winy abo njewiny wobskorżeneho duchowneho służy, rosjasnjacz; swédkam a wézwuwstojnym ma so pschischaha wotemwacz a wéz tak wjesch, so najhusczischa hlowne jedinanje psched sudom trébne njebudże. Wobskorżeny smé pschi pschepytowanju żebi sakitowarja najecz.

Tuto postajenje ma pschecżiwnikow; czi ménja, so ho pschi pschepytowanju wot swédkow a wézwuwstojnych pschijsahacz nima, ale hakle pschi hlownym jednanju. Kożde wobskorżenje duchowneho dyrbi ho s hlownym jednanjom słónczicz, njech je duchowny winowaty abo njewinowaty. To pak nahladnosczi duchownych pschihódne njeje, tohodla běchu wjele pschecżiwo tajkemu postajenju. Konsistorstwo chze, so by so wina abo njewina wobskorżeneho po możnosczi w pschepytowanju wukopaka, so mohło hlowne jednanje wupaddnycz. Czi, kiż bé chu sa to, so by so jednanje pschikrótschiko, wostachu we njeschinje. Potom wuradżowanje dale pluktotasche; jedyn paragraf po druhim so pschija. Pola sakrocżenju dla wopaczných wuczbow bu rosmołwa sasno żiwischa. Postajenja so tym stajichu so na kónz sakonja. Wożebity sakoń wudacz, tón namjet so njepschija. Knjes syn. Siegert namjetowasche so by so napischmo „Dienststrafordnung" pscheméniko do „Disziplinarordnung". Tomu so pschihłożowasche.

Na to so k druhemu rasej wo namjecze zyrkwinskeho khkostanskeho sakonja sa krajnozyrkwinskich sastojnikow jednasche. Wón so bjes rosmołwy pschija.

Knjes méschczanoscha Kühn rosprawjesche wo tijoch petizijach, kiż so s tym sabéraja, so bychu wschitke wożady w krajnej zyrkwi jenak wużoke dawki placzacz. To njeje możno, dokelż je dawk jara njerunu, njemwczeni dóekaczerjo a malt burja dożpéa zyrkwinu dawk njedawaja. Czi pak, kiż jón dawaja, njemóża wjetsche wobczeżenje snjesez.

Tohodla dyrbja so zyrkwine dawki na druhe sakożli złożecz: na wobsedżeństwo a na hłowy. Dawk na hłowy by wjele pschinjesł a njeby nikoho jara wobczeżił; dawk na wobsedżeństwo pokożicz, budże czeżko.

Hanczka.

Najnowše z cyłeho swéta.

— Schtrowa powétej wo wjedrje sa jutrjschi schtwórk: W południowej Némskej njewobstajne, khłodne a scherjate wjedro, w połosdnjej Némskej wo néschto pschijomnischo, ale khłodno. W nachej krajinje żmy wobrjedża, a tohodla je nasche wjedro wobrożene.

*

Namjet na sastupjenje némskostatneje wobory pschi franzowskich manewrach je so wotpokasał. Někto so némskeho hejimana, kotryż je pschi manewrach pschitomny był, dla spionaże sajeli.

*

Mjes Warschezjom a Gubinom pórdżelu na kolijach żelesnizy 21 pólnich kanzjonow nakładownych namakachu. Sa winkkami pytajo, 4 hacj 5 létne dżeczi namakachu, kotreż běchu kamjenje nakładne.

*

W Hannoverje je liczba na tyfus skorjenych na 879 stopiła. 17 wobzobow je wumrjelo. Skaż je někto dopokasane, je so tyfus s pjeznej wodu s méschczańskeho wodowoda nasczérił. Wjele ludzi je so psche tyfus woschezpicz dało. So by so tyfus s města njerosschérił, je so nasymski hermank sakasał.

*

Na dwórnischczu w Dontesci w Rumunskej spéchny czah do druheho srasy. Pjecz wozobow je so mortlo a 30 so sranilo.

*

W Awstralskej so schtyri wosy s tworoweho czaha puschczichu a do spéschneho czaha sawadżichu. Tsi wozoby so morichu a 25 so sranl.

*

Zlad méstom Hiroshimom w Japanskej je so żylny sliwk rospuschcził. 30 wozobow je so morilo, 20 so sranilo a 30 so shubilo. Nékdże 100 khżejow je so sapzypło. Wobthad pod żelesnizu je so pschetorhnył.

*

W dole réki Yangtse żu Chinesojo wozom khcheczijanskich mišionarow skonzowali.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Drjezdżan.** Na dwórnischczu w Drjezdżanach, Bjedrichowe město, zyła skupina żelesniskich wojow pschi pschestorkowanju f kolijow wuskocżi. Pschi tym so maszyna rjadowarska khżża powali. Na 20 wosow, wosobinskich każ tez tworowych, so wobschkodżichu. S tworowych wosow běchu na sbożo jenoż někotre nakładzene. Ludżo njesbu pschi tym snjesbożili. Komisija krajno-żelesniskeje direkzije je méstno njesboża pschesładala, so by so wina njesboża swésczila.

* S **Drjezdżan.** Ssmjertne njesbożo sta so sobotu popoldnju pod Riesawskim mostom na Wulko-Hajnskej dróży. Jako autowy amnibus po Trachenbergerskej dróży pschijédże, chżische so jemu na prawo po Wulko-Hajnskej dróży kokojedna sawinycz. Bé to wikowarka s jejami, knjeni Neugebauerowa, kotraż na Moritzburkskej drosy bydli. Wona f prawej rukn koło wjedżesche a s lewej koch w ruzy dżerżesche. Autowy omnibus żonu pschijédże a cżejko rani. Wona krótko po njesboży wumrě. Jona je pjeza sama na żwojim njesboży wina, dokelż je bo pschenahle na prawo sawinyła. — Někotre hodżiny poddżicho chżische jedyn wozbonisti auto jedyn statny auto pschéschczahnyez, a sajédże do jenoho kolesarja. Kolesar żebi nóż sama. Jeho do khorownje dowjesechu.

* W Bremerfördskim wokrjesu je so, każ so s Hamburga pisa, w dwémaj padomaj sprostnjenje tyża (Genickstarre) hamtsjy swésczilo. Wobschérne napramy su so ruczje pschecżiwo dalschemu rosschérjenju tuteje straschneje khorosze czinile.

* S **Bólezławy (Bunzlau).** Njedżelu wjecżor sta so ru na Póstowej hasy psches njewobkhladniwosczi młodeho kokojédneho wobżarujomne njesbożo. Jedyn 16létny wuczobnik bésche żebi wot żwojeho mischtra koło poszli a jédżesche hischcze wjecżor wokolo 8 hodżin bjes żwézy a bjes swónczka na dwórnischczo. Pschi tym sawadżi do jeneje starschenje żónskeje, kotraż runje pches hasu jédżesche. Tuta padny tak njesbożownje na kromu, so żsebi żylnje krwawjazu ranu do sadneje hłowy dyri. Ludżo, kotsiż runje nimo dżechu, ju do blischcheho twarjenja donjeczechu a kokojésdneho, kiż chżische wuczekunycz, sdżerżachu, tak dokho hacj lékaz a policija njepschischdżechu. Lékaz spósna, so je żsej wboha żona mosny sdschażła. Ju dyrbjachu f autom do khorownje dowjesez.

Zaposłane.

Njedostatk na evangelistich duchownych je tuchwisnu jara wulki. K 1. oktobrej žo wjele ſ nich na wospjetinſ poda. Sa tych hischcże ſafiki ſtat penſiju płaczi. S 1. oktobrom pſchenđże zyle ſarjadniſtwo a hospodaiſtwo do rukow zyrkwje. To budże ſa zyrkeſ a nabožne žiwjenje wěſcże ſe žohnowanjom. Cżi woprawdże wěrjazy žo cżim krucżiſcho hromadże ſamknu. Cżi ſakaraja žo wěſcże ſe ſchczedrimiſchej woporniwoſczu, ſo mohła zyrkeſ žwoje finanzne winowatoſcże dopjelnicż. Ale hacż budże ſtatna pokładnja ſtajnje žwoje winowatoſcże dopjelnjeczą móż, ze druhe praſchenje. Dawkowa móż wobdźerjow jeneho ſtata njeje njeſaprahnita. Winowatoſcże ſ Dawesowych wucżinjenjow budża runje w pſchichodnych lětach hobrſke. Stat budże dyrbjeczʼ žwoje wudawki ſamjeſowacż do rosměrow, ſa kotreż dżenża žaneho ſapſchijeczża nimamy. Na ſtatne rukowanja wjazy wjele dawaczʼ njemóżemy. Wójnſka pożczonka a bankowki ſtatneje banki běchu tola „totſicher“ a ſkotu runja. Potom widżachmy, kak běchu jenoż hiſchcże papjerjane ſchlebjerdži. We wurjadnych cżaſach ma ſtat prawo ſ nětkotrymi wukaſami płaczaje ſakonje powaliczʼ a pſchewſatе winowatoſcże wottſchaſcż. — Woprawdże nutrnje wěrjazy hſchcżeſcżan — niż ſwonkowny ludaſ — pſchiſłuże ſtajnje na ſcżenu hakoſu. Sjednoczuje tola we žebi wiſchż normalne hódnoty a jeniczʼjo te žu podłoż naſcheho ſemſkeho cżaſneho žiwjenja. Naſcha evangelſka zyrkeſ, po cżaſu ſjednoczuje we žebi wjetſchinu tajſich moralnje hódnych ſtawow, njebudże a njemóże finanzniе ſtkpricż. Runje tak žiwe a hoſpodaſaju ſtruczene ſtawy wukonjeja hižo trěbnu woporniwoſcż. Hacż dotal ſpuſchczachu ſo ſchcżerke kruhi w evangelſkej zyrkwi — njewſmiſcże mi ſa ſło — jako ſwěrni žłužobnizy mjenje abo bóle też do wójny póhanſkeho ſtata — na móſcheń runje tutoho ſtata. Luby nank ſtat nětkny zyrkwi napſcheczo jenje pſchekſtupy njeb. — Hacż ſo tym knjezim, kotříż maja ſtatnу wumjeńk ſa wěſcżiſchi hacż zyrkwinſki, ſo junu tak njepóżdże każ tym 5 njemudrym knjeznam?

Hamtſke wozjewjenaj z Budyſina.

Do wikowańſcheho regiſtra ſe ſo ſapiſałо:

1. 9. auguſta 1926 na kopjeno 680 firmu **Abraham Dürninger a Co., wotnožku w Budyſchinje** naſtupajo: Dotalni měſticzeſo, pſchekupz Arthur David Chriſtoph, pſchekupz Korla Alfred Bok a pſchekupz Arnoſcht Wilhelm Spjeſcke, wſchitzy w Herrnhuce, ſu wuſtupili. Měſticżeſ firmy je Abraham Dürningerowy wuſtaw w Herrnhucże. Firmu po wuſtawje pſchedžydſtwo wuſtawa, kiž ſe ſtoch kobuſtawow wobſteji, ſaſtupuje. Kóždy ſobuſtaw pſchedžydſtwa ma prawo k ſaſtupowanju wuſtawa a ke podwiſanju firmy. Nětcziſche pſchedžydſtwo tworja knjeza direktorojo Arthur David Chriſtoph, Korla Alfred Bek a Arnoſcht Wilhelm Spjeſcke, wſchitzy w Herrnhucże.

2. 28. auguſta 1926 na kopjeno 1036 firma **August Hilger w Budyſchinje** a jako jeje měſticzeſ pſchekupz **August Pawoł Hilger w Budyſchinje.** (Wobkhódna wotnoſka: Mikowanje ſ płatowymi a balwanjanymi twarami. Wobkhódna měſtnoſcż na Lotzeſkej dr. 20).

Hamtſke ſudniſtwo w Budyſchinje.

Po § 24 wotrěłka 1. woheńhaſcheńſkeho porjada ſa měſto Budyſchin 25. meje 1908 ma kóždy wobſedżeŕ domu w cżaſi ſwojeje leżownoſcże derje cżitajomny wupowěſchcż wo měſtnoſczi a trjebanju bliſſcheho woheńpſchipowědżaka wupowěſnyczʼ. Dokelż ſo to, każ je ſo wěſcżiło, hacż dotal wſchudże ſtako njeje, napominaju ſo nastupacy wobſedżerjo tkěžom abo tkěžni ſarjadowarjo, jo bychu ſo ſa bórſomne pſchicżinjenje taſkich wuměſchkow poſtarali. Sa 20 pf. może kóżdy tajku taſlu we měſchczańſkim twarſtim hamcże na Jitnych wikach 3 po 2 ſthod. dóſtacż.

W konkurſowym jednanju wo ſawoſtajeńſtwje 18. februara 1925 ſemrěteje Auguſty Elſy Hübneroweje, měſticżelki njeſapiſaneje firmy vogtlandſkich gardinow w Budyſchinje je ſo ſkónczna termija wo wobſamknjenju wěricżelow wo njewuſtajonnych ſamoježnſkich dźělach na 6. oktober 1926 dop. w 11 hodź. pſched tudomnym hamtſtim ſudniſtwom — w ſali 141 — poſtajiła. Jako ſarunanje ſa ſarjadowarja je ſo 500 hr. poſtajiło.

Hamtſke wozjewjenje z Wojerec.

Pola jeneho ſwinjerja wudowy Füßeloweje w Lipoju ſu ſwinjazy mór wjerzeli.

Hamtſki pſchedſtejer. Popela.

Drježdżanſke—Hródkowſka dróha je pola dwórniſchcża w Radrożnej Hrabowzy (Straßgräbchen)) ſaſo balſchemu wobkhadej pſchewoſtajena.

Kralna rada. Dr. Lenoir.

Swójbne powěſce.

Serěli; Erich Werner, tocżeŕ ſchkleńcży we Wojerezach, 21 lět. — Oskar Emmerich w Habrachcżiżach. — Adolf Singwitz, ſukelnik w Kamjenzu. 80 lět.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšln. „Nadźija.“ Pjatk (17.9.) je hłowna (posledn.) spěwna pruha za Deln. Łužicu. Wšitcy spěwarjo a spěwarki maju přitomni być! Předsydstwo.

Bukecy. „Radosć“ wuleći sobł pſchichodnu **njedźelu** 19. t. m., do **Ketlic**. Pućujemy pěši. Zhromadźimy so dop. w 10 hodź. na wosadnej sali. Hosćo su nam wutrobnje witani. Wo bohate wobdźělenje prosy předsydstwo.

Drježdżany. Serbska Boża słužba je kaž hižo lětdźesatki dołho tež zaso přich. **njedźelu** (19.9.) w „Křižnej cyrkwi“. Předowanje je tón króć knjez farař Domaška młodemu knjezej fararjej **Rioće** přepodał. Wšitcy Drježdżanscy Serbja a z wokoliny so też na tutu Božu słužbu přeprošuja.

Khrósćicy. Jedn. „Sokoł“ wuhotuje njedźelu, 19. sept., w Njebjelčicach Sokolski swjedźeń. Na njón so wšě Sokolske Jednoty a wšitcy druzy lubi Serbja wutrobnje přeprošuja. Započatk $^1/_2$8 hodź. — Jednoty so w Serb. Pazlicach zhromadźa. Wot tam čehnjemy zhromadnje do Njebjelčic.

Kedźbu! Wšě **sokolske noty**, wupožčene ze sekretariata, dyrbja so hnydom, dźensa wróćić. Wosebje trjebamy hnydom do Khrósćic: mužske VII. zlěta za orchester. Jednaćel.

Liebań. „Zernička“ ma **štwórtk** wječor $^1/_2$9 hodź. pola Rudolfee spěwarjow. Předsydstwo.

Laz. Tow. „Handrij Zejler“. Naša zhromadźizna je přich. njedźelu pop. w 4 hodź. pola Šołćic we Łazu. Wšitke sobustawy njech cyle wěsće přińdu. Jednać budże so wo picowanju skotu a wšelakich hospodarskich potrěbnosćach. Předsydstwo.

Našim towarſtwam a sokolskim jednotam póſlachmy před 2 njedźelomaj pokazku kwitowanjow. Dokelž pak hišće wšo skazaki dołhe njejsu, prosymy z tutym naležnje. Čiščeńja.

Radwoŕ. Jedn. Sokoł njezwučuje dźensa srjedu ale za tydźeń srjedu, 22. sept. — Dźěći njezwučuja štwórtk ale pjatk pop. $^1/_2$6 hodź. — Jedn. Sokoł změje tón tydźeń pjatk wječor we 8 hodź. ważnu zhromadźiznu. Kóždy ma přitomny być. Starosta.

Rakołdy. Jedn. Sokoł zwučuje kóždy štwórtk wječor z dypkom 8 hodź. Wšitcy maju přińć. Nowe sobustawy su nam wutrobnje witane. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoler w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuelton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brěžancy. — Za nawěšći: G. Janak w Budyšinje.

„Pčhanjo budża w twojim swětle khodźić!“ Jes. 60, 2.

Najwutrobniše přeprošenje

za

wokrjesny misionski swjedźeń

štwórtk, 16. septembra 1926

we Łazu.

Swjedźeński porjad:

1 hodź. pop.: **Serbska Boża słužba**
předuje k. farař Mjerwa z Bukec.

$^1/_2$3 hodź. pop.: **Němska Boża słužba.**
předuje k. sup. Lindner z Noweje Wódrjeńcy.
khór: Wach auf, du Geist der ersten Zeugen. (Reger.)

$^1/_2$4 hodź. pop.: **Swjedźeń we Łazowskim parku za dźěći a dorosćenych.**

Witanja přez wjesneho faraja. — Rěč a rozprawa misionstwa: k. farař Mjerwa z Bukec a k. sup. Lindner z Noweje Wódrjeńcy. — Spěwy, deklamacije. — Skóńčnu rěč k. sup. Köhler z Wojerec.

Zběrka k lěpšemu Barlinskeho misionskeho towarſtwa.

Superintendent Wojerowskeho cyrkwinskeho wokrjesa **Köhler.** Synodalny zastupjeŕ za zwonk. misionstwa **Woblak,** wyšši farař.

Łazowska cyrkwinska rada
Mahling, farař.

Wobućowy dom Mark w Kukowje.

Najtuńša kupowarnja wšěch wobućow; zhotowjenjo po měrje a wšě wuporjedżenja tunjo a za krótki čas.

R. Hoppstock, barbjerńja

w Budyšinje, Hauensteinergasse
barbi a čiści

mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu
a wšo štož do toho słuša.

Princeske suknje ze šěrok. wušiwanjom jenož 8 hr., kopriwna 40 pf., twjelki 50 pf., štryk. wolma, barchentowe mužace košle 2.50 hr., kholowy, wupjerki, kožane šórcuchi, wósk. přikrywy a gumij. podpołožki. Tute tunje płaćany jenož na Zwonk. Lawsk. h. 10 pola J. Erler.

„Adria“
a
„Presto“

mužace a žonjace jězdne koła

poručam po wšěch płaćiznach.

Też někotre trjebane **mužace jězdne koła a 1 motorske koło,** derjedźeršane, mam tunjo na předań.

Paul Mühlbach w Kamjencu
na Budyšskej dróze 63.

Pójće a wobhladajće sebi mój skład, wšako kupować njetrjebaće, zo byšće so přeswědčili što ja zamóžu.

Jězdne koła

wot 75.—, 80.— 90.—, hr. sem

specialne dobywaćelske koła z połnym rukowanjom

100.—, 110.—, 120.— hr.

najlěpše znamkowe koła

140.— 150.— hr. atd.

najlěpše fabrikaty wot 150.— 240 hr.

Šijace mašiny
Gramafony

po wšěch płaćiznach

a wšo štož, do tutych tworow słuša, dostanjeće při poměrnym wotpłaćowanju a snadnym napłaćenju pola

Korle Wetzki w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach čo. 12
napřeco měšćanskemu dźiwadłej.

Porjedź. wšitko poniklowane a emajlowane.

Butrowe wudobyće

ratařskeho wobkhoda hodźi so z wuźiłom

Standard-separatora

z wjetša tak powyšłe, zo so mašina ruče zapłaći.
Broncowy bubon—zaniklowane sudobje
Generalny zastupjeŕ:

Carl Gast w Budyšinje
Ratařske mašiny a mocowe jězdadła

Jurij Hänsel

w Budyšinje
na šulelnjej hrjbje 34.
Telefon 2786.

Hłowna pschedawatnja Rud. Saća ſ Lipſka w Budyſchſkim hamtſkim hejtmanſtwje.

Skład ratařskich mašinow a gratu wšěch družin.

Sadowe prasy

za zhotowjenjo jabłukoweho wina poruča

Carl Gast w Budyšinje.

Swojim česćenym wotebjerarjam dawam k wědźenju, zo sym w swojim

rybowym a delikatesowym
wobkhodźe

wosebity wotdźěl za žiwe ryby z rěkow připrawił a poručam k swójbnym swjedźenjam, kermušam atd. žiwe wuhry, karpy, kaž też wšitke druhe ryby, kajkeż čas přinjese. Zkazanki za sandeŕk (Sander) haše (Lachs) (Steinbutte) kóždy čas sprawnje wuwjedźuje.

Z počesćowanjom

Weberec rybowy dom
w Budyšinje na Šulskej hasy
Telefon čo. 2510.

Transmisije

kóždeje družiny

wolije, benzin atd.

podawa ze składa

Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo 27.

I. hypotheki

na měšćanske a wjesne leżownoſće wobstara

prawizniski bůrow
Koban w Budyšinje
na Kaenblerskej dróze 6.
Telefon 2814.

Twjelki trjenja tunjo
K. Erler.
na Žitn. wikach 11

Woprawny

jendźelski boxer

(pyca), wótry, tola napřeco dźěćom přećelny, je na předań

w Kukowje čo. 44.

Małe nawěštki

w „Serbskich Nowinach“ maja dobry wuspěch!

Kubło

z korčmařskim prawom je hnydom abo pozdźišo na předań. Dobre twarjenja, 108 kórc. pola, hole a hat. Dospołny inventar. Wopalna kasa 34.000. Płaćizna 50000 hr. Napłaćenje po wujednanju. Wšitko bliše při wobhladanju přez

Bruno Löwe
w Großröhrsdorfu (město).
Telefon čo. 70.

Derjezdźe. žane sylne

motorske koło

z wozom na boku, znamki „Mars“, je na wotpłaćowanje na předań, abo so za žito zamění.

w Budyšinje
na Třělanskej dróze 61.

Sofy, chaislongi a matracy

kupujede najtuńšo w najlěpšim wuwjedźenju pola

Despanja w Budyšinje
na Mužakowskej dróze 4.

Za načinjenje žita

předawa

uspulun a germisan

předawarja stimulatorow

P. Bennewitz w Budyšinje.

Trjebana mašina

k běrnam zběranju je za 50 hrivnow na předań

w Swinarni čo. 22.

Příloha k čisłu 213

SERBSKE NOWINY

Srjedu 15. septembra 1926

Dźěći, kotrež nochcedźa jěść.

Ważny kapitl za wuspěšne wothładanje a jědźenje.

Starošćiwych maćerjow žitkišich prajić, so jeje dźěćo nochce jěść. Niczo jemu njepobrachuje, je pak nastajnje hłabe a mučne a nima wobzbje škoda (Appetit). Móžeš jemu najlepše a najrjeńše pšchedstajić, to w nim tróšchu pokala a wotpokaja ſ zyła jědź.

Je-li lěkař žaneje khorosće na nim njenamaka abo ſo jana njepšichihotuje, ma ſo wina bjesthucza (Appetitlosigkeit) w njepšichihódnym sestajenju abo podawanju jědźe pytać. Potom dyrbi ſo najprjódy postajić:

Schto dźěćo je? Hdy dźěćo jě? A kak husto dźěćo jě? Pšichi tym ſo pšchekłapjaze wězy wukopaja. We 99 mjes 100 na pšch. ſo prašchenje „Kak husto ſo jě?“ ſo na to wotmołwi, ſo mjes hłownymi jědźemi nicžo pódła njedóstanje. Ale runje tak husto móže ſo wobkruczić, ſo dźěćo ſrad, schokoladu, kefry, mloko abo druhe mjes jědźemi dóstanje. A hyrnjej ſo małych łuſkach było.

Hižo to kaſy khut. Też najmjeńše jědźe dyrbja najprjódy pšcheżrowacź. Je ſotkł ſnědak, wobjedował, ſwačźił a wječerjał, dha trjeba na kóždy pad wjazore hodźiny měra. Pšchetorhnje ſo tutón porſad, hyrnjej ſ małymi darami, dha ſtorhnje zyły pšcheżrowazy apparat dźěšchi abo krótcži cząs.

Mjes kóždym jědźenjom ma ſnajmjeńšicha 4 hodźiny pšchestawki bycź. Potom ſo ſtrowy hłód pokaže a jěść ſrodźi a tyje.

To płacźi hižo ſa dźěći, kotrež hišchcże cźešcha. Strowe dźěćo njetrjeba ſ wopředka wjazy hacź 5 jědźow a to wot ranja 6 hacź do wječora 10. Je zyłe wopacźnje, mjes cząsom hišchcże nječho k jědźi dawacź abo jich jebacź, na pšch. ſ wusokom, a tak zyły pšcheżrowazy apparat do njeměra pšchinjeſeć. S zyła w nozy, ſnadź wot wječor 10 hodź. hacź do ranja 6 hodź, tute hodźiny dyrbi ſtrowe dźěćo pšchespacź. Njeches wěsty porſad a tróſchku energije hodźi ſo to hižo w pśenich tydźenjach žiwjenſkich pšchewjeſeć.

A nětko wjetſche dźěćo: Dalſcha wina njekhuta leži husto w tym, hdy dźěćo ſwoje jěść dóstanje. Wopacźnje je, dźěćo pšchi ſnědanju, pśedy hacź do ſchule dźe, ſ tak mjenowanymi „ſyzlnymi“ jědźemi ſyzćicź, kaž ſ jejami, ſ kołbašu abo ſ plezom nakładženymi pomaſkami a druhim natykacź. Njedźiwajwy toho ſo w najwjazy padach, tuta prěnja jědź pšchespěchnje a tak ženje žadany wuſpěch njeſmjeże, napołoži ſo žołdkej pšchewjele dźěła. K tomu trjeba ſo wjazy krewje a to ſo mołham wotcźehnje. Tam pak je trej pšchi napinanych ſchulſkich hodźinach najbóle trěbna. Tohodla ma ſo dźěćom łohke pożiwadło — butrowa pomałka a žad — žobu dacź, ſo móže w pšchestawkach jěść.

Pšchiźdźe dźěćo pšchepinane a mučne domoj, dha je wopaki, je hnydom k jědźi nuſowacź. Njech radšcho poł hodźinki wotpocźnje, cźešćicha draſtu a cźrije wotpołożiwſchi. Na druhim měſtnje pak je wopaki, pšchedołho na wobjed cźakacź dacź, ſnadź doniž druhi pšichiwuſni njepšichińdu abo ſ druhich winow. Pšchi cźakanju natrada ſo hłodu a nima potom žaneje žadoſcże k jědźi. Dźěćo, kotrež na njejědźnoſći cźerpi, njeſmjé ſo pšchi jědźi ſjame wostajicź a jemu pšchewjele nadobo nanuſowacź. Snadź ſo ſ nim mjes jědźu rosmołwjecź a pšchi tym po małych dźělbach pšchipłacźit.

Pożłednje praſchenje poczahuje ſo na „ſchto“. Tu nadeńdźeſch tak mnohe měnjenja. K ſynlnej jědźi ſu trěbne ſyzа, mjaſo a podobne. Naturſke cźuże dźěſcza wobara ſo ſ połnym prawom pšcheżiwoſcź poczeżenju pšcheżrowazeho apparata. Nimale wſchě dźěćí na pšch. pożiwadła ſ mufi, ſrad, ſeleninu, łohku mjaſowu políwku, ſramodźěłane ſtawki (Nudeln) rad jědźa, wobaraja pak ſo pšcheżiwo nałynlnym jědźam. Nimo toho łubuja ſrad, ſchěre boblíny (Tomaten), ſelenu ſołotej, radiſki atd. To móže a ſmě ſo jim dawacź. Jich inſtinkt (pſchinarodźene) ſim zyle prawy pucź pokaſuje. Wſchě tute jědźe maja, wożebje njewarjene, pożitnoſcź a ſynoſcź a ſo łohay pšcheżnyuja.

Wěſo njerěcźi ſo ſa to, ſo měłe dźěćí na poſticźennych jědźach jeno wuſtajecź. Tak daloko to pšichicź njeſmě. Sa dźěćí je wažne, hdyž ſo wot małoſcże nawucźa, wſcho jěſcź a niz ſwojowólnje wolicź. W tym cźinja ſtarſchi lépje, ſo tróſchku krucźiſcho ſapſchimnu, hacź ſo ſo dźěćom we wſchém wola ſtawa. Wěſo ma ſo ſ mnohimi nerwoſnymi a cźełnje ſłabymi dźěćimi licźicź. Nuſowanje bu pola tajkich anle wopacźne było. Tu rěka, naturiſke pucze łubośćiwje ſcźěhowacź a pšchepytowacź, bjes toho, ſo bychmy na tym wobſtali, ſchtož nam dorosćenym ſa prawo ſo bycź ſda. Prawje wubjeracź, prawu měru a krutu porſad ſ dobom dźiwajo na wożobinſke wożebitoſcże — to ma ſo ſaſadnje pšchi naſpożcźenju naſchich dźěći wobkłedźowacź. Potom ſmějemy tež ſwoje wjeſele, ſo njejědnoſcź pola naſchich dźěćí njeſmějemy.

280 miljonow za zasydleńske zaměry.

Kóżdy nowy ſyzlet dołanje 6000 hr. podrunżnoho dawka.

Němſki ſejm je pšched ſwojimi lećńymi pródnunami 250 miljonow ta ſaſydleńſke zaměry poſtajił, kotrež dyrbja ſo w błižſchich 5 lětach mobiliſowacź. Wubjerk, kotryž dyrbjeſche zaměr ſa praktiſke wuwjedźenje tutoho wobſamknjenja poſtaricź, je nětko roſbudźił, ſo maju ſo pjenjezy jako nakupne kredity ſa pokupjenje trěbnych ſaſydleńſkich leżowoſcźow a jako ſrjadowanje kredity na nowoſydlerjow roſdźělicź. Po wudaitych poſtajenjach dyrbja kraje ſaſydlerjam ſnajmjeńſcha 6000 hr. jako podrunżnu dawkowu hypothełu pšchewoſtajicź a nimo toho ſnajmjeńſcha połowzu wudawkow pšchi ſapiſkowanju a pšchi dorjadowanju druhich prawnych cźełow mjecź. Pjenjezy ſo po 3½ proz. wupożcźa. Wotpłacźenje wucźinja ½ proz. Wot prěnim lećže njetrjebaju ſo pjenjezy ſadanicź. Sa dźěło a pódłanſke wudawki ſmědźa wupożcźenje jenoż hacź do ⅘ proz. wupożcźenjeneje ſumy bracź. Kredity bracź a ſo ſaſydlicź ſmě kóżdy Němc, kotryž może dopokazacź, ſo móże porjadnje ratalicź. Dale je poſtajene, ſo ſmědźa ſo jenoż *nowe ratatſke žiwnoſcże* twaricź. W poſtajenjach je dale prajene, ſo ſmědźa ſo jenoż małe wobydlene kraje ta ſaſydlenje wužicź. To je tak mjenene, ſo dyrbi ſo wożebje w narańſchich krajach ſaſydlowacź, kaž w Pomorſkej, Rańſchopruſkej, Ramſejnej marxy Schleſwyſkej a Sakſkej. To pak je ſaſo ſ dopokazom, ſo ſo tu wożebje jedna wo pšchenémcźenje tutych krajow, we kotrychž hišchcże wjele Sſtowjenjow bydli. Sajimawe je, ſo ſo też Sakſka jako ſaſydleńſki kraj mjenuje. Dyrbi ſo wocźakacź, hacź ſo też nam Sſerbam taſke kredity ſpocźcźa; mamy jako němſku ſtaćenſku połne prawo na nje. Wożebje dźěłacźerjo, kotrjž ſ rataſtriwa pokhadźeja, buchu tu móżnoſcź měli, ſebi ſamoſtatne rataſtriwo ſałožicź. Namjety byrhja ſo na pšchiſłuſchne ſtatne ſaſydleńſke wyſchnoſcże ſapodacź.

Muž a žona.

Běſche wjeczor, jako Měrcźin ſ dźěła domoj pšchiźdże, mučny a khětro wobużny, namaka ſwoju žonu runje tak wobużnu a mučnu. S połkmurjenym mjeſwocźom ſo ſyndny, mjes tym ſo žona wjeczerjeczi pšchihotowaſche. Hdyž jěſcź hotowe na błidże ſtejeſche, prajeſche žona ke ſwojemu mużej: „Pój!“ a to tak bjeſwutrobnje, ſo by ji najradſcho ſ wótrym ſłowom wotmołwił. Njedźiwajcy toho pak ſo tola ſa błidło ſyndny.

Jěſcź bě derje pšchihotowana a Měrcźin bě ſebi derje ſkłodźicź dał, jeli by na mjeſwocźu ſwojeje žony jenoż ſchtrickźku ſpokojnoſcże wohladał; tola na nim pokaſowaſche ſo wſcho druhe hacź ſwjeſelaza ſpokojnoſcź.

Muž pak wobkedźbowaſche, ſo žona nicžo njeje. „Sſy khora, Hana?“ dźiwſche ſo wopraſchacź, bojeſche pak ſo njelubeje wotmołwy a tohodła mjelczeſche radſcho. Wječerjecź ſo minu, bjes toho ſo by ſo ſłowczka porěčałko. Potom ſwotnoſcź žona ſudobja ſ błida, pšchikry je ſ cźišym wodźewom a pšchihotowa ſebi nječho k ſchcźu.

„Kak móże cźłowjek tu wutracź“, praji muž pšchi ſebi, tiž ſ rukomaj na thribjecże pó ſtjwje horje a dele khodźeſche. „Tu je nimale runje tak wjeſele kaž w ſaſtwje.“ Stónczńſnje ſo pożyndny a wucźahny ſ łapżu nékaju nowinu. Prěni naſtawk, tiž jemu napadny, rěkaſche: „Khwal ſwoju žonu!“ Haj, hdy by jenoż pšchicźiny k tomu było! prajeſche pšchi ſebi, potom pak cźitaſche dale: „Pokhwal ſwoju žonu! Roswjeſel ju, to ji na żadyn pad njeſchkodźi.“

„Haj, tak je prawje“, prajeſche Měrcźin ſe ſwojim wobużnym mjeſwocźom. W naſtawku rěkaſche dale: „Namakaſch-li, ſo nimaſch pšchicźiny k khwalenju, potom pokhwal ju ſnajmjeńſcha ſe ſobuželnoſcże. Wona to njewocźakuje, a budże ji to derje cźinicź a też tebi!“ — Tute rjadti ſdachu ſo, kaž buchu ſa Měrcźina napiſane było. Je prawje, prajeſche pšchi ſebi, njejſy ji hišchcże ženje ſłowczko dźaka abo pšchipóſnacza wuprajił.

Runje pożyndny ſo jeho žona ſa błido ſ łoſchu, kotruž ſa ſwojeho muża ſchijeſche.

„Kak rjenje ty to cźiniſch, Hana!“ prajeſche nadoba. Sdaſche ſo jemu, kaž by pożmějwk wobliczo ſwojeje žony roswjeſelił. „Moje łoſchle ſu wo wjele rjeńſche, hacź te mojich ſobudźěłacźerjow.“

„Woprawdźe?“ prajeſche žona, tiž nětko cźim pilniſcho dale ſchijeſche. Łób mjes nimaj bě rostał.

„Haj, Hana!“ wotmołwi muž, „hižo cźaſcźiſcho ſu mi prajili, ſo drje mam jara duſchnu žonu.“

Čerwjena a běła róża.

Wot běłeho ranja je Holanez Jan na polu, kaž wcźera pšchedwcźrawſchim, kaž w ſaſdźenym a pšchedſaſdźenym cźerje. Hdy njeby Holanez Jan ſ zyła junu na polu był? —

Stajnje cźahataj brunakaj ſwětły płuh. Nabruno, bróſda pšchi bróſdźe, błyſchcźi ſo rola a njewobara ſo. Módre njeſjeża wupinaju ſo nad njej taž wo tóhcźaj ſo ſepjerajo a pšchihladuja ſonjo. Tam a ſem roſcherjene běłe mróczakki wobaraja ſnoſchowazemu ſo ſchkowroncźkej, ſo by w njeſmérnej módrinje ſo ſłubił.

Holanez Jan, huſaza twětku mjes ſubami, je ſynu ſmuhu ſaſo hacź k pucźiſkej wuſěł. Brunakaj ſawróczataj ſo hižo ſamoj.

„Pomhaj Bóh“, ſtrowi tu muſſti jara pšcheczelnje. Holanez Jan ſo pomaku wobroczi. Też brunakaj ſo wobhładujetaj a machataj ſ wopuſchemi.

„Wjeſch pomaſy“ wotmołwi na to też Holanez Jan wjeſeły, jako by na dalſchu rosmołwu cźakał.

Prawje, ſuſaj běſchtaj też wcźera tu, měſchcźanaj to na lécźnym pšchebytku, młoda knjeżna ſ nanom. Runje tón ſamy cząs běſchtaj tu wcźera, běſche to hižo na poł ſabył. Tak drje też hnydom ſaſo połdnju ſaſwoni.

„Hišchcże niz muczny?“ praſcha ſo ſuſy. Tu pšcheſt cźi ſołza wobrótnje hrjebju, je ſa wokomik pšchi konjomaj a jěſdźi ſimaj majkajo po kożmach, ſo wjeſele ſ wopuſchomaj machataj.

„Możeſce też jěchacź?“ praſcha ſo nadobo Holanez Jana.

Tón pohibnje jenoż ſe ſwojeſ huſazej twětku horje a dele a poſmějwa ſo. Sſwoju cźapku wosmje ſ hłowy a ſ tamnej ruku ſapinje łoſchlu na wuſmahnjenej hrudźi: „Sſym pola jěſdnych Skołołow.“

Njeje drje hišchcże poldnjo ſawoniło, tola Holanez Jan dźeńſa hižo wupſchaha.

„Jiłża, kedźbuj!“ napomina zuſy.

„Sſměm tola pomhacź, nano!“

Holanez nan pak ſo poſmějwa, napoł ſobuželnoſcźiwje a napoł pokhwaleńſky. Najprjedy tyknje twětku brunakej do hriwow, potom wosmje holzy poſtronki ſ rukow: „Womaſacże ſo hewak, knjeżna.“

Hromadże trocża potom ſa brunakomaj do wſy domoj, Holanez Jan, ſotty pjeſi na ramjenjomaj, wobrjeżda. Je błowu wjetſchi hacź Hiłża a wjetſchi hacź jeje nan. A kaž wcźera powěda ſimaj wo wětrje a wjedrje, wo ſwojej maczeri doma a wo młódſchim bratru. Ti .. kubło powjedźe, budże-li wón junu prjecź dyrbjecź. Haj, to wſchak póndźe. Haj wſchak, wſchitko dźe, ſmějwaja ſo ſa nimi módre njebjeża, kotrež ſo ſběhaja nad polom a ſo wupinaja ſchćroko a pšchitulno nad ſyzkej wjeſay a nad dalokej holi, hacź dele do delan.

Spſchecźelili ſu ſo cźi tſjo. Pſchipoldnju a wjecźor, dźeń wote dunja, pšchiźdźetaj ſuſaj nětko po Holanez Jana na polo. Potom pomha Hiłża wupſchahowacź a Holanez Jan ſo poſmějwa. A potom ji tola pšcheżo ſaſo poſtronki ſ ruki wosmje: „Womaſacże ſo hewak, knjeżna.“ A junu je ſo wona Holanez Jana wopraſchała, hacź njeby jěchacź ſmějła na dompuczu do wſy. Tu je wón brunakej komoty ſcźahnył a ju łohay na konja ſběhnył.

„Sſy kaž kralowna“, ſmějeſche ſo jej nan. Doniž njedyrbjeſche jeneho dnja nadobo wotpucźowacź. Pšchipoldnju běſchtaj ſaſo po Holanez Jana na polo pšchiſchłoj. Tu je zuſy zyle njepoſrědnje prajił: „Knjes Holano, Wy ſće dobry cźłowjek. Dowěrju Wam. Kedźbujśe mały kuſt na Hiłżu, dyrbi tu hišchcże krótki cząs wostacź. Chcejeſce?

Holanez Jan je ſo ſacźerwjenił kaž ſchulſki hólcźeja. „Wěſo, ſ wutroby rad, knjes doktor.“

A Hiłża je ſo ſkhtikła ſpěſchnje a bjes pšchicźiny ke ſemi, ſo by nětkore huſaze twětki woſchcźipnyła.

Dwě njedźeli thodźitaj wonaj nětko hromadże, Hiłża a Holanez Jan. Pšchipoldnju a wjecźor thodźi wona po njeho na polo, dźeń wote dnja. A wón njekedźbuje wjazy na módre njebjeża, na ſchtowroncźki, nima też wjazy huſazu twětku mjes ſubami. Wot toho cząſa, ſo ſtaj ſo k prěnjemu raſej ſoſchikoj, ma ſtajnje pěknjicźi a melodije mjes hubomaj, měſto hłupych huſazych twětkow.

Poprawom wě to hižo zyła wjeſ. Ale nichtó njeſwěri ſebi tak prawje wo tom rěcźecź. Jenoż wjeſne holzy ſu mjelczo roſpрjerje. Holanez Jan je rjany hólc a tola njeje ženje na tu abo tamnu ſ nich ſwětke wócźko měł. Holanez Jan, tón burſki hólz, mějeſche hižo pšcheżo nječho wożebiteho na ſebi. Ale też nětkle njemóże jemu cząna tak prawje ſka bycź. Nimo toho, ſchto wědża woni też? Jenoż to, ſo měſchcźanſka knjeżna ſtajnje ſe Holanez Janom thodźi.

A njebjelu ſtaj ſamo na Delanſkim hermanku hromadże rejwakoj. Jako potom farař jeju na dompuczu pſchelećehnje, wiedźetaj ſo wonaj ſa ruzy. Aha, myſlił ſebi wón, tak je tola nječhto na tym. Ale Holanez Jan njeda ſebi to najmjeńſche pyniycź. Njewoſmje też ruku ſ Hiłżineje paże, jako nětko hromadże ſ fararjom dale dźeja, ſo rosmołwjeja po běłej dróży k ródnej wjeſy.

Wječjor pak da ſebi farař Holanez Jana k ſebi pſchiſicź: „Jano, ty běſche pšchejo ſchwarny hólz, tola njeńdże, ſ tej měſchcźanſkej knjeżnu, ta.“

Knjes farař je pšchejo derje ſ nim měnił, wożebje tak dołho hacź je jeho nan njeboh.

Ale Holanez Jan wołta měrny, kaž popołdnju na dompuczu ſ hermanka: „Knjes farař, to ja derje wěm, ſo to njeńdże. A pšchiſłojny cźłowjek woſtanu ja tohodła.“

Potom pšchiźdże liſt ſ měſta. Hiłża dyrbjeſche domoj. Kaž hewak dźe wona na polo k Holanez Janej a pokaſa jemu liſt. Pšchi tym jěſdźi brunakej po hriwach a wobara ſo ſmužicźe. Tak wona wotjěżde. Tak dołho łimaſche Holanez Janej, doniž ſeleny łěſ cźah wot wjeſti njeděłi.

Jenoż nječhto ſchkowroncźkow lećeſche hišchcże thwilku ſ jeje cźahom.

Potom wostachu też woni wróco.

Po dwěmaj njedźelomaj pšchiźdże ſ měſta mały pakcźik ſa Holanez Jana. Macź da jón jemu po wjecźeri. Tu dźěſche wón horje do ſwojeje komorki, ſamkny ju a ſyndże ſo k wotewrjenemu woknej, do kotrehoż lipa ſwoje ſelene halozy wupiſcheſtrěwaſche. S pakcźika wja cźerwjenu a běłu różu a tónle liſt: „Luby Jano! „To ſcźelu Cźi na dźelenje. Cźerwjenu różu, dokelž ſmój ſo rady měkoj, a běłu, dokelž by tak rycźerjay ke mni był. Hiłża.“

Holanez Jan ma ſaſo huſazu twětku mjes hubomaj, hdyž na polu rune bróſdy wora ſe ſwojim ſwětłym pluhom, kaž wcźera a pšchewcźerawſchim, kaž w ſaſdźenym a pšchedſaſdźenym cźerje. A ſaſo wupinaja ſo módre njebjeża ſchćroko nad brunym polu, kaž wo tóhcźaj ſo ſepjerajo a pšchihladuja ſonjo. Tu pomaja Holanez Jan druhdy ſwojeju brunakow, hdyž ſ pucźiſkej dojěwſchi ſo dyrbitaj ſawrócźicź. A brunakomaj ſo to lubi, machotajo ſ wopuſchomaj.

Doma pak ſtejitej różi w jeho komorje, róża cźerwjena a běła.

Holanez Jan, tón bur, běſche hižo pšcheżo nječhto wozebite. Zana holza ſ wjeſki njemóże ſo thwalicź, ſo je ſyndy na nju wócźko měł.

Krčžejetej różi w jeho wutrobje, róża cźerwjena a róża běła . . .

Pschi tutych słowach pohladny wona na mnje. „A wěrišch ty tomu też?“ wopraschsa so bjesdźaknikwje.

„Kak możeśch so takle praschecz, Hana!“

„Wěrišch ty tomu też?“ wospjetowasche hišcze junu.

„Alle so rośumi, luba Hana“, wotmołwi wutrobicze. „Cźehodla tajke praschenje?“

„Dy-li mi to też druhdy prajicz dźoł, Měrćinje, by mje to jara swjeselilo!“

A posběhnywschi so położi swoju hłowu mužej na ramjenje a žrjały wukulachu so ji ſ wočow.

Z Łužicy.

S **Biskopiz.** W blišćichim cźasu ma so w naschim měsće nowa plowarnja (Freischwimmbad) natwarjeć, kotraž budźe na 30 000 hr. płaćicz. 10 000 hr. pschipadnje k tomu podpery sa dźełonjemjerjow. Hdyž ma so nowa plowarnja natwarjeć, nejpje hišcze wěše, tola pak so k tomu postajeny wubjerk měsće bórzy wo tym dojedna. Tak budźe skónčnje dołhoćakne pscheceze naschich měschćanow dopjelnjene.

S **Biskopiz.** W naschim měsće so wo twarjenju *nowje milionowje wěźi bołeśi hrjechow* ſ Mułko-Mihorjeźanskeje milinarnju w blišćichim cźasu wotběhnje. Hižo su k tomu wobsedźicy wubjerki wutworili. — S podruźnistim pjenjesom su so w Biskopizach khětro sabohatili. Tež měschćanske dawki njeźu wjace dołhaczene. Pobrachuje na 55 000 hriwnow. — Pschi puczowanju hamtskeho pschedstadowarja, hdyž sarjad. pschedstejerjeŕ, twarski mischtr Jurij Mittag ruku stama.

S **Baldrijanez** pola Biskopiz. K wohnjej tudomuteho Rychtarjez statoka so nam hišcze jeźěhowaze powe: Jako hišcze wjeźna žiwana na wopalnischczu halscheze a hdyž běchu druhe hižo wotźeła, nadobo w žuškodnych wjacach sazo mózanje k wohnjej trubjachu, dokelž so w połnóznym dźelu wězy sazo žiwnje cźorny kur k njebju walesche. Wschitzy běžachu sazo k wohnjej. Tam bě jedyn wobsedźer na luzy hromadu papjerjowza sapalił, kotruž so žiwnje kurjeshe. W žuškodnych wjach ludźo měnjachu, so je we wězy sazo woheń a pschijśdźechu se žiwakami k wohnjej. Sšikawy pak maju też w takim padźe polne prawo na mzto. Dešitzo-Pózkowska wohnjowna wobora tehodła prénje mzto na jenym a tym žamym dniu dwójzy dóšła a to 30 hr. Druha wehi jowa wobora, k wohnjej pschikwalowschi, dóšła 26 hr. Wešo dyrbjesche mzto šapałerj papjerowza žam je žwojeje móchnje šaplaćicz. K tomu so hišcze na jeho slicźowanje do korczmy podachu. Pschi tutej mšchenjy su hišcze jene kolo kradnjene. Podawk njech je mnohim warnowanjom.

S **Wjasońzy.** Póndźelu na polizijі we Wjasońzy wosjewichu, so tudy prošcheš wokolo bruhźi, kotruž je jara žlepemu Janej podobny. Jako jeho sajachu, swjeźichu w nim pohonca Bjedricha Kaßlu ſ Noweje Wěsy. Wón ſ Budyschkeje wokoliny do Wjasońzy pschińdźe. Jeho na hamišce žudnistwo dowjedźechu, dokelž bjes pschicźiny po kraju wokolo dundasche. Selepi na jene wócźko budu žebi wschitzy žwoje papjery wobstaracź.

S **Wjasońzy.** Dźełonjemjelosćz je w naschej wěsy we poślednim cźasu sazo wo wjele pschiběrała. Tukhwilu wscho hromadźe na 153 dźełonjemjerjow podpjeru dostanje a to 89 nježenjenych a 64 ženjenych wošobow. Mjez nimi je też 12 žónikich.

Se **Schěrachowa.** W naschim měsće su tele dny se nowotwarom noweje cźełownje sapoczeli a to na katolikim wobrjebnischczu. W Schěrachowje hacź dotal hischcze žaneje cźełownje njemějachu. Nowa cźełownja ma ſo sadu gratowoho twarjenćka natwarićź. Gratowe twarjeńcźo budu wottorhacź. S tuteje strony ma ſo też bórzy pohrjebnischczo powjetschićź. Tak budźe nowa cźełownja potom wobsedźi pohrjebnischcza. W nowym dźelu pohrjebnischcza pschewostaja ſo rowy na stronach jako žwóbne rowy. Jene městno pschewostaji ſo duchownym.

Se **Schěrachowa.** Nasche městaczko njedźelu na 50 žobuštawow Zitawskeho stawiśnischeho towarstwa wopyta a to pod wjednistwom muzejowoho direktora dr. Müllera. Chzuchu žebi Korsynjski hród wobhladacź. Najprjedy žebi Kožmošowu wustajenju wobhladachu, kotraž so tuchwilu w měsće wotmeła. Na to žebi pod wjednistwom tuješa prof. dr. Needona ſ Budyschina stary Korsynjski hród wobhladachu. Wokolo 6 hodźin Zitawscy hoseze sazy wotjědźechu.

S **Bartromez pola Lubija.** Cźežke njewjedro se krupobicźom cźehnjeshe sańdźenu njedźelu pisches naschu wokolinu. Mulki wichor wschón žad, kotruž bě hacź dotal hischcze na schtomach žwoštak, dele sdrě. Też krupy žo ſ hromadami žypachu. W Nowych Bartromezach Bože njewjedro na paśtwje jenu kruwu sarasy a też do twarjenjow dyri.

S Bjenadźij pola Lubija. Na rózny Shorjejshcze dróhi a torhoschcza auto a kokojédny do žo srasyschtaj. Jedyn tudomny wobhłodnik chzyshe žo na Shorjelku dróhu zawinyć. Tu jemu auto jara spěchnje napschećo pschijédźe. Wjednik auta njebě w prawym cźasu tru-bił, kaž wocźiścź žwędzy praja. Kokojédny jara pomaku a kedźbliwje jédźeshe a tohodła žo też wjetsche njeśbožo njesta. Kokojédny drje padny, tola pak žo jenoź trochu srani.

S **Bjenacźij.** Też w Bjenacźizach njedźelu hrózbne njewjedro sałhadźeshe. Sliwkojty deschcz žo wokolo ½6 hodźin nad Bjenacźanskimi honami wupschestrě. Tež krupy ſ městnami mjes répu a w sahrodach wjele schkody nacźinichu.

* Se **Zitawy.** Jedyn motorowy jédźeshe po Herwigsdorfskej dróhy. Na sadnim žydle měješe žwojeho snateho žeđźo. Jedyn auto, kotraž do Zitawy jédźeshe, chzyshe jeju pschešcźahnyć. S tym bu motorowy njewěźty a sajéde do cźrjódy młodych hólzow a słónczne je do jenoho schtoma. Jenoho młodeho hólza pschećeshe. Wón žebi mohły stichaze. Motorowe ho pak cźežko sranjeneho do khorownje dowjeseschu. Kiž ſ nim žobudźeshe, žo lohko srani.

Přilopk.

* **Nowy žwětowy rekord w běhu pisches 1500 metrow ša 3 minuty a 51 sekundow.** Sportskemu klubej w Charlottenburgu bě so poradźiło, tśjoch najlépschich běharjow na žwěcze sajała, k jenemu wubšehowanju sjednoczicź. Wschitzy tśi Freyda Wide, Finjan Nurmi a Rémz dr. Peltzer. Sobotu jwatnje so nětko tute ſ wulkej napjatosczu wobcźakowane wubšehowanje. Pschećźiwo wschemu wocźakowanju poradźi žo dr. Peltzerej, žwojeju pschećźiwnikow poraschcź. Wón běžeshe 1500 metrow w 3 minutach a 51 sekundach, a postaji tak nowy žwětowy rekord, kotruž bě hacź dotal Nurmi ſ 3 : 52, 6 měſ. Wide trjebaschе 3, 51, 8; Nurmi, kiž bě 3,5 metra ładwy, 2, 52, 8. — Też njedźelu poraty Wide Nurma w běhu pisches dwě jendźelskej mili (3 128, 629 metrow). Wide trjebaschе 9 : 01,4 minutow. S tym je jendźelski rekord ſ léta 1904 : 9,09,6 wo nšchto malo polepschenу.

* **Ssmjerćź pschi bokšowanju.** Ssobotu wjeczor poraty pschi bokšowanju južnobawerski mischtr Heichlinger ſwojeho pschećźiwnika Boltera k jemi, bě jeho do podcźeleżna trjechik. Bolter padny tak njeśbožownje, so žebi schiju swinу a bórzy na to wumrě.

* **Němsko-ruska expedizija do polarišcheho morja.** Kaž so ſ Rigi piša, je so němsko-ruska expedizija na pucz podała, so by wumjenjenja sa rybaršwo w polarišim morju a pschi murmanskim brjóły študowała. Hižo we lécze buchu tśi ruske expedizije organišowane. Prénja študowaše rybaršwo w Běłym morju a możnosć, na kajke waschnje by ho móhło sa jatych w snatym Lofobetšim klóšchrje wobšitaraź; druha wuńdźeła w Cherschkajskim šaliwje wulke bohatstwa na rybach. Tśeca chze ſ Barentskeho morja nowy pucz do Karaseho jézora, šlišła Nowaja-Ssemlja, wuńdźeźicź, so by tak w lécze štajny wobkhad mjes Europu a rétomaj Ob a Jenežej mózny był.

* **Bohata żenitwa pólskeho hrabje.** Schtwórtk rosschéri ho we Warschawje ſ wožebitymi nowinami powěsć ſ Genfa, so je ho prjedawschi pólski jwonkowny minister hrabja Skrzynski ſ dźowku amerikanskeho autowoho krala Forda šlubił. Jako wjeno dostanje bohata amerikanska njewjesta a pschichodna pólska hrabinka 300 miljonow dollarow žobu. Tuta powěsć je we Warschawje njeźmérnu kóždownosć žbudźiła.

* **Najzpólischa nóz po 55 létach w Londonje.** Nowa horzota, kotraž nad južnej Jendźelskej ſteji, je Londonej najcźpólischi nóz pschinjeseła, kotruž w běhu 55 lét je-žiwi. 66 stupnjow Fahrenheita nóznje temperaturu mjeri-ła wot léta 1871 wjazy měli. Wo dnjo postupi temperatura pschi južnym brjohu na 80 stupnjow. Nad kanalom leji hušta mlha, tak so je wjazy kóždow hižo do žo sra-łało.

* **Pjany wožoł jako pscheroduik.** Na dróży w blisćicźi Atlantic City šłudźi njedawno wožoł je ſwojim ſpodźiwnym sadźerźenjem ledźiwych polizistow. Wožoł šdasche je jara wjeskoły byeź cźumpotasche a saschmjatowasche žo je ſwojimi ſamčnymi nohami; pschi tym žerjesche kaž dźiwi raowu, kotraž po murci žamostejasche kólnje roseżeske Pe-litijesja, kotrymiž bě sopocźinanje wožoła jara podźiwdne, šlédźachu w tólni a namakachu tam tajnu pelerinu. Tam bě žudł puknył a wubłčał a wožołej bě ſ palenzom na-pojena trawa derje šłodźała. Palenzy a aparaty žo cźa-jachu.

* **Wulka hrosa na jenej Brooklinskej podźemskej żeleznizy.** Jedyn cźah podźemskeje żeleznizy pschedwadżi njedź ſtajjeni Manhatten a Coney-Island wulki njewjedrowy wichor. Wjednik cźahu je 600 mtr. prjedy městna, hdyž bě blyk dyrił, cźah sastajisć. To pak žo jemu njeporadźi. Psched tamnym městnom nadobo poczadku kamjenje na cźah dele padacź. Wokna a sšchi cźahu žo rosbichu. Wulki dźeł pnczowarjow bu pod rospadankami sajpapanych. Sadwó-lowazy pucźowarjo syptachu durje wotewrjeź. To pak njeń-dźeshe, dokelž žo durje Newyorkskeje podźemskeje żeleznizy automatiiźy sawěrcaju. Tak ſ wokнami von łazachu. Dwě wožobje jkoźijschzej do elektrikkeho grotu a bě chtej hnydom mowjeź. W šlepej cźmi nasta wulka hrosa mjes puczowa-rjemi. Prénju pomoz jim hatle ja dwe hodźinje potšicźichu, dokelž dyrbjachu žo najprjedy na městno njeśboża pschedobyeź. Dwě wožobje žiwjenje pschijbadźi chtej, 30 žo cźežko srani. Wšchech po wuslim naboczným puczišku won we-zachu.

Hospodarski rozhlad.

Sšrjedu 15. septembra 1926.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar . . .	4,194	100 pólsk. markow	46,86
Jendźelski punt	20,36	100 čzskosł. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	81,02	100 franc. frankow	11,89

Efekty.

Na Berlinskej buršy pschedoby žo wczera we wikowanju ſ efektami kruczisće ménjenje, kurjy postupowachu. We wikowanju ſ rentowymi liśćinami njebě wobrot pjsche wulki. Wómsta požčžonka ſwój kurs na 4,933/4 hr. ſa 1000 hriwnow sniži.

Produktowe wiki.

Produktowe wiki pschinjeschu wczera źniadne sešłabjenje płaćiznow khlébowego žita. Rožka a pschenca pak pschišładźichtaj po zentnarju 10 np. Pschi tom bě rožka na wikach hischcze žadna. Wowsa a jeczmjeń ſwoje płaćiny njepschemeńschichtej. Wczera płaćeseze zeninat

w Berlinje

pschenzy 13,20—13,40 hr., rožki 10,55 hr.
hacź 10,85 hr., jeczmjenja nałetnjeho pak 10,25—12,40 hr., naimjeńeho 8,50—9.25 hr., wowsa 8,60—9,25 ł. hriwnow,

w termijowym wikowanju

ja septembr: pschenzy 14,55—14,57½ hr.,
rožki 11,60—11,62½ hr.,
ja oktober: pschenzy 14,15—14,22½ hr.,
rožki 11,60—11,65 hriwnow,
ja dezember: pschenzy 14,07½—14,10 hr.,
rožki 11,50—11,55 hr., wowsa 9,40 hr.

Sso pytaja:

Bóšelnik, Lesezirkel w Budyschinje, Hrodowska haša 5.
Hoiza do domu, Reichowa w Lubiju. — Siemjowa we Rišej, Lettow-Vorbeckstr. 1.

Kupuje:

Sšan šerany, Mielh w Wjasońzy, telefon 60.

Ka pschedaš:

Koło motorisle, Spaargasse 3 w Biskopizach.

Sšudnistwo na pschejadźowanje

Pjatk 17. 9. 26 dop. w hodź. budźe **w Kschiwej Borschćanskej ſtale** jedyn milinowy motor 5 PS. a jena powjasowa wijawa (Kabelwinde) na pschejadźowanje pschedawana. Ssadźerjo šeidu žo w korczmje w Nowych Boranezach.

Pjatk, 17. sept. 1926, dop. w 11 hodź. budźe **w Radworju cźo. 26** bruny walach a bruna kobla na pschejadźowanje pschedawane.

Pjatk 17. sept. pschipołdnju w 12 hodź. budźe **w Bórku** jedyn wěsnišći wós na pschejadźowanje pschedawany. Ssadźerjo šeidu žo w hoschcźenju w Bórku

Ssobotu 18. sept. dop. w 10 hodź. budźe **w Ratarjezach** jena waha, kotraž 2500 kilogr. wunjeseze, na pschejadźowanje pschedawana. Ssadźerjo šeidu žo na dwórnischczu we Ratarjezach.

Wschě wězy, kotreż žo na pschejadźowanje pschedaju, maju žo hnydom šaptaciść

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Wiki dale jara krute, wožobje w termijowym wikowanju. Tendenza: kruta, ale měrna.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg hewak 100 kg, płaćizna po złotej hriwnje.

	14. 9.	13. 9.		14. 9.	13. 9.
Płaćica	264-268	265-269	bany	24-26,00	24-26,00
rožka	211-217	213-219	woka	30-32,00	30-32,00
nal. jeczmjeń	205-248	205-248	módre łupiny	15-17,50	15-17,50
naz. jeczmjeń	170-175	170 -75	žołte łupiny	19-21,50	19-21,50
wowsa	172-185	172-185	zeradella	20—21	—
kukurica	180-188	180-183	raps, wosušk	14,60	14,40
pšeńč. muka	37-39,00	37-39,00	lany wosušk.	19-19,40	19,20
rżana muka	30-32,50	29-32,50	poch. melassa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	bórnj. kruški	18-18,50	19-19,50
rżane „	11,00	11,00	syno, 50 kg	5,40-5,90	5,40-5,90
raps	310	310	rżana słoma	0,95-1,35	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšeńčna „	0,90-1,20	0,95-1,20
hróch	33-38,00	33-38,00	wowsna „	0,70-1,00	0,70-1,00
pjeluški	30-33,00	30-33,00	ječna „	0,65-1,00	0,65-1,00

Listowanje.

G. A. Dokelž sće kapital **do 15. junija 1922 bjesschoho wumjenjenja pschinjsak,** dha njeje dołžnik ani po § 14 ani po § 15 nahódnoscźiśchcźo sakonja k pohódnoscźenju winowaty a sće jej ſ pschipowědźenjom jeno njetrjebawsche wudawki cźinił.

Wojak. Wojeśli paš abo wucźah ſ wójnskeho wuschowanskeho šapiša (Kriegsstammrolle) móżesce pola zentralneje wupokasaknje (Zentral-Nachweisamt) w Spandawje dostacź. (Aldeeša: Spandau, Schmidt-Kurbelsdorferstr.) Dyrbiesce pak pschipiśaćź, pola kotreje kompanije sće puschćeny, teź narodny dźeń.

Do Prušskeje. Wo dodawanju statneje pomozy na 3 léta njejsu hacź dotal wujašnjaze postajenja dóšchle. Radźimy Wam, so bysćesce žo w běhu jeneho měsaca pola pschisłuschajeho krajneho radu najprjedy naprašchowak. Tam macze potom też wotmyślenu próštwu sapodacź.

A. K. Dokelž so podruźny pjenjes měsačnje płaćі a wožebity wupowědźenjski cźaš žo postajił njeje, dha ma žo po § 565 statnych jakońischich knihow (B. G. B.) tónz měsaca wupowědźicź a to najpodźišcho hacź do 15. toho měsaca, w kotrymž chzesce wuczahnyć. Wotnajeŕ je potajlim we ſwojim prawje.

F. K. Po § 63 ma pschiłtajeny, hdyž je pisches njesboże, kotreż ſam šawinowal njeje, šadźerwany, ſwoju šłužbu wukonjeć, prawo na mšdu hacź do 6 tydźeń. Njetrjeba šej tón dźeł wotczahnyć dacź, kiž jemu sa cźaš khorosce je khorobneje kašy žo płaći. Kak daloko žo to někto na Waschu wobšlejnjesce pocźahuje, wožobje pišomne wumjenjenja, njemóżemy dokładnje rosšudźicź. Je-li we Waschim pschišłajnym wopišmje nicźo nadrobnische wo tym njeśteji, dha šmějesce tola prawo na mšdu sa cźaš wupowědźenja (šwjetscha dże měsaca), ale w tym padźe šmě žo potom khorobna kaša wocźahnyć.

Šmeški.

** **Mudry muž.** Mandźelska šadźerźuje ſwojemu mužej wocźi a šcheпnje jemu nężnje do wucha: „Hódaj ras, wo cźo budu cźe prošyeś!“ — „Wěźo wo pjenjezy“, wotmołwi muž mjerjazy. „Sšy hódał!“ šawoła žona wjeśele, „kajkeho mudreho muža tola mam!“

** **Jendźelšti šméschch.** Pschdaŕ prěduje ras we wjeśnej zyrkwicźy wo ſwojeczenju njedźele. „Sšmy w šłażenym žwěcze žiwi“, prajesche, „nichtó žo wjazy wo ſwojeczenje njedźele nještara. Wibju tola ſ městna, hdyž steju, teź dźenża šaso pisches wokna zyku cźrjódu młodych ludźi buł kopacź.“ — „Wodajcze, kněs šarać“, pschetorže jeho we prědnych šawkach šedźazy młody cźłowjek, „móżesce žnadź ſ klétki teź widźecź, kak partija sreji a šchto ma najwjetsche wubłudy na dobnesce?“

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec kniharšćernja, zapr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2667.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobkedźa. Za reklamowy u n rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifie. n n

Čisto (Nr.) 216 **Budyšin — štwórtk, 16. septembra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Stresemann wo potwjerdźenju Locarnskich zrěčenjow.

W Genfje su so póndźelu Locarnjske zrěčenja potwjerdźile. Němski zwonkowny minister dr. Stresemann je Genfskemu dopisowarjej Pariskich nowin „Excelsior“ **važnosć potwjerdźenja tychle zrěčenjow rozkładł.** Wone prjedy jenož za někotre staty, kotrejž běchu je podpisałe, płaćachu. Něšto so z nimi zwiły Stwjatk Ludow wuznawa, a to ma wosobje wulku politiku **važnosć.** S Locarnskim duchom so politiky njedowěrjenja kónc čini, kotraž wěste europiske staty pschećiwo druhim schežuwasche a jich stajnje do konfliktow plećesche. Tale politika njedowěrjenja je so dźensa z politiku spraweneho hromadźebjerkanja narunała. To je so wjeza skutk stał. W europiskej politiky je so hłuboke pschemjenjenje stało. Wobjerzo wschelakich statow maja něšto mjes sobu dowěrjenje jedyn k druhemu. Nadźijam so, so cži, kotrjž su hač dotal Locarnski duch jenoj kritisowali, něšto dopóznaju, so su so mylili.

Kandidatska liśezina stareje sozialdemokratiske strony.

Stara sozialdemokratiska strona w Sakskej je wobkmanka, pschi pschichodnych wólbach do sakskeho sejma wo krjeźneho hejtmana Buka jako wólbneho kandidata na prěnje **město stajiła.** Porjad druhich kandidatow njeje hišće postajeny.

S němskonazionalneje strony wustupi.

Němskonazionalny zapósłanc w sakskim sejmje Zilker je z němskonazionalneje strony a z němskonazionalneje frakcije wustupił, dokelž němskonazionalnu politiku pschećiwo politiky nětčišeho němskeho knjezerstwa nochce wojazy sobu činiś.

Hłóž za wobźerjenje jendźelskeje wobhładki z Porheinskeje.

Nowiny „Manchester Guardian“ na rozhorjenosć pokazuja, kotruž pschitomnosć jendźelskich wobhładźerskich wojakow we Wiesbadenje hłuboje. Wot pjeć lět je so Jendźelska prózowała, Němcow psched Francozami schkitaś. Tejele pschičinu dla su jendźelscy wojazy w Němskej wostali. Tola praschenja so něšto, hač njeje za sajimy Jendźelskeje a Němskeje lepje, so so jendźelscy wojazy něšto domoj wrócza.

Pólska a Němska.

Pólski zwonkowny minister Salecki je dopisowarjej nowin „Oberschlesischer Kurier“ w Krakowskej Hdźe pšedowaje rozłoženje dał: Pólske knjezerstwo so nadźija, so so po zasmjerjenju Němskeje do Swjatka Ludow wjacemne němsko-pólske poměry polepscha. Na podłožu Swjatka Ludow móža so wschě njedorozumjenja, kotrejž su mjes woběmaj statomaj nastałe, wotstronić. Schtož so podaśe poměry Pólskeje k Němskej nastupa, so pólske knjezerstwo se wschěmi mogami prózuje, so by so tole praschenje w pschichodnym zmjerje rozrisało, a so bychu so wschě napschećojstejace wobežźerjenja pschewinyło. Pschi jednanju wo wikowańskim zrěčenju w Barlinje je so to we wulkej měrje hižo stako. Jednanja da prědka krocza. Schtož stejiśćego pólskeho knjezerstwa k němskim mjeńšinam we Hornjej Schlesyjskej nastupa, so pólske knjezerstwo k němskim mjeńšinam spramnje jadźerźuje. Wono pak wot němskeho knjezerstwa tohorunja spravne jadźerźenje k Polakam wočakuje. Pólske knjezerstwo budźe mjeńšiny we Hornjej Schlesyjskej a w zyzej Pólskej schkitaś.

Němsko-francowske hospodarske poměry.

Po nawědźenju Parišskeho „Excelsiora“ so njedawno njes Němskej a Francozowskej nałhwilnje wobsahowne **wikowańske** zrěčenje na spokojace waschnje wotwiwa. Na němskich witkach so francowske ratańske produkty, pschede wschem twarožk, khmjel a winowe kicze bjes sadźiwkowy pschijimaju. Też francowske žiźane twory a automobile w Němskej kupzow namakaju. Němski dowos do Francozowskeje pak je pjeća hišće mały a to dla wulkeho rozdźela mjes francowskimi a němskimi płaćiznami. Wjele němskich firmow pak je, kaž „Excelsior“ pišo, zastupjerjow do Francozowskeje a do francowskich kolonijow pósłało, kotrjž dyrbja pschiprawjenje filialow pschihotowaś. Mjenowane nowiny praja, so dyrbi so, prjedy hač so trajne wikowańske zrěčenje wobsahuje, kurs francowskeho franka stabilizěrowaś a so nowy francowski zlowny tarif zhotowiś.

Hospodarske wobnowjenje Pólskeje.

Pólski finanzny minister Klarner je k cześći amerikanskeho finanzneho wězywustojneho Kemerera a podpłatowa jeho misije hoscinu wuhotował, pschi kotrejž so zastupjerjo pólskich bankow a pólskeho hospodarstwa wobdźelichu. Profesor Kemmerer mjeńšeše pschi hoscinje rěcź, w kotrejž mjes druhim praji, so je so w Pólskej hatle wojowanje za finanzny a hospodarski natwar zapoczak. Pólska budźe so dale dyrbjeć napinaś, so by so hižo dozhoty wuspěch skrućił. Misija profesora Kemmerera 17. septembra Pólsku wopuściła.

W Ruskej sažo katolskeho duchowneho k zmjerći sajudźili.

Po powěsći Charkowskich nowin su tam katolskeho duchownoho pólskeje narodnosće dla podłožnika wobhonjerstwa k lěpschemu Pólskeje k zmjerći sajudźili.

Internacionalne postupanje k lěpšemu jendźelskich strajkowacych hórnikow.

Hórniska internazionala je na 30. septembra pożedźenje do Ostende swołała. Jeli so by jednanje mjes jendźelskimi hórnikami a wobzjedźerjemi hórnistwow wuspěcha njemjeło, chcedźa internazionalny hórniśi strajk k podpjerańju jendźelskich hórnikow pschetwjeśeć. Internazionalny zwjazk dźěłacerskich sjednoćenstwow je jendźelskich hórnikow z 225 000 schóžinakami podpjerał a jim 1½ milijona schóžinakow pożćił.

Poincare je so Mussolinej zapowědźił.

W pschitomnosći zwonkownoho ministra Brianda je so fryjedu ministerski pschedsydźa Poincare z italskim pósłanzom w Pariju, baronom Abezzanu wo mjerskatošćach, mjes woběmaj statomaj najstatnyh, rozrěkał. Poincare je pjerał, kaž je to hižo wutoru Briand w rozrěcenju z italskim statnym podsekretarom Grandom cźinił, baronej Abezzanje rozkładł, kajtich pschičinow dla **franzowskemu knjezerstwu njeje možno, w Pariju wuhladaze antifaszistiske nowiny sakasaś a politiskich cźeknjenzow italskemu knjezerstwu wudaś.** Poincare je dale rjekł, so je sa attentat pschećiwo Mussolinej jenicźjy italska policija samolwita, dokelž je mohła nadpadnikej sadźiwaś, mjenu pschekrocźiś. Italske knjezerstwo po sdaću runje tak myśli, pschetož, kaž je znate, su někotrych wyšokich policajskich sastojnikow po attentace je sastojnstwa wotsadźili.

Mjes tym italske nowiny wschědnje nowe wobłtorźby pschećiwo Franzowskej pschinoschuja. W Franzowskej tohodla roshorjenosć pschećiwo Italskej pschibera. Franzowsko poroti rozłobjeni wotpokazuja. W Franzowskej maja Mussolinowe rěcze a wobłtorźby italskich nowin a žadanja za pschěhnate, wone su dawno dowolenu měru pschekrocźiłe a hroza franzowsko-italske pschećelstwo skasyć.

W Italskej so smjertne khłostanje zaso zawjedze.

Italski parlament je hišće w oktobrje sendże, sa by zapowjedźenje zmjertneho khłostanja wobsamknuł. Se zmjerću maju so khłostaś wschě attentaty pschećiwo kraljej a ministram, runje tak wožoby, kotrejž su so pschi sdźełkach a żelesniskich attentatach a mordarstwach wobdźelile. Dale ma so zmjertne khłostanje sa wěste njepolitiske, ale sozialne wobsehje cźeźe pschestupjenje, kaž złonzowanje maćerje a wumorzowanje je złonzowanjom wopora, postajiłe. Wschě tele prozeby wjazy psched pschihażnu judu njepschindu, ale psched wobsehite tribunalne i wuznamjenjenjom pschihażnych. Jako žudniscy schtyrjo wobsehje wustupeli žudniscy khłostanje. Smjertne khłostanje so je satsełenjom wukonja.

Albansko-južnoslowjanski namjezny pschipad.

„Chicago Tribune“ z Beograda powdź, so je 14 Albanskich južnoslowjanskich wjeś Weleś napadli. S wobzełenjom južnoslowjanskich žandarmow wojujo su wschitcy schtyrnacźo Albanjzy padnyli. Wjednik južnoslowjanskich žandarmow a někotri žandarmojo so franichu.

Rumunski ministerski president Avarescu w Romje.

Rumunski ministerski president Avarescu je 15. sept. do Roma pschijeł, so by hromadźe z Mussolinom italsko-rumunski zwjazk pschećelstwa podpisał. Tónle zwjazk so po swojim wopschijeću italsko-južnoslowjanskemu zwjazkej pschećelstwa runa. Mózno je, so je jemu hižcze pschistawk pschidał, kotryž so na wikowańske poměry wobezi stotow poćahuje. Bešarabske praschenje njeje so do italsko-rumunskeho zwjazka pschećelstwa pschijało. Italska njeje Bešarabsku jako pschihłuschenstwo Rumunskeje pschipóznała. Wona to njeje cźinyła, so njeby so z Ruskej znjepschećelika, kotraž Bešarabiku wot Rumunskeje wrócźo žada. W Rumunskej budźa so tež dźiwaś, so Italska runje kaž z Ruskej tež z Bolšarskej pschećelene swjazki nawjazuje. S tymaj stotmaj so Rumunska hižo lěta dołho wabi.

Wobhnadźenje k zmjerći sajudźeneho wjednika spjezijowych artilleriskich offizjerow w Schpanisku.

Schpanjski kral je k zmjerći sajudźeneho kommandanta artilleriskeje akademije w Segowii, kotryž je spjezijowe hibanje artilleriskich offizjerow wodźił, k khłostarni na cźaż zywjenja wobhnadźił.

Nowa wójna w Marokkowskej.

Psched nětrutymi dnjami so powěsći rozschěri, so su riffojy Kabhlojo znowa pschećiwo **Schpanicźanam postupili a jich sbili.** Domorodni, kotrjž su do interesnoho pasma pschichódli, su tule powěsć **potwjerdźili.** Po nich su Schpanicźenjo k ranju wot Tetuana cźeźe powadźenje wocźerpili. Dźeballaste splahi, kotrejž su hač dotal 25 000 tselbow wotedale, su so znowa z khmanymi bróńnjemi wuhotowali a Schpanicźanow z bobom na někotrych městach z wulkim wuspěchom nadpaduja. Schpanski wyšak Cabaz a so Schpanicźanami spjechcźeleny Kaid del Nareth staj jara wohroženaj. Sdźakarjo su jeju se wschich stronow wobstupili. Pódla teho staj munizija pschetrjebakoj. Někotre lětadła, kotrejž su z Fesa nad Camponym sz jischcu pschelećeśale, njejsu jeho znamjenjam srosumnje. Eskadra schpanskich lětadłow je wutoru do Fesa pschileźała a budźe so prózowaś, so by swjasanje z Cabazom pschiprawiła. Pódla teho je so tśiom schpanskim bataillonam, kotrejž su so z domorodnymi pożbylnje, porucźiło, so bychu Cabaza wuswobodźiłej pomhale. Schpanjezy lětarjo su tej mohli swěźeju, so wulke cźełody wobroniennych Kabhlow k stejiśćeju franzowskeho wyschka Calaia pschi wulkim rěki Anlaya do rěki Sephing cźahnu. Po tajkim też na Franzowsow bliźšeje dny cźeźe wojowanje cźaka.

Njedowěrjenje Ameriki do prěwjedliwosće Dawesowcho plana.

Amerikanska zjawnosć je zwjaz z praschenjom sabera, hač budźe mózno, Dawesowy plan pschewjesć. W Ameriky poczinaju na tym dźełowaś, hač budźe Němska sumny zaplaćeńcz móc, na kotrejž je so z Dawesowym planom zwjazała. Mjes nowinami, kotrejž tole praschenje njestronišy rospominaju, „Journal of Commerce“ na prěnim městze stej. Wón je spomnjenja hódny zawodny nastawk wojewišk, kotryž pod napisnom „Motuceńe k woprawdźitosći“ Dawesowy plan wótro kritisuje. Wón so na rosprawy jendźelskich nowin pocźahuje, po kotrychž žebi Němska wot wukraja wjazy pożczuje, hač zwjastarjam wotpłaćuje. Wopraudźe sjednoćene staty polnózneje Ameriki wotschkodźenišli doły Němskeje na to waschnje pśachi, so Němscy z pschiswolenjom pożczonkow wjazy pjenjes do wole dawaju, hač je trěbne, so by wona mohła wotschkodźenišli doły wotpłaćiś. Wěste je, so pschewjedźenje Dawesowcho plana wot pożczonkow wotwisuje, kotrejž amerikanske banki Němskej zaradźuja. Němska tele pjenjezy k zapłaceńu swojcho dołha na zwjastarjow wužije, z kotrymiž te sazo swój wójnski dołh na Ameriku zapłaćinja. Tale wěrnosć njemóże nikomu njesnata wostaś, kotryž so nadrobnje z finanzowymi wobstejnosćemi Němskeje sabera. Zaneje pschiczinu njeje, kotrejež dla njeby dyrbjał amerikanski publikum němske pożczonki pschijeś, na druhej stronje dyrbjała pak Němska spokajace rukowanja za tele pożczonki dawaś.

Tśioch Mexikanow w Texasu lynchowali.

W Texasu běchu tśioch Mexikanow njesnateje pschiczjny dla sajeli a w jatbje wobkhowali. Nadrobjny lud je tajtych z jatby wuwjedł a lynchował (nabił). Mexikanski pósłanz je so dla tuteho podawka pola amerikanskeho knjezerstwa wobcźežował.

Tyfusowa epidemija w Hannoveru.

Hižo 30 morwych.

Tyfusowa epidemija w měsće Hannoveru je žo tak *straschnje rosschěrila*, so wobjezi strach, so žo też dale na kraj a žušodne města rosnješe. Liczba khorych je dawno 1000 pschekroczila. Semrěło je jich po poslednich powěsczach 30. Pschi tym njeje hišcze po lěkarskim měnjenju najwyschchi sthodžeńć dospěty. Wočzakuja, so we běhu tutoho tydzenja wschdnje 200 nowych padow sćěhuje. Wyschnosć je wobschěrne pschiprawy czinila, so by žo rosschěrjenju khorosće też swonka města sadźewało. Wobydlerstwo žo schczěpicź dawa, kupańnje žu sawrjeli a wulka liczba studnjow njeńmě žo wjazy wužiwarich. S tym žo wšo khorosći polěkuje.

W hamtskej rosprawje, kotruž je jedyn tam wotpósłany kommišar pruskeho spomožerskeho ministerstwa pruskej hamtskej nowinarskej słužbje podał, so praji: Božužel dyrbi žo po cžłowieskim rosšudze z dalschim rosschěrjenjom khorosće liczicź, dokelž inkubazisti cžaš, t. r. cžaš wot sapocžatka natyknjenja hacź k wudyrjenju hišcze wotbłžat njeje. Dale dyrbi žo tohorunja f dalschimi *symptomami padami liczicź*, dokelž je khorosć jara sasakła. Nimo 1000 khorych w khorownjach a schulach je hišcze wjazy stow skhorjenych w bydlenjach. Też za tutych žu žo nětko schule wupróschnje. Na 1000 ksi ma wotrjesne wojeske kommando sa pad potrjebny pschihotowanych. Lěkarjow je dosć a też Cžerwjeny kschiż a Dźekačerski samaritanski jwjask pomhatej.

Schtož pschicžinu wudyrjenja tyfusa nastupa, žu wutornische pschepytowanja f nowa dopokasałe, so žu pschi wožrjebź augusta wobkedźbowanym samasanju Ricklingskeho wodowoda też tyfusowe bakterije do wody pschischle.

Skoro wschě skhorjenja dźeja na sapocžatk septembra wrócžo, to rěka na cžaš, hacź do kotrehož je žo wokoło 16 dnjow minyło, wot wobkedźbowaneho samasanja wody.

Rosschěrjenje tyfusa też na Hannoverišu wokolinu.

Tyfusowa epidemija rosschěrja žo też swonka města Hannovera. Kaž žo f Parsinghausena, Empelde, Egestorfa, Lettera a Luze pola Mindena zdźěli, žu też tam ludźo na tyfusu skhorili. Wschitkim žu prózuja se wschěmi możnymi srědkami, khorosći wobmjesowacź. 300 ložli je f Berlina f autami na puću do Hannovera. Dalsche 900 sćěhuja za krótki cžaš. W schulach žu žo wodowody sawrjele; niz drje, dokelž žo boja, so žu hišcze bazille we wodze, ale tohodla, so bychu schulerjo pschecžiwo pschitjeću tyfusowych bakterijow skruczeni byli. Pschetož wužiwanje wody wotsebje hromadźe je žadom cžini cžěko złabe pschecžiwo bazillam, tak so może je žo cžłowiek lohko natyknyć. Nazhromdźenje schcžěpjenje njeje pschikasane, so ludźo f hromadami schcžěpicź dadźa.

Schto praji lěkar wo tyfusowej epidemiji.

Spěschne wuwicze tyfusoweje epidemije w Hannoveru je powschitkomu bojosć sbudźiło, so žo khorosć wošebje se želesnizami też do druhich městow Pruskeje rosnješe. Tutomu strachej dyrbi žo je stejnischcža wědomostneho nashonjenja a lěkarskeho wumělstwa zyle rasnje napschecžo stupicź. Strach, so žo tyfuš na daloke kraje ńmy rosschěri, zyle wěsće njewobsteji.

Tyfuš w Hannoveru je nastał f Ricklingskeje wodatanje. Nastkerje žu f powodźenjom w lěcze bakterije do wodowoda pschischle. Na tyfuš skhorjeni žu psched njedźelemi wotwarjenu wodu se sajedojczenych žórkow pili. Khorosć je wjelo hakle nětkole wudyrila, dokelž je k tomu nějaki njedźel trěbnych. Rozesnawacź pak dyrbja žo wot tutych padow te skhorjenja, kotreż žu psches dótknjenje f prěnschimi thorymi nastałe. Pschecžiwo tutym natyknjenjam žo nětko w Hannoverstej wschě możne srědki nałožuja. Wošebitaj srědkaj staj schcžěpjenje a wotsamknjenje khorych wot skrowych.

Schkhowaze njech nam wojowanje wyschnoscjow pschecžiwo epidemiji rosjasnj: Tyfusowa bazilla pschińdźe do cžłowjeczeho cžeła na puću pożiwańskich organow, potajkim pisches hubu. Najrjedy pak njewostanje w cžrjewach, kaž sebi najwjazy ludźi myšli, ale wón puczuje do krewje, so by žo tak po zelym cžłe rosschěrił. Posdźischo hakle pschińdźe do cžrjewow. Tohodla pschepytuje lěkar pola podhladnych khorych najrjedy krej. —

Lětkowanje tyfusa je w poslednich lětdźesatkach tak postupowało, so jenož mały dźěl khorych wumrěje. Tola też, schtož natyknjenje nastupa, žmy wjele pschiwikli. Ludźo, kotřiž žu psched lětami tyfuš měli, móža dale jako nosscherjo bazillow druhich natyknyć, bjes toho so bychu žo sami khori cžuli. Dyrbi nětko nosscherjo bazillow wody, mloka abo jedźow bo dótknu, móža žo bazille lohko pschenjesesć, jelizo na dospołnu cžistosć njehladaju. Niz jenož wotsałdawanki f bazillemi móža na polu seleninu natyknyć, dołaha też, so njeczista ruka bazillenoscherja, na pschiłład běrnjazu žołotej, sa žwójbnych, sa hosći we wulkej jdźeńi pschithotuje, a njesłoże je hotowe. Tak pschińdu bazille do mloka, do wschich jědow, kotreż žo pched jdźenjom njewotwarja. Noscher bazillow we žwójbje mlokoweho wotsera abo w jenej mlokarni może zyłe město natyknyć.

Potajkim najwažnische w cžasu tyfusoweje epidemije je wotwarjenje wody a mloka. Na druhim měsće steji schcžěpjenje. We šwětowej wójnje je žo schcžěpjenje jako jara dobre wupokasało. Tak šměmy žo nadźijeć, so šmeja schcžěpjenja też w Hannoverskej, hdźež žu hacź dotal jenož dobrowólne, dobry wuspěch. —

*

Pschi hrjebanju na tyfuš semrětych žo jara kedźbliwje wobthadźa. Cžěła žo do ruba, kiž bu f karbolom namacžany, sawala; potom žo bo dwójnych kaschczow położa. Hannoverska policija je dźiwajo na nedźiwanju wotdźerjenje hermanka, kiž dyrbi žo wot 21. hacź 23. sept. wotměcź, sakasała.

Paratyfuš w Duisburgu.

Też w Duisburgu je wjele ludźi na tyfuš skhoriło. Tola tutón je, kaž jhonimy, druheho raja, hacź Hannoverišt. Ma mjenujcy žwoju pschicžinu we wužiwanju howjaseho mjasa a kołbasy. Liczba khorych wucžinja 65, rosće pak hišcze wschdnje, tak so budźe žo f wjele wjetšej liczbu liczicź dyrbjeć. Nacžrunjeź je khorosć pola nětkotrych jara ša, może bye žo dale f tym liczicź, so wschitky thorosći derje pschěrjaja. — We šwistu je Hannoverskej epidemiju rosschěrja žo powěsć, so je žo tyfuš też hižo w Berlinje thrasnjene. Tomu napschecžo pak žo na to pokaja, so je w zyłym Berlinje f jeho 4 milijonami wobydlerjemi tukhwilu jenož 8 wosobow na tyfuš thorych. Je to mjenje hacź loni we tym šamžnym cžasu. Wěsta liczba tyfusowych padow žo mjenujaž w kóždym wjetšim měsće kóždy cžaš namała. Tohodla njemóże žo hnydom wo epidemiji rěcžeć. To lud jenož njetrjebawschi traschi.

Přesmykarjo w namjeznem lěsu

Powědančžko.

(Stónczenje.)

„Ně, nihdy nic!“ snapischeczíwi Gid. „Dóniž je tón žud n a š dyl, šmój žo f nim na horu cžahakoj. Możeze namaj wěricź, knježe, žo je namaj wjele dźěła a prózy płacžiło! Ale nětko, hdyž sće Wy pyrsty na njón ślożk we mjenje sakonja — ani słopy hižo do prédka njepóńdże f potom lěžnych muži.

„Ja wam hišcze waschu khrobłosć wuczerju — pschesmykarjo!“ reji selemy na nich.

Gid pocža žo horicź: „Knježe, njerěcžeze nam nicžo, schtož naš rani, rosumisce?“

„Pschesmykanje, šnapischeczíwjenje pschecžiwo statnej mozy!“

„Schto? Schtó dha žo Wam spjecžuje, hdyž nam Wy na tak fatalne waschnje na kožu lězeze? Ale, so my zusemu tworu horje na horu njeponježenemy, to njesměrce mi wěsa za žo měcź, knježe.“

Tuž pschihódże w deschczu a štwitonju runje burik f wospjerškom. Sapschchenjenu ma do njeho schkatołu krumiczku a ta cžehnje šapana šiłowi pucź. To drje chze tón burik brjewo nakładowacź w cžornožołtym hórkim lěžu. S nim dawa žo štrażnik do rěcžow, na pol wótsje a powěda jemu nješchto wo šarunanju a nakładuje jemu cžasany žud na wos. Burik šawrócża šwój wospk a cžehnje žo f nim sažo k złońcu wrócžo. S prawa a f lěwa pschi wosu wobaj namjesnaj štražnikaj, a šady nich du mjeleźiny a f pokonjenym cžokom schtyrjo lěšni mużojo, zyle tak jako khudźi hrešnicžy. Schibake špohladowanja, f kotrymiž Gid šwojej woczi wuwala, njemóża cžł tam prédku widźecź.

Tak woni du, a dźeń je tu.

Nadobo, Gid pschikłupuje a klepa burej na pazu — „ööh!“ To schakała kruwa rada khycži. „Sastań, šurodźe! My bychmy tu runje byli, hdyž byrbimy po horje horje!“ A k namjesnemu štražnikej praji Tirolski: „Mějeze lubi dźak, knježe! Dobri Wam wěso hacź do dźenšnischeha dnja byli nještmy. Ale nětko, dokelž sće nam tónle žud wimale hodźinku wješ —“

Bur a štražnik njewědźeschtaj, kak žo jimaj šta, tu bě Wit žudk hižo f wo'a storhnyk, a štražnik tšelbu f ramjenja.

Nadobo — Gid rosdaja hubu: „Aah“, rjekuje, „je trasch ta wěš tajta, ši sće šebi myšlił, so je wulkeńe wino w šudze, kiž sće nam Wy konterbandny sčinił?“

Gid da žo do wotchczeranja — wyłoži hórki lěš f tym žo wustrója. „Ně, ně, mój luby knježe, w šudu je w o d a! Runje pschi žórleschku šym jej dał naběžecź a cžopatwu dźeru šym schikowanje sabijał, tak sće Wy hromadźe po puću pschischli. Aj, ty mój jezdyrko tola, šym šebi myšlił, kajši je knjes dohladował tole warje tola dobroczíwy knjes! Tón drje chze šajo bohe cžinicź, schtož je nam wjeczor psched tym naczinił! Kula khudemu lěšnemu dźěkacžerjej žud po horje horje a da jón ninto toho na šamžne šwoje khóšty hišcze zylu bohžimu pucža wjesecź!“

„Woda?“ wjakałoleche dohladował a hlada do šwěta kaž tajši, kotremuž je schcžerjene pucź šastupiło. „Woda?“ Wurcžejhnje nóš f cžahakom a chze tej hižo do cžopa wjercžecź.

„Ně, ně, knježe“, bórcži Gid a macha šekenemu f ruku wokoło noša. „To wschak móżeze šebi słóże šawjesecź! Bitu, wubij cžop tróšchku!“

Tuž wudyri Wit cžop še žuda won, a knjes dohladował dźerži nóš k dźerze, womacža porš a — wopraudże wěrno!

Wit, tak rucže hacź je cžop šajo do žuda šastajił a šebi žud na ramjo połoži, šmowa f Juglom a f profetu dale. Ale Gid tkepa knjesej dohladowarjej na ramjo. „Dajeże burikej jeho mjdu a troschku wjazy tej hišcheze na pschepicže knježe, — so by potom pranje hubu dźerżał! Schtoš pak naš nastupa, na naš móżeze žo špurschecžeš; pschetož hdyž budźe tole šnate, nětwérno, to drje by knjes dohladował najdalše w rjanem lěšnem kraju šedźał. Nětwérno, knježe?“

A Gid šawyška do hórskeho lěša, jako by chcył hłonzo wubudźicź, kotreż bě šabi w novembrišej kurjawje šaležało.

(Kónc.)

Ze Serbow.

Dnjownica.

Štwórtk, 16. póžnjeńca

Kornelija.

† 1901 nańe po poswjećenju cyrkwje w Kundračicach pola Bjarnačic propst Wjaclaw T o j š e r z klóšt. Marijineho Doła runje so rozrěčujo z našim biskopom Łušćanskim. —

1885 założi so w Khrósćicach konferenca katolskich serbskich wučerjow, kotraž dźensa hišće wobsteji a z najwjetšim žołhnowanjom skutkuje. —

1857 swjeći Handrij Zejleŕ swój 25 létny zastojnski jubilej we Łazu. Maćica Serbska pósła swoje předsydstwo knjezow rěčnika Rychtarja, kanonika Buka a redaktora Smolerja do Łaza, kiž jemu swjedźeńsku zbožopřejacu taflu ze spěwom přepodachu; serbscy pruscy evangelscy duchowni přez swojeho superintendentu Kubicu a fararja Kröhna wupraschachu swoje zbožopřeća jemu přepodajo serbsku bibliju a krasny łańanski spěw, w kotremž so Zejleŕ jako serbski basnik sławješe. — Wóte Imiš přepodarjany spěw swojeho swaka Pfula — Kulman, Jan Radyserb a druzy jeho sławjachu. — Při swjedźeńskej hosćinje wunjese kanonik Jakub Buk sławu na jubilara. — Tež hrabja Löbenstein běše ze swojej swójbu přitomny. — Wšitcy so z basnikom wjeselichu, z nim tutón dźeń swojeho zastupjenja do žołnowaneho zastojnstwa wopominajo. — Jenož lubi Łazowčenjo njerběchu ničo wo tom zhonili a so njemało na tym dźiwachu, zo telko wosebnych hosći so we swjatočnem čalu ze šule na faru podawa. — Woni bórzy nakhwatachu, štož běchu skomdźili.

*

— **We wjedrje.** Nasche wjedro je tola bóle njewostajny ras pschiwisało. Wyschina žaha drje f Biskayatskeho sakiwa pisches srjedźinu hacź do rańschcheje Europy, ale bóle w połonju. Nižiny, w połnocy nimoczahaze, pschicžerja nam je žiwojini wutwórjanej druhdy deschczíli. Se wjeczora Jendźelsteje nowa nižina leži. Lětża je wjele cžerwjenych jahodow, to tohorunja na krutu tymu pokaduje. Jutše pjatk schhadża złónczko 5,38 hodź. a thowa žo 6,11 hodź. Mětwočk schhadża pop. 4,08 hodź. a thowa žo w połnocy.

— **Kaž němske nowiny pišaja, je kommunistiska frakcija sakiwko žejma na sakite knjeżerstwo scžehowaze naprašchowanje sapodała:**

Napschecžo wschém hacź dotal žerbschemu dźelej tuzíšeho wobydlerstwa dawanym słubjenjam, so ma žo na jich narodne wobžehitosće dźiwacz, Sserbow dale kaž hacź dotal potkóczuja a pschecžiwo jich kulturnym žadanjam wojuja.

Napschecžo tutym potkóczowanskim nałožkam chcył krajny žejm wobsamknyć, knježerstwo namołwjecź.

Sakonjowe nacžišći pschedpokładkoju, kotreż žerbskej mjeńschinje po § 113 wustawy słubjene prawa wopraudże sarucža. Sakonjowe nacžišći dyrbja postajenja wopschijecź:

1. **Wo wukublanju wucžerjow na ludowych** schulach, so bychu snali žerbłu rěcž — stawišny — **a pšmowstwo.**
2. **Wo finanznym podpjeranju, so by žo dyrbjeńše wucženje žerbskeje rěcže pschewjedło w tych gmejnach, kotreż nastupa.**
3. **Wo pschistajenju žerbšyn rěcžazych šudnikow a druhich sastojnikow pschi šudnistwach a sarjadnistwach w Sserbach.**
4. **Wo wujwolenju žerbskeje ludoweje rady jako sastupjerki sajimow žerbskeje mjeńschiny.**

Tutomu rosumnemu namjetej dyrbjake žo, hižo we sajimje wukrajnych Němzow, wschě politiske strony pschisamknyć, so bychu srosumjenje sa nasch cžaš a zeh žadanja dopokasałe.

— **90. narodniny.** 18. septembra dokónczi jedna f najstarschich wobydlerkow Budyschina, Madlena šwad. Grohmannez rodź. Schiwczez, na Mättigskej dróšy 8 bydlaza, 90. léto swojeho žiwjenja. Staruschka, kotraž žo we šnaschczach narodź, šwjeseli so hišcze do połneje duchownoje šrowoty.

— **Kedźbu pschi hońtwje.** So też jara derje wuwucženy nimrod druhdy nimo třeli, žo też tam a šem šrawa. So wón też druhdy šwórzo trjechi, kotreż žo tšélcej nješmě; nó, komu by žo to njemohło jómu stacź. Hdyž pak mětło kurwotu telefonske abo telegrafiske groty trjechi abo hdyž šamo, kaž je žo to nětkhże njedawno stało, žyły kabel f wulkej liczbu dalekorěcžnych grotow še šwojim tšélcenjom šniczi, potom šaššluji drje šebi f połnym prawom hnčw wschčch tych, kotřiž dyrbu radu chcyli telefonowacź, njech je to nětko f šabawje abo pschi wažnych podawkach. Dale ma taiši tšélcz rjany wuhlad, so dyrbi je šo je šlatnym rěcžitkom wo tym rosmołwjecź, so telegramy a telefony žane měrischcža za hajnikow njejdu. Nimo toho dyrbi němškej pójcže naczinjenu schtodu šarunacź. Njech tohodla kóždy kedźbliwje měri a wošebje na to dźiwa, so maju telegramy a telefony šlatnje hajeršći čas.

— **Widilischcža sajacu** dźenja **rano** wokoło 5 hodźin jeneho **młodeho muzíkeho na Wjelkowskej dróšy.** Dokelž **žo bórzy šašo njeshraba, šawokachu šanitetnu kolonu cžerwjeneho kschiża na pomoz, kotraž jeho do měschczańskeje thorownje dowjeze.**

— **Kradnyli žu w Budyschinje** 11. sept. **popołdnju** jenu **cžornu kožanu aktowu toschu,** w kotrejž bě jedyn laz, **běła kožna kołchla f cžerwjenym wobschicžom, 3 běłe schanika f pjatnym wobrubom, 1 gumiłowa tojletowa toschka, 1 wložaza schcžětka a cžešak je subijazej schcžětku.**

S **Hornjeje Hórki.** Sšwérnemu a mérnemu podruznikej móżelche wožera Kklat Wirgacž šwoju cžeśicz wopokasacź. Wežera bě potajkim 20 lět, so je šchenz Antonn Schmidt pola njeho f podruznikom. W zyłym tutym cžašu njeśtaj žo wonaj ani jónu pschereżałoj, měr a luboscž mjes nimaj njeglebsche. Wobaj, wobžedźerzke kaž dźěkacžerjej, so dźenja wjeselitaj.

S **Rósłow.** Wczera wieczor ½9 hodźin wundże wóheń w brózni živnosćerja Neumanna. Wórsy žo ptonjenja na domske a pódlanske twarjenja wupischestrěchu a je sniczichu. Na pomoz pichitkwatachu jako prénja Splósćanska a jako druha Rosdeczanska wohnjowa wobora. Dale pichijédżechu žykawy a jich mužstwa se Hajniz a Wbohowa. Wschitzy pitnje pschi haschenju pomhachu. Wotpalena živnosć néhdy Dejkezom słuschesche.

S **Wielerzina.** Srudnu powésć zdżéli nam tudomna samaritska kolona. Jedyn z jejnych najstwórnischich bźełaczerjow je cżasnosć žohnował. Knjez archivar Kirchner je po krótkej ale cżežkej chorosći wumrěł. Krótko psched swětowej wójnu wón bo tudomneje samaritskeje kolony sastupi. Wjazy hacż 10 lét je živoje bźełło z najwjetschej swědomitosću wukonjał.

S **Wulkeje Dubrawy.** Psched někotrymi dnjemi wotmě žo sjawne pożedżenje schulskeho pschedstejicżerstwa a schulskeho wubjerka. Schtož nowotwar schulskeje zrokolownje nastupa, namjetowasche k. Grate, so dyrbi žo je srażenym wjeckom natwaricź, schtož žo też pschihwoli. Ssokolowska dyrbi 12×18 metrow wulka być. Twarschko mischtra Wolka z Malcho Wjelkowa dżedża prożycź, so by narzyš złotowit, po cżimž dyrbża žo potom płacżelske postkżenja wupisacź. Létża pak žo njebudże wjazy twaricź, dokelż žu pjenježne srědki wucżerpane. Jurry 1927 sastupi 50 nowych dżeci do schule, tohodla dyrbi žo rjadowna dżelicź. Na dżelenje dyrbi žo namjet stajicź, tohorunja na pschiswolenje dalschich wucżerskich mozu. — Natymske próżdniny budża wot 29. sept. hacż do 17. okobra. — S liczeńskeho léta 1925-26 ma Brěmjenjo na 200 hr. do Wulkeje Dubrawy płacżicź. — Knihownja za dżeci a dorosczenych je wotewrjena kóždu póndżelu 3 hodź. a wutoru 7 hodź. wjecżor. Płacżicź ma žo sa kóždu pożeczenu knihu na tydżeń 2 pj.

S **Łupoje.** Cżežke njeschožo sta žo w tudomnej skale pschi tak njejenowanej Wětschowej horje pschi kamjenjach skélanju. Krutchi rosbuchnjenych kamjeni dwěju dźełaczerjow cżežko sranichu.

S **Njeswarjidła.** W naschej wsy žu žo słónéżnje ke twarjenjam noweje žykawje rosšudżili. W njej budże žo potom nowa motorika žykawa chowacź. S twarjenjom hižo sapoczinu. — Stare pohrjebnischcżo z tym porjeschichu, so wschudżom nowe burje pschihrawichu. — W naschej wokolinje sapoczym běrny sběracź. Wotawu žu ludźo jara derje pod žuche zkhowali.

S **Hodźija.** Tele dny žo mjes ludźimi wschelake powésće rosnoschowachu, so žu so tudy na kermuschnym wjeczoru wo korczmje bili a z nożemi kakali. Zuke tak sło runje njeběš, ale k małej swadże je tudy tola doschło. Wina swadby bě bubi-hlowa. Holża z bubi-hlowu bě mjenujcy jenemu schlesy jemu słužobnemu w Niedoschczach pschecżelstwo wupowědżita. Jako sastorczeny lubowar žwoju njeżwérnu lubu na rejwanjej lubi wubłada, so nimo wéry rosshori a jej we žwojej rosshorjenosći někotre płisty wottoži. Na to žo druzy młodzi hólzy na njeho roshoricha. Wón pak žo tak rosppyri, so ža nożom pschimalche. Jeho bratr bě rozumnischi a jemu nóż wubrabny, tak so zane dalsche njeschože njenasta. Bichi tym žo trochu srani, z cżehoż hnydom wschelake błady nastachu. Bórzy knjeże dże sażo měr mjes rejwarjemi a na pomoz sawołana policija žebi jenoż někotrych sapiża.

Z **Marljneje Wběždy.** Přichodnu njedżelu, potajkim 19. t. m. připołdnju w 12 hodź. na Klóštrje přepoda so nowa automobilna nakrajna sykawa a to přez wokrjesneho zastupjerja knjeza palneho direktora Fischera z Biskopic. Też knjez hamtski hejtman dr. Sievert z Kamjenca je přiluhił, zo so na swjatočnosć wobdżěli. Nimo toho su wšě 19 wokrjesnych wohnjowych woborow přeprošene a zawěsće w połnej ličbje přikhwataju. Kaž hižo raz pisachmy, podawa wohnjowu naprawu firma Fischer w Zhorjelcu. Sykawa drje w zažnich dopołdnišich hodźinach tu dojeżdże Pojeżdże pak najprjedy do Biskopic po wokrjesneho zastupjerja, kiž budże potom hižo po puću technisku hódnosć a khmanosć sykawy ppóc pruhować. Wężo so też wjele wjesnjanjow a wokolnych w bohatej ličbje nańdże. To budże nješto wosebite za klóštrsku krajinu.

Z **Kamjenca.** Wot dżensa 16. septembra sem postowy auto na wšěch štwórtkach mjez Kamjencom a Kulowom jězdźi. Jězdny plan je sléhowacy:

wotjězd:			přijězd:
6.50	2.35	6.15 z Kulowa, z posty	6.47 9.20 6.15
7.05	2.40	6.20 z Kulowa, dwórniśca	6.45 9.15 6.10
7.20	2.55	6.35 Wóslinka	6.30 9.00 5.55
7.55	3.40	— do Kamjenca, dwórniščo	— 8.20 5.05

S **Jędłowa** pola Halschtrowa. Létża 12. sept. je žo 25 lét minyło, so je naša mišchczanosta, knjes Kubler Mörbitza, we wšěch mišchczanosću. Knjeż hamtski hejtman dr. Sievert jemu niedżelu swoje žołzopschczcza wupraji. Też je strony gmejny jemu wschelazy ihožo pschejachu. Se strony gmejnskeje rady pak ma žo k cżesczi jubilara hischcże jedyn žwjedżeń wotmyčź.

S **Wósporka.** W nozy k wutorje žo padnjchi tudy do jeneje korczmy dobychu a kradnychu 6 huj. Hujzy hnydom na městnje sarżachu. Padnschiwo inkajn na dweju koleżarjow, kotraj běschtaj prjedy w korczmje pikoj a potom so na kole špěschnje wotžalikoj. Jeju spómnachu. Policija napomina, so njeby nichtó huży kupił.

S **Wjerbna.** Wutoru popołdnju wokoło ¾2 hodź. wudyri pola tudomneho wobsedżerja Wicżaka woheń. Woheń žo też z wulkej spěschnosću na twarjenja blidarja Schótza rosschéri. Pola Wicżaja žo wojowa kólnja a tři wosy spalichu. Schótzej žo hródże a kólnja wotpali. S wulkim napinanjom poradźi so wohnjowej woborje, brjóžnu wohnjej wobroćź. Woheń žu, kaž žo sdi, hrajkoze dżeci samischkrile. K wohnjej pschijédżechu Wórkowska, Rubynska, Pópojcanska a Brjaynjska wohnjowa wobora. Jako chżyschce Wórkowska sapschimnyć, nadobo we Wórkowach woheń wudyri.

S **Hródka.** Wutoru rano wokoło 7 hodź. na tudomnej Drježdżanskej dróży koleżarka snjeżoži. Wona je z jeneju towarschku auto pscheseżahny. Pschi tom do žo talożischtej. Jena sajédże do auta. Jejna towarschka pak ju w prawym cżasu wrócżo jeżahny. Tak žo jenoż kolo trochu wobschkodźi.

S **Drježdżan.** Pschichodnu njedżelu sejdu so tu da-li Bóh, Sserbjo popołdnju ¼4 hodźin w Kichżanej zyrkwi Mudżelenje Bożeho wotkasanja a predowanje śmeje k. farać Niata z Kanez pola Dschatza, kiž je z Drježdżanskeje šerbskeje wosady wuschol. Wo bohaty wopyt wobeje tej sa Bożim blidom so prožy.

S **Drježdżan.** Tudomne šerbske towarstwo „Jednota" wuleczi žebi pschichodnu njedżelu 19. sept. do Klucża.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk 16. septembra 1926.

Wčerawše kurzy w Barlinju.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	47,00
jendżelski punt	20,36	100 čěskoat. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	81,07	100 franc. frankow	12,00

Efekty.

Na Berlinskej bursy wobkhadżowachu wczera efekty powschitkownje we sesklasnjenych kursach. Wone chżychu drje žo porjedżicź, tola pschi kónzu žo z nowa woldcżejowachu. Podobnje bě na witkach z dołżnymi liczbami.

Produktowe wiki.

Produktowe wiki pschinjeżechu wczera nowe skrucżenje płacżiznow. Zito bě žadne. Sa nim žo žuwje praschachu. Też wukraj powě skrucżenje płacżiznow. Jenoż rożka sa hotowe zito 5 np. po zentnarju dobu. Porožiśche termije w pschenicży a rożży mějachu ponjso sawjezerawschem potwschene płacżiny. Wczera płacżeschе w Berlinje zentnar

pschenicży 13,20—13,40 hr., rożi 10,60 hr. hacż 10,90 hr., jecżmjenja nalétnjeho hr. 10,25—12,40 hr., najsmuteho 8,50—8,75 hr., wowsa 8,65—9,30 hr.,

w termijownym wikowanju

sa september: pschenicży 14,60—14,65 hr., rożi 11,65 hr., wowsa 9,45 hr.,

sa oktober: pschenicży 14,30 hr., rożi 11,70 hacż 11, 65 hriwnow,

sa dezember: pschenicży 14,17½—14,12½ hr. 11,65—11,60 hriwnow.

Swinjaze wiki wczera žrjedu w Berlinje (Magerviehhof-Friedrichsfelde).

Pschiwjesli běchu 555 běhakow a 957 prošatow. Te płacżachu

běhatr:

wulke	75—88 hr.
śrjedź	50—75 hr.
małe	43—50 hr.

prošata:

wulke	26—32 hr.
śrjedźe	20—26 hr.

Na pschedaś:

Kolo motorsle, w Lubiju, Nikolaiska haša 2. — Konig w Nowej Wsy pola Wórlhamorow.

Wóz hospodarski, Scholta, kowarski mischtr w Worschcży pola Mikowa. —

Prošata, Gneuß w Zokowje, knježi dwór w Semchowje.

Sso pytaja:

Friderik pomocznik, Rychtař we Wjelecżinje.

Pjekarski, pjekarnja w Stachowje.

Pohanz, hajnkowinja w Jędłowje.

Sudnizny na pschedawanje.

Dźěry wjerczata maschina pjatk 17. sept. 1926, dop. w 10 hodź. w Pančižach. Kupzy jeżdu žo w hoschczenzu tam.

Sobotu, 18. sept., dop. w 10 hodź., we Wojerezach we hoschczenzu „K slotenu lawej": mobry pschewoblek, frakowy wobłek, wyšoki klobuk, wschelake knihi, tšelzowski khabat, meble, klamarske twory, klamarska nadoba a schewjska maschina, žad šuschace kachle, dźelba klamanow na wobłeki, kóš (lischka, kobla).

W Wórku pjatk, 17. sept. 1926, pop. w 2 hodź.: Dikteńska truhuza maschina. — Ssadżerjo jeżdu žo pola khěžki prjedawschcho bérza bróhowcho dawka.

W Hodźiju pjatk, 17. sept. 1926, pschip. w 12 hodź.: dwě čorno-běłej krowje.

W Budeštezach, sobotu, 18. sept. 1926, dop. w 11 hodź. konopej, pišańske blido, pišańska maschina „Urania", šuhadło, kolowrót. Ssadżerjo jeżdu žo na gmejnskim hamcże.

Škrowe depeše.

Produktowe wiko w Barlinju dżensa dop. ¾11 hodź.: Witi a płacżišny njepschemėnjene. Tendenza je cżicha.

Dop. ¾12 hodź.: Sa pschenicżu žo bóle prašchcża, rožkowe płacżišny skrucżene. Tendenza: jara cżicha.

Płacżizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg hewak 100 kg, płacżizna po złotej hriwnje.

	15. 9.	14. 9.		15. 9.	14. 9.
Pšeńca	264-268	264-268	bunv	24.26,00	24.- 6.00
rožka	212-218	211-217	woka	30-32,00	30-32,00
nal. jačmjeń	205-248	205-248	módre lupiny	15-17,50	15-17,50
nas. jačmjeń	170-175	170 -75	žołte lupiny	19-21,50	19-21,50
wowa	173-186	172-185	zeradella	20—21	—
kukurica	180-183	180-183	raps. wosušk	14,6	14,40
pšeńš. muka	37-39,00	37-39,00	lany wosušk.	19-19,40	19,20
rżana muka	30-32,50	29-32,50	poch. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	bárnj. kruški	18-18,50	19-19,50
rżane „	11,00	11,00	syno, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
raps	310	310	rżana stoma	1,05-1,35	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšeńcna „	0,90-1,20	0,95-1,20
hróch	33-38,00	33-38,00	wowsna „	0,70-1,00	0,70-1,00
wóluški	30-33,00	30-33,00	ječna „	0,65-1,00	0,65-1,00

Płacżizny ręcznho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

15. september 1926. Płacżizny po centn. a zł. hriwnach.

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 357.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 6 lét	54—57
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	50—53
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	44—48
Mjenje picowane wšěch starobow	40—43

Bykt 281.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	53—56
Połnomjasne, młódše	48—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	44—46
Spatne	43—45

Jałojcy a kruwy: 561.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	52—56
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lét	43—50
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32—40
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	26—30
Mjenje a špatnje picowane	22—24

Celata: 1750.

Najlépše wukormjene	88—94
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca	85—89
Spatne	70—80

Wowcy: 4471.

Młódše a starše wukormjene	58—62
Starše wukormjene	45—50
Mjenje wukormjene (Märzschafe)	34—40

Swinje: 9351.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižencjow, hač do 1½ lét stare	80—85
Wukormjene	83—84
Mjasne	83—83
Spatne	80—82
Kancy a kundrcy	73—75

Miele-Fahrräder

stellen das Vollkommenste und Beste dar, was es heute gibt. Wer ein Spezialrad kauft, hat in dem billigeren Preise nur einen scheinbaren Vorteil, denn:

„Es bricht sich Bahn nur das, was gut,
Beim Einkauf mußt Du daran denken,
Vor Billigkeit sei auf der Hut
Es kann Dir niemand etwas schenken."

Wer aber ein erstklassiges Fahrrad in der unübertroffenen Qualität des Miele-Rades kauft, muß zwar einen etwas höheren Preis bezahlen, hat aber dafür die Gewähr, daß Qualität und Preis in dem richtigen Verhältnis stehen. Alle „Miele"-Erzeugnisse zeichnen sich durch hohe Qualität und absolute Preiswürdigkeit aus.

Mielewerke A.-G.
Gütersloh/Westfalen
Fahrradfabrik in Bielefeld

Kam je w hosćenzu „Běłeho konja“ mała sabawa. Towarstwo shromadźi so popołdnju w 3 hodź. pola Arsenala na Kinsbórskej dróhy (Königsbrücker Straße) pschi sakanijskeju nadróżneje żelesniży. Schtóż bźeżeć njemóże, ma tež składnosć k jedżenju. Mschitzy Drjeżdżanjow Serbsko so wutrobnje pscheproschuja. — Dale žu njedźelu 26. sept. rano ½8 hodźin serbske kemsche sa katolskich Serbow w Dwórskej zyrkwi. Mschitzy katolscy Serbja so na to kedźbliwi czinija. Wocakuje so prawje bohate wobdźelenje. Dyrbja-li so serbske kemsche w Dwórskej zyrkwi idźerjeć, je nusne, so so bohatschо wopytaja, pschetoż hižo so tam a žem po snatym wakanju spyta Drjeżdżanske Boże hłużby z Dwórskeje zyrkwje pschepołožić. Sa nas Serbow by to wulka schkoda była.

Synoda.

W Drjeżdżanach, 15. sept. 1926.

Druhemu rasej wuradźowasche so wo sakonju k sawjedżenju zyrkwineje wustawy; bjes rosmołwy so sakoń pschija.

Tohorunja k druhemu rasej so wuradźowasche wo sakonju wo prawach zyrkwinskich sastojnikow. Tež tutón so po prěnim wuradźowanju njepscheměnjeny pschija.

Lutherowa wosada w Kamjenzy wo to prošu, so by zyrkwine knježerstwo poručiło, so maja so wschitke zyrkwje w zymym kraju kóżdy dźeń wot ranja hač do wječora wočinjene dźerżeć, so mohł kóżdy, kotrehoż wutroba k tomu nuci, tež wschédny dźeń tam se swojim Bohom porěčeć. Krajne konsistorstwo je to hižo we lěcze 1919 poručiło, tola dźiwako so na tutu poruczenosć njeje. Tohodla so synoda sa to wupraji, so dyrbjało konsistorstwo swoju pschikasnju s nowa wudaċ a napominaċ, so by so po njej činiło.

Hanczka.

Z Łužicy.

S **Biskopiz.** Pschi posledźenju měšćanskich sarjadowarjow sahódźenu wutoru popołdnju tudy nowemu měšćanostu wuswolichu. Wuswolenu bu knjes měšćanosta Müller z Mylawy. Jeho nimale wschitcy z nowowalcom dweju komunistow wolachu. Blizko k wuswolenju bźichłaj tež k. měšćanosta dr. Voigt z Mitweidy a měšćanosta Schaarschmidt z Penige.

* Se **Schlanda.** W naschich tśoch schulach so k jutram 1927 sćehowaca ličba dźeći pschijsnjesi a to we Rathenauskej schuli 37, w Lessingskej schuli 33 a w Gerhart Hautmannowej schuli 52. 1926 wopytachu Rathenausku schulu 44. S nieje pózdźakich 10 do Gerhart-Hauptmannskeje schule. Tak bě ku Gerhart-Hauptmannowej schuli potom 62 dźeći. Lessingsku schulu wopytachu 33 dźeći.

* S **Noweho Gersdorfa.** Jenoho z paduchow, kotrejž su so do tudomneje zyrkwje dobywali, su někto po mjenje wotešli. Je to wikowarski pomocnik Korla Stoklaża z Drjeżdżan, kotrehož je tutkmužiu cźeknył. Po wutwjedżenju paduchstwa moża žudźić, so je so wón tež do Lubijskeje a Kamjenskeje zyrkwje nutsdobywał.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Lipska.** Tele dny na Lobjowskej dróhy 11 schewskeho mischtra Otu Höhnu a jeho mandželsku w jeju wobydlenju s płunom sajedźowanju namakachu. Wschě pohnuty k žiwjenju pola Höhnowoje běchu podarmo. Jeho pak hnydom do khorownje dowjesechu. S nim so porjedża. Hischcze njeje wěste, hač dźensdźenjše samomordarstwo stuczeć abo hač so tuchy wo njesbożu jedna.

* S **Lipska.** Cźasto mósemy wobkedźbowaċ so służbowne swonka z wulkej njekedźbnosću wokna myja. Pschi tym so na kronu wokna stupja. Jena žona na Schirmerskej dróhy na tuto waschanje wokna mjesćze a padny 3 posthody wuhłoło na dróhu dele. Wona bě na městnje morwa.

* S **Lipska.** Na statnej dróhy mjes Zeitzom a Lipskom tele dny wožobiwši auto na żelesniskich kolijach, bźeż žana sawora njeje, do tworoweho cźaha sajedże. Auto so tehjerjo wobschkodźi. Jedyn z nutskasejdźazych so mjes wozu tehjerjo strani. Druhi so njesranichu.

* S **Annaberka.** Sańdźene dny żelesniski sastojnik we Bukowzu pola Annaberka żelesniskeju cźaru mjes Bukowzom a Waltersdorfom pschehladowasche. Krótko psched kolijnu ja Bukowzom nadeńdże hromadu kamjeni na kolijach leżo, kotrejž hnydom wotstronichu. Jednasche so wo napad na cźah, kotryż ½6 hodź. po zamjnjenych kolijach jěsdźi. Policija podarmo zyłu wokolinu za napadnikami pschepyta. Hischcze dale sa njethymanikami źledża.

* S **Annaberka.** S motorowym kolom sriesłoj tele dny na dróhy mjes Sörjedźnym a Hornim Schmiedeberkom jedyn twarski mischtr z Hornjeho Schmiedeberka. Wón do jenoho wosa sajedże a żebi nop rosrał. Jeho we wumorje do khorownje dowjesechu. Schtó je na njesbożu wina, njeje hischcze wěste.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schtrowa powěsć wo wjedrje sa jutrišchi pjatk:** Po krótkim wunwjedrjenju sahe chłódne a scherjate wjedro.

*

Bayerski ministerski pschedźyda Held je so w sjawnej shromadźišnje pschećiwo Swjatej Ludowa a pschećiwo žiwotnym nahladam měr ludowarjow wuprajił.

*

Schtyrjo muzojo, pschewobleczeni jako sastojnizy, su attentat na pyrsedawschcheho grichiskeho diktatora Pangala spytali, kotryż na Kreczu je satbje žedźi. Nadpad so njeje poradźił, a nadpadnikow su sajeli.

*

W Magdonskej grichiske wójsko demonstrazije pschećiwo nětcźischemu knježerstwu wotmě wa.

*

W Totiu jendźelske knježerstwo s japanskim knježerstwom wo shromadnym wobranjenym sakroczenju w Chinje jedna.

*

W Triescze je krawawym pukam mjes fašistami a żandarmami došchło. Dwaj fašistaj a jedyn żandarm su so cźežko skanili. Jedyn fašist je na žiwoje rany wumrjeł. Dwaj franjenaj so je smjerczu bědźitaj. W Triescze je so wobstejnjeništi staw pschipowědźił.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija.“ Jutře pjatk je hłowna (posledn.) spěwna pruha za Deln. Łužicu. Wšitcy spěwarjo a spěwarki maju pritomni być! Předsydstwo.

Budyšin. Jednota „Sokoł“ ma kóżdy štwórtk wječor z dypkom we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Bukecy. „Radosć“ wuleći sebi pschichodnu njedźelu, 19. t. m., do Ketlic. Puċujemy pěši. Zhromadźimy so dop. w 10 hodź. na wosadnej sali. Hosćo su nam wutrobnje witani. Wo bohate wobdźělenje prosy předsydstwo.

Drježdźany. Tow. „Jednota“. Njedźelu, 19. sept., je naš wulět do Klotzsche (Rest. „Weißes Roß“). My zhromadźimy so popołd. w 3 hodź. pola „Arsenala“. Kemuż so jow derje njechodźi, móże tež hnydom hać do Klotzsche jěć. Wšitcy Serbja su nam wutrobnje witani. Wo bohate wobdźělenje prosy předsydstwo.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica“ wotměje njedźelu, 19. sept., pop. w 3 hodź. w Hänzlec hosćencu swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je dobroćiwje přilubjeny. Dowěrnicy maja wšěm sobustawam to wozjewić. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Khrósćicy. Jedn. „Sokoł“ wuhotuje njedźelu, 19. sept., w Njebjelčicach Sokolski swjedźeń. Na njón so wšě Sokolske Jednoty a wšitcy druzy lubi Serbja wutrobnje přeprošuja. Započatk ½8 hodź. — Jednoty so w Serb. Pazlicach zhromadźa. Wot tam ćehnjemy zhromadnje do Njebjelčic.

Liehań. „Zernička“ ma štwórtk wječor ½9 hodź. pola Rudolfec spěwanje. Předsydstwo.

Lipsk. Naše „Serbske blido“ skhadźuje so wot nětka zaso kóżdu wutoru wječor we 8 hodź. w korčmje Schaffrath, Waldstraße 33 (**nic wjacy** Thüringer Hof). — Naležne so prosy, zo bychu tola wšitcy Lipsčanscy Serbja tam přišli. Prosymy wo dalše adresy Serbow w Lipsku, zo bychmy jich přeprosyć móhli.

Łaz. Tow. „Handrij Zejleŕ“. Naša zhromadźizna je přich. njedźelu pop. w 4 hodź. pola Šołćic we Łazu. Wšitke sobustawy njech cyle wěsće přińdu. Jednać budże so wo picowanju skotu a wšelakich hospodarskich potrěbnosćach. Předsydstwo.

Radwor. Hu. Jednota ma dźensa štwórtk wječor we wosmich spěwanje. Wšitcy! M. N.

Radwoŕ. Jedn. Sokoł njezwučuje tón tydźeń ale za tydźeń srjedu, 22. sept. — Dźěći njezwučuja štwórtk ale pjatk pop. ½6 hodź. — Jedn. Sokoł změje tón tydźeń pjatk wječor we 8 hodź. ważnu zhromadźiznu. Kóżdy ma přitomny być. Starosta.

Rakołdy. Jedn. Sokoł zwučuje kóżdy štwórtk wječor z dypkom 8 hodź. Wšitcy maju přińć. Nowe sobustawy su nam wutrobnje witane. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuelleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěšćki: G. Janak w Budyšinie.

W cźežkim času pomha tunjosć

Za muża

Now. jehł. smu. wob. **39**75

gabardinow. woblek **48**50
67.50, 54.50

sportski woblek **29**50
wulki wubjerk 39.00, 39.50

paletoty za překhodny čas, modowe mustry **39**75
69.50, 57.50

ulstry z paskom, z gabardiny, a koverkoata **45**00
79.00, 64.50

gumijowe mantle **19**50
w najwjetšim wubjerku 29.50

dźěłanske kholowy **3**90
z krutych tkanin 5.90, 4.90

smuhate kholowy **4**50
10.50, 7.50

Wulki wubjerk nazymskich a zymskich jupow

Za žonu

Čistowołmjane nazym. woblek **7**50

nowočas. šot. woblek **9**50
z dołhim ruk.

čistowołmjany popel. woblek **11**50
rjany barby

eolien. židź. woblek **15**50
w krasnych barbach

eleg. krep de chine woblek **18**50
nowošasna molowana dobra kajkość

dźełba zym. mantl. **7**75
z čistowołmj. flawša 9.50

velour de leinowe mantle **29**50
49.50, 39.50

liberet. płyš. mantle **35**00
cyle podšite

seal. płyš. mantle **59**50
dobra kajkość 68.00 79.00

Wulki wubjerk dłuzow, sukinjow, kostumow
po wosebje tunich płaćiznach

Dźećaca drasta wšěch družin

Drježdźanski drastowy dom

Birnberg & Co.

w Budyšinje pri Mjasowych jatkach 5.

Wobkedźbujće naše 4 wukładne wokna.

Łěhańske stoły

16.—, 17.50, 20.—, 25.—, 28.—, 35.—, 40.—, 47.50 hr.

Kurt Martin Richter w Budyšinje

na Kěžorskej dróze 7. Telefon 2741.

I. hypothcki

na měšćanske a wjesne leżownosće wobstara

prawizniski bźurow

Koban w Budyšinje

na Kaeublerskej dróze 6.

Telefon 2814.

Vogtl. gardiny

K. Erler, na Žitnem torhošću 11.

Drastowy khamory

komody, łože, blida a stóły kupujće tunjo pola

Despanga

w Budyšinje

na Mužakowskej dróze 4.

Jurij Fahrmann

w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jadne kole, šilace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wu nolrjedź.

Bydleński a wobkhodny dom

w Budyšinje z 2 klamomaj a 8 bydlenjemi je dla wućehnjenja hnydom na předań. Płaćizna 50000 hr. Napłaćenja 15000 hr. z přewzaċ. šatoweho wobkhoda, na přeće też bjez přewzaća składa na předań přez

Bruno Löwe

w Großröhrsdorfu (město).

Telefon čo. 70.

Wysokosućelna, sylna brózdna

kruwa

je na předań w Hatku čo. 15

Serbjo

podpjerajće swoje

Serbske Nowiny

s małymi nawěšćkami.

K načinjenju žita

předawam **Kupfervitriol, drobno mlety uspulun, germisan a formalin**

Otto Engert, drogerija

w Budyšinje

wikowanje we wulkim a drobrym

na Zwonk. Lawskej hasy 10. Telefon 3633

Poručam so jako wóznik.

Jěžděu kóždu sobotu za Jasenčansku wokolinu do Budyšina a zaso wróćo. Wupřahan w Hokec hosćencu, — Kupuju też sad, a sadk prasowanju. kotryż ma so hać do kóždeje póndźele wotedać.

Jurij Leimer w Nowej Jasenicy.

Česćenemu wobydlerstwu z tutym wozjewjam, zo wosobinske přeprošenje kmótrow a kmótrow w přichodze wjacy

njewobstaram,

dokelž su mi z toho wšelake njeluboznosće nastałe.

We Wotrowje, 15. septembra 1926.

Ida Pohandtowa

baba 12. a 13. wokrjesa.

Trjebane a nowe

meble

kaž też **wuhotowanja stwow** poruča tunjo

Ernst Stelzig, na H[illegible]owskej hasy 4[illegible]

Podźelnje płaćiš dowolam.

Mój

wobkhod z kožu

je nětk

na Kotolskej hasy 16

Willy Christ

NB. Poručam přeŕez, póduše a wša potrjebu za šewcow.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

•8. K.• płaći měsačnje we wudawarni 90 zł. pł., na pósće a pos dowěrnikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pł. Wudawa a čišći Smolerjowa knihtiskarnja, sp. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawóžki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 złot. pł. Wobchadanje so stajace nawóžki a tabele so wušo wobliczuja. Za reklamowy n n rjadk płaći so 60 złotych pł. Rabat po tarifje. n n

Cisło (Nr.) 217 **Budyšin — pjatk, 17. septembra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Wotmyslany attentat na Eberta, Stresemanna a Severinga před femowym wubjerkom.

Psch d semowym wubjerkom němišeho jeńma je so ńjedu wumělśi rjemjeźnik **Khorla Schmidt** jako ćwjerdk pśechśichak. Wón je jako nĕhdyšnji nišći wjednik organizacije Consul pśichi pśechśichśenju 9. junija 1926 pśicho połizeju wobźwědźił, so je wot tśeśeje wobwoby zhonił, so ńu w pchitomnosći němišonalnoho sapóšćanza pruśkeho ńjema Jahnka zobustaw organizacije Consul **wo mordatśich planach pśeśeśiwo nĕhdyšnemu němišemu presidenśi Ebertej a ministrowaj Stresemannej a Severingej wuraźowali.**

Na pśechśidowe praśenje ćwjerdk Schmidt praji, so móže major Buchdrucker jeho ćwjerdźenje potwjerdźiś, ge ktrymuž je 28. septembra 1923 po poruczniśeći organizacije Consul jednak. S nim je ćo wo Küstrinśkim puću jednaźo; protokoll je wón dyrbjał podpisaś. Wunoźk pśeprašanja je wón ź listom zentrali organizacije Consul wojźiwił. List je mjelnje Buchdruckerowe podpismo dostał. Pośledńje je Buchdrucker mĕśto pśichśiśi wopak wobźwědźił, so je listowe wopśichśeśe wopaćne. Na połiziji wón njeje dla politiśkich wobśinjenjow Buchdruckerowe njeno njerozumjał, nĕtko pak organizacija Consul wjazy njewobśeji, wona je 1923 hišćeze jako bayerski porjadny blok wobśitała. Wona dźensńe pśeśeśiwo republizy je wśelkimi śrjedkami wojowaś, po taśkim teź ź politiśkim mordarśtwom. W pośedźenju, pśichi kotrymuž je ćo Jahnke wobdźelił, je ćo wot śpoćatk zbĕźka pśeśeśiwo republizy jednako. Jahnke je ćo pśichi tymle pośedźenju wobdźelił, hač runje je wotpósłanz nĕmišokśatneje kenzlije byk. Nadrobnośeje wotnyślenych cinow pśichwostajene byte; wón je pak wědźał, so dyrbja ćo **ministrowje** wotstronić. Na praśenje kommunistiśkeho sapóšćanza Obucha ćwjerdk praji, so je ćo pod wotstronjenjom faśelenje nĕńśo. S maliśkośćenji njehodźi ćo nic'o pśichwjeśeś; revolucija njeje ź dźeśaśej hu. Major Buchdrucker je źiwónjeny byt, potom zamolwitośeś pśichwaśaś, dokelž ministerstwo nĕmišokśatneje wobory njeje chcyło temu jako offizialne pśichprawjenje za krajne śkitanje pśichpósłaś.

Kak je za bjezstrašnosć na železnicy postarane?

Sozialdemokratiśki nĕmišokśejmski sapóšćanz Schaffner ćo w „Vorwärtsu“ praśeha, haś je po rosśaśnjenju attentata pola Leiserde nĕmišokśatna železnica wuśprawnjena, a wón k śledowanemu śpośitaću dóńdże: System, kotryž je wulkim strachom pućowarjej broły, njeje ćo pśiśinił. So by to dopokazał, praji, so je ćo sam na dźelu Barlinsko-Hannoverśkeje železnicy w pśichtomnosći wokrejźnego sekretara jenotneho swjasła železnicarjow Nĕmśkeje dyrjał pśeśeśiwdźeś, so tśi dny dźeł **tramowych śchrubow na 4 łoźki źedźi, so móźa ćo śpódnje taćcze ź ruku łažkuli wjerśeś a husto 2—3 milimetry śóśnyć. Tramowe śchruby móźa ćo bjez grata, potajkim ze žanymi porśtami a bjez łóźeśkeho napinanja mozy wuśchrubowaś, haj žamo ćo wuśśóśnyć.** Budźe ćo dyrbjeś źadaś, so towarśtwo nĕmišokśatneje železnicy na tole wěśe wuprajenje wotmolwi.

Na tole śdźelenje budźe ćo dyrbjeś dźiwaś. S njeńo ćo teź rośśaśnja, kak je śtóśnikowaj puśno było, śchěny ź tramow wotśibnyć. Snowa dyrbi ćo źadaś, so ćo pod kontrolu nĕmišeho ńjema straśchnosć abo bjezstrašnosć na nĕm kej železnicy śwěśći a so ćo hnydom wězy śłužaze naprawi ńanu.

Němscy železnicarjo přećiwo towarstwu němskeje železnicy.

W Parišu je ćo 15. septembra powśchikowny śjĕźd internazionalneho śwjasła transportniśkich dźĕłaćerjow sapoczał. Dnjowny porjad dołhi rjad namjetow krajnych organizacijow wopśichija. Wobźeje śajimaju je namjet jenotneho śwjasła **železnizarjow Nĕmśkeje,** w kotrymž ćo na wulke wohrożenje pokazuje, kotrenuž ću ćo nĕmšky železnizarjo ź pśichśtajenjom nĕmśkeje śtatneje železnizy do towarśtwa nĕmšokśatneje železnizy wuśtajili. Towarśtwo nĕmšokśatneje železnizy śpytuje ź pośtajnjow nĕmšokśatneje žel. śnizy ź 30. augusta 1924 njewobmjeśowane žamokrjeśtwo wutworiś a **dźĕłaśke wumĕnjenja kaž druhe prawne pomĕry personala trajnje pśichtrjóśiś.** Teź w nasłupanju wobkhada ź dźĕłaćerjemi wono śpytuje, žeby wobźebite prawo ćinieś; wono praji, so **nésmke śozialne śakonje śa nje njeptacja.** Internazionalny śwjasć transportniśkich dźĕłaćerjow by teho dla dyrbjał pola wobdźĕłenych knježeśtwow na to dźĕłaś, so by ćo jakoś nĕmšokśatneje železnizy tak pśicheměnił, so by personal towarśtwa nĕmšokśatneje železnizy pśiśed łóźbymužkuli śchkodowanjom wobarnowany byk, kaž ću druhi dźĕłaćerjo. Pśichtajeńcy a sastojnizy w Nĕmśkej je śakonjom śchtitani.

Praśenje na rusti hórnišći śwjasć.

Internazionala hórnišćich dźĕłaćerjow je rušknu hórnišćenu śwjasku, kotryž bę proźył, so bychu jón do internazionale hórnišćich dźĕłaćerjow wobśirali, dźĕłił, so dyrbi najprjedy na wěśte praśenja wotmolwiś. Śwjasć rušćich hórnikow dyrbi rjeź, haś je źwólnjony, pśichtrjóśeriśku wójnu pśeśeśiwo śwjaskam, kotrež ću hórnišćej internazionali pśichśamknjene, sastajeź a ćeśiwjenu hórnišku internazionalu wopuśćeśiś, dokelž hórnišćej internazionali pśichśamknjene organizacije njemóža dnjemaj internazionalowaj pśichśtupiś.

Ruski protest we Waršawje.

Warśawśke nowiny ću powěźe pśichinjeźe, so je ruśki bolśewiśki połnaz we Warśchowje, Wojkow, połśkemu knježeśtwu notu źiwojeho knježeśtwa pśichepodał, w kotrejž ću pśeśeśiwo tomu protesuje, so w pośledńim ćasu pjerśa połśki wojeźi lětarjo hušto nad ruśkim krajom pśeleśuju. Nota nĕkotre padu tajśeho pśeleśtanja njemnje. Połśke nowiny pišu, so ću po dołtarej powěźeśi wobśtorźby bolśewiśkeje noty njeprawe, a so ma ćo nota jenož jako dalewjeźenje powěźeśow bolśewiśkich nowin wo połdaćnym połitiśkim bronjenju wobhładaś.

Ćeźkenjenje pśedsedśeśkeho bolśewika ź Ruśkeje.

Londonśki „Daily Telegraph“ pśiches Kopenhagen śhoni, so je śnaty kommunist Steklow, pśedsedśeśi Hłowny redaktor Mośkowśkich „Iźwěśtijow“ do Ruśkeje ćeźknył, so by ću do Barkina podał. Tam ću won ź pśedsedśeśkim zobustawom revolucionarneho wurjadneho źnła „ćeźi“, Badianom, śetka. Wón budźe potom hromadźe ź Badianom ze źiwojim pjerom pśeśeśiwo bolśewiśkemu knježeśtwu w Ruśkej wojowaś.

Francowski protest w Romje.

Italśky faśiśtojo ću pyrja, dokelž Franzowśka italiśkim emiśaśiśtam wułkow dawa. Dla attentata na Mussolina franzoźu ću połizijn winuja, so je attentatej połićkowała, dokelž Italćanow ź kraja njeźwupokasuje. S tajkimi wobśtorźbami ću ćo faśiśtojo pśeśeśiwo Franzowśkam naśchćiwali. W Lěwornje a Trieśće ću ćo pśiched franzoźu tym konśulatom njepśeśeśliwe demonstrazije wotnjeśe. W Trieśće ćinjachu ćo faśiśtojo do franzowśkeho konśulata dobyć a jón wupuśćiś. Zandarmoju, kotrež konśulat śchitachu, běchu nuśowani, ź bróńjeni rośnjenźenych faśiśtow wrócźo honiś. Franzowśkam njepśeśeśliwe njeměrny nĕkotre dny trajachu. Mjes faśiśtami a zandarmami wośpjet k kwakwuenemu wojowanju dóńdże. Pśichi tym je ćo pjerśa dźeśaś faśiśtow morito. So mohłe ćo njeměrny potkóśiś, je śo wobśchnjeńśki śtaw na Trieśt pódla tuho pichi druhej wólśe hišće na Jiriku padźechu 4 hłoźy, na Finśku 14 a na Portugalśku 7 hłoźow.

Śchwórk je **prenje pośedźenje nowoźe Rady** było. Dr. Śtrezemann, kotremuž po rjedźe franzowśkeho alśabeta pśichdźydźuwo w Radźe pśichpadźe, pośedźenje jendź ź ći rĕźe, wotewri a potom śastupjerja Ćeźkośłowakśkeje **dr. Beneścha prośeśche, ju by pśichdźydźuwo pśicheśwał.**

W 6 hodźinach wjeźor ź hamorom śi krótź dyrbnśći pśichdźyda dr. Beneśch śjawne pośedźenje ź rĕźu wotewri, w kotrejž wośebje śastupjenje Němśkeje do Śwjasła Ludow ćśoke powita. Śhromadźizna je dale liźbu nowych kollegow wuśwolika, njeminjźy śastupjerjow Pólśkeje, Rumunśkeje, Chile, Hollandśkeje, Chinn, Kolumbije a Śan Śalwadora. Teź, jich Beneśch wutrobnje do Rady witajśche. Nodźiny nadawk je jara ważny. **Wona ma pakterre wulke śaśady pśeśerjeś.** Beneśch na Briandowe śłowa dopomni, so w Radźe źanych wośebitych śkupinow a śtronow njeje. W njej dyrbja wśichśtyź jeneho ducha we twjerdej wuźyći pśeśeśiwneho dorozumjenja a internazionalneho hromadźedźełanja być.

Wólba za njestajne Radźizne sydła w Genfu.

Śchwórk dopołnidża ću ćo w Genfje śtaty za njestajne Radźizne sydła wuśwolite. Pśichi prenjej wólbje 49 ćeństawow wothłosowaśche. Sa wujwolenje bě absolutna wjećina 25 hłoźow trbna. Pólśka dosta 45 hłoźow, Rumunśka 41, Hollandśka 37, Chile 48, Kolumbia 41, Belgiśka 41, San Salwador 42, China 29 hłoźow. Pśichi prenjej wólbje ćo hišćeze wotedy: ja Ćeźkośłowakśku 23 hłoźow, ja Perśiśku 20, Jiriku 10, Finśku 14, Portugalśku 7 hłoźow. Tohodla bě druha wólba ja 9. dźeń nusna. Jeje wunoźk bě śledowazy: Ćeźkośłowakśka 27 hłoźow. S tym je ćo dźewjaśe njestajne Radźizne sydło ź Ćeźkośłowakśkej wobśadźiło. Wólba dr. Beneścha w śhromadźiźnje pśiśe pśichśleśanje śłudźi, pchrtož hižo wot nĕkotrych dnjow nĕjeśche w śhromadźiźnje mĕnjenje pśeśeśiwnu, so dyrbi Ćeźkośłowakśki śwonkownu minister jako śpeźialist Śwjasła Ludow a mjaśi wotrownjeńśkeho praśenja a Genfśkeho protokolla w nowej Radźe śobu śtutkować. Pódla teho źebi wśichtaźy dźeśaśu moź ćeźkośłowakśkeho ministra waźa. Jendźelśkaj ministraj Chamberlain a Robert Cecil dr. Beneśchej śwoje śpokojenje wupraśiśchtaj, je wón we Radźe śwoje śydło, kotrejž na jene kśo było, wobśhelwa.

Mussolini dże ź Briandom porĕźeć.

Italśki ministeriśi pśichdźyda Mussolini je źebi wotmyślił, ge w bliźkim ćaśu ź franzowśkim śwonkownym ministrom Briandom śeńcz. Wón dże ź nim wo wiźe takich ważnych praśchenjach radu śkładować, pśichdże wibkem wo **žrjedźomórśkim praśchenju,** dale **Tunisśkim a Tangerśkim praśchenju. Chcedźa** wobźeć, so dże ćo Mussolini pśichi tejśe śkładnosći ź Briandom wo praśchenju **pśichśamknjenja Awśtrisśkeje k Nĕmśkej dorĕźeć.** Italśka budźe pjerźa je wśichśmi śrjedkami napśeśeśo pśichśamknjenju dźĕłaś. Tola teź pola śtatow Małeje ententy a pola śrjedźoevropiśkich śtatow ću ćo pśeśeśiwjenje pśeśeśiwo ujednoćenju Awśtrisśkeje ź Nĕmśkej pokasuje. Podpśihanje połitiśkeho nośkowjanśkeho śrĕźenja je tutym naśtupanju dobrohaśnuje, so dźeźdża ću w Beogradźe a Warśchawie pśeśeśiwo wutworjenju wulkeho nĕmśkeho indelweho bloka śchtitaco.

Kapitana francowskeje parneje łódźe „Lotos“ w Turkowskej zasudźili.

Kapitana franzowśkeje parneje łódźe „Lotos“, lejtnanta de Mons, kotryž bě je śwojej łódźu do turkowśkeje parneje wuśwoleneje łódźe zasudźił, bě turkowśka wyšnjość śajała. Lejtnanta winowachu, ju je śe śwojej njekedźbliwośću śawinował, so ću po śrażenju ćłowjeśkeho źiwjenja hubił. Nĕźo je turkowśki śud lejtnanta de Mons k 80 dnjam jaśwa śażudźił. Teź kommandanta turkowśkeje łódźe ću śażudźili, a to k jaśtwu na śchyri njedźele. Dale bu śchtaj franzowśke łódźni ke towarśtwu, kotremuž „Lotos“ śłuśchi a wobśedźeŕ turkowśkeje łódźe śażudźenaj, so dyrbi taj śłużbam wopowiś po 5000 puntach (100 000 hr) wótśchkodźenja śaplaćeś. De Mons, kotryž je 41 dnjow w pśchepytowańśkim jaśtwje bě śedźał, je po nałhwilnje ze śatby puśchćił. Wón je ćo hnydom pśeśeśiwo wuśudźi powołał.

Franzowśke nowiny wuśud turkowśkeho śuda ź mułkej rośhorjenośeju wotpokasuju, dokla je wón pśeśeśiwo wśĕm internazionalnym źwjazam śrĕźenjam wupraśeny. Nadźiśeja pak ćo, so ću po wuśud njewukonja, pśedy haś ću internazionalny śud w Haagu ź nim njeje śabĕrał. „Martin“ ź wuśudej pśichipomni, so ću wón pśched rośrihajym śudom w Haagu powali. Njeźedna ću wo to, ź kelko dnjam jaśtwa dyrbi ću franzowśki lejtnant śażudźeć, ale wo postajenja śarmanja, kotrež **ma turkowśke tuźeźtwo śaplaćeć.**

Nowy zbĕžk w Marokkowskej.

Loudonski „Daily Telegraph“ ſ Tangera powĕ: Sphanijka kolonna, kotraž pod wyſchkom Cawazom k połodnju wot Schefchauana blisko franzowskeje mjezy ſtejeſche, ſo po powĕſći ſtarſeje ſłužby k Schefchauanej wróćo cjehnje. Małe franzowiſke wotdžĕlenje, kotrež ſo hotowe bjerješe, ſo by wy chſej Cawazej na pomoz pſchiſchło, je ſo wróćo wzało. Sbĕžkowy kraj nĕkołe wot ranja hač k wjeczornej mjezy ſphanijſkeho pałma dośahe. We wjeczornym dźelu, w ſtronach Tangerſkeho pałma, pak ſu riſiny Kabylojo mjenje wójnſcy ſmyſłeni dyſli w ranſchich ſtronach.

Wojowanje w Chinje.

Kantonſke wójſko dale poſtupuje.

Reuterez powĕſćerjenja ſ Hankawa 15. ſeptembra powĕ: Kantonſke wójſko je wjeſera nadĕły na Wučan ſčinko, kotryž pak je ſo wotrazył. Pſchi bombardementcje je wjele zivilnych wobydlerjow žiwjerez namakało. We wobſchedženym mĕſcze dla njedoſtatka zhrody hłód knježi. Kantonſke wójſko ſ Hankawa k Pekingej poſtupuje. Wono ſo pſchi provinzynej mjezy ſhromadźuja a je wjele bitwiczkow ſ Wupeifiowym wójſkom mĕło.

Pſched roſſudźazym wojowanjom mjes kommunſtami a jich pſcherjeżiwnikami w Chinje.

S Pekinga ſo powĕ: Pſchihoty ſa nałwjetſche a nałwobſchĕrnſche wojowanje ſa poſtajenje ruſkoh chcjelneho knježeſtwa w Chinje ſo žiwjenu ſtłónčenju bliža. Pſchiwiſowarjo Kantonſkeho knježeſtwa a generała Fenga, kotryž bĕ do Moſkwy cjehnył, ſo k khromadnemu wojowanju a poſtajanju je ſmutkowneho kraja k mórſkemu brjohej hotuja. Kantonſke wójſko dyrbi, hdyž budže Wupeifiu do cjiſta ſbity, Shanghaj dobyć, mjes tym, ſo dyrbi połnóżne kommunſtiſke wójſko ſwoje poraženje pola Nantowa ſ tym wurunacź, ſo Cjangkaiſolnowe wójſko do Mukdena wróćo ſacĕri. Pożlednje roſſudźenje na wojownſchežu budže wot toho wotwiſowacź, ſchto ſo ſtanje, hdyž Sun-Cjuan-Fang, kotryž na Wupeifiowym boku ſtojſ, do Kalĵeka, wjednika Kantonſkeho wójſka ſrałe. Wojowanje ſo na-ſkerje w Kiang'ſiſkej provinzy, a to w najbliżſchim cjaſu, roſſudźi. Kóždy ſ wobeju wójſkom pſches 60 000 muži liczi. Kantonſke wójſko pódlu rĕki Jangtze wot Hankawa dele cjahnu.

W Japanſkej kommunſtowſki ſajeli.

Policija w Tokiu je ſjedu nadrobnośe wo kommunſtiſkim hibanju wojſeńſa, kotrež je ſo hižo w ſaſidżenym dezembrje pſchihotowało ſe ſamtyſtom, w Japanſkej kommunſtiſke knježeſtwo poſtajicź.

Sbĕžk Judianow w Mexiku.

Najdźiwiſchi indianſki ſplah w Mexiku, Yakajo, ſu mjes Rogeles Cajene, ſ-jeſnjſki cjah nadpadli, ſ kotrymž ſo pſchedawſchi preſident Obrigon wjeſeſche. Obrogon ſo ſe ſwojim pſchewodom w jenej wžy ſakitowaſche, hač jeho knježeſtwowi wojazy wuſwobodźichu. Yakojo, kotſi ſu pſcheſtwo knježeſtwu poſtawili, ſu cjah ſwróćili, ſ kotrymž ſo wojazy wjeſechu. Pſchi tym ſo dwaj cjłowjeka morjichtaj. Knježeſtwo dźĕ wójſka mobiliſuje; wono chże Yakoro dopołnje podcžinjowcź a ſylnu ekſpedizju do jich kraja poſcjeſe.

Ze Serbow.

Powjeſtnica.

Pjatk, 17. pózńjeńca.

Lamberta.

† 1921 nahle w Budyſinje D. theol. Filip Rĕzak, ſpiſowaŕ wobſĕrneho nĕmſko-ſerbſkeho ſłownika a wjacoryeh dobrych ſerbſkich knihow, dołhe lĕta wjednik Serbſkeho Seminara w Prazy, z čopłej ſwobſebićiwej wutrobu za ſtudowacu młodźinu a za nas cyły lud. —

† 1624 łużiſki wulki myſleŕ Jakub Čech (Böhme) ze Seitendorfa pola Zhorjelca, potomnik čeſkich wunnancow. —

† 1893 Michał Rostok, wučeŕ we Drječinje pola Huſki, naš wulki přirodoſpytnik. Do jeho doma přikhadźowachu wučońcy z cyłeho ſwĕta, ſo bychu ſ jeho wobhonjeli za łużiſkimi roſtlinami a zwĕrjećemi. Wosebje ſo wuſtejeſe na Hymaenoptra a druhe překaſowcy, też na jahodźiny. — Je za přirodopis ſerbſku nomenclaturu; a rjane zajimawe naſtawki piſaŕ, na přikład wo přirodnem žiwjenju na Pichowje. Nichtó njemóžeſe pokorniſo žiwy być hač wón. — Ale we pokornoſći zjewjuje ſo woprawdźita duſna wulkoſć! — Swój ſerbſki lud lubowaſe ze wſej ſwĕru! —

Přiſłowo: Doniž pachoł roſće, zhubjuje jom' koſće.

*

Barbjerſka nazyma.

Symne dnja wichory
Kĕžeŕ a ſnĕžo do womory
Kak ſo wſchitko pſchemĕnja,
Hdyž ſo bliži naſyma

Hižo wot ſaſidżenje njedźele ſem mamy nadobo zyle dźiwny naſymſki cjaſ. Saſidżemy tydźeń naš hiſchče ſłónčko prajeſche a ſmudźeſche. We pſchejara horzo. Mnohich ſtłychachmy ſłorźicź. Nadobo pak je ſo powĕtr zyle pſchemĕnił. Nĕzne a cjołe powĕtry ſu ſo do wſchĕch worſchtow ſcjahnyłe. Słónčko deſe hiſchče ſ rami derje mĕni, tola móz ſłónčna też hładaſy ſłabnje. Ja-toticzki nadobo ſame wjazy njewidźimy. W boženje ſu nam proſite, w boženje na dołhi cjaſ, w boženje mnohim na wĕcznje. Nimale połwóſymna mĕſaza pſchebywaja wone w zujam dałokim kraju. Schto ſo hač do cjaſa ſich nawróćicja wſcho pſchemĕni. Dołhi to cjaſ, ſudom mĕſagow tola kaſ ſpĕchnje ſo minje. Nĕſko halle, hdyž je naš ſpĕwna ptačina wopuſchčicźka, ſacžinjawny hałle taſ prawie naſymſki ſurjerny dyſch, jako dyć, pſchiſłhadźazy ſ rowa. Wſche poſlednje ſóje na cźerńikach ſ wĕtſikom iſchkopłaju — ſe ſcźerkotom prĕnje ſpadowaje liſčicźka naſymſku ſemju koſcha. Po łukach wĕje wichor ſe ſołtym. ſwołtpadanym liſćom. Stytko — frudnje — cźicho je na łukach. — Tola na połach łużeji hiſchče njeſkołe ſarjeje. Mamy je tu khwiłu ſpuhe dny. Na ſuchich dnjach ho poderje po ſtarym prajenju prĕnju pſchenicu ſtja. Wſcho ſo nicźo njemri ſ łudźimi na połach, tak dołho, dóniž je trochu rjenje. Lĕdom ſmy poſledni ſtrop pod ſuche dońeſli. Dha hižo ſaſo nowe žné wuſtyſwamy. Tak ſo wſcho na ſemi ſpĕchnje wotmĕnja, ſtyw a žné, ptačzkow ſpew a kwĕtkow leźby. Też ſ łudźimi je podobnje: ſpĕchnje ſaſidże ruj łĕcźaſtiwa, bórſy minje ſo cjaſ nkodowcze a pſedy hač ſo prawje dohladamy, je nam ſtaroba błžo włoſy wobarwiła

Bórzy prénje mróſy padnu
Kwĕtki poſlednje nam ſwiadnu.
Naſyma je barbjerſka
Leźnej kraſy mordarka.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer —2, najnuſchiſcha dujowa cjopłota 22 ſtop. po C. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer 0, najniſcha temperatura w nozy 9 ſtop. cjopłoty. — W połnozy niżiny ſpĕchnje nimo cjahnu a pſchihotuja nam bóle ſcherjate wjedro. S wječora Jendźelſkeje je hižo ſo ſaſo nowa niżina jewika. Wyſchina nad Biskayaſkim ſalkwom a Franzowiſej leźaza njemóže ſo dołej wupſcheſtrjeć. Schkleńa pak ſtupa ſnowa na rjane. Futje ſobotu ſłónčko 5,39 ſłhadźa a ſo 6,08 ſłowa. Mĕſacźk ſłhadźa pop. 4,52 a ſo w połnozy 12,28 ſłowa.

— **Swołkanje pjenjes rentſkeje banki.** **Po wojſtwjenju ſ 16. 8. 26 ſwołkaju ſo papjerjane pjenjezy rentſkeje banki po 1 a 2 rentſkimaj hriwnomaj ſ ſuda-waniſkim datumom ſ 1. novembra 1923 ſa nutcźeńhenje. Se ſwołkanymi rentſkimi bankowkami może ſo hacź do 30. 9. 26 pola ſtawnych kaſow hiſchče płacźeć; pola kaſow nĕmſkoſtatneje banki pak móża ſo hiſchče hacź do 15. 12. 26 na druhe rentſke bankowki abo na druhe ſakońſke pjenjezy ſamĕnić. Po 15. 12. 26 ſhubja ſwołkane rentſke bankowki ſwoju hodnoć a ſ tym ſłónčzi ſo też winowatoſcź nĕmſkeje rentſkeje banki, tute pjenjezy wumĕnicź abo ſamĕnicź.**

— **Sajeđ ſerbſkeho towarſtwa Nadźije do Werbnja** je pſchichodnu njedźelu 19. ſeptembra. Auto wotjedje hdy w 9 hodź. (ſ dypkom) wot Sſerbſkeho Domu. Jenoſ cźi ſ mĕdźa ſobu jĕź. Kiž ſu ſo pola knjeſa kubſiſtupza Jana ſa ſapiſka, nastupajo jĕźu ſ autom ſapiſarź datk.

— **Ruſne warnowanje.** Leiferdenſki żeleſniſki napad mĕſeſche hiſchče zyłu liczbu podobnych ſcźĕhnkow. Wſchudże wſo nimale w prawym cźaſu ſa tym pſchihotchu. Nadpadne wĕſa ſe, ſo bĕchu wſchitcźy winnikoj tamnych njeſłožow njedorozjenje wołoſby a wołoſbje bžeźi. Pola tych njemóžachu wĕſo ſłoſtniſke nałhiſnoſcje a wo'pohlady ſwĕſcźeć. Woni dźiwchu jenoź jónu widźeć, tak cźaſ ſ kolijow muſkoźi. W mnohich padach bĕchu to jwjetſcha dźeći, kotrež w jich ſwobodnym cźaſu bjeſ dohlada wokoło bĕhachu. Takſe dźeći wĕſo na wſchelake myſlke pſchińdu, wĕdźa-li, ſo nad nimi dohlada njeje. Bohužel Bohužel njemóża muſcź ſtarſchi ſwoje dźeći doſeć wobwobſtrowacź. Tohodła ſo jim njedźiwamy, hdyž jene ſ nich nĕkajſi njeſkuſt wobeńdźe, kotryž wone ſenje wobeſchło njeby, hyli doſeć pſcheſwĕdčene wo ſłoſh ſcźĕhnych byłe. Tohodła napominamy ſtarſchich, ſo bychu ſwoje dźeći pſched tajkimi pſchedewſzaćemi warnowali. Kultuſowe miniſterſtwo je hižo wurźerjam nradawk dało, ſo bychu dźeći w ſchuli napominali. Se ſhromadnym jakrocźenjom ſo mnohe njeſrjoſo wotwobroći.

— **Wubjerk Budyſkeje pokrazowanſkeje (powotanſcźe) ſchule** ma wutoru, 21. ſept. 1926 pop. w 5 hodź. we prubym poſthadže kupniju pohĕdźenje, na kotrymž budźe ſo wo ſchulu naſtupazych praſchenjach na lĕto 1927/28 jednacź.

— **Puć ſ Dobruſche do Huſchcźez** ſo na Dobruſchanſkich a puć ſ Hornjeje Górki do Słónſkeż na Czornonaſličźanſkich honach dla twarjenja wodowoda wot 17. hacź do 25. ſeptembra ſuſen. Jĕźdźicź może ſo na Dobruſchanſke brodźicźo—Dźĕžnikeju.

— **Gmejnſki puć ſ Małeſchcź do Hlinc** je wot 16. hacź do 26. ſptembra dla nażpowjednja jawrjenj. Jĕźdźicź ma ſo pſches Huczinu a Pſchiwcźizy.

— **Swobodne mjaſowe jĕźi w Budyſchinje.** **Sobotu dopołdnja wot 7—9 hodźin ſo žyre howjaſe mjaſo punt po 50 pj. žyre ſwinjaſe mjaſo punt po 60 pj.** pſchedawa. Swinjaſe mjaſo na cźiſła 2101—2150.

— **Derje jĕźej a tola žiwjeny wotcźej.** Hněwam ſo, ſo ludźo, kotſi radu jĕźa, cźaſto ani tołicźi njejeſu. A tola by to po prawom dyrbjało takle być: Schóſi wjele je, njech ſa to pokaſaŕ ſo dheſi ſwoju wulku cźeſu po ſwĕcźe noſcźeć. Wy-li hinak bylo, njeſu nĕchtóſkuli ſaſa pſcheſtał jĕźeć a napołdeju bu ſo hiſchče hordźił je ſwojej ſwójnej poſtamu. Wbohi tołſty ratuſa, wótrĕj ſebi jenoź pói ſ wublicźa, mam wulkotny wuſtrowjazy ſrĕdk ſa tebje Jeſ tak wjele hacź chjeſch, a tola njetrjebaſch ho bojeć, ſo to nĕchtó pyńje; ale nutne je, ſo ſcźĕhowaje pokiwy wobkedźuje,ch. Druhy njech hinak radża, ja pak praju tola: dyrbiſch ložże ranjo w 5 hodźinach ſtawacź, ſo zyły ſe ſymnej wodu wumyjeź, ſto krótź počzap ſmuc'owacź a 10 njeńſchinow dołho w pohonu bĕhacź. Rukuju cźi ſa to, ſo twój tuk dele pójdźe, też je-li hiſchče wjazy je'ch. — Spodźiwnuje pak ho cźi ſba, ſo waha runze to nałvopacźne praji. Ale to je jenoź po ſdacźu. Kura, kotruž cźi radźich, je wulka ſtrapaca, ty ho draczujeſch a draczujeſch, a na tónzu ſly tola jenoź nĕcźto punkow dele wſaſ. Ale ſłyſch a dźiwaj ho, twój tuk je ſo ſhubił, maſch nĕtko ſo

Zhubjeny syn.

Burſki roman ſ Cźornego lĕża.

I.

Dwaj, kotraj ſo njeſnajetaj.

W dolinje, pſchiſłonjeny k hórſkej ſcźĕnje, tam, hdyž w cźaſu wulkeje wody lada we wióſnem błyſcźežu pkuwaju, ſpi klóſchtr ſwój raniſchi ſpar.

Abity a nuriſcha ſu dawno na wĕcźny wotpocźink ſchli a ſyja dołſt ſpar pod błóſkami ſtareje kapały, a ſelenoſchéry moch roſcźe ſe ſchindźelowo hłuboko wijażeje ſtĕcźi. W ſhódach a wyſokich wjeſkach ſu ſo murcje voſkwołkaſe — we ſtudnizy, hdyž ſórleſcźko jażneje, hojażeje wody ſo wuſóla, pſchi ſamej rĕcźy, ſchumi a pluſkota a ſyrcźi to, budźawje a potajnje, jako błóſ ſpody ſemje.

A tam wupina ſo nahle hora, ſ cźerwjenymi hruſkami, na kotrychž kerćźiny bujnje roſtu, ſe ſlébro-cźerwjenymi bukowymi ſdonkami a huſtej liſcźinu, cźemnym jedlinym lĕſom a ſpadazymi ſkaliſkami . . . ſnowa, kokula, ſchkrabołą a ſykora ſnaju tele mĕſtna — a też drjewopuſchcźeŕ je ſnaje, hdyž rano pſches kurjawu ſwoje konje po dróſy cźerſi, do dalokeho mĕſtacźka.

Potom drje kapa wón wo wokrejzy, dóniž jemu ſchćkenju martkrabjowſkeho njepodabja — ſłoteho wina ſe pinzy, kotraž je w dawnem mnichanſ jako rowniſcheżo ſłužźka — dóniž njeſłuſ mornym na wjeſnym kérchowje pod wiſzatymi wjetſanmi tóżko póſkali.

Poźeraja kapały ho ſłubi — wobtuki, wobrazły, ſhrubi wurĕſſowane jandźele a ſwjate — wſcho bu do ſaſnykow ſmjetane abo ſpalene — wumwolowanja na ſcźenach buchu pobĕlene. A potom potorhachu tu jenu murju, tam na-makachu nĕkajku wutkowanku, tu nadeńdźechu mĕſtaczki a tam ſkody — dźiwje wino pleſcźeſche ho wokoło ſchedźiwych murjow, kaž ho jemu wuſda, a bĕ, jako by ſtara bajkowſka baba pſched ſhžinnymi durjemi hedźała, wobarjajo nowemu cźaſu a kulturje khrobłe ſaſtup.

Dóniž bĕchu dołho doſeć twarili a ſamwarili, kupi ſebi ſuły, bohaty bur tónle ſtatok a ſacźahnu ſ zyłej ſwójbu do tohole prjedawſcheho klóſchtra w Cźornem lĕżu, hdyž ho bórſy ſdomjazi, kaž je pſchiſłuſny bur na pſchiſładnem dwórje ſamóże. Kóżdy wédźeſche, ſo bě wón ſwoje kubło w Delanach pſchenajał, ſo mohł na ſtary dźeń ſwoje žiwjenje w lĕżu dokónczicź.

Bur klóſchtrſkeho dwora bĕ zyły lĕżnjan a bĕ pſched ſchtyrcźi lĕtami we wſy ſwój. Landolina ſa wotrocźka ſtużił. Nĕtko cźehnjeſche jeho ſaſo na cźiſke mĕſtno, a wón woſtupi ſwój. Landoniin, kej wobźadże klóſchtr, ſ kotrymž wona tola nicźo ſapocźeć njewódźeſche, hacźunjeż ſtojeſche jenoź nĕkajke pol hodźiny wotſal wſy ſdaleny na wſchitnje, a byrnjeż rjane luki, pola a hona ſ trochu lĕſom k tomu ſłuſchate. — Bura, kotruž nĕtko ſwoje ſwójſtwo „klóſchtrſki dwór“ pomjenowa, mĕſachu ſa mjeſcźiteho, dźiwneho cźłowjeka, kij ho jara ſa hoſtinu nłodźeſche. Wón bĕſche jedyn ſ tych ſtarych, kij ho krucźe burſtcho waſchnja a draſty dźerżeſche, nicźo wo nowoiarſtwje a módże wĕdźeć nochcźa, ale a na nihoho bóle ſ wyſoka njehladaſche, hacź na tajſeho bura, „po mĕſcźanſku“ ſo poczinjaja-ho, kij ſo wupjera kaž nĕkajki wupſkany knjeź po najnowſchej módże.

Po jeho waſchnju bu też jeho jenicźka dźowka Khrysta woczehnjena. Sſwoju žonu bĕ dawno na khrchowje pochował, a tuna ſtara pſchiwuſna, cźeta Wórſcha, ſaſtupowaſche, tak derje hacź ho dodźeſche, dźĕcźu macź a ſa dom hoſpoſu. Hdyž a hdyž pſchewodźeſche dźowku ſ ſawjeſelenjam we wſy a mĕſcźe wócźaſy wotewrjenej, ſo ho „Cźornuſſcha“ pokaſowaſchy cźicha a pſchijtojna. Tola wona njemĕſeſche toho trjeba; pſchetoż bĕſche jara wołſebna, ta Khrysta, a podła kaja-li ho jeje cźorna kaž rapak, błyſcźeſcźa łapuſch pſchipoda plowymi kaž len pſterwami jeje towarſſchkow, to pocźaſto ſu pacholjo a ſamóźicźi burja kóżdy krócź mjes ſobu ſchukotacź. o

Jenoż jeje wocźi, tak runej hacź bĕſchtej, nochcźſchtej ho janomu lubicź — pod raſumni wobſwocźemi leźeſchtej cźornej, hłubokej a cźichej, kaž tamne cźemne tonidła a haty we njedoſtupnych horach, hdyž ho pucźowarjo ſapadnu a ſalotnje ſajmu.

„Wona je ras dźiwjeho Bjarnata widźała,“ jcheptachu

ło mjasso na pažomaj. — Jura lubosnje dorje klinczi, so mózejschi ßebi, kaž tak cjasto rěka a ßo porucza, ße wumělskimi ßrědkami, ßiwjne krute cjeło wukuklacz; ja pak prawje do teho njeměriu. Na nětkajkej stronje ſ tym tola pischczo klaza. Tute ßrědki ſchkodża pak wutrobje, pak cjiwam abo ſerchenjam. A dale: wschitzy, kotſiż ßebi myßla, so mało jedża, jedża tola hischcze pschewjele. Je wažnjischo, so mało ale dobre jeſch a ſo derje kußasch, ſo by cjeło jedż też pschedżěłacz mohło. Nimo toho njeßmějsch pschi jedżi picz a zjala dyrbjsch ßebi pschemasnje žiwjenje wotwonczież. — Ja cżi potajkim radżu: jěs mało, ale kußaj derje a hibaj ßo wjele a dołkadnje.

— **Plahowanje zokoroweje rěpy w Schleſyſku 1926.** Statiſtiſki ſtatny hamt ſdżěluje, ſo po hamtiſkim wobliczenju rěpoweje role w němſkim ſtacze ſtata 373 561 hektarow (na 1 363 497 ßorzow) wuczini a tak je ßo wo 1,9% napſchecżo loniſchemu powjetſchiła. We wohłohdownym lěrcże 1926/27 dżeła na najſkerje 259 zokorowych fabrikow ßwój wołkhód wotewricz, loni 261. Na jenu fabriku pſchiſłuſu lětſa 1442 hektarow pſchipraweneje role město 1405 ha. loni. — Schleſyſka ma pjaty dżěl zy leje rěpoweje role w Pruſkej. Schleſyſke zokorowe rěpniſchcza ßu tak wulke kaž bayerſke, württembergiſke, badenſke, durringſke, heßenſke, meckenburg-ſchwerinſke a ſtrelitzkiſke a brnnſchwigſke hromadże. Napſchecżo loniſchemu je ßo rěpniſchczo w Pruſkej wo 1,4% pſchiſporiło. Delnjoſchleſyſka ma 34 zokorowych fabrikow. Ju pſchetrjechcża jenož Saßka (provinza), Schleswig-Holſteinſka a Hannowerſka — tute maja pol telko rěpniſchcża kaž Schleſyſka. W hornjoſchleſyſkej provinzy je lětſa plahowaniſchczo zokoroweje rěpy ßamo wo 10,5 proz. ßo pſchiſporiło, wuczini tu khwilu 19 009 hektarow napſchecżo loniſchemu ſ 17 205 hektarami. Delnjoſchleſyſke plahowaniſchcza pod kranjym finanzným hamtom we Wrótßławje a hornjoſchleſyſke pod finanzným hamtom Hornjoſchleſyſkeje.

S **Wjeleczina.** Wot 25. hacż do 27. ſept. budże w tudomnej nowej ſtéleźni bladarnja kwětkow, ßadu a ſeleniny. Tuto je ßo w pondżelniſchej ſchromadżiźnje ßadplahowarſkeho towarſtwa wobſtankniło. Na ſchromadżiźnje p'chedßyda wo dotalnych pſchihotach wubjerka rosprawjesche. Powſchitkownje ßo pſchese, ſo bychu wſchitzy, kotſiż njejſu ßobuſtawy, też ſwoje płody a kwětki na wuſtajenzy wupołożili. Wjazore cżeſtne myta pſchedleża. Tudomne ßadplahowarſke towarſtwo je też nowu ßadowu praßu kupiło. Wſchitzy wobydlerjo móża ßebi ju poſczicz, dżeńża-li ßad na wino tołkacz.

S **Bukez.** Lubjiſko—Budyſchſki ſtatny dróhu tukhwilu na wjerzornym trukonzu naſypuja. Nowo naßypany dżěł dróhi je na 400 metrow dołhi. Wona bě hižo dłéſchi cżaß tkěrko jara roſſędżena, tak ſo bě porjedżenje jara nuſne. Dróha ma ßo hiſchcze w pſchichodnym nałéczu ſ teerom wobleczˊ.

Se **Sarécja.** Naſcha dobrowólna wohnjowa wobora wotmeje wot 18.—23. ſeptembra ßwoje ſwuczowanje. Wo ßſewjamy to tohoła, ſo bychu ßo wſchitzy njemyliłi a podarmo k wohnjej njebéżeli.

S **Wośłajſchez.** Po ſjawnym ſrěczenju pod pſchedßydſtwom jenoho ſaſtojnika hamtſkeho hejtmanſtwa bu w tudomnej Rychtarjez korczmje hońiwa tudomneho nowoſałoženeho hońiwińſkeho wokrjeſa pſchenajata. Na pſchedßadowanje hońiwy bě ßo wjele ludźi ſeſchło. Kupcz wożemy mészczańoſta, wažſki miſchtr Lebelt, najwjazy ßadži a tak hońiwu ſa 410 hr. doſta.

S **Kamjenza.** Na Albertſkim namészinje blisko Wjerchowſkeje dróhi w Kamjenzu ſpytaſche ſrjedu wjecżor wokoło 7 hodż. dżéſonjemjéjer Waltar M. tudomneho mészczańoſta napadnyeż. Jako bě na druhim mészinje wſchelake na njeho ſwarił, tak někto nadobo ſ nożom pſchecżiwo njemu wuſtupi. Jeho pak, prjedy hacż bě ſwój wotpohlad wuwjedł, ſajachu. Pſchi tom ßo wšo mózne ſpjeczowaſche. Schtyri wożoby jeho pſchi ßamym dożerżachu. Wón je pjecza pjany byl.

S **Jaßenja.** Nětkole je runje cżaß żnjow ſa ludźi ſ dołhimi porſtami, kotſiż rady tam żneja, hdżeż njejßu ßyli Se wſchěch ſtronow ßtyſchimy ſtorżby, ſo ßo wjele ßadu, ſeleniny a druhich płodow ſ polow a ſahrodow kradnje. Najhórſche pak je, ſo ßo ludżo ani njeprascheja, hacż je potrjebnemu ſkudny abo bohaty. Njebjańbicżiwi paduſchi kradnu wſcho, ſchtoż jim do rukow padnje. Najprjedy we tudomnym ſahrodniſtwje wjazy zenimarjow kruſchwow pokradnyłu. Najazjtra wobkradnychu ſaßo dohładowarja. Słónczníje paduchow ſwječicżu. Sču to dwaj mużej a dwě żonje. Mużaj cżekmychtaj, żonje wrócżo wotſtajinſchi. Żonje ſwječicżu a jimaj 85 punttow płonkow wotewſachu. W Gołdże jedyn zatat na ſwojim polu paducha w kale ſaßapri. Na Kłéſchnikowej alei ßo wſcho mjerwi ſe płonkowymi paduchami. Wobżedżerjo ßu mjſowani w nozach ſtrażowacz.

S **Wjerbna.** Sajatniſchcżin, njedżelu 19. ſeptembra, pſchiſchdże k nam do naſcheje wſy herbſke towarſtwo „Nadżija“ ſ Budyſchcżina (ſ Hornjeje Łužicy), ſo by nam rjany konzert w delnjoſerbſkej rěcżi wuhotowało a k tomu hiſchcze poſkicżiło rjane dżiwadło, tehorunja w delnjoſerbſkej rěcżi. Sapoczatk konzerta budże popołdnja w 4 hodż. a wotmeje ßo w Bütthereż hoſcżenzu. Każ zhonichmy, poſkicżi towarſtwo kraßne 4- a 5-hłoſne mészane khóre, ſopranowe a tenorowe ſola prénich ſpéwnych mozow a druhe kraßne wěcże. Dohdż ſpomínamy na to, każ kraßny konzert nam tute towarſtwo w lěcże 1923 wuhotowa, cżimżemy ßo hižo ſ dżakownoſcże minowacżi, tutón ßabny konzert pſchichodnu njedżelu pola Bötcherez wopytacż a ſ luboſcże k naſchej dełnjoſerbſkej dominje, k naſchej ródnej rěcżi, proſymy też Waſ wſchěch ſ blifka a ſ dalka, ſo bychcże wſchitzy pſchitkhowatali, we wulkich ſhłach, ſo bychcże ßo wokſchewili nad kraßnoſcżu ſwojeje ródneje rěcże a ſ tym też cżeſcżili towarſtwo ſ Hornjeje Łužicy, kiż budże nam tu we Wérbnje tajki kraßny konzert wuhotowacż.

S **Hródka.** Njeżtychane paduſchtwo ſtuczi ßo tudy w jenym hoſcżenzu ßuſodneje wſy. Pſchi ſjawnych rejach bě ßebi jedyn wobydłeŕ ſwoje kolo do hoſcżenſkeje ſtwy Karaßez korczmy ſtajił. Nadobo pytny, ſo bě ßo jeho kolo ſkubiło. Druſy hoſcżo běchu pſchipadnje pytnyli, ſo je jedyn dżěſacżeŕ ſ jenym kołom ſe ſtwy jěł. Ssamißny dżěſacżeŕ pak ßo bórſy ſaßo wróczi. Jako ſa wózu ßłédżachu, wuhłédżachu, ſo je wón koło kradnył a nětkaj wonka ſkhowak. Khróſtego paducha ſa to tkěrko pſchepraſchachu, tak ſo budże dłéſchi cżaß na puki ſpominacż.

S **Lubina** w Błotach. Pola wudowy Gellwichoweje w ßuſodnych Inſchezach bě dłéſchi cżaß jedyn 30-létny mużiſki ſ hoſpodarjom. Wón wſchelake wěcży pſchedawarſche abo kupowaſche. Dwě młodej ßowjadle a jeneho konja bě ſandżenu tydżeń pſchedał. Njeſchasche pak tak bórzy nowoho konja kupicż. Tele dny poda ßo ſ 15-létnym ßynom wudowy na witk. Požcżi ßebi koło jeneho mandżelſkeho. Jěduja po puczu hólza pſchemłócżi a ßhubi ßo ſ kołom. Też błéſkorny cżaßnik, ſłotaŕ pjerſchcżenjej a dobry wobłek jeneho njeboh mandżelſkeho ßebi ßobu wſa.

S **Lubina** w Błotach. Němſki preſident Hindenburg je tudomnym ſ wulkej wodu ſchkodowanym wobhładżerjam 1000 hr. pſchipokłaſał a to zyle k pſchehwapjenju wobydlerjow.

S **Lubnjowa.** Kórkowe ſnjé ßu we Błotach lětſa ſ wulkej mokrotu w lécże jara ſchkodowake. Sa to pak mamy nětko ſchkodu naſſymu dwójzy ſarunanu. Hiſchcże nihdy njejßmy tolko kórkow na ſběrali każ lětſa. Na pożlednich witach bě telko kórkow, ſo njemóżachu je pſchedawarjo ani wotbyć. Wulkowikowarjo maju ſnano ſwoje ßudy napjelnjene. Kopa najrjeńſchich kórkow płaczeſche 1,50—2,00 hr. Tohodła pak hiſchcże nichtó ßane njekupowaſche. Ssoby wjele zuſnych kupowarjow ſe Saßkeje na witk njepſchijełko, njedyż ßo jich wjele kórkow ſchpichdało. Dokelż pak kórki dołho njetraja, dyrbja je płahowarjo po duzentach ſkotej dawacż. Njany cżaßk cżaß ſandżenych tydżenjow je naſchich Błotowerjanow tak ſ kórkami johnował. Wſ Budyſchinje pak ßu kórki tak ſadne a drohe. Cżehodła ßebi wikowarjo tam po nje njechodżeju? Próża by ßo ſe ſpjeczacżila. Hdyż ßo wulkowikowarjo ſe ſeleninu njechodża k tomu ſmużicż, dha mali dożyła njemóża.

S **Khocżebuſa.** Kurſy ſa młodſinych dżěſonjemjéjerjow wotmeńaju ßo hižo wot 10. auguſta ßem a to ſa młodych hólzow. Nětko chodża tej mjeſ ßónſki młodżinu tajke kurſy ſawjeſcż. S dołhotrajacżej hżeżdżěłoſcżu by naſcha młodżina zyle ſeſtakiła. Tohodła je wyſchnoſcż mészczańſkeje młodżiny na ſakkadże pſchikaſnje k. miniſtra ſa ſpomóżenje ludu pokraczowanſke a dżéłanſke kurſy ſarjadowała. Nětko ßu ßo hižo wſchelake pſchihoty ſa kurſy a ßónſku młodżinu cżiniłe. Sa tute ſkupiny wotmeńaju ßo w błiſchcim cżaßu też pokraczowanſke a dżéłanſke kurſy. Na kurſach ßu cżitańſke, ſrjeczowanſke, cżekoſłowjeczowanſke a hrajeŕke hodżiny. Porjadu hodżinow ßu na młodżinſtim hamcże, w młodowni, na dżéłacżerſkim hameże a w ſaradżerni ſa dżéłonjemjéjerjow wupowjeſnjene. Wſchitzy młodoſtni dyrbja ßona tutych kurſa dowobdżéłicż. Jeli ßo njewobdżéła, njedoſtanu jako podpjery ſa dżéłonjemjéjerjow.

Z Łužicy.

S **Porchowa.** Njeſłożo ſ autom ſta ßo tudy w błiſkoſczi korczmy „Zum heiteren Blick“ ſrjedu poł. wokoło 5 hodż. Jedyn cżežiły auto jeneho Biſkopſkeho wikowarja pſchiježże ſ wuhłom nakładżeny ſ Njedżichowa. S njeſnateje pſchicżiny ßo nadobo auto ſapali. Woheń wyſoko do ſchtomow ſ auta ßapaſche. Bychu-li ſchmrěti byłe, bychu ßo łohko ſapalike. Na dobre ſłożo móżeche ßo wjednik auta w prawym cżaßu wuſkhowacż. Wón ßo ani njeſcani. Auto ßo hacż na żeleſo do cżiſta ſpali. Stżelne żeleſne noſchcże je ßo zyle ſłużiwſchu, tak ſo ßo wuſko palicż ſapoczа. Porchowſka dobrowólna wohnjowa wobora hnydom ſe ßjakom ſ wohnjej pſchijeżdże. Też wjele ludźi bě ßo ſbżěało. Wobżedżeŕ ma auto ſałwjcżeny.

S **Wjaſowizy.** Do khlamowe tudomneho pjekarja Maſka Hułtſcha błéſchtaj ſo dwaj młodaj ſnataj paduchaj pſchi bětym dnju nutſdobyłoj. S khlamowe wochenu ßobukaſaſchtaj, ſchtoż bě ſimaj runje w hódż. Paduchow hiſchcże w prawym cżaßu łepichu. Wonaj mataj wężeſe derje jaſkłużene khłoſtanje woczakowacż. — Tu ßu we pożlednim cżaßu nowy wodowóz dotwarili. K 1. oktobrej budu nětko wodowy dauk wobliczicż. Dauk budże ßo kóżde ſchtwórcż lěta ſběracż. K 15. nowembrej ßo jena wożoba pojtaji, kotraż budże dauk ſběracż. Namołwjerjo móża ßo hacż do 20. ſept. pola mészczańſkeje pſchipowjedżicż.

S **Se Schřcachowa.** K lětu ma ßo w naſchim mészcże ſaßo wjele twaricż. Město dże wot tachantuſhwa pſchi Mdyńſkich hrjebjach twarſke mężtna kupicż. Na te budże 5 twarjenjow ſ 10 wobydlenjemi natwarjenych. Pſchi Zauteſchez jahrodże błiſko żeleſnicy ma ßo twarjenje ſa tſjoch wobydlerjow natwaricż. W twarjenju budże 6 wobydlenjow.

* S **Holbina.** Sandżenu pondżelu ſnjeſboży żeleſnicſki dróhaŕ Ota Kreczmaŕ pſchi żeleſniſkich dżěłach w Solandże. Wón ſ wuſkołiſatej żeleſnizu wumérzene ſchilty (Schwellen) po kolijach na dwórniſchczo do Holbina wjeſeſche. Wón dyrbjeſche krótko pſched Holbinom moſt pſchekroczicż a ſtupi nimo moſta. Tak padny nimo moſta na kamjeńnu dróhu dele. Pſchi tym ßebi nohu ſłamna. Jeho domoj donjeſechu, hdżeż łékarja na pomoz ſawołachu.

* S **Noweho Salza.** W ſandżenej nozy ßo padurſchi do wobydlenja tudomneho ſchewza Bohuwěra Gröſchela dobychu a kradnychu tam 100 hr. hotowych pjenjes a wſchelake ſłéborne wěcży. Też jenej holzy, kotraż w ſamſnym twarjenju bydleſche, kradnychu wſchelake wěcży. Hacżrunjeż hnydom polizajſkeho pża ſa paduchami póſłachu, njemóżachu paduchow wjazy łépicż.

* S **Noweho Gersdorfa.** Njeſhańbicżiwje pſchechodżoł je ßo tudy jedyn ułodny hólz ſ Wopakeje na jenej 20 klinzi holzy. Wón holzu ſ rejſ domoj wjedżeſche, ju nadobo do hrjebje cżiſtnu a ju wunnozowa. Na to cżekny. Wutoru jeho na hamtiſke ſudniſtwo do Habrachżeju dowjedżechu, hdżeż ßo ſwojeho njeſkutka wuſna.

* S **Noweho Gersdorfa.** Tu je ßo wutoru rano ſ kładżenjom rołow k nowemu wodowodej ſapoczało. S dżěłom ſapoczéchu na rózłu korczmy „k Syrjewinemu kużołej“ a leſſingſkeje dróhi. Je-li ſmješemy hiſchcże dołho rjane wjedro, budże nowy wodowuóz bórſy hotowy.

* S **Koimarjez.** Cżeſtke njeſłożo ſta ßo ſandżenu pondżelu na tudomnym rycżerſkule. Někotſi dżěłacżerjo cżahu wóz wotawy wotkładowacż a ſtorkachu jón wróczo ſ wrotami won. Nadobo ßo mużej, kotryż wóz wjedżeſche, wozo ſ ruki wutorhny. Wóz padny na 70 létneho knježeho dżěłacżerja Wernera a mandżelſku poboncżu Ryklorca. Hnydom Habrachżeczańſkeho łékarja dr. Wanku na pomoz ſawołachu, kotryż ſnutſkowne cżežke ſranjenje ſwjeſeſi.

* Se **Zitawy.** Na ſpodżiwne waſchnje ſtajeſnoży tele dny pſchi kopanju 17-létny ßyn litho grafa Lichtekera. Wón ſtorżi, na luzu kopaju, a ſtupi na ſchpu ſchkleńczanje błeſche. Pſchi tym ßebi dwě ſnycher żile pſcherżeny. Jeho ſawobatichu a do měſchczańſkeje khorownje dowjeſechu. Wobżarujomny ſnano khromy woſtanje.

* Se **Zitawy.** Na rózu Bratrowſkeje a Frauenkeje dróhi dwaj wokobinſtaj autaj do ßo ſraſnyſchtaj. Nutſkadżaczy ßo na dobre jeho njeſranichu. Schtó je na njeżoju wina, hiſchcże njewédża.

* S **Hornich Kundraczicz.** Sandżenu njedżelu po Bożich błużbach wojwjeczi k. farař Martin tudomne nowe pohrjebniſchczo. Pohrjebniſchczo bě hacż dotal hiſchcże ſtajnje pſche małe. Pożledni raz bu tudy 1903 pohrjebniſchczo wojßwjeczene.

Synoda.

W Drjezdżanach, 16. ſept. 1926

Duchowni Oſchatzkeje eforije proſcha, ſo by zyrkwina wyſchnoſcż pohrjeby ſamomordarjow jenotliwje ſrjadowała. Farař Mehnert rosprawjeſche. Wón praješche, ſo je zyrkwina wyſchnoſcż tutu maczińſku we wukaſach hižo wjazy krócż ſrjadowacż ſpytała. Tole ſrjadowanje pak duchownym doßahaje njeje; tohodła ta nowa proſtwa. Jedna ßo wo mérje dowolenych cżeſcżowanjow. Rosprawjeŕ mént, ſo ßo wo cżeſcżenju ſemrětkeho jednacż njemóże. Zyrkej ma jenoż duſchowapaſtyrſki ſajim; wona ma troſchť ſkliczeż, hacż k tomu też ſpéwanje kěrluſchow a ſwonjenje ſłuſcha, wo tym żiu ménjenja dżélene. Swonkowne waſchnje pohrjeba ma ßo ſrjadowacż. Ma ßo poſtajicż, hacż a kak ma ßo ſmjercż wobaſaći pſchipowědżicż. Zadacż ma jenotliwy formular ſa pohrjeby a ſběrka bibliſkich hrónczkow, kiż ßu ſa pohrjeb pſchihódne. Tola ßo ſwobodna rěcż duchownoho ſakaſacż njeſmjé.

Wotſtronicż ma ßo poſtajenje, ſo ma lékaŕ roßuđżicż, hacż je ßo ßamomordarſtwo w duchownej cżémnoſcżi abo pſchi ſcowym roſumje ſtało, dokelż thdżi ßebi łékarja wjacż njemóża, ſamożitym pak łékaŕ najhuſcżiſcho wobßwědczi, ſo ßu njeſtkutk w duchownej cżémnoſcżi wuwjedli a ſo móża ßo tohodła ſ cżeſcżu thowacż. Rosprawjeŕ ßo ſa to wuprajł, ſo maja tajke pohrjeby cżiſche bycż a ſo ma ßo ſwonjenje a ſpéwanje jako troſchť ſa ſawoſtajenych dowolicż. Ja ſam wulki ſajim ſa maczińſku njemérjach; dżaŕ budż Bohu, hrěch ßamomordarſtwa w Sserbach roſcherżeny njeje. W Porſchiſkej wożadże ßebi ſa 35 lét nichtó żiwjenje wſaŕ njeje.

Nětczeſhe ßo wjele; w jenym běchu wſchitzy rěcżniżo pſchesjene: jednotliwe poſtajenja ale też powſchitkowne ſkłożowanje po tutych poſtajenjach. —

Dr. Anſelm Müller je w naſchim zyrkwinym żiwjenju wſchelake njedoſtatki wobledżował. Wón ßo tohodła na ſynodu wobroczł a jej wocżi wotewri, ſo by ßo dohładała, ſo krajna zyrkej ſwojemu ſahubjenju napſchecżiwo dże.

Wón je dwě knižzy napiſał. Zyrkej njedyrbjała ßo do ßwětneje ßłużby ſtajicż. To ſława ßo pjches poſtrjeżenja ßwětkowobraſow, pſches muſikalne poſtrjeżenja, pſches wutworjenje Bożeho wotkaſanja, pſches konzerty, kiż ſara na zyrkwinu ſabawu pokaſuja, pſchedawanje wſchelakich piżmow po ſwjedżenjach na woktarniſchczu. Wſcho tole mélo ßo woſtronicż.

Strach hroży zyrkwi — tak wón piſche — pjches ſynodu, kiż ßo pjches nowu wuſtawu wutwori, pjches zyrkwinych ſaſtupjerjow; knježeſcż ma w zyrkwi jenoż Jeſuſ; wón ſwari na njedoßahaje duſchowapaſtyrſke dżéło, duchownu hordoſcż, njedoßahaju paczeſtu wuczbu.

Rosprawjeŕ běſche knjes ſ Hopſgarten. Wón praji, ſo ßo w naſchich dnjach Bożi dom ßuſto ke kelkeſtim tryſkam njewuſtinje wużitwa. Zyrkwina wyſchnoſcż je ßo hižo ſ tym ſaběrała, a pſchihódny wukas wudała. Sso pſchipoſna, ſo je Müller ſe ßwojimaj piżmiczkomaj we dobrym ſmyſłu piſał a ſo je ſ tym zyrkwi wěſtu ſłużbu wopokaſał.

Olsnjiſka ſaraſiſka konferenza ſynodże ſkorji na póſtniſke ſawjeſelenja a proſy, ſo byſchtej ſynoda a zyrkwina wyſchnoſcż ſo prózowałej, ſ hoſpodarſkich, ſozialnych a pocżinkowſkich pſchicżinow takſe pſchehnate ſjawne ſawjeſelenja ſamjeſowacż.

Rosprawjeŕ knjes Bieſold, ménjeſche, ſo jow zyrkej a jejna wyſchnoſcż mało ſamóżetej, hdyż wſchitzy derje ſmyſłeni, wobżeje pak naſchi ſtarſchi, ßobu njepomohaja.

Knjes Heymann rospraweſche wo petiziji ſ Glawchawa, kiż ßo ſ tkhoſtanjom dla mandżelſtwakamanja ſabéra. Pokaſa na njedoſtatk, kak mużojo ſ lohkej myſłu ßwoje żony a dżéżi wopuſchczeja a ſ druhimi żonami a holzami ſhromadne żiwjenje wjedu. Tajke pohórſchki měłe ßo cżeſſiho khłoſtacż. Saſtupjerjo zyrkwje a zyrkwinjzy ſmyſłeni ludżo njedyrbjeli pſchełacż, ſe ſkowom a pſchikładom pſchecżiwo takſemu njeſtheſcżiſtjanſtwu wojowacż.

Potom mějach ſam rosprawjecż wo próſtwi tſcheſcżijanſkich ſtarſchich nahożiniſkeje wuczby dla. Wobſtamknu ßo, ſo wuczerſo, kiż ßu nahożiniſku wuczbu wotpokaſali, też w ſhromadnej wuczbje (Geſamtunterricht) w bibliſtich ſtawiſnach roſwuczowacż njedyrbjeli. Dale ßo wobſtamknu, pola miniſterſtwa ſa to ßo poſtaracż, ſo by ßo pſchi poſtajenju nowych planow ſa nahożiniſku wuczbu też zyrkwina wyſchnoſcż ſłyſchała.

Pożledni dypk ſaběrańſche ßo ſe ſaſtaranjom tych, kiż horjeběracż.

Ju ſ jaſtwa puſchczeni; wożebje ma ßo zyrkej ſa nje ſtaracż Hančka.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Drježdjan.** Njedźelu rano na Pirnanskej dróhy we Drježdźanach jenu 22 létnu kontoristku j płumom sajedojcjenu we womorje leżo namakachu. — Pódźele namakachu na Bankowskej dróhy jenu 67 létnu žonu j płumom sajedojcjenu w jejnym wobydlenju. Jeju do tkorownje dowjesechu. Tam wobeju sa6o k žiwjenju słudźichu.

* S **Schandawy.** Sandźene dny pišachmy, so w Schandawje j nabožnym bludom sajatcho umjeła, kotraž ho sa Josefa j Nazaretha wudawsche, sajeł. Jeho do Wulkeje Sslodnizy dowjesechu, dokelž ßbi mykłachu, so je pschemyślenc. Někto je ho wupokazało, so je wsicho 6ame jebanstwo. Kriminalna policija je w nim prjedawsčeho sarjadnistkeho pisarja Kurta Oederinka, narodźeneho 7. měrza w Eisłebenje, swdźeśita. Won bě w pohłednim cźasu j pišarjom pola gmejnskeho sarjadnistwa w Unterentschenthalu w Mansfeldskim wokrjeżu. Won bu hižo, dla jebanstwa a falschowanja liśeźiny, prjedy wjazy rasow chłostny. Kriminalna policija w Halli jeho dawno pytasche.

* S **Pirny.** Jena žona tudy na połnocnej dróhy bydlaca bě 6ebi jeduju na róli dwě 6wojej dźěći 6obu wsałe. Dźěćeji 6ebi wokoło róle krajkaschtaj. 6-létny hynk jadźa 6ebi sady róle, hdźež jemu cźežka róla hłowcźku rosmjecze.

* Se **St. Egidiena.** Cźasto mózemy wobkedźbowaco, so 6o běcźi sa wo6y powjedźeju. Tajki njepocżink 6ebi tele dny hižo sa6o cźłowjeske 6iwjenje 6adasche. Jedyn 8 létny hólc 6o na wós jenoho mlokowego pohonca wsdźesche. Jako j wo6a flocźi, dojdźe w 6amym cźasu jedyn auto wós pschesćahnyc. Auto hólca pschejě. Hólc 6ebi rjay 6lama a bu na méstnje morwy. — Podobny njepocżink widźimy cźasto mjes dźěcźimi na naschich 6erbskich wjesnach. Starschi abo starche bratrja a 6otry měli bóle dźěcźi kedźbowacz. Pohonczo6o pak njedyrbjeli na 6adyn pad tajke powchowanje na wo6y dowolicz. Dźěcźi wschudźe lepu, dokelž lepje njerozumja. Kelko njeßožow je 6o i njekedźbnoscju hižo 6tało. Kelko 6o hischcze 6tanjo?

* S **Kamjenicy.** Sćźywki wadny wjecźor cźasto dosez ke wschelakim njeluboscźanc. Jena žona bě 6ebi schatu ke 6uchenju na powjas na 6ahrody 6powschała. Jej bě nechto powjas 6e schatami rozrěsał. Policija wwlezi dwě žonje, kotrezi w 6amym domje bydlitej a 6tej i njej hižo dlejschi cźas w roskorje žiwej.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Schkowa powěźcź wo wjedrje 6a jutrje 6obotu: We Jendźelskej a Hollandskej mějachu pohłednju nóz deschcze. We wjeczornej Europje je 6ylnje wocżoplilo. To 6o teź pola nas 6tanje. Hewak 6ucho a rjenje.

Pólstowy wós Allenßteinskeho cźaha bě 6o někotre kilometry psched Küstrinom wurubił. Hakle psched dwěmaj mějazonaj 6 jadwa puschczeny 26létny Edmund Nowak bě pschi jěsbje na cźah 6tocźił a 6o do pólstoweho wosa dobył. We Küstrinje Nowaka 6ajachu.

*

Mějscźanoscju 6 Anklama, kotraž bě do Barlina pschi-jěł, je na Bjedrichskej dróhy auto pschejěł. Mějscźanoscta je 6ebi nop pukny.

*

Jedyn pschedawaŕ jězdnych kolow w Dortmundje we 6wojich klamach nětkotrych nutskamerjow pschełapi. Jedyn 6 nich pschedawarja do bezuchoho 6tełi. Dwaj polici6tojo cźełazny paduchow sadźerjachu, k 6ełenju dóndże, pschi cźimž jeneho paducha morcźnu a dweju wo6chschejeju 6trazmi6chtrow cźeżko 6ranichu.

*

Auto schpanißkeho kraja, kotryż mórske kupjele we Biarritzu wuźije, je 6rjedu blizko Bayonna do druheho auta 6ralnył. Kralowy wós 6o pschi 6rażenju wo6schkodźi, mjes tym 6o kral njeranjeny wosta.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija." Dźensa pjatk je hłowna (posledn.) spěwna pruha za Deln. Łužicu. Bjez wuwzaca dyrbi kóždy sobuskutkowacy při konderce posledneju pruhu wopytać! Předsydstwo.

Bukecy. „Radosć" wuleći sebi přichodnu njedźelu, 19. t. m., do Ketlic. Puěujemy pěši. Zhromadźimy so dop. w 10 hodź. na wosadnej sali. Hosćo su nam wutrobnje witani. Wo bohate wobdźělenje prosy předsydstwo.

Bukecy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu sobotu wječor z dypkom 1/2 9 hodź. Kóždy młody Serb słuša do Sokoła! Načolnik.

Drježdźany. Serbska Boża słužba je kaž hižo lětdźesatki dotho teź zaso přich. njedźelu (19. 9.) w „Križnej cyrkwi". Předowanje je tón kroć knjez farař Domaška młodemu knjezej fararjej Rioće přepodał. Wšitcy Drježdźanscy Serbja a z wokoliny so teź na tutu Božu słužbu přeprošuja.

Drježdźany. Tow. „Jednota". Njedźelu, 19. sept., je naš wulět do Klotzsche (Rest. „Weißes Roß"). My zhromadźimy so popołd. w 3 hodź. pola „Arsenala". Komuž so jow derje njehodźi, móže teź hnydom hač do Klotzsche jěć. Wšitcy Serbja su nam wutrobnje witani. Wo bohate wobdźělenje prosy předsydstwo.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica" wotměje njedźelu, 19. sept., pop. w 3 hodź. w Hänzlec hoścencu swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je dobročiwje přilubjeny. Dowěrnicy maja wšěm sobustawam to wozwěsć. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Khrósćicy. Jedn. „Sokoł" wuhotuje njedźelu, 19. sept., w Njebjelčicach Sokolski swjedźeń. Na njón so wšě Sokolske Jednoty a wšitcy druzy lubi Serbja wutrobnje přeprošuja. Započatk 1/2 8 hodź. — Jednoty so **wokoło 6 hodź.** w Serb. Pazlicach zhromadźa. Wot tam ćehnjemy zhromadnje do Njebjelčic.

Łaz. Tow. „Handrij Zejleŕ". Naša zhromadźizna je přich. njedźelu pop. w 4 hodź. pola Šołćic we Łazu. Wšitke sobustawy njech cyle wěsće přińdu. Jednać budźe so wo pieowanju skotu a wšelakich hospodarskich potrěbnosćach. Předsydstwo.

Małešecy. Jedn. Sokoł wuhotuje njedźelu, **26.** sept., wulki dźěćacy swjedźeń w Małešecach. Započatk popołd. 1/2 2 hodź. Wustupić budźa wšitke sokolske dźěći z prostnym a narjadowym zwučowanjom. Sokolske hry a skupiny. Wšitkich serbskich starších na tutón wurjadny serbski swjedźeń přeprošujemy. Dźěćacy wotrjad. Mal. Sokoł.

Rakecy. Tow. „Lipa" změje přich. njedźelu pop. w 4 hodź. pola Hönćec zhromadźiznu. Wo swójbnym wječoru ma so rozsudnje wobkmanknyć. Originalna symjeńtna rožka móže so skazać. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smole w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuelleton: A. Dučmak w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěšk: G. Janak w Budyšinje.

Hosćenc w Pančicach
njedźelu, 19. septembra
wulki
žnjowy swjedźeń
Originalna Dobrovicka rožka
je dóšła a móže so hnydom
w Serbskim Hospodarju
zap. tow. z wob. ruk.
w Budyšinje w Serb. Domje wotewzać

Symske kłobuki
přeprasuju a barbju, somočane a žiđźane kłobuki předźełam.
Poručam dźěłbu krasnych
kłobukow za překhódny čas
wot 5,— hrinwow sem.
Johanna Heidig w Budyšinje,
na Kěžorskej dróży 22, I. et. Zane klamy.

Emil Jurack
twornja mašinow, tow. z wobm. r.
w Njeswačidle
twari jako wosebitosć
zatwarjomne šćroke a zubličkate młóćace mašiny, słomowe prasy a walcowe šrótowanske młyny
Předawanje wšěch ratařskich mašinow a nastrojow
Najspěšniše wěcywustojne wuporjedźenje po najtuńšem wobličenju.

Tunje wobuće.
Corne dźěćace črije ze šnórowanjom z howjazeje kože, najlěpša kajkosć kiž jara derje dźerža 23/24 4.75 25 26 5.— 27/30 5.75 31/35 7.25, črije ze šnórowanjom za knjezow, howjaza boksowa koža wot 9.75 sem, črije za ruchołow 8.75 a 9.50. Oschatzske fylcowe twory, črije z wulkotudowych kosmowych tkaninow, bobrski wubjerk kordowych kožanych a fylcowych toflow.
— Jenož najlěpša kajkosć. —
Wobućowy dom August Fähle
— w Budyšinje, na Zwonkownej Ławskej hasy 3. —

Originalnu Dobrovicku rožku
kaž teź 1. wotsuwk
poruča
Jurij Cornak we Łazku.
Přijimuju teź skazanki za njewuběrane pólske běrny.

Žonjace a mužace šaty
frotejowe twjelki a kupańske ruby, łožowe šaty, běłe a pisane. Sportske lacy, najnowše mustry, šórcuchi ze satina a plata. Nohajcy a wołma k wuśiwanju jara tanja.
Marg. Schulze w Budyšinje
na Hošic hasy 27a 1.

Po wosebje tunich płaćiznach

poskićam swój woprawdźe wulki skład.

Mužacy wobleк (narunan. za měru) wobleki za muzow, młodźencow, pacholow, hólcow a dźěći, sporłske wobleki, Manchestrske a wolmiancordowe sportske wobleki, dobre krute jupy (wšěch wulkosćach) kholowy z dobreho a kruteho kožaneho sukna (čorne, brune a módre), najlěpše Manchestrske kholowy, za jěcharjow kordowe kholowy, tkaninowe a dźěłanske kholowy; kóperowe jaki a kholowy, kalmukowe jaki, lacy, kholowy za tolstych ludźi; kholowy za młodźencow, pacholow a hólcow; króke kholowy, kholowy z štałcikom; njepřemokace jaki; gumiowe mantle, přewobleki (Schlüpferpaletots) Šwedske mantle atd.

Woldemar Menger w Budyšinje
(prjedy A. zwud. Mengerowa)
na Serbskich hrjebjach 6.
Hižo 42 lět wšudźe znaty, kruće sprawny drastowy wosebity wobkhod za dźěłaćerjow, wjesnych ludźi a srěni staw.

Najwjetš. wubjerk
tobakowych trubkow
Zibelskich trubk. jena 3.— hr.
rohowych trubk. „ 2,50 hr.
pola
Walter Straube
w Budyšinje na Znuth. Lawsk. hasy 8 (Otto Brandt nasłědnik)
założeny 1880. Najwjetši skład předešćinkowa wukhodna kijow.

Wysokosućelna, syłna bróżdna
kruwa
je na předań w Hatku čo. 15

Ložowe damasty, běłe poćehnjenja
K. Erler na Žitnych wikach 11.

Předawanje
hotela!
W měšće z wójskom je rjany hotel na předań, na přeće z matym wobkhodom, k zamjenjenju z wobsteiacym hoścencom abo jenoswójbnej willu, Wobličeny 162 000 hr. Wopalna kasa 62 000 hr. Wulki wobrót móže so z knihow dopokazać. Płaćizna 125 000 hr. Napłaćenje nic niže 25 000 hr. Zrěcka dobra składnosć. Bliže přez
Bruno Löwe
w Groß-Öhrsdorfu (město).
Telefon čo. 70.

Požčonki na hypothcki
za ratařske ležownosce nic niže 3 ha a wjesne domske twarjen nic niže 10 000 hr. wopatnebo zawěšenja wobstara po přihódnych wuměnjenjach bjez kóždeho napłaćenja
hypothekowa pisarnja
E. Raue w Budyšinje na Hošic hasy 32
Sobustaw statneho zwjazka němskich kupcerjow.
Założene 1907. Porto za wotmołu ma so připołožić.

Syra kopřiwina (Rohnessel)
přenjese kajkosće

ca.	80 cm	140 cm	180 cm
	—.65	1.25	1.45
etamina, wokneščeška			meter po —.95 hr.
lodowe tršćena, woknejškote	55/55 cm	5tuka po 50 pj.	
ruby na blida, woknejškote	110/110 cm	wobrubjene 1.45 hr	

pó poměrnych płaćiznach a we wulkim wubjerku
A. Bokelmann nasl.

Frauen
Poručam swój wulki skład
přepaskow, měšačnych a předpadowych powazow, podołožkow. Sym radnje k radźe. —
Wagnerowa w Budyšinje
před Sulešskimi wrotami čo. 9.

Šijace mašiny za wšitke powołanjs nowe a trjebane tunjo pola **J. Klemm w Budyšinje,** na Serbsk. hasy 1.

Dessert-wina!
Tarragona litr 1.50 hr., 1/1 bleša 1.15 hr
kupa Samos litr 1.75 hr., 1/1 bleša 1.40 hr.
Malaga litr 1.90 hr., 1/1 bleša 1.50 hr.
(bjez blešow) poruča
Alexander Treppte w Budyšinje
Pótowe naměstno.

K zhotowjenju a k předźěłanju
sofow, matracow, a chaiselongow
poruča so z najnišimi płaćiznami
Clemens Kubitz
sedlaŕ a wuhotowaŕ w Budyšinje
na Kamjentnej hasy 43.

Cuchi 1 poćehnjenje z 2 hłowakom. 7.— hr.
běłosmuhate poćehnjenja
1 poćehn. z 2 hłowak. 10.— hr.
ruby na blida, twjelki trjenja
najtuńše płaćiny
jenož na Zwonk. Ławskej hasy 10 pola **J. Erler.**

Wosebne
spansk. jstwy, kuchiny bufety, pisansk. blida,
wosebje tunjo pola
Despank w Budyšinje
na Mužakowskej dróży 4.

Z pućowanja wróćo
justicny radźićel Wesser
rěčnik a notar w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 217 **SERBSKE NOWINY** Pjatk 17. septembra 1926

Wustajeńca za zahrodniske, ratarske a domjace hospodarstwo w Kamjencu

wot 28. septembra hač do 3. oktobra 1926 w evangelskej ludowej schuli.

28. septembra zwotewri starodawny Kamjenz swoje wrota za wustajeńcu, kotraž njesměje jenoż za Kamjenz, ale też za bližšu wokolinu a wobsebje też za ratarstwo zyle wusnamnu ważnosć a zajimawosć.

Schto budźe na wustajeńcy widźeć.

Pšehwjele pšeradźicź by bylo wopaki; jenož do něk. treh̄ch ſ tak mnohich schulskich jstwow chcemy tu w duchu krótko pohladnyć dać. *Kak wjele hodźi so tu hižo powědać. To je najwjetši jstwo, kotraž budźe wobsebje zmy* a maćerje zajimowaćej — jstwa za cźěłsne dźěći, kiž je jara pšeceźelnje, cźišće a wobsebje po najnowšich pšeheńšich wuhotowana. Wobzetka hotra za cźěłsne dźěći budźe rozłažnjenja dawaćej a budźe tak mnohim maćerjam radźićej móz.

Huydom pódła móżemy pohladnyć do wotdźělenja, hdźež rjane wobrazy nam pokazuja „dobru jstwu se sandźenych cźažow“. W druhich wotdźělach sažo móża žónske wukhcyć, kak móża ſ najjednorischimi ſredkami ſwoju dobru jstwu nanarjeńsko — a schtož je najwažnišche — po strowocźinskich sažadach wudebicź. Sšrědki pšcheczźiwy tuberkulosy, jeje srudnym sćěhowkam a jeje strachom sa ſwójbu bo tu jara derje pšchedstaja.

Pyšche kwažne blido pak w „nětkotrymźkuli“ a „nětkotrejźkuli“ žadośe sa „kwažom“ sbudźi. Pšcheceźelnje pšchipravjene narodninske blido ſwědźi wo ſwjedźenskej domjacnosći. Zyle wobsebitu radośe ſbudźa nježne wudźěłki małych dźěći, kotrež so w dźěcźajgich sahrodach pod wuskotrjnym dohladom ſhotowja.

Derje poradźenu rěbowanku ſ domisny wustaja knjes wučeř Schéza.

W druhim wotdźělu sažo, kotrež je pomjenowane: „Žónska we ſwojim powołanju“, budźa schwalcze, wuschiwarki a druhe pokazowaći, schto samóża.

A — so njebydźmy hłownu wěc sapomnili! Huydom pšchi sastupje — wjele rjanych dobytczow a pšchedawarkow wustajeńcze loterije w pyschnych drastach. Schijazu maschinu, koło abo hódnotne wudźěłki wumělskeho pschemysła móże so dobyć za 50 pf. Schtó by so tu mohł pšcheczźiwcej.

Njech je kaž je... Wobyt wustajeńcy pschi 50 pjenjezźach sastupnje płaczźimy budźe za kóždeho ſ wulkim wužitkom a kóždeho spokoji. Wustajeńca sapoczynje so wutoru, 28. sept. dop. w 11 hodź. a ſtónczi so njedźelu 3. oktobra wjeczor we 8 hodź. Popołdnju budźe w kołowni stajnje konzert a pšchedwjedźenje módow, dopołdnja pak wodźenja po wustajeńcy a wopyty schulow. Konditarnju na wustajeńcy je konditarski mišchtr Franz Bruch ſ Kamjenza pšchewzał.

Cyrkwinske powěsće.

S Budyschinа.

16. njedźelu po ſwj. Trojizy:

W Michalskej zyrkwi farar Rjeda rano ⅛8 hodź. ſerbſku ſpowědź a Boże wotkasanje, farar Tischer dop. ½9 hodź. ſerbſku Božu ſłužbu a w 1 hodź. dźěćzikemšchenje. Sběrka sa ſdźerzenje Hanineje zyrkwje w Annaberku. Dop. w 10 hodź. śmě farar Rjeda we wokrjesnej hladarni na Židowje Božu ſłužbu.

Semrěli su: 5. sept. Erika Emma, Pawoła Mařlera, pohonca na Ssokołaju, dźowka, 3 l. 7 m. 15 dn. — 10. sept. Arnoschi Eduard Nitzscha, tyšcher a wustajeć na Židowje, 75 l. 6 m. 12 dn. — 14. sept. Khorla Oswald Moritz Rengaŕ, maschinywarz ſe Semiz na Židowje 79 l. 7 m. 17 dn. (pokhowany w Drježdźanach).

Krajnozyrkwinske ſhromadźeńſtwo w Budyschinje na Rožowej haſy 31.

Njedźelu dop. ¾11 hodź. njedźelſka schula. Wjeczor we 8 hodź. evangelisaziska ſhromadźizna. Wutoru wjeczor we 8 hodź. ſwjatk młodź. ſa rozſudź. kchcejcź. ſa młodźenzow a ſrjedu tohornuna ſa młode hołzy. Schtwórtk wjeczor we 8 hodź. bibliška hodźina. (Cźit na Galatiskich.) Njedźelu 26. a póndźelu 27. sept. nasnjmška konferenza krajnozyrkwinskich ſhromadźeńſtwow Rańscheje Sakſeje w Budyschinje. — Knjes ſhromadźeńſtwowy wotbladar Zimmermann śmě bibliške hodźiny njedźelu 19. sept. pop. w 3 hodź. w Rodezach, wjeczor w Budyschinje, póndźelu w Kumwałdze, ſrjedu w Hodźiju, wjeczor 1/9 hodź. we wumnoženſtim domje, schtwórtk w Budyschinje a pjatk w Tuczźicach. Knjes ſhromadźeńſtwowy wotbladar Kschižan śměje njedźelu dop. we 8 hodź. ſerbſke pšedowanje w Kotezach, ½12 hodź. njedźelſki schulu a we 3 hodź. pop. biblišku hodźinu w Bělej Horje, njedźelu wjeczor w Krakezach, póndźelu we Wósporku, wutoru w Drožđźiju, ſrjedu we Wjeleczinje, schtwórtk w Rodezach a pjatk w Dubrawzy.

S Budeſtez.

16. njedźelu po ſwj. Trojizy śmě farar Domaschka rano w 7 hodź. němſku ſwjatu ſpowědź, knjes farar Boitz we 8 hodź. němſke a ½10 hodź. ſerbſke pšedowanje. Pšched zyrkwinymi durjemi budźe ſo sběrka sa ſ njewjedromi a ſ wulkej wodu schkodowanych ſkadowacź. Dop. w 11 hodź. dźěćzaza Boża ſłužba (farar Boitz). Pop. w 4 hodź. němſka ſpowědź (farar Domaschka).

Wutoru pop. ⅕5 ſerbſka ſpowědź w Kobanzez domje w Czornych Noßlizach (farar Boitz)

Srjedu wjeczor we 8 hodź. bibliška hodźina (farar Boitz). Wjeczor we ⅛8 hodź. ſhromadźizna towaŕſtwa knjeżnow.

S Budyschinka.

16. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje.

S Barta.

16. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. Sběrka sa pšches wulku wodu schkodowanych. Popołdnju w 2 hodź. Boża ſłužba sa dźěći.

S Hodźiju

16. njedźelu po ſwj. Trojizy śměje farar Voigt rano w 7 hodź. němſku ſpowědź, farar Wjeſaŕ we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ſerbſke kemſchenje. Sběrka k wotpomhanju pšches wulku wodu nastateje nuſy.

Srjedu wjeczor ½9 hodź. śměje knjes ſhromadźeńſtwowy wotbladaŕ Zimmermann w ſpomoženſkim domje biblišku hodźinu.

S Huſli.

16. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſka Boża ſłužba. Sběrka.

Popołdnja ½10 hodź. woładna ſhromadźizna w zyrkwi. — Wjeczor mišijońſke žónſke towaŕſtwo.

S Hornjeho Wujeſda.

16. njedźelu po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. němſka ſpowědź a ſwjate wotkasanjom, we 8 hodź. němſke kemſchenje. Krajna sběrka. Wjeczor we 8 hodź. ſhromadźizna žónſkeho towaŕſtwa we Wujeſdze.

S Duchiny.

16. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba.

S Drodźiſchcza.

16. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbſki haunt, we 8 hodź. ſerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba.

S Khmaczźi.

16. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. ſerbſke kemſchenje, ¾11 hodź. dźěćzikemſchenje. Sběrka ſa ſ njewjedrom a ſ wulkej wodu cźežko potrjechenych.

S Kluſicha.

16. njedźelu po ſw.j Trojizy rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź ſ Božim wotkasanjom, we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje.

Sem rěli: August Vogt, wumjeńkaŕ a rentu dostawaŕ w Lichanju, 67 l. 11 m. a 9 dn

S Kotez.

16. njedźelu po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. němſka ſpowědź a ſwjate Boże wotkasanje (woładny ſarat), we 8 hodź. ſerbſka Boża ſłužba (pšedaŕ Kschižan ſ Běleje Hory). — Pšchi žnjowym ſwjedźenju je ſo naſběralo 83,87 hr. Wšchém dariczelam wutrobny dźak.

S Łupoje.

16. njedźelu po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. — Sběrka ſa wobnowjenje Annabergiſkeje zyrkwje. — ½11 hodź. dźěćzikemſchenje.

S Maleſchez.

16. njedźelu po ſwj. Trojizy rano we 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje.

Sem rěli: morwonarodźeny mandź. ſyhuk Ernſty Richarda Schröterja, ſkał. dźěć. w Delnjej Hórju. — Hana Rosina ſwud. Veterka, ſiwnoſcź. wumjeńkarka we *Maleſchezach*, 75 l. 2 m. 22 dn. — *Jan Schuſter*, ryzertkubleriſki ſtražnik w Pluſnikezach, 69 l. 5 m. 18 dn.

S Minakala

16. njedź. po ſwj. Trojizy rano ⅛8 hodź. ſerbſka ſpowědź, dop. ¼9 hodź. ſerbſke a w 10 hodź. němſke kemſchenje. Popołdnju w 2 hodź. kemſchenje ſa dźěći.

Schtwórtk pop. ⅕5 hodź. w Pšowanskej schuli ſerbſka nutrnoſcź a ſpowědź.

S Njeſwaczźidła.

16. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. (Sběrka ſa tych, kiž mězachu ſchkodu wot njewjedra a wulkeje wodu.) — Pop. w 3 hodź. ſo towaŕſtwo młodych hołzow na farje ſeńdże.

S Roſaczźi.

16. njedźelu po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba, ¾11 hodź. Boża ſłužba ſa dźěći. Sběrka ſa ſyrkej Sźwj. Hany w Annaberku.

Towaŕſtwo młodźeńzow: Sjěd w Ebersbachu.

S Porſchiz.

16. njedź. po ſwj. Trojizy budźe rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. Sběrka ſa wobnowjenje zyrkwje w Annabergu. Popołdnju ½2 hodź. dźěćzikemſchenje we Boſchezach, ⅓3 hodź. towaŕſtwo młodych hołzow pola woſadneje ſotry, w 3 hodź. ſerbſka Boża ſłužba ſe ſpowědźu w Boſchezaniſkej ſchuli, wjeczor we 8 hodź. bibl. hodźina w Krakezach (ſjednoczź. wotbladaŕ Kschižan).

Sem rěła: Marja Therezija ſwud. Gudowa rodź. Bartuſchez, žněježowbsědźerka w Kubſchizach, 76 l. 8 m. 28 dn. ſtara.

S Rakez.

16. njedźelu po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſerbſka ſpowědź, dop. we 9 hodź. ſerbſka a ¼11 hodź. němſka Boża ſłužba. Pop. w 2 hodź. Boża ſłužba ſa němſke dźěći. Sběrka ſa tych pšches Boże njewjedro a powodźenja ſchkodowanych.

Sem rěła: Lejna Gertrud, Pawoła Zſchippanka, kublerja w Rakezach, mandź. dźowcźička, 4 l. 5 m. 16 dn.

Se Sſlepeho

16. njedź. po ſwj. Trojizy ſerbſka ſpowědź a Boże wotkasanje rano ⅛8 hodź. ſerbſka Boża ſłužba dop. w 9 hodź. němſka dop. ¾11 hodź.

Sběrka ſa ſchleſyſke provinzialne towaŕſtwo ſmutkownebo mišijońſtwa.

Sſmjertny kěrkuſch ſo ſpěwa ſa Hanu ſwud. Kralowu (Wojtowu) ſ Miloraſa.

Semrěli: Matej Jurk (Förſtar), wumjeńkaŕ w Brěſowzu, ſtary 87 l. 6 m. a 16 dn. a Hana, Jurja Hantſcha (Mludrinka) w Sſlepom mandź., ſtara 47 l. 6 m. a 23 dnjow.

S Wótkſinta.

16. njedźelu po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. Sběrka. W 11 hodź. kemſchenje ſa dźěći. Pop. w 4 hodź. młode hołzy na farje.

Wusudźenja.

Budyſchſki krajny ſud.

Někotre ſelene pliſty běſche ratarſki dźěłaczeŕ Bedrich August Heida w Małym Wjelkowje 15-létnymaj dwójnikomaj Helmutej a Walterej, ſynomaj želesnizarja Augusta Mitalcha w Małym Wjelkowje wotnyknyć dyrbjał, dokelž běſchtaj tuta pjecźa Heidowe kury honiłoj. Na druhi dźeń běſche lěkaŕ hiſchcze ſwójeźicź mókh, to ſtaj hólzaj ſaczěłkſiſty a rozdrapnjene rany mjes wocźi měłoj. Na Mitalchowu privatnu wobſtórżbu běſche Budyſchſke hamtſke ſudniſtwo heidu dla jednoreho ranjenja cźěła k 50 hr. pjenjezneho khłostanja abo k 10 dnjam jaſtwa ſaſudźiło. Heida běſche połowanje ſapodał. Khłostanje ſo na 20 hr. abo 2 dnaj jaſtwa ſniźi. Sakitowaŕ běſche referendaŕ dr. Kretſchmaŕ.

Dla wotmyſlenego ſapalenja a ſawěſcźeńſkeho jebanſtwa jednaſche Budyſchſki krajny ſud 15. ſept. inowa pšcheciwo žiwnoſcźerjej Khorlej Arnoſchtej Kulzy ſ Maleſchez. Lawniſki ſud běſche jeho 5. julija wuſtwobodźił, na cźož bě ſtatne wěcźniſtwo inowanje ſapodalo. 7. meje 1926 wjeczor mokało 1/8 hodź. bě w Kulkez bróżni nadobo woheń wudyrał, kotryž bě ja krótki cźaſ twarjenje ſ 50 zentnarjemi ſlomy a ſ někotrymi meſchinami ſnicźił. Huydom tukaſche ſo na Kulku, ſo je wón woheń ſałožił. Wón běſche prjedy ſwój ſtatok ſ 11 000 hr. pšcheciwo wohnju ſawěcźeny měł. Posłužiſko pak bě ſawěcźeńſku ſumu na 7500 hr. ſniźiczj dał, dokelž bě jemu premija pšchewyſoka była. W nałeczu 1926 běſche pak dobrowólnje ſumu ſaſo na 11 000 hr. ſawěcźiczj dał. Tři dny pšched wohnjom bě žebi Kulka w Delnjej Hórzy pola pšchekupza Berndta ſwěcźku kupił. Žónſka, kiž bě tam runje pšchitomna, bě pšchi tym prajila: „So jenož ſo w Maleſchezach bórzy njepali“. Kulka měſeſche 1600 hr. dołha. Na dnju wohnja bě je ſwojim najſtarſchim ſynom w 3 hodź. popołdnju do jeneje Delnjohórczańſkeje ſkały na dźělo jěł a hakle wjeczor 1/9 hodźin ſo ſ nimi wróćił, jako bě bróżeń hižo wotpalena. Jeho žona bě wot 3 hodźin ſem ſe ſwojimi druhimi dźěćźimi na polu była. Pšchepytowanſke jednanje bě dopokazało, ſo zuſa wobſoba njebě woheń ſałožiła mókła, ſo ſo tež ſloma ſama ſapaliła njemóżeſche a ſo tež ſ elektriſkej ſwěcźu woheń nastał njebě, dokelž bě prud ſawjertnjeny. Na praſchenje, hdże je kupjena ſwěcźka woſtała, bě Kulka prajił, ſo je ju, ſo po wohnju domoj wróćiwſchi, na tſi dźěle roſtrěał a *ſ nimi we trawjenke a hróbji ſwěcźił. Na měſtach, hdźež* běchu ſwěcźki po jeje wuprajenju ſtacź dyrbjałe, pak njebě ſo ani najmjeńſchego ſlěda namakało. Jedyn dźěl ſwěcźki bě, kaž wudawaſche, w ſkale ſkhował. Tam pak njeběchu ſwěcźki nihdże namakaćej mókli. Jako Kulka w pšchepytowanſkej jatbje ſedźeſche, bě jeho ſyn nadobo kónc ſwěcźki wotedał, kotruž bě pjecźa pjchipadnje namakał, jako we ſkale do jeſchcźeźelu kamjenje mjetaſche. Tola tutón kónc̄ž njebě tak tołſty a bě ſ hinajſcheje maćiznu, hač ta ſwěcźka, kotruž bě Kulka kupił. Sa to pak bě ſo na jenej dołpokuje tajſej pola Berndta kupjenej ſwěcźaj wuprubowało, ſo ſo rěnje telko cźaſa pali, kaž mjes Kulkowym wotjěſdom a wudyrjenjom wohnja kěžeſche. K tomu bě Kulka wjeczor po wohnju ſwoju žonu ſ Lipicźezom we Maleſchezach po ſwěcźki póſłał, kotraž ſo potom ſa wobſwětlenje wuži. So ſu ſo tež kónc̄ži ſwěcźkow trjebałe, njeběchu ani jeho žona ani druhy wobkedźbowali. Po wſchém tym bě ſud pšcheſwědcźeny, ſo je Kulka w Delnjej Hórzy kupjenu ſwěcźku, prjedy hač bě na dźěło jěł, do ſłomy tyknył a ſaſwěcźił a ſo je tak woheń ſałožił, ſo by ſawěſcźeńſku ſumu dóſtał. Kulku ſaſudźichu k 1 lěty jaſtwa a wotrjeknyczh jemu na 3 lěta cźeſtne prawa.

Kamjeńſke hamtſke ſudniſtwo běſche dla jebanſtwa wobſłorżeneho dźěłaczeŕa Hermana Frieda ſ Wulkich Sdźarow wuſwobodźiło. Pšcheciwo tomu bě ſtatne wěcźniſtwo powołanje ſapodalo. Friedo běſche w ſkale pola Bělеje dźěłał. Pšches wſchelake wobſtejnoſcźe bě nuczeny był, jěźcź a druhe potrjebki pola najeńka ſkałoweje kantiny Vogla kupowacź. Tak pſchinidźe pola Vogla do dołha, kotryž napodſtejdku 121 hr. wuczińjeſche. Skónczńje w haprileji 1926 ſwoje dźělo wopuſchcźi, ſwój dołh pola Vogla njeſapłaczźiwſchi. Powołanſki ſud bě ménjenja, ſo je Friedo ſ wotpohladom Vogla ſjebał. Na drohej ſtronje ho pak wuprají, ſo ſu dźěłaczerjo pšches wobkhodne waſchnje w kantinje a druhe wobſtejnoſcźe napoł nuczeni buli, na dołh dźěłacź. Friedo ſaſudźi ho k 1 měſaczej jaſtwa, dyrbi pak dwěłcźiwu wuprubowanſki cźaſ bóſtacź, jeli ſa léto ſwój dołh pola Vogla ſapłacźi.

Proces dla mordarstwa přećiwo Schröderej w Magdeburku.

Schtwórtk je žo w Magdeburgu zapoczał prozeß pšećećiwo Schröderej, kotrehož pšchedstawišna je w šwěće hižo telko hary naczinita, wožebje dla konflikta mjes pšcheprotowanikim žudnikom Köllingom a Berlinšćej kriminalnej policiju. Schröder je wobšćorkzeny dla rubježnego mordarstwa, falschowanja schekow a zawjedženja k wonaczenemu pšchišahanju. Schröder je w lěće 1923 knihimjednika Hellingera štonzował, wurubił a zelo w pinzy žwojeho bydlenja zahrjebał. Swój wospor bě ſ tym na žo šwabił, so Hellingej dobre zaštojnistwo pod wumělenjom, so tutón jemu 500 hr. rukowanja štajł, pšchilubi. Na tute 500 hr. dźěše Schröderowy wotpohlad. Kaž je snate, bě Schröder potom pšchekupza Haasa winował, so je žwojeho pšchitahanego Hellinga štonzował. Też Haasowego schofera Reutera a pišmikitajeria Fischera je do afery zapleł. Po dothim bědženju a pšcheslěhanju žu tutych ſjoch štónčanje ſ jatby puschćili. Schröder, kiž je hakle 23 lět starý, bě najprjedy kowařšti, a dokelž je jemu to njeſpodobajsche, wuſtupowaſche posdźišćo jako „wošebny dundaſ". Wudawaſche ſo jako ſtudent, jako doktor, offizjer atd. Wot jeneho truharja bě ſo ſrěčał dak, ſo by ſo tak je žwojimi blušnami na lizu hordźił mohł.

Kak wulki ſajim je prozeß mjes ludźimi ſbudźił, pokaja ſo wčera, hdyž hižo hodźinu pšched započatkom wulke ſtoku luda na dróhy pšched ſudnišćwom ſo ſběrachu. ½10 hodźin wotewri krajnoſudniſti direktor dr. Löwenthal jednanje. 31 ſwědkow bě ſo pšcheprošyło, mjes nimi Berlinſti pšyſchitat dr. Markuſa. Schröder je jara mały a čzini ſacžišćchcj khorowateho cžłowjeka. 1920 bě ſo hižo dla morjenja ſ njebźabliwoſcžu k jaſtwu ſaſudźił a dla njedowolenego noſchenja ſtšelbow k pjenježnemu khłoſtanju. Schröder je 23 lět ſtary, wopyta ludowu ſchulu a bu kowařšti. Hdyž ſo jemu to wjazy njeluboſchesche, ſaſtupi 1920 do němſkeje wobory. 1921 ſkhori na ſyfilis. Potom wuſtupi ſaſo ſ wobory pjecža dla ſwojeje njewjeſty. Pola wojakow bu tohorunja cžaſto pohkoſtany. Chanſche pſchezo wulki muž bycz. Swoju njewjeſtu, Hilku Götzez, bě tak ſesnał, ſo ſo jej jako ſtudent pſchedſtajł. 1925 bě ſwoju macž ſ njekedźbliwoſcžu morił. To bě ſo takle ſtało: W pſchitomnoſći jeho macžerje bě tehdom jeho pſchecžel pistolu rjedźił a ju na blidźe leżo woſtajił. Na Schröderowe praſchenje bě jemu pſchecžel rjekł, ſo tšelba nabita njeje. Jako Schröder potom tšelbu do ruki wza, ſo wutřelł a kulka trjeſchi macž ſmjertnje. Swoju njewjeſtu Schröder, kaž ſtajnje wobtrucžowaſche, jara lubowaſche a tola ju cžaſto ſ druhimi holjami ſjeba. Jako Hilža Götzez jemu to porokowaſche, pſchiſahaſche ji pſchi žiwjenju ſwojeje macžerje, ſo ji ženje wjazy ſwěru njeſłama. Nješchto hodźinow pozdźišcho ſta ſo naſpomnjeny pozdawſ ſ jeho macžerju. Hdyž ſo jeho ſudnik woprascha, hacž to na njeho wulki ſacžišćchcj cžiniło njeje, Schröder wotmolwi, ſo je to ſo Boże khłoſtanje měł a ſo je ſo na to okkultiſmej pſchiwobročził. Schröder potom dale powěda, kak je w Madeburgu počžatk ſ wjele holzam měł.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 17. septembra 1926.

Wěcrawše kurzy w Barlinje

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	47,00
jendźelski punt	20,35	100 čěskosł. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	81,04	100 franc frankow	11,93

Na Barlinſkej burſy ſo kurſy efektow dale wotdrjehowachu. Poſpódſiſcho cžinjachu ſo ſaſo kruczíšcé. Tola wukónz bě ſaſo njewěſty. Wikowanje ſ dołžnymi liſtjenami bě ſnadne.

Produktowe wiki njepſchinjeſchechu w ſanej druźinje žita ſaneho pſcheměnjenja. Jenož poſpódſiſche termije ſo trochu powyſchichu. Wčera pſaczeſche zentnar

w Lubiju:

pſchenizy 12,50—14 hr., rožki 10—10,75 hr.
jeczmjenja naſtemjeho 10,50—12,50 hr., ja
wowſ 8,00—8,80 hr.,

w Berlinje

pſchenizy 13,20—13,40 hr., rožki 10.60 hr.
hacž 10,90 hr., jeczmjenja naſtemjeho hač
10,25—12,40 hr., najwumnoho 8.50—8.90
hr., wowſa 8,65—9,30 ſtotych hriwnow

w termijnowym wikowanju

ſa ſeptember: pſchenizy 14,75—14,70 hr.,
rožki 11,65—11,60 hr.,
ſa oktober: pſchenizy 14.37½—14,35 hr.,
rožki 11,70—11,67½ hr.,
ſa dezember: pſchenizy 14,20—14,22½ hr.,
rožki 11,67½ hacž 11,65 hr.,

Wiki wczera w Khorczebuju.

Howjaze mjaſo punt 0,90—1,20 hr., cželaze 1.10 hacž 1,20 hr., ſkopjaze 1,20—1.40 hr., ſwinjaze 1.20 hacž 1,40 hr., ſyra pleczíšna 1,80—2 hr., ſuſcheny wolez 1,40—1,60 hr., ſchmalz 1,40—1.50 hr. ſez leja 14—15 pj. butra 1,90—2 hr., twaroh 30 pj., lany wolij 1,60 hr. litr, ſupacz 30—35 pj., tšcheſtowz 35 pj., hlinz 1,70 hr., ſchcžuki 1 hr., karpy 1,40 hr., wuhory 1.80—2 hr. mlode hołbje 80—90 pj., kury 2—3 hr., khapońki 2 hr., ſuſy 1,50 hr., kacžki 4,50—5 hr., kokraki 15 pj. hacž 20 pj., morchel 10 pj., jěžna loboda 15 pj., kwětkoity kal 40—50 pj., cžerwjeny kal 12—15 pj., běły kal 15 pj., ſolotej 5 pj., zyble 10—15 pj., běrny 4 pj., jabłuka 10—25 pj., kruſchwy 10—25 pj., ſlonki 15—25 pj., holanſke jahody 40 pj., brußniz 40—50 pj., kurjatka 20 pjenježkow.

Wiki wczera w Sporezyn.

Kórki 5—20 pj., kórki k nakładženju kopa 2,50 hacž 3 hr., zonopowe kórki 30 pj. punt, běrny 4—5 pj., buny 15—20 pj., cžerwjeny kal 5—8 pj., běły kal 5 pj., kroſkaty kal 8—12 pj., morchej 10—12 pj., jěžna loboda 20 pj., zyble 10—12 pj., kolrabi 5 pj., ſlonki 10—15 pj., kicžowe wino 40—70 pj., butra 0,90—1,05 hr. a jeja 12—15 pj., holanſkich jahodow a brußnizow bě malo na wikach.

Wiki wczera w Kamjenz

Kruſchwy 10 puntow 40 pj., jabłuka punt 5—15 pj., ſlonki 15—20 pj., hrěſchki 50—65 pj., wino 45—100 pj., tomaty 20—25 pj., kórki 10—25 pj., běły kal 10 pj., cžerwjeny kal 12 pj., buny 20 pj., kwětkoity kal 15—70 pj., běrny 6½—8 pj., jeſena loboda (Spinat) 20 pj.

Wiki wczera w Lubiju

Běły kal 8 pj., cžerwjeny 10 pj., kroſkaty kal 20 pj., morchej a karoty 15 pj., kwětkoity kal 15—40 pj., kolrabi 10 pj., kórki 20—25 pj. punt, kórki k nakładženju kopa 1—2,50 hr., zyble 10—15 pj., buny 20 pj., tomaty 20 pj., kěrkcžaka ſolotej 10 pj., rjewjeń (Rhabarber) 15 pj., rjeczej 10 pj., ſelerij 30 pj., hriby 35—40 pj., jabłuka 10—12 pj., kruſchwy 5—10 pj., kicžowe wino 40 pj., trěn 1 hr., hušy 1,30 hr., běrny 4—6 pj. butra 1—1,15 hr., jeja 14—15 pj., lany wolij litr 1,80 hr. a twaroh 25 pj.

Swinjaze wiki wczera w Khorczebuju

Pšichinali běchu 1380 proſtatow a 116 běhakow. Ze pjaczachu

proſata:

małe	12—16 hr.
ſrěnje	16—20 hr.
wulke	20—24 hr.

běhaki:

małe	25—50 hr.
ſrěnje	50—80 hr.
wulke	80—110 hr.

Tuczne ſwinje žane na wiki pšichinali njeběchu. Wilki jara hubjenje dźěchu.

Nekrote placzišny Drježdžanſkich wikow
(Markthallen)

Hušy 1,30—1,50 hr., kacžki 1.40—1.60 hr. kury 1.30 hacž 1,70 hr., młode 1,60—2 hr., hołbje 0.50—1.30 hr. karpy 1,30 hr., hliny 2,50 hr., raki 0.10—1 hr. a ſchcžuki 1,20—1,30 hr., jabłuka 15—35 pj., kruſchwy 5—20 pj. ſlowki 18—25 pj., bośańi 12—15 pj., cžorne jahody 50 pj., brußniz 55 pj., hrěſchki (Pirſiche) 20—70 pj., kicžowe wino 40—1,80 pj., běrny 6—7 pj., zentnar 4,70 hacž 5,50 hr., zyble 15—20 pj., buny 20—35 pj., tomaty 15—20 pj., karoty walcžk 13—15 pj., twětkoity kal 30—110 pj., cžerwjeny kal 10—12 pj., běły 5—8 pj., ja kolrabi 5—25 pj., kreń 80—100 pj., ſelerij 5—40 pj., ja kórki 20—40 pj., cžerwjena répa 5—10 pj., rjewjeń 10 hacž 12 pj., prawaki 50—100 pj., mlokarnſka butra 1,90—2,20 hr., butra 1,90—2.30 hr. a dobre mloko litr 31 pj., twaroh 28—32 pj., jeja 15—16 pj., muka wurcžaj 31—32 pj., najlepſcha 32—35 pj.

Na pšchedaŕ:

Kako motorišće, Palma, inžeńer w Werminghofie.
Matraza w Huczinje cžo. 27.
Kolſche, zentnarſke, w Ledźborezach cžo. 1.
Kolejze 8 ſ pežolami, Preuſcha w Biſkopizach, Zyrkwinſka haša 30.

Sšo pytaja:

Młynſti, młyn we Wórzynje.
Dolza do domu k 1. 10. w Lubiju, Güterſtr. 12I. —
Wawrikowa w Lubiju, Shorjelſka haša 5.
Sedlaŕſki, Grünđler w Mikowje.

Sšudnizu na pšchehadžowanje,
ſobotu 18. septembra

w Biſkopizach na ſudniſtwje dop. w 10 hodź. ſofa, 6 kokoſchow, pata ſ 20 kurjatkami, kuchinſki kamor, 3 ſchpihele a wſchelake maſchiny, lampy ſa koła atd.
w Bródku dop. w 11 hodź. na Kochanoſſkim puczu hoſtwińſka tšelba, ſichidło, ſofa, kredenza, ſhamor a koleji a wſchelaka ſſwinſka a běrowa nadoba a druhe wězy.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki dop. ¾11 hodźin w Berlinje: Wiki kaž wczera. Tendenza měrna.
Dopołdnja ¾12 hodźin: Placzišny ſu poſtupiłe. Tendenza kruczíšcha.

Placzizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tunl abo 1000 kg howak 100 kg, placzizna po złotej hriwnje.

	16. 9.	15 9.		16. 9.	15. 9.
Pšaňca	264-268	274-268	buny	24-26,00	24-26,00
rožka	212-218	212 218	woka	30-32,00	30-32,00
nal. jačmjeń	205-248	205-248	módre lupiny	15-17,50	15-17,50
naz. jačmjeń	170-178	170 .75	žołte lupiny	19-21,50	19-21,50
wowſ	173-186	173-186	zeradella	20—21	—
kukurica	180-183	180-183	raps. wosušk	14,60	14,60
pšeſk. muka	37.39,00	37 39,00	lany wosušk.	19-19,40	19,40
rżana muka	30-32,50	29-32,50	poch. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	běrny. kruški	18-18,50	19-19,50
rżane „	11,00	11,00	ſyrowy, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
raps	310	310	rżana ſloma	0,95-1,25	1,05-1,40
lane ſymjo	—	—	pšeňična „	0,80-1,20	0,85-1,20
bróch	33-38,00	33-38,00	wowſna „	0,70-1,00	0,70-1,00
pjoluški	30-33,00	30-33,00	ječna „	0,65-1,00	0,65-1,00

Placzizny rěznoho skotu na Drježdžanſkich ſkótnych wikach.

16. september.

1 wol, 10 bykow, 6 jałojoow a kruwow, 693 ćelatow, 16 wowcow, 439 ſwini.

Placzizny za
ſwinje: (přez 300 pt.) 84—85, 2. (240—300) 82—83. 3. (200—240) 80—81, 4. (160—200) 77—79;
rancy: 70—76;
ćelata a jawojey: 3. 83—87, 4. 75—78. 5. 68—72.

Přilopk.

* Tyfus też w Magdeburgu. Kaž „Magdeb. Nowiny" piſaju, je nětſle hakle na ſjawne pšichišlo, ſo je ſo započatk ſeptembra tyfus też do Magdeburgſkeho pšchedmješta Wilhelmſtadta ſanjeſł. Hacž dotal je 30 wožobow ſtorjelo. Wumrěł pak njeje nichtó. Po lěkařſkim ſpěčenju je wina na infekziji wuživanje ſamajaneho mloka.

* Depommjeńił bywſcheho kěžora. Nakładniſtwo knihow K. F. Köhler wosjewja, ſo budźa ſo nowe memoiry bywſcheho kěžora najprjedy w němſkej rěči w jeho nakładže wudacz a ſo jenož pšcheloſć liteje knihi pod titlom „My Early Life" w Londonje wunidże, mjes tym ſo prjedy rěčatcže, ſo kniha jenož w Jendźelſkej wunidże, ſchtož bě wulke woſtorjenje w Němſkej ſtudźiło. Kniha budże zenoż w l. 1859 hacž do 1888 jednacz a budże ſo pšchi tym też ſaběracz ſ pšchecželſtwimi a politiſkimi poczahnuc ke jendźelſkemu kralowſkemu domej.

* Ludendorfowa druha žeńtwa. Wčera bu Ludendorff w Tutzingu pola Mnichowa ſ lěkarku dr. Mathildu ſ Kemnitz wěrowany. We wulkej ſali měſchčanſkeje radnizy wuwjedže wyſchſchi měſchčanoſta Hörmann jako ſtawnik tutón ſwjedženſki akt. — Ludendorff je žo wot ſwojeje prěnjeje žony dźělicz dał.

* Falſchowarſkow pjenjes jaſeli. W Gera je kriminalna policija wjazy metalowych dźěłacžerjow ſajała, kotſiž pola ſwojich dźěłodawarſkow moſaš kradnychu a ſ njeho wopacžne 50 pjenježki dźěłachu. Wſchědnje nadźěłachu 5 hacž do 10 hrivnow wopacžnych pjenjes.

* Žałoſtny ſwójbny drama. Ratař Oskar Dietze we Altenburgu ſatſeli ſobotu rano wokoło 6 hodź. po wurěcžowanju ſwoju žonu a pſchirodnu džowku a ſrani ſwojeho pſchirodneho žyna ſ wutřelom do hłowy ſmjerzerje. Žonu je w hróbži ſtónzował, jeje bźěžcži ſ pšenjeho mandjelſtwa pak w bydlenju. Skónčnje ſatſeli ſo ſam. Mandjelſkaj běchſtaj hižo dźěžſchi cžaſ we ſwadže žiwaj a chcžachtaj ſo dźělicz dacz. Žona bě mjenujcy ſaſtupniza ſwojeho njedorosčeneho žyna a ſ zdawanje jeho zamołenje. Sſwojeho muża pak, kotryž ſam zamołenja njeměſeſche, džerzeſche ſ pjentjelami jara krótko.

* Tagore w Barlinje. Snaty wulki indiſkí baſnik, filoſof a wojowař ſa prawa indiſkeho luda Rabindranath Tagore je pſchedwjeczerſchim ſe ſwojim žynom a žiwjej pſchichodnej džowku do Barlina pſchijšł. Tagore chce po zyłej Němſkej puczowacz; w běhu pſchichodneho tydźenja pſchidże do Mnichowa a Nürnberga. Hacž da 6. oktobra woſtanje pjecza w Němſkej.

* Letarſka cžara Rom—Berlin. Po powješčach Wolfez telegraf. piſaŕinje je žo w Romje ſ podpjerańom italſkeho Aero-Lloyda nowe druźſtwo załoſkiło, kotrež chce nowu cžaru ſa lětadła mjes Romom a Mnichowom pſchez Bozn a Milano ſrjadowacz. Tuta cžara by hrjadnej Europu ſ appeninſkej poſukuu ſwjatała, dale by ſwiſł ſe wulkej kontinentalnej powětro-wobkhadnej ſyczži namaka, kotrejež hrjadźišchčejo je Barlin.

* Wožom dźěłonjemježerjow w loteriji dobyło. Wožom dźěłonjemježerjow w Iſchheimje, kotſiž hromadže w Prußkojužnoněmſkej loteriji hrajachu, dobu 10 000 hr. Zyle tak božowni wſchak njebudźa kaž hantwjerſki Schröder, kotryž boſtanje 27 000 hr., kotrež běchu jo na wuplěd̄enje winiłow Leiperdſkich żeleſnitſkeho njeſhoża wupiſałe. Wjeſelicz pak ſo tola na ſwojim ſhożu budźa.

* Byk na cžełanjy. W Bendorffe w Rheinſkej wołtorhyny ſo młody ſyrowy byk na puczu do rěſarnje a hanjeſche ſaj bźiwi po drohy. Nadobo poſaſta rosnjendrjene kloczo pſched ſhodom, kotryž do konditarinje wjedźeſche. Po krótkim roſmyſlenju hanjeſche byk po ſkodze horje do konditarinje. Na ſhoje njeběſ nichtó tam, pšchetož njewitanym hóſcež rosbi wſchitko, ſchtož jemu do puczja pſchińdże. Jenož ſ najwjetſchej próſu mózachu jeho pohnucz, ſo by lokal wopuſchčił.

* Kónz „lećžneho cžaſa" we wjerſornej Europie. We nozu 2. ſ 3. oktobrej cžaſ Europi ſo w Belgiſkej a ſtuſonowych ſtatach „lećžny cžaſ". S tym ſo normalny cžaſ ſaſo ſawjedže.

* 495 lět jaſtwa. W ſchpaniſkim měſtaczku měſeſche ſo liſtynoſchcer dla ſkoro njeličžomnych malych pſchelěſchiwjenow pſched ſudom ſamkowcžej. Statny rěčznik dyrbjeſche po ſakonju jako khłoſtanje niz mjenje hacž 495 (!) lět jaſtwa namjetowacz. Dźiwaju pak na krótke cžłowjeſke žiwjenje ſejmdſi ſo jenož ſ poldra lěta.

* Wjerſchowy ſwětowym dundałam. Bayerſke ſmiſſenje miniſterſtwo je poſlaſtiłym wyſchnoſkam pſchichałało, pſchećžiwne ſwětowym dundałam (puczowarjam) krucže zaſkrocžiš. Tuczi njimaju cžaſto najſedniſche kajtoſže, ſo bychu ſwětowe puczowanje ſ wuſpěchom pſchewjeſcz mohli. S pſchedawanjom wſchělakich kartow, ſ pišanjom na drohach a w dwórach, woſtarowanju ſebi trěbne ſrědki ja ſeźiwjenje. Dyrbja ſo tohodła dla proſcherſtwa, jebanſtwa, dundarſtwa abo pſcheſudženja pſchećžiwo wikowańſtemu poradej poſkſtacz. Najwjazy tak mjenowanych ſwětowych puczowarjow je jenož nowa druźina dundałow.

* Kataſtrofa na Cžornym morju. — 50 wožobow ſo tepiło. Kaž Londonſka ſchkrieżkowańja wojſewja, jajedžerſka poſtka łódź „Sergiew" pola Batuma na minu. Po dotalnych powěſcžach je ſo 50 wožobow tepiło. — S Newyorka ſaſo pſchihtadża powěſcži, ſo je britiſki parnik „Loyal Cžitzen", kotryž ſo w bliſkoſcži Bermudaſkich kupow namaka, ſo ponoril. Boja ſo, ſo je ſo zyła wobſadka ſatepiła. Hollandſti parnik „Den Haag", kotryž na pomoz khwatacže, je na poſdacžnym měſtnje njeſhoża jenož powrócženy cžołm namakał. Samžny wožud drje tu wjacé druhe wulkhowańſke cžołmy łodźe „Loyal Cžitzen" poczerpła.

Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 38 Budyšin, 17. septembra 1926. Lětnik 33

Kak koza najradšo žerje.

(S wobrazom.)

Wot dźiwoje kozy chcedźi najwjetšchi wužitk měć a chcedźi, so by strowa zawostała. Tohodla dyrbimy kozu kmanje wothladować. Selene a žyno dyrbi tak dostawać, kaž je to wot pichirody zwučena. Njedožahajo jenož, so jej dawši pizh podawajo. Wažne je, kak ju dostawa. Koza je po zrowym hórste zwěrjo. Jako tajke je zwučena, so ja pizu nachabować. W tym nastupanju je tónak nahožna hač zwinjo. Te dźiwoje žrenje na semi a we jemi pyto. Koza žo tehodla najradšcho na nawišnatych krjochach rozhlada. Nadžěra žo najradšcho na wigate hałožki schrómow, terkow a plotow.

W różnizach koza kmanišćo k wažnju a w dźiwanju nima. We kulowje stejo a we wuzkim dworje žo njechcedźa, nima njechcedźa, tute pichirodne abo pichinarodźene nałožki wuwinjeć. Dokhdla dyrbiješ ju rostarcać, so jej tajke možnosty poskićaš. So by žo hibała a jej podawaru pizu po jej pichinarodźenych nadobnych žiała, zhotuj jej korto a lěšnježku sa selene, žyno abo kuschene lisće. Korto pichirowe 70 cm. wysoke dna. Hischće 30 cm wysche je lěšnježka, sodu teje dwaj wa žwoju brunu pizu. Nětkle 30 cm wysche jemje, psched korcom pschikłepaj wusku dešćičku sadu njeje kromu abo prěkničkich, so žo koza se žwojimi włóžnymi panochtami, kiž na dešćičku stupi, wobžunyła njeby. Koza je žwojimaj prědnimaj nohomoj na tute dešćičku stupi, so by žo sa pizu sadu lěšnježki nadźěrała.

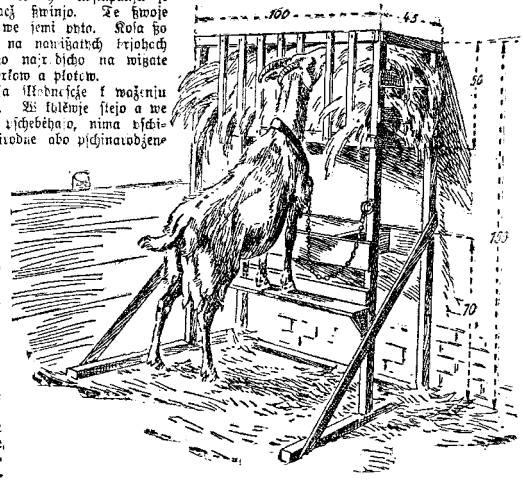

Wšichi tutej pichiprowje njemóže wjazy podawanu pizu potrjechać. Sadu lěšnježki cłaba jenož tołko, kołkož móže jěrać. Tak sporje z pizu wobkhadža, pomałku kuža a z hubu do drobna rosmělewa. S tym podawanu pizu lěpje wužije. Tajka pschiprawa wjele pizy wulutuje.

Ale wona žo też we wschelakim druhim nastupanju jako wuzitna wopokaže. Mjes panochtami žo rady hnój nahyba, tón tam zimjerdnje. Pšches to panochty kchiwje rostu. To kozy bolosće a wobcežnosće pschinjese. Khdyž koza stajnje na hnoju steji, žo z cžežka na tutón niedostatk dohladasch. Sso wě, panochty dyrbjesch jej potom rosmnje pschirězać. S tutym pospěhanjam cžěka koza tak lohaz njebudni. Piza, kozy sa powyschenu lěšnježku tykana, ju nuzi, so bóle hibać. Tutym stawanjam a nadźěranjam sa pizu žo cžěko dosć pschecžahuje a hiba. To spěchuje strowosć a derjemnosće skocžecza. Strowe skocžo lěpje deji a twari na žo.

Tajkale jednora pschiprawa nutuje potajkim skocžo žo hibać a z tym žwoju strowosć pschichować. — Bohužel někotry nochce pschipósnać, kak wažne je to sa kozu. Husto dosć dyrbja wbohe kozu w cžemnych, haj druhdy w stuchłych a wlóžnych chlěwach abo stajach chcedźi pschebywać. Potom žo dźiwać njetrjebasch, so twoja hila njedeji a dale a bóle dele bjerje. Khdyž koza z prědnymaj nohomaj na deiku stupa, je drje sa kozu pschjezo bibanje. Tola te hischće njeje sa nju dožahuze. K žwojemu derjemcžu je nutne, so žo wschědnje prawje wuběha. Wona trjeba štónzo, cžerstwy powětr a zwěrlosć. Też w cžasu zymy dyrbjała go koza dyž a dyž wonka pscheběhać. To jeje strowosći jara derje hoji. Jenož potom smějesch strowe skocžo, strowe mloko a strowe kóstata.

Khdyž kozy w chlěwje pschiwjazujesch, dha cžiń to tak, so jim najmjenje wobcežnosćow pschichotujesch. Wokoło schije połoj jim kožany pasć z pjerjacžencjom. Kołoły dostanu jón zhlnischći, kozy a kózlata zlabschi. K pjerjacženej pschizpiń rjeczasć z jenym abo wjazymi wjercžatymi wu-

rzykami. Tak żo koża ženje dojicj njemóže. Njewjasaj je ženje ani na pjche tróšku, ani na pjche dołge. Ssu-li na pjchekróšte swojasane, samóża żo schpatnje hibacź. Ssu-li na pjchedołhim, żo łohży do rjeczajka jaftupja. Tohodła cźinitich derje, hdyż rjeczajk w pjerschczenju khodźi. Na konzu rjeczajka pschipowjeż nękajku cźeżu. Tak żo koża ženje faftupicź njemóże. Je-li je nękak mózno koźu w khlěwje njepschiwjajuj. To jej najlěpje howi.

Zeźiwjenje a wothladanje prosatow a běhakow.

Psched źwětowej wójnu bě pola naź plahowanje źwini nimo měry roschěrjene. Jako psched wójnu pożledźenuju rasej jkót licźachu, nalicźachu 25 miljionow źwini. Wjeło tajkej nimo měry wulkej źtźe źwini też tukrajne pizy njedożahachu, tak żo byrbjachu żo wjele wutrajnych pigow pschikupowacź. So żo w Němskej plahowanje źwini tak rosmnożi, k tomu dopomhachu jcźěhowace pschicźiny: Swinjo porno druhemu jkotej jpěschnje rosźe. Druhdy masch żamo hižom źwinjo ſ wóſom abo dźeſacź mězagami k rěju krake. Dale źwinjo pomérnje wjcho żerje. K plahowanju źwini mólejch wschelake hospodarźe wotpodli wužicź, wotjeże żydł, jeſběrane mloko, kapalzu a wschelake wotpodki ſ kuchnje a druhdźe. Psched wójnu żo też do Němskeje wjele tunich pizowadkow pschiwożowasche, wotjeże jeczmjeń w japadnej (wjeczornej) Němskej. S nim żo nimo měry derje źwinje kormjachu. Dźenża wschak żu wobſtejnoſcje trochu hinasche. Ssmy bóle na tukrajne pizy pokasani, dokelż pschi nětcźiſchim njedoſtatku pjenes jebi nichtó telko wutrajnych pizowadkow kupicź njemóże. Cźi, kotſiż chcedźe wjele źwini dżerżecź, dyrbja też tajke roſtliny plahowacź, kotrež mózemy źwinjom pizowacź.

Se wſchcheo mjaźo, kotrež żo w Němskej do wójny ſpowużiwa, bě na 50 prozentow źwinjaze. Sswinjaze mjaźo ludźo najbóle kupuja, dokelż pomérnje lěpje źycźi hacź żane druhe. Wjele ludźi khudſchich worſchtow wſchak buchu jebi też ſami hiſcźeje źwinjo dżerżeli, tola njewjedźa cźaſto doſcź prawje ſ nim wobkhodźecź, to rěka ſchtož pizowanje naſtupa. Pola nětkrych ludźi je źyke wothladanje a pizowanje źle wopaczne. Pizowanje źwini dyrbi je wſcheho ſapoczatka doſcź krutu podłožk mécź. Tohodła njechamy ſobudź pschiſpomnicź, jo je pizowanje źwini nimale dolcź wobcźežne. Wopaczne abo njerozumne pizowanje je cźaſto ſ winu, ſo telko małych proſatow hižom konza wojmje. Prěnje dwě njedźeli, hdyż proſata żyżaju, boſaha jim to, je-li ranży doſcź ſylnjaze pizy dawaſch. Tola njeměſcźi ranżu hnydom tak bórzy hcź żu proſata na ſmet, wjele ſylnjaze pizy pschidawacź. S tym by ranży kaź też proſatom jenak ſwadźiť. Proſata bychu bórzy ſ winu ranczeho mloka, kotrež je żo ſ nahitym pschemēnjenjom pizy nabobo ſmēnika, dritſaw dostake. Też ranża żo po proſatach najlěpje ſhraba, hdyż ju ſe ſłabſchej a mjenje hódnej pizu pizujeſch.

Na třecźim dnju japoczatom ſe ſylnjchej pizu. Dritſawa proſatow potkadża dźeń wot wopaczneje pizy, kotruż proſatam abo ranżu dawaſch. Ranzam dawaj prawje ſtajnu a bohatu pizu. Też maju żo tajle ranży prawje ſtajnje pizowacź a niż jónu priedy a druhi raz ſaźo poldźiſcho. Dale ma żo ranzam pomérnje źidła piza dawacź a niż psche cźołka. Cźim dlěje pak proſata żyżaju, cźim wjecźy a cźim ſylnjchu pizu maſch też ranzam dawacź, dokelż ranży potom też k ſeźiwjenju proſatow wjazy mloka trjebaju. Prěni dźeń hnydom proſatam ſuby pſchiſchcźipaj, ſo bychu ronzu do wumja njeſkubate. S tym żo ranży druhdy roſhorja a proſata ſakuſaju. K ſchcźipanju ſudow trjebaj wótre kłeſchczicźki. Te doſtanjeſch w kłamach żeleſnych twarow.

S dwěmaj abo tſjómi njedźelami japoczěli proſatom też druhu pizu pſchidawacź, dokelż jim ranże mloko njedoſtahuje. Prěni cźaſ dawaj proſatam cźerſtwe jeſběrane mloko abo też dobre mloko. So bychu proſata driſtawu njedoſtake, kedźbuj na cźiſtu a ſtajnje cźopku pizu a doſcź cźopku kłěw.

Pizu proſatam ſkhadaj do korta abo nabobu w pódlanſtim khlěwje, hdyż móża proſata po ſwojej woli k ſranżu khodźicź.

Hdyż ranża pizujeſch, ſacźin proſata tak dołho do druheho khlěwa.

Kiżata piza, kotruż ranża doſtanje, mohła jim ſwadźicź. W khlěwje, hdyż maſch ranżu ſ proſatami, ſtlepaj na 25 cm wot murje drjewjane tyczinki niſko pſchi jemji, tak, ſo mohli żo proſata ſa nimi wulkowacź hdyż żo ranża lekuje. S tym żo njetrjebaſch bojecź, żo by cźi ranża ſ njeſedźbnoſcju abo njelepoſcju proſo ſatekła. Proſata trojay wob dźeń pizuj. Mjes tym naſypaj jim pódła do jeneho korta něchto pschenzy abo jecźmjenja, ſo żo proſata też na truſcźiſchu pizu ſwucźa. Tak bórzy hacź żu proſata tři njedźele ſtare, dawaj jim wuſmuſcź ſ wowſcheho, jecźneho abo kukurizoweho ſchrótu. Też wobélene běrny do mloka ſmēſchane proſota rady żeru. W ſymje, hdyż proſata won njepyſcheźeſcź, cźiſźi jim druhdy tajke wēzy do khlěwa, kotreż něchto wopna wobſtahuje na pſch. drjewowe wuhło abo lamjentne wuhło.

Mnohy pak żo někto cźaſto praſcheja, hdy moju proſata wotſadźicź. S wjetſcha wſchak żo proſata w domjacym hoſpodarſtwje ſ pjecź abo ſcheſcź njedźelemi wotſadźeja. Tola pak żo nimaju proſata na żane waſchnje pſchedaſe wotſadźecź, dokelż rancźe abo tak mjenowane maczerſke mloko żana druha pizu njenaruna.

Cźim dlěje proſata żyżaju, cźim lěpje żo wuwija a cź m thmenſche żu też ſ pſchijimanju balſcheje pizy. Hdyż proſata ſ 10 njedźelemi ſtare wotſadźiſch, to je cźim lěpje. Kuży ma potom wěſo 10 njedźeli ſtare proſata dróſcho ſapkacź, dokelż tajle żu ſ prěnja wjele wjetſche a też cźim wětſcheje hacź pjecź njedźeli ſtare a mózech je też haydom bjes mloka dale horjecźahnycź, ſchtož pola pjecź njedźeli ſtarych wěſo njepłacźi. Radſcho njech kuży tola ſa ſtaricheje proſo nēſchto wjazy ſapkacźi. Tak żo ſnajmjenſcha njetrjeba bojecź ſo jemu proſo padnje, hdy by ſ dotalnej pizu nadobo pſchemēnił. Wjele raſow je dopoſane, ſo je 10 njedźeli ſtare proſo wo wjele truſcźiſche, hacź pjecź njedźeli ſtare. Proſata potajkim hakle we woſmym a ſcheſatym tydźenju najwjazy pſchibywaju. We pſcheſrětku waźi 10 njedźeli ſtare proſo na ¼ zentnarja. Waha potajkim ſ ranczim mlokom a ſ pſchidawanej ſylnjajej pizu pſchibywaſche, kotruż by proſatam bjes mloka dawał. Dale bu dopokłane, ſo proſo k twórbje ceneho kilograma do ſcheſcź njedźel wjazy żiwnoſcje trjeba hacź poldźiſcho wot 5—10 njedźel.

(Stónczenje pſchichodnje.)

*

Kak maſch źwinje kormicź.

Jako pizowanje ſrědźi ke kormjenju źwini nakożujemy kukurizowy, jecźny a rżany ſchrót, warjene abo parjene běrny, rybjazu mucźku, mjaźowu mucźku a ſydł abo ſeſběrane mloko. Někotři też rěpu źwinom dawaju. Jako dobra kormna piza wuſnamjenja żo też rajźowa a bunaża mucźka (Bohnenſchrott). Jecźny ſchrót je wo něſchto lěpſchi, hdyżli rżany. Rozdźel je też mjes źwinjemi, kotreż roſtu a mjes źwinjemi, kotreż żu doroſcźene pſchi kormjenju. Pola njedoroſcźenych źwini dyrbi żo też ſ dobom pſchi kormjenju mjaźo tworicź, mjes tym ſo żo pola doroſcźenych jeno tuk twori. Pſchewjele běrnow źwinjom dawacź, njeje też runje khmane, haczrunjeż bychu doſcź tunje byłe, dokelż běrny jara mało bélika (Eiweiß) wobſtahuja. Tuta ſaſtada płacźi woſebje ſa njedoroſcźene źwinje. Kormiſch-li njedoroſcźene źwinje, dyrbiſch jim nēſchto hódnje ryb-jazeje mucźki pſchidawacź. Rybjaza mucźka njepomha jeno pſchi twórbje mjaźa, ale twori też źylne koścźe. Mnohy ménja, ſo taſte mjaźo potom źylnje ſa rybami ſmjerdźi. To pak njeje ženje tak ſlě abo druhdy dożnja nicźo cźucź, njedawaſch-li źwinjecźu runje pſchewjele. To ſame płacźi wo mjaźowej mucźku. Njedoroſcźenym źwinjom, kotreż kormiſch a kotreż 100—120 puntow waźa, maſch wſchēdnu pizu na kóždy dźeń po ſcźehowazym rzędze dawacź.

Sswinjo ma doſtacź: 6 puntow parjenych běrnow, 1½ punta jecźneho ſchrotu, ½—¾ punta kukurizoweho a rżaneho ſchrótu, ¼ punta bunoweje mucźki a 80—100 gramow rybjazeje mucźki. Nimaſch-li bunjazu mucźku,

możejsch też na to město jeczny abo rżany schrót dawacz. Maschi-li sebĕrane mloko, możejsch żwinjeczu scĕhowazu pizu dawacz:

8 puntow parjenych bĕrnow, 1¾ puntow jeczneho schrótu, pol punt kukurizoweho a rżaneho schrótu, ¼ punta bunjazeho schrotu, 80—100 gramow rybjazeje muczĭ a 3—4 litra sebĕraneho mloka. Na město rybjazeje muczĭ możejsch też nĕschto mjazoweje muczĭ (Fleischfuttermehl) abo żuchich drożdżi schidawacz. Do wschĕdneje pizy możejsch też kożdy dżeń nĕschto krudy (gnadź 15 gramow) (Schlemmkreide) smĕschecz. Nĕkotsi město bĕrnow runkliżu abo prawu rĕpu dawaju. Nĕpa je pornjo bĕrnam wĕso mjenje żnjnlnaze pizu. Schtóż rĕpu żwinjom dawa, njech scĕhowaze pizowanje schihotuje: 10—12 puntow runkliżu, 1¾—2 puntow jeczneho schrótu, ½—¾ punta kukurizoweho a bunjazeho scĕ rótu a 60—80 gramow rybjazeje muczĭ. Njedorosczenym żwinjom, kotrejż kormisch a koireż żu prjedy na pastwje byke, możejsch też ¼—½ punta wotrubow na město schrótu dawacz. Se wschelakimi posppytami żu żo mnoży plahowarjo pschewĕdżili, so takle żwinje ſ pastwy czim lĕpje pizu wużiża, hacź takle, kotrejż żu stajnje w khlĕwach byke. Sa njedorosczene żwinje njeżżu wotrubu poprawom żana kormjaza piza. Wożebje derje ſ wotrubami kormicz pak masch takle żwinje, kotrejż żu prjedy na pastwje byke. Te kidanje najlĕpje wużiża, lĕpje hacź takle, kiż żu stajnje w khlĕwach sawrjene a srĕdka hdy na czerstwu powĕtr pschischkte. Sswinje dyrbisch je wjetschego dżĕla ſ huste pizu pizowacz. Maschi-li wschelake żitke kuchinje wotpadli, njemĕschej je żenje ſ wotrubami, ale dawaj je kożde wożebje żwinjom. Pizuesch-li pak żwinjom pschebużtu pizu, dyrbisch je potom też druhdy napojicź a to je najlĕpje ſ czistej, liwkej wodu.

Hdyż żu nucżeny, żwoje żwinje w symstim czażu kormicź, hdyż żanu selenu pizu nimasch, dyrbisch zim nimo druheje pschedpżiżaneje pizy rĕpu a pluhi żobu pizowacz. Sswinje, kotrejż dżesch spĕschnje wukormi ſ a kotrejż maju gnadź 200—220 puntow ważicź, hdyż je rĕsasch, dyrbisch dwaj mĕżażaj ke kormjenju pschihotowacź, to rĕka, jim taſtu pizu dawacź, kotraż mjażo a bĕlkowiny twori, każ żmy prjedy wopiżali. Chżesch-li pak 3 hacź 4żentnarſke żwinjo rĕżacz, dyrbisch je 3 abo 4 mĕżaży ke kormjenju pschihotowacz.

Sswinje dyrbja potajtim w czażu pschihotowanja ke kormjenju dosczĭ bĕlkitoweje pizy (Eiweißreiches Futter) bóſtawacz, so by żo ſ tym prawje wiele mjaża wutworiło. Hdyż nĕtko na pśch. żwinje na pastwje te kormjenju pschihotujesch, dyrbisch jim nimo toho też hiſchcże żynlnaju pizu pschidawacz, a to 1—1½ punta schrótu sa dżeń a 100 gramow rybjazeje muczĭ. Rozumiesch, kotrejż masch na pastwje a kotrejż hiſchcże prożata nimaju, njetrzebasch druhu pizu pschidawacz.

Zorna.

Rozpominamy w krótkich żtowkach jednotliwje wo sornach. Wowżż je najrjedschisha piza sa konje a mlody howjasy ſtót. Pola wotstajenych abo każ żo praji, światanych czĕlatow wón wożebje dotal wużiwane mloko naruna. Srĕdżam a czĕlatam mamy ſtajnje jenoż rosmjeczeny wowż pizowacz. Radno je też konjom rosmjeczeny wowż pizowacz, dokelż jón lĕpje pożiwaju. Też jedun kóń pizu lĕpje pożiwa hacź druhi. Hospodar dyrbi druhdy konjoży hnój pschejhladacz. Nadebżże-li w hnoju snjepożiwany wowż, potom dyrbi na kożdy pad jenoż rosmjeczeny wowż dawacz. Też ma żo bylam, kundrożam a boranam wowż dawacz. Wot wowża żu wiele czistiſche, hacź wot żaneho druheho sorna. Je-li wowż tuni, możesche jón też ſuwom pschidawacz, dokelż khĕtro na dobru ſajtosć mloka a butry ſtutkuje.

Po wowżu pżacźi jeczmień jako najredschisha piza. W južnych (połodnischich) krajinach jeczmień jako hłownu pizu konjom pizuża. Chżemy-li pola nasch jeczmień konjom pizowacz, dawamy jeho jenoż ⅓ a k tomu dwe tsecżinje wowża. Też jeczmień je radno rosmjasch.

Jeczny schrót je wubjerna piza sa dóſti a tormne woły. Najlĕpje wak żwinje jeczmjeń wużiża. Sswinje, kotrejż by ſ jeczmjenjom kormił, dawaju wożebje dobre mjaso a połcź.

Rożża je jara czĕżko pożiwna. Ju możemy jako pizu jenoż pola cżahażeho ſłotu wużicź.

Słót, kotrżż żo mało żibo, była po rożży janlojtu, bestanje hustu krej a sabĕhnjenej wocźi. Se wschĕch sornow słót rożżu nanajmjenje wużiże. S njej dyrbimy jara kedżbliwje pizowacź. Najbóle radżimy, so by żo jenoż warjena rożża pizowała a to hiſchcże doscź mało.

Pschenżu wschak ſ rĕdka nĕchtó pizuże, dokelż je droha. Hewak drje by żo ſa dóſti dosczĭ derje pschihodżiła. Tola pak ma żo pschenża je żamżnej kedżbliwoſcźu dawacź, jako rożża. Do druheho sorna smĕschamy jeje jenoż ¼—⅓. Konjom dawamy ju rosmjeczenu, druhemu ſłotej ſeschrótowanu.

Kukurizu (Mais), a to ſeschrótowanu, możemy wschemu ſłotej dawacź, howjasemu każ żwinjom. Sswinjom wĕso zyła lĕpje howi dużii seschrótowana. Dóſtam njeje radno, wjele kukurizy dawacź, dokelż ſ tohu nastanje mjehka butra. Dale wona też pschi pożiwanju wadżi. Też żwinjom wona wadżi, dawasch-li jim psche wjele. S njeje nastanje wolijowy połcź a mjehke mjaso. Konjom możesch ju też do wowża mĕschecź a to 4 puntу na dżeń. Plĕżnika kukuriza wadżi. Dawasch-li ju żurom, masch ju najprjedy do żeleneje wody namłocżicź. Warjena rosschrótowana kukuriza je dobra piza sa żubży a kaczi. Sswinje kuschczinow (Hülsenfrüchte) jako bunu (konjoze abo żwinjoze) saſołki, hróch a woka maju wjele bĕlkowiny. Wone słót kormja a żylnia. Wjazy hacź 2—3 puntу jim njedawaj. Wone żo najlĕpje ſ pizowanju mlodeho ſłotu hodżi, kotrżż rosczę. Sswinjoze buny wobżahuja 11,1% sosforowoje kiżalny a 1,33% wapna, hróch 8,1% sosforowoje kiżalny a 1,33% wapna. Tute pizy dopomżaju wożebje pschi twórbje kosczi. Sswinje kuschczinow wużiżemy najlĕpje pschi kormjenju słotu abo pizujemy-li je wotam. Też trumom możemy je dawacź, ale niż wjazy hacź 2 puta na dżeń. Dawamy-li jim wjazy, dostanjemy twjerdu butru. Też mamy pschi pizowanju kuschczinoweho symja thĕtro kedżbni bycź, dokelż w nich żu wschelake jedy. Wone thĕtro żnadnje nabubnja a tak słót na kolik ſhori. Wożebje, żyli ſ hrochom abo woku pizowak. Najmjenje schkoda żwinjoze buny. Wĕso mamy kuschczinowe żymjo jenoż rosmjeczene abo seschrótowane pizowacź.

Pizujemy-li ſ lupinowym żymjom, mamy je najprjedy naparicź, dokelż lupiny wobżahuja w żebi alkaloidy, kotrejż sawinuje pola słotu thorosć lupinoſu. Módra lupina je schłódnischa dżĕli żołta. Konjom abo wokam, kotrejż maju wożebje czĕżko czahacź, możemy ⅛—¼ forna ſ njej narunacź. Sa mkody abo żubożny (tragend) słót żo lupinowe żymjo njeradżi. Na pĕſłoschnych polach naschi hospodarjo czasto wjele jerabelle pĕſłuja. Wona pkaczi jako wubjerna piza sa dóſti a kormny słót. Serabellowe żymjo mamy schrótowacź a jenemu ſtoczecżu 2—3 puntу na dżeń dawacź.

Wolijowe żymjenja wobżahuja nimo bĕlkowin hiſchcże na 30—40 proz tuka. Mły we naschich krajinach jeniczży laue żymjo jako żyre pizujemy. Lane żymjo ma żo waricź a jako taſke ſłotej nimo mĕry howi. Wożebje howi lane żymjo żubożnemu ſłotej. Taſemu możemy je też nĕkotry czaż po porodże dawacź. Dale hodżi żo lane żymjo sa mkody słót wschĕch drużinow. Kurom dawamy też druhdy żonopowe żymjo mjes druhim sornom.

Nowy bĕrnywujézdżowak.

(S wobrasom.)

W czażu, hdyż masch ruży pokneho dżĕla, witasch kożdu pschiprawu, żeko ſalutowacu. Najwjazy dżĕla hlada ratarjej do rukow w nadymje. Czaż bĕrny żberanja a nasymneho żywa je najnuſniſchi zykeho lĕta. W nastupanju wolożenja bĕrny żberanja njeje industrija ratarjow ſ pschiprawami a maschinami hiſchcże schcżehbrowje dosczĭ ſastarała. Tohodła ratak kożdu khmanu nowoſcź na tutym polu wita.

Firma Holſten a Bührs hł hżo loni w Stuttgarcże a lĕtża we Wrótſławje na ratarſkej wuſtajenży nowy bĕrny-

wuježdžowak wustajiła. Jón žu na cžejšej roli loni we bliskosći Drježdžan pruhowali. Jeho dźeło a thmanosć žu wu namjenili. Jón pschipósnachu jako nowy a wobkedźbowanja hódny stroj.

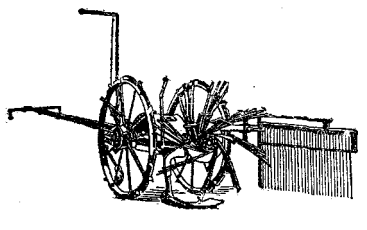

W rosprawje němskeho ratarskeho towarstwa wo nim rěka: Tutón wuježdžowak pruhowachu s wuježdžowakomaj stareje twórby. Na kožu stejaze widły s dwójnym pjerom abo tschažadom ubowo semju lepje wotschažechu a běrny lepje wotwrodźowachu. W cžejšej a sapadnitej roli dyrbjachu s druhimi wuježdžowakami, jako žo be chcžowacj sapocza, pschestajacj. Tutón k poľnej pokojnosći tak dołho wuježdžowasche, tak dołho hacj bě šiberanje na pschemaczanej roli sjka mózne. Ssamo pschi macžatym wjedrje wuježdžowak běrny s pjericzom tschažeschi. Porno starym wuježdžowakam běchu wjele mjenje běrnow s pjerischczu sawodźetych. Běrny kojazy cžešak jadźewasche, jo běrny wuhrjebaze widły je pschedałoko njemjetachu. A tola žo znowa s pjericzom njesawodźewachu. Cžahanisku móz wobliczišu w cžejšej roli na 5 zentnarjow. Wuježdžowak je hwak solidnje a krucze twarjeny.

Tutón nowy wuježdžowak šluzcha do maschinow tak mjenowaneho hrabje Münster'skeho systema. Tónle system žu dale wutworjowali, porjedźili a wudokonjeli. Sahibnjenje wuježdžowaka je jara jednore. Tu natožuja jenož ručzne koleska a ruczku. K tomu pak žanych klučzow trěbnych njeje. To je wažna a wožebita lepschina tuteho wuježdžowaka. W chehibowacj móžesch jón na polu pschi dźele a też po puczu na rolu. To je pschedne wschém w horatych krajinach s wožebitej lepschinu.

Subczžate kolesta khodža we wodzetych komorkach a tohodla žo s pjerischczu njesamjetaja. Po puczu njepotrjebasch sa woženje žanych wožebitych kolestow. Na polo pschiježdżi samó'elch hnydom s nim dźelacj. Sstrěnjej kónikaj samóžetaj jón też na cžejšej roli bjez wulkeho napinanja wuczahnycz. Tak hodźi žo runje tak derje sa cžežku kaž sa lohku rolu.

Picowanje skotu.

S hlownym a ważnym cžinicželom pschi pizerwanju skotu je wulicze pizo, kotruž skotej podawamy. Hospodarjeli samér je a wositonje, so skot wschu pizu kotruž jemu pizujemy, na najlepše wužije a so na prěnim městnje pizu, kotruž nam nasche domjaze póda podawa. Cžesto žo praschamy, kak mózemy swésecz, kotre skocžo pizu najlepje wužije a hdy skocžo pizu najlepje wužije. To wschak njemózemy tak zule s jenym słowom rjec, dokeľž dyrbimy najprjedy waschnje a cžaš pizowanja inecz a dale kak spěchnje skot rosce, potajtim kak skocžo podawanu pizu wužije a to s jenesc stronu k wutworjenju swojeho žamknjeho organizma a s druheje stronu k pschetworjenju na mlóko, mjaso, tuk, atd. Tu też, kacži kelko skot k wukonjenju mozy trjebo. To wichtko ma žo najprjedy dokładnje swésecz a potom halle mózemy pizny wužitk pohudźowacz. Trochu dopomhoju nam w tutym nastupanju też mlókop chehladowanske družstwa. S toho móže někotrymžkuli hospodar pohudźicj kak je skot pizu wužit. We tajkich stronach kdźež žo wiele cžistokrejneho skotu plahuje, je sa žyta nuczenite pschehladowanje (Zwangskontrolle) sawjedżene. Tajki sastojnik pschehladowanskich družstwow najprjedy wobliczi, kelko wésze skocžo sa wésty cžaš wužitka pschinješe, dale kelko je žo skocžeczu w tutym cžasu pizy podało. S toho žo potom pohudźuje, kotre skocžo nam najtunjschi wužitk pschinješe, to rěka ktremu skocžeczu najmjenje wupizowemy a kotreż nam pschi tym najwjazu wužitka pschinješe, njech je we mlóku, mjasu, tuku abo mozu. Pola tajkich družstwow žo potom też plahowanske knihi (Schtbücker) wjedu, kdźež je wschitko sapisane, kajke dobre žamownosce mamy cželata wot tajkich sk richich.

Też žo do tutych knihi wosnamjenja, hdyž žo dójnosć kruwy sčepschi a wjetschi.

Dźensnischi dźeń, hdyž njeisku sa naschich hospodarjow runjewon skote cžasby, drje by chył kózdy radu zhonicj kajke pizu, (tu jedna žo wožebje wo tym aze pizy) su najtunische. To rěka s tajkimi pizami dodawamy skotej na najtunische waschnje najwjazu bělkowin a schkrobu jako wužitkownu pizu.

Sczežu waza tabela móže mnohemu hospodarjej k pschikładej słužicj.

Piza wobsahujne prozentow a płacži:

piza	wjsone bělke (stickstoffhaltige Eiweiß) %	Schtrob (Stärkewert) %	Płacži sa 10 kg hr.	S toho płacži 1 kg hrubeho mina hr.	1 kg tyšnoho hr.
rybjaza muczka . . .	53.6	44,0	46,—	1.05	1.40
žuzchene drožđże . .	42.2	68,2	60,—	1.42	0 88
worjesch'owy wožuschi (Erdnußkuchen) . .	38 7	75.7	38,—	0,80	0,37
słónczonožowy wožuch	30,5	68.5	24.—	0,79	0.35
lany wožuch	27.2	71,8	24,—	0 88	0,33
rapsowy wožuch . .	23 0	61,1	20 50	0,89	0 33
kokosowy wožuch. schrót	17,0	70,0	26,20	1.54	0,37
lone sjemjo	19 1	119.2	50,—	2.62	0.42
hroch	19,9	68.6	25,—	1,48	0.36
welwicži	19,9	68.0	23,—	1,3	0 33
kokosowy wožuch . .	16,3	76.5	23,60	1,45	0 31
pywowe wocžo (Biertreb.)	14.4	50.3	14,80	1.05	0,29
palmojadrowy wožuch	13,1	70.2	20,—	1,53	0,28
žłodowe wubicžanki (Malzkeime) . . .	11,4	58,7	16,20	1,42	0,42
rżane wotrubY . . .	10 8	46,9	17,50	1,62	0 37
pschenicžne wotrubY .	11.1	43,1	17,50	1,58	0.36
womž	7,2	79,7	23 60	3.28	39
jeczmeń	6.1	72,0	23,—	3,77	0.32
kukurjoze Mais . .	6,9	81.5	25,60	3.88	31
žuschcheny ozeczel . .	5.5	31.9	10.40	1,89	23
žuno	3.8	31,0	9,60	2 53	0,31
běrnjoze truhanki . .	3,6	73,7	19,30	5,36	0,26
žuche truhanki (Trockentitzel	3,6	51,9	14,60	4,05	0.28
mlokozowa melaža wot piwa (Biertreber) .	5,6	48 9	15,40	2,75	0,31
polenzowo-mlokozowa melaža	5,3	55,2	15,—	2,83	0.27
melaža wot žłodowych k ochorkow . .	4,6	44,3	14,80	3,22	0.34

K tomu hischcze spomnimy, so žo derje wupłacji, hdyž mlodemu skotej, kotruž rostže, tajku pizu damamy, kotaž je hižro bohata na bělkownach. Wopaki pak by cžiuł, hdyž by ju kormenemu skotej dawał. Najtunischa a najwuzitnischa piza sa skot, kotryž rosce, je lany wožuch, wowšem schrót a wschelake wotrubY. Tute žnlnjoze pizy wobžahuja telko vitaminow (vitamine) žu žiwjenje dawaze wuzitk, so žebi ani wschednjostejicz njemózemy. Sa to mamy saho dorozumjenemu skotej wschelake wotlijowowožuchowe muczki (Oltuchenmehle) dawacz. S tych skot najwjazu trěbnych bělkowin wužije.

S winu dźensnischich hospodarskich wobstejnoscžow je žo mjes plahowanjom a pizowanjom skotu wschelake pschemenjenje stało.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

•S. N.• płaća měsačnje we wudawarni 80 uł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,20 uł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 st. pj. Wudawa a dźiśi Smolerjec knihiźiśaŕnje, zapdr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2667.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaŕ, płaći so na mały rjadk 20 złot. pj. Wobźěźnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobmjerja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 218 **Budyšin — sobotu, 18. septembra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Wobzamknjenje hannoverskeje ratarskeje komory.

Hannoverska ratarska komora je wobzamknjenje pśichwaliła, w kótrymž pokazuje na njespokojazy wunoźk fornowych žnjow a hubjeneho położenja zokorowieje industrije praji: Pśichi tychle wobstejnosćach njeje na wróćopłaśenje kreditow myślićej. Na wopak, dyrbi a žo wobśěrne kredity po śiśeźlinej dani pśichitowaś. Wobźeje za stronu, kótaraž žu z wulkej wodu schłodowaśe, wočakuje, so žo jim dawki spušćeja. Teź gmejnske dawki na ratarstwo cźežko cźišćeja. Wot kommunalnych wyšnjosćow dyrbi žo wočakaś, so z najwjetšeje słutnjowosću hospodarja a so žo njetrěbnych wudawkow sminu.

Nowy spritowy proces.

Pśiśed wulkim katwiśkim žudom w Berlinje je žo nowy wulki spritowy procez sapočał. Pśichi kótrymž mějesce žo pódla wjelkich drogistow a pśechowaŕkow žudom zlownych sastojnikow, mjes nimi zlownu wyšichši inspektor z Tilly z Barlinskeho policajskeho zgonistwa, dla podźěźenja monopolowego śpirita samolwiś. Wobsłorźeny drogist Schiffer pśiśed žudom praji, so žu wobsłorźeni zlowni sastojniśy k njemu pśichiśli a jemu posćiźili, so njebychu śpirit ja njeho źi ôrźeli, ńdy bychu pśichi tym mohli sabłuźiś. Sastojniśy z wulkim roshorjenjom pśejachu, so je Schiffer wěrnosć rěkał.

Konferenca mjez Stresemannom a Briandom.

W Thoiry, 10 mil wot Genfa, je žo tajna konferenca mjes Briandom a Stresemannom wotmě ka. Statnikaj běštaj so wot Genfa wotkazałoj, so jeju njeby nichtó pśichi ważnym rozrěźenju myślił.

Briand je pjatk wječor do Parisa wotpućował. Pśejdy teho je žo pśichi wjeźeri, kótruž bě Loucheur wuhotował, wobźělił. Na nju běchu teź někotśi nimšcy wotpóśłanzy, mjes nimi dr. Bernstorff, a sozialdemokratiski nimšcoźejmski sapósłanz dr. Breitscheid, pśiśeprosćeni.

Spokojnosć w Pólskej.

Wólba Pólskeje do Rady Swjatka Ludow je mjes pólskim ludom jako wulki wuspěch w źwětowej politiźy wjeźele wito. Pólskej dźe je njeje śtajne gyšdo dako, za to pak njeśtajne, kótaraž žo nimale njamemu runa, dokelž je za tśi léta sapowu wolonne. Pólśe nowiny wuśěhuja, so žo wólba njeje na podstaŕu někajkich pśichilubjenjow je strony Pólskeje stała, wólba je do pónje njewotwisna była. Mjaw Francowskeje w Radźe budźe jara gyšny, dokelž nóźe žo na htóž Pólskeje, Cźěskosłowakskeje, Belgiskeje a Rumunskeje sepjeraś. S wólbu Chileskeje a Hollandskeje je žo śleśišćeźo Němśkeje pogyšnikło.

Pólśi swonkowny minister Saleski je nowinarjam rjekł, so wulke dobyśe Pólskeje krajej teź wulke winowatosćeje nakładuje. Na jenej stronje žo Pólskej móžnosć dawa, so by žiwoje sajimy w Radźe Swjatka Ludow hladała, na druhej stronje budźe žo Pólska žodu z druhimi statami dyrbjeć wo sakhowanje śwětowego měra prózowaś. Swěśeź je Pólskej z wólbu žiwoje dowěrjenje wuprajił. Wćerawšchi dźeń je prénja krocźej k śwětowej mozy. Pólśe nowiny praja, so žu němšcy sastupjerjo sa Pólsku hłosowali; jenož pśichi praśenju sa žowu wolonnosće žu němšcy sastupjerjo běte zedle wotedaŕe.

Cźehodła žu Němcy w Genfje sa Pólsku hłosowali.

Pśichi schtwórtkowskim rosrěźenju z němśkimi nowinarjemi je dr. Stresemann rjekł, so žu Pólazy sa pśichijece Němśkeje do Swjatka Ludow a do Rady hłosowali. Tohodla je bjes dźiwa, so žu potom Němcy na to swjasani byli, sa to žiwoj hłóž wotedaś, so by Pólska njestajne gyšdo dostała. Pólska ma na tole gyšdo prawo, dokelž je jedyn z wjetšich statow Europy, wona ma 30 milijonow wobydlerjow.

Pólska podmórśke cźołmy w Franzowskej skasała.

Pólśe knjeźerstwo je pola jeneje franzowskeje łódźerje tśi podmórśke cźołmy skasała, kótaraž dyrbja žo bliźśe léto wotedaś. Hižo někotśe žu žo pólsay namórśay offiźerjo k franzowskemu wójnskemu łódźistwu wotpóśłali, so bychu nałwukli, podmórśke cźołmy wodźiś.

Wuśmjerjenje knjeźich kublow w Estonskej?

Kaž eston'ske nowiny powěźdja, je žo sozialdemokratam poradźiło, trěbnu licźbu sa namjet na ludowe wothłosowanje wo bjeswótschodźenjskim wuśmjerjenju knjeźich kublow sejnaś.

Fascistiske hibanje w Čechach.

Wotkazany schef generalnego stawa, general Gayda, je žo pśichi shromadźiśnje cźeśkich fašistow w uniformje a se wšchěmi rjadami pyschemy wobdźelił. W swojej rěcźi praji, so je fašistiske pśicźiwo wschitkim wobrocźa, kótrež žo pśechcźiwo jich programmej staja. Shromadźiśna njebě pola policije pśichipowědźena, policija pak njedźiwajcy toho njesakroćiła. Po herjekańskej fašistiskej shromadźiśnje, kótraž je žo žrjedu w Prazy wotmě ła, je policija někotrych fašistow sajała. Dla sćehowanja presidenta Maŕaryka žo někotśi rěcźnicy wobśorźa. Po rosprawje Prazskeje „Tribuny" žu žo fašistojo w Morawskej Wostrawje we tajnej shromadźiśnje z gummijowym klumpachami a revolwrami wobroniłi.

Pućowanje južnoslowjanskeho kraka do Parise.

Kral Alexander, kótryž je njedawno na cźeźke sahorjenje kśeźołoweje kože itkwrił, z pśechcowom kralowny a trónskeho nastupnika do Parija wotjěźe, hdyž budźe žo špezialista wo radu prašeć. Kralowaj tak mandźelskaj incognito puśujetaj. Njedźiwajcy teho je źiwjesć, so pućowanje nima cźišćy privatny charakter, dokelž budźe po powěźcach, kótrež žu z Genfa do'cźe, w tym žanym cźasu w Pariju teź wukrajny minister dr. Ninčić pśichebywaś.

Mussolini a antifascistojo w Francowskej.

Franzowske knjeźerstwo je žo sapowědźiło, po Mussolinowym žadanju italiskich antifašistow, kótśiž žu w Franzowskej wukhow namakali, z kraja wupokaśaś, jeli so franzowske sakonje njepśestupja. S franzowskim sapowědźenjom pak žo Mussolini njeda wot žiwojich ličh wotpohladow pśicźiwo antifašistam wotwobroćeć. Won pyta je sadanimi durjemi k wottykujenemu kónzej dóśeś. Snate je, so w Franzowskej wjele fašistiskich agentow pśichebywa, so bychu italskich cźekńejšnjow kontrollowali a Mussolinej porjadnje wo nich powěźeje dawali. Kaž je wjaak italskich republikanow w Franzowskej tamnišchim nowinam źdźěli, je zyła cźerjoda nowych cźušchlakow je Italskeje do Franzowskeje pśichsta. Wulki dźeł z nich je žo do Parija podał a žyrś je žo do południšcheje a krotowjeserneje Franzowskeje rosśělił, hdźež žu wjetšche italske kolonije. Cźušchlakojo žu jako dźěłacźerjo pśechodźeli. Jim je žo poruczyło, Italcźanow w Franzowskej na komplotty pśicźiwo fašistiskemu kujeźerstwu w Italskej nadpjerać a potom antifašistow picherdźeć. Na kajše waschnje dyrbi žo franzowske kujeźerstwo nawowaś, so by antifašistow do Italskeje wupokazało, hdyž by jich potom italska justica do žiwoje mozy dostała. W spomnjenej źdźelenźy žo antifašistam należnje radźi, so bychu žo cźušchlakow hladali. Dale žo powě, so je jedyn fašistiski agent pod maśu franzowskeho policajskeho sastojnika k jenemu Italcźanej pśichišol a wot njeho wěste wědomosće a adrěźy žadał. Wěz je žo franzowskej policiji dźelita. Swonkownopolitiski redaktor Pariźskich nowin „Liberte" składnosć franzowsko-italskeho konflikta a sajimdźenje franzowskeho namórśskeho leutnanta Desmons wuźije, so by franzowske knjeźerstwo namołwił, so by žebi we wukraju wjazy respekta dobyło.

Franzowski pólśanz w Romje, Besnard, je žo schwórtk sajo na žiwoje sastojnistwo wrócźił. Pśiedy hač je wotpućował, je dlěźe rosrěźenje z ministerskim pśichebywanjom Poincareom měł, kótryž je jemu wukazał, kak ma žo we naftupanju poślednich pśichipadow sadźerjeć.

Pijće

Klemm-kofej

Wón je najlěpši

z kofejowoje wulkopalefnje

Alfred Klemm w Drježdźanach-A.

Wuźdźom dostaś

wuźdźom znaty, jón pija hižo na 50 lět.

Generalny zastupjeŕ G. E. Heinick w Budyšinje na Moltkowej dróze 9.

Shromadźenje franzowskeho wójska pśichi italskej mjesy.

W świšu z napjatosću mjes Franzowskej a Italskej po pośledńim attentatu na Mussolina Barlinske nowiny z Pariża słonja, so je Franzowska kśetke wójsko pśichi italskich mjesach shromadźiła. W Alpach sćeścej divisjow stej; so wjele žo mjely kruće dobladowaś. Teź artillerija je žo pśichi franzowsko-italskej mjesy pożyniła. Tele naprawy žu žo cźinike, so by Franzowska pśicźiwo pśechłapjenjam świećena była, kótaraž dyrbi je strony aggressiwneje Italskeje wočakaś.

*

„Matin" powě, so je schwajzarske knjeźerstwo žiwojemu pósłanzej w Romje poruczyło, so by łokźiwiwšej italskeho knjeźerstwa na strach wobroćił, kótryž nětcźiske zusymnjenje njepśecźelne imtśkenje w Italskej sa dotrje poměry sebi wobrě krajej pśichdśtaja.

Wěrnosć wo Španiskej.

Wobźěbity dopisowaŕ Londonskeho „Daily Expreßa", kótryž je pśichi pośledńich podawkach w Schpanišej pśichebywaŕ, je žiwojim nowinam wopśašanje wobstejnosćow wósłał. Mjes druhim praji: So moh pokuj wěrnosć rjeź, žym Schpanišku wopuśchcźił. Žadyn wukrajan njeźmě w Schpanišej wěrnosć rjeź abo pišaś. Mała licźba dźěłanych je pśechcźiwo diktaturje rosharjena, ludej pak je wšcho bjezdźak. Njespokojnosćo mjes offiźerami žo dale žehli a žo na muźstwa wupśechcźera. J dyn šmamjenity intellektualny je dopśišowaŕej rjekł, so je jenička nadźija na wukhowanje Schpanišeje, so žo kral k łśišchemu kwasjeho kyna prynza Juana tróna wsda, a kralowa regentstwo pśchewźmje. Kralowa je jenička mjes ludom lubowana wobźoba. Spiecźenja we wójšku so pśich žo dale rosśěrja. Offiźerojo wšchich brónjowych družinow praja: „Primo de Rivera dyrbi pśiseź!" Dźěl muźstwa a zyła źiwilna garda stej pak jemu hišcźe poddanej, tola hač bychu w khutnym padźe k njemu stałe, so jara pra cha. Hdy by revolucija pschischła, by wona š wójska wuśchła. Primo de Rivera je do klepeje hišći sajchol, z kótreje ani do prédża ani do sady njemóże. Teź kral je w mało sawidźomnym położenju.

5. septembra je wojeśka akademija w Tegobii w kolnym śdźežu była. Po pschikalni Prima de Rivera artilleristojo pod kommandom podoffiźerow a rezerwnych offiźerow kanony na mésto samérichu, hrožo, so žo bombardement sapocźnje, jeli 'o bychu artilleriźy offiźerojo žebi śwérili, źiwoje kwartéry wopuśćejcy. Njedźiwajcy teho kommandyrjo offiźerow j dowakow wuźdźe, Riverowa cźata pschekrocźi a žo na Sierraśku horu nédźe 50 mil wot Madrida, poda. Tam na jenym mésće, kótrež so del Leon mjenuje, **na krala cźakachu. Sadźerjachu jeho a śtwórkiwje, ale jara ſ wěśta do nicho rěcźachu, hač jim žlubi, so budźe jich podpjerowaś. Potom jemu dachu dale jěź. Wopraudźe bě won sa cźas jednanja ſ jich jatym.**

W kralowskim hrodźe w Madridźe kral potom diktatorej podawk pola del Leona powědźeśe. Rosrěźenje je pjecza jara rosharjene było. Primo de Rivera praji, so by, hdy by kral offiźeram k woli był, republiku wuwołał a žo sam sa prénjeho prezidenta pomjenował. Potom kral psched diktatorom zosajcze, kótryž sašo knjeźerstwo wobkrući, na kak dołho, wschak žo pra cha; to móje jenož wójsko rosźudźiś. Dopśišowaŕ praji, **so žo śpiecźenja dale rosśěrja, a to niż jenož mjes offiźerami artillerije, ale teź infanterije a kawallerije, mjes tym so je wójsko w Marokkowskej śwónkuje, žo domjazenu wójsku pschśiśamknjeć.** Offiźerojo wschitkich rjadowanjow praja, so dyrbi diktator woteśeź, tola jenož dźeł muźstwa na tymle śtejiścźu śteji, a bjes dźeła je zyła źiwilna garda Primez de Riverej poddata.

Położenje w Syriskej.

Hawasowy telegram z Beiruta powě, so je žo w Syriskej śoro wschudźe měr wobnowił. Sultan Atrasch z nědźe 300—500 jśidźimy do hišcźe njeje podźěźiwył. Wón bliźko syriskeje puśeźiny pschebywa, so by ko sajeća pśches franzowśte wójśko śmirił. Wobthad je sašo na wschěch śjawnych dróhach žamo teź na dróży z Damaśka do Palmyry wotmě wa.

Američanja w Mexiku śkónzowali.

Mexikanśte knjeźerstwo je amerikanskemu pósłanzej we Mexiku źdźěliło, so žu rubjeźniźy amerikanskeho staćana Rosenthala jatoli a śkónzowali. Wojazy, kótśiž běchu žo za

pschejnikami puschczili, žu dweju ſ nich moriti. Na to žu rubjeżniży jateho ſokłoli a cjeli.

Amerikanſki ſtatny ſekretar Kellog je amerikanſkemu pôſłanjej w Mexiku porucził, ſo by pola mexikanſkeho knjeſeſtwa žadał, ſo by wſcho cjinilo, ſo bychu ſo Rosenżhalowi morderjo pokhkoſtali.

Sbjeſt Indianow w Mexiku.

Po Newyorkſkich powjeſcach žu w Mexiku Indianojo poſtanyli, kotrymž knjeżeſtwo njeje putnikowanje k rowej ſich patronow dowolilo. Na połodnińſkej mexikanſkej żeleżnizy ſu dwě mieſce wupuſczili. Pschecżiwo Indinam, kotrychż je nětżże 1500, je ſo knjeżeſtwowe wôſko wupôſłało.

Indianojo žu knjeżeſtwowy pêſchi bataillon ſbili.

Reuterez powêſcżenja ſ Guajamaſa w Mexiku powê: Wobwonjene cżłowêk Indianow žu pola Bicama ſ łakaſzy mexikanſki pêſchi bataillon nadpadnychu, kotryż ju ſtoro zyły pobike. Sbyłk rosbitcho bataillona je roſcżekał.

Ze Serbow.

Rozkowniçki.

Sobota, 18. pôžnjeńca.
Domaša Villan.

1898 wotmêwaše so docyła prêni ryzy serbſki koncert we Kulowje. Tu cyle njeſłyſana wêc! A to z dźêła z Kulowſkimi mocami z pomocu Ralbićanſkeho towaſtwa. Koncert bêše wêzo mócnje wopytany. Nawjedowaše so wot rodżeneho Nêmca, knjeza wučerja Tilča, kiž bêše ſpêwy z wulkej lubôſću nawućował. W tutym łêće załoži so tu w Kulowje ſerbſke towaſtwo Bratrowſtwo, kiž hiſće dźenſa wobſteji a z wulkej horliwoſću ſo wo dalše wobſtaće naſcheho ſerbſkeho Serbowſtwa prôcuje. —

Přiſłowo radźi młodym hólcam: Serbſku Hanku ſebi wzmi: to ſo żeńtwa poradźi.

Njedźela, 19. pôžnjeńca.
16. nj. p. ſ. Trojicy. — 17. nj. po ſwjatkach.

1849 zhromadźichu ſo evangelſcy ſerbſcy duchowni po 14-lêtnej přeſtawcy na přeporoſenje fararja při Michałſkej wosadźe Arnoſta Bohuwêra Jakuba zaſy k ſerbſkej konferency. — Jara rêdko bêchu ſo prjedy duchowni ſchadźowali. — W lêće 1818 bêše jich Ljubjeńſki dla wóciſća biblije, w lêće 1831 dla zbêhnjenja Marijinych ſwjedźenjow, dla kotrehoż bêše njemêr w vangelſkim ludu naſtal, a w lêće 1835 dla wudawka ſpêwańſkich powołał. — Hewak bêchu ſwoje ſerbſke należnoſće na powſitkownej farſkej konferency wujednawali. Wot nêtka bu to hinak. — Serbſcy duchowni załožichu ſebi ſwoju ſamoſtatnu konferency, přeni předſyda bu farař Rjeda-Hodźijſki. Wuraďżowaše ſo wotmołwa, kotruż bêše ſalkſke miniſterſtwo na peticiju 5000 Srbow dało, w kotrejż naboženu wučbu we ſerbſkich ſulach w maćernej rêči dowoleše. —

1919 załoži ſo Serbſka ludowa banka. Tutón naš najwažniši narodny wuſtaw wobſteji potajkim hižo 7 lêt. — Bêchu to zawêſće najcêże a najnjemêriše časy w hoſpodarſkem žiwjenju. — Ale naſa banka je kruće ſtała, ze ſwojej rozhladniwoſću a wobhladniwoſću. —

Přiſłowo: Starcho za zajaca njetrjebaš wučić do kalu khodźić.

*

Poſledńja njedźela lêta.

S jutjiſchim dnjom je ſo poſledńja njedźela lêta pſchibliżiła. Pſchichodny ſchtwórk ſo nam ſkónči mile a lubośne lêto. Schtó pak ſo ſchtwórk dopomni pſchi nan nam najſmiſłnišo dźêło na wotkhad lêta. Jutże, jako na poſledńjej njedźeli lêta, mamy cżaſ k roſpomnjatku. Kajke bê ſaſadżene lêto? — Dobre je ſłym namêſchane. Wichoroſte a beſchkóſte, polne hrimanjow, powodźenjow, pſchirodnych a materijalnych kataſtrofow. Wicho je nêkto worźichnyło, wichory, njewjedra. Pſchikhadża nałyma — wotźichnyło, wichory, njewjedra. Pſchikhadża nałyma — każ by naſ chżiła maſſacż ſ nałêtnim dychom, każ lubohna meja. Tola bêda, khdyż ſo na naſ roſhori. Hrubje ſdrêje nam ſchchê liſcżiczka je ſchtomow, wuhaźnje poſłeduje žiwjenje Bożeje ſtworby. Schto nam ſwoſtanje — nicżo ſ luboſtneho lêża, chiba jenoż nałromadżene płody a nadźija na jôm ſako pſchikhadżaze nałêżo. Tutej dwê pſchichodnêtej naſ k pſchichodnej kraſnoſczi. Jutſkich dźeń, ſako poſłednja n'edźela nałymy pak ma tež hſchcże druhi wulźy ważny wu:nam. Budyſchſte towaſtwo „Nadźija“ chże ſebi dożêcż do naſchich lubych Błótow, chże tam ſaſadowacż a woſhwiżeżicż herbſti łonzert. Kelko je ſo ja njón dêłało, kelko pſchiſtorowało, kelko woporow pſchinjeſło. Dyrbjało to wſcho być bjes wuſpêcha? Nê!! Mamy nadźiju, ſo tež naſchi Błótowczenjo w nowym ſkuczenym duchu jôm k nowemu žiwjenju wotucża. Dawno je do ſtarych ſerbſkich Błótow ſacżahnyła nałyma. Dawno ſu tam nałynſke wichory ſtenile mnohe kwêtki na naſrodnym polu. Tež woni jôm dêłachu. Tež woni jôm ſe ſadwêłowanjom wo ſwoju ſwobodu, wo ſwoju exiſtenzu wojowachu, jako bżenża my Hornjoſerbja. Tola dawno hižo, jara dawno to je. Woni ſami njemóża ſo wjaſy na to dopomnicż. Ssu wbohi każ wopjeni. Myſla ſebi, ſo ma to tak być a ſo żyle ſprawnje jednaju. My Hornjoſerbjo, kotiż mamy hiſchcże ſchkrickżku nadźiju, chżemy nadeje cżuże njeż nimi budźicż. Tola ſkôd by k tomu mogy mêt, njebył-li mêt nadźiju na lepſchi pſchichod. Tuchwiłu knježi hiſchcże cżêmna, njewêſta, mrôſoita nóż bo kola wokoło njeż ludom. Tola jôm budże lêpje. „Po nogy dżeń młody ſwita, po boju dżeń ſwobody.“ Jôm ſeſrawja płody wobcżežneho, pilneho dźêła prôzy a woporow. Kelko prôzy hiſchcże — kelko woporow? Wôh je wê. Naſche Błota chżemy ſebi ſaſkowacż herbſte — ſkowanſke, każ ſu wone to nêkdy byle. Hiſchcże njeje poſledńja ſchkrickża we wotrobach naſchich bratrow wuhaſnyła. Tuż dujmy do jich wutrobow ſ młodźnym narodnym dychom, ſo bychu ſnowa wożiwili, ſnowa ſo ſaſelenili, ſnowa ſakêżeli ja naſchich Serbow.

Chżemy pſchedjerżecż, wudjerżecż, wutracż naſch narodny boj hacż do końza. Hiſchcże je cżaſ. Hiſchcże nieje poſłeđże, hiſchcże njeje poſledńja ſchkrickża nadźije wuhaſnyła. Shrôżmy ſo ja Sserbſtwo, wojinmy wo herbſtwo a tracż budże wêcżnje Serbſtwo.

Nadźija njech mjes Sserbami
Stajnje liwkich Serbow budźi,
Ro Sserbach njech ſpêwa — budźi —
Cżucże budźi mjes bratrami,
Hacż nam ſakżêżeż budże nêkdy
Lêpſchi cżaſ po cżahach łêdy.
Lêpſchi cżaſ po woporach a prózach,
Tež w naſchich lubych ſerbſtich Błótach! Wcż.

*

— Wo wjedrje. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer +3, thermometer +20. Dżenſa rano we 8 hodź barometer 743, hygrometer 0, thermometer w nogy +12. Wuhladny na mało ſo pſchemjenjaze wjedro. Po ſdaću je wyſchina ſ Azoriſtich kuzow tola niżiny ſe ſrjedźneje Europy wucżiſchczała. Wone w połnozy nimo cżahnu. Dżenża ſnôwa ſo ſ nimale bjesmróżnego

Albert Rager (fotograf. atelej) **w Kamjencu**

na rańšej dróży Telefon čo. 239 na rańšej dróży

podawa Wam najlêpše fotografije kóždeje družiny wo wobkhodże a zwonka wobkhoda

Skazanki za fotografowanja přijimuje zwonka wobkhoda za mnje też knjez friżer Jupt w Panšćoach

Zhubjeny syn.

Burſki roman ſ Cżorneho lêża.

1] (Pokračowanje.)

Tak bê Hendrich Duſchan lêdy do ſwj. Landolina pſchicżahnył, khdyż ſetka ſo w zyrkwi ſ Khrystlu ſ Kſchiżineho dwora. Bohaſtſwo jeje dwaſty, jeje pyſchny, ſtaro hordy napoſlab bu jemu hnydom napadny. Wo ſtatnem Kſchiżinem dworu, w kotrehoż prôſtwnych ſtotpotych khôdżach bêſche wón cżaſto jako dźêcżo wokoło bêhał, bêſche wón hižo nêcżto ſwonicż ſłyſchał, a mjes tym ſo cżornowłoſate holicżo, w rjadu pſched nim ſtoczo, ſo modleſcże, a ſnamjo kſchiża cżinjeſche, pſchińdże jemu to a druhe do myſłow.

„Po ſwojeje wutroby ſacżucżu, to tola dżenża hižo nicżiło wolicż njemóże. Hdżej ſwonkowne poměry ſ żebi ſo hodża, tam ſo tež ludźicżka jedyn k druhemu pſchipodobuja. Haj tak je to lêpje ja mandżelſtwo.“ Takke pomyſłi ſebi Hendrich. Lubo mêt njebê hacż dotal hiſchcże żanu. S wotkel budżeſche tež to thiwile k tomu nabrał?

„Bola burow to ujeje ſ wajchnjom a we mêſtach tež dawno hižo niż,“ roſwažowaſche dale. „Sso ſalubowacż wſchak je wjeſoła wêża, ale ſo wożeniecż je ważna wêż.“

A jemu pſchińdże myſliczka, kak wjele „ſchikowańſcho“ to tola w mêſcże wuhada, khdy by tujeż wucżeł żonu mêt. Khrystla na Kſchiżinem dworu ju ſa njeho pſchihodżeſche — ta dyrbjeſche to być!

Ani njewocżakaja, ſo by ju na rejach abo hewak nêkak błiż ſpôſtnał — na tom bê jemu dozyła njeſależeſche — ſtupaſche po nałtem puczu k prjedawſchemu kłoſchkowemu horje a proſcheſch ſtareho ſ krółka a jaſnje je oruku jeho dżowki. Narodżenja wutrożowaſche burej je ſymnej krwju a żara wżbżownje ſwoje poměry, a runje tak ſymnokrewnje a kedżbliwje pſchipożłuchaſche tón jemu.

„Wy ſo mi lubicże,“ rjekny Mêrżin Hegner potom. „Wy ſeże ſprawny cżłowjek a njedźerżicże ſo tajkich kokwêtoſcżow, każ druſy hólzy — a ſo ſcże ſ wucżerjom, na to nochżu dźiwacż, dokelż wêm, ſo Waſcha wucżenoſcż mi nicżo ſchkodżecż njemóże. Starý cżłowjek woſtanje tola pſchezo tón mudrijchi.“

Wucżeł ſo na tajkej wotmołwje trochu dźiwaſche, dokelż bêſche ſ tym licził, ſo ſwoju rjanu ſtużbu ſapleńczenemi burej poſticzi a ſ tym tež hnydom rybicżku bożahnje.

„Cżornuſchka njech pſchińdże!“ ſawoła nan ſ durjemi won, a Hendrich ſacżu tajſi nêtajſi dźiwny njemêr na lêwem bolu.

Haj, to ſto bê żebi ſ mêſta ſobu pſchinjeſł, tam to njeſmija „cżuwy“, a cżim bóle cżłowjek wê, ſo jo ma, cżim hórje jo doſtawa . . . . .

„Cżornuſchka“ pſchińdże. A mjes tym ſo mêſcżanſki nałwożenja mêſcżeſche wſchu prózu, ſwojim porſtam a ſwojimaj nohomaj machotanje a tichopotanje ſadżêwacż, pſchedkoji nan ſwojej dżowzy ſe ſuchimi ſkowami ważne praſchenje.

Wona ſo ani njeſaczêrwjeni, ani wocżi njeſaſidżeli; ſekundy dołho ſhladowaſche na wucżerja, na jeho trochu ſwużinu poſtawu w dołhej cżornej ſukni a na ſwêtłohołatu hłowu ſ błêdym, kocżatym wobliczom.

„Ty wôch, ja cże ujenucżu“, prajeſche bur Kſchiżineho dwora. „Ja ſym ſo tebje pſchi wſchêch praſchał, ja praſchamt ſo cże też pola tutoho!“

Hendrich Duſchan ſo poſtrôżi. S kajkeho cżaża bê tajſte nêcżto ſ modu pola burow? Wón ſo woboja. Pſchetoż ſo by jeho tale holejka dobrowólnje żebi brała, na to njebê nihdy pomyſlił. Błeſdżał ſo nacżahny a ſakużny hubje kruczę hromadu.

„Toho?“ woprajcha ſo Khrystla a pſchiſtupi bliże. Starý wża żebi ſczijku tobaka. „Wêſo“, prajeſche bjes pohnucża.

Hendrich cżujeſche, ſo ma nêtko rêczecż. „Ssym Waż w zyrkwi widżał,“ wón rjekny, „a do zyrkwje bych ſ Wami chżił — je-li ſe Wam tak prawje.“

„Cżehodła też to niż?“ wotmołwi Khrystla. „Ja pſchecżiwo tomu nicżo ninjam.“

„Tak dha bychmy pſchesjedne byli,“ prajeſche bur Kſchiżineho dwora. „Waſcheho nana ja ſnaju. Duſchny, pilny cżłowjek. Hej? Cżheże-li żebi Kſchiżiny dwór nêtko wobhledacż abo . . . . .“

Hendrich njemêjeſche nicżo pſchecżiwo tomu. Jemu bê lubo, ſo hnydom ſ praktiſkej ſtronku ſapoczażu, pſchetoż wulkej wocżi „Cżornuſchki“ pohôrſchowachej mêſcżanſke ſto w nim pſchezo bóle a njewêdżeſche żebi pod tajkim kutym pohladnjenjom woprawdże wjaſy pomhacż.

Wón wobdżiwaſche, ſchtoż bê ſ wobdżiwanju — kruwy w hrôdźi a ryby w hadżerju na rêzy — kamjeńtnu poſtawu pſchi ſtudni a ſtarý, pjhany ſtónczny cżaſnik na ſwonkownej ſcżeńje domu. Tu bêſche jara ſmyſłnje napraważeny wuſłob ſa ryby, kotryż bê bur ſam wunamakał a jón wutwarjeż na diwaj mêżaju wſchêm dżêłacżerjam ſwoj. Landolina dżêło dawał — nimo toho pîół, ſ rumjeńſzom wobarbjeny, na kotremż môżeſche cżłowjek ſo pſchiſtejwiczicż wihażo woſtacż — tohorunja „wunamakanka“ ſtareho. Nichtó njeſanto żebi „praktiſke“ nowotaſtwa lêże wumyſliczż jako wón, a ſhywaze powoſtanki pſchihodneho cżaża kſchiſchtrjeho ſkukowachu ſ njewjeſchcżanym poſłuchowanjom na jeho fantaſiju.

Każ mnich a hoſtwjeż ſe ſtareho cżaża cżahaſche wón po „Zwonim“ lêżu wokoło a wżdyſche ſtawi:niczti powdacż, kiż jeho pſchichodnemu żywej naczinichu takſe dwêlomne ſ khowutſchażenje. Wſchelakore ſtwórzicża we ſwirkutżu; rohżina, wutykane popjelki debjachu delnju ſtwu. Hendrich ſdychny, khdyż wſchitko to wuhlada a mużeſche no ſwoje karty a tałe w mêſcżańſkej wucżerni.

„Wy dże tola też rad na hoſtiwu khodżicże?“ woprajcha ſo bur Kſchiżineho dwora. „Saperlot! Ta je mi pſchezo wjele lubſcha była hacż nêkajka jónſka.“

Hendrich ſakhrjachta. Spodżiwawſchi ſo nad tajſim praſchenjom, woſta wotmołwi dożyny.

„Nan a ja, mój khodżimoj po wjeczorach na hoſtiwu,“ prajeſche Khrystla.

„Wy też?“

(Pokračowanje ſcżêhuje.)

trašćnje woparcho. Wbohe dźěćo hnydom widlischcza sajachu. Wutoru śmjerć skónčnje dźěćo wumože.

S **Njeźwaćidła.** Spodźiwne wobśejnoscze śnjeza we naschej wśy. K nowej žywkownj je hižo falkad wurnyty a wschelaki twarśi material nawożeny. Nětko je wobźěźeł blišo žywkownje protest sapóśtak, so je nowa žywkownja jenoż pół metra wot jeho twarjenja spalena. Dale wot tamneho twarjenja pak bu njehodźi ktoro twarićel, dokeł by potom pschebliško pucza stała a s tym nadróśnemu wobźěźeł wabźita. Mjes wśelkimi śnjeźi wulka napjatosć, kak bu tuta naležnosć skónčł. Dla nowotwara žywkownje je bu hižo tekło wuradźowało, tola ženje bu hišće njeśu dojednali. Nowa žywkownja pak je w naschej wśy nusna.

S **Wótźlinka.** 21. sejtembra popołdnju 1/2 hodź. bu pola knjesa dr. Bergmanna maćerjam lékarska rada posćiczi. Lékać budźe pschitomny.

Z **Khróśće.** Wutoru wječor paduši tudomneho pjekarja Jurja. Justa ze swojim wopytom počasćichu. Jeho mandźelska je z babu a bě samsny wječor w Hórkach na kśiżnach. Wón dźěše jej napśeću. W tutym času pokradnzchu paduši pola nich doma 100 hotowych pjenjez, cigary a cigarety a wjele wšelakich druhich wěcow. Paduši běchu snano z jich domjacymi wobstejnosćemi derje znaći a su wědźeli, zo wonaj wobaj doma njejstaj. Woni z woknom nuts zalězechu. Hnydom policajskeho psa za paduchami póslachu. Hač dotal pak hišće nicho wěste njewěźa. Paduši w Khróśćanskej wokolinje khětro často swoje čorne rjemjesło wukonjeju. Kaž so zda, snano tudy někajka padušna cwólba wokoło brudźi. Nadźijomnje žandarm njeknićomnych rjelpusow hórzy wuslědźi. W jastwje maja za nich dobru hospodu, we kotrejž jim paduśtwo zandźe.

Se **Śleho Komorowa.** Dźěłaćeł W., kotryž tudy na Pśiwarúńskej dróšy bydli a pola Brodakej firmy w Slym Komorowje dźěła, trjechi na tudomnym dwórnischczu mjes buzakami dweju żelezniśnjeju wojow. Wón pak žebi na dobre sbožo jenoż tróchu ruku wobodrě.

S **Noweje Luki** pola Wojerez. Sćrjedu wjeczor bu tudy bróžnja ratarja Kochwaca wotpali. Wšitke žně, kaž też wóz a wschelaki hospodarski grat bu zbožu spalichu. Kaž tuchaju, je wobeń słóńnika ruka zakopała.

S **Wojerez.** Naschi ratarjo lětsa powschitkownje na hubjene běrny skorža. S mětnami i zyła žane běrny pod pjenkom njeźbu. Na druhich zahonach je jich tak malo, so njeje ani hódnje spomnicć a so bu próza njepłaćił, je wuzběłacź. Jenoż na wyšche ležazych mětnach maju rjane běrny. Powschitkownje je lětha na 70 proz. běrnow mjenje hač hewak. Teć i rěpu njeje niczo lépje. Stót budźe dyrbjeć w symje sawoliś. Mnohi hospodarjo su hižo nětkole wjele stotu rospschedali. To budźe cźěžke léto za naschich holanskich wobydlerjow. Hak móža jeno dawki zbosćeć. Minuleho lětuseke léto na proschećiśi kij pschinješe.

S **Wojerez.** Druhe wuczerske pruhowanje je k. wuczeŕ Meißner w Błunju derje wobstał. S pruhowanjom běchu pschitomni k. knjezeŕiśi rada Rükert a k. schulski rada Krokow z Rišeje.

S **Wojerez.** Wulku schkodu naczini wichor zaśěmnu njedźelu tudy na Hródkowskej dróšy. Na 30 šylnych schlomow bu s korjenjemi śwuttorhanych a ležachu wrěśi pśiches dróšu śmjetane. Jěšeny wobkhaso sa auta a wozy dyrbješe so na khwilu sastajiś, doniž njeběchu dróhu tróchu wurumowali. — Djelowe wiki bu dale lśpschinja, kaž nóžemy w pózdnem cźasu wobkedźowaś. Pschi Schpretwinym dźěle w Nowej wśy je wjazy dźěłonjemějerjow dźěło namakało. Teć su bo na żelezniśy dźěłaćerjo pschijimali. Tuchmyli 412 wozbobow polnu podpjeru a 380 wozbobow pschinaźu bóstawaju. — W naschej wokolinje khětchimy skorźeć, so je wschudźom jara malo kurwotow. Wjele młodych kurwotow je bo satepiło, dokeł běchu tudy dołhi cźas zyle zahony pomodźene. Tohodla bu kurwoty lětsa pola naš dosć žadne a drohe.

S **Klětneho.** W pózdnem cźasu je bo saso njepocźiknł wosćerkeŕ, so wschelazy wokoloćahaju na wrota wschelake zdźe nabiźa, mósto so bychu je na k tomu pschiprawjene gmejniśe tafle pschiklepali abo pschibili. Wobydleŕstwo njetrjeba śebi to na žadyn pad lubiś dacź a może śebi wot tajkich zdźelpschiklepowarjow narunanje sa cźiśćenje žadacź. — Pschi pózdnem pogrjebanju tudomneje wobsejnjowje wobory je bo wobjamknyło, so ma bo na druhim dnju kermusche tudy w Domśchźej korćmje konzert wuhotowaćź, jako w prjedawšich létach.

S **Běleje Wody.** Lětsa śmy w naschej holi ś hribami žohnowani. W śćežnych mějazach wschudże kurjatka we kopjach roscźeju. Nětko w sandźenych dujach śmy też wjele prawakow namakali. W lěcze běchu prawaki jara žadne. To bě ś winu jara mokreho lěca. Sa to pak bě wschudźe ś hromadami kurjatkow, so mnohi po zenineach ś lěta noschachu. Tak mějachu hribarjo lětha ś najmjeńscha nékajku sahśužbu.

S **Mužakowa.** W nozy k wutorje bo paduschi do wobydlenja rěnika Schołty na Barlinskej dróšy nutsbohužchu. Paduschi ś rěblom i śekśnym wotnjeschkom nutsoślakjechu. Paduschi dołho w twarjenju śwostachu, bjes teho, so bychu něchto kradnyli. Mano bo Schołta na rěbl pschi wokuse dohlada, njemóžeše pak do komory, dokeł běchu durje śmutska samknjene. Jako paduch widźeše, so jim jeho pytli, śpěchnje cźelny.

S **Khocźebuśa.** Pschi hribach zběranju śmjerć namaka tudy sandźene dny dźěłonjemějazy samkaŕ Artur Hahn na Sśudnitskim naměśtnje 5 bydlazy. Wón bě bo je śwojej mandźelskej a je śwojim synom do lěsa njes Zidowkom a Lischkowom podał. Pschi hribach pytanju bo wo korjeń jakomy a ś hłowu śylnje wo śemju morźny. Jeho mandźelska a syn jeho bo blišeze khěźi żelezniśnjeho dohladowarja dowjedźechtaj. Hnydom do Khocźebuśa po lékarja telefonowachu. Jako tón pschijědźe, śnje bożiny wudycha. Wón bě hebi śchju świnył.

S **Khocźebuśa.** Na rózku Bjedrichśeje a Konśeje dróhi śrjedu rano wobzobinski a rěmjeśi auto do bo sraljowchtaj. Wobzoby bo pschi tom njekranichu. Pschi rěśnitkim aucze bo wólka zbiwny. Wobzobinski auto bo jenoż ś lóśka wobschkodźi.

S **Werbna.** Jutře njedźelu pop. w 4 hodź. je pola Böttcherez Herbśti konzert. Sserbja ś blíska a ś dalóka, pschikhwatajśe na tuton žadny śwjedźeń, wo kotrymž hižo tu pišachmy. Mjenje budźe a kóžby budźe samósće wulzy spokojeny na widźanym a słyschanym. Tuž jutśe njedźelu wschitkich k nam do Böttcherez hoścźenza na Herbśti konzert!

S **Bórkowoł** we Błótach. Wutoru popołdnju wudyri w parnym rěsaku Branaschka a Zimmermanna wulki woheń. Zyłe twarjenja bo wotpalichu. Tudomna wobnjowa Zwobora bě rěnje we Werbnje. W hnydom wrócźo zawołachu. Schkoda je nimo méry wulka, dokeł śu bo wschě maschiny hobu spalile. Wobźěźeł na sawěrśenje. Kak je woheń nastał, njeje nam dale znate.

S **Noweje Němy** w Delnjej Łužizy. Tele dny wotpali bo w Nowej Němje brózna kubleraja Khorle L. Wschě žně, kaž też wschě ratarske maschiny bo hobu spalichu. K wobnjej pschikhwatane wobnjowe wobory śušodne twarjenja wobnjej woborachu. Wobźěźeł ma sawěrśene.

Synoda.

W Drježdźanach, 17. sept. 1926.

Farař Wirth w Kamjenicy je hó njeźwěrnosće winowaty sćinił, tohodla hu jeho wotkhadźili a na pół mšy stajili. Statny šud je jeho winowinował, zyrkwina wyschnosć bo wo jeho dišziplinarnym khłostanju rosćudźiła njeje, hač jeho saso do jeho hamta postaji. Tohodla bo pola synody hórschi; ta pak bo do šudnistkeje wězy, kiž hišćeze dokonjana njeje, njeměsća, a tohodla próstwu wotpokasa.

Potom poschki bo rosprawa wo śwonkownym misionstwje.

Wobsankuje bo zyłedowaze namołwjenje: Ev.-luthersta krajna synoda głyschi s radosću, so bo dźěło sakskeho hłownego misionskeho towarstwa sasko słeha. Pomału rany zyja, kiž běschtaj jemu śwětowa wójna a Versailleski měr nabiłej. Najwjazy dźěłaŕskich połow bu bo jemu wrócźile. Wonkach pschiběra zadanje, němskich misijonarow sasko dostacź — rjane śwědźenje śwěry sa śwěru. Tohodla namołwja krajna synoda nasche wobsadźe, tole dźěło śwólnjowje a po mozach podpjerać. Zasnicho hač zadyn druhi cźas wopokasa nam naš cźas, so prjedy měra njebudźe, hač Khrystusa dobudźe.

Rosprawjeŕ běsche knjes D. Friedrich.

Potom rěcźeśe knjes tajny zyrkwiny rada Rentorf wo słedowazym namołwjenju:

12. krajna synoda bo na konzu swojeho nadawka na wschitke stawy krajneje zyrkwje z próstwu wobroći. Naschа evangelska lutherska zyrkej steji na spocźatku nowego cźasa. Schtyrihstatkny zwjask je statom bo rozwjasa. 1. oktobra nowa zyrkwina wustawa do mozy stupi. S tym zapocźnje bo sa naschu krajnu zyrkej nowy wotrěźk jejnych stawiznow. W tutym wažnym cźasu prošymy Knjesa zyrkwje wo pschi porjenje mozow wěry a lubosće, so by naschа zyrkej we swojim śwonkownym wobstacźu njehnuta, ś nowej mozu ducha zyłe ludowe žiwjenje sasko pschekhšćiłaka. Wot stata swobodna zyrkej dyrbi měcź žiwe sadźenje samoćwjenja a spraunj śwěrnosćej wschitkich swojich stawow. Tuž dyrbźeje jej śwěrnosćej. Synoda njeprěje, so bu zyrkwine dawki, kiž bo na statne dawanje słožuja, cźežše. Wona bo próźnje, so bychu bo wobśejate wótrosće wottrońśe. Synoda wocźakuje, so bo hanibne padu, so evangelsku khcźešćijenjo dawanja dla swojej zyrkwi bo wotpraja, bo wopjetowaćź njebudźa, pschitoś ś tym wažne duchowne kubła ś lohkej myślu wot so cźišnu. Naschi wótzojo žu sa evangelion kubła a krej woprowali. Bjes zyrkwje njemóže naschе dźěći zane khcźešćijanske wukubłanje a zanu sejeru w žiwjenju.

Synoda wschitkim wobźadnym naschеho kraja a jeje stawam pschiwoła: Kóždy bo na swojim městnje sa to sastaj, so by naschi sakki lud pśiches śłužbu ducha a mozy pokneje krajneje zyrkwje sakkitował evangelskeje lutherskeje wěry wostał.

Knjes konsistorialny president dr. Böhma 12. synodu wobsankuje, spominajo na to, so někto nowa wustawa do mozy stupi, kajka budźe bo wopokasaćź, hišćeze njewěmy. Bóh žam zyrkwi nowe nadawki dawa a ju k dźěłu wola. Dotalne synody žu swoje nadawki dopjelnile. Wón spomni na wschitkich, kiž žu hač dotal zyrkwinske kśejźiwe wjedli. Njech duch porjada pschezo w zyrkwi knježi a saruna to, schtoś někto wjazy njesańdźemy. Wón fo 12. synodze ja jeje dźěło dźakuje; jo je bo tak hładzy a spěchnje stało, ma bo presidentej synody dźakowaćź.

President dr. Seetzen da pschchład wo statwisnach synody; a wažeśe wobsebje dźěło 12. krajneje synody a dźakowaśe bo wobsebje zyrkwinskej wyschnosći za spódowanje dźěła, dale wschitkim, kiž žu swoje mozy do śłužby synody stajili, sakskemu statej za pschewostajenje runna a wschitkim stawam synody. Někto budźe synoda najwjeśicha móz we zyrkwi, njech ju prawje wuźiwa! Knjes Kóśtich bo presidentej synody za jeho próstu dźakowaśe. W 12 hodźinach ś Bożej śłužbu tule synody wobsankny.

Hamźka.

Z Łužicy.

* S **Lejwałdu.** Sćrjedu popołdnju wokoło 1/46 hodź. murjeŕski polěr Pawoł Schniebs na dróšy ś Łubija do Lejwałda je śwojim kolom śmjeśbožu. Jemu bóchu bo pschi kole widły śamałe. Schniebs pačny a bo mjes wocźi khětro trani. Wikowaŕ ś jejnymi kólami, knjes Wenzel ś Lejwałda, požeži śwój auto, bo bychu śmjeśboženebo do khorownje dowjeźli. Najprjedy śebi myślachu, so je bo Schniebsa auto sajeł, dokeł w śamnym cźasu wjele autow po dróšy jědźachu. Sćaženje njes autom a to-lem njeje we nascheј wśy też nicźo noweho, dokeł we tamnej nahlej kolisnje dróhi je hižo mnohi auto a kołejźowy śmjeśbožoł.

* Se **Shorjeza.** Pschi pónd źelnischim hermantu sta bo tudy na torhoschću wobkarujomne njeśwoźo. Jena 6-létna holza bo pśiches powjas pola hermantskeje budy jakomy a žebi ruku śtama. Wobzaromne wzeźo do nutśnjeje cźankeje khorownje dowjesechu.

* Se **Shorjeza.** Cźežše njeśwoźe ś autom sta bo w nozy k 14. sejtembrej njedaloko Schleurothskeho dwórnischcza. Pschi aucze bo dwě wobruči pukwschitej a auto bo pschecźišny. Wjednik auta a tśi druhe buchu won wjerbnjeni. Jedyn ś nich bo cźežko a druhi lohko ranichu. Auto bo jenoż śnadnje wobschkodźi. — Ssamomordaŕstwo spyta tudy tele dny jedyn 16 létny pschekupski wuczobnik, kotryž pola śwojeju starscheju bydli. Wón bo ś pistolu do śiwota śćeli a khětro trani. S wosom wobnjowoje wobory jeho do měśćańskeje khorownje dowjesechu. Wón je bo po prawom w malkaŕ wězach pschećiwo spraunosći pschebrěschći a tak je ruku na bo stožił.

*S **Jažneje Hory.** Na njehańbiśiwe wašnje tele dny paduschi korćmaŕa Lorenza w Hornim Rudelsdorfje pola Jažneje Hory wobkradnychu. Jako běschtaj korćmaŕ a korćmaŕka hišćeze w hošćeńcej śtuwje, sakśechu paduschi horjeka ś wóknom nuts a kradnychu 250 hr., cźažnili a pjerlićenje. Paduschi bo ś zuzymi kluczemi do śtuwow dob.ku. Sa nimi nimaju śleda.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutśišnu njedźelu:** Rjenje, cźopło, śuchо.

W Ahlbecku je jedyn nutsdobywaŕ jeneho khoseowníka saiśelił, hdyž jeho ton pschi kradnjenju pschesłapi. Na zajtra jedyn policajski assistent pobładneho cźłowjeka wuhlada, kotrehož dyrbi sajeć. Zuły assistenta k wutrobje tśeli.

*

Jendźelska śwoje wójnske łódźiwo w Chinje pokhlnje. Jendźelski łkśižak „Castor“ a wójnska łódź „Carysfort“ śtej do rańscheho asistcho morja wotśěłej.

*

Romska polizija za zobuwinikami nadpadnika Lucette śłedźo je nětkle 600 wobydlenjow pschepytała a nětdźe 400 wozbobow sajała.

*

Sjednoczyne śtaty połnócźneje Ameriki žu wójsewite, so bu śwótinje, bo pschi sakrocźenju europi ćich śtatow k śnowajadjedźenju porjada w Chinje wobdźěliś.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Tow. „Nadźija“. Auto wotjědźe jutśe njedźelu dop. z dypkom **9 hodź.** wot „Serb. Domu“ na koncert do Doln. Łužicy. Zhromadźimy so najpózdźišo hač do 8/4 9 h. w sali Serb. Domu. Wotjědźemy pśi kóždym wjedrje.

Budyšin. Tow. „Jednota“ zmóje jutśe njedźelu wulšt na Valtenberg. Wotjědźemy 2¼ pop. přez Wjelećin. Sobustawy a jich přećelo njech so prawje bohaće wobdźěla.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu pónd źelu w Serb. kofejownj.

Bukecy. „Radosć“ wuleći sebi jutśe njedźelu, 19. t. m., do Ketlic. Pućujemy pěši. Zhromadźimy so dop. w 10 hodź. na wosadnoj sali. Hosćo su nam wutrobnje witani. Wo bohate wobdźělenje prosy předsydstwo.

Bukecy. „Radosć“ zmóje srjedu (22. 9.) wječor we 8 hodź. spěwanjo. Njech wšitcy z dypkom přińdu Dirigent.

Bukecy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu sobotu wječor z dypkom 1/9 hodź. Kóždy młody Serb słuša do Sokoła! Načolnik.

Drježdźany. Serbska Boža słužba je kaž hižo lětdźesatki dołho też zaso jutśe njedźelu (19.9.) w „Křižnej cyrkwi“.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica“ wotmóje njedźelu, 19. sept., pop. w 3 hodź. w Hünzleo hoścenca swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk je dobročiwje přilubjeny. Dowěrnicy maja wšěm sobustawam to wozjewić. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Hrodźišćo. Spěw. wotrjad „Zerjow“ spěwa přichodnu srjedu w Njechornju. Kork.

Khróśćcy. Jedn. „Sokoł“ wuhotuje njedźelu, 19. sept., w Njebjelčicach Sokolski swjedźeń. Na njón so wšě Sokolske Jednoty a wšitcy druzy lubi Serbja wutrobnje přeprošuja. Započatk 1/8 hodź. — Jednoty so **wokolo 6 hodź.** w Serb. Pazlicach zhromadźa. Wot tam čehnjemy zhromadnje do Njebjelčic.

Łaz. Tow. „Handrij Zejleŕ“. Naša zhromadźizna je přich. njedźelu pop. w 4 hodź. pola Šołćic we Łazu. Wšitke sobustawy njech cyle wěsće přińdu. Jednać budźe so wo picowanju skotu a wšelakich hospodarskich potrěbnosćach. Předsydstwo.

Malešecy. Jedn. „Sokoł“ zmóje jutśe njedźelu pop. w 2 hodź. zwučowanje za dźěći pola Zendźic. Pónd źelu też za dźěći. Wutoru zwučow. za dorosćenych. Srjedu hudźbna pruha w D. Hóroy. Štwórtk zwučow. za dźěći. Pjatk pruha za bubnarjow a hwizdarjow w Malešecach. — Jednota „Sokoł“ wuhotuje njedźelu, **26. sept.**, wulki dźěćacy sokolski swjedźeń. Započatk pop. w 1 hodź. Zwučowaś budźeja dźěći Poršiskeje, Radwořskeje a Malešanskeje Jednoty. Wšěch Serbow našeje wokoliny k tomu na wopyt přeprošuje zarjadnistwo.

Našim towaŕstwam a sokolskim jednotam póslachmy, před 2 njedźelomaj pokazku kwitowanjow. Dokeł pak hišće wšě skazanki došłe njejsu, prosymy z tutym naležnje wo nje. Čišćeŕnja.

Pančicy. Lipa Serbska spěwa wutoru (21. 9.) wječor we Wotrowje pola Šołćic. Započatk we wosmich. Njech wšitcy přińdu. Dirigent.

Rakecy. Tow. „Lipa“ zmóje jutśe njedźelu pop. w 4 hodź. pola Hónčec zhromadźiznu. Wo swójbnym wječoru ma so rozsudnje wobzamknyć. Originalna symjeńtna rožka móže so skazać. Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Ralbicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu wutoru wječor we 8 hodź.

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach.

NSU motorske koło
4/11 P. S. je na předań
w Budyšinje na Wjelećanskej
dróży 31.

Kóždu sobotu 8–6 hodź.
kožane karnikłace, sašeća a wšitke druhe kože a
kóžki
kupujetaj stajnje po najwyšših
dnjowych płaćiznach.
Kießling a Erdenberger
w „Potměsaću" w Budyšinje
na Zwonkownej Lawskej hasy.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na Serbskej hasy 8
Najpřijomniše hóstne městnosće - Konditorske pječwa
přenjeje rjadownje.
Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncert
Wosebitosć: TORTY
so jako dar při kóždej składnosći hodźace.
Łód k jěźi. Fürst Pückler.

Hosćenc w Minakale.

Jutře njedźelu wot 7 hodź. sem
krasne reje.
Wo bohaty wopyt prosytaj
F. Šolta a mandźelska.

Přiwabjacy wječor

wuhotuje
Khrósćanska jednota „Sokoł"
njedźelu, 19. septembra wječor ½8 hodź.
w Njebjelčicach
zwučowanje, dźiwadło, reje
započatk 8 hodź.

Dessert-wina!

Tarragona litr 1.50 hr., 1/1 bleša 1.15 hr.
kupa Samos litr 1.75 hr., 1/1 bleša 1.40 hr.
Malaga litr 1.90 hr., 1/1 bleša 1.50 hr.
(bjez blešow) poručа
Alexander Trepte w Budyšinje
Póstowe naměstno.

Kedźbu ratarjo!

Žadnosć pjenjez a rědkosć picowanja žadataj sobi tunje a rozumne hospodarjenje!

Bismarckski młyn we Wojerecach

předawa kaž hač dotal najlepšu lanu mučku z jódźnego wolija, z rukowanjom čista, centnaŕ 15.— hr. Při zhromadnym wobzamknjenju poniženje płaćizny. Na skazanje předawam też w zawrjenych cit wozach industrialnu lanu mučku, centnaŕ 12.— hr. Wosebjo twjerda wosuchowa mučka, centnaŕ 10.— hr. Lany wolij kaž hač dotal we znatej kajkosći, kruty a derje słodźi. Je na předań we **Budyšinje** kaž we wobkhodach, kotrež su přez plakaty wozjamjene.

Jeli dyrbjał so mój wolij abo mučka někdźe předawać a jěrcy abo stuchłe słodźeć, prošu, mi to sobudźělić, zo bych to wobskorźić mógł.

Wolenca we Wojerecach
Paul Škomodau.

Motorske koła jězdne koła šijace mašiny

wšelakich fabrikatow w jara wulkim wubjerku a po najnižšich płaćiznach, też na wotpłaćowanje ma

Karl Panasch w Kubšicach.

Princeske suknje ze šěrok. wušiwanjom jenož **3 hr.**, **kopriwina 40 pj.**, **twjelki 50 pj.**, **štryk. wołma**, **barchentowe mužace košle 2.50 hr.**, **kholowy**, **wupjerki**, **kožane šórcuchi**, **wósk. přikrywy a gumij. podpołožki.** Tute tunje płaćiny jenož na Zwonk. Lawsk. h. 10 pola J. Erler.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Wobuće wšěch družin

poruča dobre a tunje
Richard Völkel
wobućowa předawarnja **na Hornim.**

Budyšska dźěłarnja sudow
tow. z wobm. ruk. Telefon 3035
w Husarskich kasernach, poruča
winowe, kalowe a kórkowe sudy
we wšěch wulkosćach. Nowe a trjebane **plokace wanje**, też wuwjedźemy wšě wuporjedźenja. **Sudy k naselenju mjasa a sudobja za rostliny.** Kupujemy woljowe sudy.

Burja kedźbujće!

Nowe centrifugi **„Helior"** z mosaznym bubnom, a nowosłóbornymi žłóbkami
Dźens najbóle wudokonjana centrifuga.
Podawa so po 12 měsačnych wotpłaćenjach.
Wšě ratarske mašiny a narunańske dźěle ma na składźe.
Mašinska dźěłarnja a wikowarnja
Arnošt Falting w Njeswačidle.

Felridowe přestajomne
komoty

za woły a kruwy
kupuje jenož woprawdźite
w Hołbinje
(Taubenheim a. d. Spree)
abo kóždu sobotu w Budyšinje na prosacych wikach.
Jenož twora přenjeje rjadownje, lěta dołho 100 króć wupruhowaną.

Originalna Dobrovicka
rožka

je dóšła a móže so hnydom
w Serbskim Hospodarju
zap. tow. z wob. ruk.
w Budyšinje w Serb. Domje wotewzać.

KELLING

pod rukowanjom z benzinom a prasuje barbi, čisći chemiscy
mužace wobleki, mužace mantle

Kak wjele njećistosće drasta nimo hospodarskeho hladanja zdźerži, pokazuja wukładźenja w našich wokнach.
Swoje klamy mam:
w Budyšinje na Kěžorskej dróży 6 na Přiśěčanskej dróży 16 telef. 3638
w Khočebuzu na Hródkowskej dróży 4, telefon 1774
we Wojerecach na Cyrkwińskej dróży 23
w Běłej Wodźe na Bismarckskej dróży 26

Zastawna
požčowarnja

(wot wyšnosće dowolena)
w Budyšinje
na Butrowych wikach.

Wupožčenje złotych a slěbornych tworow, drohotnych kamuškow, tepichow, drastow, šatow kaž też wšěch druhich drohotnych wěcow.

Wšě družiny hnojidłow
ma stajnje na składźe
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach.

Dobre městno jako mlečny podźělnik
dostanje, kiž może nakhwilnje 3—6000 hr. na wěstosće do hypotheki stajić. Bliše je zhonić pola
Bruno Löwe
w Groß-Röhrsdorfje
(město). Telefon 70.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj.
papjerowy wotpady po 3 pj.
lapy, bleše běłeho wina
bleše čerwjeneho wina
oktowe bleše, wšě druhe bleše, po powyšenych dnjowych płaćiznach, **żelezo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnosće.
Popp na hornčarsk. hasy 10 telefon 3427.

Fotowe projekcijowe powjetšenske domjace kinowe
aparaty

a wšě wěcy
za atěramske fotografowanje
Fotowy dom
Rich. Hutha

(mějeći Arno Lehnert)
w Budyšinje na serbskej hasy 13
Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotćahi wčerawustajnje a najspěšniše.

Originalnu Dobrovicku rožku

kaž też 1. wotsewk
poruča
Jurij Cornak we Łazku.
Přijimuju też skazanki za njewuběrane pólske běrny.

Khori njezadwělujće!

Při tudźe ke mni k
wopytowanju
a přijnjesće też hišće raźu moč sobu, kotraž so w mojim labaratoriumje w Zeitzu chemiscy a mikroskopiscy přepytuje.
Wočaca diagnosa, tak daloka hač je wědomnostnje připoznata.
Dźěłam hižo 25 lět z dopokaz. jara dobrym wuspěchami na khorosćach, kotrež so hišće přez biochemiju, naturiste hojenje a homöopathiju wotstronić hodźa.
Ręčne hodź. nětk póndźelu pop. wot 3 hač do 7 hodź. a wutoru dop. wot 8 hač ½12 hodź. w Budyšinje na Bismarckowej dróży 7II pola Lehmannec, a potom porjadnje kóždu druhu póndźelu a wutoru, też hdyž w Nowinach wozjewene njeje.

Paul Bohn, naturski hojeŕ.

Wot 19. septembra hač do 5. oktobra
žane ręčne hodźiny
runaŕ Šolta w Budyšinje.

Sym so **w Hodźiju čo. 16**, telefon Žičin čo. 5 jako
prakliski lěkaŕ
wosebje za rany a porody
zasydlił. Ręčne hodźiny: 9—10 hodź. wšědnje.
Dr. med. Karl Hertrampf
18. sept. 1926. prakt. lěkaŕ.

Profesor dr. Hess

3 njedźele zapućuje.
W Budyšinje, 18. septembra 1926.

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Telefon 3506 a 3507

Filialcy we Wojerecach a w Khočebuzu.

Telefon 3506 a 3507

Agentury: w Khrósćicach pola knjeza **M. Čornaka**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanga**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli)
w Nowem Měsće pola knjeza **W. Kowalika**
w Hrodźišću pola knjeza **M. Pawlika**
we Łazu pola knjeza **J. Haješa**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy na knižku zapołožować a po potrjebnosći zběhać **Zadanja pjenjezy wot 1. hapriela t. l. ze 4½—8 procentami.** **Pjenjezy so zadanja hižom wot dnja zapołoženju**

Přiloha k čisłu 218 **SERBSKE NOWINY** sobotu 18. septembra 1926

Mordaŕ Schröder před swojimi sudnikami.

Smjerćne khłostanje přećiwo Schröderej namjetowane.

Sajim na tutym prozeßu, wo kotrymž wćzera hižo pisachmy, je jara wulki. Pśinoschowało k tomu je wobźe pśedźiwne sadźerjenje pśhepytowanjśeho źudnika Köllinga. Tutón źudnik a sastupjeŕ prawa je też potom hišćeńe, jako bź žo je sapśichmnjenjom Berlinśkeje kriminalneje policije dopokasało, jo je Schröder njeskutk skućił, je wšyćemi mozami sa njeho wustupowaŕ a zyku winu na njewinowaće sajateho Haasu storćiś chcył. Stónćnje je potom pruśe ministerstwo sakrocźiło a zyku prozeßowu należnosć Köllingej ſ ruki wsało. Haasu źu potom wćło hnydom ſ jatby puśchćili a Schröderej prozeß cźinili.

W běhu dalśeho jednanja wopśuje Schröder nadrobnje, kak je ſ nawćihćitom w nowinach knihwjedńika Hellinga do žwojeho bydlenja w Rottmarslebenu nawabił a tam sajśełił, kak je potom najprjedy wurubjene cźełko do pinzy wlećł a je roskuskował.

Po njeskutku je Schröder žwojej njewjesćće 20 hr. daŕ, ſ kotrymiž je tuta jśeźa nakupiła. Schröder je žebi na to derje źłodźeju daŕ. Potom je ſ jenym ſnatym schach hraŕ. S rubjenymi pjenjesami je žo hacź do žwojeho sajeća źiwił. Jemu bź žo poradźiło, poddlab wot žebje na druhich, kaž na fabrikśeho wobźedźerja Haasu a schośéra Reutera wotwobroćićź. 14. julija paŕ bź žo nadobo pśhed pśhepytowanśkim źudnikom wusnaŕ: „Cźełko stónźownaho Hellinga leźi w mojej pinzy.“ — Po tutym wusnaću paŕ bźśe Schröder sajo zyle hinaŕ wuprajaŕ a to tohodła, dokelź kommišaŕ Tenhold jemu wěrićź njechśaśe, jo je jeho wusnaće wěrne. Haj, Tenhold je jeho sa wrótneho měŕ a je śłędy jeho prjedawśich wuprajenjow dale śćěhowaŕ. Tenholdej je wón prajiŕ, jo móže policija cźinićź kaž chce. Jeho wusnaće njeje žo do protokola sapisało, dokelź jemu njewěrśachu a žebi myślachu, jo je pod zuſym wliwom staŕ. Na dalśe praśenja pśhedsydy wobſkorźeny wobtrucźeśe, **jo je mordaŕstwo žam skućiŕ. Reuter, Haaß a Fischer njejźu žo na žane waśchnje pśhi tym wobdźěliłi.**

Na to pśhešłyśinśkuja žo žwędźy.

Pśhešłupź Struve a cźaśpśinjaŕ Schetzing powědaju, kaŕ je Schröder je ſ wopaćnymi śchekami śjebaŕ. Schröder žo pśhi tym dobrućeŕšuju śmeje. W dalśchim pśhepytowanju źu wobźebje śajtmawe wuprajenja nékto 20létneje Hildy Götźez, kotraž wobtrucźa, so žo wjazy sa Schröderowu njewjesću njedźeržaŕ. Po źłubje je Schröderom bydlesće Götźez žobu pola jeho maćerze a bźśe też pódla, jako Schröder ſ njekedźbliwosćju žwoju maćeŕ saśśełi. Po jeje źmjerćźi je wona jemu hospodaŕstwo wjedźa. Pomĕr k njemu je jara wutrobny był, njedźiwajźy toho paŕ je jej cźaśto je śaśśełenjom hrośił. Jako běchu pjenjesy sažo ras wulćtake, je Schröder prajił: „Pjenjesy dyrbju wobśtaraćź, a byrnjeź dyrbjaŕ nĕchtó do trawy kužnyćź.“ Na dnju samordowanja źadasće žebi Schröder, so by Götźez jeho ſ Hellingom žameho wostajiła a pśhitajśi: „Nĕtko dyrbi žo nĕśchto staćź.“ Po cźaśu saśkyśicha Götźez wutśełićź. Wuńdże na kĥódbu a Schröder na nju sawoła, so by jemu tola pomhała. Posdźiśicho sawoła ju Schröder do pinzy. A tu je žebi śchórźuch pśhed wocźi dźeržała a žobu pomhała.

Potom je hnydom sažo horje śchła. Na tepichu wó ſśtwje je krej wośtronika ſ tenzy wot śtółzow. Schröder je jej prajiŕ, so je cźĕło w pinzy śahrjebaŕ. Na praśchenje ſtatneho rĕcźnika, hacź jej njebě możno było, mordaŕstwo sadźĕwaćź, wona wotmotkwi, so njeje žebi myślika, so je to Schröder woprawdźe khutnje měnił.

Druhi dźeń.

Jako pśeni žwędź pśhešłyśkuje žo Berlinśki kriminalny kommišaŕ dr. Riemann, kotryž bź hromadźe ſ kommišarom Bruſchwitźu a po wotſtupjenju kommišarow Busdorfa a Tenholda pśhepytowanje wjedźe. Wón rosprawjeśe: Jako do Magdeburga pśhińdźechmoj, bź cźĕło morjeneho Hellinga hižo namakane, a bź žo też hižo śwĕśćiło, so žmjerćnej kuźy se Schröderowego rewolvera pokhadźeśchtej. S listow, kotreź žo w Hildy Götźez kofru namakachu, bź śpóznaćź, so dyrbjeśe wo njenjeśłutku wědźećź. Jako wona do Magdeburga pśhińdźe žo wśicheho wusna. Potom dowjedźechmoj Schrödera do ſtwy, běchu žo nadoba a meble še ſtwy, hdźeź bź žo Helling ſtónźowaŕ, postajili. Hdyž Schröder to wuhlada, prajeśe: „Schto ma to rĕkaćź?“ Jako potom ſhont, so ſym Berlinjan, bu jara hrubý a mĕrśeśe, so ſ Berlinśkimi knjesami nicźo cźinićź mĕcź njecha. Na žadyn pad njechaśe žo wusnaćź. Hakle potom jako Götźez pśhed nim wobtrucźi, so je wśicho po wĕrnosći wuprajiła, wón rosharjenje sawoła: „Ty ſy wĕrnosć wusnała? Njewěśch dha, schto to wośnamjenja? Ty ſy žobu winowata a pśhińdźeśch do khłostarnje.“

Schröder bź nétko kaž pśicheměnjeny a wotpokoji dospołne wusnaće wobrasujo zyły ſurowy podawk. Pśichina teź, so je Hilža Götźez jemu mały kuſ w pinzy pomhała. Pśhedsydа: Je Schröder wo tym nĕśchto praźił, kaŕ je pśhisłuchło, so je pohlad na druhich pśheschoł? Swědk: Schröder nam prajeśe, so je njeje nikoho mjenowaŕ, ale so je ſ waśchnja praśchenjow ſudnika Köllinga a jeho kommišarow na mjena Haas, Fiścher atd pśhišchoł. Prajeśe mi, so Haasu prjedy ſ zyka ſnaŕ njeje a so je jenoź ſ praśchenjow pśhi pśheśłyśchowanju wopśiowanje jeho wośoby nawukŋył. To je posdźiśicho wuźił. Sa to rĕkźi teź druhe Schröderowe wuprajenje: „Njeśłym tutych ludźi do jastwa pśhinjeść, njeśłym jich śaźo wušwobodźiść? To žo mi nichtó dźiwaćź njemóże.“ Wĕch pośnje pśheśłwědčeny, so je Schröder wĕrnosć prajiŕ.

Wyśchi ſtatny rĕcźnik Rasmus: Cźinjeśe Schröder na waš jaćźiśchći duchownje wyśokoćeśajeho cźłowjeka?

Swědk: Nĕ, jeho listy bĕchu žrje pośne nadutośće, mĕśachu paŕ wjele ſmyłkow. Pśhedsydа žo praśicha, hacź je ſwědkeŕ śnate, so je žo wjele listow ſ aktow ſhubiło. Tón wotmotkwi, so tam wjazy było njeśłu, jako je wón pśhepytowanje pśhewźaŕ.

Wobſkorźeny: Teź moje prjedawśe dźeniki žu žo ſhubiłe. Njebyśchće mje pod policajśkim dohladom do domu mojeje žotry dowjeśćź mžłi, so bych wam wśchelake ważne śpišy pokasaŕ mohł.

Pśhedsydа: Schto chźeźe nam ſ tutych śpišow dopokasaćź?

Wobſkorźeny: Sa njeskutk ſamy nicźo, ale sa wĕźywustojnych by pścheładanje tutych śpišow drje žara śajimawe było.

Dalśchi ſwědk kriminalny kommišaŕ Bruſchwitź wobtrucźa wuprajenja ſwojeho towaŕśha dr. Riemana.

Swědk Salomon, burśki ſyn ſ Rottmerslebena powěda, kaŕ je Schröder jeneho dnja k njemu pśhišchoł a jemu inserat pokasaŕ, w kotrymž knjeni še 10 000 hr. samoźenja ſnajomstwo pytaśe. Schröder namjetowaśe, tute pjenjesy na nékajśe waśchnje dobnećź..

Swědk Röźing ryśuje, kaŕ je wobſkorźeny jemu prajiŕ, hacź njeby chźył ſ nim žobu do Kólna jećź, hdźeź bychtaj potom jenemu prawje bohatemu nĕśchto pod nóź tytnykoj a jeho potom ſ cźaśa cźišnyłoŕ.

Pśhedsydа praśicha žo wobſkorźeneho, hacź je žo hdy khwaliŕ śe ſwojimi poćźahami ſ źónśkim ſ bohatych ſwójśhom. Schröder to pśeje. Götźez na to prajiŕ, so je jej ſ dźenjeła wo tajśich poćźahach cźitaŕ. Pśhedsydа praśicha žo Götźez: Je wobſkorźeny hdy moje mjeno „Haas“ pśhed wami trjebaŕ? Swědk: Nĕ, ženje.

Medizinśke dobrośdaźa.

Wĕźywustojny medizinalny rada dr. Stumpf rosprawja wo obdukźiji, kiž je wumjedź. S paketa na ſudnisśim blidźe wośmje Hellingowy nop a nĕkotre jeho ſtawy a pokaźuje na nimi rany, kotreź bź Helling pśhed a sa ſmjerću dostaŕ. Wĕźywustojny med. rada dr. Baretius praji, so je dźeń wobſkorźeneho še ſamomordaŕſtwom ſkónćiŕ. Wowka je duchakhora była. Nan paŕ je delirium mĕŕ a je wobſkorźeneho w deliriju pložiŕ. Wobſkorźeny je najmłódśichi še 7 dźěcźi, ſ kotrychž žu tśi wumrĕli. Wobdźiwaćź dyrbi žo, kelko wědomosćźow je žebi wobſkorźeny w młodych lĕtach ſam nadobył. Spodźiwny je rosdźĕł mjes intelligenzu a moraliku pola njeho. Na ſexualnym polu paŕ njej duchakhory. Wobſkorźeny drje je herbźy pośeźeny, ſa ſwój njeskutk paŕ je pośnje ſamołwity.

Popołdnju w 4 hodź. je na ſudnisśwje wulka hara nastała. Na kĥódbach bź žo telko ludźi nahromadźiło, so dyrbi policija ſ tłumpachami ſapśichmnjeź, so by lud śaźo na dróhu wućśiśchćała. Nawał ludźi je tohodła tak ſyłny, dokelź wédźa, so je žo wyśchina prozeßa pśhibliźiła: Haaź dyrbi žo pśheśłyśchećź.

Wokoło 5 hodźin popołdnju śastupi Haaź do ſudnisśeje śale. S wulkej próźu cźśiśchći žo pśches ludźi. Mały muź ſ niśkej hłowu, cźornymi włośami. Po ſwonkownym nimale napohlad, kaž by ſa marttarja postajeny byŕ. A tola njeby žo jeho wośud sa tym praśchaŕ, njebychu-li jemu w prawym cźaźu wumożeŕo naśtali.

Pśhedsydа žo Haaźa praścha: Kak śeźe žo do tutoho jednanja śapleť?

Swědk: To je mi zyle njeśnate. Jeneho dnja buch śajaty, a to, kaž žo mi prajeśe, dla Hellingoweje naležnośće. Posdźiśicho je mi kommišaŕ Tenhold prajiŕ, so mordaŕſtwo na Hellingu świžuje ſ dawkownym pśhešłyśchiwjenjom, kotreź je Helling wotkryć chył. Krajnoźudniśki radźićeŕ Kölling je žo Schrödera, hdyž mje jemu napśhećźiwo staji, praśchaŕ, hacź ſym ja Haaź. Na to je Schröder wotmotkwił, so ſym ja Adolf a so ſym pola njeho w Rottmerlebenu byŕ a so ſym jemu prajiŕ, najprjedy ſmy žebi še śchekami ponhali, nĕśko budźemy teź hišćeźe cźaśniśki bracź.

Pśhedsydа: Je Schröder prajiŕ, so je Adolf ke mordaŕſtwu nadyjeraŕ, a so śeźe wy Adolf?

Swědk: Haj.

Pśhedsydа: Dźeńa drje Schröder pśhijinaje, so je Waš wopaćnje winowaŕ, wobśteji paŕ na tym, so Waš ſnaje a so mjes Wamaj poźśahi wobśteja. Śeźe Wy wo mordaŕſtwje nĕśchto wjedźaŕ?

Swědk (ſ jaźnym hłoźom): Njewĕm wo mordaŕſtwje nicźo, chiba to, śchtož ſym ſ nowinow ſhonik.

Pśhedsydа: Śeźe ſ wobſkorźenym prjedy hdy hromadźe pśhišchoł?

Swědk: Nĕ, ſym jeho na ſudnisśwje k pśenjemu rasej wuhladaŕ.

Pśhedsydа: Wobſkorźeny Schröder paŕ wobkrućźa, so mjes Wamaj poźśahi wobśteja.

Swědk: To ja pśiju.

Pśhedsydа na wobſkorźeneho: Chźeźe praśchenje na wobſkorźeneho ſtajićź?

Wobſkorźeny: Nĕ, nimam žo nicźo praśchećź. (Powśchitkowne ſpodźiwanje w ſali.)

Pśhedsydа: Ale śeźe tola prajiŕ, so žu poźśahi mjes Wami a Haaźom wobśtaśe.

Wobſkorźeny: So knjes Haaź mje ſnaje, njeſym jenje rjekŕ. (Śaźo wulke rosharjenje mjes pśchipośłuchaŕjemi.)

S tym je pśheśłyśchenje Haaźa ſtónćjene, kotreź dopokasa, jo wón ſ tutym mordaŕſtwom ſ zyka nicźo cźinićź njemóźeśche. Na tym njeje žaneho dwéla wjazy. Wśchitke žiź, kotreź wéśta ſtrona kopjeśke, kotreź wéśte nowiny w njeſrośumliwej lohkomyślnosći pśhijachu a roschĕrjachu, žu rospknuńe, kaž myślisnowy pucheŕ.

Na to žo kommišaŕ Tenhold pśheśłyśchuje, a hlej! wón nima nicźo, ſ zyła nicźo prajićź. Na praśchenje pśhedsydy, hacź je wot Schrödera macźinu dostaŕ, ſ kotreje žo žudźićź hodźeśche, so je Haaź na mordaŕſtwje žo wobdźĕliŕ, wón praji, so dźenja ſ zyła žadyn material wjazy nima a so wjazy prajićź njemóże, śchtož tehdom wobtrucźeśche. Schröder je jemu prajiŕ, hdyž ta wěź ſ Haaźom žo njeporadźi, potom ma pśhezo hišchcźe druhu macźinu. Hlowny wĕźywustojny dr. Mackuśe praji we ſwojim dobrosdaćźu, so drje je Schröder wśchelake duchowne njedośpołnośće namrĕł, so paŕ žo njedohdźi ſ tym ſamołwitoſcź ſa njeskutk wotpokasaćź. Požadośći ſa pjenjesami a lohkim žiwjenjom je motiw wobſkorźeneho, ſ kotreho je njeskutk wuśchoł. § 51 njehodźi žo tu nat-śicź.

Na to dostanje wyśchi ſtatny rĕcźnik ſłowo. Wón praji, so na tutym cźłowjeku nicźo ſhubjene njeje; hy-li hišchcźe dźeśaćź abo dwaźeśći lĕt dale žiwy byŕ, by hišchcźe wjele mordaŕſtwow a naſylnoſćow ſkućiŕ. **Namjetnje ſa wobſkorźeneho Schrödera ſmjertne khłostanje, dale ſchtyri mĕźazy khłostarnje dla pśhešłyśchiwjenjow ſe śchekami a jene lĕto dźewjećź mĕźazow khłostarnje dla nadyjeranja k wopaćnemu pśhisahanju. Tute khłostanja maja žo do ſmjertneho khłostanja a dwě lĕcźe khłostarnje ſjednoćźićź.**

Do Słowakskeje.

(Stónćenje.)

Schtwórtk žebi wujźdźechmy ſ cźahom do hłowneho města župy, do Trenćźina, nimale 20 kilometrow po Wahowej dolinje horje. Trenćźin je łubośne město a krašne město. Hižo ſ daloka kiwaju cźi ſ wyšokeje śkały kotraž je ſrjedź města, wulkotne rospadanki Trenćźańśkeho hrodu. Hdyž ſ cźaśa wuléśechmoj, śtejachmoj ſrjedź ſahrody pśhed hrodom ſamym. Kaśki romantiśti napohlaŕ! Ja tam teź potom bórzy horka pobych. Schtóž jenje hiśchcźe na wjetśichich ruinach pobył njeje, njemóže žebi pśchedśtajićź wulkotnoſcź nébuścźeho hrodu. Murje, wokna, wjelby, wéže, ſtudnja — kaŕ wuśtojnje je wśicho njerunym śkaśam pśchipraŵjene! A tón wuhlad ſ wyśchiny na město a wokolinu! Kaž śléborny paš wije žo Wah po śchérokej dolinje. Na kukach paźu žo ſtadła, na połach młócźa ſ maśchinu, na exerźérniśchću ſmuźuja žo wojazy. Kaž by hraški widźał, taŕ make a rjane we ſkónźu wśchitko widźiśći. Hród je wjele naśhonił. Steji ſnajmjeńścha pśches 600 lĕt. 1790 bu ſtónźowany — kaśka śchkoda! Nétko žo wéśo cźéźko wobnowićź hodźi. Schtó by pjenjes dodawaŕ!

Naśajtra saźuch lóśchť, teź Bećkowśki hród wopytaćź. Jeho rospadanki běch hižo wjazy króćź wobdźiwowaŕ. Dołho pytach najprjedy pśchewós pśches Wah. Stónćnje po śchćeźźy po kućinach a paśtwinach cźołm dojśĕch. Pśchewośnik je pśĕki nad Wah ſyłny żeleśny powjas ſcźahnył.. A ſa tón žo djerźo a dale pśchimajo pśchewjeśe mje pśches wješoke ſołmy. Cźołmik śteji na kožu ſ žołmam, so by cźłomaŕ ſ najmjeńśchim napinanjom wody pśchejéŕ. So by žebi kožu ſ rukow njeśdrĕť, pśchima żeleśo ſ kožu, kaž naśchi murjerjo, hdyž žej żyhele pśchimjetuja. Ludźo wĕdźa žebi pomhaćź. Sapśaćźich króńu (12 pj.) a nóžkowach do Beckowa. Ale rjeńśchi bĕch žebi Beckow pśchedśtajaŕ! Je to tataŕśke mĕśtaćźko, kterje wulka wješ. Wot pośłednich deśchćzow bź ſrjedź ſydliśchća wulka kuźa ſawośtaka. Kaćźki a hušy jej wodu mućźachu. Njemějach lóśchta žo w mĕśtaćźku śastajićź, a thwatach na hórku do hroda. A ſ nowa žo dodźiwaćź njemóžach, kaŕ miśchtrowźy ſu teź tute śkały wobtwarjene a pśchetwarjene. A wutroda cźe śaboli, so ſu wśche te twary dźeńśa rosswalinył! Živjenje je ſ nich wuhnate. A tu pod Beckowśkim hrodom widźiśch woprawdźe morwy ſwĕt — źidowśki kĕrchow. Na horu pśchi hrodźe jédu ſ truwomaj po źito. Bórśy ſu wrócźa — a wusnawam, so žo bojach wo ludźi a ſkót a wós! Cźehodła? So wyšoki wós ſo powróćźi a ſkót a ludźi śabije po nahłym pućźiku. Śadnjej kole žo ſ pśĕkuśchom wjercźećź njemóžeśchtej a žo ſuwaśchtej pśhed wojom ſ thribjetom do pśĕdka ſtupaśche pohonć. Bĕ to ſtraśchny napohlad ſa cźłowjeka, kiž je hewaŕ jeno na ſuźiśke hory a runinu ſmućźeny. Tola wjeśba dośpĕ bźeśe śchkody bróžeń.

Spśichnje wopuśchćiśch Beckow a cźołm mje śaźo pśches Wah pśhewjeśe. Móśt tu nimaja. Tón by dyrbjaŕ jara jara dołhi bycź a ſnadź by jón Wah pśhi kétuśchich wodach wottorhnył. Dokelź tu Bahej hišchcźe hłubóke korto wuruśi njeśju, je žo pśches brjohi wulinył a polam a ſukam ſałožnje wjele wottorhaŕ. Hdy by žo nĕchtó ſ naśchich Sserbow ras do Sśkowaśkeje puśchćiŕ, radźu jemu, so by žej Beckowśki hród ſ cźaśa abo hewaŕ ſ dala wobhladaŕ a žo ſ tym teź śpokojiŕ. Salutuje žej ſ tym pok dnja cźaśa. A wśchako je tam hišchcźe wjele druhich rjanych hrodow ſrjedź rjeńśchich méśtow! Sśkowaśka je hrodaty kraj.

Nimale tydźeń pśhebych ſrjedź Sśkowaśkeje, wélo na małym kuśku ſemje. Ale ſa pśeni wopyt bź to doſć. Pśchetoź mějach hišchcźe daloki puć ſ pśhed žobu, do Sśkowaśkich najwyśchśich hór, do Tatrow. A tam ſo žo botu puśchćiśch. Wo nich posdźiśicho nékotre wobraśki naśpiśchu a wélo teź wo wokolnych ſtronach Tatrow. Mam najrjeńśche dopomnjeńki na tónle kraźny kruch ſemje!

— Kónz. —

Mać — vučerka.

Mać ję po prawom naturska vučerka swojeje dźowki. A njedyrbjała ręa najsthmaišcha wuč? Snaje dźěco ję swojimi złaboćenmi a khmanoćenmi a ma wšchędnje pschiležnoćje dosć, na mkode storjenczko skutkowacz, kotrejž chje potom najšćednik w domjaznoćži abo mkoda hospoda w swojim domje być. Kak dha pschihódje, so maćerne powschitkownje jako domjace wučerki pola swojich dźěći japraja, mjes tym so na pich we wukuczowanju z u l y c h mkodych holczkow husto dosć najšćehe wuspěchi maja? A kak dha pschihódje, so dźowki pod maćerju husto dosć njerad wukmeja a ję njeslepje stajeja a ganoho sajima nimaja, mjes tym so pola zujich lubšt swoje nadawki rad a derje wukonjeja? Tu ćęi nětnikr phychologiske (duschine) raćidło a te chcemy w dalschim wušlědźicz spytacz.

Sslyschcje najprjódzy mać: „To je hubjenschwo," praji, „kak njeslepa moja dźowka je! Dawam jej ſ njej najwjetschu prózu, gana tym pschipóſnata ho posa, pokroczuju ſ cźasom a tym we wschem nowoczasnym wobhonjena. Dźensźnischi dźeń je wažne, so ho poły „swojeho muža staja" a tuž chzu tej swoju dźowku ke khmanemu człowjeczej swudospoknicz. Bohužel pak nima janeje wuschikkoseje a ganoho sajima sa domjace hospodarstwo. Hacź je wina mnoha wučerba w jeje dźěłu do rozpschestrjenosći sa drałe wězy, kotrymž so kóżda swobodna njeschćina wopruje abo nęschto druhe — njesamózu to wušlědźicz. Pschedy hacź swoju dźowku do wučby wšach, měrjach, so směju ſ njej najrjesche wuspěchi. Dokelž chazyche wožebicze wariacz ſukmnej a běsche jako dźěco tak rjenje sa swoje klanki (popki) krawczizka atd. Myslach jej, so w njej wopraudzita domjaza hajpoſa tęi. Kak pak so sebaka! Wschо sabudźe, k nicjowu nima lóschta a kelko mi skasy! Njemózu ju ani njeschdnu ſamu wottajicz, a potom je wob dźeń wjazorvych njeſtajich a njeschcich „njeschożoro". —Haj, to jej myslach, so budu móz trószku wotpocznyez. Ale wo tom tukhwilu zanych rěcźi hez njemóże. Hdy holzy pschihladujesch a widźesch, tak komaru a njeležje wschо pchima, dha mohł druhdy ſ koże wujeźeł."

Tak skorzi macź. A kak so dźowczicka samolwja? — „Nimam lóschta, pschi maczeri dźěłacz," to pschidawa, „ale na tom je ſama wina. Niczo njemóżesch ji prawje zcźinicz. A hdyż takle pschi jenym sleji a kritizuju pschihladuje, budźesch pschezo bóle nerwosnischi a njeschpokojny. Daj jenoż jow, rěka po krótkim cźasu, to tola njemóżesch! Sa cźaſ, kiż ty trjebasch, tym tři krócź ſ tym hotowa! To je prawje, dokelž macź je nasłonita hospoda a ja hakle sapoczinam. Ale hdyż w tom, schtoż ſo cźežke być sda, so nastajinje nje wuczujesch, dha jenje wustajnoſnoże w tom njenadobudźesch. A hdyż ſy ju słónczinje domasała, njemyšli na to, so jenomu wjazy ſamostatnoże da. Nasch jón moh nęschto ſkafyez abo pschebutnje (šuppig) hospodarjez a ſzyka njeda hez prawa ho posa wobejschi ſ rukow wjacz. Pschezy jako schulske dźěco pódla maczerje běhaez, k tomu nimam ganoho lóschta. — Hdyż lósche macź khora, tym schčesz njedźel ſamostatnje hospodarika a to je mi wjeſele cźinito. Mějach domjazu pokładnizu a dyrbjach ſ mojimi pjenjeſami wuńcź. A hdyż nęschto ſkafyeh, dyrbjach hladacz, so to na druhez stronje swuhospodarich abo dyrbjach ſ mojeho pschipokłoźicz. A ſ cźažkom dyrbjach ſe wschém hotowa być, dokelž moji bratrja dyrbjachu do schule. Sstym wschо cźiłe dźerzała a tez schnty pkakała. — Ow, móju hižo bźłacź, hdyż cźu! Nó, ſam jej prajisch, trunje won n u ſ n a tu njeſky a krutu nadawk cźi macź tola njeda. Tak posłuhi ſo lóschť a budźesch bźehkzahny!"

Tu žu kardinalne ſmykli najwjazy macźerjow: Njemóżu ſo k tomu rosſudźicz, młodej generaziji ſamostatnoſcź a nadawki ſpożecźicz. Wotkla jej, njeſtu-li nastajnje pschitomni, dha dże zyke hospodarſtwo do kruchow! Mudra macź dyrbjała, hdyż je ſwoju dźowku w ſpożarkach dosć rozwuczała, ſo dźeń a bóle wróczo ſe ſzahrosnuczała, ganno w tom padze, hdyż ho nęschto ſkafy abo nimo kuli. To je wuczbny pjenjez, kiż dyrbiich druhoze hischeze cźim dróżscho ſapkaczeć. Hdyż ſy ſam na ſo pokasany, dospějesch ſamostatnoſcze a wobkladniwoſcze. Młodzy lud treba s a m o t k w i t o ſ c h a cźucze, ſo je trěbny! —

Tuto wróczoſtupanje je drje cźežke sa macź, ale tutón puczej je hischeze najwjeſcźischi, jo prawu cźeſcźeſakommnoſci pěſtujeſch w pchichodnej hospoſy. A hdyż nęhdy ſ domu pschidźe, budże jej ſamo pomhacź wędzecź. Tak ſo sacźucze njedorosumjenja posłubuje, kotrejž ho w młodoſtnych letach do wutrohy dźowki ſarhje a kiż je husto ſe ſpożatkom trajazeho wojuſhnjenja, pod kotrymž wobej dźěłej cźeſpitat a njeſamoſcet.j wjazy puczi k wotpowędnej dowérje namakacź!

Wopytajce Kamjensku wustajeńcu zahrodnistwa, ratarſtwa a hospodarſtwa

wot 28. septembra hač do 3. oktobra 1926
Evangelska ludowa šula.

„Měj ty dobru nóc!"

(Wobras ſe wſzy.)

„Nó, pschidźe ch ſkónczinje, libora? ! Po prawom njedyrbjał cźe ſzyła nuts puschecźez. To mohł na ſtudni ſpacź abo na judzwom ſtudźe abo w kólni, domiž njeby w twojim ſamuczenym nopje ho ſaſzy ſaſnika. Bych-li po mni ſicko, bych cźi ſ kho chczom por ſa wuſchi dacź dyrbjała, ſo cźi wdźenje a ſlyschenje ſaubde. S tobn drje tak ſtoro ſastanje. To tu ſedźišch a cźakasch a cźakasch a nu ſchcźo njepchidźe domoj. Dele ſ tymi drabami! Kóżdy mężaz ho ras bjeſrosumnje wopicź kaz tajſi ſrokopjel a potom hacź do po pal nogy ſo wokolo motykowacź. Nę, ſlyschich, to žane waschnje njeje. Njewędrno, to mě ka ſo wuſzy wuſtupicź a tajſemu pjanemu drjechemu hischeze pomhacź, ſo roshotowacź! Tajſt ho mi ſdaich. Tak ſo wupjerasch, mój cźeſcźiko! To ſo tebi tak ſda! Dźerz jeno hubu! Żenje pjany? Nę, nę — ſy pjany kaz motyka. A ych tym ſmjerzej nuidry. Nó, dźenſa ſy tak prawcho ſcźerba ſezrat! Haj, haj — ſy zu'y cźaſ wot ſwaczinu takle ſydom hodźinkow pschi bleſchy limonady ſ-bźat a ſ palzom kolesko wjerczat. Wbohe ſaiko, ty njewinowate jehujatko! A pschenaczoje hoitivy je hacź bo nęika tralo, njewędrno? Ty ſy wędzeſe tež jemu wotnajak? A nětko ho cźi wschо wjerczi wot ſajazow, kiż dokolawokolo ho ſkakaju. Je tak? Ale nětko dele ſ cźrjemi! Nó, mojedla, dha w nich wostań. Ale do loża w nich njepándźesch. To bjże mużu cźi nětko rjez, ty mój Michale! Storzhi jeno hischeze lampu dele ſ twojim cźumpanjom! Měſ ho ſam pched ſobu haibowacź. Nasch jedyn drapa hromadźe a tutuje a tajtile „lops" dże a pche loka drohe pjenjeſy. Nę, njeboj ho, ja njeſaſtanu, ale hakle tak pratuje ſapoczinu, roſumiſch? A je-li ſej mje roshnéwaſch, wotczahnu cźi nękotre kornjene plišty. To ſebi dwójzy kaſacź njedam. Cźehodla hakle ho do pschenajecza hoitivy tykaſch? Dyrbiich dha twój nóſz wſchudźe nęcźi? Jeno, ſo mójeſche tam hubu rosdajecź, kawki pschebawacź a pjenje y pschezlokacź. A jona, ty ho doma ſtaraj. Sapschchehi ſej krumu, jedź po dźeczel a wjeczor zyły ſtót ſa-

„Měj ty dobru nóc!"

(Wobras ſe wſzy.)

„Nó, pschidźe ch ſkónczinje, libora? ! Po prawom njedyrbjał cźe ſzyła nuts puschecźez. To mohł na ſtudni ſpacź abo na judzwom ſtudźe abo w kólni, domiž njeby w twojim ſamuczenym nopje ho ſaſzy ſaſnika. Bych-li po mni ſicko, bych cźi ſ kho chczom por ſa wuſchi dacź dyrbjała, ſo cźi wdźenje a ſlyschenje ſaubde. S tobn drje tak ſtoro ſastanje. To tu ſedźišch a cźakasch a cźakasch a nu ſchcźo njepchidźe domoj. Dele ſ tymi drabami! Kóżdy mężaz ho ras bjeſrosumnje wopicź kaz tajſi ſrokopjel a potom hacź do po pal nogy ſo wokolo motykowacź. Nę, ſlyschich, to žane waschnje njeje. Njewędrno, to mě ka ſo wuſzy wuſtupicź a tajſemu pjanemu drjechemu hischeze pomhacź, ſo roshotowacź! Tajſt ho mi ſdaich. Tak ſo wupjerasch, mój cźeſcźiko! To ſo tebi tak ſda! Dźerz jeno hubu! Żenje pjany? Nę, nę — ſy pjany kaz motyka. A ych tym ſmjerzej nuidry. Nó, dźenſa ſy tak prawcho ſcźerba ſezrat! Haj, haj — ſy zu'y cźaſ wot ſwaczinu takle ſydom hodźinkow pschi bleſchy limonady ſ-bźat a ſ palzom kolesko wjerczat. Wbohe ſaiko, ty njewinowate jehujatko! A pschenaczoje hoitivy je hacź bo nęika tralo, njewędrno? Ty ſy wędzeſe tež jemu wotnajak? A nětko ho cźi wschо wjerczi wot ſajazow, kiż dokolawokolo ho ſkakaju. Je tak? Ale nětko dele ſ cźrjemi! Nó, mojedla, dha w nich wostań. Ale do loża w nich njepándźesch. To bjże mużu cźi nětko rjez, ty mój Michale! Storzhi jeno hischeze lampu dele ſ twojim cźumpanjom! Měſ ho ſam pched ſobu haibowacź. Nasch jedyn drapa hromadźe a tutuje a tajtile „lops" dże a pche loka drohe pjenjeſy. Nę, njeboj ho, ja njeſaſtanu, ale hakle tak pratuje ſapoczinu, roſumiſch? A je-li ſej mje roshnéwaſch, wotczahnu cźi nękotre kornjene plišty. To ſebi dwójzy kaſacź njedam. Cźehodla hakle ho do pschenajecza hoitivy tykaſch? Dyrbiich dha twój nóſz wſchudźe nęcźi? Jeno, ſo mójeſche tam hubu rosdajecź, kawki pschebawacź a pjenje y pschezlokacź. A jona, ty ho doma ſtaraj. Sapschchehi ſej krumu, jedź po dźeczel a wjeczor zyły ſtót ſa-

na pizuj. A potom ho do ſmjercze nacźakaj, hdy twój luby Michakk domoj pschidźe. Schto je mje to hižo mjerſało, ſo ſym ſej tajſeho muża wſaka, to nikomu wupowędacź njemóżu. A k tomu tajku dobroczinu ſonu! Ty dyrbjał Kakźkez Katku mćeź. Ta by ſ hurra po tebje pschiſchła, ſ krocźmy cźiſka a ſa powjas cźe po wšzy wjeda. Woprawdźe, nasch jen ho drěže a nicźo ſej njepschejeze a kóżdy pjenjezk wotdźeluje. A hdyż ras ſe ſtuſodźinku nętokre nowkomiki popowędach, hnydom ho cźi to pod nóſ móra. Ale hdyż cźi knjeza muſojo wodnjo a nozy po korczmach ſydaja, pija, karty hraja a ſo hadrnja a pjenjesy ſabiwaja, to nicźo dale njeje. Njewędrno, mój Michale? ! Mószcheń ſe ſaka! Chzu widźecź, kelko pak ſy dźenſa ſaſo pschecźinił a ſabił. Hdyż ty tak cźinisch, pódu jutſje a kupju ſej ſchokolaду, dobreje torty a kuſ cźeſwjeneje kolbaſy. Hdyż dyrbi ſo ſ namtoju na bankrot dźěłacź, dha je najtěpje, ſo krucze pomham. Potom wózka ſpěchnischo dże.

To jeno ſ hubu tak njeſcźahuj! To je cźi runje won ſtowo. Hubjenje dyrbjako cźi być, ſo tydźenje dotho nicźo wjazy jěſcź njemóh. Potom hižo cźi twoje ſlokanje wuſchkowacź ſaidże. Stót wę, hdy ma doſcź a pschestjanje. Ale wy muſzicźeja ſze hórſchi hacź ſkót. Bóh wé, kajke kowrohnoſcze a kuſi ſcze we waschej pjanoſcźi wobejschli. Jutſje a poldźiſcho budże ſo po wšzy powędacź. Njeſby pak ſaſzy do kuchnje ho ſchmjatak a tam ſtužobnu wobjimak? Derje, ho maſch jedyn wſcho ſ cźoſym ſhoni. Nic'o mjeſcźo njewoſtanje. Też waſche lubkowanje ho pjanoſcźi nij. Dokelž tebi njewěrju dale hacź cźe widźu, ty ſtary hrěſchniko!

To hiſchcze faluje, ſo mi pócźnje ſch ſpacź. Nicźo dale wěſcze njemějech! Cźiſi, też druhi cźerij dyrbi ſ nohow a potom truce bo borka! So mi ſtoro ſ woc ow pschidźeſch. Haj, mużiſko, njemóżu cźe ſkoro wjazy widźecź, tak mjerſaza ſym na tebje. Pſchi kóżdym pżhcźim kwahu dyrbiich pódla hacź a tam ſtejo hubu rosdajecź, jako by bjes tebje njeſchło. A pjenjeſy ſabiwacź a potom w tajſim hubjenſtwoje domoj pschińcź. Cźłowjeze, mohła cźe na pravo a lewo pliſtowacź hacź by tak wóſr wokolo tebje ſchlipał. A pratſacź dyrbjało, ſo by ſtěcźi ſuſod ſtyſchał. Je-li ſo mi hiſchcze dotho woſoro nohow ſchmjatasch, ſcźinju też to. To ſej ſa wurchi napiſał. Jedyn druhi muż ſnajnjeſcźa nęschto prají a bledźi, hdyż je hej tajku wopizu kupił. A wupowęda żonje, kak je bjło a kak je kóżdemu tyło. Tajſt jedyn pſchida, ſo je ſo ſtraſchnje wotunkał, powſarí a wrjeſkoze. Ale nascha ſtara plampa ani papu njepraji, ſteji, każ by ſo ſujeſhożił. Ty rybjaza kraſawa, wołwcźa katarnja. Ani bah hi'chcze njeprajiſch. Njeſby zyła ſadyn muż, hórſchi hacź ſtara żona ſ jenym ſubom. Sy ſłyſchał? ! Hej, hacź ſy ſłyſchał? Nó cźakaj, daju cźe rěcźecź nauwcźicź. Cźehodla ſy ho ſaſy takle wołokał, hej? Priż, praj ma nętokre ſędźo. Mésto, to by ſnajmjeńſcha aw jaw rjekł, dreże ſo kaj male dźěco. A woſtanje ſędźo a wołpjet ſputa ſej ſenkle wocźinicź. Ale njeńdże. Stónczinje jemu pomha, ſo ſtěcźe lépje k mérej pschidźeże. Mésto dobreje nozy a hubi da hiſchcze jemu por ſelenych ſa wuſchi a cźiſanje jeho do borka. Poł hodźiny dotho hiſchcze ho ji huba cźumpa a nodże ho ſmérowacź. Ale we wutrobje pat je po prawym wjeſeła, jo ma tajſeho dobroczéweho muża, kiż ho pliſtowacź da a kiż tam ſem do korczmj dże a jeneho dundra ſejerje. Haj, takle nętokre żony ju. A maja wjeſele ſ pjanym mużom.

Cyrkwinske powěśće.

S Budyſchina.

16. njedźelu po Św. Trojizy:

W Pětrowſkej zyrkwi ſmje rano ⅛8 hodź. farak Menda prědowanje, dop. 1/4 12 hodź. na dźěćanzu Božu ſłužbu farak Eder (wotkhadny ſwjedźeń).

Serbske najimanje wojakow před 200 lětami w Lejnu pola Lubija.

Po runocźańnem zórlu podawa Mats Hobjan-Bukečanſki.

(Poczſtiſchcź jakalany.)

Kajſe běchu prawne poddanſke poměry w Hornjej Łužiy psched 200 lětami w naſtupanju ſwobodneho wojſewjenja wole, to wuſzwita ſ jeneje próſtwy, napiſanoze wot **Matija Mateka, bura we Wahwjach**. Hacź ho tu jedna wo ſtaroſcźiwo wobkrucźenja nana, kotryż ſo wo kruty woſnuż ſwojeho ſyna ſtrachuje, ſo je ſo naſimanje ſ njepravom ſtało, abo jedna ſo tu wo ſajimawe ſa rěcź wuraſy, abo też wędome (?) abo njcwědome wuſzimanje znacza rěcze ſerbſkoučniſeje jenoho dragonarja: pschezo wostanje tutón dokument niz jenoż w kulturnoſtawiſnſkim naſtupanju ważny, hdyż tola pokazuje na derjeroſnyſlene waſchnje wérnje po ſwjezenju wupiſuje, ale wón może też ſ pohonom być ſa naß, kotſiż ſo my dźenſnſchi dźeń ſwobodniſcheje wuſtawy wjeſelimy, ſo hychmy ſo prózowali ſroſumjenje ſa domowniſke ſtatwiny bębi pschiſkwojicź, kotrež by nimo tych mjenowanych błčkow też ſpónaeze wſeſnych ſtawiſnow ſiwjenja w prjedawſchich herbſtich grychtach wobpſchijako. Dokument rěka takle:*

Ew. Hochwürden und Gnaden gebe ich unterſchriebener klaglich hierin zu vernehmen, wie mein Sohn Matthes Matthek in der Schenke zu Lehn folgenden Verdruß hat vom Tertio Trinitatis an biß her.

Er hat mit Hanß Mirtzinken angeſetzenen Wirthe zu Breitendorff einiges unvorhergeſehenes gehabt, und hat ſich mit ſelbigen mit einer Canne Bier ausſöhnen wollen: da iſt ein neugeworbener Dragoner, vor geweſener Unterthan in Nider Hurke, welchen der junge H. Lieutnant von Schwanitz auf Kuppritz und Hochkirche, da er ſeine Hochadl. Eltern zu Kuppritz beſuchet, angeworben, zugleich in der Schenke, kömet Abends in Finſtern in der Hausthiere der Lehnſchen Schenke zu dem Sohne, nimmt ihn bey der Hand und ſpricht: Bruder gehn mit mir hirein, ich will Dir beyhtehen, Mirtzſchink ſoll Dir nichts anhaben, weil der Dragoner gut Wendiſch geredet, ſo hat ihn der Sohn nicht gekenet, der Dragoner führet ihn bey der Hand wider in die Stube und ſpricht: Bruder ich will Dir zutrinken, da aber der Sohn geſehen daß Er ein roth Kleid angehabt, zur Antwort gegeben: Weil Du ein Soldate oder Roth Kleid anhaßt, ſo mag ich mit Dir nicht trinken. Darauf der Dragoner zu Ihm geſprochen, ich bin kein Dragoner noch Soldate, Du darfſt Dich vor mir nicht Fürchten, ſondern Trinke mit mir trinken.

Hernach hat dieſer Dragoner die Worte gantz friſch alſo umgekehret und vorgegeben. Du haſt mit mir Brüderſchaft getrunken, nun muſt Du ein Soldate werden. Dabey die Gerichten zu Lehn atteſtieren, daß dieſes vorgeben des Dragoners gantz falſch und mein Sohn keine Brüderſchaft mit dem Dragoner getrunken. Nun hoffs der Dragoner ſolches in ſo falſchem terminis ſeinen Herrn den H. Lieutnant von Schwanitz beygebracht, der nebſt ſeinen Wachmeiſter in die Schenke gekommen, und gewollt mein Sohn ſolte nun ſein und ein Soldate ſeyn. Hierüber hat der H. Lieutnant von Gerſdorff auf Lehn ſeinen Herrn Gerichts Actuarium von Löbau H. Kirchhoffen laſſen kommen, ſolche Sache zu unterſuchen. Dabey H. Kirchhoff und Lehniſchen Gerichten erkennen, mein Sohn ſey gantz unſchuldig und wäre ihme alles von dem Dragoner mit Unwahrheit zugemuthet worden, indem der H. Lieutn. von Schwanitz ſolchen Ausſpruch vor ungrecht und partaiſch verwirfft, als hat H. Kirchhoff reſolviret die Sache an eines hochlöblichen Ober Amts Ausſpruch zu kommen laſſen. Inmittelſt iſt mein Sohn und Hanß Mirtzchink zu Lehn ein Arreſte behalten, und jeden angedeutet worden 8 Thlr. Caution zuſtellen, ſich jederzeit in die Gerichten zuſtellen und den Oberamts Ausſpruch und Austrag der Sache zu erwarten, auf vorgeſchlagene Bürgſchafft hat man aber den Sohn nicht los laſſen wollen. Ew. Hochwürden und Gnaden bitte unterthänigſt gehorſamſt mir mit obrigkeit. Hülffe und guten Rathe bey zuſtehen, ob ich ſoll 8 Thr. Caution ſtellen oder den Sohn in Arreſte laſſen, oder durch bero obrigkeit. Hülffe ein ander Mittel erwählen. Anbey wollen Sie in gnädige Conſideration ziehen, daß der H. Lieutnant von Schwanitz ſeine Einquartier Platz in Voigtländiſchen und nicht in der Lauſitz hat, ob er da ohne Spezialе ordre angeſeſſener König. Unterthan Kinder, ohne ihre Willen, zwangweiſe anwerben kan, in gleichen, daß gemeldeter neue Dragoner gegen gewiße Leute geſaget er ſey meinem Sohne ſchon 4 Tage nachgegangen ihn zubekommen, es ſaget auch der Lehniſche Richter aus, wie der Wachmeiſter des Hr. Lieutn. von Schwanitz dieſe bedrohliche Worte von ſich hören laſſen: wenn ſie einen Kerlen, den ſie haben wollen, nicht bekommen könnten, ſo pflegten ſie ihn wohl auf Wegen und Steigen krum und lam zu hauen. Ergebe Sie gütl. Gnaden Protection und verbleibe Ew. Hochwürden und Gnaden unterthänigſt gehorſamſter

Matthes Matthek, Bauer zu Wahwitz.

Wahwitz, den 19. Junii 1726.

1. Pschicźeze dźenza réka w ludowem ercźe hórkate paßmo w krótkim ranju pola Kopcz „hórki" (ſlej też le'owneſimy ſapiſ ſ l. 1844 „die Horken"). Każ ho ſda, ſu pryedy Hornje a Delnje hórki (dźenſa: Nowe a Stare Kopczy) wołeſnawali. Pschekłepany dragonaſ, ſnadź leutnantowy „burſcha" (?) połkadźiſche potaiſtim ſe Starych Kopcz. Sźyła ſu tele „hórki" też w b i t w j e p o l a B u d y ſ c h i n a abo pola W ó r ź n a, 21. meje 1813, ja naſche lube B u k e z y k ſahubje hyże. Każ ho w[illegible]dobnje prědowa — (mjenujzy luby dobry wobſtarny[illegible] krajan wé to powędacz a ſa wopraudźiteſcz jeho ſłowow ſwędeza pschezo ſtowa wſchelake tam namakane wězy, każ kule ſ kanonow a rjeſbow, bajonety a wojeſſke knešle) ſu na tutych hórkach byke ruſke baterzje jako ſejzerani chczo ruſſeho lěweho kſídła położene a na Bukezy napranjene. K połdnju tutoho ſtojniſchcźa je na „hórkach" pjeza wyſchchi ruſſi koſak.i ofizer padnyl, kotrehoj jednotliwy row, wěſo zyle ſapadnjeny, ſo domorodnym dźenſa hiſchcze na jenej ſtuzy pschi pólnem puczíku mjes roſpadnjenej nęhbuſchcej rykałowej ſtyżki (y chi Nowokopcz anſkim hacże) a ſtarej dróhu, ſ kaſtanjemi wobrubjenej, pokaſuje.

2. Pschecźejelam domiſny, kotſiż chzedża po wſchitkich mjenowanych hiſtoriſkich ſledach wopraudźe y pschirodze kroźicź, poruca ſo rjany puez, kiż ſdobom też na nętokrych mésinach wjedże po wopomnjecźahódnej cźeri, hdyż błche nadpad na naſche wjazy krócź ſmicźene Bukezy 1758 (bitwi.chczo). Wot dwórniſchcźa ſ Pomorz do Rodez (wopomnjeńſka deſka, hłowna kwartéra ſtareho Fryzy), ke ſchłowjonej hórzy pſched Luſtom (ſhromadne rowy), po zyrkwinſkim puczíku wróczo ke Nęcźinſkemu hrodźiſchczu dele do romantiſkeho dola Kopczan, kęe rěki (Nęcźinſki wiadukt

* Woſjewjamy liſcźinu w nęmſkim originalu, dokelž by ho ſe herbſkim pschekożkom jeje wopſchijecźe wołkabiło.

W Marinej Marčinej zyrkwi smieje rano we 8 hodź. farat Groza spomedź a Boze wotkasanje, dop. w 9 hodź. na farat Berg predowanje.

W Tuchorskej zyrkwi na wjeczor w 6 hodź. farat Siegemund mišijonšku Bozu słužbu. Sbérka k Lpichemu z njemjedrami a wulkej wodu schkodowanymi.

Wutoru pop. 3/4 3 hodź. w Pětrowskej zyrkwi modleńka hodźina za njedźelnje.

Sšrjedu wjeczor we 8 hodź. w Pětrowskej zyrkwi 15. duchowna hudźba po Sšedrichu Händelu. Hudźbu wuwjedu Waltar Bentsch, na tulawu (Flöte), mišchtr kapawy knjes Bender na husłach, Gustav Hartig na cełlo, katchanski organist Horst Schneider na pischćełach. Sakup je darmo. Porjad pischi kóždych zyrkwinskich durjach na tutym dnju dostanjesch.

Tydźenske sastojnstwo ma w Pětrowskej zyrkwi farat Meuda, w Marinej Marčinej zyrkwi farat Berg.

S Bukez.

16. njedź. po św. Trojizu rano ½7 hodź. němska spowedź, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Lipska.** Jakoshe mordarstwo z pożadliwosće sta so sjezdu popołdnju w Lipšu-Stötteritzach w domje čo. 53 na Balsdorfskej dróze. We wobydlenju schodźera Arnoschta Hermanna Pötzša namakachu w spanjesi sjiwi mjes pichernytym pożlešchćenu cźeło jeneje 20 létneje holzy, kotraž bu wopor žadawsheho sćitnitwa. Na njej je so mordarstwo z pożadliwosće stało. Stójtnik ke swój wopor žadawje roszyhnowak. Najprjedy be holzu wschu drastu z cźeła sdrě. Ruzy mjesećne wona na khribjet swjasane, wokoło schije powjas sadźernjeny a w schiji tcźesche klumpacź. Se žekeru je jej mordar hlowu roshił. Na hornim cźele be holza zyle rostkana a rosdrapana. Zywot mjesesche rosprotiy. Na lewej ruzy be jej jedyn porst wottorhnyk. Porst blisko loża namakachu. a mytła žebi, so j mordar swojemu woporej porst wotkuśnyk.

* S **Lipska.** 21-létny wjednik auta se Seehausena so we sańdźenej nozy blisko Golišchka dwórnischcza pjeden cźah cźinu. Cźah jeho daloko sobu wlećeshe a na zalostne waschnje rostorha. Wón je žebi se sadźewowanjom žiwjenje wsał, dokelź je jemu jeho mloda mandźelska wumrěła.

* S **Lipska.** We wšej Gerstenberku poła Altenberka je so tele dny 21-létny sym jenoho kubleria wobwěsnył. W jenej gratowej komorzy też 16-létnu dźowku, kotraž na šamšnym kuble słužeshe, wobwěsnjenu namakachu. Wobaj mjesećhtaj mjes sobu snajomstwo, kotrejž njebu wjeso bjes sćěhowkow wostało.

* S **Annaberka.** Katarzo w Rudnych horach sforza powschitkownje na katastrofalnje hubjene znjé. Sa cźah žiwnych žnjow nejsachu tu nimale stajnje dešcźe, tak so njemóžachu žane zymo domoj zhowaź. Nimale wschu tu do hnoja zwoshli. Schtož su někak pod žuche dostali, pak žo dopołna k pizowanju njehodźi. Dokelź be zyle lećko zymne, njerosćesćhe tej wotawa khmanje. Tak z wotawy też wjele nimaju. Se žitnymi žnjemi nejsu nicźo lepje. Hdyž žito kšešesche, be stajnje wjele deschcźow a tak njemóžesche žito ani derje wuhkśćeź a so wopłódnicź. Sorno je někto žlabe a hubjene. Wérny žu też zyle hubjene, dokelź njemóžachu rynelki sa zyle lećze derje wobdźełacź. Pola žu dospołnje šarošćene a zapadnjene. Też se žadom njeje wjele lepje. S městnami je se schtomow dźeły. Druhi je šaso nahnity. Podła tutych starošćow i dźicha ratarjow hišcźeje njeśuźerne dawki a wschelake druhe wudawki w hospodarstwje.

* S **Halle.** (Skandal měsećanšteje banki.) Wopłednja zhromadźizna měsećanskich kastupjerjow sabérasche so jenoź s naležnosću hobrskeho pjenježneho pischeschiwjenja na měsećanšej banzy. Se wuposhčenych kreditow, kotrejž so na 6 miliionow hr. wobliecza, je po wumjedźenjach wyschšeho měsećanoshy dr. Rive 4 hacź do 5 miliionow hr. zhubjenych. Pśedawschemu direktorej měsćhćanskeje banki Bergerej su 19 padow dopokasali, w kotrychž je njedowolene kredity we wyšokosći 5,4 miliionow wudawak. Jeho jebanstwa so z tym połožichu, so w sastojnsku pomoznika namaka, kotryž wschemu zwoje podpišmo da. Nimo toho bźesche tak mjenowane finanzne smenki pschijimowak. Njedźiwajcy toho pak je banka, kaž wyschšchi měsećanoshy dr. Rive wobkrućzi, pschezy hischcze likwidna wostała. Měsećanšty sastupjerjo kritisowachu wótrje dohladnischwo banki. Sozialdemokracza žadachu žamo wotstadźenje měsećanoshow Seydla a dr. Riva, schtož so wotpokasa.

* S **Barlina.** W popołdnischich hodźinach wczerawschego dnja sta so w domje na Schillingkej dróze 5 žalostne njesboże. W druhim posthodźe tuteho domu byli pschekupz Möglich. Wczera popołdnju be 14 létna Berta Möglichez zama doma; starschej bźachtaj woteschkoj a holzu do bydlenja samkłoj. Holza chjsche něšto druhe w bydlenju porjadk cźiniecź a tak be na mnyśle pschischła, z lampu k zynjenju njerozdź niczkź. Lędom be straschne dźěso sapocźała, rosbuchzny lampa z wulkim praskotom. Sa wokomik slesesche wboha holza w plomjenjach. Wšo pschestoczi woheń tej hnydom na zitnivu nadobu. Njedźiwajcy holzyneho wokanja, njeswérichu hzbi žuhodźa do bydlenja holzy na pomoz pschińcź; połčakchu radšeo po wohnjowom woboru, a hačzrunjeź tuta rucze pschikhwata, możesche tola jenoź hischcze do połnje wupalene cźeło morwe holzy z wupaleneje zitnwy wukhowacź. Bera Möglichez bu hakle zandźenu niedźelu konfirméowana a bé w žuhodźiwje da zjwojeho měrneho waschnja zara rady widźana.

* S **Rumburka.** Josef Löffler, měsićel jenoho tudźeneho wobkhoda jéźdnych kolow, sandźene dny se zwojim motorowym kolom do jeneho wosa srazy. Wobjarujomny žebi dwójzy nohu stama a prawe sćehno rostorhny. Jeho do Krahzholipowskeje khorownje dowjesechu.

* S **Zicźina** w Cźechach. Kak je paduschi žiwi, powéda nam sćěhowazy podawk, doniž jich policzita njeschi. Stary snaty paduch elektrikar Drahoweal z Kolina chjsche so tele dny do jeneho wobkhoda w Zicźinje dobyeź. Runje bé w huźodźinje sa 3200 krónow debjeitkow kradnył. Nadobo policzita psched nim stojesche a jeho sahtaju. Zyle hordźe jemu paduch praješche, so je zyle derje žiwy a so je jenoź s paduschiwom žiwi. Ma jenoho wotebjerarja, kotryž je jemu hižo 100 000 krónow worowu wotkupił.

Přilopk.

* **Lipsćanskeho mordarja Pötzscha sajeli.** Policiji je so poradźiło, mordarja Pötzscha, kiž bé tele dny 20-létnu Presćherez **we swojim** wobydlenju na njeczkomješe waschnje z **pożadliwosće skónzował**, w Schcźećzinje sajecź. W Schcźećzinje **pschebywasche** runje Pötzschowa žona, so by na kwaźu swojeje žotry so wobdźelika. Pötzschowy nan bé **kriminalnej** policiji **wažne** idźelenja cźinił a z tym sajecze smóžnik. So je Pötzsch do Schcźećzina jél a tam **swojej mandźelskej** pjched wozji stupił, po tak **kurowym** njesłutku, **swédcźi** wo njewschédnej **skażenosći** tutoho cźłowjeka. **W** nozu k schtwórtkej saja jeho Schcźećzinska policja, kotraž bé z Lipska **pokiwy** dośtała, w bydlenju jeho pschichodneje macźerje. Najskerje njebé z tak **spěschnym** wotstrjeźnym swojeho mordarstwa licźił. Pötzsch wusna so swojeho njeskutka. Jeho su hischcze schtwórtk do Lipska pschewjesli. Kaž „L. N. N.“ pišaju, je Pötzsch hižo wjacy krócź z njekajanstwa kluził. Ssamo pjched krejnym pschećeležstwom njesasta. Tukhwilu ma hischcze stórzbu dla njekajanstwa na swojej 16létnej cźeścy. Mordarstwo na Presćherej dopomina na njeskutk, kotryž so hacź dotal wotkrył njeje. 3. nov. 1924 namakachu pschi żelesnitkim mosće na Berlinskej dróży w Lipku 19létnu Hildegardu Wechselbaumej samordowanu. Najskerje je Pötzsch też tutón njeskutk **wumjedł**, pschetož rany wopora su podobne, kaž te pola morjenej Presćherez.

* **Mandźelska profesorka Lenscha w Misdroju so lepila.** Kaž so je Swinemünde piša, zatepi so w ranschomórskich kupjelach Misdroja mandźelska universitneho profesora a nehdyschneho hlownoho redaktora „Deutsche Allg. Zeitung“, Pawoła Lenscha pschi kupanju, hdyž bé che so pschehdakoło na morjo šwažita, hdyž so žylnych zolmow pschindże.

* **Krwawuy drama w podkopkach.** W Barlinskich podkopkach w Orlowo-Lasśkim rewěrje wobhudni nadobo pschi dźele jedyn hórnik. S motyku da so do jiwojeju hobudźaćerjow a mori jednoho na městnje, druhe pak rani tak cźežko, so hischcze w schachcze wumrě. W duschich podsemskich khódbach nasta něšto, jako chjchu sdobudźeneho sajecź, zakolina bdźenźa, w běhu kotrejž so wjazu dźěłaćerjow a zdobudźeny sam cźežko rani, doniž jeho sdónźnje njepschechodnu.

* **600 wotwozow so spalilo.** Njedźelu popołdnju wudyri kaž so z Ratzeburga piša, z blyskom woheń we wotwożerni Amalienruhskeho rycźerstwa, pschi cźimž so 600 wotwozow spali.

* **Wulke pschepłuwanje kokaina wotkryli.** Ssylna zwólba pschepłuwarjow kokaina, kotraž po zyłej Europje swoje pschepłuwanje wukonjachu, bu njedawno sajata. Snateho Barlinskeho haptykarja z mjenom Hahna jako wulkowikowarja z kokainom tohorunja žadźichu. Wot njeho kupowachu z pódrjadnitwom jednoho drogista ruzny emigrancza tutón žyłny jěd a pschedawachu jón potom w Němskej abo pschepłuwachu jón pschez hranizy do Parisa a Rigi. Hacź dotal bu 15 wosobow jako wobdźélnizy sajatych. Najwjazy z nich zu ruzny emigrancza.

* **Wopizy pjerza wot cźłowjeskom pokhadźeja.** Na antrhopologiskim sjéźdźe w Salzburgu wuprajł so nawjedowaŕ Barlinskeho pathologiskeho muzeja, profesor Max Westenhöfer, pschecźiwo Darwiniskej theoriji, po kotrejž dyrbja, kaž z snate, ludźo wot wopizow pokhadźeć. Westenhöfer sastupowasche wjele bóle ménjenje na sakładze swojich studijow, so je cźłowjek nastarschcza forma zwjerkow a so zu wopizy potajkim jenoź balerowuiscze cźłowjeka. — Schto dyrjesch hischcze wjazy.

* **150 khžow so spalilo.** Po powješćach z Bukaresta je w ranschornumuńskim měsće Buscht wulki woheń sakhadźał po dotalnych powésćach je so 150 khžow spalito. Wjeso so wobchim ludźom zobuspali, jenoź swoje žiwjenje mnažachu žebi wukhowacź. 7 wobsowow, mjes nimi 2 dźesći, je w plomjenjach wo žiwjenje pschischło. Wulka stylnosć kujeji w měsće, dokelź so hischcze pschezy dale pali. Wobnjowa wobora je zyle bjes mozy. Wyschnosć je wotdźelenje wójska na pomoz pósłało.

* **Nowy tunnel w Morawskej.** Njedźelu so nowy tunnel pschez horu Kolana nowoje żelesnitke cźary Wežely—Nowe Město nad rězy Wag zwjedźeniźaj wobkhadej pschepoda. Tuta cźara budże druhe wažne swjazanje pschez Cźěskosłowakiju wot ranja k wjeczoru tworicź. Tunnel je 2421 metrow dołhi. S dźěłami sapocźachu 8. julija 1923. S cźahanu tam 1500 ludźi dźěłachu. Wjazy 3 miliiony kubikowych metrow kamjenjow dyrbjesche so wotstronicź.

Jeho su hischcze schtwórtk do Lipska pschewjesli. Kaž „L. N. N.“ pišaju, je Pötzsch hižo wjacy krócź z njekajanstwa kluził. Ssamo pjched krejnym pschećeležstwom njesasta. Tukhwilu ma hischcze stórzbu dla njekajanstwa na swojej 16létnej cźeścy. Mordarstwo na Presćherez dopomina na njeskutk, kotryž so hacź dotal wotkrył njeje. 3. nov. 1924 namakachu pschi żelesnitkim mosće na Berlinskej dróży w Lipku 19létnu Hildegardu Wechselbaumej samordowanu. Najskerje je Pötzsch też tutón njeskutk **wumjedł**, pschetož rany wopora su podobne, kaž te pola morjenej Presćherez.

* **Mandźelska profesorka Lenscha w Misdroju so lepila.** Kaž so je Swinemünde piša, zatepi so w ranschomórskich kupjelach Misdroja mandźelska universitneho profesora a nehdyschneho hlownoho redaktora „Deutsche Allg. Zeitung“, Pawoła Lenscha pschi kupanju, hdyž bé che so pschehdakoło na morjo šwažita, hdyž so žylnych zolmow pschindże.

* **Krwawuy drama w podkopkach.** W Barlinskich podkopkach w Orlowo-Lasśkim rewěrje wobhudni nadobo pschi dźele jedyn hórnik. S motyku da so do jiwojeju hobudźaćerjow a mori jednoho na městnje, druhe pak rani tak cźežko, so hischcze w schachcze wumrě. W duschich podsemskich khódbach nasta něšto, jako chjchu sdobudźeneho sajecź, zakolina bdźenźa, w běhu kotrejž so wjazu dźěłaćerjow a zdobudźeny sam cźežko rani, doniž jeho sdónźnje njepschechodnu.

* **600 wotwozow so spalilo.** Njedźelu popołdnju wudyri kaž so z Ratzeburga piša, z blyskom woheń we wotwożerni Amalienruhskeho rycźerstwa, pschi cźimž so 600 wotwozow spali.

* **Wulke pschepłuwanje kokaina wotkryli.** Ssylna zwólba pschepłuwarjow kokaina, kotraž po zyłej Europje swoje pschepłuwanje wukonjachu, bu njedawno sajata. Snateho Barlinskeho haptykarja z mjenom Hahna jako wulkowikowarja z kokainom tohorunja žadźichu. Wot njeho kupowachu z pódrjadnitwom jednoho drogista ruzny emigrancza tutón žyłny jěd a pschedawachu jón potom w Němskej abo pschepłuwachu jón pschez hranizy do Parisa a Rigi. Hacź dotal bu 15 wosobow jako wobdźélnizy sajatych. Najwjazy z nich zu ruzny emigrancza.

* **Wopizy pjerza wot cźłowjeskom pokhadźeja.** Na antrhopologiskim sjéźdźe w Salzburgu wuprajł so nawjedowaŕ Barlinskeho pathologiskeho muzeja, profesor Max Westenhöfer, pschecźiwo Darwiniskej theoriji, po kotrejž dyrbja, kaž z snate, ludźo wot wopizow pokhadźeć. Westenhöfer sastupowasche wjele bóle ménjenje na sakładze swojich studijow, so je cźłowjek nastarschcza forma zwjerkow a so zu wopizy potajkim jenoź balerowuiscze cźłowjeka. — Schto dyrjesch hischcze wjazy.

* **150 khžow so spalilo.** Po powješćach z Bukaresta je w ranschornumuńskim měsće Buscht wulki woheń sakhadźał po dotalnych powésćach je so 150 khžow spalito. Wjeso so wobchim ludźom zobuspali, jenoź swoje žiwjenje mnažachu žebi wukhowacź. 7 wobsowow, mjes nimi 2 dźesći, je w plomjenjach wo žiwjenje pschischło. Wulka stylnosć kujeji w měsće, dokelź so hischcze pschezy dale pali. Wobnjowa wobora je zyle bjes mozy. Wyschnosć je wotdźelenje wójska na pomoz pósłało.

* **Nowy tunnel w Morawskej.** Njedźelu so nowy tunnel pschez horu Kolana nowoje żelesnitke cźary Wežely—Nowe Město nad rězy Wag zwjedźeniźaj wobkhadej pschepoda. Tuta cźara budże druhe wažne swjazanje pschez Cźěskosłowakiju wot ranja k wjeczoru tworicź. Tunnel je 2421 metrow dołhi. S dźěłami sapocźachu 8. julija 1923. S cźahanu tam 1500 ludźi dźěłachu. Wjazy 3 miliiony kubikowych metrow kamjenjow dyrbjesche so wotstronicź.

---

wopomnjeńskt kamjeń s l. 1758) pódlu boka pisches woleniza (veteran s l. 1870) k Starokopczanskemu kopcu, potom po kuźnem puću pschi lěsu pschi pjatach „hórkow“ do Nowich Koprz (wowcźernja, stare městno wobwoja, stara dróha, rozrěcźowanje z Rynećez Handrijom“; ofizérski row), po kuźnem puću do Lejna.

Wustupowazy puć wjedźe naš nimo rospadaneho mlyna runjewon do prěnjeho domu w Lejnu na lewizy wot rycźerskula: Lenjanska korcźma, w kotrejž je so pod spodźiwnymi wobstejnosćemi nažylne najimanje stało. Tuźninwje stojimy pjched khěžimymi durjemi, nad kotrymiž so diwaj staraj wopomaj, jedyn z nich „von Hund“ na Ketligach, jako cźelećzownej znamjeni błyscheźitej, ale se žmuźitosću a laćnosću sastupimy do wokolne něhdanscheje žudnitskeje jstwy (herbrśeje gryghty). Tu mójemy tak prawje njemysleni zyu tragiku wopowědźeneho podawka we duchu hischcze raz žobu dožiwicź a wo starem dobrem (?) cźažu žonicź, wschako naš tola te toiste wukhowane dymne murje pschech schpatnosćemi druheho zwéta schkitaju a naschta dobra wéra sawobara naš też pjched mozu steho ducha, kiž bésche po měnjenju ludźi s dragunarjemi we zwjazku. Tón krócź njejsmy my nadpadnjeni, ale cźestny korcźmaŕ, hdyž jemu jako pšeni na sakładze zjwojich historiskich złožbjenjow powědamy, schto je žo wschto tam podało! Mój wujednamy pak žo sa to s „kanu“ piwa, so budźemy stawisnitki podawk też pschichodnje rosnoschowacź.

Potom dźemy wjeshoteje mnyśle wysche horje k tak mjenowanymu pohórkim khěžkam, ani so bychmy najprjedy duzy nimo Lejnjanskeho rhodu (Bukećzanska jstwa) s prawnukom rjekowskeho zakitarja Bukećzanskeho kerchowa (l. 1758), s majorom s Langen, žo njepostrowili. Krażny rosblad po s wožudom bitej kuźiskej domišnje mytuje naš wottud s tohole wopraudźiteho létneho wocźerstwjenja nij jenoź sa šnadnu prózu, so šmy jow do Lejna horje schli, ale pokazuje nam też w prawem zwétle naschе druhe zrjedźischeho stawisnisteje šlawnosće: wschto wobsnjeźaze Bukezy! Podobnje Trenkowym Panduram dźemy po kanonowem puću, kotryż je był tehdy we wosudnej nozy po pschikazu Daunowem s wulkim ropotom, jako by žo tu drjewo puscheźało, zakojeny, a kiž žo nad Zornohzykami wije, k wulkimu schmrěku, nochzemy pak Bukezy kaž pridy hacź do Nowego Wujezda a Mischiz wobeńcź a na někotre z nich njenje šnatych historiskich dopomnjećow zyle zabycź.

Khwatajmy se spěschnej nohu dele do wischnoweje aleje! Wulki pólny kamjeń, na kotremž je wjerch inantio zarjete było, so žu tam prusje prědkowne straże wot stradźu žo pschikrošnjekowazych Pandurow a Korwatow rjekowskiu žmjerzej pocźerpite, a tutón kamjeń je na jenom polu trochu k ranju wotsal leźał, někto pak bohužel so zhubił. Też je žo pódlu paswischcza k wjeczoru wot aleje zakop (l lěta 1758 abo 1813?) namakał, kiž pak nańdu jenoź s městnoscźemi snaći wopytowarjo, dokelź je někto hižo z tramu wschón zarostł. Jako dalschi samér naschcho w duchu žobu dožiwjeneho nadpada pola Bukez leźi tak mjenowana „Wenkez hórka“ pjched nami (pruska baterija; stojnischcho Napoleona; kézorowy manevr). W korcźmje „k staremu Fryzej“ wobhladajmy žebi pschi krótkim wodychnjenicźku mjes druhim bohatu liczbu němzych, zelesnych žwódkow zakolneho nózneho wojowanja. Někto žmy na wokolnopuczowanje trěbne pjchedwědomoniwstwo nahromadźili a pschihwojili, so mójemy žebi na pódze, z kwiju pschesahtnjenej, (kwawna haža) žwjezcene mésnischcza (kerchow a zyrkej, Keithowy pomnik a dr.) žlawnje tradizije z rosponiminjom wobhladowacź, žobom pak też pschi wobhladanju wójnskeho pomnika sa naschich žmužitych rjekow žwétoweje wójny jich luboscź k domišnje a wótcźinje trochu roswažowacź. Psches połnózny dźěl historiskeho kerchowa (murubinja Franzowzow) nimo stareje, stólétneje schule, k nowemu schulskemu twarjenju, kotrejž fakituje stara lipa a kiž stoji na wožebje žlawnem bleźku domowinskeje semje (hladaj Wienzlowy wobras), nimo statokow, hdyž w murjach žu hischcze kule tcźake a žo pschihpadnje namakake (Kekez „Korcźma k pólsej“ cźo. 70, hdyž ma autor žiwoje bydlenje), nimo tohe městna, hdyž Jan Hobrck, žiwobodny khěžer, 6. julija 1798 sa 8 tolar žebi khěžku kupi, wo kotrejž je 1807 wjeżny žudnik Jan Langa s wopravdzje khwalobnej žwérju we žłužbje potajskowo domišnjskich stawisnowow we pschisłopomnjenju, napisanem we sapišku kupje, wobtwokak: „tutón dom bésche w žydomletnej wójnje wumywańja sa wojakow“ a je j tuthym pschisłopomnjenjom tola trošchku naschе snacze w nastupanju kwartérow (potajkim niz jenoź stanow) wobohaczišk. Tajkele žnadnuschke pschiłopomnjenje sda žo nam dźenża cźim wažnische byeź, dokelź je žo wschelakorych wohnjow bla (wójna, hornja a delnja wjeź) jara mało wérychódnych powécźow wo nadpadze pola Bukez žanicźenju: wutorhło a tuź też to wulkowało; — dale dźemy po prjedawschim hlubokim puću, kiž žłužeshe jako wodźeńa dróha k pschischejnjenju, ale bu potom z wyschšchim wokubom bohužel tak niedobrowólna drohka z zofanju rjekow „Friderici“ regis“, do Pomorz. Tu a tam namakaju žo na a po tutej dróży hischcze dźeńże mjenische, rosprochnjene tšelne kulki (pschi twarje wodowoda) a pschi woranju storcźa druhdy pod wapnowym łožischcźom na kościowzy (rěrnik Zwahr) a s prawizu wot Pomorz na wjetsche kule (Mucźer-Bukećzanski), kiž žwédcźa wo wulkim schkodowanju Bjedricha Wulkeho.

3. Ssamo žwójbnostawinischku ważnosću ma naš list. Tamny Matej Matěs Wawiz, je prjedowizk snateje wucźenje hornjolužiskeje žwójby fararja Matejza (Maettig), z kotrejž někotre žobustawy na delnim Bukećzanskim kerchowje wotpoczuja. Hakle njedawno je jedyn potomnik tuteje žwójby jako farat w Barcźe po dołholetnem zohnowanem stutkowanju tam, wokeźe też sa naschе lube Sserbstwo, na wotpoczink schoł (w Zicźinku).

4. Někotrežkuli pschiwěrki wojakow pschi tajkim najimanju a wujaźnjenje sa nje namakamy w dalschim wobschorźnem wopišmje, kotrejž ma mónu toho też rěcźne sajmawki. Tutón pschipadź je žo tohorunja psched 200 létami stał. Tómkrócź bu Bukećzanski poddany cźežko potrjechany, tak so naležnje wo wotstronjenje taiskich pschepschikmanjow, kiž žo tehdy, kaj so žda, prawje często stawachu, na sćěhowaze waschnje prožy:

„Ich armer Mann nehme Zuflucht zu meiner gnädigen Herrschaft ich habe einen einzigen Sohn Martin Zschischan genannt, welcher bey meinem Schwager Hanß Beeren zu Pomritz vor Knecht dient. Diesem stellen die Soldaten sehr nach und wollen ihn gerne zum Soldaten-Wesen haben, geben vor: er wäere ein starcker Kerl von Breiten rücken schöne schwartzen Haar, und wenn Er des Teufels waere er müsse ihn Werden. Weil Er ein einziges Kind und Erbe, auch keine Lust zum Kriegesdiensten hat, als habe solches melden wollen, wenner irgends solte von den Soldaten Verdrieß haben, daß Sie sich desselben wolten gnadigst annehmen und uns hierbey dero Obrigkeitl. Schutzes erfreulich genießen laßen.

Gegeben Hoh Kirche den 19. Junit
Anno 1726 (!!)

Hanß Zschisan,
Pfarr Wiedemuths Unterthan zu Hohkirche

Hamtske wozlewjenaj z Budyšina.

Pónjdźelu, 20. septembra, dopołdnja w 10 hodźin je pohrjebnje wokriješneho wubjerka w pohrjebnišću jali Budyšinskeho hamtskeho hejtmanstwa na Bismarckowej dróhi w Budyšinskim.

Dźenjski porjad:

1. Finanzne praschenja.
2. Sastarańja dźěłonjemjerjow.
3. Prósstwa jeneho i wjele dźěćimi wo zymsku podpjeru.
4. Wólby do wubjerka za stawnikow a pschisłuchanych za hamtsko-hudniski wokrjes w Budyšinskim a wólba zastupjerja knjeza Husty za hamtsko-hudniski wokrjes w Biskopizach.
5. S wulkej wodu nastate schkody; sdźělenje Schprewje
6. Pschehladanje gmejnskeho kraja w Koritzmiju na akzjowe družstwo a plunowu zastarańju w Rauschej Sakskej
7. Gmejnski pschirážkowy dawk k pschemysłowemu a ležownostnemu dawkej.
8. Wohnjo-schkitanski dawk.
9. Powschitkowne smórjenje twaršich jakonjow za twarjenje małych wobydlenjow.
10. Jan Stasch, najeńk hoscenza w Hajnizach čo. 19. Dowolnosć k pschedawanju piwa, wina, palenza a druhich napojow.
11. Pawoł Leßmann, korčmar k Radnej pinzy w Ssohlandze. Dowolnosć ke korčmarjenju, k pschedawanju piwa, wina, palenza a druhich napojow.
12. Spytowanšći wustaw za wučerjow za ratarske dźěła w Pomorzach. Dowolnosć k pschedawaniu piwa, palenza a druhich napojow.
13. Korla Gustav Thomas w Rynarju, kolonijalny wikowar. Dowolnosć k drobnemu wikowanju i palenzom w sawrjenych błóšchach.
14. Korla Rostock, korčmar we Wurizach. Dowolnosć k wotdźerżowanju rejow pschi sawrjenych žiwjenjach.
15. Hermann Dittrich, korčmar w Kubšichjach čo. 2. Dowolnosć k wotdźerżowanju rejow pschi sawrjenych žiwjenjach.
16. Jězdźenje statneho auta mjes Budyšchinom a Kamjenzom.
17. Jězdźenje póstoweho auta mjes Budyšchinom a Suhornicu.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu 18. septembra 1926.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	47,00
jendźelski punt	20,35	100 čěskosł. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	81,03	100 franc. frankow	11,81

Efekty.

Na Berlinskej bursy wčera efekty je hłabjmi kursami sapočachu. Posadźisko stejnje horje bijachu. We wikowanju i dołženymi lisćinami bě wobrot jara šnadny. Wójnska požeńonka staji so na 4,92½ hr. za 1000 hr.

Produktowe wiki.

Produktowe wiki wčera we płaćiznach za hotowe žito kaneho pschemjenjenja njepschinjeschechu. Sa to běchu wobłašće termije něšchto wyšche. Zenimać płaćeschе

wčera w Drjezdźanach:

pschenizy 13,60—13,85 hr., rožki 10,60 hr. hač 11,50 hr., jećmjenja nałětnjeho 11 hač 12,10 hr., nałymneho 9,25—9,75 hr. wowsa I. 10,25—10,60 hr., II. 8,60 hr. hač 8,85 št. hriwnow

w Berlinje

pschenizy 13,20—13,40 hr., rožki 10,60 hač 10,90 hr., jećmjenja nałětnjeho 10,25 hr. hač 12,40 hr., nałymneho 8,50—8,75 hr. wowsa 8,65—9,30 št. hriwnow,

schitowki w Kamjenzu:

12,75—13,25 hr., rožki 9,80—10,50 hr., jećmjenja nałětnjeho 10,50—11,50 št. hr., nałymneho 9—9,50 hr., wowsa 8—8,60 hriwnow,

w Sporjeńu:

pschenizy 13,25—14,25 hr., rožki 10,25 hr. hač 11,25 hr., jećmjenja nałětnjeho 10 hač 12 hr., nałymneho 8—9 hr., wowsa 7—8,25 hr., běrny 3 złotych hriwnow,

w termiinowym wikowanju

za september: pschenizy 14,87½ hr., rožki 11,62½—11,60 hr., wowsa 9,45 hr.

za oktober: pschenizy 14,42½—14,40 hr., rožki 11,72 hr.,

za dezember: pschenizy 14,22½—14,20 hr., rožki 11,70 hr., wowsa 9,45—9,47½ hr.

Biti wužitkowego stotu wčera pjatk w Berlinje (Magerviehhof-Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu wčera 424 bójnych a wyšokoćuczelnych krunow, 138 cjelatow, 2 wołaj do cjahanja a 27 bykow.

Młode bójki a žuczelne krowy płaćachu

1. družiny	460—580 hr.
2. družiny	300—430 hr.
3. družiny	250—300 hr.

Wyšokoćuczelne jałowizy:

1. družiny	300—460 hr.
2. družiny	220—280 hr.

Stót k wjasanju za ke kormjenju 42—46 hr. po zentnarju žiweje wahi

Konjaze wiki wčera pjatk w Berlinje (Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Na nje běchu pschihnali 490 koni. Te płaćachu:

1. kajkoće	1100—1400 hr.
2. kajkoćе	800—1000 hr.
3. kajkoćе	500—800 hr.
Dobijaki	100—400 hr.

Wiki běchu jara mérne.

Pschichodne žwinjaze wiki w Hródku budu srjedu, 22. septembra 1926.

Na pschedaj:

Bróny w Hródku, Wojerowska dróha 1.

Wosaj, kryty a rěsnišći, w Hródku, Budyšchska dr. 66.

Kury, sladko, Budyšchska dróha 72 w Hródku.

Sso pytaja:

Holza do domu k 10., bratraj Weißez, zyhelnja we Wojerejach.

Kuchafka, knježi dwór w Hornim Hajelu.

Ssudnišcy na pschehladowanje:

pónjdźelu 20. septembra 1926:

w Kulowje popołdnju w 2 hodź. w hoscenzu „k rjanym krónam“: schijacej maschini, mužaze kelo, wschelake mebje:

we Wulkich Sdźarach dop. w 10 hodź. w hoscenzu pschi zyrkwi: zentrifuga;

w Minnju dop. w 11 hodź. w Sauberlichez hoscenzu kolo;

w Kamjenzu dop. w 9 hodź. w kajarnach, twarjenje 1.: piano, spěschnaczišćerjat, wós tastaty, 1700 zigarow, błušejej, pižanske błida, dwójne loło, sprjezaja lampa, khakniski sofa, drasmy khamor, komoda, benzinowy motor, běrny błoza maschina, 3 wały eźemnobrunego velourа, 2 wałaj jelenego, 4 wały Marengo, kołkowy wós, sofa, knihi, kofejowe a cjajowe serwizy, bowla a 5 deńcžakow, 3 kuchinske wuhotowanja, knihowy khamor, schijaza maschina.

w Małczach pschip. w 12 hodź.: często rozdźěłaza maschina i dwěmamaj cjeńtowymaj kortomaj (Lusatia) a tśidźelny drastowy khamor se schpihelom; žadźerjo jeńdu ko w měšchčanšćim hamcu;

Škrowe depeše.

Dla (židowskich) žwjatych dnjow dźenja žanych produktowych wikow njebě

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg płaćizna po złotej hriwnje.

	17. 9.	16. 9.		17. 9.	16. 9.
Pšenica	264-268	264-268	buny	24-26,00	24- 6,0
rožka	212-218	212-218	woka	26-30,00	30-32,00
nał. jećmjeń	205-248	205-248	módre lupiny	15-17,50	15-17,50
nat. jećmjeń	170-176	170- 78	žołte lupiny	19-21,50	19-21,50
wows	173-186	173-186	seradella	20—21	
kukurica	184-186	180-183	rapa. wosušk.	14,6!	!4,60
pšenš. muka	37-39,00	37-39,00	lany wosušk.	19-19,50	19,40
ržana muka	30-32,50	29-32,50	poch. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10.00	10,00	běrnj. kruški	18-18,50	19-19,50
ržane „	11,00	11,00	syno, 50 kg	3,4?-3,90	3,40-3,90
raps	310	310	ržana słoma	1,25-1,35	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšenična „	0,90-1,20	0,95-1,20
hróch	33-36,00	33-36,00	wowsna „	0,70-1,00	0,70-1,00
pjeluški	30-33,00	30-33,00	ječna „	0,65-1,00	0,65-1,00

Drjezdźanska burza.

Pšeńco	272-277	běrnjace kruški	20,50-21,00
rožka	225-230	pšeńč. wotruby	10,40-10,80
nałětni jećmjeń	220-242	ržane wotruby	11,00-13 00
nazymsk. jećmjeń	185-195	pšeńčna muka	42.00-44.00
wows	205-212	ržana muka	33,50-36,00
čerwjeny dźećel	—	woka	35,00-36,00
raps	300-310	pjeluški	35.00-36,00
kukurica (Mais)	186-191	hróch	35,50-36,00
suchо truhanški	*11,50-12*	*cokrowe truh.*	*16.00-19,00*

Wólne płaćizny wčera	w Kamjencu za 1 centn.	w Lubiju za 1 centn.
Pšeńcu	12,50—14.00	12,50—14.00
Rožka	10.00—10.75	10,00—10,75
Jećmjeń	10,00—12,00	10,00—12,00
Wows	8,00—8,80	8,00—8.80
Syno	4,50—5,50	3,50—4,50
Słoma z maš. młóč.	1,30—1.50	1,10—1,40
Słoma k zaslanju	—	—
Słoma z ruku młóčena	2,25—2,50	1,80—2,00
Běrny pola ratarja, nowe	3,50—4,00	3,50—4,50
„ hač na železnicu	—	—
„ Butra	2,00—2,20	1,00—1,15
Jeja	0,12—0,14	0,14—0,15
Pšeńčne wotruby	—	6.50—6,80
Ržane wotruby	—	6 50—6,80
Pšeńčna muka	—	23,00—24 00
Ržana muka	—	16,25—17,00
Prosata, wulke	—	—
„ srjenje	60—70	—
„ małe	16—28	—

Wólne płaćizny w Budyšinje.

18. wot sept. 1926.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najwyša płaćizna	najnišša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	12,50	13,50
Rožka, nowa	50 „	9,00	10,50
Jećmjeń,	50 „	10,50	11,50
„ nazymski	50 „	7,75	8,75
Wows	50 „	10,00	11.00
„ nowy	50 „	8,25	8,25
Raps	50 „	—	—
Běrny, nowe	50 „	3,25	3,50
Butra	1 „	4,40	4,80
Syno, nowe	50 „	4,00	5,00
Słoma, z maš. młóč., pras.	50 „	1,00	1,10
„ „ „ k zasł.	50 „	1,20	1,40
„ z cypami młóčena	50 „	2,20	2,60
Pšeńčna muka, 60%	50 „	23,75	24,25
Ržana muka, 70%	50 „	16,75	17,25
Pšeńčne wotruby	50 „	6,50	7,00
Ržane wotruby	50 „	6,50	7,00
Jeja	1 štk.	0,13	0,14
Prosata 697 štuk	1 štk.	12,00	25,00

(Za lěpšu tworu wyše płaćizny.)

Hamtske wozlewjenje z Uoterc.

Knjes wyšschi presidenta we Wrótzlawju je evangelskemu wjesnemu młodźiknemu muježkich w Schlejskej domjacu sbérku pschisłałk. Sbérku móha jenož zrjetnje wołsobu sbérać, kiž maju k tomu trěbne wopytnja. Młodźi ludźo nize 18 lět njeje mědźa so k hromadźenju sbérki postajić.

Kralna rada. Dr. Lemoir.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerjec w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuelleton: A. Dučman w Budyšinje. — *Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy.* — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Konjace, howjaze a swinjace wiki w Kulowje H.-Luž.

Wulki wubjerk plahowanskeho a wužitkoweho skotuuprěnjeje rjadownje.

Přihódna kupna składnosć.

Přihódne přizamk. ze železnicu.

Wot **njedźele, 19. septembra** mam někotre młode wysokosućelne čežke originalne

Oldenburgske plahowanske krowy

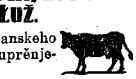

prěnjeje rjadownje na předaj a k zamjenjenju w **kniežim hoscencu w Njeswačidle.**

R. Urland.

Pójće a wobhladajće sebi mój skład, wšako kupować njetrjebaće, zo byšće so přeswědčili što ja zamóžu.

Jězdne koła

wot 75.—, 80.— 90.—, hr. sem.

specialne dobywaćelske koła z połnym rukowanjom

100.—, 110.—, 120.— hr.

najlěpše znamkowe koła

140.— 150.— hr. atd.

Šijace mašiny najlěpše fabrikaty wot 150.— 240 hr.

Gramafony po wšěch płaćiznach

a wšo štož, do tutych twarow słuša, dostanjeće při poměrnym wotpłaćowanju a snadnym napłaćenju pola

Korle Wetzki w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach čo. 12

napřećo měšćanskemu dźiwadłej.

Porjedź. wšitko poniklowane a emajlowane.

Meblowy Bjar

Wulki wubjerk w španskich jstwach, bydlenšk. jstwach, kuchinjach a stólcach, sofach a šezelongach po přijomnem dźělbn. płaćenju.

Tunjo! Dobre!

Při hotowych pjenjezach wysoki rabat!

Znapřeća piwarnje

Makulaturu

ma na předaj

Smolerjec knihićišćernja w Budyšinje.

Jara rjanu, młodu, wysokosućelnu, sylnu

plahowansku kruwu

tohorunja wysokosućelne jałojej mataj na předaj a k zamjenjenju

Max a Paul Köhler

w Njeswačidle (knježi hoscenc)

Wikowarnja z plahowanskim a rěznym skotom.

Wysokosućelna čehniwa **kruwa** je na předaj

we Wulkich Sdźarach čo. 83

Dobra **plahowanska kruwa**

za tydźeń k čelenju je na předaj

w Komorowje čo 9 p. Kluka.

Młoda **podsobna kruwa**

z čelećom je na předaj

w Psowjach čo. 60.

Wysokosućelna dobra **kruwa** je na předaj

w Bošecach čo. 6.

Wysokosućelna, sylna podsobna **kruwa** je na předaj w **Hatku čo. 15**

Młody **čehniwy wół** je na předaj

w Malešecach čo. 42.

5 rjanych prosatow je na předaj

w Běłej Horje čisło 11.

Co. 38 W Budyšinje, 18. septembra 1926 2. lětnik

Jubilej Hodźijskeje wosady.

Sandźenu njedźelu žiwjeceješe Hodźij, tuta najnahladniša a najwjetša wošada w Serbach, swój wažny a žadny jubilej. Lětża je žo 850 lět minyło, jo je w Hodźiju Bóži dom. Kelko splahow žu do njeho khodźili a žwojej koleni pśiśed Knjezowym wobliczom pśiwowali? Serbow žyły běchu cźi pobožni kemšerjo wot starodawna žem. Pśiśes Hodźij wjedźe žobu staroślawna dróha wot wjeczora k ranju. W starej sćerinje po njej mérne karawany pśiśekupzow cźahachu, ale też wójska je wšěch stron zwěta žo po njej hibachu. Hodźinku dale k ranju khižuje tule dróhu jena druha j polonja k połnocy wjedźaca, runje tak ważna kaž ta pśerja. Ta pśichkhadźa j Prahi a wot tam j dalokeho Balkana, haj wjeśe něhdy je Ssolunja (Solniki) pśichi Aegäiskim morju a wjedźe pśiśes žerbśki kraj do Sćeśecźina (Stettin) pśichi baltiskim morju, hdźež tohorunja Serbjo žydlachu. Ale też w Ssolunje žydla a žydlachu tehdom hižo Ssłowjenjo, naš Serbow bratśa. Kaž je žwjatého pišma rěmy, žo kśesćijańska wéra wot Ssolunja do połnocnych krajow rozkherješe. Wot tam pśichkhadźeśichtaj žo Ssłowjańskaj japoštołaj Cyrill a Method. Wjeśe cźehnjeśichtaj po tutej dróhy k połnocy, doniž njepśichinźeśichtej do naśeje domizny, do naśeje Łužicy. Tu pśichipowědaśichtaj wéru do žiwego Boha, rěcźeśichtaj wo Bożej mitośći a lubośći. Tam, hdźež dźensa naš žerbśki dom w Budyšinje žo wóse wyšiše a wjeźiži k njebjeskim módrinam wupina, tu žo dróhy kśiśinjachu. Njeje to ważne, njeje to historiske mějnio, hdźež stoji naš žerbśki dom! Wjeśe wuznaśichtaj žo tu k wjeczoru. Wjeśe bě Hodźij hižo tehdom wjelśe žerbśke žydlišćo. Tam postajiśichtaj wěrce znamjo naśeho Wumožnika, žwjatu kśiž. Tam jeho a jeho wucźbu pśichipowědaśichtaj. Serbśka dusza, kaž du cha ssłowjańska, je bohata na snutskownym žiwjenju. Žurje mój my žebi pśichedstajiśej, kak naśi stari žerbźy pśiedowniźy w njeśećejownych kytach pśikhadźachu, jo bychu žłuchali žiwowam zuseju mužow, jim pśichipowědazeju pożołstwo wo njewurjekliwej Bożej mitośći a lubośći. Wjeśe žu j Hodźija wukhadźałe pśerjo pruhi žwjatego pożołstwa do naśeho žerbśkeho luda. Tak je Hodźij wostał pożohnowany do naśich dnjow. Tu je ihutkował Serbow wótz Jmiich a jeho runje tak hódny nasł dnik Kschižan. Tu je janoschowak žiwoje pobožne kśiśanske naśi Pětr Mjónk. Wchitrjy tśi nětko spja we Bożej roli pśichi starožławnej zyrkwi Hodźijśkej. Tu dźensa hišcźe faraŕ Voigt Serbam pśichipowěda wéru do tśijoženjeho Boha w jamej rěcźi, kaž něhdy pjeć sta lětami japoštołaj Cyrill a Method. Tak njech wostanje do kónca wšěch cźažow, jo by lud a kraj jawostał w Knjezowym pożohnowanju.

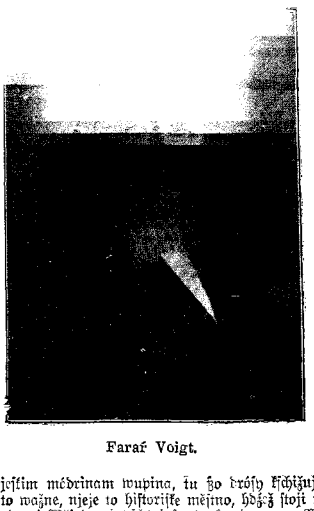

Faraŕ Voigt.

Cyrkej w Hodźiju.

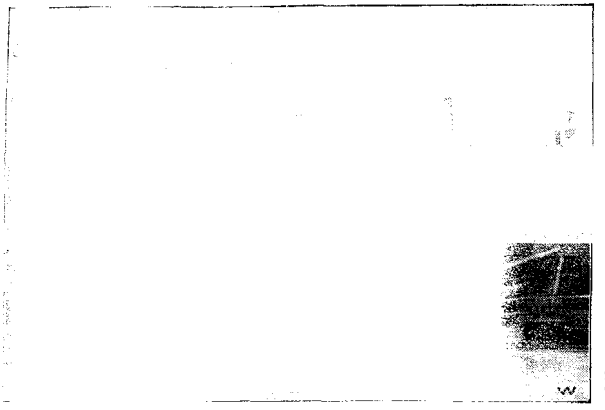

Kós na móst w Besigheim.

W sledni czaś smy we[illegible] wobrazy nowych a drjewjanych sajimawych mostow. Te wuznamjenjowachu ze pak psches swoju dolhosć, pak psches swoju spodźiwnu twórbu. Nasch dźensnischi wobraz pokaże nam psched rozpadany drjewjany móst. Tutón mjesćiske wola městacka Besigheim psches rěku Nekar. Dolěj bě dodźerżany, jón wotnowo chowachu. Pischi tam ze zastupnymischi 6 dźěłaćerjow skoru do hłubiny storchny. Mjes nimi ze dwoje czeżko a schtyrjo loźicho franischu. Besigheim je male městacko we Württembergskej. — Pola njeho sjednoczitej ze Nekar a Enz. W jeho wokolinje su winizy. Tam roscze wuwokane wino.

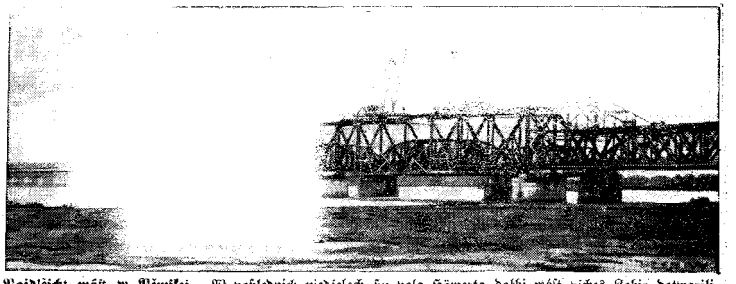

Najdleischi móst w Němskej. W poslednich njedzelach su pola Hamerta dolhi móst psches Lohjo dotwarili. Wón je nětdże 900 *metrow* dołhi. Dobre 10 mjenischinow měr psches njón nóżkowcy. Wschědnje nětkole psches njón wokoło 150 żelejnischich czahow jedźi. Hacź dotal je najdleischi móst w Němskej. Pódla stejazy wobraz nam jón pokasuje.

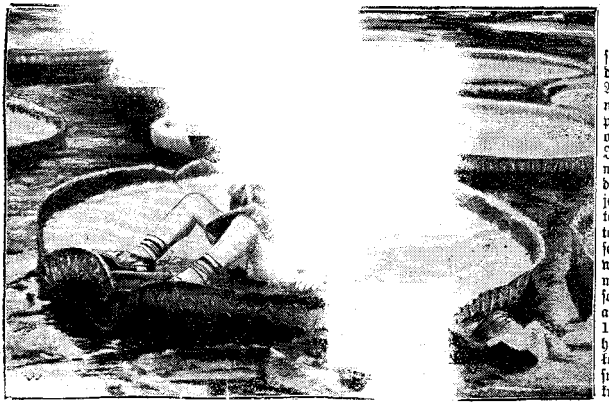

Kčenje twětki Viktoria regia.

Nětkole kčeje spodźiwna twětka z mjenom Viktoria regia. Jeje domisna je czopła pokowcha Amerika. Su pak su też do naschich stron pschenjesli. Tu pak jenoż w parnischczach (Treib- oder Gewächshäuser) rosce. Jeje kčenje je tak wulke, so móże, każ nasch wobraz pokasuje, dźěczo w nim sedzeć. Kčenje je nětdże 40 cm schěroke. Ale też kopjena su wulke. Ssu tola na $1^1/_2$—2 metr. dołhe a schěroke. Tuta rostlina we wodże roscze. Na tajke kopjena móże dźěczo stupicź bjes toho so ze podnuri. Kčenje rjenje a zylnje wónja. W nim je 10—15 stopjeńkow czoplischo hacź we wokolinje. Swonkne kopjeschka kčenja su běłe, snutskowne pak z rózoweho do krjeczerwjeneho pschekhadźaze.

Pomnik měra.

Pošlednja wójna je kóždemu, kiž mějeschе hišćo schkriczku tschesćijanskeho lazuczża, woczi wotewrika. Wona je naš wuczikе, jo wjelzbu lubo cze a wobacze noscheho Sbóžnika ſ nohomaj teptamy, jeli hidu jeneho ludza pschecźiwo druhemu haj my a předniemy. Tak ſu nadobni mužo a žony mjes Franzowſami a Němzami žo ſjenoczili a žebi žlubili, jo chzedża ſa měr a wujednanje mjes ludami wuſtupowacź. Lětża wotměchu w Franzowskej žwoju ſchadźowanku. Tom poſtajichu pod wobdźelenjom njeliczomnych žykow ludza pomnik měra: „Bohu martru". A ludźo, kiž pschecźiwo temu wojuja, chzedża też dobri tschesćijenjo być!?

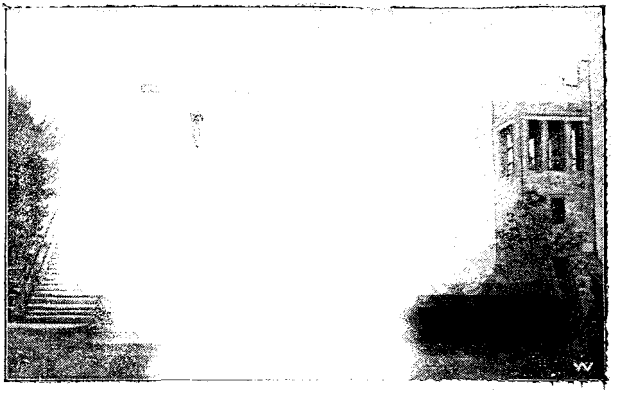

350dommſkowletny jubilej města Lubuſcha.

Tuto měſtaczko leži pſchi rěży Wódrje. Naſchi ſtarſchi wótzojo ſu jo ſakožili. Němzy mjenuja jo dźenża Lebus. Wobydlerjow ſměje nětkle 4000. W ſaſtarſtu bě žydło biſkopa. Tón podſtejeſche Magdebórſkemu arzybiſkopej voſadźiſchcu Hněžnowſkemu (Gnesen). W lěcze 1385 pſchepokožichu biſkopſke žydło do runje tak žerbſkeho měſtaczka Pſchiborja (Fürſtenwalde) nad Wódru. Měſtaczko Lubuſch doſta 1226 měſchczanſke prawo. Je lětża potajkim 700 lět. Tutu ſkładnoſcź wuži, kaž to dźenża lubosne waſchnicźko bywa, podawk žwjatocźnje wobžwjeczicź. Wuhotowa wulki žwjedźeńſki ſe žwjedźeńſkim cźahom. Na naſchim wobrazu widźimy cźah nimo cźahnyc.

Dwójny móſt pola Kraſlowza.

Kraſlowz abo Königsberg je hłowne měſto wjeczorneje Pruſkeje. Dźenża ſměje nětkle 250000 wobydlerjow. Pſches tuto měſto běži w dwěmaj abo tſjoch rěcźniſchczach rěka Pregula. Pſches tutu rěku ſu nětko dwójny móſt pſched měſtom natwarili. W hornim twarje wjedźe po nim żeleſniza, w delnim jěchża wozy a automobile a chodża pěſchi. Sa twar tutoho moſta ſu 3½ milijona ſtot. hr. wudali. S naſchim pódlanſkim wobraſom wjedźemy naſchich cźitarjow pſched tutón móſt.

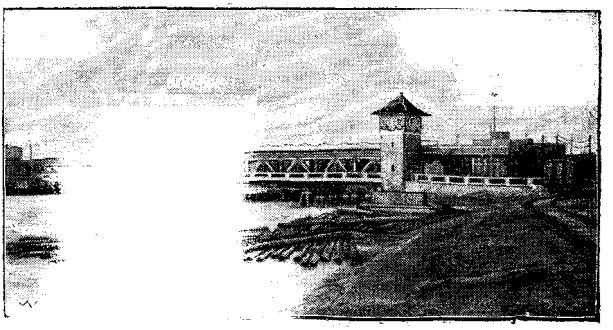

Hamtšzy jastupjerjo cžešikeho a franzowskeho wikowanja na maßy w Prahy.

Kak jara maßy w Prahy na wažnoszi bobywaja, spósnawamy ſ teho, ſo ſo zuſe staty prózuja, tam bycz hódnje jastupjene. Wo poßlednej maßy smy cžitali, ſo ßu tam wiele twarow rozpjchedali a wustajerjo wróczeja ßo ſ maßy ſ bohatymi ſtakankami. Industrija dostawa ſ nimi d'ělo a milijony ſprózniwych dźěłaczerjow soßkužbu a khleb. Tak je mkoda Cžeſkoßkowalſka rosumika, ßo ja krótke léto ſa ſwojich wobydlerjow postaraczy. To je wulku ſpokojnoſcz do wschěch worſchtow luda pſchinjeßko. Pſchemóžaza wjetſchina Němzow w Cžeſkoßlowakſkej je ßo teho tež dohladała. Tak ßu ßo Cžechojo a Němzy w hospodarſkich ſwojſtach hižo wujednali. We zentralnych ſwojſtach ratarſtwa, industrije a dźěłaczeſkich organiſazijach cžahnu Cžechojo a Němzy ſa jedyn poſtronk. Póbla ſtejazy wobras wjedje noß na maßu. Tu widźimy ſaſtupjerjow cžeſtoſranzowſkeho wikowanja.

Albin Polaſchek

ſnamjenity cžeſki rěſbaŕ w Chikagu, ſ wopředka tkalz, wuwi ßo je želeinej wutrajnoſcžu do ſnamjeniteho rěſbarja.

Janis Cžakſtéje

byŕ ſ khwilemi ſ preſidentom lotiſchſkeje republiki (Lettland). Wón je ſ pſchiſzkuſchnikom demokratiſkeje jrony.

Dr. Jan Machal profeſor ſłowjanſkeho pißmowſtwa na Karlowej univerſicže w Prahy dospi 25. 10. 25 ßwoje 70. lětne narodniny.

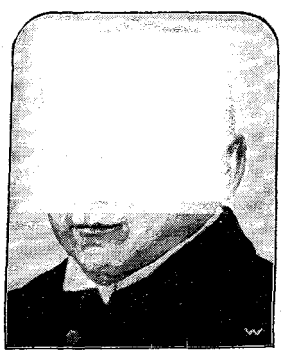

Dwóři prědaŕ Doering, preſident evangelſkeho wjaſka. Tón njedawno ßwoju ſkhadźowanku w Drježdźanach wotmě.

Khort tola, hdže je naſch pohonczj woſtał?

Wupytanje wobraſa w tydzeńſchim cžißle.

Wobroczęcže wobraſ na prawu ſtronu. Mjes rohami a khribjetom ßmèje ßo ſbo'owny hajnik, jelenja jatſélíwſchi.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 219 | Budyšin -- póndźelu, 29. septembra 1926 — Bautzen | Lětnik 85

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 90 zł. pf., na pósće a pola dowěrnikow 1,35 zł. hr. Po wukraju 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pf. Wudawa z dźěłarskeje knihitišćerńje, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pf. Wobdźěłanje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobilěcuja. Za reklamowy w m rjadk płaći so 60 złotych pf. Rabat po tarifje. m m

Rozrěčenje mjez Briandom a Stresemannom

Briand a Stresemann staj spokojenaj. — Knježerstwowa rozprawa wo konferency. — Briand wo rozrěčenju w Thoiry.

Briand a Stresemann staj spokojenaj.

Franzowski swonkowny minister je pjatk wječor krótko pśed swojim wotpućowanjom sastupjerjow źiwótowych nowin pśijimał, kótrymž najprjódy zhromadnu dźěłarku wo rozrěčenju se Stresemannom cytaśe, pśi cimž wobźěwje žadu wulběhny, so staj wobaj swonkownaj ministraj źiwoje nahlady słušitoj.

„Sće spokojom s rozrěčenjom?“ so stónčnje nječto wopraša. Briand wotmołwi: „Jara spokojom. Niz mjenje dyšli 5 hodźin gmój se sobu rěcałoj. To dyrbjało samo dopokazaś, so pśebi njejźmoj do wlicowom sajźeli, dakeli ludźo w tajkich padach tak dołgo hromadźe njerozstawaju. Hdyž běchmoj so ledma sa blido sydnyłoj, je direkt namaj k cyźeji Montblanc swoju mrócelowu cyapku pśebi sćahnuł a so w swojej polnej běłej kražnosći pokazał. Hdyž jón tak widźachmoj, gmój wobaj, knjes Stresemann a ja, sacynce měrjeś, so jeho wjeśiski njedź bźlichi, dyšli wotmyślenje we hłubokosći naju dusche . . . Sśmoj so na dosć wuprajiłoj, a źym pśicheźwědčeny, so **praktiske wustajkowanja njebudźa na so cakaś dać.** So namaj tole pozdźanje Swjatka Ludowa składnosć da, so njes sobu wuprajiś, je jedyn z wjele dopokazow sa to, kak nimo měry wužitna je Genfska instituzija.

*

Teź nimski swonkowny minister bź, hdyž so pśed sastupjerjami źiwótowych nowin wo rozrěčenju s Briandom wuprajał, „wurjadnje spokojom“, tola nadrobinośe njespóźeli. Możebje Stresemann wulke rozumjenje franzowskeho swonkowneho ministra sa połoženje Nimskeje a rozsudźenu wolu khwali, nětčišćim wobstejnosćam po możnosći bórzy kónz cyniś.

*

Pśi rozrěčenju Brianda se Stresemannom w Thoiry je so pjerca wo wudźěłany plan sa franzowsko-nimske rozumjenje jednako, po tajkim wo zhromadne rozrisanje swadow, kótrejž su hišćeze mjez wobjmaj statomaj. So staj so swonkownaj ministraj wo tajkim zhromadnym rozrisanju dorěcałoj, je podawk historiske ważnośe, na kótryž bźbi pśed tśijomi lětami w Nimskej a Franzowskej nichtó njeje myślił, wón je so pśed krótkim sa njemożne mjł. Konzejźije su so wjeso s wobeju stronow dyrbjałe cyniś. Na nimskej stronje jedna so wo to, so by so swójske wojerske kontrolla sastajiła, so by wobkhadźenje wójsko po możnosći bórzy z Porheinskeje wućahnyło a so by so Saarski kraj sajo s Nimskej sjednoćił. Wšyće tele praschenja so do wulkeho hospodarskeho a do finanzno-politiskeho plana farjaduja, kótrejž dyrbi wusć mu swojasanju finanzných a hospodarskich sajimow mjez Nimskej a Franzowskej dowjesć. W tymle swóju mobilizacija wulkeho dźěła żelesniskich obligazijow rozsudźaju rólu hraje. Jedna so pjerca wo pokhra milijardy hriwnow. Teź dalsche finanze a hospodarske praschenja su so do plana pśicinjace.

So pśichi franzowsko-nimskim wurunanju wo finanzne praschenje dźe, tśi so teź s teho hudźiś, so je nimski finanzny minister dr. **Reinhold do Parisa pućował.** S nimskim pólizanzowym radźićelom porěcźawschi, je wón teź s **nekotrymi** wusnamnymi Franzowtami rozrěcenja mjel, wo kótrychž wopśichijeću a wojnamje so kóžda powěsć sapowěda.

Knježerstwowa zdźelenka wo konferency dr. Stresemanna a Brianda w Thoiry.

Wo rozrěčenju dr. Stresemanna s franzowskim ministerstwom pśebudźu Briandom je so sledowaca zdźelenka wudała, kótruž staj wobaj statnikaj dojednałoj:

Nimski swonkowny minister dr. Stresemann a franzowski swonkowny minister Briand staj so 18. septembra k gnědanju w Thoiry setkałoj. Tam mjezyśtaj wjazyhodźinske rozrěčenje, kótrejž so na wutrobne waschnje mjny. Pśichi tutym rozrěčenju wšyće praschenja, kótrejž joju krajej naśtupaju, pruhowachu, a hromadźe sa pśichiprawnymi śrědkami pytałachu, rozrisanje tychle praschenjow w nimskim a franzowskim sajimje a w duchu podpśijatych rěčenjow sfrěćiś.

Ministraj swoje nahlady wo zhromadnym rozrisanju praschenjow zbliźichu, pśi cimž jedna kóžda wumjeni, swojemu knježerstwu wo tym rozprawu podaś. Je-li to budźetej knježerstwje ieju nahladam pśichilicowaś, swoje zhromadne dźěło sajo sapoćnjetaj, so byschtaj dospiłoj, schtož žebi pśichejtaj.

Briand wo rozrěčenju w Thoiry.

Swonkowny minister Briand je w Parizu nowinskim sastupjerjam wo Genfskim kongresu a wo swojim rozrěčenju se Stresemannom w Thoiry rozprawjejo rjekł: S Genfa sym najskerjschi sacyśićeź a najwětschu nadźiju za postajenje trajneho měra w Europje sobu pśinjeśł. Wólby do Rady Swjatka Ludow su, kaž je znate, wschudźe tam, hdźež su Fruanzowscy pśicheźelnje smyśleni, najźiwišne spokojenje słudźiłe. Jenu njeje możno, wo swojim rozrěčenju se Stresemannom w Thoiry bliźšche dźěśiś, hdyž je so s nimskim swonkownym ministrom pchi wobjedźe setkał, kótryž je tón jako pschikład franzowskeho dokonjaneho kucharstwa wuhwalił. Wón je najprjódy knježerstwu rosprawu podał, a Stresemann budźe teź tak cyniś. Schtož jeho nastupa, je jeho dźěławosć kaž prjedy teź pschichodnje s wolu sa měr napjelnjena. Wón je s franzowskim ministerskim presidentom sa cas wójny był a je so rozsudźił, so sa cas swojeho sastupnistwa wo to prózowaś, so by so tónle cas wjazy njewócźił. Wón je pśicheźwědčeny, so je Franzowska dosć dopokazow swojeho rjekowstwa podawała, so so njetrjeba poroka ponižanja bojeś, hdyž je sa politiku měra dźěłała. Sazka je mało Franzowsow, kótrež wo ponižanju powědaju. W Genfu njeje nikoho nadeschoł, kotryž by Franzowstej to porokował. Jedna so pschedewschem wo to, symnokrejny wostaś.

Dla **„Lotosfeje“** należnośe su na njeho zwarili, hač runje je zhromadne knježerstwo wěz schwalilo. Wón so nadźija, so rozrisaju žud w Haagu prawo Franzowowskeje w tejle należnosći pschipóznaje.

W **Italskej** je s pschicinu wobžaromneho podawka k njepschećelskim demonstrazijam pschećiwo Franzowskej doschło. Nadźija so, so so wone njebudźa wospjetowaś. Sadźerjenje nekotrych franzoskich nowin pak ma sa hanibne, kotrejž spytachu, jeho wot knježerstwa dźělicź, mjes tym so je wón w Genfu we wobcźejnym jednanju sa rosrisanje nimsko-franzowskich praschenjow był.

Na praschenje, hač so w bliščim cźasu se Stresemannom w Parizu setka, Briand wotmołwi, so so to njestanje. Wón a Stresemann staj knježerstwu rosprawiłej, dalsche ma so wocakaś. Nětko, hdyž Nimska Swjatej Ludow pschitśutkuscha, budźetej so hkowje knježerstwom ložo setkaś móz, dyžli prjedy. Kaž bórzy budźe możno, wón bliščze sdźeli. W tutkwilu dyrbja jeho s njemjelczawoscemi a porokami pschelutowaś. S tym by so mohło nimsko-franzowskim praschenjam, kotrejž su hižo dosć cźerpjate, hišćeze wjazy cźerpjow pschidaś. Wón je nekto sprózny a so na nekotre dny k morju poda.

Loucheur do Barlina pschijźe.

S Genfa so 19. septembra powź: So by jednanja mjes Nimskej a Franzowskej dale wjedź, Loucheur, kaž je so w Thoiry wotrěcźało, jako wosebity pósłanz do Barlina pschijźe.

Pschěhnate nadźije.

Parizšti „Temps“ měni, so je pschekhwatane, s rozrěčenja mjes Stresemannom a Briandom nětkajše scźěkwi wotwodźeca. Hdyž na nimskej stronje měrja, so hmědźa rjez, so je so Briand rozsudźił sa krótki cźaj Porheinsku a Saarsku wopuscheźicź, so pschecże s woprawdźitoscu saměni, a hdyž so w Franzowskej wo nimskej finanznej pomozy k poćnjinjenju franzowskeho franka rěcźi, gnadź s mobilisaziju nimskich żelesniskich obligazijow, so na wschě cźekkoty sabywa, kotrejž tajkemu pschedewsećzu napschećziwo steja. Jedna so w tutkwilu wo

spoczatk nimsko-franzowskeho hromadźedźełanja

wo wěsće zyle nowu, ale duchapołnu a khrobku politiku myślł. Ta pak so njehodźi hnydom do skutka stajiś, ale dyrbi so jara kedźbliwje pruhowaś a so se wschěch tśelischczom wobhladowaś. Wulkoczarate nimsko-franzowske hromadźedźełanje k stónčnemu strucźenju měra a woprawdźiteho wobnowjenja Europy, je runje tak se politiskim, kaž hospodarskim dźěłom a tehodła w dalokim pschichodźe leži, do kotrehoż móza so jenoż wobhladniwje daś. Ssmy na wrócźizu Briandowje a Stresemannowje politiki popuschćenja a dorozumjenja; dyrbi so pschisinaś, so wona hišćeze na wobemaj stronomaj Rheina khětro pscheźiwjenje nadeśdźe.

Teź na lěwizu so pschi wschej sahorjenosći sa nětko ... skutka stajenych direktnych nimsko-franzowskich jednanjow wulběhuje, so dyrbi so s wójnu nastate pokoženje se **wjajomnym narunanjom polepschiś.** W tutym swisu so wo formuli zhromadneje wuprawy rěcźi, so by so, kaž nazionalistiska „Liberte“ praja, do „jasa wopuschćenje wobkhadźeneho kraja sjawnemu mjenjenju stódne sćinikło. Byrnjež so dźenża wo setkanju Stresemanna s Briandom w Parizu wjazy njerěcźi, je tola wosnamjaze, so tale myśl zsama sa sebje w najdźiwischich prawizownych nowinach žanerje pschećiwnosće wjazy njesbudźuje, kaž je so to psched nětkotrymi měsazami pschi tej samej powsešći stało.

Měr mjez dźěłaćerjemi a dźěłodawarjemi w Nimskej.

Kolo dźěłaćerskich swjazkow nimskich dźěłaćerjow, pschistajeńcow a sastojnistich swjazkow je so po rěcźi dr. Silberberga w rosschěrjenym pschedbydźiwowym pobjedźenju wo praschenju dorozumjenja mjes dźěłaćerjemi a dźěłodawarjemi wuprajiło a je rjekło, so žu sa rozumjenje hłědowaze wumjenjenja nuzne:

1. Bjeswumjenite pschipósnaće towaristwowych swjazkow jako sastupjerjow towaristwow.
2. Sastajenjer podpjeranja tak mjenowanych hospodarskich měrnych swjazkow (techniske nusowe pomozy) a zhromadźenstwow.
3. Pschipósnaće tarifoweho rěcźenja a rosrisowanja sudow.
4. Pschipósnaće sakhowanja a dalewjedźenja socialneje politiki.

S tymile wumdenjenjemi je kolo dźěłaćerskich swjazkow wotmołwiło.

Podźělne manevry nimskeho wójska w połodnišej Nimskej.

W pschitomnosći nimskeho presidenta s Hindenburga, hlownego rosdźělowarja nimskostatneje wobory a ministra nimskostatneje wobory su so podźělne manevry pschi dobrym wjedrje hładko wotwikle. Nimski president s Hindenburg w uniformje generalneho połneho mi...schalka wokoło 8 hodźin na hórku 327 s poładnja Greschrinderfelda, kotrejž bź s cźerwjenym wójskom wobhladźena, pschijźdźe. S njeje bu manevrowanischcźo derje pschewidźeć. Wot tam wón jeho hodźiny dołho s wulkim sajimanjom wojowanje wobkhadźowasche. W jeho wokolnosći běchu wotmeńja nimski woborny minister dr. Geßler, general se Seeckt, general Reinhardt a jeho pschewodni offizjerojo widźeć.

Se sažnym postupanjom módreho wójska bź wot spoczatka połodnische kschidko cźerwjeneho wójska wohrożene. Módre wójske móžeše pódła teho fyzlniskim artillerija wuzicź. Nadběh lětarjow, wosnamjenjeny s puschćenymi dźěłaćymi ballonami nadběh podpjerasche. Kónz wojowanja njewocźakawschi jo ¼1 hodźiny wotpiłka. Wojaźy, kotśi hižo wot 5 hodźin rano manevrowachu, běchu jo khětro napinali. S tym je prěni dźěł podźělnych manevrow na tónzu. Póndźelu so manevry dale wotměwaju, a to we wokolnosći Giebelstadta. Nimski president s Hindenburg jo po kritizy, kotraž so teho runja na hórzy 327 wotmě, sažo do Mergentheima poda.

Pschicźina, kotrejž dla so wojerska kontrolla w Nimskej hischcze njeje puschćiła.

S Genfa so powź, so so sadźewk, kotrehoż dla swjatskarjo hischcze nochcedźa wojerski kontrollu w Nimskej puschćiś, na wojerske organizacije pocakanje. Swjatkarjo tele organizacije hižo jako wobeńdźenje měrowneho rěcźenja wobhladuja. Swonkowny minister dr. Stresemann je zwlóst, so tele cźekkoty s dopjelnjenjom wěstych zadanjow wotstroni.

Rinczicź do Warschawy a Wina.

Kaž so s Bekograda powź, so južnosłowjanski swonkowny minister dr. Rinczicź s Genfa do Belgrada wrócźi a budźe tam nekotre dny pobywschi do Warschawy dale puczować, so by tam **pólsko-južnosłowjanske rěcźenje wo ros-**

Khcyom hudże podpiśat. S Warschawy do Belgrada so wróćeso, dr. Nimczicz we Minje sastanje, hdjež so južnoslowjansko-awstrijske jednanje we rozrisowanju hudże podhiśche.

Strajk w pólskej industriji so słónczi.

Strajk w pólskim hórnistwje je so słóncził. Kaž wobjedzerjo hórnistwow w Hornjej Schlesy ke su nětko też dźěłacerske swjazki w Krakowskim a Dombrowskim rewěrje wósomprocentnemu powyschenju nuzdy pschihłosowali.

Hromadne zjimanja w Italskej.

Pschepytanje attentata na Mussolina truje do prědka dźe. Też pjatk w nozy su policajske patrouille we wschěch dźělach Roma za kommunistami pśedźite a nětdże 500 wosobow zaderźeśe a na policajstwo pschinjedźe. Pódla teho su nětdże 200 priwatnych wobydlerjow a towarstwowych finowv pschepytali. Licźba **sajatych pohladnych wosobow je w Romje samym na wjacy dyźli tyšac stupiła.** Też wobdźerjenje republikanskeho sapósłanca Thiesy su w nozy pschepytali. Thiesu su we wólbnym wokrjesu Masa Ferara wuźwolili. S teje jameje prowinzy stoj też nadpadnik Lucetti a advokat Sternuti, nehdyschi měschczanosta we Carrazu, jedym z wjednikow republikanskeje strowy a pschecźel Thiey wuschoji. Sasthschawschi, so jeho policija pyta, je so Sternuti we Milanje sam policiji stajił. Ale niz jenoż w Romje a w Ferara je prowinzy, też w druhich městach fu republikanow a anarchistow sajeli, tak w Onegki a Paruggii.

Nowa napjatosć w Schpanskej.

Po Madridskej powjesći z London leje „Daily Chronicle" je pschi schpanskim infanterija projika, so je solidarna z artilleriju. Wojazy njeźmědźa kasarny wopuschćecź.

Po powěsćach druhich nowin z Madrida je Primo de Rivera sthori, tola so mkni, so budże jemu pschego mózno, so t kralej podarć a jemu wo położenju rosprawu podacź.

Nowe wojowanje w Marokkowskej.

Po powěsći z Rabata je njetwusthch schpanskeho wusch-ka Capeza w kraju bźěžacich spiahow do dalokosći 100 kilometrow **franzoskich wojskow do wojowanja je zbźěžarjemi saschmatał. Położenje Franzozow je cźim njepschihodniše, dokelž Schpanicznjo niczo njerczinja, so bychu zbźěžk samje wowali.** W zjimje budża Franzozowje a marokkowscy pomozny toops dyrbjecz nadběhi zbźěžarjow wudźerjecz.

Ze Serbow.

Pschipowratcza.

Póndźela, 20. póznjeńca,
Eustachija.

† 1898 farař em. August Rjeda, kiž je při cyrkwi swjateho Handrija we Mužakowje wot 1860 sem hač do 1893 skutkował. Běše so w Borśći jako syn fararja Jurja Rjody narodźił a je we Wrótslawju hromadźe z wótcami Smolerjom, Wjelanom, Wařkom studował. Z nimi a z Hendrichom Imišom běše najnutrnišo spřeseleny. Swoju serbsku wosadu we Mužakowje, kotraž 11 pohrjebnischćow, 14 šulow a přez 5000 dušow wobsahowaše, je ze wšej pastyrskej swěrnosću zastaral a sebi ze swojim luboznym wašnjom luboso a dowěrjenje wšitkich swojich wosadnych dobył. Běše zahorjeny za swoje Serbowstwo, swěrny sobustaw Maćicy Serbskeje. — Jeho wopomnjeśe wostanje ze žohnowanjom w jeho wosadźe a w našim ludu. —

Přisłowo śi radźi: Płaśaj sej dźěrawy płót, a njelaża slepcy a skót.

*

Straśi so, zo bychu so wšitcy wobydlerjo Budyschina a wokolnych wsow wo swoje wobsedstwo bojowali.

Wo wiedrje. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer +1-2, thermometer w nozy +1-12. Wulsłady na wsało so pscheměnjaze wjedro. — Wječera rano cźehujesche so wyschina wot Alpow, pisches Němcźu hacź do Ruskeje. Mjezina nad uskej so wuczahuje. Mjezina pola kupy Jsland jesche swoje wubrźk hacź nad Fricku. Schkleniza pokazuje na wobstajne wjedro. Jutre wutwori khadźa słónczko 5,44 hodź. a so 5,59 hodź. khowa. Mjeńacź khadźa wječor 6,25 hodź. a khowa so rano 4,37 hodź. Jutre je połny mjeńacź.

— **Skhody w khěžach maju wobkmětlene.** Dny hladajcy wotebźraju. Mnohi njemóża so hischće na sajmu cźmu swurźiś. Kóždemu wobkedźerjej khěže khwaju z tym nowe winowatosće. Po starych sakonjach maju wschě khody w khěžach wobkmětlene, tak dołho doniž so thěża njesamka. Mnohi to ani njewobkedźuja. Hakle potom so swojeje winowatosće dopomnja, hdyž je po njesbożu, to rěka, hdyž něchto po khodźe dele padnje. Hižo do cźaża ma so spomnicź, schto je na tajkim nejsbożu wina. Hdyž w podrunźitkim frędźenju njeje nicźo we tom spomnjene, je wobkedźerjej khěže sa taske njesbożo samokwitły. Hdyž žiu wokhěže a khody wobkmětlene, tehdy so też khěže w prawym cźasu samtaju. Mě lecźe fu thěže druhdy dołho wotewrjene.

— **Budyschske haptyki** su na dźěławych dnjach wjeczor hacź do 7 hodź. wotewrjene. Njedźelu su wschě sawrjene. W nozy ma jenoż jena haptyka słužbu a to w septembru měschczanska haptyka.

— **Swój źiłehorny lwas** swjeczeschtaj wczera nejdźelu knjes Handrij Richter se swojej mandźelskej we Budyschinie na Wettinskej dróży 26.

— **Nentke hrinny swoju płaćiwosć zhubia.** Nentkte jenohrinowske a dwěhrinowske papjery, kiž su 1. nov. 1923 wupisane, mója so na stajonych poskazkach jenoż hacź do 30. septembra 1926 samknicź. Jenoż pohladnje nimskostatne banki pschijimuja tele papjerjane pjenjezy hischće hacź do 15. dezembra 1926.

— **Mjerschćadne** źito. Młyny w Löwenbergskim, Bólcheslawskim, Lubanskim a Sprjewskim wokrjesu fu wosthe-wile, so ketuschu rożku a pschenźu njemóża tak jara wumělowcź, so bychu žadanje swojich wotekrarjow na dobru muku spokojicź mohle. Młyny namělowaju pod hamžnymi wumělenjemi wot zentnarja źita pjecź puntow muki mjenje a pjecź puntow wotrubow wjazy.

— **Pschekupśi pomoznił z Budyschina,** kiž je so hižo wjazy rafow z knihu khłostańskeho salonja sejnak, wobcźežowasche a khdźwjeschе robotu w nozy wjednike jeździerskeje słužby na tudomnym dwórnischcźu. Też pschecźiwo sawołanemu policijeźi so tak njeleje sadźerża, so dyrbjesche tón jeho słónczne sajeci. Tale należnosć smeje psched sudnišćom swoje pokrjacźowanje dla spjecźowanja a nacźinjeneho ranjenja.

— **Starscheho tudomneho pschekupza,** kiž w jenej wonkownej sastararni pschebywaśe a kiž je tam psched nětkotrymi dnjemi cźekmył, tu wczera dożahnychu a nathwilnje do měschczanskeje thorownje dowjedźechu.

— **Khrobły paduch.** Dźensa pondźelu rano w žedmej hodźinje 26letneho tu bydlazeho muźiteho pschi tom lepichu, jako w cźakarni tudomneho dwórnischcźa jenomu hoscźej, z kotrymż bě hromadze pił, a kiž bě sebi pschi blidźe wusmył, listowniu se snutskownebo dwórnischcźa jenomu knihu. Jedyn z hosczi pak so paduschiwa w prawym cźasu dohlada a paduchej listownju wotewsa. Paducha, kiž je hižo paduschiwa dla khłostany, sajachu a kriminalnej policiji pschepodachu.

— **Sapalerja sajeli.** Se khromadnym dźełom Delnjo-Kinjanskeje żandarmerije a Budyschiskeje kriminalneje policije poradźi so sajo jenoho sapalerja sajecź. Kaž je mnohim znate, wotpali je wo nozy k 6. auguste domske z hrodźu żiwnoscźerti Krawzowje w Kratzezach. Jako podbladneho dla sapaleństwa sajachu pjatk jeneho žyna a pschepodachu jeho statnemu rěcźnistwu. Wón je sapaleństwa dopołnje wusna. Kaž so wusna, je tohodla domske swojeje macźerje sapalił, dokelž bě stare a dożerżane a dyrbjesche so potorhacź a nowe natwaricź. Torhanje pak by pschedrohe było. Wón prajesche so je mělił: „Hdyž žebi Maleschenjo sa tunje pjenjezy nowe a runje twarjenja twarjachu, cźehodła dyrbjał wón s swojej macźerju stajnje w starym bydlicź."

— **Saradźenja k powołanym a pschisiłanenja** wuczohnikow w Budyschinje na Hrodowskej haży 10 we žejmowni je wuczohnikam a wuczohnizam wschěch powołanjow barmo k radźe a pschistaji sich barmo. Pschistajicź może so wosoba jenoż po pruhowanju, kotrež smějeźi, so je wona sa samolwjene powołanje thmana. Wo pschistajenju wuczerjo stami po swojej woli rosthudża. Njech so wschitcy wuczohnicy muźitcho a žónstcho splaha we prawym cźasu samolwja, dokelž je so hižo dosć thmanych samolwjerjow samolwiło.

— **Autowa cźara s Lubija do Budyschina** ma so pschiprawicź a to tak, so bo dotalna cźara z Lubija do Kumwalda do Wochowa podźěschi, hdyž je pschisamknjenje k cźarje se Wopakeje do Budyschina. Sajimanzy su na to pokalali, so hłowny wobkhad wobydlerjow Kumwaldskeho doła do Budyschina hże. Wyschcźa póstowa direkcija je so tu pola jenotliwych gmejnow napraschowała, hacź maja sajima sa autowu cźaru. Rukowanschi pjenjez pak gmejny ptaćicź nachcedża. Hacź pod tajkimi wobstejnoscźemi wopraudże k podźěschanju cźary dóńdże, ma so hischće wocźakacź.

— **Slutniwi Sakscjo.** Po krajnej statistiku su sapołożenje pjenjez na nalutowarnje w julliju wot 123,2 hacź na 131,5 milijonow hriwnow powtupowake. Salska je s lutowanjom na 3. měsnje sa Ruskeje a Bayerskej.

— **Schto może dobry tykanz pjeź!** Po namołwjenju organizacije Budyschskich hospołow směje nawjedowarka žónskeje schule sa pjerzenje w Drježdźanach, knj. Helenu Lohzez pschednoschk we sojizecze wo pjerzenju. Pschednoschk budże sjedu 22. septembra 1926, pow. w 4 hodź. s praktiskimi pschedwjedźenjemi, kotrenuż so na sczehowanych tsjoch dnjach pow. abo wjeczor kursus sa pjerzenje pschisłuchaminje. Samołwjenja pschijimuje knjeni mandźelska słótnikarja Reichi na Hłownym torhoschcźu. —

— **Komda pschi póstowych pospukach dla njedoźahazeho napiśma.** Nastajnje słorži so na komdźenje pósłowych pospukow. W najwjazorych padach je so wupokasało — pódla toho narosće póstej wjele pišmoneho dźěła —, so je komda sczehmk njedoźahazeho napiśma. Lisť do wulkomsta, na psch. Drježdźan abo Barlina, ma pódla adrezu hischće też mérkej wokrjesne cźisło tamneho pósta (na psch. Berlin S. W. 21). Stanje so to, dha so lisť, kotrejž hischće w nozy do mětkow dóńdu, móża so hižo rano s prěnim póstom wunoschowacź. Hinak je to na zbołatch abo do zwjatcho dnja. Pobracchuje na lisće cźisło wokrjesnego pósta (Zustellpostanstalt), dha so na pozsrědnisti pósť pósczele. Tam je wjeło prěni pósť hižo woteschoł. Dokelž so na njedźelach a zwjatych dnjach jeno junu wunoschuje, dostanje adresat swój lisť hakle póndźelu rano abo po zwjatym dnju. Też s listami na kraj je podobnje. Pschejo ma so najblischa póstowa stazija pschipiśacź, do kotrejež wjeź fluscha. Husto so też s wjezami kombźi, kotrejž maja so sa adrezatom pósłacź, n. psch. hdyž je nětdże sapuczowak abo swoje létne bycze nětdże dalene ma. Potajtim pschejo na doipołnu adrezu kedźbowacź.

— **Telefonisti spěschny wobkhad.** Kaž nam pósta słoži, so hnydom też dalokostny telefonisti spěschny wobkhad mjes Budyschinom **a Labšinom, Budyschinom a Neugeredorfom,** Budyschinom a Korjympom, Budyschinom a Kumwaldom a Korjympom wotewri, po tym, so je so spěschny wobkhad mjes Budyschinom a Zitawu hižo s 1. julliom zajwdź. Wobdźělnizy, kotrejž Budyschiskemu, Korjympskemu a Kumwaldskemu telefonistkemu hamtej pschijamnjeni su, dóstanu swjatanja s wobdźělnikami w priedy mjenowanych městnach, też w Zitawje, hdyž wola cźisło 9. Wobdźělnizy w Korjympu a Kumwaldje, kotrejž dyzedża, hdyž su cźisło 9 wolili, rěczenja do druhich hacź tu mjenowanych městnow pschisłuchowicź, so w Budyschinje hakle i pschijiscźewjeńkim hamtom swjasaja, so bychu tam swoje rěczenja pschijiscźewili. So by so wobkhad spěschnje wotwiwał, je nuzne, jo wobdźělnizy w Korjympu a Kumwaldje, hdyž so Budyschiski hamt wotwoła, najprjedy mjeno a cźisło swojeho telefonistkeho hamta mjenuja.

Zhubjeny syn.

Burski roman z Čornego lěsa

2] (Pokračowanje.)

„Ja njetřěbam, ja nama jenoż pschewodźam. Ja znaju tuchu swěrinu a tódu cźer a mam jara wótrej wóczy a wuschi."

Hendrich pschikiwny bo muźikow zamurjeny. To běsche wopraudźite dźěcźo lěsa, tak prawje njewobdźěłana póda, do kotrejež won móźesche swoje „wyschcźe idźelanje" wuzwitowacź, jako tulpy a hiazinty na kruch role. Taiku żonu won runje trjebasche — kak dyzysche so jemu tu plěcź a kamjenje wuzwitowacź a koruschki wuterbacź a ſ njeje „Injenju wuczećku" sčiniecź, jako tajku, kajtuż njedźelu w měšcze radźi widźa — we kobluku a plasaczku a je słónczanikom!

„Nětko ma lischka swój cźas. Chcesce-li sobu hicź?" wopraschа so Khrysila njejabzy.

„Lischka swój cźaš? Haj, su dha tu hischcze lischki?" wobhonjowaschе so Hendrich pola starého.

„Ta satraschna swérina je pschejara pschekletyana. Saperlot! To njeje żana honźwa, hdyž mójesch jenoż tak tśiecź, pordanz, tu hižo leji a tyka nohi wot so — to wschak je bóże cźesina należnosć, schtó je mudrischi, a schtó we druhego sa nóź wodźicź — lischka a ja, ohhaj, mój wschak so znajemoj!"

Hendrichej sda so to dźiwne waschnje bycź, wjeczor źluba takle woswjedcźicź, ale měješche sa wužitnischo, so podacź.

„Pschinjesł mi mój grat," pschikasa nan. A hdyž bě holza woteschła, pschikazi mjeńcźo: „Wy dyrbiśe Cźornuschku pschewodźecź. Wužiwajśe swój cźaš!"

Mjes tym pschidźe Khrysila wrócźo, cźorne trubischko na zuke waschnje wokolo hłowy swinywschi, njekrašnje wulki hontwjeriski rózt sa rjemjeń wokolo schije njeso. Tśelbu poda nanej. Wón staji so stary, jelenj kłobuk a dźesche mózne wutrocźujo dopredka.

Bóry běchu w lěsu. Khowaze so słónzo wuklewasche swoje pośledneje premje swětła pokuje se stotymi barbami nad borišćim kyribjelom. W dolinje běchu so hižo wjecźorne sćiny rozlěhowacź, ale na wyschinje wukhadźeschе se žuchoje modrowiny a z hłubokeho, nuczinateho, błyskotazeho pěska potajna cźopłota.

Khrysila so wobroczi a spohladny na Hendricha, jako by nješchto wot njeho wocźakowała.

„Hubjeny puć," prajeschе won swaha.

„To dozyła žadyn puć njeje," wotmolwi wona měrnje. Schtóże fo!" potom sawoła.

Stary leźeschе pod hłuboko świśowazymi, samotanymi a sapleczenymi, hłódny wonjazymi halošami na kakatymi walankami po schcźežy, to kotrejež tohnidźewej pocźuje jeho cźežke cźrije hłubotu, mokru cźěrt sawostajicźu. Nadobo bě wschón dalschi rosplad kaž wotrězjeny — Hendrich a Khrysila stojeschtaj psched wulkim njewobcźežanym kamjenjom, wokolo kotrehoż sda so semja bycź krucźestetana a śuchа.

„Pohyniźe ho," prajeschе wona měrnje. „Nan póndże hischcze trochu dale do lěsa nuts. Ale zadźerżcze ho pra-wje mjeńcźo — lischki dla!" Hendrich wobhlada žebi „Cźornuschku", kotraż bě so njedowajuje pschi nim na dźiwny kamjeń pohybnyła.

„Khrysila", wón prajeschе, „je Wam to wažne so chcźe ſ mojej żonu bycź?"

„Haj," dźeschе wona skótku.

„Ja bych rad wědźa:, cźehodła? —Wy mje tola szyka njesmajecźe."

„Wschak też Wy mje snak njesseśe," prajeschе holcźka.

„To běsche do'cź dźiwne. Hdyž Waš w zyrtwi lwhlada-dach, je mi tak do hłowy sajšło: Tule dyrbiśh žebi bracź! Runje tuke! Hacźrunjeż njeżnym prjedy na żenjenje myślił, niz ani wo žnjez!"

„Klejeźe," snapjascheźiwi Khrysila, śiwjelzo trawki torhajo, „hdyž so mje nan prjedy wopraschа, hacź chcu kebi Waž bracź, abo niz, to bě mi runje tak, jako bych wole njeměła."

„Cźehodła dha sće haj a niz ně prajiła?" wuklschowasche Hendrich ſ njepschijomnym měschanym sacźuconm mjerjanja a wežipnoscźe — snadź nadźesche so tola hischcze nješchto k swojemu lěpschemu śiwjecź.

„Dokelž je mje to tak napadło," pikny jemu, ani so by sebi pschemyślika. Tajka nětajka hroja wobeża wuczerja. Jeho pschichodne swójone słowjo sda so jemu na zidźanej nitzy wisacź — na wšózy niczo njepschemyślowazeje, lahkomyślnjeje žónskeje hłowy. Schtó by sebi tola taiste nješchto myślił! Horda khutnoscź tohole holcźa, kaž knjese so ta ſ runje wupraženymi słowami? Nješchto njeźłschawaneho w krutem, cźežkotnem, rozswažowazem burstim stanu.

„Ale — ale" — wjasoleschе Hendrich.

„Newérno, wy sebi mnjśiśe, so jara hłupe swoerjenje, tajki bjes hłowy cźłowjek, dokelž tak rěcźe? Ale ja njecjeduam lohkomyślnje — dźijo cźasto zmój rosmyślowaloj a roswažowaloj, nan a ja, a potom je wschо sće wupadło, a hdyž zmój runje tak cźiniloj, schtóż je namaj hłóż hnydom swopredka kasał, bźěše runje to prawe. Tuż myślu so je to Boża wola. Wschо druhe je Waschа wěz; budźeśe-li mje prawje natwjedowacź, to wschak hižo prawy puć nantakam."

„Holicźka," prajeschе Hendrich, jej nadobo „ty" rěkajo, „Boh je cźi rosum darił k mysłenju — ."

„Nan runje tak cźini kaž ja. Wón mjenuje to nadźijenje abo rosćežowanje. Druhdy hyda wón po hodźinach pschi swojej winowej schklenzy. To jasno rěka pola njeho woczakacź. Nicht0 njeżmě jeho mylicź, dóniż njeje na to pschichol. Potom pak ſpěchnje wurjeźe, prjedy hacź žebi jasno hinak pschemyślił."

„Tak je drje to dobre sa bura Kischżineho dwora," rjeknu Hendrich schyhnjo, „niz pak sa mandźelsku wuczerja."

„Je Wam żel?" so wona wopraschа.

(Pokračowanje sćěhuje.)

S **Trjebjenzy.** Wjeźera wjedźelu 19. septembra pop. ¾3 hodź. sta žo na dróhy wot Trjebjenzy do Kudyšiz cežke nješčoże. S hórki dele wot Trjebjenzy pschijedże auto, Opelowc, w kotrymž dwaj muzikej, knjes Knorr z Dybina a knjes Sieger ze Zitawy hedźeschtaj. Jako běchtaj nimale we Wadowskim dole, zawrěti nadobno wodźitko woza a wjednik, knjes Sieger, nad nim mózh słubr. Wóz wjerchny žo je wschěm wotnachom wo schtom a schwilknu žo, žo wobroczěwschi, na dróhu. Nutska jedźaze buschtaj wunskunkjenaj, a leżeschtaj na dróhy. Knjes Knorr krawleschte se žadnjeje hłowy a běsche bjez wědomja. Wjednik auta, knjes Sieger, pak mějeschte nohu wschelke kolena słamanu a wschelake wobdźerenzy, běsche pak hischcze pschi wědomju. Dokelž je w tym czasu jara wjele wobkhoda na dróhy, bě tu hnydom pomoz. Sa jara krótki czas žo wjcho i ludźimi pšanjesche. Knjes słótny lěkař dr. Hensel z Budyschina starniche žo wo pomoz, je swojim autom do Trjebjenzy dojěschi, wobstara wobu a płat k jawobaleniu. Druhy knjeza khwatachu do Burkez po lěkarja dr. Schmidta, kotryž běsche na žbože doma a hnydom žobu pschijědże. Wón znjeholoženymaj prěnju pomoz posliczi, jeju rany pšasche a a wobala. Mjes tym běsche žo do Budyschina po zanitetny auto telefonowało. Sa nimale pol hodźiny pschijědże wóz, do kotrehoż znjeholoženja połožichu. Knjes Knorr hischcze pschezo wědomja nabył njeběše. Auto dowjeze khoreju do Zitawskeje khorownje. Sturowje wobschkodżeny wóz leżeschce na dróhy a je žo połožicho do Wadez dowjesł.

S **Cjornowa pola Lipiša.** Cježke nješčoże i automobilom sta žo tele dny pola Cjornowa w hlukosći Worzyna pola Lipiša. Lipiczańscki pschekupz chzyschze žo se swojim autom kolesaizy wuwinycz a jadźe do schtoma. Knihicžiczer Dir z Hoyerswerdy, kotryž w auze žobu rješčeschce, bu tak žurowje wo schtom wjerchutemu, žo hnydom wědomje zhubi a hischcze na hamsnym duju we khorowni wumrě. Druhy, kotryž žobu jadźechu, žo lohko franichu. Wjednika na hamtiske sudnistwo do Worzyna dowjedźechu. Schtó je na njeboh winu, njeje hischcze wěste.

Z **Radworja.** Hižo zaso je so tu njezbožo stało! Posledni pjatk worase wumeńkar Jan Hantuš z krutwomaj pola swojeje dźowki Hany Paulušoweje, kotraž je hižo přez lěto zwudowjena. Jako cheyše kruwje ze šparów hnój wukalać, so skoćo naspłóša a roznjemdri, a wobě kruwje daštej so do cěkanja. Wón wězo cheyše jej zadźeržeć, při tom pak padże, a Bóh wě, kak so sta, wón wosta z rjapom žalosnje rozbitym lězo. Też na hlowje bě rana. Tajkeho donjesechu jcho do domu jeho dźowki. Zadaše hnydom knjeza, a tón też přiźdże. A hlej, hižo za 24 hodźin, sobotu, wudychu hewak cyle čiły a strowy muž. Na 30 lět je w Radworja z wjesnjanosću był, na 25 lět je stawnistwo wjedł a nimale 20 lět dołho je Raiffeisensku nalutowarnju jako zličowar zastawał. Nahle je smjerć jeho wotwotała. Je 68 lět staroby dóspěł. Jeho cźelo su sobotu na jeho wumeńk w Radworju dowjezli, hdźež na tři lěta „wotpočinka“ wuźiwarje jako stawnik a zličowar. Jenož žiwnosć bě synej Pětrej přepodał. A runje tydźeń po pohrjebje njeboh Delana, kotrehož żeloznica skónczowa, budże khowanje Jana Hantuša.

Z **Radworja.** Tule njedźelu bě Radwor polny žiwjenja. Radworska dobrowólna wobora pokaza, što bě za pol lěta nawukła. Na knježim dworje a wo wsy so pruha wotměwaše. Su sebi wysoku wjerješeńcu stajili, zo bychu so cyle přisprawnje na swoje spomožne dźělo wuwučowali. Haj wšak, sykawa je hišće stara, ćežka. Ale k nowej hišće drobne a cyle pjenježki faluja! Radworscy su z khwalbu a česću wobstali, su dźě też wjele a často zwučowali. Njech pak našich wobornikow přespěšnje k wohnjej njezawołaju! Paliło a spaliło je so lětsa hižo dosć!

Z **Njebjelčic.** Sokolski swjedźeń tu je so derje radźił. Nadrobne jutře!

S **Hrodźišcza.** Cježke hrimanja, kotrež lětsa w naschej wokolinje sakhadźeju, dopomnja naš na srudny podawk, kotryž je žo w naschej wsy psched 80 lět. stał. Jonu njedźelu popołdnju też žylne hrimanje pšches mašchu wokolinu cżehnjeschce. Boże njewjedro dyri do zyrkwineje wěže a dale jědźeschce błysk dele do zyrkwje, hdźež běchu runje Boże słužby a polna zyrkej ludźi. W zyrkwi Boże njewjedro 3 wokowje krani a wjazy wokowje pohubichi. Boże słužby hnydom słónčichu, dokelž bě mjes ludźimi wulka hroza nastała. Wina tcżeschce w tym, so błyskworót i wěže runje do semje dele njewjedźeschce, ale najprjedy na zyrkwinu tčeku. Boże njewjedro dyri najprjedy do błyskowoda a wotškocki potom i njeho na zyrkej. Na kaiki srudny podawk dnje naschja wjes hnydom njeschpomni.

S **Wósparka.** Wjeźera wospjewjeschtaj tudomnaj nědźuchaj mlynkej mandźelskaj knjes privatus Wilhelm Merschowski a jeho mandźelska Klara rodź. Benczez swój sloty kwaš. Wobaj staj hižo khětro staraj, wón je 77 a wona 68 lět, ale staj pschi wschej starobje hischcze cklaj a strowaj. Knjes Merschowski je też dołho po zyłej Hornjej Łužicy jako wołkhodnik znaty. Jemu so porodźi z wulkej pilnosću a prózu k swojemu wołkhodej k nětschischemu stejnischczu dopomhaeź.

S **Wósporka.** Pschichodnu póndźelu, 27. septembra wotměja žo pola naš konjaze witi. Konje dyrbja žo na namješce psched Tšelerinju wustajeć.

S **Brěsyn pola Kamjenza.** Pschichodnu štwjedu, 22. septembra, pop. ½3 hodź. žo w tudomnej schuli maćerjam rada podawa. Lěkař budże pschitomny.

S **Porchowa.** Swoje 81lětne narodninu šwjeczesche šandźenu žobotu tudomna wikowarka Karolina Emilia Sänderlichowa. Njedźiwajuc wyšokeje staroby je wona hischcze pschi dobrej strowoczi. Kóždy dźeń hischcze jeźdźi z cżežkim korbom do Wiskopic, so by jeja, rad, wjerčinu atd. pschedawała. Wóh špožcż ji žohnowany wjeczor žiwjenja.

S **Kulowa.** Tudomny żeleznišći inspektor Rob. Jäkel bu sa diworniscżowego pschedsteicżerja do Bukowa pschešadźenu. — Tudomny żeleznižaŕ Mikkawsći Kokert a jeho mandźelska rodź. Kubaschec wospjewješchtaj šandźenu njedźelu swój sléborny kwaš.

S **Rěmzow pola Wojerez.** Na łžowonoschi tudomneho kubłarja Jurka wapnowni jamu rjanch a w temi popjelniży namakachu. S kajkeho czasa popjelniży pokhadźeja ma direktor Feierabend je Shorjelskemu muzeju šwjeczesch. Na naschich polach su też hižom prjedy popjelniży wuryli, kotrež i mlódźeschcu kamjenitueho czasa pokhadźachu. Też wschelake mjedźane popjelniży su w swojim czasu namakali. Wone su w Shorjelskim muzeju.

Se **Steho Komorowa.** Tudomna šwidowjena Kodez rowa šwjeczi tele dny swoje 91. narodniny. Wona je swojeje wyšokej staroby dla w tudomnej sastarańi. Staruschka pak hischcze zyle derje widźi, cżita nowiny a šamjuje žo nad wschěmi šwětowymi notwoješemi.

S **Kapańzow w Delnjej Łužicy.** W tudomnej wokolinje we poslednich dnjach wschelake cżěła namakachu a se Schprewje šwuczahnychu. Psched nětkotrymi dnjemi namakachu w lěsu cżežko njesnateho muzikeho. — Schwórtk popołdnju wuczahnychu je Schprewje druhe cżěło. Je to wobšedźeżel Lukaich z Dubrawki. Pschi nim namakachu list a pjenježnu listowinju. Wón je hižo tohodla žiwjenje wiał, dokelž je žo jemu statok wotpalił.

S **Lubnjowa.** Na żelesnišćich kolijach z Lubnjowa do Wětoschowa so pilnje porjedża. W poslednich dnjach žo tam mnohe nješčoża stawachu. Jenomu dźěłaczerjej z Dubeho cżežka żelesniška kolija na nohu padny. Jeho do Khocżebuskeje khorownje dowjeschu. Jenemu druhemu sašo wosowe kola jenoho żelesneho wotwožka pšches nohi pschejěchchu. Jednym schusstki hołz sniesoži pschi cżišlowuczowanju a šlebi ruku słama.

S **Lukowa.** Dźowka Frieda twaŕkeho mischtra Julijuša L. z Lukowa je wot šandźeneje njedźele žem hlubjena. Někto šwěrjeschu, so je hlubjena z Lukowskeho dwórnischcza do Lubina jěła. Tam ju dwaj młodaj cżłowjekaj wožzakowschtaj, kotraj potom z njej na reje dźěschtaj. Jako so re'e skónczichu, dźěsche jednym z młodeju hołzow z njej hobu domoj. Wot toho cżasa žem nimaju sa njej ani słěda. Wona bě w schérzu rěcżnym pschewobleku, cżornej žiđźanej bluzy, cżerwjeno-žołtej šukni, cżornych lakowanych cżižkach, a běłych šwónkich schatach.

S **Dolheje Hórki.** Tudomny kowaŕ je w jenej nozy šandźeneho indźenira se swojim jědnym kolom w lěku padnył a ho we wobliczu khětro skanił. Doma wschudne rozschěrjeschce, so hu jeho napadnuli a wěz tej wob korži. Jako pak na šudnistwje k tomu dołeš dopokałowe njemějesche, pschida, so je šebi nadpad jenoż wumyślił. Tak je pataškim jenoż policiju k lépschemu měł. Někto ma wěste khłostanje wocżakowacż, dokelž je z tym policiju šschudził. Warnujemy ko'eho pšched rosschérjenjom tasseje niewěrnosće wo nadpadże.

S **Khocżebuša.** W nozy k pjatkej sta žo na Hródkowko-Galinkowšej dróhy nješčoża z autom. 22-lětny motorowy šamtkaŕ, měšićel trajno-šiwjaskoweje poriedźenje Otta Jank je Strobiz bě auto ryczerkubleja z Gladiz we Wóženiku porjedźał a cżyšche z nim na pruhu jěcż. Wón bě trochu pjany a wša žobu 54-lětnu Emiliju B. z Khocżebuza a jejnu dźowku hobu. Na mjesnje nješčoża šetka jich kolešaŕ. Jank chzyschze žo jemu wuwinycż a wóz nahle sašpina. Pschi tym auto šapocża wjerhacż a žo pschecżišnu. Dwě wožobje, jedyn muzki a tamneje dźowka buchu z wosa wjerhitjeni a žo i łóbka franichu. Janka a kujeni B běschtaj pod autom. B. šebi ruku šlama a žo na hłowje šrani. Jank žo na hłowje šrani a šebi jmutška schkodu sczini. Wobeju z autom do Khocżebuskeje khorownje dowjeschu. Auto je žylnje wobškodżene. Sadnje koła a wjerch wjazy trjebacż njemóża. Auto z konjemi wotwjeschu.

S **Khocżebuša.** Runje łaž loni, jako žo wo wólby najšlédnika wyschischeho měschczanoscty Dreiferta jednasche, je žo lětša jasno 98 wokowom sa město šemrětcho wyschischeho měschczanoscty Nollnera samolwiło. Mjes nimi je 33 knjesow, kiž žu žo hižo pšched lětom samolwili.

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu 20. septembra 1926.

Berlinska burša bě, łaž to sobotu šwjetscha dnja, šandźenu žobotu cżim mjenje, dokelž žu židowske šwjate dny. Se žaneje pschicżiny šandźenu žobotu w Berlinje žaneje produktowoje burhy njebě. S tutych znamjenjow špóšnawamy, kak mózne Zjidowstwo w naschim wołkhodże na šwětowych wikach hižo je.

Na pschedań:

Płokaza maschina, Müller w Budyschinje, Hoschiz haša cżišło 44.

Kolo motorjse, 4/11 PS., w Budyschinje, Wjeleczanska dróha 31.

Motorjse kolo, w Budyschinje, Kotolska haša 11.

Kolo mužaze ja 25 hr., w Budyschinje, Mottkowa haša 6III na prawo. — We Kamjenzu, knježi dół cżo. 5.

Motor elektro, 3 PS., wjerczany prud, w Budyschinje, Schuster, Husarska kasarna.

Koza z kóšlečzom, Graf, knježi dwór w Běłej Wodze.

Dżerżazy wóz w Budestecach cżo. 29.

Skrżnja, 2½-lětny, Schneider we Wadezach.

Skrżnja a poš we Luty 15.

Kóń, žylny Oldenburgski, we Wulkej Suborniczy cżo. 12. — We Nožaczizach cżo. 7.

Kruwa wyšokoštuczelna, w Porschizach 20a, w Nakojdach cżo. 9.

Kruwa wyšokoštuczelna a jena z cżelczom w Paslizach cżo. 7.

Sšuna, Handrij Nowotnik w Wórku pola Wojerez.

Prosata w Boranezach cżo. 6, we Wulkim Wichesbrjenje cżo. 1.

Běhakaj w Dźiwocżizach cżo. 7.

Sso pytaja:

Holza do domu, Tšelerina w Budyschinje. — Měschkanowa (Müssiggang), pjekarnja w Halschtrowje, na torhoschczu cżo. 147.

Kolo motorjse sa 150 hr., w Kamjenzu, Ostrr. 8. — Motorjse kolo na pschedań a pak na šlabiche šamenicź, Pirschel we Pišanym Dole pola Wóšlinka.

Schijaza maschina, Bjedrich Berger w Kamjenzu.

Sšudnistwe pschešadźowanje.
Wutoru 21. septembra

w Hnaschczach dop. ½11 hodź.: pišańska maschina S. N., dwě blidźe za pišańsku maschinu, schijaza maschina i motorskim cżerjenjom a dwě blidźe na pschešadźowanje pschedawanje. Sšadźerjo šeidu žo w kantinje industrijoweho dwora;

we Njeswačzidle cżo. 68 pschip. w 12 hodź.: pišańši sekretaŕ, hudźbny aparat i blidłow.

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki dźenj dop. ¾11 hodź.: Wobwjesowany wobkhod. Pschenza a rožla hacź do 10 pf. po zentnarju tuńšej. Tendenza jara měrna.

¾12 hodź.: Płacżiny a wili njeješchemenjene. Tendenza jara měrna.

Płacżiny rěznoho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

18. septembar 1926. Płacżiny po centn. a zł. hriwnach.

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 657.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznje hódnoscé hač do 6 lět	54—57
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	50—53
Mjenje wukormjene młode, derje piecowane starše	44—48
Mjenje piecowane wšěch starobow	38—42

Bykl 458.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznje hódnoscé	53—56
Połnomjasne, młódše	48—52
Mjenje wukormjene młódše a derje piecowane starše	44—46
Špatne	42—45

Jałojcy a kruwy: 825.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěsnaje hódnoscé	54—56
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěsnaje hódnoscé hač do 7 lět	42—50
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32—40
Derje piecowane kruwy a mjenje piecowane jałojcy	26—30
Mjenje a špatnje piecowane	22—24

Cżelata: 1150.

Najlépše wukormjene	88—94
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca	80—90
Špatne	65—75

Wowcy: 5930.

Młódše a starše wukormjene	60—65
Starše wukormjene	45—52
Mjenje wukormjene (Märzschafe)	35—40

Swinje: 6253.

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křižencow, hač do 1½ lět stare	80—81
Wukormjene	81—83
Mjasne	81—82
Špatne	79—80
Ranzy a kundrozy	72—74

Najnowše z cyłeho swěta.

Schkrowa powjeźa wo wjedrje sa jutrje wutoru: Sso pomróčuje, chłódnischo, ředma deschczik.

W Gartzenje nad Wódru je žo njedźelu dopołdnja nowy natwarjenu móst pšches Wódru sašpynył, kotryž dyrbjeschce žo pschichodnu njedźelu šwjatočnje pohrjeżicź. Sstrjedźny štotp bě žo hadźit a wobaj wobłukaj do hłubiny bobu storhnył. S rjemjeślnikow, kotříž na mosće pohłednje dźěła dokonjachu, mózesche žo najwjazy wuthowacź. Schtyrjo i nich pak žo do hłubiny bobu storhnychu a žo tepichu. Někotři žo też tranichu.

*

Belgiski kronprynz žo je schwedźiskej kronprynzezu hlubi. Prynzeza Astrida je katholiskej zyrkwi pschestupi.

*

Ssylny wichor je bobotu Miami a Palmbeach na połdnjoje Floridje w połnóčnej Ameriźy wupuścił. Pschiskawne twary w Miami žu do cżišta šniczene. Wojerska wyschnosć je žo prošnyła, so by zyrobu a wobalidło pómałka. Praji žo, so je wichor najšylnischi w Palmbeachskich stawišnach był. S Tempa w Floridje žo powe, so je też tam wichor na twarjenjach wulku schkodu naczinił. Wjele wosobow je žo je schlerzowanymi kruchami franiło. Nastata schkoda na 100 milijonow dollarow wobliczja. W Miami žu dróhi i dele storhanymi tšěhami zarażene. Jane twarjenje njeje njeschkodżene wostało.

*

S cżežkim šliwkom je žo 30 000 akrow najpłódnischeho kraja w dołhowjeczornej Nebraźy w połnóčnej Ameriźy powodźiło. Snč žu je šniczíte. Nastata schkoda nětkuže dwaj milijonaj dollarow wuczinja.

*

Batterija Kantonskeho wójska je pola Hankawa do amerikanskeho kanonskeho cżołna tšelała. Amerikanzio na tšelenje wotmołwjachu.

*

Merikanjay wojazy žu tšoch mordarjow Amerikana Rosenthala jasli. Pschiwiswarjo banditow syntachu mordarjow wuswobodźiłi. Dóndże k wojowanju, pschi kotrymž 13 banditow morichu.

Módre šymske reform-kholowy
ma we wschěch wulkosćach **tunjo**
A. Kasper. Burhlehn 11

Swjatočne přepodate motorskeje sykawy w Klóštrje.

Marijna Hwězda, 19. sept. 1926.

W analach tudomneje wohnjoweje wobory a sykawho zwjazka, scyla cyleje klóštrskeje wokoliny budże a wostanje wčrawša njedźela. Je tola dawno žadanu motorsku sykawu skónčnje dostała a so tohodla też swjatočnje poswjeći. Hižo pjatk podachu so tři šoferojo tudomneje wobory, kotřiž buchu wosebiće na wuwučowarni, a jedyn muž do Zhorjelca, do sydlišća firmy, kiž měješe sykawu podawać, zo bychu so hižo tam bliže z njej zeznali a so zaintercsowali. Njedźelu rano wotjědžechu, z dobom też zastupjeř firmy Fischer knjez Klingner a jědžeše z privatnym autom sobu, zo by wokrjesneho zastupjerja k. Fischera z Biskopic na městnosć swjedźenja dowjezł.

W Błowašecach na so dočakachu a jědžechu najprócy hač do Swinarnje, hdyž so nowe jězdźadło z girlandami rjenje wupyši a też so k nim hejtmann tudomneje wobory, palny direktor Narćik w Kukowje přida. Tak jědžechu do klóštra, hdyž hižo wulke syły ludu na nju čakachu. Krasnje wupyšene klóštrske wrota witachu nowu sykawu a zahorjeni ji črjódy kiwachu, hdyž po drózy dele swój prěni puć do klóštra nastupi. Kapała wohnjoweje wobory ju harmoniscy postrowi a pod zynkami hudźbneho pochoda a cyleje wobory, 40 muži sylna, poda so imposantny čah na klóštr, hdyž so dalša swjatočnosć wotewri.

Hdyž běchu so znamjenićiše wosoby mjez sobu předstajili, zaspěwachu spěw: „Njebjesa khwala Wěčeneho česć.“ Potom přednjese jena šulerka znatu Šillerowu pěseń wo zwonu a to tón dźěl, kotryž so na woheń počahuje. Na to přistupi k. propst z třomi duchownymi w cyrkwinskim ornaće a z ministrantami, zo by nowu sykawu k česći Božej poswjećił. Najprócy wěnowaše słowa dźaka wšěm, kotřiž běchu w tak bohatej ličbje přikhwatali a přeje zbožo cylemu wokrjesej, sykawemu zwjazkej a wohnjowej woborje a napominaše k dopjelnjenju winowatosćow a k přezjenosći. Wuzběhny wosebje čežotu woborneje służby a wulke zamołwjenje, kiž kóždy sobustaw wosebje ma a měnješe, zo škit přećiwo nićacemu elementej w wupruhowanych rukach leži. Dokelž žohnowanje wot horjeka přindże a je wšudże trěbne, też sykawu w mjenje třojeničkeho Boha swjatočnje poswjeći pod assisteneu druhich klóštrskich duchownych. Měšćanosta Bětnar, jako předsyda sykaweho zwjazka, witaše jeličomne črjódy ludu, wosebje pak kk. hamtskeho hejtmanna dra. Sievert a, sobustawy wokrjesneho woborneho zwjazka, wokrjesneho zastupjerja palneho direktora Fischera z Biskopic, palneho direktora Schönu z Wulkeho Röhrsdorfa jako předsydu zwjazku swobodnych wohnjowych woborow Kamjenskeho wokrjesa, potom hišće dalšich palnych direktorow, kommandantow a zastupjerjow woborow z Kamjenca, Połčnic, Porchowa, Wujězda, Njebjelčic atd. Nimale wšitke wobory wokrjesa běchu zastupjerjow pósłałe, zo bychu swědkojo njewšědneho skutka byli. Rěčnik spominaše na wulke zasłužby wokrjesneho zwjazka, wosebje hamtskeho hejtmana, wopalneje zawěsćaceje komory, wokolnych gmejnow a nic na posledk tudomneje wohnjoweje wosoby a klóštra wo nakupjenje tutoho moderneho hašadła.

Na kónci wobroći so k. hamtski hejtmann dr. Sievert na přitomnych z dłóšej narěču. Rozłoži nadrobniše mnohe puće, kotrež dyrbjachu so kročić, a naloženeje prócy, doniž je skónčnje k dźensnišcemu skutkej dóšło, hdyž nětko dawno wuždane jězdźadło w zelenej pyše smrěka a kwětkow tu před nami steji. Wosebje wjeseleše so, zo je nastork k tajkej modernej sykawje z tuteje wokoliny wušoł a je wěc wot wšeho spočatka kruće zastupował. Wuzběhny podźěl klóštra na dokónčenju tuteje wěcy, zo je so za nju kruć zastajił a zdobom kaž rjanu rumnu kólnju za nowe jězdźadło připrawił. Z přećom, zo by nowy hašeř we wohnjowej nuzy, kotrež so hač na 15 km we wokolnosći wupřestrěwa, k zbožu cyleho wokrjesa sył. Jeho słowa wukliničachu do hesła wohnjowych woborow: Bohu k česći a bližšemu k woborjel To daj Bóh!

Na to so nowa sykawa hnydom pruhowaše pod nawjedowanjom wopalneho direktora Fischera z Biskopic a to při klóštrskej wodźe a wupokaza so jako jara přihódna wohnjowa připrawa. Też na klóštrje při znatym lawje so hišće raz wupruhowaše a mjetaše wodu hač do zwonicy. Tuto wupruhowanje stawaše so ze wšelakimi hadźicami, najprócy z jenej, potom z dwěmaj a skónčnje ze wšěmi šěsćimi, kotrež so na dwoje widlišća. Za čas 20 mjeńšinow běše sykawa ujesmérnje wody namjetała a tak dopokazała, zo budże ji móžno, samo najwjetše wohnje zaleć a podusyć. Nětko pak je nuzno, zo maja na wsach wody dosć, štož hamtski hejtmann też we swojej rěči naspomni. Haty a raćidła (Stauvorrichtungen) maja so wutworić. Bjez wody samo najlěpša sykawa ničo njewukonja. Kelko wody je trěbne, móže sej kóždy sam wuličić, hdyž sykawa za mjeńšinu na 800—1000 litrow wody namjece. Potom hodźi so wona tež wróćo storhać, štož pruhować praktisey pokaza. Na prěwisniku maja 8 mužojo města a je z najnowišimi připrawami wuhotowana. Dokelž so sykawa hodźi wotpowsnyć, dha móže so nimale ke kóždej wodźe přistorčić.

Po napisanju a wustajenju protokollow podachu so muozy wobdźělnicy do Pančanskeho hosćeńca, hdźež při darjenym klóštrskim piwje měšćanosta Bětnar sykawu swjatočnje sykawowemu zwjazkej a tudomnej wohnjowej woborje přepoda. Wopalny direktor Narćik přewza w jich mjenje a słubi, wšo možne činić a so prócować, zo sykawa přeco přihotowana steji, dobry skutk wukonjeć. Z dobom so też měšćanosći za mnohu prócu dźakowaše, zo je pomhał, tutón projekt skónčnje přewjesć a prošeše, zo by wuprajeny dźak też wšěm zarjadniskim instancam wuprajił. Při tom chcmy hišće dodać, zo je tudomna wohnjowa wobora so 1869 założiła a tak druha najstarša w cyłem wokrjesu. Njech so wšě wuprajene přeća dopjelnja. Na woborje budże při tom najwjacy zależeć. Wjesele je wězo wulke, zo je žadanje so skónčnje dopjelniło. Mnozy su při dźěłali a tomu dopomhali. Motorska sykawa budże w běhu přichodnych dnjow na pruhu do wokoliny wujěždźować, tak zo změja gmejny přileżnosć, sej ju wobhladać. Zdobom dyrbja so šoferojo a wobornicy na nju přiwučić, zo w khutnym padże wšě přimadła a dźěła ruče wěđża a je wuwjedu. Tak njech nětko nowy wohnjohašeř swoje skutkowanje pod starym wobornym hesłom „Bohu k česći a bližšemu k woborje“ započina. Hdźe powjedźe jeje prěni puć k wohnjowemu njezbožu?

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Zjichocha.** 19 létnu holju tubjerja Rodiga bě tele dny tón słušak a cjeńo franić. Wona je žnjowjej žotru na łuzy wotarou nakładowała. Nadobo tón sa njej hrabnu a jej truch mjasa ſ wutrobna wutorhnu. Wobžarowacj žo ma, žo hnydom po lěkarja njepóšłachu. Holza njedźiwajo na žnjowju cjeńu ranu, hišće je nětkore dny dźełała. Hakle potom, jako měješe holza žiwa žmišu, po lěkarja póšłachu.

* S **Lipšta.** Tež w Lipštu žu nětkotre wožoby na tyfuš šhorjeli. Tola pak njeju hišće wo epidemiji žane rěcje. Lipšťowska pitna woda pohłada ſ hłubokich studnjow. Žu też stajnje wěžnjotnji pšchepytuja.

* S **Arnsdorfa.** Sobotu ſa žo na rózku Hermannšeje a Dwórnišćeńowje dróhi wobžarujonne njeſbožo. Jena duma chyžka na žnjowjim kole ninje jeneho cjeńeho auta pšchejedź. Auto ju hrabnu a žyły truch hobu wlecjeńe. Wobžarowanna žo tak cjeńo frani, žo dyrbjachu ju na městnje do thorowutje dowjeść. Wjednik auta njeje pježa na njeboju wina, dokelž je po prawym dosć pomału jěł.

* S **Drježdżan.** Na Hórikej dróhy w Drježdżanach tele dny pola leżownoſcje 39 róſchtu twarjachu. Jdyn dźełacjer ſtojeſche na rěblu. Nadobo ſadumy nahle wichor a rěbel powali. Dźełacjer padny ſ rěbla a žo kſchiſ ſłama. Bórzy po žnjowinu njeſbožu wumrě.

* S **Tſchepelina** (Tſchöpeln). W Tſchepelinjanſkej jamje žo 20 dźełacjerjow ſaſtžypny. Hnydom jim pomoz poſkſiczhu a tak hišće je 20 mjeńſchinow žiwych wukhowachu. Wotkaŕ Henczka ſ Dubrawy je cjeńo franił. Tamnaj dźełacjerjej žo jenož łóbko franiſchtaj.

* S **Wrótkajwja.** Jónſtelu rubjeżneho wjednika tele dny w Rybníku w Hornjo-Schleſynſkej ſ 7 létam khłoſtanja ſaſudźichu. Bě to 44 létna Franziſka Dyka, kotraž hižo léta dołho rubjeżnu zwólnu nawjedowała. Sſudnjſtwy tuteje zwólby běchu ſ wumſaſanu njeje wſchitzy muſjožo, kotrymž wona porucjeſche a kotiſ ju požłuchachu a běchu jej hač do žmjerſe žiwerje podaći.

Přilopk.

* **Rubježny wordař Schröder k žmjerći ſaſudżeny.** W Magdeburgſkim prozeſu pjcheſtjowo morbarjej Schröderej woſjewi pjatk wječor wokoło 8,30 hodź. po rěčach ſtatneho ſudnika a ſakitowarja krajny ſudnik direktor Löwenthal, kotryž je tutón prozeſ nawjedował, jčkžhowazy wuſudu: Wobſkarjenyj Schröder je rubjeżneho mordařſtwa winowaty a ſaſudźi ſo k ſmjerći. Mimo toho ſo jemu cjeſne prawa na cjaſ žiwenja wotrjekny. Tžělba, ſ kotrejž je ſo mordařſtwo wumjeſko, ſo cjaſa. Dla falſchowanja liſtinow ſjednoczenym ſ jebańſtwom, ſaſudźi ſo wobſkarjeny te ſchčeſć mježazam ſaſtwa. Wot wobſkarjeny dla jawjedženja k wopačnemu pjchiſahanju ſo Schröder wuminuje.

* **40 wožabow w Hannoveru wumrěło.** Ličba na tyſuſ thorchy je ſo w běhu wječerawſchcho dnja na 1459 ludźi ſwyſchiła. Khorych je 547 muſſkich, 535 žónſtkich, 173 dźěći. Hamtſky woſjewjena liſtka morthych 37. Wobyhlerjo ſo dale ſchčěpicj dadža. Wubjerk ſa ſtrowoczitſte ſpomožerſtwo je ſo pjcheſtjowo powſchitkomnemu jamknjenju ſchulow wuprajił. Dale je namjetował, ſo by ſo pjchedawanje hadu a lodu na dróhach ſakaſało. Ložow a ruma, na čimž najprjedy jara pobrachowaſche, je ſo nětko hoſcj wobſtarało. Też lěkarjo a wothladarjo nětko dale ſpołnje bojazhaju.

Hamtske woziewjenaj z Budyšina.

Wjeſna bróha w Hrubjelčicach je wodowodowych džełow 20. a 21. ſept. ſawrjna. Jědźicj ma ſo tak dołho po Wjaſowſkej a Cſchornčanſkej. W

Swójbne powěsće.

Sſłubjeni: Herbert Hainich a Marijana Johnej we Budyſchinje. — Hendrich Frieba w Schunowje nad Kratzbachom ſ Martu Baumertez w Budyſchinje.

Swěrowani: Konrad Wezold a Johana Wezoldowa, narodźena Kuhnez w Budyſchinje na Paulikej dróſy 28. — Hans Rocho a mandźelſka Frieda, narodźena Gerberez na Kantſkej dróſy 11. — Guſtav Häbrik a mandźelſka Ida, narodźena Schmidtez w Rychbachu, nětko w Budyſchinje na Drježdżanſkej dróſy 22.

Semrjeli: Mina Buchowa, narodźena Schlegelez we Budyſchinje. — Julijanna Grundmannowa, narodźena Bränerez w Budyſchinje. — Herta Schönbernowa, narodźena Marſchnerez w Budyſchinje. Jan Biſkop w Minakale.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija.“ Jutře wutoru so njezeńdźemy. Sobotu tutoho tydźenja wječor z dypkom 1/2 8 h. je w Serbskej kofejowni posedźenje předsydstwa a wubjerka. Předsyda.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu w Serb. kofejowni.

Bukecy. „Radosć“ změje srjedu (22. 9.) wječor we ſwojich ſchadźowanjach. Njech wšitcy z dypkom přiňdu. Dirigent.

Hrodźišćo. Spěw. wotrjad „Zerjow“ spěwa přichodnu srjedu w Njechornju. Keŕk.

Lipsk. Naše „Serbske blido“ skhadźuje so wot nětka zaso kóždu wutoru wječor we 8 hodź. w korčmje Schaffrath, Waldstraße 33 (**nic wjacy** Thüringer Hof). — Naležnje so prosy, zo bychu tola wšitcy Lipsčanscy Serbja tam přišli. Prosymy wo dalše adresy Serbow w Lipsku, zo bychmy jich přeprosyć mohli.

Malešecy. Jednota „Sokoł“ ma dźensa póndźelu zwučowanje za dźěći. Wutoru zwučow. za dorosćenych. Srjedu hudźbna pruha w D. Hórcy. Stwórtk zwučow. za dźěći. Pjatk pruha za bubnarjow a hwizdarjow w Malešecach. — Jednota „Sokoł“ wuhotuje njedźelu, **26. sept.**, wulki dźěćacy sokolski swjedźeń. Započatk pop. w 1 hodź. Zwučować budźeja dźěći Poršiskeje, Radworšskeje a Malešanskeje Jednoty. Wšěch Serbow naješe wokoliny k tomu na wopyt přeproſujo zarjadnistwo.

Našim towaŕstwam a sokolskim jednotam pósłachmy před 2 njedźelomaj pokazku kwitowanjow. Dokelž pak hišće wšě skazanki došło njejsu, prosymy z tutym naležnje wo nje. Čišćerńja.

Pančicy. Lipa Serbska spěwa wutoru (21. 9.) wječor we Wotrowje pola Šołćic. Započatk we wosmich. Njech wšitcy přiňdu. Dirigent.

Pančicy. Jedn. Sokoł změje tón tydźeń štwórtk wječor 1/2 8 h. we Worklecach pola Pjetaša zwučowanje. Wšitcy njech přiňdu. Načolnik.

Serbske spěwanske towaŕstwa. Na 2. hłownym lětušim zwjazkowym posedźenju 4. septembra je so wobzamkło, zo maju so na wulkim nazymskim koncerće, 24. novembra, w Krónje w Budyšinje slědujuce měš. khóry spěwać: 1) „Wulka lubosć“ čo. 6, 11, 15. 2) „Dobry wječor“ čo. 11, 26, 32. K tomu hišće dwaj muzskej khóraj: „Wojeńska“ (dostać we Smolerjec knihaŕni 1 eks. za 10 pj.) a „Naš njeboh dźěd“ (Kocorowe muzske khóry). Njech so tute wozjewjene spěwy nětko hnydom prawje swědomićiwje wuknjeja a derje přihotuja.

J. Šłodeńk, hł. dirigent.

Ralbicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu wutoru wječor we 8 hodź.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerʼ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuletton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžnycy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Korta za skót
we wšěch družinach a we wšěch wulkosćach, kaž też
konowe roły a šamoły
poruča po najtuńšich płačiznach
C. Schneider w Budyšinje
na Walskej dróży čo. 41.

Zastawna
požčowarnja
(wot wyšnosće dowolena)
w Budyšinje
na Butrowych wikach.

Wupožčenje
złotych a sćěbornych tworow, drohotnych kamuškow, tepichow, drastow, štatow kaž też wšěch druhich drohotn. wěcow.

Za načinjenja žita
předawa
uspulun a germisan
předawarnja stimulantinow
P. Bennewitz w Budyšinje.

Cychi 1 podehnjenje a 2 hłownykom. 7.— hr. **bjezosmuhate počehnjenja** 1 podehn. a 2 hłowsk. 10.— hr. **ruby na blica, twjelki trjenja** najtuńše płačiny jenoš na Zwonk. Lewakej hasy 10 pola J. Erler.

2 nowej hospodarskej wozaj kotruž 25 a 25 ctr. wudźeršitej ma na předań Richard Urban w Trjebjency.

Ratarski pohonč 21 lět stary, **pyta hnydom słužbu** Bliše zhonić p. Jana Wagnera w Komorowje čo. 54 p. Rakec.

princeſke ſuknje khołow. za žonj. košle tunjo K. Erler na Žiln. wikach 11.

Sym so **w Hodźiju čo. 16,** telefon Žičin čo. 5 jako
praktiski lěkaŕ
wosebje za rany a porody
zasydlił. Rěčne hodźiny: 9—10 hodź. wšěchdnje.
Dr. med. Karl Hertrampf
18. sept. 1926. prakt. lěkaŕ.

Sobotu popołdnju w 2 hodź. zemrě we 68. lěče swojeho žiwjenja po krótkim čerpjenju ze swjatymi sakramentami doma wobstarany naš luby nan, dźěd a přichodny nan a bratr
Jan Hantuš
Zrudźeni zawostajeni.
W Radworju, a we Winje, 20. 9. 26.
Jeho čěło budźe srjedu dop. we 8 hodź. pokhowane.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Wot 8. K. płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pf., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pf. Wudawa a ćišći Smolerjec knihćišćernja, nap. dr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pf. Wobźěłanje so stajace nawětki a tabele so wyše wobiłěja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pf. Rabat po tarifje, n u

Čisto (Nr.) 220 **Budyšin — wutoru, 21. septembra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Politiski proces dla skřiwdźenja w Drježdźanach.

Shromadny lawniški žud w Drježdźanach bě lětha w juniju pschedbyndu němskosozialneje strony we Drježdźanach, měschčanskeho sastupjerja a wučerja Alfreda Pawoła Blumentritta k jastwu na dwaj měsazaj sahudźił, dokelž bě w shromadźisnje demokratiskeje strony loni 28. septembra, w kotrejž tehdomnišchi Drježdźanski měschčanosta, nětčišchi němski minister dr. Külz rěčeše, tuteho i pschiwołodźenjom sschiwdźił. Blumentritt bě mjes druhim rěč dr. Külza pschetorhnuo sawołał, jo je **dr. Külz pschi kupjenju Albrechtskich hrodow „prowizije do saka tykał a privatny dobytk namakał.“**

Pschećiwo wuhudej prěnjeje instanzy bě žo Blumentritt powołał. Sobotu žo druha khłostańska komora we Drježdźanach s jeho powołanjom saběrasche. Kaž hižo w prěnjej instanzy wobstorčenej prějesche, so je sschiwdźaze žłowa trjebał, kotrejž jeho winowachu. Powołanskemu žudej wón wopowědź pschepoda:

1. Nimam najmjeńscheje pschičiny, prajicź, so je knjes dr. Külz pschi žwojich kupjach sa město Drježdźany nětkajki wožobinski wužitk pytał abo dopołk. Je-li so žnym pschi składnosći zjawneje shromadźisny w Drježdźanach 28. septembra 1925 žłowa srěčał, kotrejž take wukoženje dowolachu, to wurasnje wobžaruju a wobžwědčam, so tajke wuprajenje pschećiwo čłeńcownosći knjesa dr. Külza njemóžu činić.

2. Nimam žaneje pschičiny, radu a wyschicheho měschčanostu města Drježdźan dla wobstorčby, pschećiwo mi podate je, pospodźić. Runje tak nimam žaneje pschičiny, naprawy statneho rěčnišstwa, žuda a wobžwědčenja žwědkow w prěnjej instanzy pschešłuschanych, schpatnje pospodźowacź. Je-li so bychu moje pschipomnjenja w sjawnej shromadźisnje 10. junija 1926 tole wukoženje pschipuschčiłe, to wobžaruju a tele pschipomnjenja wróću.

Pschedbyndu wobstorčeneho na to kedźbliweho sčinj, so jeho wopowědźenje wusnaze winowatoscze tak daloko wopschija, so je woprawdźe sschiwjaze žłowa srěčał. Wopowědźenje k dotalnym wuprajenjam wobstorčeneho napschećo steja.

Němski minister dr. Külz jako žwědk wupraji, so je hnydom pschi spočatku žwojeho pschednoschka w tamnej shromadźisnje spóznał, so chodźa radikalni prawizny jón łasnčź. To je sdaschnja mnohich mjeńschawołanjow pytnuł bylo. Wobstorčeny je jako prěni dezačiny rěčnik na kommunalnu politiku stronu pschełschał a je po jeho wožobinskim sapiśanju rjekł: „Wobhładujemy dr. Külza jako schćódnika města Drježdźan a jeho dźěło jako powschitkownje schłódne. Budźemy žo wo wožebitej shromadźisnje s dr. Külzom saběrać.“

Dr. Külz potom dale praji, so jemu **ženeje njeńschu žaneje prowizije posłužili a so njeje ženeje žaneje pschijał.**

Schtož wobstorčbu pschećiwo Blumentrittej nastupa, je ju Drježdźanska rada podała. Wón žam nima wožobinsjay sajim na pokhłostanju a nawopak pschezo tajkich politiskich pschećiwnikow wobžaruje, tak łoz wobstorčeneho a wožebje i jeho žwójbu. Nawopak ma wón najžiwischi sajim na tym, so žo Blumentrittowe wuprajenje rozsaźni, so by žo jeho njeprawosću a njewěrnosću budniłsy swěsčiła.

Blumentritt prějesche, so je žłowa srěčał, kotrychž jeho winowachu. Sswědźy, kotříž žo na to pschešłuschachu, pał i jena wobžwědčachu, so je Blumentritt woprawdźe sschiwdźaze žłowa, tajkeż wobstorčba wopschija, mjesy sawołał.

Sud wuhud prěnjeje instanzy powaliwschi Blumentritta dla sschiwdźenja k tyhodnemu pjenježnemu thłostanju abo k jastwu na dwaj měsazaj sahudźił.

Žwědčenja dr. Külza powołanskemu žudej možnosć dachu.

We wuhudowym podłožanju žo praji, so je po wobtu była, wobstorčenemu město jastwoweho pjenježne thłostanje napokročić.

Powróćerske plany Strybrncho a Gajdy.

Kaž Prazski „Pondelní“ powě, je hłowna shromadźizna częšłoskowakskeje narodneje sozialistiskeje strony wobsamkła, něhdyschcho ministra Strybrneho wusamknyć. Wukrajny minister dr. Beneš a president Masaryk běschtaj shromadźisnje postrow pósłałoj. Masaryk nieje pjecza Strybrnemu sa cząš jeho politiskeje dźełowosće ženje wěrił a je Strybrneho, hdyž je s wójnskim ministrom był, najkrućišcho wobkedźbowacź dawał. Sapósłanz David Strybrneho winowasche, so je s něhdyschim schefom generalneho staba Gajdu pschihoty na statny pschewrót cźinił.

Napjatosć mjez Francowskej a Italskej.

Romski dopisowaŕ Pariskich nowin „Information“ powě, so je žo napjatosć mjes Francowskej a Italskej znowa pschiwótšiła. Wo posledniej knježeństwowej powěsći jednanje, kotrejž žo w tychle dnjach mjes Romom a Parisom wjedźe, nastupa niz jenoż pady, kotrejž i attentatom na Mussolina swišuja, ale też wschě francowsko-italske politiske sinki. Pódła teho je wěste, so Mussolini na žmujej sajadze wostawa, po kotrejž žo njehodźi pschipuschčaćź, so mohło žo w žuždnym kraju pschećiwo jeho politizy schkarać, a žada žrěbi, so by žo temu łoni cźinił. Njedopuschčenjenje tehole žadanja abo někajke wurěcźe by Mussolini sa pschičinu měł, so by italšku žwonkownu politiku hinak složił.

Italske nowiny — powěsćeje „Informationy“ prajitaljanje, so by k powschitkownemu dojednanju Italskeje a Francowskeje wo postupanju pschećiwo italskim pschibłuschnikam dóschło, kotrež w Francowskej pschebywaju.

„Information“ dale praji, so tehorunja mjes mnohimi Italčanami, bydlazymi w Pariju, kotříž njejsu w faszistiskej stronje organisowani a kotrejž nadpadam dla attentata italskich nowin pschećiwo Francowskej njepschihłosuja, haj žo je žwojim pohubjenjom Mussolinoweho wustupjenja wróćo dźerža — žu žo posłednje dny nahlady pscheměniłe. Tole pschemjenjenje nahladow žo i teho wotwozuje, so je italska sjawnosć hłuboko roshorjena pschećiwo Francowskej i waschnjom, i kotrymž žo francowste nowiny łežaźy wot někotrych měsazow do italskich snutkownych należnoszow měschcza a Mussolinowu wožobu wušmějschuja. Pokalsuje žo na pschikład sapósłanza Pawoła Boncoura, nětčišcheho schefa francowskich wotpósłanzow w Swjazku Ludow, kotryž je Mussolina w žejmje póstnišcheho Cesara mjenował. Italske knježeństwo nieje tehdy wot francowskeho knježeństwa samolwjenje žadało.

*

Hdyž w Bastia na kupje Korsizy shonichu, so žu kapitana francowskeje póstiskeje parneje łodźe w Livornskim pschistawje (w Italskej) nusowali, francowsku chorhoj dele puschčaćź, žu italskeho generalneho konsula namolwili, so by na konsulatskim twarjenju pódła italskeje frazowsku chorhoj horje sčahnyć dał.

Nowe falšowanki francowskich tysacirankowskich bankowkow we Budapeshu.

Winske nowiny „Abend“ žu powjesćej pschiniesłe, so žo w Budapeshu znowa francowske tyšazfrankowske bankowki falschuja. Policija je pjecza we wulkich wusłoscach, dokelž je Francowska banka psches žwojeho Budapeshskeho sastupjerja hižo wobstorčbu sapodała a wujašnjenje žadała. Dale je žo pjecza wupokasało, so je politiski sekretar ministerskeho presidenta hrabje Bethlena, baron Jurij Pronay, hižo wědźał, so maja wěste tajne wojerske žwjazki wulke hromady falschowanych bankow, kotrež dyrbja žo w bliščim cźasu we wschelakich rańschich statach wotbyć. Pronay je žo pjecza s tym samolwił, so je w bliščim cźasu chcył zyntu wěz politiji pscheradźić. Mjes tymle falschowannymi bankowkami je pjecza 6 000 frankowskich falschowankow, kotrež žu w dźełarni pryncza Windisch-Grätza schowane byłe a kotrež nětko tajne žwjazki do wobběha dawaju.

Dale je žo pjecza falschowarjam poradźiło, offetowu cźišchcźazu maschinu a klišchej falschnych bankowkow wuschowacź, z kotrymaj žo w nowschim cźasu žaso falschowanki cźišchcźa. Na cźole falschowarskeje bandy pjecza hižo w prěnim prozesu pschećiwo falschowarjam wjele

Thoiryske wučinjenja.

Parišzki „Quotidien“ je pjecza shonił, so wučinjenja mjes Stresemannom a Briandom sledowazych schesć bypkow wopschija:

1. Dalekrocźaze žmjeńschenje žylnosće wobžadźenskeho wójska, pschekładowanje i wotpohladom, wobžadnu njewidźomnu cźinicź.

2. Druhe a třeće paźmo žo w lěcze 1927 wopuschcźi.

3. Saarski kraj žo Němskej hižo bliščse léto wróćí a to bjes ludoweho wothłosowanja.

4. Wojerska kontrolla žo wotstroni. Swjasť Ludow němskostatnu woboru a policiju kontrolluje.

5. Dźeł pjezprocentiskich němskich żelesniskich obligazijow žo k lěpschemu Franzowskeje pschedba.

6. Derjeměnjaza neutralnosć Franzowskeje, hdyž žo posłužisco Eupen a Malmedy Němskej wróćí.

Parišzki „Journal“ powě, so je Briand pschi rosrěčenjach w Thoiry němskeho swonkownego ministra na poczinanje wojerskich tajnych organisazijow w Němskej pokasał a pschi tym rjekł, kak je njedowolomne, so maju offizjelnjo němskostatneje woboty i tajnymi organisazijemi wusiki swiš. Stresemann je žlubił, trěbne łakonje k potłóčenju tajnych organisazijow žejmej pschedpołożicź. Tole Briandowe žadanje je, „Journal“ praji, je łakadom a wumělnjenjom dalšcheho rozwisa francowsko-němskeho hromadźedźełkanja w politizy a hospodarstwje.

„Nemyork Times“ powěšći wojsewja, po kotrejž je Němska pschihotowana, **500 milionow hrimnow lěpschinskich akzijow němskostatneje żelesnizy swjastarskim statam do wole dacź,** jeli so by za to wuswobodźenje Porheinskeje, Saarskeho kraja, Eupena a Malmedya dozpěła. Knježeństwo nima nicźo pschećiwo temu znaplchecźiwcź, so žo żelesniske bondy, kotrež žu za stabilisaziju franzowskeje a belgiskeje měny nusne, rozsahedźa. Němske knježeństwo tele namjety pschijima. S Genfa žo wróćiwschi, budźe Stresemann pschedewschěm němske sjawne mjenjenje pschešłuschacź dyrbjeć, so tónle namjet Němsku pschejara njepodpěruje.

Briand před wulkimi zadźěwkami

Briand je žo žobotu i Genfa do Parisa wróćił a je hnydom ministerskemu pschedbyndźe Poincareej wo žwojim jednanju je Stresemannom rosprawił. Wutork wón zyłemu ministerstwu dokładne roskoženje poda. Jeli so bychu ministerjo wucźinjenjam i němskim wukrajnym ministrom wobsamknjenym, pschichłosowali, bychu žo w oktobrje w Parišu dalsche wuradźenja mjes Stresemannom a Briandom wotměł. Samjelcźicź je nježdmě, so budźe wjetschina ministrow najšćerje pschećiwo Briandowym planam.

Nowiny, kotrež ministram Poincareej, Louisej Marinej a Barthouej blišo stoja, pytaju sjawne mjenjenje wo strachownosći Briandoweje politiki pschešpěwdóczicź. Wone pischu, so tóždy dobytki, kotrež Němska dozpije, widźi, mjes tym so su dobytki sa Franzowsku hischcze jara njewěste; dawaju pschewidźecź, so je žo Poincare rozhłudźił, druhe methody poruczicź. Briand smjeje tehodla cźežke wojowanja wobstacź. Wón pałžo na to spuschcźa, so wjetschina sjawneho mjenjenja na jeho stronje steji. Mysl dorozumjenja mjes Němskej a Franzowskej je žo mjes ludom hižo twjerdže sakorjenika.

Sicźišćo francowskich generalow.

Na něhdyschim Verdunskim bitwischcźu je žo njedźelu wopomnjenišći swjedźeń na sahłodobnycze forte Douaumonta wotměł. Po nabožnej žwjatocznosći we cźěkowninej kapali mějesche general Debenay rěć, w kotrejž wojowarišku mutrainosć Franzowsow sławjesche. Na tónzu žwojeje rěcze Debenay rasnje stejišćo Francowskich generalow sakita. Franzowske wójsko njesmě i Porheinskeje do cźasa wucźahnyć. Wona je i njespuschcźanej cźasu sa bjesstraschnosć Franzowskeje. General Debenay franzowskemu knježeństwu radźesche, sa cźas dźewjećej lět, kotrež może franzowske wójsko po Versailleskim měrownym sprěcźenju w Porheinskej wostacź, so by franzowske wójsko wobnowiło, finanzy polepschiło a wójsko žnowa organisowało. Hakle hdyž budźa tele nadawki dopołnjene, budźe žo na to myslicź móz, nadźije, kotrež žu žo tele dny w Genfu wujewile, do skutka stajicź.

mjenowany pólny biskop Zadrawez steji. Hrabja Bethlen a jeho sekretar baron Pronay staj pjecža Franzowsam rjekłoj, so ßo wo sbytk prjedawschich falschowankow jedna.

Diplomatiska škodowanka Italskeje.

Jednanje mjes Madžarami a Južnymi Ssłowjanami ßo s italskeje strony s njedowěrjenjom wobkedžbuje. Póndželu je ßo konferenza italskeho sastupjerja Grandia s južnosłowjanskimaj sastupjerjomaj dr. Ninczicžom a Radicžom wotměła. K njej je po pschecžu italskeho sastupjerja [illegible], kotryž je dr. Ninczicžej pschecže wuprajił, so bychu ßo italsko-južnosłowjanske rosrěcženja wotměła. Italska je njedawno jednanje wo italsko-južnosłowjanskim srěcženju bjes pschicžiny pschetorhła. **Wona nětko třetru diplomatisku porazku poczerpi.** Pod jendźelskim wliwom je mjenujzy rosrěcženje mjes madžarskim a južnosłowjanskim sastupjerjom wotměło. Pschi tym je ßo praschenje pschepytało, hacž by **sałoženje swobodneho pasma w Splitskim** (Spalatskim) **pschistawje a železniska cžara** hospodařske swobodne hibanje Madžarskeje swěscžicž mohło. Kaž je słyschecž, ßo jendźelske banki sa poradženje tychle rosrěcženjow sajimuja. S wěstoscžu ßo hižo prajicž hodźi, so je ßo madžarski wikowanski minister Walko s Ninczicžom a Radicžom wo projektu dorěcžał, kotryž **Madžarskej pschikhad k morju saruczi.** Se sałoženjom swobodneho madžarskeho pasma w Splitskim pschistawje ßo južnosłowjanske wikowanje a wobkhad w tutym pschistawje spěchuje, kotryž je jedyn s najwjetschich a najlěpschich pschistawow pschi adriatiskim morju.

Francowske wobćežnosće w Marokkowskej.

Dokelž ßu Schpaniczenjo w Marokkowskej swoje pschedstraže wróczo wsali, je sa franzowskich wojakow cžežke położenje nastało. Franzowske hłowne roskasowařstwo w Marokkowskej je tehodla namjetowało, so by ßo franzowsko-schpaniska konferenza seschła. Schef generalneho staba franzowskeje diwisije je ßo k rosrěcženju se schpaniskim generalom do Targuista podał.

Kriza w Španiskej.

Kaž ßo se San Sebastiana powě, ßu ßo wjednizy schpaniskich politiskich stronow, hrabja Romanones, Villameva, Alba a druzy wjajomnje na to swjasali, so krala namolwja, so by ßo tróna wotrjekł, jeli so by wukas wo swołanju wuradźowazeje komory podpisał.

Prjedawschi ministerjo w tutym cžinu, sjawne stamanje wustawy widźa. Jeli so by ßo tutón protest woprawdže pschewjedł, by jón wójsko s cžežka podpjerało. Pschezo pak ßo wón sda s pschipowědarjom pschichodnych njeměrnych cžasow w Schpaniskej bycž.

Pangalos je chcył Turkowskej wójnu připowědźić.

Zaty general Pangalos je jenemu nowinskemu dopisowarjej rjekł, so je Thrazisku, kotraž Turkowskej słuscha, s nadpadom wobsadźicž chył. Sswój plan je zyle potajny dźeržał a ani swojemu swonkownemu ministrej ani schefej generalneho staba niczo wo tym njesyknył. Dokelž je wón prjedy sam se schefom generalneho staba był, je wón zyły sestupański plan pschecžiwo Thraziskej sam wudźěłał. Najprjedy je wón Thrazisku a Adrianopel a posdźischo Konstantinopel wobsadźicž chył.

Ze Serbow.

[illegible]

Wutora, 21. póžnjeńca,
Mateja, japoštoła

1853 běše kwas Handrija Zejlerja ze serbskej knježnu Hanu Krawcec z Židźinoho, wobsedźeřku žiwnosće we Radosy. — Naš basnik běše tehdy hižo 49 lět stary. — Z tuteho mandźelstwa wuńdźeštaj dwě dźowcy, Leńka a Mańka. Hana běše 13 lět dołho z nim we najzbožownišim mandźelstwje žiwa a zemrě jemu 1866 po 13-lětnem zhromadnem žiwjenju, šěsć lět do jeho smjerće. Kak jara je ju Zejleŕ česćił a lubował, spóznajemy ze spěwa, kiž je runje lěto po jejnej smjerći, jej wěnował. Jeho dźowka Mańka je so wudała na inženěra Kirchšlagera a je hišće žiwa — wysocy česćena — w Ljubljanje, — hłownem měsće Slovenskeje, kotrež nětkole do Južnosłowjanskeje słuša.

† 1870 čěski basnik a wučeńc, archivaŕ Korla Jaroměr **Erben**. — Jeho ludowu baladu „Złote kolesko", čitamy runje we „Łužicy". — Erben je we wšelakim nastupanju na našeho Jana Radyserba podobny. — Chcyše dušine žiwjenje swojeho luda zeznać. Tohodla wzda so swojeho nakładneho zastojnstwa a běše jednorje mjez ludom žiwy hromadźo pěsnje, bajki, přisłowa. — Sam je tři zwjazki čěskich ludowych pěsni, sto bajkow — wjele samostatnych pěsnjow wudał.

Přisłowo: Što mi pomha wulki hród — hdyž je nutřka luty hłód.

*

— **Wo wjedrje.** Wcžera wjecžor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer —½, thermometer wo dnjo +22. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer —2, thermometer w nozy +7. Wuhlady na mało ßo pscheměnjaze wjedro. — Dźensa je połny měsacžk. Wjedro najskěrje dale swój suchi a rjany ras sakhowa. Schklenza bě wcžera trochu spadowała. Dźensa stupajsche saso na rjane. S wjecžora Jendźelskeje leżesche wcžera nowa wyschina. Nižina wcžera rano s połnózneho morja pschess Jendźelsku do Franzowskeje sahesa, ßo najskěrje roscžehnje a pak k połnozy winje. — Jutse srjedu skhadźa słónczko 5,46 hodź. a khowa ßo 5,59 hodź. Měsaczk skhadźa wjecžor 6,49 hodź. a khowa ßo rano 6,03 hodź.

— **Wjedro w oktobru 1926.** Po wjedrowěscžerju, k. wyschschim stud. radźe Guidu Lamprechtu, směmy w oktobru scžěhowaze wjedro: Wulke liczby wosnamjenja deschcže a wětsiki, małe suchi a wobstajny cžas:

		3.	2	10.	0	17.	**16**	24.	12	31.	6
		4.	9	11.	0	18.	7	25.	8	1.11.	14
		5.	5	12.	**19**	19.	4	26.	7	2.	0
		6.	**19**	13.	0	20.	4	27.	4	3.	7
		7.	0	14.	0	21.	6	28.	4	4.	19
1.	7	8.	5	15.	12	22.	5	29.	14	5.	0
2.	7	9.	0	16.	**16**	23.	12	30.	14	6.	12

— **Septembrowe cžisło měsacžnika Łužizy je ßo sakomdźiło; wuńdźe kónz tuteho tydźenja. Wina njeleži na redakziji, kotraž je rukopis hižo kónz augusta sa cžischcž pschiprawiła, ale na tym, so běsche cžežko, sa wulzy sajimawy nastawk wobrasaj dostacž. To je ßo mjes tym stało. Łužiza pschinjeßy nastawk s wězywustojneho pjera a s wobrasomaj, kiž najwjetschu kedźbnoscž w zyłej Łužizy sbudźi. — Oktobrowe cžisło ßo hižo cžischcži. Ma ßo na Michała pschi Macjicžnej shromadźisnje wudacž. Pschinjeße tohorunja njesnatu sajimanku. Łužiza pěstuje basnistwo, powědaŕstwo, wědomoscž serbskeho naroda. Chze wschitkich sdźěłanych Sserbow wokoło sebje shromadźicž a s nimi tež wschitkich naschich pschecželow mjes sprawnymi Němzami.** —

— Sběhanje Schprjewje we Łužizy. Tele dny jednachu sastupjerjo Budyschiskeho hamtskeho hejtmanstwa s wobdźělnymi družstwami sa wudźerženje Schprjewje. W jednanju ßo projekt knježeŕstwa wo rjedźenje Schprjewje we Łužizy wosjewi. Po tymle projekcže je wotmyslene, so ma ßo dokładnje wurjedźicž wulka a mała Schprjewja mjes Delnjej Hórku a Lichanjom a krajnymi mjesami Lubijskeje Wody mjes Hrodźischczom a jeje wuliwom do Schprjewje, so bychu wulke wody rucže wotběžecž móhłe. K shromadnym pjenježnym wudawkam, kiž 420 000 hr. wucžinja, pschiswoli ßo s němskich a sakskich statnych srědkow 357 000 hr., mjes tym so maja wudźeržeńske družstwa 28 000 hr. w hotowych pjenjesach a 35 000 hriwnow je statnych požcžonkow swjescž. Družstwa tónle namjet pschijachu. Sa dwě njedźeli dyrbi ßo s dźěłami sapocžecž.

— **Pschi Michalskej schuli** w Budyschinje ßo sańdźenu njedźelu swjatocžnje nowa schulska sokolownja poswjeczi. Pschi rjanym słónczkym wjedrje shromadźichu ßo dźěcži, starschi a dalschi pschisłuschni schulskeje gmejny w nowej sokolownja je snutskach 16 metrow dołha a 10 metrow Wollmann je Sczijez pokasa w swojej narěcži na to, so maju ßo w sokolowni syłni krucži młodźi ludźo wocžahnycž. Knjes twařski mischtr Teich je Sczijez, kiž bě sokolownju natwaril, rosłoži srawisnu twara a pschepoda klucže schulskemu wjednikej, knjesej kantorej Polakej. Tón wusběhny wažnoscž noweho twarjenja. Wschě pschecžiwjenja pschi twarjenju ßu ßo derje pschewinyłe a nětk dyrbi nowa kruta młodźina w sokolowni wotroscž. Nowa sokolownja je snutskach 16 metrow dołha a 10 metow schěroka. Sczěny ßu sasnobrune. Pódla je měśtnoscž ke mycžu a drasezenju. Starschi nawdachu 170 hriwnow sa sběrku, wuczerjo darichu ból a Sczijeczańske turnaŕske towaŕstwo wisazej rynzy. K swjatocžnoscži pschijamkny ßo wonkach proste swuczowanje a druhe swuczowanja na pschipprawach. W sokolowni pschedwjedźe ßo wjeßely dźiwadłowy kruch. Skóncžnje dostachu dźěcži, kołbaski a zatty a picže. Pschi nastawazej cžmě wróczichu ßo dźěcži s lampionami domoj.

— **Wokrjesny wubjerk Budyschiskeho hamtskeho hejtmanstwa** měješe wcžera swoje posedźenje. Saběrasche ßo dokładnje s pjenježnymi praschenjemi. Žiwu rosmołwu sbudźi wosebje praschenje powyschenych wudawkow ke podpjeranju dźěłonjeměrjerjow. Tele wudawki běchu něhdy na 85 000 hr. postajili. Tola dokelž je liczba dźěłonjeměrjerjow stajnje rostła, ßu ßo tež wudawki na 270 000 hr. powyschiłe. Hamtske hejtmanstwo namjetuje, so ma wokrjes měsacžnje 48 000 hr. dawka swjescž a so ma ßo dawk najprjedy sa měsaz oktober wobsamknycž. Tola je 6 pschecžiwo 4 hłosam pschija ßo namjet Korsymskeho měschcžanosty Seidela, so maja ßo wudawki najprjódzy s požcžonkami krycž. Tola hamtski hejtman sebi tu, schtož tónle namjet nastupa, prawo pschecžiwjenja wucžini.

— **Honitwa na kurwoty.** Po najnowschich postajenjach je wot sańdźeneho schtwórtka, 16. sept., sem hacž do 30. novembra 1926 třělenje kurwotow dowolene. Bažanty móža hakle ßo wot 16. oktobra sem třělecž.

— **Budyschin ma nowu parnu dróhowu walzu.** Wcžera dopołdnja je ßo na tworowe dwórnischczo pschiwjesła. Tam ju sastupjer podawanskeje firmy w pschitomnoscži dweju sastupjerjow města městej Budyschinej pschepoda. Potom jědźechu s nowej parnej walzu po wschělakich měschcžanskich dróhach do měschcžanskeho twaŕskeho dwora.

— **Budyschiska artillerija** je ßo pjatk w nozy wokoło 2 hodź. s transportskim cžahom s **manewrow** w Mecklenburgskej wróczila.

— **Cžežke njesboże s jěsdnym kolom** sta ßo njedźelu pop. wokoło 6 hodź. pola Warbiskeje hory. Wot Wopakeje pschijědźe wojak němskostatneje wobory a cžěrjesche po Warbiskej horje dele. Nadobo knježstwo nad kolom shubi. Padźi a slecza do schtoma. S padnjenjom sebi mosthy stichasche, stama sebi ruku wysche łohcža a sebi nop pukny. Se sanitetnym autom snjesboženeho wojaka do Budyschskeje měschcžanskeje khorownje dowjesechu.

— **Bjerce ßo na kedźbu pschèd zebańskej sběrku!** Wěsty Arnoscht Max Hofmann pschedawa w nowischim cžasu, wosebje sarjadnistwam lěkowaŕnjow pohladnizy, a wudawa, so ßo wunoschk sa saměry spomožeŕstwa (sa dźěcžaze domy) wužije. Wón wustupuje bjes teho, so by k temu prawa měł jako pósełnik Cžerwjeneho Kschiža, wot něko-

Zhubjeny syn.

Burski roman s Czorneho lěsa.

3] (Pokracžowanje.)

„Nihdy na nihdy niz!" wón sawoła. Pschetož cžujesche ßo jako mischtr, jako syłnischi, a žane sbožo lubosćže na swěcže njemóžesche jemu tule radoscž narunacž. „Ty budźesch wote mnje wuknycž," wón rjekny.

„Toho ßo njenadźijcže," prajesche wona měrnje a sdobom spjerawje. „Ja sym burska holza a schtož ma burowka dźěłacž, to ja móžu. A s wulkimi liczbnikami liczicž a je množicž tež móžu. Wjazy tola cžłowjek szyła wuknycž njemóže!"

Hendrich ßo posměwkny. Ale potom stupi pschèd jeho duschu stary klóschtr — a jena schula w njej — a mjenowachu jeho mjeno — nětko wějo měješche najspodźiwnischi wschěch burow tam swoje knježstwo a tón cžujesche ßo smjercž krasnje we swojim wobsydstwje, so dwór sawěscže tak bórzy hischcže njewoteda.

„Hdźe nan tak dołho wostawa?" sawoła Hendrich do tohole wjecžorneho měra. Khrystla pohlada k wjecžoru. „Směmy wichorojtu nóz. Hlejcže, kak cžeŕwjene mróczele rostorhane po njebju ßo honja, a pod nimi pari ßo dolina. Sswowy sutaju a ßo wabja. A hladajcže sem," — wona wotschcžipny wonjaze selo — „topjeschka ßo samkaju. A mamy meju."

„Haj, schto . . ."

„To rěka, nan wostanje tule nóz w lěsu, hacž do połnozy. Wón cžaka na dźiwjeho Bjarnata."

„Ssy ty błasna?" sareji Hendrich nětko wschón rosnjemdrjeny. „Sczje Wy pohanjo, so do tajkeho bjesbóžneho njesmysła wěricže?"

„Kscheszenjo smy," snapschecžiwi Khrystla spjerawje. „A w zyrkwi k swj. Landolinej, to móżecže widźecž, tam je to namolowane — dźiwi Bjarnat a jeho wójsko — a hłowu ma wón pod pažu. A schtož je w zyrkwi namolowane, to drje dyrbi tola wěrno bycž, a niz někajki bjesbóžny njesmysł."

„Ja měnju, ty majsch sama hłowu w ruzy," hněwasche ßo wucžeŕ. Potom wón wonjsełkny. Jemu drje bě na mysle pschischło, so ßo mało tak sadźerži kaž lubowaŕ. Tu wón sedźesche na padazych smerkach wosrjedź lěsa s rjanej młodej holcžku, kotruž chzysche sebi bracž a kotraž běsche jemu hižo „haj" prajiła, a bledźesche jej wo njesmysłu a wo wuknjenju a — —

„Hlejcže," rjekny Khrystla nadobo a wotkopny s nohu kałam cžeŕnjowu hałožku wot so. „Tole je hałožka, wostruže a ta ma nasymu cžorne, błyschczate kaž hladawko jahody. Te słodźa na poł jěrzy, na poł słódzy a něchtóžkuli chze je měcž, něchtóžkuli pak jich nochze." Jeje cžěmnej wócžzy hladaschtej pschi tom skoro wusměschujzy a tola srudnje na njeho.

Bě ßo zyle wokhłódniło — mały salamander, pisana jeschcželza suny ßo nimo. Nadobo sadu wětsik suche liscžo saschleje nasymy po skłoninje a wumjecže s tym lěsnu pódu, na kotrejž běchu wubiwanki žrlizy, trujskalzow, praschwja skhadźecž widźecž.

Njewjedro pschińdźe," rjekny Khrystina. „Sswjaty wjecžor we swj. Landolinje hižo swonja. Sa poł hodźiny je tu wichor."

Hendrich wiskoku stany. „Tuž pój tola se mnu, — wschak twój nan . . . ."

„Dźicže sam, njechacže-li wostacž. Ja tu wostanu. Je mejska nóz!"

„To ßo njesłuscha, w nozy po lěsu dundacž," pocža Hendrich. „Holczka, holczka, sczini mi to k woli —"

„Lěs je nasch a nan strażuje," wobkrucžesche Khrystla. „Mje doma njecžeŕpi. Torha mje s koža a cžěri mi won — to ma swoju winu w tom, so sym ßo w meji narodźiła, pschi połnem měsaczku."

„Tuž wostań," prajesche Hendrich s błyskotazymaj hněwnymaj wocžomaj. „Ja porěczu někło s mojimaj starschimaj a jutse to sdospołnimy!"

„Dobra nóz!" snapschecžiwi Khrystla skrótka a prosto, mjes tym so zyle měrna pschihladowasche, kak ßo jeje nawoženja pschihotowasche, po kamjenischczu domoj lěscž. Sa khwilku bě ßo jej s wocžow shubił, s daloka słyschesche jenož hischcže wrjeskotanje, skotanje a pschekulenje kamjenja, kiž bě ßo pod Hendrichowymaj nohomaj swotwalił. „Perfekt sczinicž — swudospołnicž!" — borcžesche wona samysłena.

„Cžakaj," pomysli Hendrich, wobsahnywschi s woběmaj rukomaj schwižny sdonk brěsyczki, so by ßo sa njón dźeržał, „cžakaj, holczo, twoje pschiwěrki a njewědomoscž, to wschitko wschak cži hischcže wuczěrju. Walporsku nóz wotměwacž! Ow haj! S młodeje khodojty stanje ßo stara.

Mjes tym, so takle pschemysłowasche, pocža ßo wobsuwacž a suny ßo s njedobrowólnej spěschnoscžu schwarny kus po horje dele.

„Je to nawoženska jěsba!" wón sastona. „Wo tom njebudu doma powědacž." Jemu bě, jako by tajku prawu hłuposcž sworał — tola potom pokojesche jeho mysliczka na bohate dźědźinske kubło Khrystinine — stary klóschtr — a na wulki pschichod.

Něschtod ruhe, wjele hórsche jimasche jeho wutrobu. Kaž schěrjenje stojesche to na puczu, kaž ske wóczko błyskotasche to pschèd nim. Wótrě sebi pót s cžoła.

„Bah," wón rjekny, „schto móžu na kónzu ja pschi tom cžinicž? Ja nimam žaneje winy — a wón je daloko doscž — hwězdy njerěcža." Wón machasche se swojim kłobukom hwězdam napschecžo, kotrež syboladhu ßo sesa rostorhanymi mróczelemi tak někak bojasnje.

Hdyž běsche Hendrich na dróhu dozpěł, wjerczesche ßo jemu schěre, dźiwje, huste morjo procha napschezo a s wotmachom, kiž da wschěm schtomam sastonacž, s howrjenjom a schumjenjom kaž s mnohich pischcželow, s hrimotom dźesacž njewjedrow, salecža wichor do nozy, jako bychu s bubonami bubnowali a s pischczałkami piskali.

Hendrich hižo na niczo wjazy njemysłesche, wón jenož khwatasche, so by pod swój kryw pschischoł.

Serbski koncert w Delnjej Łužicy.

Prócowanje k narodnemu pozběhnjenju tamnjeho Serbowstwa.

We Werbnje, 19. póžnjenza 1926.

Werbno! Sdawna serbske ľudliščko — nimale za 2000 lět stare, tak daloko hač žo stawizniarjej dopokazać hodźi. Hižo mjeno sa to rěčeše. Tamni naši prjedowniźy žu dyrbjeli se spodźiwanjom wokazać: „Werbina, werbina!“ Drasta a rěcź dopominaja hišćeze na Sserbow. Mnoho je jich we wulkej wójy, kotraž ma na 1 500 wobydleri. We schuli a zyrkwi ľudźišći podarmo sa Sserbšćinu. Khiba napišmo wu Bojim domje: „Sdźiwajśo tomu knjesoju nowy šarlišk! Moja duscha je cźicha k Bogu, kenž mě pomoga.“ Na šaftarskim wokatrku ľ 15. kśišćiku (w pśichwarku) leźi **delnjolužiśka šerbska biblija** a žo wjazy njetrjeba. Hižo lěta dołho so tam nicžo **šerbšćiny njepśeduje**, dyrbnjej nětčišći šaraŕ šerbsku rěcź wobknježiś. Tak teź tam zyrkwinske žiwjenje mjes Sserbami hinje. Ale na žamem dnju, hdyž hornjolužiśy Sserbja śej do Błotow, do Werbna wulećeźa, šarjadowa tutón pśedaŕ **Božeho ćłowa konfirmaziju.** Tak je žo stako, so wušejnych duchownych a wucźerjow pytachmy podarmo na **kulturnem pśichodźenju Sserbow.** Sdawna žem maja tuśi Nimcy nźepśiśany nadawk, Sserbšćinu wuchudźe w Delnjej Łužicy ľ rowu jowniś. A hišćeze je sćrobli „jadyn schuler mi gronicź“ — wšo po nimsku—, **so žo nithdźe Sserbšćinu njepotrjebuje.** Wjeśko móža starjenźi se žiwojmi žeźimi **doma** šerbšći rěcźeć. To sa Nježerba dožaha. Hdyž w drubich krajach tutu wuprubowanu, ludy niezaju methodu na Nimcow nałožuja, na pśich. w Jtalšej, kaśa hara a šichiśenje wo do ujebjeź wołazej njeprawdźe mózemy w nimšćim nowinarśtwje, w nimšćich towaršawach a parlamentach šłyšeć!

Po **konzercze** mějach se idźelanym Sserbom ľ Wětoschowa, kiž „tuk šerbšći rośnuli“ (stereotypna wurěcź mnohich sa žiwoju rěcź žo haŕbowazych Sserbow), pśicheźnoźeź, žo wo narodnym połoženju delnjolužiśtich Sserbow rośmołwjeć. Mjenjeź, so je žo knjeźeństwo schulske wobady napraschowało, hač wa žo šerbska rěcź w schulach wučiś. **Ani jenjeźka njeje žo samotwiła.** Wupśeć napraschowanjow je knjeźerstwo hižo do cźasa wědźało. **W Delnjej Łužicy leźi Sserbowstwo we wumorje, w sadweło-wanju.** A tajkemu sadźěłowazemu je stónźnje wšeho jenc, hač ma hišćeze narodneho žiwjenja. Cźrjódy venegatow žu tam wo wjele wjetšeho hač pola nas. **A teź hórśe.** Bjes dźiwa! **Jedyn staršeho narodnje teptanyj lud słužbi po cźasu wšchn šerbjewědomosći, cźeśćerownosći k žiwojim ródnym kulam, žiwój narodny charakter a rjap. Tak je w Delnjej Łužicy!** Mnohi njewědźa wjazy, so žu Sserbja, jenož w tróšchu hinak „gronja až Nimcy“. Žałobna narodna mišera!

Ale wšchitcy hišćeze tam žiwojeho ródneho cźuca słužbili njeźu. Tak wušmanjenja žo kantor a błowny wučeŕ Jordan ľ Wyšokeje ola Wětoschowa (ľ pśicheźeństwa šnateje žiwójby Jordanez, kotraž je nam wjazorych wótcźinowo w žiwojim klinje wupłodźiła, tiž je žiwojim šerbšćim (muźšim) twarztrom pśichthwata a zyle pěknje nam 4-hłósne śpěwy šanoschachu (na pśch. „Hory módre“, „Sto lět“, „Hanka“, „Schtó to myśli“) w rěcźi delnjolužiśkej rěcźi. Won teź Werbnjanskim cźeźeźinje pod nóš tykny, so žu do Drjezdźan jěli **a tam we wustajeńju šerbšći śpěwali, ir domach pak to w šjawnych konzertach a pśichi šwjedźenjach njeźinje.** To by wšo pěstowanje nźekajkeje rěcźe by'o, schtož pak so staci njeźmě.

Kaśi duch nětkrych Sserbow pśechěźe, mózachmy je žiłowow pśechódnyh (Sserba) tamnišćeho nimšćeho śpěwarśkeho towaršawa dowidźeć, **kiž na šerbšćim šwjedźenju nimšći śpěw wukśiwalowaše.** Pśichitomni njewědźachu, **schto** so **jim śi.** A tuž so ani porsećka njeśěbnu k pśichłoskowanju rěcźnikej. Sśiwoju naśśerje śtereotypnu rěcź chcyšće teź tu naložowaś, njewědźo, so je so we firmje mylił. Tajkich a podobnych epizodow w pruśej Delnjej Łužicy wjazy našonich. To je Sserbow pśichitkowazy pruśki duch.

Kak hinak klinźachu tola žiłowa pśechódnyh Budyšćiskeje „Nadźije“, knjeza **Fryeźmarja**, tiž delnjoserbšćich bratrow a šotry w jich lubej rěcźi pozdrowi: „Njejśmy k Wam pśišli na kjarmuschu, ale jano k tomu, aby Wam rědźe śpěwali, zomy Wam nježo daloch, płody naśeje prózе a žela, rědźe góźinki wjaśeloźeźi. S pilnosću śmy hukmuli doknoseŕbšću rěź ľ lubošću k Wam . . . Pśichpósedany, **aż žu Sserby hyšći žiwe** . . . Tak padnu Wam źinża druge płody do klina, płody naśchogo Ła ša naśch lubý narod . . .“ Tak a hinak rěrźeśche a namaka mózнeho pśichśelka pola naśćich bratrow. Teź w nimšćej rěcźi witaśche hośeźi, pśichpśitajejo waźnoseź pěwa za tóźdy narod. Ssmy pśichišli, o bychmy žiwoje kulturelne pokłady tamnišćim Sserbam a Nimcam pokafali.

A nětko **wotwiwaśche** žo žyšćinje bohaty śpěwny programm. Schśeź chórow (Hanka, ty brune wóczko! — Tschawarka. — Semjan a mlynkowa žonka. — Lětna gospoda ľ tenorołom. — Panik w Błótach. — Žo huzy Absalom?) wobrubiadźu programm a pśichwjedźechu ga k wulkej spokojnosći pśichpóśtuchowarjow. Mějeśche tola dirigent žiwojich ludźi na wótcźizny a tak móześche je „Nadźija“ šłyšćeć dacź. To je mjne, jo žo Delnjoluźiśanam naśśepśe pokrizuje, schtož wěźo jaśim ša šerbšći śpěw pokłokuje. „Nadźija“ je pśichi wulkotnej akuśtiźy noweje žurle žiwój nadawk ľ najwjetšeje spokojnosći wumjeźła a tak ľ šławje šerbskeho mjena wo wjele pśichinoschowała. Na žamym šhodźenku wumjeśtwa śtejachu hudźbne posiśenja naśćeju šerbšćeju jolśtwow Knjezny Frajschlagez Hornjeje Hórki a knjeza Schlemmera ľ Budyšćina, kotrejuž mózemy naśćim towaršśiwam wo pjet porućeź pśichi žiwojich śpěwnych žiwjedźenjach. Chcemy žo dońtel dźakowaś, jo mamy hišćeze dorosta na šerbšćich wolśtach. Njech wonaj pośiśeśćitaj łolśtne wšy, kaž sola ša sopran „Sšyłojtk a róża“ a „Witka na witku“ abo baritonowe sola „Dobrosćiwy žłozej“. „Duj, wětšyk duj!“, „Nad myrom“ wot Krawca a Pilla, woboj žneśćehtaj hrimotazeho pśichśleska a hišćeze mózniśći, hdyž bjesporoczny duett „Gaby ša była roźzyzka“ pśichodnjeśćehtaj.

S kajšej dźakownej myślu so hižo tute hudźbne posiśenja pśichwalachu! Kunje tak teź prolog, kotrejž běśche Mina Witkojz pśenita a jón teź jama pśichedźeśe. Schtož je wośebje pobźěhowaze ša tamnišćich Sserbow, **so jonu teź žiwoju rěcź na wumeśtnim polu, na jewišćeju pśched naśśerśkej śjawnosću śłyšeć.** To pśaceź wo hudźbje, cźim bóle pak wo dźiwadle. Te njepśimědźeśe pobrachowarjo. A tuž naśći lubi Hornjolužiśćenjo „Pśekrośenje kŕdła“ (łukoť) wot Mikławsoha Hajnja, delnjolužiśy śeŕbrbśćita Mina Witkojz, šu ľ nawukinjenjom tuteho kruha wulki narodny śtukk wukonjeli, ša kotrejž měto so hódnemu wospjetowanju ľ ruku dźakowaś, teź śjawnje, byli dopisowaŕ wšćich po njenje w žiwojich originalnych maśkach dopóśnaŕ. Nječh tróśchtnja je so śummariśtim pśichpóśnaćjom. Te je cźim wjetśe, dźiwa Delnjolužiśenjo dre śkoro žaneje pśchileźnośće nimaja, w dźiwadle žiwoju rěcź śłyśćeć. To posłeduje śebjewědo, hdyž tuta hewaŕ w śchuli, pśchni a śjawnosći śaśtupźena rěcź žo nadobo na dełach jewi. A to pśchi taŕ „ródnem źiwadle“. S hižo napjateho pśichpośtuchanja na wšcho, schtož so tam pośiśeśche, a ľ šaraćnego pśchipósnaća móże so žiwóśeć, so staj dźiwdźa a śłowo na płodne połe padnuśej. Tam dyrbi so łuśćiśko pśchiležnoseź politiścźej, tajśe nźichto śtyćcźej a widźeć. Mjazore towaršwa dyrbi'ale śej nadawk stajiś, tajśe wukłety do Delnjeje Łužicy šarjadowaś, ľ je to „Nadźija“ letźa na žiwoju ruku a riśiło cźiniła. Hdyž traśch pjenjeźnu wnśpěch šmano zyle śpokojazy njeóź, **dha běśche moralnu cźim wjetśchi.** W dźakownej myślli pominaśche tuž pśchedbyźa na knjesow, kotliž žu tajśenu wupěchej dopomhali, ľ ľ **dirigentez**, dale ľ. wjśch. wuczerej Śtobeńkej ja pśchewod a dalšch podpjeru, śolśtow-mai, šarjadowaŕjej dźiwadła ľ. **Schajbje** (tiž bě ja dźiwadłowy wotrjad „Nadźije“ śjach Delnjołużiśkowo dobyh) a wjśchem, kotliž šu pomhali wěź ľ dobrenu konzej pśchewjeśći, wośebje teź knjeźnje M. **Witkojz** ja wśchź pśiwonne dźela, pśchełożli śpěwow a dźiwadła a naśchim Khorožełuśkim šerbšćim pśchećelam, tiž běchu pśchedźewjedźeśśe dźela wukonjeli a **wopramdźe** wubjernje dźełali, niż napośledku knjeźej **Janakej** jako śwjedźeńskemu finanznemu minijtrej, kiž měśeśche pjenjeźne wěźy na starośći. W śjednoczenym śhromadnym dźele a jenajśej naradnej ideji je jeno mózno by'o, tajśi narodny śtukk wukonjeź. Hdyž bě hižo jésa wokśchewaza sa wobdźelnikow, dha cźim bóle dopóśnaćeź, jo śmy žiwojemu narodej śłužili. Wośtrow Božeho žohnowanja bě ľ. farar Schjwjela se śwojeju pućzowanja pósłał. — Wjchelake pśchśekapjenja tam wurunach tu łépśche nośhonjenja. — Hdyž dopiśowar w pósłuej nozy domojśłowataćhe, wuśłyścha w dale śkolśke śpěwy šo wróćźajcych Sokołow ľ Njebźeleźanskeho śwjedźenja. Hdyž te śaktinoźe po šerbśkich honach, dha ujeje Sserbśtwo nam hišćeze šhubjene. Sśnadź kwaja teź śłónźenje łépśche cźaśy a poméry sa Delnju Łužicu.

S **Kamjenca pola Radworja.** Sśobotu popołdnju we 5. hodźinje śajźóe tśchikrjejśki miśtrśe Laser ľ Łupoje se śwojim motorśkim kolom do krumoweho śąpśchaha žiwnoseźerja Michała Bejmaka ľ Radworjśkeho Haja. Motorśkt kaleśaŕ śleźa pod wóz, wośta pak kaž pśches dźiw njeśranjeny. Wjeśtśchu śchkodu pak mějeśche źiwnoseźeŕ Bejmak. Se śrażenjom žo kruwje śpśólchichtej, wośemnichtej wośoju a cźerjeśchtej ľ wośemnjejm wojom do Kamjenanśkeho Haja, śaśtaśchtej tam na jenej luźy a baśchtej šebi tuźnu trawu śtohożeź. Tam mójeśche knjeź Bejmak śwojej śchazy śajo bóśtaś.

Z **Radworja.** (Druha rozprawa.) Radworska dobrowolna wohnjowa wobora bu njedźelu 19. septembra, popołdnju w 3 hodź. do rajneho a wokrjesneho zwjazka přijata. Pruhowanje měješe wokrjesny zastupjeŕ wopalny inspektor k. Fischer z Biskopic we přitomnosći wokrjesneho wjednika 3. wokrjesa wopalneho inspektora Suberta z Njeswačidła, gmejnskeje rady, gmejnskich zarjadowarjow z měšćanostu Rjećku ia ćele zastupjerja ryćeŕkubła nad Radworjom a bohatym wobdźělenjom wšćeh wjesnjanow. 38 aktivnych sobustawow pod wjednistwom k. Brankańka so na wjesnym naměstnje zostupachu, so bychu cuze wohnjowe wobory jako hosći do swojeje srjedźizny powitale. Po přikhadźe wokrjesneho zastupjerja z klóstra Marijneje Hwězdy podachu so do knježeho dwora, hdźež so pruhowanje wotmě. Na to wotměchu so zwučowanja. Stupnjowańske zwučowanja wotměchu so na nowej stupnjowańskej wěźi, kotraž hakle bu před někotrymi dnjmi dotwarjena. Po zwučowanjach běše nadšch na Cornakee statok. We 4. hodźinje k wohnjej piskachu. Wodu při tutym zwučowańskim nadběhu z tak mjenowaneho žabjaceho hata bjerjechu. Cah přez wjesku skónčnje cyle pruhowanje skónči. Při pruhowanjach běchu śćchowace wohnjowe wobory přitomne: Weigangec dobrowólna wohnjowa wobora z Budyšina, z Khwaćic, ze Maleše, Adolfskeje Hóty, Wulkeho Wosyka, Wbohowa, Kislicy, Lichanja, Zarěća, Njeswačidła, Milkec, Łahowa, Kulowa, Khelna, Hrubjelčic, Porśic, Bośic, Bašec, Biskopic, Dobruše, Sešowa a Radworśkich Kolonijow. Předwjedźenja so khwalobnje připóznachu. Wjesola zabawa a reje hośći hišće dołho hromadźe zdźeržachu. Přjedawši wokrjesny wjednik, nětčiši česny sobustaw, kk. wopalny inspektor Lamprecht z Adolfskeje hóty hač teź při zwučowanjach přitomny. Jeho běchu w jězdnym stale přiwjezli.

S **Nježwarźidła.** Naśchu šukawoinju **móża** nětk jaśo daśe twaricź. Gmejna je so ľ pśchimicźowazym łeźowoseźerjom dorěcźała.

S **Běrśiź.** Mjes łastojećkami, kotrejž so tele dwa **na** wuczowanje do cźopych krajow hotowachu a wo wjśy na elektriśkich grotach śjedźachu, dośładowachu so nětkśi **wobydlerjo** na źyle běłu łastojećku, kotraž mjes druśimi **ś**edźeśće. Jeje **pjerjo** bě mjeśśće a bóle múchkoite.

S **Łubija.** Mě nozy ľ njedźeli so padnuśi do **jeneje** bróžnje pśchi **Swonkownej** Budyšćiskej dróhy dobuchu a kradnychu 2 měchaŕ, w **kotrymajś** bě 3 zent. pśchenicźy. Měchaŕ mataj **napiśmo „Kornhaus Löbau“.** — Njedźelu popołdnju mjes 5 a 7 hodź. so po šaćju wuśtopnym **padnuch** do **bydlenja dentista Kocha** na Dwórnitśchkowej dróhy **doma.** S nutśłamaŕśkim gratom wotźini w dobrym měrje wobcźežnu lamk burjow, pśchery na to wśchź kaśchćiki a **khamory** sa pjenjeźami. Stónźnje jemu 300 hać 400 hriwnow do rukow padźe. Hać je padnuch hišćeze dalśhe wśyj **łobukałaŕ, dyrbi** so hakle wujaśnjeź. Padnuch je so njewobkźdźowany śłužbił. Wězownje **wobkźdźowanja** dźyże so **kriminalnej** policiji wośjewiśeź. Je mózno, so je **padnuch** śwoje śwoje teź **brunźhe** pytał.

Se **Śpytcy.** Saśódźeny pjatk na pohrjebniśćiśu we Śmijzach śpěwneho veterana ľ pośledńemu wótpowźdnej **pokhowachu.** Je to **daloko** po Łužicy śnaty wótbuśchi maśchinytwaŕ Moriz Renger ze Śpytcy. Won je nimale 80 lět śtary w Budyšćiskim wumŕeł. Cźaś žiwjenja bě pilny śobuśtaw Śemićaŕśkeho mužśkeho śpěwneho towaršwa a hišćeze w pośledńich lětach śwojeho žiwjenja khódźeśće pśchi kóždym wjedźe do Śemiz na śpěwanje. Jeho běchu teź še śłotej śwjatkowej medaillu za 50-ltne śpěwne śtukkowanje wusmanjenili.

Se **Śemiz.** W domje cźiśło 8 bydlitej dwě žwójbje, ľ kotrejuž jena druhm widźeźej ujemóże. Je to hižo khłośtany śchewź Sorkalla a hjesdźelny śchtleńcźeśći dźěkaceźer Schöźel. Nětk śeśjeśće Sorkalla śe śwojej manželśkej ras wjeczor pśched khěžu na ławźu, jako Schöźel ľ kruśchwami w kośchu domoj pśchińdźe. Ssuśłodaj daschtaj je do wurěcźowanja a bórśy běśchtaj w nasrjeńśchej śwadźe. Pśchi tym kalaśche Sorkalla śe śchewśkim nojom do śwojeho pśchećeźinwika a jeho na ruźu śkala. nojom do śwojeho pśchećeźinwika a jeho do rukow śkala. jeho cźeźju. Wobeju dyrbjeśche Semićaŕśći lěkaŕ lěkowaź. **Sorkallowe rany pak běchu śtraśchne.** Saśódźenu śobotu dyrbjachu jeho ľ khorobnym autom do Budyšćiskeje khorownje dowjeźeź. Tam hižo sa **nětoire hodźiny wumrě.** Schöźelźa na žamžnym dnju śajachu a do śudniśkeho jaśtwa w Wiśkopiźach wotwjeźechu.

Z **Njebjelčic.** Sokolśki wjećor njedźelu bě rjany. Tohodla teź derje, zo bě tam telko wopyta; wosebje poćeśćišaj nas z wopytom kk. faraŕej Śewčik a Mič. Wězo bě najwjacy hośći z naśeje młodźiny, a młodźina je přichod. Br. Pjetaš z Khróśćic powita z krótka a jadŕiwje w mjenje Khróśćanskoje jednoty, kotraž wjećor zarjadowa, wšitkich wutrobnje. Pékny prolog z pjera P. Wićaza serbskej młodźinje přednjese Sokoł w rjanej drasće naścho Sokołstwa. A cźrjódka **Sokołow** a dwě knježnićcy zahrachu nam trysk „Cile měśćenjo!“ kotryž je nam woddźělał br.

Wolmjane nohajzy a foki
ma we wśchźch hóbuśćach **tunjo**
A. Kasper, Burglehn 11

Lešawa. Hdy by so wjacy pruhow tych dla, kotřiž prěni raz kruch hrajachu, wotmělo, by wuspěch hišće wjele wjetši był hač bě. Potom też nichtó tak stysknjwje za šeptarjom zhladować njebudźe. A po hrě pokazachu naši Sokoljo, što so wukonjeć hodźi na hrózdźe (prěkušu). Hdyž jedyn z našich na 20 króć za sobu hobrski wobmach dozad a doprědka wuwjedźe, je to swětowy rekord! A wšitcy to sami začuchmy, zo je tu dźěło, kotrež móže so widźeć dać. Tro młodźi kk. wučerjo zaspěchachu sokolski tercet ze zahorjenoscu, a hercy witachu zaso sokołow do prostych zwučowanjow, na kotrež so pěknje hladaše. Zasłužena sława wšě poskićenja mytowaš, a starosće łužiskeho Sokoła, br. Nawcy-Radworskemu, bě lohko, zhromadźnym porčcež wo Sokole a nabožinje, Sokole a Serbstwu, Sokole a strowju, Sokole a zabawje. Snano też w Njebjelčanskich stronach sokoł swoje hnězdo znowa natwari! Sokoł swojich ludźi skrućuje, zwućuje, wot złeho próznidstwa wotdźeržuje, lubosć a kaznju pěstuje, Boži, cyrkwiny a swětny zakoń wobkedźbuje, swěru k narodej zbudźuje, zmjeslìwosć a zhromadne dźěło na křesćanskim zakładźe (kajkež też Mišnjanski k. biskop w Njeswačidle sławješe) spěchuje. Serbski Sokoł je samostatny a nima potajnosće a wotpokazuje a zasudźa wšě prisłodźenja. — Na kónc porjada poskići so nam hišće 5 krasnych skupinow. Posledni zahorjeny přiklesk — a hercy zapiskachu k rejey. — Horcy dźak wšěm, kiž sće pomhali wuhotować sokolski wječor w Njebjelčicach. Na zdar!

S **Kamjenza.** Na statnej dróhy do Budyšina njedaloko wałki sta so pónđelu rano wokoło 8 hodź. njeszoše z motorskim kołom. Sapschaj z kamjenjemi pschijedše po puću wot Beegez barbjernje na dróhu a bě so hižo pok na dróhu sawinyk. W tym wokomiku pschina z Kamjenza motorski kolešaŕ z Laska a sałoži do sapschaha. Srašenje bě tak rjane, so so kolešaŕ z motorskeho kola cžišny. Se swojej duchapschitomnoscu muchowa so psched cžežschej schkodu. Jeho koło pak so tak wobschkodźi, so so nałkwilnje trjebacz njechodźi.

S **Wóspork.** Tu su tšiśetnu dźowčicžku dźiwadźerja Richarda Mersiowskeho z cžežaj z hnojom nakładženym wosom pschejeli. Dźěćo jebi na dróhy hrajkałche. Kako dyrbjesche so sapschaj z hnojom druhemu sapschahej wuwinuć, padże dźěćo a jene koło pschejedże wbohemu kurjatku łěwu nuzku a nóžku. Pola ruczki jemu koło jedyn porsčik dospolnje wotnjesče. Pomozni łudźo hnjezbożene dźěćo k blišemu lěkarjej drej. Schubertej donjesechu.

S **Radoljca.** Pschekupski pomocnik D., kotryž je dleschi cžas bjes dźěła, bě jebi pytał, sandźeny tydźeń žiwjenje wjacz. Won so z pistolu pod spanjom do hłowy tscheli. Hacz jebi hischcze žiwjenje sdźerži, nad tym jara bdźeluja. Won dyrbjesche sajo krjedu nowe pschekupstwe městno nastupicz. Wot 1. haprleja 1926 je bjes sastojnstwa. Cžehodla chzyche jebi žiwjenje wjacz, njewěmy.

S **Kulowza.** Nasch měschczanoscha k. Nobel bě jebi z pschehladanjom na ihłodźenk žiwojeho auta pjenjezny litowanju leżo wostajił. W njej bě na 1100 hr. Na dróhy mějesće někomu něchto płaczicz. Mjes tym běchu so pjenjezy shubiłe. Wschě pytanja sa nimi běchu podarmo.

S **Borkhamora.** Drjewowjeho paducha sajachu tele dny tudy we Hoffmannez lěsu. Tam běchu we pohledninm cžasu pschezo jara wjele drjewa kradnyli a niz runje najhubjenschcho. Sandźeny tydźeń sajo ninio měry wjele drjewa w spomnjenym lěsu pokradnyschu. W lěsu pak cžer jenoho konja wuhlědźachu a tak widźachu, so bu drjewo z lěsaw ożene. Jako paducha drjewa najpriedy ratarja D. z Terpeho zwjesčichu. Někto pak so wupokaza, so wón njeje sam po drjewo jěrdźił, ale so je konja dźiwadźerjej H. pożčił. H. dołho paduschtwo přijesche. Słónczinje pak so wuina. Won potajkim w lěsu drjewo kradnjesche a nim wikowasche.

S **Wjelcze.** Tu so nowa haptyka twari. Sa někotre dny budże tak dałeko dotwarjena, o może so n gwjatocne wałsanje wotewrjeć. Nowa haptyka je we schérschich kruhach lubje witana. Wona je z pychu zhleje wšy.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** Nimo něry thutiny podałk sta so tele dny w Drježdżańskim krajnym sudnistwe na Minichowskim namješinje. Jedyn referendaŕ dyrbjesche tudy 30 letneho hišo prjedy tó wostaneho Hendricha Retzera pschežtytschowacz. Jako jeho z pschepytowanjeje jałby wuwjedźechu, so Retzer nadobo rožnjendri. Won rozbi dwaj žylnej stołaj a chzyche hamtiskich sastojnikow z nimi sabicz. Najbóle bě so na referendara rostobił. Tomu pak so w prawem cžasu poradźi, se sstwy cžeknycz. Na to so Retzer hischcze bóle rostobi a rozbi wschu sstwinu nadobu. Druhi sastojnizy, kotřiž bła wulkeje hary žem pschikłowatachu, jeho z wulkej prózu wuwjasachu a zespinachu. Tutón podawi naš wuczi, so jebi žadyn žandarm abo sudnisti njeježmě njewobrónjeny k jatym swérichcz.

* S **Lipska.** Jena macz we Wulkim Schodowje pola Lipska bě swoje dźěcžo popołdnju do loża spacz połožiła. Dźěćo bě jebi pośleschcžo pches hłowu cžežahnyło a ko Wschě pospytny, je k žiwjenju wróćzicz, běchu podarmo.

* Se **Striegawy.** Schromadnje do smjercze schłoj staj tudy 22 letny murjeŕ Adolf Helfer a 17 letna słužobna Frieda Neumannez z Wolschiny. Wobaj so w Stanowiczanskim zhjelnischim hacże satepischtaj. Wutkowanje wobeju cžołko bě dosez wobežejne, dokelj běchtaj so wobaj pched sunjerczu wobjasnjeli a potom so tepiłoj. W jenom wotkhadnym lišcze, kotryž pola Helfera namałachu, zdźeli won žwoliwaj slarschinaj, cžehodla jebi žiwjenje wosmjetaj.

Najnowše z cyleho swěta.

Schkrowa powěcź wo wjedrje sa julije jrjedu: Ssucho, rjenje, w nozy symna.

Schtyrjo hólzy ludoweje schule w Frankensteinje we Schlesiskej su njedźelu popołdnju attentat na żelesnisti cžah mjes Kamjenzom a Königsfeldom pytali. Blisko pched cžahom so pschedstejicjerjej Frankensteinskeho dwórnischcza poradźi z wotstronjenjom drjewowehu pjenka cžežkemu njesbožu sadźewacz.

*

W Solingenach je žobotu a njedźelu 54 wožobow, kotreż běchu rubane mjaho jedle, z paratyfusowymi znamjenjemi sthorjło.

*

W Mnichowje je polizija wobydlenja kommunistow pschepytawschi němskosejmskeho sapósłanza Buchmanna a kommunista Ganza sajała. Buchmanna su dla wjeleschcžerady wobskorzili.

*

Franzowske wojeńske wosschnosce w Porheinskej su 17. septembra 24 wožobow i sałby puschcżiłe a w 70 padach poruczile, so ma so prozeß sastajicz abo so so wuzud njeżmě wukonjeć.

*

Jednanja wo franzowsko-němskim dorosumjenju so w Italskej njespodobaju. Italske nowiny so boja, so mohło Italskej i němsko-franzowskeho sjednanja schkodowanje nastacz.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerʼ w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězynach. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Tworjukupowace towarstwo
w Budyšinje z. dr. z w. r.

Poskićamy swojim sobustawam po cyle zniżenych płaćiznach, jenož najlěpšu kajkosć:

Kopřiwina, 80 cm šěroka	metr	0,48,	0,56 hr.
„ 86 „ „	„	0,66,	0,68 hr.
„ 140 „ „	„		1,30 hr.
„ 160 „ „	„		1,40 hr.
najlěpša tkanina za twjelki	metr wot	0,54 hač	0,80 hr.
kožlowy plat, 80 cm šěroki	metr		0,56 hr.
bluzowy velour	„		0,95 hr.
kožlowy barchent, jara dobra kajkosć,	metr wot	0,50 hač	1,30 hr.
mužace kože z nowočasnymi zasadkami	jena		1,50 hr.
trjenja, najlěpša kajkosć	stuka wot		0,20 hr. sem
domjace wobleki za žony	wot	3,40 hač	5,95 hr.

Z dobom poskićamy swój wulki

skład wobuća.

Wjezwo **tučnych jerjow** je dóšło a předawamy tute tak dołho hač skład dosaha

stuka za 6 pj.

Předstejićerstwo.

Vogtländske mydrowe gardiny

tunjo K. Erler na Žitn. wikach 11

Ratarski pohonć

21 lět stary,

pyta hnydom słužbu

Bliže zhonić p. Jana Wagnera w Komorowje čo. 54 p. Rakec.

Čehniwy wol

čorno-pisany, wokoło 11 cent. ćežki, ma na předań **Hunnius,** swobodne kubło w Ješicach.

Prosata

ma na předań **Hunnius,** swobodne kubło **w Ješicach.**

Pytam hnydom **dźowku** do ratarstwa. **Ernst Patok** w Kralsdorfie pola Zemic.

Pytam wobkhednika

ze zjawnymi klamami, kotryž za nuje předawan. skład **kolmaza k barbjen.** Sprewnych šolmow přewozuje hjez napołożenja winowatcsów. Moja firma přewozuje za předawarnju stajnje z nawěškami wozjewja.

Carl Oskar Schlobach

Leipzig-Leutzsch

Klenteerschwelerei.

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihiličžerńja w Budyšinje.

Kollíate, wjezh..., skótne, decimalne a talíojte wahi

wuporjedża při najtuńšim wobličenju

Wilhelm Benadowy nasl. w Budyšinje

12 Hornčerske hasa 12.

M. Šołta z Trupina

lěkarsey pruh. runaŕ

ma rěčne hodźiny **w Kamjencu**

štwórtk a njedźelu dopołdnja wot 9—12 hodź.

na Wojerowskej drózy 5.

Zjawny dźak

wuprajamy njeboh

k. Janej Hantušcj

swojemu zlićbowarjej, za njesebicne a sprócniwe dźěło. Njech jemu zličbować njebjeskeje nalutowarnje płaći z pjenjezom, kotreż mole zničić a paduši pokradnyć njemóža.

Předsydstwo a dohladowarstwo Raiffeisenskeje nalutowarnje za Radwoŕ a wokolinu.

Jan Wencel. Mikł. Brycka.

Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budże srjedu, 29. septembra 1926 pop. 1/2 3 hodź. w Maćičnym domje.

Přednoški:

1. Knjez Dr. Hermann: Stare puće do Budyšina.
2. Knjez wučeŕ Krawc: Što praja nam ležownostne mjena.
3. Knjez Lorenc-Zaleski: Serbske prašenja.

Wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Burja kedźbujće!

Nowe centrifugi **„Mellor“** z mosaznym bubonom, a nowoslébornymi lišćami

Dźena najhóle wudokonjana centrifuga.

Podawa so po 12 měsančnych wotpłaćenjach.

Wšě ratarske mašiny a narunańske dźěle ma na składze.

Mašinska dźěłarnja a wikowarnja

Arnošt Failing w Njeswačidle.

Nawčžiki přinjesu wužitk!

Najwutrobniši dźak

wupraja so našemu zasłužbnemu stawnikej, bywšemu wjesnjanosce

Janej Hantušej

za dołholětne, swěrne, njesprócniwe a swědomite skutkowanje.

W mjenje Radworskeje gmejny

M. Rjećka.

Přiloha k číslu 220

SERBSKE NOWINY

Wuloru 21. septembra 1926

Łužiski postrow z Ameriki.

Wschelake postrowy z južnych krajow žu hižo na naschu redakziju dójschle. Też w dalokej zusbje cźitaja žo Sserbske Nowiny, domjazy dźenik, a maja sajima la njón. Sa naš a naschich cźitarjow budźe wšo sajimawe, kak jedyn abonent to dalokej zusbje žo wupraji:

„Wasch luby list žym dóstal, a žo jara nad nim wježeli. Też tamne cźišla Ss. N. na pokasku žu dójschle, byrnjež něschto posdźišcho. Tak ruce sjej jich sayla nadsat njeběch. Hdyž Nowiny dóstu, pschehladam je hnydom. A je mi potom tu pod zuhym njebjom, kaž bych w lubej Łužizy, w mojim ludowanym Budyschinje byl. Hdyž je mi dźelenje wot lubeje domizny tak cźežko padnyka. Mnohe mjena žym posabyl, hdyž žym rjane hodźinki se swojimi pschecźelemi pschežiwił. Tola hdyž do Nowiny pohladach, wrócźa žo mjena do pomjatka a stoja mi jasnje psched wocźomaj.

Spodźiwne zaczuce mje pschewojnje, kaž je hewak zenje knak njeizhym. Zadosć sa tammym rajom, hdyž tak rjenje běsche a hdyž swój najbožownischi cźas žiwenja pschecźinich. Zenje njeizhym tajke spodźiwne zaczuce měł sa krajom hacź sa nježnej Łužizu z „městom". Sdasche žo mi, kaž bych žiwy byl w jenej zahrodze, w mojim lubym Budyschinje.

Tajke a podobne myzle khodźa mi we khłowje, hdyž twójeszy swój wacźor nowinow dóstanu, kotryž mje na wschu doponnja, schtož běsche mi nědźy w ludowanej domisnje, lube a žiwiate. Hižo dawno žedźu sa wokomikom, jo mohł sazy raz mjes swojimi drohimi Sserbami pschebywacź. Kotrychž rěcź mi tak nježnje we wuschomaj klinczi a kotruž tu w zuhym kraju wschódnje trjebam. Tak cźujesch žo doma w dalokej zuzbje. Tu hakle spóznajesch, kajki pokład macźerna rěcź je. To mje boli, hdyž žiwichu, kak mnohy doma žej ju njeczesćeja, žo jeje hańbuja a zuzbarstwu žkuja. Hańba jim! Jeli někak mózno, pschijedu sa lětko a dźeń domoj. Łužiza wostanje mi domisna, byrnjež hižo dołho wot njeje žaleny byl. Bóh žohnuj šerbski lud a kraj!"

Kreditna móžnosć za małe ratarstwo.

W małych padach dostanje wjeśny lud nalutowany kapital k swojemu lépschemu. Najbóle dóstanje jón **industrija pśćes privatne banki** a žo we wukraju samélezi. Sastaranje s kreditom wobstaracha swjetscha krajne wustawy a hypotheksse banki. Po tuthwilnych wobstejnosćach běsche jim lubsicho, so mózachu swoje pjenjezy we wulkim na wjetsche wózy (wulkoležomnosće) wupožćicź, dokelž wudawki (łpezy) žu pschi tym tak wulke, so je małe posticzenśi njebychu rentekrowale.

Pod tym cźerpjachu wšo śrěni a mali ratarjo. Běchu nuzowani, město pschihódnych, dołholétnych a tuńschich hypothekow krótkocźasne smělki — husto dojcź pod skoronježnjesliwymi wunménjenjemi — bracź. Mnohy burja dyrbjachu žiwoje žito hižo na swjetzu pschedacź.

So by žo też njesćiham ratarjam smóžniło, trébne kredity dóstacź, chzedża nalutowarnje wošebicze žiwoje pjenjezy krajnemu wobhdeženstwu pschiwobroćicź. To je tałle myzlene: Wjeśne nalutowarnje, kotrež maja mało béżneho kapitala, dyrbja wot měścźanskich nalutowarnjow pjenjezy dóstacź, so bychu je mohle na mjeńsche hypotheki wupožćicź. Sa to maja wjesne nalutowarnje dołhoczasne dołżne wopiśmna na měścźanske nalutowarnje wustajicź. So njebychu tute pjenjezy do stracha pschischle, maja žo sa statny bankowy direkt (Reichsbankdiskontfahig) a žyrotam swécźicź (mündelsicher). S podłožkami je žo president němskostatneje banki spscherzełit. Hischcze rozšrjene njeje to praschenje dla wyšokosće tutych sumnow a danje. Małicze pschiwobroćenja bychu waznosć tutoho wotmołwjenja pohubjenschite a niska dań njeby sajim ludźi posbudźika.

Wšo by to wulka pomoz sa kraj była. Runje nalutowarnje a girokasy žu k tomu powokane, wjesnemu ludej na nohi dopomhacź. Tute maja we wschém žwobodnische ruzy a móza tu pomhacź, bjez toho so by to někajkich sadźiwkow cźiniło. Jeli po tutón wotmyśl poradźi a pschiwjedże, budźe žo s tym nasche małe a śrénje ratarstwo sexylnjecź. To budźe powschitkownu kupnu móz zbehacź a s tym nasche zyłe ludowe hospodarstwo.

Nowosće Drjezdźanskeje wustajeńcy.

Hs. Tydźenja bě na jednym dnju 100 tyšaz wožobow žebi wustajeńzu wobhladało. To je rekord, pschetoż hacź dotal žo hischcze žanu njedźelu tak wjele njenaliczi. Tajki wulki wopyt pak žadyn dźiw njeje. Pokasa žo tola wustajeńza sazo s nowa w najrjeńschich a najpiśańschich barbach, kotrež móžemy ženu myślicź. Tuthwilu knježa nasymśe róže w njeliczomnych družinach a mjes nimi najbóle snate dakije.

Hdyž cźłowjek tak mjes tymi rjadami khodźi, njemóže žo dodźiwacź. Kóžda rjadka je se kwétkami hinajscheje barby nasadźana. Žołte, cźerwjene, běłe, módre a mnohe druhe barby tu nadeńdźemy. Najwjetscha próza je žo na bjesbarbotje družiny nakožowała. Pschi tom žu róže wulke kaž dźeczaza khłowa.

Sajtmawe je žnano, kak tute róże k swojemu mjenu pschińdźechu. Jedyn hižo dawno sabyty muž da jim swoje mjeno a bu s tym njesmjertny: Handrij Dahl. Won bě wuczeŕ rostlinarstwa w Abo. Dalije pschitśkuschcheja žwójbje sastajeńkow (Korbblüter) a žu je žwojimi družinami w pschirodze jara małe koło. Kwécźiny žo do khłójcźkow wurostu a žu rjenje sarjadowane, kopjeńko pschi kopjeńku. Dalije, kotrež tónz 18. létstotka do Schpanijeze pschińdźechu, běchu po starych wobrasach hižo poknokwétkojte. Wone pokhadźachu se žriedźneje Ameriki. Tam bě wyšokostejaze sahrodnistwo wumélstwo starych Acźekow hižo kulturne formy s nich wuplahowako. Do Franzowskeje pschińdźechu dahlije w lécze 1802 a do Jendźelskeje w lécze 1804. Skoro w žamžnem cźażu pschinjeże Alexander s Humboldt žymjenzo oranžoweje a cźerwjeneje dahlije („dahlia variabilis") do Barlina, kotrež žo tam w botanitskej sahrodze wušpowasche.

Prěnja polna dahlija wuplahowa žo 1808 w Karlsruhe. W lécze 1834 móžeše jedyn sahrodnik w Kóstritz 80 poknych dahlijowych družinow pokasacź. Tón žamžny plahowar wustajeńce na prěnjej wustajeńzy dahlijow w lécze 1836 800 nowych formow.

Ale na polépschowanju dahlijow dźełalsche žo stajnje dale. Wjele družinow, w Němskej wuplahowanych, bě žwétažkawnych, na pschikład schwabełžotke němske žtónzo. Też w Jendźelskej, Hollandiskej, a w pośledním cźażu też w Amerizy žo stajnje prózowachu, dahlije ke tajkim krašnym formam wuplahowacź, kaž je djensa mamy. Wjele stow družinow namakamy djensa w katalogach dahlijowych sahrodnistwow.

W sańdźenym léstotku bě potajkim prěnja perioda dahlijow. Dwě družinje schižowachu tehdom hromadze: dahlia coccinea a dahlia variabilis. Prěnja mésesche granatojte khłójcźi a druha kcźešesche we wschelakich barbach. S tutych družinow wuplahowachu žo snate juriny (georginy). Starschim s naš žu s dopomnjenku dźełacźastwa. Tute juriny žu w pscheménjenej formje jako Liliput pompons sašo do mody pschischle. We wožebitnem pschehladze wustajeńzy móžeše žo jich wjeżka pižankojtosćej wobdźiwacź. Nimo tutych wuplchestrěwa žo tuthwilu hischcze druha dahlijowa klaša: t. mj. rosettowa dahlija. Też wyšoke juriny žo sašo dla dekoratiwneje hódnosće wobtehdźuja.

Jedna dalšcha dahlijowa družina sawjedże žo w lécze 1872 s Mexika. Wona pschinješe wobrot w zynkej dahlijowej družinje. To bě dahlija Juarez v. d. Berg, pomjenowana po presidencze Mexikanskeje republiki Juarez. Schtóž ju prěni ras widźi, njewěri, so je dahlijam pschiwusna, dokelž žo we wulkej měrje wot napohlada dahlije variabilis wotthila. Jeje kwétki žu žloro łaž faktuzowe kwétki a tohodła dostachu mjeno faktuzowa dahlija. Tuto mjeno je žo w pośledním cźażu pschemeniło. Djensa mjenuje žo wona nadobna dahlija (Edeldahlie). Schtóž wot njeje w jubilejnej wustajeńzy widźimy, žu wopraudże mischtrije exemplary. Tohodła pak žo wone kóždemu njelubja a tohodła žu je dale s hybriddahlijemi khłójcźowali. Tak nastachu mnohe krašne družiny, kotrychž pschitśkuschenje wěstej klašy njeje jasne. We wustajeńzy mójemy je wobdźiwowacź.

Krašne družiny nadobnych dahlijow wustaja tež wukraj. K wošebitej deleka naspomnjenej družinje su žo dwěbarbošte nadobne dahlije wutworite. Publikum je jim wošebje pschikhilene a w kóždej sahrodze je widźimy. Dalšche družiny žu jednora dahlija a bónczawa dahlija (Seerosendahlie). Wokružna dahlija (Halskraufendahlie) je skoro kaž jednora dahlija, ale niz tak wulka. Wona pschełkapuje je žwojimi dźiwnymi barbami. Wulka žyła s nich je we wustajeńzy sastupjena.

Mjes wschitkimi dahlijowymi družinami žu s wulkej waznosću hybridowe dahlije. Wone maja najwjetsche kwétki s rjanymi schérokimi kopjenami. Na wschich polach sahrodnistwa maja wone wyšoku hódnosć. Sajim, kotrež sbudźuja, swójmi kóžde lěto mnohe wustajeizy a pscheš nje buchu wone snate. Tohodła widźimy djensa najnowsche nowosće w naschich sahrodach.

Kaž hižo naspomnich, je wulki dźeł tutych nowosćow s wukraja, pschedewschem z Ameriki. Wot tutych nowosćow žu někotre rostliny jara drohe a někotre nowosće njesu žayła na pschedan. Tak płacźi na pschikład Le grand mandon 45 dollarow. Druhe pak žu też tunšche. Wo jednotlíwych družinach njemóžu tu pisacź, dokelž by to pschedaloko wjedło.

Nowosće s wukraja žu najlépsche, schtož žo tam plahuje. Ale też němske plahowanje je wyšoki niveau dosćahnyło. Nadźijomnje němske dahlijowe sahrodnistwo bórzy dosćahnu, w cźimž je wukraj w dahlijowym plahowanju jim dopředka. Wjele nadźijepołnych sapocźatkow hižo mamy a roswiwanje tutych móžnosćow powyschi na kóždy pad staru žkawu naschcho dahliweho plahowanja.

Zwjazk 1460 miljonow ludźi.

Jedna žo tu wo swjask, kotryž žo djensa najcźasćischo mjenuje: „Swjasć ludow". Se sastupom Němskeje je wón swoju licźbu na 55 žobustawow powyschił. Ssobustaw swjaska ludow, kiž ma najwjazy wobyhlerjow, je Khinika, se swojimi 450 miliónami. Japan scźehuje s 80 miliónami. Němska steji se swojimi 63 miliónami na tżecźim městnje. Potom scźehuje Jendźelska s 53 miliónami europiskich wobyhlerjow. Jendźelske kolonije, kotrež žu tohorunja skoro dospolnje w Swjasku ludow, licźa pscheš 400 miljónow ludźi. Indiska žama ma s nich 320 miljónow, Južna Afrika 40 milij., Kanada 10, Australiska a Ozeanska wokolo 8 miliónow. Franzowska je we Swjasku sastupjena s niz zyle 40 miliónami. Se žwojimi kolonijemi pak ma na 100-miliónow ludźi. Italska sastupuje 40 miliónow wobyhleri, sastupuje pak w Swjasku ludow, Rauschoindiisku žobulicźenu nimale 60 miljónow. S druhich žobustawow liczi Polska 30 miliónow, Portugalska se kolonijami 18 miliónow, Brasilska 30, Schpanska 22, Persiska 10, Južnoslowjanska 12, Rumunska 18, Czekoslowakska 16, Wuherska 8, Nakuska 7, Siam 10, Argentinska 9, Kolumbija 6, Chile 4, Peru 6, Grichiska 5 a Bolhatska 5, Finska 3,5, Kuba sastupuje 3 miliónymi, Quatemala 2, Liberija, Kotychska, Litwinska a Estonska po 2 miliónomaj, Abesinska jako pośledni stat, kiž bu do Swjaska ludow pschiwsjaty, nastupi s 11,5 miliónami. Wschoźromadze 22 s dźela jara bohace wobydlenych statow njeje hischcze w Swjasku ludow. Je to wošebje Południowa Amerika s 110 miliónami, dale Ruska s 120 miliónami, Egyptowska s 13, Turkowska s 10, Afghanistan a Marokko s 6, Arabska s 5 miliónami. Swonka Swjaska steja też hischcze Aquador, Sanzibar, Monaco a Islandska. W najnowischim cźażu stej někto Schpanitka a Brasilska se Swjaska wustupiłej, tak so žo licźba na 24 statow powyschi.

Tute 24 swonka swjaska stejezy staty maja wschu hromadze na 300 miliónow wobyhleri. To je jenoż někchto wjaz hacź schésty dźeł zyleho cźłowjeswa, kotryž hischcze njeje w Swjasku ludow. Dla wulkeje politiskeje waznosće, kotruž matej wošebje Południowa Amerika a Ruska dyrbi žo tola na tute staty džiwacź.

Sajimacź też wěcze budźe praschenje, kelko pjenjez Swjasć ludow pschertrjebuje, a kelko smeje Němska po jeje sastupje płacźicź? Wo pośledním dorje žo njeje hischcze niczo wobsamikło. Tola móže žo s tym licźicź, so budźe žo Němska s Franzowskej a Italskej w nastupanju pschenoschka na jedyn schodźenk stajicź. Po tym by Němska létnje 75 000 puntow (punt 20 hr.) płacźicź dyrbjała. Po dsacźu pak budźe jeje pschinoschk nékchto wyschcźi, snadź 85 000 puntow. Jendźelska płacźi tukhwilu 100 tyšaz puntow kóždolétnje. Wyšokosć pschinoschka je ja žobustawowo jara wažna; runje tu ma žo luttowacź. Wobsebje Khina žo cźasto na pschewyšsće pschinoschki hórcźi, kotraž ma, dokelž ma wjele wobyhleri, też pomérnje nalwjazy płacźicź.

Njedźiwajuzy toho pak žo njesmé na Swjask ludow skorjźicź, so by pschewjele pschetrjebał. Njezada žiebi wjazy, dyžzi 22 miljonow slothych frankow létnje. To je tak wokolo telko, kelkož nowy podmórski cźołm płacźi. Schtóž Jendźelska płacźi, to trjeba jich łódźerstwo létnje sa piśańsku papjeru. Bychu-li žo pjenjezy, kotrež Swjasć ludow pscht jamknjene staty létnje sa brónjenje wudadźa, jenož na jene lěto Swjaśkej pschiwobroćicźe, by Swjasć mógł s tym 1500 lét dołho hospodaricź. Wudawki Swjaśa žo wšo s cźażom powyscha. Hižo nětkle ma žo staracź sa wulki sekretariat, sa stajnje pschibéracy archiv, sa hobrsku hospodarstwu a politiku biblioteku, kotraž tohorunja stajnje rosćeje. Tak drje budźe pschinoschk žo po cźażu powyschecź dyrbjeć. To by wšcho derje było, by-li Swjasć ludow też wopraudże swój saměr dospěł: měr a spokojnosć mjes statami sbudźicź, wobstejerdźicź a sdźerżeć.

Dźiwy zapadnjencho města.

Potajnosće majasskeho luda.

Potajnosće sahrjebaneho zyndźiwneho města, kotrež bu pscheš 1500 létami załožene, pschińdźu sadźy na swětło, hdyž budu wurjwanki Tschitschen-Itza, hłowneho města stareho majaskeho kraleswa, w Yukatan (Mexiko) dokónczene Sérédki k dospolnemu wurjeżu stareho sapadnjenecho města staji Carnegie-owy institaw.

Liczi žo, jo w běhu dźesaczi lét budże zyła przedawscha měcźanska leżownosć, wobmésto wo wjazorych kókmych kilometrach, wot péska a próchа wuswobodzene, schtoż na 2 miljonaj hriwnow wudawkow cźini. Prěni wobras města budże potom k widźenju a bjes dwéla krajny napohlad posticzeć. Njemjenuje žo tuta krajnosć tola podarmo „Amerikanska Egyptowska".

Djensa steja halke na spocźatku tutoho njesmérneho dźela. Hacź dotal je pódła hwólbarnje tak mjenowany tempel wojowarjow wotkryty. To bésche zyle pschipad, so motyki a łopacze na tutón blak trjechichu. Hižo prěnje sbytki templa, kotrež na smétko pschińdźechu, njedachu na tom dwélowacź, so žo tu wo wošosmy twar se krašnymi rysowani (skulptury, rébarstwo) jedna. Templ je, kaž žo hodźi někto dowidźecź, po walchnja pyramidowo iwarjeny a to na schtyrjoch terrašach, jena na druhej. Posébnje žo na 12 metr wyšoko (hacź dotal). Krašny, 16 metr schéroki sthód wjedże hacź k najwyschchej terrašy. Sthódne wobłokenja pokaluja wschelakore sapleczene figury tak mjenowanych pjerjazych hadow, hłowa horjeta a sawita wopuschi deleka. Dełnje tśi terrašy žu s krašnymi skulpturami (rytwami)) wupyschene, swjetscha wojownikow pschedstajejo. Mjes nimi namakaja žo jaguary, mjedwjedźe a worjoły. Zyły templ běsche néhdy wulkotnje wumolowany.

Wyrnjeż rytwy a druhe dźele twara s wulkeho dźała dele spadałe, możesche žo templ nimale dozynjeja postajicź. Jenotlíwe dźele hodźachu žo na swoje stare městna pschinjeseć a terašy a sthód posticeja dźenża wopjet tónźuzy wobras, kaž pscheš wjele stow létami. Durje, kotrež do templa wjedu, žu wulkotne. Hobrskaj kamjentnaj stolpaj dźełitaj załkóż do tśjoch dźelow. Tej woni maja skaltnosć pjerjoweho hada, jeno jo tu hłowje na zemi leżitej a wupuschi 5 metrow do powétra žahatej.

Stupiśch mjes tuthymaj hadomaj muts, dha pschińdźeseh najprjedy do prédkowneje komory templa. Ta je na 20 metr dołha a 10 metr schéroka. Jeje tśécha wotpocźuje na 12 stolpach, 4 metr wyšoke a wojowarjow pschedstajejo, wobrónjeni s lebijemi, bicźemi a schéźikami. Po tutych stolpach mjenuje žo twar „templ wojownikow".

Jednore durje sady wjedu do najwjecźischeho templa, runje tak wulka komora, kaž pschedawscha. Na bokach stena pišanje namolowane łamjentne łajki. Tudy steji woltar, najdrohotnischi kruch zyleho templa.

Wotpocźuje na 19 cźłowjestich postawach, kotrjž žu wschć krašne wumolowane. Jenotlíwe figury žu tak wschelakore we wurasu a s bobom tak wopraudźite, so dorje žu

pjes dwěla raz se žiwjenja wsale. Tutón wolkaŕ ma njezmérneje wumjelstwo hódnoćeje a zaplaćeni hižo prózu, kotraž so na wurwanje a wuporjedźenje templa nałožuje.

Wulkeho sajima ma też hwězdaŕstwo. W horsim poskhodźe tuleje wěže je skóbba s kamjentnej pschedhrjadu a s kamjentnymi murjemi. Rumnosć je wobšeje k wobkedźbowanju słužiła. Dotalne wurwanja dawaja nadźiju, so dalsche wurwanja hischcze někotrejžkuli spodźiwnu wěžku zapadnjeneho města na dźiwo pschinjesu.

Orkan s Wjerchorneje Indiskeje pschicheżahny a wali so pschez Bahama-kupy na Floridu. Barometr w zamknjenym cźaśu khétra spadny. Wichor na 9 hodźin dołho trajesche. Do města Miami so hischcze dwě wulkej žołnje s morja walischtej. Druha žołma bě wo wjele hórsija hač prěnja. Śmjeri wisoko, schtož bě prěnja wostajiła. Na 1800 twarjenj žołmy a wichor spworhachu. W měrcze Miami je na 40 tyšac wołsobow bjes wobydlerjow. Też jedyn wulki twarowy parnik je so podnuril. Město je wobkhowane, to by do města nichtó njeskupił, ani z njeho njeswušupił. Wjazy wołsow w blischosći města Miami su so zyle zhubile. Nastatu schkodu su hač dotal na 1 miljardu dollarow wobličili.

Najhórsche zapuśczenje je w měrcze Mijami a we wokolinje. S njesměrnym hołkom buchu wobydlerjo sje tpanja wubudźeni. S dobom pschi wichoru so też wulke śmoki s mróčelow dele linychu. Morjo so pschez hrjoh do kraja pschesliny. Nastrózeni wobydlerjo cźekachu we koschlach abo jenož śmadnje swoblekane s padazych twarjenjow. Mjes ludźimi knjezjesche wulka hrosa. Woda pózdź wschelake twarjenja pschi morju. Ani najśpjelnische twarjenja stejo njewostachu. Njedźelu popołnju do města Miami cźah s wodu k picźu, zbrobu a s lěkarstwami pódlachu. Hischcze dalsche cźahi posłužicho wotsědźechu. We měrcze knjezi wulka nusa, hłód a njedostatk na pitnej wodze. Wsche zyrobne składy a wobowodki su sniczene. Żelesniźy a dróhowe żelesniźy su z dźěła sniczene a też s dźěła wobschkodźene. Kaž bo nam powě, je so tež blisko kupy San Salvador parnik podnuril.

Orkan na połkupje Floridźe.

Wjeźera hižo śwonuchmu, so je połkupu Floridu hobrsi orkan zapuścził. Wjele ludźi je pschi tym žiwjenje pschihadźiło. Materijalna schkoda wobliczi so na wjazy miljonowy hriwnow. Wichory s njewjedrami so pjatk wjeczor zapoczachu a dozdźechu w nozu k njedźeli. Śwój natwyschi zkhodźak. Wicha schkoda, kotraž je s tym naskała, njeda so hischcze tak dokładnje pschewidźeć, dołeż je s mnohimi městami Floridy wschón twisk pschetorhnjeny. S města Miami so nam powě, so je wone nimale dospołnje śmjezene. S toho mózemy śudźicz, kak žałostne njesboże je tute město potrjechiło.

Wjele ľoźe (na 150) su podnurjene abo na kraj śmjetane. Schkoda je wo wjele wjetscha, hač so z prjedy zdasche. Po dotalnym wobličenju je na 1000 wołsobow žiwjenje pschiśadźiło. Wjele tyšac bu sranjenych. We měrcze Miami ganmje je na 500 mortwych, w Holywoodze 200 a w Fort Lauderdale 200. Tola pak to njeźbu hischcze wschitkich mortwi. Tutón wichor bě nassylnischi, kotryž je hdy Ameriku domapnjał.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 21. septembra 1926.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	47,00
jendźelski punt	20,34	100 čěskosł. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	80,98	100 franc. frankow	11,73

Na Berlinskej burshy sapoczachu wczera efekty je skruczenymi kursami, posdźischo wschak so sesłabjowachu. Wótkowanje s dołhnymi śiścinami bě śmadne pschi khodna pscheměnjenych kursach.

Produktowe wiki słoženachu so w kłóšbowym źicze po amerikanskich wikach. Te mějachu sandźeny pjatk a sobotu dele bijoze płaczśiny. Tak też pschenźa wczera we Berlinje po zentnarjach 15 np. pschihadźi a rožka jenoź 5 np., dołeż bě na natschich wikach trochu žadnischa. Wowsa popuschczi wo 10 np., Wczera płaczeschе zentnar:

w Drježdźanach:

pschenźy 13,60—13,85 hr., rožli 10,60 hr. hač 11,50 hr., ječmjenja nałetnjeho 11 hač 12,10 hr., nazymneho 9,25—9,75 hr., wowsa I. 10,25—10,60 hr., II. 8,60 hač 8,85 śl. hr.,

w Berlinje

pschenźy 13,05—13,25 hr., rožli 10,55 hr. hač 10,85 hr., ječmjenja nałetnjeho 10,25 hač 10,40 hr., nazymneho 8,50—8,75 hr. wowsa 8,55—9,20 śl. hriwnow,

w termijnowym wikowanju

za september: pschenźy 14,62½ hr., rožli 11,65—11,45 hr., wowsa 9,42½ hr.

za oktober: pschenźy 14,32½ hr., rožli 11,65 hač 11,60 hr.,

za dezember: 14,12½ hr., rožli 11,60 hač 11,55 hr.,

za měrz: pschenźy 14,30 hr., rožli 11,90 hač 11,75 hr.,

za meju: pschenźy 14,30 hr., rožli 11,85 hr.

Na pschedań:

Dźěłazy wós w Budyschinje, Wjeleczańska dr. 12 II.

Schijaza maschina a posłužischo w Budyschinje, Smutskowna Lawka haša 21.

Konjej, 4—5-létn., Großa w Hornim Kumwałdźe 24.

Kolo motarske, Sprejz w Sźepym cźo. 62.

Krowa, wumělnicź na howjadło k rěju, Rehork w Bělej Wodźe, Hłowna dróha 50.

Rataśtwo na wjach pola Hródka, 50 juter., hdźe?, shonicze we wudawarni Spremberger Anzeiger, w Hródku na torhoschcźu 22/23.

Mlótcźak s cźełom na 2 krowi, w Cźornym Khołmcu 71.

Sso pytaja:

Pachoł (Laufbursche), Schischke z. Rötschke, w Budyschinje, Swonkowna lawka haša.

Holca do domu, Rostowa w Budyschinje, Bohata haša 5.

Wrědźina w Budyschinje, Wulka bratrowska haša 16.

Sinapuśnowa we Wojerezach, Hródkowska dróha 13.

Sćehowacy na pschedawanje

sjedźu 22. sept. 1926 w Hródku pop. w 2 hodź., Schlossbezirk 2: wulka dźełba zigarow, zigaretow a tobaka;

schtwórtk 23. sept. 1926 w Cźornym Khołmcu dop. w 9 hodź. w Kupichez hoscźenzu: mlokarnische maschiny a naboba;

schtwórtk 23. sept. w Lubuschu pschip. w 12 hodź. w kantinje: symski nawobłek;

schtwórtk 23. sept. w Tranjach w hoscźenzu pschip. w 12 hodź.: zentrifiga;

schtwórtk 23. sept. w Budyschinje w pschedawadowańskej rumnosći sudnistwa: dźełba cźrija, 4 oliseje, 2 konopeje, 1 wolijowy wobras, 2 josje, 2 półstr. stólcźkaj, vitrina, tepich, 3 pišańske blida, blido, 2 cźažnikaj na scźenu, regal s 21 kaschcźikami, dźěl. blido, musik. aparat s thamorcźkom, 2 kredenzaj, schijaza maschina (Bielpolh a Locke), pišański pult s 2 kaschcźikoma, kopěrowanika praża s blidkom, dźełba zonj. kuntja, 2 vertikaj, jedyn s njeju se schpihelom, pis. sekretaŕ, 2 kamaŕšej tofli, mužaze koło, 2 zonj. kole, 2 schijazej maschinje, 2 pišańskej maschinje, Boschowy magnet, 3 marmorowe-mjezdźane postawy, dźełba cźrija, wschelake spirituowy, blidowa lamba. 2 dezimalnej wagy, Opelski wozbowiński auto, dźełba zigarow a tobaka, 4 elektriske kachle, Radijowy thamor, kosćejowy warjat, 52 bleschowe sekta, 10 tysow bonbonow, 50 měchow žymjenineho hrochu se peluschu, klawěr, wulki konsolowy schpihel, wulki dwojodźelny drast. thamor, wulki thamor k wuschitanju tworow s regalom a cźažnikom, drastowy thamor a stejazy cźažnik a hischcze jedyn žymowy wobroczak;

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg bewaŕ: 100 kg, płaćizna po złotej hriwnje.

	20. 9.	17. 9.		20. 9.	17. 9.
Pšenica	261-265	264-268	buny	24-26,00	24-26,00
rožka	211-217	212-218	woka	26-30,00	26-30,00
nal. ječmjeń	205-248	205-248	módre lupiny	15-17,50	15-17,50
naz. ječmjeń	170-176	170-176	žołte lupiny	19-21,50	19-21,50
wowa	171-184	172-186	zeradella	20—21	—
kukurica	184-186	184-186	raps. wozušk	14,60	14,60
pšešć. muka	37-38,50	37-39,00	lany wozušk.	19-19,50	19,20
rżana muka	30-32,50	29-32,50	poch. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	bórnž. kruški	18-18,50	18-18,50
rżane „	11,00	11,00	syno, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
raps	310	310	rżana sloma	0,95-1,35	1,05-1,40
lane symjo			pšenična „	0,90-1,20	0,95-1,20
hróch	33-38,00	33-38,00	wowsna „	0,70-1,00	0,70-1,00
pjeluški	30-35,00	30-33,00	ječna „	0,65-1,00	0,65-1,00

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki dźensa dop. ¾11 hodź.: Sonadny wobrot pschi dotalnych płaczśinach.

¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Tendenza stajna.

Drježdźanska burza.

Pšenica	272-277	bórnjace kruški	20,50-21,00
rožka	225-230	pšenč. wotruby	10,40-10,80
nałetni ječmjeń	220-242	rżane wotruby	11,00-13 00
nazymsk. ječmjeń	185-195	pšenična muka	42.00-44.00
wows	205-212	rżana muka	33,50-36,00
čerwjeny dźećel	—	woka	35,00-36,00
raps	300-310	pjeluški	35.00-36,00
kukurica (Mais)	186-191	hróch	35,50-36,00
suche truhanćki	11,50-12	cokrowe truh.	16,00-19,00

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

20. september 1926. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach. Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 95.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetsche rězneje hódnosće hač do 6 lět	57—60
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	48—54
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	42—45
Mjenje picowane wšěch starobow	38—40

Byki 217.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetsche rězneje hódnosće	58—61
Połnomjasne, młódše	52—55
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	47—51
Spatne	42—45

Jałojcy a kruwy: 329.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetsche rězneje hódnosće	55—59
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetsche rězneje hódnosće hač do 7 lět	45—51
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	34—39
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	25—28
Mjenje a špatnje picowane	22—24

Ćelata: 531.

Najlěpše wukormjene	82—86
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca	73—76
Spatne	64—68

Wowcy: 821.

Młódše a starše wukormjene	60—64
Starše wukormjene	50—56
Mjenje wukormjene (Märzschafe)	35—40

Swinje: 225.

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křižencjow, hač do 1½ lět stare	83—84
Wukormjene	83—84
Mjasne	82—83
Spatne	80—81
Rancy a kundrowy	70—76

Přilopk.

* **60 000 myšich wotedali.** Dźeczi wjeski Erlenbacha popadnychu 60 000 myšich a wotedachu je na gmejnskim hamcze. Sa jednu myšichu płaczeschе gmejna 2 pjenježkaj. Tutón dobry papad je dźeczom wjele wjeselca cźinił.

* **Tśinaczelstwny stónzuje tśišetneho.** S Linza so piša: Psched někotrymi dnjemi bě so tśišetny hyn Franz Hórnika Reymeiera w makej wjesy pola Linza shubił. Wischo pytanje bě podarmo. Nětko namakachu cźeko we rězy. Tuchachu na tśinaczelstwo hyna Steinhubera, kotryž je so nětko wusnał, so je dźeczo stónzował. Hižo jako dźesaczśinny bě Steinhuber wulki woheń załožił. W poslednim cźasu bě hólczej wjazy mjesischich padushstwow a jebanstwow złucził, tohodla běsche jeho nan makeho Reymeiera nawarił. Nětko cźasyse so Steinhuber sa to wjeczicź a wobsamknu, tśišetneho Reymeiera hólza na žałosne waschnje stónzowacź. Nawabi makeho Franza k rězy, wuwjasa jeho a cźišny jeho potom do wody.

* **Po 10 létach so mordarstwo wotkrylo.** W Saarlouis bu w lěcze 1916 sastojnił, połcaŕ Ferdinand Terlen morjeny, hdyž połneho paducha popadże, kiž jeho na blaku łatkeli. Połizita złódźesche dołho sa njedusnikom, njemóżesche pak jeho popadnyć. Po 10 létach wočina so jasnicź. Wésta zona Erbel nětko swojeho muża jako mordarja wopisnyi, dokelž ju šwedomio lěta dołho hrjebasche. Jeje śiwak je mordarstwo wobkrućił. Wobstat pschešłuchjanšti protokoll podpisaloj. Statnemu rěcznikej je so tež hižo wěz wosjewiła.

* **Kamjenje na kolijach.** Na wokrjesnej żelesnischej cźarje s Limburga do Dreihausena je lokomotiwowy wjednik na wjazy městnach cźešce kamjenje na kolijach namakał. Jemu pak bě so pschez poradźiło, cźah w prawym cźasu sastajicź. Jako winika je żelesnischa direkzija 11 létneho hólza wupředźiła. Też na druhich městnach su dźeczi podobne njebezpečne stucźki cźinili.

* **Towarstwo wumožerjow žiwjenja.** We Wrótšławje załoži so towarstwo wumožerjow žiwjenja. Jim śmědźa jenož sobustawy pschihłuschecź, kotrež medaille sa wumoženje žiwjenja wobdźěla. Hač dotal ma towarstwo 8 sobustawow, 7 knjesow a 1 knjeżnu. Sameŕ towarstwa je, pschi njebožach zhromadnu pomoz poskicźeć. Sa Wrótšławskich banmordarjow sapoczinje so straschna doba.

* **Srubny wobsud lěkarskeje mandżelskeje.** Mandżelski lěkarja dr. Heddenhausena w Lüttzendorfje pola Malchina (w Mecklenburgu) běsche mucha tłoka, un cźoż bě fajedocźenje s krwju naskała. Mandżelski natyknu so pschi lěkowanju swojeje żony a wobaj wumrěschtaj na ramjanym dnju.

* **Hrózny sezěhowk cźišnjenja s kamjenjom.** Kaž so s Noweho Münstera pisa, je njesnaty cźłowjek na Aschebergski cźah, kiž bě w polnej jěździe, pjaciźwulki kamjeń cźišnył, kotryž pucźowazeho s njemom Westphala tak njebožownje trjechi, so je wokžo jara straschnje hrani. Je malo wuhlada, so wokžo widźenje wobthowa.

* **Jězba powětroweje łódźe s Roma do Buenos Aires.** Italiske nowiny piśaju, so je Mussolini znatemu pschewisnjerjej połnóżneho cźoka, Nobilei, nadawk dał, s 50 000 kubikmetrow wobžahajaseje powětrowej łódźu, kotraz dyrbi so rucze tworicź, w lěcze 1928 s Roma do Buenos Aires lećeć.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija.“ Dźensa wutoru so njezeńdźemy. Sobotu tutoho tydźenja wjeczor z dypkom ½8 h. je w Serbskej kofejowni posedźenje předsydstwa a wubjerka. Předsyda.

Bukecy. „Radosć“ změje srjedu (22. 9.) wjeczor we 8 hodź. spěwanje. Njech wšitcy z dypkom přińdu. Dirigent.

Hrodźišco. Spěw. wotrjad „Zerjow“ spěwa příchodnu srjedu w Njechornju. Kefk.

Lipsk. Naše „Serbske blido“ skhadźuje so wot nětka zaso kóždu wutoru wjeczor we 8 hodź. w korčmje Schaffrath, Waldstraße 33 (**nie wjacy** Thüringer Hof). — Naležnje so prosy, zo bychu tola wšitcy Lipsčansey Serbja tam přišli. Prosymy wo dalše adresy Serbow w Lipsku, zo bychmy jich přeprosyć móhli.

Malešecy. Jedn. „Sokoł“ ma dźensa zwučow. za dorosćenych. Srjedu hudźbna pruha w D. Hórcy. Štwórtk zwučow. za dźěći. Pjatk pruha za bubnarjow a hwizdarjow w Malešecach. — Jednota „Sokoł“ wuhotuje njedźelu, **26. sept.**, wulki dźěćacy sokolski swjedźeń. Započatk pop. w 1 hodź. Zwučować budźeja dźěći Porščiskeje, Radwořskeje a Malešanskeje Jednoty. Wšěch Serbow našeje wokoliny k tomu na wopyt přeprošuje **zarjadnistwo**

Pančicy. Jedn. Sokoł změje tón tydźeń štwórtk wječor ½8 h. we Worklecach pola Pjetaša zwučowanje. Wšitcy njech přińdu. Načolnik.

Radwoř. Jedn. „Sokoł“ zwučuje wot nětka kóždy pjatk (nic wjacy srjedu). Příchodne zwučowanje je pjatk, 24. sept., wjeczor we wosmich. Wšitcy maju přińć, a to z dypkom. — Dźěći zwučuja štwórtk pop. ½6 hodź. Wšitke maja přińe, dokelž chcemy do Malešec jěć. Zwučowansku drastu sobu přinjesć, też pasy. Načolnik.

Serbske spěwanske towarstwa. Na 2. hłownym lětušim zwjazkowym posedźenju 4. septembra je so wobzamkło, zo maju so na wulkim nazymskim koncerće, 24. novembra, w Krónje w Budyšinje sćěhujuce měš. khóry spěwać: 1) „Wulka luboscź“ čo. 6, 11, 15. 2) „Dobry wječor“ čo. 11, 26, 32. K tomu hišće dwaj mužskej khóraj: „Wojeńska“ (dostaće we Smolerjec kniharni 1 eks. za 10 pj.) a „Naš njeboh dźěd“ (Kocorowe mužske khóry). Njech so tute wokrjewjene spěwy nětko hnydom prawje swědomiće wukњeja a derje přihotuja.

J. Skoděk, hł. dirigent.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 80 zł. pf., na pósće a pola dowarnikow 1,30 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pf. Wudawa a dźiźi Smolerjec knihidźiźernje, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 20 złot. pf. Wobchadnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pf. Rabat po tarifje. ⁊ ⁊

Čisło (Nr.) 221 **Budyšin — srjeda, 22. septembra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Njeměry dźělonjemějerjow we Wróćławju.

K cźežkim njeměram dźělonjemějerjow je wutoru wječor we Wróćławju psched radnizu doschło. Psched radnizu pschicźahnywschi so dźělonjemějerjo ⁊ kamjenjemi a kaschćelowymi deskami do tam stejazych policistow dachu. S ludu je so pycza też do policistow tšělach. Policistojo, kotřiž běchu so hižo ⁊ wodźenzu ⁊ dźělonjemějerjemi w poslednich njach sapyrili, so wohroženi cźujachu a do cźrjódy nazhlnikow tšělachu. **Starscha žona bu morjena a pjecź wožobow so cźežko rani.** Policistojo ⁊ gumijowymi klumpachami a teźakom njeměrnikow ⁊ dróhi wuhnachu. Organisowani žozialdemokratiscy dźělonjemějerjo mějachu mjes tym shromadźiznu w domje dźěłacźerskich swjazkow a so pschi demonstraziji njewobdźělichu.

80-hriwnowski dawk pschemyślowehо dawka so spuščezi.

Sakske finanzne ministerstwo je ⁊ wukazom wozjewiło, so ma so dźěłanjam, kotrež hischcze 30 hriwnowski pschemyślowy dawk ⁊ lěta 1925 njeje zaplacźiłe, tónle dawk spuščezicź, je-li so jich létny wunoschk pschedwidźomnje 1500 hriwnow njepschekroczi.

Němske ⁊wonkowne wikowanje w auguseje.

W auguseje je so do Němskeje ⁊ wukraja ⁊a 135 milionow hriwnow twarowy nawohnjo. S tuteho dźěła je dowos ⁊e ⁊lota a ⁊ćebra wobstał. Wuwos twarowy ⁊ Němskeje do wukraja je wo 86 milionow mjenschi dyžli dowos był.

Ličba sobustawow dźěłaćerskich zwjazkow.

W cźasu hospodarstwe nuhy wot 1921—1924 je ličba sobustawow internazionalneho dźěłaćerskeho ⁊wjazka ⁊ 22 411 826 na 17 702 431 wrócźo ⁊chła. Ličba sobustawow ⁊ po tajkim wo 21 prozentow woteběrała. Kschesezijanske dźěłaćerske ⁊wjazki ⁊a tutón cźas ⁊ 44 prozentow ⁊wojich sobustawow ⁊hubichu. Ličba jich sobustawow je ⁊o ⁊ 3 759 106 na 2 112 109 ⁊nižiła. Wschelake make organisazije ⁊u ⁊o wo 29 prozentow poźlabile. Antianarchistiski syndikalistiski ⁊wjask, kotryž w lěcze 1921 hischcze 1 254 217 sobustawow liczeschе, mějesche tři lěta posdźischo jenoż hischcze 471 439 sobustawow, abo 63 prozentow mjenje. Jenoż cźerwjeny dźěłaćerski ⁊wjask je ⁊a tutón cźas ⁊ njepschestawajcej agitaziju liczbu ⁊wojich sobustawow wot 7 079 000 na 7 334 915 wo tajkim we 4 prozenty powyschicź mohł.

Liščiny wólbnych kandidatow w Sakskej.

Sakscy žozialdemokratojo lěwizny ⁊u liščinu wólbnych kandidatow ⁊a Drježdźansko-Budyschki wólbny wokrjeź wožjewili. Na cźole kandidatow radikalny nědyschi wuczeŕ Arzt ⁊tej. Potom ⁊ćeduje Ernst Schulze we Cossebaude. Clisa Thümmelowa w Drježdźanach, wuczeŕ Kurt Weckel w Drježdźanach, redaktor Dobbert w Mischnje, redaktor Edel w Drježdźanach, ⁊kładownik Wjela w Hornjej Hórzy atd. Na kandidatskej liščinje sakskeje ⁊tarseje žozialdemokratiskeje strony na prěnim městnje nědyschi ministerski president Buk ⁊tej, na druhim městnje wjednik sakskich żelezniczarjow Wirth, na ⁊ećim městnje hłowny redaktor „Sakskich ⁊tatnych nowin" Bathko.

Njeschlachćene jednanje wo mjdze w Schlesynskej.

Pondźelu je ⁊o w Gliwizy pod pschedsydźstwom rosrićarja ⁊a Hornju Schlesynsku, knjeżerstwoweho radźićela Brandesa, wo mjdze w hornjoschlesynskich kamjentnowuhlowych podkopkach jednako. Dźěłaćerjo hórniskich organisazijow žadachu, ⁊o by ⁊o mjda wo 15 prozentow powyschiła. Dokelž ⁊o ⁊astupjerjo dźěłodawarjow ⁊apowědźichu, mjdu powyschicź, ⁊o po tróśkim jednanju poźedźenje ⁊kónczi. Hórniske organisazije ⁊u ⁊o hnydom na němske dźělowe ministerstwo ⁊e ⁊adanjom wobroćźile, ⁊o by rosrićaze jednanje ⁊awjedło.

Amerikanski ⁊kischzak w Kielu.

Amerikanski ⁊kischzak „Memphis" je na dźeśaćdnjowne pschebywanje do Kielskeho pschistawa pschišeł. Po ⁊wuczenym powitanskim ⁊ćelenju ⁊o amerikanscy a němscy namórny offizjerojo wopytachu. Pola ⁊cheja němskeje namórskeje ⁊tazije Baltiskeho morja ⁊o k cźešći hościow ⁊mjedanje wuhotowa.

Pólsko-němske dojednanje wo optantach.

Nowiny „Petit Parisien" ⁊u ⁊ Genfa ⁊honichu, ⁊o je ⁊o nětscki minister ⁊wonkownych należnościow dr. Stresemann dospołnje ⁊ pólskim ⁊wonkownym ministrom Salestim wo praschenju němskich optantow w Pólsku dorěcźał. Optantow ⁊o w Němcy w Pólsku mjenuja, kotřiž njejsu pólske ⁊tacźanstwo pschiseli, hdyž bě ⁊o 1918 Pólska znowa ⁊akoźila.

Newyorkske wulke banki pschecźiwo rosspschedaću němskich żelezniskich obligazijow.

Po dojednanju mjes Briandom a Stresemannom dyrbjała Němska dźěl ⁊wojich żelezniskich obligazijow Francowskej pschepodacź. Ta by je na burśach rosspschedała a ⁊ wunoschkom dźěl ⁊tatneho dołha ⁊aplacźiła. Newyorkskim wulkim bankam, kotrež ⁊u Němskej ⁊ pjenježnego cźerpna wupomhałe, bo tónle plan njelubi. Wona namjetuje internazionalnu poźcźonku. S njej ma ⁊o Francowskej ⁊rědk poskićeźa, ⁊ kotrymž mohła ⁊inanznu krisu pschewinyć.

Wólbrónjenska konferenca w septembru 1927.

Kommisija Swjatka Ludowa ⁊a wolbrónjenske praschenja je wobjamkła, wolbrónjensku konferencu w septembrje 1927 ⁊wołacź. Tole wobjamknjenje wosnamnjenja dobrycze Francowskeho ⁊tejischcźa pschecźiwo jendźelskemu a italskemu, kotrejž bysćerej rad widźałej, ⁊o by ⁊o konferenca dale wotstorcźiła. De Jouvenel ⁊iwoje ⁊tejischcźo ⁊e ⁊łedowažnymi ⁊łowami roskoži: Dyrbimy ⁊amolwitoscź pschewoscź, kotraž ⁊o nam ⁊aleži. Naschi wèzywustojni ⁊u hotowi. Locarnske rěcźenja ⁊u potwjerdźene. Němska ⁊u je. Žanych technitich a politiskich wobcežnoscźow wjazy njeje. Sapoczńmy ⁊ dźěłom.

Gdansk (Danzig) w financnej nuzy.

W Radze Swjatka Ludowa w Genfu je ⁊o finanzne praschenje ⁊wobodneho ⁊tata Gdanska rospominało. Gdanski ⁊enatowy president Sahm mějesche dleschnu rěcź, w kotrejž mjes druhim praji, ⁊o ⁊u w ⁊aidźenych lětach w Gdansku dokhody pschezo wjetsche dyžli wudawki byle, a ⁊o je ⁊o teź hospodarski plan ⁊a 1926—27 bjez bezjazta ⁊estajecź mohł. W běžazym lěcze pak je defizit nastał. Pola němskich bankow ⁊u ⁊o ⁊amo dyrbjałe wjetsche ⁊ummy poźcźicź. Finanzny komitej Swjatka Ludowa je ⁊o něsko ⁊ ⁊inanznym położenjom Gdanska ⁊aběrał. S nawěchim wobjamknjenjom njejsu ⁊o wocźakanja Gdanska dopjelnile. Nowe wumělenjenja, kotrež dałoko wobjamknjenja finanzneho komiteja pschekrocźichu, ⁊u wurjadnje cźežke, wošebje dźiwaju na to, ⁊o ⁊inanzny komitej jenoż 30 městno 60 milionow ⁊łotych poruczi. S tymle poruczenjom njeje Gdanjej pomhane.

Po namjerze němskeho ⁊wonkowneho ministra ⁊o wobjamkny, ⁊o ⁊mě Gdansk pódła poźcźonki 30 milionow ⁊łotych na krótki cźas nowe poźcźonki pschijecź.

Stresemann ⁊o nadźijesche, ⁊o **w dowidźnym cźasu zkonca wójna mjes Pólsku a Němskej ⁊tónczi, ⁊o ⁊o normalny hospodarski wobkhad wobnowi, a ⁊o ⁊o potom też ⁊a Gdansk normalne położenje wrócźi.**

Dojednanje mjes Gdanskom a Pólskej.

W Genfu je ⁊o wutoru mjes ⁊astupjerjemi Gdanska (Danziga) a Pólskeje **dojednanje w najtupanju zlownych dokhodow** podpišało. Gdansk budźe ⁊ zlownych dokhodow ⁊ najmjeńscha 14 milionow a niz wjazy dyžli 20 milionow ⁊łotych dostawacź. Do dojednanje je ⁊o najprjódy na dwě lěcze wobjamknło ⁊ wumělenjom, ⁊o Gdansk hacź do měrza pschichodneho lěta pożcźonku dostanje. Dojednanje ⁊ pjecź ⁊tawow wobsteji a hischcze ⁊ledowaju dypki wopschija. Jeli ⁊o podźel Gdanska na zlownych dokhodach 20 milionow pschekrocźi, ⁊o ⁊wobodn město Gdansk wjesnich dokhodow wotrjekuje, a 20 milionow pschekrocźaza ⁊umma Pólska pschipadny.

Pijće

Klemm-kofej

Wón je najlěpši

z kofejoweje wulkopalenje

Alfred Klemm w Drježdźanach-A.

Wuđžom dostać

wuđom znaty, jón pija hižo **nad 50 lět.**

Generalny zastupjeŕ G. E. Helnick w Budyšinje

na Moltkowej dróze 9.

Prjedawschi pólski wójnski minister ⁊o ⁊ jatby pschecźi.

Prjedawschi pólski wójnski minister Malecźwski, kotryž je pschi mjezym pschewobroćele pschecźiwo Pilsudskemu wojował, je ⁊o po wobjamknjenju wojeńskeho ⁊udna na ⁊wobodu puschecźił a je wecźera Wilenske ⁊aſtwo wopuschecźił.

Francowska ministerska rada Thoiryskim zrěcźenjam přihłosuje.

Francowska ministerska rada, kotraž ⁊o pod pschedsydźstwom republikanskeho presidenta Doumergua wutoru dopołdnja ⁊eńdźe, je ⁊o ⁊łonczenju wuradźenja ⁊łedowazu ⁊dźělenju wudała:

Zwonkowny minister Briand je wo ⁊tejischcźu a dźěławosći francowskich wotpósłancow w Genfu rosprawu poda. Knjeżerstwo je jemu k jeho wupjelnjenemu dźěłu ⁊ożo pschało. Dale je Briand ministram wo ⁊wojim rozrěcźenju ⁊ Stresemannom rosprawił. **Ministrojo ⁊o jenomyślnje ⁊a to wuprajachu, ⁊o by ⁊o tele rozrěcźenje dale wjedło.** W bližschich pośedźenjach ministerske rady dyrbja ⁊o techniske praschenja pruhowacź, kotrež mohłe pschi tym jednanju naſacź.

Póbła teho je ⁊o Briandej poruczilo, ⁊o by amerikanskemu knjeżerstwu dla wichoroweje katastrofy na Floridźe ⁊obuźelnikowscź wuprajił.

Historika dróžka.

Hdyž ⁊o w ⁊eptembrje 1914 wschitzy franzowzy dostanliwi wojacy ⁊ Marnje pólčałach, ⁊o w Pariśu wulka liczba automobilnych dróžkow ⁊ebra, ⁊ kotrymiž ⁊o wojacy k ⁊ronce wožachu. Najwjacy tuchle automobilow, kotrež dale we wójskowej ⁊łužbje wostachu, wójnu njepschestachu. Jenoż dwaj ⁊o ⁊akhowałoj. Jedyn ⁊ njeju ⁊e ⁊o wójskowemu minjerjej w hotelu invalidow darił, mjes tym ⁊o je ⁊o druhi, kotryž bě ⁊o w Renaultskej dźěłarni natwarił, do Renaultskeho muzeja ⁊tał. Renaultska dźěłarnja je tutón wós amerikanskej legiji w Pariśu jako dar pschepodała, ⁊o by ⁊o na ⁊jédze amerikanskich legionarow w Philadelphiji wuſtajił.

„Temps" na jendźelsku adresu.

Pariśki „Temps" ⁊o ⁊ praschenjom ⁊abra, kajke ⁊cźehowki ⁊měje němsko-francowske ⁊bliženje ⁊a jendźelsku politiku. W Jendźelskej mějnja politiske ⁊tronki, ⁊o nóże jendźelski wliw jenoż potom do wahi padnyć, hdyž ⁊ebi Francowska a Němska jako njepschećiwnizy napschećźo ⁊tejitej. Na ⁊adyn pad njeměrno němsko-francowske ⁊bliženje tak dałoko hicź, ⁊o bychu ⁊wja ⁊i pschećstałe, ⁊ kotrymiž ⁊u Jendźelska, Francowska a Italska hacź dotal ⁊obu ⁊wjasane byle. Zyle njeźrozumliwe je, ⁊o ⁊o w Jendźelskej po rosrěcźenju we Thoiry tajkich ⁊cźehowkow boja. Hewak pak ⁊o njeźměło ⁊abyć, ⁊o ⁊mě ⁊amo dyrbjałe wjetsche ⁊ummy poźcźicź. Finanzny komitej Swjatka Ludowa je ⁊o něsko ⁊ ⁊inanznym położenjom Gdanska ⁊aběrał. S nawěchim wobjamknjenjom njejsu ⁊o wocźakanja Gdanska dopjelnile. Nowe wumělenjenja, kotrež dałoko wobjamknjenja finanzneho komiteja pschekrocźichu, ⁊u wurjadnje cźežke, wošebje dźiwaju na to, ⁊o ⁊inanzny komitej jenoż 30 městno 60 milionow ⁊łotych poruczi. S tymle poruczenjom njeje Gdanjej pomhane.

Po namjerze němskeho ⁊wonkowneho ministra ⁊o wobjamkny, ⁊o ⁊mě Gdansk pódła poźcźonki 30 milionow ⁊łotych na krótki cźas nowe poźcźonki pschijecź.

Stresemann ⁊o nadźijesche, ⁊o **w dowidźnym cźasu zkonca wójna mjes Pólsku a Němskej ⁊tónczi, ⁊o ⁊o normalny hospodarski wobkhad wobnowi, a ⁊o ⁊o potom też ⁊a Gdansk normalne położenje wrócźi.**

Dojednanje mjes Gdanskom a Pólskej.

W Genfu je ⁊o wutoru mjes ⁊astupjerjemi Gdanska (Danziga) a Pólskeje **dojednanje w najtupanju zlownych dokhodow** podpišało. Gdansk budźe ⁊ zlownych dokhodow ⁊ najmjeńscha 14 milionow a niz wjazy dyžli 20 milionow ⁊łotych dostawacź. Do dojednanje je ⁊o najprjódy na dwě lěcze wobjamknło ⁊ wumělenjom, ⁊o Gdansk hacź do měrza pschichodneho lěta pożcźonku dostanje. Dojednanje ⁊ pjecź ⁊tawow wobsteji a hischcze ⁊ledowaju dypki wopschija. Jeli ⁊o podźel Gdanska na zlownych dokhodach 20 milionow pschekrocźi, ⁊o ⁊wobodn město Gdansk wjesnich dokhodow wotrjekuje, a 20 milionow pschekrocźaza ⁊umma Pólska pschipadny.

Prjedawschi pólski wójnski minister ⁊o ⁊ jatby pschecźi.

Prjedawschi pólski wójnski minister Malecźwski, kotryž je pschi mjezym pschewobroćele pschecźiwo Pilsudskemu wojował, je ⁊o po wobjamknjenju wojeńskeho ⁊udna na ⁊wobodu puschecźił a je wecźera Wilenske ⁊aſtwo wopuschecźił.

Francowska ministerska rada Thoiryskim zrěcźenjam přihłosuje.

Francowska ministerska rada, kotraž ⁊o pod pschedsydźstwom republikanskeho presidenta Doumergua wutoru dopołdnja ⁊eńdźe, je ⁊o ⁊łonczenju wuradźenja ⁊łedowazu ⁊dźělenju wudała:

Zwonkowny minister Briand je wo ⁊tejischcźu a dźěławosći francowskich wotpósłancow w Genfu rosprawu poda. Knjeżerstwo je jemu k jeho wupjelnjenemu dźěłu ⁊ożo pschało. Dale je Briand ministram wo ⁊wojim rozrěcźenju ⁊ Stresemannom rosprawił. **Ministrojo ⁊o jenomyślnje ⁊a to wuprajachu, ⁊o by ⁊o tele rozrěcźenje dale wjedło.** W bližschich pośedźenjach ministerske rady dyrbja ⁊o techniske praschenja pruhowacź, kotrež mohłe pschi tym jednanju naſacź.

Póbła teho je ⁊o Briandej poruczilo, ⁊o by amerikanskemu knjeżerstwu dla wichoroweje katastrofy na Floridźe ⁊obuźelnikowscź wuprajił.

Historika dróžka.

Hdyž ⁊o w ⁊eptembrje 1914 wschitzy franzowzy dostanliwi wojacy ⁊ Marnje pólčałach, ⁊o w Pariśu wulka liczba automobilnych dróžkow ⁊ebra, ⁊ kotrymiž ⁊o wojacy k ⁊ronce wožachu. Najwjacy tuchle automobilow, kotrež dale we wójskowej ⁊łužbje wostachu, wójnu njepschestachu. Jenoż dwaj ⁊o ⁊akhowałoj. Jedyn ⁊ njeju ⁊e ⁊o wójskowemu minjerjej w hotelu invalidow darił, mjes tym ⁊o je ⁊o druhi, kotryž bě ⁊o w Renaultskej dźěłarni natwarił, do Renaultskeho muzeja ⁊tał. Renaultska dźěłarnja je tutón wós amerikanskej legiji w Pariśu jako dar pschepodała, ⁊o by ⁊o na ⁊jédze amerikanskich legionarow w Philadelphiji wuſtajił.

„Temps" na jendźelsku adresu.

Pariśki „Temps" ⁊o ⁊ praschenjom ⁊abra, kajke ⁊cźehowki ⁊měje němsko-francowske ⁊bliženje ⁊a jendźelsku politiku. W Jendźelskej mějnja politiske ⁊tronki, ⁊o nóże jendźelski wliw jenoż potom do wahi padnyć, hdyž ⁊ebi Francowska a Němska jako njepschećiwnizy napschećźo ⁊tejitej. Na ⁊adyn pad njeměrno němsko-francowske ⁊bliženje tak dałoko hicź, ⁊o bychu ⁊wja ⁊i pschećstałe, ⁊ kotrymiž ⁊u Jendźelska, Francowska a Italska hacź dotal ⁊obu ⁊wjasane byle. Zyle njeźrozumliwe je, ⁊o ⁊o w Jendźelskej po rosrěcźenju we Thoiry tajkich ⁊cźehowkow boja. Hewak pak ⁊o njeźměło ⁊abyć, ⁊o **pośledních ⁊cźeh ⁊cźež lět runje Jendźelcźenja byli, kotřiž ⁊u Francowscy ⁊adźiwali, ⁊o by Němsku nuſowała, ⁊połnjenja Versailleskeho měra dopjelnicź.** Cźiſchi cźej jendźelskeje politiki w lěcze 1924 ma ⁊o pschipiſaneho, ⁊o je ⁊ Dawesowym planom politika ⁊jednanja a dorozumjenja ⁊ Němſcy ⁊apoczała. Jendźelcźan pschecźelio njemóża po tajkim na němsko-francowsku politiku ⁊bližena ⁊korcźicź. Jeli ⁊o nochcźeja ⁊woju ⁊amžnu politiku w powójnſkich lětach ⁊a woparžnu měcź.

Před ważnymi podawkami w Španiskej.

Dopiſowaŕ Londonskeho „Daily Expreſa" ⁊ francowsko-ſchpanſkeje mjezy powdź, ⁊o je ⁊ Barcelony powěſcź dosch ła, ⁊o **⁊u ⁊o w kasarnach a w zyłym nutſkownym měſcu ⁊tražnizy zibilneje gardy pozbylnike.** Garnizony w provinzach pod dohladom zyłnych wotdźělenjow zibilneje gardy ⁊teja. Gouverneurojo provinzow ⁊o w nozy a wodnjo ⁊tražuja. Tele wobhladnitwoſtne napravy ⁊u ⁊a

po podawku w Madridze pschikasale, pschi kotrymż je jedyn artillerijtisti offizěr jeneho infanteristiskeho offizěra sastrěli. Knježerstwo so statneho pschewróta jara boji, a Primo de Rivera kóždu hodźinu wočakuje, so njeměry wudyrja. Mjes wobydlerstwom wulka njespokojnosć knježi, so su so wschě mócharstwa praiwa sdźěrnyke. Możebje so w Katalonskej hiba. Bavera, wo kotrymż je znate, so na stronje artillerijtiskich offizěrow steji, je so do Barzelonu pósłał, so by porjad wobnowił.

Z ruskeje jadby so wuswobodźiłoj.

Sandźeny tydźeń su so po rusko-němskim dojednanju jeźi Němcy w Ruskej ſ jatymi Ruzami w Němskej samjenili. Mjes wuswobodźenymi němskimi jatymi běschej tudenaj dr. Kinkermann a Wolsch. Po tśidnjowej jěsbje staj do Němskeje pschijěłoj. Na nimaj su hižo wjele jich nawjedźenjow widźeli. Staj blědaj a tuchaj. Po swojim pschihódze jenoż malo wo swojim wobźudze rěcźeschtaj. Hdyž běchu jeju w Ruskej k gunjeresi sašudźili, bóchtaj pschesmjedźenaj, so jeju sajseła. Psched jeju komorkomaj so czorne rubischko powěźmy, znamjo gunjernych kandidatow. Kóždy króć, hdyž straźnika pschińcź słyschestaj, mjenjeschtaj, so je so jeju kónc pschiblížił. Pschedy hač bě so khwila 72 hodźin minyła, so jimaj źiwi, so je so wukonjenje wusuda nathwilnje wottorčało. Słónčnje zhonitschoj, so staj so k tkłostarni na 10 lět sašudźiłoj. Hdyž jimaj 14. septembra sastojnik němsko pósłanstwa wosjewi, so staj so wobhnadźiło, bóchtaj zyle pschetkwatanaj

Znateho kommunistiskeho agitatora na cźełazuzy satrělili.

Njedawno běchu w Bukarescie znateho kommunistiskeho prjedaka a agitatora Pawoła Tkorzenka sajeli. Tele dny so dla pschestupkowenja do Kitschinewa dowjeze. Na posledním sastanischczu psched Kitschinewom spyta cźełazuzy jeho żandarmoju, kotrejż jeho pschewodźachu, satrělichu.

Sslowjanszy lekarjo sa zjednoćenje jednotu.

Njedźelu je so w Wšokhrodze sjěd zwjasa južnoslowjanskich lekarjow wotewrił. Na sjěd běchu lekarjow wotpósłanzow se wschěch slowjanskich krajow pschijěli, tak so bu sjěd ſ wulkej manifestaziju sa zjednoćenje slowjanstwa zjednoćen. Njedźelu na sjěd bźe w rednik czěskoslowakiskich wotpósłanzow, profesor dr. Jedlička ſ Prahi rěcźesche. Pondźelu bě pschednoschkam wo wschelakich wědomostnych praschenjach wěnowana.

Wójna w Chinje.

Kantonske wójsko dale postupuje.

S Pekinga so powě, so je Kantonske wójsko ważny hórski pschekhód pschi Hupei-Hunanskej mjeji wobhładźało. Hłowny rostajowar Kantonskeho wójska, kotrejż Muczang wobkhuje, je konsulam w Hankawje list pósłał, ſ kotrymż jich napomina, so bychu so wukrajne wójnske łódźe sa cźaſ nóznych hodźin ſ wójnskeho pazma wumjesće a so ſ tym pschipadneje sćełeńcu sminyłe. Amerikanska kanonska łódź „Pigeon“ je so njedźelu na rěcy Yangtse ſ dweju brjohow sylnje wobsćełała. Pschi tym bu so tśi matrosojo sranili.

Kónc bojkota pschećiwo jendźelskim tworam w Pekingu.

Jendźelski generalny konsul je wot wukrajneho ministra Kantonskeho knježerstwa dopiś dostał, w kotrymż praji, so je so knježerstwo rozhudźiło, bojkot jendźelskich towarow skónczyć ſ wumjenjenjom, so bu nowe zło na luxusowe wězy a to na dowos kaž na wuwos pokoji, so bychu so ſ dothonow tychle złow wudawki wurunale, kotrejż je sastajenjom bojkota nastanu.

Ze Serbow.

Bnjownica.

Srjeda, 22. póžnjeńca

S. Marije sydom bolosćow.

† 1922 kubleŕ Mikławš Ćemjera we Wotrowje, horliwy a přeswědčeny Serb, kiž je 20 000 hr. k nastwarjenju Wotrowskeje cyrkwje a 5000 hr. za Serbski Seminar w Prazy darił. — Běše nadobny bur, kiž so tež wo duchowne zbožo swojeho luda staraše! — Hdy bychu wšitcy naši burja tajku zmyslenosć, tajku sorbsku sebjewědomosć měli, njetrjebali so wo naš přichod bojeć. —

1862 jedna statny ruski radźićeł J. Papłoński w Budyšinje z Michałom Hórnikom wo jeho powołanju na profesuru při univerzite we Waršawje. Hórnik runje tak kaž naš wóte Jan Arnošt Smoleŕ tutu wulku česć wotpokaza, zo by swojemu malemu ludej we skomnych poměrach swěrny wostał.

1835 zwěruje so wulki słowjanski zbudźeŕ Jan Kollar z Minu Šmidtec we Wojmerje — z łaćanskej dźowku z Lobody pola Jeny, kotruż běše jako studenta zeznał. — Mina běše łužisko-serbskeho pokhoda. — Kollar ju lubowaše a česćowaše jako Serbowku a wěnowaše jej wjele krasnych sonettow (znělkow) kiž je pod mjenom „Slawy dźowka“ — to je Mina — wozjewił. Smy hižo wjele tutych pěsnjow w našej dujownicy při wšelakich składnosćach přełožowali a mamy wotpohlad, skónčnje wšitke dopřełožować. —

Přisłowo: Štož słodźi — njechodźi.

*

Baby lěćo.

Sćinyło so lěćo wjele dešćeja měło, potom mamy ſ wjetšcha rjanu nadymu. Cźełko bě po taſichi lěćach zyle ſuchi, biesmróčny september. Lětuſche połdnje lěćo so je ſwojim rjanym ſuchim wjedrom ſkóro tajkim runa. Hačrunjeż pak mamy rjane nadymske dny, dha je tola rano nimomjerny khłódno. Porjadnje mamy w 2. połojzy septembra kaž mjenowane baby lěćo. Truchły pak so rjany nadymski cźaſ też hižo na kónzu augusta abo na započatku septembra sapoczuje. Druhdy wjedro też dołho hač do oktobra wudźerži. Lěto 1907 bě też taſke mókre lěćo. Po nim pschijndże ſucha nadyma, rjane wjedro traſeſche ſ małymi pschetorhnjenjemi wot 9. septembra hač do 1. nowembra. Najdlšcha bjesdešćerjna perijoda w baby lěću bě lěta 1865. Wot 4. septembra hač do 8. oktobra njepadny ani kapki dešćeja. Pschicźina tajſcheho ſuchego cźaſa je, ſo nad zyłej Europu ſylna wyſchina leži. Cźehoda pak wyſchina runje nadymu nad Europu wotpoczuje, njemóžachu meteorologojo hač dotal ſwěſcźicź.

*

— **We wjedrje.** Wězera wjeczor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer 0, thermometer we dnju +20. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer 0, thermometer w nozy +8. Wuhladny na ſ cźaſami pomročzene njebjo, hewak malo pschemjenjaze wjedro. Wyſchi na rosłejuje ſo wot hrjebjatneho narastſcheho morja pſches Finſku hač do połnocneje Ruſeje, druha wyſchina leži nad britiſkimi kupami. Sstawa nizina wupſchestrěwa ſo nad połnowjesnocnej Němſkej, ſylniſcha nizina pokazuje ſo pola kupy Island. Nizina nad połnowjesnocnej Němſkej pomalu k ranju postupuje. Wona pschinjeſe tam ſylne pomročzenje a ſ mjetkami ſłabſche deſchcze. We Sakſki drje ſakle k deſchczam njedóńdże. Po tym, hdyž ſo nizina pschesćehnje, ſmějemy ſaſo rjane wjedro. Tola wostanje khłódno. — Jutſe ſchtwórtk ſhadźa ſłónczko 5,48 hodź. a ſo 5,56 hodź. thowa. Mjezačk ſhadźa jutſe wjeczor 7,12 hodź. a thowa ſo rano 7,28 hodź.

— **Sapiſowanje wožobow a wobkhodow 10. oktobra 1926.** Prezident krajneho finanzneho hamta w Drjezdźanach dźěłuje: Lětuſche sapiſowanje wožobow a wobkhodow dyrbi ſo we wſchěch gmejnach 10. oktobra 1926 ſtacź. Sapiſowanje wupſchestrěwa ſ wuwſacźom wojakow w kaſarnach a ſtatneje porjadoweje policije na wſchě naturiſte wožoby a na wſchě pſchemyſlowe dźěłarnje ſkładownje, pjekarnje, wuſchnoſcze, ſorjadniſtwa atd., kiž ſu na jenej leżownoſcźi. Pſchi tom je wſcho jene, hač mějeźel wobkhoda w ſamjenej leżownoſcźi bydźi abo nic, hač je jenotliwa wožoba, ſtawne wikowarſke towarſtwo, kommanditiſte towarſtwo, akcijowe towarſtwo, towarſtwo ſ wob. ruk. abo wuſchnoſcź. Na kaiſe waſchnje maja ſo liſcźiny wupjelnicź, je ſ rosſaſnjenja na 1. ſtronje formularaa dowidźeć. Tu jenoż na to pokaſamy, ſo towarſtwa — do nich njeſłuſcheja ſtawne wikowarſke towarſtwa a kommanditiſte towarſtwa — ſo njeſapiſuja do domjaznoſtneje liſcźiny, ale jenoż do wobkhodnych kopjenow. To ſamo płacźi też ſa wſchěch druhich pſchemyſlnikow, jenotliwych pſchekupzow, podźělnych mějeźelow ſtawnych wikowarſkich towarſtwow a wobſobinſkich ruſowazych towarſtwow kommanditiſtich towarſtwow, kaj też pſchiſłuſchnikow ſwobodnych powołanjow (rěcźnikow, lěkarjow atd.) a rjemjeſlnikow, jeli woni ako jedyn jich podźělnikow w leżownoſcźi, w kotrejż ſo wobkhod wukonja, ſ dobom njebydła. Budźi-li pak mějeźel abo podźělnik we ſamjenej leżownoſcźi, potom ma nimo wobkhodneho kopjena też domjaznoſtnu liſcźinu wupjelnicź a dźěłarſku měſtnoſcź, ſkładownju, pjekarnju atd. nimo toho we wotrěſku 12 domjaznoſtneje liſcźiny ſapiſacź. We wſchěch padach ma ſo wobkhod ſtajnje do wobkhodneho kopjena ſa tu leżownoſcź ſapiſacź, w kotrejż je, a bynjeż ſo też jenoż wo podźělny wobkhod, ſkładownju, pjekarnju atd. jednalo. Nſchedźiwſne pjiſma ſu na formularach wosnamjenjene. Samołwicźi ſa prawe a dypkowne ſapiſanje ſu mějeźelo bydlenjow a wobkhodow abo jich połnomócnjaźo a ſakoniſcźy ſaſtupjerjo kaj też wobſedźerjo domow a leżownoſcźow abo jich ſaſtupjerjo. Dalſche połaſći hiſchcźe gmejniſke wyſchnoſcze wojſewja.

— **Najmjeſe próſdniny** ſapoczinu ſo w Budyſchinje pſchichodny pjatk 24. ſeptembra a traja hač do 3. oktobra. Najmjeſe próſdniny tworja njeſu mjes ſchkonu a ſymſtim połłetom. W ſymſtim połłece ſapoczina ſo ſchuła rano we 8 hodź., mjes tym ſo bě to w lěcźnem połłece hižo w 7 hodźinach. Na wſach ſu najmjeſe próſdniny wſchelako. Tam ſ wjetſcha dłeſe traja hač w mjeſce. Sa to pak ſu na wſach źinjowe próſdniny króſtſche. Miniſterſtwo ſa ludowe wukubłanje je pſchiſwoliło, ſo ſmědźa wjeſne ſchule lěcźne próſdniny k lěpſchemu naſtupnjſtich běrnjazych próſdninow ſkrótſchicź. Běrnjaze próſdniny ſłoſuja ſo po běrnjazych žnjach a ſu ſ wjetſcha podobne hač w mjeſce.

— **Katolſki ſeminar w Budyſchinje** ſwjeźi 26. a 27. ſeptembra ſwój 75lětny jubilej. Wuczerja, kotraż je daloko pſches mjeju Saſkeje ſnata, je ſo w poſledních lětach k kachanſkej katolſkej wyſchſchej ſchuli wumika. We kuſeju wyſchſch. ſtud. radźe Löbmannu wobſwědźi lubowaneho a wobhładniweho wjednika. Jubileſne ſwjatoczniſcze ſapoczinu ſo njedźelu 26. ſept. ſ powitanſkim wjeczorom w „Měſchčańſkej ſahrodźe“. Pondźelu wotmě ſe bo Boża ſkužba, ſchulſka ſwjatoczniſcź, dopomnjeńſka ſwjatoczniſcź, hudźbne pſchedwjedźenje a ſkónčnje ſchulſki bal. Wutoru ſu wuležy do wokolinu.

— **Margarina ſa dźěłoměrjerjow** wotedawa ſo pjatk 24. ſept. 1926 pola k. Oskara Kunza na Zitnych wikach 7 a Hermanna Kabierſki na Wjeleczańſkej dróhi cźo. 38.

— **Symſki żeleźniſki jězdny plan** lětſa njedźelu ſa tydźeń, 3. oktobra, do mozy ſtupi. Wón pſchinjeſe wſchelake pſchemjenjenja cźaſowne.

— **Autowa cźara ſ Budyſchina do Kamjenca je** wohrożena, dokelž ſu wobdźělenej měſcze a wokrjeſnaj ſwjaſkaj ſrěcźenje wo rukowanſkich pſchinoſchkach, kotreż ſo jim pſchewyſoke być ſdadźa, wupowědźiłe, ma pſchedběžne hiſchcźe hač do kónca oktobra wobſtacź. Srěcźenje je ſo, kaž je drje hižo ſnate, k 30. ſeptembrej wupowědźiło. Wokrjeſne hejtmanſtwo dha mjes ſrěcźenjowymi ſtronami hiſchcźe junu jednacź dacź, ſo by ſnadź

Zhubjeny syn.

Burſki roman ſ Cźornego lěſa.

4] (Pokračowanje.)

II.

Dźiwi Bjarnat.

Hdyž Khrystina k ſwojemu njeſtonźenemu ſpodobanju wodźeſche, ſo je ſama, dźerſeſche próſdnu ruku pſched hubu a poca ſmjanje ſwoju napodobicź. S dalóka wotmołwi jej podobne ſmjanje a wona kiwny ſpokojnje: „Nan ſo pſchesco hižo ſe ſa liſchku honi.“

Nětko pohlěborni ſo pomałku nózne ſměrkanje, a k nohomaj Khrystininymaj poſkakowachu małe, błěde ſwětleſchka. Jene ſ nich połoji ſo na płony ſchemjeń a bu po nječim wjetſche a miſche, dóniž ſo njepodobaſche cźeńſej ſkaninje ſ ryby ſkota. Mjezačk ſtupaſche wyſche na njebjeſtim wobluku a namódrjeń ſchepotaſche powětr, namódrjeń ſatwěſchane ſabłyſkotachu kerćźiny a nježne hałuſy ſchtonow.

Bjes pohibnjenja ſwosta Khrystina, jenoż jeje ruka pſchimny bo wyſokeje travy, ſ kotrejż roſła kapaſche. A potom wutrě ſwět ſ thwałkom ſ rjoſu ſwojej wroſi.

Skoro bojaſnje duſcheſche ju dychanje, hdyž jeju ſaſo wotewri. Tola wona nicźo njewidźeſche, khiba wyſoke ſdonti bukow a mězačk.

A nětko ſaſłyſcha ſ naſkala ſchumjenje . . . to pſchikadźeſche ſ bola horje a pobłyſnjowaſche ſo a pſchibźeraſche kaj wójſko, kotreż na wſchěch rózkach a konzach ſwoje muzſiwa pſchijimna a ſ hrózbnej mozu ſahubu pſchinoſcha.

Po Khrystiſinym měnjenju wuleſe ſ kóždeho ſchtonja wichorowy duch, a hdyž wuhlada, kak ſo naiſyłniſche hałuſy ſhibuja a nałkonjeja, to ſo wulzy ſradowaſche.

Bu zyle cźma. Cźěmny pſaſchcź bě ſo pod ſwězdami wupſcheſtrěł, a tu a tam jenoż roſtorha jón wichor a honje ze ſcherjenjate, roſpſuwaze, wótroblyſchcźaze twórby mróczelow po njebju.

„Nětko!“ pomyſłi Khrystina . S bhyſchcźatymaj wocźomaj napinaſche ſo cźěmnotu pſchehlóčź.

„S Gniſinego brodu ma to pſchihhadźeć, tak je cźeta Wórſchilla jejpowědała. A cźehodła njedyrbjała ja to widźeć? Wſchak ſym ſwojej wocźi ſ mejſtej rożu wumyła.“

Saſo pominy ſo khwila. — Khrystina pohibowaſche ſwojej łubje:

„To je ſo dźiwje wójſło!
Cźełna dale ſ wichorom a howrjenjom,
Pſchekłutuj Hegnerowy dom,
Njeſapał też hródź a bróżeń
Nam ſ twojim helſtim wobenjom,
Wóh ſwarnuj naſ pſched ſchkodu,
K hebi cźe ja pſcheproſchnju!
Widźeć dźu Bjarnata dźiwjeho
Na ſwojimaj nohomaj ja ſtoju
Na ſelenej trawje w holi,
Wón wſchak mi nicźo njenaczini,
Mam ſymom ſelicźkow w ruzy.
Tſi ſchkiźiki ſcźinju ja duzy
Nas — dwaj ſmy —
Juk bu a ſo pominy!“

Khrystina bórbotaſche tele hrónczka ſ pſchekhwilnymi ſtokowami. Bě ſebi je derje ſ hłowy naiuczła. Cźeta Wórſchilla bě je ſebi ſ nékaſkich knihow, na wſchě ſo lěź ſtarych, pſchiſpiſowała.

Ale Khrystina nicźo njewidźeſche . . .

„Skónczujże ma Hendryk prawje“, prajeſche pſcheſkłapnjena. A wobroczi ſo . . . tu ſaſłyſcha wuzjeł.

Wona ſo wuſtroża a trejż muczejeſche ſo jej wokoło wutroby; tola hnydom ſo wona ſaſo ſměrowa. „Nan to je!“ pomyſłi ſebi ſebi.

Holoſa padźe ſ wrjeſkotom jej pſched nohi, hdyž bě ſo jeje ramjeni podóttka.

„Njenaczini mi ſtcho,
Mam ſymom ſelicźkow w ruzy“.

wopjetowaſche tſchepotajo.

„Holla!“ To běſche hłóſ jeje nana.

„Tu ſym!“ ſo wona wotwoła.

Mjes ſchérymi ſdonkami ſtojeſche nješchto — „nješchto“ — pſchetož cźłowjek to njemóžeſche być, dokelž to jeje nan njebě.

Potajtim tola! Wutrobicźe wona wuſtupi a prajeſche wótſke a ſroſumlimje:

„Widźeć dźu ja Bjarnata dźiwjeho,
Na ſwojimaj nohomaj ja ſtoju
Na ſelenej ſrawje we holi,
Wón mi nicźo njenaczini . . .“

Poſtawa ſo pohibny a pſchikhadźeſche bliſke. Wěſche to wulki muzſiſi, wyſche ſroſcźeny, hač wſchě, kotrychž bě hač dotal ſpóſnała — jeho wobliczo, błěde a poſmurjene, ſdaſche ſo być zuſobneho wuraza.

„Kajſej ma wón dźiwjej wocźi!“ ſebi wona pomyſłi.

„Schto je?“ rjekny ſtraſchidło. Hrubje klinczeſche też jeho błóſ.

„Juk bu a ſo pominy!“ prajeſche Khrystina, hróncźo ſłónczejo.

„Mazeſ-li ſymnizu?“ woprajſcha ſo zuły. „Abo cźini wichorojta nóz morwych rebelliſkich?“

„Dźiwi Bjarnat!“ wjaſoleſche Khrystina wſcha wuſtróżana, hdyž wón ſo po jeje hrónczku njeſhubi.

„Dźiwi Bjarnat?“ wón woſpjetowaſche. Wona widźeſche, kak jeho wóczko ſabłyſkny. Potom ſaſłyſcha cźichi ſměch, pſche kotrymż ſaſtſchepota.

„Dźiwi Bjarnat? To ſym ja!“ prajeſche muż.

„Ale — ale — ſwoju hłowu — wy dźe ju nimaze w ruzy —“

„Ta bě mi pſchecźeſka, njemóżach ju wunjeſeć, tohodla ſym ſebi ju ſaſo naſtajił“, prajeſche dźiwi. „Połcźo, ſchto cźinicze ſudy wonka? Chcźeze ſ dźiwim wójſkom hobu cźahnyć?“

(Pokračowanje ſeſkhuje.)

Tyfusowa epidemija.

W Hannoveru 83 wosobow zemrěło. — Tyfus też w druhich městach a krajach.

Ličba nowych tyfusowych padow drje njeje wčera tak spěšnje rostła, kaž w sandženych dnjach. Tola bě dženja rano 1670 tkorych pola Hannoverskich wyšnoscow zapisanych, to je 77 wjazy hač dźeń pryedy. Mjenjenje, so krija hišcze njeje pschetrata a so dyrbi žo hišcze s dalschimi zmjerknymi woporami liczicz, je žo bohužel dopjelnilo. Njedźelu rano bě 56 padow znatych, pondźelu liczachu hižo 70 morwych. Na hamtiskich městnach licza hišcze s dalschim pschiběranjom tyfusa. Na 30 000 wožobow bě žo hač do sobotu schcežepicz dało. Sozialdemokratiska strona je namjet sapodała, so dyrbi žo w Hannoveru kommunalne strowocinske sarjadnistwo pod nawjednistwom medizinalneho radźiczela wutworicz. Wona winuje nawjedowaze Hannoverske wyschnoscze, so njeběu w prawym czaśu lud warnowali, a so njejdu žo sa wottstronjenje hygienistich nedostatkow dosć starale. Někt dyrbja žo cźišcźicz, hewak wobsteji staśny strach, so žo tyfus dale rosscherja, wožebje też tohodla, dokelž žo s tajkej wodu też haźy krcejna.

Skandalosne je pokojenje w Lindenu, Hannoverskim pschedměrcze. Tamna kanalisazija je skoro wschudze swjasana s juchowymi jamami w domach. Dźerate jamy njesamasaju jenož picznu wodu, ale też rěki, dokelž zyty njerjad bjes pryedawscheho cźišcźenja z kanalow do rěkow běži. Dokelž je runje tu w Lindenu najwjazy khorych, tak drje może žo s wěstoscźu rjec, so žu mjenowane njedostatki na tom wina. Też ma žo dale wobkedźhowacz, so wjele skotu na pasiwach s tutych samasanych rěcźkow pija.

W běhu dźenźnischeho dnja je licźba na tyfusź sthorjenych žo na 1704 powyschika, semrěko je 14 wožobow, potajkim wschо hromadźe 83.

Měnje nowych khorych.

Po najnowischich powěścach drje thorjosć w Hannoveru tak spěchnje wjaz njepschiběra, kaž w pozlednich dnjach, tola je žo w běhu dźenźnischeho dnja pschez hišcze 58 nowych khorych do khorownjow pschijwjesko. Wscho hromadźe je nětko po najnowischich powěścach 81 wožobow na tyfus wumrěko. Licźba khorych je na 1726 postupika. Kaž Hannoverske nowiny piśaju, je žo je źriedźnych stronow měschczańskich sastupjerjow hižo czasźischo namjet na natwarjenje nowych khorownjow zasli, dokelž dotalne na žadyn pad zadanjam dźenźnischeho czaśa njedosahaju. Wjednizy napravnych stronow pak žu pschezy namjet wotpokasali. Tyfusowa epidemija drje jich nětko wo waźnosći namjeta pschepowědźeli. —

16 wožobow w Eislebenje na paratyfuź sthorike.

Po wužiwanju mjasa sthori w Eislebenje 17 wosobow na paratyfuź. Khori dyrbjachu wschitzy lěkařsku pomoz pytacź. Wobkhod rěsnika, kiž bě mjaso pschedawał, žo sawrě.

Tyfus w Solingenach.

Licźba na tyfus sthorjennych w Solingenach je 80 dozpěła. Dokelž je thorosć s wužiwanjom mjasa wot dorěsaneho skotu nastała, je žo należnosć statnemu rěcźnistwu pschepodała.

— **Tyfuź w Hornjej Luźizy.** We Wulkej Hartawje žu schtyri wožoby na tyfus sthorike. Wina na thorosći je hubjena woda z jeneje s bazillemi infizérowaneje studnje. Jenoho khoreho žu do Budyschkeje khorownje dowjesli.

Tyfus w Cźešći.

W thorowni w Kraśnej Lipje pola Rumburga wumrě inźeneur Marschner, kotrzy běsche w Rumburgskej garnisonje runje žwoju wojeńsku słužbu stónčnik, na tyfus. Też we wieczornej Cźešći je žo w posledním czaśu 20 tyfuźowych padow swěscźiło. Też na Morawskej je w posledních dnjach wjazy wožobow na tyfus sthorito.

---

czara tola dale wobstacź mohła. Prěnje jednanja žu jutsje schtwórik.

— **Sahrodnizy wuczobnizy w Sakstej.** Powokanska komora sa sahrodnizstwo pokasuje na to, so šmědża žo na jeje pruhowanjach pomocnikow jenož wuczobnizy se pschipósnatych wuwuczenstich sahrodnistwow wobdźělicź. Wona je sapitź pschipósnatych wuwuczenstich sahrodnistwow wudała, kiž je w jeje pisarni (w Drjezdźanach, Sidonienstr. 14) dostacź. Sa wuczbne srěczenja maja žo wěste mustry wuzicź.

— **Pałkroma je sajchła** mjes skatom Bjedricha Kolpy w Nožaczizach a Maxa Gnauka w Truśezach.

— **Kradnyli žu we** wokolinje 17. 9. 26 starsche muzaje koło snamki „Rapid“ s cźornymi kroźnami, žołtymi swjenami s cźornymi šmuhami. Sady bě nowy błotowy schtitak. Wodźidło bě trochu horjeschtbnjene. — We nozy k 19. 9. kradnychu s nutskamanjom zentralnotźelazu honiwjerstu tźelbu, kaliber 16 mm. s pistoliowym pschimadkom, starschi muźazy zylindrowy dybsaczny cźaśnik, 6 žonjazych cźelnych powjaskow, dźelbu zigarow a zigaretow, 200 pakcźikow amerikanskeho kurjeźskeho tobaka, wjetschu dźelbu schokolady. Wo wěsowne sdźelenje proszy kriminalna polizija w Budyschinje.

— **Muźaze jězdne koło,** kiž běchu 11. 9. wjecźor s jeneje leźownosce pschi Wjeleczanskej drózy kradnyli, je kriminalne wotdźělenje sajo wróciło. Koło je znamki „Ideal“. Jako paducha polizija jenoho tudomneho muzerjeskeho wuczobnika wuźiełdźi.

— **Njedajsce dźěcźom na żelesnisce kolije!** Dokelž žu žo w posledních létach wospjet dźěcźi se żelesnistkimi cźahami pschejeźe, němske towarstwo statneje żelesnizy żelesnizarjow a też starschich s nowa k najwjetschej kedźbliwosći napomina. Dźěcźi pschelěcź pod sawjerami abo wobeńdu je abo pschiduu po pschejeźdźowanskich drohach dwórnischczow na kolije. Wschitzy żelesnizarjo maja tohodla nadawk, so bychu kruce na to kedźbowali, so bychu žo dźěcźi wot kolijow wotdźerzale. Też na pschekładowanskich kolijach žo pschitomnosć dźěcźi, kiž se sapschahami žobu pschijedu, pod žanymi wobstejnosćemi wjazy njeciepi. Je-li nusne, maju sto starschi wobskorźicź, so by jich żelesnika polizija pokhlostała. Dźeź pak žo wosprawdźe wobeńcź njehodźi, so dźěcźi jesć na żelesnizu noscha atd., ma žo sa to staracź, so na kolije khodźicź njetrjebaju a so žo po mógnosći bórzy sajo wotpała.

— **Wunoschk žnjow w Prusku.** Kaž hamtiska pruska nowinarska słužba źdźeli, może žo na jakładze statistiskich wobličenjow na lěto 1926 s tym liczicź, so budze wunoschk domkhowanych płodow lětsa wo 1 174 928 dwójnych zentnarjow, to je 0,8 proz. wjetschi hač loni. Hdyž je tuta powěsć też swjeselaza, tak žo tola njejsmy na to sabycź, so su na pschenicy a rózy 6,6 proz. mjenje domkhowali hač w lěcze 1925. Dosć dobre sdadża žo wowsowe žně bycź, wusbytk je 15,7 proz. wjetschi hač loni. Wocźakowcź dyrbi žo hišcze, kake budże sorno. W zyłku budże žo s tym liczicź dyrbjecź, so budże dla mokroty a sněhownikow sorno tkěrko hubjenische hač loni. Po soczizu žu wobliczenja statistiskeho hamta z augusta pschedobre byle. Tak drje budże žo horjeka nalpomnjeny wunoschk nješchto pomérischicź dyrbjecź.

S **Hornieje Hórki.** Pondźelu wjecźor wokolo 6 hodź. žo 5letna dźowka fabrikskeho dźěłaczerja Wesołeka bjes mała satepi. Dźěcźo hrajsache žebi pschi wjesnym hacźe a bjes toho, so by jo nětko hnydom pytnył, padny do hała. Dźěcźowa macź pak žo tola stónčnje dohlada a wo pomoz wołasche. Knjes August Lehmann s Hornieje Hórki, kiž w Budyschskim papiernisku dźěła, pschikhwata, skoczi do wody a wuthowa dźěcźo psched smjerću.

S **Lutobrza.** Cźežke njesboże sta žo wczera dopoldnja w 10 hodź. w bliskosći tudomneje skały. Budoka cźehnjesche diwaj wosaj. Na wojo druheho wola hišcze žo jenicźki žynk wobšedźerja skały Kuczki žydowk. Pschi jěžbje padny z woja a sadni wós jeho pschejedźe a jeho cźežko srani. Renu bu schijna wobtruczka sjenjena. Lěkar bu hnydom sawołany. To je sajo trudne napominanje, kak straschnje je, so žriedź wosow samežtnicź a wožebje hišcze — sa dźěcźi.

S **Trjebjenzu.** Knjes Knorr s Dybina, kiž sandženu njedźelu pola nascheje wžy s autom snjesbožu, a kiž nětko w Zitawskej thorowni leźi, bě pondźelu wjecźor hišcze pscheze bjes wědomja. Wón je žebi nop dwójzy puknył a s nim steji sle. Jeho schofer bě žebi nohu dwójzy slemił. Też wón w Zitawskej khorowni leźi.

S **Małeschcz.** Tudomneho wobšedźerja Ericha Domaschku a jeho pohoncza, kotrejuž běchu sajeli, dokelž žebi myślachu, so mataj nješchto se sapalenjom cźinicź, su sajo s jatby puschcźili, dokelž jimaj nicźo dopokasacź njemóża.

S **Bukez.** Tudomna dobrowólna wohnjowa wobora wotmě sandženu njedźelu swoje lětusche hlowne swucźowanje. Ssušodnej woboże z Błozan a Lejna matej na poradženju wulki podźeł. Pschi swucźowanju dyrbjesche žo mjenujzy wupruhowacź, hacź je móżno, so žo woda je ruczinej gnykawu s hata do hornjeje wży cźerpcź hodźi. Popokonju 1.55 hodźin žo satrubi. C wohnjowy pschi. 3 mjet běchu žebi Stangez hoscźenz swubrali. Hižo dwě mjeńschinje po signalu da wjesna gnykawa prěnju wodu; žrěbjasche wodu s najlépscheje wjesneje klumpy, pola hoscźenzarja Stangi w pinzy. Ale po nětkotrych žrěbnjenjach hižo bě woda wscha. Buteczanska gnykawa pschi wopramdźitym wohnju skoro nicźo wucźinicź njemóże. Mjes tym dojedźeschtej gnykawje z Błozan a Lejna. Pschijedźeschtej nadobo 2,08 hodźin. Nětko sapocźachu z prěnim wulkim pospytom. Sa 11 mjeńschinow mějachu swiśt z hatom hotowy a 2,19 hodźin lijeśche žo woda w gnylnej cźurje na pódlanske twarjenja. ½3 hodźin satrubichu k pschestacźu. K swucźowanju pschijamknu žo w Stangez hoscźenzu tritika, pschi kotrejž žo tśi wobory sjednocźichu. Pschi tym knjes woborny hejtman Engelmann wojsem, so je žo pospyt jara derje poradźił.

S **Hrodźiscźa.** Njedźelu dopokdnja sta žo w naschej wży wohžarujomne njesboże. Tudomny dźěłacźer Bulang wjesesche z bérnami nakładenu wós po wulkim puczu nimo Pobigez jahrodnistwa do dwora žwojeho pschichodneho nana. Na nawijowatym puczu pak žo wobžuny. Sapschaj jedźesche tak pschi kromje, so jemu wós prawu nohu pschejedźe. Bulang žebi kukku dwójzy skama a dyrbjesche lékarsku pomoz pytacź.

S **Boschiz.** Njedźelu 26. sept. popoldnju w 1 hodź. sendu žo w tudomnej korczmje hejtmanoju wohnjowych woborow. Dnjowny porjad je scźěhowaz: 1. Sdźelenja a dóschle listy. 2. Rosprawa wo posedźenju krajneho wubjerka. 3. Wólby tśioch sobustawow pschedsydstwa. 4. Pruhowanje swjalkoweje pokładnje. 5. Wosjewjenje pruhowanjow sa 1927. 8. Powschitkowne naležnosće. 9. Pschecźitanje protokolla. Pschi kładnosći 50létneho jubileja Bóschcźanskeje wohnjowoje woboty pozjesca wojakow, na to je alarmowe swucźowanje, na kotrymž žo 7 woborow wobdźěli.

S **Kobliz** pola Hodźiza. Pola naš wotmě žo po 5 létach sajo sas schulski swjedźeń. Schula bě rjenje z cźestnymi wrotami, pletwami a wěnjami wupyschena, tohorunja swjedźeńska łuka, kotrež bě pilna młodźina z wjecźorami nawita. Pschipoldnju ½1 hodźin shromadźichu žo dźěcźi w swjedźeńskej drasce, hólaz z khorhojemi, holzn z wěnzami a twécźelemi. Wokolo 1 hodźin hibasche žo wjeselcy cźah małych ludźi na swjedźeńsku łuku. Starschi a druzy dorosćeni jón pschewodźachu. Prědku stupasche kapała Hodźijiskeje wohnjoweje woboty. Po krótkej narěcźi rospuschcźi so swiedźeński cźah na łuzy a dźěcźi dachu žo do wschelakich hrow. Holzy schedwjedźechu rjanu reju s bantami, hólzy mérjachu žwoje mozy pschi kaženju na žerdź. Małe dźěcźi mjetachu z bulom wo małe myta. Njedźiwajzy njedostatka na pjenjesach bě žo we wschich pjecź wšach rjany pjenjes nasběrał, so tóžde dźěcźo bohny praktiski dar dosta. Kofeja a tykanza mějachu tam doscź. Wulke wjesele sboudźichu pola dźěcźi kaž pola pschihladowarjow pórjanzowni muzojo a někotry wjesely wobras žo pschi jich mustupje pokaza. Hdyž žo nóz na kuku łkacź porza, sajwěcźichu dźěcźi žwoje kampiony a pschedwjedźechu rjanu reju se žwězami, kiž na pschitomnych wulkotny sacźišcźej sawostaji. S hudźbu wrócźichu žo k schuli. Rjany napohlad politiscźeńske tónle cźah se žwězami, kiž žo pisches hórki a doły wijesche. Po wuipewanju dźakneho kerluscha so derje poradżeny schulski swjedźeń sconcźi.

Se **Semilnesje.** Pjecźtelny žynk statarja Vogela se Semilneje hrajsasche žebi se žwojimaj bratromaj pscht wopuschcźenej skale, w kotrejž woda stejesche. Pschi tym padże jědzer z wobkeje scźeny do wody dele. Na žoże bě młody muzikt blizko, kiž dźěcźo hnydom z wody wuczěże a jo do wěsy donješe. Hnydom po lékarja pósłachu. Lékar spóźna, so bě žebi dźěcźo z łobka mosny stschaścźo a žo na khribjecźe łohko sranilo. Tak mějesche dźěcźo pschi straschnym padnjenju hišcze žwojeho jandźela.

Z Marijneje Hwězdy. (Prěni wujězd motorskeje sykawy.) Kaž so hižo we swjedźeńskej rozprawje naspomni, budże nowa motorska sykawa po kłóstrskej krajinje wujězdźowaz, zo bychu jězdźerjo z puěemi so zeznali a wjesne wobstejnosće studowali, hdyž so wprihadże na městno wohnjoweho njezboża powola. Tajki wujězd na pruhu wukonja nětko tudomna wohnjowa wobora pónđelu na wjećor do rańšeho dźěła kłóstrskeje wokoliny a to do Lejna, Zejic, Čornec, Baćonja, Khróšcźe a Worklec. Při jězbje so motorska připrawa bjezporočna wupokaza, też wuhibadło (Steuerung) swoju wěc bjeze wšěch zadźěwkow wukonješe. Derje wuwučeni jězdźerjo (su to kk. Hawš, Woleńk a Bejma) wobknježa jězdźadło dospolnje, wušiknje a wěsće. W naspomnjenych wsach so wodowe wobstejnosće přehladachu. Měšćanostam k. palny direktor Narćik wosebje na wutrobu położi, zo bychu so wo dosahacu wodu postarali. We wšelakich wsach so na to dosć njedźiwa a dyrbi so palacy statok sam sebi přewostajić, kaž to njedawno w Nowem Dworje bě. We Worklecach předwjedźe so hašadło praktiscy. Swój přikhad běše wohnjowa wobora tam telefonisey wozjewiła a tak bě so wulka črjóda wjesnjanjow na nohki stajiła, zo by nowu nakrajnu sykawu při dźěle widźała. Mjez nimi běchu přitomni kk. měšćanosta Rjeda, sobustaw wokrjesneho zwjazka Kósk. Při mokrej pruzy so tohorunja wupokaza, zo sykawa w běhu někotrych sekundow wodu dawa a to w tajkej mnohosći, zo so ludźo dodźiwaš njemóžachu. Po pruzy, kotruž běchu wobornicy a hašadło derje wobstali, přeprosy jich w mjenje gmejny wutrobnje strowješe a witaše. Tosame činješe też k. najeńk Rjenč a skaza sej do swojeho statoka, hdyž so wobornikam z darniweje ruki dobry khofej a přikus poskići, štož so dźaknje přiwzn. Tuto dźěłu křesćanskeje lubosće wukonjachu domjace dźowčički z wjesołej wutrobu. Na dompuću so też wobswětlenje wupruhowa. Też te je bjezporočne. Tak běše přeni měrny wujězd we wšěm spokojacy. Wšudże so nowe hašadło ze zajimom wita a budże tak bórzy znate w cyłej dalokej wokolinje. Ma wono tola swoju sšužbu hač do 15 kilometrow we wokolnosći wukonjeć, potajkim hač k pruskej hranicy, hač do Kamjenca a dale, do Biskopic, haj samo blizko Budyšinci. Dalše wujězdy na pruhu hišće séćhuja, też nócne, zo w khutnym připadże je wobora na to přihotowana a nawučena. Tak budże wobydleństwo na to přihotowane, hdyž so kłóstrska wohnjowa wobora nadobo nětkdże w nocy pokaza.

Z Worklec. Nětko wjeselcu žiwjenja přinjese zańdźena njedźela do našeje hewak ćicheje wjeski. Tudomna mužske towarstwo swjećesce swój žnjowy swjedźeń z tšělenjom to ptaka. Na tšělerskej lucy knježevše popołdnju wjesele žiwjenje. Kralowsku dostojnosć wutrěli sebi žiwnosćeř knjez Michael Šofka z Worklec, maršallowu dostojnosć dobu pak sebi knjez Böhma z Troch Khěžow. Nimo toho dostachu wšelake sobustawy hišće mjeńše myta. Wjećor ½7 hodź. čehnjechu do korčmy. Kral tšělcow jěchaše wysoko na konju, w prědku čehnješe wjesela hudźba z přezpolom. Zhromadne kofejpiće a pyšna rejka zjednoćeše sobustawy při wjeselej mysli hač do pózdnjeje nocy.

S **Wojerez.** Prózowanju městnosćam, kiž žo wožebje za ratarstwo sajimaju, je žo poradźiło, so schlesnjska ratarska komora we Wojerezach ratarsku schulu pschiprawi. Schula ma žo hišcze lětsa wotewiricź.

S **Wutranczicz.** Ssobotu popołdnju w domje rěsnikeho mischtra Sch. bjes mała woheń nasta. Na hišcze njewujasnjene waschnje běchu žo na ľubi schischti japalile. Wohnja pak žo z cźasom dohladachu a mózachu jón bórzy podusźicź, pridy hač wjetsche njesboże nasta.

S **Mikoraza.** K nowosałoženemu wokrjesnej za wobhladowanje mjasa žo wješ Cźélno pschipokasa, kotraž dotal k Hamorowskemu wokrjesej słuschesche.

S **Cźelnoho.** Bubiag, brunizowe a briketowe industrijowe towarstwo je tu psched nědźe 2 njedźelomaj sa brunizu wjercźecź zapoczało. Wjercźenja pak dotal žanoho pschijomneho wuspěcha njemějachu. Tak so we naschej krajinje tak rucze wuhlowa jama njewotewri. Nědźe 70 metrow hłuboko žu drje na cźešći wuhlowy

Dźěcźaze spódnje wobleki

schwarnje cźopte a derje dźerzaze ☛ tunjo

A. Kasper Burglehn 11

skład pschischli, hewak pak žu ſ wjetscha jenož pěſk a hlinu nadeſchli.

S **Klětneho.** Lětha mamy w nalchcer a we wokolnych wſach jara hubjene běrnowe žně. Na morſkych polach roſcſytej trawa a njerjad nad ſuche běrnowe ſelo. Na wſchelakich měſtnach dožyla žane běrny njenamakaja. Sčanu ſ měſtnami njeje dožyla ſtodno, hriebacz. Wſchelazy hnydom běrnjaze rjadki ſ pluhom wobroceja a ja nim jenotliwe běrniczki ſběraja. Hiſchcze cžeſſcho potrjecheni žu mjeniſchi ratarja a dželacžerſke ſwójby, kiž ſu žebi polo k žadženju běrnow wotnajeli. Na zyle loſtkich pěſkowych polach je běrnowy wunoſchk trochu ſpołožaj.

S **Mulkej.** Tudomny khěžeř Jan Lehnik ſwjeczeſche ſaſdženu njedželu dżeń, na kotrymž pſched 25 lětami jako ſawaleř polu dżenſnicheje firmy Osram w Běłej Wodze ſaſtupi. Dla tejele ſkładnoſcze pſcheproſny žebi jubilar ſwojich towarſchow wojerſteho towarſtwa a hewaſchich pſcheczelow k małej jubilejſkej ſwjatoczneſczi. Pſchedſyda wojerſkeho towarſtwa Urbank poſtrowi jubilara a wupraji jemu ſ derje ſeſtajenym ſkowami ſbožopſcheczа towarſtwa. Jubilar ſo widžomnje hnuty dżakowaſche. Pſchi wjeſelej ſabawje minychu ſo hodžiny. Hołcžo roſeńdżechu ſo ſ pſcheczom, ſo by jubilar też 50letny dżěłowy jubilej doczakał. Pſchi ſwjedżeniu wuſliſchchu, ſo je jubilar w ſaſdżenych 25 lětach nimale dwójzy wokoło ſemje pſchiſchoł. Dżeń jako dżeń, we lěcze a ſymje, pſchi rjanym a hroſnym wjedrje, ženje ſ thoroſczu a druhimi wobſtejnoſczemi ſadżěwany, je jubilar rano ſ Mulkeja na Slepjanſke dwórniſchczo a wječor domoj khodźił. To je 10 kilometrow. Liczi ſo ſa lěto 300 dżěłowych dnjow, dha pſchindżemy na to, ſo je jubilar ſa 25 lět nětdże 75 000 kilometrow dalkhi puczował ſchoł. To je puczował, kiž możemy hakle potom prawje ſrozumicz, hdyž wobmyſlimy, ſo wobwód ſemje nětdże 40 000 kilometrow wuczinja.

S **Běłeje Wody.** Tudomny poſawniſki khór wobſteji lětha 25 lět. Superintendent Frohoeß je jón we ſwojim cžaſu ſałožił. Pſchichodnu njedželu wotmeje ſo tohodla pola naſ wulki poſawniſki ſwjedżeń. Wſelc iſchelſnjiſkich a braniborſkich poſawniſkich khórow je ſwoje wobdżělenje pſchilubiło. Wjedniſtwo je poſawniſki ſwjaſkowy miſchtr duchowny Roye pſchewſał. Tak możemy pſchichodnu njedželu we Běłej Wodze wulki poſawniſki khór ſłyſzecz.

S **Welzeje.** Pjatk wječor poſdże walichu młodſi pacholjo na tónzu wězu na Broſchimſku dróhu wulki kamjeń. Na to ſo njeplechojo w cžmi ſhubichu. Jedyn auto, kiž tudomnym „Eintracht"-bžełkanjam ſłuſchu, pſchejedże kamjeń. Pſchi tym ſo wós cžežeju wobſchkodži.

S **Hródka.** Prěni ſtrajk w Hródku 21. meje 1865 wudyri. Hródkowſke nowiny tehdy piſachu: „We Ruſchi ſu murjerjo dźěło na K-ej nowotwarje ſkołili. Woni nochcedża ſo wjazy ſa 17½ ſrěbornych wſchędnje poczicz, ale žadaja ſebi ſkromadnje powyſchenje miſdy. Wobdżělerny miſchtr chze jim 20 ſrěbornych pſchi 12 hodžinſkim dżěłanjim cžaſu pſchiſtowicz ſ wumělenjom, ſo dołhe ſnědańſke a ſwačińſke pſchestawki pſchikrótſcha. Kaž ſo ida, ſu ſo murjerjo bórzy ſaſo ſ miſchtrom ſjednali, dokelž nowiny dalſche wo ſtrajku piſałe njeſu.

S **Lutoborja pola Hródka.** Mjes tudomnymi ſchulſkimi dżěćimi wołyſzu (Maſern) epidemiſzy ſakhadżeja. So by ſo thoroſczi dale wobarało, je ſo po pſchikaſni wokrjeſneho ſchulſkeho lěkarja ſaſdżenu ſobotu ſchula ſamknyła dyrbiała.

Se **Sleho Komorowa.** Tudomny hoſcženzař Sch. na Kleſchiſchczańſki dróhy ſe ſwojim motorſkim kołom ſmjeſhoži. Dokelž ram runje dróhu nałyſzuje, poczа ſo kołomotacz. Sch. po ſdacžu móh nad nim ſhubi a ſ nim padże. Wón ſo ſtraſchnje wobdrě a ſo też ſmutkach ſrani a budże drje dłeſchi cžaſ ležecz dyrbjeć.

Se **Žylowa pola Khocžebuza.** Saſdżeny tydżeń lehnychu ſo nětkoſi pacholjo a nětkotre holzy w pſchiwołnoſtnej pſcheſtawy pſchi běrnykopanju na kolije Błótowſkete żeleſnicy. Wjednik cžaſa, kiž 1,15 hodź. ſe Žylowa wotjedże, bohlada ſo ſ cžaſom na młodych ludźi a hwiſdaſche. Pacholjo a holzy pak ſo njehlbachu a tak dyrbjeſche cžaſ ſaſtacz. Woni běchu ſebi žort popjcheli. Ale žort ſmjeſe drje ſa nich njeſłuſe ſcžehnyli, cžahowy wjednik je ſebi njemuſzy mjena hołcžiſkow a holcžiſkow napiſał.

S **Kſchiſchowa.** W nozy k wutorje ſo tu Wojtej khěžka wotpali. Kaž je ſo wupokazało, je ju wobſtejeſi ſam ſapalił. Jeho ſu hižo do pſchepytowańſkeje ſaſtwy dażili.

S **Rósborka.** Cžeſki zubjeżny nadpad ſta ſo pſched krótkim cžaſom wječor wokoło ½10 hodź. krótko pſched tudomnym domom ſa bědnych. Samkaſ Bruno Hübner ſe Stuttgarta chyſche ſwojeho bratra w Tormarjeſach wopytacz. ½9 hodź. pſchijědże ſ cžahom do Hórki. Jako ſ Hórczanſkeho lěha wuńdże, pſchešczahny kołojeſdneho, kiž pola ſwojeho kola nječicho cžiniſche. Bórzy pak pytny, ſo ſo kołojeſdny rucže k njemu bliježche a praji, ſo ſe ſwojim kołom daleječz njemóže, dokelž ſo ſadnje kolo njewjerezi. Wobaj nětko pěſchi hromadże dale ſtupaſchtaj a mějeſchtaj bórzy ſajimawu rozmołwu. Tak dóńdżeſchtaj hacž krótko pſched dom ſa bědnych. Tam chyſche zuſy po pólnym pucziku woteńcz, ſo by pſches Nowu Wjeſ do Běłeje pſchiſchoł. Hübner bě ležma thribet wobrocził, ſo by dale ſchoł, jako jeho nětko ſłe na hłowu dyri. Hübner mějeſche pak telko duchapſchitomnoſcze, ſo ſo wobroczi a widżeſche w nadpadniku ſwojeho puczowneho towarſcha. Tón jeho hnydom ſaſo dwójzy do wobliczа dyri, pſchi cžimž ſo jene wóczko cžežeju ſrani. Nětk naſta mjes woběmaj krótke wojowanje, pſchetož nadpadnik chyſche Hübnerej jeho pjenjeſy zubicz. Hübner wołaſche wo pomoz. Młody muzikl, kiž bě w blikkoſczi a jeho wołanje wuſłyſchcha, pſchiběža na pomoz. Na to nadpadnik rucže cžekny. Lěkař dr. Knape nadpadnjeneho, kiž bě ſakoſtnje roſbity, ſwobala. Nadpadnik je ſnadź 22 hacž 25 lět ſtary, je pak wěſcze ſ tudomnymi wobſtejnoſczemi ſnaty.

S **Dubza pola Rósborka.** Njedželu rano wokoło ¼4 hodź. na tunej ſchěrokej dróſy w hornjej wſy ſyn hnydiotheho wiłowarja Waltera ſ Rěcžicy ſe ſwojim motorſkim kołom padże. Pſchi padnjenju kolo kamjeń pſchi ſchtomje, kiž ½ metra hłuboko žeđżeſche, je jemu witorkhu. Dačkrunjeſi koleſaž wob hroſnje wobſchkodżene motorſke kolo pſchińdże a ſo wuſwobodžicz njemóżeſche, njeje ſo po ſdacžu na ſpodżiwne waſchnje cžeſſcho ſtranił.

S **Rósborka.** W Rósborkiſkim wokrjeſu bě w cžaſu wot 9. hacž do 15. ſeptembra 1633 dżełonjemějerjow, 56 proſonych měſtnow a 925 dóſtawarjow podpjeru ſa dżełonjemějerjow.

Z Łužicy.

S **Kunwałda.** Wodowód ma ſo w najbliſſchim cžaſu w Kunwałdſkim dole natwaricz. Wobſtejnoſcze ſ wodu ſu w Kunwałdſkim dole jara pſchijomne. Tak njetrjeba pſchi twarjenju noweho wodowodu wjele haru. Hacž ſo hiſchcze dalſche gmejny k twarjenju noweho wodowodu pſchiſtankmu, njewěmy. Wuhaněenjo a Kobliczenjo pak dżěda žebi ſami ſaſo nowy wodowod twaricz. Nětko ſo hiſchcze wo Horni Kunwałd, Wbohow a Jaſnu Horu jedna. Woni ſo njeſmu hacž dotal hiſchcze na ſanu ſromu roſbudźili. Twarjenje wodowodu pſchewoſmje inżeńr Galbik ſ Kamjenicy.

* S **Ramnowa.** Młodoſtneho paducha lepi tudy njedželu wječor hoſcženzař Fiſchta. Jedyn wječny młody hołz bě ſ wokom do Kamow ſałił, to by tam kradnył. Pſchipadnje ſaſtupi wobhedżeř do Kamow a njeſpožčaka ſaſkłepi. Wón bě ſo ſady jeneho thamora ſthował. Pozdżej najprjedy jeho ſtarſchimaj wojſewichu. Potom jeho ſaſo puſchčichu. Wón ma ſo wěło krucže potſkłoſtacz.

* Se **Schěrachowa.** Na tudomnej tak mjenowanej Burſkej dróſy ſobotu dżěłaczeř Tempel ſ Karłoweje Hory je kołom ſnjeſhoži. Wón bo jeneſe twjerdżeneje kolije ſajdże a padny. Wſchón ſ krewju połaty leżo woſta. Dobrowolna wohnjowa wobrana jeho bjes wědomja do Rhenerkoweje khorownje dowjeſe. Wón bě žebi nop roſtrałył.

* S **Wulkeje Schěny.** Cžeſzy ſnjeſhoži žele dny kołoſłońdny pola Henczej konditorkinje. 20lětny błidarſki dżěłaczeř zyle měrnje domoj. Nadobo ſo jemu pſchi kole widły ſtamachu. Błidarſki ſo pſches hłowu pſchecžinkny. Jeho bjes wědomja do Mějnjej draſtowеje fabriki donjeſechu, hdżež jemu knježna dr. Caffierowa prěnju pomoz poſkicži.

* Se **Shorjelza.** Spodżiwne njeſwoje ſta ſo tele dny w jenej pſchſtawy na ſchulſkimi dworje tudomneje ſchule we wječornym dżełu Shorjelza. Tam nětkoſi hólzy, kotſiž prěnje lěto do ſchule khodża, po żeleſnym płocze łazachu. Jedyn ſo na płocze wobſtumy a ſakło žebi wótrhy kónczk jeneje latty do brody. S tym žebi ſak brodu a wobliczo pſchekło, ſo jemu wótrhy kónczk nad wóczkom wuſtupi.

* Se **Shorjelza.** Na ſrudne waſchnje bu tudy žiwója błidarja Fryzy Heidricka domapytana. Jich 5 lětny ſynk ſo ſ jenym druhim hólzom na jedyn pilowniy wóz wěſcheſche. Pſchi tym tkny hłowu a nohu mjes kołom a kójnizu. Pſchi tym ſo na hłowje khětro ſrani a žebi nohu ſłama. Dżěczo k wuſtrózanymaj ſtarſchimaj donjeſechu, kotrajž hnydom lěkarja ſawołaſchtaj. Pohoncz njeje na njeſbožnym wina.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

Sčkrowa powješcz wo wjedrje ſa julije ſchiwoſzi: Po žyłej Němſkej rjane wjedro. Temperatury woſtanu niſke.

Němſki pomozny a ſaſyndlenſki ſwjaſk, kotrenuž 6500 lutowarjow pſchiſłuſchesche, je ſwěſcheczak. Lutowarjo ſu ſwoje pjenjeſy ſhubili.

*

Nad lětaniſchczom w Bonnje dyrbjeſchtaj dwě lětadle pſched 3 000 pſchihladowarjemi pſchiwjaſanу ballon wottſelicz. Pſchi tym jene lětadło do tſelnеje linije druheho pſchińdże a ſo ſapali. Wono ſ ſemi padże. Wjednika jako ſwuhlene cžełło ſ njeho wucžeſechu. Wjednikowa mać bě mjes pſchihladowarjemi.

*

W Rumunſkej ſu ſ rumunſko-italiſkim ſrěczenjom pſchecželſtwa, kotrež je knježeſtwo wobſankło, jara njeſpokojom. Knježeſtwo budże tehdła dyrbjeć wróco ſtupicz.

*

Chineſke knježeſtwo je pjecza wróco ſtupiło. Wocžakuje ſo, ſo Cžangtſolin nowe knježeſtwo ſeſtaja.

*

Ameritanſki kapitan Fock chyſche ſ lětadłom nad Atlantiſkim morjom do Europy pſchileczicz. Hdyž bě ſo na leczenje puſchcził, ſo lětadło ſapali. Fock móſeſche ſo wukhowacz. Jeho pſchewodnikaj ſtaj ſo ſpaliłoj.

Butrowe wudobyće

ratarſkeho wobkhoda hodźi so z wužićom

Standard-separatora

z wjetſa tak powyſſi, zo so maſina ruđo zapłaći.
Broncowy bubon — zaniklowane ſudobje
Generalny zaſtunjeř:

Carl Gast w Budyſinje

Ratarſke maſiny a motorowe ſjeżdżadła

Petkuska symjeńtna rožka

prěni wotsywk, dóńdże w bliſſich dnjach a ſkazanki přijimuje hiſče

Richard Jacob w Budyſinje
na Drjewowych wikach 17. Telefon 2137.

Jurij Hänsel

w Budyſinje
na ſukelnſkej haży 34.
Telefon 2736.

Płowna pſchedawarnja Bud. Sacka ſ Lipſka w Budyſchſkim hamtſkim hejtmanſtwje.

Skład ratarſkich maſinaw a gratu wſčich druzi.

Wobuće wſčich druzin

poruča dobre a tunje

Richard Völkel

wobućowa předawarnja **na Horſe.**

Jeli ſcže žebi „Serbſke Nowiny" ſtajom ſkałaſt, proſymy, dajcze tuton wotrěſt Waſchemu ſuſodźej abo pſchecželej dale.

Wotrěſajcze ludy a wotedajcze Waſchemu dowerniſtej abo liſtnoſchcerjeſt

An das Postamt, hier

Für den Monat Oktober 1926 beſtellt

Herr _____

Wohnung _____

Straße und Hausnummer _____

Expl.	Name der Zeitung	Erſcheinort	Bezugszeit	Betrag
1	Serbske Nowiny	Bautzen	1 Monat	1,30 Reichsmark

Stempel Poſt

_____ Mk. empfangen

_____ Unterſchrift.

Sadowe prasy

za zhotowjenjo jabłukowcho wina poruča

Carl Gast w Budyſinje.

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najtuńša kupowarnja wšěch wobućow; zhotowjenjo po měrje a wšě wuporjedżenja tunjo a za krótki čas.

M. Šołta z Trupina

lěkarſcy praktikant
ma rěčne hodźiny **w Kamjencu**
ſtwórtk a njedżelu dopołdnja wot 9—12 hodź.
na Wojerowskej dróży 5.

Sym ſo **w Hodžiju čo. 16,** telefon Žiđin čo. 5 jako

praktiſki lěkař

wosebje za rany a porody

zasydlił. Rěčne hodźiny: 9—10 hodź. wšědnje.

Dr. med. Karl Hertrampf
18. sept. 1926. prakt. lěkař.

Twjelki trjenje tunjo! K. Erler na Zirn. wikach 11.

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec kniholičšćerńja
w Budyšinje.

Ratarſki pohonč
21 lět ſtary,
pyta hnydom ſłužbu
Bliže zhonić p. Jana Wagnera w Komorowje čo. 54 p. Rakec.

Cychi 1 počehnjenje a 2 hłowakom. 7.— hr.
běłosmuhate počehnjenja
1 počehn. a 2 hłowak. 10.— hr.
ruby na blido, twjelki trjenja
najtuńše płaćizny
jenož na Zwonk. Lawskej hasy 10 pola **J. Erler.**

Transmisije

kóždeje družiny

wolije, bencin atd.

podawa ze ſkłada

Carl Gast

w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 17.

Za načinjenja žita

předawa

uspulun a germisan

předawarnja ſtimulantinow
P. Bennewitz w Budyšinje.

Sofy, chaiſlongi a matracy

kupujeće najtuńšo w najlěpšim wuwjedżenju pola
Despanga w Budyšinje
na Mužakowskej dróży 4.

Příloha k číslu 221

SERBSKE NOWINY

Srjedu 22. septembra 1926

Wichorowa katastrofa w Floridźe.

Wjacy hač 2000 morwych. — 350 milijonow dollarow škody.

Sjednoćene staty połnócneje Ameriki je, kaž hižo pisachmy, wichorowa katastrofa domapytała, kaž ju žamo Amerika, kotraž tola wjele pod taſtimi njesbožomi cerpi, hišćcze dožiwiła njeje. W 1000 kilometrisim pschestrenje je njesbožo w podobje hobriskeho orkana bryschi Floridy potrjechiło. Florida je połkupa, kotraž Mexikanski saliw k ranju wot morja dźeli. So hyšmy wulkosć katastrofy nječak spóznali, pschedstajmy sebi, so je wot Aachena hač do Kralowza (Königsberga), potajkim wot wjeczornych hač k ranischim mjesam Němsko tež runje 1000 kilometrow. Florida lež je w běhu połslednich lět na amerikanisku Riviera wuwiła. Mile, połtropiske klima dź hižo pschezo wjele hosczi k sebi wabiło. Tak nastachu tu po czasu kupjele, luksusowe hwory, kotrež na rjanosći a bohatosći borzy wsicko w starym swěcze pschetrjechichu. Tak dź do wójny a hakle po wójnje. Skoro kaž pisches nóz rosczeschu tu se jenje se wschěmi srědkami techniki a zwilisajzije wuhotowane, w najbohatschej pysche so blyschczaze města za sawjeselenje a wokchowjenje bohatych Amerićanow. Najbohatsche amerikanske towarschnosći so tu sthadżowasche a jedyn spytansche druheho pschetrjechicz s luksusom a pychar-stwom. Do tuteho swěta połneho wjeselea a wuživanja živjenja sraſy kaž bomba naturiska katastrofa w niesthschanej hróžnosći. Wjerćcźe wichory, kotrež s czasami, wosebje w połdnim lěcze połnócnu Ameriku domapytaju, ku hižo pschezo sa kraj s wulkej cžiwilu byte; tajki orkan rozbije wsicko, schoź so jemu na pschecźo staja, do procha. Połslednja katastrofa pak je swoju najwotcźisku se wschěch.

Někotre nadrobnosće.

Orkan, psched kotrymž běchu wjedrarinje hižo warnowale, pschichadźesche ſ dolhowjeczora a doſahny krótko po połnocy raſischi brjóh połkupy Floridy. S 150 kilometrowsczej ſpěchnosczu pschihna wichor, pisches morje pschecźiwo lupje. Żolmy walichu so kaž wyſoke murje na kraj. Wschi tym tidaſche so deſcheź, tak so běchu dróhi w měsće Miami za někotre ſekundy wyſoke metrow pod wodu. Wulke maſiwne khěže so ſypnychu, elektrowody so ſnicźichu, tak so kniježeſche wulka cźma, kowaž hróſbu a ſtyſk mjes ludźimi hnědcze powjetſchi. Po powěſczach cźerjewjeneho khěžka je w Miami ſamom na 700 ludźi wo žiwjenje pschischło. Najwjazy ſ nich je so ſatepiło, tola běchu tež mnohe pod rospadankami twarjenjow pohrjebani. Liczba ranjenych w tuttym měsće dźe do wjazy tyſaz. Dale bu město Holywood by Sea dospołnje ſnicźene. Jenoż malo twarjenjow hišćcze ſteji. Na 10 000 ludźi je bjes bydlenja. 100 ludźi je so tu morilo. Tež město Moorehaven je ſnicźene. Licźi so tu ſ 200 morwymi. Zyle wobydlerſtwo je bjes bydła. Tež wjele drubich městow kaž Hialeah, Fort Lauderdale, Ojas, Hollandale, Diane a Fort Myers je tehorunja ſtoro zyle ſnicźenych. Wojerſtwo wobſtarajuje rosmaliny. W Floridźe so reſerwiſcza do ſłužby wolaju, dokelž aktiwne wójſko njedoſahła, ſo by porjad wobſtarowało. Wſchudże so rubi a fradnje. **W Jacksonville bu wyſchichi knježerſtwowy ſaſtojnik wot rubjazeje zwólby ſarazheny.** Na zyły kraj bu wobſehnjeniſki ſtaw twurjazeny a wójnſki ſud ſo dla padauſchſtwow a rubjeniſtwow kruze wukonja. Liczba morwych ſo na 2000 wobliczi. Wobſud městow Mobile a Pensacola je dospołnje njeznaty, dokelž ſtej wot wſchoho ſwěta wotrěſnjenej. Wſche dróhi ſu ſ cźekazymi ludźimi pſchezjelnjene. Dokelž wſchudże na dobrej wodże pobrachuje, wobſteji ſtrach, ſo epidemija wudyri. W měsće Moorehavenu buchu khěže mile daloko wotnjeſene. Tſěći a ſchitomy lěcźachu daloko ſ wichorom a ſarazhychu wjele ludźi. Wſchudże nadeńdu ſo ſaběžane dźeći, kotrež ſo we wožebitych lěhwach hromadża; hač ſwojich ſtarſchich hdy ſaſo wohladaja?

Orkan hanjeſche potom ſ 120 milſkej ſpěchnosczu ſa hodźinu ſ Floridy na Louiſana a Alabama dale. Dalſche powěſcze chodźa hižo wjacy wo cźeſtich ſapuſczenych w južnym Alabama. Město Mobile je ſkoro zyle ſnicźene.

Po powěſczach ſ Newyorka je wulki **Okechobeeſki jězor ſwoje hacźenja pſchedrěł a** daloki kraj powodźił. Na 100 wožobow je ſo zepiło. Wjele kóńſkow je ſo podmurilo. W Pensacola je 10 połkhodow wyſoke twarjenje amerikanſkeje narodneje banki ſo ſypko.

Wukhowanſke dźěło w Miami.

Prěni pomozny czah je ſ lěkarjemi, wothladarjemi khorych a ſ zyrobu do najbóle potrjechenego města Miami pjchijěł. Czeźkoſranjeni ſo do ſpěſchnje pſchihrawjenych khorownjow dowjeſchu. Problem ſam, ſo ſu ſo czi 50 000 bjes bydła, kotrymž njemóžeſche ſo hišćcze ſana pomoz pſchinjeſcź. Wot wczerawſcheho ranja ſem ſo wotnoſcherſke dźěła ſyſtematiſcy wukonjeju. Morwi ſo w jednym wukhowanym domje hromadźa, hdźež ſo tragiſke ſcenу wotmětowaju, hdyž wukhowani ſwojich morwych pſchiwuſnuſi ſpóſnaju.

Orkan ſakhadźa dale.

Telegrafiſke ſwjaſanje mjes Peuſacole, Nobile a druhimi městami Floridy hnwa pſchezy wobczeźniſche. Nowy orkan ſakhadźa tukhwilu w Mexikanſkim ſaliwje. Wón na mozy hiſchcze pſchiběra, tak ſo ſo wulkeje ſchkody boja.

30 milijonow dollarow podpjery.

Podpjeracziſi ſond ſa wopory wichorowеje kataſtrofy, kotryž dź ſo na namakwjenje amerikanſkeho preſidenta ſakožił, je hižo na 30 milijonow dollarow ſroſt.

350 milijonow ſchkody.

Kaž Aſſociated Preß piſa, wobliczi ſo ſchkoda w diſtrikcze Miami na 150 milijonow dollarow, ſchkoda we južnej Floridze na 200 milijonow. Dróhi ſ Miami do Palmbeacha ſu ſ awtami pſchejelnjene, w kotrychž ſo cźekazy ſ roſpadanych městow namakaju.

Preſident Coolidge namokwja k ſbérzu ſa ſapuſczene kraje.

Dźiwajo na wulke ſapuſczenja na kupje Floridа je preſident Coolidge wſchěch ſtaczanow namokwił, ſo buchu pjenjezy ſkadowali ſa ſapuſczene kraje.

Soubuželiniwoſć Němſkeje.

Němſki wupóſłanc we Waſhingtonje je w mjenje němſkeho preſidenta a kujeżerſtwa preſidentej Coolidgej a kujeżerſtwu Sjednoczenych ſtatow wutrobnu ſoubuželiwoſć wuprajił.

Taifun w Japanſkej.

„Times“ piſa ſ Tokia, ſo je ſo pſchi wjerczitym wichorje na kupje Oſchima 38 wožobow morilo. Na 1200 dźěžow je ſo doſpołnje ſypnyło, na 1900 je ſo wobſchkodźiło.

Njewjedra tež w Jendźelſkej.

Tež jendźelſke kupy buchu po wczerawſchej czopłej ſołmje ſ cźeſtimi njewjedrami domapytane. W Nordwales wotwali ſo wjazy rataríſkich twarjenjow, pſchi cźimž ſo wjele drohich maſchinow ſpali. Tež w połnócnej Jendźelſkej je ſchkoda, ſ błyſkom a ſliwkami naczinjena, wulka. Woda ſaſtaji ſdźěła zyły żeleſniſki wobthad. Cźeźke hrimanja mějachu tež w Newcaſtlu, Manchestru a Liverpoolu.

Pſchejdy hač ſemja ſandźe, budu wſchelake ſnamjenja na njebju widżeć a naſtrójanemu cźłowjeſtwu hrožeć. Ludźo ſebi kónz ſwěta wſchelakory pſchedſtajeju. Někotſi praja, ſo měſacźk jónu na ſemju dele padnje. By-li to wěrnoſć była, buchu ludźo to dyrbjeli hižo lětnjazy dołho wobledźowacź, kak ſo wón pomaku k ſemji bliži. Wón njemóže nadobo ſ njebja padnyć, kaž ſrake jabłuko ſe ſchtomа. Měſacźk, by-li ſo k ſemi bliżił, by ſo nam ſtajnje wjetſchi ſdał. Tež pſchiłok (Flut) a wotok (Ebbe) by był ſtajnje žywliſchi. Wliſti kónz by hižo nichtó njemohł wotwobroczicź. Hróſbno — rjane buchu był taſke jaſne měſacźkowe nogy, hdyž by wulki měſacźk po njebju rhodźił. By-li pak ſo ſemja pomaku k ſtónju bliżiła, buchu ludźo tež to bórzy pytnyli. Zyle wobſtejnoſcze na ſemi buchu ſo pſchemeniłe. Nichtó pak by njemohł tajkemu hróſbnemu pſchemeńenjeju ſadźewacź. Kak pak by było, hdy by na naſchu ſemju nadobo wulke cźełnne njebjeſke cźełeſko padło? To njeje móżno, dokelž wjele tyſaz hwězdarjow ſa taſkimi wězami pilnje ſledża. Woni buchu dyrbjeli hižom dawno nječhto wuſledźicź. Woni pak njemóża ſemju wjeceź jako ſchoſer awto. Schtó wě, hdźe buchu ſ njeje ſajeli. Semja běha hižo tyſaz a milijony lět wokolo ſtónza a njeſtara ſo wo małych hwězdarjow, kotſi na njej ſwoje wědomoſcze wukładuja.

By-li ſo jena wuſtudjena hwězda, kotraž je tak wulka kaž naſche ſtónzo (ſtónzo je 1½ milijona krócź wjetſche kaž ſemja) k naſchej ſemi bliżiła, buchu ju hwězdarjo hižo tehdom jako mału bleczk wſlědźili, hdy by wona 150 miljardow kilometrow wot naſ ſdalena była.

Tak bórzy hač hwězdarjo jenu nowu hwězdu wuſlědźa, ju wjazy ſ wočow wupuſchcźa ale ju pilnje wobledźuja. Woni też dźeń, na kotrymž je ſo pokaſała, ſapiſaju. Najpſchejdy taſke zuſe cźełeſko na jich aſtronomiſkim polu jako nowu hwězdu mjenuja. Nowa hwězda je dale a jaſniſcha a je ſkónczinje ſ dobrymi dalokowidami widżeć. By-li ſo tajka hwězda k nam bliżiła, by ſo tudy nadobo ſchcźemeńiło. Tu by było hinajche podniebjo (Klima), wichory, mórſke żolmy, ſemjerjenje atd. Skónczinje by ſo ſemja roſtrajkła a tak by ſpě kónz wſcheho żiwjenja. Semja by bóſtała ſaſo hinajſchu podobu.

Přilopk.

* **We Waldenburgu njeje derje ſo ſenicź.** Mějchczjanſki wobydlenſki hamt we Waldenburgu w Schleſiſkej je na wſchěch młodych ludźi, kotrež chcźeja ſo ſenicź, jara rjany ſwoſobpiſchejazy liſt wóſtał, k kotrymž ſo praji: Hacźrunjeż ſtmy hižo ſjemże wjeſchich warnowali, ſo njebychu ſo ſenili, tak dołho hač bydlenja nimaju, chcźeny Wach tola dźeńża hiſchcze ras wożoſbinſky kedźbnych ſcźinicź, ſo pſched 8—10 lětami bydlenje pſchipokazane dóſtacź njemóżeczе. Njeſmědcze tohodła wobydleniſki hamt ſamkowity cźiniċ, ſe-li ſ Waſchim bydlenſkim ſpokojom njeſ budżeczе. Schkoda, direktor Waldenburgiſkeho wobydleniſkeho hamta.“ — Schkoda, jara ſchkoda.

* **Nowe hobriſke Junkerſke lětadło — najwetſche na ſwěcze.** Najnowiſche lětadło Junkerſkich dźěłarjow, kotrež je tuklhwilu najwetſche na ſwěcze, je pondźelu we Deſſawje prěni raz na bruhu ſcźahło. W nowym lětadle może ſo 25 ludźi ſaměſtnicź. Wobſtadka wobſteji ſ dwěma pilotowa a jenoho monterja. Po potrjebje je tež ſchtrichkaſt ſobu. Motory maja wſchohromadże 1200 konjazych mozow. Lětadło je tak wuhotowane, ſo móża pałaſkrjoża w nozy derje ſpacź, dale maja wożebite wotbóżele ſa njeſkurjałow. Sa wożenje wjeſma ſu wulke rumy pſchiprawjene, kaſſeż ſane druhe lětadło nima.

* **80 wołow wuhła pſcheſtrowali.** W Schottez ſchkleńczeńi w Jenje, kotraż je Zeiſſim dźěłakarjam pſchiſłuchcźena, ſu wětſke wulke wcheſnowanje wuhła wotkrył. Po dotalnych powěſczach jedna ſo tu ſ najnjeſchcźa wo 80 żeleſniſkich wołach, kotrež je w běhu połslednich lět ſobu wobrjadnu nawjednik njemowaneje ſchkleńczeńje Jenjaſkeſemu wuhłowemu wikowarjej mjeńcźo pſchedał. Jebak a pſchekſhowaċ buſchtaſ ſajataj. 4

* **Klóſchterſke knježny jako ſchoſerki.** W bayerſkim klóſchterje Gießen je jena ſ knježnow ſtatne pruhowanje jako ſchoſerka wobſtała a jako prěnja klóſchterſka knježna w Europje wopiſmo ſa wodżenje awtow dóſtała.

* **Na dróhy pomjatk, rěcź a błyſchenje ſpubiła.** Winſky polizíſeja nadeńdźechu na dróhy 20-letnu żónſku we womorje. Każ ſo pokaża, njemóżeſche hołza ani rěcźeć ani błyſchecź, tež njemóżeſche ſo na niczo dopomnicź. Tež ſ wuczerjom ſchule ſa hłuchonjemych njemóżeſche ſo rěcźeć. Kriminalna polizija, kotrejež nadawk nětko je, adreſu tuteje njeſbożowneje ſwěcźicź, jeſbi wěź tak roſjaſni, ſo je hołza pſchi njeſbożu na dróhy nadobo rěcź, błyſchenje a pomjatk ſpubiła. Njedźiwaju wſchěch wojſewjenjow pak ſo hacź dotal nichtó jamłowit njeje, kiż by njeſchto bliże wo wobſtej wědźał.

* **Němſka łódź ſo pomrila.** S Buenos-Aires ſo piſa: Němſki parnik „Chriſtel Binnen“, kotryż ſ Queebrachſkim drjewom nakładowany domoj jědźeſche, je do jendźelſkeho parnika na Barona rězy ſrażył a ſo pomrił. Muſſiwo ſu wulkowali.

* **W Mexiku njechadża żanych maſchinow.** Do Mexika běchu ſe Sjednoczenych ſtatow maſchiny ſa dźełanje zigarow pósłali, kotrež dyrbjachu ſ hromadami zigarow nadźełacź. Napſchecźo tomu pak ſu ſo Hawanſky zigarowik dźełacźerjo hórſchili. Tak dyrbjachu maſchiny ſaſo do Sjednoczenych ſtatow wrócźo pósłacź.

* **Nowe namakanſki Wikingow w Amerizy.** Amerikanſka błódźerſka expedizija pod nawjedowanjom Donalda Millíana ſdźeli ſe Sidney (New Scotland), ſo je ſo ſ poradźiło, na kwach, kotrež pchodi Labrodorſkim brjohom leża, ruiny ſtarych Wikingow wuhłódźicź, kotrež ſu hnajmjenſcha 1000 lět ſtare. S tym je ſo nowy dopokaz ſa jěſby Leib Eriesona a jeho potomnikow dożył.

Dźeſać kazni za zničenje ſerbſkeho towarſtwowcho żiwjenja.

1. Njeſaſtup do żaneho ſerbſkeho towarſtwa. Dźi radſcho do němſkeho abo narodnje namjeſchaneho, w kotrymž ſo tuta grawocźiwa ſerbſka rěcź njewužiwa a hoječ ſo Serbſtwo hani, wuſmjeſchuje a niczi!
2. Ssy ſnadź pſchipadnje w někajkim ſerbſkim, dha njewopytaj żane ſhromadźiſny, byrnjež cźaſa a khwilu a je pſched nożom měć.
3. Wunutſkiſch ſej ſłónczinje na jenu hicź, pſchiticź prawje posdźe.
4. Wſche dźěła a pſchihoty pſchedbydſtwa kritiluj jako wopacźne a wo towarſtwowe wobſtamknjenja ſo njeſtaraj. Cźiń wſcho po ſwojej hłowje.
5. Njepſchijimuj żane ſaſtrojiſtwa. Je łóſcho, krittiowacź, hač ſobu dźeſacź a ſamohłowicź.
6. Cźuj pak ſo ranjeny, je-li cźe do wubjeſtkowaneho dźěła njepſcheproſcha. Ssy pak k temu powołany, dha njeſhodź na żane poſpedźenje a cźiń k lubu, hdźež jenoż ſo hodźi.
7. Hdyž ſo cźe pſchedbydża wo twoje měnjenje praſcha, dha rjekń, ſo nimaſch niczo pſchijpomnicź. Po ſhromadźiſnje pak kóždemu powědaj, kak bychu cźiniċ dyrbjeli a mudruj!
8. Cźiń jeno to najnuſniſche. Hdyž pak druhe ſobuſtawy njeſebicźnje ſwój cźaſ, ſwoje pjenjezy a ſwoje mozy ſa towarſtwowu wěź wopruja, dha ſwoju ſmar na nich a twumjetnu ſlu hłódźenjeju, ſpodźiwanjeju a nadiwłoſcźu.
9. Płacź ſwoje pſchinoſchki po móżnoſcźi prawje podźe, pak ſ zyła niz.
10. Njeſtaraj ſo wo dobycze nowych ſobuſtawow. Khodź jenoż na němſke ſwjedźenje a pomhaj tam Serbſtwo k rowu ſwonicź. S tym wukonjeſch Bohu ſpodobny ſkutk a dóſtanjeſch zuſeje khwalby. N. N.

Wopytajće Kamjensku wuſtajeńcu zahrodniſtwa, ratafárſtwa a kospodárſtwa

wot 28. ſeptembra hač do 3. oktobra 1926

Evangelska ludowa ſula.

Před skónčenjom swěta.

S łóżbym žiwjenjom ſo tež hnydom ſaplód ſnjercze (Todeskeim) ſobu narodźi. Po błyſnym roſczenjom a kcźežnjom, hdyž płód ſtrawi, ſo pſchezo wjazy mozow pſchetrjeba. Bórzy ſnjercź ſwojich prěnich pókłow poſcźeże. Tak ſo mnize pſchirodne, wſcho cźaſne. Hdyž pak nichtó na ſcźežkowk někajkeho njeſbożа żiwjenje pſchiſładźi, je nam tak, jako by ſo pſchi na łuſkach hraczu nadobo truna roſtorhnyła. Nahła ſnjercź jednotlinza naſ cźaſto tak ſatraſchi. Kak je potom pſchi wulkich kataſtrofach. Najwjetſcha kataſtrofa by była zyle nahły kónz ſwěta. — Może pak ſo tak nahły kónz ſwěta zyle bjes wſchelakich pſchedpanjow pſchichłiżicź? Po cźłowjeſkich poſnudźowanjach niz.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** Wopor njechańbćiżiwho jebaka bu tele dny jedyn tudomny pschekupz. Pšiched někotrymi dnjemi bě w Drježdżanskich nowinach nawěschtk, w kotrymž wěsty człowjek jenu brillantowu debjetiu pytasche. Na to žo jedyn Drježdżanski pschekupz w nowinach politiczschu, žo dże brillantowy rjeczaik w hodnoscži 5 4000 hriwnow pschedacz. Bórzy potom pschiidże k njemu jedyn, kotryž žo na Rudija Lehmanna z Prahi wudawasche. Na to podaschtaj žo do wobthodu. Tam žo jebakej poradži, drohotny brillantowy rjeczaik z wopaczanym, wo wjele hubjeńschim samjenicz, bjes toho, so by wón něschto wo tom pytnył. Jebak je wokolo 30 lět stary, žrenjeje wulkosche, žwižny a je znano wukrajnik. Kaž žo jda, je też druhe wošoby na tuto waschnje wobschudžił. Je-li by něchtó podobneho jebaka widżał, njech wež hnydom policiji wošjewi, dokelž je wón też za dalschich wobkhodnikow strachny.

* S **Drježdżan.** Cžežke automobilowe njeschožo sta žo njedżelu wjeczor pola Geising-Altenberka. Wyschschi inżenjer Keßler z Weinböhla jedżesche z žwojimi autom po dróhy. Tu žo nabože pschi aucze wobruczł pukny. Wjednik auto nahle saspina a tak žo auto pschecžišny. Pschi tym žo wyschschi inżenjer Keßler tak cžekło srani, so bě na mjesce morwy. W aucze běchu hischcze jeho manželska a jeju 6-letny žyn, dale jedyn pschekupz a jeho žona. Też pschekupz žo cžežko srani a wunuz bórzy po njeschožu. Keßlerowa manželska je jenoż lohko srani. Jejny žyn a manželska pschekupza žo tohorunja cžežko sranischtaj. Srażenych do Drježdżan-Bjedrichowjeho města do thorownje dowjesechu. Cželo wobeju mužow pak na pohrjebnischczo do cžełkowje w Drježdżanach-Biedrichowym mjeże dowjesechu. Też wos bě žo khetro wobschkodžił. Na mešnje njeschoža běchu zyte luże krewje. Wyschschi inżenjer Keßler bě zodumnějschi jeneje maschinoweje zabriki.

* S **Drježdżan.** Wot sandżenje pondżele žem je žo 5-letny žyn Alfred Moritz Rimer na Weinlinjsce dróhy zhubił. Někto žu jeho z Lobja wuczahnyli. Wón je žo zyte mjelczo z domu zhubił a pschi Lobju wokolo běhał.

* S **Drježdżan.** Nimo měry khutny podawk sta žo tele dny w krajnym žudnitwje w Drježdżanach. Jenoho hižo prjedy wothłostanemo 30-letneho muzskeho, rybnowarja Henricha Retgera z pschepytowanschkeje jatby k pschesłuschowanju wjedżechu. Wón žo nadobo tak rozsłoži, so někotre stołpy rozbi a z nožkami wokolo žo wjerjesche. Jeneho žudnitskeho zastojnika chżysche zarażyć. W prawym cżasu jemu druhi na pomoz pschindżechu. Rozsmjerdżeneho wuwjasachu a sażo do jastwa wotwjedżechu. — Pjatk wjeczor tudomny dalsko znaty prawisnik pschi wyschschim krajnym žudnitwje, knjes dr. jur. Pawoł Hübner cžežko sranjeżoži. Knjes dr. Hübner jedżeschе z bróhowej żeleznizu a chżyschе na kolinje Bankowsko-Ferdinandskeje dróhi dele skorcżeż. Pschi tym žo wobžmuły a padny. Sadni wós drohowoje żeleznizy jeho pschełżeże. Jeho cżežko sranjeneho do khorownje dowjesechu, hdżež njedżelu dopołdnja wumrě.

* S **Waldaw.** 23letny dżełacżeż Schołta z Waldawy žo je žamomordarškim wotpołhładom na żeleznišce kolije cżežny. Jeho rauschi cżah mjes Haidewaldau a Siegersdorfom pschejedże. Wón bě hnydom morwy. Hacż je njeschožowny je sadwołowanjom žamomordarstwo skutcżił, njeje hischcże wěste.

* S **Drježdżan.** W Drježdżanach hižo měsacy dołho wjesta njedulcżniza žwoje jebanstwa wukonja. Wona mjenuje žo Martha Ryczerja a wudawa žo za wyschschu wuczerku a pjenježowacżelku. Wona špyta žo z mnohimi špitowacżelemi špischcżelicżej a dhże žebi tak wschelake pjenježy pschišmyjowicż, dokelž wudawa, so pjenježy k wěstym sameram hromadżi. W mnohich padach žo jej z jeje wjeru schlachczeże a tak žebi z tajkim jebanstwom wulke žamoženje doby.

* S **Kamjenizy.** Na kołisnje jeneje dróhi žo tudy jedyn wožobinski auto pschecžišny. Pschi aucże bě wodżidło zapražiło. Wós sajeżdże do schtonna a žo pschecžišny. We nim žedżachu schtyri wožobny, jedyn tudomny pschekupz z žwojej žwojbu. Wschitzy žo cżežko sranichu. Jich do thorownje dowjesechu, hdżež hjes nadżije leża.

* S **Kamjenizy.** Ssobotu popołdnju sta žo tudy na Drježdżańskej dróhy wobžarużonne autowe njeschoże. Automobil jenoho wukrajnika, kotryž je tudy na prózdninach a kotryž am wo žam wjedżeschе, sajeżde do schtonna. Se žylnym storkom buchu 4 puczowarjo won wierhnjeni. Jena 22 letna holza žo sarasy. Tamni žo cżežko sranichu. Jich do khorownje dowjesechu. Schtó je na njeschožu wina, ma žo hischcże rosžudżicż.

* S **Plawna.** Wischelake cżeżke pschekschiwjenja bě žebi tudy mješchczanosta z Treiba pola Falkensteina dowolił. Jeho k 1 lětej a 3 měsazam jastwa sażudżichu. Jeho nana, kotryž bě na pschekschiwjenju žobu wina k 3 měsazam a k 3 njedżelam jastwa sażudżichu. Wón hižo léta dołho gmejnske pjenježy bjerjesche, hacż ličżnizje sa tym njepschiničżechu. Hacż na 8000 hr. mòjesche jaho gmejnje sornacż. Ssudnitske jednanja dwaj dnaj dołho trajachu. 31 žwědkow bě pschitomnych.

* S **Fallensteina.** Jedyn schulez bě sandżenу tydżeń **někotre raży schulu zakomdżił a tak mějesche žo je schule wusamknyć.** Jeho maczj pak bě wo njeho jara staroscziwa a dżesche z nim do schule, so by tam z direktorom jednała. Jako z direktorom jednalsche, bżesche jejny žyn na wustup, hdżež žo wobwěżny.

* S **Annaberka.** W tudomnej knefłowej fabrizy **Emila Kady tele dny wulki woheń wuhori.** Wjele hotowych wežow, kaž też wjele druhego materiala žo žobu spali. Woheń halle po wjazyhodżinskim haschenju wobmjesowachu. Schkoda wuczini na 75 000 hriwnow. Wobžedżeż ma sawěsczene. S wohnjom wjele ludzi sa-ključu a bżeło žhubi, dokelž dyrbi žo z bżelom bleschi cżaż sastajicż. Kat je woheń nasłał, njeje nam hischcże znate.

S **Annaberka.** Ssmjertne njeschożo z jeżdżym kolom sta žo tele dny pola Hilligberka w Annaberku. Dwaj kolesżelnaj jedżeschtaj bjes žwězy a sratyschtaj hromadże. Wobaj padnyschtaj, mòjeschtaj pak jaho stanucż a žwoje kola domoj dowjesicż. Jedyn z njeju bě žo smutska tak cżežko sranił, so bórzy po tym wumrě.

* S **Mnichmoželnize** (w Schlezyšku). Hdyž bésche něh dy hischcże twóżnische léto hacż Lětsa — tehdom murozeże jeczmjeń na stnjelzu — powieda wšyty knjes von Gerlach w Barlinje we wěstym Filipom Kühne we Wanšlehen (w jakšej provinzy). To bésche jeho wuj a wupruhowany ratak. Jónu bésche tej jara mokre léto a žita wurosczechu, wožebże jeczmjeń. Ssusłoża sadwołowachu. Kühne pósła rosžudnje jeneho žwojich połzow do Ruskeje a nakupi wjazore tyżazy njekormjenych huż. Te žadži do wurosczeneho jeczmjenja a nażrachu žo tuczne. Potom je nasymu sa rjany pjenjes pschedał wulkim dobytkom. Tak wusi wurosczeny jeczmjeń, mjes tym, so pola druhich hnijesche.

S **Wołeschnizy** w Schlezyskej. W tudomnych podkopkach snjeżbże tele dny njeżenjeny dżełacżeż Pawoł Leichering z Tiersełda. Jeho jedyn wožyczk potorhny a pschejedże. S tym so tak srani, so bórzy po tym wumrě.

Hospodarski rozhlad.

Ssrjedu 22. septembra 1926

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	47,00
jendżelski punt	20,34	100 čěskoh. krónow	12,41
100 šwaic. frankow	80,9[illegible]	100 franc. frankow	11,69

Efekty.

Na Berlinskej bursy bě wczera wobkhod jara njejenajti. Wiki wotmětnowachu žo trochu žłabicze, jenož z khwilenu bě wjazy sajima za wožebite hódnoscże. Wójnika požczonka sapiła žo że 4,90 hr. sa 1000 hriwnow.

Produktowe wiki.

Na wczerawschich Berlinskich wikach žo płaczinu malo pscheměnichu. Tukrajneje rożi žo mało poschczeże. Sšrénjeho jeczmjenja poschczeże žo wjele, won žo pak cżežiżu pschedawasche, dobreho jeczmjenja bě malo na wikach. Podobnie bě z wowsom. Zentnar płaczeiche wczera

w Berlinje

pschenicy 13,05—13,25 hr., rożi 10,60 hr.,
hacż 10,85 hr., jeczmjenja nalétnjeho 10,25
hacż 12,40 hr., nałymneho 8,50—8,75 hr.,
wowsa 8,55—9,20 hr.,

w termijowym wikowanju

za september: pschenicy 14,60 hr., rożi pak 11,52½ hr., wowsa 9,42½ hr.,
za oktober: pschenicy 14,30—14,45 hr., rożi 11,60—11,58 hr.,
za dezember: pschenicy 14,10—14,07½ hr., rożi 11,55—11,52½ hr.

Na pschedaż:

Wožata w Błużnikach cżo. 27, Hunius w Jeschizach.
Cżełnikowy wół, młody, w Suborniczach cżo. 15.
Krowa młoda, wyschkožuczelna, we Wulkich Dobżeczach cżisło 31.

Sšo pytaja:

Pohonc, młodschi, žylny še wožu, Uhlitzich we Wojerezach.
Pohonc, njeżenjeny, w Maleschczach cżo. 57.

Ssudnitsky na pschejeżadżowanje

schtwórtk 23. sept. w Kubschizach pop. w 2 hodż. — žadżerjo seidu žo na gmejnskim hamcże — cżemnodubowa khedenza, blidło za pišanišku maschinu, stołz a cżeżwjeny mustrowany tepich (1,70×2,25 m);

schtwórtk 23. septembra w Ralbizach dop. w 10 hodż, — žadżerjo seidu žo w Herbstej gruchcże — vertiko a sofa;

schtwórtk 23. sept. w Kamjenzu w kasarnach dop. w 9 hodż. **pišanške blido,** 2 wuhotowani łehatnzow, sejazy cżażnik, kuhsiże blido, myjna toileta, khamor za hudobje, cżajowe blidło, łožo, myjne blido, friserska toileta, woliowy wobras, motorske kolo, pišanski sekretar, regale, myjne toilety, wuhlowe kaschcże, khlébowe tyče, leżenske kojesowe mjeny, plokanske desti, kuchinske wahi, plotowanske desti, muzaze kolo, sahrodne hrabje, pyschne vaży, likérowe blidło, wobrěwanske blesche, sawarjenske aparaty, mlokowe khany, likérowe servisy, piwowe servisy, mutliczkowe garnitury, buschkwizy, rodlowanske stanje, myjna komoda, klawir, kupańske thacże, garnitura korbarskich meblow, 2 klamarskej blidże, Nationalpokładna, wós, kupańska pschiprawa a pišanške blido;

schtwórtk 23. sept. w Khrósczjach, pschip. w 12 hodż., — žadżerjo seidu žo w hoschczeju — 3 pory gamaschow, 5 porow žonjazych cżrijow, 3 pory mužazych cżrijow a 4 pory dżeczazych cżrijow;

schtwórtk 23. septembra w Lubiju w tudomnej pschejażadżowarni dop. w 10 hodż.: pišanski sekretar, blido, pišanske blido a stołcżk k tomu, khedenza, drastowy khamor, stary sofa, blidło za pišanšku maschinu, wucżahanske blido, schicżowe blidło, schpihel, knihowy khamor, kuchinski khamor, thachlazej lawzy, pišanska maschina (Orga), wótsjerdżak.

Skrowe depeše.

Barlinske produktowe witi hdżenja dop. ¾11 hodż.:
S Ameriki pschikhadżeja powěsże wo krucżischich žitnych płaczišnach. Sa muku njeje napraschenja. Tendenza krucżischa.

Dop. ¾12 hodż.: Płaczišny njepschemėnjene pornjo ranischim. Tendenza kruta.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.
Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg, płaczizna po złotej hriwnje.

	21. 9.	20. 9.		21. 9.	20. 9.
Płaćca rožka	261-265	261-265	buny	24-26,00	24-26,00
nal. jačmjeń	205-248	217-217	woka	26-30,00	26-30,00
naz. jačmjeń	170-175	205-248	módra łupiny	15-17,50	15-17,50
wows	171-184	170-175	žołte łupiny	19-21,50	19-21,50
kukurica	184-186	171-184	zeradella	20—21	—
pšeńć. muka	37-38,50	184-186	raps. wosuk	14,60	14,60
rżana muka	30-32,50	37-38,50	lany wosuk	19-19,20	19,20
pš. wotruby	10,00	29-32,50	poch. melasa	23,50	
rżane „	11,00	10,00	bórnj. kruški	18-18,80	18-18,50
rapa	310	11,00	syno, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
lane symjo	—	310	rżana słoma	0,95-1,25	1,05-1,40
hróch	33-38,00	—	pšeńčna „	0,90-1,20	0,95-1,20
pjeluški	30-33,00	33-38,00	wowsna „	0,70-1,00	0,70-1,00
		30-35,00	jačna „	0,65-1,00	0,65-1,00

Móst přez Wódru pola Gartza so zasypnył.

Wczera hižo spomnichmy, so je žo pola Gartza nad Wódru nowy móst, kotryž mějesche žo pschichodnu njedżelu poswjeczicż, zasypnył. Hnydom žo wězawuštojna na městno njeschoża podachu, so bychu winu njeschoże zwěsczili. Kaž je žo wupokasało, njeje twarske dżełacżerjo winu njeschoża. Dżełacżerjo runje drjewjane stołpy wody pod mostom won cżahachu. Nadobo počza móst thahlacż. Jedyn z ludzi sawoła: „Cżekajce, móst so zynje." Wschitzy cżekachu. Někotři hišcze k brjohej dobżachu. Na 12 wožobow do wody spadny. Hnydom jim na pomoz khwatachu. Tola 3 wožobny žo tepichu.

Njedżelu wjeczor po měschczańskim zarjadowarjo ke ważnemu pohrjebnju serdżechu, so bychu rosponmali, schto ma schkodu zarunacż. Najprjedy dyrbi žo wina njeschoża zwěsczicż. Pohrjebne wudawti njeschożenych ponjeże twarske akcijowe towaršwo w Berlinje.

K njeschoju pola Gartza žo hischcże cżełkoważe zdżeli: Móst psches Wódru bě 250 metrow dołhi. Jón tamnischi magistrat twarjesche. Móst dyrbjesche 400 000 hr. płaczicż. Twarstwo wjedżeschе powschitkowe Berlinskeakcijowe towaršwo na Potsdamskej dróhy 106. Móst bě z betona twarjeny a mějesche schtyri stołpy a sti wobtuki. Dwaj stołpaj stejeschtaj we wodże a dwaj na brjohu. Dżeła běchu nimale wschė dokónczene. Sabicże wokolo stołpow, kotreż wodu wot nich wotdżeržuje, běchu hižo schtyri njedżele prjedy wottorhali. Wokolo ½12 hodżin žobotu dopołdnja pschejedże wožobinski parnik prenć ras pod nowym mostom. Někotre wokomiki po tym žo mòjesche zasypny. Wczera dopołdnja žo wězawuštojna na městno njeschoża podachu, so bychu winu njeschoża zwěsczili. Nuzkajo žo na dno rěki puschczichu, so bychu nastatu schkodu na dnje rěki zwěsczili. Pschicżina njeschoża tżi znano w tym, so je žo pod mostom semja žadżika. Jedyn stołp žo najprjedy zasypny a zyły móst žobu potorhny. Nazprjedy běži myhlachu, so njebě betonowa měschenja prawa a so je woda sčeny swoplokała a tak je žo móst zasypnył. Stołpy běchu hischcże na 10 metrow pod Wódrinym dnom do semje zasażene, tak so by njemóżno było, so by je woda podmyła. Też i teje pschicżiny móżemy jako njemóżne žudżicż, so je woda stołpy podmyła, dokelž běchu drjewjane wobbicża tola hižo na mężaz wotstronjene. S toho móżemy žudżicż, so je žo pod stołpami semja žadżika a tak je žo zyły móst zasypnył. Schkoda je wšo nimo měry wulka, tola móst běsche sawěsczeny.

Towaršwowski powěstnik.

Budyšin. Maćica Serbska. Nazymska zhromadžizna budże srjedu, 29. septembra, pop. ½3 hodź. w Maćicnym Domje. Přednoški: 1. Knjez just. rada dr. Herman: Stare puče do Budyšina. 2. Knjez wučeř Krawc: Što praja nam leżownošce a mjena. 3. Knjez Lorenc-Zaleski: Serbske prašenja. — Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Budyšin. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk wječor ½49 hodź. w towaršwni (Christl. Vereinshaus) na Hórnčerskej hasy. Kóždy młody kaž też starši Serb słuša do Sokoła! Načolnik.

Bukecy. „Radosć" změje srjedu (22. 9.) wječor we 8 hodź. spěwanje. Njech wšitcy z dypkom přińdu. Dirigent.

Drježdżany. Na wšěch łužisk. Serbow a předsydstwa towaršwow mamy wutrobnu próstwu, a bychmy jim jara dżakowni byli, hdy bychu nam adressy jich znatych a přećelow tu we Drježdżanach přebywacych sobudóžili, zo bychmy jich móhli na naše zhromadžizny přeprosyć. Prosymy adressy na pismawjedżerja Cornoboha August Lehmann, Dresden A. 1, Flemmingstr. 11, připósłać. Předsydstwo.

Hrodźišco. Spěw. wotrjad „Zerjow" spěwa dźensa srjedu w Njechornju. Kefk.

Malešecy. Jednota Sokoł. Sokolske dźěći z Poršic a Malešec maju přich. sobotu (25. 9.) wječor ½6 h. pola Zendžic zwučowanje.

Pančicy. Jedn. Sokoł změje tón tydżeń štwórtk wječor ½8 h. we Worklecach pola Pjetaša zwučowanje. Wšitcy njech přińdu. Načolnik.

Radwoř. Jedn. „Sokoł" zwučuje wot nětka kóždy pjatk (nic wjacy srjedu). Přichodne zwučowanje je pjatk, 24. sept., wječor we wosmich. Wšitcy maju přińć, a to z dypkom. — Dźěći zwučuja štwórtk pop. ½6 hodź. Wšitke maja přińć, dokelž chcemy do Malešec jěć. Zwučowansku drastu sobu přinjesć, też pasy. Načolnik.

Rakojdy. Jedn. Sokoł zwučuje kóždy štwórtk wječor z dypkom 8 hodź. Wšitcy maju přińć. Nowe sobustawy su nam wutrobnje witane. Načolnik.

Serb. Sokolski Zwjazk. Wubjerkowne posedźenje je njedźelu, 3. oktobra, dop. w 10 hodź. (hnydom po kemšach) w Serb. Domje. Dnjowy porjad: Generalna zhromadźizna, zwučowańske kursy a dr. Kóžda Jednota dyrbi połnje zastupjena być.

Starosta.

Wotrow. Jednota Sokoł ma kóždy tydżeń štwórtk zwučowanje. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerj w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěsći: G. Janak w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 90 nł. pf., na pósće a pola dowórnikow 1,80 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pf. Wudawa a dźěl Smolerjec knihićišćernje, zap. dr. a w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawóźtki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaŕ, płaći so za mały pjadk 20 złot. pf. Wobčežnje so stajace nawóźtki a tabele so wyšše wobiłožeja. Za reklamowy a w rjadk płaći so 60 złotych pf. Rabat po tarifje. w w

Čisło (Nr.) 222 | Budyšin — Štwórtk, 23. septembra 1926 — Bautzen | Lětnik 85

Francowzojo w jednanju mjez Briandom a Stresemannom.

Francowski zwonkowny minister Briand je z Parisa na nědźe dźěsacy dniow na wjzy wotjěł, so by po zwojej napinacej dźěławosći w Genfje wodychnył. Kaž je „Matin“ wemu“ zastupjerjej rjekł, budźe dyrbjeć hač do dezembra je Stresemannom dale wo franzowsko-němskim dorozumjenju jednać. Hdy so tole jednanje sapoczonje, njeje po hišće postajiło. W Parisu na to cakaju, kak so němske knježerstwo pschikodny pjatk w ministerskej radźe k jednanju w Thoiry staji. Potom budźa so pschedwidźomnje nahladowy z wobeju stronow po diplomatiskim puću samenjeć, hač skónčnje budźetaj zwonkowna ministraj sama direktnje mjez sobu jednać. Briand budźe pschi tym dyrbjeć na stejišćo Sjednoćenych statow pokmánjeje Ameriki dźiwać. Franzowska mocnje zwjedzi pschi zanych wobstejnosćach z Ameriku rozwupać. Wona je pschesłědowcena, so franzowsko-němske jednanje bjez amerikanskeje podpjery njemóže k zanemu prawemu wuspěchej dowjesć.

Najwažnjische je, so Franzowska z Ameriku dojedna, po kajkim waschnju wona jej zwój wójnski dołh wotpłaćí. Kaž bóry je franzowski parlament tole dojednanje podpjerdźił, budźe Franzowska z Ameriki sama dołhanje požčonki dostawać. Franzowska njeby potom wjazy na finanznu pomoz Němskeje pokazana była a by z Němskej mohła na podłožku runoprawnosće politiski akkord wobsamknyć, kotryž by zo mohł na łostočiwe prajenja, kaž na pschikład na němsko-pólski mjezu a na pschisamknjenje Awstriskeje k Němskej počahować.

Stejišco francowskeho knježerstwa.

Hawaska powěsćenja je knježerstwowu rospravu pozdźejšeju ministerskeje rady podała, w kotrejž je Briand wo zwojim rosrěčenju se Stresemannom w Thoiry rozzwučenje dał. Napschećiwo pessimistiskemu dopołdnjapraženju njeje zo **žadyn rosdźěł měnjenjow** pokazał. Francowski minister zwonkownych naležnosćow je zo hladał, **w rosrěčenju ze Stresemannom někajkeje kli winowatosće pschewjacz** abo někajki dopołdnjowy nazdk dojednanja wudźěłacz. Briand je sam rjekł: **Wšicho, schtož tym cinit, knježerstwu dospołnu zwobodu skutkowanja, a knježerstwo je to dźensa na najpschipravniše waschnje wuzilo.** Dokelž zu zo ministrowje za to wuprajili, so dyrbi zo sapoczane jednanje dale wjeć, je zo rospominanje sapoczało, kotremuž je rosrěčenje mjez franzowskim a němskim zwonkownym ministrom nastork dało. Staw 431 Wersailleskeho měrowego sprěčenja dowola **wobdźělenje němskeje pschi pschedmjetnym** cłažom i Porheinskeje **wuczahnyc, tola jenož z wumjenjenjom, so je Němska zwoje winowatosće dopjelnika.** Schtož wójnske **wotschkodźenje nastupa,** **zu z němskeje Hornjoschlesnjskeje cźelki, poswjeći.** Na to smeje marschall Pilsudski politiku rěcz. Połke strony w Schlesyskej dyrbja zo napominacz, so bychu zo sjednoćile, schtož je dźiwajo na pschedstejaze kommunalne wólby jara wažne.

Bolesław Khrobły je z němskim khěžorom Hendrichom II dołhe léta wojował a němske wójska we wjele bitwach zbił. Jeho zyn Mjeczisław bu pschi Mischno pschicźahny a jo wobjehny. Tola dokelž dźěl wójska k njemu njedocźeše, wón wobjehnjenje wotstorcźi. 30. januara léta 1018 khěžor Hendrich II w Budyšinje z Bolesławom Khrobłym měr wobsamknu. Po nim zo wschón kraj hač k Čornemu Halschtrowej połłemu kralej pschirjekny. Schtyri dny podźišco zo Bolesław Khrobły z Odu, dźowku Mischin'skeho markhrabje Etharda, wożeni. Wón na hrodźe w Budyšinje žydlesche, hdźež 1025 wumrje. W Bolšawowych wójnach luźiźej Sserbjo na boku Polakow wojowachu

Wudowa zemrjetcho amerikanskeho presidenta Wilsona w Čechach.

Wudowa zemrjetcho amerikanskeho presidenta Woodrowa Wilsona je Prahu a potom cźěskoslowakskiho presidenta Maßarjka na jeho hrodźe w Topolczjankach wopytała.

Poincareowa rěcz zo pschipowědźiła

Parišći „Matin“ powě, so smeje minister pschedsyda Poincare pschichodnu pondźelu w Bar-le-Duc w podźěwanju generalneje rady, z kotrejž pschedsydu wón je, wulku politiku rěcz wo praschenjach franzowskeje smutkowneje a zwonkowneje politiki.

Stresemann wo rozrěčenju z Briandom.

Stresemann je z rjedu z Genfa wotpucźował. Prjedy teho je nowinarjow pschijał. Wo zwojim rosrěčenju z Briandom praji, so z nim njeje wo pomjenschenju wobdźělenišćeho wójska w Porheinšci, ale wo dospołnym wucźehnjenju zuseho wójska a wo wuzwolenju Saarskeho kraja Němskej jednał. Wopak je, hdyž zo praji, so je sjednoćenje Awstriskeje a Tirolskeje z Němskej narasty, kaž zu Milanske nowiny powědźite. Zamólčne je, wěrich, so je zo w Thoiry Europa snowa rozdźělila. W pomerach mjez Franzowskej a Němskej je pak kročel do pschda sčinika. Tole połschenje je z jadrom wulkeho praschenja europiskeho dorozumjenja. Na konzu Stresemann praji, so Němska zaneho stajneho zastupjerja pola Sjwasta Ludow njepomjenuje, dokelž chce wón po możnosći sam pschi pozdźejšnjach Rady a Sjwasta Ludow pschitomny być, so by zwoje wobzbinske pocźahi z tamnymi muzemi pozylnił, kotrejž zu hač dotal Sjwasť Ludow nawjedowali. Skónčnje dr. Strsemann praji, so zo z Genfa jara spokojny domoj wróći.

Spjećenca hollandskich reservistow.

Awtoru wjeczor je w garnisonje Assenje k spjećenizy reserwistow doschło. Pschi tym je zo zamo sčekało a dźěl kantinirenje nadoby zo rozbił. Pschi sčełenizy zu jeneho podsydźerja satkelił a někotrych wojakow sranił. Winowatemu wotdźělichu wojakow je zo kasarnski arrest napokazał. Pschepytanje je zo zawjedło. Wojazy zu zo k nałožkam slowjanzy dali, dokelž jim kantinski korczmar dla jich herjefanskeho sadźerzenja napicki zapowě. Zawolanemu strażowanskemu kommandej zo nuzźiwo spjećowasche. Spjećowarjow hynjdom sajachu. Posdźišco rosshorjeni reserwistojo, kotrejž internacionalu spěwachu, regimentowcho kommandeura, kotryž je kommando nad strażu pschewzał, wohanichu a do njeho z kamjenjemi mjetachu. Straża teho dla do spjećowarjow tšelesche. Mjes tym je zo njemér petlocził.

W Amsterdamje je zo podobny podawk stał. Hdyž chcychu někotrych wojakow dla sčehowdźenja jeneho majora sojecz, zo cźerjoda wojakow sbeža, kotrejž zadachu, so bychu zo sajeczi puschczili. Sawolana wojerska policija porjad wobnowi

Duchowni a wuwojenje wjerchow.

Kurhessiske zyrkwine knježerstwo je tele dny wobsamkło, dišziplinarne jednanje pschećziwo wokrejžnemu fararjej Backmannej a licenziatej Schaffej wotewrjeć. Wobaj duchownaj staj pschi ludowym wothłosowanju wo wuzwolenju wjerchow stejišćeho bjeswotschkodźenskeho wuzwojenja zastupowałoj. Kaž je złyschecz, je pschedsyda němsko-nazionalneje ludowej strony, senatowy president dr. Heidtmann, kotryž kurhessiskemu zyrkwinemu knježerstwu jako podpjerak pschisłuschca, na to cźišcheźał, so by so pschećziwo mjenowanymaj duchownymaj zakrocźiło. Dišziplinarny zud kurhessiskeje dišziplinarneje komory je zo na 28. septembra pola krajneho zyrkwineho knježerstwa zwołał. Mjes evangelskimi w Hessenskej je wobsamknjenje, so mataj zo mjenowanaj duchownaj psched dišziplinarny zud stajicz, wulk roshorjenje sbudźiło.

Njeměry dźělonjemějerjow we Wrótslawju.

Dla njeměrow dźěłonjemějerjow we Wrótslawju je policajski presidium wschě zjawne zhromadźizny pod holym njebjom a wscho wokolocźahanje po dróhach zakazał. Wscho hromadźe je zo pschi njeměrach 30 wozbowow zajało. Schtyri wozbowy bu morichu. Zona, kotruž je policija satkelika, je na cźole demonstrazijskeho cźahu kročiła. Dwanaeze cźeskoranjenych je zo do thorownje wschěch zwjazkych donjesło. Jeneho policajskeho sastojnika zu z nožom zakołnje skalali. Kaž je někto dopokazane, zu zakarakojo lud naschcźiwali. S kajkimi grědłami cźile zakarakojo dźěłaju, je z teho zpósnacz, so wjecźor wokoło 7 hodźin krwawu kochlu jeneho ranjeneho na jeźerjoe elektriskeje lampy powědźichu. Wrótslawska policija je w alarmiskej hotowosći

Wobhnadźenje zaswdźenych dla winizarskich njemérow w Bernecastlu.

Wjchitzy, kotrejž zu zo dla wobdźělenja pschi winizarskich njemérach w Bernecastlu zaswdźili, zu zo z wupruhowanskim cźasom wobhnadźili.

Poswjećenje pomnika Bolesława Khrobłeho w Hornjej Slezyskej.

Senatowy presidenz Moschcźicki, marschall Pilsudski, ministerski president Bartl, zmutkowny minister a wikowanski minister zo 2. ok. z wozbitym cźahom do Hornjeje Schlesyskeje podadźa, so bychu zo 3. oktobra pschi zwjatoczenym poswjeczenju pomnika 1. połskeho krala Bolesława Khrobłeho w Brěsach pschi połsko-němskej mjezy mjes Rybnikom a Ratiborom wobdźělili. Połski primas, kardinal dr. Hlond a schlesyski wójwoda statnikow w Katowicach powitalaj. Wot tam zo do Rybnika po żelesnizy powjezu, potom budźa z automobilom dale puczowacz. Po poswjeczenju pomnika primas khorhoj połskich sdźěrjarjow, kotrejž zu z němskeje Hornjoschlesnjskeje cźelki, poswjeći. Na to smeje marschall Pilsudski politiku rěcz. Połke strony w Schlesyskej dyrbja zo napominacz, so bychu zo sjednoćile, schtož je dźiwajo na pschedstejaze kommunalne wólby jara wažne.

Bolesław Khrobły je z němskim khěžorom Hendrichom II dołhe léta wojował a němske wójska we wjele bitwach zbił. Jeho zyn Mjeczisław bu pschi Mischno pschicźahny a jo wobjehny. Tola dokelž dźěl wójska k njemu njedocźeše, wón wobjehnjenje wotstorcźi. 30. januara léta 1018 khěžor Hendrich II w Budyšinje z Bolesławom Khrobłym měr wobsamknu. Po nim zo wschón kraj hač k Čornemu Halschtrowej połłemu kralej pschirjekny. Schtyri dny podźišco zo Bolesław Khrobły z Odu, dźowku Mischin'skeho markhrabje Etharda, wożeni. Wón na hrodźe w Budyšinje žydlesche, hdźež 1025 wumrje. W Bolšawowych wójnach luźiźej Sserbjo na boku Polakow wojowachu

Jendźelscy straškowacy hórnicy do policistow zrazyli.

Policajske wothłosenje je zo do pjecź wjeczornych hórnistwowych rewěrow pósłało. Tam zu nowe njeměry wudyrike. Straškowacy hórnicy k dźěłu swólniwym hórnikam pucź do podkopkow salěhaju. Hórnicy zu do policistow srazyli, kotrejž k dźěłu swólniwych schkitaju. Někotre wozbowy zu zo pschi tym sranile.

W hórnikej wjzy Steelandże zu rozbuchazu patronu se zażeładkom na woknowu dešku khěže położi, w kotrejž k dźěłu swólniwy dźěłacźer bydli.

Španiska před nowymi njemcźarami.

W Schpanijskej zo hišcźe njeje nic wrócźił. W blížschim cźasu zo nowe wubuchnjenje njespokojnosće wocźakuje. Offizjelska organisazija je pjeza kralej ultimatum pschepodała, w kotrymž zada, so by njeby nichtó z antillerijskich offizjerow, kotrejž zu zo pschi poslednjej spjećenizy wobdźělili, pokhótzał. Tej offizjerojo wótkla, kotrejž w Marokkowskej stejí, ku kralej pjezu spiž pschepodali, w kotrymž hrožza, so wschitzy z wójska wuslupja, jeli so by zo pschećziwo artillerijskim offizjeram na někajke waschnje zakrocźiło. Schpanijske liberalne a demokratiske strony su zo tele dny sešcźe a zu wobsamkle, zadacz, so by zo narodna zhromadźizna powołała. Knježerstwowa rospraw pręje, so

ſu tele powěſće wěrne a praja, ſo je ſo kraj hižo dospołnje ſměrował.

Druha powěſć ſe Schanſkeje praji, ſo ſo w kraju wočakuje, ſo kral w najbliſſich cžaſu generalej Berangugrej poruči, ſo by knježeſtwo pſchewzał a ſyſtem diktatury woſtronik. Oppoſicija hroži, ſo, jeli ſo budże ſo kral dale planam Prima de Rivera podwolić, ſběrk wudyri, kotryž mohł k wuhnaczu kralа dowjeſć. S tym by ſo też ſchpanſka dynaſtija ſkónczyła, pſchetož naiſtarſchi kralowy ſyn je cžežko khory, młódſchi je hluchoněmy a najmłódſchi je hałke 13 lět ſtary. Tron by ſo ſ regentom wobhadźił. S tym by ſo króna hram politiſkich pożadźiwoſćow wuſtajiła.

Wójna w Chinje.

S Pekinga ſo 22. ſeptembra powě: Wupeiſowe wójſko w měſće Wučzangu ſo pſched wobkhadżenym Kantonſkim kommunniſtiſkim wójſkom dale khrobłe wobara. Wo wojowanju mjes Kantonſkim wójſkom a wójſkom Sun-Schuang-Fengom njeje hiſchże žanych powěſćow doſchło. Wupeiſu ſ Cžangſi olimom wo ſhromadnym wojowanju pſchećiwo Kantonſkemu wójſku jedna.

Jendźelſke pożłonjenja do Chiny.

Londonſki „Daily Telegraph“ ſ Malty powě, ſo je ſo tſjom ſkhiſkam a tſerſej flotilli ſaniczkow torpedowych cžołmow pſchikaſało, do Chiny wotjěć. Lětadłowna maczerna łódź je pónđelu do Chiny wotjěła.

Małe naprašowanje

ſapołłanza w pruſkim krajnym ſejmje, Baczeweſkeho.

W pruſkej ſtatnej radże je ſo 19. 7. 1926 wuprajiło, ſo ſu ſaſtndleniſke ſaměrny jenoſ ſa Němcow. Wotſchi preſident Hornjoſchleſiſkeje provinzy je w jenom poſkazenju jako „ſkuczże tajne“ po O. P. III 3. c.o. 799 ſ 9. 4. 1925 krajnuch radźićelow wołoſbinzy ſa to ſamotwitych ſcžinik, ſo pſchiſtłuſchniczy połſkeje mjeniſchiny žadyn kuſk kraja žehi dobyć njeſmědża. Sda ſo, ſo ſu wotſchi preſidentoju druhich provinzow tónle pſchikkad ſcžěhowali. Saſkydleństwo ſo woprawdże we wſchěch krajinach Pruſkeje, hdźež narodne mjeniſchiny bydła, jenoż preſident Hornjoſchleſiſkeje provinzy je w jenom poſtanja nimłoſtatneho ſaſtndleńſkeho ſakonja ſ 11. 8. 1919 a wotſewjenje wo wobkhadże ſ rataſtkimi leżownoſcžemi ſ 15. 3. 1918 ſo pſchezo do ſchkody narodnych mjeniſchinow wukońja a nakońja a ludźo ſ jich khuhow, khž ſo wo kuſk kraja próſaja, ſo ſ nětkajſeje ſeſdateje pſchićžiny wotpokaſuja.

We Wultim Dammernje w Meſeriſkim wokrjeſu ſo na pſch. pſchiſtłuſchnitej połſkeje mjeniſchiny Domaſchej Wochej dowolnoſcž ke tuṗenju leżownoſcže ſe ſtrony kraſneho radźićelа ſapowědźi ſ wudawanjom, ſo ſo tu po ſpacžu wo „geſchäft“ jedna, dokelž jemu nan pjenjezy k tomu da. W Ekjezu w Flotowſkim wokrjeſu kulturny ham: Schneidemühla pſchiſtłuſchnikam połſkeje mjeniſchiny we wſěch, wjazy hacž 20 ſamokwjeſiſkich liſtach pſchi ſkładnoſći parzellowanja ſ wurěcžu wotpokaſa, ſo ſo dźěłaćerjam a rjemjeſnikam ſemja dacz njeſmě; nĕmſzy ſmyſlenym dźěłaćerjo a rjemjeſlnizy dóſtachu pak tam hacž do 20 jutrow kraja. W Makowje, Schonowizach, Ludowizach, Schierotu, Kreuzſtalu atd. w Hornjej Schleſiſkej kulturnaj hamtaj w Raćiboru a Gleiwizach pſchiſtłuſchnikow połſkeje mjeniſchiny ſ wudawanjom wotpokaſachu, ſo žanych ſamnjnych bydłeſtkich a hoſpodaſtkich twarjenjow njeměſachu. Nĕmſzy ſmyſlennym pak doſcž kraja nadawachu, hačrunjež njeměſachu ſamnjnych bydlenjow a hoſpodaſtkich twarjenjow. Knježeſtwowy a kulturny rada Nowak w Raćiboru je wotpiet wojſewik, ſo pſchiſtłuſchniczy połſkeje narodneje mjeniſchiny žadyn kraj ſ łaſydleniu dóſtaſ njeſmědża. To dyrbjeſche ſamo wyſchnoſcž pſchidacz (pſchir. piſmo preſidentej kraſneho kulturneho hamta we Wrótſławju ſ 23. 4. 1926 III. gen. 13. Raćiborſki). Njedźiwajmy toho wukońja Nowak napiſchecžo pſchiſtłuſchnikam narodneje mjeniſchiny ſwoju hoſpodaſtu ſchkodnu praxis njemjelenu dale.

Po ſamnjnym jednorym ſyſtemje ſpytaja na druhej ſtronje pſchiſtłuſchnikow połſkeje mjeniſchiny w Pruſkej ſ napramami, tiž nanuczene ſapiſanje wěſtotnych hypothekow ſa dawki, kiž ſo hnydom ſapłaćicź njemóża, ſe ſapowědźenjom kreditow atd. ſ domu a dwora wuhnaczź.

Praſcham ſo ſtatne miniſterſtwo:

1. Je wono ſwólniwe, ſo by wſchě pady wo prózowanju wo dóſtacže kraja ſ rjadom mjeniſchinow pſchepruhowało a jim nětko hiſchcže kraj pſchiſwolilo. Schto mjſli wono cžinicź, ſo by w pſchichodże ſadźěwało, ſo žychu ſo mjeniſchiny w ſaſtndleńſkej naležnoſći wot pruſkich landroſtſtwow a kulturnych hamtow nadad njeſtorkali? Kak ſtaji ſo wono ſ wuprajenju w pruſkej ſtatnej radże 19. 7. 1926 a ke kruczże tajnemu poſtajenju wyſchſcheho preſidenta Hornjoſchleſiſkeje provinzy O. P. III. 3. cžo. 799 ſ 9. 4. 1925?

2. Je wono ſwólniwe, ſo by knježeſtwowcho a kulturneho radu Nowaka w Raćiboru ſ krajiny měſchaneje rěcže wotſtroniło?

J Baczewſki, ſejmſki ſapołłanz.

Ze Serbow.

Kalendarſke.

Stwórtk, 23. pózńjeńca.
Viktora, martrarja

1814 zeńdże ſo na Lubijſkej radnicy poſledni króć zwjazk łužiſkich ſtyrimeſt. —

Zdychnjeńcko.

Wzmi mje knježe pod kſidła,
Hdyž ſo njebjo zamróżuje,
Cežke bija njewjedra,
Horja zymny wichor duje;
Pod swoje mje kſidła wzmi,
Hdyž je styskno w duši mi. —

Wzmi mje, knježe, pod kſidła,
Doniž nóc ſo njerozjaſni,
Njebjo módre njeſměwa,
Kotrež ſłónčko zboża krasni;
Pod swoje mje kſidła wzmi,
Dóńž dźeń rjeńi njeſwěći. Korla Fiedler.

Přiſłowo: Dawaj za tym hač maſ! →

*

— **Wo wjedrje.** Dźeńſniſche ſamróčzene wjedro ſo weſcže hórſy pominje, pſchetož wčzera rano wyſchina nad Jendźelſkej leżeſche. Druha bě nad Ruſkej. Nížiny cžahu w poſnozy nimo. Te ſu nam ſamróčzenje pſchiniekše. Sſtónčzko ſkhadża jutſje piatk w 5.49 hodź. a ſo popołdnju w 5.52 hodź. khowa. Měſacžk ſkhadża wjeczor w 7.36 hodź. a ſo dop. w 8.53 hodź. khowa.

— **Sapoczatk nałymy.** Dźeńſa ſchtwórtk 23. ſept. wjeczor, 27 mjeniſchinow po 8 hodź., ſaſtupi ſłónčko do ſnamjenja wahi, pſchiwobroczi ſo ſaſo equatorej a ſežini k druhemu rafej lětſa dźeń a nóż jenak dołha; nałyma je ſo ſapoczaſa. Wulki dźěł naſchich ptaczkow je naš hižo wopuſchcził a ſchtomiy a kerki tapoczinu ſo ſwoju lećzu pychu ſběkacź. „Ach padle, ſpadle ſu je ſchtoma liſcžiczka — — —“ Stare burle pſchiſłowo cžaſe wědźeć, ſo hiſchcže rjana nałyma pſchińdże, hdyž hižo w ſeptembru liſcžo pada. Po malo rjanym lećzu bychmy rjanu nałymu wſchitzu wjeſle witali.

— **Pſchichodne rózkowe žně wohrożene.** Kaž biologiſki inſtituſ za raſtlińſtwo a hajniſtwo piſa, wobſteji wulki ſtrach ſa ſkwyw w lětuſchej ſymje, dokelž je rózkowe ſkwyjo jara ſkpatne. Sorno ma ſkoro wſchudże naczerwjeny pobĕh, dokelž je ſo ja cžaſ mokreho lećža ſtyrjiſki hribik derje wuwiéj mohł. Tuſon hribik ſaſwinje cžerwu druzinu rózkowje khoroſcže, kotraž ſo ruczna pſchiſwinu mjenuje. Tuta khoroſcž nadpadnje ſkhadźić a naczini wołſebje w ſpomje pod ſnĕhowym pſchikrywkom wulku ſchkodu, dokelž mode roſtliny ſ pĕſčnatym podĕłkom poczehnje a tak podusy. Naczinjenje ſorna pſched wuhnjezom może jenicžky pſched tajkej ſchkodu ſkhitacź. Liſcžina cžo. 2 roſtliny ſchkitanſkeje ſłužby mjenuje jako ſkutkowne ſrĕdki pſcheziwo ſnĕžnej pĕſčnatiſnje: agfa, betanal, germitſan, Allantin, rożkowy fuſtariol, ſegetan upjulum, urania-Hohenheimſki) naczinjnu. Tutu liſcžinu, kaž też lětakaj cžo. 82 a 80, kotraj wo ſnĕžnej pĕſčnatiſnje (Schneeſchimmel) jednataj, pſchipoſcžeje ſa 10 pł. biologiſki wuſtaw ſa rataſtwo a hajniſtwo (Berlin-Zahlem) kóždemu, kiž ſebi to žada.

— **8. pſchiſczelowy nĕſchpor w Michałſkej zyrkwi we Budyſchinje** budże bliſchu njedźelu, 26. ſeptembra, popołdnju w 4 hodź. Swjatoczna hodżina je muſtkena jako dopjnk k ſnjowemu dźakowemu ſwjedźenjej. Njech bohaty wopyt próſzy kantora Polaka mytuje!

— **Wotkrjeżny ſwjaſk wohnjowych woborow Budyſchſkeho hamtiſkeho hejtmanſtwa.** Hejtmanſtwo wohnjowych woborow ſeidu ſo njedźelu, 26. ſeptembra we Bóſchizach, ſelesniſka ſtazija w Njeſwacžidle. Sdobom ſwjeczi Bóſchczańſka wohnja ſwoje 50lětne wobſtaże. Dnjowy porjad je ſcžěhowazy: Wot 10—11.30 hodź. powitanje woborow, 10,40 hodź. cžeſczenje wojakow pſchi pomniku, 11,25 hodź. wokrjeſne ſwuczowanje 3. wokrjeſa ſ alarmowym ſwuczowanjom. Pſchi tym pſchedwidu ſo wſchelake pſchiprawy ſa haſchenje wohnja. 1.25 hodź. ſhromadźiſna woborných hejtmanow ſe ſcžěhowazym dnjowym porjadom w hoſczenju „K palmowemu ſchtomej“: 1. Oſdĕlenja a dóſchle liſty. 2. Rosprawa wo poſpedźenju kraineho wubjerka. 3. Wólby tſjoch ſobuſtanowſkich pſchedſydźerow. 4. Pruhowanje ſwjaſkowe poſkładnje. 5. Poſtajenje ſwjaſkowego dawka na 1927. 6. Kurſywjednikow 1927. 7. Wołſewjenje pruhowanjow ſa 1927. 8. Powſchitkowne naležnoſcže. 9. Pſchećiſtanje protokolla. S Budyſchina wotjědu dop. 9.34 hodź. Dale poda ſo rosprawa wo dźěłaſkowſći Bóſchczańſkeje woborn. Na to ſkonzert ſ druhimi ſawjeſelenjemi a pyſchny bal.

— **Drjeżdżańſka jubilejska ſahrodniſtwowa wuſtajeńca** ſo pónđeſku, 11. oktobra wjeczor ſamknje. Schtóž cže ſebi hiſchcže ſajimawu a widżenjahódnu wuſtajeńcu wobhladaċ, njech tam ſebi ſ cžaſom dojeżdże.

— **Finanzny hamt** w hamtiſkim dźěłu dźeńſniſcheho cžiſła namołwjenje k wotedaczu pſchiſłuſchenja pſchemyſłoweho dawka (Gewerbeſteuer) woſtewja, na kotrež tu naſchich cžitarjow wołeżbe pokaſamy.

— **Esperanto-pſchimwabjeńſći tydżeń w Satſkej.** Satſti krajny ſwjaſk ſa Esperanto ſrjaduje ſa rěcž Esperanto wot 2. hacž 10. oktobra pſchimwabjeńſći tydżeń. We tymle cžaſu watmeja ſo na wſchelakich měſtnach pſchednoſchki we wažnoſći jednoreje logiſkeje ſwětoweje rěcže w naſchim internazionalnym cžaſu a wuſtajenja, tiž mózne roſchěrjenje Esperanta pokaſuja. Swjaſk ſam ſměje wot 30.—31. oktobra ſwoju hłownu ſhromadźiſnu w Kamjenicu.

— **Njeſbože na dróſy.** Dźeńſa rano krótko do 7 hodź. ſo tón, na kotrymž offizĕr artilleriſe jěchaſche, na Drježdźańſkej dróſy pſched moſtom Swjateho Ducha ſpſtſchi, dokelž jemu wožbowany auto napſchecžo pſchijědże. Pſchi tym lěwy błótowy ſchfitak automobila konja ſhrabny, ſe ſemi cžiſny a hnědże 5 metrow ſobuwlečzeſche. Kóń ſebi ſadnju lěwu nohu ſłama a dóſta hiſchcže wjetſchi ranu, tak ſo dyrbjachu ſłoczo ſa krótki cžaſ doklóčź. Jěźbny bjes ſchkody wotedźe. Wina na njeſbožu nikoho njetrjechi, dokelž ſtaj wjednik auta a jěźbny ſo po pſchedpiſmje na prawej ſtronje dróhi djerżałoj.

— **Zońſku ſajeli.** 26lětnu bźěłaczeńku ſ jenoho ſwjedneho měſtna, kotraż je ſwojeho njepožčzitweho „wjeſenja dla ſ měſta wupokaſana, ſaůdżenu noż pſchi pſchenoſowanju w ſjawnym žonjazym wuſtupje nadeńdżechu a ju tohodla ſajachu.

— **Kradnyli ſu** 22. 9. 26 w nozy na tudomnym dwórniſchczu nožik ſ pĕſčanu kolo ſtamki „Bastarď“ ſ cžornymi kroſtanami ſe ſłotnymi ſmużkami, cžornymaj błótnoſchitakomaj ſjadni trochu woſſchkłodżeny), żołtymi ſwjenami ſ cžornymaj ſmużkomaj, wulkim kuloſtym ſwónčkom.

Zhubjeny syn.

Burſki roman ſ Czorneho Lěſa.

6] (Pokračowanje.)

„Bóh ſwarnuj!“ ſawoła Khrystina ruczże. „Hdyž króńca ſa prajiſch, maczże ſo wy ſajo ſhubiſz, je cžeta Wórſchla prajiła. Tuž bha ſo ſajo ſhubcže!“

Bojaſnje ſaklinczła wo cžežerjenje ſjerjenja pſches wichor.

„Tak? To je cžeta Wórſcha prajiła? Ta dyrbi tola ſaſſepotanje pſchetſepana žónſta być. Ale naſch cžłowjek też tak hłupy njeje. Ja ſwjchak cži niczo njeſcžinu, holcžka. Ty ſy kola Czornuſchcha!“

„Wěſch ſamo, kak nje tu hiſchcže mjenuja“, jakotajeſche Khrystina.

Knykotanje ſuchich haſłow a cžežke krocžele dachu ſo ſłyſchcžeć.

„Saklinkotane! Kajſe ſwĕrjo je mi tu prjedy pſches pucź pſchebĕżałoſ? Ja wuſtelu — a tola njetrjechju —“

„Na ſbo'o niż“, da ſo ſtrachidło ſłyſchcžeć.

„Oho! Schtó je tu?“

„Manko“, bórbolaſche tichepotajo Khrystła, „ło je dźiwi Bjarnat a tón njecha ſo ſ prochu mĕcź!“

„Dźiwi —“ ſtary pchimny ſwoju rĕklbu krucžiſchcho. „Dajcže wotmołwu! Schtó ſcže Wy?“

„Ja mam być dźiwi Barnat, je tale holcžka prajiła — a tuj też to ſym — ło wſchak ło ſaſa trochu ſ mojim wołuſom njeſche — jabłudźił ſo ſym w tutom bludnem lěſu, hdy bych chył wobſtrucžić, ſo wĕm, hdże je ſwoj. Landolin, to bych ſkał!“

„Tak, tak,“ měnjeſche Mĕrcžin Hegner ſwaha, mjes tym ſo Khrystła ſ hańbu a hněwom ſo pyrjo ſłowa wuſtorcži: „Njenje to njeje wot jenoho zujeho, holzu ſakle wuſtrózcžą a ſcžerciċ.“

„Mej ſi wichor je na tom wina, niż ja!“ prajeſche muż. Khrystina ſatorhny ſaſkobjena ſ ramjenjomaj. „Wójcže, nano! Je hižo jara pozdże. A wichor dże naš tak rjez na kruchi roſtorhacź.“

Cžorne pletwy na ſad cžiſnyo, kroczeſche kaž horna, ſ wĕſtoczu ſwĕrimy, po nahłem a cžěrnem puczu dele.

„Pokażu wam puczź do ſwj. Landolina, zulbnikło“, mĕnjeſche ſtary. „Ale najprjedy dyrbicže na ſſchójnem dworje ło trochu pożywnicź. Saperlińſche, to je wichor!“

„Djakuju ło Wam, buro“, ſnapſchecžiwi zuſy.

Njerěcžo je ſobu puczowachu cži ſtjo po nóznem lěſu — je hoſeje hórſeje ſndżele hrożachu cżorne roſwalniy roſpadaneho hrodu — Khrystina pohładny ſpiſchiwinje na cžěrnne wobrybły roſpadankow.

„To je nam wichor nĕſchko rjane wobradźił“, pomyſłi ſebi. „Kat budże ło mi tón ſhadła ſmjecź! Ale njech ło ſmĕje ...“

Schcžowkanje pża da ſo nĕſto ſaſnje ſłyſchcžeć, a puczowarjo ſawohladachu, kak ſo w poſadku lěſa ſwětleſchko ſamiſkota. Cžopły dych cžehnjeſche jim napſchecžo, kahodna wóń burſkeho dwora, kotraż ſwědcžeſche wo ſtatnej ſamóſnoſći.

Mĕrcžin Hegner wotewri durje, rozſnjembrjenty wichor, tiž ſatſchażowaſche ſ woknami tak, ſo ſchcžerkachu, ſaczĕri tych ſtjoch do niſkeje, ale ſchĕrokeje ſtjiny, kotrejež ſleczi dżeł wobſchiſcžeje wulkotnje „wumjeſtſtwo“.

Kaſchćkowny cžłowjk, ſ cžežwjenym honakom namołwany, poła owaſche na dżeżaſch. Purpurowte a mile płomjeńcžko poſkakowaſche w łucžiku pódła durí — wěcžna lampka pſch.d ſwjecžerjecžom Maczerje Božeje, pod kotrymž nĕkotre wumjeſke roſtlinu w nopaſchkach ſ hordej pyſchnoſcžu ſo błyſchcžachu. Nad krjepjanku je ſwjecžerjej wodu wjeſche cžerwjena, ſelena hałuzka jedlimy a haſka wótrolišta.

Pſchi ſchĕrokej ſcženje wuhłada zuły drjewjane błido, na kotrymž jeho njimaſo wabjachu bruchata bleſche, pokruta hlĕba a poſcž.

„Cžeta Wórſchla“, ſawoła Khrystła hnĕwna, „pſchinjeſeſe hiſchcže taſeŕ ſ nożom a widliczkami!“

W ſamſnej ſtwili pſchiſłyſchachu ſo babiczka do ſtiwy, kotraż mĕjeſche telko ſukuſow na ſebi, kelkoż ſónſka jenoż ſnjeſe: najprjedy ſelem, potom cžeſwjenu, módru a ſchĕru kolesſtaru, cžornu a ſijałkowu — wſchě tele ſukuſe bĕchu na njej wiſzało tołſtcži a liczi, pſchetož hdyż ſo cžeta Wórſchla pohibowaſche, to wone tworjachu ſkhodżeńſkoju krudżelku wokoło jeje krótkeje, kulostjeje poſtawy.

Cžeta Wórſchlka, ſo ſebi hižo ſtara a trochu błucha a pomałku ſaſpſchijeſche, ſłoži ruku k wuchu a wobhładowaſche ſebi zuſeho.

„Mój jejdyrko tola“, rjekny, „pſchiwjedżeſch ſebi druheho domoj, hacž ſy ſej ſobuwſała!“

Khrystła ſtuny ju wſeſele ſ durjemi won a bóńdże ſama po krjw. Pſchi tom ſwaji ſe, na hoſeja pohładaczą, tiž ju ſawěcže wuhmĕſchowacže a ło je jej ſmĕjeſche.

Tola dźiwnje — wón ło njeſmĕjeſche. Nawopak, wona njebě hiſchcže nihdy do tajſcheo ſrudneho, hjeſnadźiwneho wobliczja hładała, hiſchcže jenje tajku muczność w młodych ryſach widżała. Wulki a ſtyłny, kajkiż wón bě, jda ło ſmutkownje wjſchón poraženy.

Stary muſowaſche jeho, ło by ło trochu napił. „Rad ło wam dawa — wocžakuże, hdyż ło wichor ſlehnje, wſchako hiſchcže cžaſa dojcź do ſwj. Landolina pſchińdżecže. Mjacže dże tam nĕtajke wobſtaranje?“

„Nĕ“, prajeſche zuły ſajo nĕkak dźiwnje, jako by jemu cžežko na wutrobje było.

Khwilku trajeſche mjelczenje. Bur jeho dale njenabbĕhowaſche, ło jeho ja tam njeprajeſchejche, ſchtóż wón je a kak rĕża, a Khrystła mĕjeſche ſtoro ſaczucže, jako by to tola dźiwi Bjarnat a żadyn druhi być, kotrehož pohoſpoduja.

Wudawajo, ło ſebi po błeſchu wiſchneho dóńdże, dżeſche bur ſe ſtiwy a teptaſche po wuſhodżenych ſkhodach horje do komorki cžety Wórſchle.

Za ſobu ſe błidom a kładżeſche tarty.

(Pokračowanje ſcžěhuje.)

jendźelskim wodźidłom ſ cžornymaj zellulokomymaj pichmadłomaj, prědku ſe ſpinadłom, ſaſnobrunym kožatym hoblom, tohorunja gratowej toſchku, ſchěrnymaj „Atlantik“-wobruczomaj. Na kroſnach ſe ſanikłowana powědrowa dychawa. Wo wězowne ſoſtajenja proſy kriminalne wotdźelenje w Budyſchinje.

— **Potkroma je ſaſchła** mjes ſkotom kubleraja Jakuba Wjazałatka w Khrósčicach čo. 6 a farſkeho kubła we Khrósčicach čo. 35.

S **Khanez.** Tu ſwjeczeſche w dalſchich kruhach ſnaty kubler August Hajna ſe ſwojej mandźelſkej rodź. Beyerej ſlěborny ſwaţ. Jubilarkowaj ſo wjele cžeſčowanjow doſta.

S **Wjeleczina.** Ssadowa, ſeleninowa a kwětkowa wuſtajeńca wotewri ſo tu błiſcheu ſobotu, 25. ſeptembra ſ. chipoldnju w 1 hodź. w Tſelerni pſchi Stotym Jandźelu. Wuſtajeńca, kiž je wſchědnje wot popoldnja we 8 hodź. hacž do 7 hodź. wjeczor wotewrjena, ſo póndźelu wjeczor ſaſo ſamknje. Saſtupny pjenjeſ wuczinja ſa doroſcheneh 50 pj., ſa dźěłonjemějerjow, hdyž khartku pokaža, a ſa dźěcži 15 pjenjezkow.

Se **Spytez.** Zandarm ſandźenu wutoru tudomneho 49 létneho woženjeneho pohonca, kiž na knjeźim dworje dźěła, faja a Bistop temu hamtſtemu ſudniſtwu pſchepoda, dokelž bě na ſwojej 24 létnej dźiwizy krwawnu haſbu ſtucził.

S **Huczinu.** Sandźenu njedźelu mějachmy tu ſchuliſti ſwjedźenu. Jenož dwójzy we wóſmoklétnym ſchulſtim cžaſu ſu ſmědźa ſo dźěcži tohoſe ſwjedźenja wjeſelicz. Wſjedno bě rjane cžaſte, kaiſež rjenſche bycz njemožeſche, a Boże ſkónczo menjeſche derje. Knjeſaj Jawnik a Kótwiza pſchewoſtajiſchtaj na dźakaſhódne waſchnje ſa njedźelſke popoldnjo ſuchu ſwjedźenſtu łuku. W dworje noweje ſchule ſo ſwjedźenſtu cžaſ jeſtupa a ½2 hodź. cžehnjeſche won na ſwjedźenſtu łuku. Na cžole hudźba. Sswjedźenſizy wuprajchene ſchulſte dźěcži — holzy ſ banami, pletwami a holzy ſ thorhojemi — ſtitczichu lubosny napohlad. Sa maſymi łudźimi troczachu dźedojo a wowki, nanojo, macžerje a braſiczki a ſoſtrcžki. Na łuzy mějeſche knjes wyſchſchi wucžeř Hajnik ſwjedźenſtu rěcž, kotraž ze poina hłubokich myſlow a wſchititm ſroſumliwa. Wěcžnik wuſhěhny, ſo maja runje ſchulſte ſwjedźenje ſtare ſwjaſiti mjes ſchulu, gmejnu, ſtarſchimi, wocžeſnjerjemi a nědhuſchimi ſchulerjemi ſe ſchulu a domiſnu ſnowa ſtruczicz. A maka, hiſchcže njewědomna dźěczaga wohaża ma ſo na to pſchihotowacz, ſo by jim ſchula njeuwża nětaſti nuczeniſti wuſtaw, ale měſtno, hdźež móża ſo hibacz a wjeſelicz. Na łonzu dźakowaſche ſo rěczuik wſchititm tym, kotiž ſu pſchi wuhotowanju ſwjedźenja njeběžicžnje ſrobu pomhali, wobſeže też wohnjowej woborje. Na ſwjedźeńſtej łuzy knjeźeſche wotměnjaze wjeſele žiwjenje. Jako ſo wjeczor na hona a łuki roſkěchowaſche, ſeſtupachu ſo dźěcži ſ lampionami do cžaſha a cžehnjechu do ſchulſteho dwora. Se ſpěwom ſchulſtich dźěcži ſkónczi ſo ſchulſti ſwjedźeń, kiž je ſo tak derje poradźił.

S **Malerſiz.** Na naſchim dwórniſchczu mamy nětko też elektriſke wobſwětlenje. Dotal bě dwórniſchczo na wjeczorach jenoż łubjenje ſ petrolejom wobſwětlene. Też naſche wjeſna dróha je elektriſke wobſwětlenje odſtała. — Po wobſtajnkanju ſchulſteho pſchedſtejcžerſtwa ſmě ja ſchulſte dźěcži wot 27. ſeptembra hacž do 25. oktobra běrnowe próſdniny.

S **Łubija.** Wotrjeſeny wubjerk hamtſkeho hejtmanſtwa ſměje póndźelu, 27. ſeptembra, dop. w 9 hodź. pohedženje.

S **Wóſporka.** Dźiwne ſjewjenje mózachmy póndźelu na tudomnej zyrkwinej wěſi wobkedźbowacz. Pſchi kneſu bě mała mróczakła ſpóinacz. Sdaſche ſo, jako by ſo je kneſla kurił. Ale ja ſrótki cžaſ ſo ſjewjenje ſaſo ſhubi. Mróczel njebě niczo dale hacž rój kuntworow.

S **Wóſporka.** Wobſedžer měſchczanſkeho kubła, knjes Petermann, je ſwoje tudomne měſchczanſke kubło pſchedał a je do Wětrowa pola Njeſwacžidła cžahnył. Knjes Petermann ma jako dołholětny měſchczanſki rada wulke ſaſtupjenje wo naſche měſto. Se ſwojim wothadowm wuſtupi też ſ zyrkwinſkeho pſchedſtejdſtwa, w kotrymž je tohorunja dołhi cžaſ ſkutkował. Cžeſczeneho ſobuměſchczana ſ wobzarowanjom wotſal cžahnucz widża.

Z **Marijneje Hwězdy.** (Porjedźeńka.) We wčerawſſej rozprawje wo prěnim wujězdže motorskeje ſykawy ma na kónen 25. rjadka rěkaz: Mjez nimi běchu přitomni kk. měſčanoſta Rjeda, ſobuſtaw wokrjeſneho wubjerka ryčerſkubłowy najeńk Rjenča ſobuſtaw wokrjeſneho zwjazka Kósk. Při mokrej pruzy atd.

S **Kamjenza.** W poſledniim cžaſu ſu ſaſo we wokolinje khěžro kradnyli. W nozy k 16. ſeptembrej ſo buchu ſo paduſchi do pſchedawarnje klamarja Juſta we Khrósčicach a kradnychu hoitwinſku tſelbu, dyhſacžny cžaſnik, pjenjeſy, ſonjaze powjaſki, 2700 zigarow, zigarety, tobak a ſchokoladu. Kradnjene wězy ſu na 800 hriwnow hódne. — S jenoho pola mjes Kukowom a Sswinjarnju ſu pjatk dopoldnja mužaze koło ſnamki „Rapid“ kradnyli.

S **Kamjenza.** W poſledniim poſhebženju wokrjeſneho wubjerka ſdźeli hamtſki hejtman dr. Sievert, ſo ſo dźěłowe wiki w Kamjenſtim wokrjeſu połěpſchile w cžaſu. Jenjowe dźěła ſu jenoz nahwilne połoženje pſchinjeſłe. Wjetſha dźělonjemějerjow, kotſiž podpjeru doſtawaju, je ſo ſaſo trochu powyſchika a twucžinja 1790. Zyle lězžo je wjele murjerjow a cžeſłow bjes dźěła bjło. W kamjenjowej induſtrizi ſu wubłady ze ſtruchle. Tola Kamjenſke khachłowe fabriki móża połnje dźěłacz. W tekſtilnej induſtrizi je połoženje dale njepſchihódne. Hoſpodarſke miniſterſtwo je namjetowało, ſo ma ſo jako nuſowe dźěło żeleſnica ſ Sspeji do Nadróſnjeje Hrabowki dale twarzez.

S **Kamjenza.** S 1. oktobrom dopjelni ſo 55 lět, ſo ſo żeleſnica ſ Kamjenza do Arnsdorfa ſjawnemu wobkhodej pſchepoda.

S **Kamjenza.** W naſchej wokolinje běrnjazy rak ſachadża. Měſchczanſka politzija hamtſke poſtajenja k jeho ſanitzenju woſſewi.

S **Jaţenza.** Sswoje koło, kotrež běchu tudomnemu ſwjaſchez Lamej na brodze w Jaţenju tele dny kradnyli, wón na ſpodźiwne wſchnje ſaſo wrócžo dóſta. Pſchicžina na wróczenja njebě tu żelnoſcž paduha ale ſpodźiwny pſchipad. Jako knjeſez wyſchſej Lamej ſaſnđženy tydźeń koło kradnyhu, běchu wſchě ſłědźenja ſa nim bjes wuſpěcha. Mjeſko póſtowny agenta pſched póſtowym twarjenjom jedne ſědne koło namaka. Jako ſo wjeczor hiſchcže nichtó ſa pſchi kromnjeſe, ſhowa je do jeneje kólnje. Myſlaczu ſebi, ſo budże ſo wobžedźeſ ſa nim praſchecz. Jako pak ſo w paduſchſtwje Lamoweho koła dopoſłuchachu, widźachu, ſo je ſpomnjene koło kradnjene. Koło pak bě złe ſkónzowane. Wótka bě ſtamana a zyła hromada powrachowaſche. Hdyž bě paduch koło doſcž wobſchkodźił, potom je jo ſaſo wrócził.

S **Běleje Wody.** Tudomny hamtſki ſud ſaběraſche ſo w ſwojim poſłednim jednanju też ſ njeſbožom ſ motorſkim kokom, kiž ſo w junniu na dróſy do Brěſowki ſta a pſchi kotrymž ſebi ſwódź B. ſ Brěſowki cžežko wobhi ſchkaże. Wobſkorženy bě ſamkaż D. dla njezodneho cžeſnenho ſranjenja. Njeſłoże, wo kotrymž w ſwojim cžaſu nadróbniſcho piſachmy, je ſ tym naſtako, ſo bě kokoſedny pſchi jenom ſawinjenju ſ łeweje na prawu ſtronu dróhi ſajeł a wobſtorženy ſ motoriſkim kokom wjazy pomału doſcž ſěcž njemožeſche, ſo by ſo njeſboża ſminył. Ssud nameri jemu 50 hriwnow pjenjezneho khłoſtanja.

S **Kſchiżowa.** Pſchi ponowjenju naſcheje zyrkwje ſtorczichu dźěłacžerjo na podſeńſki row pod draſtownju. Jako jón wotewrichu, namakachu w nim tſi kaſchcze, jedyn dźěcžazy a dwaj ſa doroſcheneju; kaſchcze běchu doſpołnje roſpadane. Dokelž ſu naſchu zyrkej po wotpalenju w lěcze 1704 porjedźili a khronika nicžo wo khowanju do tutoho rowa njeſpomni, dźe tam kaſchcze wjele pſches 200 lět ſteja. Mjenja, ſo ſo tu wo pſchiwuſnych nĕhduſchcžoho wobžedźerja Kſchiżowſkeho kuſeſeho dwora jedna.

S **Borſchcze.** Hdyž ſo nětkole wulke pſchetwarjenje na automatiſki telefoniſti wobthađ w Mikowſkej póſtowej agenturje kaž też pſchetwarjenje pola pſchiſamknjenych wobdźělnikow ſwojemu końcu bliži, dyrbi ſo 23. t. m. automatiſki wobkhad wotewricz. Sa wobdźělnikow potom žanych ſawrjenych cžaſow wjazy njeje. Mózemy też w nozy telefoniſke ſwjaſanje ſ Niſtej abo Shorjelzom doſtacz. Sa naſche wotležane holanſke wěſy móże ſo tale naprawa jenoż witacz.

S **Hrádła.** Pola naſ ſu nowy finanzny hamt twaricz ſapoczeli. Firma Dümpert a Hauke w Khoczebuzu je hižo ſ khětro wobſchěrnymi fundamenttowymi dźěłami ſapoczała. Też naſpuwanjſke dźěła mjes małej Schprjewju a nĕhduſchej małej Schprjewju pſched nowym finanzanym hamtom rychle poſtupuja.

S **Khoczebuza.** Tudomna wokrjeſna wyſchnoſcž ſaběraſche ſo tele dny ſ praſchenjemi dla ſ wulkej wodu naſtałej ſchkodu. Wulka woda je we Khoczebuſkej ſtronje letſe nimo měry wjele ſchkody naczinika. Khoczebuſki wokrjeſ ma wſcho hromadże 334 172 jutrow płódneje ſ.mje. S toho je 155 568 pola a łukow a 132 492 jutrow łeża. Po dotalnym wobliczenju bu 34 135 jutrow kuli t. 9 795 jutrow role ſ wulkej wodu ſnicženych abo ſilnje wobſchkodżenych. K tomu hiſchcže njeſłuſchu druhe ſchkody, kaž na haczenjach a dróhach ſobuliczene. Schkoda na dróhach a haczenjach atd. wuczini na 200 000 hr. K wotpomhanju prénjeje nuſy je knjeżerſtwo 60 000 hriwnow pſchiſwolilo. Stat jenoż taiſich ſ wulkej wodu ſchkodowanych podpjera, kotrymž njeje mózno, ſwoje hoſpodarſtwo hacž do pſchichodnych žnjow na dotalnym ſkhodżenku ſdżerżecz. Słonczniże jako podpjeru ła ſ wulkej wodu ſchkodowanych 100 000 hriwnow pſchiſwolichu.

S **Dubja** pola Rósborka. Sandźeny pjatk popoldnju w 2 hodź. wyſoke roſchiny pſchi naſchej zyrkwinej wěſi ſ jedźemi wupſchichu, na kotrychž ſo piſane banty ſnahowachu. Dyrbjeſche ſo tola dopokaſacz, ſo je zyrkwina wěza w běhu pjeć njedźel nowy koprowy tryw doſtała. Zyrkej je we ſwětowej wójnje natwarili a tehdy mózachu wězu jenoż ſ papu pſchikrycz, kotraž je ſo nětko je koprom ſamjeńka. Nětk, hdyž ſu nowe a ſtare pjenja, ſ kotrychž naſtarſche hacž do 15. lińſtotka wróczo du, bo wěſinecho kuſła położili, móża ſo roſchiny wottwaricz. Wobſchérne dźěła koprowcho tryca je Shorjelſka firma Salmann u. Fleiſchmann wupjelła.

Z Łužicy.

* S **Wuhanczizu.** Ssobotu wjeczor ſta ſo na dróſy do Kunnwalda na żelesniſkim pſchejesdże njeſboże. Skałař Pallmer bě ſo jenemu cžahej, kotryž ſ Budyſchina pſchijeżdże, pſchejara ſhlížił. Cžaſ jeho ſhrabny a wo jenju morkny. Pſchi tym ſo Pallmer khětro do hłowy ſbi, tak ſo ſyłnje krawjeſche. Knjes lékař dr. Geiß jemu pjenju pomoz poſticzi. — Njeſłoże by cžim hórſche bylo, njeby-li wjednik lokomotiwy cžaſ w prawym cžaſu ſaſtajił.

* S **Połcžnizy.** Sandźenu wutoru bě tunje 30 lět, ſo pópranjcerſtwo Richarda Köhlera wobſteji. Jeho wudźěłki ſcželu ſo do wſchich krajow a maja wſchudże ſwojich pſchecželow. S małeho ſapoczatka na Mohorunſkej dróſy je ſo wobſhedžerjez ſ njewuſtawazej pilnoſcžu poradźiło, ſo ſwoje pópranjcerſtwo na dźeſaſnjſchu wyſokoſcž Köhlerez doma pſchinjeſe.

* S **Delnich Pozkowow.** Jedyn kolešaſ jědżeſche tele dny ſ Delnich Pozkowow do Otaſchojez. Nadobo ſo jemu pſchi předkowanym kole ſwjena ſlamacha a wón ſe ſwojim kokom na dróhu padny. Pſchi tym ſo mjes wozži a na hłowje cžežko krani. Jeho do khorownje dowjeſechu.

* Se **Schěrachowa.** We wjednišnje tudomneje póſty ſo 1. oktobra pſchemĕnjenje ſtanje. Knjes póſtowy miſchcer Krjeczmar wupuſchczi Schěrachow, ſo by póſtu w Mittlitz-Roitſchenje pola Miſchna pſchejeſwał. Na jeho mĕſtno ſtupi 1. oktobra knjes mĕſtnoſtny pſchedſtejeżeſer Jahn ſ Lubija.

Se **Sohlanda** n. Schpr. Sandźenu ſobotu njedaloko Frieſez fabriki poła pjekarſkeho miſchtra Knoblaucha pſchiſlajeny pohonez Wilhelm Herzog do cžežkeho njeſboża pſchińdże. Hiſchcže młody kóń ſo ſplóſchi. Herzog ſo je wo a wjerhny a ſo mjes wóz a kamjeńtnu ſtołp ſtłocżi. Wěſak ſpóſna, ſo je ſebi ſnjeſłożeny pohonez nĕkotre rjebła ſłamak. Dalſche franjenja ſaczełkliſny dla ſpóznacz njeſłuſu. Herzog, kiž je hižo ſtarſchi cžłowjek, njebudże dłeſchi cžaſ dźěłacz mózy.

* S **Habrachcžiz.** Sandźenu njedźelu wotmě ſo tu druhi łužiſki poſawniſki ſwjedżeń pod naiwěſowanjom ſaſkeho krajneho poſawniſkeho miſchtra ſarara Miſlera ſ Drježdżan. Nĕkhże 60—70 hudźinkow ſe ſaſkich khórow w Ochranowje, Wjaſowizu, Tibawje, Khwarcžizach, a Barcže, Wósborku, Bukezach, Porſchizach, Bnheſtezach a Wukrauczizach ſo na ſwjedżeńju wobdźěli.

* S **Noweho Gersdorfa.** Na rózku Dwórniſchczoweje a Hłownje dróhi póndźelu dwaj cžežitaj automobilaj do ſo ſraſnychtaj. Cžežiły auto konſumniſkeho towaršwa chżuſche ſo ſ dwórniſchczoweje dróhi na Hłownu dróhu ſawinucz, ſraſy do cžežiłeho auta Großpriclenerſkeje ptwarnje. Auto konſumowego towaršwa ſo tak cžežko wobſchkodźi, ſo dyrbjachu jón wotwjeſcz. Tamny pak mózeſche po małym porjedżenju ſaſo dale jěcz. Wobaj wjednikaj ſo lohko franiſchtaj.

* Se **Zitawy.** Sa ſararja pſchi Marijnej zyrkwi wuſwolichu knjeſa ſararja Schindlera ſ Drježdżan-Böhtawy jako naſtupnika ſ ſararja Antona Zentnera. Farař Schindler je ſo w Kamjenzu narodźił a nakupi ſoſionſtwo prénjeho katoliſkeho duchownego w Zitawje ſpoczatk oktobra.

* Se **Shorjelza.** Mĕſchczanſky ſaſtupjerzo w ſwojim poſłednim poſhebženju 700 000 hriwnow ſa nowotwar 100 małych bydlenjow pſchiſłolichu. S twarjenjom tychle bydlenjow ma ſo hnydom ſapoczez. Tak twari ſo we Shorjelzu łětſa wjcho w hromadże 378 nowych bydlenjow.

* Se **Shorjelza.** Wutoru popoldnju ſaſtĕli ſo wyſchſchi tſĕz Weigel pola 10. kompanije tudomneho bataljona. Pſchepytowanje dotal žaneje wĕſteje pſchicziny ſamomordarſtwa dopokaſało njeje.

Ze susodnych a dalšich krajow.

S **Drježdżan.** (Prozeſ pſchećežiwo ſanitetnemu radźiczelej Böhmt.) Kaž hižo piſachmy, bu tónz meje 'utoho lěta we Wulkim Hajnje rodźeny, we Wulkich Wjedmarjezach bydlazy ſanitetny radźiczel dr. Böhma ſajaty, dokelž je pobhładny, ſo je pſched 10 lětami, 22. ſeptembra 1916. ſwoju tſěcžu mandźelſku, Hanu rodź. Landrock'z, na hoſtnoje ſaſtrělił. Tutón podamk běſche ſo hižo tehdy pſched wójnſkim ſudom pſchepytował, běſche pak ſo ſ pſchetorhnjenſom ſudniſteho jednanja ſtóncził, dokelž bě ſud mĕnjenja był, ſo ſo tu wo wobſtajnujonne njeſboże jedna. Po wuprajenju ſanitetneho radźiczela běſche tutón ſwojej mandźelſki we cžaſu zrijowe ſchnórowadło ſtupił, pſchi cžimž je ſo ſ tſělby wuſtrělił, tak ſo hu jeho mandźelſka ſmjerczniſe ſranjena. Tuteho poſdaczneho njeſłoża dla łu lětha nałěto ſnowa wobſtorżba dla mordarſtwa ſapodata. Prozeſ, kotryż je dla ſwojich njewſchednych wobſtejnoſcžow wulku kedźbowoſcž ſbudźił, ſapoczinje ſo 8. oktobra, dop. ½10 hodź. pſched pſchiſłušnym Drježdżanſkim ſudom a budże dże ſi dny tracz.

* S **Oſchaza.** S njewjedrom wołſlepi tudy ſandźene dny tudomna Hermanowa. Wona dźěſche ſe ſwojimi dźěcžimi ſ lěża domoj. Na dompuczu jich njewjedro pſcheſkwapi. Tuż khětro ſhwalachu. Pſchi tom ſe Hermannowa widźiſe cžuwk khětro napinala, tak ſ ſo doma zgle wuſlepi. Ju do Lipſkowſkeje kliniki dowjeſechu, hdźež ſo próżuja, jeſ widżenje ſaſo wróczicz.

* S **Lipita.** (Napad na młodu holzu.) Na puczu ſe Lunaparka do Leutzſcha napadnychtaj pachołaj młodu holzu a rubiſchtaj ji tnežnu toſchku ſ 30 hr. Sa paduchomaj nimaju ſlědża.

* S **Kamjenz.** W pſchedmĕſcže Ebersdorfſe ſwadźiſchtaſ ſo wucžobnikaj. 16-létny blidaŕſki wucžobnik wuſtĕli ſe ſlobami dwójzy ſ powětroweje tſělby a ſranſ ſwojeho towaršcha mjeſnowcži a na khrivżeze.

* S **Gersdorfa.** S motoriſkim kokom ſ mosta jażdż. Motorowy jĕdźny ſłužbi na mjeſce w blikkoſci korczmy „K ſelenemu dołeſ“ móż na ſwojim kole a ſajédże pſchećiwo wobložejnju. Tute ſo roſtrahy a jĕdźny pasmy do rĕki Lunawizy. Cžežko ſranjeneho dowjeſechu jeho do Kamjenz, do khorownje.

* S **Plawna.** Pſchi tudomnym motorowym na pſchemo jĕdźenjum ſandźenu njedźelu ſnjeſboži jedyn motorowy na kolinje Plawenſkeje a Kruſchwicžanſkeje dróhi. Wón poczа ſe ſwojim kokom wjerhacz a ſajédże do ſchtoma a dale do ſchkitanſkeje naprawy, ſady kotrejež wjele ludźi ſtojachu. Motorowy bu ſe ſwojeho koła do ezyżdy ludźi wjerhnjeny a ſrani 19 wołſobow lohko a cžežko. Jeho motorſke koło bě złe roſbite.

* Se **Schönela.** Dźiwejho hońtwjerja ſaſtĕlichu ſandźenu njedźelu w Tanenhänjerſkim lěſu. Jedyn hajnik Tanenhänjerſkeho lěſa nadeńdże w lěſu tſidi dźiwiži hońtwjerjow. Jako na nich wołaſche, woni cžekachu. Tu do jenoho ſ nich tſĕli, kotryż ſo morwy na jemju wjeſe. Mjes tym hacž hajnik do Schönela po pomoz dońdże, bĕſchtaj tamnaj cžło wotnjeſłoj. Morjemy ma doma żonu a dźěcži. Tamnych hiſchcže nimaju.

* S **Trutnowa.** Tu bě tele dny ſakoſtna bĕdźenja ze zyganami. Tſio zyganjo běchu ſo do drjewjanego twarjenja ſahrodnika Horaka dobyli. Jako wobſedžeř domu k tomu pſchińdże, hrabny żelezny rećl a da ſo ſ nim do zyganow. Jedyn ſ nich hrabny ſekeru a cžyſche Horaka ſaraſpecz. Toho Howak ſe żelezným rećlom morjeny, tak ſo ſo morwy na jemju ſwjeſe. Tamnaj cžekłuchſtaj. Wbježnjenjo ſo ſyndom ſa nimi puſchcžichu, ale dyrbjachu ſo wróczicz, dokelž ſo zyganjo ſe ſekeru wobaracha. Tak ſo zyganjo w lěſu ſhubichu.

* S **Landsberka.** Sdmĕſchny podawk wotmě ſo tele dny w Landsberku pſched jenym hoſceženzom. Jedyn motorowy pſchijĕdże na ſwojim motorowym kole a ſaloži do korczmy. Motorſke kolo woſtaji pſched hoſceženzom ſtejo. Wowka hraſkajcych dźěcži warnowaſche, ſo bychu ſo pſchi kole niczeho njedołkale. Prajeſche, ſchtož jemu jenoho pſchińdżedże, kotryż je pſchi kole na trubjowu tatrubił, tón doſtanje 10 pjenjezkow. Nĕkotre njeſiſchimy poſdźiſcho mała hołza nimo dźĕſche. Tutej hołzy narĕczachu, ſo by tatrubika, ſo budże błyſchcež ſandźelow ſpĕwacz. Hołza

satrubi. W šamšnym wokomiku pak ju hrabnuchu a do hoscenskeje jitwy dowjesechu. Motorowy wos lożbemu 10 pjenježkow dari. Nastrózana holcža pak ja za 20 pjenježkow dosta.

* S **Wrótkławja.** W Hotzenplotzu pola Wrótkławja bě nětbuchi žandarm Reichelt khětro wopitkiwu nalkleny. Jeho mandželska mjesesche tatke žiwjenje pschi nim žyte a žadasche rozwjasanje mandželstwa. Na dnju termina, ke kotremuž bě 27 žwědkow pscheproschenych, Reichelt nadobo žwoji mandželsku napadny a ju nětkotre raty se šekeru na hlowu dyri. Jedyn druhi domjazny khwatasche jej na pomoz. Też toho Reichelt se šekeru strani. Na to šebi trk pscherešny. Wobeju cjeržo sranjeneju do khorownje dowjesechu. Hacž jimaj žiwjenje sdźerža, so jara prascha.

* S **Kolberka.** (Sobrikl woheń.) W kupjeli Kolberskeje Deek (blizko města Kolberk pschi Balcje) spali so na 7 kubłow je wschěmi hrodźemi a hrodźkami. Woheń nasta w nozy wokolo 11 hodź. We brózni kublerja Zastrowa a wupschestrěwasche so, dokelž pschithódny wětšik dźěl pjerschiny, też nětkotre kruwy, jalowizy a žwinje, kaž też motory a ratarske maschiny. Zyle žně so sniežichu. Schkoda na inventarje je jara wulka a je jenož z dźěla zawěsćena. Wschitkomne nakraje šikawy njemóžachu woheń shašchecz, ale dyrbjachu jenož podlanske statoki schkitacz. Nazkrije je so woheń jalożił.

* S **Slankowa.** Wobsobny khorowniny tarjadowar je tudomny pschisłuženy Rudolf Mildner. Wón je wschě pjenjesy, kotrež běchu k połpschenju zyrohy w khorowni postajene, sam za so nałožił a tak 3 lěta dołho kraśne durdombejske žiwjenje wjedł. Na tuto waschnje je na 12 tyšac krónow pschešchižiwił. Wokrjesne sudnistwo w Cžeskej Lipie jeho tohodla k 10 mježam jastwa zasudźi.

* S **Warnsdorfa.** Niedźelu tudy dwaj hólcaj do tarcze tšeleschtaj a to z wótrymi patronami. Na 10 krocželi dalenej mérjeschtaj so na jenu deltu. Schkoklowadowy wikowaś Werner, kotryž bě we žwojej sahrodze, bu pschi tom do h'owy trjechemy a na žiwoce sranjeny. Kulka bě deltu pschešeršiła a leżesche hischcze dale. Jedyn z hólcow bě žebi Félku sam wudźełał. We Sakkfej bě žebi patrony kupił. Wernera do khorownje dowjesechu, hdyž so z nim połěpschuje. Polizija módostnymaj tšělzomaj jeju tšělby sebra.

* S **Cžešteje Lipy.** Ratař z Kósela bźěche žebi se žwojim kolekom do žiwota wujeł. Po puczu pschinóšeschu sparjez hólzy na njeho, tuž žydny so, mucžny kaž bě, do hriebje pschi dróhy a bórhy špasche z mješka. Hdyž wotucżi. — ow — ow! — bźěsche jeho koseiko fuk.

* **Cžeska wotnajeju žebi kubła w Hornjej Schtešuskej.** So su Sklowjenjo hospodarjej hibiczliwi, dopokazuja nam powěsće w němskich nowinach, po kotrychž wožebje Cžesca so za kublami na Hornjoschlesyskich ranizach napraschnja. Wjelch Lichnowski, kiž ma tam wulke leżowstwo, ma pjecza wotmytyl, žiwoje kubła pschenajeczj. Swjetscha su so Cžesca jako wotnajerjo samolwili. Němske nowiny pokazuja na „podobne" sjew w bowožinskich cžasach, hdyž Polacy němšku sabydlenišku politiku, kotrejež samér bě pschenjemczenje pólskich krajow, z tym njeskutkownu sčinichu, so so žiwoje pódy dźerżachu, haj šamo žiwoje statoki rosmnožichu. — Kak lohko so tola sapomni, so su tute kraje jónu dospołnje słowjanjske byle!

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za julije pjatk:** Khłódno, šamrócženo, šnadne deschcze su mózne.

Tyfus w Hannoveru je na žiwojim wjeżera dozpětnym sthodżenku stejo wostał. Wschо hromadźe je kaž dźeń przedy 1721 thornych we khorownjach. Tole stejowostaczje tyfusa je pak jenož relatiwne. Je mjenujzy z tym nastałko, so je so 12 wožobow jako wustrowjenych z khorownjow puschczilo a 8 dalschich na tyfus wumrěło. Na městno tutych 20 su 20 nowych thornych do khorownjow pschiwjeli, tak so so shromadna liczba njeje pscheměniła. Wumrěło je jich wschо hromadźe 88.

*

We Westerholcze we Westfalskej je tyfus wudyrił. Moda holza, kotraž běsche w Hannoveru na wopytje była, je thorosći wot tam sobu pschinjesła. Też we Hollhausenje a Martenach pola Herne je wjazy wožobow na tyfus sthoriło. Też šmjertny wopor je žebi thorosći hižo žadała.

*

Jako pschiczina špunjenja noweho mosta pola Gartza mjenuje so hibicziwy tuh. Też liczi so z možnosczu, so je wulka woda wšim na hadżenje semje mcża. Twarske družstwo potajkim wina njetrjechi. Tohodla su sapóžlanzy města Gartza žiwoje wobšamknjenje, samoženje twarskeho družstwa cžakacz, sajo sběhnyli.

*

Krjedawschi thežor Wilhlm II. je z telegramom, do Nürnberga nětbuchim frontiskim wojakam pożłanym, žiwoje pschežwědczenje wupraji, so budźa za wobnowjenje thežorstwa w Němskej wojowacz.

*

Polizija w Muichowje je cžasopisaj „Arminius" a „Der Frontkämpfer" na podłožku šakonja na schkitanje republiki dla nastawka sakasała, w kotrymž so mordarjo němskeho ministra Rathenana khwalbachu.

*

Franzowsko-italska napjatosć je so znowa pschitwórschiła z hrožejom Mussolina a generalneho sekretara italskeho fašistiskeho pschećiwo Franzowskej, dale z demonstrazijemi pschećiwo italskej thorhoji w Baštii na Korzyju, kotruž Italczenjo hižo jako žiwoje wobhladuja.

Italski pożłanz w Parisu, baron Avezzana je w audienzy pola Brianda w mjenje italskeho knježeństwa pschećiwo pschichwalenju italskeje thorhoje w Baštii protestował. Briand je w mjenje franzowskeho knježeństwa žiwoje wobžarowanje wuprajił a žłubił, so winikow połthotstacz da.

*

Mussolini budźe pjeczа z pożrědnikom mjes Rumunskej a Ruskej, kotraž formalne pschipóznacze Rumunskeje žada, so hačle sa 10 lět trjoha rumunski statny pokład wróčicz, kotrehoż su so bolschewikowje smozowali. Réta Dněstер ma so neutrali'owacz a wójsko so 10 kilometrow wot mjezy pschepołožicz.

*

Mussolini budźe pjeczа z pożrědnikom mjes Rumunskej a Ruskej, kotraž formalne pschipóznacze Rumunskeje žada, so hačle sa 10 lět trjoha rumunski statny pokład wróčicz, kotrehoż su so bolschewikowje smozowali. Réta Dněstер ma so neutrali'owacz a wójsko so 10 kilometrow wot mjezy pschepołožicz.

Wotstadżeny grichiski diktator Pangalos je z hórsowanym padom Kemaloweho knježeństwa licził, potom je dyrbjał Konstantinopel wobšadźicz a so tam sa byzantiskeho thežora wuzwolicz dacz. Sa tuton plan je też Južnosłowjansku dobrez dyrbjał.

Swójbne powěsće.

Semrětej: Alma Zuschkez w Budyšinje. — Marta Wolfowa rodź. Rublakez w Běłej Wodźe, 39 lět.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija." Sobotu tutoho tydzenja wječor z dypkom 1/8 h. je w Serbskej kofejownі posedźenje předsydstwa a wubjerka. Předsyda.

Budyšin. Maćica Serbska. Nazymska zhromadźizna budźe srjedu, 29. septembra, pop. 1/2 3 hodź. w Maćičnym Domje. Přednoški: 1. Knjez just. rada dr. Herman: Stare puće do Budyšina. 2. Knjez wučeř Krawc: Što praja nam ležownosće a mjena. 3. Knjez Lorenc-Zaleski: Serbske prašenja. — Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Budyšin. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk wječor 1/2 9 hodź. w towaršowni (Christl. Vereinshaus) na Hornčerskej hasy. Kóždy młody kaž też starši Serb słuša do Sokoła! Načolnik.

Lipsk. Naše „Serbske blido" skhadźuje so wot nětka zaso kóždu wutoru wječor we 8 hodź. w korčmje Schaffrath, Waldstraße 33 (**nie wjacy** Thüringer Hof). — Naležnje so prosy, zo bychu tola wšitcy Lipscanscy Serbja tam přišli. Prosymy wo dalše adresy Serbow w Lipsku, zo bychmy jich přeprosyć móhli.

Małešecy. Jednota Sokoł. Sokolske dźěći z Poršic a Małešec maju přich. sobotu (25. 9.) wječor 1/2 6 h. pola Zendźic zwučowanje.

Małešecy. Jedn. Sokoł wuhotuje njedźelu, **26.** sept., wulki dźěćacy swjedźeń w Małešecach. Započatk popołd. 1/2 2 hodź. Wustupiš budźa wšitke sokolske dźěći z prostnym a narjadowym zwučowanjom. Sokolske hry a skupiny. Wšitcich serbskich starších a wšěch druhich lubych Serbow na tutón wurjadny serbski swjedźeń přeprošujemy.

Dźěćacy wotrjad. Mal. Sokoł

Pančicy. Jedn. Sokoł zmjeře tón tydźeń štwórtk wječor 1/2 8 h. we Worklecach pola Pjetaša zwučowanje. Wšitcy njech přidu. Načolnik.

Radwoř. Jedn. „Sokoł" zwučuje wot nětka kóždy pjatk (nie wjacy srjedu). Přichodne zwučowanje je pjatk, 24. sept., wječor we wosmich. Wšitcy maju přić, a to z dypkom. — Dźěći zwučuja štwórtk pop. 1/2 6 hodź. Wšitke maja přiće, dokelž chcemy do Małešec jěć. Zwučowansku drastu sobu přinjeść, też pasy. Načolnik.

Rakołdy. Jedn. Sokoł zwučuje kóždy štwórtk wječor z dypkom 8 hodź. Wšitcy maju přić. Nowe sobustawy su nam wutrobnje witane. Načolnik.

Serb. Sokolski Zwjazk. Wubjerkowne posedźenje je njedźelu, 3. oktobra, dop. w 10 hodź. (hnydom po kemšach) w Serb. Domje. Dnjowy porjad: Generalna zhromadźizna, zwučowańske kursy a dr. Kóždа Jednota dyrbi połnje zastupjena być.

Starosta.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerь w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěstki: G. Janak w Budyšinje.

Naše nazymske poskićenje!

Za muža

Now. jckl. smuh. wobleк 39.75
gabardinowy wobleк 67.50, 54.50, 48.50

sportski wobleк wulki wubjerk, 39.00, 33.50, 29.50

paletoty za pšekhódny čas, modowe mustry, 69.50, 57.50, 39.75

ulstry z paskom, z gabardiny a koverkoata 79.00, 64.50, 45.00

gumijowe mantle w najwjetšim wubjerku, 29.50, 19.50

dźěłanske kholowy z krutych tkanin 5.90, 4.90, 3.90

smuhate kholowy 10.50, 7.50, 4.50

Wulki wubjerk nazymskich a zymskich **jupow**

Za ženu

Čistowołmjany **nazym. wobleк** 7.50
nowočasny šot. wobleк z dołhimaj rukawomaj 9.50
čistowołmj. **popelin. wobleк** rjane barby 11.50
collen. žłóżany wobleк w krasnych barbach 15.50
elcg. krep de chine wobl. nowočasna modowa dobra kajkość 18.50
džełba zymsk. mantlow z čistowołmjaneho flawša, 9.50, 7.75
velour de lein. mantle 49.50, 39.50, 29.50
liberct. plyšowe mantle cyle podšite 35.00
seal-plyšowe mantle dobra kajkość 98.00 79.00, 59.50
Wulki wubjerk **bluzow, sukniow, kostumow** po wosebje tunich płaćiznach.
Dźěćaca drasta wšěch družin.

Drježdżanski drastowy dom

Birnberg & Co.

w Budyšinje při Mjasowych jatkach 5.

Wobkedźbujće našu nazymsku drastu we woknach!

Lěhańske stoły

16.—, 17.50, 20.—, 25.—, 28.—, 35.—, 40.—, 47.50 hr.

Kurt Martin Richter w Budyšinje

na Kěžorskej drózy 7. Telefon 2741.

Vogtlandske gardiny kromy, canki, wulki wubjerk, vitražowe tkaniny mtr. 40 pj. přikrywy na sofy, dołhe 2.50 hr. wumčske gardiny, też za małe wokna.

Erler na Z. Lawskej hasy 10.

Drastowy khamory komody, łoža, blida a stóły kupjeje tunjo pola

Despanga w Budyšinje na Mužakowskej drózy 4.

Žadna składnostna kup.

Cyle dobra **wěrowanska sukna** jenož jónu wobłečena je tunjo na předań pola

Zesewitz w Budyšinje Kriegerstedlung 6.

Sobotu hač do 12 hodź. připołd.

Samostatneho hospodarja staršeho muža k wjedźenju mojeje žiwnosće **knydom pyta Šolta** młyn w Zlyčinje p. Łaza.

Někotre **jara rjane młode syne woły** wokoło 21 cent. čežke su tunjo na předań

w Libuchowje 19 pola Małeho Wjelkowa.

Kupanske wobleki ruby tunjo K. Erler na Zitn. wik. 11.

Poskićamy swoju

naprawu k poléпšenju symjeńtnych wusywow

k wužiwanju cent. po **1.— hr**

Žitnu dom w Kamjencu

Skład při połnócnem dwórnišću.

Walter Rinnelt

wosobny frizěr za knjezow, knježny a knjenje

zhotowja wšě wlosowe dźěła. Najwjetši skład wšěch toiletowych tworow, wotrihanje po wašnju bubiskim a pažekem (Bubi und Bageköpfe).

Připrawjenje towarstwow a dźiwadłowych, njewjesčinskich kaž też kwasnych frizurow.

Najspěšniše a porjadne posłużenje

Wosebity dom cigarow a cigaretow w Budyšinje na Kamjeńtnej hasy čo. 17 při hotelu „Krone".

Trjebane a nowe

meble

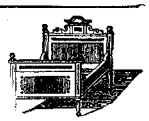

kaž też **wuhotowanja stwow** poruča tunjo

Ernst Stelzig, na Hrodowskej hasy 41 Podźelnje płaći dowolam.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jednne kola, šijace maśiny, mantle a šlowchi. Samsna wuwotrjedź

Małe nawěstki

w „Serbskich Nowinach", maja dobry wuspěch!

Serbjo

podpjerajće žiwoje

Serbske Nowiny

ſ małymi nawěsćikami.

Symske kłobuki

přeprasuju a barbju, somočane a žiđžane kłobuki předźełam. Poručam dźěłbu krasnych

kłobukow za pšekhódny čas wot 5,— hriwnow sem.

Johanna Heidig w Budyšinje, na Kěžorskej drózy 22, III. Zane klamy.

Wupředawanje dla přemješćenja!

Cigary a tobaki po zniženych płaćiznach (hač do **20%** rabata)

Karl Neumanowi herbožo w Budyšinje na Zadnjej Bohatej hasy pódla Lisčeje jamy.

Přiłoha k čisłu 222

SERBSKE NOWINY

Stwórtk 23. septembra 1926

Započatk nazymy.

Druhe łéta bě druhdy hižo na započatku septembra nastyma do kraja sajźahnyła. Łétża je wjcho hinak. Zyły september mamy nimale cyły łećiny cźas. Druhdy drje mamy někotre symne abo chłódne nozy, tola te w Božej pśichirodze nicźo dale njepschemeńja. 23. septembra wjeczor we 8 hodźin mamy započatk nazymy. Tola kaž so nětko sda, smějemy dale tuto rjane wjedro.

Praji so powschitkownje, so we symnym a njewobstajnym łéću rjana nastyma pśichiźe. Tute pśichiłowo łétha dospołnje trjechi. Cźasto w tajkich létach rjany cźopły cźas hacź do późnjeje nazymy, hacź do oktobra sahа. Tajke horze abo wobstajne łéża pak śrědka jara dołho wudźerża. W tajkich létach mamy potom sajźnju a symnu nazymu. Druhdy pak teź tuto njetrjechi, jako léta 1921. W tutym łéże mějachmy žanu na někotrych dnjach oktobra na 30 stopni cźopłoty po Cesśiju. Łéto 1920 mějachmy sajso posdnju nazymu. Najrjeńy so pjecź njedźel dołho deschczowasche. Skónčnje so prénjej połojzy septembra so wjedro stajі. Potom mějachmy dwaj mějaca dołho ſuchotu. Po tajkich mókrych łéćach seźehuje świetiska rjana nazyma, ale symna syma.

Hačrunjeź pak łéżo 1926 ani pok tak śe njebě kaž so pitźasche, dha je tola njemóžemy na žadyn pad do cźopłych łéćow liczіć. Hačrunjeź njebě po zyłej Europze jenak njewobstajne wjedro, dha tola na horzych peripódach pobrachowasche. Junij bě najsymnischi mějaca W juniju bě teź najwjazy deschczow. Jenož na někotrych dnjach bě na 25 stopni cźopłoty. Jenož w Hornjo-Schlelyšći bě na někotrych dnjach 30 stopni cźopłoty. Woprawdźita łéćna horzota sastupi hakle na sapoczatku julija a trajesche tři tydźenje dołho. Wěso, so bo wjedro teź we tychle dnjach ſ cźasami pschemёni. Tola teź w tutym horzym cźasu cźopłota żenje wyschsche hacź na 30—32 stopni njeſtupi. Najwyschsicźa cźopłota, 32 stopni, bě jasno we Hornjej Schlelyšći. Pśiježe dny běchu sajso tśitro pschemёnjate, deschczojte a dosć chłódne. W septembru nětko cźopłota sajso ſ mёſtuami na 30 stopni stupi. Cźopły cźas w julisu wośrjedź mókreho łéża bě na nasche płody ſdmo se żohnowanjom. Semja bě dosć namókana a tak mějachmy łépsche a bohatsche žně hacź w někotrym ſkuliź ſuchim łéże. Hdyž njeje mokrota rune pschcjara łéżo dłała, tam mamy teź hischcze dosć rjanu répu a rjane bérny. Winizarjo nam žanu łétuſche łéto jako dobre winowe łéto khwala. Tak so łétuſche deschczojte, symne a njewjedrowe łéćo hischcze zyle derje skónczi.

100 lét tinta.

100-létny jubilej Leonhardej tintoweje fabriki w Loschwizach.

Schłóž stare pisma ſtuduje, namaka cźasto tajke, so może łédom jich pisma wuczitaca, dokelž je dopjelne wobłędnyło. Wina na tym je hubjena tinta, ſ kotrejž běchu so stare pisma jómu pisałe. Tinta dyrbi so mjenujcy derje ſ papjeru swjasaca, hewak ſpěchnje wumysćeja; to je runje tak, kaž ſ barbjenym rubischkom. Ma ſtarym cźasu a teź w ſrjedźnym wéku ſnajachu drje hižo dobru tintu; nadeidźemy tola druhdy pisma ſ prastarych cźasow, kotrež su hischcze tak cźerstwe, kaž bychu hakle pśiched nёschto dnjemi pisane byle. Tola rezept tutych dobrych starych tintow bě so po ſdaću na kónzu ſrjedźnjeho wéka ſhubił. Pśichetož tinty ſ tuteho cźasa njemóże so na žadyn pad runacź ſ cźornidlami ſe ſtarych cźasow. Hakle August Leonhardi wunamaka sajso dobru tintu. Narodźi so we Grimmje, hdyž bě jeho nan wuczeŕ. Po swojich ſtudijach pschidźe Leonhardi do Freiberka, hdyž załoži w lécze 1826 fabriku za chemiſke produkty. Wot wschcheho sapoczatka so prózowasche, so by wunamakał dobru tintu. Tola njedźiwajcy wschcheho prózowanja njechcasche so jemu to dołho poradźicź. Létdźeſatki-dołhich posprytow bě trёbnych, prjedy hacź swój sameŕ dozył. Mjes tym bě swoju fabriku do Loschwitz pola Drježdżan pschepołożił. Pschi posprytach dźiwasche wobzeje na to, so by jeho tinta pschecźiwo wschemu wobstwóčenju ſkruczena była a so by tak krucze so pschimnyła, so by ſkerje papjera rozpacźnyła, prjedy hacź by tinta ſblédnyła. Skónčnje je w lécze 1856 namakału jeho prózowanja sajśuźene mnto. Leonhardi bě so poradźiło, metalliski smёſchi ſestajecź, kotryž żeleſo-dubjawkowe cźornidło (Eisengallustinte) mjenowasche. Tuta tinta je żeleſa a dubjawkoweje kiśaliny mёſchana, mёjeſche wſche kajkoſcze, kotrež jeći nemamakał wot njeje žadasche. Tola Leonhardi njebě hischcze spokojom. Cźujeſche dacź swojej tincze namódroſelenu barbu, kotraž by wócźaſu derje cźiniła Tak naſta pódla tinty ſ dubjawkom cźiſta metalliſka Alizarintinta. K tomu pschidruźichu so bórzy hischcze wschelakobarbate tinty a podśiſcho hischcze pschepiſowatźka barba (Kopiertinte). Dokelž bě Loschwitz tinta woprawdźe dobra, namaka teź wjele kupzow. Po cźaſu rosroſcze so fabrika na źiwétowe pschedewjaſcze, kotraž ſwoje wutłody ſeſelesche do zyłeho ſwéta. Wójna je teź tu wjele ieſchkodźiła, tola w poślednim cźaſu je so ſajso wjele nowych kupzow teź we wukraju namakało.

Tornado a nawalne žołmy.

Dośtnk le katastrofje na Floridźe.

Wichorowa katastrofa, kotraž je runje amerikanſku Riwieru domapytała a żebi nimo nacźinjeneje ſchkody na twarjenjach atd. teź wjazy ażaz ſmjertnych woporow žadała, je jena ſ najwjetſich w poślednim cźaſu. Wjercźite wichory a nawalne žołmy móżemy drje teź pola naſ wobkedźowacź, tola tute pokaſuja ſo bohudźak, śrědka a potom teź niż ſ tajkej mozu, kaž w Amerizy. So pak móża teź pola naſ wjetſichu ſchkodu nacźiniecź, haj ſamo cźłowjeſke wopory żebi żadacź, dopokaſa nam katastrofa, kotraž ſo we julisu tutoho łéta w blisźkosći Barlina ſta. Dalſchi drje małky a tola ſa naſ hižo dosć powuczacy dopokaſa wichorowe mozy ſmy tež w naſchej Luźizy łétża wobkedźowacź mohli, hdyž wjercźity wichor pola Njebjelcźiz ſkoro zyły ſtatok ſniczi, wſchě ſiéchi wotkry a dalеko po połach a kukach rozmjeta. Tola klaſiſki kraj wichorow a tornadow je a wostanje Amerika, hdyž wobſebje w cźopłym cźaſu łéto wot łéta njeſmérnje ſchkodny nacźinja. Krónika njewjedrowych kataſtrofow w Ameriźy a wot nich pożadanych woporow poſtiśa nam woprawdźe ſtruchły wobras a je ſdobom ſ dobrej wuczbu ſa naſ cźłowjekow, ſo njebychmy ſ naſchimi techniſkimi a wédomoſtnymi wuſpěchami ſo pſchejara hordźili. Tornado, kiž 18. februara 1884 w Južnych ſtatach ſakhadźeſche, mori 500 ludźi, 11. meje 1905 mori ſo je wichoram w Oklahoma 139 ludźi, 13. měrza 1913 žadaſche żebi wjercźity wichor w ſtatach Illinois, Indiana a Terneſee 400 hacź do 500 woporow. Jedyn ſ najwjetſich orkanow w Sdnoczenych ſtatach pak bě tón ſ 18. měrza 1925, kotryž nad ſtatami Illinois, Indiana a Miſſouri ſakhadźeſche a zyły rynk dospołnje ſapuſczenych měſtow a wſow na ſwojim puću ſawostajі. Na 1000 wośobow ſo tehdy mori. Kak ſurowa bě móż tuteho wichora widźimy na tym, ſo ſo cźełka 1,5 kilometra dołoka wot toho měſtna namakachu, hdyž bě jich wichor pschekhapił. Tuta ſrudna ſtatiſtika by ſo mohła hischcze wo wjele powjetſicź, njedźiwajo na male kataſtrofy, wo kotrychž zyła nicźo njeſhonimy.

Wulkoſcź ſchkody, kotruž wichory nacźinja, a woporow, kotrež żebi żadaju, njeſwiſuje jenož ſ jich mozu, kotraž je pschezo jara wulka, ale też ſ puczom, kotryž wichor żebi wuſwoli. Leco něſto na tutym puću, kiž ſo njehodźi na žadym pad nёkak do cźaſa wobliczіcź, pſchipaduja wjetſche měſta abo wſy, potom njewoteńdźe jenje bjes woporow na cźłowjekach, a nacźinjena ſchkoda wuczinja pſchi tom ſkoro pschezo wjazy ſtow milijonow dollarow. Jedyn w lécze 1924 ſakhadźacy zyklon, kotryž běſche na brjoh Eriſkeho jězora wulku ſchkodu nacźinił, bě ſo nadobo pśched wulkim měſtom Cerelandom na druhu ſtronu wotwinył, hewak by kataſtrofa wёſcze wo wjele wjetſcha była.

Schto je nёſto tornado a kak naſtanje? Tornado je wjercźity wichor, kotryž pſchi nahłym pschemёnjenju temperaturu powětr ſe wſchěch ſtronow ſ njeſmérnej ſpěſchnoſcźu na ſo cźehnje. W Ameriźy je pſchi ſnawal ſymneho powětra ſ połnócźneje abo dołhowjeczornеje ſtrony ſe pſchiczimu wjercźitych wichorow. Je-li ſo tam nad krajom cźopła, equatorialna atmoſfera wultworiła, potom pſchicźeſnjeje ſymny polarny wětr; pſchetoż atmoſfery ſe wſchelakej temperaturu maja pschezo nakhilnoſcź, ſo wurunacź. Pſchi ſrażenju ſymneho powětra ſ cźopłym naſtanu mylenja atmoſferiſkeje runowahi, kotrež ſo w poſtawje wjercźitych wichorow pſches mjeńſche abo dalſche kónczіny rosnjeſu, dóniż njeje atmoſfera ſajso do runowahi pſchiſchła. Najſpodźiwniſche pſchi tornadach je to, ſo ſo powětr do łoka wokoło jedneho zentruma, ſrjedźiſchcza, wjercźi, pſchi cźimż hacź bo 150 metrow wyſoko poſtupuje. Pſchi wjercźenju wośmje wёſo wichor próch a rozpadauki ſobu, tak ſo mózemy nёſto wichorowy ſtołp widźecź, ſchtož je ſkódny pola naſ na próſchnych dróhach, wёſo w małym, hižo wobkedźowacź mohł. S tutym wjercźenjom powětra a ſ jeho ſpěſchnym dalekrocźenjom wujaſni ſo njeſmérna móż tornadow, kotraž ſkódny ſadźerk lokko pschewinje a małe twarjenja ſpowała, kaž bychu hrajfi byle. Spěſchnoſcź tornadow dże hacź do 156 metrow ſa ſekundu. Sajimalwe je tej wobkedźowacź, ſo ſwjeſcha w blisźkej wokoliniе tornada dospołna cźiſtina knjeſi. Tohodla hodźi ſo pſchikhad wichora tež tak śrědka dopredka prajicź, pschetoż barometer ſpadnje hakle potom, hdyž je tornado hižo w njepokrédnej blikkoſcźi. Naſtanje-li nёſto wjercźity wichor nad morjom, ſcźehnj ſo woda ſobu horje, a tak naſtanje wodowy ſtołp, kotryž ſ wulkej ſpěſchnoſcźu dale puczuje; a běda łódji, kotraž do tajkeho ſtołpa ſajedże.

Wośebje wulke ſapuſczenje nacźini tornado, pschetoż cźiſti wot ſtrony morja na kraj, pſchetoż potom naſtanu pschezy nawalne žołmy, kotrež ſo na brjoh wulmi a wſcho powodźa. To ſta ſo też pſchi poſlednej kataſtrofje. Tohodla bě ſapuſczenje tak žałośne. Wośebje male měſta pſchi brjoh, kaž Mooreheaven, Clevis Twon a Miami ſu ſo ſ nawalnymi žołmami dospołna ſniczіle. Najkatoliſche pak ſu nawalne žołmy, kotrež naſtawaju ſ tropiſkimi orkanami w Bengaliſkim ſaliwje, hdyž 1. dezembra 1876 ſkoro 200 000 ludźi wo żiwjenje pſchińdże.

Schtóž je hdy ſwędk tajkeho wichora był, jenje wjazy na to njeſabudźe. Kak žałośny je ſacźiſchcź tajkeho podawka na cźłowjeka, wobſpiwědża nam wjele padow trajazeje ducźowneje thoroſcze, kotrež cźaſto jako ſcźehnył tajkich kataſtrofow nadeidźemy. Jenož króſke minuty ſakhadźaju wichor ſawoſtaji hromadу roſwalenow, ſkčejale wžy a měſta ſu ſo ſa wokomik ſe ſwéta minyle, do ſrudneho wobraza roſtruſtowanych cźełow měſcza ſo žałoſcźne ranjenych a ſadwélowaze wołanje maczerow, kotrž ſa ſwojimi dźećimi žadaju.

Wusudźenja.

Shromadny ławniſki ſud w Budyſchinje.

§ Cźeſke ſcźehnjki mějeſche pivowe puczowanje hischcze njethłostaneho 27-létneho ſamkarja Alberta Marczina Henſela ſ Wjeleczina. 23. julija 1926 wjecźor chyzſche wón ſe ſwojim motorſkim kolom ſ Wjeleczina do Scźijez załoźiſchtaj po dalſchej jěſbje do „Tykanzoweje khёżki“ we korczinje a ſebi jedyn liny. Wot tam wya dźěłaczerja Hillu na wacźokhódźerzaku ſwojeho motorſkeho kola ſobu. Wobaj ſaibźejchtaj po dalſchej jěſbje do „Tykanzowej khёżki“ we Horujej Hórży, dale do Weberez hoſcźeńza a do „Hajnkownje“ w Budeſtezach. Potom jěbźeichtaj dale do Budyſchina. S niekehžliwym jěbźenjom załoži Henkel w Hajnzach do 47-létneho dźěłaczerja Wjazsława Hänſela ſe Sombarka, kiž po Raſchowſkej horje dele pschijźeże. Wobeju cźeſkoſranjenaju do Budyſchiſkeje khorownje dowjezechu, hdyž Hänſel bórzy wumrě. Henſela ſalubźi ſud k jaſtwu na 6 mёſazow a njepſchiſiwoli wupokaſanſki cźaſ.

§ Budyſchſki ſhromadny ławniſki ſud ſaſudźi 26-létneho antowneho wjednika Peuſkeho ſ Kunnersdorfa pola Hirſchberga dla ſpytaneho cźeſkeho ruběeństwa dźiwajo na położaze wobſtejnoſce k jaſtwu na 1 lét a 8 mёſazow, Wobſtorženy bě w nozy k 5. julijej t. l. ſpytał, antowneho wjednika Schrödera ſ Hirſchberga na jěſbje ſ autom ſe Hirſchberga do Zitawy nadpadnycź a żebi automobil pſchiſiwojicź. Schröder pak, kotremuż bě jeho hoicź hižo napadnył, ſo krucze wobaraſche a jemu ſo poraḍźi, ſo po ſaſtakłym wojowanju nadpadnika pschemó a njeſchkódneho ſcźini. W ſudniſkim jednanju pak wobſtorženy ſpyta ſwój njeſkuk do miliſcheho ſmёſka ſtajicź, tola ſud jemu njewérjeſche a ſaſudźi jeho k naſpomnjenemu khłoſtanju.

§ **Ławniſki ſud w Budyſchinje.** (Pſchetſichiwjenje na **Budyſchiſkim ſinanznym hamcze.**) **Dla pſchewdźenja we ſaſtojnſtwje mёſeſche ſo 47létny dawkowy inſpektor Max Röder ſ Budyſchina ſamolwicź. Röder, kiž je pſchekupiſzy wuwuczeny, ſaſtupi w lécze 1898 do ſtużby ſtatneje żeleſnicy, bě też ſ wyſchſchim ſekretarom w Budyſchinje a Habrachcźizach. W lécze 1923 jeho jako wyſchſcheho ſekretara ſinanzny hamt pſchewſa a jeho ſkónczіne ſa dawkoweho inſpektora pomjenowa. Jako tajki ſkutkowaſche jako cźaſarſki ſaſtojnik a dyrbjeſche w ſwojim cźaſu też wotedacźe ſa Potheiniku a Poruhrſku ſóeracź. Pſchi jednanju w Scholtowej thkoſtankej należnoſcźi ſo wupokaſa, ſo je Röder wo ſchtyri pſchiwjate ſumy prawe kwitowanki wupiſał, ale niſchże ſumy do knihow ſapiſak. Tu jedna ſo wo 5, 6, 12,50 a 240 hriwnow. Jeho wobſkorżichu, ſo je jako ſaſtojnik tele pjenjeſy ſa ſebje pſchetrjebał a ſo je ſ ſawodźeczu pſchekſchiwjenja knihł njeporadane wjedł. Sudnik ſpóſna jeho jedneroho pſchekſchiwjenja w ſaſtojnſtwje winowateho a ſaſudźi joho k jaſtwu na 8 mёſazow a njepſchiſiwoli žadyn wupokaſanſki cźaſ.**

§ Pſchi tżelnym ſwuczowanju na tżelniſchczu pola Czornych Noſkiz běchu 24. junija t. l. dźeſatnika ſatżélili. Tohodła běchu podſeldwebla Mara Jurja Bergera a podwyſchka Oskara Hermanna Hanża Klauſa we Budyſchinje dla njerozneho ſtónzowanja wobſtorżiłł. Wobaj winu pśejeſchtaj. Skónczinje pak jimaj ſudnik dopokaſa, ſo njeſtaj dosć wobkhladnikaj pſchi tżélenju byłoj. Berger a Klauż doſtaichtaj kóżdy 2 mёſazaj jaſtwa. Sud mёnjeſche, ſo ma ſiawnoſcź wёſteho ſaſtma na tym, ſo ſo pſchi ſtraſchnych tżelnych ſwuczowanjach pſchedpiſma krucze wobkedźuja. Saſtéleny Bóhma ſam pak też wobhladnimy dosć njebě.

*

Krajny ſud w Budyſchinje.

§ Pohonczej Hermann Arnoſcht **Merkink** a Jurij Willy **Lehmann** ſ **Trjebjeńzy** dóſtaſchtaj 2 mёſ. jaſtwa, dokelž běſchtaj k ſakładowanju wotcerźenjenje pſchipomhałoj. Pſchecźiwo temule wuſudze lawniſkeho ſuda běſchtaj powołanje ſapołoſiłoj. Krajny ſud pak jeju powołanje ſacźiſny. Mataj potajkim kóżdy 2 mёſazaj woiſ ſjedźecź.

§ **Krajny ſud w Budyſchinje.** Na hižo khłoſtaneho knjeżeho ſłużobnika Richarda **Schmidta** ſe Stareje Cźerńońeje Wedy, kiž napoſłodku w Budyſchinje bydleſche, żyłnj tukachu, ſo je kradnjene wёzy pſchelhował Schmidt żanoho dźěła njemóżeſche. Jeho ſajacu a hantſkemu ſudniſtwu w Budyſchinje pſchepodachu. Dokelž ſo tu hižo wo wośpjetne pſchekhowanje jednaſche, ſaſudźichu jeho k jaſtwu na 10 mёſazow. Schmidt bě żebi 24. junija 1926 wot wojnarja Arnoſchta Hermanna Stalki w Budyſchinje 26 ſcźipkow kupił. Scźipkow běchu ſ wuſtajeniſkeho kaſcźejka Rauerez ſchatowaneho wobſkhoda na Khёżoriſej dróży kradnjene. Stalka je wudawał, ſo je ſcźipky wot njeſnateho kupił. Jeho je ſud dla pſchekhowanja k 6 mёſazam jaſtwa ſaſudźił a wón je khłoſtanje pſchijał. Schmidt wudawaſche, ſo njeje niczo wo tom wédźał, ſo je Stalka na njeczſtne waſcźnje k ſcźipkam pſchiſchoł, ale je żebi myſlił, ſo je Stalka w tamniſchim cźaſu ſe ſcźipkami wikował. Powołanjeſi ſud njemёjeſche winu njeđźiwajo wulkeho dalſcheho pobhlada ſa dopokaſanu, ſchtóż wupiſ prёjeje inſtanzy, wuwinowa Schmidta a puſchcźi jeho ſe jatby.

§ Worcźiznowe jebanſtwo wo 2,10 hr. bě 40 létny Richard Arthur **Domſchka** ſ **Nakez** w hapreleji t. l. ſkucził. Jako běchu jeho wobſkorżili, bě ſwój dołh ſaplacźił. Hamtſki ſud w Budyſchinje bě jeho k jaſtwu na 1 tydźeń ſaſudźił. Jeho powołanje ſo ſacźiſny.

§ Dla ſażenja domjazeho mёra bě dźěłaczer Hermann **Jackich** na Zidowje 19 létneho ſamkarja Rudolfa **Hoffmanna** ſ Budyſchina wobſtorżił. Hoffmann je nёſchi cźaſ pſchecźiwo Jackſchowej woli w jeho łejownoſcźi ſtarehо nana Arnoſchta Jackſcha wopytował, wudawajo, ſo by jeho wothładał. Privatny ſkórżbnik wudawaſche, ſo je Hoffmannej wſojpet ſaſałał, do ſwojeje łejownoſcze khodźiecź, dokelž je ſo ſ njepſchiſtojnym ſadżerżenjom w domje njeſnjeſomny ſcźinik a je też do druhich mёſtnoſcow hacź do twjch ſtareho Jackſcha khodźił. Stary Jackſch pſchecźiwo Hoffmannowym wopytanj niczo njemjeſche. Hoffmann je pſchezo ſaſo pſchiſchoł. Budyſchiſki hamtſki ſudnik bě Hoffmannej tydźeń jaſtwa namérił. Jednanje pſched khłoſtanſkej komoru, kiž ſtruchły wobraz wo njepſchesjenoſcźi Jackſchowych dźećі mjes ſobu wotkry, ſkónczi ſo ſe ſacźiſnjenjom powołanja.

Zapósłane.

„Winowatosće z Dawezowych wučinjenjow budźeja w přichodnych létach hobrske," njedawno něchto pisaše. Ale štó je to zawinował? Ći, kiž su ludej te wulke dawki nawalili; prašejće so něhdušeho ministra Schiele! Tón němskonarodny přeće ludu so z tym khwalić njebudźe! Z winu tajkich „hospodarjow" mamy přichodnje **300 milijonow hriwnow** wjacy płaćić. W kraju so skorži, zo je mało pjenjez, haj, hdyž so z dawkami ludej zedrěja a wukrajej za ničo zmjotaja? Po prawom by Němska měła **pol milijardy** wjacy płaćić, ale nětčiši minister dr. Reinhold je 200 milijonow wothandlował. To je tak „totsicher", kaž běchu stare papjrjane pjenjezy „sicher tot". S. X.

Hamtske wozjewjenaj z Budyšina

Sjawne namołwjenje

k wotedaću pschilěwjenja pschemyslowego dawka (Gewerbesteuer) sa liczerske léto 1926.

Dawkowe pschilěwjenja sa pschemyslowy dawk maja so w czasu wot 1. oktobra hacj do 31. oktobra 1926 pod wuliczom pschedpisanych formularow wotedacź. Formulary su pola podpisanje postajenskeje wyschnosće dostacź.

I.

Winowatosćź k wotedaću pschilěwjenja pschemyslowego dawka wobsteji sa wschitke te wobkhody,

a) kotrychž wunoschk je w pschecrěsku pohlednich tśoch wobkhodnych lět 8 000 hr. pschekrocziś abo
b) kotrychž wunoschk so na podstawku wotsamknjenja knihow wuhladźecź hodźi abo
c) kotrychž pschedewsaczeljo su so k wotedaću dawkoweho pschilěwjenja wožebje namołwjeli.

W padach pod a) a b) wobsteji winowatosćź k wotedaću dawkoweho pschilěwjenja teź potom, hdyž so formular pschipósłał njeje.

Je-li so na samostatnym pschemyslu někotři pschedewsaczelja wobdźěla, dha docpěwa, hdyž jedyn pschilěwjenje pschemyslowego dawka woteda.

Sa wjazore samostatne pschemysła samostatneho pschedewsaczela maja so wožebite dawkowe pschilěwjenja wotedacź.

II.

Sa wožoby, kiž pod wothladanjom abo pschedsaradźerstwom abo starschiskej mozu steja, maju pschilěwjenja pschemyslowego dawka wothladarja, formindoje abo měšćanjo starschiskeje mozu, k juristiske wožoby a samostatne k dawkej winowate sjednoćenje wožobow abo samóžeńske maćy, kaž teź sa wobkhody a sarjadnistwa towarstwow sjawneho prawa jich zakonjacy zastupjerjo, pschedstejićerjo abo wobkhodni wjednicy wotedacź.

Schtóž je snjepschitomnosću abo na hewasche wukhanje sadźewany, so mohł pschilěwjenje pschemyslowego dawka wotedacź, może pschilěwjenje pisches poknomóznych wotedacź dacź. Pschomna poknomóz dyrbi so k dawkowemu pschilěwjenju pschipokłaśiś, je-li hižo do aktow finanzneho hamta data njeje.

III

Schtóž postajeny czaš k wotedaću dawkoweho pschilěwjenja, ke kotrymž je winowaty, skomdźi, może so pschilěwjenje nym khłostanjem k wotedaću dawkoweho pschilěwjenja nusowacź; teź może so jemu pschiraźeć hacź do 10 wot sta postajeneho dawka napokłaśiś.

IV.

Podwjedźenje abo połnjt podwjedźenja pschemyslowego dawka kaž teź njerodne pschedźenja pschecziwo dawkowym zakonjam (wohrożenje dawka) so khłostaja.

W Budyschinje, 21. septembra 1926.

Finanzny hamt.

K schlitej pschecziwo strachej wulkeje wody ma so Wulka Schprjewja wot saliwa Pschitoka hacź ke krajnym mjezam rjedźicź a Wulka a Mała Schprjewja małej so wot Delnjeje Hórki hacź do Klukscha abo hacź ke krajnym mjezam dokładnje seběhacź, teź ma so Lubijska Woda porjedźeć, hyndom psched jiwojim saliwom do Schprjewje. Tole exiśowanje ma so stacź z pschiłamkanjenjom k hižo exiśowanemu kanzej Lubijskeje Wody, kotraž ma so z dobom dokładnje wuczisćicź wot Hrodźiskcza dele po planje, kotryž je statnje dowolenh, pod nawjedowanjom dróhoweho a wodoweho twarskeho hamta w Budyschinje. Rjadowanje prěnjeho dźěła wotmjatšeneho rjedźenja Schprjewje, 150 metrow wusche saliwa Pschitoka do Wulkeje Schprjewje hacź k Lubijskej Wodźe pola Małeho Lichanja, je finanzne ministerstwo hižo pschisiwolilo a wuleźi k nutsowpohladnjenju pola hamtskeho hejtmanstwa w Budyschinje.

Tole so po § 24, 2 w jwisu 1 § 33 wodoweho sakonja z namołwjenjom wojsewi, so maja so pschecziwne mjenja w běhu 2 njedźel wot dnja wupiśanja tuteho wozjewjenja pola podpisaneho hamtskeho hejtmanstwa sapodacź. Wobdźěleni, kotriž so w tymle czasu njesamołwja, hmdja prawo k pschecziwjenju.

W Budyschinje, 18. septembra 1926.

amtske hejtmanstwo.

1. S pschedsydstwa wudźerżeńskeho druźstwa za Sprewju wot Budyschina hacź k fórbarkej w Małym Lichanju a za Mału Sprewju wot Delnjeje Hórki hacź do Pětrowom-Lipicza je wyschi schi hajnik Mauka w Minakale wustupił. Na jeho městnje je wobsedźeł mišny. Pěrschka w Brěsynju do pschedsydstwa wudźerżeńskeho druźstwa sastupił.

2. S pschedsydstwa wudźerżeńskeho druźstwa za Sprewju wot Lemischowa hacź ke krajnym mjezam a za zapy běh Lubijskeje a Kotowskeje Wody a Suborniczańskeje rěki w Barcze je inżeńer Trullen w Suborniczańy wustupił. Na jeho městnje je ryczeźkubkowy najeźt hospodarśki rada Klahra do pschedsydstwa wudźerżeńskeho druźstwa sastupił.

To so po § 117, 2 wodoweho sakonja wozjewi.

W Budyschinje, 20. septembra 1926.

Hamtske hejtmanstwo.

W **konkursowym jednanju** nad samożenjom pschekupca **Ostara Nowaka w Budyschinje na Sśukelnitej haśy** so wožebita termija k pruhowanju połdźiskho pschisiwjenych žadankow na 13. oktobra 1926, dop. w 11 hodź. — w sali 141 — postaji.

Hamtske žudnistwo w Budyschinje.

Wobžiwjenje wojow.

Tak dołho hacź je cźma, dyrbja wschě je cźehniwym słotom sapschahowane wosy jasnje šwěcźaju latarnje mjeć. Sa woženje wožobow postajene wosy, dyrbja 2 z kóždeho boka pohonczowho žydła pschicźinjenej latarni mjeć. Sa cźežite wosy a hospodarske, pšnjeze sobu liczene, dośaha, je-li je latarnja pak na lěwej stronje woza na widźomnym městnje wupowěźena abo hdyž je pschi kanjazych spschahach na lěwej stronje komota podžobneho konja pschicźinjena. Pschi woženju dotheho dnjewa dyrbi so hišće druha šwěza na sadnim dźěle, tak powěźmyź, so je do sady widźeć. Latarnje dyrbja pak w dobrym rjedźe być. Nichtó njemóże so z tym samowólcź, so je jeho šwěza lubjena a so wobstrětlenka maćsina k niczemu njeje. Schtóž so pschecźiwo tutym postajenjam pschewinje, so pokłosta.

Hamtske z Rózborka.

Wschě gmejny so ležone sćinja, to bychu swoje sostate dawki hacź do 25. sept. wěcze wotwjedle. —

Rowenu mjaßopschechladowanišlenu wokrjeßej za Mikoraš so wjeß Cźelno z Hamorskeho wokrjeha pschidźeli.

Hacź do 20. oktobra 1926 dyrbja so wschitcy samekarjo, maśchiny twarjerjo, klempnarjo Rósborskeho wokrjesha wuprajicź, a to na krajnotradźicźelskim hameze, hacź chcedźa abo njechcadźa nusowanje sjednoćenstwa sałoźicź. To žame płaćiś teź za kowarjowu.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk, 23. septembra.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	47,00
sendelski punt	20,34	100 čěskosł. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	81,01	100 franc. frankow	11,50

Efekty.

Na Berlinskej bursy wotměwasche so wikowanje we jara měrnych kolijach. Kursy so sterje wotdrjebjowachu. Wójnsku pożyčonku žiwisco kupowachu. Jeje kurs stejo na 5,17½ hr. sa 1000 hr.

Produktowe wiki.

Produktowe wiki wobkhadźowachu w struježenju. Ameriska pschenica drožšcho pschedawasche. Na to hotowa pschenica 5 np. po zentnaru dośa. Rožka, jeczmjeń a wowsa swoje płaćiśiny njepscheměnichu. Wožera płaćejsche we Berlinje zentnar

pschenicy 13,10—13,30 hr., rožki 10,60 hr.
hacź 10,85 hr., jeczmjenja nałetnjeho 10,25
hacź 12,40 hr., najnymjeho 8,50—8,75 hr.

w termijnowym wikowanju

sa september: pschenicy 14,46½—14,55 hr., rožki 11,52½ hr.,
sa oktober: pschenicy 14,32½—14,30 hr., a rožki 11,57½—11,563/4 hr.,
sa dezember: pschenicy 14,10 hr., rožki pak 11,55 hr., wowsa 9,50 hr.,
sa měrz: pschenicy 14,57½ hr., rožki 11,80 hriwnow,
sa mej: rožki 12 hriwnow.

Někotre płaćiśiny Drježdźańskich wikow (Markthallen).

Huśy 1,30—1,50 hr., kaćki 1,40—1,60 hr. kury 1.30 hacź 1,70 hr., młode 1,60—2 hr., holbje 0.50—1.30 hr., karpy 1,30 hr., hliny 2,50 hr., raki 0,10—1 hr. a tschuki 1.20—1.30 hr., jabłka 5—35 pj., truschwy 5—20 pj., hłowki 20—25 pj., bosańki 12—15 pj., brunjizny 60—70 pj., brěschki (Pfirsiche) 20—70 pj., ticźowe wino 40 pj. hacź 120 pj., běrny 6—7 pj., zentnar 4.50—5,50 hr., pyła 12—15 pj., buny 20—35 pj., tomaty 15—20 pj., karoty wałcźk 10—12 pj., kwětkojty kal 15—80 pj., cźerwjeny kal 10 pj., běły 6—8 pj., kolrabi 15 pj., kreń 80 hacź 100 pj., selerij 5—40 pj., ja tórki 20—40 pj., cźerwjena rěpa 5—10 pj., rjewjeń 10—12 pj., prawali 60—120 pj., kurjatka 35—40 pj., młodankina butra 1,90 hacź 2,20 hr., burska butra 1,90—2,30 hr., dobre mloko litr 31 pj., twaroh 28—32 pj., jeja 15—16 pj., muka wuczah 31—32 pj.. najlěpscha 32—35 pj.

Swinjaze wiki wožera ćrjedu w Berlinje (Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pschihnali běchu 366 běhakow a 807 prožatow. Za płaćiznu:

běhaki:

wulke	75—88 hr.
hrjenje	50—75 hr.
małe	43—50 hr.

prožata:

wulke	26—32 hr.
hrjenje	20—26 hr.

Porunjo pośledním wikam so płaćiśiny mało pscheměnichu, wiki schpatnje dźěchu.

Sčo pytaja:

Rohoncź, Mješchtaŕ we Wolešchnizy pola Lubija.

Na pschedaś:

Wuholi schpihel w Lubiju, Mollkowa dróha 3 delka.
Prožata, Heina w Schekezach, a w Brěsowje cźo. 3.

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki djenja dop. ¾11 hodź.: Sesadny wobrót, wjele pschenicy na wikach, płaćiśiny sterje popuschćowju. Tendenza sektabjena.

¾12 hodź.: Měrne wiki pschi sniżenych płaćiśinach, we wotrubach wiki jara měrne.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.
Zito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg, płaćizna po złotej hriwnje.

	22. 9.	21. 9.		22. 9.	21. 9.
Pšeńca	262-266	261-265	buny	24-26,00	24-26,00
rožka	212-217	211-217	woka	26-30,00	26-30,00
nal. jačmjeń	205-248	205-248	módre łupiny	15-17,50	15-17,50
naz. jačmjeń	170-175	170-175	žołte łupiny	19-21,50	19-21,50
wowe	171-184	171-184	zeradella	20—21	—
kukurica	184-186	184-186	raps, wosušk	14,60	14,60
pšeńć. muka	37-38,75	37-38,50	lany wosušk.	19-19,80	19,20
rjana muka	30-32,50	23-32,50	poch. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	běrnj. kruški	18-18,80	18-18,50
rjane „	10,80	11,00	syno, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
rapc	310	310	rjana sloma	0,95-1,35	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšeńčna „	0,90-1,20	0,95-1,20
bawoln.	33-38,00	33-38,00	wowsna „	0,70-1,00	0,70-1,00
pjeluški	30-33,00	30-33,00	jačna „	0,65-1,00	0,65-1,00

Płaćizny ręznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

22. september 1926. Płaćizny po centn. z zł. hriwnach. Skótne drużiny a woznamjenjenje.

Woły: 517.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	53—55
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	48—51
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	42—46
Mjenje picowane wšěch starobow	37—40

Byki 380.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	52—55
Połnomjasne, młódše	47—50
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	43—45
Špatne	—

Jałojcy a krawy: 665.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	52—55
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	46—48
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	30—38
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	24—28
Mjenje a špatnje picowane	20—22

Celata: 1750.

Najlěpše wukormjene	90—98
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca	83—85
Špatne	70—80

Wowcy: 5725.

Młódše a starše wukormjene	58—62
Starše wukormjene	42—50
Mjenje wukormjene (Märzschafe)	30—38

Swinje: 7924.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižowjow, hač do 1½ lět stare	82—89
Wukormjene	81—88
Mjasne	80—81
Špatne	77—79
Raney a kundrozy	73—74

Směški.

** Rjany kal. Wikowaś i zigarami: „Pschejecze hebi tśomnu druźinu jako njedawno?" — „Nė, tón krócź njeměłko pu wichž nuchi w mojim bydlenju morwe."

** Kambala. Mały Handrij widźi k prěnjemu raze w žiwjenju kambalu (Flunder). Se ljudźiwanjom na tajkej splazanjenej rybje wón sakhcicźa: „Hlej, mama, ta wboha ryba, tej je wšěcźe loft wuschoł!"

** Sadźewk. „Cźinju kóžde ranje na 10 mjeńšchinow proste jowuczowanja. Cźinisch ty to rad?" — „Nė, nimam bohužel žanoho cźłapnika w lěharni."

** Luboścź. Lina: „Wěrisch ty do wěrneje luboścźe na prěnje pohladnjenje?" — Rosa: „Nė. Prěni raz, hdyž Felika widźach, žedźejcze we wulkotnym aucźe a salubowach po njeśmėrnje do njeho. Ale bórzy zhonich, jo běscze to jeno wotnajate auto."

** A.: „Mam žurowe zubybolenje." — B.: „By-li to mój sub był, bych žebi jón wuczahnył dał." — A.: „To bych też cźinił, by-li to twój był."

** W bjesadźe powedataj žiwěrowaj puczowarjaj swe žiwojich najsnjenjenjach w zyłych krajach: „Jako běch nje-dawno w Innsikel, žiwm tam hobrzich ludźi naschoł. Ale pschecźeśiu běchu tak wulke, so mójach ich hłowy po jenoj dółknycź, hdyž ha pokłaknychu", powěda prěni. — „To zjała niczo nje", mudruje druhi. „W Zentralnej Afriki trjechich cźornuchow, cźi běchu tak cźorni, jo dyrbjach hebi japałku jaswěcźicź, hdyž cźežch jich widźeć."

** Lěkaŕ (w špitalu): „Cźohobła njedacze khorenje spacź?" — Wothladaŕ: „Cźežny jeho wubudźicź, so by swój špaśći pulver jědł."

** Ach tak. „Masch elegantny napohlad! Sły dha jehto bjedźił?" — „Nė, žiwm do jeneje banki sastupił." „Gratuluju! Kak pa do njeje pschišlo?" — „Pschez wokno!"

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 sł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 sł. pr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaci 10 sł. pj. Wudawa a dźěł Smolerjec knihidźěrnje, zapr. z w. ruk. w Barbeckim domje w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 8 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźełnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobilěcja. Za reklamowy rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 223 **Budyšin — pjatk, 24. septembra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Zmjenšenje wobsadźeńskeho wójska w Porheinskej.

Powěsćej, so tu Francowsojo poczeli, 5000 hač 6000 wojakow i Porheinskeje wotwjesć, je tu jako wěrna wupokazała. 25. septembra francowski 51. pěški regiment, artilleriski regiment čisło 312 a wotdźělenje maschinskich tešlow Koblenz wopuščeja. Hač tu druhe wójskowe dźěle do Koblenza pschepołoja, njeje hišće wěste, tola worzakuja, so tu pěški regiment, kotryž w Diezu nad Lahnu leži, d Koblenza pschepołoji, dokelž Ditz w bližšim czasu wobsadźenku wotbudże.

Nowe ropoty we Wróclawju.

Sdrjedu pschipołdnju je psched wupłacerjnju dźěłoujemerjerjow znowa ropot nastał. Někotre sta dźěłoujemerjerjow běchu so sešli a so hrožo pschećiwo policajtam stajichu. Policistojo i gumijowym klumpachom cerjchu rozehnachu.

Ważne wupraśenje pólskeho zwonkowneho ministra Zaleskeho.

Sastupjer Parizjskich nowin „Journal des Debats“ w Genfu je tu pólskeho zwonkowneho ministra Salesčeho wopraschał, kajki sadźesch je pschi prěnim setkanju je Streseniannom w Radźe Swjatła Ludow měł. Salesti pschipósna, so je němski zwonkowny minister je swojej rěcu wo stejischczu Gdanska a Klajpedy dopokazmo swoje pomérnosće dał. W nastupanju pschichodnych pomérow mjes Pólskej a Němskej Salesti wulke dowěrjenje pokazowasche. Praji: „Kaž knjes Streseniann mam też ja wulku samokwitosć njesć. Wona budże naju we wschěch padach nusowaš, so tu po paktu Swjatła Ludow a po idealu Genfskeho Swjatła pschinrawinny.“ Salesti dale pschipomni, **so tu wikowanske poměry mjes Pólskej a Němskej**, kotrež maju też na stejischczo Gdanska wulki wliw, **na najšpichim puczu.** Sa někotre dny so rozrěczenja wo wikowanskim rěczenju mjes sastupjerjemi woboju krajow sapoczmu. Też poměry mjes Pólskej a Gdanskom mója so hakle polepschić, hdyž so, czehož so nadźija, na hospodarskim podkorku normalne rozmjery stanje. Pólski zwonkowny minister so **i wulkim pschipomnaczom** wo franzowskim pschećelstwje **k Pólskej** a wo podpjeranju pólskich zadanjow w Genfu je **strony Franzowskeje** wupraji a **stejischczo Pólskeje k Małej ententje** je sledowazymi słowami rozsudźił:

Saměr Małeje ententy njeje nasch saměr. Chcemy drje najlepsche styki k Małej ententje měć, tola **Pólska njemóże jako zrownjerstaw k tejle alianšy pschistupić.** Swjatši, kotrež znamy i tymi ćomi stalami wobsamkli, nam sdyla jasnje pokazuja, kajke tu naše poměry. Mała ententa na dyle wobsebity saměr dźeła. Ale wothladaje wot teho, je Pólska rozsudźena, sprawnje i Małej ententu hromadze dźěłać. Schtož Rusku nastupa, Pólska w tu chwilu dyle normalne styki wudźerźuje. Nadźijamy so, so budźa so po dotalnym waschnju zakhowować móc.

Wowpt pjeć južnoslowjanskich letadłow w Prahy.

Sdrjedu je na letanischczu pola Prahi pjeć južnoslowjanskich letadłow pod wjednistwom wyschka Jugowicza pschileczało. Czěskoslowakiski general Czeczek, městopschedsyda Ištatneho rady Masaryka ministerski rada inżenieur Krbez hosći powitachu. Pschitomni běchu dale južnoslowjanski pósłanz Nachtigč a wojerski attaschej general Nedabowić. Južnoslowjanskeje letarjo też do Pólskeje a Rumunskeje polecza.

Bolharska pożczonka za mazedonskich czeknjenjow.

Swjatk Ludow je Bolharskej dowolił, pożczonku za pomoc'enje mazedonskich czeknjenjow pytacz, kotrychž tu Grichojo i jich domišlny wuhnali.

Dopišowaš Běłogradskeje „Politiki“ i Genfa pische: Po słónčnym schwalenju bolharskeje **pożczonki za mazedonskich czeknjenjow je bolharski finanzny minister Molow nowinarjam rjekł: „Wěste je, so i Južnoslowjanskej pschećelstwowe sdrjeczenje wobsamknjenemy. Tónle pucz je pschećara wěsty, tak so dyrbimy po nim hicz.**

Windischgrätz a Nadoły mataj swoje chłostanje wotpokutzicz.

Madźarski chłostanski senat kralowskeje kurie je powołanje sakitarjow prynza Windischgrätza a Nadołnja, kotrajž staj, kaž je znate, cżeżkoskłowalske a franzowske bankowki falschowacz dałoj, sacżišnył a porucżił, so mataj hłownaj winitaj swoje chłostanje w sastwje wotpokutzicz. Prynz Windischgrätz bě prošył, so hnet so w domjazym sastwje dźerżeć.

Přezjenosć w Małej ententce.

Rumunske nowiny „Vitorul“ i Genfa powěduja, so tu so zwonkowni ministrowje Małeje ententy tam sešli, so bychu europiske położenje w swojbu i južnoslowjanskim-pólskim, rumunsko-italskim a rumunsko-franzowskim sdrjeczenjom rospominali. Dale je so wo bolharskim prašenju jednako. W tutym nastupanju wobjamknychu, wocżakacz, hacz Botharska swoje słubjenje dopjelni. S tym je ménjenje potwjerdżene, so je konflikt i Bolharskej nětko wurunany. Ninczicz a Mitilinen wo 100 000 Serbach w rumunskim Banacze bydlazych, rěczeschtaj, kotrajž ћebi wjazy prawow sa serbšiu rěcz w schuli a zyrkwi żadaju. Ninczicz je sastupjerjej Vittorula“ rjekł, so je Rumunska swólniwa, tole prašenje w pschećelskym smysle rossudźicz. W nastupanju Rusłeje je so dotalne stejischczo Małeje ententy salhowało, so hnjé kóżdy z enterezjnych sjoch statow swoje poměry k Ruskej sam rjadowacz. Stónczenje so wo możnym sbliżenju Małeje ententy k Madźarskej a k Bolharskej jednasche. Konferenza so sa to wupraji, so je kóżdy z sjoch statow swólniwy, z kóżdym druhim statom sdrjeczenje rossirjazeho żuda wobsamknyć. W tutym nastupanju su so hižo jednanja sapoczałe. Pschichodna konferenza Małeje ententy so konz februara abo sapoczatk měrza 1927 w Prazy wotmeje.

Dobry wuspěch francowskich pożczonkow.

30-milijonska stota pożczonka franzowskeje statneje banki w Hollandskej, kotrejež podpisanje je so wutoru sapoczało, je so hižo srjedu zhłnje pschepjelnika. Franzowske knjezerstwo też wulki wuspěch za konsolidowanšku pożczonki wotpłaczenskeje pokładnje wocżakuje, kotraž so w bližšim czasu wupokaži. Sdyžtuž so, so so podpisanjeli czas, kotryž bě swoprědka na schtyri dny postajeny, na 48 hodzin pschikrócži. Też hewak je nětczišche finanzne położenje statneje kasy pschihodne. Hižo žame pschipowědjenje je po burzy dollarowy kurs na 35,80 dollarow stócżiło. „Echo de Paris“ wěri, so bližcza bilanza Franzowskeje banki dalsche pomjenjschenje pożczonkow na stat pokaje, schtož so jako wunoschk Poincarowoje finowanškeje politiki wobhladuje.

Nuza mjez dźěłaćerjemi w Jendźelskej.

Sekretar jendźelskeho dźěłaćerstwowneho swjatka je internazionalnemu dźěłaćerstwowemu swjatkej dźěłit, so tu w Jendźelskej tři miliony cłowjekow pomozy potrebni a so je potdra milijona ludźi bjes dźěła. Swjatkowa pokładnja je i generalnym strajkom 5 milionow puntow (100 milijonow hriwnow) shubiła.

Hendersonowe sakrocżenje w Moskwje.

Jendźelska dźěłaćerska strona wojerja, so je Henderson i pożrědnistwom Londonskeho bolschewikskeho pósłanstwa dla někotrych sozialdemokratiskich wjednikow w Moskwje sakrocżił, kotrajž so hižo dołhi czas w jasnoje sawrjeni dźerża. Wobezje je so Henderson sa wowudom Jurja Krczina wobhonił, kotrehož wot dwěju lět w jenotliwkej jatbje dźerża. Kucżin je njedawno ћodumrěwšemu strajk sapocżał, so by ћebi druhe jastwo wumuwował a so bychu dowolili, so žmeła jeho żona jeho wopytacz,, kruż su do Turkestana dowjesli.

Njepřestawace wobdźěłnosće w Španiskej.

Do Parisa je i Hendaye pschi schpanisko-franzowskej mjezy ћłedowaza powěsć doschła: Poslednje sacżišcze wo wuprawje konflikta mjes generalom Primom de Rivera a artillerisktimi offizjerami na to pokazuja, so je wurunanje wjele cżešche, dyžli su ћebi myslili. Knjezerstwo ћebi pschejesche, offizjeram, kotrijž njeběchu pschi spjeczenym aktiwnje wobdźělkeni, nawrót do jich słužbneho rjada położicz, tola offizjerojo su so i pschisahu k solidarnosći ze swojimi towaršemi swjasali, pschećiwo kotrymž je so tkostanski proczeß sawjedł.

Pódźe Primo de Rivera

„Petit Journal“ i Madrida powě, so njejednota mjes kralom a Primom de Rivera stajnje bóle pschiběra. Stejischczo schpanskeho diktatora je pjerza wotschahene. General Primo de Rivera je pschipowědżił, so je nadźija, so je po możnosći bórzy parlament sešdże, so by mohł so schpanski nowy mutskownopolitiski czas sapocżeć, a jo by so wón mohł knjezerstwa wzdaci

Wobkhad powětrownych łódzow mjes Sevillu a Buenos-Ayres.

Schpanske knjezerstwo je towaršstwu „Colon“ kozeżiju sa wobkhad powětrownych łódzow mjes Sevillu (w Schpanskej) a Buenos-Ayres (w Argentinskej) spožczilo a sdobom na 5 lět po wotwerjenju wobkhada jako podpjeru 30 milijonow pesetow pschiwolilo.

Wjesby na czarje Sevilla—Buenos-Ayres, kotraj je něhdże 10 000 kilometrow dołha, maja so po planach towarstwa „Colon“ i zeppelinskimi powětrownymi łódzemi, 135 000 kubiknych metrow wopschijazymi, wutwjesć, mjes tym so tu i wopředka łódze 150 000 kubiknych metrow wopschijesza trjebacz chzyli. K pschikmananju njech je na to pokasane, so bě zeppelinika powětrowa łódź R. III. jenoż 70 000 kubiknych metrow wopschijesche. Wjesba je Schpanskeje do Argentinskeje ma 4½ dnja traz, mjes tym so najšpichnische parne łódze k tomu dźensa 20 dnjow trjebaju. Wobkhad pak so nasymu 1929 z mjenschej zeppelinskej powětrownej łódzu wotewri, kotraž so w tukhwilu twari a jenoż 105 000 kubiknych metrow wopschija.

Grichiska před rozpućom.

Nětkuschi grichiski kral Jurij je srjedu na puczowanju do Bukarešta, hdźež imješe pschedsydstwo pschi zwóžbnej radže, do Milana pschijeł. Nowinskim dopisarjam je kral Jurij wuznał, so budże so zwóžbna rada i prašenjom saběrać, hacz ma so dynastija w Grichiskej sažo postajicz, tola so won sapowědži, rjez, hacz budże to možno, dokelž jemu położenje w Grichiskej nasmjetiche wrócżodźerżenje nakładuje. Po rozrěczenju z nowinarjemi je so kral dlešši czas z grichiskim sapołožanzom Feiratsanom rozrěczał, kotryž do bližšich pschećelow kralowskeje zwójby słuschi. Po dźischo kral praji, so je won pschećiwdźeny, so so pryedy abo pozdźicho monarchija w Grichiskej wobnowi, dokelž 85 procentow grichiskeho wobydlerstwa monarchistiskej stronje pschiwinjuje.

Nowowólby w Grichiskej kónz oktobra.

Grichiske nowowólby su so z knjezerstwowym wukazom na 24. oktobra postajite a so po pomérowym systemje pschewjedu. Ministerski president Kondylis je nowu wustawu wojowicz dał. Demokratiska statna strona je so po jeho ménjenju w kraju skrućiła. Kraj je so wótrnego pschemėnjenja nabył, monarchistojo nimaju žanych wuhladow. Dale Kondylis přejesche, so je knjezerstwo Venizelei presidentstwo poskiczilo.

Wójna w Chinje.

S postupanjom Kantonskeho wójska so położenje wukrajanow w Chinje dźeń a bóle schórschuje. K schikanju žiwjich stražanow je Jendźelska dźewjecz dalschich wójnskich łódzow do chinskeho morja wotpósłała. Też Japanska je dwěmaj dalschimaj kanonnikmaj cżołnomaj po rěcy Jangtse horje jěcz dała. Japanske łódźtwo na rěcy Jangtse by po takim i dźewjecz kanonnich cżołnow, dweju sanicžakow torpedowych cżołnow a deweju schichtakow wobstało. Hrožace ihromadźenjer zuzych namórskich mozow w chinestich wodach so jako znanjo pschedstejazych chutnych napraworw wobhladuje.

Parizjske nowiny powědża, so je ruske bolschewikske knjezerstwo wobsamkło, do Chiny swoje wójsko pósłacz. Njeje hišće wěste, hacz so to stanje. Tele wójska meje pjerza Mandźurstw wobžadźicz, i czimž bychu za Czanjsolinowe wojerske mozy dospołnje wojsake.

Kantonske wójsko dale postupuje.

Po powěsćach, kotrejž su do Shanghaia doschle, su wotdźelenja **Kantonskeho wójska pjerza k wjecżorej postupowale a hižo Nanczang, hłowne město Kiangsejeje provinzy, wobžadźile.**

General Sun, wobkruježer pjeczich provinzow, je ze swojim wójskom wjetschi dźeł Kiangsijskeje provinzy wopuschcził a so na nowe sakitanske stejischczo sestupał. Kantonske wójsko hrožy, kraj sady Shanghaia a Shanghai sam, najwažnische chineske pschikławne město, wobžadźicz.

Sastupjeř Kantonskeho knježerstwa w Hankawje je amerikanskemu konsulej namjetował, so bychu so **zuse kanonske czołmy**, so bychu so „strachow a njedorosumjensow zmihnyli, po **rězy dele wróćo ścahnyli**. Po tymle namjece so ani Amerika a ani druhe staty njeskoja. Amerikanska parna ładź „Meichman“ ſ cźěkanymi wukrajanami po rězy dele jědze. Wo puću je so parna ładź pschi rěkanym brjohu ſ njepschećelskimi demonstracijemi chinescheho wobydlerstwa pschewodźała

Ruska pomoz za Feng-Yuhiana.

Diplomatiſki dopisowaŕ Londonskeho „Daily Telegrapha“ powě, so bolschewiſki jězdny general Bubjenny ſ wulkim stabom pod wjednistwom generala Lebedewa k mongolskej mjezy puchuje. Wón dyrbi pjeza marschalla Feng-Yuhiana jako radźičel abo na druhe waschnje podpěrać.

Brasiliska žanych pschinoschkow za Swjask Ludow wjazy njeptarji.

Kaž so strony brasiliskeho knježerstwa powě, budže **zmanjny wubjerk** ſ knježerſtwowym pschihotowanjom we parlamencze namjetowacź, so by Brasilska hižo za pschichodne lěto swoje pschinoschki za Swjask Ludow ſ wudawkow swonkowneho ministerstwa wumasła.

Njemčery w Mexiku.

Sćěžk indijanskich splahow w staczje Lonora njeje so hischcze potlócził. Indijanoju žadaju, so by president Calles wróćo stupił. Mexikanske knježerſtwo je wobschěrne pschiprawy činiło, so by sćěžk porahło.

W staczje Coyoacan je so wobschnjeńſki staw pschiwoleźił. Wotpadźeny měſchčanoſta je so zapowědźił, gmejnske sastojnſtwo wojerſkim sastojnikam pschepodacź a je so ſ 200 wobronjenymi pschiwiſowarjemi w radnizy zaraził. Wobschnjeni knježerſtwowych wojakow ſ tźeleńzu powitachu. Wojaſy radnizu ſ nadběrnym twjachu.

Ze Serbow.

Rozmaitosće.

Pjatk, 24. pózajeńca.
Podjeća s. Jana.

1881 swjeći Michał Hórnik swój 25-lětny měšniski jubilej. — při kotrymž so cyły serbski lud wobdźěli.

1860 wulki woheń w Khanecach, z kotrymž so štyri kubła spala. —

▸ 1862 w Nosaćicach Franc Morie Domaška, nětko z fararjom w Budestecach, předsyda předarskeje konferency a serbskeho kandidatskeho towarſtwa. Bóh požohnuj a posylnuj wulcy zasłužbneho wjednika naſeho duchownſtwa też w přichodnem lóće jeho žiwjenja! —

1893 prěni serbski koncert w Bórkowach, kiž sebi studowaca młodźina wuhotowa.

† 1839 Porśiski farař Jan Bjedrich Wylem Mićka, spěchowaŕ Handrija Zejlorja. Hdyž Handrij Zejler na paćerſku wukhodźeše, so wón ze swojimi towaršemi w farſkej zahrodze zhromadźi. Dokelž dyrbješe dlěši čas čakać, zalěze Zejler na štom a přednoſe z njeho swojim towaršam z biblijskich stawiznow. Farař Mićka to **nazdala** słyšeše a spózna jeho wurjadne dary. A dokelž młody Zejler też při paćerſkej wučbje mudre wotmolwjenja dawaše, rozsudźi so, jemu k studijam pomhać, štož je swéru wukonjał, za čož smy tutomu nadobnemu knjezej hišće dźensa wšitcy dźakowni.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +16. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer 0, *thermometer w nozy +8. Wuhladny na mało pscheměnjaze wjedro, dale symny powětr.* — Wyschina ſ rjanym **wjedrom leži nad Biskayaſkim mórskim falkwom ſ wječora Franzowſkeje a dohaňa hač k Lobju a do połodnischeje Norwegſkeje, druha wyschina rosběhnje so nad Finſku a Ruſku. Mjes woběmaj wyschinomaj leži nižina, kotraž wječera hischcze połodnischu Schwejdsku pschikrywaſche a so nětk do Połſteje wotkaluje. Sa njej duja pola nas wjetšne a jara khłódne wětry ſ dołheho wječora, kiž ſ wječorneje wyschiny wutkhadźeja. Dokelž pak so wot Islandſkeje nowa nižina bliži, drje wohstajne wjedro *swopródka* hischcze njedostajnemy. Wjedro směje prawy nazymny ras. Jutrje sobotu ſtónčko 5,51 hodź. ſtudža a so 5,52 hodź. pop. khowa. Měsačk ſtudža jutrje wječor 8,03 hodź. a khowa so dopołdnja 10,13 hodź.**

— **Towarſtwo pomozy za stud. Sserbow w Budyschinje.** Dźeł zbohustawow swojí pschinoschk na 1926 hischcze **zapłacyć njeje**; dźěše tohodla nusne, je snowa na to dopomnicź. **Njech tola tóhdy, kiž dotal je zapłaczenjom wróćo stej, nětk swój pschinoschk pósćele.** Pschedsydſtwo **srědki** nusnje trjeba, chze wone tola w najbližšim **czażu lětuſche podpjery** wudźělicź, na kotrež próſtwarjo ſ dźěła hižo dołho czakaju.

— **Autowa czara ſ Budyschina do Kamjenza dale wotstanje!** Dotelž wobdźělenej měſcze a wokrjesnaj hamtſkeju **hejtmanſtwow** so dale wjazy ſ tak wyſokimi rukowanſkimi pjenjezami wobdźěliczź njemóžachu, so bychu autowu czaru ſ Budyschina do Kamjenza wodźerżeczź pomhali, dha odchu frěrżenje k 30. septembrej t. l. wupowědźili. Na nastork Budyschſkeho wokrjesneho hejtmanſtwa wojmě so wječera schiwórik po wujaſnjenju wschelakich prjesnych praschenjow pozdźenje na wokrjesnym hejtmanſtwje, kotrejž wokrjesny hejtman ſam nawjedowaſche. Na pozdźenju wobdźělichu so wobdźělene ſtawno-prawne swjatki a knjes tajny knježerſtwowy rada Grahl wot ſtatneho autowego ſarjadniſtwa. Po dołhodnej rozmolwje wobſamknychu wobdźělenej měſcze a hamtſkej hejtmanſtwje, haczrunjeż ſ cźěkej wutrobu, dha tola wobsebje dźiwajo na mnoho próſtwow, kiž su so ze Sserbow na wokrjesnje hejtmanſtwo sepodałe, so wupowjedźenje wróćo wzmu a dalſze wobſtacze czaru ſmóžnja ſ tym, so nowe frěrżenje ſ autowym towarſtwom wotſamknu, kotrejž wobdźělenej **městomaj a hamtſkimaj hejtmanſtwomaj** pschewulke **pjenjezne pschinoſchki njeměrapołoži**. Tole wobſamknjenje wěſcze wobydlerſtwo we wſach pschi Budyschſko-Kamjenſkej dróſy ſ wjeſelom powita, wjchak tola też prózowanja gmejnow njejsu podarmo byle.

— **Nasymna konferenza krajnozrukowniſkich ſhromadźenſtwow narodniſkeje Sakſkeje.** Njedźelu, 26. a pónjedźelu, 27. septembra wotměje so nasymna konferenza krajnozrukowniſkich ſhromadźenſtwow narodniſkeje Sakſkeje w Budyschinje. Jedna so tu wo khownu konferenzu za mjenowane wokrjesny. Khowna konferenza za zbłu Sakſku wotměwa so **pschez**o njedźelu Kantate w Kamjenzu. Tele konferency wjele k temu pschinoſchuja, so bychu jwjatk mjes wérjazymi w kwasnej zyrkwi Khrużźe. Njedźelu dopołdnja 9/11 hodź. směje knjes farař Zeißig ſ Drježdżan w Marijnej-Marczinej zyrkwi pschedněſnyć wo „mozy Khrystuſowego ſkhiźa w naſchim žiwjenju“. Popołdnju w 3 hodź. je khowna ſhromadźizna w ſamſnej zyrkwi. Tekſt je Luk. 12, 22—40. Wo tekſcze budźa rěcźeć knjeża: farař Zeißig, mišijonaŕ na wuſt. Wóhma a wosadny wotkładaŕ Weber ſ Morſa. Wſchi teſle hładnoſczi pschedenjesu też ſjednoczene ſhromadźenſtwowe khóry rańſcheje Sakſkeje **nětkole** spěwy. Wječor we 8 hodź. wotměje so w Marijnej-Marczinej zyrkwi evangelſki zaſiſka ſhromadźizna, na kotrejž budźetaj knjes farař Zeißig a wosadny wotkładaŕ Mütze ſ Drježdżan rěcźeć wo themje „Kraſna wěź!“ Pónđelu pokraczuje so ſ konferenzu w ſali krajnozrukowniſkeho ſhromadźenſtwa na Rózowet haſy 31. (Dop. wot 9 hacź do 4 hodź. pop.) Tekſt: Hebr. 10, 19—39. (Wschelazy rěcźnjy.) Ke konferenzy je kóżdy wutrobnje pscheproſcheny a ma darmotny pschiſtup.

— **Ev.-luth. ſakſki hamt ſwj. Pětra** w Budyschinje ma **ſwoju pókazniju wot 23. septembra na Burgplatz 6 po** 1 ſhodźe.

— **Knjes tachant Hartmann** pschi Budyſchſkim tachantſtwje **ſwjeczeſche** 19. sept. **ſwoje 70.** narodniny

— **Wumrěł** je w nozy k schiwórikej w 67. lěcze hoſcheńzaŕ **Bohuwěr Korla Hajek**, **kiž Lětdźeſatki dołho we** hoſcheńzu „Ke khurwjeſchej“ hoſpodarjeſche. Jemu so ſrjedźne wuchо jěſchcheſche. To ſeſtaze so do khowa. Tak jeho też operazija pschi žiwjenju ſdźerżeć niemóžeſche.

— **Swobodne mjazowe ſćěki w Budyschinje.** Swobodu 25. septembra dop. wot 7—9 hodź. wotedawa so ſyre **ſwjaze** mjazo, **punt po 50 pf.**, ſyre ſwinjaze mjazo, punt po 60 pf. **Swinjaze** mjazo wotedawa so jenoż na cźěbła 2151—1100.

— **Jenu- a dwěrhrimowaſte rentſke papjerſane** pjenjezy placza jenoż hischcze hacź do 30. septembra t. l. Nimſkoſtatna banka tele papjerſane pjenjezy jenoż hacź do 15. dezembra t. l. pschijimnje a ſamjenja.

— **Wulki** lós ſakſkeje ſtatneje lotterije je do Rieky **padnył**. 300 000 hriwnow. Nětk móża so cźi, kiž chcejoa rad njećho dobucź, na premiju nadźeć. Ta mjenujcy też 200 000 hriwnow wuczini.

— **S fabrikſkeho wuhnja delepadnył** je **ſrjedu popołdnju** wokoło 1/4 hodź. wuhnjetwarz a **murjeſki** polěr Hanczka. Wón na wulnju Nowakej karoſerijowej fabriki, do kotrehoż pschi poblednim cźeſkim njewjedrje błykł dyrj, wuporjedźeńſke dźěła wukonjeſche. Hanczka bě nětdźe 20 metrow wyſoko, jako nabobo delepadźe. Pschezjina njeſboża hischcze njeje wuſaſnjena. Ludźo, kiž su jeho pschi dźěle wobkedźowali, su widźeli, **žo** je so Hanczka ſ khowu k wulnjej ſtejnyć. Tak je też mózno, io je jemu porałało hubjenje być. Hanczka padźe na drjewjanu ſtśchu, ſ papu pokładźenej, ſtama ſćebi nohu a ruku a **ſo** nutſkach ſrant. Fabrikſjy ſaniteinizy a druty ſnoje wobſarujomnemu prěnju pomoz poſkićichu. S nošnjkami jeho ſ tſěchi wſachu. Khorobny auto Budyſchſkeje ſanitetneje kolony Czérwjeneho Khſiża też hnydom pschijědże, so ſranjenoho ſa krótki czaſ do khorownje dowjezechu. Lékarjo ſo nadźijeja, so budże Hanczka, kiž je njeſenjeny, ſo někotre nźdźele ſaſo ſrowy.

— **Sawjedźenje 24-hodźinſkeho liježnja w němſkim wobſkadźe.** Kaž němſkoſtatne pósłowe ministerſtwo w ſwojej hamtſkej nowinje ſdźěli, **ſo je ſwołatkom** noweho lěcza jědneho plana w blížſchim naſéczu na němſkich pótach a żeleſnizach ſe 24-hodźinſkim czaſom liježi zapoczinu. Druhe wyſchinoſcze pak hiſchcze 12-hodźinſki czaſ wobſtowaju. Liczbniki na czaſnikach pola pósłu a żeleſnizy ſo **njepſcheměnja**, kaž ſo to we **druhich** europiſkich krajach ſtało njeje, hdźež hižo dawno ſe 24 hodźinami liježa.

— Nóżnaj **ſpěſchnikaj wupadnjetaj**. Se zawjedźenjom zymſkeho jědneho plana 3. oktobra wupadnjetaj ſpěſchnikaj D 121 ſ Lipſka do Wrótſławja, kiž rano w 3 hodź. do Budyſchina pschikhadźa, a D 122 ſ Wrótſławja do Lipſka, kiž rano 3,20 hodź. do Budyſchina pschijěźe. Wonaj pozdźetaj k pozdźejſchemu rasej w nozy wot 1. k 2. oktobrej 1926.

— **Sſtawny telefon na wyſchich dwórniſchczach.** Swjaſk ſakſkich dwórniſchczowych hoſcheńzarjow psched krótkim rezolucyju pschija, w kotrejž němſkoſtatnu póſtu proſyſ, so by dźiwajo na dźenſnyſche wobſtejnoſcze na kóżdym dwórniſchczu, hdźež hiſchcze żadyn ſtawny telefon njeje, jenoho dokotordźeſał pschiprawiła. Hačrunjež hižom wjele wjeſche dwórniſchczowych telefonowe automaty wobſtejdża, dha móże ſo tónle namjet tola witacź, pschetož na wjele małych ſtaczijach němſkeho ſtata hiſchcze telefon pobrachuje.

— **Pokhroma je wudyrił** mjes ſkotom **kubleria** Jakuba Glawiſcha na **Horje** pola Njeſwačidła.

S **Cźichonja**. Na połu jadu Cźichoniſkeho pohrjebnika cźa maja ſo wulke kamjenje, kiž w jemi leża, roſtśelcź. **Sdźelu popołdnju tam dźěłacźerjo** ſwjeſchnu **pjeſchcź wotrywachu**. Nadobo ſtorcźichu pak na popjelnicy, kotrež pak do kruchow dźěchu. Hnydom Budyſchſkemu pomhaſe dr. Frenzelej wo namakanym ſdźělichu. Tón pschińdże a pschepyta měſtnoſcź a ſelbora **cźerjowy** do kojcha. Kaž **ſtaſchiny**, jedna **ſo tu wo two ſ mlódſcheho bronzowego** czaſa, nětdźe 1000—800 lět do Khrystuſa. Schwórik tam

---

Zhubjeny syn.

Burſki roman ſ Cźorneho lěsa.

8] (Pokraczowanje.)

„Wórſchla“, rjekny ſtary, „tam deleka je jedyn, ſ kotrymž njeje po prawom. Pohladajce tola raz do kartow, hacź na naſ něſchto woſebite cźaka.“

„Schele klanka, a cźerwjena wóſomka —“

„Wórſcha, w ehiżchcze dha?“

„W cheńza budże lětſa hubjena, ale kury derje wonjeſu.“

„A ſchto je ſe ſchele deleńkom?“

„Hej?“

„Schto je ſe ſchele deleńkom?“

„Studnechu wutrobneho pachołka ma holeźka. Tón pschikhadźa daloki puć a płaka wjele, wjele ſyſliczkow a ma horzu, horzu wutrobu.“

„Babjage **blaby**“, bórcźeſche bur. „Wuczeſ ani njeſłaka, ani nima horzu wutrobu. Dźcze mi jenoż ſ waſchimi ſelbatnymi kartami!“

Mjes tym bě ſo Khrystła ſmužiła a **ſo** ſ hoſcheńom do rěcźow dała.

„Pijſce, wy ſcje wěſcze ſeſtajbeny wot khorocźe,“ wona prajeſche na wſeho hladajo.

Wón poſłoſći. Ani jej njewotmolwiwſchi ſo poſběhny, pschiſtupi k cźeſkej ſchižnje, ſ ramom napjelnjenej, iwſtrěhnu ju taſ lohku hrěchu a wo**chcźeſche** ju po ſjtwi wokoło.

Khrystina rozdaſi hubu, je ſtrachom pak njemóżeſche ani ſłowcźa rjeź. Se ſpanja wuſcherjena mužicka bźeżeſche kaž kotwórna po ſchpundowanju, a tu ſhraba Khrystła ſwoje ſuknje hromadu a ſtupi na ławku pschi kachlach.

„Saperlotſke dźěło! Schtó dha tu moju nadobu po ſtwi wokoło nohu?“ ſawoła bur pschi durjach a poſtaji bleſchu, **po** kotruž bźeſche hej dołchoł, do kucźika, ſo by ju muż njewidźał. „A ſchto ty na kachlajej ławzy cźiniſch, Cźornuſchka?“

Juży ſo ſmějeſche a poſtaji ſchižnju jako ſchitwanje na jeje měſtno. „Tu pak je myſchi!“ měnjeſche pschecźelnje.

„Wěſo, wěſo,“ jajakota bur, a pschiſtaji potom ſ cźichim ſdychnjenjeźkom: „Haj, haj, měſačk ſwěcźi, tunije je wětr wocźichnył — nětko je rjenje k bźenju!“

A jako **ſpohladnył** zuſy na **pał** ſrudny, na **pał** ſawjeżeleny, pynty burowy pokiw a cźinjeſche, jako by chcył hnydom bźeć.

Wonka na dworje pschiwita jeho ſchtyri nohate, małe ſcherjenje ſ hrożazym mórcźenjom.

„Nó, **žy** to ty, ſwěrjatko, haj, rjane ſwěrjatko, tak je prawje, haj, haj, wau, wau, haj wſchak, wěſo, nèwěrno, ale tak, tak, nicźo dale, ajaj!“

Bur Khcźižnjeho dwora na ſhodach bě wſchón ſadźiwany, hdyż tajku dźiwnu rěcź wuſłyſcha, kotraž ſłuſbźi jeho pśa, hižo cźaſcźiſko roſtorhanych tholowon dla wobſtorżeneho a pohłoſtaneho, tak ſo bě zyle cźichomyſlny a ponjaſty. Někto wón wěrjeſche do kuſtarſtwa a helfkeho cźinjenja a njewěrcźi **ſo** prjedy do domu, dóniž jeho hóſcź ſ wutrobnym „Saplacź Bóh!“ **ſo** do cźěmnego nogy njeſłubi.

„Dźi **noż**, hawako, ty kumpako, tebi ja wjazy njewěrju!“ Wón ſaſunu durje a ſeſamka je trójcy.

„Cźehodła Wy to cźinicźe, nano?“

„Dokelž je prěnjeje meje a tutón muż — wěſch . . .“

„Nano! Měnjſch-li traſch, ſo by wucźeſ ſchinju wuſchěhnyć a wokoło nożyc mohł?“

„Tón . . .? Ani wo ſnje nic.“

„Haj, nèwěrno!“ — „Cźehodła **ſo** praſcheſch?“

„Dobru nóż, nano!“

Też Khrystła dóńdże hej k cźeſce Wórchłzy do komorki.

„Cźeta Wórſchła, wy ſeſe prajiła, ſo chcźeze mi moſeho lubeho w bladawku pokaſacź!“

Stara mikotaſche je ſwojimaj małymaj wócźkomaj.

„Wſchak jeho hižo maſch, ſwojeho wucźerja, tebi potajkim bladawka hižo trjeba njeje.“

Khrystła ſo ſaczerwjeni. Njepraſiwſchi ſanchа ſłowa wjazy bźeſche horje do Podſtejchneje ſſiwicźki a lehny ſo do wokna, ſo by w cźerſtwem nóznem powětrje roſhorjene cźoło hej chłódniła.

„Na pożledźu bě to duch ſemrěteho powożneho Klóchtrſkeho bratra“, ponyſli ſej ſ hróſbu. W ſkoku ſatyka ſkuczowu bźekru, wja rózowu do ruki, a hdyż ſe pacźerje wuſpěwała, ſtoczi do koża pod pschikryw.

Hdyż zuſy na dróży ſtojeſche, łojeſche ſ hłuboka dych. Měſačk wuliwaſche ſwój ſtwětły błyſcheſ na hona, tak ſo runjachu ſu łodownym płominam, a mużowa ſcźin bźeſche podobnyhożty po jemi. S klinczozymi krocźeleni bźeſche do ſamoty. Runja cźichemu dychłojenju **ſłyſcheſche** wumjerajne wětſiſkoweho dychnjenja, hujchkotanje, kiž wobběhuje łěhy a pola.

Stój! Njeſkoczi in ſornja pſches puczy?

Pójdni puczowaŕ napinaſche ſo, ſo by nèſchto ſłyſchał, widźał a cźuchał — to ſana ſorna njebóh. Wón ſo nahkli — na**ſkoczi** — a dźerżeſche cźłowjeka ſ hróſbu a bojoſcźu kaž poraźeneho, ſa thornaŕ.

„Stoj, ſakkaty khadła, ſchto maſch na khribjecźe? Hdźe by ſornika potźěłał — hdźe maſch puſchkwizu?“

„Schto to waż ſtara?“ jakotaſche druhi, „ſo by waż cźert wſał!“

„Dźatuju pěknje, tón ſym ja ſam, ſ cźerſtwa ſ hele wujcźoſchi, ſo bych cźi pjerzo ſdźěł! Hdźe maſch buſchkwizu, **ſo** cźe praſchcam?“

„Ja buſchkwizy nimam“, ſnapiſcheźiwi ſajaty ſpjerawje, ſwoju podhładźitu poſtawu k khudobnej roſtorhanej drażce hiſchcze bóle ſtulejo. „Woſtajcźe mje na pokoj, wſchako njeſcźe żadyn policajſki ſłużobnik!“

„Zanu buſchkwizu? Tuż by pridła wźekk, **ſornam** kohżdła kładł, ty njedocźinko, ty —!“ Wón pschimmy ja nohu ſchcźeżkróżkateho ſvórcźeja, kotrež druhi pſches ramjo wiſcźeze njeſcźeſche a pokaja jemu krwawnu wotwjeru a tónj powjaſa, kiž ſa nju wiſa**che**. „Ani cźeſtny bźiwi hoitwjer ty njeſżyy, wócźkowar, ſuj . . . a bywjeż nje tej nicźo njeſtaraſo, ale khribjet dyzu cźi tola ſa to namaſacź, ty njeſhmarika.“

(Pokraczowanje ſcźěhuje.)

hale rjachu. Wo wunoschku dalscheho tyrcza blišsche dny pišamy.

S **Maleho Bjelkowa.** Sšrjedu wjeczor 3/9 hodź. so w naschej wjsy na woheń pikche. To pak bě jenoź klepy alarm. Dokelź běchu wobydlerjo na to pschihotowani, njerosshorichu so. Niedaloko zyrkwineho namesta hyšanu dowjesechu. A hižo 10 mjeschinow po prěnim signalu mózachu na woheń, kiž Janaschcej khěża wosnamjerjesche wodu šypkaš. Wokoło ½10 hodź. so šmuczowanje sapo skónczi a šypkawu do šypkawownje dowjesechu.

S **Maleschez.** Maleschczanskich wobžedžerjow, kotrychž njedawno sajachu, su někto wschitkich puschczili, dokelž zaneje winy na nich njenamakaja. Jenož toho, kiž je jene twarjenje po druhim sapalowak, su hyšt sdžerželi.

S **Barta.** Wutoru bě w naschej wsy hermank. Rajrjeschke wjedro jemu howjesche. Pschedawarjow bě wjele pschišlo, kiž swoje twory policzjowachu. Też wopytowarjow hermanka bě wjele, ale woni jara njekupowachu. Na tym je wešo pjenježna nusa wina, kotraž je też runje mjes tatarskim ludom jara wulka. A wokolonosscherjo ludom do domu nanoscha wjacy hacź je jim lubo. Nasterje drje na letuschim najmnym hermanku hermanscy ludźo na swoje wudawki pschischli njesu. Korežmarjo pak su po sdaczu derje wotrěbnyli.

Se **Suborniczki.** Postup w sastaranju gmejnow je mišinu šmě jana „Olba“ sapiłacź, dokelž je so też někto šrubona pruska wješ Dubo rossudźiła, jo by mišinu i tudomneje dźěłarnje brała. Na pschiprawacź so hižom i polnej mozu dźěła. Instalazijske dźěła su po wulkim wuběrku placzeńskich nacźikow do wupruhowanju rakow instalatěra Hilbjeza w Hucźinje położili. Dubo, kiž drje je tu skoro poslednja wješ, w kotrejž so hischcze i petrolejom šměcźi, dyrbi na kernuschnej njedźeli k prěnjemu rasej elektrišy šwěcźicz móz.

S **Trjebjenz.** Niesbože z automobilom, kiž so njedźelu popołnju na tudomnej statnej dróhi sta, je šrbi šmjertny wopor žadało. Cźežkokraniony pschekupz Richard Knorr z Dybina, kotremuž bě so nop dwójzy pukny, je šrjedu dopołdnja w Zitawskej khorowni wumrěł. Njebjes toho, so by so jemu wědomje sapo wrócźało.

S **Druzkez.** S woporom šmyska su tudomna dobrowólna wohnowa wobora. Pschi šiczenjanskim dwórnischczu šrjedu rano njedaloko želesnikeho mosta pola Druzkez twarišci cźah stejesche, so bychu twarišku potrjebu na njom nakladli. Lokomotiwa pak tajke mróczele kura wumatowasche, so šrebi woborniczy w Druzkezach myslachu, so so w Prahkowje pali a k wohnju khwatachu. Na šwoje pak njebě wérno, schtož běchu šrebi myslili. Tole tak spschinje jednanje wustajі woborowej spuschczownosci dobre šwědczenje.

S **Ratbiz.** Pschichodnu póndźelu 27. septembra popołdnju w 2 hodź. so w Brěsanej hoscżenzu maczerjam rada podawa. Lěkar budże pschitomny.

S **Ruschizy.** Dokelž bě so maschina stónzowała, dyrbjesche šrjedu wjecżor 3/6 hodź. cźah do Biskopiz za tudomnym dwórnischczu pol hodźiny cźakacź, tak we Biskopizach swjasanje do Drježdżan wjazy njedosrcźeze.

S **Kamjenza.** Dopišniza trjebasche 11 lět, dóniž šmjo-jeho adreßatu w Kamjenzu dospi. Ju 3. julija 1926 w Brüsselu na póstu dachu a hakle tele dny, 21. sept. 1926 dopišniza do Kamjenza dóńdże.

Se **Schprejzy.** Naš dolholetny buchowny k. Rěda, wot 15. augusta šent wjazy swoju šlužbu njewukonja. Po wob. cžernym pschepytowanju je so Wróthkawske konsistorium nuczene cźuło, tutón rosšud wuprajicź: Naschu wosadu ma nětko k. farar Handrik-Sšlepjanski zwobu sastaracź. W sajimje Sserbowstwa dyrbjachu hluboko wobzarowacź, so je hižo sapo jena pruska hornjołužiska šerbiska wosada, — je to tšecza w tutym zyrkwinym lěcze, — wosšrocżena. Bóh daj, so bychu so wopuschczenym wosadam bórzy sapo šwérni šerbšzy duschowopastyrjo namakali.

S **Běleje Wody.** Sšrjedu popołdnju njedaloko Greinerez schkleńczenje do ludźazeho cźaha, kiž 5.16 hodź. je Khorczenska pschijedźe, kamjenje mjetachu. Nětotre wokonowe schkleńczy so rosbichu. Ludźo pak na šwoje do schkodby pschischli njesżu. Schtóž może nětchto blišsche wo njetkmanikach sdźěliczi, njech to policiji wosiewi.

S **Běleje Wody.** Njedawno šyntachu nětkdże 5-letne dźěczi staru Jainzez drjewjanu brózeń pschi Hoinej dróhy sapalicź. Do jeneje schmarki běchu hižo wosen tykle. Brózeń budźeschе so wésce wotpalila, njebudźeli nimodu-ze wosboby jich njekniczomnosci pytke a wosen pschatchale.

S **Běleje Wody.** Posawnischi šwjedżeń, kiž so pola naš njedźelu woimeže, ma bohaty šwjedżenski porjad. Hdyž šu wonkowne posawnische khóry šobotu dożěke, woimeže so prěnja hlowna pruha a hnydom potom wjecżorna hudźba pschi Moltkowym pomniku ½10 hodź. pschi šwětle šmólnizow. Njedźelu pschinježe bohaty porjad. Wona wotewri so rano ½10 hodź. pschi šwětle šmólnizow. Njedźela pschinježe bohaty porjad. Wona wotewri so rano ½7 hodź. z rańschej hudźbu na Arnimikej promenadže. Po ważnym posedżenju w towarschnym domje, pódu ke mschi. Sswjedżenisku Bożu šlužbu smeje swjasłowy posawnisti mischtr Roye. Pschi tom zyły chor šobustutkuje. Po kemschenju wustupja thory sa posawnische mišionstwo na torhoschczu. Najwyschschi hudźbny šhodźeńk wosnamjenja zyrkwinski konzert popołdnju we 3 hodź. Sswjedżeń wobsamknje so z wosadnym wjecżorom w towarschnym domje we 8 hodź.

S **Hródka.** Wczera šwjeczeschе pschedżerski mischtr knjes Wilhelm Haase še swojej mandżelskej dejmantny kwas. Haasa je na wotpoczinku žiwy. Na jeju cżestnym dnju wobdawachu jubilarow dźěczi a dźěcidźerzi. Na 60 lět zohnowaneho mandżelskeho žiwjenja mózetaj sdobowacź, je to hnada, kotraž so jenoź mało ludźom dostanje. Mandżelski je 85 a mandżelska 80 lět stara. Tši lěta, wot 1878—1881, dźěłaschе knjes Haase w Japanskej, hdyž bě jeho japanske knjezerstwo powołało, so by tam na modernisowanje textiloweje industrije sobu-dźěłał.

60lětne wobstaće Budyšskeje dobrowólneje wohnjoweje wobory.

24. augusta tutoho lěta bě so minuło 60 lět, so mózeschе Budyšschka dobrowólna wohnjowa wobora na bohate słutkowanje wróczo hladacź. S historije Budyschskeho wohenhaschерstwa njech je sceżehowaze naspomnjene. Wohenhaschерski porjad žaha wróczo hacź do 2. pokazy 16. stetitotka. Po tutym dyrbjachu wobydlerjo mesta swój woheń derje wobstrażowacź, hewak so jim hroby se khłostanjom na cźele a kuble. Jeli by nehdże woheń wudyrił, schtož so z wežow, z trubjenjom, z wupowesnjenjom khorhojczki abo latarnje wosiewi, dyrbjeschе kždy z rěblami, barami, šudlami atd. na mesto wohenja khwatacź a tam po pschikazanjach mešczanosty woheń haschecź pomhacź. Jako myto dyrbjeschе prěni, kiž šudł z wodu wohnju pschinješe 1 hriwnu, druhi 2 schillingaj, tšeci pol hriwny a schtwórty 12 groschow dóstacź. Pschi wudyrjenju wohnja dyrbjachu so mešczanske wrota zawrjecź, so njeby paduschny prak so do mesta dostał mohł. Wohenhaschерstwo porjad z Roka 1580 žada žeby pak, dokelž często woheń na wjazy mesznach nadobo wudyrі, jo ma mešczanosta jako najwyschschi roskasowaš pschi wohenhascherskich dźěłach na konju jěchacź, kotryž dyrbjeschе so jemu z mešczanskich hródzow sešedacy pschedwjesecź. Dalsche wohenhaschenske porjady wotkaza rada w lětach 1596, 1616, 1621, 1710 a 1781. Dobry sastup cźinjeschе wohenhascherstwo w lěcze 1780. Tehdom załoži so dobrowólna wohnjowa kompagnija, kotraž bě rosdźělena na dwisiju, brigady a korporalstwo. Jednotlive divisije rosešnawachu so ze wschelakobarbnymi pjerjemi na helmach. Kožde leto dósta wobora 40 tolcz na sawjeselenja. Po cźasu bě so nimo toho tak mjenowana nazionalna garda wutworiła, kotraž so po lěcze 1830 do komunalneje gardy pichemeni. Tuta garda bě rosdźělena na muschwo z licźbami, muschwo sa šytkawy, sa noschenje wody a sa wulkowaniske dźěła.

Prěnjeho julija 1850 wuda mešczanski rada Klin, šnaty Sserb, nowy wohenhaschерski porjad, yo kotrymž so dotalna kompagnija do wohenhaschерskich korpsow, dźěłaczerskeje kompagnije, wulkhowanskeje a nózneje cźrjódki rosdźěli. Kždy mešczan mjes 18 a 50 lětami, z wuwzaczom sastojnikow, duchownych, wucżerjow a lěkarjow, běsche nuczeny sobustaw. Kždy wotdźěl mejesche wošebite šnamjeschka. Prěni wohenhaschерski direktor běsche pschekupz Robert Schramm. Dalschi postup sa so w lěcze 1863. Tehdom bě so w Kamjenzu wulka shromadźizna wschech wohenhaschерstich kommandow se wustajenju wotměła, na kotrejž bě so spohnało, so dotalne wohenhaschерske naprawy wjazy njedospahaja. Tohodla dowoli mešczanska rada w lěcze 1864 załoženje wošebiteho dobrowólneho stupaschteho wotdźěła a postaji stupaschu pschiprawu sa swuczowanje. 24. augusta 1866 so tuczi prěni dobrowólnizy we wohnjowej wobory na mešczanskej radze šwjatocznje do pschisłuschnosnje wsachu. Dospołna organisazija pschewjedje so w lěcze 1867 a 19. meje tutoho lěta pschepoda so zyła dobrowólna wohnjowa wobora mešczanskej radże. K prěnjemu rasej wotdźěli so Budyschka dobrowólna wohnjowa wobora, kaž nětko rěkasche, 26. novembra 1866 na haschenje wohnja, kiž bě 3/6 hodź. w starej kasarnje wudyrił. Se stawisnow dobrowólneje woborny njech šu hischcze sceżehowaze daty naspomnjene. W lěcze 1876 pschi wulkim wohnju okonoma Reutscha so 3 pionerožo sašpunnchu, jedyn z nich wumrě a bu tak z woporom swojeho dobrowólneho powokanja. Wulki woheń sakhadżeschе se w lěcze 1892 na Drjewownych wikach — Zyhelnskej drósn. 44 šwójbow šhubi šwoje bydlenje. Wjele twarjenjow šo špali a w njesmjerkej horzoze wukonjachu wobornizy šwoje woporne dźěło. Jenak wulki woheń bě 16. oktobra 1896 na rózu Seminarskeje a Hoschiz haży wudyrił, hdyž šo 3 dźěczi šobu špalichu. Najwjetschi woheń, kotryž Budyschčin hacź dotal potrjechi, sathadżeschе 16. februara 1904 we Wuikhej zyrkwi a šusodkuje, kotraž 21 khěžow dospołnje šnieži. 79 šwójbow šhubi tehdy šwoje bydło. Skoro runje tak wulki bě woheń na Kamjentnej haży 12. oktobra 1898, kaž też na Drjewownych wikach, hdyž šo 5 połnych hrózjuow wotpali. Wschi hašenju tutych a wjele druhich wohnjow je Budyschka dobrowólna wohnjowa wobora wopornimje a wuspěschnje šobustutkowała.

Nadpad na spěšny cah Barlim—Hamburg.

W prawym cźasu šo wotkryl.

Kaž Altonska želesniska direkzija pisa, dobłada so želesnisti strażnik, so je mjes Brahlsdorfom a Prietzierom šo kruch kolije wuraźało. Strażnik to hnydom na dwórnischczo šdźeli a tak móže cźe šo hižo blišazy cźah FD. 23 khěžcze we prawym cźasu na połdanske kolije wotwodźicź. Je lohko mózno, so by cźah z kolijow wujeł, by li pšches skamane kolije pscheše.

*

Barlin, 24. sept. Na cźarje z Aschersklebena do Halberstadta cźinischu tšo 12- hacź do 13 lětni schulerjo wežera popołdnju w blišokosci stazije Gatersklebena nadpad na želesnizu; sceżehowkam nadpada móżeschе šo hižcze sadżewacź. Worakawše dźěczi nakładżechu kamjenje na kolije. Jednu koliju běchu jamo 15 metrow dałoko z wulkimi kamjenjemi pschikryli. Cźah z Halle do Halberstadta pschejedże pak sadźelnki, bjes toho, so by z kolijow wuskocżił. Lokomotiwnik, kiž bě z satschahenjom lokomotiwy so kedžom sczinił, dźěli swoje wobkedźowanje na dwórnischczu w Gatersklebenach. Tamnischi sastojnizy wotstronichu kamjenje a sajachu njedocżinkowy, kiž běchu so na želesniskim brjohu zhowali.

Dalschi attentatisti pospyt.

Želesnizny sastojnizy wobkedźowachu na cźarje Neerjen—Bierjen w Bayerskej, so bě so wjazy schrubow z kolijow wuschrubowało. Pschepytanje dopokasa, so je sdostnisti ruka njeskutk wuwjedła.

Njedoże na želesnizy.

S Ratibora so pisa: Nad dwórnischczu Oderwionta sajedże z Katowiz pschijedżazy wosabowy cźah do tam stejazeho tworoweho cźaha. Dwaj wosaj tworoweho cźaha so dospołnje rosbichtaj, 3 wosy kulichu so po brjohy dele. Lokomotiwa wosabowego cźaha wosta nad 10 metrow hlubokej hlubinu wisżaz. Wjazy wosabow so rani.

Z Łužicy.

* Se **Shorjelza.** (Kónz tudomneje khłostarnje.) Njedawno je někto poslednі transport tudomnych jatych do Wohlawy so dowjesł a Shorjelska khłostarnja, kotraž je na swojim 100 lětnym jubileju pschestała być. Sjeli někto rudnje wopuschczena. So pak njeby so tak thěło na nju sapomnito, ja to je so khłostarz hischcze w poslednich dnjach jeje wobstarza postarał. Jenomni jatemni, kotryž dyrbjeschе 15 lět žedżecz a kiž bě 7 lět z nich hižo wotbedżał, bě so hischcze poslednі dżeń psched sdełanjenjom khłostarnje poradźiło, wucżekнycź. Sdyłnu łežyzu pscherešlawschi bě z dwora pisches schesez metrow wyschoku murju sałeł. Sahe rano bě potom pisches tak mjenowany karpjaz dół wucżekнył. Nichtó njebě jeho pytnył. Prjedy hacź bě pisches murju łeł, bě so derje pschepżedwědżił, so je wulki strażnik poł hižo w strażnistej stuzje. Cźekнjenej je drje dyrbjał pomocnikow mecź. Je mjenujcy swoju khłostarnisku drastu wrócźo wostajił, nimo toho drje njeby hant pisches schesez metrow wysoko murju salełez wuhł. — Tak je někto šedżenjena Shorjelska khłostarnja hischcze w poslednim wokomiku wo jednu historiju bohatscha.

Ze susednych a dalšich krajow.

* S **Fischbacha** pola Arnsdorfa. 19-letnu džowku kubleria Rodiga z Fischbacha kužny łóń, jako je jiwojej zotru wóš na polu nakładowasche, a wutorkhny ji cźuwak mjasa z hrudże. Dokelž hoza hnydom k lěkarjej njedowdże, nasta sjmiza, tak so někto cźežko khora doma leži.

* S **Drježdżan.** (Na sczežkowach bokhowanja wumrěł.) Pschi bokhowanskim wubědżenju policajskich sastojnikow we Drježdżanach bu policajski strażnikhic z Lipka šmjertnje sranjeny. Jeho pschecżiwnik bě jeho tak krucze dyrił, so běchu so wbohemu mojhy sczhaše. W thorowni na sczežkowach dyrjenja bórzy wumrě.

* S **Radebeula.** (100 lět stara wumrěła.) Sboro 100 lět dospěła sebota semrěła Karolina Bertholdowa rodź. Hauptmannez. Narodźiła bě so 19. novembra 1826. Jenož dwaj mężazaj ji potajkim k 100 lětnemu jubileju pobrachowaschtaj. Wona běsche najstarscha zona nětj jenoź w Radebeulu, ale też w zyłym Drježdżanskim hamtskim wokrjesu.

* Se **Stkankowa.** (Gusažy!) Hušanzy su Hajnspachli wokrjeż nadpadle. We wulkich łyžach cźahnu po wschech puczach a schczežkach. Jedna zo wo hušanzy bělcze mjetele; wschón kaž je wotczany. Podobne łyžy hušanzow su też we wjecżornej Cźežkej wulki schkodu naczinile. Po sdaczu je cźopta nasyma jara rosmnożenju tutych schkódnikow hojila.

* S **Lomacza.** (W kale šmjertnje sniesbożił.) 70 letny kalarski mischtr Hekiner z Laubena sniesbożi šmjertnje we Woniczanskej kale. Jako tam na rěblu stejo dźěłasche, šypnychu so wot horjeka kamjenje a potorhnychu wobeho starza do hłubiny, hdyž sa morwebo leżo wosta.

* S **Mittelsrohny.** (Kommunistiski nješczanosta.) W pozedżenju gmejnskich sapósłankow wusłowi so kommunistiski pschedsyhda mešczanskich sastupjerjow Schippel we Woleschnizy w Rudnych horach z dżeżacej pschecżiwo žydom prawizowym błoßam sa mješczanostu mesta Mittelsrohny. Napraunje strony su pschecżiwo wólbje protest sapodale.

* S **Lipsla.** (Wuherišy ratarjo w Němiku.) 52 mlodych ratarjow z Wuherišcze, kotšij šudzine puczowanje po Němiku cźinja, je do Lipska pschišło. Sastupjerjo Landbunda jich na dwórnischczu powitachu.

* S **Kamjenizy.** (Skał może maly Jank nózkowacź.) Se šyndzuchego Wittgensdorfa běsche Bellmanez šwójzba na wopyzce pola šnatych w Kamjenizach. Popołdnju dźěchu w chižzy do zoologiskeje zahrody, hdyž šo tak do wobdżiwanja dźiwich šwěrjatoly sanórichu, so zyle na mateho schtyrilětneho Bellmanez Janka sapomnichu. Hdyž šo na njeho sapo dopomnichu, jeho nihdże wjazy njenamakachu. Też naprachowanje na policiji bě podarmo. We swojej starosczi pschichodżejchtaj starschej też na myšl, so też pola dźěda a wowki we Wittgensdorfje za małym hubjenym Jankom telefonijsky wopraschejcz; a hlej! mały muzik bě so tam i wulkeho mesta, hdyž so jemu po sdaczu lubiło njebě, sapo wrócźił. 5 kilometr.ki pucź bě mały Jank je swojimi 4 lětnymi nózkami sam domoj nózkował.

* S **Kamjenizy.** (Wopaczny pły.óječ.) Nowa kategorija humpakow je so tu z starym dundalam, kotříž w poslednich lětach w podobje policajskich, telegrafiskich atd. sastojnikow wbohim ludźom pjenjezy i mójchnicki drjeżachu, pschidruzila: šu to wopaczni płyžójerjo. W poslednim cźasu je so njemjerzy cżesczišcho stało, so šu njesnaczi ludźo pšy na hańacy popadnyli, a tute jenoź za placzenje wešeze summy sapo swojim wobhedżerjam wrócźili. To mózeschе so jenoź stacź, dokelž so woni sa sastojnikow mešczanskeje mjasorospuschczenje wudawachu, schtož jim ludźo też wérjachu. Tak su žebi z tutej špekulazija na lubosch ludźi k swojim pjenježkam někotry rjany pjenjezk sapłunyli.

* S **Wolkenburga.** Wo rosšěrjenju hidzenych bižnowych schczurkow nózemy žebi pschedstajenje cźinicz, hdyž šyschchimy, so šo tu porabźi, 20 tutych sira chnych hrynsakow sabicz.

Mužaze špódnje kholowy
ma we dobrej hódnosczi **tunio**
A. Kasper, Burglehn 11

* S **Lobenstein.** (Sapschah pod cžahom.) Mješ Blankensteinom a Lichtenbergom hrabny cžah na želesnišim pschelhodže prózdny wós drjewowieje wikowarnje. 27-letny pohonc Schneider z Pšalzy bu 50 metrow zobowšeczeny. Wón bješche hyndom morwy. Wós jo rozbi. Konjej, kotrajž bješchtaj kolije hižo pschekročžiłoj, jo wotstorhnyschtaj a cžekwschtaj.

* S **Jawory** w Schlesiskej. Nyczerkuble Arnoldshof a Schlaushof jo na wjazy kubleschkow wot 12 hacž 17 hektarow wulkich rozsčežlichtej. S teju maju jo małe žiwnoješe ja dźełacžerjow łakožicž, kotrež bdża 2 hacž do 8 hektarow wulke. Dale wostanje hischcže šibtne kubło z 4 hektarami.

* S **Barlina.** (Shubjene dźěcžu jo sašoumakake.) Kaž hižo pišachmy, bě jo nadobo 16 letna pěstowicža Erika Sanniga z 1½ leta starym dźěcžešom suhneho lekarja dr. Berendta z Charlotteburga shubiła, schtož bě wulku rozhorjenoscž w zyłym měšeše shudžiło. Tola krjedu popołdnju je policija spodžiwny pad hižo wujaschnika. Pěstowicžu ju hromadze z dźěcžešom w Beliczach wuslědžiła. Po zdarjenju je holza z bojoješe pched khłostanjom hromadze z małej Wórschilku cžeka. — K tomu jo hischcže pišal. Pěstowicža Erna Sanniga bě pónđelu dopołdnja z jej dowěrjenym dźěcžešom, z kotrymž dyrbjesche jo jenož wuslědžowacž, do Beliz jěła, hdyž je w jenej korczinje pschenozowała. Wedmjo je we wokolnych lěžach pschebywała. Potom bě z swojej wonzy schła, kotraž w Beliczach bydli a ji powědała, so je 14 dnjowe dowol wot swojeho knjeństwa dostała. Sčrjedu dopołdnja jo potom policija tam wuslědžiła. Gla policiji jo holza słónčnje wusna, so je z bojoješe pched khłostanjom cžeka. Bě mjenujzy w sańdźenym tydźenju wjazy krócž posłže w nozy domoj pschischła, sa cžož dyrdže ju jeje nan pohłosłacž. Domu je jo dyrdła z cžekanjenjom wukhowacž. Sa malu Wórschilku pak je jo tež na cžekańšy derje starała.

Najnowiše z cyleho swěta.

— Schtrowa powěsć wo wjedrje ja jutrje sobotu: Swjetscha pomročžene a z khwilemi dešchcže. Dale khłodno.

Liczba na tyfus schorjenych bě schwórtk na 1736 schosła; wumrěło bě wichobromadze 104.

*

Po powěsčjach z Magdeburga je sakitował k šmjerži sašudzeneho Schrödera pschecžiwo wutuzbej powołanje łapodał.

Baronku z Carnap-Barnheim, kotraž w Barlinje bydli, nadpadny jeje pjuk, rusli khort. Jako na pomoz sawołany policist do jitwy sastupi, wali jo pók na sastojnika, kotryž tłocžo sasseli. Baronku je pók tak straschnje skužał, so je mało nadžije na wustrowjenje.

Kaž ho z Osaka piša, wujědže špěchnik se Schimonoseki do Tokija z kolijow, 28 wozłobow ho mori, 50 ho rani.

*

Reuterez powěsčenja piša, so je wjazy němskich turistow, kotrymž je ho prěnim po wójnje dowolnosć dała, do Tangera pschijělo.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadžija." Sobotu tutoho tydženja wječor z dypkom 1/8 h. je w Serbskej kofejowni posedženje předsydstwa a wubjerka. Předsyda.

Budyšin. Maćica Serbska. Nazymska zhromadźizna budże srjedu, 29. septembra, pop. 1/2 3 hodź. w Maćicnym Domje. Přednoški: 1. Knjez just. rada dr. Herman: Stare puće do Budyšina. 2. Knjez wučeř Krawc: Što praja nam ležownosće a mjena. 3. Knjez Lorenc-Zaleski: Serbske prašenja. — Wo bohaty wopyt prosy předsydstwo.

Bukecy. „Radosć." Wulět, kiž dyrbješe so zańdźenu njedźelu wotstorčić, wuwjedže so nětko přichodnu njedźelu, 26. t. m., je-li wjedro někak khmane. Zhromadźimy so wot 12—1/4 1 na wosadnej sali. Hosćo su nam witani. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Předsydstwo.

Bukecy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu sobotu wječor z dypkom 1/2 9 hodź. Kóždy młody Serb słuša do Sokoła! Načolnik.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow, „Jednota", změje wutoru, 12. okt., wječor 1/2 8 hodź. w hosćencu „Bayerischer Hof" na Hornčerskej hasy (Töpferstraße) swoju běrtlětnu zhromadźiznu. Přitomnosć wšěch sobustawow je kóždeho sobustawa česstna winowatosć dla ważnych wuradźowanjow. Porjad so we zhromadźiznje wozjewi. Předsyda.

Kursus serbskich rejow budże so zaso sobotu, 2. oktobra, wječor z dypkom we 8 hodź. w sali Serb. Domu pod nawjedow. k. hudźb. dir. B. Krawca a knj. M. Lešawic wotměć. Bratřa, sotry, přińdźe zaso wšitcy, kiž sće zapisani! Zarjadnistwo.

Malešecy. Jednota Sokoł. Sokolske dźěći z Poršic a Malešec maju jutře sobotu (25. 9.) wječor 1/2 6 h. pola Zendžic zwučowanje.

Malešecy. Jedn. Sokoł wuhotuje njedźelu, **26.** sept., wulki dźěćacy swjedźeń w Malešecach. Započatk popoł. 1/2 2 hodź. Wustupić budża wšitke sokolske dźěći z prostnym a narjadowym zwučowanjom. Sokolske hry a skupiny. Wšitkich serbskich starších a wšěch druhich lubych Serbow na tutón wurjadny serbski swjedźeń přeprošujemy.

Dźěćacy wotrjad. Mal. Sokoł.

Radwoł. Jedn. „Sokoł" zwučuje wot nětka kóždy pjatk (nic wjacy srjedu). Přichodne zwučowanje je pjatk, 24. sept., wječor we wosmich. Wšitcy maju přińć, a to z dypkom. — Dźěći zwučuja štwórtk pop. 1/2 6 hodź. Wšitke maja přińć, dokelž chemy do Malešec jěć. Zwučowansku drastu sobu přinjesć, też pasy. Načolnik.

Das Ende der Fußschmerzen

Dr. Scholl's Metatarsal-Stütze gibt bei Brennen, Hornhaut, Schwielen auf der Sohle sofortigen, dauernde Linderung. Unsichtbar im Schuh zu tragen. Leicht und federnd.

Dr. Scholl's Foot Eazer gibt sofortige Erleichterung bei müden oder schmerzenden Füssen, schwachen Knöcheln, Senkfuss, rheumatismusartigen nach oben ziehenden Schmerzen.

Dr. Scholl's Bunion Reducer schützt schmerzende Ballen vor Druck und Reibung, erhält die Form des Schuhes und kann unsichtbar in den feinsten und leichtesten Schuhen getragen werden.

Dr. Scholl's Zehen-Korrektor „Toe Flex" führt die verkrümmten Zehen rasch in ihre natürliche Lage zurück und beseitigt Ballen.

Befragen Sie kostenlos den vom Dr. Scholl-Institut entsandten FUSS-SPEZIALISTEN der Ihnen

von 27. September bis 29. September

in meinem Geschäfte zur Verfügung steht. Individuelle Behandlung. Kein Kaufzwang. Genaues Einpassen der Einlagen mittels besonderer Maschine nach Fußabdruck.

Alle diejenigen, die schon Dr. Scholl-Einlagen tragen, werden zur kostenlosen Nach-Untersuchung eingeladen.

Görlitzer Schuhhaus
A. Jacobsohn, Bautzen,
Reichenstr. 24.

Běrnjace kružki

ma zaso na składže **w Ratarjecach a Kubšicach**

Richard Jacob w Budyšinje
na Drjewowych wikach 17. Telefon 2137.

Tunje wobuće.

Corne dźěcace črije ze šnórowanjom z howjazeje kože, najlěpša kwalitosć kiž jara derje dźerža 23/24 4.75 25/26 5.— 27/30 5.75 31/35 7.25, **črije ze šnórowanjom** za knjezow, howjaza bokowa koža wot 9.75 sem, **črije za pacholow** 8.75 a 9.50. **Oschatske tylcowe twory, črije** z wjelebudowych kosmowych tkaninow, hobrski wubjerk **kordowych kožanych a tylcowych toflow.**

— Jenož najlěpša kwalitosć. —

Wobućowy dom August Fähle
— w Budyšinje, na Zwonkownej Lawkej hasy 3. —

Požčonki na hypotheki

za ratarske ležownosće nic nište 2 ha a wjesne domske twarjenja nic nište 10 000 hr. wopisaneho zawěsčenja wobstara po přihódnych wumjenjenjach bjez kóždeho napłaćenja

hypothekowa pisarnja

E. Raue w Budyšinje na Hošic hasy 32

Sobustaw statneho zwjazka němskich kupcerjow.

Założene 1907. Porto za wotmołu ma so připołožić

Syra kopřiwina (Rohnessel)

přenjeje kajkosće

	80 cm	140 cm	160 cm
ca.	—.65	1.25	1.45

etamina, wokneješkata meter po —.95 hr.
hlodowe trjena, wokneješkote 55/55 cm šinka po 50 pj.
ruby na blida, wokneješkojte 110/110 cm wobrubjene 1.45 hr.

po poměrnych płaćiznach a we wulkim wubjerku

A. Bokelmann nasl.

Emil Jurack

twornja mašinow, tow. z wobm. r.

w Njeswačidle

twari jako wosebitosć

zatwarjomne šćroke a zubičkate młócace mašiny, słomowe prasy a walcowe šrótowanske młyny

Předawanje wšěch ratarskich mašinow a nastrojow

Najspěšniše wěcywustojne wuporjedźenje po najtuńšem wobličenju.

Po wosebje tunich płaćiznach

poskićam swój woprawdźe wulki skład

Mužacy wobłek (narunan. za měru) wobleki za mužow, młodźencow, pacholow, hólcow a dźěći, sportiske wobleki, Manchestrske a wolmjanokordowe sportiske wobleki, dobre krute jupy (wšěch wulkosćach) kholowy z dobreho a krutoho kožaneho sukna (čorne, brune a módre), najlěpše Manchestrske kholowy, za jěcharjow kordowe kholowy, tkaninowe a dźěłanske kholowy; kóperowe jaki a kholowy, kalmukowe jaki, lacy, kholowy za tołstych ludźi; kholowy za młodźencow, pacholow a hólcow; króte kholowy, kholowy z štatčikom; njepřemokace jaki; gumijowe mantle, přewobleki (Schlüpferpaletots) Swedske mantle atd.

Woldemar Menger w Budyšinje
(prjedy A. zwud. Mengerowa)
na Serbskich hrjebjach 6.

Hižo 42 lět wšudże znaty, kruče sprawny drastowy wosebity wobkhoď za dźěłaćerjow, wjesnych ludźi a srěnl staw.

Kofejowy přiwabiac. tydźeń

z darmotnymi přidawkami

sobotu 25. septembra hač sobotu 2. oktobra

pola

Thams & Garfs
w Budyšinje

na Hłownym torhošću 8.

Jesenske dźěl

kupujeće we wulkim wubjerku a po přihód. płaćiznach předrys., přeměniwanje a hotowe. Dale wobrys za sportiske drasty, jumpery, namysliwe přikrywy wušiwanje a štrykowanje we wosebitym wobkhodźe.

Ernst Günther w Budyšinje.

Rózk Žitneje hasy a Mjas. jěk.

Wosebne

spansk. jstwy, kuchiny

bufety, pisansk. blida,

wosobje tunjo pola

Despank w Budyšinje

na Mužakowskej dróży 4.

Čerpiće

na slabe poživanje, njeslodźi wam, sće nervozni, boli was žołdk, njemóžeće spać, tak pijće tola

haptykarja Meissnerowe

bałdrianowe wino

Tuto dostanjeće wěsće

w Khrósćanskej haptycy.

Jabłuka k prasowanju

kupuje po jara dobrych płaćiznach z přiwjezenjom kóždy dźeń za hotowe pjenjezy na mojej składaj do Ratarjec a Kubšic.

Richard Jacob w Budyšinje
na Drjewowych wikach 17 Telefon 2137.

+ Frauen +

Poručam swój wulki skład přepaskow, měšačnych a předpadowych powazow, podpołožkow. Sym radźubje k radže.

Wagnerowa w Budyšinje
před Sulešakimi wrotami čo. 9.

Holca kotraž móže warić a šić **pyta** k 1, abo 15. oktobrej **słužbu.**

Dale zhonić we wudawarni „Serb. Nowin"

Łožowe damasty, běle **poćehnjenja**

K. Erler na Žitnych wikach 11.

Młody

podsobny wół

wokoło 12 centnarjow cežki

je na předaj we **Łuzy** čo. 61 opla Njeswačidła.

Składnostna kup.

Jězdne koła z rukow. jara tunjo

Max Seifert w Budyšinje

na Kamjentnej hasy 28

Serbjo

podpjerajće swoje

Serbske Nowiny

z małymi nawědźićkami.

Přiloha k čisłu 223 **SERBSKE NOWINY** Pjatk 24. september 1926

Budyšski wokrjesny lěkař wo tyfusowej khorości.

Knjes hnjezeńskowny medizinalny radźićel dr. Bremme, wokrjesny lěkař za Budyšćanski medizinalny wokrjeż je nam sćěhowazy nastawk wo tyfusu pśichipśělał, kótryž naśchim cytarjam podamy:

Wulka tyfusowa epidemija w Hannoweru, kótraž je hnaj dotal hižo pśes 1700 khorych źiwi žadała a kótraž je po zyłej Němskej wulku wósrjorjenosć źiwdźika, źada źiwi nětkótre wósjaśnjaśe źiwa wo tom, kak so tyfus najpriedy pokasa a kak so pśeśěśiwo njemu najśěpje wobaraśi. Hdyž so też bojeć njetrjebamy, so by so w Budyšćinje podobna katastrofa stacź mohła — Budyšćańska woda je jara dobra a so stajnje kontroluje, — tak tola na druhej stronje tyfus we Łužycy niźo jadne njeje, haćrunjeź je runje loni a też w póslednich létach rědźicho so pokazał, haćź w prjedawšich létach.

Tute jenotliwe tyfusowe padły, kótreż so tom a źiwi pokazuja, abo na mały wokrjeż wobmjezowane wostanu, nastanu śwjetśicha pśiśes tak mjenowanych nośćerjow bazillow, kótśiż, haćrunjeź su źiwi wot tyfusa wustrowjeni, tyfusowe bazille je śwojimi wumjetkami wotźěłowaju a na zyrobu (mloko, mjaso, twarožk atd.) pśiźiwjeju. Na wudyrjenje wjetśich epidemijow pak śiej śwjetśicha woda abo mloko wina.

Bjeze wšchego pak je jadne, so je śpśinaśe prěnich padow a wuśledźenje pśiśiniwy jich nastaśa nanajważnjiśne za sadźewanje dalśeho rozśěrjenja khorosće a jeje rozšyrjenja na epidemiju. Tohodla dyrbi so, wobźeje we nětkśišnim cźasu žadaś, so by hnydom, tak khětš hač so khorjenje na cźrjewo pokasa, wobźeje hdyž je se tym zwjazane, lěkarśka pomoc pyta. Jenož tak móża so prěnje pady khorosće spśinaś, móża so khori wot strowych ruce wotdźělićź a tak so dalśnemu rozśěrjenju tyfusa sadźewaś. Jeli so hnydom pśichi sapocźatku khorosće, kótrejež śćěhnuśi dźe też wšchědnemu cźłowjeku potajne njewotstaju, lěkař njesawoła, potom je khorosć hižo pśechedaloko potračowała, hdyž lěkař posćišćo pśichodźe; też bu dalśe źiwdźiwi abo śnaći śkorjeneho natykanjeni, a ś dalśnim rozśěrjenjom khorosće njeje wjazy móžno, wulkhadźiśćego khorosće spśinaś.

By pśechedaloko wjedło, tu dokładny wobraz wuwića khorosće pola tyfusa podaś. Jenož na nětśto njech so tu pokasa: Tyfuš so jara derje na tym spóznaje, so by pazjeńca zyły cźas (znadź 16 abo 20 dnjow) pśched wudyrjenjom tyfusa znamoho jara źłabi cźuja; też je jim cźasto bubjenje, hłowa jich boli a śyrna jich wobźěwaje.

Najlěpśi śchit pśiśeśiwo tutej khorosći ś eśchźejenje, kótreż je we wójnje źiwoju pruhu wobstało. Tohodla dyrbjeli so wšchitcy, kiž ś tyfusowymi khorymi wobchadźeju, znajmjeńścha śwójbni, śchećśiś daś. Njeje-li śchećśejenje też źadyn absolutnje wěsty śrědk, tak so ś tym natykanjenje tola jara pocźeźi; też śmy najhońli, so je khorosćoju pola śchećśejeneho wjele lóścha a też kótśicha, a so je też licźba śmjertnych padow pola śchećśejenych wjele mjeńścha hač pola njeśchećśejenych.

Dale je ważne za sadźewanje tyfusa, so po możnosći mało śyreho hadu jěmy; znajmjeńścha dyrbimy jón myć a potom bźiś. Wobźeje dyrbi so pśched tym warnowaś, so njebychu so źłowki śyre ś pśchedawanśeho wosa jěźe, kaž móźemy to tak cźasto wobkedźowaś; pśchetoj hižo cźrjewowy katarrh, kaž wón pśichi jěźenju žadu husto nastanje, je jara dobra póda za sadźdlenje tyfusowych bazillow w cźrjewach. Dale je śmune, so by so wšcha woda k picu, kótraž by ś njeproceźnych śtudnjow njeběrje — kaž wobźeje wotewrjenych — znajmjeńścha hodźinu dołho pśched wuźiwanjom wari. Potajkim jónkrośe zawarjenje njebohaha, woda dyrbi so zyłu hodźinu dołho dale warić, potom hakle bu wšchě bazille śniśene.

Jeli wobdleśtwo lěkarjow pśichi wojowanju pśiśeśiwo tyfusej we wšchěch dypkach podpjera a jich pokiwy wobkedźbuje, potom njetrjebamy so bojeć, so by pola naš tyfusowa epidemija nastanje.

Do Radworja.

Napisał Jan Serbin.

Krasne nazymske ranje je zaswitało. Bože słónčko śaje swój złoty błyšć na serbske hona. Wšudźe so na polach pilnje dźěła: tu woraja, tam kopaju a syja: ludźo hižo kulki zběraju. Spěcham ze swojim kónikom po drózy z města won. Hdźe chcu? Do Radworja. Što tam? Njeslyšiš dha, luby přećelo, kak krasnje Radworśke zwony ći napřećo klinča. Swjatočanje njesu so jich zwuki do kraja a wołaju a wabja će do Radworja. To zwonja Hantušec nanej posledn je Bożemje. Wšitcy smy struchłu powěść wo jeho znjezbożenju čitali, smy ze sobuželnosću wo jeho překhwatnej smjerći zhonili a dźensa srjedu, na dnju Bolosćiweje Maćerje, ponjesu jeho z časneho na wěčny wumělk. A kóždu dźakna wutroba z ćichim paćerjom na njeho spomina, přetož też to smy z nawěškow wućitali, — štóž jeho wosobinscy znał njeje, — zo je Hantušec nan był dobry křesćan, sprawny Serb, rozhladny hospodar, mudry wjesnjanosta a runje tak swěrny swójbny nan.

Do Radworja potajkim spěcham jemu mjez mnohimi přewodźerjemi posledn ćesć wopokazać, dokelž sym też sam jemu ćesć a dźak dołžny. Kelko raz sym sam abo z cyłej ćrjódu studentow w Hantušec hospodliwem domje přebywał, hdyž běštaj nan a mać hišće žiwaj a swjećachmy tam zhromadnje Radworsku kermušku tak prawje wjesele po serbsku, po studentsku. Kelko rjanych dobrych Božich darow smy tam wužiwali a bjezstarostane hodźinki přeżiwili, dokelž wšu starosć wo dobre pohospodowanje měještaj Hantušec staršej samej, a stajnje běštaj přećelnaj a běrještaj wutrobny podźěł na našimi młodostnymi zabawami. Štó by njewědźał, zo staj też staroscow měłoj a bolosćow dosć, hdyž tola studije syna nimo druheje ćrjódki dźěći zawěsće starosćow a bolenja wutroby a hłowy dosć wjele nańcinja, prjedy hač su skóńcene a prjedy hač je młody student dorosł a we swojim powołanju. Bóh sam je wě, što nanowa a maćeŕna wutroba wšo přetrałe, prjedy hač łu dźěći wšě do swojeho přistawa zbožownje dojěli. Cłowjek móże to hakle prawje začuć, hdyž je sam z dźěćimi žohnowany. — A hlej, Boża miłosć je Hantušec nanej — Hantušec mać je bohuželi do časa wumrěła — dała toho so dočakać, zo su wšě dźěći zbožownje swój zaměr doepěle a nětko tworja hódne stawy cłowjeskeje towaršnosće. —

Runje sym do Radworja dojěł, hdyž njesu Hantušec nana na kěrchow, widźu, kak za kašćom dże ta črjódka jeho dźěći ze swojimi swójbnymi a syła přewodźerjow za nimi. Też z dalokeho Wina je přijěł jeho najstarši syn Jurij, z kotrymž smój z dobrymaj towaršomaj bywałoj za studentske lěta a zle a dobre časy w Prazy přětrałoj. Też w Moskwje smój so ćłe lěta 1913 zetkałoj. A hdyž jeho widźu před nanowym rowom klećeć, spominam z wutrobnej luboscu a dźakownosću na wšo to dobre, lube a rjane, štož je z nim a z njebo Hantušec nanom mje hdy w žiwjenju wjazało, ale prošu też w duchu wo wodaće za wšo, štož traš je było z mojeje strony hdy njeprawe, njelube a pohóršowace jimaj načinjene. Při rowje je wujednanje, měr a pokoj a za rowom wěčna zbožnosć a kónc wšeho njepřećelstwa a njedorozumjenjow! —

Knjez prelat Žur, kij pohrjebny wobrjad wukonja, rěći wurjadnje jara ważne a pozběchowace słowa nad rowom njeboćičkeho, kajki je w žiwjenju był dobry, sprawny, lubowacy swojeho bliššeho a wosebje we wójnskej nuzy kóždemu k radźe a pomocy. Jeho žiwjenje je było z přikładom za nas wšěch, přetož stojimy runje nětko w złem, zahubnem a straśnem času, hdźež wšudźe luta złość a skaženosć knježi, njezboża so kopja, khorosće zakhadźeja, přirodźinske zjewjenja cłowjestwo traša, kaž tajke wobstajne „menetekel!“ napisane nam z wobniwej njewidnej ruku. A wosrjedź wšěch stoji smjerć jako něma předarka a žneje a žneje a rubi a kradnje kaž paduch, a nichtó njewě, hdy jemu posledn hodźinka zazwoni. Tuž wutrobu k njebju a dušu k Bohu, zo bychmy byli přihotowani wobstajnje na puć do wěčnosće! —

Z rjanym hnujacym spěwom, kiž zanjesu někotre knježny a k. wučer a z nutrnym modlenjom duchownego knjeza poruča so njesmjertna duša Hantušec nana Božej Miłosći, mjez tym zo jeho ćěło tu stoji w khłódnej zemskej komorcy, a na jeho kašć sypaja so hruzlki jako posledn je Božemje přewodźerjow, kiž po khowanju du hišće dźěłbrać při woporje Noweho Zakonja w Radworšskej swjatnicy. „Spi dha, luby bratře, spi — w twojim rowje w dobrem mérje“, tak zaklinča serbske kěrluše na kemšach za wotemrěteho. A hdyž smy so wšitcy tak wutrobnje za jeho, swoju a naše khude duše pomodlili, spěchamy zaso won do žiwjenja. Štó budźe prěni, kiž póndźe za Hantušec nanom do wěčnosće! Bóh je wě. Budźmy wšitcy přihotowani, přetož smjerć přiźdźe kaž paduch a wozmje našu dušu do kraja, z kotrehož njeje nawróta. Toho budźmy sebi wědomi! Hantušec nanej a maćeri pak njech Bóh dał wěčny wotpočink a wěčne swětło jimaj njech swěći! R. i. p.

Cyrkwinske nowešće.

S Budyšchina.

W **Michałskej zyrkwi w Budyšchinje** śmjeje 17. njedź. po św. Trojizy rano ⅛8 hodź. němški spowědź a św. wotkazanje, farar Tischer, dop. ⅛9 hodź. němšce a w 10 hodź. serbšce wotšalne pśedowanje farar Njeda. — Sbérka k lěpšenju ś njewjedrami a ś wulkej wodu wobšchodźenych.

Witworn wjerzor ⅛8 hodź. bibliska hodźina na Židowje (pola Hanczeje); farar Njeda.

Schtwórtk pop. w 3 hodź. žonjaze towaršstwo na dwórnišchczu.

Sćmrěli su: 16. sept. Marja Martha św. Micžyna rodź. Hieronymušeź, njebožk Arnoschta Aug. Micžki, kelešnjišchkeho dźěłaćerja na Židowje, † we wójnje w Rušowšku, zawostajena wudowa, wójnska rentnarka na Židowje, 42 l. 1 m. 2 dn. — 18. sept. Augusta Marja rodź. Ryčerez, Augusta Hermanna Micžela, žiwnoscerja a murjerja w Khelnje, mandź., 34 l. 3 m. 10 dn. († we měšchčanškej hojeńi, pochowana we Wutkim Wjelkowje). — Mina Marja Alma Bertha św. Binzenzowa, dźělena tywjeńka Amlingowa rodź. Treiberez, šchćeńcerišchkeho mišchtrowa wudowa ś Drježdźan, na Židowje, 70 l. 8 m. 16 d.

Krajnozyrkwinske shromadźeństwo w Budyšchinje na Nóžowej hašy 31.

Njedźelu a póndźelu **natymna konferenca** krajnozyrkwinskich shromadźeństwow raršeje Sakšeje. Njedźelu pop. ¾11 hodź., pop. w 3 hodź. a wječor we 8 hodź. pšchednoschki w Marijnej-Marcźinej zyrkwi. Póndźelu dop. wot 9 hodź. hač do 4 hodź. pop. pokračowanje w městnoscźi na Nóžowej hašy 31. Rěcźa knjeza: farar Zeißig ś Drježdźan, misijonar na wušk. Bóhma ś Aue, shromadźeństwowi wothladarjo Mütze je Drježdźan, Weber ś Adorfa a Rupšpicźel ś Halšchtrowa. — Knjes shromadźeństwowy wothladar Zimmermann śmjeje bibliske hodźiny srjedu w Semicach, šchtwórtk w Budyšchinje a pjatk w Dobruschi. — Knjes shromadźeństwowy wothladar Kschižan śmjeje bibliske hodźiny póndźelu we Wulkej Dubrawje, srjedu w Rachłowje, šchtwórtk w Bukecach a pjatk w Konjezach. W Bělej Horje njeje njedźelu shromadźizna, dokelž so na nalymnej konferenzy w Budyšchinje wobdźěla.

S Budeśez.

17. njedź. po św. Trojizy ma farar Bójź rano we 7 hodź. šerbšku spowědź, farar Domaschka we 8 hodź. šerbšce a dop. ½10 hodź. němšce pšedowanje. Popołdnju w 4 hodź. shromadźizna šchćešćańskeho towaršstwa młodźenzow.

S Bukez.

17. njedź. po św. Trojizy rano ½7 hodź. šerbška spowědź, we 8 hodź. šerbšce a dop. ½10 hodź. němška Boża słužba. Sbérka. Popołdnju w 2 hodź. dźěćikemšchenje.

Sćmrěli: Robert Arnoscht Hoffmann, rat. pomocnik we Wašjach, 30 l. 16 dn. starv.

S Budyšchinka.

17. njedźelu po św. Trojizy rano w 7 hodź. šerbška spowědź, we 8 hodź. šerbšce a dop. ½10 hodź. němška Boża słužba.

Sćmrěła: Lejna Jurkez, mandź. dźowka Jana Augusta Jurka, dźěłaćerja w Stróži, 1 dn.

S Hodźija

17. njedźelu po św. Trojizy (žnjowy dźakny św.) śmjeje farar Weisar rano w 7 hodź. šerbšku spowědź, far. Voigt we 8 hodź. šerbšce a dop. ½10 hodź. němšce kemšchenje. Jurkowški chór spiwa: „Tón Knjes je mój pastyr“ (B. Klein). Sbérka za wosadnu diakoniju. Dop. we 11 hodź. je kemšchenje za dźěći.

S Dźišli.

17. njedźelu po św. Trojizy rano w 7 hodź. němška spowědź, we 8 hodź. němška Boża słužba: Bitaŕ Handrik we Wjasońcy. Sbérka. Dop. ¾10 hodź. dźěćikemšchenje.

S Dornjeho Wujezdu.

17. njedźelu po św. Trojizy rano w 7 hodź. šerbška spowědź a św. wotkazanje, we 8 hodź. šerbšce kemšchenje, dop. ½10 hodź. němšce kemšchenje. Krajna sbérka.

Schtwórtk, 30. sept., pop. w 6 hodź. pośedźenje zyrkwinskich pšchedstejićerjow.

S Hurkinu.

17. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. šerbška spowědź, we 8 hodź. šerbška Boża słužba, dop. ½10 hodź. kemšchenje ša dźěći.

Sćmrěli: 10. 9. Hana Nikez, krawzowka w Hnje, 62 l. 9 m. — 21. 9. Erich Richter w Hurkinje, 30 lět.

S Hrodźišchcza.

17. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. šerbška Boża słužba (wosadnu farar), dop. w 10 hodź. němška Boża słužba, w 11 hodź. dźěćikemšchenje (farar Konik-Kotecźanski).

S Khwaczicu.

17. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. šerbšce a dop. ½10 hodź. němšce kemšchenje.

Póndźelu wječor we 8 hodź. śmjeje knjes Kschižan ś Běleje Hory bibliśku hodźinu w Nowakez hoschćenzu we Wulkej Dubrawje.

S Klukšcha.

17. njedźelu po św. Trojizy rano w 7 hodź. šerbška spowědź ze św. wotkazanjom, we 8 hodź. šerbšce a dop. ½10 hodź. němšce kemšchenje, ¾11 hodź. dźěćikemšchenje.

Sćmrěłoj: Marja Lena św. Jenczowa, pśedy św. Postelowa rodź. Janaschez, žiwnoscerka a klamarka w Klukšchu, 73 l. 6 m. 25 dn. — Hana św. Domaschkowa rodź. Kowarjez, khěžuwobsedźerka w Klukšchu, 76 l. 2 m. 28 dn.

S Kotez.

17. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. němške pśedowanje (wosadny duchowny) a dop. w 10 hodź. šerbšce pśedowanje, ke kotremuž so šerbšce Boże wotkazanje pśchisamknje (farar Krawz ś Hrodźišchcza). Sbérka.

S Luboje.

17. njedźelu po św. Trojizy rano w 7 hodź. šerbška spowědź, we 8 hodź. šerbška a dop. ½10 hodź. němška Boża słužba. Krajna sbérka.

S Małešchez.

17. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. šerbšce a dop. ½10 hodź. němšce kemšchenje. Sbérka ś lěpšenju ś njewjedrom a wulkej wodu potrjechenych. Dop. w 11 hodź. dźěćikemšchenje.

S Minakala

17. njedźelu po św. Trojizy rano ⅛8 hodź. šerbška spowědź, dop. ½9 hodź. šerbšce a w 10 hodź. němšce kemšchenje. Pop. ½5 hodź. pola Bórneź w Khrósće šerbška nutrnosć a spowědź.

Sćmrěli: Jan Erich Koppenez we Lómšku, 6 mježazow starv. — Jan Bjišop, murjer a wumjeńkaŕ we Minakale, 76 lět.

S Nožaciu.

17. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. němška Boża słužba, dop. w 9 hodź. wosadna shromadźizna. Sbérka ša tych, kotśiž buchu ś wulkej wodu a ś njewje-

drami potrjescheni.. Pop. 1/4 3 hodź. shromadźina młodych holzow.

S Njeszwarčidła.

17. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. 1/2 10 hodź. němska Boża słužba. — Popołdnju w 2 hodź. kemšchenje sa dźěći.

S Porschiz.

17. njedźelu po św. Trojizy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża słužba, dop. 1/2 10 hodź. serbske dźěćikemšenje. Němska Boża słužba wupadnje. Dop. 1/2 11 hodź. trjechja so hobustawy towarstwa młodych muzikich w Nowych Porschizach sa wulět z kolegami. Hosćo su witani. Wulět też towarstwa młodych holzow.

S Rakez.

17. njedźelu po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska spowědź, dop. w 9 hodź. serbska a 1/4 11 hodź. němska Boża słužba. (Wothalne předowanje.)

Pondźelu wjeczor we 8 hodź. Zonske towarstwo.

Semrěłoj: Marja Müllerez, słužobna dźowka we Delnim Hunjowje, zemrěła w Zonskej klinizy w Drjezdźanach, pokhowana w Rakezach, 60 lět 3 m. 20 dn. — Ernst Hermann, mandź. synk Pawoła Otty Koppenalicha, žiwnoscerja w Jitku, 3 m. 16 dn.

S Ruchwakda.

17. njedźelu po św. Trojizy dop. w 9 hodź. němska a 1/4 11 hodź. serbska Boża słužba.

Se Sslepeho.

17. njedź. po św. Trojizy němska Boża słužba dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba dop. 1/2 11 hodź.

Sběrka za schlepsne prov. towarstwo šnutskowneho mišijonstwa.

Szmjertny kerluch so spěwa sa Mateja Jurka (Förstarja z Wrjelowki.

Swěrowani: Jan Jakubik se Sslepeho z Marthu Jridu Elsu Spreckez z Sskomjenja a Bruno Gotthelf Herbert Modrak z Madlenu Hantschowz se Sslepeho.

S Wóblinka.

17. njedźelu po św. Trojizy rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. 1/2 10 hodź. němske kemšchenje. Sběrka.

S Wochos.

17. njedźelu po św. Trojizy dop. w 9 hodź. němska a 1/2 11 hodź. serbska Boża słužba.

Přilopk.

* **Sajedojcenje z mjazom w hojerni sa dźěći.** We hojerni sa dźěći w Buchu pola Barlina, w kotrejž je něškole na 200 Barlinskich dźěći na wustrowjenju, sthori wjazy hacž 70 dźěći na sajedojcenje, kotrež so po wuzitowanju mjazoweje jedje pokala. Wěž so pschepytuje.

* **Wulki woheń w Apoldze.** Woheń, kotryž njedawno w Nahdez wóšnjskej firmje w Apoldze sakhadsesche, sniesi wulke sklady wolmy a šidy w hódnoscji wjazy stow tyšac hriwnow. Dla njedostatka na wodze móžesche so pkomjenjam jenož šmadnje wobaracź, tak so so skoro wschě twarjenja spalichu. Woheń bě so sapolenjom benzina nastał.

* **Djelenje mandźelstwa prynza Eitela Bjedricha.** Po powěsćach „Montagmorgena" je prynz Eitel Bjedrich, druhi syn prjedawšcheho khěžora, pola Potsdamskeho krajneho šudnistwa słorzbu na rozwjasanje mandźelstwa japodał.

* **Auto do towarstwowego cjaha sajeł.** W Elpe pola Hagena sajedze njewobkhowdźene auto do budźinskow tamneho towarstwa młodźenzow. Pjeć młodych ludźi auto pschejedze; jedyn so hnydom mori, njes tym so so tamni schtyrjo cježko franichu. Schofera su sajeli.

* **Spěšnik lětadło rosbił.** W blišokosći Bromberga dyrbješe wojerske lětadło dla motorskeho defekta nadobo k semi pschistajiež. Pschi tym pschińdże na železniske kolije. W šamnjnym wokomiku pschihwa Krakowsko-Gdanski spěšnik, hrabny aparat a rosraš jón dospolnje.

* **Cježke njeshmanistwo.** W nozu k pondźeli wudyri we Freiensee pola Laubacha w Hessenskej w lejownoscji wudowny Schreinerowoje woheń. Dokelž běchu wschě durje sawrjene, dobychu so z mozu do dydzenja a namakachu tam wudowu z rosbitym nopom a jeje 22-letneho žyna toharunja wotrowcho. Hacž so tu two mordarstwo abo šamokordarstwo jedna, njeje hischcze wujasnjene. Tši khěže a pjecź brjóžnoto je so špalicho.

* **Rosbuchnjenjske njesboże pola Němskich kalijowych dźěłarnjow.** Kaž so z Bernburga pische, sta so na schachcje Němskich kalijowych dźěłarnjow cježke rosbuchnjenjske njesboże. Dźěłaćerjej saběrachtaj so z rosbuchnjenjskimi pschipokotowanjemi. Pschi tom sta so njesahnyp rosbuchnjenje; wobaj dźěłaćerjej so cježko sranischtaj. Jedyn z njeju 40 lětny ženjeny muž, bórzy po tym na žiwoje cježke rany wumrě, mjes tym so druhi cježkoranjeny w khorowni leži.

* **Cježke podkopkowe njesboże pola Pilsnja.** Cježke podkopkowe njesboże sta so na jenym schachcje pola Pilsnja w Čechach. Se sapynjenjom jeneje podsenkseje khódby sypnychu so kamjenje a woda do spodu ležaceje khódby a pschikrychu 7 dźěłaćerjow. Tjio běchu hnydom mortwi, tjio dalschi so cježko sranichu.

* **Zakońny njeskutk.** S Warschawy so powě: Prjedawschi direktor kreditskeho departementa finanzneho ministerstwa Edmund Statkiewicz je w saúdženej nozy swoju žonu z swojej zynaj z revolwrom satśěłił a po potom sam wobwěsnył. Myšla žebi, so je Statkiewicz tuton zakońny njeskutk w duchownym zaćěmnjenju wutworił.

* **Prěni žneń w — Schwedzku.** Po powěsćach je Stafkolma je w Schwedzku z rjanym lěćom dospołnje nimo. S městacza Ljusnarsberga so pische, so je so tam hižo konz saúdženeho tydzenja wjele žneńa naschło. Sněhi ležeštej z městnami 30 zentimetrow wyšoko.

* **35 lětadłow so w Pensacola rosbilo.** W stazinji wójnskeho łódźstwa w Pensacola na Floridze je so pschi pohladnej wichorowej katastrofe 35 lětadłow w hódnoscji 1½ milijona dollarow šnicžało.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 24. septembra 1926

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	47,00
jendźelski punt	20,34	100 šeskost. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	81,00	100 franc. frankow	11,67

Efekty.

Na Berlinskej burśy běchu wczera wikt w efektach šnadne a kurśy skerje seškabjene. Jenož na kónzu dě wjazy žiwjenja a kurśy so sstrucżowachu. Sa to měšanchu dołżne lisćiny čžim žiwische wiki pschi strucżenych płaczijnach.

Produktowe wiki.

Produktowe wiki pschinjeśechu wošeže khlěbowemu žitej snižene płaczijny. Pschenza a rožka pschibadźischtej po 10 np. po zentnarju. Sšnadneho žita je wjele na wikach. Te pak njekupuja. Wczera płaczeschze zentnar

w Lubiju.

pschenży 12,50—14 hr., rožki 10,25—11 hr., jećzmjenja nałetnjeho 10,50—12 hr., wowška 8—8,70 hriwnow,

w Berlinje

pschenży 13—13,20 hr., rožki 10,50 hacž 10,75 hr., jećzmjenja nałetnjeho 10,25 hr. hacž 12,40 hr., nałomneho 8,50—8,75 hr. wowška 8,50—9,15 hriwnow,

w termijownym witowanju

sa september: pschenży 14.52½—14,47½ hr., rožki 11,42½—11,37½ hr.,

sa oktober: pschenży 14,05—14,15 hr., rožki 11,47½—11,42½ hr.,

sa dezember: pschenży 14,07½—14,02½ hr. rožki 11,47½—11,45 hr., wowška pak 9,92½ hr.,

sa měrz: pschenży 14,30—14,27½ hr., rožki 11,72½—11,65 hr.,

sa meju: pschenży 14,55—14,47½ hr., sa rožku 11,92½—11,90 hr.

Wiki wczera w Lubiju.

Butra 1—1,15 hr., jeja 14 pj., twaroh 25—30 pj., hušy 1—1,30 hr., lany wolij 1 ltr 1,80 hr., kulerža 8 hacž 10 pj., běły kał 6—8 pj., cžerwjeny 8—12 pj., morchej 15—25 pj., karoty 10—20 pj., jědźna loboda 12—25 pj., zybla 8—15 pj., buny 15—25 pj., tomaty 10—25 pj., kołotej kerćzł 8—10 pj., jelerij 10—30 pj., kwětkojty kał 5—45 pj., kohrabi 5—15 pj., górki 5—25 pj., k nakładzenju kopa 1—1,50 hr., hrěby 30—35 pj., jabłuka 3—20 pj., kruschwy 3—15 pj., licžowe wino 30—35 pj., běrny 5—6 pj.

Wiki wczera w Kamjenzu.

Sslowki 20 pj., brěschki 50—65 pj., licžowe wino 45—120 pj., tomaty 15 pj., górki 10—25 pj., běły kał 10 pj., cžerwjeny 8 pj., buny 20 pj., kwětkojty kał 15—35—70 pj., jědźna loboda 20 pj., běrny 6½ pj. hacž 8 pj., brušnizy litr 70 pj.

Wiki wczera w Shorjelzu.

Butra 95—105 pj., jeja 13—14 pj., kruschwy 10 pj. hacž 15 pj., jabłuka 10—25 pj., licžowe wino 40 pj., tomaty 10—15 pj., zybla 10 pj., běrny 10 puntow 45 pj., jědźna loboda 10 pj., karoty a morchej 10 pj., běły a cžerwjeny kał 5—8 pj., buny 20 pj., kwětkojty kał 5—40 pj., kłowoty kał 20—25 pj.

Wiki wczera w Khoczebuzu.

Howjaze mjaso 90—120 hr., cželaze 1,10—1,30 hr., skopjaze 1,20—1,30 hr., zwinjaze 1,20—1.40 hr. a zyra płeczijna 1,80—2 hr., šuscheny połeš 1,40—1,60 hr. a schmalz 1,40 hr., butra 1,80—2 hr., jeja 15 pj. a twaroh 30 pj., lany wolij 1,40—1,50 hr., łupacž 35 pj. a tschěskowz 35 pj., hlinj 1,50 hr., wuhory 0,90 hr. a karpy 1,40 hr., młode holbje 75—80 pj., kury 2—3 hr., khapauli 1,80—3 hr., husy 1,20—1,30 hr. a kaczki 1.50 hr., karnitle 1,75—2 hr., kohrabi 5 pj., morchej 10 hacž 15 pj., jědźna loboda 15—20 pj., kwětkojty kał 30—40 pj., cžerwjeny 15 pj., běły 8—10 pj., kołotej kerćzł 5—10 pj., zybla 10—15 pj., běrny 3,80—4 pj., jabłuka 10—20 pj., kruschwy 10—20 pj., kłowoty 15 pj. hacž 20 pj., brušnizy 35 pj., kurjatka 20—25 pj.

Šswinjaze wiki wczera w Khoczebuzu.

Pschihnali běchu 1327 prožatow a 141 běhałow.

prožata	
małe	10—15 hr.
žrjenje	15—18 hr.
wulke	18—22 hr.
běhałki:	
małe	22—40 hr.
žrjenje	40—75 hr.
wulke	75—100 hr.

Na pschedań:

Krutwa młoda wyšokokuscželina w Cjornowoje cło. 20 pola Kamjenza.

Dań do dźěła. w Ruschizy cło. 39

Sso pytaja:

Sslužobna, Kerliž posejerej we Wochosach

Sšudnizy na pschedawanje

hobotu 25. sept. dop. w 10 hooź. w šudnizkej pschedawalni w Bjskopizach: pjenježny khamor, bjšel, wulki schpihel, korbaške blidło, a stólčki, brodutnahaški stol, frišerska pschiprawa w tšoch dźělach (3 schpihele, 2 tworowej khamorežtaj je schpihelom), tworowy khamor se schpihelom, aparat za wodubrěcže.

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki, dźenja dop. 3/4 11 hodź.: Termijowa twora kruta, mało wobrota; pschenży po dosoć poskiczuje, rožki we waggonach poskiczuje po drěwja. Tendenza měrna.

3/4 12 hodź.: Žito a muka bjes wobrota. Tendenza měrna.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg hewak 100 kg, płaćizna po złotej hriwnje.

	23. 9.	22. 9.
Płeńca	260-264	262-266
rožka	210-215	212 217
nal. ječmjeń	205-248	205-248
naz. ječmjeń	170 176	170 175
wowa	170-183	171-184
kukurica	185-186	184-186
pšeńč. muka	37-38,50	37-38,75
rženа muka	30-32,25	29-32,50
pš. wotruby	10,00	10,50
ržane „	10,50	10,50
raps	810	810
lane symjo	—	—
hrošk	33-36,00	33-38,00
pjeluski	30-33,00	30-33,00

	23. 9.	22. 9.
buny	24-26,00	24-26,00
woka	26-30,00	26-30,00
módaro lupiny	15-17,50	15-17,50
žołte lupiny	19-21,50	19-21,50
seradella	20—21	—
raps. wosušk.	14,60	14,60
lany wosušk.	19-19,20	19,20
poch. melasa	23,50	—
běrn. kruški	18-18,80	18-18,80
syno, 60 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
rženа słoma	1,95-1,35	1,05-1,40
pšeńčna „	0,90-1,20	0,95-1,20
wowsna „	0,70-1,00	0,70-1,00
ječna „	0,65-1,00	0,65-1,00

Płaćizny rěžneho skotu na Drjezdźanskich skótnych wikach.

23. september.

1 wol, 5 bykow, 12 jałojcow a kruwow, 680 ćelatow, 69 wowcow, 388 swinj.

Płaćizny za

swinje: (přez 300 pt.) 84—85, 2. (240—300) 82—83, 3. (200—240) 80—81, 4. (160—200) 77—79; rancy: 70—76;

wowcy: 1. 50—56, 2. 42—48, 3. 35—40;

ćelata: 3. 83—87, 4. 74—77, 5. 65—69.

Z wobkhodneho žiwjenja.

Schtowjele ludźi njewě.

Powschitkownje sdźełany człowjek tak nimale na wschitkich polach wědy znajmjenscha něschto wě. To najbliscże pak malo ludźi znaje, mjenujzy žneże samoho. Kajki dźiwny aparat na pschikład pschi thodźenju a skakanju skutkuje, wo tom drje hischcze ntchtó pschemyslował njeje. Tónle aparat je stopa. Ludźo wobkhladuja thodźenje a z nim sjednocžene wotskorkowanje dla khbanja do prěda jako něschto, schtož so samo rosumi. Ale hižo tu stanje so hacž k najwschschej dokonjanosći wot naschcho stworiczeja pschemyslene skutkowanje, so je hódno cži, hdyž so žebi bliže wobkladamy. Stopa wobsteji z nitz mjenje hdyž 26 kosćow, kotrež su wschitke w kulostej formje (wjelb) pschipraujene. Wulka licžba kosći pokazuje na wudokonjanosć aparata. K czemu to tolko kosći? Kaž hižo naspomnichmy, tworja kosće, tšy su jena pschi druhej sesadzane, wschelake wjelby, schtyri dospołna, z kotrychž możemy tšy hłowne wjelby mjenowacz. Wjelby sazo a jich bibiczijowosć spožcza nosy wurjadne ważnu elastiku, z kotrejž hatke je wotstorczenje, skakanje atd. możne.

Wy-li stopa jenoż z jenicžleje kosće wobstała, potom by so człowjek jenoż z najwjetschej prózu a cžežy dale wlez mohł, wón by nehdże khodźił jako kaczka. Dale njeby noha žadyn stork, kaž so pschi stoczenju stanje, snjesła, bjes toho, so so njeby jara wobschkodźiła. Stopina kósći by so wotcže stamała. Maly pschikład wo tym, z kajkimi wobcžesnjosćemi noha thodźi, kotraž njeje elastiska, dawaja nam ludźo, tšy maju splaznjenu nohu (Plattfuß). Tu su so wjelby dospołnje žadźite a elastiku sbudże.

Mechanismus nascheje stopy, kotryž je žebi stworiczeł tak derje pschemyślił, my człowjekojo husto na najžadkawische waschnje tónzujemy, to stanje so fwjetscha z pschewuskimi, pschekónczojtymi a pschekrótkimi fupnjemi. Ale tež hižo pschewuske nohajzy maju sdźěła winu. Stopine kosće so stłóča a so je swojeho naturskeho połoženja pschinjeżu. S toho nastanu wschelake bědne nohi, pódsche pala a rohowa koża so twori. Wjelby stopy wosstakanu a so w běhu lět bóle a bóle thubja. Ale tež tu je naschi stworiczeł mudre pschiprawy cžinił, so by swobodzenje stopy w prawym cžasu wotwobrocził. Hdyž so stopa žadżecz pocžina, nastanu pschi stejenju a thodźenju žłabe bolosće. To je warnowanje, signal a schtóž jón wobledźuje, salutuje žebi posdźišo njeśmerne bolosće a wobcžesnjosće. Dyrbja pak tyšazy njeswobodnych, kotrež signal pschepazechu, cžaš žiwjenja cžerpicz? Njeje dha žaneje możnosće, so mohli bo wot sczěłkowskeho nébdusčeho bluda wuswobodzicz? Ow, tola! Stowny nadawk je najprjedy, so so prawa pschicžina cžerpjenja swěsczi, pschetoš stopa ma, kaž hižo prajachmy, schtyri wjelby a dyrbimy wědzecz, kotry wjelb je so žadźił, so bychmy wustojnje zapschimnycz mohli. Zyle wopak by było, chzyli někt hnydom prěnt lepschi zapokožk do stupnja pokoscz a žebi myslicz, lětakstwo je stopine cžerpjenje zmy namakali. So może zapokožk zasplaznjenu nohu pola stopy, kotraž splaznjena njeje, wjazy schkódzicz hacž pomhacz, budże žebi tóždy po dotaln. rjadkach zam myslicz móz. Kajke cžerpjenje je, może jenoż nezwuwsl. swěsczicz. Dr. Schollowy systhem za wothladanje nohow ma we wschich městach lékarzy wumuczenych ludźi, kotšiž móa dobru radu dawacz. We naschim městze je w Jacobsdorfu wobuczowym domje tajki spezialist nohow. Tam może kóždy darmo radu dostacz. Dr. Schollowy systhem ma wschelakore, po nowischich wudobytczach wědomoscje wudźelane žrědži a wschelakore cžerpjenja. Wón pschimnje cžerpjenje sa korjeń, wotstront jeho pschicžiny a njelube skutkowanje na wschě cžasy.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěšk: G. Janak w Budyšinje.

Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 39. Budyšin, 24. septembra 1926. Lětnik 33

Zmijica, wuž a wrjećeńca.

(S 3 wobrazami.)

Wjedro lońšcheho léta je najskerje pschisporjenju smijizow wobšerhe howiko. Ta wschak ma tón wužitk, so myschi dyi, ale też wu'itne ptaczki njesaxpije. Jeje kušnjenje sawinuje sajedojczenje. Cžłowjek móže na tajke kušnjenje wumrěć abo pak dołho a straschnje schorić. W holi a we horatych krajinach smijiza rady pschebywa. Tam ju tłódy snaje. W stronach s wjele hatami a bahnami je mjenje sneta. Tam žu žo baczony, rady w tajkich krajinach žydlaży, ja jejne wukojenje postarake. Tam też nima khowankow, kotrej bychu žo jej spodobałe.

Smijizu pschedwjedże nam nasch prěni wobras. Wona rady na měrnych a žłónczných městnoscach pschebywa. Tu

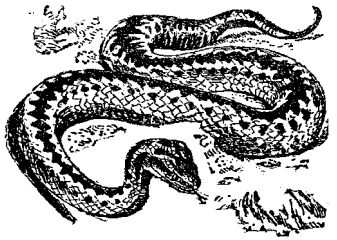

1. wobras: Smijiza.

koji myschę, ptaczki a jeschczelzy. Tutón pohad nadeńdże w holach, mjes kamjenjemi, we wopuschczenych slatach, na wižatych brjohach a we łuhach (Moor). Tam je jejne najlubsche pschebywanischczo a domišna. Tak rucże hacz je smjersk se semje a Boże žłónczko žwoje pruhi milischo na semju sczele, wopuschczi žwoju podsenišku khowanku. Tu mjesesche w khódbje knota abo w jeho wopuschczenym hnězdże, w starych pjenkach abo w kamjentnych hromadach. Wo dnjo je smijiza lenja a nima rady, so žu schtó abo schto na pokoj njewostaji. Tohodla wopuschczi strony, w kotrychž žo karnikle pschežylnje pschisporjeja. Tak rucże hacz je žłónzo rožu wotlišako, smijiza se žwojeje khowanki wuleky. Njedaloko jeje žo na semju wupschestrěje, žebi najczoplische městaczko wuprytawschi. W khódku ju s rědka wuhladasch. Tak kaž žłónzo khodži, też žwoje městaczko pscheměnja. Jeli ju schtó pschestrapi, žebi dołho rosmyšluje hacz bu cžełka. — Hinajschi je wuž abo widomny had (Ringelnatter), tón hnydom twórchnje. Na cžłowjeka a ptu hrosnje žyczo žo łohaj pscheradżi. Jenje na žwojeho njepschecžela njeskorži. Jeniczky predny dżel žwojeho cžełka spěschnje pohěbny wschi, jeli móže koho dohahnycz, kušnje. To stanje žo

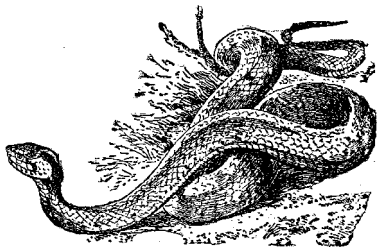

2. wobras: Wuž abo widomny had.

tak spěschnje, so ledma pytnjesch, so je cže kušła. Hontwjerske pžy smijizy rady skuža. Wobuczowu kožu njesamože pschekušnycz. Bože abo božy nohi w niskich stupnjach njesměł w holach a krajinach žo wukhodżowacz, hdyž smijizy pschebywaja

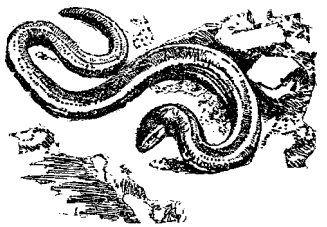

3. wobras: Wrjeczeńca

Po kušnjenju ranu hnydom wutkocz a staw wyschę njeje pschewjasaj. Kušnjenje smijizy je kaž by žo je hejkotej jehłu kałnył. Jenje njedołkaj žo po sdarzu morweje abo hakle saraženeje smijizy. S ludoweho prajenja hižo wěmy, so samože jadita smijiza hacz do žłónczka

khowanja *hišcheže* kußacź, praja, so ßamo wotrußnjena *hkowa* to *dokonja*.

Smijiza je wichelakeje barby. Rosesnawamny wot jaßnoschérych hacź do tajtich nimale cźorneje barby. Po thribjecźe cźehnje ßo cźémna twaklata ßmuha. Ta wustupuje cźim jaßnišcho, cźim jaßnišcha je barba smijizy. Pola cźornych njeje ßo wupóßnacź. Teź cźémnobrune ßu ßabili, na kotrychź thribjecźe taikeje twaklateje ßmuhi njebé. Na hkowje ma na kchiż ßapodobne wotßnamjenjenje. Ta tohorunja, ßa tym hacź je barba ßmijizy, mjenje abo bóle wustupuje.

Cźéło ßmijizy je pornjo tomu wuża bóle ßaßadźite. Wopušch ßo jaßnje wotßnamjenja a je ßcheßcźinu zyłeho cźéła dotha. Wurošcźena ßtara ßmijiza hacź do metra méri. SScancźki ßu bóle ßaßadźite hacź ßanza a teź dléšche. Smijiza žiwe mlode na ßwét pšchinjeße. Te ßu w prénim lécźe brune abo na cźerwjeń brune. Nałéto ßo ßwoju kožu wßleku a pšchiwošmu wšchédnu barbu ßmijizy. Jaßnoschére ßmijizy ßu ßtajnje ßanzy. W holi ßo na ßemju prjedy ani ßydacź ani léhacź njeßmého, doniż ßo njeßy pšchepokaßal, ßo tam ßanych tutych makow njeje. Hdyž jahody ßchcźipaßch, ź tíjom prjedy kerćźki ź kaha pšcheklepaj, ßo bychu tam ßnano pšchebywaze ßmijizy rosćékale.

Nasch 2. wobras pokaßuje nam wuża abo widomneho hada. Toho maja druhdy ßa ßmijizu. A tola ßo tón wot njeje łožzy roßenawa, dokelž je wjele ßchwižniších. Najlépje jeho na hłowje ßpóznajeßch. Wuž ma tu dwé na žołcź na poßméžacźk ßapodobnej łóžzy. Jeli taikeje njewuhladaßch, masch ßmijizu pšched ßobu. Łožzy mohł cźémnoschérehu wuża ßa cźornu ßmijizu mécź. Tohodła roshladuj ßo ßa tutymaj na žołcź kóžkomaj. Wuž je rady pšchi wodach a we wodźe. Tohodła rady pšchi ź kerkami wobroßcźenych pšchérowach pšchebywa. Wón wušteji ßo derje na płuwanje. SSa mlode žerje łupe woważy, poßdźišcho ryby a myšče. Tutoho hada kónzowacź njeßméßch, dokelž je wužitny a ženje jédojty. SSmijiza a wuž ßwoju kožu wßlékatej. Najprjedy puščźa ßo pšchi hubach. Potom ßo zyle wobroczi. Hruby bok pšchińdże na ßwjerch. Tak w kerkach druhdy jeho kožu nadeńdżeßch.

Na naßchim tleźim wobrału mamy wrjeźeńzu. Ta po prawym had njeje, ale jeßchcźelza bjes nohow. Wrjeźeńza je jara hładka a néhdże 30 zm. narośće. Hłowička je jara mała a bjes ßchije na cźéle ßedźi. Barba je wjetßcha ßajnobruna, ale bjeße wßchoje ßmuhi abo druheho wošnamjenja. Jeje tlamy njeroßtupuje. Tohodła žerje muźki a wßchelake pšchekaßanźy. Te roskuba, kaž to jeßchcźelza cźini. Wopušch ßo łožzy łotlamuje. Wrjeźeńza ßo pomału hiba. Rady pšchebywa na ßtónčznych brjóžkach. Wrjeźeńza je wužitne ßtorćatko, tohodła njeßmějo wobjeliť ju ßabiwacź.

Zeźiwjenje a wothładanje prosatow a běhakow.

(Stónczenje.)

S pódatohu widźimy ßo je cźim wužitniše hdyž proßata 10 njedźeli ßnjaju. Ranźy mó'eßch, ßaćrunjeßch hišcheže proßata ßnjaju, ßaßy pšchipußchcźicź. Hdyž ßo ranza trjepta, brje ßo mloko trochu ßméni, tola pak to proßatam na źadyn pod njewodźi. Tu wßchak ßo mnoßy ßmjla a trjeptanja dla proßata pšcheßahe wotßodźa. Mnoßy ßaßo tohodła proßata pšche dołho pšchi ranzy njewoßtaja, dokelž ßo boja ßo ranza pšche jara ßeßkanje a ßo potom cźéło ßbraba. K tomu mójeßch wéło ź tym wotpomhacź, hdyž ranzu, kotraž ma 8—10 proßatow ßeźiwicź ź krumi pšchirunamy, kotraž ma cźélo, trjeba ranza ßa proßata wjazy mloka, dyšli krumu. Wézuwuštoji wobtrucźa, ło ma tajka ranza ßa dźeń 5—8 litrow mloka we ßebi wutworicź, k tomu je wéło wjele mukoweje, wołebje bélkowiteje (Eiweißreiche) pizy trjeba, njebyrbi-li ßocźo wjele wotebéracź. Nétćto tajka ranza wéło prénje tíi njedźele ßhubi. Ło ßo hłeby ranza tak wobcźeźowała, ma ßo proßatam bórzy mloko a druha piza pßchidawacź. We ßchwórtym tydźenju ranza wjazy dele njebjerje, hdyž ju derje pizujeßch.

Jeli ranza po méßazu dale wotebjera, njeje pizowanje prawe. SSnadź njeje w pizy doścź bélkowin, teź we taßich hołpodarßtwach, hdźeź mloko drohu płacźa, mnohe hołpośy proßata dołho pßchi ranzy wołtaja. Potom ßo proßatam, tak bórzy hacź ßo wotßadźa, jenoź ßuche pizuje. To mójeßch ßej jenoź potom dowoliéź, ßu-li ßo proßata hnydom pßchi ranzy na ßuche ßwurzíłe.

Poprawnym wßchak je mloko abo ßydk po wotßadźenju ź hłownej pizu ßa proßata. K tomu maßch wßely jeźmy ßchrótowy wóßmuž pßchidawacź. Teź warjene bérny po małych kuśach proßatam howja. Proßatam a béhakom dawaj ßtajnje doścź pizy. Se wßcheho ßtotu na prénim méßinje wéło ßwinje na bóle a najßpéßchißcho roßtu. Wone móža ßo jenoź potom derje wunwíéź, hdyž doścź pizy dóßtanu, wołebje doścź bohateje na bélkowinach. Dawaich-li ßwinjom, kotreż roßtu, wjele bérnow, njeßahuźi jim kóßcźowkowe wapno (phosphorsauern Kalk) pßchidawacź. Tuto je k twórbje łoßcźi nuśnje trébne. Tak bórzy hacź je ßwinjo 8—6 méßazy dozpékło, ma ßo roßßudnišcho pizowacź. Hacź cźeźich ßwinjo formicź abo cźeźich je poßdźišcho k plahowanju wuźicź, dha je tola njerośomne, ßwinje hižo wot teje ßtarohy ßem dwußtronjay pizowacź. Na prénim méßinje maju ßwinje wéło ßylne łoßcźe, wjele mjaßa a ßylne myßchli (Muskeln) wutworicź. Hewak wone jara mjekke ßwoßtanu. Kóżdy rotat wßchak méć na to hladacź, ło béhali tak tunjo hacź móżno ße wßchelakej domjazej pizu ßeźiwi. W lécźe béhali bórzy na ßelenu pizu ßwucź. We ßymje, hdyž maßch je ßtajnje we klěwach ßawrjene, dawaj jim répu. Béhali njepizuj ześe ź jara kormjazej pizu, jo by je nahle njewukormił, dokelž dyrbja bóle do dołhośeze rośeź. Tola pak jim teź pßcheßkabu a hubjenu pizu njedawaj ßo by jim t roßcźenju a roßwinanju njewadźiło. Tajtim ßwinjom, kotreż cźeźich ź plahowanju wołtajicź, pak wjele kormnej pizy njedawaj. Schtóż pak cźe woprawdźe doma ßam ßwinje plahowacź, wołtaj ßebi jenoź ßtrowe a k plahowanju ihmane druźiny ako jednotlíwe ßwinje. Jenoź potom je plahowanje ßwini wuśpéßchne a wunoßchne.

Sßwinje ßaboja ßebi ßuchi a pomérnje cźopky kłéw. Wßchelake thoroßcźe a potromy ßwini pytaju ßwoju wimu we wopaczným plahowanju a ßaßtaranju. Wołebje na to maßch kedźbowacź, ło maßch proßata we wobßchérnym, cźiśtym a ßwéżym kłéwje. Se ßakładnej winowatośeju na thmanoßcź a wuźicź ßwinjecźa je ßtrowota a krutoścź. Pßcheczźiwo tutej winowatośeji wßchak ßo dźenßnjich dźeń wjele wédomnje a njewédomnje hréßchi. Cźaßto ßkßchimy tajtich hoßpodarjow, kośiśi maju po najnowißchej módze kłéwy natworjene, ßtorźicź, ßo jich ßwinjom we jich kłéwach promje njebowi. Kłéwy ßu ź zementom wulate abo ź zyhelemi wukładźene. Taike tłéwy ßu w ßymje wlóżnoßtynne a poklośuja wßchellim thoroßcźam. Druhdy ßo teź na zementowy wjerch para nałydża a potom na ßwinje dele kapa. Pßcheczźiwo ńemu ßu ßwinje wéło jara cźuczźitwe. We tajtich wlóżnych kłéwach maßch ßo někotre raty ßwinje pßcheczźiwo wßchelakim thoroßcźam ißcźépicź, a tola cźi njeby nicźo pomhało. Porno tajkemu wlóżnemu a ßymnemu kłéwej je wéło ßuchi a cźopky kłéw wjele wjazy hóbny. Sßwinje we tajkim kłéwje wjele wjazy a ź lóßatom żeru a teź wßchelake thoroßcźe pßchewinu. Dale lubuja ßwinje, kaž wßchón druhi tót, teź cźiśtotu. Njeßmého wßchak ßo po nich mjenje mécź. Sßwinje w cźiśtych kłéwach cźim lépje traja, hacź w jara maßanych a ßluchłych. We kłéwje, hdźeź maßch béhali abo wjazy ßwini, pßchipraw ßebi wuśbéhnjene drjewjane méßtno, tak ßo móża ßwinje na ßuchim léżwje leźeź, mjes tym ßo ńucha pod wuśbéhnjenym méßtnom wotbéhnje. Je-li ßwinjo ßame w kłéwje, dha ßo hižo ßame wo ßuche léżwo poßtara. Ma to pßchirodźene, ßo do jeneho rózka njerjedźi a w druhim ßuchim łucźiku leźi. Ma-li ßwinjo w kłéwje někotři ßuchi bleźť, dha ßo ź rédła do mokreho abo njerjada lehnje. K dokładnischemu rjedźenju ßu wéło maßwine ßcźeny a hłobby wubjeźnische. We ßymje dźe mójeźch kapanju paty woi wjercha ź tym ßadźekacź, ßo na kłéwowe murje léżwźi nakładźeźch a na nje někotre walcźki ßtomp. Tola pak pßcheczźaky kłéw njeßawobjeź, ale $^1/_3$ wołtaj njeßawobdźeły. Wołtna derje rjedź, ßo móże ź nimi ßtónczło ßwéżicź a ßo bychu ßo

wschelake pschekaßanzh na nich njelahmke. Też khlěw czaßczíšcho wětruj.

Mlode ſtoczáta też wjazu żiwětka trjebaja, hacź ſtarſche. Dale ma żo też wobżehje tehodla wětrowacź, dokelż żo we khlěwje wjele wuhliczńateje kißalinu (Kohlenſäure) wutwori. Wubliczńata kißalina je pomérnje czéjſcha hacź powětra a tak ſ dźela na ſemju pada. Proßata ju do żebje dychaju, ſchtoż jim wěſo ſchkodźi. S zyka wſchak je nimo měry ſtrowe, hdyż móża żo żwinje derje pichebeżecź. Mnohy hoſpodarjo maju zyke léczo żwinje wodnjo wonka na paſtwje. To jim jara howi. Bjes paſtwy wſchak njeje żane khmane plahowanje żwini (Schweinezucht) możne.

Hdyż żu żwinje wonka na paſtwje, żu czim kruczíſche a ſtrowſche. Dale njeżżu k wſchelakim khoroſczam tak nachilene. Też zyle żwinjo, ſchtoż jeho ſwonkowmy twar naſtupa, żo na paſtwje, każ ſtót a konje, lépje wumije, n. pſch. ſeżwinja żo myſchki (Muskeln) a wutworja żo dychaze organy czim lépje. Tajke ranzy, kotrež żu jako bżhati abo poſpódźiſcho na paſtwje měł, maju wjazu proßatow. Jim też proßata lépje du. Swinje, kotrež żu mlode na paſtwje měł, żo też poſpódźiſcho lépje kormja, dokelż żo na paſtwje bóle roſtuknaju a tak też poſpódźiſcho lépje żeru.

Paſtwa je potajkim jako pſchihotowanje ke kormjenju. Bóriy żu też wukormjene. Krótki czaż kormjenja je też najtuńſche kormjenje.

Pjeriznarſtwo.

Snieżenje kurjazych wſchow.

(S wobrazom.)

Rjany ſeptemberſki czaż nětkle mamy. Tak mamy też najlépſchu pſchileżnoſcź, ſo bychmy naſche kurjeżzy wurjedźili. W czopkym wjedrje naſcha pjerina wożehje wjele pod wſchelakej njerodźu cźetpi. Czopky czaż njerodźi howi. Kurjazych wſchow je wjele druźinow. Jene żu jenoż na nětkotrej pjerińnje, druhe ſażo na wſchej. Najbóle roſchérjena je powſchitkowna cźerwjena, tak mjenowana ptacza mila (Vogelmilbe). Wona je najſtrajchniſchi pichiżiwjak naſcheje domjazeje pjerińny, kotraż żo jenoż ſ jich krewju żiwi. Wo dnjo wſchak w kuczíkach a we wſchelakich ſchkalbach w kurjeżzu żyda. We nozy potom na wbohe kury ſeſkakaja a je nimo měry cźwiluja. Cźaſto żamo ſ jich kużanjom paty ſ jich hnéſdow wucźérja. Dalſchi cźwilowarjo kur żu kacże woſchka, wulka kurjaza woſchka, pjerińnina woſch a ſchérokа kożmacźkata trutaza woſchka, każ na naſchim wobraſu widźimy.

Kury ſ tym pſched wſchami jwarnujemy, hdyż jim doſcź méſtna k popjelenju pſchewoſtajimy. Do hnéſdow mamy palene wapno nażypacź. Też Humuſorm je dobry żrédk pſchecźiwo kurjazym wſcham. Humuſorm żo ſ póchowiny dźéla a njeżmierdźi dozyła, je tuni a popadnje

abo ſadżerźi wjele dużnyka w kurjazym hnoju. S humuſormom możemy na ſcźehowaze waſchnje wobkhadźecź. Schtóż wſchédnje hnój ſ kurjeżza njekida, może cźaſto na nóz dno kurjeżza ſ humuſormom nażypacź. Też do kurjazych ſaſchlahow może żo humuſorm nażypacź. Humuſorm je hiſchcze khmańſchi dyżli kużate wapno, dokelż wapno druhdy kurom wadźi. Humuſorm pak kurom żenje njewadźi. Sſo-li do wukhodźowaniſchcźa kur humuſorm nażypaś, dha tam też ſemja dźeje wlóżniſcha woſtanje tak ſo bóriy trawa rojcźe. Mjes tym cźażom móżeſch kury ſażo tak dołho do pódlanſkeho wukhodźowaniſchcźa ſawrjecź.

Hłowna wěc pak je naſymu dokładne rjedżenje kurjeńza. K tomu wuſwoł żebi prawje rjany złónczny dżeń. Kury rano won wucźér, tak ſo zyły dżeń wonka woſtanu. Wſchón grat, wſcha nadoba a żudobjo ma żo ſ kurjeńza wunożnjecź. Też wſchón hnój ma żo wukidacź. Na to żo ſcźeny a wjeſchi derje wumjetu a to ſ doſcź drapatym khoſchcźom. Żerdźi, korta, hnéſda a wſchě żudobja abo ſchtoż je hewak w kurjeńzu, wumuj wſcho w ſodowej wodźe a ſtónczńnje ſ cźiſtej wodu ſwopłokuj. Je-li nuſne, możeſch też ſcźeny na tuto waſchnje wucźiſcźicź. Na to zyły kurjeńz ſ wapnomw okrjeſ. Smésche ſej do 20 litrow wapnoweho mloka pół litra petroleja a kreolina, lyſol, ¼ punta żele a ½ punta reißoweje muckit. S tajkej méſcheńzu zyły kurjeńz wokrjeſ. Njekrjeſ pak pſche tolſto, ſo bychu żo ſcźeny njebéliſe. S krjepjenjom budź pſchipołdnju hotowy, ſo bychu ſcźeny hiſchcze hacź do wjeczora wuſchke. Tak bóriy hacź ży kurjeńz ſ wapnom wokrjepił, pomaſaj żerdźi a deſki ſ krejolinom. Też wokna wurjedź a ſ kreolinom pomaſaj. W drjewjanych kurjeńzach njeje wapno runje k maſanju ſcźenow khmane. Drjewo żo puka a w nim żo potom wſchelaka njerodź dale khowa.

Wapno też ſ powětra wuhlik źréba a tak na ſcźénach wſchelake puchérki naſtanu, w kotrychż może żo njerodź derje wukhowacź. Najlépſchi źrédk je też, hdyż żo wſchě drjewa w kurjeńzu ſe ſchérokożapatej żwézu (Breitfirſchflamme) pſchejéjdża. Sswéza żo do wſchécz ſchkalkow namaka a ſnicźi wſchi a jich hnéſda. S tutym źrédkom ma żo wéſo jara wobhladniwje wobkhadźecź, ſo by żebi kurjeńz njeſapalił.

Hdyż maſch nětko dopołdnja kurjeńz tak daloko hotowy, możeſch popołdnju wcźhón grat a wſchě żudobje ſe ſodowej wodu wumyć. Picźne żudobja wupaŕ. Korta měj na něſchto cźaſa ſ warjajej wodu nalate. Do hnéſdow nażypaj żiwizowy rěs abo truhanczki a wapno. Schpundowanje abo deſki na ſemi cźeńko ſ péſkom a póchom poſypaj. Tak maſch kurjeńz wucźiſcźeny a wſchi njebudźa kury wjazy cźwiłowacź.

*

Małe kurjeńzy.

(S wobrazom.)

Sa wójnſke cźaże ſmy nawukli, kak móżemy też we zyle małych kurjeńzach kury plahowacź. Nimo toho żu nam tajke kury doſcź dżakowne a nam doſcź jeji a poſdźiſcho rjanu pjeczeń wobtradża. Njechamy ſ tym prajicź, ſo měli żebi méſchcźenjo abo druſy ludźo na balkonach abo

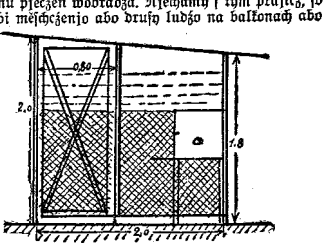

we ſwojich kuchinach kurjeńzy pſchiprawicź, każ bě we wójnſkich cźażach ſ méſtnami waſchnje. Na dworje, we ſahrodźy abo w nékotrymźkuli kucźiku je méſtna doſcź, hdyż móhli ſo małe kurjeńzy pſchiprawicź. Wjazy żebi njemóżemy w méſtach abo na podobnych wobkrodźenych méſtnach żadacź. Tajke kurjeńzy móża żo k twarjenju abo k muri pſchitwaricź. W tajkich kurjeńzach móżemy żebi małe druźiny kur (Zwergraſſen) dżerżecź. Tajki kurjeńz

motewrjena. S wobeju stronow pschibiji pleczeny grot. Horka pschiprawi zo nikto spadowaza tschca. S jeneje strony zu durje zobu satwarjene. Pódla duri njesabudź na schkatlu, ſ kotrejż moża kury won a nuts kaſyczź. S nutska kurjeńza zu ſ jeneje strony zerdti nabite, na kotrychż woni w nozy zedżo ſpja. Nęschto nad ſemju zu hnędża k njeżenju. Pódla je pizne korko a żudobo ke żranju. Taſke make kurjeńzy dyrbja zo czaſto rzedżicź. Wobżebje ma zo njerjad ſ taſich kurjeńzow czaſto wukidarź, dokelż czim mjenſchi je kurjeńz a czim wjazy kur je w nim, czim prjedy je też ſanjerodżeny. Make kurjeńzy makom plahowarjam też doſcź bohaty wunoſchk pſchinjeżu.

Nęſto wo ſenotliwych zelenych picach a ſich hodnoſci.

Pod ſelenymi pizami ſrosumimy trawy, dżecżele, mężcheńki, kupurizu a wſchę druhe pizy, kotrejż ſelene pizujemy.

Dobra kajkoſcź kucżneje trawy abo paſtwy ſależy na jenotliwych trawinach. Trawy rozdżelujemy na żłódke a kiżake. Sstódke trawy zu bojatka (Timoteusgras), Liſchcza kopuſchka, jendżelſki a italiſki jilek (Tollgerſte), womſk (Wieſenhafer), lipniza (Riſpengras) atd. Tute trawy zu najlepſche a najwużitniſche. Pódla ſpomnjenych trawow roſtu na ſuzy hiſchcze też wſchelake druhe roſtliny a to mjetelokrzenja (Schmetterlingsblütler). Na mokrych kukach pak jenoż hubjena trawa roſcze a khętro kiżaka, kotraż zo homżaſemu ſkotej njehodźi. Też mnohe jedozte roſtliny nadeńdżemy na mokrych kukach. Na trawach ſ mokrych kukow żiwja zo też wſchelake czerwje, kotrejż zo podżiſchco do ſkotneho żoldża doſtanu a tak wſchelake khoroſcze mjes ſkotom ſawinuju. Czaſto żmy hižo naſpomnili, ſo je też paſtwa, na kotrejż dobra trawa roſcze, ſa ſtót ſ wulkim wużitkom.

S dżecżelow je najlepſchi naſch ſnaty czerwjeny dżecżel. Też niſki dżecżel a ſchczudlik ſu ſkoro żamżneje hodnoſcze. K dobrym dżecżelam ſłuſcha dale wojczeżka (Luzerne), ſdonkaty dżecżel, wyżoki dżecżel, běły dżecżel a inkarnat. Dżecżele ſu bohate na bělku a jara wużiwne. Dyrbimy pak zo na kežżbu bracź, hdyż młody dżecżel pizujemy, dokelż ſtót wo nim bubni. Hewak pak młody dżecżel najwjazy żiwin wopchija. Dżecżel, w kotrymż maſch wſchelaku trawu namęſchanu, ſkotej telko njeſchkodźi. Najpſchihodniſchi je dżecżel dźiſam. Tola pak możemy jón też ſwinjom jako dobru pizu dawacź. Hdyż je wſcha ſelena piza, hdyż zo ſapari, ſchkódna, dha tola ſaperjeny dżecżel ſkotej najwjazy wadźi. S wopredka, hdyż je dżecżel młody, jón rjeſemy. Stót pak radżicho zydu dżecżel żerje. Możemy dże jón ſe ſkomu abo ſ Uoßami ſmęſchecź, hdyż mamy jeho hiſchcze mako. K rjenanju trjebamy ſażo mozu, elektriſke a cżłowiſke a nimo teho żo ſ taſkeho roſrėlaneho dżecżela trź wjele wutkow ſłubi. To picherabſi czi hižo wón, hdyż nimo roſrėſaneje hromody dżecżela dżeſch. Sa to pak jeho ſ tym wjazy wulutnjeſch a ſtót czi telko do hnoja njenabroji. Wobliczimy ja dżeń na wulku truwu 60—70 kg ſeleneje pizy. Też mężcheńza (Gemenge) je wubjerna ſelena piza a je czim hódniſcho, czim wjazu je w njej ſuſchczińſnow (Hülſenfrüchte). Też je ſ womżom lepſcha hacź ſ jecżmjenjom. Hdyż ju nałeto wożnjeſch, mężeſch ju na ſapoczatku junija żnca. Nękotrſi ju poſtupuju wożnja, gnacź tożdy dżeń pola 2 abo 3 njedżele poſdniſcho. Tak maſch ju ſtajnje młodu a czi dołho do naſtyma doſaha. W hoſpodarſtwje druhdy pſched żnjemi a w żnje ſelena piza pobrechuje a to mjes prenim a druhim dżecżelom. Tak maſch potom ſnajmjenſcha mężcheńza k pſchidawku. Dejnym truwom możemu żamżnu węru mężcheńki jako dżecżel dawacź.

Kukuriza je najważniſcha ſelena piza, ſchtož nuohoſcź naſtupa, wożebje w żuchich ležach a tak ma zo ſ taſkimi pizami mężchecź, kotrejż zu na bělkowinach bohatiſche. Ssu to wojcżeſchka, czerwjeny dżecżel, mężcheńza, wſchelake wotſuki (Lein und Rapskuchen) a druhe. W tutym naſtupanju je wubjerna piza ſa dojnizy. Jeli bychmy tutu kukuriju pizowali, deja nam krutwy wodżane czeńke mloko. Hdyż ſapoczinje kżeżcź, tehdym hižom ſapoczinje twjerdnycź a ſtót ju tak radu njeżerje. Tehdom je radno, ju poſtu, roſrėſacź a nakładowacź a to na ſłódke abo na kiżało, ſchtož ſo mjenuje ſilaſch. Taſke nakładowanje pizy drje je mjes nami hiſchcze malo ſnate. Tola w Amerizy je ſilaſch dawno ſ domom. Tam maju zyke wėże k tomu natwarjene a pſchiprawjene. Wubjerne je taſke nakładowanje wożebje w mokrych ležach jako lėtża, hdyż żebi druhdy radu njewėmy. Pſchihladujemy, kak nam piza na połach hinje a hnije, a tola bychmy ju w ſymje jako ſilaſch derje wużiecź mohli. Chcemy-li pak kukuriju wyſchu ſelenu ſpizowacź, możemy ju też poſtupnje wożnjeż jako męſchenżu. Tak mamy ju ſtajnje młodu, kaſkuż ju ſtót najradſcho żerje. Kukuriju powſchikotwnje pſched pizowanjom rėſamy a ju ſmėſchamy je ſpomnjenymi pizami. Lupiny dojnemu ſkotej njedawamy, hodżi jawinuja hubjene mloko. Druhdy też wożwja na nich pażu. Hewak pak lupiny jenoż jako ſelene hnojenje ſaworamy. Doſrawja-li, pizujemy jejne żymjo rybam. Lupiny wopſchijeja też w żebi jėd trogen a tohodła ſchkodża. Kżonje żo na lupiny hubjenje ſtrutku. Chże-li pak je na kżódy pad pizowacź, daj je najprjedy karniklam. Snjeżu-li je tute 3 njedżele, potom hakle możeſch je też druhemu ſkotej dawacź. Repowa nacź a repowe rėſki (Schnitzel) ſu ſ wubjernej pizu ſa dojnizy. Dawacź możeſch kruwje ſa dżeń hacź do 60 filogr. Dawaſch-li pſchewjele cżerſtwjeje nacże na dobo, tehdom ſtót dristakom doſtanje, dokelż je w njej wjele ſchczėżeloweje kiżalinu. Tohodła je lėpje, hdyż repowu nacź jako ſilo nakładujemy. S tym wona kiżalinu ſhubi, ale nimo toho pak też żnadno pożiwne ſiwiny ſhubi, ſchtož żebi wėſo njepſchejemy. So hy ſo ſchczėżelowa kiżalina w nakładowanej nacźi doſpolnje ſhubiła, pſchimėſchujemy pſchi tym do nacże, na 2 zentnarjaż nacże 100 gr. roſtokcżeneje krydy (Schlemmkreide). Nacże-li wjele mordheje, dawajcże jejnu nacź ſwinom, dokelż ju wone wożebje rad żeru.

Běrnjaze ſelischczo njeje radno pizowacź.

Dom a kuchina.

Kak maju żo prawje knefle pſchiſchicź, hiſchcze mnohy njewėdża. Mnohy knefle pſche krucże k draſcze pſchiſchija, tak ſo żo bórzy wottorhnu. Wożebje na pſchekrutnym pſchiſchiczu naiwjazy ſaleži. Wożebje k tokſtej, ſymſtej draſcze njeſmėſch jenje pſchetrucże knefle pſchiſchicź. Hdyż knefle ſchiesch, żuń pod knefle dwė ſapalzy a tak jón zyle ſ lohka pſchiſchijeſch. Na to nittu nėkotre raſy wotkoło tak mjenowaneje ſchiſchki pod knefłom ſawij a nittu hiſchcze junu derje pſchiſchij a tónczaſ ſtrucżuju wottſihaj. K tokſtej draſcze trjebaj wokoſnik męſto ſapalki, ſo by prawje dołha ſchiſchka naſtała.

Skopjaze mjaſo ſ młodymi bunami.

Młode ſelene buny wucżiſcź a roſtraj na połoju. Na to roſtraj zyblu, Pėtrſiłku a bunaze kopjeſchka. Wſcho hromadże w butſje w jenym tyhelu praż. Na czim do toho buny ſ roſtranymi kuſkami ſkopjazeho mjaſa. Naliń telko wody do toho, ſo żu buny pod wodu a tak wſcho hromadże mjelke ſwar. Hdyż żu buny mjehke, poſypaj je czeńo ſ muku a woſtaj je nėkotre mjenſchiny ſtejo. Też nėkotre kapki magijoweje juſchki na buny wokrejp. Tuta jėdź ma żo hnydom czopła jėſcź.

Praſenja a motmołwjenja.

Praſchenje: Pola mojeho dwėlėtneho ſrėbża w ſhibowadłach nohow deleka nohi ſaczėkaju. Saczėkliſny żu zyle mjechke. Kak mohł tomu wotpomhacź?

Wotmołwa: Kule w ſhibadłach pola waſcheho konja budu żnano tak mjenowane ſhibowadłowe żołczki. Tute blaki maju żo je ſatbami maſcerowacź, ſo by żo trej roſehnałe. Jeli to njepomha, potom wofſerbcże wėż ſkotnemu lėkarjej, ſo by kule pſcherėſnył a da ranow ſtromowalin nałożkał.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

«S. N.» płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowórnikow 1,20 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a dźěl Smolerjec knihdźiščernja, nap. dr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2657.

Za nawěstki, kiž maja so haš do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobilěcja. Za reklamowy w n rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. n n

Čisło (Nr.) 224 — Budyšin — sobotu, 25. septembra 1926 — Bautzen — Lětnik 85

Stresemann je w němskim ministerstwje rozprawu podał.

Němska ministerska rada je so pjatk dopołdnja w 11 hodźinach dopołdnja zhromadźiła, so by rozprawu zwonkowneho ministra dr. **Stresemanna** wo Genfu a wo rozrěčenju w Thoiry zhłyšchała.

Popołdnju je němski president z **Hindenburg dr. Stresemanna přichwalił**, so by jemu wo Genfskich jednanjach rozprawićej dał. Po jenohodźinskim přichodnoschku so němski president dr. Stresemannej za jeho spróšnjwe dźěło podźakowa a nadźiju wupraji, so nětko započate jednanja k rozsudźenju hischcze njerozsudźenych wobčežnych praschenjow a bórsonnemu wuzwobodźenju Porheinskeje a Saarskeho kraja dowjedu.

Kaž francowska je tež němska ministerska rada Thoiryskemu dojednanju přichłosowała. Nětko so drobne wudźělanje apoczinje. Ministerialny wubjerk, ze zwonkowneho ministra, finanzneho ministra a hospodarskeho ministra wobstejazy, dyrbi wuwjedźenja nadrobnosćow wodźić. Dr. Stresemann je francowskemu diplomatiskemu zastupjerjej w Barlinje hižo powěźił wo přichłosowanju němskeho knježerstwa dał. S tym je so dalsche jednanje na pucź dowjedło

Wopačne wuloženje wo Thoiryskim rozrěčenju we wukraju.

Němske knježerstwo wosswjeja, so so wo rozrěčenju we wukraju njewěrne powěsče rozscherjeja. Tak je so wunjesło, so dyrbi Němska za hynjomne wuzelenjenje wobkedźeńskeho wójska z Porheinskeje 8 milijardow hriwnow zapłaćić. Temu napscheco **ma** so rjec, so so přichi rozrěčenju w Thoiry zdyka njeje zanych kleźbow mjenowano, **ale so** zu so jenož wo porschikkownym politiskim programmje dorěčeć zhytali. Wěz rosporninanja wězywustojnych budźe, w nastupanju kleźboweho praschenja a tež w nastupanju jenotliwosćow namjeru činić.

Italska so sćežkowk němsko-franzowskeho sjednanja boj.

W Italskej so boja, so Franzowska wichi přichdźeiczaym franzowsko-němskim jednanju přichelokło do němskich zadanjow zwoli. S přichelepanoczu a nadatocżu hischcze Stresemann dozpije, so dobyczerske mozy stónčnje najlepsche dobyczowe myta zhubja. Hdyž Franzowska zwoje zajimy tak zkabje zakituje, chce z najmjenscha Italska bóle zwoje zajimy hladaćź. Strach je, so mjez Němcy a Franzowskej z wuzkchenu tóliczenju dóńdże. Italska njejmje keho dola zaneho dwela wo tym wotiajicz, so přichi wschćch wobstejnoscżach na zwojich tijoch dypkach wostanje, z prenja, so so Awstrika njejmě z Němskej sjednoczicz, z druha, so smeje Italska prédnoczź přichi rozdźelenju mandatow na kolonije, z tśeca, zapłaczenje wotschkodźenja.

Wólby do sakskeho sejma 31. oktobra.

W zakkej zejmowni bě so pjatk powěsczź rosnjeska, so so zejm hakle rospuschćeli, hdyž budża wschě zakonjowe naczisći přchewuradźene. Tale powěsczź pako so wotmjelnu, hdyž president hnydom po wotewrjenju połnje zhromadźiny mjes druhim praji, so **je knježerstwo jako dźeń zejmskich wólbow 31. dźeń oktobra postajiło.**

Sčejm so najprjódy z naczisćom wólbneho zakonja zaběrasche, kotryż tež hamtsku wólbnu zedlu postaji. Po dlěschim wuradźenju so přchedłoha prawnemu wubjerkej přchipokała. Na tónzu so hischcze na wukrajanow huntorzachu, dokelż bě knježerstwo dweju czěskosłowakskeju lěkarjow do statneje wocżnje kliniki w Lipšku powołało.

Blišsche zejmowe pohedźenje budże 5. oktobra. Na dnjowym rjedźe stoja přcheměrjenja wólbneho zakonja, přchedacże statnych drohowych żelesnicow a zakoń wo hromadukładzenju kezommosćow.

Hibanje přeciwo wysokim dawkam.

W Lörrachu w Badenskej je so schtwórtk wulka protestowanska zhromadźizna ratarjow, rjemjeslnikow, khěžerjow a małych wikowarjow z wokalnych wokrejow wotměła. S wulkim cżahom psches město nimo finanzneho hamta so protest přchećiwo njesnjesnym dawkam na zjawne da. Heslo so wuda: **Přeciwo wot politiskich stronow**, kotrež je zwojim dźělom přchezo bóle zaprajeja a zjednoczenje zyłeho zrěnjeho zlawa Badenskeje do jenotneje wulkeje organizazije.

Bolschewikska methoda w kommunistiskej czischczerni.

Personal kommunistiskeho „Echo", w Essenje wukhadźazeho, bě dla zwadu wo mjenu wobzamknył, dźěłacź pschestacź. Tśischczerńa bě dla njewumoschnoschcze mjenu wo 11 hacź 23 prozentow pschitrócźka. Personal a dźěłowa rada chcyl chtoj pak jenoź pjeczź prozentske skrócżenje ezekpicź. Na to so kommunistiscy měschczanjay zastupjerjo swolachu, kotśiż jako stronity wuzud wosswjechu, so ma so kommunistiskej dźěłowej radze najwótriscze njedowérjenje wupraji. Sa dwoj dnjej dyrbjeche so personal k dźěłu wróćicź.

Kónc wuradźenjow wubjerkow w Zwjazku Ludow w Genfu.

Prawny wubjerk a wubjerk za sozialne a humanitarne praschenje staj schtwórtk swoje dźěła skónczikoj. We wubjerku za sozialne praschenja je rosprawnik dr. Breitscheid wop wołożenju rutiich a armenskich cżeztnjezow we wschelakich krajach a wo dr. Nansenowych krocżelach k sapołoženju armenskich cżeknjezow w Armenskej rosprawił.

Prazske statne rěcznistwo je jimanski list pschećiwo pschebyhyże němskeho studentstwa wudało.

Kaž so z Prahi powź, je statne rěcznistwo pschećiwo pschebyhyże němskeho studentstwa, Güntherej Thonej, na podłožu zakonja k schćitanju republiki jimanski list wudało. Jeli so by so Thon, kotryż w tu chwilu w Barlinje pschebywa, do Cżech wrócźił, bychu jeho hnydom studentskej wyschnoscżi wudali. Thon je sudetski Němc a wot jeneho lěta pschedsydstwu němskeho studentstwa pschisłuscha. Na Bonnskim studentskim sjędźe jeho za pschedsydu němskeho studentstwa wuzwolichu. Jimanski wukaz so na to zakłoże, so je Thon z wodźerjom wukrajneje organizazije, kotruż cżesse wyschnoscże jako wulkoněmski a z tym pschećiwo bjespotrjebnoscżi a pschećiwo zajimam czěskosłowakskeje republiki složeny wobhladuja.

Polazy so na Rumunsku wobezejuja.

Wukrajny wubjerk pólskeho zejma je pólsko-rumunski pakt potwjerdźił. W debatach skorzachu na bjeswotpschidźenske wuzwjolenje pólskich kublow w Rumunskej. Jenotliwi pósłanzy tež na to pokazowachu, so Rumunska wuwos pólskeho skota do wukraja znjemóznjuje a so stónczenje pschewjesbnu pólskich wudźěłkow z psches rumunski kraj poczežuje. Dźiwajo na tole wobczežowanje so pólskemu pósłanzej w Bukarescie poruči, so by pola rumunskeho knježerstwa zakrocził.

Ruska wobhonjenska organizazija w Pólskej.

Kaž so z Wilna powź, je so tam wulka spionażna organizazija wotkryła, kotraż je w ruskej służbje była. Wona je so w ranschej Pólskej niż jenoź na wójsko, ale tež na żelesnicu, pólnu a politiske zarjadnistwo wupschestrěła. Hacż dotal je so 30 wołobow sajało.

Rumunski kral cżeżko schorił.

Rumunski kral je na dobo cżeżko schorił. Wón budże so pjeczą dyrbjecź operaziji podcżinjenycź.

Ministerska rada w Parizu.

Pod Poincareowym pschedsydstwom so schtwórtk w Pariżu ministerska rada wotmě, w kotrejž Poincare wo prawidłach zwojeje rěcże rosprawjeschcze, kotruż smeje pschichodnu pondźelu w narodnej radze. Pschi tom na knježerstwowe zbosławy jeho rozłoženju pschihłosowachu. Na prawizy wocżakaja, so so Poincare też wo jednanju z Němskej wupraji, so pak so hewak na Lutowarišći a samjelowarišći programm, kotryż je knježerstwo wobsamkło, samjesuje.

Pišće

Klemm-kofej

Wón je najlěpši

z kofejoweje wulkopalefnje

Alfred Klemm w Drježdźanach-A.

Wšudźom znaty, jón pija hižo **nad 50 lět.**

Generalny zastupjer G. E. Helnick w Budyšinje na Moltkowej drózy 9.

Bolschewikojo wjednikam jendźelskich dźěłacżerjow poroli cżinja.

Na poslednej zhromadźiznje generalneho wubjerka „Trade Unie" su pschedsydu Hicks, sekretara nuze twarskich dźěłacżerjow, zwolili. Nowiny pischu, so Hicks lěwemu kschidźiku pschiskuscha a je so zylnje prózował wo alliancu z ruskimi organizazijemi, tola w poslednim czasu su jeho bolschewikojo z druhimi zobustawami generalneje rady dla njerozumjenja wjedenja strajka nadźwarili.

Španiski kral mce pjeca parlamentariske knježerstwo zaso postajić.

Se SanSebastiana, hdźež krol Alfonio nětkole pschebywa, so 24. septembra powź: Kral je rosrěczenje z wjednikom konserwatiwneje strony, Kanteiom Guerru, měł. Tole rosrěczenje so jako ważny podawk wobhladuje, kotryż smeje na thódu politiskich wězow w Schpanskej zylny wliw. Kral je se zamknjeneho pohnucza bjes zobustkowanja nékajeje politiskeje wotzoby Kante a Guerru k sebi zskał. Kantes Guerra je se wschej zsawnoscżu swoje nahlady wo zwonkowneapolitiskim a znutskownopolitiskim połoženju rozesłał. Wobzebje wón pschisspomni, so by so wustawa zamała, hdy by so narodna strona na tajke waschnje zhromadźiła, kaž Primo de Rivera namjetuje. Kral je pjeza Kantesej Guerrej posłeścił, so by do knježerstwa zasupił. Rosrěczenje z kralom je iść schtwórcź hodźiny trało. Kantes Guerra idasche so jara zwokojeny być, hdyž so z kralom rozzwonowa a so do Madrida wróći. Po tymle rosrěczenju njeby pschekapiło, hdy by so politiske połoženje we Schpanskej za krótki cżas do zyła pscheměniło; pschetoż hdy by Kantes Guerra na cżoło knježerstwa stupił, dyrbjałi so z nowym kursom wobzebje w schpanskej zwonkownej o znutskownej politiju jednacź.

Grichiska a Južnosłowjanska.

S padnjenjom Pangalosowego knježerstwa znadź też grichisko-južnosłowjanski zwjazk paduje, kotryż je wón wobzamknył. Nětcżiske grichiske knježerstwo so wotwlakuje, tónle zwjazk potwjerdźicź, dokelż so z nim Južnosłowjanskej pschewjesle lépschi njeho dawa. Grichiski zwonkowny minister Aghropulos je w Genfu zhytał, južnosłowjanskeho zwonkowneho ministra Ninčića narěcżeć, so by **rozrěczenje we južnosłowjanskim zwobodnym pazmje w Soluńskim pschiłiwaje pscheměnicź dał. Ninčicź je na to wótre wotpokazowaze wotmołwjenje dał.** S grichiskimi nowinarjemi so rosrěczujo je wón rjekł, so je mu ne, so so rozrěczenje bórzy potwjerdźi. Internazionalne rozrěczenja dyrbja so pak w zyłku potwjerdźicź, pak so wotpokazacź; zrjedźeneho puczа njeje. Jelt so by grichiski parlament rozrěczenje wotpokazał abo pscheměnjenje zadał, by to se zlym znamjenjom było. Léta bychu so minyłe, pschedy hacź by sajało k južnosłowjansko-grichiskemu dojednanju doschło. Ninčicź dźensa wjazy njewěri, so je zwjazk balkanskich ludow możny, pschetoż jeho hłowny podkład, južnosłowjansko-grichiske rozrěczenje, je po idacżu wotschazeny. Ninčicź dźensa zara rozmjerzany wo wěstych balkanskich statach rěcźi. Wón je po słušnjenju Madzarskeje z Južnosłowjanskej bóle za zwjazk zrjedźeowerropiskich statow.

Grichiski ministerski president Kondylis wróćo stupił.

Ministerski president, general Kondylis, kotryż je hakle njedawno diktatora Pangala wotstronił, je schtwórtk wróćo stupił, dokelż je so wołzobinskich wupadow nabył, kotrež so pschećiwo njemu cżinja. Kondylisowe wróćostupjenje, kotrež wróćostupjenje zykeho knježerstwa za so bu poczehnje, je powschitkownje pschekapiło. Hacż k stónczenju wólbow, 24. oktobra so smějazym, Kondylis knježerstwowe dźěła dale powedźe.

Wójna w Chinje.

Nowy zwjazk generalow pschećiwo Kantonskemu knježerstwu.

Kaž Hawaska powěźeczerńa z Pekinga powź, so město Wuczang hischcze pschećiwo Kantonskemu wójsku wobara. Kommandant Kantonskeho wójska chce město wobstejeć a je wukrajne parne łódże, kotrež na rěcź Yangtse kótwizuja, namolwił, so by so zwoje městna wopuschczile. Wjetschi dźěł wukrajanow je na wójnske łódże cżekny. Wocżakuje so zwjazk mje Cżangtsolinom, Wupeifuom a Sunchuangfangom, so by so Kantonske kommunistiske wójsko zbiło.

Pschibywaze njepschećełstwo w Chinje pschećiwo Amerizy.

Wot teho cżasa, so je so amerikanski pósłanz Mac Murray pschećiwo planej chinesfkeje pożczonki w Ameriźy wuprajił, wupady chinesfkich nowin pschećiwo Sjednoczenym statam pschibywaju. Pryedy mjezachu Amerićenjo pódla Nimzow wobejte stejitschćo a sympathije Chinesow wuśiwachu. Charakteristiski je nětczitsche smyślenje Chinesow, je nastawk w „Eastern Times", kotrejż w Tientśinje Chinesjo w jendżelskej a chinesfkej rěcźi wudawaju. Tele nowiny, kotrejż marschallej Cżangkaišolinej blisko stejał, pischu so tu cżasy Pawoła Reinscha (pryedawschego Chinesam jara pschećelnje smyślenego amerikanskeho pósłanza), kotrejż je Chinu stajnje njeżebićznje z radu a skutkom podpjerał, dawno nimo. **Sjednoczene staty imperialistiski politiku pschećiwo Chinje wjedu.** Siejitschćo Amerili na głownej konferenzy w Pekingu je Chinjam two wopraudożitoścli amerikanskeho „pschećełstwa" wocźi wotewrilo. **Chinesojo su hacź dotal Ameriku jako swoju najnjeběicźiwischu pschećełniu wobhladali.** „Eastern Times" na kónzu praji: Pschemėnjenje s měrom na wědomosć bjerjemy a so teho hladamy, so bychmy swój měrny wuśud se ślepej cżuciwosću njesmuścili.

Ruźojo Kantonske wójsko nawjeduja.

Londonska „Morning Post" se Shanghaia powě, so wjele chinesfkich pryedakow w Shanghaiu z Cżang-Kai-Schekom, roskasowarjom Kantonskeho wójska, sympathisuja. Ruski general Galan Kantonske wójsko nawjeduje; nětdże 250 ruskich offizěrow je w Kantonskim wójsku. Ruski pósłanz Karachan w bolschewikiskim konsulacze w Shanghaiu wostanje. Wón so do Ruskeje njewrócźi.

Nabožeńske wojowanje w Mexiku.

Po powdźeźach w Mexiku so w kraju nabožeńska wójna dale wjedźe. W měrcze Samora statna wyschnosć dweju katholiskeju agitatorow saja, poła kotrejuż tśělby a ważne dokumenty namakachu. Wobeju agitatorow satśělichu. Jeju cźełe so njedaloko radnizy położischtej, so bychtej pschiwiskowarjow wottrachakoj.

Sobotu w nozy policija w měrcze Mexiku tajnu katholsku Božu śłużbu wuślědźi, pschi kotrejż so 300 žonow wobdźerśeche. Duchowny, kotrejż Bożu śłužbu wukonjesche, wérjazych napominasche, so bychu so woboralí a so so njebychu ani martrarstwje śmjercze bojeli. Policistojo a bazscherjo sakrocźichu a po wjergańy wschěch 300 žonow do wobsedźeńskeho policajskeho jastwa sawrjechu.

*

Mexikanski arzybiskop je parlamentej pišmo pschepodał, w kotrymż so próśuje, so by so nětczitschi zakoń w pomérach stata k zpytowjam pschemėnił. Parlament pak so ſ tuthym pišmom njeje zaběrał, a p'che njón k dujowemu porjadej pschećischoł, prajiwschi, so ſu biskopjo se ſwojej śpjecźiwosću pschećiwo wustawje měschcźanske pravo k pećitsijam śłužbi. Knježeństwo njebudże ſ biskopami jednacź, pryedy hacź so woni njeśłu postajenjam wustawy podcźinyli.

Ze Serbow.

Bźełowrazka.

Sobotu, 25. pożnjeńca
Kleophasa.

1860 wulki woheń w Źiżdženju.

† 1915 Franc Kral we swětowej wójnje pola Lensa wot granaty roztorhany. — Skoda, škoda, zo je so nam runje wón tak zahe wzał. Kak bychmy jeho dźensa trjebali! Franc Kral ze swojej sapacej lubosću k swojemu ludej, ze swojej wobkuziacej pśećelniwosću a woporniwosću wostanje nam njezapomnity. — Je założeŕ „Domowiny" a časopisa „Raja". — Je dopózna!, kak a hdźe ma so pola nas z narodnym dźełom započeć. — Naš dorost hromadźuje za jeho pomnik! — Tón jeho mnoho ćesći! — Franc Kral dyrbi w nas žiwy wostać! Zawěsće — jedyn rjekowski młodźenc!

• 1841 w Ralbicach Michał Ŕóla, kiž jako kaplan a redaktor Katolskeho Posoła přeznahe, w lěće 1881 zemrě. Na jeho smjertnym dnju, 23. meje, smy jeho nadobnu powahu ćesćowali. —

Přisłowo: We swojim času próca mała, je wulke dźeło złutowała.

Njedźelu, 26. pożnjeńca.

17. nj. p. swj. Tr. — 18. nj. po Swjatkach.

1900 wotmě so swjedźeń 25. spisowaćelskeho jubileja našeho basnika Jakuba Ćišinskeho. — Budyšska Bjesada wuhotowa serbski koncert, na kotremž so jenož jeho pěsnje wot wustojnych spěwarjow spěwachu. — Mjez nimi běchu kantor Hanka z Wjelećina a dawno njebohi wučeŕ Pjech ze Židowa. Wšitcy serbscy komponistojo běchu k swjedźenjej přinošowali — Jurij Słodeńk, Frejślag, Pilk, wosebje Bjarnat Krawc. Adolf Sommer přednošowaše z mócnym hłosom Wjeleslawowy monolog z dramata: „Na Hrodźišću". — Mikławš Andricki swjećeše Ćišinskeho jako basnika swojeho luda. — Do poslednjeho spěwa wuprajachu so zbožopřeća, přepodachu so dary, podźakowa so basnik. — Posledni spěw wuklinča ze słowami: „Serbow chcu škitać, dóńž dźeń budże switać, ja stykuju rucy a změrom spju." — Naš wbohi Ćišinski njeje wjele zbožownych dnjow na swěće wohladał. — To jedyn běše!

Přisłowo: Kokoška, kiž njehrjeba, zornješka sej njenamka.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 736, hygrometer 0, temperatura wo dnjo +15. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer —2, temperatura w nozy +6. — Wuhlady na pschemėnjaze pomróczenje, hewak mało pschemėnjenja. — Wječera rano bě nad połnoźnej Europu łyžina wyschina, ſ teje pschiłhadża tułkowitu łymne wjedro. Najšćerje ju nižina ſ wjeczora Schwjedskeje bórzy wutłóczi. Dalscha nižina bě nad Rusku. Wot Schpanijskeje hacź do srjedźeje Europy cźełnješche so wyschina. Nowa wyschina leżeše ſ wjeczora Jendźelskeje. Tak žmėmy dale rjane wjedro wotcźakatkowacź, byrnjež schłeńża dźenża rano trochu wróćo schła. Saćdźeny schtwórtk na wjeczor mějachmy na holu sajo njewjedro. To lubi nam dale rjanu nasymu. S Krkonoschow (Riesengebirge) pschiłdże powěsć, so je na śmėży (Schneekoppe) hižo śmėh padnył. — Jutśe 17. njedźelu po žwiatej Trojizu kłóńcźo rano w 5,53 hodź. žkhadża a so pop. w 5,49 hodź. khowa. Měsacźk schładża wjeczor we 8,35 hodź. a so dow. w 11,31 hodź.

— **Michałska wohada w Budyschinje.** Jutśe knjes farař Pawoł Ŕjeda žwoje wotžalne predowanje dźerži, so by ſ 30. septembrom na wotpocźink schoł. Jeho dźeń bě ſ fararjom w Hodźiju, znaty jako thěrlusches we serbskich spěwarskich. Jeho nan bě ſ fararjom w Kucźinje a na to w Barcze a bě klawny pcźołaŕ. Michałski farař Rjeda je so 20. nasmnika 1861 w Kucźinje narodźił a Budyschki gymnasij pschekhodźiwschi w Tübingu a Lipsku studował. W Tübingu tež žwoju wojeńsku śłužbu dokonja. W Lipsku do Luźiskeho předarskeho towarstwa sastupi. Wschitke žwoje sastojnske lěta je Mi-

Albert Rager fotograf. ateljej **w Kamjencu**

na rańšej dróży Telefon čo. 239 na rańšej dróży

podawa Wam najlěpše fotografije kóždeje družiny we wobkhódze a zwonka wobkhoda

Skazanki za fotografowanja přijimuje zwonka wobkhoda za mojo też knjez frizer Jupt w Pančicach

chańskej wohadže wěnowaŕ, 188—95 jako kaplan a potom jako farař, nadźelnik fararja dr. Kalicha, kotryż ja superintendentu do Oschatza dźěsche. Pśeś 4000 ličcźenych, na 3 000 pohrjebow, skoro 1100 wěrowanjow nimo předowanjow w dwėmaj rěcźomaj, to žu ličbny, kotrejż tole wobšěrne dźěło pśed wocźi staja. Wožebitu sałužbu ma farař Rjeda wo Bożi dom, so je žo ja sałužopostajenje stareho kraźneho woktarja a rjaneje dupy postarał, kotrejż běschtej žo w lěcźe 1892 won staźiłej. Też **wopomnjece we wójnje padnjenych, mjes kotrymiž** běsche farařowy jenički žyn, je jemu wjele dźěła cźiniło, **žo pak tej kraźnje a jara dostojnje wuwjedło.** Też we wschelakich towarstwach, wosebje w Gustav-Adolfskim, w Budyschkej předarskej konferenzy, w Macźicy Sserbskej, w Misionskim towarstwje a dr. je žobu na cźole stał, w někotrych dołhe lěta. Tak njehudże lohko, wschudźe naźělnikow sa njeho namakacź. S wulkej lubosću jeho zyła wožada na nim wisa. Pschetomy jemu wscho dobre na jeho puće. Jeho dobry pschikład a jeho skutkowanje njech w žohnowanju wostanjetej w jeho žwėrnej wožadze a wschudźe, hdźeź je skutkował. To daj Bóh!

— **Autowa cźara ſ Budyschina do Suborniczki.** Swjećenje je nětko, so autowa cźara ſ Budyschina do Suborniczki trajnje dale wobsteji. Město Budyschin a też wokrjeſ staj žo wobśiniwaj wuprajiłoj, so dźetaj sa měšacźny pschinoschk wo 50 hr. rukowacź. Swjećelstaje sa wjchěch pućowazych je, so žo město wosa ſ 10 žydłami wóš je 26 žydłami wuźiwa. Tak je trajny zwiaſk mjes Budyschinom a dolhorańschimi kónczinami nětk žwěcźeny. Njech śmėja wschitke wobdźělene gmejny ſ teho žwoje lěpschiny.

— **Wuhladna wėża na Cźornym Boży** może na 75-lětne wobstaćze zhladowacź. 14. meje 1851 započachu ju po nacźišćach a rysowanjach knjeza architekta Hoblana a pod jeho nawjedowanjom twaricź. Kónz junźa hižom bě dotwarjena. Sa sjawnosć pak žo wėża hokle pjatk pśed 75 létami, 24. septembra 1851 wotewri, hdyž běchu hišcźe pobrachowaze durje a druhe wėży pschiprawiłi. Korcźma bě ſ wopórdła w dotkownej bndże pschi wėži, ale nasymu sapaćowaku hospodarske twarjenja twaricź, we kotrychž bě dołhi cźas korcźma sameśerjena, domiž so twarjenja njeswojobjetschichu a njeporjeńschichu, kaž žebi to wobstejnosće cźasa žadachu. S pschiležnosću tuteho jubileja srjadnje hoscźenzaŕ na Cźornym Boży, knjes Marcźin Kalauch, jutśije njedźelu a pónđźelu domjacu kermušchu.

— **Njewjedro** se slinkojtym deschcźom rospuschcźi žo schtwórtk na wjeczor wokolo ½6 hodź. nad krajinu ſ połnozy Budyschina. Sćežny deschcź mėjachu wosebje wokolo Wojerez. Też w Budyschinje so žynlnje deschcź dźesche.

— **Kedźbu, hospožy!** Měšcźanska pkunarnja nam pischе: **Tuthwilnje sažo tak mjenowane „pkunlutowesći"** po domach poruczaja. Pschi tom pschedawaŕ wudawa, so **šmy tele pschiprawy pschi naschim pośledniom warjeńskim pschednoschku poruczeli.** Ssmy žwėrćili, so **žo to stało njeje.**

— **Sjawna dźelowa saradźerńja w Budyschinje.** 15. septembra we wokrjesu 3221 bźełoniemjerjow podpjeru dostawasche. S nich bě 2225 (1337 muźiskich a 888 žónskich) ze wšom. Nimo toho wukonješche 179 dźełoniemjerjow nuźowe dźěła. W prěnjej połojcu septembra je so ličźba dostawarjow podpjery wo jenoź 64 zniźika.

— **Potkroma** je **wudpukła** mjes skotom na pastwiscźach ryczerćkubleŕja Dirra w Sserbskich Pawlezach pola Lubija.

— **Potkroma je saschła** mjes skotom ryczerćkubła we Nošacźizach.

S **Mnišhonza. Tudomny** wobsedźeŕ a fabrikant ſ. Arnošch Kowaŕ žwjeczi tutśe njedźelu 26. pożnjeńca że ſwojej lubej mandźelskej žadny jubilej skoteho kwasa. Wobaj jubilaraj staj cźełnje hišcźe pschikładnje strowaj a duchownje cźerstwaj. Powschittkownosći nascheje wėry a wokolnosće pscheje jimaj drje bźes wuwjacźa sprawnje wjele žboža a žohnowanja a hotuja žo, jimaj po możnosći wjele wjeseła a radośće pschihotowacź.

Zhubjeny syn.

Burski roman ſ Cźornego lěža.

7] (Pokraczowanje.)

„Swaŕ jenož, žiwaŕ", stonasche ſ nim wojujo, dźiwi hoitmjer. Ale jeho sudnik dźerżesche jeho še żelenej pjaćicu a puki pypachu žo na njeho.

„Talle", prajesche pokhostany bjes wobzhnjenja a hladasche na swojeho cźiwolowarja jara dźiwnje. „Džakuju žo pěknje, Lawrjeńcko!"

Juły wudźerżesche do błędeho, še slobami swohidźeneho wobliczja.

„Seso! Ty? Schto? Talle žu žo stał hubjeny a njeknicźomny, — so po nozach — ani wuprajicź to nochzu! Prudka wlaz, za to bychu cźe wobwėsnyć dyrbjeli!"

„Haj, ale błód cźerwjeŕ cźerpjeŕ może a k tomu hišcźe macź męcź. Cźehodla dawa nam gmejna sawoltlicź?"

„Tebi žo niczo dźełacź nochze!"

„Tola. Ja dźełam. Ale ja też žlokam."

„Tuź je to ſ twojej winu!"

— „A nětko pschinjesesch mje do dźery, Lawrjeńcko? Hej? Tohodle jakl . . . słoczeza dla!"

„Seso", prajesche zuły ſ kchepotazym žobuželniwym hłosom, „ja cźe njepschećeradźu. Masch staru maczeźku. A žwoje puki žu žebi też krydnyć. Ale njecziń to wjazy . . ."

Sef zdychny ſ hluboka. „Masch prawje, Lawrjeńcko", dźesche ma mje. „To cźi njesahudu — toho możesch wėšty być." A jedowcze spohladny na žylneho muža. „Sšy pschego tón stary, njepokpschomny, Lawrjeńcko. Hdyž nimasch nikoho k pschebicźu, njeśły wjeśoky. To cźi w rukomaj tźi!"

„Budź směrom", woharasche so Lawrjeńcźk sblědujo. „Dojdźe ja na tym, so žym ſ twojim potajerjom!"

„Haj wschak haj", žiwny wužnėlschnjy Sef. „A nětko pschjeju cźi prawje dobru nóz."

Kaž łoćźa łećesche po kromje lěža a njeješche žebi žwój dobyć do žkowanki.

Cźažnik na wėži dyri dwanacźe krócź — pomałku, žwaha, měrnje, a mjedźany žwuk dowuklincźa.

III.

Nawrót žhubjeneho žyna.

Wo jśtwje na Wudworje je žwj. Landolinje wocźakowaschtaj Duschan a jeho mandźelska Ma'alka žwojeho žyna Hendricha, kiž po tón ſ Kschižneho dwora domoj wrócźi, hdźeź bě žebi na wuhlady wuschoł.

Duschan bě mały, žuchi muž, žulemy wot cźežkeho dźěła, tak rjez wuśaknjeny pschе mnohe tradanja, kiž bě žebi napołožił. Nětko pak, hdyž toho mjesesche ſ hromadami, a woni na kuble bjes dołha hedźachu, njewědźeschе toho wuźiwacź, schtoź bě žebi nadobył, a ženje njebě žo na wulkuczinjenje a pycharstwo wustojał.

Runje tak też niz jeho žona, Rósalka. Wona rada žama wschě dźěła cźinjesche a poźuchuschе pokornje a strachocźiwje kóždenu, kiž jej roskasowasche — ani žebi njeźwaźi, dźowaju napschećezo rěcźecź, tajšej prawje robustnej wožobje, kiž ſ cźašami dźěło sastajesche. Hdyž běsche wucźeŕ ſ męsta na wopyt pschischoł a hnydom tak mi a teši nicźo najdowatschu a najrjeńschu holzu we wožadze ja žonu požadał, to wona ſ njeśmėrnym respektom še schedźiwej hłowu wijesche, na kotrejž žbyłk běleje wopuschе kaž habłka žtojesche.

„Wote mnje tajšeje kuraže nima, nano," prajesche žwojemu muźej.

„Wote mnje też niz, macźi," snapschećiwi tutón bjes dźak.

Wudworjanski bur pachasche žwoju trubku dale. Ludźo ſ Kschižneho dwora njeběchu jo ženje wo njeho jara štarali kaž žyła niz wo wješ, a wo štarem powědachu žebi dźiwne wėzy — ale Henry běsche mudry cźłowjek, tón dyrbjesche to lěpje wědźeć, jako nětkajzy štaromodni burikojo.

Tuź wonaj cźakajchtaj . . . dźowka bórzo rjekny, so do wėzy póndże — cźeładnych holzow tu njebě nihdże widźeć.

„Wėšch, macźi", prajesche bur ja khwilu, „cźełedź bywa pschego bóle njekhmanschа. Njetcźi žadyn „regiment" wjazy w nich. A mšdu kašaju žebi pschego wjetschu —"

„Nano", snapschećiwi jejicha Rósalka, „njepraj jenoź niczo, budź radšcźo smėrom. Hewak cźi hišcźe wschitkzy roscźekaju — woni wschudźe dźěło dostanu — nětko žu še cźažu. Towarny — a nejse wjazy bojošeje psched wyschnosću a psched lubym Bohom Knjesom. Wscho to běha hromadźe, kaž žo kóždemu wusdawa. Ja mam strach —"

„Haj, schtoź ma strach, tomu rejwaju na khribjecźe a sadźernu jemu schiju. Wėšch, macźi, mój dwaj — mój nimamoj hižo žaneje nahladnosće. Wschak budźe cźaš, so by tu młodźich naštupił!"

„Ty dźeschі wšesje najradšcźo na wumėłk fo žydnyć, Duschano?" žawola Rósalka radošnje.

Tu zdychny štary ſ hluboka — a teź wona žobu posdychny. „Ć o n wschak jim pjaścź pokaje", wona rjekny.

Schramot psched durjemi nacźini jimaj trócźe. Wón zhradny ja žwojej dymku, wona ja žwojim pschetrykowanjom (schtrykowanjom).

A wopraudże, wón to běsche, jeju Henry — wot wichora roszybany, sapoćeny a niz najlěpschеje mysle. Macź běsche nanawka, tohole wobliczja fo bojeć, na kotrenj wuczita pschemėnjene njeschodowane.

„Nó, žy dha ju krydnył?" wopraschа fo nan bjesdźak.

„Ja — a krydnył?" Hendrich žydźe fo po rěchu na jedyn ſ drjewjanych štólzow a ſ wy dwaj porstaj psches wutcźanu wutrobu we wobkoženi.

„Ja budźech w měšcźe dźowku lekarnika a gmejnskeho radźicźela měcź mohł."

„Te tola też lěpiche njejšu hacź burske dźowki", měnješche štary njespokojnje. „Cźełedź je to ja kóždeho muža, hdyž žebi jeho tajša wosmje."

„Nó haj wschak, tu cźełedź je mi nacźinka. Wona žebi unje wosmje."

Se sadźiwanjom spohladny wschtaj štarschej na njeho a pschederadźiłschtaj ſ tym, kak mało běschtaj toho wocźakowałoj.

„Ja njejšym žadyn žem pschibžěžany cźłowjek". prajesche wón rosbudženy.

(Pokraczowanje jeźěhuje.)

S Malešecy. Jutšje njedźelu popołdnju wuhotuje hasiča ſokolſka jednota ſwjedźeń wonka pod holym hjebjom. Na njón pſcheproſchuje Serbow ſ blíka a daloka. Maleſchanſzy Ssokolſo maja po Serbach hižo dobre mjeno. Jutſje też wulka ſokolſka hudźba ſobu ſkutkuje. Tu ſu pſched 4 mježazami ſatoſili. Wona ſteji pod wuſtojnym wobjenjom knjeſa Pjeczki ſ Brjemjenja. Haczrunjeż hiſchcze mloda, móże ſo hižo we ſjawnoſczi widźecz dacz. Maleſchanſka jednota ma ſylne a derje wuwuczene dźěczace wotdźělenje. Te też jutſje wuſtupi. Jim ſtarſchi Ssokolſo wſchelake lube pſcheſkazenja pſchihotuja. Wóh chzyk prawje pſchihódne wjedro wobradźicz.

S Hněwcez. W tudomnym Rothez hoječenzu ſebi njeſnaty cžłowjek pſched nékotrymi dnjemi derje pohoſcžicz a poſłužicz da. Jako korczmarka na khwilku ſtwu wupuſchczi, ſo njeſnaty ſhubi a bé tak korczmarku wo worczínu truhnyk. Też w Khwaczizach je jebak pohyk. Sda ſo, ſo wón najradſcho do małych korczmow, khodźi, ſo by najprjedy worczínu napraſkał a potom ſ cžichim duchom wuſſk. — Pola naſ ludźo khětro ſkorża, dokelż na polach jara kradnu. Woſebje do běrnow nékt jara khodźa. Někotre poſa poſkiczeja ſrudny ſapuſczeny napoſłaš.

S Khwaczizy. Naſcha wjeſna ſtykawownja je dotwarjena. Tu ſu hižo jeje ſamérej pſchepodali. W bliſchim naczaſu dyrbi ſo ſtykawownja ſwjatoczníe poſwjeczicz.

S Bukez. Lubiſki kawniſki ſud ſahudźi tudomneho réſniſkeho miſchtra Rabowſkeho k 500 hr. pjenjeżneho khłoſtanja, dokelż bé po ſaréſanju dweju ſkoczecžow (woła a ſwinczeża)), kiž běchu k ſwobodnym mjaſowym ſtikam pſchipokazane, pola ſtatneje jawdźeczníe réſniſkeho kotu placžiſnje pſcheſwjeſkeł wudawał a ſawjeczeznju wo 185 hr. ſchkodował. Jako ſwědzy běchu pſchi tymle ſajimawym jednanju pſchitomni: 63-lětny réżbuſchi réſniſki miſchtr a nětcziſchi privatus Israel ſ Bukez, kiž je ſ Rabowſkim ziwilny proczeſ měł a ſ kotreżkuli hoſpodu je ſo jednaſka ſtawiſna ſe ſpoczatka 1. léta 1925 woſtkyła, pomozny wuhibowar kolijow Schuba w Pomorczach, kiž je pola Rabowſkeho ſwoje khore ſwinjo ſa ſtrowe jaměnił, ſtołny wikowar John ſ Wósporka, pola kotreżkuli Rabowſki dwoj wołaj (mjes nimaj jeneho khoreho) a byka ſa hromadze 790 hr. kupi a ſtónczníe mjaſowowbhladowar Mauſch ſ Bukez. John a Schuba ſo do pſchiſahi njeſwaſchtaj. Rabowſki, kiž wudawaſche, ſo ſo na jenotliwoſcze wjazy ſwopomnicz njemóże, wuſtupi pſchiſwja.

S Rakez. W poſlednim poſjedżenju gmejniſkeje rady wobjamknychu, ſo gmejna kruch kraja kupi, na kotrymż maja ſo bydlenja natwaricz, ſ czimż by ſo njedoſtatkej na bydlenjach, kiž je pſchezo hiſchcze wulki, ſnajmjeńſcha trochu wotpomhało. Tole wobjamknjenje wéſcze wichitzy ſ wjeſelom witaja, kotſiż bydlenje pytaja. — Naſch nětcziſchi duſchepaſtuſ, knjeſ ſarar Mrólak, ſo k 1. oktobrej na wotpoczink poda. Nowy farar, knjeſ Riota, pſchińdże k nam 14. oktobra a ſo na jenej ſ bliżſchich njedźelow ſwjatoczńże do nowjeho paſtorſtwa poſaja.

Z Kulowa. W nocy k ſtwórtkej w tudomnej farſkej zahrodże padgši pobnehu. Woni wupróżnichu [illegible]kowy ſtol, na kotrymż tójſto płodow wiſaſe. Dokaż jim druhe płody najskerje zrale dosć njeběchu, wotſalichu ſo pauſi přez murju na haſku při cyrkwi a wobſkodźichu při tym murju. — Naſ najſtarſi ſobuměſčan je ſtwórtk k wěcznemu wotpočinkej zaſoł. To je časnikař Rudolf Seidel. Wón bu 82 lět ſtary.

S Wojerez. Bliżſchi pondźelu wotmeje ſo pola naſ kermuſchny hermank. — Sboże měſjeſche ratař ſ blíkeje wſy. Duzy po puczu bé ſwoju liſtownju ſ wjeſtſchim pjeczeſom ſhubił. Hakle hdyż bé domoj pſchiſchoł, to pytny. Hnydom naſtaji ſo ſ latańnja na pucz, ſo by liſtownju pytał. Tola podarmo. Na druhi dżeń pſcheńdże ratař hiſchcze ras dróhu a k ſwojemu wjeſelu wuhlada ſwoju ſhubjenu liſtownju pſchi dróſy w trawje leżo. Dokelż bé zyła ſaprſchena, drje ſo nichtó na nju dohladał njeje a naſch ratař pſchińdże na ſhoże ſaſo k ſwojemu wobſedźeſtwu, wo kotrymż ſebi hižom myſlesche, ſo je ſhubjene.

S Wojerez. (Skradźni jędźerjo ſu ſ hróſbu dróhi.) Ssylny kus wuwjedże ſandźenu njedźelu najmłódſchi ſyn ſemſkeho twarſkeho miſchtra Schołty. Konkurſowy ſarjadnik W. Dommann bé njedźelu po ſwojej jěźbje ſwój Opelſki auto do hólnje ſamjeſł. Ale ſchtó wopiſa jeho ſtróżele, jako chzyſche knjes Dommann pondźelu dopołdnja ſo na wobkhodnu jěźbu podacz a namaka ſwój auto dospołnje ſtónzowany w hólni ſtejo. Kurt Scholta, 21lětny młody pachoł, bé auto njedźelu wjeczor wokoło ½10 hodźin ſtradźu ſ hólnje wuwjeſł a bjes jędźerſtkeje wuſtojnoſcze a wjedniſkeho wopiſma ſo na ſwjeſelenſku jěźbu podał. Haczrunjeż woſowe klucže pobrachowachu, ſebi młody pachoł tola pomhacz wědźeſche. S nékaſkim mjedźanym pſchedmjetom bé kontakt ſa ſwězu ſwjaſał a ſo by ſ autom jěcz mohł, je kabel ſa ſaſapnjenje wotſtronił. Wón jędźeſche każ wudawa, na jedyn ſwjedźeń do Běłeho Khołmza. Ale na domojpuczu doſcžahny ſkradźeneho jędźerja wošud. Jako w ſawinjenju dróhi na ſakaſane pſchesſpěſchne waſchnje jędźeſche, ſo auto ſ dróhowym kamjenjom ſeſna a ſo na to wo ſchtom wjerhny. Hacž ſo na jěźbje wjazy ſawjeſeleńſtich puczowazych wobdźěli, dyrbi policija hakle ſwěſcžicz. Tajſe ſkradźne jěźby ſo hóſdeje jędźeriſkeje wuſtojnoſcze ſu wulki ſtrach ſa ſjawnu wěſtoſcz na dróhach a móża drje ſo ſ prawom „hróſba dróhi“ mjenowacz. Derje by było, hdy by ſtatny rěcznik ſkradźenemu jędźerjej prawje ſrelene khłoſtanje namérił, ſo by podobnje ſmyſłenym elementam łóſcht k tajſim ſlépzowſtwam trhkam ſaſchoł.

S Wojerez. Pjatk dopołdnja policija ſydomnaczelnika St. ſ jeje dźěła w ſchkleńczeni wotwjedże, ſo by ju na namołwjenje wobſtaranſkeho hamta do Wrótkawkiſke wobſtarańnje dowjeła. Po a[illegible]t w Ku[illegible]we, kiž ju ſ pſchi žinu jeje wotwjedżenja, pokaſuja ſaſo ras, kak khłuboko ſu nétotre młodźine woſowy padłe.

S Krjebje. Tudomni gmejniſky ſaſtupjerjo ſaběrachu ſo we ſjiwojim poſlednim poſjedżenju ſ ſwarjenjom wowje gmejniſkeje khěże a ſtykawownje. Dotal ſtykawa we jenej bróżni ſteji. To njeje pſchihódne a je też wobſedżerjej bróżnje ſa ſadźěnkow, ſo wón na to khodźi, ſo bychu ſo wobſtejnoſcze pſchemeńkle. Dokelż pak w naſchej wſy też bydlenja njedoſtajkomaj wotpomhacz. Sſykawownja ma ſo ſ gmejniſkej khěżu ſjednoczicz.

S Běleje Wody. Njedawno piſachmy, ſo je nichtó do Khočežanſko—Shorjeliſkeho ſudźazeho cžaha, kiž popołdnju 5,16 hodź. na tudomne dwórniſchczo pſchijědże, ſamjenje mjetal a nékotre wokna roſbił. Nětko je tudomny policija njekhmanika wuſlědźiła. Je to tudomny 12-létny ſchulſki hólz G.

S Ruſche pola Hródka. W naſchej wſy ſo jebačka wokoło bruczeſche. Wſchelazy wobydlerjo pſches nju pak ſchkodowachu. Mjes nimi je też khuda wudowa. Jebačka ſlubi ſtarej żonje, ſo ju wuſtrowi. Wona dyrbjeſche ſ njej modlitwu ſobuprajicz. Nimo toho dyrbjeſche wudowa jebačzu ſlubicz, ſo wo tom nikomu nicžo njeprajі, hewak modlitwa njepomha. Dale pſchewoſtajі jebačka wudowje někajke njeſkóne lékarſtwo, ſa kotrež dyrbjeſche ſtara żona 20 hriwnow ſaplaczicz. Sa někotre dny, jako pytny, ſo je ſjebana, wudowa naležnoſcz polizíji wojſewi. Haczrunjeż hnydom ſa jebačku ſlědźachu, ju tola hacž do Dżenjuſniſcheho dnja wuſlědźicz njemóżachu.

S Kroßyna w Delu. Luſizy. W jenym domje pſchi torhoſchczu, kotryż ſo tukhwilnje wuporjeda, wuſlědźichu, ſo khačle kiž do jenoho wuhnja du, hubjenje cžahu. Tohodla wokrjeżneho wuhnjenjeczerja ſkasachu. Jedyn wuhnjenjeczerſki pomoznik do wuhnja ſalěhy. Sa wołyne hladłe wuhnjowe ſcžěny pak ſo pſchimnycz njemóżeſche a ſuhny ſo do wuhnja, dóniż we wuhnju, kiž je dale dele wuſſchi, cichzay njeſwoſta. Wboſi wuhnjemjeczeſ njemóżeſche ani horje ani dele. Jeho wokanje wo pomoz najprjedy nichtó njeſkyſcheſche, ja dźěłachu cžak hakle jedyn wobydlet dałoke wokanje wo pomoz wuſkyſcha. Wón ſa wokanjom dźěſche a namaka ſtónczníe wuhnjenjeczerja, kiž njeſ pręnim a druhim poſtodom we wuhnju tcžeſche. S wulkej próżu wobżarujomneho wuhnjenjeczerja wucžeſchu. Bě też najwjetſchi cžaſ, dokelż bé wboſi womoryc bliſko.

Originalna Dobrovicka rožka

je dóſta a móże ſo hnydom

w Serbskim Hospodarju

zap. tow. z wob. ruk.

w Budyſinje w Serb. Domje wotewzaż

Z Łužicy.

* S Wjaſowzy. Naſcha gmejniſka wyſchnoſcz dyrbjeſche dla wuhwolenja pſchedſydſtwa ſa ſkótpalhowaze towarſtwo tudomnych tatarjow k ſchestemu raſej na ſhromadźiznu ſwołacz, dokelż dotalne pjecz poſjedżenjow żadyn wuſpěch njemějachu. Ssobotu dyrbjeſche ſo nětko ſcheſte poſjedżenje wotmeć. Ale wot 146 ſkotarjow tenkróć ſchtyrjo na ſhromadźiznu pſchińdźechu. Potajkim bé ſaſo niczo. Sa wołyhu pſchedſydſtwa njemóżachu ſo żane namjety ſtajicz a pſchitomni tatarjo pſchewoſtajichu wjcho dalſche Budyſchſkemu hamtſkemu hejtmanſtwu.

S Wiſkowicy. Lětuſchi najmyſli hermant wotmeje ſo njedźelu a póndźelu. Na ſtélniku ſu hižo ſawjeſeleńſti kuczíł natwarili.

* S Habrachczicy. W tajnym poſjedżenju měſchczańſkich ſaſtupjerjow ſandźenu wutoru ſdźěli měſchczanoſta k. Goch, ſo je dla žłabeje ſtrowoſcze nuſowanu, ſo ſwoje ſaſtojnſtwo kónz léta ſłoji. Tule powěſcz ſaſtupjerjo ſe wulkim wobżarowanjom pſchijachu. Měſchczanoſtowu próſtwu na puſchczenje pſchihłowicha a wobjamknychu, ſo chzedża měſtno wupiſacz.

Se Seiffhennersdorfa. Ssotra Lina Schöncz, kotraż bé w tudomnej khorowni pſchiſtajena, ſebi ſ morſijom ſawda. Naſſerje je ſebi w cžeſtkich myſlach żiwjenje wſala. Wona bé 32 lět ſtara.

Se Schlegela pola Žitawy. Wſchelazy ludźo maju waſchnje, ſo dźěcži ſobu na koło bjeru. Kak ſtraſchne to je, dopokaſuje podawk, kiž je ſo tu ſtał. Dźěſacżel Zricka jędźeſche ſe ſwojim ſtilétnym ſynkom na kole po Ssemiczkej horje do Hirſchfelde. Dżěcžo pſchińdże ſ nóſka do kola. Wobaj ſ kola padnyſchtaj. Nan ſebi ruku pobkny, dżěcžo ſo cžežko ſrani, wobżeže na hlowje a ſebi koleno wuwinu. Też kolo ſo żiwjene wobſchkodźi.

Třčelnca ze železniskimi nadpadnikami.

Sašo nadpad na železniſki cžaſ

Żadyn dżeń ſo njeminje, kotryż njeby nam pſchinjeſł nowe powěſcze wo nadpadach na żeleźniſke cžahi. Haj, knježi drje woprawdżita nadpadniſka epidemija. Je to khoroſcz ducha a duſche, kotrejež naſtacže mózemy ſebi ſnadź tak wuſjaſnicz, ſo woſpjetowanje wěſtcho podawka fantaſiju mało krutych abo ſtóſtniſtich ludźi tak ſamucži a na wěſty podawk konzentruje, ſo ſebi tuczi ludźo ſkoro wjazy hinak pomhacz njemóża, ſo w tutom duchownym položenju ſzamżny njeſtukk woſpjetuja. To njeje wěſo żane ſamołwjenje ſa tutych ſtóſtnikow, ale je dopokas, kak dyrbja ſo wobżebje ſkładi ludźo pſchecžiwo wſchém ſkażenjam fantaſije wot wſcheho ſapoczatka wobaraczi. Wobżebje podleża notoriſzy, ſnutſkowny ſkażeni, a tak pſchcżo ſa wuwjedżenje kóżdeho njetkmańſtwa hotowi ſtóſtniży tajſemu ſo woſpjetowazemu wliwej. Wohu dźak pak móże ſo prajicz, ſo kedżbliwoſczi żeleźniſkich ſaſtojnikow, wobżebje po wulkim Leiferdſkim njeſbożu, najwjazy nadpadow w prawym cžaſu wotkryje, tak ſo ſo njeſbożam ſadźěwa. Nowy nadpad na żeleźniżu ſta ſo wczera w nozy pola Halle.

Żeleźniſki attentat ſta ſo ſandźenu nóz w bliſkoſczi wſy Schopawy pola Halle, njedaleko tamneho méſtna, kotrež pſched pjecz létami dźěłacžej Jakob ſ Ammendorfa, kotrež roſchrubowawſchi, ſawinowa, ſo ſpěſchny cžah je kolijow wulkoczi. Jakoba tehdy k ſmjerczi ſaſudźichu a wotprawichu. Wyſchſchi ſtražmiſchtr Arthur Exleben ſ Merſeburga dohlada ſo pola Schopawy tróſku pſzed, hacž ſpěſchny cžah cžo. 70 pſchijědże, ſo dwaj muſſkaj na żeleźniſkim nażypje wokoło kolijow nécžto cžinjeſchtaj. Jako policiju wuhladaſchtaj, cžeknuſchtaj. Exleben ho ſa nimaj puſchczi a wuſtrěli wjazy trócz; cžakaj tohorunja tróſzy na ſaſtojnika wuſtrělſchtaj. Słóſtnikomaj ſo poradźi, w cžmi wucžeknyc.

Saſtojnik namaka na kolijach cžahowe ſpinadło, kotreż ſpěſchnje wotſtoreni a tak w prawym cžaſu cžežkej kataſtroffe ſadźěwa. Żeleźniſka direkzija w Halle je na popadnjenje ſtóſtnikow 5 000 hriwnow myta wuſtajiła. Policija ſ Halle a Merſeburga ſtchepnyta wcžera dopołdnja zyłu wokolinu, ſlěda ſa ſtóſtnikomaj pak njenamaka.

Żeleźniſarja ſ Merſeburga ſu ſajeli, dokelż je podkładny, ſo je attentat na cžas ſ Halle do Erfurta wola Schopawy ſłucził. Jeho běchu bjes męży nadeńli mjes tym, ſo njeſwoczi khětro kraſwjeſche. Sajaty wudawaſche, ſo je padnył a pſchi tym nézu ſłubił. Pſchepytanje dnrbi dopokaſacz, hacž je ſajaty attentat woprawdże wuwjedł.

Karbidowe rozbuchnjenje w Barlinje.

Syshom wożobow ſo raniło.

W khżeſi cžo. 43 na Khżorſtej dróſy w Barlinje ſta ſo wczera popołdnju wokoło 3 hodź. żakoſtne rosbuchnjenje, pſchi kotrymż ſo ſyshom wożobow ſdżěła cžežko rani.

W pinzy mjenowaneje khěże běſche ſebi pſchekupc Rosenberg tocžerniu ſrjadowak. Sodom dźěłaſche maſchiny ſa tocženje nożikow brodytruharſkich apparatow. K tomu trjebaſche lohko rosbuchowazu maczíſnu wſchelakich druzinow, każ karbid, ſalmiak, zelluloid atd. Jeho ſchéſcz pſchiſłajeni, 3 dźěłaczerjo, 3 dźěłaczerki dźěłachu też wczera popołdnju w mjenowanych rumnoſcach. Wokoło 3 hodź. pop. ſta ſo nadoho ſurowe rosbuchnjenje, pſchi cžimż na 10 metrow wyſzoke kakate płomjo wuſapny. Dźěłaczerki wucžeknychu, na pomoz wokało. Je palazej drażtu na dróhu, mjes tym ſo bu paſant, kotryż we wokomiku rosbuchnjenja na dróży nimo khěże dźěſche, ſ powětrownym ſtorkom wjazy metrow dałoko na drohu cžiſnjeny, hdyż ſ rosbitym mjeſwocžom leżo woſta. Mjes tym bé wohnjowa wobora na pomoz pſchiſła. Najprjedy wumóżichu woborniſzy cžežko ranjenych dźěłaczerjow ſ palazeje pinzy; tſjoch dźěłaczerjow a na dróży ranjeneho dowjeſchu do khorownje. Dźěłaczerjo ſu tak cžežko ranjeni, ſo malo nadżije na wotkſ[illegible]rjenje wobłeſi. Po hodźinſkim cžaſu dźěle poradźi ſo potom woborje, woheń ſalecz. Wóry pſchińdźechu też ſaſtojnizy twarſkeje policije, ſo buchu ſa pſchicžinjemi cžežkeho rosbuchnjenja ſlědźili. Wobras ſakoſtneho ſapuſczenja poſtkáli ſo ſaſtojnikam. Wſchě maſchiny a nyty inventar tocženje ſo dospołnje rosbi. Pſchepytowanſka kommiſija ſebi mnſli, ſo ſu ſakhrě pſchi tocženju do njeporjadnje ſawrěteho ſuda ſ karbidom ſleczake a tak rosbuchnjenje ſawinowałe. Dokelż ſtjo cžeſkokranjeni dźěłaczerjo, kiž bychu wo wohnju nészto praiicz mohli, hacž do wjeczora hiſchcze ſ womory wotucžili nſchěchu, njehodźi ſo ſ wěſtoſczu prajicz, hacž je njeſboże wopraw dże tak naſtało. —

Najnowiše z cyleho ſwěta.

— Schérowa powěſcz wo wjedze a jutje njeżelu: W naranſchej Němſkej jane wjeſelke deſchcze, w nawjeczornej a połodniſchej Němſkej ſ mětſnami deſchcze a khłodno.

Kaſſelſkeju duchownuju, kotraż běſchtaj ſo ſa bjeswotſchkodźenſke wuſpjetowanje wſerchown wuprajiłoj a ſo tehdla pſched ſyrkwinym diſzyplinarnym ſudom ſtajiłoj, ſtaj ſo wuwinowałoj

*

Kedyn bankownik w Barlinje ſ ruczneż pilu ſwojej żonje a ſchéſcžéletnej djowcy ſkt pſcheréhu a ſ tſéczeho poſtholda na dróhu ſkocži, hdyż ſ roſkrażenymi ſtawami leżo woſta. Wón je na njeſahojnu cžuwowu khoroſcz cžekpił.

*

Na létaniſchczu pola Prahi je ſo pjatk wobżarujomne cžežke njeſboże ſtało. Hdyż dżyſchu ſo létadła do powěrza pu cžeſcz, pſchi ſabehnjenju létadłow jene ſ ſuſnoſłowakſkich létadłow do cžeſkoſłowakſkeho nawjedowazeho létadła ſawadźi. Sražene bé tak ſylne, ſo w roſpadankach letadłow wjednik južnoſłowjanſkich létadłow, wyſchkowſki leutnant Jugowicz a cžeſkoſłowakſki ſtadowy kapitan Koſtrba ſmjerczi nadeńdżeſchtaj. Wjednikej južnoſłowjanſkeho létadła, leutnantej Njeſowanej ho mokły cžežko ſtſchaſchu. Južnoſłowjanſki mechanikus Iwan Arionow ſo je noż lohko rani. Mechanikus Rózicžka, ſo ſtracha ſ cžaſom dohladawſchi, wotſkocži a njeſtraſeny woſt. Leutnant Njeſowan je w khorownji poſdżiſcho na ſwoje cžežke ſranjenje wumrěł.

*

S Lyona w Franzowſkej pſchikhadżaſ ſpěſchny cžah ſajeżje w bliſkoſczi dwórniſcheja Herizy do ſtjoch na pódlanſkej koliji ſtejażych woſow a rozbi je dospołna. Dwě cžežke mózachnyc hacž dotal wuſkhowacz, tola liežſi ſo hiſchcze ſ dalſchimi woporami.

Swójbne powěſce.

Sſmerčeki: Jan Auguſt Mikan, kowarſki miſchtr we Wrěcžezach, 73 lět. — Biedrich Wilhelm Heinrich we Hornjej Wjaſowizy, 70 lět. — Olga Böhmowa we Biſkopizach, 53 lět. — Wilhelm Ewald Ullmann w Lubiju, 22 lět. — Khryſtla Liebigowa w Jeſoru, 87 lět. Martha Häſſelbarthowa rodź. Traugottez w Hródku.

Dżěcżaze ſpódnje wobleki

ſchwarnje cžopke a derje dżerżaze [illegible] tunjo

A. Kasper Burglehn 11

Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budże srjedu, 29. septembra 1926 pop. 1/2 3 hodź. w Maćičnym domje.

Přednoški:

1. Knjez Dr. Hermann: Stare puće do Budyšina.
2. Knjez wučeŕ Krawc: Što praja nam ležownostne mjena.
3. Knjez Lorenc-Zaleski: Serbske prašenja.

Wječor we 8 hodź. swójbne wječor też w Serbskim Domje. Nadálja spěwa.

Wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Swobodna wohnjowa wobora

w Budyšinje.

60 létne wobstaće

Swjedźeński porjad:

Sobotu, 25. sept., wječor z dypkom 7½ hodź.

jubilejski swjedźeń a komers

w zalomaj Krony.

Sobuskutkowacy: M. G. V. „Sängerbund" a sobustawy Budyšskeho měšćanskeho dźiwadła.

Njedźelu, 26. sept.

rano w 6 hodź. **budźenje**, pop. w 2 hodź. **koncert w měšćanskej zahrodźe**, wječor w 7 hodź. **wulki swjedźeński bal w Krónie.**

Naši česćeni sobustawy, towaršojo a přiwuzni so z tutym přeprošuja. Wšitcy towaršojo bratrowskich woborow su wutrobnje witani. Wosobite přeprošenje nichtó njedostanje.

Swjedźeńsko znamješko płaći jako wupokaz za wšitke předstajenja.

Swjedźeński wubjerk. **Rozkaznistwo.**

Jednota „Sokoł" w Malešecach.

Njedźelu 26. septembra 1926.

wulki dźěćacy sokołski swjedźeń

Malešanskich, Poršiskich a Radwofskich dźěći.

Wot 6 hodź. sem reje.

Zastupne za knjezow 1,— hr. za knježny —,50 hr.

Reje darmo! **Reje darmo!**

Předsydstwo.

Hosćenc we Worklecach

jutře njedźelu wječor we 8 hodź.

reje. **reje.**

Hosćenc w Šunowje

jutře njedźelu

Žnjowy swjedźeń

pop. wot 3 hodź. kulenje kehelow wo myto,

wječor zjawne reje.

Přećelnje přeprošujetaj **Jan Wowčeŕk a mandźelska.**

Lehmannec konditornja a kofejownja

na Serbskej hasy 8

Najpřijomniše hósfne mesmnosće - Konditorske pječwa

Přenjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncert

Wosebitosć: TORTY

so jako dar při kóždej składnosći hodźace.

Bóh k jědźi. **Fürst Pückler.**

Wšě družiny hnojidłow

ma stajnje na składze

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach.

Spečalist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje

na seminarskej hasy 5.

Za nazymski a zymski čas

poskićam swój wulki skład:

Ulstrow. šwedskich mantlow, paletotow, Mnichowskich kosmičkatych mantlow, kontinentalskich gumijowych mantlow, njepřemokacych kabatow, sportsk. jupow, woblekow, zamkańskich woblekow, kholowow, lacow, štrykowanych jakow, kalmukowych kabatow, košlow, spódnich kholowow, zokow, kłobukow, čapkow atd. dobrych a najlěpšich kajkosćow po wosebje tunich płaćiznach.

Cyle wosebje tunjo wulku dźělbu zymskich mantlow.

Pětr Hančka w Kulowje

na Budyšskej drózy čo. 4

Wosebity wobkhod za nowočasnu mužacu a hólčacu drastu.

Kurt Thieme

měšćanosta na wotp.

Otto Carl Grobe

přehladowaŕ knihow.

Prawizniski a přehladowan. bürow

w Kamjencu a Sak.

Bönischowe naměstno 2. Złota hora.

Telefon čo. 193. Telefon čo. 193.

Feirichowe komoty

přestajomne

za woły a kruwy

kupuje jenoż wopriwźite **w Kloßinje** (Taubenheim a. d. Spree) abo kóždu sobotu w Budyšinje na prosecych wikach. Jenoż twora přenjeje rjadownje, lěta dołho 100 króć wupruhowana.

Nowočasnu zubičkatu młóćacu mašinu

z koleskami a dospołnym čišćenjom ma jara tunjo na předań

mašinsk. fabrika **Jurak** w Njeswačidle.

Dobra sylna podsobna **kruwa** po čeleću, jara dobra **plahowanska kruwa** z čelećom, tohorunja też **wysokosuć. kruwy a jałojcy** su z nowa dóšłe a su jara tunjo na předań a k zamjenjenju **w knježim hosćencu w Njeswačidle.**

Městno biez pokromy.

Max a Paul Köhler, wikowarnja z plahowanskim a rěznym skotom.

Hdyž chcecze woprawdże dobry wobraz měć,

dha dźićе do

fotografiskeho atelijea

Rich. Hutha

měješćel **Arno Lehnert**

w Budyšinje na herbstej hasy 13

wotdžerjene njedźelu wot ½11—3 hod. popołdnju.

Nowy transport rańšo-pruskich, holandskich

płahowanskich kruwow

přenjeje rjadownje, mam wot njedźele, 26. sept., jara tunjo pod přihódnymi wumjenjemi na předań.

R. Richter w Kulowje, wikowarnja z płahow. skotom Telefon 59.

Magnetny dom!

Dom tunich płaćiznow a hódnosćiwe twory

GÖRLITZER & JOHANNES

Kaufhaus Schmidt

BAUTZEN

Wobsadki

ze židy a caukow, židźane francy, židźane nahłowjace rubišća a taffeta, moireja, židźane rubišća, zelene, běłe, čerwjene, židźane thaniny za rubišća

Wołmjane musliny

za šórcuchl, santin, jenobarbne flicowe sukno, za sukuje

Wołmjane suknje

zelene, čerwjene a módre kentuše. lětne a zymske čornožidźane jaki

Somoty

ložowe šaty, wupjerki, ložowe přikrywy, nohajcy, zoki, rukajcy, dźěćace drasćički, kłobuki a čapki

Dobre čehnje k sebi!

Goldsteches Turbialglaser

Diplom. Optiker Schmidt

SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER

PERSPEKTIVEN

BAUTZEN

Najlěpši Eiderski tučny twarožk

9 puntow 6.— hr. franko

(Dampfkäsefabrik)

Parna twarožkowa fabrika Rendsberg

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach.

Słomu

z mašinu kaž też z cypami młóćenu kupuje stajnje po wšěch dźělbach

August Hepper w Budyšinje

Telefon čo. 3258.

Česćenemu wobydleŕstwu **w Kubšicach** a wokolinje z tutym wozjewjam, zo sym we Kubšicach čo. 5

wobkhod z drjewjancami

wotewrił a prošu wo přećelnu podpjeru

Herm. Dučmann w Kubšicach.

Štóž staru kožu sobu přinjese, dostanje nowe drjewjancy za poł pjenjez.

Swojemu čestnemu sobustawej, knjezej překupcej

Arnoštej Šmidtej-Kowarjej

w Mnišoncu

a jeho swěrnej mandźelskej **Marji** rodź. Röslerjec wupraja k jeju **złotemu kwasej**

najwutrobniše zbožopřeća

W Hornjej Hórcy, dźeń 26. 9. 26.

Serbske towarstwo „Łužica".

Bóh tón Knjez, wón žołmuj Waju,
Wokrasń złoty Waju kwas,
Wamaj spožć we Waju raju
Stajnje złoty, zbóžny čas.

Wróćiwši so wot rowa našeho lubeho nana a dźěda

Jana Hantuša

z Radworja,

wjesnjanosty, stawnika, zmérca a zličbowarja

kotrehož Bóh z njezbožom nahle wotwoła, dawamy najwutrobniši dźak wšitkim, kotříž su jemu w njezbožu z pomocu byli, za njeho na pustym wječorje a přewodźenju so modlili a joho kašć ze syłu krasnych wěncow wudebili. Naš wosebity dźak słuša wjeledostojnymaj kk. fararjej Nowakej za domawobstaranje a přalatej Žurej-Budyšskemu za trošćne słowa při rowje, skónčnje też našim miłosćiwym sotram za dohladanje.

Bóh zapłać wšěm wšo z njezakhódnym mytom

W Radworju a Winje, na pohrjebnym dnju, 22. sept. 1926.

Zrudźeni zawostajeni.

Dźěći (bratraj a sotry) a **dźěći-dźěći.**

Na puć do wěčnosće derje přihotowana zemrě wčera wječor moja luba mandźelska, naša droha mać, přichodna mać, wowka a četa

Hańža Symankowa

rodź. Wjenkec.

W Budyšinje, 25. sept. 1926.

W mjenje hłuboko zrudź. zawostajenych

J. Symank, kantor

Pusty wječor njedźelu, a póndźelu w Njebjelčicach, khowanje tam wutoru, 28. t. m. dopoldnja w 9 hodź.

Přiloha k čisłu 224 **SERBSKE NOWINY** Sobotu, 25. septembra 1926

Kak přińdu Serbja do Genfa.

Po surowej wójnje pytachu wšelacy nadobni a rozumni mužoje drje wšěch narodow nad hněwom a roznjemdrjenjom ludow nowe mosty twarić a nowe zwiski zaso nawjazować. Skhadźowachu so na neutralnej zemi w Šwicy a to w rjanym měsće Genfje. Tam zetkachu so mjez druhimi tež ludowi zapósłancy skoro wšěch krajow a zjednoćichu so do interparlamentariskeje komisije. Wšelake należnosće rozpomináchu. Mjez nimi běše prašenje narodnych mjeńšinow dosć wažne. Tuž wutworichu wosebje na namołwjenjo němskich mjeńšinow wosebity wotdźěł za mjeńšinowe prašenja při interparlamentariskej kommisiji. Po namjeće němskeho zapósłanca w Čechach, dr. Medingera, bu z předsydu tutoho dr. Wilfan, słowinski zapósłanc w Italskej. Do tutoho předsydstwa słušeštaj dale němski zapósłanc w Lotyšskej dr. Schiemann a wuherski zapósłanc w Českej Geza Zzullö. Tući knježa powołachu nazymu 1925 wšě narodne mjeńšiny Europy k zhromadnemu zježdej do Genfa. Tež my Serbja buchmy přeprošeni. Běše to w času Michałskeho posedźenja Maćicy Serbskeje. Tam nasta prašenje, štó mohł ze Serbow tam jěć jako wotpósłanc a zastupjeŕ serbskeho ludu. Tehdom so na Maćicy Serbskej namjetowaše a přiwza so, sebi wutworić z třoch najwjetšich serbskich organisacijow, kotrež woprawdźe sebjewědomne Serbstwo wobsahnu, jako načołnu organisaciju Serbsku Ludowu Radu. Tute tři organisacije su: Maćica Serbska, wědomostne zjednoćenstwo wšěch Serbow Hornjeje a Delnjeje Łužicy, Domowina, zjednoćeństwo wšěch 80 towarstwow serbskeho luda a Serbska ludowa strona, politiske zjednoćenstwo tohornuja serbskeho luda za wobě Łužicy. Kóžda z tutych organisacijow měješe do Serbskeje Ludoweje Rady wuzwolić a wotpósłać 5 sobustawow, z kotrychž měješe so Serbska Ludowa Rada tworić. Maćica Serbska wuzwoli a wotpósła kk. just. radu dr. Herrmanna, jako swojeho předsydu, fararja Cyža-Hajničanskeho jako městopředsydu a zastupjerja katolskeho dźěła Serbow, far. Mjerwu-Bukečanskeho jako zastupjerja evangelskeho dźěła Serbow, wyššeho wučerja Krala-Zarečanskeho za wučerske a ryčerkubl. najeńka Rynča-Worklečanskeho za hospodarske prašenja, Domowina wuzwoli a wotpósła swojeho předsydu překupca Barta z Brěžnki, překupca Haješa we Łazu, wyšš. wučerja Słodeńka w Pančicach, wučerja Nawku w Radworju a sekretara dr. Ślecu w Budyšinje. Serbska ludowa strona swojeho předsydu překupca Lorenca ze Slepeho, fararja Šewčika w Khróšćicach, ratarja Valtina we Wojerecach, měšćanostu Palerja z Koporc a kublerja Pjela z Maleho Liškowa.

Z tutych knjezow wuzwolichu so zaso do předsydstwa Serbskeje Ludoweje Rady předsydojo třoch spomnjenych organisacijow a to kk. justiceny radu dr. Herrmann jako předsyda, překupc Lorenc jako 1. městopředsyda a překupc Bart jako 2. městopředsyda, nimo toho farař Cyž jako 1. sekretař a dr. Śleca jako 2. sekretař. Tak běše sebi serbski lud wutworił na po możnosći najšěršej podłozy woprawdźe přezcyłnu organisaciju.

Hdyž nětko wot dr. Schiemanna přeprošenje na serbski lud do Genfa přińdże, możeše tak Serbska Ludowa Rada jako zjednoćeństwo cyłeho luda — zrědka změje mjeńšina bóle woprawnjene zastupjeństwo — w jeho mjenje serbskich zastupjerjow z połnym prawom pomjenować. A wona wotpósła loni swoje předsydstwo kk. justiceneho radu dr. Herrmanna, překupca Lorenca a překupca Barta. Lětsa pak wotpósła Serbska Ludowa Rada na druhi zjězd narodnych mjeńšin z předsydstwa kk. překupca Lorenca jako 1. městopředsydu a fararja Cyža jako 1. sekretara. Z tym njech je rozjasnjene prašenje: Kak přińdu Serbja do Genfa. -ž.

Kongres narodnych mjeńšinow w Genfje a jeho wuznam za nas Łužiskich Serbow.

Wot 25.—27. augusta wotmě so w Genfje druhi kongres narodnych mjeńšinow. Z 48 krajow Europy běše 60 zastupjerjow 13 narodow do Genfa přikhwatało. Nimo nas Łužiskich Serbow, kotrychž zastupowaštaj kk. překupc Lorenc a farař Cyž, běchu tam zastupjerjo Danow z Němskeje, Polacy ze Němskeje, Lotyšskeje, Litwinskeje, Rumunskeje a Češkeje, Němcy z Danskeje, Estonskeje, Lotyšskeje, Litwinskeje, Pólskeje, Češkeje, Rumunskeje, Wuherskeje, Južnosłowjanskeje a Italskeje, Čechojo ze Rakuskeje, Słowincy z Rakuskeje a Italskeje, Khorwatojo z Italskeje a Rakuskeje, Rusojo z Pólskeje a Estonskeje, Swedojo z Estonskeje, Litwincy z Pólskeje, Židźa z Lotyšskeje, Litwinskeje, Pólskeje, Češkeje, Bołharskeje, Katalonscy ze Spaniskeje a Wuhefscy z Češkeje, Rumunskeje a Južnosłowjanskeje. Wšitcy tući wotpósłancy zastupnja wjacy hač 40 milijonow ludźi. Bychu-li wšitcy tući w jenym kraju bydlili, by to třeći najwjetši kraj cyłeje Europy był. 40 milijónow ludźi bydli potajkim zwonka mjezow swojeho luda a naroda. To je nimo měry ważne prašenje w času, kotryž je wutworić chcył narodne staty. Tuto prašenje khowa we sebi wójnu abo měr za Europu, za tym hač a kak so rozrisa. To su wšě staty spóznałe a tohodla runje tutomu prašenju najwjetšu kedźbnosć přiwobroćeja. Daloko najwjacy mjeńšinow zwonka swojich mjezow ma němski narod. W dźesać wšelakich krajach husto dosć wulke wótšćěpki tutoho naroda bydla. Tuž je runje za Němcow tuto prašenje narodnych mjeńšinow jene z najważnišich. Tak je też derje zrozumić, zo je přez pohnuće a pod wjednistwom Němcow so tuta organisacija narodnych mjeńšinow wutworiła. Tuž běchu runje zastupjerjo němskich mjeńšinow najhóle překwapjeni, haj rozhorjeni, hdyž słyšachu, kak běchu w zańdźenej zymje wóste němsko nowiny tak njerozumnje a njehańbićiwje nas Serbow přimałe, zo smy sebi też my, mały narod, zwažili na tutych prócowanjach so wobdźělić. Mjez tym pak su so drje wosebje też přez naše měrne a lojalne wustupowanje loni w Genfje a też přez studowanje našeho wosebiteho położenja nahlady runje mjez Němcami dospołnje a nadpadnje přeměniłe, tak zo Słowjenjo a Njesłowjenjo wjacy króć wuznachu: „Wy Serbjo ani njewěsće, kak cyle wosebite a wuznamne położenje runje wy mjez wšitkimi mjeńšinami maće.“ A woprawdźe. My nimamy žaneje ani najmjeńšeje napjatosće z druhej mjeńšinu. Samo mjez słowjanskimi mjeńšinami wobstoji tola wěsta napjatosć na př. mjez Rusami a Polakami, Polakami a Čechami atd. My kóždej słowjanskej mjeńšinje stojimy jenak blizko a mjez wšitkimi słowjanskimi a też druhimi mjeńšinami runje też Němcam a jich mjeńšinam nanajbliže, hdyž dźe ze wšěch jich a němsku kulturu, na kotrejž mamy přez tysac lět podźěł, nanajlěpje znajemy. A też naše knježerstwo sama wě, zo njejsmy wotdźěł druheho, zwonka němskich mjezow sydlaceho luda a zo so tohodla někajke irridentiske prócowanja a začuća pola nas žeńe zakorjenić njemóža, kaž je so to zaso a zaso wot wšitkich wodźerjow našeho luda wobkrućiło. Tak smy lětsa w Genfje nic jenož ze słowjanskimi ale runje też ze wšěmi němskimi mjeńšinami so cyle wosebje zeznali a zbližili. A jara zajimawo běše a cyle napadne, kak so runje wšitcy zastupjerjo němskich mjeńšinow za nas Serbow zajimachu. A to běše nam z wutroby rěčane a cyle też naše přeswědčenje a mněnjenje wot wšeho spočatka: **Němska dyrbjała swojim mjeńšinam příkładomne mjeńšinske prawa dać** sama wot so, hdyž dźěn je tak zbožowna, zo ma w sebi jenož małe mjeńšiny, kotrež jej žeńe škodźeć njemóža a njebudźa. Potom móže wona, kotraž ma tak wjele a tak wulke mjeńšiny w druhich krajach prajić: Ja sym swojim mjeńšinam tute a tute prawa dała dobrowólnje, nětko też wy sćěhujće tutón příkład a zarjadujće podobnje prawa swojich mjeńšinow. To by nimo měry wulke moralske přinućenje za druhe kraje było. A runje nětko mohła wona, hdyž je do Zwjazka Ludow zastupiła, też tam z najlěpšim wuhladom na wuspěch přednjeść tuto rozrisanje narodnych mjeńšinow prašeni. A runje tak mohli też Němcy w druhich krajach na tute příkładomne prawa pokazować a stajnje a stajnje na nje so powołać. Potom njemohło so stać, kaž mi jedyn němski wotpósłanc skoržeše, zo bě so w sejmje, hdźež bě jako zapósłanc za Němcow wěste prawa žadał, jemu wotmołwiło: „Hładajće jenož do Němskeje, kajke prawa tam mjeńšiny maja. Prjedy hač tam hinak njebudźe, też wy Němcy pola nas ničo dostać njemóžeće.“ A kajke my położenje mamy w Němskej? Jenož na dwě fakta chcu pokazać:

1. Kotry Serb je hač do najnowišeho časa w šuli swoje mjeno we swojej maćernej rěči pisać nawuknył?

2. Kotry Serb je hižo, hdyž je w cuzbje był, domoj nanej a maćeri list we swojej maćernej rěči pisał a je to w šuli nawuknył. Wěm, zo to žadyn njebudźe. Tu kóždy jasnje dosć widźi, štóž někak widźeć chce, kajke prawa mamy a móže začuć trochu, što naša wulka bolosć je.

Smy přeswědčeni, zo prašenja narodnych mjeńšinow, su sobu najwažniše mjez wšěmi prašenjemi Europy a zo wone z mocu čišća na rozrisanje. To je wulki dobytk tutoho zjednoćeństwa narodnych mjeńšinow a jeho wuznam. Tute prašenja so njehodźa wjacy potłóčić a jich rozrisanje zadźerżeć. To je přeswědčenje wšěch, kotříž su ze wšelakich europiskich narodow so lětsa w Genfje zetkali a zeznali a w tutych zhromadnych prašenjach dźěłali a so prócowali. Kotryž kraj sam tute prašenja narodnych

Błótka lubc, ja was znaju . . .

Rospomina Jan Eserbin.

Wulět Budyšinskeje „Radźije“ do Werbna a rjany herbšti konzert tam we wjesnem hosćenzu je so jamesće wjcěm, čiž su jón wuhotowali a kotřiž su jón wopytali, z hłubokim zaćišćom do pomjatka saryk. Wě dźe to za naše kulturne narodne žiwjenje historiski dźeń, kajkiž by naša droha Delnja Łužica k žiwjenju wožiwjenju a wosćehowjenju trjebała sta a sta. Derje by było za kóždeho žerbskeho narodowca a wótčinca, mohłt jsyšeje wutroby spěwać: „Błótka lube, ja waš jnaju“, kaž je žebi zaspěwał, Błótka znał a lubował naš njejsapomnity delnjołužiski wótčinc Hendrich Jordan, rodźeny Hornjoserb. Sesebjewědome wustupowanje, t. r. wědome žebi žiwjeje žerbskeje rćwć a wótzowskeje rěče wuznaće k. kantora Korle Jordana, najmłódšeho a najsterje jenickeho žiweho žyna delnjoserbskeho wótčinca, [kotrymž je nam telko radośće na žerbskim kozercje přichotował, žhudźuje we mni najkrašnišche dopomnjeća na jeho njedočišćkeho nana, kotreż chzu tudy k posłuchowanju naschich hornjoserbskich bratrow rospominać.

Schtó je Hendrich Jordan był, budźe mnohim [naš znate, wschało je cźasto k nam do Budyschina pschikhadźał, na wulkich narodnych zjmjedźenjach so wobdźělecź a wutrobnje [nami so radowacź; wosebje na hłownych zhromadźijnach jutrownu žrjedu zmy Popojcźanskeho kantora Jordana nimale porjadnje witali, a njemóżesche-li žam woteńcź, pósła na 9 cźicźny dźeń jenoho je žwojich młódšich žynow. Wón je běšche, čiž je „Dolnołužiski wotrěd Maschiże Sserbšteje“ lěta 1880 žobuskłožił a potom pilnje žobu dźěkał a też porjadnje rosprawy podawał na Macźicźnej zhromadźijnje w Budyschinje. Jako žwerneho Macźizarja a narodneho dźěkacźerja je jeho Macźiza Sserbšta [tym poczejcźiła, so žo jeho wobras nětko w žurli Sserbšteho Domu mjes druhimi wótčinami nětko błyšcźi k trajazemu wopomnjecju a k pschikładej za naš wschěch, kak mamy ródnu Łužicu a žyłu nožycź we wutrobje.

Haj, Hendrich Jordan běšche [duschu noweho duchownecho hibanja w Delnjej Łužicy, hdyž bě po krótkim žiwjeńcźku lěta 1850 załoženeho „Sserbšteho towarschstwa Dołožanje Łužyce“ wulka žmjertna cźišchina nastała, khiba so jenož „Bramborśki Žaśmik“, wot kantora Kita Schwjele wudawany, hischcźe małke znamjeschko žiwjenja dawasche. Hakle [wustupjenjom duchownecho Mateja Kósyka počźnje w delnjoserbskej literaturje wažny bałnišći talent žo wujewicź. A w tych letach wukhadźa też zyły rjad Jordanowych spišow, wudawanych w Macźicźnych knihach. Ssu to spišy [powědańcźkami abo powucźowaze knihi (kaž n. pisch. „Bogumił“, „To žom zynił za tebe“, „Jaden žeń w Kapernaume“ a druhe). Jordan sapocźa žwoju dźěławosć je sběranjom ludowych pěsni, hajkow, powěsćow, wón podawaschе dźěła [delnjołužiskeje ludowedy a žkowniktwo do Cźažopiša Macźizy Sserbskeje, wobsche jaźimawe su jeho „Delnjołužiske ludowe bajki“ [l. 1876 hač 1879. A hdyž bu lěta 1880 po namjecze horliwcho Sserbow pschecźeła Alfonsa Parczewskeho Delnjołužiski wotrjad Macźizy Sserbskeje załoženy, do kotreżoš žo hnydom w prěnim lěcźe 200 žobustawow sapiša, to zhromadźowasche žo wokoło Jordana a Macźizy zyła rjada khorjenych dźěłanych Delnjoserbow, duchownych a wucźerjow, kaž Teschnar, Nocho, Krušćiwica, Ladko, Kokojej, Ryczźa, Schwjela, Kóśeńć, Hauśig, Rězo, Pl. Bronisch, G. Bronisch a druhi.

A Delnjoserbski wotrjad Macźizy Sserbskeje, čiž je posdźišcho žo jcźinił žamostatny, je žo prózował wjele rjanych knihow za lud wudawacź, wosebje też kóždoletnje „Praiyju“ mjes ludom rosschérjecź.

Jordan staraschе žo wo to, so bychu žo žerbšte spěwy też w ludu a wosebje mjes schulskej młodoścźu sakorjenike. Tohodla wuda [nakładom Macźizy „Sserbske arije“, a schtož je to najwažnišche, dokelž žo w pruskich schulach mało ważnoscze tomu pschipje, hacź žerbšte dźěcźi žerbšti cźitacź — sabywschi hakle pitacź — nawuknychu, to wuńdże l. 1888 wot nicho sestajana „Zytańka“ [a žamowukow. — To je jenoš [krótkimi žłowami naryšowany wusnam dźěkawoscze Hendrich Jordana, čiž je lěta 1910 bohužeł pschesahe za Delnju Łužicu wumrěł, njedozpěwschi žyle 70 lět žwojeho žiwjenja.

W jcźěhowazem cźasu tu někotre wosobinske dopomnjeća rospominacź, dokelž žym nješchto króćz w Popojcźach pola njeho pobył jako jeho hósćo.

Runje 25 lět je žo lětsa minyło, so žym žebi prěnt króćz do Błótkow sajeł. Bě to spočatk pózdnjeńca lěta 1901, hdyž tšo młodźi studencźa (nětcźišchej knjesaj fararjej Delan-Bacźonski a Knjeź-Mischnjanski) žo na žwojich wórzłowych fónikach do Delnjeje Łužicy puschcźischu. Po žamžnem puću, kaž jědźechmy sandźenu njedźelu [autom — pisches Kulow—Wojerezy—Hródź hacź do Khocźebuża — žmy tehdom pospochi jěli, wjeselе žej spěwajo, po žerbštim kraju žo rosbladajo a žbožownje hacź do Bórkowow dospěli. Tam najachmy žebi 4. sept., kaž mi hischcźe dźenja zyła šiška rjanych pohladnicźkow a pschijpomnjenjow na nich powěda, cźohm, [kotrymž kowžasche naš žerb. cźohm. Mikan po kulturjanych rěcźnischcźach pisches Błótowsku krajinu nimo „Wotschofki“ a druhich šasłanischcźow nimale 7 hodźin wot Bórkowow hacź do Lubnjowa. Pohladnicźka [„póstrowom [Błótow“ wopowěduje naschе sacźucźa: „W krašnym žerbšim „paradiźu“ jědźemy we wjeczornej cźišchinje. Krašna semja, domowina ródna, žkawa Błótam!“ — Druha žaho rěka: „Jědźo po cźohmje, wuronjamy [wutroby: Serbjo, Serbjo wošťanu, doniž wutroba nam žwérna, sa naš narod biwa! Nasdar!“ — Tšecza hischcźe wopomnjeńca: „Raišše hodź. na wjecźornych žmětkach: Žo [tebe, moje Łužiže, jeschtě prochaši? Bóh dał, wjele žboža! Na šdar!“ — Schtwórta pohladnicźka pokasuje rjanu Błótowcźanku w njedźelšej drasce je pacźerkšimi w ruży, a šesady k prawizy wupina žo šelena khódba schtomow, mjes kotrymiž wije žo Sdprzewja a nješe cźohmik pisches „Dolže — Fliеß“; [pody wobraška pak je žo w Lědach nam takša rjana Sserbowka Majka Rogazoja podpiźaka, so žebi žlubichmy, pschichodnu njedźelu zyle wécźe do Bórkowow pschińcź a žebi kemschcerjow wobhladacź. (Pokrać. scźehuje.)

mjeńšinow prěni přikładomnje rozrisa, tón změjo česć a slawu. Bóh dał, zo njebyło za nas hižo přezpozdże. Njech so tuž tute próceowanja pospěša k lěpšemu wobeju narodow w našej lubej Łužicy! —y—

Dozynk k Wjerbnjanskemu koncertej Budyšskeje „Nadźije".

Narodne serbske towarstwo „Nadźija", kotrež nima jenoż sa nadawk, serbsku młodźinu w Budyšcinje hromadźicź k narodnemu dźěłu mjes sobu, ale kotraž dha tež swój serbske žiwjenje budźicź w konzach, hdźež Serbja hišće sylna zwóji narodny spar, bě wuhotowało sańdźenu njedźelu serbski konzert we Wjerbnu pola Khorćebuša w Delnjej Łužicy. Konzert bě po krótkim w serbskich cłažopisach a wuprajenju wězownuštojnych na wyšokim wumětkim khodźenku stał a bě so tohodla wšěm jara derje lubił. Cźim spodźiwnišče je sadźerjenje tamnišich němskich nominow, kotrež konzert zgrě samjelcza. To cźini tež wobzebje nowina, kotraž bě sa nawěšchi do konzerta wjele tsanych pjenjes dóstała. Tak wěc njeby sypła naspomnjenja hódna była, — pschetoż nam ničzo na tym njesałeji, hacź druhe nowiny wo nami piśaju — hdyž njeby samsna nowina, njedźiwajzy naspomnjeneho nawěschka, Wjerbnjanskich Serbow w nastupanju konzerta trasicź a samglicź spytała. So wona kaž też druhe nowiny wo konzercze, tiž je tak dobry wuspěch měł, mjelczi, to njedopokała nam jenoż jeje woprawdźite smyknjenje nam Serbam napschećowo, ale ſ toho je też jasnje widźeć, do kajtich wuskosćow je moralisti wuspěch konzerta nowinu pschinješł: swarjecź njemóže a khwalicź njecha, to je fatalne, tohodla radscho mjelczi... Jenicźe wumjasce pak cźini nowina: „Märkische Volksstimme", kotraž w Khocźebušu wuthadża. Sašimawoicze dla a dokelž je to ſ dopokasom, so je konzert bo woprawdźe derje poradźił, chcemy naschim cźitarjam rosprawu wo konzercze w pschekoštu podacź. „Märkische Volksstimme" piša we žiwojim wutorschim cźišće scźehowaze:

„Serbske spěwne towarstwo „Nadźija" w Budyscźinje wuhotowa njedźelu spěwny konzert w sali Böttcherej hoscźenza we Wjerbnu. Wjsche poscźiwjenja podachu so w serbskej rěcźi. Swjedźenski programm wotewri pyschna Sserbowka, kotraž we pschednjeseńym prologu wuprajt, so runje tak, taž róża zwětło a ſtónczto trjeba, so by mohła rostcźeć, też serbska ludowa kultura zwětło a ſtónzo trjeba, so by so ſdoerzało wscho, schtoż serbskeho luda ſhromadne kubła ſu, mjenujzy serbska hudźba, spěw a literatura. Spěwy, kotrež, so potom pschednjeseechu, su wschě wot komponistow nowischeho cźasa, kaž wot Pilka, Krawza a Sstodeńka. Towarstwo ma mě schany thór ſ derje wuwucźenymi a pěstowanymi hłosami. To dopokasa też knj. Freyschlagez, kotraž pschekwapi ze žiwojim rjanym sopranom, tohorunja też k. Schlemaŕ, kotryž nětkotre spěwy sa tenor wuſtojnje sanjese. Kaž pak so ſda, je je zuseje strony roskora so do Wjerbnowskich Sserbow sajschcźepika, pschetoż rjany wulki sal bě hišćcze sa wjele wjazy ludźi doſahał. Schtóž so sa pschicźinami wšeteho njeměra we wobsadze prascheše, shoni, so je Wjerbnowski sarał Dousen sańdźenu njedźelu ſ klětki wobsadnych namokwjał, so njeby-chu na konzert schli. Nimo toho chodźa sa snajerjo wobstejnoscźow wjedźecź, so je so konfirmacźija nasymtich 9 pacźerśtich dźěcźi jenoż tohodla na sańdźenu njedźelu, na kotrejž dyrbjesche Serbitł konzert być, połožiła, so njeby wobsada bjes toho, so by ſtej dźěcźi porokowacź dyrbjała, na konzert hicź trjebała. Schtóž je powitanišče słowa pschedźěwdy towarstwa „Nadźije" słyschał, kotryž prajesche, so „Nadźija" njecha na žadyn pad tu politiſku sſutkowacź, ale so chce jenoż Serbitł spěw hajicź, wuſnawajo so ſ dźenſnuscheje ſtatnej formje, może rozumicź, so ho to naschim rycźerkubłerjam a duchownym mało lubi. To bě też jasnje słyschecź ſ narěcźe pschedźěwdy Wjerbnjanskeho němſkeho spěwarskeho towarstwa, catarja Gnila. Na konzu konzerta pschedstaji so hišćcze wjeselohra „Petrolejowe górko," kotreź pola pschipopołudnjacharjow wulke wjeselce słoudźi."

Wowka a dźećl.

— (Wobraz je wjzy.)

Swoje dźěcźi je žona cźinjenje swobodnje wukubłała a wocźahnyła. A hdyž je też wo wsele hinak pschicźichło, zyle hinak hacź je žona myślika — nó, tohodła pak je pokojom! Zohnowane lěta běchu — bohate na wjeselu, bohate na dźěle a starosćow a bolu. Wjeso ministrowo a pópłanzy we knjeżerstwje abo ſ talwrjenzom krónowani pěsnjerjo abo woddźiwane hwězdy na jewischcźu abo w silmje njeje drje žane ſ jeje dźěcźi. Ale to ničzo njewadźi. Krucźe a wěsće je hóžde we žiwojim powołaniu — dopjelnja žiwoje winowatosće jako serbscy tatarjo a dźěłacźerjo a sastaraja žiwótstwo swědomicźe a žiwérnje. To je stónczinje to najwjetsche, schtoż na hódźu dospěcź.

Nascha wowka bydźi nětko na wumjenku. Njesda so hischcźe stara być, dha najradscho hischcźe žobu dźěłacź a so staracź. Je hižo wowka, ale tajka pokojcźna. Chze hischcźe jene město w hospodarstwje wupjelnicź. Dźeń wote dnja ma cźrjódku dźěcźi wokoło sebje, žiwoje wnucźki a puje. Schtóžkuli tajkich małych worakatarjow ju husto krjudja — tjso ſ domu, tanne žuſodne. Dokelž starschi njesa žobu w dobrym pschecźełstwje a snajomſinje sieja, tak tej dźěcźi. A tak ma wowka wschěch waschnicźka pschenjesecź a pschětcźacź.

Mjenschi tjso bratrja a sotry ju w starobje 4 hacź 6 lět, tamne ju wo nětcźo starsche. Tamne tři — dźećelowe korjeńcźko, taž pschcźo prajі, — ju po žiwojim waʻchnju faž bóchu starsche w žiwojim cźahu. Tucźi bej hrajkaja wjesele. Sšu derje wocźehnjene a posluchaja. Pschichodna dźowka na to dźerží, so ju pschcźo pschistojnje a cźiste zhotowane, taž wupiłane. Sšu pomérnje mérne, schtoż so mérnje, je wonuzny lubuscht. Ma hižo thětro ta wuschmaj, taž wowka pschcźo rjetnje. Hdyž jeho napominaſch, po žohach po cźlowjeſkim waschnju khodźicź a bébacź, ale nic kaž

by kavallerija nětkajku attaku jěchała, dha cźi ponižnje wotmołwi: „Wodaj, wowka, a njebudź ſa, to ſu cźejże brjewjaźny wina!" Te pak žo wobuwacź njetrjebaſ. Steja pschipadnje w khěži a naſch hólcźi žej do nich falśe. Potom w nich po słhódże horje a ſaho bele. Ale tola ſacźuwaſch, ſo žebi to ſpomjatkuje. Njecźini žiwoju brjewanu attaku tak husto wjazy, najradscho tehdom, hdyž jeho wowka njetwidźi a njeſłyschi. Do wischnjow też rad khodźe'che, najradscho k ſuhodej. Mój bożicźko, to njedyrbjał hólz bucźi! Kelko jich je, kotrejž to cźinitše njeſłu. A cźehodła wišaja te cźerwjene kulki skoro kóždemu do huby? Jeho małej ſotlje ſtej nimale pschejo hromadźe. Hanka kommandujе a Madlenka poštucha. Hewak pak wjele wo njeju njeſłyschdsch.

Ale tamle pschindźe Ssušodźij Jurk, — ſkacźe, kta a kwisda. Pjecź lět je bólcźał ſtary, nětkaſku pjedź wot ſemje. Ale jeho wótry hłóſ wobtnjeſi dwór a ſtatok. Cźiły a mudry je, pschituluje ſo ludźe. So bychu dorosćeni ſa njeho respekcne wobołby byli, to runje rjez njemóžu. Wcźera wotwzy prajesche: „Nó, hdyž cźe hłowa boli, dha dźi do ſoża, to tu tola ničzo twuſchna njejžu!" Tajtle pjerady! Wšo dże Jurk wobdźecź. So tón žane pjerjo nima a ſo kokoſch jeno dwě nóžy ma, to jemu njedobaha. Chze wobdźecź, cźehodła to tak je a nij hinak. Nahadźowacźi žo ſ nim — tak dha hinak chcźesch, hdyž tak mutrobicźe pschindźe a ſe ſwojimaj ſtwórnymaj wócźkomaj na tebje hlada a ſo prascha — to jeho łohzy wjazy njewotbudźech. Nimo toho je ſo pschiwucźił, na wschо „ſchto?" rjez. Tuž je ja wowku napinaze, jeho nastajnje wokoło ſo mécź. Ale tły na njeho bycź njemóžesch, tomu dobroczinemu thadlicźzy. Po cźasu jemu tajke waschnicźko wotmołwi.

A nětko Jan a Hanka, najmjeńſchej ſuſodźitej dźěcźi. To ſtej kóżdy! Nescheńt žadyn nimataj, ſ najmjeńſcha nic psched wowku. Prěki a po dołhoſcźi dźěcźitaj pschez rjadki, wottorhaſchtaj hwěrki, jedźejcźitaj kołmaćki a ſwjatojanſke jahodki, hdyž běchu hischcźe ſelene. Sakaſa jimaj to, dha hladaſche Jank ſchibale na nju, talle khchiwe pschez ramjo a ſo tomu hischcźe pschejscźipnje wušmja. Ale njewotmołwi ničzo. Dźěſche ſe ſotliczku dale a tak běſche na khwilku mér. Jutrje a daſche dny tafaſa hra. Na dwacźeći rasow muſ a won, ſ durjemi praſkajo a ſ huſta „wowka" wokajo. Dopjelni hnydom ſeju žadoćź. Poštucha lépje hacź tutej małej tyranaj. Naſwari drje jeju, to a tamne njeſmědźa cźiniecź. Ale Jank a Hanka cźinitaj, ſchtoż chcźetaj. Stónczinje jimaj ſchokoladu ſlubi. To pomha. A hdyž woprawdźe dźiwej Hanzy por wocźehnje, cźiſtinje ſo na ſemju, ſchkrécźi a reji. Hdyž ſlubjenu ſchokoladu dostanje, je łépje. Lépje doma poštucha. Je tomu małemu rauźej dobra, tej Jankej. Njemóže jimaj ſta być, byrnjej ju druhdy thětro njerſałoj. Druhim dźećzom wſchak wjele njepraji. Maćerje ju druhdy ſpodźiwne a ſo po nich horje bjeru. A tuj ſo wowka do nich njetyka. Tak najlépje wšěm njeluboſnoſcźam wuńdźe. Ma ſe žiwojimi wnucźkami doſcź cźiniecź.

Wopytajće Kamjensku wustajeńcu

zahrodnistwa, ratarſtwa a kospodarſtwa

wot 28. septembra hač do 3. oktobra 1926

Evangelska ludowa šula.

Něšto ze stawiznow katolskeho seminara w Budyšinje.

Kaž je so hižo pisało, chce prjedawši katolski seminar — nětko tachantska kat. wyššа šula z natwarjacymi rjadownjemi — swoje 75 lětne wobstaće 26. a 27. póžnjeńca woswjećić. Štož je w běhu tutych dołhich lět za wukubłanje katolskeho wučerſkeho stawa k lépšemu katolskich šulow w Sakskej so dźěłało, wo tom chcemy krótki přehlad dać. Kak su mužoje pod ćežkimi wobstejnoscźemi a njedosahacym zarjadowanjom ze rozhladniwosću a ze zahorjenjom skutkowali.

Stary katolski seminar, jenički tuteje druźiny we Sakskej, zawrje swoje wrota a chce dale žiwołć we štaltnosći němskeje wyšeje šule z natwarjacymi rjadownjemi. Hdyž je nětko mježnik 75 lětneho wobstaća doepěty, dha je w hódź, khwilku pozastać a do zańdźenosće pohladać. Z dobrom su stawizny tutoho seminara w Sakskej — nješto podobneho w žanym druhim němskim staće njenadeńdźeš — też stawizny docylneho wukubłanja katolskeho wučerſtwa.

75 lět njeje předołha doba w žiwjenju jenoho wustawa. Ale kelko dźěła a woporow je sej tutón krótki čas pod njewšědnymi wobstejnoscźemi žadał a prjedy hač so zakład tutomu twarjej położi. Nic jeno žadanje, dosahacych katolskich wučerjow měć za stajnje přiběrace kat. šulstwo w Sakskej (prjedy dostawachu je pak z namjezneje Češkeje abo buchu wukubłani na evangelskich seminarach w Drježdźanach abo na krajnostawskim w Budyšinje, kiž bu 1817 wosebiće za wukubłanje serbskich wučerjow założeny), ale dla wšelakich njelubych nazhonjenjow, kotrež běše biskop Dittrich w revoluencych lětach 1848-49 z tehdomnišimi wučerjemi we sakskej diasporje činił, namołwjachu jeho k założenju wosebiteho katolskeho wučerſkeho seminara. Nadźimy też trěbne plany a předpołoži je ministerstwu. Zbožowny dóšt wotewza jemu pjenjezny starosć. Jena nadobna kujeni dari 30 000 tolerjow jako zakład ke katolskemu wučerſkemu seminarej za herbske kraje a za hornjołužiſku diecezu. Hdyž běše biskop Dittrich dospołny wuwučowacy plan předpołožił, trěbnych pjenjez zwjedł, też wuwučowace wosoby pomjenował a trěbne lokale (prjedawši stary seminar napřećo tachantstwu) wobstaral, dowoli ministerstwo přez wukaz wot 16. januara 1851 zarjadowanje katolskeho seminara w Budyšinje a to ze wšěmi prawami, kaž mějachu to hižo wobstejace evangelske seminary.

28. haprileje 1851 bu nowy seminar swjatočnje wotewrjeny a tak zakładny kamjeń k samostatnej katolskej wučerni w Sakskej położeny. Wulka běše radosć biskopa, zo měješe nětko też wuwučerju za khowańcow wučerſkeho stawa, kaž tajka wobstoješe za wukubłacych so duchownych w Prazy (Serbski seminar). 17 šulerjow začahny do „šěreho domu" — też „klóštr" mjenowany, — kiž tachantstwo za tutón zaměr přewostaji. Seminar běše tu hač do lěta 1903 zaměšcźeny.

Hižo do wotewrjenja seminara běše biskop prašenje dla wučerjow rozrisał. Za přinjeho direktora powoła so tehdomniši farař w Annaberku, Józef Hoffmann (rodź. 18. sept. 1808 w Libercu we Českej). Na pohnuwanje biskopa Mauermanna běše do Sakskeje přišoł, kaž wšěcźacy druzy jeho duchownych bratrow. Běše jara wobdarjeny pedagog a wot swojich šulerjow horco lubowany. Jeho naslědnik, tachantski vikar Jakub Buk, znaty serbski wótčinc, z kotrehož pomocu bu Bačońska cyrkej natwarjena a kiž je wjele za Serbow pisał a dźěłał, předsteješe nowej wučerni jeno tři lěta a přesydli so do Drježdźan, hdžež bu z direktorom katolskeje šulo a pozdźišo do zarjadnistwa vikariata zastupi. Na jeho město stupi Hermann Blumentritt (rodź. 2. februara 1831 w Drježdźanach). Što běše sej tehdom myslił, zo budze tutón po štaltnosći mały muž, ale z hobrskim duchom wobdarjeny, wustawej na 37 lět předsteječ? Lěta dołho wotpočzowaše nimale cyle wuwučowańske dźěło w seminaru na jeho ramjenjomaj, dóniž we wučerju Antonu Bergmannu skónčnje pomocnika njedosta. Hižo hdyž běše Hoffmann skhorjel, přepoda so Blumentrittej pódła wuwučowańskich předmjetow w preparandźe też mathematiske, geografiske a historiske rozwučenje w hornich seminarskich rjadownjach. Dokelž měješe katolski seminar tesame winowatosće dopjelnić kaž druhe krajne seminarje, dosta też po wukazu ze lěta 1874 tesame prawa a z tym zjednoćene prawo na statnu podpjeru. Wózo přinjese tuto přemjenjenje wjacy dźěła, ale w lětach 1876, 1880 a 1890 dosta žadanu pomoc na wučerjach. Po prawom móžeše po 40 lětnej wučerſkej dźěławosći na derje zasłużeny wotpočink hić, ale wěnowaše dale swoje mocy cyrkwi. 1. julija 1891 zastupi jako kantor kapitularis do tachantstwa.

Jeho dźědzinstwo přewza Franc Löbmann, narodźi so 14. januara 1856 w Šěrachowje. 1887 powoła so za nawjednika tachantskeje šule a 4 lěta pozdźišo, hakle 35 lět stary, stupi na čoło seminara a je jemu swoje mocy na 24 lět wěnował. Hižo zwonkownje so pod jeho nawjednistwom seminar khětro rozmnoži. Nětdy měješe rumnosćow jeno za 20 wučomcow. Njedźiwajo na to postupowaše jich ličba na 44. Ale bórzy so podwoji a skónčnje bu 1903 w nowym twarje rum za 100 khowancow připrawjeny. W samsnem lěće dopjelni so dołholětne přeće, mjenujcy wutworjenje samostatneje seminarskeje wuwučowańskeje šule. Ličba wučerjow so stajnje přisporješe a wučini 1903 na 18.

W běhu časa so wuwučowański plan a znutrkowne zarjadnistwo nowočasnje přeměni. Z dwěrjadownskeje přihotowańje a na nju natwarjenej štyrirjadownskeje woprawdźiteje wučerńje wuwi so po času 6 lětny wustaw k wuwučenju wučerjow. Jutry 1912 přida so jene sedme lěto, kotrež pak so tamnym šěść dostaji. W juniju 1916 počinaše prof. dr. Förster tak mjenowane „Seminarske łopjena" („Seminarblätter") wudawać, kotrež běchu witana zwjazowka mjez wustawom a jeho přednjadźerjemi khowańcami. Mnoho ze žiwjenja seminara je so w jich rjadkach wozjewiło a tak přichodej zakhowało. Ale inflacija a druhe sćěmki wójny zničichu kaž mnoho druheho też tutón powěstnik za katolski seminar.

Kelko wučomcow bu na seminaru wukhowanych! Hač do lěta 1903 běchu jich 711, wobsahuje też gymnazialnych preparandistow. Tehdom běše ličba khowancow 111. Z dalšich štyrjoch lětnikow njejsu wšeličby znate. Liči pak so wot jutrow 1908 hač do jutrow 1926 na seminaru wukubłanych wučerjow traś 280 a 30 hišće wobstejacych seminarskich rjadownjow, dha wučini to přez tysac wučomcow (nimale třećina ma so na gymnazialnych preparandistow liči), kotřiž su w běhu 75 lět na tutym seminaru so wukubłali, mjez nimi wšitcy serbscy wučerjo, kotřiž zwjetša mjez Serbami skutkuja, někotři su w Němcach wostali abo so tam přesydlili, byrnjež jich narod a swědomjo k dźěłu mjez swojim ludom nuciłej. Spóznawši, zo maja nětkuši serbscy wučerjo swoju maćerśćinu we słowje a pismje dospołnje wobknježić, chcyli woprawdźići wukerjo luda być, je seminarska direkcija też serbske hodźiny zarjadowała, kotrež zwjetša tachantscy duchowni (w tu khwilu k. farař Hejduška) podawachu. Dokelž běchu tute njedosahace, dha so wučomcy mjez sobu zwučowachu a założichu sej tohodla towarstwo „Wlada", kotrež w tutych dnjach na 50 lětne wobstaće zhladuje. Dospołne wobknježenje maćerśćiny je za duchowne pozbožnjenje serbskeho wučerſtwa nuzne a wuraz trěbneje serbskeje zdźělanosće. W tym njeje seminar na dosahace ważnje swoju winowatosć dopjelnił, dokelž běše ličba (jenož dwě hodźinje wot tydźeń) za serbske hodźiny přemała. A tak je někotryžkuli serbski wučeŕ narodnje njedospołny do swojeho zastojnstwa zastupił. To płaći w samej ahe hišće we wjetšej měrje też wo krajnostawskim seminaru. W tym ma so hišće mnoho polěpšić. Njech sej zamołwite instancy to khutnje rozmysla.

Tola ma so dźaknje připóznać, štož je zańdźenosć tu wuskutkowała. Hišće dźensa zjednoćuje tych

duchownje, kotříž su na konfesionalnej podłozy swoje wukublanje w starym katolskim seminaru dostali. Jim je wón zhromadna duchowna domizna, kotraž puta hišće mnohich k sebi, byrnjež po cyłej Sakskej a dale rozbrojeni byli. Tak maju w tychle dnjach prjedawše zwjazki z wustawom so wobnowić a skrućić a dopokaz jednoty a zhromadneje přisłušnosće katolskeho wučerstwa wobkrućić. Stare zwizki pře, čelstwa a towaršnosće z časow złoteje młodosće a bjezstarostneho žiwjenja znowa woživja samo we zestarjenych stawach. W dopomnjeću na tamny zbožowny čas ze swojimi wuzkimi rumnosćemi w starym seminaru napřećo tachantstwu dawa na nětkožkuli pozalywować, štož so tomu abo tamnemu lubiło njeje. Ničo dospolneho njeje pod hwězdami. Skónčnje dže so prjedawše njedostatki zhubichu a z dźakowanej myslu budu drje wšitcy bjez wuwzaća na swojn alma mater spominać, hdyž dostachu prěni zakład k swojemu přichodnemu powołanju. W našich dnjach stejimy na kónci wuwučowanja katolskich wučerjow Sakskeje na dotalnej podłozy a zarjadowanju. Nowe wašnje je so postajiło. Što nam přichod ze swojim njeměrnym pokrokom přinjese, je njewěste. Ale wěrne wostanje słowo: „Městnosć, do kotrejež dobry čowjek zastupi, je poswjećena na wšě časy.“ Tak přeprošuje katolski seminar wšěch swojich prjedawšich khowancow k bohatemu wobdźělenju na jubileju, kiž budźe swjedźeń rjanych dopomnjenkow a wěrneho přećelstwa. Zawěsće so na nim tež mnozy serbscy wučerjo wobdźěla.

60lětne wobstaće Budyšskeje dobrowólneje wobory.

Budyšchńa dobrowólna wohnjowa wobora może lětża na swoje 60 lětne wobstaće wróćo hladować. Hižo we wczerawšim čišće Sś. N. podachmy zdźela historiski roshlad wo wuwiću wobory. Hdyž dźenża ſ tutej maćizniu pokročujemy, chcemy najprjedy podać hišćeze někotre wažne daty ſ Budyšchńeje wohnjoweje króniki.

Wluki woheń wudyri w nozy ſ 29. dez. 1900 w drjewowem składze wagonowoje fabriki. Hasčeńše dźela běchu jara wočejene, dokelž wulka syna, hač bo 15 stopnjow, mjezješche, tak so bě Sprjewja, samjerśnjena. Rano, 7. aug. 1911, wotpali so brózniża hoščenża ſ „Jandźelej“ na Hochiż haju a popołnju samo bnja palesche so pola Wobita a w industrijowej dźěłarni. Też na tutym bnju knje ješe wulka horzota. Wši wultim wohnju we Weigangez fabriży 10. měrza 1914 wschodże schěšej ludźi wo žiwjenje. Po wójnje fahdźesche woheń 2. dezembra 1923 hišćeze raz we wagonowej fabriży. Wšch wulkej wodże 17. nejc 1887 a 30. julija 1897 wobdźěłchu so muženwa wobory na wukhowańšich dźěłach.

Dobrowólna wohnjowa wobora, kotraž bě so w lěče 1866 zwjatočnje sałożiła a nimo kotrejež hišćeze pschezy nuczena wohnjowa wobora dale wobstajesche, połěwschi Budyšchńe wobeńšchšerstwo we wjele. Wobora je tež pschezy rosmniła, ſ nowym časom też na wobeńšchšerśim polu pokročowacź.

Tak mójesche 16. okt. 1887 zwoju nowu maźivnu stu raśku wěžu na tśelniku poźmjeczéj a 10. awg. 1899 žiwój nowy dom sa hasčerśke potrěbi na zyrkwinskim na mětśeze pschewjacź, kotremuż so w lěče 1907 nowa wěża sa šuchenje šchlawchow pchitwari.

Pożyčnjenje dósta wobora, jako 29. dez. 1922 dobrowólna Židowska wobora jako 4. kompagnija pschistupi. Też pschi rozwjašanju nuczeneje wobory w lěče 1923 pschistupi wjele nowych wobornikow.

Naprawny Budyšchńeje wobory so wšło w bohu jeje 60-lětneho wobstaća ſ nowoczašnymi sameńchu. Tak dósta wobora w lěče 197 mechaniski rěbl, kiž bě 18 metrow dołhi, kotremuż so w lěče 1914 22 metrow dołhi pschidźeli.

W februaru 1921 dósta Budyšchńa wobora wušuwańši rěbl, kotryż może so hač do 15 metrow roscźahnyć; Židowska pak ma tajši 12 metrow dołhi rěbl. Naspomnicź ma so hischcze 1. awg. 1922, na kotrymż bnju so nowa awtowa ſykawa do słužby pchewsa. Tuchwilu ma Budyšchńa wobora wschohromadźe na wobeńšchańšich naprawach jednu awtowu ſykawu, schtyri ruczne ſykawy, awto sa wobornikow, schtyri mechaniske rěble a schtyri ſtupańše wosy. Wot léta 1923 je wobora dźělena do schtyri kompagnijow. Sa cźaš wójny wukonjesche 112 wobornikow wójsku słužbu; 13 ſ nich je padnyło. So bychu so pró dne městna, sa cźaš wójny nastałe, wupjelnile, stajichu so starschi schulerjo Budyšchńich wyschich schulow do słužby wobory. Wotpohlad, žiwój 50-lětny jubilej 24. awg. 1916, zwjatočnje wožnjemjeczéj, dyrbjesche wobora spadnyć hač dla wójn jeje nuzy. Nětśle ma wobora sašo 270 hobstawow a je tak jara nahladne towaršstwo.

Prěni kommandant wobory bě Adolf Fabian, kiž wot 8. haprl. 1866 hač do 30. junija 1885 towaršstwo nawjedowaše. Nětčišchi kommandant je kuješ twarši direktor Görling, kiž wot 4. jan. 1902 jako wopalny direktor wobory nawjeduje.

Budyšchńe woheńbscherstwo dósta hischcze wažne pospjelnjenje, jako w lěče 1892 Weigangez a w lěče 1923 wagonowa fabrika hebi ſamostatnu wobory sałožischcej. Přeńšcha ma motorsku, druha parnu ſykawu. Tak może Budyšchńa dobrowólna wohnjowa wobora na 6 lětſiotki žiwórneje słužby sa spomoženje cźłowjeſtwa wróćo hladowacź. Njech je ji jubilej, kotryż dźenża ſwjeći, ſ pohonjom, so też w pschichodze žiwórnje dale skutkuje po sabadže: jedyn sa wschěch a wschitcy sa jednoho.

Hamtske wozwěsenaj z Budyšina.

W konkursowym jednanju nad samoženjom firmy Willy Salm, towaršwa ſ wob. ruk. w Hnaschezach, bo wožebita termija k pruhowanju žadańkow, kiž su so pospjelnili, na 20. oktobra 1926, dop. w 11 hodź. — w sali 141 — postaji.

w Budyšchinje, 23. septembra 1926.

Hamtske sudnistwo.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 25. septembra 1926.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	46,80
jendźelski punt	20,34	100 čěskosł. krónow	12,41
100 šwjic. frankow	81,05	100 franc. frankow	11,63

Efekty.

Berlinska bursa mějesche w efektach wczera dale mérne wiki, kurjš sterje popušczejowachu. We wobłchodże je bożźnymi liśćinami wójnska pożćonka w kursu něschto pschińdźała.

Produktowe wiki.

Na produktowych wikach so płaćijmy sa žito, k pschebacku hotowe, mało pschemělnichu. Dokelž běchu amerikanske wiki dale struczene, płaćijmy njepadowachu. — Zentnar płaćejesche wczera

w Drjezdźanach:

pschenicy 13,35—13,60 hr., rožki 11,35 hr.,
hač 11,60 hr., jerćmjenja nalětnjeho 11,
hač 12,50 hr., natymneho 9,25—9,75 hr.,
wowša I. 10,25—10,60 hr., II. 8,60 hr.
hač 8,85 sł. hriwnow,

w Berlinje

pschenicy 13—13,20 hr., rožki 10,50 hr.
hač 10,75 hr., jerćmjenja nalětnjeho 10,25
hač 10,40 hr., natymneho 8,50—8,75 hr.,
wowša 8,50—9,15 hr.,

schtwórtk w Kamjenzu:

pschenicy 12,75—13,25 hr., rožki 10,25 hr.
hač 10,75 hr., jerćmjenja nalětnjeho 11 hr.
hač 12 hr., natymneho 9—10 hr., ja
wowša 8—8,50 hriwnow,

w Slowjańsku

pschenicy 13,25—14,25 hr., rožki 10—11 hr.
jerćmjenja nalětnjeho 10—12 hr., wowša
7—8,40 hr., bérny 3 sł. hriwnow,

w termiſowym wiłowanju

ja september: pschenicy 14,55—14,52½ hr.,
rožki 11,45 hriwnow,
ja oktober: pschenicy 14,15—14,17½ hr.,
rožki 11,47½ hač 11,45 hriwnow,
ja dezember: pschenicy 14,05—14,07½ hr.,
rožki 11,50 hriwnow,
ja měrz: rožki 11,80—11,76¾ hr.,
ja meju: pschenicy 14,50 hr., rožki 12 hr.
hač 11,97½ hr.

Wiki wuzitkowcho ſtotu wczera płaćk w Berlinje
(Magerviehhof-Friedrichsfelde.)

Pschihnali běchu 565 dejnch a wyhotowćujcelnych krutow, 153 cźelatow, 4 woły do cźahanja, 32 bakow, prózdnikow.

Młode dójki a ſuczelne krawy płaćachu
1. druźiny 460—580 hr.,
2. druźiny 300—430 hr.,
3. druźiny 250—300 hr.

Ssuczelne jałowje:
1. druźiny 300—460 hr.,
2. druźiny 220—280 hr.

Wubrany rjany ſkót bě hischcze drózschi. Byki, prdźiwniki te kormjenju a wjasanju 42—46 hr. po zentnarju žiwe wahi. Wiki trochu klazachu, płaćijmy so njepschemělnichu.

Konjaze wiki wczera płaćk w Berlinje
(Magerviehhof-Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 523 koni. Te płaćachu tam
1. kajtośće 1100—1400 hr.,
2. kajtośće 500—1000 hr.,
3. kajtośće 500—800 hr.,
Dobijaki 100—400 hr.

Rjane konje běchu hischcze drózschi.

Na pschedaż:

Twarška ležownosć w Kulowje. Dalsche wukazuje Wittichenauer Wochenblatt.

Sofa plischowe w Budyschinje, Bismarkowa haša 7, sadni dom II.

Lózko ſ matrazu w Budyschinje, Poinózna haša 16 III.

Dźerzazy wós w Budyschinje, Sserbske hrjebje 3, sadni dom II.

Wol, młody, nětkoždy 12 zcut., we Luiy 61.

Krutu wós a grat w Budyschinje, Thrombergstr. 131 na prawo.

Sso pytała.

Djowka, Kmjerć w Bórtu pola Wojerez

Hoza do domu, Zimmerka, w Budyschinje, Kněžeńska haša 6.

Bérnyšerarjow, Stschadowa pola Hródka, knježi dwór.

Pohonc, zhbeliza w Ssłomjenu pola Hródka.

Hólzow dwojch, Blücherez fabrika schćekłow w Hródku.

Jenoho w Budyschinje, Hochiż haša 16 we dworje.

Wojnat ſ gratom, Boden, G. m. b. H. w Hródku, Stadtbahnhof.

Ssudnizy na pschebadźowanje
pónbźelu 27. septembra 1926.

w Kamjenzu dop. w 9 hodź. w kasarnach, twarjenje 1: symsłe wobucza, ſtomjane klobuki, z gumi, pjano; joja a pišańše blido, 10 ſwjasłow Orbis Terrarum;

w Kulowje pop. w 2 hodź. w hoschcenzu „K Tjom hrónam: 6 schijazych maschinow, 2 klamaršej połzy, elektr. motor, piano, ſawalenšku a pergamentowu papjeru, wschelake meble;

w Nowej Wěsy, klóschtrikej, pop. w 4 hodź.: 2 ſonj. wobleka;

we Wulkim Cźišcu dop. w 9 hodź. w hoschcenzu pschi brózy léhańški ſofa;

we Wulkich Sdarach dop. w 10 hodź. w hoschcenzu pschi zyrkwi: ſwinjo;

w Bluniu dop. w 11 hodź. w Säuberlichez hoschcenzu kolo;

wutoru 28. septembra 1926:

w Dretwje pschip. w 12 hodź. w hoschcenzu: dźěłba drjewjańzow, filzowych toflow a ſtupnjow.

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki, dźensa dop. 3/11 hodź.

Wiki ſu mérne, mało wobrota. Tendenza jara cźicha.

Dopo. 3/12 hodź.: Płaćijmy ſo njepschemělnichu. Tendenza mérna.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a woljowe symjo po tunl abo 1000 kg hewak: 100 kg. płaćizna po złotej hriwnje.

	24. 9.	23. 9.		24. 9.	23. 9.
Pšeńca	260-264	260-264	buny	24-26,00	24-6,00
rožka	210-215	210 215	woka	26-30,00	26-30,00
nal. jećmjeń	205-248	205-248	módre łuptny	15-17,50	15-17,50
nal. jećmjeń	170-175	170-175	žołte łuptny	19-21,50	19-21,50
wows	170-183	170-183	zeradella	30—21	—
kukurica	184-186	185-186	raps, wosušk	14,60	14,60
pšeńć. muka	37-38,50	37-38,75	lany wosušk.	19-19,20	19,20
rżana muka	30-32,25	29-32,25	poch. molasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	bérnj. kruški	18-18,80	18-18,80
rżane „	10,80	10,80	syno, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
raps	310	310	rżana ſłoma	1,35-1,55	1,05-1,40
lane ſymjo	—	—	pšeńčna „	0,90-1,20	0,95-1,20
hróch	33-36,00	33-36,00	wowsna „	0,70-1,00	0,70-1,00
pjeluški	30-33,00	30-33,00	jeńa „	0,65-1,00	0,65-1,00

Drjezdźanska burza.

Pšeńca	267-272	bérnjace kruški	20,50-21,00
rožka	222-232	pšeńč. wotruby	10,40-10,60
nalětni jećmjeń	220-250	rżane wotruby	11,00-13,00
nazymsk. jećmjeń	185-195	pšeńčna muka	44,00-46,00
wows	205-212	rżana muka	33,50-36,50
čefwjeny dźećel	—	woka	35,00-36,00
raps	300-310	pjeluški	35,00-36,00
kukurica (Mais)	186-191	hróch	35,50-36,00
suche truhańcki	11-11,75	cokrowe truh.	16,00-19,00

Wićne płaćizny w Budyšinje.

25. wot sept. 1926.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najwyša płaćizna	najnišša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	12,50	13,00
Rožka, nowa	50 „	9,00	10.50
Jećmjeń	50 „	10,50	11 50
„ nazymski	50 „	7,75	8,75
Wows	50 „	8,25	11,00
„ nowy	50 „	—	8,25
Raps	50 „	—	—
Bérny, nowe	50 „	3,25	3,50
Butra	1 „	4,40	4,60
Syno, nowe	50 „	4,00	5,00
Słoma, z maš. młóć., pras.	50 „	1,00	1,10
„ „ k zasł.	50 „	1.20	1.40
„ z cypami młóćena	50 „	2,20	2,60
Pšeńčna muka, 60%	50 „	23,75	24,25
Rżana muka, 70%	50 „	16,75	17,25
Pšeńčne wotruby	50 „	6,50	7,00
Rżane wotruby	50 „	6,50	7,00
Jeja	1 štk.	0,13	0,14
Prosata 697 štuk	1 štk.	10,00	22,00

(Za lóšu tworu wyše płaćizny.)

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

25. septbr. po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniš. płaćizny hr.	najwyš. płaćizny hr.
Howjaze mjaso z kośćemi	1 kg	2,20	2,40
Ćelace mjaso	1 „	2,20	2,60
Skopjace mjaso	1 „	2,40	2,60
Swinjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,80	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,58	0,60
Rżana muka	1 „	0,38	0,40
Khlób	1 „	0,30	0,35
Jědźne bérny	1 „	0,10	0,12
Rajs	1 „	0,44	1,20
Hróch	1 „	0,56	0,80
Soki	1 „	0,40	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	2,10	2,40
Sušeny połó	1 „	3,—	3,20
Dobre mloko	1 lt.	—	0,28
Jědźna butra	1 kg	4,40	4,80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,13	0,15
Jědźne buny	1 kg	0,40	0,64
Cokor, drobny	1 „	0,66	0,72
Patrolej	1 „	—	0,40
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	2,10
Brunicowe briketty	1 „	—	1.25

Wićne płaćizny wčera Wšo po złotej hriwnje	w Kamjenzu za 1 centn.	w Lubiju za 1 centn.
Pšeńcu	12,75—13,25	12,50—14,00
Rožka	10.25—10,75	10,25—11,00
Jećmjeń	9,00—10,10	10,50—12,00
Wows	8,00—8,50	8,00—8,70
Syno	3,00—4,00	1,10—1,40
Słoma z maš. młóć.	1,20—1,30	1,80—2,00
Słoma k zasłanju	—	—
Słoma z ruku młóćena	1,80—2,50	23—24
Bérny pola ratarja, nowe	2,25—3,25	3,50—4,50
„ hač na železnicu	—	—
Butra	2,00—2,20	1,00—1,15
Jeja	0,12—0,14	0,14—0,00
Pšeńčne wotruby	—	6 30—6,70
Rżane wotruby	—	6 30—6,70
Pšeńčna muka	—	23,00—24 00
Rżana muka	—	16,25—17,00
Prosata, wulke	—	—
„ srénje	60—70	—
„ małe	16—24	—

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Sebnitz.** W pódlanskim twarjenju hórnjo-hródzkeje piwarnje wudyri woheń, kotryž na bohatych składach dobreu palmu maćišnu namaka. Wobnjowe wobory móžachu gnadne twarjenja wuchować.

* S **Drježdżan.** Khrobše paduchšistwo sta žo njedawno w Bjedrichowym dole pola Pilnicy. Jako žo 2 starše knježni z Drježdżan tam wukhodźowaštej, pschindźechtaj jimaj 23 hač 25lětnaj mužikaj napschećo, wuchorhnyschtaj jednej z knježnow ručnu toschtu se 40 hr. pjenjesami a čežkimi schtaj. Knježnje dźěchtej žo tak wustróžiłoj, so dźěchtej zyle sabyłoj na pomoz wołacź, hewak drje žo paduchomaj njeby tak lohay poradźiło, wuczežnyć, dokelž bě hischće wjacy ludźi w blizkosći.

* S **Glauchawy.** (Wjacy milijonth projekt jako muzowe dźěło.) Cžasczišche powodźenja w Glauchawje se wulkej wodu rěki Muldy žu dźišo dawno k wobdźěłanju planow za regulěrowanje tuteje rěki naštorć dale. Město a knježerstwo staj žo nětko rozhudźiłoj, Muldu mjes Delnim Schindmatzom a Jerišawu p'dchopołožiš. Pschi tym dyrbi so tež kanalisazija města Glauchawy znowa pschedźěłacź. *Wuwjedźenje tuteho plana by 4½ milijona hriwnow płaćiło.* Wulka liczba dźělonjemjerjow by tak dźěło dostała.

* S **Lipska.** Hildegard Preščerez, kotruž bě njedawno schofer Pötzsch na njeczłowjeske waschnje morił, je njemandźelske dźěćo. Jeje nan bě wobtchódny pomocnik Ota Lošia, kotryž bě 29. mèje 1917 Hamaiku Hanu Weberez na Barlinskej dróhy štónzowal a wurubił. Lipczanski žud jeho tehdom k žurjerzi zašudźi a wotprawi.

* S **Berlina.** Wo 40 000 hr. wobtkadnyčhu kubleriskeho najeńka, hdyž se Sukowa do Klockina žo pschećahowaschе. Jedna žo wo debjeńki, kotrež žo hromadze z kofrom, w kotrymž žo wjesechu, po puću zhubichu. Mjes nimi namakachu žo rjeczalk z platina, brillanty do platina zasadźane, stara złota brošcha, złoty cžašnik atd. We kofru bě dale zhowany klucž Güstrowskeje družstwowej banki.

* S **Liebenthala.** We zańdźenej nozy dobychu žo nětkotri młodzi ludźo do kólnje rataria a wójnikarja Augusta Hübnera w Liebenthala. Se zamknjeneje kólnje storčachu wulki wóz a dowjesechu jón do zdaleneho dwora wikowarja Hoffmanna. Dokelž Hübner sahe rano wóz trjebaschе, so by twery na dwórnitschežo dowjesł, jón pak nihdže njenamaka, zdźakli naležnosći polizji. Worakawskich pachołow je polizija wuzhonźiła a wobkorzyła.

* S **Eiskebena.** Na dróhy je Sierskebena do Eiskebena zhrabny postrik auto 11 lětneho hólza a cžišny jeho wjazy metrow dalako. Hólz běschе hnydom morwy. Wina autowego wjednika njetrjechi. — Njech starschi njepřećistanu dźěćzi napominacź, so bychu na dróhach prawje kedźbowali a so njebychu žo na žadyn pad na wozy abo awta powěschili.

Hamtske wozjewjenje z Ramjenca.

Sa cžas pschetwarjowanja mosta psches Cžornu Halschkow w Brěsni žo wot 23. septembra **statna dróha** z **Bistopiz do Kamjenza** mješ kamjenjomaj 15,5 a 15,7 sa wschón wobhład zawrě. Pschikhodny wobhład mjes Bistopizami a Kamjenzom žo wot Halschkowa na Mitkozanski puć hač na Budyschko-Kamjensku dróhu pokasuje. Wjeżny wobhład pokasuje žo na pódlanski puć hnydom pschi twarskim mětnje.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Dla nazypowanja žo dróha z Hródża do Drježdżan wot kamjenja 20,2 hač 21,0 (pola hosćenza „K worjołej" w Makej Nydej) wot póndźele 20. sept. t. l. hač na dalšne sa wschě jěždźadła zawrě. Wobkhad na mjenowanym tónzu dróhi je tohodla wot sańdźeneje póndźele sakazany. Jěždny wobkhad pokasuje žo na Rěmjn.

Mšchčanskich, kubłowych a gmejnskich pschedstejićerjow we wokrjeżu namołwjam, so bychu mětićelow, najeńkow a tych, kiž maja prawo na wužiwanje žadowych schtomow, na to pokazali, so je zyle nuzne, so bychu žadowe schtomy z schkitanju pschećiwo huzanjam tójdołětnje wokoło tónza oktobra z kłijowymi pazami wobwjasali a schtomy, kotrychž skora wjazy hładža njeje, ale je rospukana, psched sastupjenjom symy wotschkrabali a kalkowali.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Wšitke spěwarki a spěwarjo „Nadźije" zeńdu so pschichodnu wutoru (28. 9.) wječor ½9 h. w Kat. towaršowni k spěwnej pruzy a wjesołej zabawje. Wšelake wažne sobudźełenja! — **Dźensa** sobotu ¼8 h. předsydstwo a wubjerk w Serb. kofejowni. Srjedu (29. 9.), při składnosći zhromadźizny Maćicy Serbskeje, wobdźělimy so wječor na swójbnym wječoru, hdźež my spěwamy. Bratřa, sotry, přińdźće tež jow wšitcy! Dirig. Předs.

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so kóždu **póndźelu** w Serb. kofejowni.

Bukecy. „Radosć." Wulět, kiž dyrbješe so zańdźenu njedźelu wotstorčić, wuwjedźe so nětko **jutře njedźelu**, 26. t. m., je-li wjedro někak khmane. Zhromadźimy so wot 12—½1 na wosadnej sali. Hosćo su nam witani. Wo bohate wobdźělenje so prosy. Předsydstwo.

Bukecy. Jednota Sokoł zwučuje **kóždu sobotu** wječor z dypkom we **8** hodź. Kóždy młody Serb słuša do Sokoła! Načolnik.

Drježdżany. Tow. kat. Serbow, „Jednota", zmjeje wutoru, 12. okt., wječor ½8 hodź. w hosćencu „Bayerischer Hof" na Hornčerskej hasy (Töpferstraße) swoju běrtlětnu zhromadźiznu. Přitomnosć wšěch sobustawow je kóždeho sobustawa česstna winowatosć dla ważnych wuradźowanjow. Porjad so we zhromadźizny wozjewi. Předsyda.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica" zhromadźi so **jutře** njedźelu, 26. sept., wječor ½7 hodź. w Mnišonskej piwarni. Wšitke sobustawy njech přińdu.

Hrodźišćo. Spěw. wotrjad „Zerjow" spěwa přichodnu srjedu w **Hrodźišću.** Kefk.

Khwačicy. Jutře **njedźelu** pop. w 4 hodź. so wšě sobustawy našeho „Serbskeho towarstwa" pola Nowakec Jana k ważnej zhromadźiznje zeńdu. — Njech nichtón přeč njewostanje. Předsydstwo.

Kursus serbskich rejow budźe so zaso **sobotu, 2. oktobra**, wječor z dypkom we **8** hodź. w sali Serb. Domu pod nawjedow. k. hudźb. dir. B. Krawca a knj. M. Łešawic wotměć. Bratřa, sotry, přińdźće zaso wšitcy, kiž sće zapisani! Zarjadnistwo.

Małešecy. Jednota Sokoł. Sokolske dźěći z Poršic a Małešec maju dźensa **sobotu** (25. 9.) wječor ½6 h. pola Zendźic zwučowanje.

Małešecy. Jedn. Sokoł. Jutře njedźelu rano w 5 hodź. budźenje z kapału a bubnarjemi. Připołd. w 12 hodź. (z dypkom) so pola Zendźic zhromadźimy, dokelž dyrbimy Poršisku a Radwořsku Jednotu powitać.

Małešecy. Jedn. Sokoł wuhotuje **njedźelu, 26.** sept., wulki **dźěćacy swjedźeń** w Małešecach. Započatk popołd. ½2 hodź. Wustupić budźa wšitke sokolske dźěći z prostnym a narjadowym zwučowanjom. Sokolske hry a skupiny. Wšitkich serbskich starších a wšěch druhich lubych Serbow na tutón wjesoły serbski swjedźeń přeprošujemy.

Dźěćacy wotrjad. Mal. Sokoł.

Pančicy. „Lipa Serbska" spěwa **wutoru**, 28. sept., w Pančanskim hosćencu. Započatk we wosmich. Njech kóždy swoju winowatosć jako spěwar a sobustaw towarstwa dopjelni! Dirigent.

Ralbicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu wutoru wječor we 8 hodź.

Slepo. Tow. „Swěrnosć" skhadźuje so **sobotu**, 2. okt., wječor we 8 hodź. pola Bastijana k wurjadnej hłownej zhromadźiznje. Jednać budźe so wo postajenju našeho nazymskeho programa a wo wuzamknjenju někotrych sobustawow. Wšitcy maju wšće přińć. Pismawjedźeř.

„Włada", tow. Serbow kat. seminara a natwarneje šule, swjeći 2. a 3. oktobra w Khróšćicach swój złoty (50) jubilej. Wutrobnje přeprošujemy wšě serbske towarstwa, kaž tež wšěch druhich swěrnych Serbow.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smolerʼ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěšk: O. Janak w Budyšinje.

Kedźbu ratarjo!

Žadnosć pjenjez a rědkosć pjecowanja žadatej sebi tunje a rozumne hospodarjenje!

Bismarckski młyn we Wojerecach

předawa kaž hač dotal najlepšu lanu mučku z jódnaho wolija, z rukowanjom čista, centnar 15.— hr. Při zhromadnym wobzamknjenju poniženje płaćizny. Na skazanje předawam tež w **sawrjenych wozach** industrialnu lanu mušku, centnar 12.— hr. Wosebje twjerda wosuchowa mučka, centnar 10.— hr. Lany wolij kaž hač dotal we znatej kajkosći, kruty a derje słodźi. Je na předań we **Budyšinje** kaž we wobkhodach, kotrež su přez plakaty woznamjene.

Jelt dyrbjał so mój wolij abo mučka nihdže předawać a jěrcy abo stuchle słodźeć, prošu, mi to sobudźěłić, zo bych to wobsk. dźěć mohł.

Wolenca we Wojerecach
Paul Škomodau.

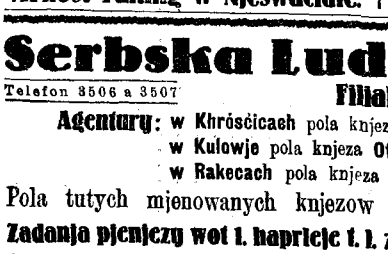

Burja kedźbujće!

Nowe centrifugi **„Melior"** z mosaznym bubnom, a nowosłóbornymi žlóbkami

Džens najbóle wudokonjana centrifuga.

Podawa so po 12 měsačnych wotplaćenjach.

Wše ratarske mašiny a narunańske dźěle ma na składze.

Mašinska dźěłarnja a wikowarnja
Arnošt Falling w Njeswačidle.

Fotografijowy Meister
atelijej w Budyšinje na Mjerjorsk. dr. 15
kóžda njedźelu wotewrjene

Zhotowjenje portrétow, wobrazow do pućowešnk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewšedźiznskich wobrazow, też na wsach. Tel. čo. 2438.

2 murjerskich wučobnikow

z dobrymi šulskimi wopismami

pyta hnydom

architekt Cyž w Khróšćicach.

20 jstwinych durjow

kaž tež nowe **komody, drastowe khamory a ložu** ma tunjo na předań

Bobak, blidarski mišr w Delnjej Kinje.

M. Šołta z Trupina

lěkarsey prah. runař

ma rěčne hodźiny **w Kamjencu** štwórtk a njedźelu dopołdnja wot 9—12 hodź.

na Wojerowskej dróży 5.

R. Hoppstock, barbjerńja

w Budyšinje, Hauensteinergasse

barbi a čěši

mužacu, žonjacu a dźěćacu drastu

a wšo štož do toho słuša.

Meblowy Bjar

Wulki wubjerk w spańskich **jatwach, bydleńsk. jatwach, kuchinjach a stólcach, sofach a šezelongach**

po přijomnem dźěłbn. płaćenju.

Tunjo! Dobre!

Při hotowych pjenjezach wysoki rabat!

Znapřeča piwarnje

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj **papjerowy wotpady** po 3 pj. **lapy, bleše běłeho wina bleše čerwjenego wina**

oktowe bleše, wšě druhe bleše, po powyšenych dnjowych płaćinach, **żelezo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnjese.

Popp na hornčersk. hasy 18 telefon 3427.

Kóždu sobotu 8—6 hodź.

kozace karnikace, **kóžki**
sajace a wšitke druhe kože a

kupujetaj stajnje po najwyšších dnjowych płaćinach.

Kießling & Erdenberger

w „Połmešaon" w Budyšinje na Zwonkownej Lawskej hasy.

Młody

podsobny wół

wokoło 12 centnarjow čežki je na předań we **Łuzy čo. 61** pola Njeswačidła.

Wudowe bjez dźěći, 46 lět stary z rjanym kubłom

pyta staršeh holcu abo wudowu

hač z jenym dźěćkom, z kotrejž obcesej dla pozdźišeju zeńtwy dopisować. Fotograf. a bližše rozjasnjenja so přeja. Tajke z khěžu abo žiwnosću so bóle waža. Poskić, pod „C 89" na wud. S. Now.

Syna burska holca

pyta słužbu na wsy za dom a kuchinu. Bližše jo zhonić we wudawarni „Serb. Now."

Vogtl. Gardiny

K. Erler, na Žitnem torhošću 11

Zymske wokna

zhotowuje tunjo

Bobak, blidarski mišr w Delnjej Kinje.

Njewuperane běrny

předawa we wagonach tunjo bez wobličenja wjezwa (Fracht) na kóždu staciju

Paul Bennewitz

w Budyšinje. Tel. 2076.

Rjana čelčka

je na předań w Zalhowje čo. 13 pola Klukša.

Rjane prosata

ma na předań

Jurij Smoła w Baćonju.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčerskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, šit ace mašiny, mantle a dźiwowki. Samsna wupołnjeja

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Telefon 3506 a 3507

Filialcy we Wojerecach a w Khóćebuzu.

Telefon 3506 a 3507

Agentury: w Khróšćicach pola knjeza **M. Čornaka**
w Kulowje pola knjeza **Oty Bulanga**
w Rakecach pola knjeza kantora **J. Rjelki** (na šuli)
w Nowem Měsće pola knjeza **W. Kowalika**
w Hrodźišću pola knjeza **M. Pawlika**
we Łazu pola knjeza **J. Haješa**

Pola tutych mjenowanych knjezow hodźa so pjenjezy na knižku zapołožować a po potrjebnosći zbožak

Zadanja pjenjezy wot 1. haprjela t. l. ze 4½—6 procentami. Pjenjezy so zadanja hižom wot dnja zapołoženja

Co. 39 W Budyšinje, 25. septembra 1926 2. lětnik

Tyfus we Hannoverskej.

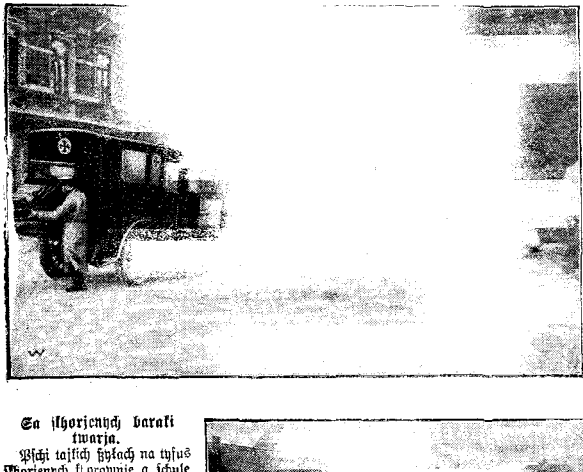

Sthorjenych ſ awtomobilami do thorownjow woža.

Hrosny hóſcz je do Hanoverſkeje ſacžahnyk. Tam je hižo pſches 3000 ludźi na tyfuſ ſthorito. S nich je hacž dotal 111 ſemrěło. Wſchědnje ſtebi ſaſtajka thoroſcz nowe wopory žada. Jich ſtyka ſo wěſcze hiſchcze pſchilyorja. Tuta thoroſcz ſo jara pomalku wuwiwa. Symniza abo ſibr ſ ſaha a to 8—10 dnjow pospochi pſchiběra. Najbóle wumru w ſtyeżim tydżenju ſthorjenja. Se ſthorjenych znano 5% abo wjazy wumrje. Lěkarjo ſo wěſo jara próżuja, thoroſcz wulěkowacz a jeje roſchěrjenje ſamjeſowaci. Sthorjenych dowjeſu do thorownjow (hl. *wobraz*).

Sa ſthorjenych baraki twarja.

Wſchi tajſich ſtyłach na tyfuſ ſthorjenych ſtorownje a ſchule, pſchewobroczene do thorownjow, *wjazy njedóſtahaja*. Tohodla twarja ſ wulkim thwatkom baraki. So bychu je rucze natwariłi, twarja je ſ drjewa. Naſch wobraz pokaſuje nam tajke twarniſchcžo. Jena baraka je hižo dotwarjena, druha dotwarjuja. Pódla pſchihotuje ſo wſchcho ja twar dalſchich barakow. S teho wſchcho ſpóſnawamy, kak jara je tuta thoroſcz měſto pſcheſtapila. Se wſchěch ſtron němſkeho ſtata pſchihitwataja lěkarjo a wuwuczene wotdladowki thorych do Hannovera, ſo bychu ſthorjenym wothladanje a pomoz pſchinjeſli. Wo ſamjeſowanje tuteje ſadawaweje epidemije ſo mózne ſtaraja.

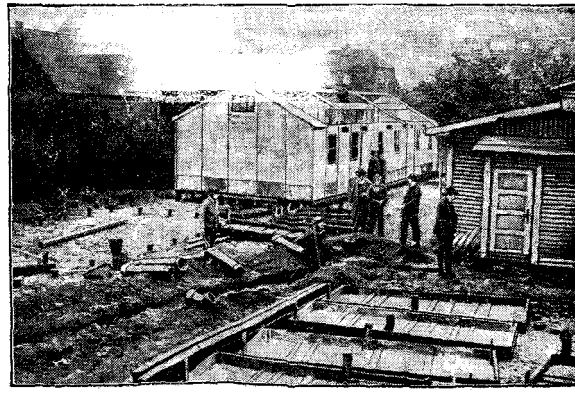

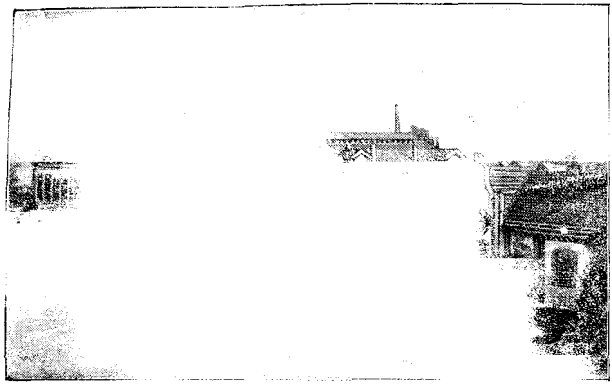

Wodarnja, wodawaza i tyfuzowej nakažlinu wanjeschwarnjenu wodu.

Tyfuzowa epidemija wudwarjuje swjetischa w pósdnim lecju abo w nasymje mokrych lét. Tehdom podseń ka woda (Grundwasser) wysche stupa. Zeli ze tu a tam w semi tyfuzowe nakažliny (bazille) nadeńdu, dha ze wschitcke pschipórjeja. — W Hannover-kej je wodarnja (Wasserwerk) w Nicklingu tutu straschnu khorosch zawinowaka. Wodu pschepytuju, ze tam tutu nakažlinu nadeschli. Jenoz w trich dźeńach mešla tuta khorosch 2alhadza, kotrez wodu z tuteje wodarnje dostawaja. Wodarnju su, ze we. samkli. Na naschim wobrazu mózemy na nju pohladnycz.

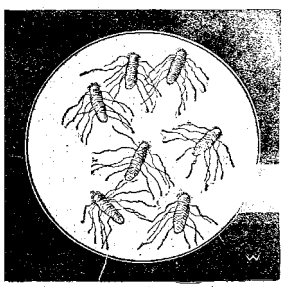

Tyfuzowe nakažliny (bazille)

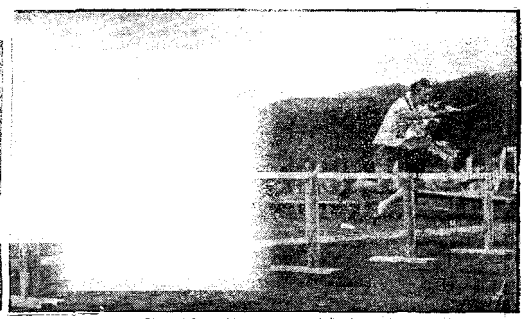

Na pschemohitakanza w Göteburku.

we wodze. Nakažlina je tak znadno, so je mózno, ju jenoz z najzylnischim mikroskopom spóznacz.

W pschemohitakanzy ze czeka knjeni Sykrowa, za najwuspschnischu skakarku zwéta wupokaja. Göteburk je mésto w Schwedsku.

(Na lewo:)
Korla Böttcher, mordar hrabiny Lambsdorf a loni 11létneje holcy. Tu be pjedy wumozowak. Tajku rapu je nam poslednja, tak mjenowana „zwjata wójna" **nazadzała.**

(Na prawo:)
Dr. Westenhöfer, wurjadny profesor patholog. anatomije, praji w jenym pschednoschku, so czlowjek njepolhadza wot wopizu, ale wopiza wot czlowjeka.

Nowy móst ſo ſtybnył.

Pola města Hródka (nemſzy Gorz) w Pomorſkej běchu tele dny pſches rěku Wódru móſt dotworili. Rětko roſchty wotnoſchowachu. Jako poſlednje ſtołpy wotſtronjowachu, ſo móſt ſtypny. Pſchi tym 4 dźěłacerjo žiwjenje ſtubichu a dwaj ſo cžežko ſkaleſchtaj. Móſt ſtojachu ſe żeleſowego betona. To je žiłki zement ſe żeleſnymi prěkuſchami pſchetrałkany. Sšłeba hiſchcže ſa winu njeſboża. Někotſi měnja, ſo je zement lchwatnje měſchany był. Druſy dowaja winu temu, ſo je woda łakožſi jeneho zementoweho ſtołpa podmělła. Naſch wobraz pokaſuje nam dotwarjeny móſt, jako jón roſchtu hiſchcže dźerſacku. Marnik ſ wjele ſtomi ludźimi dě krótko pſched ſaſtypnjenjom pod moſtom pſchejeſć. Boże ſwarnowanje je tež tu ſaſo ſkutkowało.

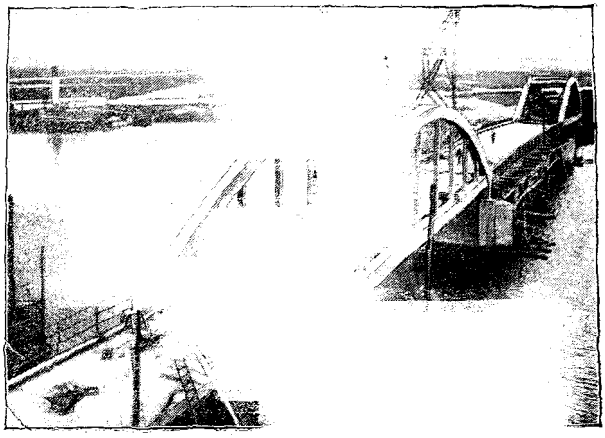

Sſwjedzeń Polakow w Ameriży.

Lětża ſwjeća Sjednoczene Staty Połnóżneje Ameriki 150lětny jubilej ſwojeje njewotwiſnoſcje. Na nim wobdźělowachu ſo też Polazy w ſwojich piſanych narodnych draſtach. Polazy ſ tym turaſychu, ſo ſu ſwěrni ſtaczenjo ſwojeje noweje dominy. Ameriża ſe ſwojimi ſwobodnymi inſtituzijemi njeſnaje żanoho podłućžowanja druhich narodnoſczow. To je po prawom wobżiwny njepoczink ſtareje Europy. Jedyn ſtat, kiž tebje w twojich najnutrnſchich narodnych ſaczuczach njerani a tebi twoje prawa bawa, tón žebi pſchezo wyſoko ważiſch. Tak też je tu pola Polakow.

Prěnje liſtowe kſchinki abo kaſcheżiki

pſched 100 lětami

w ſtarej Awſtriſkej. Te běchu najprjedy ſ drjewa. Poſdźiſcho dźělachu je ſ blacha. Napiſmo je w cžeſkej rěči, dokelž běchu w cžeſkich krajinach poſtajene.

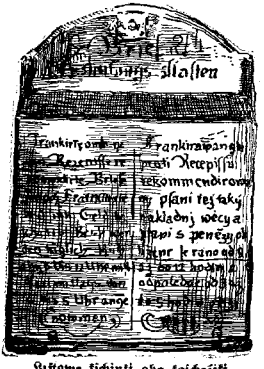

Listowe tischinti abo taischeżiki
psched 70 lětami w starej Awstrijskej rozmuczuja z cżeskim a němskim napißmom, kak maja żo listy roseßkacz.

Prof. A. B. Swobżik.
Tón je cżesko-błowjenske stawißwo sakożik. Te żo někto mjes cżesko-błowjanskej młodżiny żylnje rozschérja.

Pomnik Swětowarja Hurbana Bajanskeho.

Anna Bezležkowa, znamjenita cżeska wótrżnicżka bě z mandżelskej Bezlava Bezležkowa. Tón bě z *mumolanym* redaktorom cżeskeje nowiny „Obżwětu".

Linżenz Sahradnik, znamjenity cżeski wótrżinz a baßnik. Swój lud *pomhasche* budżicz *k nowemu* požohnowanemu żiwjenju.

Ludwik Budin wupokasa żo jako najlépschi wjednik lětodłow w Cżesko-błowakiskej.

Dr. Cyrill Ratajzki, rowny jaßłużbny měschczanosta města Póßnanja.

Macżi, dha chzemoj nětk k cżecże na kermuschu hicz, ale hdże dha ży?

Wuprajanje wobrasa w tydżeńschim cżißle.
Stajcże wobras na lěwo. Pschi płoce wuhladacże hdże taneho pohonczja stejo.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

•S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,50 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžda čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihičišćernja, zapdr. z w. ruk. w Serbskim Domju w Budyšinje. Telefon 2687.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobšěrnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobłožeja. Za reklamowy u m rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tariffe. u m

Čisło (Nr.) 225 **Budyšin — pónjelu, 27. septembra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Wšocuropiski zwjazk.

Hižo dawno je myšl pschiwižowarjow namakała, so dyrbjałe žo wschě europiske staty do swjazka sjednocźić, podobnje kaž žu žo Sjednoczene staty połnoznje Ameriki mješ sobu swjasałe. Potom bychu wójny mjes europiskimi statami, z kotrymiž žo Europa štabi, so je strach, so stónczuje žwoje kolonije w druhich žiwětowych dźělach šhubi, njemóžne byłe. Hačrunje je k sakoženju swjazka wschoeuropiskich statow dołha noha, žu žo z jeho praschenjom w Swjazku ludow w Genfu žiwje sabrali. 3. oktobra žo we Winje wschoeuropiski sjězd wotmě̌je. Do jeho cźežneho pschedbydstwa žu sastupili cźěskosłowakski zwonkowny minister dr. Benesch, pryedawschi francowski zwonkowny minister Caillaux, president němskeho žejma Pawoł Löbe, pryedawschi awstriski swjazkowy kanzler dr. Seipel, pryedawschi italski zwonkowny minister hrabja Sforza a sastupjeć Grichiskeje Politis. S presidentom budže wjednik wschoeuropiskeho hibanja hrabja Coudenhove-Calergi.

Wobzamknjenja němskostatneje rady.

Němskostatna rada je w sjawnym pozjedźenju pjatk wobsamkła, so ma wukas wo **hojpodarskim hojednanju z Finskej** nakhwilnje do mozy stupicź. Hansaske města žo wobcźežowachu, so Němcy w Finskej žwoje powołanje wukonjeju te žame prawa nimaja, kotrež žu žo Finam w Němskej dale. Pódła toho je pschibrjóžnje łódźinstwo jenoż finskim łódźinstwam wumě̌njene. Wobthadne wobstejnosce w Baltiskim morju pak žebi najžwobodniske jědźenje łódźow wschěch ludow we wschěch pschistawach žadaju. Hansaske města němske knježerstwo napominaju, so by spomnjene njedostatki wotstronilo. Dale němskostatna rada wukasej pschihotowalske, so žo wot 1. oktobra dowołne wopisma po žadźbach nětčišcheho žłowneho tarifa pohódnosća. — Wobhdlerjam Helgolanda žo wot 1. januara dawki dale połóża.

Němska ludowa strona chce do pruskeho knježerstwa zastupić.

Hižo psches léto maju w prustim žejmje zentrumika, demokratika a žozialdemokratika strona wjetšinu. Se tychle stronow žu žo tej ministrojo wubrali. Nětko chže tež němska ludowa strona do pruskeho ministerstwa zastupicź. Wo zastupjenju němskeje ludoweje strony do pruskeje koalizije žo nětko njes zentrumskej a němskej ludowej stronu jedna. Nastork k tomu je ſ němskeje ludoweje strony wuschoł, a nětčišchi cźaš je žo tohodła wuswolił, dokelž žu jednanja w Genfu pokasałe, so móže němska ludowa strona jara derje je stronami Weimarskeje koalizije hromadże dźěłacź a so je w zwonkownej politiju na nju pokasana.

Republikanski němskostatne zwjazk.

Němšti republikanšti němskostatny zwjazk je žobotu a njedźelu sjězd wjednikow w Barlinje wotmě̌k. Wo pschednoschu pschedbydły, wschěchcheho měšcźanoſty Luppy je Nürnberga žo wobjamknuły, Barlinsku městnu skupinu sałožicź. Sa pschedbydłowu ſ jenakimi prawami žo wuswolichu: namě̌stny policajski president dr. Friedensburg, nětčišchi pódła Hildebrand a ministerialny direktor Spieker. Na cźełcźosałostojnskeho sarjadnika nětčišcheho Schrachowskeho měšcźanoſtu **Heßleina wuswolichu.**

Na sjězdźe republikšeho němskeho zwjazka měšcźanoſty njedźelu też pryedawschi němski kanzler dr. Wirth rěcź, we kotrejž wobžarowaschе, so Němska jenotneje politiki dla partikularisma jenotliwych statow nima, kotrež druhdy dźěło němskeho knježerstwa sniemóžnjeja. Sa pozdźinjenje sjednoczenskeho prozowanja je wažne, so němšty republikanojo wjednistwo stata pschewohmu. **Zdyż sarjadniki apparat dyrbi trajnje pola rozsudźenych republikanow lězecź** a jara wažne je, so žo tuczi mjes sobu sniesu. Jeli so žo to stanje, budže žo też zentrumska strona pschezo žylnischo jenomyślnje Weimarskej wustawje pschisamkowacź. Němska republika wot toho wotwitowuje, kak so katolske wobhdlerstwo k njej staji. Tohodła so republikanska dźěłowa zhromadnosć žozialistow, demokratow a zentrumskeje strony trjeba, kotraž by stónczniе republikanšku dźěławosć rozswiła.

Kommunistojo namjetuja, so by žo němšti žejm zwolak.

Kommunistiska frakzija němskeho žejma je ſ pišmom pschedbydstwo němskeho žejma namolwiła, so by žo žejm dla nuzy dźěłonjemějerjow, dla zwonkownopolitiskeho położenja hnydom němšti žejm zwolak. Runje tak je kommunistiska frakzija žadała, so by žo zwonkowny wubjerk zwolak.

Licba dźěłonjemějerjow wotsčěra.

W prěnjej połojzy měšaza septembra je žo licźba dźěłonjemějerjow wot 1 548 000 na 1 484 000 po tajtim wot 64 000 snižiła, to je wo 4 prozenty.

Evangelske staršistwo k němskostatnemu šulskemu zakonjej.

Wjednistwo evangelskeho němskostatneho starschiskeho zwjazka, kotrež bě žo žobotu w Barlinje sejchło, je žo wo němskostatnym schulskim sakonju wuprajiło. Wono wočakuje, so žo žłubjeny nacźišć němskostatneho schulskeho sakonja bórzy němskemu žejmej pschedpołoži a so žo tjamje na wědomje da. Sa wutworjenje sakonja žada žo w mjenje starschich prawo a žwobodu žwědomja a pokrutunoprawnosć wěrywuznawajeje schule a runostatne spěchowanje, kaž žo druhim schulskim družinam podawa. Postajenja wo tym, schto je porjadne schulske sjedźowanje, dyrbi žo ſ němskostatnym sakonjom rosjašnicź a žo tohodła też schula mjenjestawate sjedźowanje jako porjadne schulske sarjadowanje pschipósnacź.

Studijowcho radźičela dla krajneje pscherady sajeli.

Studijowcho radźičela dr. Goldmanna, kotryž bě psched krótkim ſ wucźerjow w realnym gymnasiju w Haspe a žo potom jako schulski direktor do Wartenburga w rańschej Pruskej powoła, žu sajeli a pschepytowańskemu jastwu we Elberfeldźe pschepodali. Dr. Goldmanna, kotryž bě pryedy ſ wokrjesnym a provinzialnym žejmskim sapóstkanzom zentrumskeje frakzije w Hagenje we Westfalskej, winuja, so je wojeršzy wažne wězy, kotrež maju žo tajne dźerżecź, nehdyschcemu njepschecźelskemu statej pschepodał. Wón je žo pjecza ſ dźěła jako winowaty wuznał. Dr. Goldmann je sa cźaš wójny ſ offizierom pschi artilleriju był.

Přeciwjenje přeciwo Poincarcowej lulowańskej politicy.

Franzowski ministerski pschedsyda Poincare je žo sapowědźił, sastupjerjow franzowskich měšcźanoſtow pschijecź, kotříž su pschecźiwo wottworjenju wothladkich žuditschowo w provinzach protestowali. Měšcźanoſty žu tohodła hromadźe ſ parlamentarikimi sastupjerjemi potrjechenych městow žobustawam deputěrtskeje komory a senata telegram pósłali, w kotrymž žo tuczi prošcha, so bychu žo 29. septembra pschi wulkej protestowanskej hromadźiznje w Parizźim hotelu d'Orsay wobdźělile. W telegramje žo praji, so budźa pschecźiwo kóždemu žobustawej ludoweho sastupjerstwa postupowacź, kotryž so njeby pschi protestowanskej hromadźiznje wobdźělił. Sapóstkanz Falcoz tole hibanje nawjeduje a nětkoſti druzy sapóstkanzy, mjes nimi też Daladier a Filipoteaux jeju podpjeraju.

Tole hibanje pak njeje tak žyzne, so mohło knježerstwo powróćicź.

Parizšti „Temps“ žebi dla pschichodneho stejischcza Němskeje w Genfu staroscze cźini.

Na runje skónczene pozjedźanje žwjatka ludow zhladuje, „Temps“ pische, so žo, hyrnjež chzyli abo nochzyli, zyle žiwjenje Swjatka Ludow pschezo bóle w Radźe Swjatka Ludow sjednoczuje, kotrež je woprawdźe ſ jeho wutworjedźarskim organom. Minjene pozjedźanje je žo wusnamjenilo ſ pschihotowanjom Němskeje a ſ praschenjom, na kajke stejischczo žo Němska staji. S prawdu dyrbi žo pschipósnacź, so je Stresemann, wothladane wot žwojeje rěcźe w Genfu wo němskich kolonijach, dopokajno wjele takta, wróćodźerjenja a politiskeho rozsumjenja dał. **Tola to njedowola ſ polnej wěstoscu rólu dopředka widźecź, kotruž je žebi Němska wumělna hrać,** hdyž je žebi pschiwižowarjow **w zhromadźizne Swjatka Ludow dobyła.** Hačle nashonjenja móža to rozjašnicź, a tole rozjašnjenje móže cźežke ješkiwki za zylu europisku politiku měcź. Nježdźmě žo sabycź, so je žo Němska rozsudźiła, žo na pucź do Genfa nastajicź, mjaz dokelž je ſ duchom měra napjelnjena, ale dokelž je po wusnaczu žwojich statnikow spóšnała, so ma ſ postupanjom zwjatka Swjatka Ludow najwjetsche wuhladу, ſ wuspěchom na žwojim sažopostajenju a wobnowjenju žwojeje mozy dźěłacź.

Poincare wo winje na wójnje.

Poincare je žobotu w St. Germainu w sjedźe nazionalneho swjatka wójnskich wobschkodźenych bjeschu rěcź měł, w kotrejž najpyrjedy swěsći, so dyrbja žadanja wójnskich wobschkodźenych krajej zwjatke być. **Wójny wobschkodźeni njemója zenje zabyć, so je je Franzowskej wójna pschipowědźiła, so je žo wona se franjenjom neutralneho stata na franzowski kraj donjeła a so je je žo pschinasnji knježorstwo němskeho generalneho staba se wschej njezmilnej žurowoscu wjedło.** Hdy by djenzniska Němska wěste skutki prjedawschcheje Němskeje zamołčała, by wójny **wobschkodźenym lóžo było, woczi wot žwojich blutnow wotwobroczicź a naczinjerjam žwojich blutnow ruku na pschecźo wupschestrecź.** Woni chzedźa jenoż měr Europy. Zadaju jenoż bjezstrachownosć franzowskich mjesow, njewotwisnosć diplomatiskeho postupanja a bjezstrachownosć žwojeho wschědneho dźěła. Knježerstwo a lud budźetej jim pschichłosowacź, hdyž hordźi na to wostanu, so žu w sakitanskej wójnje k tomu pschinoschowali, so žu žo mozy nadpadnika wróćo cźiščе a so je žo franzowski kraj wuswobodźił.

Poincarejowa rěcź budże žo w Franzowskej jako wotmołwa na rěcź němskeho zwonkowneho ministra dr. Stresemanna wukroćicź, kotryž pschi kóždej žo pschihodźazej składnosći na to pokasuje, so Němska njeje wudyrjenje žiwětowe wójny zawinowała.

Pólske knježerstwo wróco stupiło.

Póliki žejm je knježerstwowy plan za knježerstwowe wudawki w schwórtym schtwórtk we cźe cźiansjanske demokratiske strony, narodneje dźěłacźerske strony a sjednoczene kłowjanske strony pschecźiwo tomu błoßowachu. Ludowa strona Pjast knježerstwowy nacźišć podpjerasche, tola žadaiche, so bychu žo wudawki se 481 milijonow złotych na 450 milijonow snižile. Finanzny minister Klarner pschecźiwnikam finanzneho plana wotmołwi, so maja kritiki pschecźiwnistwa pschecźiwo knježerstwowemu nacźišć cźiste politiski charakter a wosjewi, so knježerstwo wróćo stupi.

Na to liche cźjansko-demokratiski klub a židowski klub nanjetowaschej, rozwuznawschemu ministrej Sznikowskemu a ministrej sunstkownych nałeżnosćow Młodźanowskemu njedowěrnje wuprajicź. Se 136 pschezywo 82 hłosam je tutomu namjetej pschihłosowasche. Knježerstwo je tohodła rozsudźiło, wróćo stupicź.

Republikanym president najskerje detalnejo ministerskeho pschedsydu namolwi, so by nowe knježerstwo wutworił. Pilsudźi je je pjecza sapowědźił, nadawk k sestajenju nowcho knježerstwa pschewzacź, dokelž ma wón hyeš teho najwjetschi wliw na sestajenje knježerstwa. „Kurjer Poranny“ pische, so je wobsebje sapóstkanz Korfanty na to dźěłał, so by žo nětčišche knježerstwo nuzowało, wróćo stupicź.

Rumunsko-italskeje zrěčenje.

Rozhorjenje dla italisko-rumunskeho zrěčenja w Rumunskej dale kroje. Wona je posledźne dny pschecźe ſ tym pschibiwała, so je italske knježerstwo sjawnje zapreło, so chze žo pola bolschewiskeho knježerstwa wono prózowacź, so by Rusku žwoje žadanje na wróćenje Bezbarabskeje spuschcźiła. Mussolini njeje žo na žane waschnje za to sjawjał, so budże dla tuteho praschenja w Ruskej k lépschemu Rumunskeje pospěrdowacź.

Póndźelu žo też zwonkowny minister Mitilineu se Schwajzarskeje do Rumunskeje wróći, kotryž je žo dopiłowarjej jenych Winstich nowin ſ wulkim wróćodźerjenjom wuprajił. Tón žamy dźeń wotmě̌je žo ministerska rada, w kotrejž Avarescu rospravu poda. Avarescowemu nawrótej tohodła ſ najwjetschim sajimom napschecźo hladaju, dokelž žo rumunske knježerstwo a to wobsebje Avarescej swjaz ſ Pangalosowymi wójnskimi planami pschihibuja. Hačrunje žu žo powěsće wo tym hižo psched tsjomi dnjemi rosschěrile, njeje žo hischcze knježerstwo wo tym wuprajiło. Nowiny „Adwerul“ nětko zwonkowne ministerstwo namołwjeja, so by žwoje stejischczo k Pangalosowym planam rozžwětliło.

Mjes tym je žo jaty Pangalos znowa žłyschcecź dał. Wón se wschej rasnosću prěje, so je žebi na wójnu pschecźiwo Turkowskej wuzbył. Wón je ſ najměrnischim cźłowjekom žwěta a je žamo grichiske wójsko pomjenschcźicź dał. We Athenje pak nima nichtó jeho wosjewenje za wěryhódne. Ludźo žu sjwecźeni, so Pangalos bliščši dźeń prěje, schtož je dźeń prjedy rjekł.

Čangtsolinowy nowy konflikt z Ruskej.

Cźangtsolin je sa nowcho pschedbydu sarjadnistwa rakschochinskeje żeleznicy žwojeho pschiwisowarja Jnjcźungcźana pomjenował, kotryž je hižo do Charbina pschischoł a

Hod prjedawscheho pschedhydy Liuschantaina sarjadnistwo pschewshak. Tule kroczeł bolschewiskka politika jako prózowanje jendselskeje diplomatije wobhladuje, Rukku k wojerskemu zakroczenju w Mandzurskej wuzjadacz a mózne sapschimnjenje cżerwjeneho wójska chinescheho ludej jako imperialismus Ruskeje pschedstajicz. Moskowske „Iswestija" pischu, so bolschewiskke knjezeństwo njebudże na tole wuzadanje dżiwacz a to druhe pucże namala, so hy swoje sakonske prawa schkitało.

Mexikanski sejm přeciwo mexikanskim biskopam.

Mexikanski sejm je żadanje romsko-katolskich biskopow, so bychu so někotre nabożeńske postajenja mexikanskeje wustawy přeměnite, wotpokasał.

*

Watikanowy organ „Osservatore Romano" k tomu pische: Powdżerj njepschełapi. Mexikanski episkopat je jenoż sakonske žrjódki wuził, kotre žadyn katolik w Mexiku njeje wocakał, so smjeje petizija biskopow wuspěch. Tak budże też wschitkim katolikam na žwěcze zaśne, so Calles njeby k nabożeńskemu pschezchadżanju pschinuwył, hdy by njemohł na zaczischczenju wjetschinu w parlamenzje liczicz. Położenje po tajkim njepschemjenjenje wostanje.

*

Mexikanske skasanki pola nemskich ložeńnjow.

Mexikanske knjezeństwo je po Reuterskich powjeścach z Mixiko-City němskej ložeńni skasanku na twarjenje dżesacz kanonskich ziolmow a dżesacz strašnych ložow po 260 tunach pschepodaku; ložże dyrbja w běhu dweju lět hotowe być. Nimo toho je so hischcze 10 wodownych letadłow w Němskej skasało. Powjetschenje Veracruzskeho pschistawa je so tohorunja němskej firmje dowěriło. Do powjetschenja pschistawa liczi so też natwarjenje noweje ložeńnje we Veracruzu, schtož budże zamo hižo na 3 milijony pesos, to je na 6 mil. hriwnow, płaczicz.

Chinesojo mišjonisce twarjenje wurubili.

„Shanghai Times" pischu, so su wojazy Kantonskeho wójska zonje dweju jendselsteju mišjonarow kjudowali a mišjonske twarjenja wurubili.

Rozžohnowanje k. fararja Rjedy ze swojej Michalskej wosadu.

Swjedżeńśi a dżakny pład, na kotrymž so dobre zyrkwinske žiwjenje Budyschkeje Michalskeje wosady we swojej zakej wulkokći sjewi, bě wczeraschnja nadżeła, na kotrejž so knjes farar Rjeda po 38letnym sastojnstwje se swojej wosadu rozžohnowa. Zyrkej bě za tutón dżeń krażnje wupyschena, wosebje kleńka a woltař. W prěnim kemschenju, kotrejž wosada jara bohacze wopyta, běchu so wojerske towarstwa Michalskeje wosady se swojimi chorhojemi z wobeju stronow woltarja sestupake, hdżež běchu so też wschitzy wosadni sastupjerjo sešedżali. Zyrkwinski chór spěwasche pod nawjedowanjom knjesa kantora Polaka „Knjesowa hnada" (kotrjž spěw je prjedawschi tantor Kapler sestajał). Po předowanju pschednješe spěwarski chór Židowskeho wojerskeho towarstwa „Swjaty, swjaty, swjaty je tón Knjes".

Knjes farar sakoži swoje rozžohnowanje předowanje na Jap. słutti 20, 32: „A nětk, lubi bratija, ja waš poruczu Bohu a tomu słowu jeho milosze, kotrejž mózny je we waš natwaricz a wam dacz to herbstwo mjes wschitkimi wošwjeczenymi." Swoje předowanje, swoje božemje na swoju wosadu bżeli do słjedowdżelow: 1. Dżakowny wrócso hladasche na cżaś, kotrejž sady njeho leżi, 2. hladasche doprědka a horje k Bohu a 3. nadżijepołny na kónz, kiž leży psched nami. Won spominasche na tamnischi cżaś, hdyż je psched 38 létami do Michalskeje wosady pschischoł. To je dołhi cżaś. Jenoż mało je było, kotrejž su psched nim tak dołhi cżaś tu słutkowali. Wjele wjesełeho ale też žrudneho je ja tón cżaś nasłonił. Ale nade wschitko staji hesło: „Khwal toho Knjesa moja dulscha. Woprawdże hmujaze bě, kak so wotkhadżazy duschewnjnk wschittkim dżakowasche; niz jenoż wosadnym sastupjerjam a swojemu sastojnstwu bratrej a knjesej kantorej, ale też zyrkwenżej, kiž też hižo tak dołho hacz tu karar je, pschi zyrkwi służbu cżini, a też na swójźka njesapomni. Sesłyschachmy z jeho předowanja tak prawje jeho poniżnosć a mérniwosć. Też na wschitko cżežke farar Rjeda spominasche, ichtož je jeho potrjechiło, wosebje też na žmjerczą jenicżkeho žyna we žwětowej wójnje. Sswoje hmujaze wotžalne předowanje skónczi z modlitwu, kaž žwj. Pawol w Milecże, hdyż so je starschimi Efesiskeje wosady rozsłohnowa.

Po spěwje hižo naspomnjeneho muzkeho chóra pschepoda knjes měschczańśki rada Pjetasch pschipósnawaze wopišmo wot měschczańskeje rady jako kollatora z pocześcowazymi słowami. Jara wutrobnje a z pschihódnymi słowami wjedżeše knjes ryczerkubleř Jeremias se Ratarjez w mjenje zykeje wosady wotkhadżazeho žwěrneho farara cżesczicz. Jako sastojnski bratr wupraji k. farar Tischer swój wutrobny dżak za zhromadne ikutkowanje w dobrej pschesjednosći. Kaž k. farar Rjeda we žiwjom předowanju naspomni, je jemu wokrjesne hejtmanstwo jako zyrkwinska wyschnosć też pschipósnawanke wopišmo pózłako. Na žerbišći Božej służbje k. farar Tischer w mjenje wschitkich dżak za wschu luboscz a žwěrnosć prajesche.

Wulka cżrjoda wosebje žwěrnych Sserbow dżesche nimo žiwojeho žwěrneho farara, woni so z nim rozžohnowachu a jemu ruku z dżakowosću tłoczachu a rad wot njeho słuschachu, so by farar wot žiwoje wosady njedżeli a so móża jeho husto sasze w Božej służbje wohladacz.

Zhła wosada pschesze wotewżdżenemu fararjej wschu dobre we dalschim žiwjenju a zbóżny wjecżor žiwjenja.

Ze Serbow.

Dźensnišnica.

Póndżelu, 27. póžnjeńca.

Damiana a Kosmasa.

1896 zamknjo so serbska wustajońca w Drježdżanach, kiž bu wot 45 750 ludźi wopytana, a kiž założenje našeho muzeja mócnje spěchowaše. Běše to wulki skutk wótčincow Muki a Sommera.

1727 zeńdże so posledni krół (45.) kommisija k wudaću dospołneje serbskeje biblije (fararjo Dolhi we Minakale, Jokuš w Hbjelsku, Běmař w Budestecach, Wanjeř w Bukecach). Bórzy po tym cyła biblija wuńdże. Wšeśe so k lětu tutón swjedżeń njezapomni! —

† 1867 wyšši farař Jurij Libuša w Zlym Komorowje, kiž je spodżiwnu knihu „Shythica" wo Serbach pisał. Běše sam horliwy, wótčinscy zmysleny Serb. —

† 1719 Wustowski farař Křesćijan Hennig, jenički drjewjanopołobski spisowaćel.

1467 Łužiski bohot Jan z Wartenberg woblehnje Wojerowski hród. —

Přisłowo: Wšo butra njeje, štož so maże.

*

— **Wo wjedrje.** Dżensa rano we 8 hodż. barometer 731, hygrometer +6, thermometer w nozy +10. Wuhlady na njestajne wjedro, pokhilenje k dešcżowanju. Nad połnóžnym morjom leży niżina, kiž žwoje wubżěhi do Němskeje, Francowskeje, na britiske kupy a do połonišcżeje Skandinawiskeje ześele. Połnóżnu Europu pschikrywa wyschina. Wubżěhi niżiny pschinjesu też nam pschemčinjate, pomročene a druhdy dešcżojte wjedro. S krótkeho wjecżora buje wešo lóžicżi wětr, kiž móże nam nahlwnilne wuwjedrjenje pschinjesc. Tola bórzy dobudu dołhowjecżorne wětry a pschinjesu nam z městnami dešcże. Jutše wutoru słhadża słónczko tu 5,56 hodż. a khowa so 5,45 hodż. Měsacżk słhadża jutše wjecżor 9,57 hodż. a khowa so popołnoru 1,46 hodż. Jutše wjecżor w 6 hodż. steji měsacżk w poślednim bertiku.

— **Kradnyli su 25. 9. 26 na Budomnym Mjasowym torhoschczu (pschi Wětrowsej zyrkwi) trjebany, schtyrikoty, žołty ruczny wós bjes deskow. Wós 6 zent. wuběrzki. — Dale su we wokolinje 26. 9. 26 žonjace koło šnamkt „Torpedo" kradnyli. Koło ma cżorne krošnu a žwjena, schkitak draschty je z cżornych, selenych a namódrjenych nitkow, rjeczajowy schkitak je wobschkodżeny, ruczne spinadło pak žhótnjene, na šedle bě brunty plyschowy pschikrywo. — S nutsłamanjom w nozy k 24. 9. 26 kradnychu por cżornych schnórowaniskich stupnjow, 43 wulkich, por schérych sokow z dżerżakami, módru twjerdu cżapku a žlěborny nuzazy cżažnik cżo. 94 238 R. M. 6240. Wo wšezwne spóźelenja prožu kriminalna policija w Budyschinje.**

— **Autaj do žo zeańyloj.** Ssobotu popołdnju wokoło 3 hodżin na Pschižnišcżańcu Ssukelnikeje haży a Moltkoweje dróhi ludżazy auto a petrolejowy tankowy auto. Drježdżańskeje filialki Němskoamerikańskeho potrolejoweho towarschwa do žo zrasyschtaj. Wobej jědżadże žo žyjnje wobschkodźijschcej. Ludżazy auto dyrbjachu wotwjesc, žyłny cżežity auto pak móżesche bjes zuseje pomozy dale jěcz. Zadyn z autoweju wjednikow nochze wina na njeżožu być. Wobaj wobkruczataj, so staj, kaž być dyrbu, na prawej stronje jěloj a też trubikoj.

— **Budyschka dobrowólna wohnjowa wobora** žwjecżesche žobotu a njedżelu w „Krónje" w Budyschinje jubilej žwojeho 60lětneho wobstacża. Ssobotu wjecżor wotmě žo žwjedżeńśi kommers, na kotrymž mężesche k. měschczanoscha dr. Förster žwjedżeńśtu rěcz. Njedżelu rano bě budżenje z hudźbu, popołdnju konzert w „Měschczańskej zahrodze" wjecżor pyschne reje w „Krónje". Nadrobnischu rosprawu podamy w jutšischim cżišle.

— **Małym rentnarjam** wupłacżuje žo podpjera za oktober 1926 schtwórtk 30. sept. 1926 dopołdnja wot ½8 —12 hodżin w žejmowni delkach. Małi rentnarjo žu pschi tejle zkładnoscži z nowa prošceni, so buchu žebi podpjeru na postajenym dnju wotewsali, dokelž z technischim winow pschi pokładni mózno njeje, so žo jenotliwym podżischo wupłacżuje.

— **Schtó wě něschto blischsche?** 26. augusta t. l. žu pjeża w Khocżebušu sapschahi kradnyli. Je to mały rěznjschi ipós. Dešći su šnutskach a šwonkach brune barbjene. Wós ma žolte schnjaza, pschi lewym prědkanym koze wobrachuje buschdwiza. Do woja bě sapschehnjeny 11-létny mały cżémnobrunty walach z dołhimi hriwami. Pschikrótschenej wopuschu a khodżesche w silowym gracże. Nětk maja sa to, so sapschahi njeżu kradnyli, ale so je jón pohonczj pschedali. Schtóž něschto blížsche we, njech to Budyschkemu kriminalnemu wotdżelenju abo blížschemu žandarmej ždżeli.

— **Słótne khorošcże w Němskej pschiběraja. Po sapižu 15. sept. je mjes słotom pokhroma jara pschiběrała. 15. sept. bě w 36 418 dworach, 31. augusta pak w 32 230 a 15. augusta jenoż w 27 077 dworach pokhroma. Też žwinjazy mór je žo wot 31. augusta sažo bóle rozschěrił. Wón stupi wot 414 dworow 31. augusta na 447 dworow 15. septembra.**

— **Wopaczne dwěhriwnarje.** Hižo dlšschi cżaš žu po zyjnej Němskej wopaczne dwěhriwnarje we wobthadże. Wopaczne pjenjezy žu lokko špóznacz, žu cżémnische hacz dobre pjenjezy a maja bóle wokojany napohlad. Pschi pschimanju žadża žo tuczne dwórj, maja njeczišu rjapkatu kromu, klinża njejasnje a žu z lokka ze žlěborom pocżehnjene. S wopaczhnymi pjenjezami móżemy pjezacz kaž z wokojnikom, schtož pola dobrych pjenjez njeńdże. Njech tohodla tóždy kedżbuje, so njebhy wopaczne pjenjezy dostał.

— **Pokhroma je sajschla** mjes słotom žiwnoscżerjow Pawola Jana Grošy I w Khrósczicach.

S **Dobruschc.** Sjawny pucz z Dobrusche do Hnaschcy na Dobruschanskich honach hišchcze hacz do 9. oktobra zamrjenj wostanje.

S **Cżornych Nošlic.** Sjawny pucz z Hornjeje Hórki do Sstónkez na Cżornonoślowskich honach hišchcze hacz do 9. oktobra zamrjenj wostanje.

Zhubjeny syn.

Burski roman z Cżorneho lěża.

8] (Pokračowanje.)

„A wona dostanje wuczerja", prajesche do toho Rósalka njemyślliwschi na nicżo, chyżo žyna jenoż spokojicz.

„To je pódlanka wež. Styła je mi njelubje, macżi, so Wój wschém ludżom do wocżow pikataj, so staj mi studowacz a na wuczerstwo mje wukubłowacz dałoj, njeluto wawschi najnjerschich khošlow."

Rósalzy stupachu žyły do woczow, tak so wona haňbowasche.

„Cżłowjek bo psched ludżimi wulzy njeczini", stónczi Hendrich.

„Tak?" sapocża jeho nan. „Je to też nowocżasne waschnje w měsese, so dżeco žwojeju starscheju wužiwari? Haňbowacz bo nihdy njetrjebamoj. Twój nan je žebi dyrbjał cżežko sažuzacz a twoja macż je žo na žlónzu žmalika a we žnéhu a błócże na roli stawała a žo sajpjerała, so mózesche jeje knjes žym w seminaru njemylenje nad knihami žydacz te lěta dołho — ja to dże wón nětko žwojej starej macżerzy hubu sakasacz, hdyż ma wona žwoje wjeselee nad žwojim brěczom a jeho łacżanjezinu!"

„Ja njedowidżu a njemóżu srosumicz, schto ma to wschitko z mojej žeńtwu cżinicz", prajesche Hendrich rosmjerjany.

„Haj, wo žeńtwoje bě rěcz", rjekny starý rosthorjenje. „Bur Křesćiżneho dwora je cżi haj prajił, hacżrunjeż je tola zaśne, so žebi je jenoż jeje pjenjezy dla běrjesch."

„Wona wě žwoje lěpsche a ja to moje. Wona pschińdże do města, smjeje mózność z wulkimi ludżimi, kaž z lekarnikom a z měschczanoscu, wobkhadżacz, móże žebi žłužobne dżerżacz a..."

„To dżeń žym ja prjedy runje rjez chyżła", žwaji žebi Rósalka bojaslinje pschihlajacz, hdyż běsche najprjedy Duchana a potom žwojeho Hendricha sa rózk zybła a potom podarmo to na prawo, to na lěwo z wócżkomaj mikotała.

Hendrich wobroczi žo ke komodże, hdżež mjes dwěmaj pižanymaj schalkomaj talef z móznej babu žo hordże wuvinasche. Jeho wuras žo trochu smérotna.

„To tola wupada kaž tykanz pschi žlubje", wón prajesche stanywschi.

„Ach Božiczko, tón krócż niz", wjasałosche Rósalka. „Tu babu žym napjekła — ja Lawrjenczka —"

Hendrich wosta kaž kanjeń žprostjenj stojo. „Sa koho?" wón jarej, žo zbodrubżschi.

„Macżi", prajesche Duschan, pohladaj wschak ty ras sa holzami, ja mam z Hendrichom něschto porěczecz."

„Ale —"

„Dżi jenoż."

Rósalka dżesche pomalku z durjemi won — bórbotajo, a kaž žo ža, žo modło.

„Tak, Hendricho, ty by potajkim z burom Křesćiżneho dwora rěczał wo Lawrjenczku?"

Hendrich złoji ruzy na tschi. „Ně, nano. To njemóżeze žebi zadacz. Njeje dosez na tom, so mamy tu haňbu ... tu dyrbjał też hischcze rosnoschowacz?"

„A je to cżestnje jednane napschećo burej Křesćiżneho dwora? Nima tón prawo žhonicz, do kajkeho pschiwuznistwa žo jeho dżowka dawa? Ja tajkeho potajerstwa nochzu."

„Ja dyrbju na žwoje postajenje tej žedżonoscż złożicz, nano! Wy to njerozumicże. Hdyż ludżo w měsese žhonja —"

„Se tju žo hischcze žadyn cżłowjek na žwojim městnje dżerżał njeje."

Hendrich hněwnje z hlowu žnak cżišmu. „Dosez žym pschěrał — mózesze mi wěricz, nano, — žo je tajki bżiwi, njerosmyślany cżłowjek mój bratr — ta haňba, so je we jastwje žedżał, — dokelž je jeneho w žłobach na pol zakłok, — a někto měł ja też hischcze wokoło khodżicz a ludżom to wupowědacz?"

„Ludżo wschak to tola žhonja", prajesche Duschan se budławym hłosom.

„Haj", sawoła Hendrich horliwje, „hdy budżesche žo to w žuhodnem měsese stało. Ale dałoko pšches jéżor, we Baworskej, zyły dżeń pucża wotkud, pola módroběłych! Schtó by wot tam donoschował?"

„To je wěrno."

„Sa waju cżesteju stareju cżłowjekow by to z haňbu było. To je widżecz, kajzy ludżo žu Duschanezy, — tak budże rěkacz, a zyła wješ wamaj z pucża póńdże. Taki žym, kiž žwojeju stareju starschetu do rowa pschinjeże! A macż halle — to wy zawěscże njechacże, nano, so burowki w zyrkwi wot njeje zofaju — žłubicże mi nano, so chcezże też wy mjelczecz."

Starý ždychny z hłuboka. Mohn žo wschón dohromadki ztuli. „Ja njebudu njeschožo žwojeho najmłódschcheho do žwěta trubicz."

„Wy to potajkim hłubicże?"

— „Hdyż žym ras nječhto prajił, njeje žlubjenja trjeba." Hendrich ześrě žebi pót.

„To druhe móżesch žebi z Lawrjenczkom žam wuczinicz", pokračowaschze nan. „Lawrjenczka žu wjeżera puschczili — Lawrjenczk žo dżenża w nozy hischcze domoj wróci — ja cżi to pryjedy rjez njechach, chyżh cże pschekłapicz!"

Hendrich žwje žo na stólczk. „Ssem pschińdże, domoj? Lawrjenczk? A to dżenża hischcze?"

„Domoj!"

„To je rjane pschekwapnjenje! A jow pschińdże, do cżopłeho hnězda dacże žo jemu wuhonbnyez — tomule strašchnemu cżłowjekej, kotrehoż žo wschitzy boja, kaž djabola? A so by tu lěnjeho pakł?"

„Takle ty rěczisch? A to wo žwojim žamžnem bratru?"

— „So by ta haňba tu žiwa wokoło běhała!"

(Pokračowanje sćěhuje.)

S Bukez. Nasche schulske mĕsino, kotrež so ſ tym wuprošeni, so knjes Kerk na dalše ſtudije do Drježdżan woteidże, ma so ſ nowa wobhadźicź. Dokelž so wobknježenje serbſkeje rĕcže žadasche, bĕschtaj so jenož dwaj ſamolwikoj. S toho sczĕhuje, ſo na nasche serbſke mĕſtna w pschichodze wulkeho wubjerka na wucżerjach njebudże. Tohodla mĕło so jara na to kedżbowacź, ſo bychu wobdarjeni ſerbſzy hólzy wyſchſche ſchule wopytali, a njemóhli to ſe ſtammymi ſwjomi rĕdźkami, mĕł so ſerbſki lud ſobu wo to prózowacź, pschetoż plody tola poſdźiſcho ſobu wuźiwa. Njeſmĕjemy pak žanych ſerbſkich wucżerjow wjazy, njeſmĕjemy tež dołho wjazy ſerbſkeho luda. Nasch ſchulſki wubjerk wuſwoli jenohłósnje ſ. Wjelu ſ Komorowa pola Nakez. Sserbja tak Nĕmzy hłoſowachu ſa njeho. A w ſtamnjej pschesjednoſczi budźemy tež jeho witacź a ſo wjeſelicź, ſo ſo ſ nim ſaſo jene wucżeriſke mĕſtno pola nas ſ dobrym Sserbom wobſadźi. Wot 9 wucżerjow mamy potom hakle tſjoch, kotſiž ſerbſchczinu wobknjeża. Je to dosć? Schto bychu druhe ludy prajile, budźechu we ſwojej domiſnje ſo ſpokojicź dyrbjake ſ tak wjele wucżerjemi, liž rĕcź jich dźĕcźi njerĕcża ani njerozumja?

S Bukez. W naſchej ſchuli ſu ſo najwjazy próſdniny ſapocżake, kotrež dla ſbĕranja bĕrnow tſi njedźele traja. Schula ſapocżnje ſo ſaſo pondźelu 18. oktobra rano we 7 hodźinach, niż hakle we 8 hodź., dokelž maja ſo dźĕcźi hacź k dokonjenju ſchulſkeho nowotwara po lĕczbnym planje roswucżowacź.

S Wjeleżina. Ssobotu pſchipoldnju we 1 hodź. ſo ſhadaſtka a twĕrdkowa wuſtajenja ſwjatoczneje wotewri. Knjes hamtiſt hejtman dr. Jungmann ſ Budyſzkoho a druhi ſaſtupjerjo bĕchu pſchitomni. Poſlednje dny ſu na pſchihotowanjach ſ wulkej pilnoſczu dźĕlali, mimale wodnjo a w nozy, ſo by ſo wuſtajenja tak pſchiprawiła, ſo by kóždeho woppytowarja ſpokoſiła.

S Tuczij. Sa **naſlĕdnika** wyſchſcheho wucżerja Buchholza, kiž na ſtoldk cżeſto khory w Budyſzkiſej mĕſchczańſkej khorowni leži, wuſwoli ſchulſki wubjerk wucżerja Rudolfa Jraela. Wón woppytowaſche ſeminar w Biſkopiach, wucżeſche dotal w ſchuli w Delnjej Wjaſoricy a naſtupi hižo 1. oktobra ſwoje nowe ſaſtojniſtwo pola nas.

S Hucżiny. Pſchichodnu njedźelu 3. oktobra a póndźelu 4. oktobra wotmĕje ſo pola nas hermank.

S Lubija. Pſchekleyany jebak je pjatk popoldnju we ſenym ſudomnym inſtalazijſim wobſhodże pohnł. Wupyta ſebi nĕkotre wĕży, mały krónowy ſwĕcżnik, elektriſku plotu a nĕkotre mjeńſche wĕżki ſa w hromadze 80 hriwnow a proſcheſche, ſo by jemu mjezicżel tele wĕży ſ kwitowanej ſlicżbowanſku do jeho bydlenja na Dwórniſchczowej dróſy pósłał, a praji, ſo Knoblich rĕka. Wuczobnik jemu wokolo 5 hodź. ſkałane wĕży donjeſe a hižo we wothĕżi ſkałat wucżobnikej napſchecżo pſchińdże, wotewſa jemu wĕży a praji, jo chże je, liž maju ſ barom bycź, ruczże do pinczneho bydlenja donjeſcz a póſła wuczobnika do prĕnjeho poſkhoda. Podarmo tam wucżobnik wobydlenje knjeſa Knoblicha pytaſche a jako dele pſchińdże, bĕ ſo naſch Knoblich je ſkałanymi wĕżami ſhubił. Pſchekleyany jebak je cżaſ tak wuſił, ſo je mohł hiſchcże ſ cżahom wotĕcź. Pola naſ njeſmuſaju wokolo 5 hodź. nĕkotre ſahi wotjĕdu.

Ze **Sunowa — Konjec.** Cyle njenadżicy pſijĕdże wótrſka wobnjowa wobora ze ſwojej nowej motorſkej ſykawu njedźelu popoldnju wokoło w 4 hodź. k nam na wopyt. Lĕhdy bĕše pri klóſtrſkej wodze zaſtała, mjetaſe hižom za nĕkotre mjeńſiny mócny zliwk wody do wyſokoſcze, dwójcy, haj tſójcy drje pĕſahnywſi naſe twarjenja a najwyſše ſtomy. Rjana ſrĕjódka ludu z wobeju wſow drje bĕše ſo hnydom zbożała, ale tež druzy, kotſiž nicżo njezhonichu, bĕchu rad tajke nowóſacżne haſiđło widźeli a wobdźiwali. Skoda, ſo hodźinku do ſasa wo wopyće njezhonichmy, njejſmy tola bjez telefona. Zo bychmy tutu wulkotnu ſykawu pri khutnym dźĕle widźeli, njechamy ſebi pſeć, ale zo w nuzy też haž k nam k pruſkej mjezy na pomoc ſpĕſnje pſijĕdże, ſmĕmy ſo nadźijeć. Wody je pola nas dosć za pſipad wohnja, ale wot wjeċor 7 hać do ranja 7 hodź. bohużel naſ telefon wotpocżuje, w tym dypku ſmy w naſim kucżiku jara ſpatnje zastarani; do cyła cyły póſt, kak tón naſe Delany zastara, to ſkoro wĕry podobne njeje — we cżaſach rozwiteho poſtupa na wſĕch polach. Po dokonjanym krótkim pſedſtajenju ſo klóſtrſcy woborniccy a zaſtupjerjo naſeju gmejnow w Konjecżanſkej korcżmje khwilku pobjeſeadowachu *a próch ze śije* wotmychu. -S.

Z **Kulowa.** Służobna holca dźĕše k pŕekupcej, zo by nakupowała a zhubi liſtowniu z 25 briwnami. Liſtownju namakaſtaj dundakaj. W jenym hoſcżencu 20 hriwnowſki papjerjany pjenjez wndaſtaj. Z tym ſo podhladnaj ſcżiniſtaj. Pozdźiſo jeju w dróhowym pŕĕrozy leżo namakachu. Swoju namakanku bĕſtaj na „duchownu cyrobu“ zamĕniłoj.

S **Kulowa.** Autowa cżara ſ Kamjenza do Wóſtlinka a Kulowa na pruhu dale woſtanje. Wokrjeżny wubjerk w Kamjenzu je rukowaniſki pjenjes na ſchtwórcź lĕta pſchiſwoliſ.

S **Rĕſeje Wody.** Jene njeſhoże po druhim ſta ſo tu ſobotu dopoldnja. Polnokrjejneho ſchumjela firmy Schulze a Kinge, hewak ſmĕrne a ſkudne ſkoże, bĕchu na ſahrobſe firmy do brónow ſapſchahnyli. Jako cżaſ ſ Muczakowa ſwonjo pſchijźeże, ſo kóń naboja a ſpłoſchi, cżĕrſcheſche k wrotam, hdżeż brómy wiſzaſo woſtachu. Kóń ſahrabowaſche dale hacź k Biśmarkſkej dróſy. Na rózku Muczakowſkeje dróhi dżyſcheſche ſo jawórcźiſcź, ſabeża pſchi tym na hładke kamjenje khódnika, wobſuny ſo a praſny ſe ſadnimaj nohomaj do wjetſcheje ſchĕkleży wulkadneho wolna firmy Nedwig a Ringel. Kóń ſchĕkleżu roſbi a ſebi ſadnjej nohu roſrĕja a ſo hewak hiſchcże ſrani. Stcżo njemóżeſche dale bĕżecź, tuž jo wotwjeſechu. Cżĕrnowy a lużu krwe bórhy woiſtronichu. Hnydom wołołany ſtótmy lĕkaŕ Bahmann ſaſchi kowjej naprjedy lewu nohu. Jako dżyſcheſche pak ſa prawej nohu hladacź, jeho kocżki ſ kopytom tak ſtraſchnje morſmu, ſo jemu wobej hwĕżdżeł rosbi. Stótmy lĕkaŕ njemóże ſo wjazy nicżo cżinicź. Jeho hnydom ſ autom do Khocżebuſkeje khorownje dowjeſechu. Konja pak, njeđźiwajcy toho, ſo je wjele kavĕ ſhubił, najkĕrże ſaſo wuhoja.

Swjedżeń sokolskich dźĕci w Małeſcecach

njedźelu 26. ſeptembra 1926.

Małeſchańſki Ssokoł wuhotowa ſ pomozu Porſchiſchich a Radwoŕſkich ſokoliſkich dźĕcźi woprawdże rjany ſokoliſki ſwjedżeń. Pſchipołonju w 1 hodź. witachu Małeſchenjo Porſchiſkich a Radwoŕſkich mlodych ſokołow a ſokolki ſ hudźbu do wſy, ſeſtupachu ſo do ſwjedżeńſkeho cżaſa a cżahnychu pod ſyntami nowoje ſokoliſkeje kapały na ſwjedżeńſku kuku, kotraż ſpocżatku wſy pſchi wulkim hacże, wobrubjenym ſe rjanymi wulkimi ſchtomami. Mĕſtnoſcź je woprawdże rjany kucżik a zyle każ ſtworjena ſa poſtajenja ſokoliſkeho raſu pod hołym njebjom. Na ſaſchłahanej mĕſtnoſczi bĕ tribuna poſtajena ſa hudźbu. Kapała ſahudźi a wuſchiknje a eraktnje pſchedwjedże ſjednoczena ſokoliſka mlodżina pod krutym dohlađom hłownego ſwjaſkowego nacżelnika, bratra Arnoſchta Barta a jeho ſwĕrnych pomocznikow, proſtne a naſjadne ſwucżowanja. Wobliżża ſokoliſkich dźĕcźi Barta ſo ſ radoſcźu pſchi wſchĕm krutym ſwucżowanju, kotre też ſo żort bĕ poſtarane pſchi wubĕdżowanju, kotrež bĕ woprawdże cżĕſna a duchowna woſchewjenſka ta mlodżina, a hola radoſcź ſa pſchihladowarjow, kotrychż bĕ ſo rjana hyła ſeſchła. Tu dowidźachu ſtarſchi ſami, kak derje ſu dźĕcźi w „Ssokole“ ſhowani, liż ſtruczuje jim cżĕło a duſchu a njeda jim cżaſa k proſonemu dundowanju po dróhach a k wuwjedżenju worakawſtwow. Ssokoł cżini na dźĕcźach to najlĕpſche, mjenujcy ſdźerji jim ſtrowotu a ſaſchczĕpi jim moralnoſcź, ſchtož je w naſchim cżaſu wulki nuſno. Mlody Ssokoł njeđźe ſo ženje ſhubicź w ſołmach zuſbaſtwa, jón wobdawanych, ale budże krucze ſtacź jako Sserb a ſ tym cżeſczi dźĕcźo najbole ſwojich ſtarſchich. Rjana bĕ hyła ſokoliſkich dźĕcźi a hychtaj-li kóżdy nan, kóżda macź to najlĕpſche ſa dźĕcźo chcyłoł, jaweſcze bo jich hiſchcże jónu tak wjele hyło. Strowoſcź ſwojemu dźĕcźu wobkhowacź a je moralnie ſkuczicź, to ſu najważniſche nadawki dżenſnjiſchego cżaſa za ſtarſchich a Ssokoł je a budże jim ſ najlepſchim pomocznikom. Niż ſłabuſchi, ale mózny knjeſi. Cżelnje a duchownje mózny a ſebjewĕdomny dyrbi też kóżdy Sserb być! Skupina, wuplód ſiwĕrneho a njejpróżneho dźĕlacżerja na tutym polu, bratra Arnoſchta Barta: „Hdże ſtatok mój“, pokała nam tak prawje we ſiwych wobrazach naſch narodny dóſt a dźĕło Ssokoła ſa ſwój ſerbſki lud. Na wyſoke wĕſi drĕmajſche ſerbſki bur, ruđżo ſo nad ſwojim hinajſym narodom, tola, wón dże, tak dołho hacź je ſiwy, na wĕżi nad ludom ſtrażowacź. W dolinje dźĕłaju wilnje: bur ſpjcże, kĕſaŕ ruba drjewa, jedyn twari a ſaſo druhi łama a kłepa kamjenje. Lud ſchkitaju wojazy ſ hlebiju w ruzy pſcheđ zuſym nawalom. Ssokołjo bliża ſo ſdała a budża a ſkrucża lud. Sserbſki bur, ſtrażnik na wyſokej wĕżi, wotucżi je ſpara, ſo dżiwa, ſo hiſchcże ſerbſkim rĕcź ſaſłyſchi, haczruneż tola ſebi zuſbaſtwo wucż ruba do domow Sserbow. Dżĕlaczerjo a Ssokołjo a wojazy wĕſchcża łĕſchi pſchichođ a zapomnjaju pſchichođ ke krutej ſtraſchi a dźĕłu. Wyſoke poſĕkhuje bur khorhoj a pſchiſłaha a po ſtach pſchiſtamkuu ſo ſokołjo a lud, njeliczomne khorhojczki pſchidrużża ſo k wulkej ſerbſkej khorhoji, łóſchtnje ſolmjo ſo dołwyczeżiły ſ wĕże. Zyłu ſjenu wobwĕnzowachu narodne ſpĕwy ſ pſchewodom hudźby. Kraſna ta ideja, poſbudżowaja wjcżich k dźĕłu, dopominaja na naſch ſrudny dóſt. To wſcho pſchidżiwedżjechu ſokoliſke dźĕcźi a ſ dnſchu wĕży bĕ hł. nacżelnik: Arnoſcht Bart. Tĕlenje ſa płakom, pſchikhad poprajniczowego kcała ſ wulkim pſchewodom a druże towarſchcze hrĕ ſkónczicżu bohaty a rjany porjad. K rajnemu wopomnjeczu buchu ſokoliſke dźĕcźi pſchi ſich pſchewjedżenjach, każ też w zyłku fotografowani wot ſwjaſkoweho jednacżela bratra bra. Schlezy. — Wſchitzy pilni ſeſtupachu ſo do cżaha a ſ pſchewodom ſokoliſkeje kapały, kiż ſo dżeń a bóle k naſchemu wjeſelu techniſzy wuwiwa, podachu ſo wſchitzy k Sendżiż hoicżenjez, hdżeż ſhromadżiſchu ſo ſtarſchi Ssokołjo a Ssokołki a hojcżo ſe reji. — Sdżiwa wam Małeſchanam, ſtawa wam wſchĕm Radwoŕſtim a Porſchiſkim, kiż ſcże tak kraſny ſwjedżeń wuhotowali, njechładajo wulkeho dźĕła a prózu! S wintrohnym dźakom pak jej wam, lube ſokoliſke dźĕcźi, pſchiwolamy „Na ſdar“! Njech roſcże a dźĕła k ſpomoženju naſcheho ludu naſch „Sserbſki Ssokoł“! P. Kr.

Najnowiše z cyłeho swĕta.

— Schkrotwa powĕſcź wo wjedrje ja jutſje watoru: We Nĕmſkej ſ krótkeho wjeczora k dołhemu ranju połĕpſchenje wjedra poſtupuje. Trochu ſo jeżopſi.

Londonſki pósſki automobil, kotryż diamanty, parle, pjenjezne liſty a ſchekl wopſchiſeſche, w hódnoſczi 80 000 puntow ſterlingow, je ſo ſobotu w nozy wukrubił. Wołowy wjednik je ſo ſhubił. Sto polizijſtow ſa rubjeżnikom ſtedźi.

*

Mjes Kaufbeurenami a Schnegawu bĕ ſo hromada wulkich kamjenjow na żeleźniſke kolije położiła. Jenoż kedźbliwoſczi cżahoweho wjednika maju ſo dźiakowacź, ſo ſo njeje njeſhoże ſtało. Jako winikow ſu dweju ſchulſeju hólzow ſ Lindenow wuſłĕdźili. Hakle njedawno bĕ ſo na tej ſamſnej cżarje podobny ſły pſchihot ſkucził.

*

W Teheranje ſu wjele żandarmeriſkich a polizajſkich offizĕrow a zibilſtow dla pođdacżeńſke atteńtata na ſchaha ſajeli. W Perſiſkej je ſo nahły żud pſchipowĕdźił.

*

W Miami na Floridſkej polkupje ſu tſjoch cżornuchow pſchi kradnjenju ſaſtapili a lynchowali. Jich cżĕła ſu ſo ſpalile. Woni bĕchu ſpytali, pjerſchcżenje morwej żonje rubicź, kotraż ſrjedź ſwojich morwych dźĕcźi leżeſche

*

Wichorowa kataſtrofa je provinzu Sao Paulo w połodniſchej Braſiliſkej podeſchła. Mĕſto Itamba je ſo dołpolnje wupuſczito. Hacź dotal ſu 200 morwych namakali.

50 lĕt wohnjowa wobora w Bośicach pola Njeswačidła.

Pſchi ſkładnoſczi 50lĕtneho wobſtarcja wohnjoweje wobory w Wóſchżach wotmĕ ſo njedźelu 26. ſeptembra ſ dobom ſjĕđ wohnjowehо wokrjeżneho ſwjaſka Budyſchſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. Hoſeji powita po pſchiſjĕđże dopoldniſcheho cżaha woborowny nawjedowar Schubert a kapała Adolfiſteje Hĕty w Njeſwacżidle. Na cżeſtnym aucże a 6 rĕdłownych wołach jĕđżechu woborniczy potom do Wóſchiż. Po ſwjatocżnym powitanju wotmĕ

Mŏdre ſymſke reform-kholowy
ma we wſchĕch wulkoſcżach tunje
A. Kasper, Burglehn 11

Hospodorſki rozhlad.

Póndźelu 27. ſeptembra 1926.

Kurzy ſobotu w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	46,30
jendźelſki punt	20,34	100 ćeſkoſ. krónow	12,41
100 ſwajc. frankow	81,03	100 franc. frankow	11,67

Efekty.

Efektowe wiſt ſandźenu ſobotu w Barlinje ſapocżachu ſo khĕtro żiwje. Kuriży ſo powſchikownje wo 1 proz. powyſchichu. Wójnſka poſczonka ſapiſa ſo ſ 5,25 hr. ſa 1000 hriwnow.

Produktowe wiſt.

Na ſobotniſchich produktowych wikach w Berlinje mĕſeſche rożka mĕrne wiſi. Sſkłabſcheje tukrajneje pſchenicży bĕ wjele po pomĕrnych płaczijnach dóſtacź. Jeczmjeń mĕſeſche kupzow, ale malo ſo poſiſcżeſche, ſłabý pak ſo cżeżko pſchedawaſche. Jenoż dobre drużiny wowſa namakachu kupzow. Zentnar płaczeſche ſobotu:

w Berlinje:

pſchenicży 12,95—13,10 hr., rożi 10,50 hr.
hacź 10,57 hr., jeczmjenja naſĕtnjeho 10,25
hacź 12,40 hr., naſymnjeho 8,50—8,75 hr.,
wowſa 8,50—9,15 ſł. hr.,

w termijnowym wikowanju

ſa ſeptember: pſchenicży 14,62½ hr., rożi 11,42½ hriwnow,
ſa oktober: pſchenicży 14,10—14,12½ hr., ſa rożku 11,40 hr.,
ſa dezember: pſchenicży 14,10—14,05 hr., rożi 11,45—11,42½ hr.,
ſa mĕrz: pſchenicży 14,30 hr., rożi 11,75 hriwnow,
ſa meju: pſchenicży 14,45 hr., rożi 11,62½ hacź 11,95 hr.,

Na pſchedań:

Krutwa mloda wyſokoſnjcżelna w Pſchiwcżicach cżo. 30 a we Wulkich Dobjezach cżo. 31.
Krutwa wyſokoſnjcżelna we Łuſy cżo. 53 a w Małeſchezach cżo. 67.
Krutwa, mloda wyſokoſnjcżelna cżehniwa, w Sdżarju cżo. 22, p. Klukſcha.
Koſa, mloda cżorna, ſw Wóſchizach cżo. 10.
Kóń, ſtaſchi w Ruſchizy cżo. 4.

Škrowe depeše.

Barlińſke produktowe wiſi, bżenża dop. ¾11 hodź.: Wobrot je jara żnadny, wiſi hiſchcże njeſſu wuwite. Tendenza: jara cżiſcha. —

Dop. ¾12 hodź.: Każ pſched hodźinu.

Płaczizny na Barlinſkich produktowych wikach.
Zito a wolijowe ſymjo po tunt abo 1000 kg howa: 100 kg, płaczizna po złotej hriwnje.

	25. 9	24. 9.		25. 9.	24. 9
Pšeńca	259-269	260-264	buny	24-26,00	24-26,00
rożka	210-215	210 215	woka	26-30,00	26-30,00
nat. jeczmjeń	205-248	205-248	módre lupiny	15-17,50	15-17,50
naz. jeczmjeń	170-175	170 -75	żołte lupiny	19-21,50	19-21,50
wows	170-183	170-183	zeradella	18—20	—
kukurica	184-186	185-186	raps. wosušk	14,60	14,60
pšeńč. muka	37-38,50	37-38,50	lany wosušk.	19-19,20	19,20
rżana muka	30-32,25	29-32,25	poch. metasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	bórnj. kruški	18-18,90	18-18,50
rżane „	10,80	10,80	syno, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
raps	310	310	rżana sloma	1,95-1,35	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšeńčna „	0,90-1,20	0,95-1,20
hróch	33-36,00	33-36,00	wowsna „	0,70-1,00	0,70-1,00
pjeſuški	30-33,00	30-33,00	jeczna „	0,65-1,00	0,65-1,00

Płaczizna rĕznecho ſkotu na Barlinſkich ſkótnych wikach.

25. augusta 1926. Po centn. a złotej hr.

489 bykow, 832 wołow, 892 kruwow a jałojcow, 1225 ćelatow, 7309 wowcow, 6083 ſwini.

Woły: 1. drużina 52—53 hr., 2. 46—50. 3. 40—44, 4. 35—38.

Byki: 1. druż. 51—53, 2. 48—46, 3. 42—44.

Jałojcy a kruwy: 1. druż. 52—54, 2. 40—46, 3. 30 hać 36, 4. 23—27, 5. 20—22.

Ćelata: 2. drużina 87—95, 3. 80—90, 4. 68—75, 5. 57—65.

Wowcy: 1. 55—58, 2. 40—46, 3. 30—35.

Swinje: 1. druż. —, 2. 83—85, 3. 83—84, 4. 80—82, 5. 79—80.

Ranoy a kundrozy 73—76.

ło tam poćešćowanje wójnskich padnjenych pśched wójnskim pomnikom. K tomu śpéwaśe tamniśe muśśe śpéwne towaśtwo pod nawjedowanjom k. Michałka a knjes wuczeŕ Bartko měješne wopomnjeńšku rěcź, w kótrejž na 17 padnejnuch ſ Wóśchiż ſpominaśe a pśchitomnych wobornikow namotwjeśe, ło bychu runje tak ſwoju winowatoſcź cźinili, kaž tamni padnjeni, mjenujuż dom, wjeſ a domiſnu ſchitali pśched njeſłoźom a hroſu wohnja. Wopalny miſchtr Barchmann połoži potom we mjenje pśchitomnych rjany wěnz k cźeſći padnjenych pśchi pomniku, pśchi cźimż hubźba hrajeśe ſnaty ſpěw: Měśaj towaŕśiſa. Na to ſcźěhowaśe alarmiśe ſwuczowanje, na kótrymż ło 7 woborow wobdźěli, mjenujuż dobrowólna wobora ſ Wóśchiż, Njeſwaczidła, Schleſchowa, Sarécźa a nuczena wobora ſ Jaźeńcy, Luſcźa a Wětrowa. Wóśchicźanſka wobora da ſa 6 mjeńſchinow wodu; Schleſchowſka klumpaśe do Njeſwaczidliśeje ſpukawy a wobej daſchtej wodu ſa 9 mjeńſchinow, mjes tym ſo ſchtyri ſhutkne ſpukawy: Luſcźanſka, Jaźeńcźanſka, Sarécźanſka a Wětrowſka, jena do druheje klumpaju hiźo ſa 9 mjeńſchinow pśénju wodu wuſkńknychu. Stuparjo bźchu mjes tym pokaſali, kak maju ſo ſnjeſłożeni ludźo wukhowaś, pśchi cźimż ſu Radwoſśa ſanitetna kolona ſobu ſtutkowaſche. Jara ſajimawe bě teź pśchedwjedźeńſe woźiwjazeho apparata, kótryż ſanitetny Haſchka pokſuźowaſche. Śwuczowanje ſkóńcźi ſo ſ cźaſom wſchěch wobdźělenych woborow ſ 3 kapałami. Na dworje Wóśchicźanſkeho ryćeŕſtwa pod potom wopalny miſchtr Barchmann roſprawu ſo ſtutkowanju jubileiſneje woborſy ſa cźaſ jeje 50létneho wobſtaca. Wóśchicźanſka wobora ſakóji ſo 8. kołobra 1876, 20. januara 1878 pśchiwja ſo ho ſwjaſka wokſrjeſnych woborow. 9 raſow ſu komandancźa ho wotmeńili, 126 raſow jo wobora pola wohnja była. Na końzu pomjenowa ſo knjes ryćeŕſtwarbleŕ ſ Medink ſa cźeſtneho ſobuſtawa jubileiſneje woborſy. Potom ſcźěhowaſche kritika alarmiśeho ſwuczowanja, pśchi cźimż ſo knjes wopalny inſpektor Fiſcher jara thwalobnje wupraji. Dale pśchedwjedźechu ſo wicźelake motoriſke ſpkawy, pśchi cźimż ſo woſebje dwě małej „Fladerniſej“ derje ludźeſchcźej. Schónowa ſpkawa ſe Drježdźan a Fiſcherowa ſe Shorjeſza pokaſa wěſo ſaſo na druhe waſchnje ſwoje łepſchiny. Popołdnju w 2 hodź. bě ſwjedźeńſke ſwjaſkowe poſedźenje w hoſcźenzu. Knjes hamtiſki hejtman Jungmann poſtrowi kommandantow a wſchěch woborniſkow a pścheſeſche wiele ſbośa Wóśchicźanſkej jubilejnej woborſe. Dale ſo ſdźěli, ſo maju ſo po nowych ſaſadach nuczene wobory kóźde 3 lěta pruhowaś. Nowowźiła ſtjoch Budyſchſkich ſobuſtawow ſwjaſkoweho pśchedſtyſtwa ſo wotſtorźi. Swjaſkowa kaſa je ſo pruhowała a ma 816,22 hr. wuſtnika. Pśichódny na lěto 1928 poſtajeny ſjeźd ſakłeho woborowego ſwjaſka w Pirnje ſo najſerſcho wotſtorźi, bokoł ma ſo němſkoſtatny ſjeźd woborow wotmeś. Pśichódnym kroſrjeſnym ſjeźd wotměje ſo k kěu w Frankenthalu 14 dnjow do ſwjatkow. Pśched tym budźe ſo ſarjadowaś kurſuſ ſa wjednikow, na kótryż byrbi kóźda wobora ſnajmjeńſcha 1—2 wobdźělnikow wotpóſłaś. Sa wſchě wobory ſo ſhromadny dźěkowy plan wuda. Sćěhowaze wobory budźa ſo w lěcźe 1927 pruhowaś: w Budyſchińe Weigangez a wagganowa a Budyſchka dobrowólna; w Biſkopźcach: wobory firmy Buſchbeck a Hebenſtreit a ſtrmy Hermann a ſyn, a Biſkopſka dobrowólna: dale Porchowſka, Semicźanſka, Ramlowſka, Smoćećicźanſka, Smilnjanſka, Bukojnjanſka, Wuježdźanſka, Khelnjanſka a wobor Adolfiſkeje Hěty. Staw woborow w jenotlíwych podkrjeſnach Budyſchſkeho wokrjeſa je ſcźěhowaze: Biſkopſki podkrjeſ ma 23 woborow ſe 1023 ſobuſtawami, Budyſchſki podkrjeſ ma 28 woborow ſe 1190 ſobuſtawami, Adolfoweje Hěty podkrjeſ 24 woborow ſe 706 ſobuſtawami. ¼4 hodźin ło poſedźenje ſtrańcźi.

Hamtſke wozjewjenaj z Budyšina.

Wobkhodny cźaſ

pola **krajneho ſudniſtwa, ſtatneho rěcźniſtwa a hamtſkeho ſudniſtwa w Budyſchińe** poſtaji ſo wot 4. oktobra 1926 wot póndźele hacź ho pjatka wot 8 hacź 1 hodźin a wot ½3 hacź 6 hodźin, ſa ſobotu wot ½8 hacź 1 hodź.

W Budyſchińe, 25. ſept. 1926.

Preſident krajneho ſudniſtwa.
Dr. Stavenhagen

W leżowonſtnej knihy ſa Njeſwaczidło na łopjeno 15 na mjeno Amalije Auguſty wośenjenjeje Oehmichenoweje rodź. Riedlez w Njeſwaczidle ſapiſana leżowonoſcź na ſo 10. novembra 1926, dop. w 10 hodź. na ſudniſtwoje we ſale 186, na dyrbjeńſke waſchnje pſchepadžowaca. Leżowonoſcź je po ſahoniſkej knihy 3,6 arow wulka a ſ 3717 hr. pohódnoſcźena. Wopalny ſawźěcźeńſki pjenjes 3050 hr., k cźemuż tukhwilnje hiſcźeze 90 proz. pſchicźaſka pſchidu. Na leżowonoſcź je natwarjene domſke, hródź, pijźarnja a bróźeń.

W Budyſchińe, 21. ſeptembra 1926
Hamtſke ſudniſtwo w Budyſchińe.

*

W leżowonſtnej knihy ſa Njeſwaczidło na łopjeno 156 na mjeno Amalije Auguſty wośenjenjeje Oehmichenoweje rodź. Riedlez w Njeſwaczidle ſapiſana leżowonoſcź na ło 10. novembra 1926, dop. ¼11 hodź. na ſudniſtwoje — w ſale 186 — na dyrbjeńſke waſchnje pſchepadžowacź. Leżowonoſcź je po ſahoniſkej knihy 42,7 arow wulka a je 6139 hrivnami pohódnoſcźena. Wopalny ſawźěcźeńſki pjenjes 5300 hr., k cźemuż hiſcźeze 90 proz. pſchicźaſka pſchidu. Leżowonoſcź je poł hodźiny wot Njeſwaczidła ſdalena a na njej je njedokonjany rěſak natwarjeny.

W Budyſchińe, 22. ſeptembra 1926.
Hamtſke ſudniſtwo w Budyſchińe.

Njedźelſki měr we rjiśeŕſtwie a wloženjhladźeńſkim pſchemyſłu.

Wokrjeſne hamtſke hejtmanſtwo je ſa dźěło pomocznikow a wuczeńnikow w barbéŕſtwie, frišeŕſtwie a wloženjformowaniſkim pſchemyſłu poſtajiło, ło ſmědźa tuczi na njedźelach a ſwjatnych dnjach najwjaſy jenoź 3 hodźiny ſwonka wobkhoda abo bydźenja jich dźěłodawarja pſchi friſeŕowanju knjenjow pſchi dwaſach, kaž teź pſchi poſłužnju pſchedſtajerjow pſchi dźiwadłach dźěłaś; dale najwjaſy jenoź 4 hodźinow na 1. ſ 2 kaž na 1. a 3. ſe 3 ſaſobuſćěhowanych ſwj. dnjach a to w Budyſchſkim hamtſk. woſkrjeſnu wot 8 hodź. dop., hacź do 12 hodź. pſchip. Stónćenje ſo na to kóźdone cźini, ło ſmědźa ſamoſtatni friſeŕſko a barbeŕſko na njedźelach a ſwj. dnjach jenoź tak dołho dźěłaś, kaž je to horjeka jich pomoznikam a wuczeńnikam dowolene.

Hamtſke wozjewjenja z Lubija.

1. **dodawk k wuſtawkam wokrjeſneho wobſtarańſkeho ſwjaſka Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa a porjad ja worźehnjeńſke dźěcźi.**

Wokrjeſny wobſtaraŕſki ſwjaſk Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa je

a) 1. dodawk k ſwojim wuſtawkam wo rjadowanju nahawkow wokrjeſneho wobſtaraŕſkeho ſwjaſka a jeho organow, a

b) porjad ja wocźehnjeńſke dźěcźi poſtajił.

Tónle dodawk a teź tónle porjad ja wocźehnjeńſke dźěcźi wuleźitaj 1ot 20. ſept. hacź do 5. oktobra 1926 na Lubijſkim hamtſkim hejtmanſtwie, dełkach, wo ſtwje cźo. 11, kaž teź pola gmejnſkich wyſchnoſcźow we wokrjeſu w poſtajenych ſłužobnych hodźinach ſtawnje k nutſkopohladnjenju.

W Lubiju, 17. ſeptembra 1926.

Wokrjeſny wobſtaraŕſki ſwjaſk Lubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa.

Hamtſke wozjewjenje z Kamjenca.

Hańja Nowakowa w Nowej Wjeſy cźiſło 21 pola Worklez je ſo dźeńſa jako cźełowna zona ſa gmejny 19. wokrjeſa (Worklezy, Śmjerćicźy, Hranzu a Hórki) do ſłužby wſała.

W Kamjenzu 18. ſeptembra 1926.

Hamtſke hejtmanſtwo.

Hamtſke wozjewjenje z Wojerec.

Naſwnne wuběranje 1926 płahowańſkich byków, płahowańſkich kundrošowu a płahowańſkich kołołow w 5. wokrjeſu je ſchtwórtk, 30. ſeptembra 1926 w ſcźěhowazych wſach a cźaſach: w Schiłoji dop. ⅛ hodź., we Běłkuŕ Khołmzu ½8 hodź., w Tſoch Zonach ⅝8 hodź., w Nudej pola Laſa we 8 hodź., w Mortkowje ¼9 hodź., w Bjedrichcźach ½9 hodź., w Schćeńzu ¾9 hodź., we Hermanezach w 9 hodź., w Dźiwzach ¼10 hodź., w Styćinje ½10 hodź., w Radźaju ⅝10 hodź., w Tranjach we 10 hodź., w Delnim Wujeſoje ¼11 hodź. a w Nudeji ½11 hodź.

Wojerowſki ſandrot, pjchedſtyda wokrjeſneho wubjeńka wſchěch gmejnſkich pſchedſtejśićerjow namołwja, ło ma ſo to ſkotarjam hnydom wośiewjeś a jo maja na poſtajenym dnju wubéranſki kommiſiju pſchebe wźu wocźakowaś, teź poſtoni, ſo-li dyrbjała ſo wubéranſka kommiſija nětkich wobſtejnoſcźow dla ſakombdźeś. Woni maja ſo teź ſa to ſtaraś, ſo wobſtejdźerjo kołołow ſwoje ſłoćźata pódła byków a kundrošow feſtaja. Se-li gmejnſki pſchedſtejśićeŕ pſchińeś njemóże, ma jeho ławnik ſaſtupiś.

Dróha ſ Wojerez do Budyſchina, kótraž bě naſtupowanja dla wot Wojerez hacź k pohrjebniſcźu ſawrjena, je ſaſo ſa wobkhod ſwobodna.

Pała jeneho ſwinjecźa thźerja Auguſta Szulka we Narécźu je ſwinjazy mór wudyrił a ło hamtźy ſwěźeźił.

Móſt pſches Wulku Schprjewju pola Schprjeja. kiž bě botał wuporjeđenja dla ſawrjeny, je ſaſo ja wobkhod ſwobodny.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Wšitke ſpěwaŕki a ſpěwaŕjo „Nadźije“ zeńdu ſo jutře wutoru (28. 9.) wječor 1/4 9 hodź. w Kat. towaŕſowni k ſpěwnej pruzy a wjeſołej zabawje. Wšelake ważne ſobudźělenja! — Tón tydźeń ſrjedu (29. 9.), pśi ſkładnoſći zhromadźiznu Maćicy Serbſkeje, wobdźělimy ſo wječor na ſwójbnym wječoru, hdźež my ſpěwamy. Bratśa, ſotry, pśińdźe teź jow wśitcy! Dirig. Předs.

Budyšin. Maćica Serbska. Nazymska zhromadźizna budźe ſrjedu, 29. ſeptembra, pop. 1/2 3 hodź. w Maćičnym Domje. Přednoški: 1. Knjez just. rada dr. Herman: Stare puće do Budyšina. 2. Knjez wučeŕ Krawc: Što praja nam leżownoſće a mjena. 3. Knjez Lorenc-Zaleski: Serbſke prašenja. — Wo bohaty wopyt proſy předsydstwo.

Budyšin. „Biesada“ ſkhadźuje ſo kóždu póndźelu w Serb. kofejownj.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow, „Jednota“, zmjeje wutoru, 12. okt., wječor 1/2 8 hodź. w nowoſćenu „Bayerischer Hof“ na Hornčeŕſkej haſy (Töpferſtraße) ſwoju běrtlětnu zhromadźiznu. Přitomnoſć wšěch ſobuſtawow je kóždeho ſobuſtawa ćeſtna winowatoſć dla ważnych wuraźowanjow. Porjad ſo we zhromadźizne wojiewi. Předsyda.

Hrodźišćo. Spěw. wotrjad „Zerjow“ ſpěwa pśichodnu ſrjedu w Hrodźišću. Keŕk.

Kursus serbskich rejow budźe ſo zaſo ſobotu, **2.** oktobra, wječor z dypkom we **8** hodź. w ſali Serb. Domu pod nawjedow. k. hudźb. dir. B. Krawca a knj. M. Lešawic wotmětwać. Bratśa, ſotry, pśińdźe zaſo wſitcy, kiž ſće zapiſani! Zarjadnistwo.

Lipsk. Naše „Serbske blido“ ſkhadźuje ſo wot nětka zaſo kóždu wutoru wječor we 8 hodź. w korćmje Schaffrath, Waldſtraße 33 (**nic wjacy** Thüringer Hof). — Naležnje ſo proſy, zo bychu tola wšitcy Lipšćanſcy Serbja tam pśišli. Prosymy wo dalše adresy Serbow w Lipsku, zo bychmy jich přeprošyć móhli.

Pančicy. „Lipa Serbska“ ſpěwa wutoru, 28. ſept., w Pančanſkim hoſćencu. Započatk we wosmich. Njech kóždy ſwoju winowatoſć jako ſpěwaŕ a ſobuſtaw towaŕſtwa dopjelni! Dirigent.

Ralbicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu wutoru wječor we 8 hodź.

Slepo. Tow. „Swěrnoſć“ ſkhadźuje ſo ſobotu, 2. wječor we 8 hodź. pola Bastijana k wurjadnej hłownej zhromadźiznje. Jednać budźe ſo wo poſtajenju naſcheho nazymſkeho programa a wo wuzamknjenju nětkrotych ſobuſtawow. Wšitcy maju wěſće přińć. Pismawjedźeŕ.

Serb. Sokolski Zwjazk. Wubjerkowne poſedźenje je njedźelu, 3. oktobra, dop. w 10 hodź. (hnydom po kemšach) w Serb. Domje. Dnjowy porjad: Generalna zhromakźizna, zwučowańſke kursy a dr. Kóžda Jednota dyrbi połnje zaſtupjena być.

Starosta.

Sowrjecy. „Sołobik“ zmjeje jutře wutoru we 8 h. zhromadźiznu. Mam nješto jara ważne ſobudźeliś, tohodla přińdźće wšitcy! Šeleig.

„Włada“, tow. Serbow kat. ſeminara a natwarnjeje šule, ſwjeći 2. a 3. oktobra w Khróśćicach ſwój złoty (50) jubilej. Wutrobnje přeprošujemy wšě ſerbſke towaŕſtwa, kaž teź wšěch druhich ſwěrnych Serbow.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. — Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarſki dźeł: Arnošt Bart w Bjezynzy. — Za nawěšći: G. Janak w Budyšinje.

Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budźe ſrjedu, 29. ſeptembra 1926 pop. 1/2 3 hodź. w Maćičnym domje.

Přednoški:

1. Knjez Dr. Hermann: Stare puće do Budyšina.
2. Knjez wučeŕ Krawc: Što praja nam leżownoſtne mjena.
3. Knjez Lorenc-Zaleski: Serbſke prašenja.

Wječor we 8 hodź. ſwójbne wječor teź w Serbſkim Domje. Nadźija ſpěwa.

Wo bohaty wopyt proſy

předsydstwo.

Princeske ſuknje ze šerok. wušiwanjom jenoź 3 hr., kopřiwna 40 pj., tyjelki 50 pj., ſtryk. wołma, barchentowe mužace košle 2.50 hr., kholowy, wupjerki, kožane šórcuchi, wósk. přikrywy a gumij. podpołožki. Tute tunje pładźany jenoź na Zwonk. Lawsk. h. 10 pola J. Erler.

Originalna Dobrovicka rožka

je dóšła a móže so hnydom

w Serbskim Hospodarju
zap. tow. z wob. ruk.
w Budyšinje w Serb. Domje wotewzać.

princeske ſuknje khołow. za ſonj. kośle tunjo K. Erler na Žitn. wikach 11.

Transmisije

kóždeje družiny

wollje, bencin atd.

podawa ze ſkłada

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Łožowe šaty pisane a běłe čop. łožowe płachty jara tunjo K. Erler na Žitnych wikach 11.

Młody

podsobny woł

wokoło 12 centnarjow cźežki

je na předań we **Łuzy čo. 61** pola Njeswačidła.

Wudowa bjez dźěći, 46 lět stary z rjanym rubłom

pyta staršu holcu abo wudowu

hač z jenym dźěśom, z kotrejž chcesoj dla poradźenje žiwtwy dopisować. Fotograf. a bliže rozjasnjenja so přeja. Tajke z khěžu abo žiwnoſću so bóle waža. Poſkić. pod „C 89“ na wud. S. Now.

Njewuběrane běrny

předawa we wagonach tunjo bjez wobličenja wjerwa (Fracht) na kóždu ſtaciju

Paul Bennewitz

w Budyšinje. Tel. 2076.

Zymske wokna

zhotowuje tunjo

Bobak, hlidaŕski mišter w Delnjej Kinje.

Rjana čelička

je na předań

w Zalhowje čo. 13 pola Klukša.

Rjane prosata

ma na předań

Jurij Smola w Baconju.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 90 sł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,30 sł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaći 10 sł. pj. Wudawa a šćeńi Smolerjec knihićišćerńja, zapadr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2587.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčasne nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 226 **Budyšin — wutoru, 28. septembra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Kandidatski zapis němskeje ludoweje strony za wólby do zakskeho sejma.

Němska ludowa strona je za ranšichu Sakšu kandidowarjow wólbnych kandidatow sa sakši sejm postajiła: wyšeho šćerjeńca dr. Blühera w Drježdźanach, statneho ministra dr. Kaisera, industrialneho Königa w Kótzschenbrodze, pšehladowarja Becka w Hernhucze, dr. Hartwigowu-Büngerowu w Drježdźanach, dr. Hartwiga w Drježdźanach, rěmjeńskeho wyšeho mišerta Lunzu w Budyšinje atd.

Němska ludowa strona chce do pruskeho knježerstwa sastupić.

Mjes zentrumskim sapósłancom dr. Heßom a sapósłancom němskeje ludoweje strony Leidigom hu so pódjelu njeswjasane rozrěčenja wo praschenju sakskostupjenja němskeje ludoweje strony do pruskeho knježerstwa sapočate.

Namjet na powyšenje zokrowneho zła.

Němskonacionalny sapósłanz němskeho sejma je namjet sapodał, so by zło na zokor na 20 a na 25 hriwnow powyšił.

Republikanski wjedniski zjězd.

Na wjednišim republikanišim sjěźdźe w Barlinje njeje so wo praschenju: „Kotre puće wjedu k němskemu jenotnemu statej?“ wěšte wobsamknjenje pšihjało, dokelž běchu nahlady jenotliwych rěčnikow pšekwašelake. Shromadźišniwy wodźeć wyšeho šćerjeńca dr. Luppe dyrbješe skónčnje rjez, so praschenje hišće njeje srake ja rozsudźenje. S rěčnikow so pšedawšni němšti kanzler dr. Wirth wujběhny, kotryž ja žiwoju republikaniku uniu rěčeše. Se stejišća katolskeho stajana won pšed smuklami we němskostatnej schuli we politiju warnowaše. Čim bóle so prawizna opposizija republiki bliži, čim wulkomyślniši dyrbjeli so republikanoju sadźerjeć. Wón radźeše, so bychu zentrumska strona, sozialdemokratoju a demokratoju we němskim jezmje hromadźe dźełali. Sjednoczenje republikanow ma wón ja ważniše dyrbjeć pšechowanje jenotneho stata.

Minister němskostatneje wobory dr. Geßler jeneho redaktora wobkorži.

S Branibora so powě: Němskostatny woborny minister **Geßler** je samolwitneho redaktora Braniborskich nowin **Fritza Eberta**, žiwna njeboh němskeho presidenta, dla skšiwdźenja němskostatneje wobory wobkorži. Mjenowane nowiny němskostatnu woboru winuja, so so z politiku, kotraž je němskej republiki njepšećelska, sabéra a so němskostatne barby njećešeši.

Njewěrne powěsće.

Jena Barlinska korrespondenca bě njedźelu dźiwanje sbudźazu powěsć rozšěrila, so je **starši žyn prjedawšeho kronprynza, Wilhelm, do němskostatneje wobory,** a to do prěnjeje kompagnije 9. pěšeho regimenta w Potsdamje **sastupił.** Kommandeur mjenowaneho regimenta pře, so je tole wudawanje wěrne. Wo tym so sdyla njehodźi rěčeć, so prynz Wilhelm do němskostatneje wobory sastupi. Wěrno jenož je, so je prynz, hdyž je lětsa we Münsingen we Württembergskej pšebywał, wjazy króć pšichi manevrach pšichitomny był. Druheho wobkhada njeje prynz ź němskostatnej woboru měł.

Tšelenja franzowskich wojakow w Germersheimje.

Njedźelu w nozy staj franzowskaj wojakoj w Germersheimje tamnišeho wobydlerja Holzmanna ź wuzelom je revolwra we wobliczu cežko ranitoj. Wórsy po tym je jedyn ź wojakow do 21 lětneho Josefa Mathe'a dwójzy tšelił a jeho cežko ranił. Franzowska wyšinošeć je wojakow sajała.

Zrażenje socialistiskich republikanow z katolskim młodźinskim zwjazkom we Winje.

Njedźelu we Hernalsu pola Wina zbudstawy sozialistiskeho republikanskeho schkitańskeho swjazka, kotrež žo je zwjedźenja na radniznym namješcze wróćachu a zbudstawy Hernalskeje skupiny katolskeho młodźinskeho swjazka do so srašachu, pšichi čimž so někotre zbudstawy katolskeho młodźinskeho swjazka lohko ranichu. Hdyž policija zakroči, so dźeł cyrkwje pšeciwo policistam wobroći, tak so bytšiachu policistoju, ź kotrychž běchu so jedyn lohko ranili, biczkow ź nahim tešakom rozsěkmać. Pšichi tym su so někotři ludźo, mjes nimi też zbudstawy republikanskeho schkitańskeho Swjazka lohko trubali. Jeneho zbudstawa schkitańskeho swjazka sajachu.

Nowe polske knježerstwo.

Pólšti ministerski pšedsydźer Bartel je pódjelu republizynemu presidentej sapiš zbudstawow noweho ministerstwa pšepodak. Sapiš mjena dotalneho ministerstwa wopisnja.

Schtwórk so nowe knježerstwo žejmej pšedstaji. Jeli so žejm knježerstwu dowěrjenje sapowědźi, knježerstwo žejm rozpuščeći.

Litewsko-ruske zrěčenje přeciwo Pólskej.

Mjes Litwu a Ruskej je so zrěčenje neutralnosće a rosrjadźeneho žuda wobsamknyło. Wobaj stataj žebi wšajomnu neutralnosć lubitaj, jeli so jeju tšeća móc abo skupina mozow nadpadnje. Dale so wobej stronje na to swjatajetej, so žo pšichi hospodarskim abo finanzownym bojkotu njewobdźělitej, hdyž so ź tšeceje strony pšecerstwo jenej ź njeju sawjedźe.

W pšichistawku bolschewitiske knježerstwo praji, so Wilno jako pólske wobsedźenstwo njepšichipósnawa a jo jako dźěl litewskeho stata wobhladuje.

W tutym pšichistawku so sanuješ litowsko-ruskeho zrěčenja wupraja. Wono so jako ruško-litewski swjask pšecerstwo Pólskej wupokazuje, wono hrosy, Pólskej Wilenski kraj wutorhnyć. Ruska so sjawnje na to měri, Pólsku pšichwidźić a ju k wójnje wuzadacź. Porno tomu so so zrěčenje wo neutralnosći a rosrjadźenym žudze ź zyle pódlanskej wězu hyć. Pólska nochze a njebudže so někotre do žaneje wójny saschmatacź da. Wona je jenož do Wilenskeho wokrjeha, kotrehož wobydlerstwo je nimale zyle pólske, dwě diwisiji pěšichow a tši regimenty artillerije wotpósłała, so by mjesy pšecerstwu nadpadam litewskeho wójska schkitała. Na taške waschnje so najlépje wójnje sadźewa.

Se słymi wotmyślenjemi Ruskeje pšecerstwo Pólskej też wobschěrna ruska spionaža we Wilenskim kraju swobuje. Policija je 40 wobsobow sajała, kotrež žu w ruskej spionaženej słužbje byle. Hdyž bandu spionow do jastwa wotwjedźechu, spytachu dwójzy ź nich ześmyć. Pšichi tym pschewodźaju wojazy jeneho ź njeju poćělichu.

Nadpady litewskich organisazijow na Polakow w Kownom.

Hdyž pólšty kemicherjo sandźenu njedźelu ź zyrkwje we Kownje dźěchu, žo w zyrkwi a pšed njej zbudstawy litewskich organisazijow do nich dachu, do nich tšelejo a ź kjemi do nich bijo. Dźewjećej wobsobow je so pšichi tym sranilo. Policija je dźewjećej biczkow sajała, tola sajo puschćiła. Po wosjewjenju policije je tohodla k pukam doschło, dokelž žu litewscy katolskojo Polakam chorhoje wutorhnyć chcyli, kotrež dyrbjachu so pšichi prozeßionje njesć.

Pioncarcowa druha rěć.

Poincare je pódjelu w Bar le Duc pšichi wotewrjenišim pohožbjenju generalneje rady pšichipowědźenu wulku politiisku rěć měł. W njej wobžeže nětčišchu finanzu nuju Franzowskeje a na pohledk też wójnsku winu Němskeje rospomina.

W žwojej rěči praji, so je politiske a finanzne pokožnje Franzowskeje we wulkim strašche bylo, hdyž žu jeho powołali, so by nětčišche ministerstwo wutworił. Bursa bě so do hrosy dała. Frank bě so do sawjerczajeje hłubiny storhnył. Sdalše so, so sdobom krajnej měnje, parlamentariskim pšichiprawjenjam a autoricze stata strach hrozy. Nětko, hdyž je strach nimo, hyšny jón rad sabyli. Dobre, sabjecź jón móžemy, tola njeńemny tak daloko hicź, so jón prějemy. Měsačnymi jenož jedyn hrědk jón sarowcźeć. To bě to žame, schtož je naš 1914 njepšećelscy wukhowało, mjenujcy, so so wschěch swadow wostajichmy a so nějakemu wolu, schtož nasche napinanja k skutkowitemu dźělu wobnowjenja sjednoczićeć. S naschej prěnjej winowatosću bě, statne dochody a wudawki do runowahi pschinjeseć. Bjes pšichiwołenja nowych dawkow bychmy pšed finanzownym rospadom stali. Potom so Poincare k wotpłaczenju njesarucźneho dołha, pšejde wschěm narodnych sakitańskich bondow pschiwobrocźi. Wudawki sa žwětownu wójnu, kotruž běchu nam něhdyše centralne mócnosće nanuzowale, někotre léta trajace njepłaczenje němskeho wójnskeho wotschkodźenja, běchu statne finanzy rosbike. Wot czasa, so je so nowe knježerstwo sestajało, je so položenje dospołnje pscheměniło. Mjes tym so bě do augusta zadanje sa wróćapłaczenjom narodnych sakitańskich bondow wjetsche, dyžli podpisanje noweje požčonki, je nětko nawopak. Tola teź, hdyž so sda, so so dowěrjenje statej potwjerdźi, dyrbi so pschejo ź tym liczić, so so wěste winy wrócza. Tohodla je knježerstwo chyżło měješelam narodnych sakitańskich bondow a krótkocźasnych pokładninych pschipokasankow wobžebite rukowanje dacź a je sdobom so stopnjowace wotpłaczenje pschiprawiło. Wschě tele wustrowjace naprawy běchu nusne, ale wone žame njemóžachu njewěstosći měny kóuz cźiniez. Skónčny wuspěch naschich prózowanjow je wotwisny wot bilanzy naschego swonkowneho wikowanja, wot methodiskeho rozwića naschego produkcije a wot njeźmilneho samjesowanja wudawkow jenotliwych měšcźanow a stata. Wěsće Franzowska njeje pruhowanje sawinowała, kotrež je žo jej napołožiło. Wona njeje niczo skomorika. Nima žo niczeho tacź. Ssmy žo wopor wojnda sčinili, kotryž móžetaj jenož samach wótczinstwo a narodna pschesčesnosć pschewinyć. Franzowsku su nadpadli, wona je žo wobdźiwanja hódnje sakitała a žebi je žiwojim rjekowstwom wobdźiwanje žwěta dobyła. Tola dobyšće je ju wokhudnjenu a wožłabnjenu sawostajiło. Wona dyrbi nowe woporny, žiwoje finanzy wobnowić a žiwoju mèmi połepschić.

Parlament je na knježerstwo wurjadnu połnomóz k lutowanišim napravam pschenjeł. Poincare je wědźał, so tajke napravy njespokojnosć zbudźa, tola won njeje mohł k žiwojemu wobzarowanju knježerstwu radźić, so by so po dotalnych protestach złoźcowo. Mjenje wyschnoscow a mjenje sastojnikow, kotrźi dyrbjeli wjazy dźěłacź, by sa kraj ź wužitkom było. Dokelž žmy so mjesow naschego połnomozy dźerżeli, je knježerstwowy wobud ź wobudom jeho wukasow žwjasany. Jeli so bychu naš sbili, njemohła so sarjadništa a justizna reforma, ź kotrejž so wjele sakutuje, pschewjesć. Sacźischeć, kotryž bě dopokas naschego njemoszy sawostajił, njeby ani w Franzowskej ani we wukraju dobry był. Wschitzy nasch kraj ź kedźbliwoscu wobhladuja a niz pschejo ź derjemèńjenjom. Druhdy po sdacźu žamo pytaju kharakter naschich wudawkow pruhowacź. Njejrjebam rjez, so Franzowska po wójnje, kotruž njeje wuzadała, a po dobyću, kotrež je drohu sapłacźita, njedowoli, so by so jeho žamostatnosć a jeho dostojnosć sranila.

*

Po tychle złowach, kotrež so na sadźerjenje Jendźelskeje a Ameriki w nastupanju franzowskeho wójnskeho dołha poczahuja, Poincare k wójnskemu dołhej pschesłuże. Franzowska njeje ženje žwój wójnski dołh sapréca. W pschichodże budże so wona prózowacź, so by žwój dołh wotpłaczowała. S jenicźkim wopraworźitym rukowanjom, kotrež móże sadźewacź, so so krisa měny wrócźi, je wětšosć justischeho dnja. Wschó, schtož mohło w tutym wokomiku knježerstwowu krutosć wotschasć, by mordarišku ranu franzej sażadźiło. Wobschérny plan smutskownych reformow móże so wšo jenoż w měrnej atmosferje wumjesć. Žadyn lud njeje měrej bóle pschichtilený dyžli Franzowska, žadyn lud njeje žebi wójnu njenje pschał a ju pytał dyžli Franzowska. Žadyn lud njeje so ź wójnu tak bokostnje potrjechił kaž Franzowska. Někotre ź jeho najbohatschich provinzow su so do bitwischćowe pscheměnike. Žadyn lud njeje so po podpisanju měrowych rěčezenjow ź wjetschej scźerpnosću prózował so jich postajenjow dźerżecź a jim pola druhich ludow respekt dobyć. Žadyn lud njeje horliwischo na měrnym stutku Swjatka Ludow bołe dźełał. Franzowska žebi jenoż žada, so by so jejny kraj schkitał a so by so žlubjene wotschkodźenje sapłacźiło. Harcźunje su wobcźejowanja Franzowskeje wopraworjene, njeje wona dyzka pschecźiwo žiwojim prjedawschim njepscźeławam žanu politiku hidy a wjeschwosće nałoźeć. Djenża kaž wczera je Franzowska k sbliżenju hotowa, ź wumènjenjom, so so je naschimi rěczenjemi a žiwjakami sniješe, so so na samolwitosći kžorskeho knježerstwa na wudyrjenju wójny njedwólje a so so ź prjedawschim njedótkliwym dopokasom materialneho a moralisheho wotbrónjenja naschego žudźoda wopraworja. Franzowska je žebi a žiwojemu njenu winojta, je Europje, se schtyrilětnej wójnu sapuscźenej, je wschěm ludam žwěta winojta, wschó cźiniez, schtož je w jejnych mozach, so by cźekpjacźenym cźkowjestwu pschichod swěcźiła, kotryž je mjenje cźěmny dyžli sandźenosć. Franzowska njebudże so wot tejele winowatosće wotwlakowacź, ale nichtó so njebudże dźiwacź, so so sapowědźi, pšched njerwětšym jurisdiscźnim dnjom žiwoje rěczane prawa woprowacź a žiwojej kedźbliwosći popuscźicź dacź.“

Po tejle rěči njeje wocźakacź, so so Němiska ź cźekoscźom, kotrež je so jej ź Versailleskim měrom napokojile, pschi jednanju ź Franzowskej něschto puscźeći. Kaž dołho smeje Poincare knježerstwowe wotezki w ruzy, won pschi tym zawostanje, so so měrowe rěczenja dowjelnja.

Spanisko-Rolsko-Italsowa demostracija w Tangeru.

Dopisowaŕ Londonskeje „Daily Chronicle“ w Tangeru je zhonił, so ſo ſrjedu ſchpanisko-italſke ſobotowe demonſtrazija woimjeze, pſchi kotrejż ſo dwě italſkej a jena ſchpanſkiſchcej cźinieja a ſo Italſka ſchpanſke żadanja na domorodnych, runje tak każ na Franzowſku a Jendželſku cźinieja a ſo wobſchwědcźeja, ko Italſka ſchpanſke żadanja na Tanger podpjeruje. Mjes jendželſkimi diplomatami ſo ſ tym dopomnjenje na Agadir ſhubjenje.

Argentinska pječa do Zwjazka Ludow zaso zastupi.

S Buenos Ayres ſu powěſcze do Genfa doſchle, po kotrychż je ſwonkowna kommiſija argentinſkeho parlamenta rozprawu pſchijała, w kotrejż ſo praji, ſo chze Argentinika ſaſo pokuje w Smjatku Ludow ſobu dźěłaſ. Powěda ſo wo tym, ſo Argentinika Radźine ſydło doſtanje, dokaż San Salvador ſ Radu wuſtupi.

Wójna w Chinje.

Kantonſke wójſko je hłowne město Kiangſiſkeje provinzy Nanczang, dobyło. Wſchitke nad tutym dobyćzom pak njeje dołho trała. Każ japanſka telegrafowa powěſcźenka powě, je ſo wójſku Sun-Czuanfanga poradźiło, Nanczang ſaſo wróćo dobyć. Pſchi wojowanju wo Nanczang ſtej wobej ſtronje cźežko ſchkodowałej.

Cźekinjeńy Wupeifuowego wójſka jako rubjeżniſy.

Wojeſcźy rubjeżniſy ſu město Cźankiakau w Honanſkej provinzy nadpadli a do cźiſta wupuſcźili. Rubjeżniſy, wſchitcy derje wuſtrojeni cźekinjeńy Wupeifuowego wójſka, ſmalo a rubjo po kraju cźahaju a ſu hižo tyſaſ wobyđlerjow ſarabalł. Schćeli wukrajnych miſionarow je ſo ſhubiło; najſterje ſu banditojo jich ſtonzowali. Sta żonſtich ſu ſajeli a wotwjedli, njeſ nimi dwě miſionarzy. Twarjenje jendželſkeje miſije je ſo wupuſcźiło.

Ze Serbow.

Bnđowyſłace.

Wutoru, 28. pożnjeńca.

Wjacſławа, martrarja.

† 1853 w Motedle wučeſ Michał Bryl, rodźeny ze Cźerwjenych Noſlic, kiż je 1845 ſerbſke ſpěwańćka za dźěći wudał a za ſpěwanſke ſwjedźenje w Budyſinje ſerbſke ſpěwy do němcźiny přełożował — nie bjez wuſtojnoſce.

1042 w holi pola Sleswika přewinje danſki kral Magnus ſerbſkeho krala Raćibora. — Bitwa běše żałoſtnje krwawna. — Kral Raćibor padny ze wóſmymi ſynami a 15 000 muži z nimi. — To běše wulki dźěł Inda! — Za tehdomniše poměry zahuba cyłeho naroda! —

† 935 ſwj. Wjacſław, ſłowjanſki martraŕ, po kotrymż ſo dźeń mjenuje.

1856 ſwjeći naš wótcźińe Michał Hórnik w Khróſćicach ſwoju prěnju Bożu mšu.

Přiſłowo: Zadźerak ſusod je cźertowa wobrada.

*

— **Wo wjedrje.** Wcźera wjecźor w 7 hodź. barometer 7,35, hygrometer —1, thermometer wo dnjo +16. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 738, hygrometer —2, thermometer w nozy +7. — Wcźera pſchikrywaſche niżina połnoźne morjo, wyſchina Finiku a połnoźnu Rusku, druha wyſchina ſeješche nad britiſkimi kupami, druha niżina ſady Islandſkeje. Niżina nad połnoźnym morjom ſo njeje żara ſ mężina hłbała, ale je ſo tola khětro ſeſtajkowała. Dokelż ſe Jendželſkeje ſymniſche wětry duja, mějachu wcźera w Franzowſkej a dołkowjeſcźornej Němſkej a Hollandſkej deſcźe. Niżina ſo po ſpaczu dale roſpſkawuje. Tak mamy ſkabe deſcźe a pomróčźene a kurjawoſte wjedro wocźakać. — Jutſje ſrjedu ſtłóčkło 5,58 hodźin ſkhadźa a ſo 5,42 hodźin ſkoma. Mjezaſt ſkhadźa jutſje wjecźor 10,49 hodźin a khoma ſo popołdnju 2,40 hodźin. — Jutſje je Michała. Michał, khodźo w deſcźiſku, lubi mjeſku ſymieſku.

— **50 létny jubilej towaŕſtwa „Wlady“.** Katolſki ſeminar ſwjeċeſke zańdźenu póndźelu ważny ſwjedźeń. A nětko w pſchichodnych dnjach, 2. a 3. winowca, chce towaŕſtwo „Wlada“, kotrež zjednoćuje Serbow tutoho wuſtawa w dźěle za naš ſerbſki narod, też żadny ſwjedźeń woswjećić. „Wlada“ zhladuje létſa na ſwoje połſtałétne wobſtaće. Towaŕſtwo założi ſo nazymu léta 1876 wot tehdomniſich wučomcow kat. ſeminara a je mnoho ſkutkowało w běhu lét. Z njeho wuńdźechu mużojo, kiż maja wulke zaſłużby za Serbowſtwo, każ Kral-Rachlowc a druzy. Přichodnu ſobotu a njedźelu chce nětko „Wlada“ ſwój złoty jubilej w Khróſćicach dostojnje woswjećić a přeproſnje na tutón ważny a żadny ſwjedźeń wšě ſwoje nóhudoſe ſobuſtawy z přiwuznymi, lubych ſtaršich, ſwojich ſobuſtudowacych bratrow, każ też wšěch lubych a ſwérnych Serbow.

— **Pſchiſłuſchejenje k nahódnoſcźenju wohnjowonych a njeſbožowanych ſawěſcźenjow.** Po ſkónczenju ſchitkonſkeho ſwjatka żiwjenſkich a wohnjowych ſawěſcźenjow ſap. tow. njeje po ſpaczu hiſchcze doſcź ſnate, ſo ſa żadanja ſ rukowanſkeho, wohnjowoho a njeſbožowoho ſawěſcźenja tuthwilnje pſchiſłuſchejenſki cźaſ běži, ješli móża ſo take żadanja na ſakkadže poſtajenja ſ 22. meje 1926 ſ zyła ſběhnyć. Tale termija ſkónczi ſo ſ 1. oktobrom. Sawěſcźeni dyrbja tohodla hnydom ſwoje żadanje ſ mjenowanych ſawěſcźenjow pola ſawěſcźenſkich towaŕſtwow pſchiſłuſchiwolicź, hewak dalſche prawo na nahódnoſcźenje ſhubja.

— **Dźeſcźańſke ſerbſke towaŕſtwo „Cźornoboh“** wotmě̀je, każ tóżbe lětu, też létha ſaſo a to pjatk 1. oktobra wjecźor w 7 hodź. w Jurki Kriſtallpalaſt ſwój 37-létny ſałožeńſki ſwjedźeń. Pſchi tom ſponni towaŕſtwo na ſwoje dołholétne ſobuſtawy, kiż ſu pilnje k towaŕſtwu ſo měli. Tuczi ſo woſebje poczeſcźa a jim ſo cźeſtne ſnamjeſchka pſchepodaja. Na porjedze ſteja rjane ſerbſke ſpěwy, kotrež poſtoja ſpěwaŕſke towaŕſtwo Domiſnſkeho ſwjatka. Ssobuſtawk „Cźornoboha“ a „Hromadnika“ pſchedźiwedju nam rjane ſerbſke ſpěwy a deklamazije. Sſerbſke reje wuwjedźe „Hromadnik“ ſ kjeſom direktorom B. Krawzom a hiſchcze wjele wjaſy ſteji na porjedźe. Wjeſele hodźinki ſu kóżdemu wóſke. Wo ſobaty wopyt wſchěch bratrowſkich towaŕſtwow a ſnatych pſchećelow ſ blíſka a ſ dalóka proſy pſchedźenſtwo.

— **Luſiſti burſki ſwjatk** proſy ſwoje ſobuſtawy, ſo bychu do prawnych ſaradźeńſkich hodźin ſobotu dopołdnja wot 10 hacź 1 hodź. pſchiſłuſchejenje ſchkodowanjow wutkeje wodhy ſobu pſchinjeſće. Wupjelnjenje formularow chże ſwjatk pſchewjaca.

— **Schtwórta hapytka w Budyſchinje,** kotraż ſo Dwórniſchcźowa hapytka mjenuje, ſatwari ſo do domu na Bismarckſkej dróhy cźo. 3. Róſchty hižo ſteja a murjerja pilnje dźěłaja. Tak ſmějemy w Budyſchinje bórzy też nowu ſchtwórtu hapytku.

— **75-létny jubilej Cźornoboſkeje wěże** ſaſtorżenu ſobotu ſławnje njeſwjećachu. Hoſcźeńcźaŕ na Cźornym Bohu, kujes Kalauch, bě dujej wożebity wuſnam ſ tom ſpoſcźiż, ſo domjacu kermuſchu wuhotowa. Nad nutſkhodom witaſche hoſcźi wulke pyſchne 75. S Bukez, Kumwada a ſ Budyſchina bě wjele pſchećelow horu pſchiſchko, mjes nimi też wopytowarjo Cźornoboha, kotſiż móża jako taſzy ſwój jubilej ſwjećeſcź.

— **Powětrowy balon** njedźelu pſchipokdnju Budyſchin pſchećelecźa. Dotal nimamy hiſchcze żanjeje powěſcźe, hdże je ſo ſ ſemi puſchcźał.

— **Sbérka ſa Evangelſki Swjatk.** Jubilejſta kolekta ſ lětſchemu Evangelſkeho Swjatka, kotruż je krajne kuſiſtorſtwo dowoliło, bo 3. oktobra (18. njedźelu po ſwj. Trojizy) we wſchěch ſakſkich krajnych zyrkwjach ſbérka. 4. oktobra ſu 40-létne narodiny Evangelſkeho Swjatka. Je-li pak ſo woſtadże 3. oktober ja ſbérku pſchihódny njeſda, może ſo druha blíſka njedźela ja nju poſtajić. Kóżda woſtada dyrbjała na to dźerżeć, ſo by ſbérka ja dobry ſamér prawje wulka była.

— **Póſtowy ſchekowy wobtład w Němſkej.** Liczba mějićelow póſtoweho ſchekoweho konta wuczińjeſche hóre auguſta 1926 880 150. To je 2891 kontow wjacy hacź mjeſaz auguſcze 46 844 000 wo 9 395 401 000 hriwnow ſapiſałko. S nich je ſo ſ hotow. pjenjeſami 7 445 019 000 wurunało. Dobromócze mějićelow póſtoweho ſchekoweho konta wuczińjeſche w pſcherěſku 574 907 000 hriwnow.

— **S Wąſporka.** Sahrodnik Vogel a jeho mandźeſtka, kotrajż ſtaj hiſchcze pomérnje ſtrowaj, ſwjeczeſchtaj njedźelu ſwój ſloty kwaſ. Mandźeſtſki njedźiwajcy ſwojeje ſtarobY pſchcźo hiſchcze we ſwojim powołkanju dźěła. Boh ſpoſcź doſtojnymaj mandźeſtkimaj hiſchcze dołhi a žłóncźny wjecźor żiwjenja.

— **S Nakeż.** Saſtorżenu njedźelu roſkoſnowa ſo knjeſ farař Mrósak ſe ſwojej Nakeżanſkej woſadu, ſo by ſwój duſchewnaſtnéjſi kij ſłożił a ſo na wotpočźink vodał. Sſwoje roſkoſnowanſke předowanje ſłoji na ſłowo we liſcźe na Nowiſchch w 14. ſtawje wot 17.—19. wćitnjeńki. Jadriwe a wutrowny ſinjace běchu jeho ſłowa, kotrež wón k nam rěcźeſche. S wutrobnym napominanjom wobroćeſ ſo na wſche ſtawy woſadu. Steſinu ſa tym, ſo buchmy k mérej pſchiſchli, ſa tym, ſchtož nam k mérej ſłuži. Pſchirunа ſwoje ſtłóſtne ſkutkowanje w naſchej woſadze ſe ſkutkowanjom japoſchtoła Pawoła w Cźeſu. Wón poruczi Bohu ſyłu woſadu a też ſwojeho naſtupnika a pſchejeſche jemu, ſo bychu jeho hiſchcza a nadźije ſo tu dopjelnile. S wotſłužiczom knjeſa ſarara Mrósaka ſłubi ſerbſki lud ſaſo jeneho dobreho předarja, ſchtož je, dźiwajo na wulki njedoſtatk ſerbſkich duchownych, ja naſche Sſerbſtwo ſ wulkej ſchkodu. Knjeſ farař Mrósak bu jako woſbdarjeny předař mjeniſche ſakſke mſko hiſchcze dołhe lěta ſaſtarać mohł. Nakeżanſku zyrkwinſku ſwadu je wón je ſaſtupjenjom ſwojeje woſzoby wurunał. Bóh ſpoſcź knjeſej ſararjej Mrósakej hiſchcze dołhi wjecźor żiwjenja.

— **S Lubija.** Zyrkwinſka wyſchnoſcź je we ſwojim poſlednim pohođanju tudomneho duchownego primarjuża Franku ſa Lubjiſkeho ſuperintendenta pomjenowała. Wón ſwoje ſaſtojnſtwo 1. oktobra naſtupi.

— **S Luwożiż.** Póndźelu rano njedaloko tudomneho dwórniſchcźa mały płunowy balon namakachu. Balon běchu njedźelu w Autunje w Bourgonſkej w Franzowſkej puſchcźili. Tak je wón ſa dźeń a nóż ſ pſchihódnym wětrom nětdźe 800 kilometrow daloko leźał.

— **S Niedźichowa.** Wobžarujomne njeſbožo potrjechi ſchtwórtk pſchipokdnju hoſcźenzarja Hermanna w Nowym Khołmzu. Jako je ſwojim ſaſchahom do kěża po ſłanje dojeżdże, ſłupi ſo pſchehładawſchi ſ kěwej nohu do dźéry a padże tak njeſbożownje, ſo ſo jemu noha wyſche kulki ſłama. Wón ſpyta domoj lěcź, ale to ſo jemu njeporadźi. Hakle ſchtyri hodźiny podźiſchcźo ſcźo hajnik namaka, kiż jeho ſ pomozu dweju wobſoboma, kotrejż runje do Wojerez jedźeſchtej, domoj dowjeſe. Lékaŕ jeho ſwobala a da jeho do Wojerowſkeje khorownje dowjeſcź. Ssobotu je wobſarujomny hižo wumrěł.

— **S Hóika.** Lětſa wſchudże ſkorża, ſo je hoſtowa kurwotow hubjena. To je w Hóiku a Rachłowje runje nawopak. Tu je wiłko kurwotow a bażantow, ſo może ſo wo dobrym hoſtiwniſtim lěcze rěcźeć.

— **S Wojerez.** Tudomni wobydlerjo ſo proſcha, ſo bychu na ſnjezowym dźaſnym ſwjedźenju ſo ſ darom luboścze na ſtarych a młodych wobydlerjow tudomneho wotrjeſcźeneho doma ſa khiprych a dźěſcźazeho doma pſchećelnje dopomnili. Kóżdy dar ſo ſ dźakom pſchiwoſmje. Nětkomu wjeſele cźiniċ dawa wjeſele do wutrowy.

— **S Jěſora.** Po dleſchim hacź 31lětnym ſwérnym ſchulſkim dźěle ſo 1. oktobra wuczeńka knjeſna Wegnerez na derjeſaſkuźeny wotpočźink poda. Sobotu wotmě ſo na kónzu ſchule hiſchcze jednora ſwjatocźnoſcź, pſchi kotrejż ſo wſchě zjadownje ſe ſwojimi wuczerjemi wobhdźelichu.

Zhubjeny syn.

Burſki roman ſ Cźorneho Lěſa.

9] (Pokračowanje.)

Wócźko ſtareho Duſchana ſekka ſo ſ Hendrichowym ſpohladnjenjom.

„Wón je najmłódſchi a dźeſdźi naſcheho dwora.“

„Nó, cźakajeſche, wy toho doſtiwicźe . . .“

Staroho hłóſ klinczeſche dyhawje. „Wón je mi piſał, Hendricho. Wy-li wón ſchpatny był, by take nihdy njepiſał. Ja pſchińdu, wón praji, a ſtoju pſched durjemi — a hdyż ſcźe mi wodał, nano, wſchu palazu wutrobinu hół, kiż ſym Wam naczinił, to trjebaſce jenoż po mnje pſchińcź, a ſaplaci Wam Bóh tyſaſ krócź? Njemożecźe-li to ſabycź a wodaczź, to wſtajaſce mje wonka ſtojo a ja ſaſo pódu wotſal do zuſdy.“

„Po njeho pſchińcź ſebi hiſchcze mamy!“ prajeſche Hendrich roſhorjeny.

Stary pokoji jemu ruku na pažu. „Hendricho — macź je tykanz pjekła — a hdyż wón pſchińdże — Hendricho, ty wěſch, ſchto w Sſwjatem Piſmje ſtoji?“

„Tam wſchelke nutka ſtoji.“

„. . . . . hdyż hiſchcze naſdala bě, wuhlada jeho nan a jemu běſche jeho żel a wón běżeſche a padże jemu wokoła ſchije a wokoſchi jeho!“ —

„To je pſchirunanje wo ſhubjenym ſynu“, prajeſche Hendrich pothmurjeny.

„A hlej, Hendricho — hdyż wſmjeſch ſebi knihu ſe kaſchczika dele, potom namakaſch ſtronu na tom meſtnje zyle roſtorhanu a wuczitanu — wot macźerje. My njeměwmy, cźehodła je Lawrjeńcź to ſtucził, ale ſo wón pſchińdże a praji: Nano, ja ſym ſhrěſchił —“

Hendrich pſchetorhny ſtareho ſ njeſcźerkliwym wotmachnjenjom. „Nano, ja Waż warnuju. Pſchelohko wodate a ſabyte, ſcźini ſ jeneho hrěcha dwoj.“

Duſchan tſchaſteſche wažnje ſ khowu. „Wón běſche tola pſchezo hinaſchi hacź ty.“

„To njeje wo to, ſo bych pſchećelſtwo bratrej ſatwjerdźeneje twutrohy dył — ale ja ſo hańbuju! Nětko Waż hiſchcze proſchu, nano, puſchcźe mje won, ſo bych po njeho doſchoł, tak ruce hacź pſchińdże, dajeże mi ſ nim porěcźeć, prjedy hacź wón nětkoho ſekka.“

„Cźehodła ty?“ woprascha ſo ſtary ſ njedowěru.

„Dokelż chżu jeho wo jeho ſadżerżenju tudy we wſy powuczićź.“

Sdychnjo poda ſo Duſchan do teho. Wobaj pohladaſchtaj na cźaſnik. W jednaczich. Róſalka ſaſtupi zyle ſ cźicha a ſydże ſo do cźemneho kuta.

„Wón mohł tu hižo być“, pſchiſpomni Duſchan ſa khwilku.

„Haj wſchak. Ale wón pſchińdże ſ dobrej khwilku“, ſnapſchecźiwi Hendrich.

Njemérnje khodźeſche wón po niſkej ſjiwje tam a ſem a pſchejeſche ſebi, ſo budźeſche w méſcźe ſwoſtał. Cźile burjo běchu drje duſchni a też zyle roſumni ludźo — ale wyſchſcheho roſhrěwtkenja ſym pobrachowaſche! Mjes tym ſo takle roſważowaſche, ſwoſta ras pſchi woknje ſtojo a prózowaſche ſo, bjes ſadźiwka pſches lampowe ſwěcźko, wot nutſka wuhladaſze, kiż ſo we woknaſzych ſchkleńcźach wotraża ſwoſtaſze, na ſwjetłu dróhu nětkaŕ wuhladnyć. Wopuſchcźena wona leżeſche w błédem měćaczkowem ſwěcźle. Wſchitko ſpaſche a ſtonjeſche.

Hendrich ſakuſny ſebi hubje, ſo by njewupraſnył, dokelż chżyſche runje ſawołaczi.

Wonka pſchi płocze, pſchi ſtołpiku ſahrodnych durczkow, ſtojeſche wyſhokoczémna poſtawa, khowu do dłonje ſtożo, łóhcź wo ſtołpik ſeprěwajo.

Hendrich poczа ſo hušaczi.

„Schto je?“ prajeſche nan ſcźicha, a jeho ruzy ſaiſchepotaſchtej.

„Lawrjeńcź!“ ſawoła Róſalka a cźiniejeſche, jako by chżyła ſe ſjiwy cźekaŕ. Hendrich ju kruczе ſadżerża.

Khwatajo wuńdże Hendrich ſ domu. Hdyż jeho krute krocźele na wuſkim puczíku w ſahrodzy ſaſchczerkotachu, ſpohladny muż na dróhy ruce horje.

„Nano!“ rjeſny hrubý hłóſ.

„Ja to ſym!“

Radobo ſo druhi w zyłej ſwojej wulkoſcźi wuruna

„Tak? Ty to ſy? Cźehodła-li mje ty we wótrem ſtaroſu powitaczź?“

„Njeſu cźi nanowe wodacźe, Lawrjeńcźko!“

„Cźehodła mi wón jo ſam njepiſchinjeſhe?“

Hendrich ſmorſchcźi cźoło. „To njeje waſchnje, wo ſtarem nanje rěcźeć. Njeroſumyſłiſch bha, ſchto ſy jemu nacźinił, ſo tu ſtojiſch tak ſpjeratwje a hordźe? Na kolenoma dyrbjał ſo jemu dźakowaczź . . . .“

Lawrjeńcź ſtaji ſebi kłobuk hłubje do mjeſnowcza. „To nikoho nicźo njeſtara.

„Woni jeho ſpjeratwoſcź jemu wucźerja, tam deleka, je nan prajił, ale —“

„Wucźerja?“ ſnapſchecźiwi Lawrjeńcź hórko a dźiwje. „Toho njeſmjeće ſo Wy nadźejć! Na mni ſo nicźo ſtamało njeje, na mni je wſcho ſtrowe, też moja hłówczka njeje ſkamana, a njeby-li ty mój bratr był, to bych cźi pokaſał — mjeńſch, ſo ſebi Lawrjeńcź to lubicź da, ſo ty jeho każ pſa na dróhy wuſwarićſch? Łajeć a liſacź dyrbjał pſched tobu, dokelż mějach njeſbožo, w jaſnje poſjedźeć a ty nic — ale nětko ſym ſwobodny a ſym draſtu khoſtanza ſo wſłeł, a ſchtóż mi nęſchto tohodła wumjetuje, toho njech njewjedro ſajeń hłuboko do ſemje ſaraty!“

„To wſchak je jara rjenje wot tebje, Lawrjeńcźko, każ ty ſ ſułby domoj dźeſch,“ prajeſche Hendrich wuſmeſchcźiwſy.

„Nětwerno? Ha,ha! Boży bych ſem pſchińdżeć dyrbjał a pſchińcźeć —“

Cźehodła by tón njeſkutk ſworał, Lawrjeńcźko?“ woprascha ſo jeho bratr, pſched njeho ſo ſtupjo, „cźehodła?“

(Pokračowanje ſeźehuje.)

Woswjećenje 75 lětneho jubileja kat. seminara w Budyšinje.

Powitański wječor w Měšćanskej zahrodze.

Rjany a přihodźacy nazynk k jubilejej běše njedźelska wječorna powitanska zabawa w Měšćanskej zahrodze. Hižo na nju běchu so ze wšěch kónčin Sakskeje a dale nětkuši a nětčiši wučomcy a wučerjo — na wšě 50 lětnikow — ze swojimi přiwuznymi zešli, tak zo běše wobšérna žurla nimale polna. Wjednistwo ležeše w rukach studijneho rady dra. Rolle w Budyšinje. W swojej powitańskej rěči strowješe w mjenje direkcije katolskeho seminara wšěch přitomnych, wosebje k. tachanta Hartmanna a veteranow prjedawšich wučerjow seminara, tak kk. profesora Plewku, studijneho radu Semank (wobaj w Budyšinje) a šulskeho direktora na wušnužbje Rößlera z Drježdźan. Po přednjesenym prologu wjedźoše nawjednik přitomnych do zašłych časow. Měnješe, zo Budyšin njeje jenož městnišćo wukubłanja katolskich wučerjow, ale w jeho murjach su so wotmałe zwjazkowe dny a wšelake wědomostne kursy, hdźež su saksey wučerjo ze wšěch kónčin přikhwatali a k nohomaj slawnych pedagogow sedźeli a na nich słuchali. Z Budyšina su šle „Seminarske łopjena“ (Seminarblätter) do cyłeho kraja pod wudawanjom profesora dra. Förstera a su samo hač do fronty wojowarjow we wójnje swój puć namakale a tak zwjazki přećelstwa a zhromadnjenstwa wobnowile. Zdawna sem wobsteja tute styki ze staru alma mater, z katolskim seminarom. Tola to so přemjeni pod heslom: Stare pada a z rozpadankow wurosće nowe žiwjenje. Ze njeho nastawa katolska wyšša a nadtwarjaca šula. Też wonej budźetej zwjazki dale putać a zhromadnu mysl hajić. Z tuteju wustawow twari so nowy móst z Budyšina do wšěch kónčin Sakskeje, hdźež katolscy wučerjo skutkuja. Jenož jedyn wučome z časow přenjeho direktora Hofmanna, wyšši wučer na wotpočinku Pawoł Bergmann, kiž je seminar wot lěta 1860 — 1866 wopytał a w tu khwilu w Duderstaće (Eichsfeld) bydli, je hišće žiwy a njemóžeše so dla swojeje wysokeje staroby (82 lět) wosobinscy na swjedźenju wobdźělić. W běhu tutych 71 lět je 637 wučerjow ze katolskeho seminara wušło. Ze snadnych započatkow je so po času k nahladnemu wustawej wudospołnił.

Přitomni veteranojo wědźachu mnoho z prjedawšich lět powědać a zdaše so nam, jako hy so hakle we našich časach stało. Woni su kruch žiweje historije katolskeho seminara. Mjez wučerjemi skutkowaše *też nětdy dr. Grollmuß (Serb)*, kiž pak pozdźišo jako šulski direktor do Lipska dźěše. Wšelake hudźbne přednoški (na klawěrje a sola) a zhromadne hłidowe spěwy, kotrež běchu prjedawši wučomcy seminara pěsnili, porjenšichu wječor, kiž běše z dopokazom, zo je katolske wučerstwo jena wulka swójba, kaž je nawjednik mjenowaše. Katolski seminar, kiž 1928 swoje dotalne mjeno zhubi a so cyle přetwori, je tutón dom, kiž wšěch hromadźi. Hižo tutón wječor běše dostojny nazynk za sćěhowacu swjedźeńsku póndźelu.

Swjatočnosć w rumnosćach noweho seminara.

Wčera dopołdnja, jako na hłownym swjedźeńskim dnju, zhromadźichu so domjacy a mnozy hosćo w rumnej žurli noweho seminara, ke kotremuž so 10. junija 1901 zakładny kamjeń położi a kotryž bu 27. haprileje 1903 swjatočnje poswjećeny. Hižo stary seminar přewza 1876 sakski stat a wot toho časa steji šula pod dohladom a wjednistwom ministerstwa za ludowu zdźěłanosć. Tachanstwu zwostachu prawa kollatury. A po ministerskim postajenju wot 21. februara 1925 mjenuje so dotalny seminar „Tachantska katolska wyšša šula z nadtwarjacymi rjadownjemi w Budyšinje“.

W auli, w kotrejž su piśćele a je wołtaŕ připrawjeny, wotměwaju so też Bože służby. Při tak važnym swjedźenju spominaše so w swjatočnym Requiem najprjódy na lubych zemrjetych, kotřiž su nětdy ze seminara wušli a tu swój duchowny zakład za swoje pozdźišo powołanje dostali. Po krótkej přestawcy, w kotrejž so aula k swjedźeńskej zhromadźiznje připrawi, wotewri so swjedźeński akt z přednoškom na piśćelach (přenja sada ze sonaty w Es-Dur wot Rheinbergera), kiž studijny rada Engler z wustojnosću hraješe. Na to přednjese jedyn wučomo prolog, pěsnjeny wot studijneho rady Stenela. Ze čestnym hosćom běchu mjez druhimi kk. biskop dr. Schreiber, ministerialny direktor dr. Reuter, prjedawši direktor krajnostawskeho seminara a decernent za wyšše šule w Sakskej tajny rada Müller (njedawno swoje 80. narodniny swjećiwši), wyššej šulskaj radźe Bacha Kral, tachant Hartmann, prelat Žur, druhi měšćanosta dr. Förster. Zastupjeł ministerstwa přinjese postrow z Drježdźan. Spominaše na mnohe žohnowanje, kotrož je wušło z tuteje alma mater za katolske šule w Sakskej. Na 1000 wučerjow je z njeje čerpało. Też najwyšša šulska wyšnosć bjerje wulkeho podźěła na dźensnišim dnju a wupraja też swój dźak za wšo, štož je tu dobreho za sakske šulstwo wukhadźało. Ze lětom 1928 zańdże drje seminar docyła, ale na jeho podłožku nastanje druha wučerńja, hdźež budu so wšě předmjety čłowjeskeje zdźěłanosće pěstować a tak służić ludej a zhromadnosći a tak nowe nadawki sej stajić. Na kóncu přeješe też w přichodźe nowemu wustawej najbohatšeho Božeho žohnowanja.

Na to dźeršeše wyšši studijny direktor Löbmann, dotalny předstojićer seminara, swjedźeńsku rěć. Hišće raz předstaji nam rozrost seminara we 75 lět. Zašłe časy čehnjechu nimo duchownemu wóčka připoslucharjow. Z dźakom a z wjeselom spominaše na swěrne dźěło, kotremuž sćěhuja bohate žně. Wupraji swoje wjesele na tak bohatym wopyće a wita wosebje zastupjerjow wšelakich korporacijow. W dalšim spominaše na założenja stareho seminara, biskopa Dittricha, kotrehož wulki wobraz žurlu debješe. Wukhadźeše z Čech, z Krupki, a zemrě we Drježdźanach. Kak wjesoły je założeŕ był, hdyž je skónčnje swój zaměr dopjeł, *wupraji w swojej* swjedźeńskej rěči 23. haprileje 1851: „Dźakuju so miłosćiwemu Bohu, zo je mi zaměr, za kotryž 6 lět njewustawajcy dźěłach, dźensa dopjeć dał. Hnydom při nastupje zastojnstwa, kotreż w tu khwilu wukonjam, spóznach a začuch, kak nuzne je, zo katolska cyrkej w Sakskej swój wosobity wukubłanski a wuwučowanski wustaw za khowancow wučerskeho stawa wobsedźi, kajkiž mamy za duchownych w Prazy.“ Prjedy buchu katolscy wučerjo w Drježdźanach a potom po założenju krajnostawskeho seminara we Budyšinje (1817) hač do lěta 1851 tam wukubłani. Z njeho su 47 katolskich wučerjow wušli. K założenju katolskeho seminara połnu biskopa Dittricha tež starosć 11 serbskich šulow, **„dokelž serbscy wučomcy katolskeho wěrywuznaća trjebachu woschiteho nawjedowanja w swojej maćernej rěči, hdyž katolscy a evangelscy Serbja w pisanju a rěčenju so rozeznawachu. To wšo hodźeše so jeno w jenej katolskej wučerni doepšć.“** (Wězo rozdźěl njeje tak wulki był, ale biskop wuži z wušiknosću, też tutu winu k doepšću swojeho zaměra a zdobom je so za Serbow postaral, za čož dyrbimy jomu dźakowni być.) Mnoho zhonichmy hišće ze stawiznow staroho seminara a žiwjenja w nim, też w nowym a skónči swój wobšérny přehlad wo dźěławosći we wobmaj seminarowaj z přećom, zo by stary dobry duch też w nowym wustawje dale knjeźił, byrnjež so zwonkowna forma přeměniła.

W mjenje sakskich katolikow přednjese postrow k. biskop dr. Schreibera a wupraji na kóncu swojich słowow přeco, zo bychu z tuteho wustawa wušli też mužojo, kotřiž bychu po swojej hódnosći też wyšše šulske zastojnstwa docpěli. Za tachantstwo rěčeše předstejićer tachantskeho kapitla k. tachant Hartmann. Wobžarowaše, zo pod nětčišimi hospodarskimi wobstejnosćemi njeje móžno, wjetši dar k jubilejej ze strony tachantstwa spožčić. Stanje pak so to hišće pozdźišo pod lěpšimi poměrami. Dalše zbožopřeća wuprajichu druhi měšćanosta dr. Förster a wozjewi, zo je město Budyšin k dopomnjeću na dźensnišo jubilej swobodne městno za hódneho katolskeho khowańca spožčiło a to wot lěta 1927, dale wyšši šulski rada dr. Krahl za Budyški šulski wokrjes, wučeŕ Rolle z Drježdźan, předsyda zwjazka kat. wučerjow w Sakskej za tutón zwjazk, wyšši studijny direktor dr. Eisenschmidt za krajnostawski seminar a studijny rada Mehlhorn w mjenje filologiskeho towarstwa. Za wšě tute zbožopřeća a wosebje za přiwobroćenje měšćanskeho zarjadowanja so wyšši studijny direktor Löbmann wutrobnje podźakowa.

Seminarski khor pod nawjedowanjom studijneho rady Pišla spěwaše 150. psalm wot Kocha a z kěrlušom „Tebje my Boha khwalimy“ skónči so swjedźeński porjad w žurli. Při pomniku za padnjenych we dolnich rumnosćach seminara wotmě so k jich česći krótka swjatočnosć. Jedyn khowanc połoži wěnc, khór pěwaše „Poruč Knjezej swoje puće“ wot Gehrki a studijny direktor prof. dr. Neubner spominaše we zwjazanej rěči na lubych padnjenych, kotřiž su přezahe swoje žiwjenje za lud a wóteny kraj woprowali. Ze zhromadnym spěwom „Wam, kiž sće wot nas šli“ skónči so tuto počesćowanje nětdyšich khowancow.

Koncert w žurli „Złoteje Krony“.

Popołdnju w 5 hodź. zhromadźichu so wobdźělnicy ze swojimi přiwuznymi — mjez nimi běchu też mnozy Serbja, kotřiž maja swojich synow abo dźowkow na seminaru — ke koncertej w Krónje, kotryž wuwzaćnje khowancy seminara wuwjedźechu, pak instrumentalnje, pak vokalnje. Přenje nawjedowaše k. studijny rada Engler, druhi k. studijny rada Pišl, a dopokazaštaj z tym, zo hudźba na seminarje je sej swoju ważnosć wobkhowała kaž w prjedawšich lětach. Šulski hudźbny khor (wobstejacy z hudźerjow z přewodom klawěra a harmonija) swoju wěc jara derje wukonja, runje tak też spěwny. Wosebje lubješe so přednra k bajcy „Der Himmelsschneider“ wot M. Jungnickla, kotruž je studijny rada Engler komponował a kiž je woprawdźe kabinetny kruch orchestralneje hudźby. Za to bu też z rjanym wěncom počesćeny. Ze wšeho běše widźeć, zo hišće so hudźba na katolskim seminaru z rjanym wuspěchom pěstuje a zo je k powšitkownej zdźěłanosći nuzneje trěbna. Wšě poskićeńki so z wulkim dźakom a mócnym přikleskom přiwzachu. Z teho widźimy, kak hudźba k zabawje a zdźěłanosći služi a mělo so ji tohodla dosahaceje ważnosće připeć. Hudźbne předwjedźenje skónči so z wjetšim khorom z přewodom klawěra „Cyganske žiwjenje“ wot R. Sumana. Po přestawcy sćěhowachu reje, z kotrymiž so młodźina wokřewi. We wšěm derje poradźeny jubilejny swjedźeń budźe měznik w stawiznach katolskeje wučernje w Budyšinje, kotraž přestanje 1928 być wukubłanski wustaw za wučerjow „po starej módźe“. Njech so mnohe dobre přeća, kotrež su so z přileżnosću jubileja jemu wuprajile, dopjelnja. Nětko kroči swojemu stotemu jubilejej napřeco. Njech dale pěstuje so we wustawje *duch* lubosće, *přezjenosće*, křesćanskeho zmyslenja a wědomostneho postupa hač do najdalšich časow.

Schulstej wjednik spominasche we swojej rozžohnowanskej rěcži na sabłužby njepróžnitwje wučerki. S kóžbeje rjadownje pschednješe ji dźěcźo rozžohnowanšku pěseń a pschepoda ji kwěćel. Dźěcźi še spěwami swjatočnosćej porjenšichachu. Też pschedźěwka schulstejho pschedstejićerstwa porěcza k wučerzy wutrobne złowa. Dźeń pjedy knjeznu Wegnerez też wučerske towarstwo poczesćesći. Spěwny kwartet a nowy pschedźěwka k. Dehmel jej sbožopschecza pschednjeschtaj.

S **Běłeje Wody.** K prěnjemu rasej wotmě so w Běłej Wodźe posawnišći swjedźeń. S swokolinu běchu so jenotlive chóry swjasałe evangelskeje młodźiny Schlesyskeje seschli. Nětdźe 70 posawnistow sobotu pschijědźe. Jich namjedowasche swjasakowy mišchtr, knjes duchowny Roye. Ssobotu wjecźor pofticźachu wjecźorny konzert pschi Moltkowym pomniku. Cźěmnu nóz rozswětlachu zmólnizy, wschudźom hłuboki měr, jenož synki posawnow klinczachu do daloka. Njedźelu rano hłyschachmy jich synki w Arnimskej promenadźe. Dopołdnja wotmě so w evangelskej zyrkwi swjedźeńske kemschenje. Duchowny Roye měješe swjedźeńske předowanje. Po kemschenju wotmě so na torhoschczu pschipołdnischi konzert. Popołdnju w 3 hodź. pofticźachu chóry w zyrkwinskim konzercźe mischtrske kruchi klassiskeje a noweje hudźby, kiž wutroby mózne posdźěwnychu. Wjecźor wotmě so hischcźe we evangelskim towarschnym domje wołbadny wjecźor ze wschelakimi pofticźenjemi.

S **Frnzoweho Gaja.** Jebarku, kotraž je w Ruschi ludźi wujebała, mjes nimi też staru khubu wudowu, kaž hižo pišachmy, je žandarm pjatk w Błoboschojach sajał a ju hamtskemu sudnistwu w Hródku pschepodał. Sajatej jebarju wschelake lékarstwa, kiž měješe pschi sebi, wotemschachu.

S **Krjebje.** S 1. oktobrom nastupi farski vikar H. Theile sastupjerstwo tudomneho farskeho hamta. Wón je so 30. měrza 1897 w Hamburgu narodźił a wopyta, dokelž jeho tatarchej do bratrowskeje gmejny Hłuschescheńcej, Niječańsku worcźehnjećnju. We wójnje bě tam też s pomocnym wukerjom. Hdyž bě universitu wopytał, bě na tśioch městnach ś pikarom, tak też w Hornim Hójeschcu. Napósledk dźěłasche w konsistorstwowej nowinaćni.

Z Łužicy.

* S **Lubowa** pola Lubija. Schtwórtk popołdnju je śebi tu mandźelska žiwnoscérja Wiesenhüttera žiwjenje wzała. Na žiwnowym pschatrě ju wobwěsćenjenu namalachu. S karkeje pschićinjny je śebi žona žiwjenje wzała, hischcze mjeje snate.

* S **Kunnwalda.** Licźba tych wosobow, kotrež dźěłonjemjerśiku pobjeru dostawaju, je so na tudomnej dźělowej saradźerni na 245 śnjatka. To je swjeselaze swanjo, je so tola licźba dźěłonjemjerjow w sandźenym tydźenju sašo pomjenschiła.

* S **Wjasońzy.** Jedyn tudomny wobydler wostaji swoje śedne łoko, jako na běrnazym polu dźěłasche, na njeju leżo. Bórzy pak jemu njejnaty młody mnjiśi koło, kiž wot Budyschkeje bróhi hischcze 500 mětrow śaleke leješche, kradny a ś nim k Dejmjanam wotjědże. Wobsędźer kola, kiž je pabucha dobłada, je sa nim puschcźi a jeho nimale dobjahny. Njejnaty pabuch skónčnje koło leżo wostaji a śłubi pschi tym swoju wětrowu jaku. Wón dale k Dejmjanam cźěkasche.

S **Habrachcźiz.** Schtwórtk wjecźor je na tudomnej Dolhej dróhi 22lětny dźěłacźer Alfred Kühnel we swojim wobydlenju satśeli. Wón je pjeca w cźěcźkich myślach ruku na je złożił.

S **Wostrowza.** W basaltowej skale w měschcźanskim lěsu je hrjedu popołdnju kamjeńny stołp na 23lětneho dźěłacźerja Mara Petzolda ś Lubina pola Žitawy śpadny a jeho sabiwny. Wobžarujomny dźěłacźer je na hłowje, thribjecźe, ruczinym śihadle a kolenu cźěcźko śrani. Jeho do Žitawskeje khorownje dowjesechu.

S **Biskopiz.** Telefoniska nózna służba, kotraž bě na tudomnym póstowym hamcze dotal na wudawki wobdźělnikow pschiprawjena, wotměwa je wot 1. oktobra na ślicźkowanje póstowe pokładnje.

S **Połcźnizy.** Pschichodnu njedźelu a póndźelu budźe pola nas hermanč. Pschedawarjo dyrbja je pola wicźnego mischtra, policajskeho komminjara Reicka samolniźe. Póndźelu pu tej słótne wiki. Pothadne wopitowa sa słót dyrbja je swobodnje chcźeje.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutšišu jsrjedu: Po cyłej Němskej swjećischa śuchu. Temperatury je mało pschemėnia.

Po wjazymněšaćnych posphytach je w Fordowej motorskej fabrizy w Detroitu w Ameriźy pjećdnjowny dźěłanšći tydźeń pschi wóśomhodźinskim dźěłanšćim cźasu sawjedli. Produkzija je s tym njepomjenschi. Też dźěłanšća msda je pjećdnjowy tydźeń runje telko wucźinja kaž sa prjedawschi schćećdnjowny tydźeń. Fordowa motorska fabrika pak dźebi wumėnja, so je hubjenym dźěłacźerjam sa mjenje dźěła msda pschikrócźi.

*

W Ironwoodu w Michiganskim staće w Ameriźy je je 40 hórnikow 800 mętrow pod semju sapadnyło. Pjeć dnjow budźe tracź, prjedy hacź budźe móżno, jich wuśwobodźiś.

*

Président guatemalaskeje republiki w jsrjedźnej Ameriźy je s Božej mocźu so sajawschi nahle wumrjeł.

Wołmjane nohajzy a soki

ma we wschěch hódnoscach tunjo

A. Kasper, Burgštrah 11

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** We nozy k njedźeli zalěhowu wutrnamarjo po pšcheražanju wšeckha ſ pinzy do wobtkhoda kožuchowych twarow na Wiktorinej dróży 17 a pokradnychu wjele kožuchow, mantlow a kožow. — Sobotu popołdnju ſrahy w Powjazach awto do nakładżeneho mjehowjeho wosa. Sraženje bě tak mózne, ſo ſo mjehowy wós powali, pšchi čimž ſo khětro wobškhodźi. Wohnjowa wobora dyrbjeſche jón ſ pomozu wulkeho awtowu ſkhowacz. — Sobotu wječor wokoło 7 hodź. ſajězdże Drježdżanſki awtobus do 48-lětneho pšcheſkuzja Leupolda, Leupold bě na awtowe ſatrubjenje na wokomik na dróży ſastał, potom pak nadobo ſaſo na prawu stronu dale bježał, tak jo awto wjaz ſastaczj njemóžeſche. Awto hrabny Leupolda a cžišny jeho na stronu, tak ſo wbohi je ſadnjej hłowu mózanje wo plestr ſtaſy. Hdyž běchu ſmjeſkoženeho do bliſcheje khěže donjeſli, wumrě tam krótko po tym.

* S **Thumu.** Na nawišowazej želeſnišcej cžarje je Jahnsbacha do Thuma ſaprajičnu pola twarowjeho cžaja nadobo ſpinadła. Cžah honjeſche ſ 80 kilometrikej ſpěſchnoſcžu na město Thum. Pšchi tym padny ſ wuhłom nakładženy wós a potorhny wjazy wosow je ſobu. Lokomotiwnik a tepjer wotſtkočižišchtaj, franiſchtaj pak ſo pšchi tym cžežko.

* S **Waldheima.** (Luboſcžiſki drama.) 22 lětna holza, kotraž měješche njeſbožownu luboſcž, ſkočiła ſ tudomneho 50 metrow wyſokeho mosta dele, hdyž morwa jeho wosta. Hołyny łuby, 19 lětny wobkhodny pomognik je Leipniga, cžyſchže ſo w Cžopawje ſatepiez, bu pak hiſcheze žiwy ſ wodu wuczehnjeny.

* S **Weiſſenfelſa.** Cžah pſchejědże na želeſniſtim pſchekhodże 58 lětneho kowarja Stöckicha pola Weißenfelſa. Dokelž Stöckiſch hubjenje ſłyſchi, njebě cžah we prawym cžaſu ſłyſchk. Stöckiſch bě hnydom morwy.

* **Saſo želeſniſke njeſbožo.** Spěſchnik ſ Berlina do Wiſnaſkoljowa ſajěł. W ſandźenej nozy wokoło 2 hodźin wuſkoczi krótko pſched Schwandorfſkim dwórniſchczom w Bayerſkej brěmjenjowy wós Berlinſko-Wiſnſkeho ſpěſchnika ſ kolijow. Cžah jedźeſche dale, dontaj tež hiſchcže lokomotiwa a iſi wožebowe wozy njewuſkoczichu. Na ſbožo pak ſo nichtó njeſtrani. Njeſbožo ſta ſo, dokelž bě ſo hakle pſched krótkim dotónczeny želeſniſki nagyp ſe ſylnymi ſtimkami ſadkit.

* S **Barlina.** Tu wotewri ſo ſobotu popołdnju „Wulka polizajſka wuſtajenza“. Pokhěra léta dołho ſu ſo pſchihoty ſa nju cžinile. Nikto pak je ſo wſcho tak derje ſrjadowało, ſo zyle wěcže tež ſajim ſwonka némſkich hranizow ſhudźi. Na wuſtajenzy ſu wuſtajene pokaſli ſe wſchěch poliſajſkich wotdźělow, tak ſo móje žebi kóždy wopytaſ pſchedſtajenje wo rozwiczu organiſazije a ſtuſkowanju polizije dobyez. W Barlinje ſu hižo na wſchelakich městnach cžeſtne wroła poſtajili, kotrež ſ wulkimi pišmikami zuniych a domjazych na wuſtajenzu na khějžorſkej dróży kedźbnych cžinja.

* S **Barlina.** (Wuſwobodźenje Kaſſelſkeju ſararjow.) W dźiſlinaſnym jednanju pſcheczeſtwo Kaſſelſkimaj ſararjomaj, kotraj běſchtaj ſo ſa bieſwotſchkodźenſke wuſwobodźenje wječkow wuprajiłoj, je diſziplinarna komora Kaſſelſkeje ſyrchownſkeje wyſchnoſcže wuſud na wuſwobodźenje wuprajiła.

* S **Wrótſławja.** We Wrótſławju wotmě ſo tele dny wulka wuſtajenza wowczečkich pžow, na kotruž bě ſo wſchohromadźe na 230 pžow ſe wſchěch krajow, ſamo ſ Ameriki, pódałeko. Prěnje myto dosta pža „Erich ſe Glockenbrink“. Wobſtejěſche tuteho pža Bienartſch ſ Bielefelda je tež w Hollandſkej a Rakuſkej lětſa hižo pršnje myto dostał. Amerišan cžyſchže pža ſa 40 000 hr. kupicz. tola Bienartſch jeho njepſchedała, ale puczowaſche ſ nim do Pariſa, hdyž cžaſe žebi na tamniſchej wuſtajenzy jaſno rjane myto dobyez.

* **Se Steinatoy.** Jako cžyſchže w tudomnym kupnym domje pſchedawarka njemérneho ſtražneho pža ſmérowacz, ſkočzi ſkočo na holzu, ſkuſa ju a roſtorha ſi ruzy na žakoſtne waſchinje. Roſtſendrjeneho pža ſatkeliču, holzu pak do khorownje dowjeſechu.

* Se **Stradowa.** (Namakanje ſhromadneho rowa.) Pšchi dźełach ſa poſtajenje wojeſſkeho pomnika pšched Stradowſkej ſyrchwju ſtorcžichu na ‘hromadny row. Hdyž běchu pod metra hłuboko khli, namakachu wjazy cžłowjeczich noſow. Dale hłuby pšchi dźełu tež na koſeze, kotrež jara njeporjadnje leżachu. S toho móże ſo ſudźicz, ſo ju ſo cžěła jara ſ khwaſkom hrjebale. Hacž je nětko jehdy we wjeſzy mór knježił abo ſu powoſtanki hiſcheze ſ wójnſkich cžaſow, budże dże ſo lědom wuſkedźicz móz. Debjeńki, kotrež bychu nam ſnadź pſcheradźicz mohłe, ſ kotrychž cžaſow rowy pokhadźa, njeſłuſu ſo namakałe.

* S **Warnsdorfa.** Cžaſežiſcho pokhłoſtany pabuch je mjenom Herman ſ Now. Gersdorfa pokradny ſhromadźe je 27-lětnym Suttnerom ſ jeneje koſejowjeje łymſki pſchewohlek. Pšched koſejowju cžakaſchtaj wobaj, doniž poliſajſka ſtraża nimo njebě, kotruž Hermann pſcheczelnje ſtrowi. Jako polizija wjazy wótcžeſ njeſł, pokradny Hermann ſ wokhěže khoſejowju jene koło a dojědże na nim bjes ſpužbu do měſchczańſkeho parka. Tam jeho polizija zadserža. Hermann cžiſny poliſtam kofr pod nohi a cžekny; tola poliziſta a paſantojo ſo ſa nim dachu a jeho ſkónczinje dołapnychu. Też Suttnera ſajachu.

* S **Liberza.** (Bjesdźěłoſcž wina ſamomordarſtwa.) Bjesdźěłoſcž, kotraž hiſchcže na wſchěch polach dale traje, je žebi w Liberzu w Cžěſkej wopor žądała. Mjeła 17-lětna holza, Flora Fiedlerez, bješche ſwoje dźěło w ſaſtrizy ſhubiła a njemóžeſche nětko žane nowe dźěło namakacz. To dźěſche hołzy tak ſ wutrobje, jo žebi powpytła ſiwjenje wſacz. Najbórſchemu pak ſo ſadźiwa; tola holza dyrbjeſche dołho hubjena w thorownji leżecz a wumrě ſtónczinje na ſwoje ramy.

* S **Natſcha** w Cžeſſez. Na luzy pola Natſcha namakachu 74-lětneho wumjenkarja Herlitzu w ſwojej krwi leżo. Njedźiwajcy ſwojeje ſtarobы bě ſtarz hiſchcže trawu ſnjł. Pšchi tym bě njeſbožownje do kołby padnył. Kołja bě ſo jemu do ſrudże ſałkoła a tak bě ſo ſtarz wutkawił.

Rubježny nadpad w Barlinje.

Sſrjedź pot dnja ſa 120 000 hr. juwelow rubili.

Njeſkutſchanje tkrabły rubježny nadpad, kaſtiž ſo we Berlinſkich kriminalnych ſtawiſnach dołho wjazy njepomni, ſta ſo ſobotu popołdnjz na wobtkhod ſ juwelami na Tauentzieniſej dróży 7 w Berlinje.

Krótko do ½3 hodźin popołdnju, w cžaſu najwjetſcheho wobtkhada na Berlinſkich dróhach, nawališchtaj ſo nadobo banditaj, ſ revolwrom hrožo do klamow juwelirſkeje firmy Marotti a Freink na Tauentzieniſej dróży. W prědnjum dźěle wobtkhada běſche jenoż jenicki pſchiſtajeny, mjes tym ſo měſicjel firmy, Freink, w ſadnych rumnoſcžach ſ druhim pſchekupzom jednaſche. Jedyn ſe rubježnikow khwataſche hnydom do ſady a hrožeſche Freinkej ſ poſběhnjenym revolwrom. Mjes tym ſaczěri druhi bandit tež hiſchcže pſchiſtajeneho do ſadnych rumnoſcžow, hdyž jich nětko jedyn ſ rubježnikow wobſtupowaſche. Dokelž Freink na rubježnikowe kommando hnydom ruzy njeſběhnu, wutſełi thrabły desparado na njeho, njetrjechi pak. Druhi bandit mjes tym wot nutſka wulkadne wokno wuprózdni a wſa ſobu, ſchtož jenoż możeſche doſahnycz, wožebez drohotne parle, brillanty a podobne debjeńſki, kotrež na dežzu wožtrjedź wokna leżachu. Wſcho hromadże ſu kradnjene wězy 120 000 hr. hódne. Potom wuſkoczi rubježnik na dróhu, druhi pak cžakyſche tamnemu cžekanje wołožicz a tak rosmjeta wjazy rosbuchadłow po klamach. Hdyž tute rospražnychu, naſta wulka kurowa mróczel, kotraž ſo ſtamo hacž na dróhu rosſcheri. Paſantojo na dróży běchu běžu hdyž mjes tym pſchelkocžiwſchi ſo ſhubi. Tež jeho towaſch, kiž na cžakanju hiſchcže wjazy krótcz wutſełi, je wuczehnuł. Na popadnjene rubježnikow je poliziſa 15 000 hr. wuſtajiła.

Hamſke wozjewjenja z Budyšina.

Konkurſowe jednanje nad ſamožejnym kubleram a wobſedžerja młyna Arnoſchta Dreßlera w Dźenicžejach pola Budyſchina ſo po wotmětych ſkónczenje termije ſ tuthym dnjom.

w Budyſchinje, 23. ſeptembra 1926.

Hamſte ſudniſtwo

Z wobkhodneho žiwienja.

Firma Thams a Garfz w Budyſchinje na Hłownym thorhoſchczu ſrjadnje wot ſoboty 25. ſeptembra hacž do ſoboty 2. oktobra, wulki kofejowy pſchkhwabjenſki tydźeń. Prěnju ſobotu wotmě ſo ſdobom warjenje na pruhu tak ſnatych T. a G. wožebitych ſmamkow. Firma Brandt w Magdeburgu dari tónle kofej, kotryž je ſwojej nowej Winiſkej kofejowej korjenim połepſchi. Hołpoły wſchě kofej jara khwalachu. Tehodła kóždenu poruczamy, ſo by kofejowy pſchiwabjenſki tydźeń pruzje wuſił, hižo tohodła, dokelž tutón tydźeń, hdyž ſchtó ½ pt. kofeja abo ¼ punta cžaja abo punt měſchaneho khofeja kupi, ſchalku je ſtotej kromu abo kofejowu tyſu abo punt kukkateho zotra darmo pſchidate doſtanje, kaž to tež telegramy hižo dopokaża, liž ſcže do domu doſtali. Wobkhadzicže žebi wukladne wokna prawje derje, pſchetož to wam wichitko praji. Takle pſchihódnu ſkładnoſcž njedyrbjał tola nichtó ſkomdźicz.

Swójbne powěſće.

Sſlubjenaj: Hilžka Buhlez a Fritz Langa w Bělej Wodźe.

Swěrowani: Herbert Schramm w Budyſchinje ſ Martu rodź. Geßlerez w Neuſtädtelu w Rudnych horach, Woltaŕ Kühna ſ Johannu rodź. Hirzlez w Kamjenzu. — Kurt Richter ſ Doru rodź. Matthiaßez we Semjazych.

Semrěł: Biedrich Wilhelm Schönbach, poſtaduik we Lubiju, 60 lět.

Towaŕſtwowſki powěſtnik.

Budyšin. Wšitke spěwarſki a spěwarjo „**Nadźija**“ zeńdu so dźensa wutoru (28. 9.) wječor ½9 hodź. w Kat. towaŕšowni k spěwnej pruzy a wjeſołej zabawje. Wšelake ważne sobudźělenja! — **Tón tydźeń** ſrjedu (29. 9.), pši składnoſci zhromadźizny Maćicy Serbſkeje, wobdźělimy so wječor na ſwójbnym wječoru, hdźež my spěwamy. Bratŕa, ſotry, pſchińdźće tež jow wſitkey! Dirig. Předs.

Budyšin. Maćica Serbska. Nazymska zhromadźizna budźe ſrjedu, 29. ſeptembra, pop. ½3 hodź. w Maćičnym Domje. Přednoški: 1. Knjez juſt. rada dr. Herman: Stare puće do Budyšina. 2. Knjez wučeŕ Krawc: Što praja nam leżownoſće a mjena. 3. Knjez Lorenc-Zaleski: Serbſke prašenja. — Wo bohaty wopyt prosy předsydſtwo.

Drježdżany. Serb. tow. „Čornobóh“ wuhotuje pjatk, 1. oktobra, wječor we 8 hodź. w žurli „Kriſtallpalaſt“ ſwój 37lětny załoženiſki ſwjedźeń. Programy ſu rozpóſłane. — Wšitcy Serbja w Drježdżanach a we wokolinje ſo wutrobnje přeproſuja. Předs.

Drježdżany. Tow. kat. Serbow, „Jednota“, změje wutoru, 12. okt., wječor ½8 hodź. w hoſćencu „Bayeriſcher Hof“ na Hornčerſkej hasy (Töpferſtraße) ſwoju běrtlětnu zhromadźiznu. Přitomnoſć wšěch ſobuſtawow je kóždeho ſobuſtawa čeſtna winowatoſć dla ważnych wuměnadźenjow. Porjad ſo we zhromadźiznje wozjewi. Předsyda.

Hrodźišćo. Spěw. wotrjad „Zerjow“ spěwa tón tydźeń ſrjedu w Hrodźišću. Keŕk.

Kurſus ſerbskich rejow budźe ſo zaſo **ſobotu, 2. oktobra**, wječor z dypkom we 8 hodź. w ſali Serb. Domu pod nawjedow. k. hudźb. dir. B. Krawca a knj. M. Lešawic wotmětwać. Bratŕa, ſotry, pſchińdźće zaſo wſitcy, kiž ſće zapiſani! Zarjadniſtwo.

Pančicy. „Lipa Serbſka“ spěwa wutoru, 28. ſept., w Pančanſkim hoſćencu. Započatk we wosmich. Njech kóždy ſwoju winowatoſć jako spěwaŕ a sobuſtaw towaŕſtwa dopjelni! Dirigent.

Pančicy. Žónſke hłosy spěwaja hižo štwórtk (nie pjatk) na znatem městnje wječor we wosmich. — Njech wſitke spěwaŕki cyle wěſće a trochu z čaſom přińdu. Dirigent.

Porſtaŷ. Jednota „Sokoł“ ma pjatk zwučowanje. Kóždy ſokolſki bratr ma přińć. Šelcig.

Slepo. Tow. „Swérnoſć“ ſkhadźuje ſo ſobotu, 2. okt., wječor we 8 hodź. pola Bastijana k wurjadnej hłownej zhromadźiznje. Jednać budźe ſo wo poſtajenju naſcheho nazymſkeho programa a wo wuzamknenju někotrych ſobuſtawow. Wšitcy maju wěſće přińć. Pismawjedźeŕ.

Serb. Sokolski Zwjazk. Wubjerkowne poſedźenje je njedźelu, 3. oktobra, dop. w 10 hodź. (hnydom po kemšach) w Serb. Domje. Dnjowy porjad: Generalna zhromakźizna, zwučowańſke kurſy a dr. Kóždа Jednota dyrbi połnje zaſtupjena być.

Starosta.

Sowrjecy. „Sołobik“ změje dźeńſa wutoru we 8 h. zhromadźiznu. Mam nješto jara ważne ſobudźělić, tohodla přińdźće wſitcy! Šelcig.

„Wlada“. tow. Serbow kat. ſeminara a natwarjenje šule, ſwjedźi 2. a 3. oktobra w Khróśćicach ſwój złoty (50) jubilej. Wutrobnje přeproſujemy wšě ſerbſke towaŕſtwa, kaž też wšěch druhich ſwěrnych Serbow.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleſ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hoſpodarſki dźěl: Arnoſt Bart w Brězyncy. — Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Nazymska zhromadźizna Maćicy Serbskeje

budźe ſrjedu, 29. ſeptembra 1926 pop. ½3 hodź. w Maćičnym domje.

Přednoški:

1. Knjez Dr. Hermann: Stare puće do Budyšina.
2. Knjez wučeŕ Krawc: Što praja nam leżownoſtne mjena.
3. Knjez Lorenc-Zaleski: Serbſke prašenja.

Wječor we 8 hodź. ſwójbne wječor też w Serbſkim Domje. **Nadźija ſpěwa.**

Wo bohaty wopyt prosy

předsydſtwo.

Zymske kłobuki

přepraſuju a barbju, ſomołane a žiđane kłobuki předźěłam.

Poručam dźěłbu krasnych

kłobukow za překhódny čas

wot 5,— hriwnow ſem.

Johanna Heidig w Budyšinje,

na Kěžorſkej dróży 22, III. Zane klamy.

Do kóždeho ſerbſkeho doma ſłuſeja „Serbſke Nowiny“!

Swobodne městna | **Přemjenjenje městna**

Přistajenja

za wšě khmaniše žónſke połowanja do domu, ſwójby a šule (też za muzſke powołanja).

Nawěſtki za znaty ſwójbny tydźenik

„Dahcim“

kotryž je přez cyłu Němſku a ſuſodne krajnoſće ſylnje rozšěrjeny a poſkićenja a doprašowanja wuſpěšnje a wěſće zmóžni, přijimuje naſa

předawarnja

na Lawſkich hrjebjach čo. 4.

Poſkićenja, doprašowanja dla městna atd. trjebaju ſo jenóž pola nas zapodać a wudawki (bjez přiražka) zapłaćić. Kóždy ſo z dypkom a dowěrliwje poſłuži, bjez někajkich wudawkow za naprašowarja, kotremuž ſo z tym kóžde dalše dźěło zalutuje.

Płaćizny nawěſtka w „Dahcim“ ſu porno wulkemu nakładej tunjej a wučinja tukhwilu za čišany rjadk rjadowca (7 złć. ow) za poſkićenja 80 pj., doprašowanja 60 pj., dalše małe nawěſtki 1 hr.

prosymy, zo chcyli ſo nawěſtki po možnoſći z čas. zapodać.

Vogtlandske gardiny kromy, canki, wulki wubjerk, vitražowe tkaniny mtr. 40 pj. přikrywy na ſofy, dołhe 2.50 hr. wumělſke gardiny, też za małe wokna.

Erler na Z. Lawſkej hasy 10

Strykowanska wolma jara tunjo.

K. Erler na Žitnych wikach 11

Twjelki trjenja, přikrywy a ruby na blida, łožowe plachty

tunjo K. Erler na Žitn. wik. 11.

Małe nawěſtki

w „Serbſkich Nowinach“

maja dobry wuſpěch!

Příloha k číslu 226

SERBSKE NOWINY

Wutoru, 28. septembra 1926

Nazymska konferenca krajnocyrkwinskich zhromadźeństwow narańšcje Sakskeje.

Nazymska konferenca krajnozyrkwinskich zhromadźeństwow narańšcje Sakskeje wotmě so wot 25. hač 27. septembra w Budyšinje.

Sobotu popołdnju w 5 hodź. seidźechu so w sali Budyšskeho zhromadźeństwa na Rózowej haju 31 zastupjerjo jenotliwych zhromadźeństwow, kotrychž přisedźeše sakskeje bratrowske rady, k. misionar Bohma z Aue w Rudnej horach we skowami Jana 15, 5 powita. Na to so wschitzy zhromadnje k modlitwje sjednočichu. Po modlitwje rěčeše k. knjeżerstwowy rada Ryšek z Budyšina wo themje: „Chcehodła trjebamy organisaziju?" Swoje myšle rozłoži rěčnik wotkeje w schtyrjoch dypkach. Trjebamy organisaziju: 1. dokelž smy towarstwo, 2. dokelž mamy zyle wotkeju sameř, 3. dokelž naš jenož jenotna wola k wotkrjenjenemu konzej dowjedźe a 4. dokelž je to Boža wola.

Njedźelu rano we 8 hodź. sjednocźi so nětkoždźe 100 wotkeju na Rózowej haju 31 k cźichej nutrnosći, kotruž knjes zhromadźeństwowy wothladar Weber ze Adorfa w Vogtl. wotewri z tekstom Hebr. 10, 38 a 39.

Dopołdnja 3/4 11 hodźin měsešče w Marijnej-Marcźinej zyrkwi, kotruž bě zyrkwinske přisedstejcźerstwo dobrocźiwje za konferenzu přiewostajiło, knjes farar Zeiżig z Drježdźan přisednoschi „Mój Khrystuśoweho lichcźa w naschim žiwjenju". Dokelž ma mało ludźi zwjatcheho Ducha, tohodla maja też tak mało mozy. Bóh we zwojej pokrosći ma móz. Evangelij je móz Boża. Naschе mењenja nam w žiwjenju njepomhaja, ale Boże słowo. Dyrbimy być biblišy khcheźi sćinjenjo. Japoschtol Pawok praji: „Předujemy khcźižowanscheho Khrystuśa." Do tutoho Khrystuśa dyrbimy wěricź z wutrobu. Khrystuśowy khcźi njedawa nam jenož wodacźe, ale też móz, so możemy wschе cźeże žiwjenja snjesć.

Popołdnju w 3 hodź. wotmě so w kamžnej zyrkwi hłowna zhromadźizna, kiž bě bohacźe wopytana. Wona započa so ze spěwanjom a modlitwu. Najprjedy přisedowanje knjes farar Siegemund jako zastupjeř tudomneje Petrowskeje wosady wutrobny postrow. Potom wustupi jako prěni rěčnik knjes farar Zeiżig z Drježdźan a rěkaše na zara rozumliwe waschnje wo Luk. 12, 22 hač 31. Wón wuzběhny mjes druhim: Zane žiwjenje njeje bjes wojowanja, bjes trudobu, bjes žynlow, bjes nuzy, pruhowanjow, mjerzanjow atd., ale je jene žiwjenje, kiž nima starosćow. Husto smy zami na tym wina, hdyž mamy starosće, zwóžbne starosće, starosće dla dźesi, powokanja atd. Japoschtol Pětr pak praji: „Wschitku waschu starosć cźišćiće na njeho, přetož wón zo sa waš stara." Starosće přichitkadźeja z hrěcha. Njechamy žo starać, ale chcemy wěricź. Dyrbimy jenož nasu starosć měć, kak bychmy naschе hrěchi wotbyli. Hdyž smy z Bohom prawje sjednoćeni, dha możemy k zwjatej bjesstarosći dóńć. Kluč k tutej zwjatej bjesstarosći leži we słowje: „Pytajće najprjedy Boże kralestwo." Knjes zhromadźeństwowy wothladar Weber rěčeše wo dalschich ichtucźkach Luk. 12, 32—34 a pokaja přichi tym na to, kajtuž znutskownu mózBoże kralestwo ma. W naš dyrbi Jezuš knjezicź. Jeli to pola naš tak je, dha smědźmy wocźakowacź, so přichi jeho přichitkadże tež zwonkownu kraſnosć doitanjemu. Jako posledni rěčnik porěča knjes misionar Bóhma wo Luk. 12, 35—40. Hłownej myšli jeho rěcźe běschtej: Sa Jezušom a Jezušej napschecźo! Jezušowa luboscź cźeri naš k słuženju. Khrystuś njeje za naš jenož tón lichižowany, ale też tón, kiž jako pschińdże. Njenje spěwachu sjednocźene spěwne chóry zhromadźeństwow narańšcje Sakskeje: „Žiwy mosny, njebjeski khlebje", „Hdyž budże Knjes jatych ze Zionа wumoz" a „Wotucźće, tón hłóž waš wola!"

Wječžor we 8 hodź. bě hišchcze w mjenowanej zyrkwi evangelisazišla zhromadźizna. Sajšo bě žo wulka khcźba nutrnych sejchka. Knjes farar Zeiżig rěčeše tu wo „kraſnej wězy". Sbožowne mandźelstwo, wotkhorjenje po cźežkej khorosći, pokraczowanje w schuli a derje wobstate pruhowanje, wuspěchi we wobłhodże atd. su wschitko kraſne wězy. Te pak kóždemu spožčene njejsu. Ale sćěhowaze schtyri wězy móže kóždy dostać: 1. Kraſna wěz je sa muża, so zwoje khrěmjo njeje w młodosći; 2. Kraſna wěz je, sćerpliwy być a žo pomozy Knjesa nadźijećz; 3. Kraſna wěz je, žo tomu Knjesej dźakowacź a thwalbu spěwacź twojemu mjenu, ty najwyschschi; 4. Kraſna wěz je, so wutroba budże twjerda pyches hnadu. Pola pożledniseho dypka pschisamknu so knjes zhromadźeństwowy wothladar Mütze z Drježdźan. Hdyž dyrbja naschе wutroby twjerde być, dyrbja so najprjedy smjechcźicź. Se zhromadnym spěwom „Haj, wsmi ty ruzy mojej" so zhromadźizna skónči.

Jubilej Budyšskeje wohnjowoje wobory.

Budyšschka dobrowólna wohnjowa wobora, kotraž móže w tutym lěcźe na zwoje 60lětne wobstacźe wróćo-hladowacź, wuhotowa sa tuteje pichcźižiny sobotu wjeczor w „Krónje" derje poradźenu jubilejnu zwjedźeń. Zoły sal stejeschе w selenej pyšche. Wožrjedź zewischcźa stejeschе zako dopołnas cźežcźownoscze wobras zemrěteho pschedsydy krajneho zwjaska komorneho radźićela Guida Reichi. Sala bě wupielnjena z wobornikami, jich pichtwuznymi a cźestnymi hosćemi. Sswjedźeń nawjedowasche k. wopalny direktor Görling. Wopalny inspektor Krumbholz powita wschěch pschitomnych, wosebje knjesa měschcźanoštu dr. Förstera a zastupjerjow wokolnych wosow. Po krótkim prologu, w kotrymž knj. Marja Pötschkez dobre a ste kajkoscze wohnja wukkadowasche, měješche k. měschcźanosta dr. Förster zwjedźeńsku rěcź. Po dokładnym pschestudowanju wohnjowych aktow poda rosprawu wo wuwiću wohnjoweje wobory. (Ssmy hižo w pjatkownym a sobotnischim cźišle „Sserbskich Nowin" nadrobnoscze ze sandźenoscze Budyšskeje wobory pschinjeseli.) Nětčnik wulšeho wožebje, so je Budyšskа dobrowólna wohnjowa wobora njeje po prawym hakle w lěcźe 1866 zakožika, ale so ma we wohnjowych kompagnijach Budyšskich měschcźanow z lěta 1780 swojich pschedchadnikow. Tute kompanije su hač do lěta 1850 wobstałe. W tutym lěcźe je so nucźena wobora zakožika; tola je jenož hač do 1866 wobstała. Wjele zobuśiwsow starych kompanijow je wěcźe w lěcźe 1866 znowa zakoženej dobrowólnej woborje pschińtupiło. Tak by wobora mohła po prawom zwoje 146lětne wobstacźe zwjeczicź. Se zławu na jubilejnu woboru skónczi k. měschcźanoita zwoju rěcź. — Knjes hejtman Pätschka wunjeseše zako zławu na měschcźanske zastupjerstwo a na woborowy wubjerk. — Knjes wopalny direktor Görling wupraji, nawjasajo na heslo: „Jedyn za wschěch a wschitzy za jedneho", so je w Budyšskej woborje pschezo knjeźił a hišchcze dźenża knjeźi duch zhromadnosće a zwěrneho dopjelnjenja winowatoscžow. Sa to dźakowasche so wschěm wobornikam, wosebje wopalnemu inspektorej Krumbholzej. Sswjedźeń bu porjeńschcźeny z mnohimi hudźbnymi a spěwnymi posticźenkami. Hudźbny mischtr Soda bě k 60lětnemu jubilejej wobeite pschespolo komponował. Sa to a za mnohe druhe prózowanja wo Budyšskiku woboru pschepoda žo jemu cźestny wěnz. Na wyšokim wumělskim schodźenku stejachu posticźene spěwy Budyšskeho muzikanta spěwneho tow. „Spěwny swjask" pod nawjedowanjom k. Freiberka a namakachu hobriti pschitkesk. Hudźbnizy jubilejneje woborу posticźachu wschelake swoczowanske skupiny, kotrež žo tohorunja powschitkownje spodobachu. W žrjedźinje druheho dźela stejachu posticźenja nětkotrych zobuśitawow Budyšskeho dźiwadła, kaž k. Beckera, balletik. mischtrki M. Fürstenhauerez, kotrejež „Krakowiat" žo tak lubjesche, so dyrbjesche žo wospjetowacź. Ssamžny pschitkesk znjesješe też soubretta P. Walterez ze spěwom: „Bych rad zaš junu w Grünzigu był . . . Też k. Mücke a hudźbny mischtr Villey žo zkawjeschtaj. S powschitkownymaj spěwomaj khutneho a wjeselcźeho rasa skónczi žo zwjedźeń. Njedźelu rano w 6 hodź. sanjeje hudźba po dróhach rańšche budźenje, a popołdnju w 3 hodź. bě zjany konzert w „Měschcźanskej zahrodze", kotremuž žo wjecźor w 7 hodź. wulki zwjedźeńsći bal w „Krónje" pschisamknu.

Nazyma: Wječor a nóc.

Čerwjeń dobi njebjo so,
Zlotobarbne pak ma žro,
Krasno pruhi zbudźa wysk —
Zlotnjo kryja smjerće stysk.

Koša krasu, stwórby móc,
Hač so bliži cunje nóc.
Z trawki klinči tajny brynk
Třepot zyby, cuni zynk.

Domčk a pólko, putnik, hlej,
Zbóžni, ćiše zdrěmnja sej —
Wětřik duje pak přez haj:
Zrudnu hudźbu słyši kraj.

Wopor žada smjerć swój sej
Barbi zelenosć kaž krej.
Hrózbnje dźěła nócny hósć
Stwórby pychu niči złósć.

Stwórba Boża, smjerće syw.
Somot njebja — jemu kryw.
Hwězdow morje pyšić chce,
W nocy to, štož bylo je!

Pawoł Krječmar.

K pozběhnjenju ratarskeje tworiwny.

H-s. Hłowna stacźanska šafada žada žebi dla pschicźiny ludoweho žiwjenja taſe wobdźěłanje semje, so wupłodźenje wjerschk doscźehnje, wjeło maju so pschi tom wobkedźbowacź pschirodne wobstejnosće a klima. S tutymi žłowami sapocźnje žo dopomnjenka pruskeho ministra za ratarstwo atd., wudata sapocźatk tutoho lěta. Staji žo pschecźiwo tutej žadże druha žada, so zyle statne dźěło wubějі do powschitkowneho sajima, dha widźimy w pschitomnosći wulku winowatosć fódzeho krajeřstwa jako strażowarja powschitkowneho derjemećża, so doscźehnje se sakonjom tutón sameř a ſ tym srjadowje sakožki k postupowanju ratarstwa. Sakske knjeżerstwo je tutón nadawk hižo jara sahe spóźnało, ktoro w žamžnym cźasu kaž w Ruskej. Krótko po sawjedźenju konstituzionalneje monarchije nastupi w lěcźe 1831 se sakonjom wěšty puć na tutom polu.

Jako hłowne dypki roswiwanja maja žo wosnamjenicź:

1. sakoń se 17. měrza 1832 wo wukupjenju.
2. sakoń se 14. junija 1834 wo hromadźekkadźenju leżownosćow atd.
3. sakoń ſ 30. nowembra 1843 wo dźělenju leżownosćow a
4. sakoń se 26. nov. 1861 wo sakożenju krajneje kulturneje rentskeje banki.

W naschim cźežkim cźasu, w kotrymž zyle hospodarstwo a najbóle sakske ratarstwo pod sćěžkwami zhubjenje wójny cźerpi, sabłuži žebi hłowna myšl tutoho sakoństwa wožebitu ważnosć. Wo pschicźinje zhubjenja zwětoweje wójny je žo hižo jara wjele pisało, pschetož nascha generazija cźerpi pod tutymi cźežkotami. Mnohim pak hišchcze jasne njeje, so tuta porażka mjenje na wojeńskim polu leżesche, ale bóle mamy ju pytacź we blokadźe ententy. Wona je pschejara derje poradźi. S tutoho widźimy, so bě ja 70 milijonow zynlny lud, kotryž w mérje dowozowaſche, wulki dźěl zwojich pożiwadsow ſ wukraja, we wotomiku, hdyž so Němska wot wukraja wotrěźny, wulki njedostatk na zyrobje. Tohodła dyrbjesche so Němska prózowacź, so zama wupłodźi zwoju potrěbnu zyrobu.

Składawk dźěrjenjischeho cźasa tohodła je, so je prawo, kiž na polu ratarskeho sakoństwa wobsteji, derje pschepruhuje, hač hišchcze powyschenym zadanjam dožahnje a hač może ludohospodarske požadanje spokojicź.

S tutoho stejischcźa możemy wutworjenje spomnjeneho sakonja w krajnej kulturnej radże 15. nov. 1924 jenož powitacź. Pschetworjenje tutoho sakonja wo wjele połepschi. Sa sdźerżenje a stupnowanje ratarskeho wupłodźenja je pjenježna podpjera można, a to może žo najbóle powitacź. W tutej myšli je knjeżerstwo też nowy nacźisk k sakonju wo hromadźekkadźenju leżownosćow sakskemu zjemjej pschepodało. Tutón nacźisk chce pocźežowacź sakoń wołóźicź, pożylnicź a spěchowacź.

W běhu sandźenych 90 lět (starý sakoń je ſ léta 1834) zu wot 360 000 hektarow krajiny, kotraž je nusna k sklaðenju, jenož 200 000 hektarow hromadże składli. 160 000 hektarow zu k tomu hišchcze trěbne. Kóžde hromadźesklaðenje skutkuje pak njedwělomnje jara płódnje. Tute 160 000 hektarow bychu pschi składzenju létnje 442 000 zentnarjow sorna a 485 000 zentnarjow běrnow wjazy wunjeseše. Nimo toho by žo 5760 hektarow pola bobyło ſ njetrěbnych mjesow. Wužitki tutoho sakonja, ſ kotrymž žane nowe wobcźežowanje ratarstwa njenastanje, by tohodła jasne. Hłuboko wobžarujomne je dla sakskeho hospodarstwa a wobežje ratarstwa, so žo tutón nacźisk w žjemje hišchcze njewobsamknu.

Ale też krajne knjeżerstwo bě njesprózne na tutom polu. S nusowym hospodarstwom we wójnje spójna wono, so je pschi sažonatwarjenju němskeho ludoweho hospodarstwa rosscherjowanje ludoweho sežiwjeńskeho podłožka žobu najprěnschi nadawk, kotryž dyrbi žo do skutka stajicź, hdyž bě podłožk sa wěste hospodarstwo je stabilisowanjom hódnosće dobyty. Pschi tom hladasche na samžne hospodarjenje ratarskeje krajiny a na to, hač ho hižo tu rosscherjowanje njeby smóžniko. Knjeżerstwo dawasche sa połepschenje ratarskich polow (melioraziju) kredity, a wukas krajneho ministra za sežiwjenje a hospodarstwo na knjeżerstwo je 26. meje 1924 to wožebje wobkrucźi. Ta wěz bě tak sarjadowana, so němski stat 2/3 a kraj 1/3 dowoleneje sumy pschiwsaschtaj. Pjenjesy dawachu žo najprjedy tajkim pschedewsaćerjam, kotrejž woprawdźe licźbu dobrych ratarskich polow stupnjowachu, schtož bě jenož możno ſ meliorazijemi abo ze nowym wobdźěłanjom pustych polow a pschi kotrychž bě rentabilita ſ woprédka wěsta.

Pschi dawanju pjenjes wuczini žo dale, so dyrbi žo k dźělu snajmjeńscha 1/3 dźěłonjemjerjow pschiwzacź. S tym žo swěźi, so snajmjeńscha jedyn dźěł pjenjes ſe dźěłonjemjećelske podpjery žo płacźeše. Tak žo ſ tutymi pjenjesami produktiwnje hišchcze a něschto twari. We dźenżnischim cźasu wulkeje biesbóžkosće je to wobzeže ważne.

Pjenjesy dyrbjachu žo ſ 7% sadanicź a w tšioch létach wjeso płacźicź. Rosdźělenje dóšła towarstwu priwatnych prawa. K tomu pschetwori žo Němske rosdźělne towarstwo k wobdźěłanju role. W sapocźatku ratarska komora sa tute pożcźonki rukowasche, ale bórzy wupokaja žo to sa nju jako wulke wobcźežowanje a dźenża dyrbi tóždy dań še sapiſanej hypotheku na žwoju leżownosć sa pożcźonku rukowacź.

Mjes sameramі sakonja namalamy też rosmnożenje łukow. To je sa Sakisku ſ wobžetej najwažnischi. Na namokwjenje hospodarskeho ministerstwa chce sakske ratarstwo w hornych Rudnych horach sornowe hospodarstwo do łukoweho hospodarstwa pschetworicź. W tutej krajinje žo žito a wobkopne płody cźasto dla saheje symy domoj khowacź njemóža. Taſe pschetworjenje bě sa cźaſ nuſowneho hospodarstwa njemożne, dokelž dyrbjesche Sakska žwoju wěstu měru žita němskemu statej dowadowacź. Dźenża to wjazy nuſne njeje a pucź je žwobodny ſ pschetworjenju. Pschi tom ma žo na łohke powodźenje a spuschcźenje wody ſ nich ledźbowacź. Też k tutomu pschetworjenju žo pożcźonki dawaja.

Dźenża pak je žo dań wot 7 prozentow na 5 prozentow sniżika a je możno, so žo dale sniži. Też cźaſ wróćenja pjenjes je žo wo wjele podlešchił. Pożcźonki dawaja žo po wopišanych wuměnjenjach a žadanje ma žo na ratarsku komoru sapodacź.

Tak widźimy, so žo knjeżerstwa prózuja wo sběhnjenje wobdźěłanja role. Wěso je ſ wulkej ważnosću, so žo wuczerpaja wschě pucźe k natwarjenju naschеho ludoweho hospodarstwa. Możemy žo je samžneje mozy sežiwicź, cźim łépje sa naš. Druhe praschenje je znano, hač budża wschě naspomnjene pucźe wuspěchej pschinoschowacź. Kaž žo mi sda, mnoży wo hromadźekkadźenju wjele wědźecź nochcźeła. Snano by wjetschi wuspěch měło, hdy bychu žo dawki ratarjej atd. wo wjele snižiłe a tuto wobcźežowanje sa... A hdy by žo sa ratarske wuplody tak płacźiło, so je nuſne a schtož dźenża wulkowikowarjo hobu brěchaja, potom by ratar žo ſ wjeselcźu do dźěła dał a tak wjele łaſ możno płodźił a pschedawał. Woprawdźitły wužitk by potom ludowe hospodarstwo wot toho mało a stupnjowanje wupłodźenja ratarskich tworow bylo še zbožom sa zyły lud.

Přilopk.

*** Po 12 lětach zo mordarstwa wukrak.** Psched 12 lětami běschtej dwě mordarstwje w Drjezdźanskej wokolinje wulke roshkorjenje wubudźichej. Běchu tu dwě starschej žonje stónzowali. Jako mordarku wěstu Müllerowu rodź. Mišbachez k zmjerćí sazudźichu. Kral ju wohnhadźi, dokelž njeběchu dopokazaje dopokazy. Někto pak je zo Müllerowa w khlostarni wobeju mordarstwom wusnała. Tehdomnischi polizajski rada dr. Heindl bě tehdom w Drjezdźanach, někkole w Berlinje. Heindl pische, na kajke waschnje je tehdy mordarka Müllerowu sajal: „4. julija Drjezdźanskej polizaji wosjewichu, so tu wudowu sastojnika L. na Holbeinskej drózy morwu namakali. Jsitwa, w kotrejž cźeło leżesche, bě samknjena. Mordar bě klucze zobu wsał. Mordarstwo je tu jara nadrobnje pschepytowane. My mějachmy na 150 000 stronow, na kotrychž běchu wschelake porty wocźischcźane. Psches dwě njedźeli dołho mjes kopjenami pytachmy. Stónczinje na 16. dnju wocźischcź namakachmy a tak mjeno mordarja znajachmy. Bě to žónka, kotraž bu psched 8 lětami dla morjenja sthadźajeho žiwjenja khlostana. Wona wschu winu na mordarstwje přejesche. Ssudnizy zo podarmo prózowachu jej nješto dopokajacź. Jenoź pónawanjsay polizaja nješto wuslědźi. Drjezdźanska pónawanjsta polizija hižo léta dołho tajke wotcźischcźe porstow na wsepjerach thowa. Psched dléschim cźasom w Drjezdźanach 88létnu staruschku w jejnym wobydlenju na Terrassowym brjosu morwu leżo namakachu. Pola njeje naturalku zmjerćź swěsćichu. Na cźerwjenu zmuhu wokolo schije dale njekedźbowachu. Pónawanjsay polizistoja na jenym thamorje wotcźischcźe zusych porstow wuslědźichu. Wotcźischcźe porstow mordarki Mülleroweje a tamne na thamorje běchu jene a tešame. Müllerka wěso też tuto mordarstwo přejesche. Ssudnistke jednanja 3 dny dołho trajachu. Müllerku k zmjerćí sazudźichu, ale kral ju ke khlostarni na cźas žiwjenja wobhnadźi. Tajny radnicźel chze prajicź, so je wona hischcze wjacy wokobow stónzowała. Też w Cźachwizach pola Drjezdźan běchu w samknym cźasu jenu starschu zonu stónzowali. Dopokajacź wěso mordarstwo Müllerzy njemóžachu. Tu widźimy, kak wažne fu tajke wocźischcźe porstow cźasto, wosebje pola hižo předy khlostanych slósstnikow. Wobej mordarstwje byschtej wěso njewjazańjenej wostałej, njeby-li Müllerka hižo předy khlostana była. Podawk naš wurcźi, so měli go po prawym wotcźischcźe porstow wschěch ludźi khromadźicź.

* *Dwaj morwaj pschi karbidowym rosbuchnjenju we Barlinje.* Pschi karbidowym rosbuchnjenju na Késorlez drózy w Barlinje, wo kotrymž sobotu nadrobnje pišachmy, běchu fo tři wosobu cźeło zranike. Kaž „B. Z." pisa, staj dwaje z nich, 42-létny mjiecźel firmy Herzfeld a 26 lět stary dźěłacźer, hižo wumrěłoj.

* **Dyrdomdejska schuslisa holza.** Se starschiskeho bydlenja w Lichtenbergu pola Barlina bě fo wot rjedy sańdźeneho tydźenja 13 létna schulerka Büttnerez zhubiła. Kriminalna polizija je sczěhowaje swěsćisła: Hižo pjecź dnjow dołho, pschedy hacź bě fo zhubiła, je holza je schule wuwostała, hacźrunjež je pschezo porjadnje doma wotešchła a fo sazo domoj wrócźała. Sandźenu rjedu nětko pokradny holza doma 156 hriwnow, cźinjesche sazo, kaž by do schule schła, njebóndźe pak tam, ale sawadźi do Wertheimez kupneho domu, hdźež zebi nowu drastu a koser kupi. Potom wotjědźe do Stecźina. Tu sejna fo je zónsei, kotrejž fo holzyne waschnje lubjesche, tak so chzyschze zebi ju pschitajicź. Najprjedy pak chzyschze ju hischcze jónu domoj k starschimaj pósłacź a sadźi ju tohodla do Barlinskeho cźaha. To běsche pjatk. Knjeni w Stecźinje napraschowasche fo nětko w Lichtenbergu, hacź njeby holzu, kotraž bě fo sa 15 létnu wudawała, na pschezo dostacź mohła. Pschi tym zhowi, so holza zyła domoj pschischła njebě. Wona je drje na staziji mjes Stecźinom a Barlinom cźah wopuschcźała a znadź nowe znajomistwo cźinila kaž w Stecźinje. Policija nětko dale sa njej flédźi.

* **Kak železniźy pschiběraju.** Dźiwajo na to, so je železniza létża zwoje 100létne narodniny wobwjeczicźo, budźe wěsce sajimawe zhonicź, z kajkej spěschnoscźu je fo kolijowa zyez tutoho dźenża njeparujomneho wobłhodneho rjedła rosschěrita. W lecze 1840 wobliczi fo dołhosci železniz na zyłym zwěcze z jenoz 7700 kilometrami. 1870 bě jich hižo 210 000 kilometrow. W lecze 1900 bě fo hižo 800 000 a 1910 na 1 500 000 kilometrow dopěcźo. Dźenża blizimy fo hižo druhemu milijonej, a dalsche rosschérjenje móże fo z městoscźu wocźakowacź; na městnoscźi njepobrachuje, najmjenje w wuklim dźělu Afiki, Afriti a južneje Ameriki, hdźež je železniza hakle w spocźatku swojeho wuwicźa.

* **Sezěhnki alkoholneje sakasnje w Finiskej.** Po žudnistej statistiy buchu w lecze 1924 w Finiskej, tak fo z Helsingfora piša, wscho khromadze na 74 870 wozbobow dla pschestupenja alkoholneho sakonja sazudźenych. Na 89 031 bě jich wobkorjenych. Najhórsche sa kraj je, so najwjetschi dźěł sazudźenych pjenježne khlostanje njepłacźi, ale khlostanje wotbędźi. Tak fu krajne jastwa nastajnje pschepjelnjene.

* **Cźim krótscha jěsta, cźim mjenschi strach.** Hdyž może też spěschny cźah 60 kilometrisku spěschnoscź sa hodźinu bezpěcź, tak trjeba wón kola z Barlina hacź do Moskwy 65 hodźinow, z Barlina do Kopenhagena 11 hodźinow, z Kólna do Parisa 9 hodźinow. Létadło je se žiwojej 160 kilometrisej spěschnoscźu dwójzy hacź trójzy tak spěschne hacź spěschny cźah. Wono trjeba z Barlina do Moskwy 15 hodźinow, z Barlina do Kopenhagena 3½ hodźiny, z Kólna do Parisa 3 hodźiny. Tak je cźah, w kotrymž móże fo njesboże stacź, pola jěsby w powětrje wo 3—3 ras tak krótki, hacź pola železniz. So fo létadło, schtož njesbožo nastupa, pschirunanja je železniz bojecź njetrjeba, dopokaza najtežsie statistika němskeho wobhładneho ministerstwa na lěto 1925, po kotrejž njesbožowy koefizient za powětrowy wobchad 0,0003 proz. wuczini, potajskim ménje, hacź pola wschěch druhich wobhładnych gredkow.

* **Bombowy attentat na zyrkej w Portugalskej.** We Ribalonga, malym portugalskim nésłaczku, bu tamnischa zyrkej z wosbuchnjenjom bomby rosbita, 20 wozbobow zo pschi tym z dźěsa cźeżko srani.

* **Potajne namatanje cźeła.** Na železniskej cźarje z Terisdorfa do Hahma w Porheinskej namakachu cźeło młodeje 20létneje holzy. Pschepytowanja swěsćichu, so go tu jedna wo wěstu Luisu Ruebsez z Deadena, kotruž běsche se slósstniskim wotpohladom hacź dotal njesnaty nuczowazy se spěchnika cźišnyk.

Kospodarski rozhlad.

Wutoru 28. septembra 1926.

Wěerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	46,30
jendźelski punt	20,34	100 čěskosł. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	80,99	100 franc. frankow	11,66

Efekty.

Wěžera go Berlinske efektowe wiki žiwje a z pschecźelnej tendenzu sapoczachu. Mjes tym to go kurzy akzijow żelezowoje industrije derje powyschichu, go na druhej stronje druhe akzije w kurzu snižichu. To sfutkowaische na rentowe wiki. Tohodla też wójnska pożczonka na 5,10 hr. sa 1000 hriwnow spadny.

Produktowe wiki.

Na Berlinske produktowe wiki dóhdźechu z Ameriki powěšcze wo spadowanju žitowych placźinow. Też we Berlinje placźiny popuschéschchu, dokelž go z tukraja wiazy žita posticźesche. Dokelž maja ratarjo bérny sbéracź, posticźuja jenoź malo rožki a pschenicźy. To pak runje dosahaja. Mikowarjo a młynu kupuja jenoź po poniżenych placźinach. Termijowe wikowanje go malo pschemeni. Jenimaž placźesche wczera:

w Drjezdźanach

pschenicźy 13,25—13,50 hr., rožki 11,25 hr. hacź 11,50 hr., jerčmjenja nalětnjeho 11 hacź 11,25 hr., nałymneho 9,25—9,75 hr., wowsa I. 10,25—10,60 hr., wowsa II. 8,50—9,15 fl. hriwnow

w Berlinje:

pschenicźy 12,95—13,10 hr., rožki 11,50 hr hacź 11,75 hr., jerčmjenja nalětnjeho pa. 10,25—12,40 hr., nałymneho 8,50—8,75 hr., wowsa 8,50—9,15 hriwnow

w **termijowym mikowanju**

sa septembr: pschenicźy 14,70 hr., rožki pal 11,45—11,50 hr., wowsa 9,10 hr.,

sa oktwebr: pschenicźy 14,10 hr., rožki pal 11,40 -11,37½ hr.,

sa dezember: pschenicźy 14,07½—14,05 hr. rožki 11,40—11,50 hr.,

sa měrz: pschenicźy 14,27½—14,20 hr., rožki 11,67½—11,30 hr.,

sa meju: pschenicźy 14,40—14,37 hr., rožki 11,46¼—11,97½ hr.,

Na pschedań:

Motorske koło, Miczka w Pomorzach.

Benzinowy motor, 6 konj. fyln. w Drežwzach cźo. 25.

Kóń, hyjny, 4-létny, w Brěsnje cźo. 40 pola Kanjenza.

Sto pytaja:

Holza sa dom a k dźěcźom. Domischzyna w Budyschinje psched Garbarskimi wrotami 4.

Deset na fórdark w Trjechowach.

Pohonicź, 17—18-létny, Tröger w Semizach cźo. 16.

Pječat za khléb a zalty, młyn w Cźežwjenych Rokitzach.

Dale sfudnizy na pschehadowanje:

w **Namnowje** hrjedu, 29. 9. 26, dop. ½11 hodź. — kupay seidu go w „Lěpnym hrodźiku" — tuczowy woś, tak mjen. Berliner;

w **Porchowje** hrjedu, 29. 9. 26, pop. ½2 hodź. — kupay seidu go w Schusterez hoschcźenzu — wucźahanke blido, motor 3 konj. fyln., trjebane jědsne kolo, loża, schatowy a drastowy khamor w tśjoch dźělach, myjna komoda bjes platy, 2 kuch. khamoraj, bjifet, drastowy khamor, kharnja, kiž wobsteji z khamora, 2 lożow, 2 nóżneju khamorecźkow, myjna komoda z marmorom, 2 marmorowej garniturje;

w **Hornim Wujesdźe** hrjedu, 29. 9. 26 pop. ½5 hodź. w Rätzez korczmje fwjaza maschina (jako nowa);

schtwórtk 30. septembra:

w **Manjowje** dop. w 9 hodź. w hoschcźenzu — hdźez go kupay seidu — dźelba njemlócźeneje rožki a wowsa, wschelake mebje;

we **Lutzu** dop. w 11 hodź. w hoschcźenzu młócźadło je tschahadłom;

w **Schcźenzy** pop. w 1 hodź. w hoschcźenzu zentrifuga, 3 fwinje;

we **Lasu** pop. w 2 hodź. w hoschcźenzu pschi torhoschczu trjebane motorske kolo, 2 zentrifugi, 7 jědnych kolow, kowaństi aparat, wschelake mebje;

w **Lubnschu** pschih. w 12 hodź. w fabrikiej korczmje jědne kolo;

w **Ptaczezach** pop. w 2 hodź. w Schlenkrichez hoschcźenzu drastowy khamor.

Na **pschehadowanje**

w **Lubiju** schtwórtk 30. 9. 26., dop. w 10 hodź. w hoschcźenzu „Gwězdy": dźelba mużazych, žonjazych a dźěcźazych stupnjow, 50 nowych schórzuchow do mycźa, derje zdźerżone hubje, kaschćik z mjetlicźkami, nětkótre nimale nowe plunowe a elektriske lampy, běcźazy wos, cźaśniki, mebje, loża z matrazu a bjes njeje atd.

Ssudnizy na pschehadowanje

w **Budyschinje** w žudnistej pschehadźowarni schtwórtk 30. septembra dop. w 9 hodź.: 5 jofow, 2 klawěraj, stólcźk sa pižańske blido, blidowa lampa, worowy khamor, schezelong z pschikrywom, gobelin, 3,60 mtr. wolmatanych kordowych tkaninow, 2,30 mtr. cźornych paletowych tkaninow, 4 elektr. khachle, radijowy khamor, 2 radijowaj aparataj, 2 stołaj pěschowych kamjenow, 4 pěschowzy, 2 kamjentnej placźe, wotpocźinkti stol, 5 pižańskich maschinow, draschla sa mechanika, khamor sa lód, półstrowa lawka, 4 półstrowe stoły, womrózkate blido, 2 tepichaj, 5 wolijowych wobrazow, kaminowy sćipnik, figura, 2 wobrazaj z krajinu, 6 swjerschnikow (Schlüpfer), dźelba žiwjanych nohajzow, dźelba schórzuchow, dźelba žonjazych a dźěcźazych bunzow, tosow, dźelba wschelakich mużazych stupnjow, žonjaze płatowe stupnje, brune žonjaze stupnje, žonjaze schnórowanske stupnje, kopańzowe stupnje, domjaza hapytka, myjna komoda, 2 elektr. motoraj, 4 a 10 konj. fyln. z puschćazkom, wjertula, auto, pižański pult z kaschćikomaj, kopérowanska praša, dźelba słomjanych klobukow a symskich cźapkow, 5 bjifetow, stojazy cźaśnik, 2 półstrowanaj stólcźkaj, 3 kredency, 5 pižańskich blidow, blida, 4 drast. khamorty, 2 wotpocź. stolaj, schpihel, schijaza maschina (Pfaff), regal z 21 kaschćikami, dźelanske blido, kurjerske blido, knihowy regal, kwětkowe blido, 2 nóżnej blidaj, schatowa róla, mostaj, toiletowe blido, myjne blido se schpihelom, diwan z pischikrywom, scźenka deska, wschelake lampy a ample, swěcźnik, garnitura za pižańske blido, 2 kólbnej kole, swětowy atlas, 2 strykowanej jazy, puczowanski ruczny kofr, 308 kartonow, 4 porty hofkowanskich rukajzow, 25 wschelakich knihowych wjazkow, bale dwójny pižański pult, knihowy khamor, wucźahanske blido, myjna komoda, hrajerske blido, 2 kož. klubowaj stólcźaj, pschibližuschi sa motorske kola, sedlatska schijaza maschina, nastawk za parkowy wós, puczowanski kofr, 2 mołasnej valzy, cźaśnik (wumělske dźělo), gramofon z 50 platami, wobraz, wolijowy wobraz, stolc a filebrowe twory.

Dale pschedawa go je swobodneje ruki dwójne pižańske blido w 3 dźělach, kiž go wobežje ja fabrikiju pižarinju hodźi.

Škrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki dźenża dop. ¾11 hodź.: Wiki zu nimale bjes wobrota. Placźiny zu njepschemenjene. Tendenza: jara cźicha.

Dop. ¾12 hodź.: Położenje na wikach zo njeje pschemeniło.

Placźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg kewak 100 kg, placźina po złotej hriwnje.

	27. 9	25 9.		27. 9.	25. 9.
Pšenica	259-262	259-269	buny	24-26,00	24-26,00
rožka	210-215	210 215	woka	26-30,00	26-30,00
nal. jačmjeń	205-248	205-248	módre łupiny	15-17,50	15-17,50
nax. jačmjeń	170-175	170 -75	žołte łupiny	19-21,50	19-21,50
wowsa	170-183	170-183	seradella	18—20	—
kukurica	184-186	184-186	raps. wosnik	14,50	14,60
pšenč. muka	37-38,25	37-38,50	lany. wosnik.	19-19,20	19,20
ržana muka	30-32,00	29-32,25	poch. metana	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	bérnj. kruški	18-19,10	18-18,80
ržane „	10,80	10,80	syno, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
raps	310	310	ržana sloma	0,95-1,35	1,05-1,40
lane symje	—	—	pšenična „	0,80-1,20	0,95-1,20
hróch	33-36,00	33-36,00	wowsna „	0,70-1,00	0,70-1,00
pjeluški	30-33,00	30-33,00	ječna „	0,65-1,00	0,65-1,00

Drježdźanska burza.

Pšenica	265-270	bérnjace kružki	20,50-21,50
rožka	225-230	pšeničé. wotruby	10,40-10,40
nalětni jačmjeń	220-250	ržane wotruby	10,00-12,50
nazymsk. jačmjeń	185-195	pšenična muka	41,00-43,00
wows	205-212	ržana muka	33,50-36,50
čerwjeny dźećel		woka	35,00-36,00
raps	300-310	pjeluški	35,00-36,00
kukurica (Mais)	186-191	hróch	35,50-36,00
suche truhanški	11-11,50	cokrowe truh.	16,00-19,00

Placźiny rěznuchu skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

27. september 1926. Placźiny po centn. a zl. hriwnach.

Skótne druziny a woznamjenjenje.

Woły: 116.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznuje hódnosće hač do 6 lět	57—59
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	46—52
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	40—42
Mjenje picowane wšěch starobow	36—38

Byki 282.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznuje hódnosće	57—60
Połnomjasne, młódše	51—54
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	46—50
Špatne	41—44

Jałojcy a krowy: 460.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznuje hódnosće	54—57
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznuje hódnosće hač do 7 lět	43—49
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	32—37
Mjenje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	28—26
Mjenje a špatnje picowane	20—22

Cźelata: 557.

Najlěpše wukormjene	82—86
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca	71—74
Špatne	62—66

Wowcy: 482.

Młódše a starše wukormjene	62—64
Starše wukormjene	60—62
Mjenje wukormjene (Märzschafe)	50—56

Swinje: 2263.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	84—85
Wukormjene	83—84
Mjesne	81—82
Špatne	80—81
Rauey a kundrozy	70—76

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Za nowěžki, kiž maja so hač do 8 hodź. dop. wotedać, płaći so ze mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežne so stajace nawěžki a tabele so wyše wobličaja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifie.

Čisło (Nr.) 227 **Budyšin — srjedu, 29. septembra 1926 — Bautzen** **Lětnik 85**

Wothłosy Poincaréowcje rěcé.

Němska po Poincareowej rěči směrom wostanje.

W Němskej žu na to pśichótowani byli, so budźe franzowski ministerski pśedsejźda Poincare stejiśczo Franzowskeje w praschenju wójnskeje winy sastupowaś. Pśiczo pak njejžu wócakali, so tak njekahodnje wšyknu winu na Němsku wotwalicy pyta. W Němskej Poincareowej rěči jako wobžarome kašenje dorosumjeńśeho dźěła sacuwaju, tola nimaju myślo, pśi rospominanju „wójnskeje winy" realpolitiski samóer „bromadne rosrišanje" ś wócow puschćiś. Němske knježeŕstwo derje wě, so ža Poincare njemóże se Saulusa pśeš nóz Paulus sćinicś. Němska je spóznała, so móże jenož jako zobustaw Swjatka Ludowi žebi pśedawšchu hospodarśku a politiśku móc zaso dobyś. To bjes sjednanja ś Franzowskej njeje móžno. Poincare pśi tym wostawa, so žo postajenja Versailleskeho měra njezměnźa pśeměnicś. Po tychle postajenjach pak ma wobžadźeńśe wójsko do postajeneho cźasa ś Porheinskeje wuciśahnyś, jeli so Němska wójnske wotškodźenje pśedy wotpłaći. Hač to Němska samóže, wo tym runje nětko a franzowszy finanzni wěsćwoutśojni wuradźuja. To pak je jenož spóčatk jednanjow, kótrejž budźa po měnjenju finanzníkow nětkotre měsacy, po tajkim do pśichodneho léta, trać. Też farjadnicy Dawesoweho dojednanja śmeja śiwoje słowo k tomu prajiś. Ma žo ś tym licźiś, so, hdyž budźa wěcy ś hłowneho dźěła wujaśnjene, k konferency wšich pśi tym wobdźělenych statow, po tajkim też Sjednoczenych statow połnómocneje Ameriki, dóńdźe

Wulka wjetšina franzowskich nowin sa Poincarea.

Wo Poincareowym rěčomaj w St. Germainu a Bar-le-Ducu Parižški „Temps" pisče: Poincare je tak dalako schok, kaj móžesche a dyrbjesche hicś, hdyž w St. Germainu praji: **Franzowsko nochcedźa „wschitkich" Němcow sa nadpad léta 1914 samolwitych cźinicź.** Němska a Franzowska stej wjele stow lět mjeź sobu wójny wjedlej. Dyrbitej nětko śwětej wulku słužbu wopokasacź, so bychtej wo sańdźenosći mjelczakej a žo w pśichodze dorosumiłej.

„Journal des Debats" měni, so je **Poincare myślił skoro wschitkich Franzowsow wuprajił,** kótrejž wschitkich Němcow bjes rosdźěla sa nadpad samolwitych njeczinja. Na wschě pady pak dyrbja wědźeć, so pospyt, stawiśny falschowacź, pśecziwjenje nadeńdźe. Tu žo wo cłowjesći sajim prěnjeho rjada jedna; pśechoź triumf tajkeje kampanje by śrědomna smjeśił. To njeje mjenje važne we najnapanju powěrow Franzowskeje k Němskej; pśechoź **kaž by móžno było, na dojednanja, kótrejž Němska podpiśe. najmjeńśchu važnosć tłacej, hdy by žo Wilhelmej II. a jeho knježeŕstwu wodało.**

Dyrbimy też sa to dźakowni byeć, so je žo wuprajiło, schtož je nutne. Ale to **hiśchcze njedośahła. Staty, kótrejž su pśecześiwo zentralnym mocam** (Němskej, Awstriskej a Turkowskej) **wojowale, dyrbja žo pschihotowacź, ofensiwu wotpokasacź, kótraž mohła žo raz w Genfu wo praschenju winy na wójnje słudźicź.**

W franzowskich diplomatiskich kruhach žu Poincareowe rosłożenja wo Bar-le-Ducu spokojazy sacźišćej sawostajiłe. Wobžebje žo wuśěhuje, so Poincareowa rěcź na žane waschnje njeje pśecześiwo Briandowej swonkownej politiji złożena, ako so by jej wobcźežnośće do pucźa kładła. Też žo na to pokasuje, so je ministerśti president we śiwojim rosłożenju prajił, so ma dorosumjeńśku politiku mjes woběmaj krajomaj sa nusnu a so je w tym se śiwojim swonkownym ministrom sałžadnje sjena.

Jendźelska Poincareej pschihłoźuje.

Pośledniu Poincareowu rěcź pośudźuju Londońske „Times" praja, so žu wo praschenju winy na wójnje we Jendźelskej a we wschich swjatkarśtich krajach jenakeho mnjenjenja. Poincare je nuśowany był, wudawanja wotpokasacź, kótrejž, hdy bychu bjes snapschećźiwjenja woštałe, žo jako grat wužiłe, so bychu žo ważne postajenja Versailleskeho měra podryle. Wina Němskeje je ś moralistiu podłožkom mnohich wuměnjenjow, kótrejž je měrowe śrěčenje sakoźiło.

Swobodna cyrkej w swobodnym stacu.

1. oktobra žo dotal płaczaze prawo mjes statom a cyrkwju rospuschćeli. To žo bjes nałyhnosće ś mišnosće stanje, kótraž je žo ś **yle** pśiemněnjenych statnych wobstejnosćow wutworiła. Mjes tym so je žo na pśikład w Franzowskej zyrkej pśiceźiwo dźělenju wot stata se sałamakosću wobaraka, je žebi zyrkej w Sakskej žama tuto dźělenje pschała. Zyrkwinšzy smyśleni žu spóznali, so je sa zyrkej spomóžniśchu, so žo stat cźiśe žwětnje organizuje, zyrkej pak cźiśeje zyrkwinšzy. W Amerizy, hdźež zyrkej do zyła zamych swjatkow se statom nima, wjele cźišćejše zyrkwinske žiwjenje knježi, dyši wo Europe. Kaž tam, budźe zyrkej žwobodnischa sa śicheśćijanstwo dźěłacz móz, hdyž žo stat wjazy do jejnych naležnosćow njeźmě tykacź. Stat je zyrkwi prawa sastupjeŕstwa a ś tym prawo sbéranja dawkow dał, haj won je jej žanu pśi tym pomognył.

Na cźele žwobodneje zyrkwje w žwobodnym stacźe biskop śteji. Won je ś wjednikom we wschich duchownych naležnosćach, won ma na pschikład nanjetowaze prawo pschi wobžadźenju duchownych městnow a ś tym wulki móz nad zyłym duchownstwom. Jeho stejiśćejo je w tym podobne bamžowemu stejiśćeju w katolskej zyrkwi. Biskopa krajna synoda, kaž žo zyrkwinski parlament njemuje, woli. Wobžarowacź je, so žo synoda ś direktnymi wólbami žobustawow wobžadowa njewolì. Tole prawo je žo jenož wobžadnym sastupjeŕstwam, to rěka zyrkwinśtim pschedstejicźeŕstwam, dało.

Wódła biskopa krajny zyrkwiny wubjerk powschitkowne zyrkwine naležnosće rjaduje. Won dyrbi biskopotwu móz poskitnicź, w wětym smyśle pak też samjesowacź. Won dyrbi sadźewacź, so by biskop pschejara wožobinski reginent sawjedł.

Zyrkwine prawne naležnosće krajny konsistoriumt rjaduje, na kótrehož cźele jurist śteji. Powschitkownje budźe tak, so budźe synoda sakonje dawacź, konsistoriumt pak je wukonjecź. Tohodla žo konsistoriowe žobustawy na cźaś žiwjenja wustwoiła a žo jako sastojnzy płacźa.

W mjesach zyrkwinych sakonjow maja jenotliwe wobžady połne prawo žamosarjadnistwa a sbéranja dawka. W žamostatnej, wot stata njewotwisnej zyrkwi budźe žo duch śicheśćijanstwa wjele mócnischo rozwiecź móz dyšeć w zyrkwi, kótraž pod statnym, husto njeśicheśćijanskim knježeŕstwom stejesche. Evangelske wožady budźa sažo móz luboscź k bliźšemu a bratrowstwu nuźe hajiś, kaž je to w prěnich śicheśćijanskich wožadach sa cźaś japoschtołow a jich wucźobnikow było.

Liśćina kandidatow, hospodarskeje strony.

Němska hospodarska strona je njedźelu swojich kandidatow sa wólbu do sakskeho sejma w rauschel Sakskej wimjenowała. Postajiśi su žo: Pśekarśti wyschschi mišter Kaiser w Drježdźanach, twarśti mišchtr a měšćańśti sastupjeŕ Großmann w Drježdźanach, rěčnik dr. Wilhelm w Drježdźanach, wuhłowy wikowar a měšćańśti sastupjeŕ Ašmann w Drježdźanach, hosćenzar a pschekupz Hummel w Cossebaudze, krawśki wyschschi mišchtr a měšćańśti sastupjeŕ Hofmann w Kamjenicy, syndikus Lißka w Drježdźanach, ratař Bretschneider w Copizach, friśeŕski wyschschi mišchtr Stephan w Lubiju, mlokowy wikowar a měšćańśti sastupjeŕ Becher w Drježdźanach.

32 milijonow sa Raušchu Prusku.

Němski žejm je hižo 50 milijonow hriwnow sa sałožyźenje němskich ratarjow, to rěka sa pschećeńmjenje tamneho ślowjańskeho kraja pschijśiwolił. Nětko je němske knježeŕstwo tule sumu wo 32 milijonow hriwnow powyschiło. Wona dyrbi žo wobžebje w Rauschej Pruskej nałožiś, kótrejž połodnischi dźěł połšyn Mazurow wobsydleja. Rich pruski stat w schuli a zyrkwi runje tak ś nałyhnosću pschećeńmjeńcź pyta, kaž Sserbow we Łužicy.

Dźěłaćerjo w němskich pschisłušawach žu wobsamknuli, strajkowacź.

Pśchisłušawni dźěłaćerjo žu wušud rosrišazeho žuda, kótryž pschichodnu mšu postajі, wotpokasali a wobsamknli strajkowacź. Němske dźěłowe ministerstwo chce hischcze raz spytacź, strajkej sadźewacź, kótremuž bychu žo dźěłaćerjo we wschich němskich pschisłušawach pschisamknli. Jeli so by statne pożrědnistwo wuspěcha njemęło, by žo strajk 1. oktobra sapoczał. Pśchi nim by žo nětdźe 10 000 dźěłaćerjow wobdźělio.

Njedostatk w Stahlhelmowej pokładni.

Kaž „Breślauer Volkswacht" powe, je w Stahlhelmowym schlesyskim swjatku nětdźe **67 000 hriwnow njedostatka.** Jedyn pśedawschi wusnamny zobustaw je žo tohodla pola statneho rěcznika wobstorził.

Krwawny podawk w Germersheimje.

Po wuśłědźenju policije wo Germersheimskim kavalwnym podawku je ś pśenjej pśichiśinu wutrěcźowanje mjes franzowskimaj leutnantomaj w zibilnej drasće a schewzom Holzmannom było. Pśchi tym jedyn ś offizěrow revolwer wucźeje a do Holzmanna tśeli. Kulka Holzmanna do cźeła njetrechi. Offizěraj franjenebo jeho wožubej pschewostajischtaj. Ratař Mathes a dźěłaćeŕ Müller, kótrajž njemědźeschtaj se swadu niczo cźinicź, wutšel saštychschawschi k franjenemu na pomoz pschiběžeschtaj. Potom sa offizěromaj bźeschtaj, so bychtaj jeju mjenje swěsćikoj, njewědźo, haj pak, so žo wo pschiśiwschnikow franzowskeho wobžadźeńskeho wójska jedna, dokelž bęschtaj Franzowsoj zibilnu drasću wobleczenaj. Schto je žo potom stało, njeje hischcze zyle rosjasnjene, tola je swěsćene, so je žo dźěłaćeŕ Müller ś wutšelom ś blizkosće posćełił. Won je hnydom morwy był. Ratař Mathes je žo kulku do mosłowu žmjercź straschnje franił.

Pólski senat sa knježeŕstwo hłosuje.

Finanzny wubjerk pólskeho senata je dołhody a wudawki sa poślednje schtwórcź leźo po knježeŕstwowym planje schwalił. Namjety na wumaśnjenje nětkotrych wudawkow žo wrócźichu. Pśchiśiwoče knježeŕstwoweho finanzneho plana je politiźny pschekhwatało, dokelž w senacźe podobne pschećiwjenje kaž w žejmje wocźakachu.

Cźeśkoněmśka knježeŕstwowa wjetšina w Prazy.

Cźeśti ratarśti sapóžłany dr. Svrdinka je w Cźi Brodźe rěcź měł, w kótrejž je pschipowědźił, so žu cźežšzy a němšzy ratarjo ś cźeśtinu a němśkimi měšćańskimi stronami sjednoceźili a so žo ś tychle stronow nowe knježeŕstwo twórcy. Svrdinko ś swérowanju Cźechow praji, so knježeŕstwo cźiśe wostanje, byrnjež w nim nětkotši němšzy ministrojo žedźeli.

Skandalna naležnosć w Litwje.

W świšu je sajeczom pschedsydy Klajpedźeho (Memelskeho) woreweho dwórnischeca, Rudasa, kótryž je, kaž je znate, towaŕśtwo němśkeje ześelśiny wo milijon litow wobschudźił, žu žo nětko wulke njesakonnosće pśedawschego litewskeho swonkownego ministra Petrulisa wotkrywe. Wukopako je žo, so je Petrulis dowos tworow dowolił, kótrychž dowos je do Litwy sakasany był; sa to je pjeza wulke sumy pjenjes dostał. S pośrednikom je pjeza jeho žwak Lutkus był. Zyła wěz je žo wotkryła, hdyž je knježeŕstwo Klajpedźe zkonsiwo pschichładacź dało. Nětkotši sastojnizy, kótrejž žu pśedy wyschke sastojnstwa sastawali, žu pjeza žobu sapleczeni. Kolwenże nowiny pischu, so je po dotalnym smětśenju wo 50 milijonow zigaretow, nětkotre sta tyšaz bleschow, nětkotre waggony sapałkow, 750 milijonow tyšow konserwow a wonjasaje wody jedna, kótrejž žu žo na njesakoniše woschnje dowjesće.

Južnoślowjanski kral w Parisu.

Južnoślowjanski kral Alexander, kótryž je pśched tydźenjom do Parisa pschijšł, je pódźeśu republizyneho pre-

Pijće

Klemm-kofej

Wón je najlepši

z kofejoweje wulkopalerńje

Alfred Klemm w Drježdźanach-A.

Wšudźom dostać

wšudźom znaty, jón pija hižo na 50 lět.

Generalny zastupjeŕ G. E. Helnick w Budyšinje

na Moltkowej drózy 9.

fidenta wopytak. Doumergue žo bórsy po tym do hotela poda, w kotrymž kral bydli.

Wohrožene Soluńske zrěčenje.

Wurrěčowanje wo Ssolunskim zrěčenju, pod knjeńtwom nětkuscheho diktatora Pangala wobjamknjenym, žo dźeń a bóle pschiwótsnje. Grichiske nowiny žadaju, so by so zrěčenjowe wopschiječe wosjewiło. S Běłograda je do Athena powěsć doschła, so budże južnoßłowjanski swonkowny minister dr. Ninčić dyrbjeć wróćo stupić, jeli so žo zrěčenje njeby w Grichiskej potwierdźiło. Hdyž bě žo dr. Ninčić z Genfa do Běłograda wrócił, je so hnydom ministerska rada wotmětła.

Franzowski swonkowny minister **Briand** je pjeca we Genfu bolharskich wotpósłanzow za južnoßłowjansko-bolharsku alianku bohaty pytak. Ninčićowe rozrěčenje z bolharskim swonkownym ministrom Burowom pak njeje pjeca wuspěcha mělo.

Zimanje antifaszistow w Romje.

Prjedawschi generala italiskeje narodnoje milizy, Galzu Bina, a nětkotrych druhich je strony wufamknjenych faszistow žu dla antifaszistiskeje agitazije sajeli. Dale žu Ameriga Dumina dla fschihwdźenja Mussolina sajeli. Wón bě do Matteottowoje naležnoscže zapleženy a bě so tohodla zažudźił, tola njedawno běchu jeho z jatby puschczili.

Shromadźenje italskich wójskowych wotdźelenjow na franzowskej mjezy.

Ssobustaw Parižskeje měschczanskeje rady, Massard, kotryž hižo dłeschi czaš w „Matinu“ dopisy z Italskeje wosjewja, franzowsku zjawnosć na to tedźiwu czini, so žu žo na italsko-franzowskej mjezy žyline wotdźelenja wójska shromadźile, wosebje alpsay fěelzy. Tak staj w městaczku Jvrea zhromadźiłej regimentaj wojakow.

Před nowymi podawkami w Španiskej.

Prjedawschi wjednizy politiskich stronow w Schpanskej, kotsiž žebi žadaju, so bychu žo **prjedawschi ludowi zastupjerjo (cortes)** swotali, a pschećiwo swokanju **„wuradźowaze komory“** pola krala protestuja, žiwje mjeń offizjarami agituja, so bychu žiwotnemu protestej doras dali. Zim je žo poradźił, wjele offizjarow za žebje dobyć. Njepokojni offizjerojo, kotsiž prjedy z Weylerej a Aguilerje dźerżachu, tola so njejsu pschi poslednjej generalnej pschiharaižy wobdźělili a tohodla njekhłostani wostachu, žo pjeca k nowej pschihaňanjey pschećiwo Primej de Rivera sjednocieja. Wo tym znadź žu też w Madridże zhonili a tohodla wóssom generalow z kommanda wotkadźili a do reserwy pschesadźili.

„Hačrunje Primo de Rivera stajnje wospjetuje, so žo „wuradźowaza komora“ najpodźišo zapoczatk novembra swidźe, njeje žo wukas wo jeje swokanju hischcze pschezo wudał. Kral žo po znadźu je žiwotim rosžudom dli. Prěni krócz wot wobhaćza diktatury zmóžda nowiny pisacz, so žo Primo de Rivera žiwój nadawk dokonjawschi (prózny cżuje a sa domjazym měrom żada.

Ze Serbow.

Dźensnišk.

Srjedu, 29. pózdnjeńca,
Michała, arcyjandźela.

* 1859 w Smjerdźacej jedyn z našich najwustojnišich spisowaćelow Radlubin. — Nichtó njeje so tak do duše našeho luda zanórił. Nichtó njemóže so tak z nutrnej lubosću a radosću pozběhować nad wšitkimi njedostatkami a tola je z najwjetšej wěrnosću rysował. — **Předźenak je 1925 podał Radlubinowe powdańčko: „Cehodla w Serbach winicow njeje“.** A podobnych krasnych dźěłow je Radlubin wjele pisał — je mištr serbskeje rěče! — Jeho powdańčka nas zwjeseluja, dokelž na serbske žiwjenje zhladuje ze wyššeho stejnišća — polny wodawanja a zrozumjenja! — Rěči so wo jeho humorje, wjele bóle dyrbjało so rěčeć wo jeho jimacej luboseći. — Što pak Radlubin je? Ralbičanski farař Mikławš Bjedrich, kiž hižo nješto lět cyle w cichosći a rozpomnjowacem měrje swój wumeńk we Worklecach wuživa. — Dźensa naše najnutrniše přeća k njemu do jeho Tuscela zlětuja. Bóh jeho nam wjele lět zachowaj! —

Přisłowo: Kija so pos bóle hač člowjeka boji.

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer +1, thermometer wo dnjo +18. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer —2, thermometer w nozy +6. — Wot Franzowskeje hacź do połnóżneje Europy cżehnje žo wyschina. Ju pyšherčnje žrjechja nižina, kotraž dosahu wot Islandskeje pisches Němsku do Wuherskeje. Maka nižina leži nad Italiskej. Nasycha nižina žo pomalku k ranju cżehnje. Prjedy hacź žo pjecherčehnje, nam hischcze wětr a deschcże pschinjeże. — Jutsje schtwórtk błónckło w 6 hodźinach schadża a žo 5,40 hodźin khowa. Měsacżk schadża wjeczor 11,47 hodźin a žo popołdnju 3,24 hodźin khowa.

— **Najmjše pruhowanje hospojow.** Nominarnja ratarskeje komory swjesenja, so žo spoczatk novembra 2. pruhowanje hospołowo wotmjeże, kotrež dyrbi samostatnym hołsam składnosć dacż, so móża praktiki dopokaz khmanoscże k samostatnemu wjedźenju ratarskeho domjazeho hospodarstwa wotpołožicź. Na pruhowanju smě žo kóžda holza wobdźělicź, kotraž je snajmjenscha 5 lět praktizy w domjazym hospodarstwje dźěkała abo je hižo wuczołbnjske pruhowanje wotpołožiła a hischcze dalschej 2 lěcże praktizy w domjazym hospodarstwje dźěkała. Samolwjenja njech žo sczežu hacż do 20. oktobra na ratarsku komoru w Drježdźanach-A., Sidonienstr. 14, hdyž je też pruhowanski porjad a praschenjsta lisczina dóstacż.

— **Swonjenje 1. oktobra.** Dokelž pschichodny pjatk 1. oktobra nowa zyrkwina wustawa do mozy stupi, žo na wschech evangelskich zyrkwjach po zyłej Saksej pschipołdnju wot 12 hacż 1 hodź. swoni.

— **Swój 30-lětny wobchódny jubilej** swjeczi justje schtwórtk knjes pschekupz Nathan Bläża, tkaniwowa wulkowikowarnja w Budyschinje na Mjatowanym torhoschcu cżo. 3. Wobhdźeże ham wobkhód 30. septembra 1896 w starschiskim domje załoži. Najprjedy pschedawasche we prěnim poskhodże. W februaru 1897 pak žo wobkhód do pschisenje połoži a wot toho cżasa je so derje wuwił. Daloko znatemu jubilarej žo na jeho cżestnym dnju wjesce wjele sbožopschecżow dóstanje.

— **Smjertne njesbožo.** Wczera popołdnju wokoło 1½2 hodźin je 26lětny njeježenjeny montér Klingst z Budyschina, kiž pola měschczanskeje milinarnje dźěłasche, w pschehibowankej khěži z pschi Tšelnišej borje znjesbožił. Klingst měsesche nadawk, so by po wschelake wězy do khěži schoł. Tu je, kaž so sda, je železneho rěbla žo žunył a je na z milinu napjaty wód padnył, na cżož je hnydom wumrěł. — Měschczanska milinarnja pótka nam k tomu scżěhowazu rosprawu: 28. t. m. sta žo popołdnju 1,15 hodźin w nowonatwarjenej transformatorstej stażiji měschczanskeje milinarnje pschi Tšelnišej borje pola płunarnje wobkhodne baczenje, pschi cżimž so isolatory pschekhodneho elektriskeho woda jeneho transformatora pscheraschu. Montéra, kiž runje na stażiji pschebywasche, je strożelemi Boża tuczka saja, so wumrě. Płunarnjej dźěłaczerjo, kotiž psched stażiju dźěłachu, wrjesć saßtnischachu a płomjo wobladachu a starachu žo wo to, so žo na znjesbożenym popsyty k wróczenju do žiwjenja cżinjachu, kotrež pak bohużel wuspěcha njemějachu. Tohorunja sawokanaj lekarjej dr. med. Keerl a měschczanski lekař dr. med. Träger możeschtaj jenoż hischcze znjerczj znjesbożeneho swěrcżicź. Knjes dr. med. Träger nimo toho swěrcżi, so je znjesbożeny naistarje pschi padnjenju z rjapom na kromu kawki padnył a žebi schiju swinył. Dokelž bě znjesbożeny sam w transformatorstej stażiji, njebodźi žo wěsće rjec, kak je ko njesbožo stako. Po jara dokkadnym pschepytanju k. měschczanskeho lekarja sda žo wěste być, so žo znjesbożeny z milinu morił njeje. Nekajke wopalne rany, kotrež buchu na dótknjenje z elektriskim prudom pokasowake, morwy njemějesche.

— **Njepijcże piwo na kruschwy a jabłuka!** Hdyž scże žad jědli, njeschmjerce piwo na njón picź. Hakle psched krótkim cżasom je, kaž žo z Khocżebuza powě. 14lětny hólc pod załostnym bolenjom w krjusche wumrěł, dokelž je pschi schczipanju žadu kruschwy a jabłuka jědł a žo na nje piwa napił.

Margarina za dźełanjemjerjom wotedawa žo 1. oktobra pola Rämschowskeho nazl. (Gustava Hachi)) na Butrowych wikach cżo. 1 a pola knjesa Th. Schleinitza na Sadowjej bohatej hasyj 9.

— **Nahrjenja nadpadł.** W Seidenberka pola Skorczeja je 25. t. m., popołdnju w 2. hodźinje njesnaty połstowy agenta Starku w jeho słužbnej jimě, w kotrejž bě sam pschitomny, nadpadnył a jeho z hamorom, kiž bě žebi te tutomu samérej bohuschinješt, k semi porasył. Rubežnik je, hdyž bě dóšł wjenjes z połstowe pokładnje rubił, je swojim jězdnym kolom cżekanył. Dokelž pak žu jemu pschi pschescżěhanju pucz wotrěli, je swoje kolo leko wostajił a hnydom pyches pola a luki k jakkim mjesam běżał. Ssamstne popołdnjo je njesnaty w Schönawje pschi rěcy Eigen jězdne kolo kradnył a je z nim k Bjarnarćizam cżeknył. Zandarm w Niederreumersdorfje pola Ochranowa, kotremuž běchu hnydom powěsć dali, tej paducha sadżerja a saja. To bě dobry popad scżinił, pschetož paduch jězdneho kola bě też zhobom wuruhsej Seidenbergskeje z-ny. Na hamtšikim sudnischtoje w Bjarnarćizach, hdyž běchu jeho dowjedli, je žo swojeho njeschłuka też wuznał. — Rubježnik je 22-lětny dentišt Hendrich Stegemann z Kastela, kiž zaneho dźěła nima, a je też w Saksej jězdne kola kradnył. Sastojnizy namjetneho kommišarjata w Seidenberku jeho Sworjeschkemu statnemu rěcznišćerjej pschepodachu Sranjeny połstowy agent je žo sahło rychlu shrabał, dokelž žo z dyrjenjom nop wobschkodźił njeje.

— **Kradnył** žu 27. sept. z jeneje luki blisko měschczanskeho kubła w Hornjej Kinje běłej žonjazej wóznej kolchli běłej žonjazej khołowni, bźlu prunzeńku spódnju žukuju. Nóznej kolchli a khołowni žu z „D. L.“ wuschitke. — Na samtšnym dnju kradnychu z jeneho twarjenja na Mołtkowej dr. žonjaze jězdne kolo znamki „Dma“ cżo. 10530, je cżornymi kroßnami a błótowymaj schkitakomaj, cżornymi swjenami se žołtymaj žmužkomaj, horjeschtinjenym wodźiłonj z cżornymaj pschimadłomaj, samoběhom, cżerwjenymaj gummijowymaj wobruczkomaj. Kolo je nimale nowe. — W běhu poslednjeju dweju njedźel kradnychu z fabrikskeho dwora nětkhe 20 puntow stareho wołoja (kruchi wołoja wot wólow sa elektr. świetło nětkhe 12 milimetrow). Psched kuzjenjom tehole stareho wołoja žo warnuje, dokelž je pyches tele tólki nitroglyzerin běżał a wobsteji tehodła pschi rozsechkrenju strach rozbuchnjenja. — Wo wězowne spóźenja prošy kriminalne wotdźelenje we Budyschinje.

— **Paduschtwo w zyrkwi.** W jenej zyrkwi we wokolinje žu w nozy k 14. sept. tśi cżežke złebrowe a posłoczane khełuchi kradnyli. Mały khełuch bě zyle hładki, druhi w karoschkim štylu, na nóżzy mjesche hamor z hospódzemi wosmanjenjeny a tśeći khełuch mjesche na nóżzy žwjatu Trojizu a wěno „Melzerjez swójba“. Khełuchi z khełuchowymi talerjemi kradnychu. Wo wězowne spóźenja prošy kriminalna policija we Budyschinje.

— **Sebi žiwjenje wzał.** 79lětneho **rentudostawarja** z Bunzlawy w Schlesiskej, kiž tu pola znatych pschebywasche, a kiž bě žo wot póndźele žhubił, žu po powdźeń.

Zhubjeny syn.

Burski roman z Cżorneho Lěsa.

10] (Pokračowanje.)

„Wopraschaj žo druheho!“ zawoła Lawrjeńcźk dźiwje. „Ja to njepraju. A dokelž je žo mi tak jara derje pola Waß jesch'o — sforo runje tak derje, kaž — ty wschak wěsch, hdźe — tuž swarmuj Waß Bóh wschěch hromadze a bozemje!“ Wón sbrahny žwoje bremjeschcżo a poczinjesche žo, jako by chcżył wotesć.

„Tola tu pschimmy jeho Hendrich za rukaw. „Stoj! Tak ja to měnił njejžym. Nan a macż cże wocżakujetaj. Ja chcżu cżi jenoż tole prajicź. Ja chcu žo mjenujcy wozenicź!“

„Ta!! Lubku masch! Koho dha?“

„Khrystku z Kschižneho dwora.“

„Koho?“ Lawrjeńcźk pschiwobroczi žo nahle bratrej z wobliczom.

„Snajesch ju?“ wopraschа žo tón pschežłapjeny.

„Njejnaju nikoho,“ prajesche Lenz, „n o ch z u nikoho znacź —“

„Nó potajkim. To wschak žo jenoż wo to jedna — tu nichtó niczo njewě — wo twojim njesbožu — a to je tola tak daloko — a je też njetrjebawschi, so cżi tam z Kschižneho dwora nješchto wo tom sjonja. Tohodła ja měnju — hdy by mi chcżył žlubicź, so budźesch hubu dźerżecź.“

„Ho, ho! Tu na to won kuka? Ja drje žym cżi prawje w njebožu pschihchoł? Ty žo žwojeho bratra hanibujesch, nětwčrno? Budźesche-li w ón radšcho daloko sa jězorom wostał! Nó, žlubju cżi. Njejžym žam na to složeny, khudeho hrěschnika kracź. Njebych toho nihdy dokonjał!“

„Tuž pój je mnu,“ pschetorhny jeho Hendrich ruce, je strachom cżwilowany. Hewak won thodźesche měšczanskemu połvernikej na mile daloko z pucża, tohorunja petrolejowym kkadam a druhim straschnym měšnam, hdyž mohło nadobo nješchto do powětra lětcżeć. Podobne sacżuvenja sbudźowasche Lawrjeńcźk w nim, a schkriczku njeschrdźesche na žadyn pad nichtó do tutych rosbuchnjenja khmanych mosnow cżisnyć.

„Dji jenoż sam,“ prajesche Lawrjeńcźk. „Ja dźe žym pisać: Cżakam psched dwrjemi, a hdyž nan po mnje pschihdźe —“

„To pak je khrobje žadanje.“

„Praj jemu,“ wobsta Lawrjeńcźk na zwojim.

„Dla lubeho měra,“ měrnješche Hendrich z ramjenjemi scżahujo, a djesche pohobnje k durjam do khěže, w kotrejž dwě wutrobje je žadosću a njeschczerpnosću bijeschtaj.

Lawrjeńcźk hladasche sa nim. „Ach ty satrachtny pschiliswarjo, ty,“ žebi pomyślił. „Haj, tu žo satan w cżłowjeku spjecżuje, hdyž tajki khadła cżi žwoje pózcżiwe wobliczo pokasuje! Runje tak je jako hólczej cżinił: hdyž běch žebi khołowny rostorhał, potom je domoj hnał a pscheradźił a je nanej žwój jadk pokasował a prajił: m o j e žu zyże!“

Wón žo satorhny. Na prjedy pokasałschtej žo dwě schkrienej postawje — jenoż tkok a wón bě pschi nimaj.

„Nano! Macźi! Postrow Waju Bóh, ja . . .“ jeho hłóš žhubi žo w njejasnem bórbotanju.

„Hólcżko! Hlej — to je pěknje — pěknje wot tebje —“ nan pschimmy wobej ruzy žwojeho žyna a tschałesche jej, jako by jej chcżył wutorhnyć.

„Lawrjeńcźko!“ rjekny płacżo Rósałka, „ja žym cżi babu napjekła — ſ mandlemi!“

„Nano! Žana haniba njeleži na mni, ... tak žu to woni — tam — rjekli.“

„Ně wschcżak, žana haniba, žana haniba.“ Duschan tschałesche ſ hłowu ſ lutej wjeſołej rosbudźenoſcżu, kaž to mucżi, stari ludźo cżinjo. „Se žym žo won stat njeje, macźi. Ně, nij sły a niz twjerdy.“

„Hłób jemu ſ wocżoma hlada,“ wotmołwi macź. „Chże žo cżi rěkeź, Lawrjeńcźko?“

Won tschałesche ſ hłowu a wobroczi žo k nanej, kiž na jene dobo žwjatočnje psched žo rěcżesche: „A pschinjesece kornjene cżełko žem a farbjajcże jo . . . .“

„Schto je ſ nanom?“

We Sswjatem Pitšnje“, wjaſołesche Rósałka.

„Hubu dźerżecź“, poruči Duschan. Ale jeho žona měsche kuraża sa diwjoch — wona žo wobhladny, hacź też Hendrich hłób njeje, a hdyž jeho njewuhlada, ſaplakny: „Dokelž cżełecza nimamy, Lawrjeńcźko, to žym babu —“

„Ale tu pak sjém, macźi, mócżeże žo na to spuschcżeźi!“ wopkajke Lawrjeńcźk, wsa staru macżerku pod wobej pożi a wuſbehny ju horje — do cżistseho, ſ měžaczkowym khyschcżom napjelnjeneho powětra.

„Mój Bożicźko, tónle pachoł! Lawrjeńcźko, Lawrjeńcźko!“

„A nětko znaźm do domu?“

„Njepryschcżej žo tak khłupje, hólcże!“

Lawrjeńcźk Duschan sastupi do wótzneho statka. Wjesdźał žo ſhłi, hdyž do nistsche jitwy sastupi, hdźe Hendrich psched lampu ſedźesche, jako by batwo wschčch wocżakowal.

„Macże hischcże toho stareho schumela?“ wopraschа žo Lawrjeńcźk.

„Haj, tón je ſlepy na jenom wócżku.“

„A kak hewak stoji?“

Tu pobladnyschtaj staraj cżłowjekaj wukkstliwje na žo. „Drěnje wschak mje dosć jara scharuje, njemóżu hižo tak, kaž je žlučka, za prawym hladacź“, khorżeschе Duschan skónczinje.

„Cżłowjek też hižo tak derje njewidźi a njeßłyschi“, pschisłaji Rósałka.

„A ludźo tydźeń tajzy njejsu, kajžby žu byli. Wjeſoły dyrbjeć być, hdyž nětkajkeho rostorhaneho dźěłaczerja sa wyschku mżdu dostanjesch a ſ tomu hischcże žebi dółko žam ſdźelaj. To wscho maju knjeża je žwojej drasiu po měschczanſku a ſ jich rěczeni wo dźěle w tworinach a žwobudnymi wjeczorami a ſamostatnoſcju na žwědomju.“

(Pokračowanje scżěhuje.)

kotraž je tu dżenża pschischcka, we žwoitm domjazym mješce wobwěžnjeneho namakalk. Wboći starz je žebi najšerje w cžeškich mysłach žiwjenje wsał, dokelž na hłabosć starych lět cžerpjesche.

— **Pothroma je saschka** mjes skotom žiwnoscžerja Jurja Brěsana w Khrósčicach cžo. 17.

— **Sapiš póstowych a telegrafiskich městnosczow we cžeskožkowaskej republiku.** Dotal w Němskej sa wokthad z cžeskožkowaskej republiku sapiš městnosczow pobrachowaschе, kiž mjena w cžěstej a němskej rěcži wopschija. Nětko pak je němskostatna pósta „Sapiš póstow a telegrafowych městnosczow w cžeskožkowaskej republiku“ wudała. Sapiš, kiž mózе wschém, kotriž maja póstowy wobthad z cžeskožkowaskej republiku, z wažnej a wěstej podłohu sa prawe wosmaimjenjenje póstowych městnosczow byc, je sa 12 hr. z pośrědnistwom póstow dostacz.

— **Wojsewjenje pósły.** Wot 1. oktobra žu wokna sa wubawanje pósły na cžaš symskeho połdnja rano we 8 hodź. wotewrjene.

— **Wojsewjenje żelesnizy.** Cžaj 6,58, kiž njedželu a žwjate dny z Budyschina wjeczor 8,35 hodź. wotježe, hischcze w oktobru wot Lubija jězdźi. Na Drježdżanske hłowne dwórnischczo pschiježe 10.10 hodź.

S **Hornjeje Kiny.** Póndżelu popołdnju wokoło 3 hodźin dżěłacžer, kiž pola firmy C. A. Wagner w Korsynju dżěła, je žwojim jězdnym kokom padże, dokelž běchu žo pola koła widlizy slemike. Kaž žo sda, je žo wón snutskach sranik. S telefonizny sawołannym khorohnym autom sanitetneje kolony Cžerwjeneho khižża w Budyschinje snjesboženeho do měschczanskeje khorownje dowjesechu.

S **Boschez.** Póndżelu wjeczor wokoło 9 hodźin we mukowej składowni znateje Haaserej pjekarnje woheń wudyri. Nimo wješnje wohnjoweje woboty pschithwataschtej woboje z Jeńkez a Kubschicz. Jim žo poradźi, woheń bórzy zhascheez, tak žo schkoda na twarjenju pschewulka njeje. Wjetscha schkoda je w składowni nastała, hdyž woheń a woda wjele sniczischtej. Kak je woheń nastał, njeje znate.

S Delnjeje Hórki. Kaž runje z wěsteje strony zhonimy, wuholuje žerb. tow. „Nadžija“ z Budyschina pola maß njedželu 10. oktobra we Nowakez hoscženu rjany žerbšći spěwny koncert z dźiwadłownym pschedstajenjom. To budże jako jónu sa naß Sserbow a lych z blischeje a dalscheje wokoliny, kaž z Wownjowa, Małeje, Němšez, Khwarcžiz, Małeschez, Porschicz atd. wotschewjenje, hdyž žłyschimy po dothim zeźaću jako žerbšte spěwy a to hischcze wot derje spěwnje wukubłaneho chóra „Nadžije“ a žwojich dobrych solistiskich mozow, kaž tež wustajnych dźiwadłownikow. To budże wumałka pojkcžeńka za wschěch a tuž njech njeda nichtó tutu składnosć nimo hicź. Schtó wě, hač taske něschto pola naß hdy jako žłyschimy. Sserb žłuschа k Sserbej a tuž khwatajmy młodzi a stari, wschitzy njedżelu 10. oktobra do Nowakez hoscženja na žerbski žwjedżeń. Pětna teja žo wěsce žwjedżenej pschijamknje.

S **Hucžiny.** Tudomne hermanki, k prěnjemu rasej letuschi najsmiki hermank, kiž ma tu 3. a 4. oktobra być, je hospodarske ministerstwo nětk na pschedkhadnu njedżelu położiło. Naschi wjesni wobydlerjo žu žebi to hižo dawno pscheli, dokelž hewak dla nusnych ratarskich dżěłow hermank wopytacź njemóża. Nadźijomnje smějemy k hermankej rjane wjedro, so bychu hermanjay ludźo tu podarmo njewustajeli.

S **Lubija.** (W Lubiju tyfusowy strach njehrosy.) Hijo nětkotre dny rosnoschcuja žo po naschim mješce powěsče, kiž móża wobydlerstwo do njeměra stajicź. Jenož w Starym Lubiju je jena wožowda na tyfus sthorita. Je to 13 létny schulski hólc, kotrehož žu do tudomneje khorownje dowjesli. Hólc je psched dźesćim cžasom schulski wulět do Cžeskeje župowčinik a žo tam natuknył. Tola pak nimamy žaneje pschiczimy, so bychmy žo psched tyfusowej epidemiju bojeli, dokelž žu sthorjenchо hólza hnydom do khorownje dowjesli a pschiczina khorosče w Lubiju njeleži.

Se **Zicženja.** Ssobotu wjeczor na dróžy na tudomne dwórnischczo żelesnizy pomozny wobtkodny assistent Urban a jeho 8létny žyn do cžežkeho njesboża pschinđzeschtaj. Urban z ruczinym wołom po dróžy jędżeschе, kiž jeho hólc cžehnjesche. Motorski kolešaž z pódlanskim wozom jeju pschesczahny a pschi tym do njeju zakoži a potorhny. Urban žebi nohu dwójzy złama a žo cžežky wobdrě. Dźesću koła pisches nosy dźěchu. Motorski kolešaž je 20létnej pschekupki pomoznik z Husti, kiž je jako spěchny jězdżeć znaty. Hodźitschi lěkaŕ dr. Wezka sranjenymaj prěnju pomoz poskicži.

S **Wóspinka.** Naschе młode turnatske towarstwo wotmě sandżenu njedżelu žiwój lěczny žwjedżeń z turnatskimi pschedstajenjemi a sawjeselenjemi za dźěći. Wšedro be rjane a tak žo žwjedżeń k spokojenju wobdźelnikow wotmě. Popołdnju wokoło ½2 hodź. cžehnjesche žwjedżenski cžah turnarjow a dźěći z hudźbnym pschewodom po wsy. Na to pschedstajischu žo na žwjedżeńskim městnje turnatske sbuczowanja młodeho towarstwa z wulkej exaktnosću. Dźěći sabawjachu žo še stżelenjom a druhimi hrami. Se žmálnizowym cžahom a wohnjostrojom žwjedżeń wodsamknychu.

S **Kamjenza.** Sakładne liscžiny lawinkow, kotrjž dyrbja so z nowa wolicź, maja žo w oktobru w gmejnach sjawnje wupokožicź a potom na Kamjenske hamtiske žudnistwo sapodacź.

S **Warnoczíz.** W nozy k póndżeli pschijeżdżeschtaj kolesjednaj psches naschu wješ a njeměrjeschtaj žwězy. Wonaj pschejeżdżeschtaj 60létneho nózneho straźnika a dyrbjeschtaj sajacź. So byschtaj njespósnataj cžeknycź mohłoj, pschebiischtaj nózneho straźnika a cžišnychschtaj starcho muža, kiž žo wobaraczej njemóżesche, do wješneho hata. Na to cžeknyschtaj. Wschelazy žebi dżenża žaneho žwědomja wjazy njecžinja.

S **Nowneho pola Sslepeho.** Tudomne dźěłacžerske turnatske towarstwo žwjedżesche sandżenu njedżelu žwój 15-létny załoženišći žwjedżeń. Wjele druhich bratrowskich towarstwow bě pschikhwatało, so bychu žwjedżeń porjenschile a žwoje wumnjeństwo psched sjawnoscžu wuwjedle. Wjele ludu z blíska a z dałoka bě žo sešchło. Tež wjedro žwjedżenej howjesche. Wjeczor běchu potom wjesele reje we Kralez hoscženju, kaž je to pschi kóždym žwjedżenju waschnje. — Proschcam žo: hdże je tam žerbšći Ssokol?

S **Běleje Wody.** Tu chżyschе žebi žona, kiž je pilna kemschichodźetka, ras tunfu kołbažu wobstaracź. Mjes tym so pschedawarka w jenych tudomnych rěmišlich klamach kołbažu wažeschе, tykny žona ruce kołbažu do žwojeje tojcžki. Wona pak dyrbjesche ju sažo wudacź, dokelž be pschedawarka paduschtwo pytka.

Se **Stcho Komorowa.** W nozy k wutorje žo maschinownja tudomneho Krawsez parneho rěsaka na hischcze njewujaśnjene waschnje sapali. Jako wohnjowe wobora pschijeżdże, bě žo woheń hižo khětro rosscherił. Do najwjetscheho stracha pschinđzechu blíske drjewowe stkady, rěsak ham a dźěłarnje. Haczrunjež mózeše je wohnjowa wobora psched pomjenjemi schkitacź, je schkoda tola jara wulka. Kak dołho w rěsaku njebudźa dźěłacź móz, wotwiśuje wot cžasa, kotryž žebi wuporjedżenja żadaju.

S **Hróbka.** (Ssmjertne njesboże.) Žałostne njesboże sta žo tu póndżelu popołdnju. Jako chżyschе 73 létna Emma Petrichowa kolije mješchczańskeje żelesniży pschekroczicź, ju wós elektriskeje żelesniży pschejeżdże. Stara žónska, kiž cžežko žłyschesche, njebě pytka, so žo wós bliži. Wjednik wosa hnydom kruczе sašpina, njemóżesche pak sadżerżawacź, so staru Petrichowu, kotraž bě kolije nimale pscheskroczila, powoli. Wona padże tak njesbožownje, so je wós wobej nohu wotjeże. Snjesboženа pyta žo hischcze žudnycź a rjechny k ludźom, kiž je stróżelemi pschi njej stejachu: „Dha pomhajsche mi toła“. Na to žo bjesmózna swjese. Ju hnydom do khorownje dowjesechu, hdźež wona bórzy wumrě. Hakle psched dwěmaj njedżelomaj žona, kiž dyrbjesche na tajke krutne waschnje je žiwota, je žiwojim mandżelskim, fabrikitkim wobsedżerjom a mješchczanskim radu na wuhrjebje, Petrichom słoty žwaž žiwjecžeschе. Cžežko potrjechenеho mandżelskeho lózdy z wutrobu wobžarnje.

S **Górow p. Khocžebuza.** Piatk popołdnju wokoło ½6 hodźin žo tu domske wobsedżerja H. do cžista wotpalk. W twarjenju mješeche też pschekupa kolonialnych towarow K. swoje klamy. Domjazu nadobu mójachu z wjetschepo dźěła wukhowacź. Kak je woheń nastał, njeje znate. Schkoda žo je samjećenjom naruna. K haschenju běschtej žynkawje z Wjerbna a Brjasnje pschijěkej.

Z Łužicy.

* S **Bjarnaczíz.** Do tudomneho hamtiskeho žudnistwa pschimjeżdżechu šubnieho technikarja Stegmanna z Kassela, kotryž běsche na pósitsej agenturje w Seidenbergu tam pschihotmeneho sastojnika nadpadnył a z hamorom tak dołho bił, dóniž žo sastojnik njebě žwjesł. Stegmann pokradny potom 60 hr., tola jeho bórzy lepschi.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Mischnja.** (Wulki woheń.) Wutoru w nozy wokoło 3 hodź. wudyri w Teichertez kachlowej fabriży wulki woheń. Drježdżanska wohnjowa wobora žo na pomoz žawoła. W fabriży palachu žo wjazy wulkich składownych kólnjow a dźěłarnjow. Nimo Drježdżanskeje dyrbjesche też wjele dobrowólnych žynkawow z wokolinу pomhacź. Kak je woheń nastał, njeje hacź dotal hischcze znate.

* S **Kipsdorfa.** (S motorskim kokom žmjertnje snjesbožił.) Finanzny sekretar Scheinpflug srały na Bärensteinskej dróży se žwojim motorskim kokom do schtoma. Pschi tom žo jemu nop rozbi, tak žo bě hnydom morwy.

* S **Johnsdorfa.** (Lubiscžinski drama.) Njedżelu popołdnju namakachu blížko Johnsdorfa młodeju cžłowjekow zastrelenju. Jedna žo wo młodeho wuczeja z Drježdżan a jeho njewjestu, kotrajž hakle nješchto dnjow w Johnsdorfje pschebywaschtaj.

* S **Rhejdta.** (Khrobła wopiza.) Dwě wopiczy běschtej pschijichlej na kermuschu do Rheydta, niz dorje, so byschtej žo tam tykanza najdźełej, ale so bychu ludźo kuht wjesełe mělí; bjes wopizow wschak nětko nihdże wjazy njeběše! W njewobkedźbowanym wokomiku — žwadź bě žo jimaj tola tykanza sechzyło — běschtej nadobo z fletti wuczekнyłej. Mjes tym so jónsku wopizu — te soadża žo też pola wopizow kuht pomału być — na kermuschnej kuzy za króthi cžaš saso pohadnychu, nóskowalche „knjes“ wopiza po stanach kermuschneho hermanka, kłocki do mnohoźežeho wosa, wuskoczi z njeho sažo, a założy po tšischnym žłobje na tšichu wohnoschko twarjenja. Wot tam sskahowaschе na žwoju wobsedżerku, kiž deleka stejo žwoju wopizu proschesche, so by tola dele pschischła, z mjeswoczom, so bě žbohom krutnje a žměschnje na to hladacź. Jako dżiwchu „knjesa“ wopizu na tšesche popadnychu, cžekaschе psches wschě tšechi a žłubi žo nadobo. Sa nješchto dnjow namakachu cžekanza pod polzami we wjelbiku jednoch stotoka. Wobydlerjo khěže běchu žo hižo wjazy dnjow dźiwali, so běchu najlěpsche jěže žo pschezy na potajne waschnje žłubiłe.

* Se **Slankowa.** Tu sajachu 29-létneho Antona Becka z Klostergraba, kotryž je pobhladny, so je piwowu Gürtlez se Slankowa stónzował. Sajaty je też pjecza dźěłacžerja Veranka z Klostergraba morił. Dale na njeho tukaju, so je też dźěłacžerja Helmicha stónzował. Tutón poždženi pad je ho hižo psched 4 létami stał, a njemóżesche žo wujaśnicź, dokelž bě cžěło morjeneho hižo khětro pschekłate, hdyž je namakachu. Beck je hižo w lěcze 1922 pola Cžěskeje Lipy cžežke rubjeżne morbarstwo pospytał. Sud běsche jeho tehdom za duchownje njepołneho spóznał a po 1½ létnej jatbje sažo pusčił. Nětko drje budźe jeho tola sažudźicź dyrbjecź.

* S **Primkenawy.** Tute dny pschiwóże derje zhotowany knjes do Dyhlenja cžěłe Dehmela w Langenach a praschesche žo za žadom, kiž chżyschе kupicź. Dehmel njebě doma. S jeho žonu da žo wopacžny kupz do rěcžow a, so by žebi dołoženy dobył, dari makemu Dehmelez hółzej harmoniku. Mjes tym bě žebi zuły zyku wokolnosć derje wobhladał. W njewobkedźbowanym wokomiku pokradny kaschczik z žonjazym a mužazym cžahnikom a dwěmaj medailłomaj. Pschepołoże dohlada žo žona paduschtwa. Prjedy hacž bě połizija powołcź dóšłała, bě „pucžowazy“ pschе wschě hory. Dokelž je łokko mózno, so to tutón trik też druhdże wospjetuje, žo psched jebakom warnuje.

Přilopk.

* **Gentleman-paduch.** W poslednich létach běchu žo we Barlinje, Drježdżanach a Hamburgu pola bohatych ludźi cžasćišcho nutskamali. Dotho njemózachu žebi paduschtwa wujasnicź. Psched króthim pschekmapichu nětko we wožobnym dźele města Mnichowa młodeho muzískeho, jako w fraku, zylindru a łakowych cžrijach komerzneho radźicžela we jeho billi w nozy wopyta. Po krótkej rěsleńcy žo njewitany hóicź do žiwjeho wožnida woda. 10 minutach-now prjedy běšche druhu bilu se žiwojim wopytom poczeżcź. Tutón młody „wožobny“ muzíst wukopa žo jako 25 létny pjekarski Fryz Wald z Jaženja pola Dessawy. Pschi nim namakachu cžisčinu z mjenami bohatych ludźi se wjelich wulkich městow Němskeje. Kaž pschepytowanja dopokasachu, je Wald też paduschtwa w Barlinje Drježdżanach a Hamburgu słucžił. Dźeł tradnjenych fuwelow, kotrež je kriminalna policija pola wschelakich pschethowarjow cžasała, je žo na wulkej Barlinskej polizajskej wustajenzy, kotraž žo runje nětkole wotměje, wustajił, so bychu žo na tute waschnje wobsedżerjo tradnjenych wěcžow wusłědźili.

* **Pjećkróčne mordarstwo na dźěćach.** W Hadmerslebenu pola Halle sajachu ruskeho dźěłacžerja a Rakuschanku, dokelž staj podhladnaj, so staj žwoje 5 dźěćt skónzowałoj.

* **Lětadło na žnježy.** Piatk popołdnju pschistaji na žnježy (Schneekoppe) rumplerske lětadło.

* **Khwaß belgiskeho kronprynza w nowembru.** Khwaß belgiskeho kronprynza še schwedskej prynzejnu Afiriku budźe w nowembru tuteho lěta.

* **Sžiwoju žonu psched dźesenjom manoželstwa saraził.** W cžichim městaczku Hotzenplotzu w Cžechach saraży ratař Reichel žonu, kotruž be žebi hakle psched 3 létami brał, še hrekom a to na žamšnym dnju, na kotrymž chżyschtaj žiwoje manželstwo na žudnistwje rozwjasnacź dacź. Też žuřuża, kiž na pomoz khwatajesche, rosnjeudrjeny mandżelski sabi, rosrěwny žebi potom žam žilu a sakło žebi kuchinski nóž do wutrobу.

* **Wuheišta wojnje sa porjadnosć a dobre waschnje.** Schulskim hołzam we Wuheišći hroża še cžasny. Cžorne mróżele hromadża žo tam nad bubiłkowami. A kajka je pschicžina tuteho samróżenja? Wuheišće schulske ministerstwo je bubiłkowam najwótrischcho wójnu pschipowědźało. Też w krótkich šuknjach khodźicź, je žo po rezepcje grichiskeho generała Tangatoła sakasało. Dale njeje dowolene, so žebi hołzy njeswoczo a woczi barbja. Wuczerjam je žo porucžiło, kruże na to hladacź, so njebychu hołzy do schule listy doskawale abo tajke pikale. Stanje-li so te toka, potom dyrbi wucžeŕ kóždy list kontrolowacź. Starschim je sakalane, žwoje młode dźowki do kosejowanjow abo na rejowanske sale žobu bracź. Hacž budźe to něschto pomhacź?

Najnowše z cyłeho swěta.

— **Schkowa powěsć wo wjedrje za jutrischi schtwórk:** Po zyłej Němskej łiščodno a swjetscha žuche nasrunne wjedro.

wukrajny wubjerk němskeho žejma žo 7. oktobra do poženjenja sendże.

*

Konjazeho wikowarja Brettschneidera pschejeżdże na wcžerawischich konjazych wikach w Liptki pschi pschedwjedżenju konjow cžežki wós. Do wosa sapschahnjenaj konjej běschtaj žo stpłoschiłoj a žo do cžekanza dałoj. Pschi tym bě Brettschneider jpodu wosa pschischol a žebi rjap ſlamał; wón bęschе hnydom morwy.

*

Cžisła morwych w Hannoweru je na 136 posunuła. Cžisła wschěch na tyfus khorych je pak na 1732 podnyła. Dobre znamjo je, so może žo wot wcžerawscheho wjazy wustrowjenych z khorownjow puschczicź, hacž žo nowych khorych pschijimuje.

*

W blischkosći Charitesa w Franzowskej bě wojeńske lětadło z pjeć muži žyłnej wobžadku k nóznemu stwórzenju žo do powětra puschczikło. Nadobo zapali žo lětadło a padny k semi. Lětadło a zyła wobžadka žo dospolnje špalischcej.

*

Sunczuanžangowe wójsko je město Nanczang, kotreż bě Kantonske wójsko dobyło, saso dobyło a Kantonske wójske zbiło. Posittpowazemu Kantonskemu wójsku žo po zyłej fronce žyłnje napschecžo stajeja. Cžangkisolin pjecza we Schantungskej provinzy 100 000 muži žyłne wójsko organisuje, so by z nim wot tam k Hankawej cžahnył. Se bolschewikami swjasany Z. ...ujsiang je žo pjecza z Moskwy k połnoczenemu kommunistiskemu wójsku wrócził, kotreż bě Wupeifu pola Pekinga zbił. Wón dyrbi žwoje wójsko z Kantonskim wójskom sjednocźicź.

*

Pschi połodnischim chineskim brjoscy je žyłny tajfun (wichor) sašłahdał. Boja žo, so je wjele rybakow, kotriž běchu na morju wuješli, je zepił.

Dżěcžaze špódnje wobleki
schwarnje cžopke a derje dżerżaze tunje
A. Kasper Burglehm 11

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Wobkhódny cžaš hamtskeho hejtmanstwa a wokrjesneho swjatka je so wot 1. oktobra take postajił:

wot pondźele hač do pjatka wot 8—½1 hodź.
a wot 2—6 hodź.,
sobotu wot 8—½2 hodź.

Sa sjawny wobkhad je so ręčny a płaćenski cžas wot 8—½1 hodź., sobotu wot 8—½12 hodź. postajił.

W Kamjenzu, 27. septembra 1926.

Hamtske hejtmanstwo a wokrjesny swjatk.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Kujes wyschi president Delnjoschlesyskeje provinzy je z tym pschesjesene, so je sóbrtka na hašach a po domach k lépschemu evangelskemu swjatku młodźencow ja Schlesyju w septembru njeschóra, ale w cžasu wot 15. oktobra hač do 15. novembra t. l.

We Wojerezach, 15. septembra 1926.

Krajny radźirjel. Dr. Lenoir

Wotnožkowy wubjerk Delnjeje Schlesyskeje ja němske hospody ja młodźinu w Shorjelzu je — kaž w sandźenym lěcže — dowolnosć k wotmjećju loterije ja młodźinowe hospody dostał. Wunoschi z loterije hluži k twarjenju a wuhotowanju hospodow ja młodźinu w Schlesyskej. Na podlosy powschitkowneho wuzikła natwarjene, dyrbja hospody ja młodźinu wschej puczowazej młodźinje pschi wjazydnjownym puczowanju jednoru, po możnosći tunju skladnosć k pschenozowanju poskićzeć. Nam je so poradźiło, hischcże někotre losy k pschedawanju dostać; pschedawanje we Wojerezach su tele: Fiedlerjez knihjarnja na Zyrkwinskej dróhy, Thiemannez knihjarnja pschi Torhoschcu, Engelez drastowy dom na Zyrkwinskej dróhy, wGrundmannez zigarowymaj pschedawakujomaj na Slo-Komorowskej a na Zyrkwinskej dróhy, we wobchodje stotych tworow F. Nerlicha na Dwórnischczowej dróhy a w Grundmannez wobchodje kolonialnych tworow na Drjezdźanskej dróhy. Loterija wuhraje so hižo 10. oktobra 1926 pod dohladom wyschnoscže w Opole (Oppeln). Poručamy tehodla, so bychu so losy hórsly kupowałe.

We Wojerezach, 24. septembra 1926

Pschedsydka wokrjesneho spomožeńskeho hamta. Dr. Lenoir

Swinjazy mór je wudyrił pola swinjeczja ranžerowanskeho mischtra sw. sł. Pawoła Mickla w Hósni a pola swinjeczja kněžerja Korle Najnika w Hósni.

Swinjazy mór je saschoł mjes swinjemi hodlarskeho mischtra Hendricha Gusti a żelesniskeho dźěłačerja Jurja Hanuscha w Hósni a wudowy Marje Stopperki w Tornowje pola Njedźichowa.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Maćica Serbska. Dźensa srjedu po nazymskej zhromadźiznje (w 7 hodź.) je w sali Serb. Domu zabawny wječor. Wšitcy wopytowarjo zhromadźizny a też druzy swěrni Serbja maju přistup a so na njón wutrobnje přeprošuja.

Budyšin. Spěwarski a spěwarjo „Nadźije"! Přińdźće dźensa srjedu wšitcy z dypkom we **8** hodź. do Serbskeho Domu. My spěwamy tam na zabawnym wječoru Mać. Serbskeje.

Budyšin. Jednota Sokoł zwučuje kóždy štwórtk wječor ½9 hodź. w towaršowni (Christl. Vereinshaus) na Hornčešskej hasy. Kóždy młody kaž też starši Serb słuša do Sokoła! Načolnik.

Drježdźany. Serb. tow. „Čornobóh" wuhotuje pjatk, 1. oktobra, wječor we 8 hodź. w žurli „Kristallpalast" swój 37 létny założeński swjedźeń. Programy su rozpósłane. — Wšitcy Serbja w Drježdźanach a we wokolinje so wutrobnje přeprošuja. Předs.

Drježdźany. Tow. kat. Serbow, „Jednota", změje wutoru, 12. okt., wječor ½8 hodź. w hosćencu „Bayerischer Hof" na Hornčešskej hasy (Töpferstraße) swoju běrtłětnu zhromadźiznu. Přitomnosć wšěch sobustawow je kóždeho sobustawa česna winowatosć dla ważnych wuradźowanjow. Porjad so we zhromadźiznje wozjewi. Předsyda.

Hrodźišćo. Spěw. wotrjad „Zerjow" spěwa tón tydźeń srjedu w Hrodźišću. Kefk.

Kursus serbskich rejow budźe so zaso sobotu, **2.** oktobra, wječor z dypkom we **8** hodź. w sali Serb. Domu pod nawjedow. k. hudźb. dir. B. Krawca a knj. M. Lešawic wotmětwać. Bratřa, sotry, přińdźće zaso wšitcy, kiž sće zapisani! Zarjadnistwo.

Pančicy. Žónske hłosy spěwaja hižo štwórtk (nic pjatk) na znatem městnje wječor we wosmich. — Njech wšitke spěwarki cyle wěsće a trochu z časom přińdu. Dirigent.

Porslicy. Jednota „Sokoł" ma pjatk zwučowanje Kóždy sokolski bratr ma přińć. Šelcig.

Radwoŕ. Jedn. „Sokoł" zwučuje wot nětka kóždy pjatk (nic wjacy srjedu).

Rakołdy. Jedn. Sokoł zwučuje kóždy štwórtk wječor z dypkom 8 hodź. Wšitcy maju přińć. Nowe sobustawy su nam wutrobnje witane. Načolnik.

Slepo. Tow. „Swěrnosć" skhadźuje so sobotu, 2. okt., wječor we 8 hodź. pola Bastijana k wurjadnej hłownej zhromadźiznje. Jednać budźe so wo postajenju *našeho nazymskeho programa* a wo *wuzamknjenju* někotrych sobustawow. Wšitcy maju wěsće přińć Pismawjedźeŕ.

Serb. Sokolski Zwjazk. Wubjerkowne posedźenje je njedźelu, 3. oktobra, dop. w 10 hodź. (hnydom po kemšach) w Serb. Domje. Dnjowy porjad: Generalna zhromakźizna, zwučowańske kursy a dr. Kóžda Jednota dyrbi połnje zastupjena być.

Starosta.

„Wlada". tow. Serbow kat. seminara a natwarneje šule, swjeći 2. a 3. oktobra w Khrósćicach swój złoty (50) jubilej. Wutrobnje přeprošujemy wšě serbske towarstwa, kaž też wšěch druhich swěrnych Serbow.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleć w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěški: G. Janak w Budyšinje.

Wosebite poskićenje

Kamjeninow

talerje, h.uboke abo nizke jedyn	—.10 hr.
talerje k wječerjenju jedyn	—.08 hr.
talerje z pisanej kromu jedyn	—.12 hr.
sadźba šklow, pisane 6 dźěl.	1.25 hr.
sadźba šklow běłe 6 dźělb.	—.85 hr.
jenotliwe šklě 25 22 19 cm w přirězk. 45 35 25 hr.	
nócne sudobja, běłe	—.65 hr.

Šklow

6 win. šklenč. (Römer) z pis. nóžku	2.10 hr.
6 winow. šklenčkow z pis. khleuch.	1.75 hr.
6 likěr. šklenčkow, mustrowane	—.90 hr.
6 likěr. šklenčkow, z złot. kromu	—.95 hr.
6 šklenč. škličkow za kompoty	—.55 hr.
vazy, pisane 1.25	—.75 hr.
hyacintowe šklency	—.25 hr.

porcelina

horncy, winowe lisćo 4 štuk	1.— hr.
horncy běroke, winowe lisćo 4 štuk	1.— hr.
porcelinowe talerje ze złot. kromu	—.75 hr.
kamjeninowe horncy k nakładźenju wulkosć wot 3—30 litrow litr —.30 hr.	
šklency k zawjazanju wot 3 8 litr—5 litr.	

za zymu

salonske wuhlowe kašče	3.25 hr.
wuhlowe kašče bjez wěka	2.50 hr.
wuhlowe łopače	—.25 hr.
wohrjewanska bleša, zacynk.	2.25 hr.
wohrjewanska bleša, čisty měd.	5.50 hr.
wohrjewanska bleša na cźło	—.80 hr.
latarnje do wichora	2.— hr.

Centralny kupny dom w Budyšinje

na Kěžorskej drózy čo. 14.

Žadyn čapor. Jenož tak dołho hač skład dosaha. Twory bjez bracha.

50ćetny jubilejny swjedźeń

Budyšskeje „Wlady"

towarstwa serb. kat. seminaristow a nadtwarnych šulerjow **2. a 3. winowca 1926**

w Khrósćicach we Wjeńcu hosćencu.

Sobotu, 2. 10. wječor w 7 hodź.: **Powitanski a zabawny wječor.**
Njedźelu, 3. 10. dop. ½4 hodź.: **Jubilejna zhromadźizna.**
„ wječor w 7 hodź.: **Swjedźeńske wječor.** (Hudźba, spěwy, dźiwadło a reje.

Wšě nětčiše a nětkuše sobustawy z přiwuznymi kaž wšěch swěrnych Serbow přeprošuje předsydstwo.

Pójće a wobhladajće sebi mój skład, wšako kupować njetrjebaće, zo byšće so přeswědčili što ja zamóžu.

Jězdne koła

wot 75.—, 80.— 90.—, hr. sem

specialne dobywaćelske koła z połnym rukowanjom

100.—, 110.—, 120.— hr.

najlěpše znamkowe koła

140.— 150.— hr. atd.

najlěpše fabrikaty wot 150.— 240 hr.

Šijace mašiny

Gramafony

po wšěch płaćiznach

a wšo štož, do tutych tworow słuša, dostanjeće při wyměrnym wotpłaćowanju a snadnym napłaćenju pola

Korle Wetzki w Budyšinje

na Lawskich hrjebjach čo. 12

napřeco měšćanskemu dźiwadłej.

Porjedź. wšitko poniklowane a emajlowane.

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najtuńša kupowarnja wšěch wobućow; zhotowjenjo po měrje a wšo wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

Tworykupowace towarstwo

w Budyšinje zap. druž. z wob. rnk.

Skazanki za **zymske běrny**

prosymy nam hnydom w našich jenotliwych předawarnjach wotedać.

Z dobrom poručamy

najlěpše **zužne běrny pt. 5 pj.**
tučne jerje št. po 6 pj.

předstejićerstwo.

Za nazymu a zymu!

Flawšowe mantle	wot	6.50 hr. sem
mantle z wopičneje kože	„	13.50 „ „
velour de laine mantle z pjelčic. wobs.	„	29.50 „ „
seal-plyšowe mantle, jara čorne	„	58.00 „ „
zymske žonjace wobleki	„	3.80 „ „
popelinowe žonjace wobleki	„	9.50 „ „
rypsowe žonjace wobleki	„	13.00 „ „
kostumy	„	13.50 „ „
suknje	„	1.95 „ „

Dale mam wulki skład dźěłačcych mantlow a wobleko, štrykowanych lacow, pulloverow, pobrjožnych jakow, gumijowych mantlow za žony a muže, kaž też tkaninow wšěch družin. Hobrski wubjerk wšěch wotdźělow po směšnje tunich płaćiznach

Paul Otte w Budyšinje

Njedźelu, 3. 10. wotewrjene! na Zitnej hasy 10

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na Łukelnjskej hasy 34.

Telefon 2736.

Hłowna předawarnja Rud. Sacka ſ Lipska w Budyšinskim hamtskim hejtmanstwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Sadowe prasy

za zhotowjenje jabłukoweho wina poruča

Carl Gast w Budyšinje.

Gardiny

běłe a pisane

pół stores
moderne wupuščenja za wokna

we wšěch płaćiznach poruča

we wulkem wubjerku

Otto König

w Budyšinje při Mjasowych jětkach čo. 3.

Češke pjerja

jara tunjo, kiž derje pječiwši wšěch

wupjerki šerokosćow barbu dźerž., pjerjo njepřepušć.

O. Jäckel na Moltkowej drozy 31

Prunc. suknje žonjace košle

nócne košle, damastowe a běłosmuhate počehnjenja ruby na blida

we wulkim wubjerku

O. Jäckel na Moltkowej drozy 31

Słomjaki

jara tunjo

K. Erler na Žitnych wikach 11

Transmisije

kóždeje druziny

wolije, benzin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

Ložowe šaty

běłe a pisane jara tunjo

K. Erler na Žitnych wikach 11

Štož je Jan Krawc płodźiwo Kubi złeho wuprajił, zaso **wrócło bjeru**

Handrij Kulna w Krakecach

Rjane derjezdźerżane

motorske koło

je na předań.

Poskićenja pod **C 90** na wudawarnju „Serb. Now."

Soły, chaislongi a matracy

kupujeće najtuńšo w najlěpšim wuwjedźenju pola

Despanga w Budyšinje

na Mužakowskej dróhy 4.

Kóždu sobotu 8—6 hodź.

kozace karniklace, saječe a wšitke druhe kože a

kóžki

kupujetaj stajnje po najwyšších dnjowych płaćiznach.

Kießling & Erdenberger

w „Połmšanom" w Budyšinje a na Zwonkowej Lawskej hasy.

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihiličerstwo

w Budyšinje.

Přiloha k čisłu 227

SERBSKE NOWINY

Srjedu, 29. septembra 1926

Sakske rjemjesło a přemysło.

Swjask sakskich pschemyßłowych a rjemjeßłowych towarßtwow wotmě swoju 31. hłownu shromadźiznu wot pjatka hač do njedźele we Wulkich Wjednarjezach. Na 50 towarßtwow bě zastupjenych. Na njedźelskim hłownym pozedźenju bě pschitomnych wjele zastupjerjow sakskich wyschnoschjow. Shromadźiznu nawjedowaische pschedsyda krajneho zwjazka k. Schäfer z Lipska. Dr. Karl Thalheim z Lipsczanskeje wyschscheje wobthodneje schule rěčeschе jako prěni. Jeho thema rěkasche:

Hospodarske połoženje Němskeje a wuhladny za pschichod.

Wozebje dwě tendenzy stej za pschichodne wuwicze pschemyßła a rjemjeßła ważnej; je to pschidźerace wuwożowanje tworow z połnożneje Ameriki a industrialisowanje agrarskich krajow. Wulku ważnoscz za pschichod ma też reparazija, kotruż dyrbi Němska płacziz. Hospodarßtwo dyrbi so rationalisowacz. Dźełowy program knjeżerßtwa dźe na znutskowne zyndlenje a woziwjenje twarskich wikow. Němska njeźmě so jenostronisy pak na zwětowe hospodarßtwo pak na tukrajne wiki skočiz, ale dyrbi na wobej stronje jenak dźiwacz. Hospodarska politika njeźmě jenostronisy industrijowa, wozebje niz wulkoindustrijowa politika być, pschetoż zyły zrjedźny staw je najlepscha wěstoscz za socialny měr a organizuje strowe dalewuwicze hospodarßtwa. Trěbne wěso je, so kóżdy w prawym czaju zaschimnje. Hdyż kóżdy zwoju winowatoscz czini, potom budźe pschichod zyle wěsce jaßnischi. Druhi rěcznik, syndikus Jan Bernd z Gera bě zebi za thema wuswolił:

Sadznatwarjenje rjemjeßlniskeho zrjedźneho stawa a socialne spomożerßtwo.

Nadawk towarßtwow pschemyßlnikow a rjemjeßlnikow je, so bychu z rospadankow hospodarßkeje kriwy nješchto noweho natwarili. K tomu je trěbne: wozebinske dźeło, snižene dawkow, organisowanje a socialne spomożerßtwo. Rjemjeßło ma dźensa w Němskej 15 wulkich spomożerßtich wustawow. Hromadze dźełacz je statnym spomożerßtwom rjemjeßło njemóże, dokelż ma druhe nadawki, każ dźełaczerßtwo. Towarßtwa zakoßuja pschezo nowe khorobne kaßy, tak so móże ßo rjemjeßłowy a pschemyßłowy borsć je statneho spomożerßtwa pschewjacz. Socialna myßl dyrbi pschezo bóle ßo rosschěrjcz mjes zrjedźnym stawom.

Po rosprawje pschedsydy pschißłuschcheja zwjazkej 92 towarßtwow se 14 616 zobustawami. Pschichodny zjeżd budźe k lětu w Coswigu pola Drježdżan, 1928 pak we Marienbergu.

Tutón zjeżd je z nowa wobtwjerdźił ważnoscz rjemjeßła a pschemyßła w hospodarßtwje, je też wusdźełnył jeho nadawk jako noschеr a pschiporjeř kultury. To je też za naß Serbow, za naich pschichod wuwicze zerbskeho rjemjeßła a pschemyßła zobu najważnischi faktor, na tym drje dźensa nichtó dwěłowacz njemóże. A tola, kak malo ßo na tom polu dźěła. Sserbzy rjemjeßlnizy a pschemyßlnizy dyrbjeli zami swoje organisowanje do ruki wzacz. Je to jenak ważne z kulturneho każ z hospodarßkeho stejnischcza. Wschudże hlada nam do rukow hobrße dźěło, tola hdyż su dźełaczerjo! Jenoż toho je pschichod, kiż zebi jón wubědźi. Tuż do dźěła!

Hajće rubježne ptaki domizny!

S kruhow schtita domisny su nam zeßełowace wuwjedźenja z prošnu wo wosjewjenje pschipósłali:

S 1. septembrom je ßo hajeński czaß za dujowe rubježne ptaki skóncził. Hacz do 1. makeho rózka smědźa być tšelane. S nich su wuwołane a maju zyłe lěto hajeństi czaß pustałki (Turmfalken), yuczowaźile Horły (Wanderfalken), tohorunja schubut (Uhu), kotruż jako wschitke druzyny sowow ma ßo zyle lěto hajicz. Dokelż mamy w naschej sdźełanej Sakßej jenoż jara mało tutych mjenowanych swěrjatow, by radno było, tak mało hacz ßo hodźi dowolnoscz k tšelenju wuzywacz, ja to pak jenoż schkrabołazy a ptacze schkrabołazy abo wrosserje (Sperber), hdyż hychu ßo we wjetschej ličbje pokasowałe, potšelecz. Kóżdy schpeczel pschirody — a kóżdy woprawdźity hońtwjer je sawdźe schpeczel pschirody — a dyrbjał ßo wjeßelicz, hdyż w krajnej pschirodze może wobkedźbowacz snoschowazeho ßo rubježneho ptaka. — Swjetscha drje budże to paschturliza (Mäuseßussard). Cłowjeska kultura a njemdrosczj sa tšelenjom nkotrych „lez-hońtwjerjow“ stej sawinyłej, jo ßu nasche rubježne ptaki porodnyle a tohodla hajeńskeho czaßa trjebaju, njedyrbja-li wotemrěcz. Tu njeměło stejnischeho, hacz ßu wužitne abo niz. ßoburěczerjo. Hońtwjer, kotryż sa swoju hońtwu kóżdotnje wjele njenjes wudawa je sameje lubosce k hońtwjerßtwu, tón měje za swoju czestnu winowatojcz, ja powschitkownosczi tón mały wopor pschinjesesz, so haji rubježne ptaki, byrnjez by z tym něschto jajazow, kurwotow abo bažantow pschißadźił. Rubježne ptaki wupjelnjeja w pschirodźinskim hospodarßtwje wěste městno; wone njeßu jenoż zdźěła se zyłownymi nickerjemi myschi a pschekaßanzow, ale wukonjeja tajku nětkajku strowotnu połizyju z tym, so khorowatu abo natřełenu swěrinu wotstronja. Nasch nowy sakski hońtwjerski sakoń ma tak daloko hižo wuznam wulkeho postawa, so postaja hajeński czaß za dujowych rubježnych ptakow sa czaß jich zydanja — khiba niz za schkrabołazy a male schkrabołazy abo wróbleje — mjes tym, so žmědźachu jich prjedy pisches zyle lěto tšelecz! W Sakßej hońtwjerßkej komorje mamy tajku dohładowarßku wyschnoscz, kotraż tu wěz rjaduje a ßo wo to prózuje, so by ja druzinu, kotrymž strach jich wobstacza hrosy, dźěschi hajeński czaß (Schonzeit) dozpěła, tak daloko hacz je jim trěbny. Njeje zyle bjes strachа, hdyż tu towarßtwo płahowarjow i stowych hołbjow zapschimnje a wustaja 3 hr. mjeta za kóżdy wutšelł, z kotrymž ßo rubježnu ptak, schkłomy listowym hołbjam, potšeli. Każ ßo praji, jedna ßo jenoż wo schrabołazy a wróbleje, ale schtó rukuje za to, so tute wutšelenske myta njeschawjebu k potšelenju druhich rubježnych ptakow?

So by wobstatk naschich krajinu tak rjenje wožiwja ptaki, byrnjez by z tym něschto jajazow, kurwotow abo bažantow pschißadźił. Rubježne ptaki wupjelnjeja w pschirodźinskim hospodarßtwje wěste městno; wone njeßu jenoż zdźěła se zyłownymi nickerjemi myschi a pschekaßanzow, ale wukonjeja tajku nětkajku strowotnu połizyju z tym, so khorowatu abo natřełenu swěrinu wotstronja. Nasch nowy sakski hońtwjerski sakoń ma tak daloko hižo wuznam wulkeho postawa, so postaja hajeński czaß za dujowych rubježnych ptakow sa czaß jich zydanja — khiba niz za schkrabołazy a male schkrabołazy abo wróbleje — mjes tym, so žmědźachu jich prjedy pisches zyle lěto tšelecz! W Sakßej hońtwjerßkej komorje mamy tajku dohładowarßku wyschnoscz, kotraż tu wěz rjaduje a ßo wo to prózuje, so by ja druzinu, kotrymž strach jich wobstacza hrosy, dźěschi hajeński czaß (Schonzeit) dozpěła, tak daloko hacz je jim trěbny. Njeje zyle bjes strachа, hdyż tu towarßtwo płahowarjow i stowych hołbjow zapschimnje a wustaja 3 hr. mjeta za kóżdy wutšelł, z kotrymž ßo rubježnu ptak, schkłomy listowym hołbjam, potšeli. Każ ßo praji, jedna ßo jenoż wo schrabołazy a wróbleje, ale schtó rukuje za to, so tute wutšelenske myta njeschawjebu k potšelenju druhich rubježnych ptakow?

Wopytajće Kamjensku wustajeńcu zahrodnistwa, ratarstwa a hospodarstwa

wot 28. septembra hač do 3. oktobra 1926

Evangelska ludowa šula.

So by wobstatk naschich krajinu tak rjenje wožiwjenja z prošnu wo wosjewjenje pschipósłali:

S 1. septembrom je ßo hajeński czaß za dujowe rubježne ptaki skóncził. Hacz do 1. makeho rózka smědźa być tšelane. S nich su wuwołane a maju zyłe lěto hajeństi czaß pustałki (Turmfalken), yuczowaźile Horły (Wanderfalken), tohorunja schubut (Uhu), kotruż jako wschitke druzyny sowow ma ßo zyle lěto hajicz. Dokelż mamy w naschej sdźełanej Sakßej jenoż jara mało tutych mjenowanych swěrjatow, by radno było, tak mało hacz ßo hodźi dowolnoscz k tšelenju wuzywacz, ja to pak jenoż schkrabołazy a ptacze schkrabołazy abo wrosserje (Sperber), hdyż hychu ßo we wjetschej ličbje pokasowałe, potšeli. Kóżdy schpeczel pschirody — a kóżdy woprawdźity hońtwjer je sawdźe schpeczel pschirody — a dyrbjał ßo wjeßelicz, hdyż w krajnej pschirodze może wobkedźbowacz snoschowazeho ßo rubježneho ptaka. — Swjetscha drje budże to paschturliza (Mäuseßussard). Cłowjeska kultura a njemdrosczj sa tšelenjom nkotrych „lez-hońtwjerjow“ stej sawinyłej, jo ßu nasche rubježne ptaki porodnyle a tohodla hajeńskeho czaßa trjebaju, njedyrbja-li wotemrěcz. Tu njemělo stejnischeho, hacz ßu wužitne abo niz. ßoburěczerjo. Hońtwjer, kotryż sa swoju hońtwu kóżdotnje wjele njenjes wudawa je sameje lubosce k hońtwjerßtwu, tón měje za swoju czestnu winowatojcz, ja powschitkownosczi tón mały wopor pschinjesesz, so haji rubježne

Najnowiša rejowanska moda.

Měrny Charleston, pomały walczik, měnje Onestep a hischcze měnje tango — to ßu programm sa pschichodnu ßnu we wulkim ßwěcze. Też foxtrott budże ßo hischcze rejowacz. Njedźiwajcy połwěßezo wo nowych exotitschi rejach, njeje we woprawdźitoßezi nihdże niczo wo nimi widźecz. Walczik ßo pschezy bóle ßalubi, dokelż rejowarja ßa wotměnjenjom zadaju. Ważne pak je, so ßo walczik rjenje pomału rejuje a so ßo pory kruże hromadże njedźerża. Wjele porow njepuschczi tej pschi walczitu wot krótkich nawuczenych foxtrottiskich kroczelow, ale z tym ßo walczikej ßwój woprawdźity charakter wosmje. Stuczi bywaju pschezy krótsche, ßa to erjuje ßo czaßezißcho. Sakładne waschnje nowych rejі je nježne, wotměrjene a wjeßołe, dalehibanje. Czaß zdźmatałych kroczeli a kolrotnych wuwjerczenjow cześa je nimo. — Tak je we wulkim ßwěcze — a pola naß w Sserbach! Myßlimy zebi pschezy pischcze, so moderne reje teptamy z naschimi ßuwarjemi atd. Jich czaß je nimo. Njedajmy ßo wuńmjecz; njedźerżmy ßo toho, schtož ßu druzy wotpokazili abo w krótkim czaßu wotpołoża. Mamy ßwoje reje, ßwoje ßerbiske reje. Te ßu nětki trumf. Mł Budyschinje wotměwa ßo kurßus ßerbiskich rejow a to kóżdu prěnju ßobotu w měßazu; kóżdy móże ßo hischcze wobdźělicz. Pjecz rjanych rejow je ßo hižo nawuknyło. Wdźěm wobdźělnikam ßo jara lubja. Njemóża dowhalicz rhythmus, nježnoscz a wumělstwo starych a tola pschezy nowych ßerbiskich rejow. Tu je něschto, schtož je wuroßło z ludu, schtož tohodla ludej pschißłuschi a schtož ßo tóżdnu strowemu zadrjewnu Sserbej zpodoba. Tu je doma we ßwojim elementcze. Nasche nowoczaßne reje ßu nasche stare ßerbiske reje!

Waha.

Wěsche w pschedßtwje koncertneje sale. Rutska hrajachu a ßpěwachu. Też rejowachu.

Wonka w pschedßtwje koncertneje sale ßtejeschе waha. Sa 10 pjenjezkow mózeschе kóżdy ßwoju czeßu zhonicz, mózeschе ju też pschirunacz ße ßkalu, kotraż wulkosez człowjecka mérjeschе, a tak ßo pschedźiwjeschе, hacz je ßtrowy. A to wßcho ßa 10 pjenjezkow. Pola lekarja płaczejche to pjecz hrivonow!

Tu nadpadny jenomu, kotremuż bě ßo wosłudźiło, so je waha ßtórzowana! Też bjes toho, so by 10 pje-

Błótka lube, ja was znaju . . .

Rospomina Jan Sserbin.

(Pokračowanje.)

Woprawdźe ßalubowali běchmy ßo do Błótkow do lubych, hdyż l. 1901 prěni krócz wot Borkowow do Lubnjowa jědźechmy w cžołmje, na kotremž běsche też kóżdy z naß ßwoje kolesko ßobu wßak. Krajina bě je ßwojimi kuślami naschu młodoßtnu wutrobu zyle ßajała a wuhladawschi wschudże rjanu ßerbßtu draßtu a te „rědne zowča“ w nich te lubosne, pokorne, patriarchalne domiki a dwory po brjohach Sprjewje a jeje rěčkow a rukawow, mějachmy wěso horzu žadoscz, tule kuśtorjanu rodnu luźišu domišnu zebi dokładnje wobhladacz.

Ale najprjedy chzychmy tola też najwjetschu starožerbßtu „wjeß“ wobladacz, kiż mjenuje ßo „Barolina“, dokelż, każ zebi tole mjeno někotři wukoźuja, ßwißuje je tym, so tam putkam „pjerjo lina“. A woprawdźe ßmy to też my tśjo ßtudenczа pschebórßy naihonili: też naschе putki wschě „wulinachu“ a z móschnicžki wuśtakachu bjes móschta, bjes pjerja. Ale naschi hólzy wědźachu ßej rado: „Pod lipami“ na póßtowem hamcze cžo. 64 ßawolachu Delanej lubeju ßtarscheju we Wětenźu telegrafißy na pomoz, so bßchtaj tola „expreß“ někotre ßtote putki póßłakej, hewak bychmy naschi tśjo brałßa pěschi po ßuchim domoj nóßkowacz, hdyż dźe je jich finanzny minißter na ßuchoczinu wumrěł. A hlej, — ßtarschißka lubosez njeda ßo dołho prožnez — ßa tśi hodźinki běchu tśi tuczne ßtote putki z Wětenźu do „Barolinу“ na ßlubanje pschileczate. Naschi hólzy běchu někto ßažo wulzy ludźo a cžahachu, kupiwschi zebi wulki plan Barolinу, po měßcze wokoło, so bychu tu něschto hódne wohladali. Wjednika trjeba njedź, tón by tola jenoż nasche putki njetrjebawschi ßłubak. Mózkez luby Pawoł, Wětenźanßki „finanzny minißter“ a Hanßki z Parasteńßije thodźachu po Barlinje, każ bychu tam doma byli; tola jenomu z nich ßo nowoczaßny Babylon pschi Sprjewi z zyła njelubješche, a tohodla wupjerchny hižo najaitra zaßo do Lubnjowa. Kak też to by ßo prawemu Sserbej Barlin spodobacz mohł, kotryż je duzy tam prěni trócz w lubych Błótach pobył! Abo njeźdże ßo zamym Barlinjanam, tutym pschenémcženym a wotnarodnjenym Sserbam runje tak, każ mi tehdom, so ßo jim ßa zjanymi lubymi Błótkami zaßtyka, hdyż maju ßwój ßhubjenу, zlubjenу „paradis!“ — S hromadami wuléłaju ßi „Barlina“ do Błótow a pschinośchuja ßwoju wnßkotu kulturu do Sserbow, kotraż pózdnje tam dźeń a bóle ßcherciz, każ ßmy to na ßaidźenym ßwjedźenju we Wjerbnje naßhonili. —

Sßwój ßtyjł ßa Błótami ßacžerch ßtejeł jara jednorje. W Lubnjowje ßydnych ßo na ßwojeho worzłoweho tónika a hajdi! ßut běch precz do Delnjołużiskeho kraja nuts. Wjeßele njeßeschе mje mój tónik do městacka Wětoschowa dale po Khoczebußkej dróży nimo Dubjego, Kßchizowa hacz do Limbarka, tam ßawinych ßo na lewizu, a pßches żeleßnu dróhu pola Daliz-Khoßobuśa (Kunnersdorf), dokowża mje tónik hacz do Popoja.

Ssmerči lěhachu ßo hižo na ßerbßku domißnu, hdyż pjatk 6. pózńeńza ßaßtupich prěni krócz na ßchulu do hospodliweje domjaznoßcze knjeża kantora Hendricha Jordana. Tu njewidźanu hischcze poeßiju, kotruż běch hižo w cžichich hodźinkach ßeminarßkeho žiwjenja w Praży wuczitał z „Luźiških Obraßku“, każ „Hola, Błota“ atd. tudy na ßwojej wocži ßawohladacz a njepopßrědnje do wutroby ßrěbacz, mějach nětko najßožownißchu pschiležnoscz. S wótzowßkej lubośczu witaßche mje młodeho hornjołużiskeho ßtudenta do Błótow, do Popoja, z jeho ßwójbu ßo tu ßpóßnach, kotruż ßebi hażeßche w ródnej lubośczi a dobrych ßerbßkich pocžinkach. Na ßtarßchebu ßyna mějeßche tehdy na ßtudijach, tón ße jemu bohużel po dokónczenych ßtudijach na duchownßtwo bórzy wumrěł. W jeho druhej dźowzy Hanzy ßpóßnach miłu duśchu, lubowazu ßerbßkoscz a ßpěw. Młodßchaj ßynaj Hajno a Khorła běschtaj tehdy hižo na ßeminaru, ße tym wotmyßłiom do nanoweho powołanja ßaßtupicz. Tym wotmyßłiom do nanoweho powołanja ßaßtupicz. Borzy ßmy ßo ißchczelili a dołho hiłchcze ßmy na tutón Borzy ßmy ßo ißchczelili a dołho hiłchcze ßmy na tutón prěnim wjeczorze hromadże ßedzeli, hjeßadujo, ßpěwajo, ßo ßabawjejo: wßcho, schtož naßche ßerbßke wutroby jimaßo, zebi wupowědali, ßwoje naihonjenja na narodnych wężach wumělcli, wo delnjołużiskej literaturze ßo powuczeli. Każ by to hakle dźeńza było, wěm, ße tym potom w nozy hißchcze dołho pschemyßłował a rospominał, prjedy hacz mójach wušnuch.

Najaitra wja mje mój luby hoßcžiczel ßobu do ßchule. Tu widźach drobne dźěczatka w narodnej drašcze, jich wóczka z lubośczu ßo ßwěcžachu ßwojemu lubowanemu wucžerjej napschecžo. Kedźbliwje połkuchachu na jeho ßłowa, ſ kotrymiż jim biblißtu ßławißnu wukładowaßche, wotmotwjachu hibicze a wjeßele na jeho prašcheńa, kotreż ßwotmowjachu w macžerńej rěcži. Jich zunje ßmuki ßaplenczachu ßo mi mile do duśche. A hdyż ßamo nětkotre ßerbßke ßpěwy ßamoßchowachu, budźech ßamo najradßcho ßobu ßawołkał, tak rozradowana mje pschepołwědžerje, ßo ßtary, ßwěrny ßerbßki wótczinz takle haji a pěßuje ßebi mkode wutroboh w lubośczi ł macžerßchžinje. Tutón wobraz je mi jawoßtał njehinity w duśchi, a mi ßo ßa, so dźeńza hychmy podarmo nětchto podobne pytali po zyłych lubych Błótkach! Abo wěßcze mi jenu ßchulu njenowacz, hdyż ßerbßke dźěczatka dźeńza hischcze we Błótach, a po zyłej Delnjej Luźizy ßerbßki wukuu bibliße ßtawißny abo ßerbßke ßpěwy? —?—

Popoldnju wuidźechmy ßebi hromadże do hribow. S wěrnoßcžu prajicz, ja ßym małko łbd tutón ßport pěßtował, tuż drje bě to ſ winu, ßo jich też małko naßberach; ale knjes kantor mějeßche ßboju, dokelż ßo ßawěßcze na pytanje wubjernje wußtojeßche, ßchwarnu łoßchk ßebi domoj pßchinjeße k wjeczeri. Też do zyrtkwje mje dowjedże a ßamo horje na wěżu, ſ wotkelż mějachmoj kraßnu wuhlad do ßerbßkeho kraja a ßußodnych wośadow, kotrychż zyrkwje ßahachu ße ßwojimi wężemi nad lěßy a hona a ßeßdawachu ßo mi byczk, każ taßte paiy, kotreż ßwoje kuśaka ßwěrnje pod łkchtdleßchkami dźerża. Hdyż na Popojczanßkej wěßi „ßwjaty wjeczor“ ßajwoni, wopraschachu ßo, czehodła ßo tśi krócz pjchebiwa. „To je waßchnje ße ßaßtarßkeho czaßa!“ měnjeßche knjes kantor Jordan a ja dopomnich ßo na poßtrow arzyandźela Gabriela w Nazarecze na ßandźelßke powitanje: Ave Maria! S tym potajłim ßwißuje ßwjaty wjeczor-ßwonjenje po zyłych ßerbßtich wośadach też w Delnjej Luźizy.

(Pokračowanje ßcžehuje.)

hnješkow do njeje cžišnyl, wona prawje ważeschе. Hdyž bě žo wunamakał tuteje nowoscze ham schcesch krócz darmo ważił, sdźeli też swojim towaršcham nutska w sale wo tutej tunjej składnoscži. Scžěhow toho bě, jo jeho towaršchojo salu wopuschczischu a žo „gratis“ ważiecz dachu. Powołcz wo tutej rjanej wasy, kotraž darmo waži, žo poczašu po zyłej jali rosnješe, a bórzy ludźo postanychu, a wostajiwschi konzert, dachu žo radscho wonka darmo ważicz. Po rynku dyrbjachu žo sestupacz, tak łyjiny bě nawal, a pryedy hacz žo kóżdy dwójzy abo trótzy pschesswědczili njeke, kelko waži, njeměješche ł wahi dele. Hdy by też tajka składnosć žo sasso wróczika? Hudźbniczy a spěwarjo hnewachu žo na tajte běžanje a mylenje w sali. W pschestawaju žo wobhonicžu, wo pschicžinje tutoho merkanja. A hdyž běchu to zhonili, dachu žo tohorunja ważicz, najpryedy ł wulkimi huślemi a ł trumpetami, potom bjes nich a jako chzychu runje hrajerja na klawěrje ważicz, pschidże pschipadnje jedyn Sipo! Tón žebi wěz najpryedy wobhlada, da žo potom tohorunja ważicz a — łakasa potom tajke hłuposcze! W jali pak możeschе žo nětko sasso dale konzertowacz.

Přilopk.

* **Rubježnik jako „zonjazy lékat“.** Dokelž bě ludźi bjes dowolnoscze lékował a wopišma falschował, bu we Waldenburku w Schlesyskej wěsty Pakulski ł 1 lětej a 9 měsazam jastwa sasudźeny. Pakulski, kiž bě tróży we schestej rjadowni na gymnasiju hedźo wostał, bě dozpěł, so jeho ł falschowanym doktorskim diplomom Krakowskeje universitu jako praktikanta na Wrótzlawskej universicze pschistajichu, hdyž potom dlžšich czaš jako assistent w operazijskej jali skutkowaschе. Jako žo potom we Wrótzlawju wjazy tak prawje wěsty njeczušeschе, dźěsche do Dittersbacha w Schlesyskej, hdyž žo jako zonjazy lékar wudawaschе, w bydlenjach wjazy pazijenzkow samostatnje operowaschе cžinjeschе a žebi dwójzy haj dźesacžorje zaplacžicz dawaschе. Jako jeho klóuczne w Dittersbasche zajachu, cžekny na transporcze do policajskeho jastwa, dźěsche do Barlina, hdyž jeho jako assistentuneho lékarja pola Barlinskeho swjatka khorobnych pokladnjow (Krankenkasen) ł 18 hriwnowskej mšdu na dźeń pschistajichu. Hakle po měsazach bu k druhemu rasej, tónkróć pak nětko wěsce sajaty. W dobrodaczych wězynwustojnych njemóžachu wobstorzenemu Pakulskemu wěstu znajomnoscz medizinskich praschenjow wotrjez.

* **Sakoženje wohnja na skjanje.** Wo sakoženju wohnjow na skjanje pijaza Wrótzławske nowiny ł Friedrichgrátza pola Opolnje. Tam chzychu wschelake stare budki wotstronicz a na tunje waschnje nowe dostacz. Namaka žo też jedyn pomocnik, kotryž skjanku na małe wohenczki pschijimowaschе a ł dypkom wumjedźe, tak dokhо hacz stónczenje wohenjawiczenjske druztwo naležnoscz trochu bliže njepschepytowaschе a kriminalna policija ja tym pschińdże. Wěsty Meilly, po zyłej wokolinje znaty picžk, du na to pod podhladom sajaty, so je sa pjenjesy ludźom jich stare budki sapalowak.

* **W juchowej jamje žo satepi.** W Hohenwarslebenach pola Magdeburga padny 15-létny žiwy pschekupza Niemanna pschi posiwyczu, do juchowseje jamy pabnjene žiwinjo wuczahnyjcz, ham do jamy, hdyž žo ł jamnym pluom saduży. Macz, kotraž chzyschе žiwej pomhacz, potrjechi hamuny wuhud. Macz a žiwe możeschtaj žo jenož jako cžéle ł jamy wukhowacz.

* **„Tu samoże jenož mały wohenczk pomhacz.“** Pod podhladom, so žu wulki woheń, kotryž njedawno wjesku Sandberg w Rjišnskich horach domapytaschе a 22 domskich je 26 brožnjenj sniczi, sakožili, bu wjazy wosłowom sajatych. Mjes sajatymi je też pósłki sarjadnik Link, kotryž mjesesche swój sadołżeny statok pola dweju sawjeczenjowu wopiko sawješczeny. Mjescho dujow do wohnja bě prajił: „Tu może jenož mały wohenczk pomhacz“. Po tutej sadadże žo mjejo, bě tyku sapalkow ł palazej zigaretu do ńjomy tknył a tak wulki woheń sawinował. W korczinje hedźo bjesche potom Link ł mérom wubyrjenje wohnja woczakował.

* **Awto do stadła wowzow sajeł.** Na Eckenförderskej dróży pola Gottorfa sajedże awto direktnje do stadła wowzow. Pschi tym pschińdże 10 wowzow ypoby wosa; dwě žo morischcez, tśeca słama žebi sadnju nohu. Awtowy wjednik jedsesche, kaž bo njeby nicžo stało, bjes sastacza dale. Cžišło awta pak możachu swješczicz.

* **Amerikanzy hoscžo w Berlinje.** Ssrjedu dopołdnja pschijědżechu do Berlina admiral Wells a kommandeur Delamau amerikanskeho tschijaka „Memphis“ ze 100 matrosami amerikanskeho tódźstwa. Jako hoscžo města Berlina budża wjazy dnjow we hkownym měsce Němskeje pschebywacz.

* **Cžórlatowa epidemija w Hindenburgu.** S Hindenburga žo pišche: Skhorjenja na cžórlat žu tu tak tucže a w tajkej licžbje pschibérake, so žu žo dorbjale wosebite baraki sa pschijecze khorych postajicz. W posledních 14 dnjach je 8 wobožom wumrěło.

* **Cžornuchi rubja na Floridze.** W sapuscženych městach na Floridze w Ameriju, hdyž bě njedawno wulki wichor sałkadżał, njeješe wulkowaniske dźěło hischcze pschezu dokonjane. Rubježne zwołby rubża w rozpadanych městach. Tśidy cžornuchow, kotrychž w blischcži města Miami pschi rubjenju nadeńdżechu, je roshorjeny lud na městnje sabił.

* **Sajědojczenje ł wodu w Fürze.** Kupjele w rězy Redniz dyrbjachu žo sawrjecz, dokelž je wjazy wobožom na sajědojczenje ł wodu po kupanju skhoriło. Dwě wobžobje stej hižo wumrětoj.

* **Wichorowa katastrofa w Južnej Ameriju.** Kaž nowiny ł Asunzion pišaju, je žebi wichorowa katastrofa w Južnej Ameriju, kotraž skoro w žnjemu cžasu łaž we Floridze łakhadżeschе, w měsezu Eucarnacion 500 morwych žadała.

Swójbne powěsće.

Sslubjeni: Dorla Seyler w Nawnowje a Herbert Händler w Hornich Pózkowach. — Hedwiga Keilez we Wojerezach a Hugo Thiele w janje Erika. — Marja Wirtez w Daschkach a Korla Zuž w Halli. —

Semrěcži: Marja swud. Gommillowa rodź. Schaffhirtez w Budyschinie, 68 l. — Pawoł Förster w Kamjenzu. — Miklawsch Krawz, jahrodnik a nětkuschi gmejnski pschedstejicžer w Brěžkach, 55 l. — Max Hermann, korczmař a ratař w Nowym Khołmcu, 44 l. Marja Scholcžina rodź. Kummerez w Spalach, 68 l. Arnošch Kirsh, hamtski pschedstejicžer a stawnik we Hródku. — Wilhelmina Wizzyna rodź. Sprengerez w Hródku, 66 l. — Marta Fischerowa rodź. Brendlez w Hródku, 57 lět.

Listowanje.

F. S. Sakoń pschedpišuje, so na žo wumjenjenje pschi płaczenju cžinicz. To žo njeje stało. Tak też je cžinjene wumjenjenje pschi dowolenym wuschmórnjenju hypotheki bjes dalschich sceżkowkow. Nimo toho dyrbjesche žo žadane pohódnoscženje pola pohódnoscžerje instanzoju wosjewicz a to hacž do l. 1. 26. To žo stało njeje. Hižo ł tuteje pschicžiny je žadanka wusamknjena.

R. P. Dodawaczel twarowu może ł dobrym prawom jich wrócžnje jenož tehdom žadacz, jeli so je žej pschi pschedawanju twarow žiwe žiwótstwo na nich wobsedżicže wuždał a to tež dožahacz dopokasacz może. Dokelž pak tak leži, dha może žo Waicha djelka ł dobrym prawom sapowědżicz, wězy wudacz, dóniž njeje jeje žadanka dopjelnjena. Tak może žej je wróczo ńdjerżecz.

S. W. Najwjetsche město na žwěcze je po prawom Barlin. W běhu cžasa je zyłu kopizu pschedměstow je žobu sjednocžiło a pschetrjechi tak wschě druhe města. Riz drje po licžbje wobydleri (to je w tu khwilu London je 7 milijonami, ale Newyork je jemu na pjatach), ale po žiwjich leżownoscžach. Wupschestrěwa žo njemjezy pschez 878 kóżnych kilometrow. Newyork ma 864, Chicago 585, London 302 a Paris jenož 80 kóżnych kilometrow.

K. S. Licžba žlepych je w krajach wschelaka. Tak pschińdże na psch. w Nižosemskej (Holland) na 10 000 wobožom 5 žlepych, w Finskej pak 21. Licžba w tutym kraju je žałożnje wuvyška. W Němskej licža bo 8—9 žlepych na 10 000 wobožom. S khowanzom we wuzkawach ża žlepych narodźi žo wóżmy dźeł tajki, tśeci hacž dźeł wožlepi pschez sahorjenje wocži nowonarodżenych. Tak žej žleposcž hakle po cžasu pschińdżiwoja.

P. M. Wot wěricželka žadane pohódnoscženje wuczini wjazy hacž 50 proz. Wo tym łoa žo pożczońska jenož dobrowólna bycz (Gefälligkeitsdarlehn). Hacž tonu tak je, njemóżemy wottud rosudźicz. Temu žu dalsche wuiaśnjenja trébne, schto je bo hromadże pschi pożczońzy wuczinilo, wožebje dla danje a wupowědżenja. Tute wuczinjenje je też wažne za sadanjenje a płaczenje nahódnoscženja.

O. Sch. Tuta słasanka leži w mozy a prawje žony, po łakonju tak mjenowana kluczowa móz (Schlüsselgewalt). Sa tajke wuczinjenja ma muż rukowacz. Pschecžiwo zadanju firmy njeda žo potałkim niczo cžinicz. Hladajcze, jo nětko ł dobrym wězku rosstrjacze, pak dyrbjicze žo na słórżbu a cžasanje smužicz. Dla napschecžiwnych łakonskich postajenjow njeje wjele wuhladam na dobycze. Je-li pak je pschekupza wopaczne wudawanja cžinik, dha je khłostajomny a potom też słasanka niczo njeptacži.

P. L. Cžornuldowe blaki pschecża žo najlóżscho psches namoczenje blaka do žtóbkeho njewotwarjeneho mloka, ma žo wjazy rasow wurybowacz a mloko ponowicz. Pschi starych blakach rospuschczi žo tżicza żereho podżolena (bitteres Sauerkleesalz) — w kóżdej drogowni dostacz, je jedojty) do nětotrych łapkow cžopieje wody, ł tym žo masany blak womacża, rybuje žo mjezy do płatu a wopłoka žo hnydom ł cžišcej cžopkej wodu. Posppt ł cžeńkej żeleninu (Salzsäure) by w tom padże zyle wopaczny byk, po tym by barba płatu jara cžerpjeła.

E. G. Praktikowe wudawki nowora wuczinja ł łokom 8,50 hr. Khóńy dla sżórżby a nutsżeżenjenja smenki psches prawidlnika staja žo na 20 hr., žudnische sa smenkowy prozeż na 6 hriwnow.

Hospodarski rozhlad.

Sdrjedu, 29. septembra 1926.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 półsk. markow	46,90
jendželski punt	20,34	100 čěskosł. krónow	12,41
100 šwajc. frankow	81,06	100 franc. frankow	11,78

Ejetly.

Na wožerawschich Barlinskich wikach žo wuhlowe akzije dale strnuczichu. Też akzije żeleżoweje industrije wostachu krute. Rentowe wiki běchu pak cžim mérnischе. Kursy žo tohodła wotdrjećejowachu. Wójnska požczońka špadny dale hacž na 5,02½ hr. ja 1000 hriwnow.

Produktowe wiki.

Lohke skpischenje žitowych płaczijnow we wukraju skutkowasche też na Berlinske produktowe wiki. Kupzow bě wožera wjazy, posticženje pak płakschе. Rožża pak hubjenje dóschče. Jeje płaczijny běchu trochu knczischе. Dobry jeczmjeń puwarnje dale hupuja. Sa wowsh bě malo saima. Zentnar płaczeschе wožera:

w Berlinje:

pschenizy 12,95—13,10 hr., rožki 10,50 hr.
hacž 10,75 hr., jeczmjenja nałetnjeho 10,25
hacž 12,40 hr., nałymneho 8,50—8,75 hr.,
wowsha 8,50—9,15 ſt. hr.,

w termtjownym wikawanju

ja septembr: pschenizy 14,70—14,67½ hr., rožki 11,52½—11,55 hr., wowsha 9,25 hrivnow,
ja oktober: pschenizy 14,20 hr., rožki pak 11,43¾—11,50 hrivnow,
ja dezember: pschenizy 14,12½—14,15 hr., rožki 11,47¼—11,52½ hr.,
ja měrz: pschenizy 14,30—14,32½ hr., rožki 11,85—11,87½ hr.,
ja mejo: pschenizy 14,45—14,47½ hr., rožki 12,02½ hriwnow.

Na pschichod:

b—10 běhakow, Franka na Zidowje, Tel. 3982. **Srěbz,** Oldenburgskeje raży, w Palowje cžo. 17. **Zonjaze koło,** nimale nowe w Hródku na Drježđżanskej dróży 571.

Mjann a wowshnu błomu. Fritzsch w Syrjewizach.

Sso pytaja:

Starscha holza ja dom ł dobrymi wuživedżenjemi we Budyschinje na Jurjowej dróży 23 delka.

Holza ja dom do „Krónty“ w Budyschinje.

Holza ja dom. Jebicze w Budyschinje na Schulskej dr. cžo. 3.

Ssudnizy na pschesadżowanje

schtwórtk 30. septembra 1926:

w **Kamjenzu** dop. w 9 hodź. w žudnischej pschesadżowarni: 5 schijazych maschinow, 2 pjhanšez blidże, 37 wschelakich kuldowich a divanowych wschitkuwow, 3 ferske toilety, wjertula, knihowy khamor, klubowy stólz stojaza lampa, lożo, mjine blido, Smyrnaski tepich, garnitura korbaščich meblow, wós, pišanski sekretar, wolijowy wobraz, regale, mjine toilety, wuhlowe łaschcze, khlébowe tyju, ścžinske kosejowe mtyny, płokaze desti, kuchinske wahi, płotowaniske deski, muzaze kolo, sahrodne hrabje, pschene nuły, likérowe blida, wohrjewanske biesche, sawarjenske aparaty, mlokowe khany, likérowe serwizy, tohorunja piwowe, mutlicžkowe garnitury, buschkiwzowe garnitury, žanje, korjenikowe khamorn, mjina komoda, klawěr, kupjelne khachle, 2 klamaršej blidże, „National“-pokładnja, kupańka pschiprowa, khamor za lód, nehdże 62 metrow manchestra, 2 woknowej gardiny, jédne koło, khachlizowe khachle, schpihel, regulator, cžorny woblek, symski paletot; w **Kschidowe** dop. w 10 hodź. běrnyhrjebak (kupzy jeniu so w hoschczenju);

w **Lutobczu** dop. w 11 hodź. (kupzy seidu so w stale) 100 Rizdorfskich kronowych kamjenjow, dolpolna kompresiwna schpiprawa ł wětrowym kotołom, kompresiwnym, motorom 10½ konj. błyln., 3 wjertule a 2 kamjenjelamarskej maschinje;

pjatk 1. oktobra 1926:

w **Rakezach** dop. w 11 hodź. w hoschczenju „K jaskleneu domej“ ludźazy Protos-auto, 10/30 a 2 podawańskej wosaj „Opel“ a „De Divu Bouton“, 6/14 a 7/16;

w **Bóschkjach** p. Njeswaczidła pschip. w 12 hodź. cžétkowa maschina ł 21/2 konj. błyln. motorom a 2 dźěsomaj — kupzy seidu so na gmejnskim hamcze —.

Skrowe depeše.

Barlinske produktowe wiki, dżenża dop. ¾11 hodź.: Wobtłhod je měrny, termijowe płaczijny so wotdrjejduja. Tendenza: woczakowaza.

Dop. ¾12 hodź.: Kož psche hodżinu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg hewak 100 kg, płaczizna po złotej hriwnje.

	28. 9.	27. 9.		28. 9.	27. 9.
Pšenica	259-262	259-262	buny	20-22,00	24-26,0
rožka	210-215	210 215	woka	26-30,00	26-30,00
nal. jeczmjeń	206-248	206-248	módre lupiny	15-17,50	15-17,50
naz. jeczmjeń	170-176	170 -75	žołte lupiny	19-21,50	19-21,50
wows	170-183	170-183	seradella	18—20	—
kukurica	184-186	184-186	raps, wosušk	14,60	14,60
pšenič. muka	27-38,25	27-38,25	lany wosušk.	19-19,00	19,20
rjana muka	30-32,00	29-32,00	poch. melasa	23,50	—
pš. wotruby	10,00	10,00	běrnj. kruški	18-19,50	18-18,80
rjane „	10,80	10,80	syno, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
rapa	310	310	rjana słoma	0,95-1,35	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšenčna „	0,90-1,20	0,95-1,20
hróch	33-36,00	33-36,00	wowsna „	0,70-1,00	0,70-1,00
pjeluški	30-35,00	30-33,00	ječna „	0,65-1,00	0,65-1,00

Smješki.

* **Ratatisle rospominanje.** Farař je we předowanju paradis wopišował a wožebje bohatosću na rostlinach wukhiwakował. Po předowanju mění jedyn bur ł žwojomu žuzoběr: „Rad bych cžyk wědżecz, ł kajkim hnojom žu ludźo tehdom hnojili.“

** **Woprawnjena wotmołwa.** Profesor ke kandidatej: „S cžeho scžehujeze, jo je tutón cžłowjek tu picžk?“ Kandidat: „Wón thodźi do žamžneje korczmy, kaž ja.“

** **W žiwitej hodżinje.** Profesor: „Kaž widżicže, maji knjeża, njewidżicže niczo. Cžehodła niczo njewidżicže, hnydom widżicže.“

** **Dundakojo mjes žobu!** „Njeje wěrje podobne, kak khrobli dżensniščeho dnja paduschi žu! To pomałach wcžera jednemu tajkemu khadli do kapzy a hdyž ruku wuczejnych — bješe mi tamny pjerščcžeń ł porsta scžahnył.

** **Prima tobak.** Zlonik w Brešce spójna njedawno žo jara dźiwajo, so běsche w pakcžiku, kotryż bě žebi we kantinje kupił, mésto tuteje druzżiny, wopraudże dobry, prima tobak. Cžhzyche tobak hižo sažo wrócžicz, jako ko nadobo na zedukku je jóżeschowaznym tekstom dohlada: „Hdyž w tutym pakcžiku tobak prenjeje druzżiny namakacze, tak macże žo ta to tobakowej dżélacžerzy Marzji H... dżakowacz, kotraž je wudowa a kotraž by žo tohodła łasso rady wożenita.“ Zlonikej žłodsežske tobak a tohodła tamotwi žo na mjenowanej adrešy. Hacž nětko jako młody muż tamneje wudowy „prima tobak“ bale kuri, schto to wě...?

** **Swólniwy.** Direktor jastwa: Sceže hijo tu soho, Meyero? Dyrbicže žo woženicz, potom wam lózo paduje, pschistojny cžłowjek bycz.“ — Khłostaž: „Haj, knjes direktoro, macże hnadj za mnje pschihódnu partiju tu w dżerje.“

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaca měsačnje we wudawarni 90 zł. pł., na pósće a pola do serńikow 1,80 zł. hr. Do wukraja 18 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pł. Wudawa a dźěl Smolerjec knihiličišćernje, sapp. dr. s w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Telefon 2697.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pł. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pł. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 228 **Budyšin — štwórtk, 30. septembra 1926 — Bautzen** **Lětnik 55**

Nazymske posedźenje Maćicy Serbskeje.

W Budyšinje, na swjatcho Michała 1926.

Zo je nětko hižo wjacy lět wobstejace zarjadowanje, so też nazymu k zhromadnemu dźělu zeńć, z wuspěchom, to wčerawše posedźenje najlepje pokaza. Běchu so tola přez dobru kopu sobustawow zešli a to při wšěm nuznem dźěle też rjana črjódka ratarjow. Tuž nětčiši předsyda, k. justicny rada dr. Herrmann, z wěstej radosću skhadźowanku po dobrej akademiskej stwórćinje wotewri, a wšěch lubje strowješe. Wosebje witaše našeho duchownoho nestora a staroćiweho wótčinca, k. dra. Muku, kiž je po dlešim wotsalu zasy čily a strowy do Serbow so wróćił. Pokaza na to, zo je nětko też wulki wobraz našeho njezapomnitcho hudźbnika a wědomostnika dra. Pilka městniśćo w žurli Serbskeho Doma namakał a dźakowaše so za njón jeho přiwuznym, zo su jón Maćicy přewostajili. Byrnjež so jeho nekrołog hakle na jutrownej hłownej zhromadźiznje Maćicy podał — jeho žiwjenjoběh z pjera Bjarnata Krawca wopřija hižo lětuši 79. lětnik časopisa Maćicy Serbskeje — dha tola přitomni spominajo na njeho k jeho česći postanychu.

Po tutych towarstwowych formalitach jimaše so předsyda hnydom słowa k swojemu jara zajimacemu přednoškej: **„Wo starych pućach we Łužicy.“** A to wo prastarych, kotrež nětko wjacy znate njejsu, a sahaše wróćo hač do lěta 1241. Po tutym lěće nastate dróhi liči do nowšich. K lěpšemu rozhladej a dorozumjenju běše hnydom łužiske měridne łopjena (Meßtischblätter) w poměrje 1 : 25 000 na séćnje wupowsnył a na njej zastarske čary w napadnych barbach woznamjenił. Je to jara přehladna kharta. Přećel našeho towarstwa přewostaji přednošerjej zajimawy zastarski atlas. Přenja kharta wo Łužicy wobdźěla na namołwjenje Łužiskich stawow wysk Oberreit w lěće 1593, klišej je do drjewa wudypany. Na starych khartach je sewjer delka a juh horjeka. To so w 17. lětstotku přeměni. Přeni narys tamneje kharty so hišće w Zhorjelcu khowa. W lěće 1747 wuda so wosebita kharta za Budyšski a Zhorjelski wokrjes.

Z namakankow a wurywankow hodźi so dopokazać, zo běše krajina wokoło Budyšina hižo w młódšim kamjeńtnym času wobydlena. Z wotkel su wobydlerjo přišli, njeje znate. Wěcywustojni so tohodla wadźa a njejsu sebi w tom přezjeni. Hač je Budyšska wokolina w starem kamjeńtnem času wohydlena była, njeda so dopokazać. Dwě ważnej čarje wjedźeštej wot juha k sewjeru a nawopak — jena wot Łobja přez Rudne hory (dla swojeje njepřistupnosće nic přez Saksku Šwicu) a druha z Čech přez Łužicy k rěcy Wódrje a Baltej. Rěčnik měnješe, zo krajina wokoło Budyšina njeběše z lěsami zarosćena. Nimamy žanych mjenow z časow do zasydlenja Serbow. Hač su Keltojo přeni tu so sasydlili, njeje wěste. Mjeno našeje rěki Sprjewje njezda so němskeho pokhoda być. Wobliči so, zo su při zasydlenju Serbow tu na 60—70 rodźinow byli a naše wsy hač na 11 statokow měli. Tak móže so tehdomniša ličba wobyderi Budyšskeje krajiny na dobre 4000 wobličić. Hač su Serbja tu autochton (t. r. zdawna sem zasydleni a přenjotni), abo hač su po čahanju ludow so zasydlili, wo tom so nochce wadźić. Ale hač do lěta 1200 dyrbi sej ju bjez městow myslić. Wězo mjenuje so hižo w lěće 1002 Budyšin jako civitas (město). To pak móže też jeno stary hród być. Ale puće do njeho wjedźechu. Trjebachu je, wosebje tak mjenowane sólne. Tute běchu prěnjotne a wjedźechu hač do wokoliny města Halle (hdźež hišće dźensniši dźeń sól ryja). Tajki puć wjedźeše też z Bayerskeje přez Šumawy do Čech. Wězo njeběchu to žane wutwarjene puće, ale jenož šćežki za ludźi a skót. Skały běchu při tom njeluby zadźěwk a mějachu so wobeńć. Nadrobniše wopisowaše puć, kiž k wjećoru wot Skanec přez Poršicy, Krakecy, Delnju Hórku do Hněwsec wjedźeše. Hdźež tute stare dróhi rěki překročichu, namakamy zwjetša hrodźišća abo wotrowy (wobtwjerdźene městnišća), tak pola Łahowa, Wotrowa, Kamjenca atd. Napadne namakanki z časow čahanja ludow mamy z Lětonja. Štóž chyše k juhu, dyrbješe puć při Łobju abo Nisy wolić. Rěčnik rozłoži nadrobniše mjeno „Wujězd“. Što ma to z našimi pućemi činić? Ze přisporjenjom wobydlarstwa nasta žadanje, so wječiwo njeprěćelej škitać. Znajachu tehdom jednory srědk. Powalichu dokołowokoło krajiny štomy, tak zo z korjenjemi z dźěla hišće w zemi tčachu. Tute cyle husće zarosćechu a škit wokoło wsow a krajinow tworjachu. Do nich dyrbješe so puć wurubać. Tak nastachu wujězdy. (Tajki škit běše so přećiwo Polakam nastajił). Tajke zadźěwki mjenowachu so „wosyk“ (-Verhau — Wosyk, mjeno wsow). Wujězd woznamjenješe też mjezu za wjes abo město, kotruž bě něchtó z pluhom wujěł, kaž je na př. Otokar II. město Žitawu założił. Rěčnik pokaza na wažny cyrkwinski pućik z Budyšina do Wurie (njeńdźe přez wsy, ale nimo nich), dale do Brězowje (tam so dźěleše) přez Albrechtowu rěčku, Wadcecy (hdźež jón nětko železnica přerězuje), Kopecy ke Kolazy (dźe přez Krawcec kubło, kiž je něhdy korčma było), k Wujězdej přez Popicu dale a zjednoći so potom ze starej dróhu. Tajkich pućikow mamy tu wjacy, na kotrež też pokaza. Naspomni też stare pjenjezy. Njedaloko Wurie je so pjenjezk z časow romskeho kěžora Konstantina namakał, pola Budyšina, Mešic, Rozdec samo arabske. To je dopokaz, zo su tu cuzi wikowarjo přičahowali. Hišće mnoho druhcho cheyše nam rěčnik rozłožić, ale čas khwataše a tak budźe so cyły přednošk, kaž też dalše, w časopisu wozjewić.

W dalšim rěčeše k. wučeř Krawc (při Michalskej šuli w Budyšinje) wo **„Serbskich leżownostnych mjenach.“** Złožowaše so při tom z wulkeho dźěła na Hórnikowe, Rostokowe a Mukowe wudźěłki, kotrěž su pilnje tajke mjena hromadźili a je też wědomostnje wukładowali. Na nich hodźi so bohatosć našeje rěče dopokazać. Zo Němcam wukładowanje serbskich leżownostnych mjenow ćežoty čini a so też wopačnje wukładowachu, pokaza na někotrych přikładach. Tak su z mjena „zahon“ tworili „Saulahn“, z Nadźanec Nadelwitz, z Lichanja Leichmam (nětko Spreewiese). Wulka škoda je, zo su Serbja hakle před 200 lětami pisać započeli. Tak by so nam je stawiznow wjacy wukhowałe.

Ličba leżownostnych mjenow je njesmórnje wulka. Mnohe so we wšelakich formach wospjetuje, tak na př. dub přez 100 króć, bréza na 50, kamjeń na 60, lada na 40, lěs a zahon a wino na 30 atd. To so na Hornju Łužicu poćahuje. Delnja Łužica je hišće bohatša na mjenach. Ratař chyše swoje leżownosće wosebiće woznamjenić a dyrbješe to, dokelž měješe kóždy zahon swoju wosebitosć. Bohužel so serbske mjena po lětach pozhubjuja a potom němske so nałožuja. Dyrbja so zapisać a tak so jim wěčnosć zwěsći. W lěće 1841 a 42 su so knihi z leżownostnymi mjenami w Sakskej wudale. Też Kühnel je w nowym Łužiskim magacinu tajke napisał a Muka we swojej knizy wo Łukowskej wokrjesu (1918). 1902 zaběraše so w Sakskej wěsta komisija a zestaja je z pomocu duchownych a wučerjow. Nadrobniše wukładowaše rěčnik wšelake mjena a žněješe ze swojim předmoškom bohaty přiklesk.

W krótkej rozmołwje pokaza so na to, kak mohłe serbske dźěći leżownostne mjena hromadźić a je do Raja zapósłać, kaž hižo su so rjane započatki z klóštrkeje krajiny činiłe. Z druheje strony přinjesechu so přikłady, kak so husto mjena skepsaja, a so namołwješe, zo mohłe naše nowiny tydźenscy wukładowanje tajkich mjenow přinjeść. K. dr. Muka wozjewi, zo w přichodnem lěće dalše leżownostne mjena alfabetiscy zarjadowane a po słownem korjenju wukładowane wuda.

Jara khutne słowa, kotrež dóńt wboheho serbskeho luda w elektriskim swětle wobswětlachu, rěčeše k. Jakub Lorenc (Zaleški) a to **wo problemach zahuby Serbow.**

Naše położenje je struchłe, baj zadwělowace. Rěčnik pokaza na podobnym dóńće druhich ludow, kak su tute přez namóc a pjasć sylnišeho swoju eksistencu zhubili, wosebje na tamnym ludźe Aztekow we Americy, kotrychž jpaničnjo zahubichu. Podobnje je so nam šło. Přenja wina Serbow zahuby běše a je hišće jeho khudoba. A druha, zo žaneho srjedźišća njeměješe k plahowanju serbskeje ideje. Potom rozwiwaše nam stawizny našeho luda — struchłe, jěre, khutne. Kak su nas němske ludy zabiwali a kak tomu znatej serbskej njepočinkaj, njepřezjenota a zawisć poležowaštej. Kak wulki běše tola něhdy naš lud a kraj! Politisku swobodu zhubiwši dźěše ze Serbmi hladajcy wróćo. Njechamy pak tamniších Serbow tohodla zakliwać, też nic nětčišich wotrodźencow. Steja pod mócnej suggestiju (nutŕdawanjom), w běhu lětstotkow do nich zažrawacej, zo **su Serbja jedyn mjenje hódny narod**, začuwaja, zo su nječesćeni, njelubowani, wšudźe na bok storčeni jako prošetski lud. K temu přidruži so nazhonjenje, zo Serb hospodarscy a materielnje dale přińdźe, hdyž so swoje narodnosće wusleče, hdyž so za wulkoněmsku ideju zahori. Tele hrěchi hodźa hišće so wodać, nic pak to, zo so **cile skaženi Serbjo dobrowólnje za mordarjow swojeho luda najimać dadźa** a na tych so přisłodźuja a jich přeradźuja, kotřiž swěrnje k swojemu narodej so dźerža a za njón pilnje dźěłaja. Mnozy Němcy njerad widźa, zo tu Serbja hišće su. Tukaja na serbskich wobcowcow, zo su z wukrajnymi pjenjezami pokupjeni. A lud, kiž ma Serbow zahubu na swědomju, je hišće žiwy a dyrbjał třepotać na wšěch stawach, zo je tajke duchowne a narodne mordarstwo na našim wohlim ludźe wukonjał. Tohodla dźěćo wě. Ale tohodla jim dospołnych a dosahacych prawow k dźerženju swojeho ludstwa dać, to Němcam ani na mysle njepřińdźe. Rěčnik namołwja na kóncu swojich słowow, zo bychu so poměry mjez Němcami a Serbami polepšile a kóždy Serb na zdźerženju swojeho luda dźěłał. Też jeho z dobreje serbskeje wutroby wukhadźace słowa namakachu mócne přihłosowanje.

W rozmołwje so k tomu namołwješe, zo by so přećiwo Smidtowej knizy druha wudała, kotraž by mnohe wopačnosće zwuporjeźiła. Wosebje dyrbi so dopokazać, zo su Serbjo wosebity lud a zo mamy hišće swój kraj. Wutworjenje statistiki z našeje strony je na wšelake zadźěwki storčiło, wyšnosće ju zakazuja a žandarmojo za tymi slědźa, kotřiž trěbne podłohi zběraja. Nimaja tući zadźěwanji dobreho swědomja a boja snadź so wěrnosće? Serbja maju pak tohodla „wšě prawa staćanow“. Ani swoju statistiku wudać njesmědźa. Dalše prawa wobsteja w tom, zo dźensa hišće serbske šulske dźěći plistuja, hdyž w přestawkach mjez sobu serbski rěča. Krasna to swoboda! Znaty wukrajnik, po zdaću w zajimje němskich wyšnosćow, po Serbach wokoło pućowaše a so jemu pokaza, kak je mjez Serbami narodnje wšo w najlepšim rjedźe. Tuž je też namołwjenje ze srjedźiznu zhromadźizny, zo bychu so žórša wotkryłe, z kotrychž naši njeprećeljo čerpaja.

Jara płódna a žiwa zhromadźizna skónči so z našej hymnu. We 8 hodźinach wuhotowa so mała zabawa, kotruž běše Budyšska „Nadźija“ zarjadowała. K bodam so wospjet tajke posedźenje wotměje. Je z mnohich stronow witan.

*

Zabawny wječor na dnju Maćicy.

Jako rjany dodawk ke khutnym jednanjam Maćicy Serbskeje wotmě so wčera srjedu wječor wjesela zabawa w zali Serbskeho Domu. Budyšske njespróćenjowe serbske towarstwo „Nadźija“ bě přilubiło, zo wječor ze swojimi spěwnymi přednoškami porjeńši. Spěwarki a spěwarjo přikhwatachu a poskićichu pod nawjedowanjom swojeho wustojneho dirigenty rjane serbske spěwy w delnjołužiskej rěči, kiž běchu njedźelu tydźenja na konćerće we Wjerbnje w Delnjej Łužicy spěwali. Khór přednjese wšě spěwy z wulkej wustojnosću, zo připostucharjow ze swojim kuzłom napjelnichu. Też solistaj, knjeżna Frajślagec a knjez Slemmer, zwjeselištaj wutroby přitomnych ze swojim spěwom. Připóznaće bě tak wulke, zo dyrbještaj hišće spěwčk dodać. Jako běchu spěwy na jewišću wuklinčałe, wěnowaše předsyda Maćicy Serbskeje, knjez justicny rada dr. Herrmann, towarstwu „Nadźiji“ w mjenje Maćicy swój najwutrobniši dźak, wosebity dźak wupraji dirigentej, knjezej kantorej Šołće, kiž je rozumił, khór na tak wysoki skhodźeńk přinjeść. Khór ma hižo zdawna sem dobre mjeno. Dźak słuša też solistomaj, kotrajž nam ze swojim spěwom naše swjedźenje porjeńšujetaj, dźak też zarjadnistwu towarstwa kaž też wšěm spěwarjam a spěwarkam za njesprótniwe sobuskutkowanje. Knjez rada dr. Herrmann wuzběhny dale, kak „Nadźija“ pilnje skutkuje za swój serbski narod w Hornjej a też Delnjej Łužicy. To wšo płaći pak towarstwu

wjele pjenjez. Tohodla namjetowaše malu dobrowólnu zběrku, při kotrejž chcył kóždy mały dar woprować. Zběrka wunjese nahladny pjenjez wo 20 hriwnow. Předsyda „Nadźije“, knjez Krječmař, dźakowaše so wšěm darićelam z wutrobu a přilubi, zo chce towarstwo tež dalewon za swój serbski lud dźěłać a spěwać. Tak skónči so rjany zabawny wječork, na kotryž bě nahladna syła wopytowarjow přišła. Bě pak hišće městna a wjele Budyšskich Serbow a Serbowkow by so sobuwjeselić mohło, bychu-li přišli.

Wndawanja „Čerwjenoje khorhoje“.

Kommunistiska „Čerwjena thorhoj“ wudawa, so je němski šwonkowny minister dr. **Stresemann** přjedy hač je do Genfa wotpuťował, 25. auguśta je Stahlhelmowym naměstnym šwjatkowym přchedhydu, wyšchim leutnantom Düsterbgom, wjednikom wótčinskich šwjatkow, z hrabju v .d. Goltz, z adjutantom němskeho presidenta, majorom z Hindenburgom a je sastupjerjom ministerstwa němskotatneje woboru w Berlinskej Wilhelmskej dróhy konferenzu wotmě, w kotrejž su bo wójskowe praschenja w swisku z politiku němskeho šwonkowneho ministerstwa w Swjatku Ludow rospominake. Jako wunoschk srěčenjow je bo sledowaze swěsčiło:

1. Wojeske šwjatki nětčišchu statnu formu njepschipósnawaju, tola sa tuthwilnym němskim knježerstwom steja.

2. Wone njebudźa knježerstwowu politiku Swjatka Ludow kasnjeć.

3. Luba, so Hitlerej a Ehrhardtej padnycź dadźa.

Sa to je pjeza Stresemann wojeskim šwjatkam z pschihotowanjom sastupjerja ministerstwa němskotatneje woboru wušłe šwjasanje z němskotatnej woboru šlubił. Dale je dr. Stresemann twjerdu nadźiju wupraził, so wotbrónjenske postajenja, kotrež němske bróњenje samjesuja, spadnu a so bo kontrollowaza kommišija wotstroni. Z tschle rosklasenjow su šwjatkowi wjednizy nadźiju brali, so bo dźěl Stahlhelmskich offizjerow do wójska pschewosmje, hdyž bo po sdaću bórzy němšte wójske podwoji.

W němskim šwonkownym ministerstwje njeje wo tajkim rosrěčenju niczo znate.

Njedostatk w sakskim statnym hospodarstwje.

Sakski statny hospodarski plan ma bo sašo z njedostatkom bědźicź. Kaž je finanzny minister dr. Dehna wutoru w hospodarskim wubjerku pdźělił, **njedostatk we statnych finanzach 39 miljonow hriwnow wuczinja.** Sa poslenich pjeć měrazow zamych je 19 miljonow njedostatka nastało, kotryž je bo po polozy na podpjeranje dźěłonjemějerjow wudał.

Pschiběranjeschich pschihotow na němsku železnizu.

Kaž je direkzija němskich železnizow w Kölnje sdźělika, je bo sa poslednje podata lěta 130 tsych pschihotow na železnizu, kaž wobschkodźenje kolijow, skadźenje sadźerzazych wězow na schěny, tšelenje a mjetanje do jědźazych cźahow, stuczało. Tschi mjetanju a tšelenju su tsoro we wschěch 110 padach dźěcźi jako winikow wuslědźili.

Germersheim je so na Zwjazk Ludow wobroćił.

Měschczanosta města Germersheima je Swjatkej Ludow, němskemu knježerstwu a bayerskemu knježerstwu pismop schpodal, w kotrymž bo na wulke cźěrpa pokasuje, pod kotrymž město cźerpi, dokelž je z zusym wójskom wobsadźene. Sa pschepytanje krwawneho podawka bo žada, so by bo njestronitši rosrichtowy sud paostajił, tej dyrbjeli bo wschitzy zusy wojazy hnydom z města wotstronicź.

*

Po powěschach z Germersheima ma bo artilleriski regiment 311 schtwórtk z města wotwjesć. Nizschi leutnant Rouzier, kotryž je pschi krwawnym podawku tšelał, tutomu regimentej pschisłuschka.

Wutoru bu nizscheho leutnanta Rouziera na kommandanturje w Germersheimje pschesčkyschelł. Wjeczor bu Rouziera jako sajateho do Landawa dowjesli, hdyž bschtaj jeho pschische franzowski general z Koblenza a žandarmerisli wyschi pschesčkyschikaj. Khowanje satscheneho je bo na schtwórtk wotstorczilo, dokelž wobžałowanska wyschnosć pschische syjedu njebe cźeko wudało. Po žadanju němskeho knježerstwa je franzowske knježerstwo pschepytanske akty do Berlina pósłało, so bychu bo tam na wědomje wsałe.

Franzowske wopisanje podawka.

Hawasa powěschćenja po telegramje z Mohucza (Mainza) krwawny podawk w Germersheimje na sledowaze waschnje wopisuje, pytajo winu na němsku stronu wotwalicź: Po wobhonjenju sa nastatej swadu mjes jenym franzowskim offizjerom a někotrymi Němzami we Germersheimje je spólnacź, so bu njedźelu Němzy wospjet franzowskich wojakow wuždali. 27. septembra rano wokoło 1 hodźiny bu schesčo Němzy jeneho offizjera pschi měschczanskich wrotach napadli. Wohroženy a bity offizjer je w nusnym wobaranju jeneho zwojich napadnikow sranił, hdyž bě pschedy toho k wottraschenju tšelił. Hdyž je domoj schoł, bu jeho z nowa napadli. Wón je bo dyrbjał druhi krócź sakitacź a pschi tym jeneho Němza morił a druheho sranił. Franzowski wojeski sud je pschepytanje sawjedł.

Němska financna pomoc so w Parizu wotpokazała.

„Petit Parisien“ w nastawku, kotryž je bo widźomnje z franzowskeho finanzneho ministerstwa podał a kotryž dyrbi fawnosć na potwjerdźenje dojednanja wo wotpłaczenju wójnskeho dołha wo Jendźelskej a Amerizy pschihotowacź, na to pokasuje, so je bo **frankowy kurs po Poincareowej rěczi w Bar-le-Duc polěpschił.** Směrom a jenak kroczo knježerstwo se swojimi finanzynymi napramami postupuje. Kónz blischeho měsaza budze deputerskta komora dyrbjeć tele finanzne napramy potwjerdźicź a ſnadź wudopołnicź. Dale jedna je wo potwjerdźenje dojednanja wo wotpłaczenju wójnskeho dołha. Jeli so parlament dojednanja potwjerdźi, smeje knježerstwo skórkoli pucź pscheł bohu, dokelž móža bo w tutym wokomiku mózne srědki Franzowskeje banki pokasacź. **Potom pak wschelake hypotheki, na kotrej je bo w Thoirysskim rosrěczenju w nasunpanju němskeje finanzneje pomozy myslilo, skoro wschu žywoju hódnosć zhubja, wobsedže, dokelž je bo jenož wo dźěl němskich železnischich akcijow jednalo.**

W podobnym smyśle Barlinski dopisowaŕ „Petit Parisiena“ pische, prajizy, so pschezo Amerika wostanje, wot kotrejež su rěczenja z Němskej wotwisne. Móže bo rjez, so nětkole wschě finanzne pucze, teź te pisches Berlin, do Newyorka wjedu. **Pschi tyschle wobstejnoschach dyrbi bo praschecź, hač je ſzyła nusne. pisches Barlin hicź a hač bo ſ tym němska pomoz njeby pschedroha saplaczita. Sdadź je lepje, frankowy kurs skruczeć z direktnej pomozu Newyorka, schtož wschak njeby němsku pomoz wusamkło.** Tale methoda franzowskemu knježerstwu smóži, z Němskej we wjetschej zwobodźe jednacź. Němsko-franzowske zolizenje by pódla toho trajnische bylo, hdy by bo bjes finanzneho cźiłchcza stało.

Herriot z Lyonskim měschczanostu wostanje.

Dowérne pozjedženje gmejnskeje rady w Lyonje je wo sozialistiskim namjesce njedowéry měschczanoseje ministerej Herriotej sa jeho sastupjenje do Poincareoweho knježerstwa jednało. Herriot bo sakitowo, na nusnosć Poincareoweho knježerstwa sa salkowanje statnych sasimow pokasowasche a žadasche, so bychu so nowowólby do gmejnskeje rady wotmě, hewak se swojeho sastopnistwa wróczo njestupi. Pozjedženje bo bjes wobsamknjenja stónczi.

Madźarsko-ruske wikowanske srěczenje.

Madźarski ministerski pschedsyda Bethlen nowe pschekwapjenje z wobsamknjenjom wikowanskeho srěczenja z Ruskej pschihotuje. Pozjednju wobczežnosć cini to, so dyrbi madźarskemu pschemysłu za wulkos do Rusteje rukowacź. Srěczenje z Ruskej ma bo hischcze wo blischeho měsazu potwjerdźicź.

Sslub jendźelskeho kronprynza.

„Chicago Tribune“ z Biarritza powě, so chze bo Walesti prynz, kaž bo jendźelski kronprynz mjenuje, z infantku Beatrizu, sydommaczelětnej dźowku schpanskeho krala, wozenicź. Walesti prynz je lětsa wjazy krócź z hosczom schpanskeje kralowskeje knježiny w San Bastianu był a bo bórzy do Madrida poda.

Averescu wo rumunsko-italskim zwjazku.

Psched nowinskimi sastupjerjemi je Averescu na to pokasał, so bo Italskej w italsko-rumunskim srěczenju njeje žana lěpschina dała. Kommišija za wuprawjenje hospodarskich pomérow budźe na wurunanje sasimow kedźbowacź. Rumunsko-italske srěczenje mjelczi z jednoczenje Bešarabskeje z Rumunskej pschihłosnawa. Na tónzu Averescu praji, so bo srěczenje w blischim czasu potwjerdźi. S tym bo nětczišche położenje dospołnje pscheměni.

Italski kronprynz do Rumunskeje.

Pórdźelu je bo ministerski pschedsyda Averescu se Sinaje do Bukaresta wrócził. Hischcze tón samtżny dźeń wjeczor je ministerstwowej radże pschedhdźał, kotrejž sdźeli, so italski kronprynz Umberto hromadże se schefom italskeho generalneho staba, generalom Badoglíom, ministrom smutkownych naležnoscjow, Federzonom, a se statnym podsekretarom Grandom pschichodny měsaz do Bukaresta pschidźe, so by rumunskej kralowskej žywójbje pscheproschenje italskeje kralowskeje žywójby k wopyczu do Roma pschepodał.

Dospołna šmjatanca w Grichiskej.

Wutoru bo shromadźizna wjednikow wschěch jednotliwych stronow woimeła, kotraž je wot 11 hacź do 4 hodźin trała. Je pak bo bjes wuspěcha skónczika, dokelž bo zastupjerjo jednotliwych skupinow njejsu chcyli swojich zadanjow wdacź. Kaž je znate, je ministerski pschedsyda Kondylis swój mandat do wole republikanskeho presidenta Konduriodiha dał, kotryž pak bo hischcze wo tym njeje rozsudźił. Położenje je nětko tak sapleczene, so nichtó njemóże do predża rjez, kak bo podawki wuwiju.

Ssolunšzy Grichojo pschecziwo srěczenju z Južnu Slowjanstwu.

Londonski „Daily Telegraph“ se Ssolunja powě, so bu Ssolunšzy pschekupzy a rjemjeslnizy pschecziwo srěczenju z Južnoslowjanstwej, kotrejž maja sako strašchne sa rosriwanje Ssolunskeho wikowanja wobsedže łódźnistwa. Prawo bjesslownego pschijmjesenja tworow z Južnoslowjanskeje a druhich europiskich krajow je sa grichiski pschistaw nimo měry strašchne.

Wojowanja w Syriskej a Marokkowskej.

Te Syriskeje a Marokkowskeje bu pschihódne powěsče do Parija dóschke. Kaž bo z Beiruta powě, je bo wot 9. julija hacź do 22. septembra 507 sběžkarjow franzowskim wyschnoscjam poddako. Mjes nimi bu pjeza nětkotši wjednizy.

Wójna w Chinje.

Moskowska powěsć wo hibanju pschecziwo Jendźelczanam. wChinje.

S Moskwy bo powě, so bu wschě sjawne organizazije města Wansiena, kotrež su njedawno Jendźelczanjo ros-

Zhubjeny syn.

Burski roman z Ezorneho łěsa

11] (Pokračowanje.)

Henory smorschcži wuzmělschcyszy mjeswoczo do sakdow. Lawrjenčź pak spiny ruku do pjasce: „Schto? Tak daloko sche wy tudy? Pola mje rěka: Dźěłaj, abo hrom a pekło do waš!“

„Ohaj“, ménjesche starý Duschan, „ty wschak budźesch bo hischcze dźiwacź. Macź njeschmě hubu wotzinicź, hdyž widźi, so je knjezowna pschi dejenju njeczista abo njesprawna — a dźěłaczerjo, haj, tych dyrbi bo burr bojecź a za Sefej njeschmě niczo rjez, hdyž widźu, so wón stót dracźnje, pschi drjewodźěłanju kradnje a blady pschedawa wot dwora do dwora.“

„Sef! Tak, Sefa macze tu na služšbje? Czerwjeneho Sefa?“

„Wotrozź je psched schtyrjomi njedźelemi do wojakow schoł. Wschitzy bu w Freiberku pola stotsinaczerjow abo pola diwajdwazatych dragonow w Karlsruhe. To, schtož bu hubjene thežki trupline, schto bě tu zhyło: A dźakuju pěknje! je człowjek k tomu hischcze rjez dyrbjał!“

„Džěła dha Sef pranje?“

„Ja niczo wjazy njepraju“, prajeschce zunjoczrudnje starý burr. „Pschihladuj tola sam ras!“

„Hendricho,“ rjekny Lawrjenčź, bo wobrocejo, „czehodla jow njepschitźdźesch? Niechajsch ſnadź je minu sa jednym blidom hedźecź?“

„Tola ju. Myślach jenoz, so mje njetrjebacze.“ A wón pschitźuny zwój stólz bliże.

„Duschan spokojnje bo smějkotasche, wsa kamjenitny karan a dóndże bo pinzy, hdyž jón z nailépschim nowym napjelni.

Rósałka bęsche mjes tym swoju hordosć, mózny, pschewoscjeny pocź, pschinjesła, kiž joh tschcze prajwje se sa-sami zwrócźesche a derje wonjesche. Tón bęsche hischcze wot symsełwo zwinjecza a błyschczesche jo w narěsku kaž czeršwy žnch.

„My žnwy hnuczo w měrzu sarěsali,“ rjekny Rósałka se sylkostnjwaj wócźkomaj. Ale jeje cźiche žylkyczki njeplaczachu sarěsanemu prošatku . . . to bęchu žylły radosće, a Lawrjenčź je žmějesche a ju rosumnjesche . . .

IV.

Nowe knježerstwo.

Nad horami posběhowachu jo poslednje rauische mróczakki, a kamjenje na drósy błyskotachu a sybolachu jo. Wjózno błyschczachu jo tež stwjelza na mjely, a hlonzo zwěczesche womłodźene a zunjo wohrěwaze do dola.

Na dworje, w cżornej, gratwocźiwej luźi stojesche Sef a saběrasche jo z tym, so by bebi z dobrej rhwilu dymku natykał. Trochu nasdala njeho rjedżesche dźowka bójnu bóscźku, pschi cźimż bě jo wscha samwjalena do mróczelow hladała. Kury wustupowachu z horda wokolo a kóczki swachu — tak jo tež Sef sywasche a potom rjekny: „Wotlepjerski stót!“

Selene wokeizy na lěwej stronje domskeho jo wotewrichu a Rósałka wuzunny zwoju bęku hlowu won: „Marja, pschinješ tež drjewo do kuchnje!“

Marja jo wobhladny, pohladny z wokmu ani jo njetrypno, a hladasche dale do mróczelow.

Sef pak, ruzy w dybłaku, pschihladowasche zyle směrom, kak jo stary Duschan pschibližuje njeho hrabje a motyku na ramjenju.

„Ja du na polo, Sefo. Ty dyrbiśch Lawrjenčźkej lěsne kuki pokasacź hacź do Heldingerowych mjesow, a nepliśchcźo pschi Widemowem młynje!“

Sef hej hwisdasche.

Hólzo ju pschi pschuschedsle za walczkami. A Sefo, schtož by Lawrjenčź pschi porućił, to cźiń, tón to rosumi, wschak je namuknył — Bożemje!“ Duschan dźěsche po wjzy dele. Duzy po pucźu setka jo z lěsnym strażnikom Baldrijanom.

„Niczo nowego, Duschano?“

„Mój žywn je domoj z Baworskeho. Wczera w nozy!“

„Schto?“ sawoła Baldrijan, „Lawrjenčź? Hlej, hlej! Ja so nadźijam, so wjeczor pschidźe do „Sfoteje hwězdy.“

Wonaj jo rozžohnowschachtaj . W dźedźelu sawohlada Duschan rěsnika Reiża.

„Kak pak doma khodźi, Duschano?“

„Mój žywn, Lawrjenčź, je saso pschitschol! S Baworskeho!“

„Ty mój jejdrko tola! Tajkale nowinka!“

A pschi tóżdem praschenju polkocźi nanej wutroba, a hdyž jo napraschowachu, kajki je Lawrjenčź ſ napohlada, ménjesche wón skromnje:

„Ow to wschak dże, wón je zyle cźisty, zyle prawy!“

Sef bě mjes tym sa motyku jo pschimnył a pluny žebi roswažnje do horschcze.

Tu dachu jo krute krocźele po wótrych kamjenjach njecźistcheho dwora žlyschecź, a kaž hobr, stojesche Lawrjenčź psched žonjazym dźěłacźerjom.

„Ssy to wuspak, Sefo?“ woprascha jo sdwórliwje. ſ potłóczenym hněwom.

„Džjo něsto, w žedmich? Hlej!“

Sef hwisdasche.

„Njeje cźe nan pózlak? Masch mi hórske knczinny pokasacź a lěsne kuki — nó, njeżłychischich dha?“

Sef hwisdasche.

(Pokračowanje scźěhuje.)

Jeleli, energiśjh pśheczjiwo temu protestowake, so je general Jan-sen Jendźelczanam dwě jeju sebraneju łódźow wrócził. Organizacija praji, so je to snuhł było. W rezolucijach so mjes druhim praji: Jeli so je nasche knježeństwo pśheskłabe, so by žame pśheczjiwo Jendźelczanam, kaž su žebi sobkuli, sakrozźe, njesłubźe nicjo druheho, harcź so by lud žam k skutkam pśheschoł a jendźelskej łódźi śnicził.

Po tśimežnaznym wojowanju su so dźěłaczerjo japanskich fabrikow w Shanghaiu nusowali, žo snowa k dźěłu wróczili, dokelž su jich strajkowe fondy wuczerpane. Dźěłodawarjo su 300 dźěłaczerjow hnydom po snowasapoczenju dźěła puscheźił. Sda so, so strajk snowa wudyri. W jendźelskich fabrikach nětkuž 10 000 dźěłaczerjow strajkuje.

100 dollarow sa źiweho Jendźelczana.

Po powěsći se Shanghaia su we wokolnosći Czunkina kajne chineške towarstwo wuskeźili, kotrež je 100 dollarow mjta sa łódźeho jendźelskeho statneho pśiničitkuschnika wupłsało, kotrýž by so jemu pśeheposał.

Baldwinowa powěsć wo podawkach w Chinje

W jendźelskim delnim šejmje je ministerski pśedsyda Baldwin wo njedawnych powěsćach w Chinje porěčał. Wobźerbje rosprawješche wo sdźerazu dweju jendźelskeju parneju łódźow, wo wojowanju pśi posparjenju, jej wušmobodźenju a wo schłodowanju na woběmaj stronomaj. Schłodowanje Chinešow njeje dałoko tak wulke było, kaž je so ſ wopśeśka powołko. Na wopraschenje sa sylnosću jendźelskich namórskich a lětałskich mozow w dalokim morju ministerski pśedsyda praji, so pomognje łódźe a lětadła, kotrež su po puczu hromadźe ſ mozami, kotrež su hižo w Chinje, dohańaju, so bychu jendźelskich staćanow a jendźelske sajimy schkitałe. Na napraschenje, hacź budźa so krocźele k ſtronadnym naprawam europiskich mozow na schkitanje wukrajanow w Chinje cźinić, Baldwin wotmolwi, so je to knježeństwo sa wěź jenoslivych statow wobhladało, so bychu naprawy na schkitanje swojich krajanow cźinile. Rosschérjenje wójny do dola réki Jangtse je k temu dotwjedło, so je so někotre rasy do jendźelskich wikowańskich łódźow iśkało, tola po zakrocźenju Kantonskeho gouverneura su tajke nadpady pśestałe. Dalsche polěpschenje so worzakuje.

Chineske najsylnosće pśheczjiwo Jendźelczanam.

S Chiny nětkole wjele powěsćow wo sajeczu jendźelskich misionarow pśichkadża. Po powěsći Londonskeho „Daily Expreſa" je so nětkuž 500 misionarow w Cźengiu, 2000 mil k dołhemu wjeczorej wot Shanghaia dalenym, wobstupiło. Wosud dweju misionarkow w Cźangtsieci je hišće njeznaty. Dale su pjeca Chinesoho misionarki we Bonaczangu w Junnangskej provinzu wotwjedli. Kaž „Daily Telegraph" shoni, su Chinesoho holczaju schulu wCźungkingu wurubili a direktora Yonga krjudowali. Dale su Chinesojo 75 wukrazanow, ſ wulkeho dźěła jendźelskich staćanow w Cźungkingu, wobrosyli, hdyž dyrbjachu so ſ cźołkami do Icźanga, Hankawa a Shangaia dowjesć. Roshorjeny lud cźisnje jich do rěki storcźiš. Woni mózachu ze jenoš se zakrocźenjom amerikanskeho konsula Waltera Adama wutkowaš.

Ze Serbow.

Wot Serbowskeje.

Stwórtk, 30. možnjeńca
Jeronyma, nana.

1840 ruski wucenc Sreznewski pśebywa w Budyšinje. Tu wobkhadźeše z wótcom Smolerjom a druhimi Budyšskimi Serbami. — Wopytowaše wšitke městna nětkdušeho pohanstwa; z měšćanskim radu Klinom a ze Smolerjom ryješe też na brodźišću pola Hrubočic. — Z Budyšina pisaše Sreznewski listy swojej maćeri do Ruskeje, w kotrychž njemóžeše pśecelniwosć a hospodliwosć wosebje Smolerja dowukhwalić. — Zejlef pósła jemu hišće do Ruskeje basniski postrow.

1868 wulki spěwański swjedźeń we Wojerecach, zarjadowany wot superintendenty Karrasa, pśi kotrymž 33 pruscy wučerjo serbske spěwy spěwaja.

1880 bamž Leo XIII. wuda wokolny list „Grande mundus" wo česćowanju Kyrilla a Methoda. —

Pśisłowo: Spušći sywa, nimaš mlčwu.

*

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 742, hygrometer +5, thermometer +17 wo dnjo. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer 0 thermometer w nozy +7. Wuhlady na njebo so pśichmeńjeraze wjedro. — Dźensa rano je schłeza wyšoko na rjane stupila a tola so dešcźik miholi. To pak nam praji, so so wěsće bórzy wumjedri. Je-li so na nóz wumjedri, móže žylny mrós padnyć. S wjeczora so też žylna wyschina bliži. Ta so wěsće ſ tej nad dotchcerankej Europu sjednoći. W połnozy mjeńsa nižina nimo cźehnje. Ta je nam dźensa dopołdnja miholetnje pschinjeźła. Po měnjenju wjedrarjow so poo wšim wyschinow wšesce bórzy rozcźehnje. — Jutše pjatk 1. oktobra skhadźa ſ łónczka 6,01 hodź. a so 5,37 hodź. khowa. Měsačk skhadźa w połnozy a khowa so popołdnju w 4 hodź.

— **Duchowny primarius Fröhlich.** Kaž so ſ hantšeje strony powě, je krajne konsistorstwo dowolilo, so Budyšskite wokrjesne hejtmanstwo jako Hornjołužiska konsistorialna wyschnosć knjeza faraza Fröhlicha w Lipiku sa duchownego primariusa pśichi Pětrowskej wosładje we Budyšchinje postaji. S tym pak njeje prajene, so budze nowy primarius se superintendentu Budyšchiskeje ephorije. Tajny wyschi zyrdwinski rada Rojenkranz nakhwilnje Budyšchku a Zitawsku ephoriju sastupuje.

— **Porjedźenka.** We powěsći ſ Malešcheje we cźisle 206 „Serb. Nowin" se 4. septembra t. l. je so wosšewilo, so pśimikaj k. g. šnano kriminalnu zandarmerriju wojnamjenitej. To pak ſ tuthym porjedźenym. Pśimikaj njenowanu wyschnosć njewosšnamjenjetej, ale mjeno Drježdźanskeho nowinskeho dopisowarja.

— **Swój 40-letny wobchodny jubilej** swjeći jutše 1. oktobra knjeni Wilhelmina swud. Lebeltowa rodź. Rauffendorfec, měšćanka Lebeltez hoseńcza pschi Zitnych wikach cźo. 9. Wot 1. oktobra 1886 Lebeltez swójba leżowosć a hoseńcz wobsedźi, kotryž nětkuž wot swojeho pschedchadnika Balzarja kupi. 30. septembra 1917 wumrě mandelski Arnoschi Lebelt w 61. lěcze žiwjenja. Wšón bě po zdźiwych Serbach derje znata wosoba. Bě ſ pschistajerjom a je w dołhich lětach pschistajerstwa tak někotremu měšno wobstarał. Wot jeho smjercze žem hospodarstwo knj. Lebeltowa, kiž je 71 lět stara, ale duchownje a cźelnje hišće cźerstwa, žama na hoseńcźu. Pola njeje łóžow hobotu wjele Serbow wobthaduje a też njedźelu žebi wjele wopytarjow zyrkwje Nascheje lubeje Knjenje pola Lebeltez dobry khołej kupi. Njech je ji spožcźene, so mohła knjeni Lebeltowa hišće mnohe lěta strowa a cźila swój wobchod dalewjesć.

— **Płaczijny za brikety so powyscha.** Briketowe płaczijny su 1. oktobra kšetro powyšcha. Syndikat kamjenicheho wuhla je swoje płaczijny naposlědk 15. septembra powyšił.

— **Njesboże na dróhi.** Wožera popołdnju wokoło 3 hodź. je motorski kolesaŕ na Drježdźanskej dróhi pśeched leżowosću cźo. 21 do 4-letneho hólca jazył, kiž je žebi lěwu nohu wyšech kolena skamał. Motorski kolesaŕ je ſ města wuješ a pśeched mjenowanej leżowosću sapschahoj, kotrajž jehnu sa druhim do města jěžbcźichtaj, letkal. Sa sapschahomaj nadobo někotre dźěći wuběhnychu a běžachu na prawu stronu dróhi. Pschi tom dójdże k njesbožu. Motorski kolesaŕ a jeho pschewodźeŕ ſ kolesom pśeches pschekrow na polo sleczichtaj a so w mjeswoczu a na rukomaj khětro wobdrżachtaj. Sawołany lékaŕ ranjene dźěcźo, jako bě jemu prěnju pomoz poskicźił, je ſwojim autom do měšćanskeje khorownje dowjese. Schtó je na njesbožu wina, njeje hišće wujasnjene.

S **Budeliez.** Pschichodnu póndźelu so tu kermusche šwjerzi. S wjeselom pśihlsichmy, so je knjes farar Mrósak ſ Barta, nětk w Zicźenju, polubił, so chce nam póndźelu rano we 8 hodź. šerbizy a dop. ½10 hodź. němske kermusche predowanje dźerżeć.

Do Delnjeje Hórki. Na wjeżera wosjewjenu lokalku, naštajo wotmeśce šerbskeho šwjedźenja we wajchej wšy, mózemy wam sdźelić, so tomu woprawdźe tak je. Pschedsyństwo „Nadźije" nam wotkruczi, so njedźelu 10. oktobra pola waš w Delnjej Hórzy w Nowakej hoseńcźu šerbski spěwny konzert wuwjedże a k temu pśichcźe rjane dźiwadło a pěkne reju pschihotamknje. Kak wuspołnje tute towarstwo šerbski spěw pěstuje a pschedinje, dowidźicze hišo ſ dźensnischeje rosprawy wo swójbnym wjeczoru „Mlacźiny Serbiseje", wcźera pśiježu wotmetym, na kotrymž khór „Nadźije" spěwasche. Wam wjcźkim, kaj tej Serbam wšelkich wokolnych wsow mózemy jenoš porucźeć, tutón rjany šerbski konzert njedźelu ja tydźeni w Nowakej hoseńcźu wopytacź. Tajsa składnosć so nam hnydom sošo njepośiłicźi, dokelž so tow. „Nadźija" też w druhich šerbskich wšach k pschedwjedźenju konzertow požada. Njesładajcźe wulkeho praschenja a kasanja, ale pocźejcźe towarstwu ſ bohatym wopytom ſ waschcźe wsy kaž też zyleje wokoliny!

Se **Zicźenja.** Swój šlěborny kwaš šwjeczeše sandźeny pjatk knjes farar Matek je swojej mandźelskej. Farar Matek je tu na wotpocźinku žiwy a bě pśiwjedy ſ fararjom w Barcźe.

S **Brěžiny pola Kamjenza.** W nozy k šrjedźe staj pola tudomneho hoseńcźanara Mejsiga paduchaj powołoj. Wotnowu schkleznju rosbiwschi, staj do korcźmarskeje ſtwy salěsłoj a tam nětkuž 15 bleschow lihkrow a palenza a zigary a zigarety kradnyloj. Nimo toho staj hišcźe wot wonkach ſ rěmikeje pschedawarnje pschi korcźmarskej ſtwy pschez wokno, kiž ma żeleznu šćěnzu, ale kiž pak bě wotewrjena, nětkuž 40 puntow kolbašy wschelakeje druzinu sobu kasałoj. Jara tukaja na njemataju kokoješdźeju. Jedyn je nětkuž 1,70 mtr. wulki, druhi trochu mjeńšeji. Jeju su widźeli pśches wješ jěcź. Mózno też je, so staj njanaj bołoj, pschetoš su kradnjenu, ale wupróhdnjenu bleschu na šušodnej leżowosći namakali. Wšěžowne łožženja chźdże so sapodacź na zandarma abo kriminalnu policiju.

S **Kamjenza.** Bjerźe so na kedźbu pśched falschnymi finanznymi sastojnikami! W Lěpkarjezach pschichodźeschtaj pódźelu njeznataj cźłowjekaj ſ automobilom ſ jenemu kubleŕej. Wobsędźeŕ pak runje doma njebě. Jeho mateźer pschedstajischtaj so jako sastojnikaj Kamjenskeho finanznego hamta. Womaŕ wudawaschtaj, so je wobsędźeŕ hišcźe dawk dołžny, je-li pak pjenjezy njedostawjetaj, dyrbitaj cźisnyć. Dokelž pak wobsędźeŕ doma njebě, njemataj pjenjezy njedostachtaj. Wobsędźeŕ so hnydom na finanznym hamcźe wobhoni. Tu je so někt wupokazało, so staj njeznataj jebakaj byloj. Schtóž chce so tohodla schkodny šminnyć, njech łóžemu njewěri. Dyrbjał-li pak so sašo ras někdźe wosłoby pokazacź, kiž wudawaja, ta wot někajkeje wyschnosće pschińdu, dha dajcźe šebi najprjedy jich pśisonnu wupokas pschedpołožicź.

S **Komjenza.** Wschelaki schulizy hólzy a też tazyn, kiž su je schule, su do wospjet ſ wokna do winzy jenoho šadowcźo najeńka łasnyli a jemu žao rany, najeńka jara schkodowaschi. Polizija paduschstwowu naležnosć pschepytuje.

S **Wóspork.** Wutoru na wjeczor wokoło ½6 hodź. sta so njedaloko leżowosće korbarskeho mischtra Dreßlera cźežke njeschoże. Tam cźežkeje šapschaj ſ Rschiżowa do póblańskeje haby sajcźa. Dokelž pak połonc wokoło rózka njepschińdże, dźěše žam le konjomaj a nimodonjeho prošesche, so by wós sody powstajił. Wós pak sa rózkowanj kamjeń wišaju wosta, wojo žo wobrasy a sezišcźa pohoncza ſ seženje jeneho domu. Njeśožownje konjej hišcźe sacźežeschtaj a wojo mlodemu cźłowjekej ſ wulkim wotmachom do žołtka dyri. Hnydom jawołany Hłšar dr. Pühler, sujeśožonemu prěnju pomoz poskicź a da jeho do Rychbachskeje khorownje dowjesć. Najtežcze je so wobžarujomucmu snutškach nješchto rostorhło, tak, so je franjenje jara strašchne.

S **Wětoschowa.** Banje (Kúrbiße) su so pola naš létša radźiłe. To buoża dobre žně. Sću žamo na 1½ zentnarja a cźeśšche narostke. Tudomnik ratarjo njemuže banjow pławja, dokelž je w poślednich ětach hubjenje kupowachu a wostachu wulke hromady niepschedate leżo.

S **Wojerez.** Sandźenu wutoru na Slo-Komorowskej dróhi wós jenoho wustajerja, kiž ſ nowsho torhoschcza pschijéżdże, do wosa jenoho tudomneho wójnika jazéże. Wós bě ſ brikelami nakładženy. Storh bě tak žyny, so dźěl brikelow na dróhu spada. Sšmšchne a tajmawe na zylym podawku pak je, so tón, kiž brikety dóstanje, runje nimo pschijéże, ale njemějesche žaneho jajima na wotkładnym měsnje.

S **Wojerez.** Sobotu popołdnju wokoło 9 hodź. 4-letny hólczej na wobłożenje Hródkowskeho mósta sakły, sjubi runowahu a padże do rěki. Runje 14-letny trisérski wuczobnik Kurt Rack mimo pschijéże, wukhowa dźěcźo a pschepoda jo jeho nanej, kiž bě mjes tym pschi khwatal. Nan so ſ dźěsćom wotšali, bjes toho, so by so wulkhowarja dźaknehjo skjowcźka wjsche měł.

S **Wojerez.** Knjeza rendanta měšćanskeje khowneje pokładnje Sahrowníka su so 2. šlawnikowemu nameśtnika sa Wojerowski šlawništi wokrjesć pomjenowali.

S **Wojerez.** Wutoru na hermantu bě žebi wonkowny wopytaŕ drje pschewjele schcźipaka sa laz linył. Wón sćipnł žebi krašnje wumpšleny žort. Na dróhu do Narcźa lehnu so je ſwojim kokom pśeti pśches dróhu, so by nimodujcych a nimojédźazych ludźi sadźerżowak. Tola bórzy bě na njeprawych trjechił. Jako spośnacu, schto bě šej pjana hłósčka wumyślika, wuklepachu jemu dokładnje saprošenu drastu. Pschebitý drje wšsce pschežo na puki spomina a tak žnadź jemu podobne žorty sajdu

S **Kleineho.** Swój 25-letny mišterski jubilej a ſ bohom też wobstacże Janzez firmy šwjeczeše sobotu. 25. septembra pjekarski mišchtr Willy Janez. Njech je jubilarej spožcźene, so może też swój 50-letny jubilej šwjeczicź. W novembru swjeczi swój šlěborny kwaš.

S **Wochos.** W lěcze 1740 wotpalichu so zyle Wochojy ſ saru, zyrkwju a też schulu ſ wuwiaczom jeneje burskeje žiwnosće, kotraž stejo wosta. S Božeho domu běchu wottarjowe pschiprawy a też mały šwón wuthawali. Hakle w lěcze 1748 sé gmejnje móžno, so šebi nowu zyrkej natwari ſ drjewjanej wěźu, kotraž hacź do dźensnischeho dnja hischcze stej. Wukhowany jwon tej we nowej zyrkwi swoju službu cźinješe, kaž w starej wotpalenej. W lěcze 1816 dóšta pomoznika druhi šwón, kotryž we lěcze 1897 rosleca. Wěžywuschojni mechanizm 150 lět staru drjewjanu wěźu sa khmanu, nowe tśi swony hischcze zdźerżeć, kotreż w lěcźi 1898 jena Drježdźanska firma pschiprawi. Alle za někotre léta bě widżeć, so bě-chu so wězywuschojni mylili, dokelž wěźa pośa cźerpeć, ſ cźežu nowych swonow. Tehodla i wulkim swonom jenoš pschi wosebitych składnosćach swonjachu, hewak pak niz, so njeby wěźa cźelpiła. Tak pak też njemójesche dale hicź a wobsamknychu, nowu wěźu twarcź. Ale potom pschińdże šiwkowa wójna, kotraž k tomu dóńcź njeda. Srudny kónc wójny a potom inflazija, to bésćhtaj najwjetschej jadźiwkaj, so je nowa wěźa twarcź njemóžeše. Nětko dołhi cźaš swonjesche jenoš jedyn swón, schtož wšso nicźo prawe njebě, hdyž mjesche zyrkej ſ swonu, ſ kotrychž bě hebi dwaj saso po wójnje kupiła, dokelž dyrbjesche dwaj we wójnje sa wótzny kraj wopraważ, kaž to nimale wschitke wošady we wójnje dyrbjachu. W lěcze 1923 schuliła a zyrkwinska wošada swoje leżowosće na wuhłowe družstwo pscheda, kiž cźežkeje wuhło dobywaješ, kotreż so we semi khowa. Wšchu to wokoło 250 jutrow (Morgen). Sa to wuhłowe družstwo gmejni šlubi, so jej nowu zyrkwinu wěźu natwari a jedyn dźěł ſ połožiczej wuhłowej danju wotliczi. Tśi léta wuradźowanja trajachu, prjedy hacź k tomu dóńdźechu, nowu wěźu twarcź, hacź nětko žu započatk septembra ſ dźěłom započeli, kotreż jara pokhacźuje. Dźěło wuwjednje firma Meldze a Hülsmann ſ Hródka a tudomni a Hamorowzky wobydlerjo pschi tom wosćelke a ručne dźěła wuwjedowaju, k cźemuž su nusowani. Psched dwěmaj njedźelomaj położichu składnu kamjeń. Pschi tom wotmětchu maku šwjatočnosć, a wobadny duchowny położi składnu kamjeń, je samurjowanjom nětkotrych ważnych dokumentow. Kónc novembra dyrbi twar po kontraktcze stónjeznu hwězdu nowe šwony budu potom połožnych kemšerjow ſ Božim službam wolacź. Też zyrkej je so ſ tym pschihotarowu wo nětchto porjedźita, schtož je jara witana wěź za naschu wobzadu, dokelž je powjeschenjom naschcze wěže je zyrkej słónčnje mała, a te w pośledním cźasu nowe nałate šwójby wjemějachu žaneho šajneho mésta. Temu budże nětko wotpomhane. We Wochojach su jeho kemšcze pschcźo jara pschepjelujene, dokelž lud jow hischcze wjele do kemšchow dźerżi a njeje tak słaženy, kaž w nětkotrych druhich wošadach, to by kemšcham thribjet wobrocził. Pschi tom njech wostanje, wobsehe, hdyž budże nětko zyrkej powjeschena a też poršeńschena. To daj Bóh!

S **Rychbacha.** Połonc Keuscha jédźeschce na swojim wošu po boku šedźo domoj. Pschi tym pak šnadź nohu pschedaloko wotšał tyknył. Tu pschešcźahny nadobo auto jeho wós, hrabny pohonczowu nohu a wutorhny ju na městnje. Wobeheho dowjeschu do thorownje.

S **Mužakowa.** Wobžarujomne njesbožo sta so póndźelu na hrabinsko Arnimskej pschepuschcźerni. Dźěłacźer se Sagorja pśekowe měchi ſ wosa kładźesche. Nadobo so wobšunu a cźeśći měch pěška padże jemu na prawu nohu. Ta so jemu wyschce kolena šlama, tak so dyrbjachu šrianjeneho se sanitetnym autom do Barschcza do khorownje dowjesć.

S **Khocźebuza.** Psched nětkotrymi dnjemi wumrě we měšćanskej khorownj žónska na tyfuš. Pschiwuschna, kiž w šamšnym domje bydlesche, hischcze na tyfuš w thorowni leži. Wobydlerjo doma su so wschitcy pschecźiwo tyfušej schcźěpili. Tak njeje strach, so so strašchna thorosć rosschéri.

Módre symike reform-kholowy
ma we wšěch wulkofcźach **tuju**
A. Kasper, Burglehn 11

S Górneje poła Khoćebuza. W statoku połčnika Germanna njedźelu rano woheń wudyri. Pěz, kotraž je ke hospodarskemu twarjenju pśichituwarjena, ga wozja palicá. Pjeczeń, chleb a tykanc ga bernytoparjow ga spali. Też hospodarska nadoba ga z wohnjom śnieži. Dokelž bě haśenska pomoc hyndom k ruzu, ga twarjenje zdźerża. Woheń je nasikerje nechto zakoźił.

Ze susednych a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Njeporadźeny hym.) Wśiched pśichśahnym śudom měśeśe ga samolkowcy dla zatoženja wohenja 1903 rodźeny, hižo dla jebanstwa potkostatny tódźnik Walter Schnee. Wobstorżeny pśichśidźe 1917 jako wuczobnik do Miśchnja. Sapoczatk haprieje 1918 bě gwojemu mischtrej cźeknył. Zyke lećze 1918 brudźeśe po gwećze wokoło, nozowaśche w bróžnjach abo gajmach, podźeła zaso jako pohonc, fabrikski dźełacźer atd. w Drježdżanach, Lužicy, Hamburgu a druhdźe. Wśichi rańschim morju pobu krótki cźaz kódźnik, w Mainzu samolkwi ga do zuśobnjśeje legije. Sso zaso do Drježdżan k gwojej maczeri wróćiwśchi, wadźeśe ga stajnje ſ njej. Bjes trajazeho dźeła źiwjeśe ga ſ cźeśto zakśuzenymi pjenjezkami gwojeje maczerje a zatkadźeśe nimo toho hischśe ślě ſ njej. Macź, 53letna pogłužniza, njemódźeśe gwój wjazy hinak pomhacź, ga pola podružnjśeho śuda wusud na wopuśczenje bydlenja pśicźeźiwo gwojemu gynej wuśkutkowa. Sćnee dyrbjeśe ga 4 dny bydlenje gwoje maczerje wopuśczicź. Macź pak bźeśe ga hižo dźeń pśedy ſ bydlenja wotzalita, dokelž ga gwojeho gyna njeboješe. Dyrbjeśe zaso do bydlenja na Oppelśej dróży pśichśidźe, pola kóża a khamory je spiritusom a zakóži potom na pjecź měśtnych woheń. Potom cźetny. Popokonju pak pśichśidźe gam na policiju. Woheń pak bě ga hischśe w prawym cźasu zalak. Njedźiwajuz toho pak bě schkoda na meblach a twarjenju wulka. Wobstorżeny wudawaśche pśed śudom, so je w rosshorjenosći wohenj zakóźił, dokelž je dyrbjał bydlenje wopuśczicź. Zelnosć pak žanu nima. Ssud zaśudźi wobstorżeneho k 4 létam khłostarnje, też ztaji jeho pod policajski dohlad.

* S **Wurzena.** (Smjertna jésba do Mułdy.) Rjéka Mułda ma pola Wurzena wjele powócznych wuźitkow. W jenym taśim namałachu hajnisko wuczobnika ſ Plánitzwalde je śwojim kolom. Kaž śebi myślta, je wuźoły człowjek ſ kolom nahłem brjoh pśebehnuł pódjiśchoł. je ga po nim dele wobśunył a ga we wodźe zatepił.

* S **Lipska.** Cźłowjek, kiž běśe njebožu zadźełacź chcył pśichśidźe w Lipsku na Desśaušku dróży gam do śmjertneho njeboža. Tam běśchtej ga nadobu kontej, do cźežkeho tankowego wosa zapłonjenej, zbłościkoz a hanjeschtaj w dźiwym skoku po dróży. Pažant, kiž chcyśe cźežkemu njebožu zadźełacź, hrabny konjomaj do wotežkow, njesamó pak rosnjemdrjenej skoczeźi zadźerżecź, ale wón pśichśidźe zwoby konjow. Skónčnje jeho też hiśicze cźežki wos pśichwaśe. Wbohi bź ga tak cźežko zranił, ga bórzy na to wumrě.

* S **Waldenburga.** W tudomnej khorowni skoczi khłostanź Hillmer ſ nuźnikoweho wokna na dróhu, hdźež cźežko zranjeny leżo wosta.

* Se **Sswódnizy w Schlesynskej.** Na dróży rosmjeśeźa na bu w Gradźach wobźedźerka thěże Stefanowa. Cźežity auto bě ju hrabnył a tak rosmjatk, ga bórzy na to w khorowni wumrě.

* S **Pišna.** (Zyła wjeś ga wotpalika.) Wjeśka Opzow pola Pśichibrama je ga hacź na nékotre śiatoki dospołnje spalika. Žně zgjeźe gmejny ju ga tak śniczíše a wulki dźeł skotu je we wohnju łónz wsak. Schkoda wobliczi ga na wjazy miliionow krónow.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje ja julije pjatk: We wjeczornej Němskej žuchu a rjenje. W rańschej maczenje kotrej móje dleschi cźaz tracź. W naschich stronach tohodla njewěšte.

Pogjedonje dny žu ga nad Sslowinskej gynne śiwi rozpuśczejże, kajšej w stawiznach tamnischeho kraja znate njeśu. Kraj mjes Ljubljanjom a Blidom je dolpoinje powodźeny a ga hobrikemu jésorej runa. Na nétrych méśtnach jenoż hischcze tźchi thějow ſ wody tcźa. Dokelž žu telefonowe powodu a żelesniza za wobthad pschetorhnjene a wjšé dróhi pócźrjete, njehodźi ga wulkosć katastrofy hischcze pschewidźecź. Na jenym méśtnje žu schcześ cźełow ſ wody wuczahnuli. Ljubljanske pschedméśta žu powodźene. Bjesdomni žu ga w sćnkach zamješcźili. Woda na Ssawje je na 4 metry pschibyła.

*

Pola Chartres w Franzowskej je pschi nóznym leczenju wojerske létadło ga zapalilo a ſ semi padło. Wobźedźa, wobśtejaja ſ 1 offizjéra, 1 podoffizjéra a 3 muži, je ga spalike.

*

W Italskej žu pónđźelu gynne njewjedra zakhadźale. Minizy a wolijowe schtomy žu ga ſ krupobiczom wobśkodźile. W Sanpietro dyrbjachu ludźo na tśěchi cźełach, dokelž ga khěże powodźichu. W Triesce ga pschi morju khojezownje a pschedawarnje pócźrjechu. Stoln a blida hacź k morju płuwachu.

*

Schpanicźan de Lara, kotruž je žrjedu bjes pschewoda ſpytał, Nukawoitzy móśći kanal pschepłuwacź, je ga tepił. Jeho cźełco je ga k brjohej wichiwalo.

*

Pisches město Veracruz w žrjedźnej Amerizy je gyn. ny wichor zychnowak. Wjetschina twarjenjow pschi morju je ga pjeczа wupuśczeło.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota Sokoł zwučuje dźensa štwórtk wječor z dypkom we 8 hodź. w towaršowni (Christl. Vereinshaus) na Hornčerjeskej hasy. Prošu wšitkich bratrow, wosebje starších, zo bychu tola tón raz cyle wšěće přišli. Načolnik.

Drježdżany. Serb. tow. „Čornoboh“ wuhotuje pjatk 1. oktobra, wječor we 8 hodź. w žurli „Kristallpalast“ swój 37letny założeński swjedźeń. Programy su rozpósłane. — Wšitcy Serbja w Drježdżanach a we wokolinje so wutrobnje přeprošuja. Preds.

Drježdżany. Tow. kat. Serbow, „Jednota“, změje wutoru, 12. okt., wječor 1/2 8 hodź. w hosćencu „Bayerischer Hof“ na Hornčerjeskej hasy (Töpferstraße) swoju běrtlětnu zhromadźiznu. Přitomnosć wšěch sobustawow je kóždeho sobustawa česstna winowatosć dla važnych wuradźowanjow. Porjad so we zhromadźiznje wozjewi. Předsyda.

Kursus serbskich rejow budźe so zaso sobotu, **2.** oktobra, wječor z dypkom we **8** hodź. w sali Serb. Domu pod nawjedźenje k. hudźb. dir. B. Krawca a knj. M. Leńawic wotmětwać. Bratřa, sotry, přińdźće zaso wšitcy, kiž sće zapisani! Zarjadnistwo.

Pančicy. Jednota Sokoł změje swoju měsačnu zhromadźiznu z přileżnosću zwučowanja štwórtk, 7. oktobra, w Pančanskim hosćencu. Tuž wona pjatk, 1. okt, wupadnje. Starosta.

Pančicy. Žónske hłosy spěwaja hižo štwórtk (nic pjatk) na znatem městnje wječor we wosmich. — Njech wšitke spěwarki cyle wěšće a trochu z časom přińdu. Dirigent.

Porśley. Jednota „Sokoł“ ma pjatk zwučowanje Kóždy sokolski bratr ma přińć. Šelcig.

Radwoń. Jedn. „Sokoł“ zwučuje wot nětka kóždy pjatk (nic wjacy srjedu).

Rakojdy. Jedn. Sokoł zwučuje kóždy štwórtk wječor z dypkom 8 hodź. Wšitcy maju přińć. Nowe sobustawy su nam wutrobnje witane. Načolnik.

Slepo. Tow. „Swěrnosć“ skhadźuje so sobotu, 2. okt., wječor we 8 hodź. pola Bastijana k wurjadnej hłownej zhromadźiznje. Jednać budźe so wo postajenju našeho nazymskeho programa a wo wuzamknjenju nčkotrych sobustawow. Wšitcy maju wšše přińć.

Pismawjedźeŕ.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerˇ w Budyšinje. — Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. — Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy. — Za nawěški: O. Janak w Budyšinje.

Njepřemokawe kabaty
kosmičkate mantle
zamkarske mantle
powołanske mantle
a kabaty
hotowe a po měrje
Lambertz & Krietsch
w Budyšinje
na Hornčerjeskej hasy 26.

K načinjenju žita
předawam Kupfervitriol, drobno mlěty wupuław, germisan a formalin
Otto Engert, drogerija
w Budyšinje
wikowanje we wulkim a drobnem
na Zwonk. Lawskej hasy 10. Telefon 3633.

Znata wóhnjowa a žiwjenska zawěšćerńja
pyta na wšěch městnach kmanych
zastupjerj. a posrědnikow
za najwyššu proviziju abo też za wósmu mzdu.
Poskićenja pod „C 91“ na wudawańju „Serbskich Nowin“.

Kedźbu!
jabluka k prasowanju kupuje
po wšěch dźělbach a po najwyšších płaćiznach
Gustav Streich w Bukecach
Telefon Pomorcy čo. 50.

Trjebane a nowe
meble
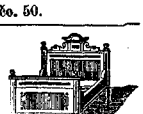
kaž też **wuhotowanja stwow** poruča tunjo
Ernst Stelzig, na Hrodowskej hasy 41
Podźělnje płaćidło dowolam.
Nawěstki přinjesu wužitk!

Za
knjeza

woblek	gabardina eleg. dźěło, 55.00, 49.00,	**35.00**
woblek	jehłowe smuhi, nowočasne barby, najlěpše dźěło, 55.00, 49.60,	**39.50**
woblek	česane sukn., módry, narunanje za měru, 89.50, 79.50	**69.50**
sport. woblek	z dobr. korda, eleg. dźěło, z 2 khołowomaj, 79.50,	**59.50**
zymsk. ulstry	cémne barby, dobra kajkość, 82, 69, 58, 47.50, 38,	**29.50**
zymsk. přewodlckow	dźělba z dobrych tkaninow	**16.50**
čorne palctoty	ze somoćanym komarjom, podšite	**49.50**

Drježdżanski drastowy dom
Birnberg & Co.
w Budyšinje při Mjasowych jětkach 5.

Zymske klobuki
přeprasuju a barbju, somoć ne a židźane klobuki předźełam.
Poručam dźělbu krasnych
klobukow za překhódny čas
wot 5,— hriwnow sem.
Johanna Heidig w Budyšinje,
na Kěžorskej dróży 22, III. Zane klamy.

Žonjace a mužace šaty
frotejowe twjelki a kupańske ruby, ložowe šaty, běłe a pisane. Sportske lacy, najnowše muatry, šórcuchi ze satina a plata. Nohajcy a wołma k wuśiwanju jara tunja.
Marg. Schulze w Budyšinje
na Hošic hasy 27a).

Wupředawanje dla přemješcenja
Cigary a tobaki po zniženych płaćiznach
(hač do 20% rabata)
Karl Neumanowi herbojo
w Budyšinje na Zadnjej Bohatej hasy
pódla Liščeje jamy.

Cuchi 1 počehnjenje z 2 hłowakom. 7.— hr.
běłosmuhate počehnjenja
1 počehn. z 2 hłowak. 10.— hr.
ruby na blidła, twjelki trjenja
najtuńše płaćizny
jenoż na Zwonk. Lawskej hasy 10 pola **J. Erler.**

Jenož hišće hač do sonoty traje naš wulki
kofejowy
přiwabjacy tydźeń
z darmotnymi přidawkami
Thams & Garfs
w Budyšinje
na Hłownem torhošću.
Naše wokna praja Wam wšitko.

Składnostna kup za ratarjow.
6letny Oldenburgski kóń, dokelž je plestra spročny, hewak pak cyle wjerny, je ga pśihódnymi płaćenskimi wumjenjenjemi tunjo na předań pola
Paul Weis w Budyšinje
na Třešanskej dróży 6.

Der ezdźerźane syjne
motorske koło
z wozom na boku, znamki „Mars“, je na wotpłaćowanje na předań, abo so na žito zamjeni
w Budyšinje
na Třešanskej dróży 61.

Cople spódnje khołowy štrykowan, wołma jara tunjo **K. Erler,** na Žitnych wikach 11

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerjeskej hasy čo. 10 poruča jšadne koła, ši nce masiny, mante a štwochi. Samsna wu[illegible]

Pytam hnydom zamkarskeho
wučobnika
Herm. Peschel, zamk. mištr
w Nieswačidle čo. 19b

Najtuńša nakupowańma za zasopředawarjowl
Najlěpše tučne sušene jerje (Bücklinge)
wšědnje nowe a wšitke marinady
A. Kremer
w Budyšinje na Jerjowej hasy 2.

Dospołnu
lěhańju
też na wotpłaćenje ma na předań
Despang w Budyšinje
na Muźakowskej dróży 4

2 pólsrow. nakładźenskej
matracy
z pružnymi pjerami, 90×190 cm. kaž nowej, ma na předań
Despang w Budyšinje
na Muźakowskej dróży 4

Wóskowane ruby na blida
škitaki za sćeny a wodowody tunjo **K. Erler** na Žitn. wik. 11

Namaj při składnosći naju
złoteho kwasa
za tak we wulkej měrje wopokazanu kedźbliwosć, zbožopřeća a dary, z tutym
najwutrobniši dźak
wuprajamoj. Wosebje pak k. far. Domašcy, k. fararjej Cyžej, mužskemu spěw. tow. a Serb. tow. „Łužicy“ z Hornjeje Hórki za wosebite počesćowanje
Arnošt Schmidt, Kowař
a mandźelska.
W Minšońcu, 30. sept. 1926.

Přiloha k čisłu 228

SERBSKE NOWINY

Stwórtk, 30. septembra 1926

Nješto wo hońtwje.

Na napraschowanje se strony naschich cżesczenych cżitarjow podamy tu sćehowace schkitańske pschedpisma za hońtwinske lěto 1926/1927, kajkeż bě je sakke hospodarske ministerstwo w „Sächsiche Staatszeitung" w cżisle 194 z 21. augusta 1926 wozjewiło. Tam cżitamy:

Schkitańske pschedpisma

za hońtwinske lěto 1926/1927.

Na sakkadze § 5, 2 hońtwinskeho sakonja z 1. julija 1925 ßo sa nowe hońtwinske lěto, kiż ßo z 1. septembra 1926 sapoczinje na namjet ratarskeje komory sćehowace postawi:

1. Dźiwajo na cżełke z dešćecżemi a wulkej wodu dźiwinskej yperisnje nacżinjene schkodowanja ßo sapoczatk tśelenskeho cżasa za kurwoty a bażanty (khapony) wo pot měsaza wotstorcżi. Tohodla smědża ßo w sakkim ßwobodn. stacze kurwoty jenoż w cżasu wot 16. septembra hacż do 30. novembra 1926 a bażanty (khapony) wot 16. oktobra 1926 hacż do 31. januara 1927 tśelecz.

Bażanty (kokosche) tśelecz je sa hońtwinske lěto 1926/27 dospołnje sakasane.

2. Też w hońtwinskim lecze 1926/27 wostanje tśelenje žornow na sehnawańskich hońtwach sakasane. Sa sehnawańske hońtwy w smyßle sakanje ptacza też tajke hońtwy, pschi kotrychż jenoż pßu dźiwinu wucżuschkuja a pschihonjuja (tak mjenowane schczuwanżhy).

Hońtwinske dohladowańske wyschnoscze maju połnomóz, k pschedstejazym postajenjam pod 1 a 2 potom na wożebity namjet wumysacza dowoliz, je-li ßo to nusne być ßa, so by ßo w jenotliwych rewěrach dźiwina w tej měrje schczała, kotruż żebi krajna kultura żada.

W Drjezdżanach, 16. augusta 1926.

Hospodarske ministerstwo.

W tymle postajenju hospodarskeho ministerstwa potajkim ßteji, so smědźeße ßo lětßa z tśelenjom kurwotow město 1. septembra hakle 16. sept. sapoczecz. Runje tak je z bażantami. Khapony smědża ßo město wot 1. oktobra hakle wot 16. oktobra 1926 tśelecz. Kokoschki ßo dozdya tśelecz njesmědża.

Sakoń sakaże dale tśelenje žornow na sehnawańskich hońtwach. Sehnawańska hońtwa je po tymle postajenju žijom, hdyż żebi ßtintu pod paźu wojmjesch, pßa puschczisch a nětko do polow cżehnjesch. Wuczuschli-li cżi pßy nětk žornika, dha po postajenju hospodarskeho ministerstwa nimasch prawo, jeho sastrelicz, ale dyrbisch jemu bżezo dacz. Tola to njeje poßlednje postajenje. Hońtwinske dohladowańske wyschnoscz (hamiske hejtmanstwo) może w tych stronach, hdżez je wjele dźiwiny, wumysacze dowoliz, tak dalako hacż je nusne, a so ßo z tym zylej krajnej kulturze njeschkodzi.

Za tři dny z Barlina do Pekinga.

Lětadła, kotrež běchu njedawno z Barlina do rańschcze Aßiseje wotßełe, ßu nětko sasło na wrócżopuczu. Jěßba, kotruż bě powětrowa Hansa srjadowała, może ßo jako wulki wuspěch wobhladacz. Niż jenoż w Rußej, ale też w Sibiriskej a Khinje lětadła radośnje witachu. Wschuże, hdżež pschistajichu, powitachu je wschitnoscze z wulkej cżeßeżu. Je to po prawom sasłużba żenijalneho prof. Junkera, konstruktora pod jeho mjenom znatych lětadłow, so je jěßba tak derje ßo poradźiła. Powětrowa Hansa śmeje nětko płody jeho wopornineho dźěła.

Lětadła ßo hakle kónz tutoho měsaza do Moßkwy wrócża, dokelż ma ßo w kóżdym wjetschim měßcze na wróczejśibje mała ßwjatoczinoscz wotmeżk. Każ ßo ßamo wot ßo wotmi, njeńdźeße powětrowej Hanży jenoż wo to, z tutej jěßbu khmanosez nemßkich lětadłow pched ßwětom pokasacz, ale wożebje wo to, ßwětowu cżaru z Barlina do Pekinga pschihotowacz. Lětadła dyrbjachu dla politiskich niemérow w Mongoliskej tónkróż na Charbiw a Mukden leczecz, mjes tym so direktna cżara psches puscżinu Gabi wjedże. Sa ßtajny wobkhad mjes Barlinom a Pekingom wośo ßo na Mukdenßku cżaru dźiwaczi njemóże. tu może ßo jenoż wo krótßich cżaru psches puscżinu Gabi jednacz. Zyty puczi by pschi praktiskim wutwarjenju na sećehowace města wjedł: Barlin - Kralowz - Kowno - SSmolenßk - Moßkwa-Kasan - Kurßon - Petrowpawlowßk - Tomßk - Maijunił-Kraßnojarßk - Kanßk - SSeima - Irkutßk - Baikalßki jśor - Kiachta (na rußko-mongoliskej hranizy) - Urga - puscżina Gabi - Ude - mongolsko-khinßka hranica - Dnrma - Kogan - Peking. Hdyż na khartu pohladamy, możemy ßo pschesmědźicz, kajku ważnoscz by tajka cżara měła.

Po dotalnych wobliczenjach może ßo mjenowana cżara za pjecz dnjow pschekrjeczecz, je-li ßo jenoż wodnjo kżeżi. Jeleśeniza trjeba 17 dnjow. SSmě pak ßo wocżakowacz, ßo może po 1½ letnych nasłonjenjach lětadła žebi też na nóznu jěßbu ßwěricz. Dokelż budże ßo pschedwidzomnje we pschichodnym lecze z porjadnymi jěßbami sapoczecz, budżemy sa dwě lecze z Barlina do Pekinga hižo za 8 dny bojeez móz.

Kak skutkuje hudźba na zwěrjata.

Kóżdy wobsedźowar pschirody wě, so hrimanje na konje a pßy cżasto wulki sacżijicz cżini. Mnohi kóń je pschi hrimanju nimo měry njemérny a njecha druhdy na żadyn pad wjazy cżahacz. Pßy cżasto wuja, hdyż ßo hrima, wożebje, hdyż nědźo pjcka. Tola pak niż wschitke. Cżasto błyschimy stare pschißłokowo, so ßłostniwi ludźo żenje njeßpiwaju. Dla tutoho pschißłowa napadny ludźom ßpodźiwna myßlicżka. Swěrjenjźy pschirodospytnizy cżahcżu ßo pschesmědźecz, kak hudźba na dźiwje a rubiczne ßwěrjata skutkuje. Swěrjata pschepytowachu.

Pschi tym ßo pschepokasachu, so ßu wopizy, wożebje te we franzoßkich kletkach, nahórkrcht zagpěwarjo hudźby. Trochu hinak mějeße ßo z Londonßkej wopizu Orang-Utanom. Te ßo sasło hudźba nimo měry lubjeße. Wón z wulkej zahorjoloscżu zunim ßwukam hudźby pschipoßłuchasche. Poßydny ßo na kromu jenoż hrjady we ßwojej kletzy, każ by chżył kraßne błoßy wobdźiwacz. Orang-Utan bě z hudźbu zyle ßpokojeny a pschetwodźeße wßche wjeßoße a thutne pěßne ßobu. Sdasche ßo, każ by wschomu rozumił. Jako ßo herzy je sahrodny wotßalichu, rostobi ßo Orang-Utan a poczа z zylej ßchiju schkrěczecz. Wßche wopizy wěło taßke prosumjenje za hudźbu nimaju. Někotre zyle nerwoßne po kletkach wokolo běhachu a schkrěczachu a njemóżachu ßwuki hudźby ßnjeść.

Jako psched kletku jeneje lawizy (Löwin) hrajachu, pytnychu, kak wona z radoscżu ßwukam hudźby pschipoßłucha. Law, kotryż bě w ßamßnej kletzy, ßo na pikkanje nimo měry ßłobjeße. Wón rujeße a zychnowaße, każ by chżył żelesne lěßzy kletki pschekußacz a wschěch herzow żiwych żeßracz, kotříż jemu jeho měr kaßychu.

Tygrej w pódlańskej kletzy pak ßo sasło hudźba nimo měry lubjeße. Zyle cżicho hudźbje pschipoßłuchasche, hacż runjeż je hewak wschón njemdry, hdyż ßu ludźo w bliskoscżi. Tyger je potajkim pschecżel hudźby. Herzy dźechu dale ke krokodilej. Krokodil, hudźbu saßłyschawschi, połoßeny hłowu nad wodu a pschipoßłuchasche hudźbje tak dołho, doniż ju złyschesche. Jako bě poßledni ßwuk doklinczał, ßłubi ßo sasło we wodże.

Sćmuhaty łóń (Zebra) ßo sa hudźbu njesajimuje, ani ßo na nju njehnědźa. Wón ma ßnano we ßwój żołdk wjeßchu ßtaroścz. Cżełowjene płomjenaki (Flamingos), to ßu wěße ptaki, żebi też wjele z hudźbu njeczinja. Mórße lanu, saßłyschawschi hudźbu, pschikłonachu ße wschěch ßtronow hromadże a schczołkachu dobrawje. Skónczinje ßu wulkej kedźbliwoscżu poßłuchachu. Jim ßo hudźba lubjeße. Jako ßo herzy ke kokanej (Känguruh) pschibliżichu a pocżachu pißacz, bě wón njimérny. Mysłeße żebi ßnadź, so dyrdże jeho napadnyez a pschibotowasche ßo k nadźěchej. Wjelbludorjej (Giraffe) ßo hudźba też lubjeße, dokelż ßo jara měrnje sadżerżeße a schiju kłonjeße. Worjoł a lama běschtaj jasło wßchaj njemdrzaj, jako jimaj psched kletku hrajachu. Najfajimawsche bě pruhowanje pßched ßłonom a wjelbludom (Kamel). Wobaj ßtojeschtaj jako pjeńaj, we ßwojich ßajimowarjow ßo ani njestarajo. S toho widźimy, kak wschelakory ßajim maju ßwěrjata za hudźbu.

Gene Tunney, nowy ßwětowy mišter w boksowanju.

Furź je nóż.

W poßlednich dnjach wotmě ßo w Ameriży pod wulkim ßahorjenjom zyłeho wobydlerßtwa hižo dawno z napiatocżu wocżakowane wubědźowanje w bokßowanju. Amerikanczenjo ...! A hißcheże dźiwnischo, kak woni reklamu ta zich bokßowanje cżinja. Tak cżitamy w jenej nowinje pod napißmom „Furź je nóż" ßećehowazy na wojowanje mjes Dempßeyom a Tunneyom ßo poczaßowazy nastawk: Dempßey njima je ßwojimi dwanaczom partnerami hißcheże doßcż. Jeho ßurowe morßki a ßtorki ßu wobich ludźi, kiż ßo z nim měrjachu, ßurowje ßmotałe. Te poßlednje dny dyrbjachu ßo hißcheże nětkotri wośebje wurnihowani ludźo dobrej. Zimmy Sklattery njemeßeße żadyn łóścht, ża to pak wustupi Tom Loughram, jedyn z najlepßich amerikanßkich bokßowarjow. Tutón rośraß ßwětowemu mißchtrej Dempßeyej jeho kraßnu mjeßowczowy wutwórk, kotryż bě żebi hakle njedawno za 10 000 dollarow wuporjedźicz dał, hdyż dżyßche k ßilnej hicz. Nóż běße tehdom znaty ßpezialitt poßerował, tak ßo ßo kraßnje błyßczeßeße, a k tomu bě njeßmérnje dołhe wutchi wobeho Dempßeyna k pomozy bral. (Dempßeyej błchoi mjenujzy pßchi bokßowanju nóż rosbili; lékař pak bě jón ßaßej wustojnje z jeho wutchemi saplatał.) Schtoż nożej pobrachowawße, to běchu wutchi pschewulke a tak ku woběmaj, wuschomaj a nożej, pomhaue, wożebje pak Dempßeyej. Jeho nóż běße tak najlepßcha reklama a też nětko, hdyż je ßaßo rosbity, mója ßo na reklamowej posawni najrjeńeße schtuczki wo nim piskacz. Nóż je ßwoju winowatoscż cżinił ...! Potajkim uckoli Dempßeyowi pschecżeliu wobkrucżeża, ßo je Dempßey z wotpołładom żebi k druhemu rajej ßwój nóż rosbicż dał. Pschetoż nětko njetrjeba pßchi bokßowanju wjazy na ßwój drohi nóż kedźbowacz, hdyż je rosbity, cżim bóle pak dyrbi nětko Tunney — kedźbowacz —. Tola wßcho Dempßeyej nicżo pomhało njeje, Tunney je jeho wobrocżił!!!

So je horjeła najpomnjena zahorjenoscż amerikanßkeho luda za bokßowańßki ßport wopraudźitoscż, może ßo też ßpośnacz z powěßce, kotruż runje dóßtachmy. Po tym bu Gene Tunney, nowy ßwětowy bokßowańßki mißchtr na leutnanta amerikańßkeho łódźtwa pomjenowany. Dale ßu ßo jemu jako dopokas cżeßcżonoscże amerikańßkeho luda prawa cżeßtneho měßczana města Newyorka spożcżile.

Protyka za dawkowe termije

w měsazu oktobru 1926.

Saplaczicz ma ßo:

1. **oktobra: Dań rentileje banki** noweje druzyny, 2. podßel (Cżakańßi cżaß hacż do 8. oktobra 1926).
5. **oktobra: Dawkowy wotrzah wot dźełaczerßkeje mdy** za w cżasu wot 21. hacż 30. septembra 1926 wuplacżenje mßdy. (Zadyn cżakańßi cżaß.)
11. **oktobra: Burßowy wobrotowy dawk.** (Zadyn cżakańßi cżaß.)
11. **oktobra: Dopręne pschißłuschenje a naplaczenje na wobrotowy dawk** měßacżnych placzerßow za měßaz september 1926 a schtwórcżłętnych placzerßow za 3. protyczne schtwórcżłęto 1926. (Cżakańßi cżaß hacż do 18. oktobra 1926.)

Dopręne pschißłuschenja a naplaczenja njeßtuß trěbne, tak dołho hacż dawk w protyczin. schtwórcżłęcze, na kotrež ßo dopręne pschißłuschenje pocżahuje, 2 hr. njepschekrocżi.

11. **oktobra: Dopręne naplaczenje na dołhodny dawk** wschěch, kotříż ßu winowacżi dołhodny dawk placzicz — ratatźnoo a hajniśtwo nic — za 3. protyczne schtwórcżłęto 1926 we wyßokoßczi schtwórtego dźela dawkowego dołha, kiż je w dawkowym namolwjenju (Bescheid) za protyczne lěto 1925 postajeny. (Cżakańßi cżaß hacż do 18. oktobra 1926.)
11. **oktobra: Towatißtwowy dawk.** (Körperßchaftßt.). (Każ pola dołhodneho dawka, tak dołho hacż wobeßite naplaczenja postajene njeßu. Cżakańßi cżaß hacż do 18. oktobra 1926.)
15. **oktobra: Dawkowy wotczah wot dźełaczerßkeje mdy** za w cżasu wot 1. hacż 10. oktobra 1926 wuplacżene mßdy. (Zadyn cżakańßi cżaß.)
25. **oktobra: Dawkowy wotczah wot dźełaczerßkeje mdy** za w cżasu wot 11. hacż 20. oktobra 1926 wuplacżene mßdy. (Zadyn cżakańßi cżaß.)

Přilopk.

* **Dobra rada. Pistolija salutuje ßubneho lekarja.** Wojakaj nemßkoßtatneje wobory wupomhaßchtaj w jednym Stuttgartßkim ßahrodnißtwje. Pßchi dźele khorzeße jedyn z wojakow na ßubybolenje, na cżoż żebi pschitomny ßahrodnik żort dowoli, so wojakej radżeße, żebi ßub wutßelicz. Wojak wobstara żebi na to pistoliju a bórzy ßarża wutßeli. Kulka pak njetrjechi ßub, ale jaźeße wojakej do khribjeta, hdżež w rjapje tcżazy wośta. Wojak wumrě ßa krótki cżaß.

* **S 84 lětami na Zugßpitze.** 84-letny Donat Reit z Tannheima w Tirolßej wotpołoży tute dny pruhu ßwoje ßtrowoty a cżerßtwoty. Bjes wobcżeże dokrocżi na wyßoku Zugßpitzu. Haczrunjeż tam też nowa powjalowa żeleßniza jedźi, dóßche ßtaruschi tola wobaj puczaj, horje a dele, pěßchi.

* **Hłódnita dla prosćerßtwa sałużili.** Wobtkodny pomocznik Grundmann bęßche wot 2. hacż do 30. haprleje 1926 w Kamjenicżanßkim hotelu jako tak mjenowany hłódnik ßo wutßajicz dał. 29. haprleje bě żebi wot jeneho ßłużobnika dwaj płakataj pißacz a w rumnoscżi, hdżež jeho ßchtukżana budka ßtejeße, wupowjeżnycz dał. Na jenym ßtejeße: Hoßcżo ßi łęßchich ßwojbow, kiż chżedża ßo je mnu bliże ßeznacz, ßo wo jich adrežu proßcha! A na druhim rękachu: Kotry dobry cżłowjek ßmójni mi po ßtónczenju mojeho experimenta na njeżbożicżne waßchnje wotßchczenßke pschehonjanje? Grundmanna ßu tuteju płakatow dla wobßkrcżili. SSud ßasłużbi jeho w powołanßkej instanzy dla proßcżeßtwa k pjenjeżnemu khłoßtanßu.

* **3000 hriwnow myła wustajili.** Na popadnjenje mordarßkeho umtßlamarja, kotryż psched nětkotrymi dnjemi we Ahlbecku kośejownika ßaßeli a poliajßkeho ßastojnika cżeżko rani, je Steczinßti knjeżeßtwowy prezident 3000 hriwnow myła wustajił. — W Angermünde ße ju muzßkeho ßajeli, kotryż je podhladny, ßo je rubjeżne mordarßtwo w Ahlbecku ßkedźił.

* **Na płonej zemi ßo ßatepił.** Na ßpodźiwne waßchnje je kolonißt Schwarz z Neumühla pola Bjerwalda wo żiwjenje pschißchoł. Pßchi ßyżenju wotałwy padże nahobo na ßeżerßkach ßpinka k zemi. Dokelż na luzy hißcheże woda ßtejeße, ßatepi ßo na runej zemi, pryđy hacż ßo jeho żona, kiż w bliskoßczi dźełaße, na njeho dohlada.

* **Jeżichżowe walke ßtudarßkeho łćpidła.** Pßched wulkim jamniśkim ßudom w Kaßelu mějeße ßo knditor dla falßchowanja zyroby ßamolwicż. Wßche do jeżichżowcho cżeßta město běrka błidarße łćpidło namećschał a to w běhu měßaza 20 minutow. SSud ßasłużbi jeho z 6 měßazam jaßtwa.

* **Nowa hubihłowa.** SStajnje ßo żónßka móda wjeßcżi, to pokasnje ßo ßasło pola bubihłowy. Muż żebi ani na to njezowmyßli, ßwoje włoßy kóżdy wokomik hinak cżeßacz. Nowa móda ßa żónßke njedowoli wjazy ßhładowanju bubihłowu, ale żada, żebi rosczeßanu, na bokomaj a na cżołe kodżerzatu. Wulcżi ßo ßasło pschikryja. Jako debjenka noßy ßo barbny polkuloway cżeßak. — Bohudźał, mała kroczelka dale wot muzażeje frisury.

* **Radioteleßon mjes Angoru a Konßtantinoplom.** Dowolnoscż ßa wotewrjenje radioteleßonßeje ßłużby mjes Angoru a Konßtantinoplom je ßo turkowßkemu drużßwu ßpożcżika. Drużßtwo njebudże jenoż politißk at hospodarßke powěßce daledawacz, ale też radiokonzerty ßrjadowacz.

Hamtske wozjewjenje z Kamjenca.

Zjawne namołwjenje

k wotedaću pśichśijewjenja pśichmyśkowego dawka (Gewerbesteuer) za liśeńske lěto 1926.

Dawkowe pśichśijewjenja za pśichmyśkowy dawk maja go w casu wot 1. oktobra hacź do 31. oktobra 1926 pod wuźicźom pśichdepśitanych formularow wotedaś. Formulary gu pola podpśijaneje postajenjeje wyśichnosce dostaś.

I.

Winowatosć k wotedaću pśichśijewjenja pśichmyśkowego dawka wobsteji za wśichkich te wobkhody,

a) kótarychź wunoschk je w pśicherśku wobkhodnych lět, kiž gu go 14. novembra 1923 zapocžałe a hacź k 31. dezembrej 1925 go stónczśe, 8000 hr. pśekrocźiś abo

b) kótarychź wunoschk go na podkładu wotsamknjenja knihow wubźeśiś hodźi abo

c) kótarychź pśichdewsacźeljo go go k wotedaću dawkowego pśichśijewjenja wośebśe namołwjeli.

W padach pod a) a b) wobsteji winowatosć k wotedaću dawkowego pśichśijewjenja teź potom, hdyž go formular pśichpósłał njeje.

Je-li go na zamknutym pśichmyśle nékotśi pśichdewsacźelja wobdźěla, dha dogoda, hdyž jedyn pśichśijewjenje pśichmyśkowego dawka wotedaś.

Sa wjazore zamostajne pśichmyśla zamknutego pśichdewsacźela maja go wośebśite dawkowe pśichśijewjenja wotedaś.

II.

Sa wozoby, kiž pod wothladanjom abo pśichdewadźeństwom abo starśichkej mozu śieja, maju pśichśijewjenja pśichmyśkowego dawka wothladarja, formundarja abo mějićelja starśichkeje mozy, sa juristiske wosoby aźamostajne k dawkej winowate sjednoćenje wozobow abo samostajne maśy, kaž teź sa wobkhody a sorjadnistwa towarśstwow sjawneho prawa jich zakonśtwu zastupjerjo, pśichdepśitelerjo abo wobkhodni wjednicy wotedaś.

Schtóž je sprawdźitomnosću abo na hewasche waschnje zadźerwany, so mohł pśichśijewjenje pśichmyśkowego dawka wotedaś, móże pśichśijewjenje pśiś pomnożnych wobkhodnych daś. Pśizonna pomnożbu dyrbi go k dawkowemu pśichśijewjenju pśichpołožiś.

III.

Schtóž postajeny cźaś k wotedaću dawkowego pśichśijewjenja, ke kótarymž je winowaty, skombźi, móże go spjenježnymi khłostanjemi k wotedaću dawkowego pśichśijewjenja nuśnowaś: teź móże go jemu pśichrażk hacź do 10 wot sta postajeneho dawka napokazaś.

IV.

Podwjedźenje abo połnjt podwjedźenja pśichmyśkowego dawka kaž teź njerodne pśicheźenja pśicećiwo dawkowym zakonjam (wobrożenje dawka) go khłostaja.

Tole wosjewjenje njepakcźi za města Halschtrow, Wulke Ndarzejc a Połcźnicu.

W Kamjencu, 27. septembra 1926.

Finanzny hamt. **Kamjenska rada.**

Na lopjeno 205 wikowanskeho registra, nastupajo schamotownju w Brěźnt pola Kamjenca, je go dźensa zapisało: Pśichcujo Marćin Pawoł Krawja w Brěźnt je dla smjerśe a pśichcujo Kurt Erich Schokta s wuwodźenjom z towarśtwa wustupił. Towarśtwo je rozpuśćene. Do wikowanskeho wobkhoda je jako wobstojnik rukowazy towarśchnik sasa zastupił pśichcujo Kurt Erich Schokta w Kamjenzu. Nowe zastupiłi gu na město směrśeteho towarśchnika Marćina Pawoła Krawje jeho herbžo: a) Hana Marja Susana swjud. Krawjowa rodź. Henslez, b) makołtna Berta Suśana Lóta Ingeborg Krawjez, c) makołtny Alwin Korla Pawoł Rolf Krawja w Brěźnt. Towarśtwo je go s 1. januarom 26 zapocźało. K jeho zastupowanju ma jenož pśichcujo Kurt Erich Schokta sam prawo.

W Kamjenzu, 22. septembra 1926.

Hamtske sudnistwo.

W konkursowym jednanju nad zamóžejom pśichcujca Otty Besenbrucha w Kamjenzu je go k wotewjacźu zarjadniskeho stónczśeneho sliczowanja, k pśichśijimanju pśicećiwjenjow pśicećiwo stónczśenemu zapisej zadankow, na kótarej ma go pśichi rozsudźenju dźiwacź, a k wobjamtnjenju wěricźelow wo zamóžejowych kruchach, kótarej so wuwuźicź njesłodza, stónczna termija na **19. oktobra 1926. dopołnja w 9 hodź.** na hamtskim sudnistwje w Kamjenzu postajiła.

W Kamjenzu, 21. septembra 1926.

Hamtske sudnistwo.

Sawźeranje pśow,

kiž je go s wosjewjenjom 30. junija 1926 za wšy s pokodnja a wjeczora Kamjenca, za Połcźnicu a Kinsbork pśichkasała, go s 29. septembrom 1926 stóžnje

Hamtske hejtmanstwo w Kamjenzu.
Měšćańska rada w Połcźnicy.

Hamtske wozjewjenja z Lubija.

Knjes Gustav August Wilhelm Heim w Lubiju na Nowosalskej drožy 13 je go za słužbarja (Dienstmann) do słužby wzał.

W Lubiju. 24. septembra 1926.

Měšćańska rada

Hamtske wozjewjenje z Wojerec.

Elektrowód w Kinajchu je wot 24. t. m. s milimi nawjaty. Tehodła go naležnje pśicheźi tym warnuje, to by zo nécźto grotow dóikał abo na schcźeżory abo druhe wodowe pśichprawy kasył.

W Kinajchu, 24. septembra 1926.

Gmejnski pśichdstejićer. Wogawa

W měsacu oktobru go sćežnowazej kollekcje sobrotej:

1. k wótśichemu towarśtwa za znutśkowne misijonstwo we Wrótšklawju (Wrótšklawske měšćańcanske mišijonstwo) a
2. k wótśichemu khorowne Hilžbjetkow we Wrótšklawju.

Cźinju pśichi tym na to ležbne, so maja jenož taiki wośoby prawo k sobranju kollektow, kótarej moža wot nascheje wyśichnosce pśichpósłanu hromadźeńsku knihu pśichdepołožiś. Je tehodła derje, hdyž śebi kóždy pśijedź hacź nécźto da, knihu pśichdepołožiś da.

We Wojerezach, 22. septembra 1926.

Krajny radźićel. Dr. Lenoir.

Hamtske z Rózborka.

Měšnisći mišatr Wilhelm Tamm w Sśepom cźe na swojej leśownosći cźo. 296 w Sśepom pśichi dróży na dwórniscźu pśi rěźarju natwarićź.

Tole wotmyślenje go s tutym s namołwjenjom sjawnosći wojśewi, so by, schtóž ma nécźto pśicheźiwo tomu, jo w běhu dweju njedźel po wosjewjenju pola nje w dwórnaj exemplarowaj pisanuje zapodał. Po minjenjunaj 2 njedźelomaj so nichtó pśicheźiwo wotmyślenemu pśichdewsacźu wjazy hórśicźej njemóże.

Nuśowanki a wopisanje pśichprawy gu w mojej pśijatni dowidźaś.

Sdobom postaju sa ertne rospowědanje pśichśijewjenych pśicheźijowjenym terminu na

wutoru, 12. oktobra 1926, dopołnja ½10 hodź.

w pśijatni wokrjejneho wubjerśa, tu, na kótruž go pśichdewsacźel a pśicheźiwinjaj s pśichśijomnjenjom pśicheprosćenja, so go teź jedna, runjeź njepśichśichli.

W Rósborku, 21. septembra 1926.

Pśichedźeny wokrjejneho wubjerka.

Swójbne powěsće.

Swěrowanej: Alwin Müller s Helenu rodź. Röllscherez w Kamjenzu.

Semrěli: Hana Müllerowa swjud. Rhedźina, wudowa po wyśichśim pótstowym rjadowarju w Budyśinje, 86 lět. — Jan Janak, dostawaŕ inwalidneje renty w Kamjenzu, 57 lět. — August Nowotnik, wjednik kjejcźne w Hródku, 57 lět. — Khrysta Sźelkowa rodź. Kalzez w Hródku, 76 lět. — Emma Petrickowa rodź. Röllerez w Hródku, 73 lět. — Pawlina Jeśiowa rodź. Langez w Hródku.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk, 30. septembra 1926.

Wěcarawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,194	100 pólsk. markow	46,80
jendźelski punt	20,34	100 ósterk. krónow	12,41
100 śwajc. frankow	81,05	100 franc. frankow	11,73

Efekty.

Na wcźerawśich efektowych wikach w Berlinje go kursy źelezoweje industrije dale skrucźowachu. Tendenza wikow bź pśicheźelna, dokelž je dojeź pjenjes na wikach. Wukrajne renty śejachu derje, tukrajne pak go wotdrjehowachu. Wójnska pożcźonka sapiśa go s 5,02½ hr. sa 1000 hriwnow.

Produktowe wiki.

Na Berlinskich produktowych wikach posticźeśe go wcźera wjele pśicheńcy. Jeje płaćizna go tohodła śniźiła. Cźe rozki bź wjazy dostaź, tola kupzow njebź wjele, dokelž go rźana muka sama tak jara hubjenje wjedewała. Sa dobrym jećmjenjom go napraschowachu. Pola wowsa go wopśichśe zadanki jenož cźežšy pśichtołcźnuc. — Zentnar płaćeśe wcźera:

w Berlinje:

pśicheńcy 12,95—13,10 hr., rozki 10,50 hr hacź 10,75 hr., jećmjenja nalétnjeho pak 10,25—12,40 hr., nasmuneho 8,50 hr. hacź 8,75 hr., wowsa 8,50—9,15 śl. hriwnow,

w termijnowym wikowanju

za septembr: pśicheńcy 14,25 hr., rozki pak 11,50—11,52½ hr., wowsa 9,35 hr.,

za oktobr: pśicheńcy 14,12½ hr., rozki pak 11,47½ hriwnow,

za dezembr: pśicheńcy 14,10—14,07½ hr., rozki 11,45—11,48¾ hr.,

za měrc: pśicheńcy 14,27½ hr., rozki pak 11,77½ hr.,

za meju: pśicheńcy 14,40—14,42½ hr., za rozku 12—12,01¼ hr.

Nékotre płaćizny Drjezdźańskich wikow (Markthallen).

Sućy 1,30—1,50 hr., kacźki 1,40—1,60 hr., kury 1,30—1,70 hr., młode 1,60—2 hr., hołuje 0,50 hacź 1,30 hr., karpy 1,60 hr., hliny 2,50 hr., raki 10 pj. hacź 1 hr., schćuki 1,20—1,30 hr., jabłuka 5—40 pj., kruchwy 5—20 pj., złowki 20—25 pj., bosańki 20—25 pj., brunjenzy 60—70 pj., bźeschki (Pfirsiche) 20—70 pj., kicźowe winu 0,40—1,20 hr., běrny 6—7 pj., zentnar 4,50—5,50 hr., zbźla 10—15 pj., bunty 20—35 pj., tomaty 15—25 pj., karoty 10—12 pj., kwětkowty kal 15 hacź 80 pj., cźerwjeny 8—10 pj., běły 6—8 pj., kolrabi 5—25 pj., krěn 80—100 pj., seleri 70—80 pj., ja kórki 30—50 pj., cźerwjena rěpa 15—20 pj., cźaśny kal 13—15 pj., prawaki 0,70—1,20 hr., turjatka 30 pj. hacź 35 pj., mlokańska butra 2—2,30 hr., burśka butra 1,90—2,40 hr., dobre mloko 31 pj., twaroh 28—35 pj., jeja 15—16 pj., muka wucźaj 31—32 pj., najlépšcha 32 hacź 35 pj.

Swinjace wili wcźera grjedu w Berlinu (Magervieh hof-Friedrichsfelde.)

Pśichijnali běchu 327 běchakow a 735 proźatow. Te płaćachu:

běchaki:

wulke	75—88 hr.
śrjenje	50—75 hr.
małe	30—50 hr.

proźata:

wulke	22—28 hr.
śrjenje	17—22 hr.

Wiki schpatnje dzechu. Płaćizny go mało pśichemeńchu.

Sto pytaja:

Holza sa dom, kiž może varicź, Rochlitz w Budyśinje na Jägerśej haju 7.

Sćežnowna w Dźibrachcźanach cźo. 52.

Na pśichedaś:

Konjazy grat, derjedźerlany w Khroścźe 14c p. Lomska. Krowa młoda wuśokoschpuckelna, w Khelnje cźo. 48.

Małach 6-létny, ryžećkrabło w Hoješćicźach p. Lubija.

Sesonalny na pśichedawanje

we Wojerezach w „Słotym lawje" sobotu, 2. okt., dop. w 11 hodź. schewska wuschiwańska maschina, bźelba meblow, klamańśe blida s regiśtrowej pokładnju, khamor sa lód, pijańśe blido, mukowy kaschel, pijańśe blido, zontjace kolo, bźelba zigarow a picźow.

*

W Rakezach go tśi automobile, kótrez wcźera wosjewichmy, 1 oktobra **njepśicheźadźuja.**

Skrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja dopołnja ¾11 hodźin we Berlinje: Po wukrajnych powěsćach wo zkruczenju płaćizn tež tu sešalnjenje. Wobrót źnadny, ale tuhy wowsnjene płaćizny njeschiśiwola. Tendenza cźicha. Dopołnja ¾12 hodźin: Kaž pśed hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg hewak 100 kg, płaćizna po złotej hriwnje.

	29. 9	28. 9.		29. 9.	28. 9.
Pśenica	259-262	259-262	buny	20-22,00	24—26,00
rožka	210-215	210 215	woka	26-30,00	26-30,00
nat. jećmjeń	205-248	205-248	módra lupiny	15-17,50	15-17,50
naz. jećmjeń	170 175	170 175	žołte lupiny	19-21,50	19-21,50
wows	170-183	170-183	zeradella	18—20	—
kukurica	184-186	184-186	raps wosušk	14,60	14,60
pśeńć. muka	37 38,25	37 38,25	lany wosušk	18-18,90	19,20
rźana muka	30-32,00	29-32,00	poch. melasa	23,50	—
nś. wotruby	10,00	10,00	běrnj. krušk	18-19,00	18-18,80
rźane	10,80	10,80	syno, 50 kg	3,40-3,90	3,40-3,90
rapsa	310	310	rźana słoma	1,95-1,85	1,05-1,40
lane symjo	—	—	pšeńna „	0,80-1,20	0,85-1,20
hrósch	33-36,00	33 36,00	wowsna „	0,70-1,00	0,70-1,00
pjelušk	30-33,00	30 33 00	ječna „	0,65-1,00	0,65-1,00

Płaćizny rěznjeho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

29. september 1926. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach.

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 400.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznjeje hódnosće hacź do 6 lět	53—54
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	48—50
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	40—44
Mjenje picowane wšěch starobow	37—38

Byki 338.

Połnomjasne, wurośene, najwjetšeje rěznjeje hódnosće	52—53
Połnomjasne, młódše	46—48
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	42—44
Spatne	—

Jałojcy a kruwy: 553.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznjeje hódnosće	52—54
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznjeje hódnosće hacź do 7 lět	40—46
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	30—36
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—27
Mjenje a spatnje picowane	20—22

Cełata: 1725.

Najlépše wukormjene	80—88
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca	85—95
Spatne	70—80

Wowcy: 3750.

Młódše a starše wukormjene	55—58
Starše wukormjene	40—46
Mjenje wukormjene (Märzschafe)	30—36

Swinje: 8609.

Połnomjasne, wosobitych rasow a jich křižanjow, hacź do 1½ lět stare	84—85
Wukormjene	84—85
Mjasne	81—83
Spatne	79—81
Ranzy a kundrozy	74—77

Smješki.

** **Smyłka.** Bjedrich Wulki pśichełhobźowasche go raz w salonach Potśdamskeho hrodu a wuhlada w jenym salonje muźśeho, kiž so pocźo prózowaśe, cźašnik je ścźeny wjacź, so by jón zwuporjedźał. Kral stupi so na stólcźk, so by muźśemu był k pomocy. Bórzy go to jemu poradźi a hłuboko go kłonjo wotkłali go muźśi i cźašnikom pod pazu. Hišco druheho dnja rano pśichepołoži go kralej rosprawa, ł kótrejež spóna, so je cźašnikat był paduch. Bórzy łóstnika sajachu. Kral dyrbjeśe wuźud popódpiśaś. Smjeło napiśa na stronu rosprawy: „Pśicheje jeho, dokelž žym jemu pomhał!"

** **Na sudnistwje.** Sźudnik (wuźud wośjewjo): „Wobstorzeny ma 5 lět khłostańcy wotpołucźiś. Pracham go jeho, hacź cze k wuźudnej nécźto pśichdacź. S cźim chźył go samołwicź?" — **Wobstorzeny:** „Nć, knjes sudnistko, nochcu k wuźudnej nicźo pśichdacź, bych śćerce rad nécźto pśijeł wzał!"